

TÓTH TAMÁS

PROCESSUS CANONICI
PÜSPÖKI KINEVEZÉSEK A
MAGYAR KIRÁLYSÁGBAN (1711–1780)

Akadémiai doktori értekezés

Budapest 2024

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	3
I. A 18. századi magyar püspöki processzusok a Vatikáni Apostoli Levéltárban (1711–1780)	11
A) A Vatikáni Apostoli Levéltár	11
B) Püspöki kinevezések iratai a Vatikáni Levéltárban	12
C) Püspöki kinevezések a Magyar Királyságban 1711–1780	22
D) Az egyes processzusok sematikus leírása	28
E) Néhány összegző megjegyzés	51
II. Általános megjegyzések és a forrásközlés metodológiai elvei	61
A) A processzusok ismétlődő részei, kérdősorok, tanúsítvány példák	71
III. Püspöki életutak	85
1. Ááron Péter Pál	85
2. Acsády Ádám	86
3. Althann Mihály Frigyes	88
4. Althann Mihály Károly	90
5. Andrásy Antal	91
6. Antalfi János	92
7. Bacsinszky András	94
8. Bajtay József Antal	95
9. Bajzáth József	97
10. Bakich Péter	99
11. Barkóczy Ferenc	101
12. Batthyány Ignác	105
13. Batthyány József	106
14. Benzoni János Antal	109
15. Berchtold Ferenc	111
16. Berényi Zsigmond	113
17. Berkes András	115
18. Bíró Márton	116
19. Bozsicskovics Bazil	118
20. Bradács János	120

21. Branjug György	121
22. Caballini János	122
23. Chiolich György Farkas	124
24. Chiolnich József	126
25. Christovich Imre	127
26. Csáky Miklós	129
27. Drágossy Mózes.....	131
28. Engl Ferenc Antal.....	132
29. Erdődy Gábor Antal	134
30. Esterházy Imre.....	136
31. Esterházy Imre Gábor	139
32. Esterházy Pál László.....	141
33. Eszterházy (Esterházy) Károly.....	143
34. Falkenstein Béla.....	145
35. Forgách Pál	147
36. Frivaisz Mihály Ignác.....	149
37. Gallyuff József.....	150
38. Ghillány György	151
39. Givovich Miklós	153
40. Groll Adolf	154
41. Gusztinyi János	156
42. Harrach János Ernő.....	158
43. Kerticza Máté Ferenc.....	159
44. Klein (Micu) János Ince	160
45. Klimó György	162
46. Klobusiczky Ferenc	163
47. Koller Ignác.....	166
48. Kollonich László	168
49. Kornis Ferenc.....	170
50. Kovács Meletius.....	171
51. Leslie Vilmos.....	172
52. Luzsénszky (Luzinszky) István László.....	174
53. Luzsénszky László	176

54. Major Gergely.....	177
55. Majthényi Ádám.....	180
56. Malzan Károly.....	181
57. Manzador Pius.....	182
58. Máriássy Sándor.....	184
59. Mártonffy György.....	185
60. Mednyánszky Ferenc.....	187
61. Migazzi Kristóf Antal.....	189
62. Nagy Ignác.....	191
63. Nagy István.....	193
64. Okolicsányi János.....	194
65. Országh András.....	196
66. Paksy János.....	197
67. Palkovics Gábor.....	199
68. Pálma Ferenc Károly.....	200
69. Patachich Ádám.....	201
70. Patachich Gábor.....	204
71. Pataki (Nemes) János György.....	206
72. Pfütschner Frigyes.....	208
73. Pierer József.....	209
74. Pohmajevid Miklós.....	210
75. Pucz István.....	212
76. Rednik Atanáz.....	213
77. Révay Antal.....	215
78. Révay Pál.....	217
79. Richvaldszky György.....	218
80. Salbeck Károly.....	219
81. Sinzendorff Fülöp.....	221
82. Sorger Gergely.....	224
83. Stanislavich Miklós.....	226
84. Szily János.....	227
85. Szörényi László.....	229
86. Sztojka Zsigmond Antal.....	231

87. Thauszy Ferenc.....	232
88. Thurn Antal.....	234
89. Vernich Ferenc.....	236
90. Zbiskó József Károly.....	237
91. Zerdahelyi Gábor	238
92. Zichy Ferenc.....	240
93. Zlatarich Antal	242
IV. Források	247
1. Aáron Péter Pál.....	247
2. Acsády Ádám.....	252
3. Althann Mihály Frigyes.....	256
4. Althann Mihály Károly	261
5. Andrassy Antal.....	265
6. Antalfi János	269
7. Bacsinszky András.....	272
8. Bajtay József Antal.....	276
9. Bajzáth József	280
10. Bakich Péter.....	283
11. Barkóczy Ferenc.....	290
12. Batthyány Ignác.....	298
13. Batthyány József.....	302
14. Benzoni János Antal.....	310
15. Berchtold Ferenc	313
16. Berényi Zsigmond.....	317
17. Berkes András.....	322
18. Bíró Márton	325
19. Bozsicskovics Bazil	332
20. Bradács János	339
21. Branjug György	343
22. Caballini János	346
23. Chiolich György Farkas	350
24. Chiolnich József	357
25. Christovich Imre	360

26. Csáky Miklós	364
27. Drágossy Mózes.....	372
28. Engl Ferenc Antal.....	376
29. Erdődy Gábor Antal	381
30. Esterházy Imre	385
31. Esterházy Imre Gábor	391
32. Esterházy Pál László.....	395
33. Eszterházy (Esterházy) Károly.....	401
34. Falkenstein Béla.....	408
35. Forgách Pál	411
36. Frivaisz Mihály Ignác.....	417
37. Gallyuff József.....	421
38. Ghillány György	424
39. Givovich Miklós	426
40. Groll Adolf	430
41. Gusztinyi János	433
42. Harrach János Ernő.....	436
43. Kerticza Máté Ferenc.....	440
44. Klein (Micu) János Ince	444
45. Klimó György	447
46. Klobusiczky Ferenc	450
47. Koller Ignác.....	459
48. Kollonich László	464
49. Kornis Ferenc.....	472
50. Kovács Meletius.....	477
51. Leslie Vilmos	480
52. Luzsénszky (Luzinszky) István László.....	485
53. Luzsénszky László	491
54. Major Gergely.....	496
55. Majthényi Ádám	503
56. Malzan Károly	505
57. Manzador Pius.....	511
58. Máriássy Sándor	516

59. Mártonffy György	518
60. Mednyánszky Ferenc.....	523
61. Migazzi Kristóf Antal.....	526
62. Nagy Ignác	532
63. Nagy István	536
64. Okolicsányi János.....	541
65. Országh András.....	545
66. Paksy János.....	551
67. Palkovics Gábor	557
68. Pálma Ferenc Károly.....	562
69. Patachich Ádám.....	566
70. Patachich Gábor	573
71. Pataki (Nemes) János György	578
72. Pfütschner Frigyes	583
73. Pierer József	587
74. Pohmajevich Miklós	592
75. Pucz István.....	595
76. Rednik Atanáz.....	600
77. Révay Antal.....	603
78. Révay Pál	610
79. Richvaldszky György	614
80. Salbeck Károly	619
81. Sinzendorff Fülöp	625
82. Sorger Gergely	628
83. Stanislavich Miklós	632
84. Szily János.....	637
85. Szörényi László	643
86. Sztojka Zsigmond Antal	646
87. Thauszy Ferenc.....	652
88. Thurn Antal.....	657
89. Vernich Ferenc.....	664
90. Zbiskó József Károly.....	667
91. Zerdahelyi Gábor	670

92. Zichy Ferenc.....	675
93. Zlatarich Antal	684
V. Összefoglaló táblázatok	689
A) A püspöki kinevezések és a prekonizáció adatai	689
B) A tanúk adatai	705
C) A római Collegium Germanicum et Hungaricumban tanulmányokat végzett püspökök	753
D) Különböző római kollégiumokban és intézményekben tanulmányokat végzett püspökök	754
E) A püspökök születési helyei	755
Rövidítésjegyzék.....	759
Levéltári és kéziratári források.....	766
Bibliográfia	768

I.

A 18. századi magyar püspöki processzusok a Vatikáni Apostoli Levéltárban (1711–1780)

A) A Vatikáni Apostoli Levéltár

A vatikánvárosi székhelyű Vatikáni Apostoli Levéltár (*Archivio Apostolico Vaticano*, AAV) 1881-ben nyitotta meg XIII. Leó pápa (Gioacchino Pecci, 1878–1903) a kutatók előtt Vatikáni Titkos Levéltár (*Archivum Secretum Vaticanum*; ASV) néven, ahogy erre a Levéltár mutatóknak helyet adó termében (*Sala Indici „Leone XIII”*) lévő emléktábla is felhívja a belépő figyelmét. Az archívum nem az egyetlen ilyen jellegű intézmény a Vatikánban, hiszen az egyes hivataloknak saját levéltáraik is vannak, ezek közül a legismertebbek talán a vatikáni államtitkárság külügyi levéltára, azaz az Államközi Kapcsolatok és Nemzetközi Szervezetek Szekciójának Történeti Levéltára,¹ a Hittani Dikasztérium Levéltára,² valamint az Evangelizációs Dikasztériumhoz került, missziókért felelős egykori Népek Evangelizációja Kongregáció *Propaganda Fide* Történeti Levéltára.³

A Vatikáni Apostoli Levéltár ezzel szemben egyfajta központi levéltárként működik, olasz és angol nyelvű honlapja⁴ tájékoztatása szerint több mint ezer évet felölelő, mintegy 85 folyókilométernyi anyagot őriz, amely természetesen folyamatosan bővül. Ferenc pápa 2019. október 28-án közzétett *motu proprio*⁵ rendelkezett az archívum jelenleg használatos, hivatalos elnevezéséről. A korábbi, 2019-ig hivatalos *Vatikáni Titkos Levéltár* elnevezés a témában kevésbé járatos érdeklődő számára félreértésekre adhatott okot, pedig a névben meglévő „titkos” (*secretum*) kifejezés csupán arra utalt, hogy a pápák magánlevéltáraként kezdte meg működését. Anyaga a kvalifikált kutatók számára más állami levéltárak anyagaihoz hasonlóan szabadon hozzáférhető.

Ahogy másutt, úgy itt is van kutatási korlátozási idő. Míg Magyarországon a levéltári törvény szerint a közlevéltárak esetében általában véve a keletkezés naptári évétől számított harminc év után válik egy anyag kutathatóvá,⁶ addig Vatikánváros Állam esetében ez az idő valamivel hosszabb, és a kutathatóság korlátja hagyományosan egy-egy pápa pontifikátusának az idejével esik egybe. 2020. március 2-től kezdődően a kezdetektől egészen XII. Piusz

¹ *Archivio Storico della Segreteria di Stato – Sezione per i Rapporti con gli Stati e le Organizzazioni Internazionali*, Vatikánváros (ASRS). A levéltárban található a Rendkívüli Ügyek Kongregációja (*Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari*, AA.EE.SS.) és az Egyházi Közügyek Tanácsa (*Consiglio per gli Affari Pubblici della Chiesa*, AA.PP.), vagyis a Szentszék külügyi csúcsszerve, az Államközi Kapcsolatok Szekciója jogelődjeinek anyaga. Honlapja: https://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state/sezione-rapporti-stati/archivio-storico/index_it.htm (2024. július 6.)

² *Archivio del Dicastero per la Dottrina della Fede*. Itt őrzik többek között a Szent Officium Kongregációjának (régábbi nevén a Római és Egyetemes Inkvizíció Szent Kongregációja) és az Index Kongregációjának is a levéltárát. http://www.acdf.va/content/dottrina_della_fede/it.html (2024. július 6.)

³ Honlapja: <http://www.archivistoricopropaganda.va/content/archivistoricopropagandafide/it.html> (2024. július 6.)

⁴ <https://www.archivioapostolicovaticano.va/content/aav/it.html> (2024. július 6.)

⁵ FRANCISCUS, *Litterae Apostolicae Motu Proprio datae Quibus denominatio Archivi Secreti Vaticani in Archivum Apostolicum Vaticanum mutatur*. Róma, 2019. október 22., közzétéve 2019. október 28. Acta Apostolicae Sedis [AAS] 111 (2019/11) 1681–1683.

⁶ Vö. 1995. évi LXVI. törvény a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről, 22. § (1), Magyar Közlöny 56 (1995) 3018–3026, különösen 3023.

(Eugenio Pacelli, 1939–1958) pápaságának végéig (1958. október 9.) kutatható a levéltári anyag.⁷

A Levéltár évente kiadott fondjegyzéke⁸ betekintést enged abba a hatalmas, az egész világot érintő anyagba, amely itt található. A Római Kúria⁹ egyes, ma már nem létező hivatalainak történeti levéltárai (Kancellária, Apostoli Kamara, az azóta már megszűnt dikasztériumok, Apostoli Datária, Konzisztoriális Kongregáció) mellett itt találjuk a Kúria több jelenleg is működő hivatalának történeti levéltárát (Államtitkárság, dikasztériumok, bíróságok, hivatalok, pápai tanácsok és pápai bizottságok). A Levéltárban találjuk az Egyházi Állammal egykor szoros kapcsolatban álló jó néhány nemes család (pl. Boncompagni-Ludovisi, Borghese, Della Valle-Del Bufalo, Patrizi-Montoro, Ruspoli-Marescotti, Rospigliosi) archívumát, amelyeket jórészt az Egyházi Állam megszűnését (1870) követő politikailag kényes évtizedekben hoztak be, adományoztak vagy adtak el a Levéltárnak, de itt vannak egyes családok egy vagy több, a Kúriában fontos szerepet betöltő tagjának (pl. Albani, Carpegna, Pio) vagy más személyiségeknek egyéb okból ide került (Benigni, Piastrelli) fondjai is. Gazdag a zsinatok és szinódusok anyaga, így itt találjuk az I. (1869–1870) és a II. (1962–1965) Vatikáni Zsinat teljes anyagát, valamint a Trienti Zsinat (1545–1563) dokumentációjának egy részét, ezen túl pedig néhány tartományi és helyi zsinat iratait. Ezt egészíti ki több apátság, szerzetesház, monostor, szerzetesrendek (pl. bencések, ciszterciek, domonkosok, különböző ferences ágak, irgalmasok, mercedáriusok, pálosok, premonstreiek, piaristák) és több római kegyes társulat (*archiconfraternitas*), valamint néhány jubileumi és szentév külön kezelt anyaga. Természetesen ebből a levéltárból sem hiányoznak a vegyes (*miscellanea*) vagy egy speciális időszakhoz (pl. az 1798–1799-es I. és az 1849-es II. Római Köztársasághoz) kötődő anyagok sem. Ugyancsak jelentős, igen színes anyag a pápai diplomáciai képviseltek (apostoli nunciatúrák, internunciatúrák és delegatúrák) anyaga, ezek közül természetesen magyar szempontból kiemelkednek a bécsi, illetve 1920 után a budapesti nunciatúra fondjai.

B) Püspöki kinevezések iratai a Vatikáni Levéltárban

A püspöki, illetve érseki kinevezések kánoni, információs eljárásának (*processus informativus*, más néven *processus inquisitionis* vagy *processus canonicus*), az ún. püspöki processzusoknak az anyagai az egyháztörténet eddig kevésbé kutatott, értékes forrásai. Az első talán a jezsuita Hevenesy Gábor volt, aki a 17–18. század fordulóján tanulmányozhatta a bécsi nunciatúra levéltárában őrzött anyagot, és kivonatokat készíthetett róla.¹⁰ Száz évvel később Péterffy Károly és Koller József is felhasználta a jegyzőkönyvekből kinyerhető adatokat.¹¹ Ma, a Galla Ferenc¹² és Vanyó Tihamér¹³ kutatásait követő néhány évtizedes szünet után, Tusor

⁷ A XI. Piusz (Achille Ratti, 1922–1939) pápaságára vonatkozó anyagot 2006-ban tették kutathatóvá.

⁸ *Indice dei Fondi e relativi mezzi di descrizione e di ricerca dell'Archivio Apostolico Vaticano 2024*, Città del Vaticano 2024. Vö még:

<https://www.archivioapostolicovaticano.va/content/dam/aav/documenti/Indice%20dei%20Fondi%20e%20relativi%20mezzi%20di%20descrizione%20e%20di%20ricerca.pdf> (2024. július 6.)

⁹ A Római Kúria történetéhez vö. NICCOLÒ DEL RE, *La Curia romana. Lineamenti storico-giuridici*, quarta edizione aggiornata ed accresciuta, Città del Vaticano 1998.

¹⁰ Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtára, Kézirattár, Collectio Hevenesiana, 41, fol. 1–197.

¹¹ CAROLUS PÉTERFFY, *Sacra concilia ecclesiae Romano-catholicae in regno Hungariae celebrata I–II*, Viennae–Posonii 1742; IOSEPHUS KOLLER, *Historia episcopatus Quinqueecclesiarum*, Posonii 1782–1812.

¹² GALLA FERENC, *A püspökjelöltek kánoni kivizsgálásának jegyzőkönyvei a Vatikáni Levéltárban. A magyar katolikus megújulás korának püspökei*, Levéltári Közlemények 20–23 (1942–1945) 163–186.

¹³ VANYÓ TIHAMÉR, *Das Archiv der Konsistorialkongregation in Rom und die kirchlichen Zustände Ungarns in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts. Festschrift des Haus- Hof- und Staatsarchivs*, I, Wien 1949, 151–179; Főleg az egyházmegyék állapotáról szóló információkat kitűnően kiegészíti Vanyó Tihamér egy nem kifejezetten a processzusokat feldolgozó kutatása: *A bécsi pápai követség levéltárának iratai Magyarországról 1611–1786*, összegyűjtötte, válogatta és a bevezető tanulmányt írta VANYÓ TIHAMÉR ALADÁR, Budapest 1986.

Péter¹⁴, Molnár Antal¹⁵ és mások révén ismét előtérbe kerültek a kánoni vizsgálatok anyagai.¹⁶ A Vatikáni Apostoli Levéltárban három helyen is találunk ilyen dokumentumokat.

¹⁴ Többek között: TUSOR PÉTER, *Eszterházy Károly kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvei a Vatikáni Levéltárban*, Eszterházy Károly Emlékkönyv, szerk. Kovács Béla, Eger 1999, 23–42; UŐ, *A prágai nunciatura vizsgálata 1616-ban az esztergomi főegyházmegye állapotáról és az új főpásztor személyéről*, Mater et magistra. A főegyházmegye főnnállásának ezredik évfordulója alkalmából 2000/2001-ben rendezett konferencia szerkesztett anyaga (Strigonium Antiquum V.), szerk. Hegedűs András – Csombor Erzsébet, Esztergom 2003, 81–90; UŐ, *Pázmány Péter processus inquisitionis az Aldobrandini hercegek frascati levéltárában*, Egyháztörténeti Szemle 1 (2003) 3–21; TUSOR PÉTER – NEMES GÁBOR, *Consistorialia Documenta Pontificia de Regnis Sacrae coronae Hungariae (1426–1605)* (Collectanea Vaticana Hungariae [CVH] I/7.), Budapest–Róma 2011; TUSOR PÉTER, *Magyar püspökök kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvei 1605–1711 (Historiográfia és projekterv)*, Magyarország és a római Szentszék II. Vatikáni magyar kutatások a 21. században (CVH I/15.), szerk. Tusor Péter – Szovák Kornél – Fedeles Tamás, Budapest–Róma 2017, 243–315; UŐ, *Veszprémi püspökök proszopográfiai/proszopológiai forrásai a vatikáni levéltárban, 1629–1696 (Széchenyi György processzusainak kivonataival)*, Erőgyűjtés és újrakezdés. A veszprémi egyházmegye története a 17. században. A veszprémi Szaléziánumban 2018. szeptember 6-án rendezett konferencia előadásai, szerk. Karlinszky Balázs – Varga Tibor László, Veszprém 2019, 167–206; KUFFART HAJNALKA – NEMES GÁBOR – TUSOR PÉTER, *Egy ismeretlen konzistoriális forrás 1502-ből. Egri segédpüspöki processus informativus a modenai Este-levéltárban*, Magyarország és a római Szentszék III. Exquisite lucubrationes Cornelio Szovák amicabiliter dicatae (CVH I/21.), szerk. Tusor Péter – Kanász Viktor, Budapest–Róma 2022, 95–110; TUSOR PÉTER, *Lósy, Lippay, Szelephény. Három mikrobiográfia a kora újkorból (Vatikáni kivizsgálási jegyzőkönyvek közlésével, 1625–1666)* (CVH I/19.), Budapest–Róma 2022; UŐ, *Egy egri püspök iáltai iratai 1617-ből. Erdődy János kánoni processzusa a frascati Aldobrandini-levéltárban*, Itália öröksége Egerben, szerk. Szilasi Ágota, Eger 2024, 109–129. A vatikáni kutatásokra vonatkozóan megkerülhetetlenek a Tusor Péter által vezetett Fraknoi Vilmos Római Történeti Kutatócsoport eredményei, amelyek több sorozatban látnak napvilágot (vö. t.k. Collectanea Vaticana Hungariae [CVH; szerk. Tusor Péter, Budapest–Róma 2004–], Collectanea Studiorum et Textuum [CST; szerk. Tusor Péter, Budapest 2015–]), honlapjuk: <https://institutumfraknoi.hu/> (2024. július 6.)

¹⁵ Többek között: MOLNÁR ANTAL, *A kalocsai érsekség a 17. században a püspöki processzusok tanúvallomásainak tükrében*, Ezredforduló – századforduló – hetvenedik évforduló. Ünnepi tanulmányok Zimányi Vera tiszteletére, szerk. J. Újváry Zsuzsanna, Piliscsaba 2001, 149–163; UŐ, *Adatok a váci püspökség török kori történetéhez*, Egyháztörténeti Szemle 2/2 (2001) 57–86; UŐ, *Adalékok a csanádi püspökség 17. századi történetéhez. (A püspöki processzusok tanúvallomásai az egyházmegyéről)*, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 13 (2001/1–2) 145–161; UŐ, *A váradai püspökség a 17. században a püspöki processzusok tanúvallomásainak tükrében*, Levéltári Szemle 52 (2002/1) 23–40; UŐ, *Az egri püspökség 17. századi történetéhez*, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 14 (2002/1–4) 77–96; UŐ, *Az esztergomi érsekség székhelyei a 17. században vatikáni források tükrében*, Visszatérés a magyar Sionra. Tanulmányok az érseki szék Esztergomba történt visszatérésének 200. évfordulója alkalmából (Strigonium Antiquum XI.), szerk. Fejérdy András – Hegedűs András, Esztergom 2022, 28–71.

¹⁶ Az utóbbi években több, az egykori Magyar Királyságra vonatkozó anyag – legalább részben – napvilágot látott monográfiák vagy tanulmányok részeként, a teljesség igénye nélkül: *Dakovačka i Srijemska biskupija. Biskupski procesi i izvještaji 17. i 18. stoljeće* (Monumenta Croatica Vaticana – Posebna izdanja 2, Croatica Christiana – Fontes 15.), priredili ANTUN DEVIĆ – ILIJA MARTINOVIĆ, Zagreb 1999; NYIKUS NORBERT, *A veszprémi püspökség állapota Bajzáth József püspökségének kezdetén kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvének tükrében, 1777*. Egyháztörténeti Szemle 7/1 (2006) 110–125; UŐ, *A veszprémi püspökség állapota Bajzáth József püspökségének kezdetén (1777) kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvének tükrében*. Veszprémi Szemle 9/1–4 (2012/12) 49–63; VÉGHSEŐ TAMÁS, «Catholice reformare». *Ágoston Benkovich O.S.P.P.E. missionario apostolico, vescovo di Várad (1631–1702)* (CVH II/2.), Budapest 2007; BAÁN ISTVÁN, *The Dispensation's Process of Parthenius, Greek Rite Bishop of Munkács*, Gli archivi della Santa Sede e il Regno d'Ungheria (secc. 15–20). In memoriam di Lajos Pásztor (CVH I/4.), a cura di Gaetano Platania – Matteo Sanfilippo – Tusor Péter, Budapest–Roma 2008, 113–132; BAÁN ISTVÁN, *De Camillis szebasztei püspökké és apostoli helynökké való kinevezése és felszentelése*, Rómából Hungáriába. A De Camillis János József munkácsi püspök halálának 300. évfordulóján rendezett konferencia tanulmányai (Collectanea Athanasiana I/1.), szerk. Véghseő Tamás, Nyíregyháza 2008, 139–148; TÓTH TAMÁS, «Si nullus incipiat, nullus finiet». *La rinascita della Chiesa d'Ungheria dopo la conquista turca nell'attività di Gábor Patachich e di Ádám Patachich, Arcivescovi di Kalocsa-Bács (1733–1784)* (CVH I/6.), Budapest–Roma–Szeged 2011; BAÁN ISTVÁN, *La nomina di András Bacsinsky a vescovo di Munkács*, Folia Athanasiana 12 (2010) 27–50; JADRANKA NERALIĆ, *Kako postati zagrebačkim biskupom u posttridentiskome razdoblju. Petar Petretić i Zagrebačka biskupija 1648. godine*, Povijesni prilozi 45 (2013) 45–113; TÓTH TAMÁS, *Haynald Lajos biboros püspöki processzusai a Vatikáni Titkos Levéltárban*, Deliberationes 6–7 (2013/2–2014/1) 196–214; BAÁN ISTVÁN, *Bacsinszky András munkácsi püspökké való kinevezése*, Bacsinszky András munkácsi püspök. A Bacsinszky

Az egyik hely a nunciatúrák azóta a Vatikánba került anyagai. Magyar vonatkozásban a Bécsi Apostoli Nunciatura Levéltárán (*Archivio della Nunziatura di Vienna*) belül *A püspökségek és apátságok kánoni eljárásai* (röviden Kánoni eljárások; *Processi Canonici dei vescovati e delle abbazie*, röviden *Processi Canonici*) fond, ahol az eredetileg Bécsben maradt példányok olvashatóak.

A másik lelőhely pedig a Konzisztoriális Levéltár (*Archivio Concistoriale*) Konzisztoriális eljárások (*Processus Consistoriales*) nevű fondja, ahol a világ nunciatúráiról a kinevezési eljárás során Rómába küldött tisztázatok anyagát gyűjtötték egybe. Ez utóbbi példány alapján tárgyalták meg a konzisztóriumon a bíborosok a pápa jelenlétében a jelölt ügyét, és döntöttek a kinevezésről. Rómában kinevezésnek tekintették ezeket a Bécsből küldött kinevezési ügyeket, még ha a Magyar Királyságban (ahogy sok helyütt másutt is) valójában megerősítésről, azaz prekonizációról (*praeconizatio*) volt szó, hiszen a főkegyúri jog¹⁷ (*ius supremi patronatus*) alapján a főpásztorokat a magyar király nevezte ki (*nominatio* vagy *collatio*). Mivel a feudális logika szerint a püspökségek egyben javadalmak (*beneficia*) is voltak, azokat lehetett kérvényezni (*instantia*),¹⁸ amely azonban, kegyről (*gratia*) lévén szó, semmilyen módon nem kötötte az uralkodót a szabad adományozásban (*libera collatio*). A magyar király az eljárásrend szerint bemutatta az általa kinevezett jelöltet a pápának (bemutatólevél, [litterae] *praesentatoriae*), kérve a pápai kinevezést, amit a Szentatya a hivatalos eljárás lefolytatása után – elenyésző kivételtől eltekintve – meg is tett. A kinevezéssel és a bemutatással egy időben az uralkodó egy ajánlólevéllel (*commendatoriae*) az illetékes protektor vagy társprotektor bíboros közbenjárását is kérte, aki azután Rómában felügyelte a folyamatot. Ezek mellett a külön királyi adománylevelek (*collationales*) rendelkeztek a püspökséggel nem egyszer együtt járó világi címekről (például főispán, királyi tanácsos), vagy világi javakba történő beiktatás lehetőségéről (*installatoriae*). Amikor az egyik, akár címzetes (*in partibus infidelium*) vagy egyházmegyés (*residentialis*) püspöki székből egy másik püspökségre helyezték át a jelöltet, akkor a korábban birtokolt főpapi szék hivatalosan csak a

András munkácsi püspök halálának 200. évfordulóján rendezett konferencia tanulmányai (Collectanea Athanasiana I/6.), szerk. Véghseő Tamás, Nyíregyháza 2014, 61–84; TÓTH TAMÁS, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye 18. századi megújulása Patachich Gábor és Patachich Ádám érsekek idején (1733–1784)* (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 8.), Budapest–Kalocsa 2014; *Episcopia greco-catholica de Mukacevo. Documente*, coord. Viorel Ciubota – Vasile Rus, Satu Mare 2012–2015; TÓTH TAMÁS, *Mártonffy Györgytől Mártonffy Józsefíg. Az erdélyi egyházmegye a Vatikánban őrzött püspöki processzusok tükrében (1713–1799)*, Catholice reformare. A katolikus egyház a fejedelemség korában, szerk. Diósi Dávid – Marton József, Budapest–Kolozsvár 2018, 305–327; UŐ, *A 18. századi magyar püspöki processzusok a Vatikáni Titkos Levéltárban*, Magyarország és a római Szentszék II, 317–335; UŐ, *Padányi Biró Márton veszprémi püspök kánoni eljárása (1745)*, Contemplata aliis tradere. Studia sollemnia, Professori Géza Kuminetz sexagenario dedicata, szerk. Birher Nándor – Frivaldszky János – Szilágyi Csaba – Veress Gábor, Veszprém 2019, 331–350; UŐ, *Haynald Lajos bíboros püspöki processzusai a Vatikáni Apostoli Levéltárban*, Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 149–166; UŐ, *Zichy Ferenc püspöki processzusai a Vatikáni Apostoli Levéltárban*, Ecclesiae et historiae servus infatigabilis. Tanulmányok Somorjai Ádám 70. születésnapjára, szerk. Zombori István, Budapest 2022, 365–378; UŐ, *A székesfehérvári püspökség legkorábbi processzusa (1777)*, Magyarország és a római Szentszék III, 299–306.; UŐ, *Esterházy Imre püspöki processzusai a Vatikáni Apostoli Levéltárban*, Fons 29 (2022/4) 495–511; UŐ, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye megújulása a török hódoltság után a Vatikáni Apostoli Levéltárban őrzött kánoni eljárások tükrében. Elhangzott a Szent István Társulat régi székházának dísztermében 2023. február 6-án* (A Szent István Tudományos Akadémia székfoglaló előadásai, Új folyam 29.), Budapest 2023; UŐ, *Csáky Miklós kalocsa-bácsi érsek és vatikáni proszopográfiai forrásai*, A kalocsai érsekség évszázadai. Tanulmányok (CST I/6.), szerk. Kanász Viktor – Sági György, Budapest 2024, 30–48.

¹⁷ A főkegyúri jog témájához: FRAKNÓI VILMOS, *A magyar királyi kegyúri jog Szent Istvántól Mária Teréziáig*, Budapest 1895.

¹⁸ A Magyar Királyságra vonatkozó kérvények bőséges sorozata található az 1692–1770 közötti időszakból a Magyar Udvari Kancellária levéltárában: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL OL) Magyar kancelláriai levéltár (A) 34 Conceptus Referadarum.

pápai megerősítéssel ürült meg. A római iratok ilyen esetekben konzekvensen áthelyezésről (*translatio*) beszélnek.

A harmadik hely, ahol kinevezésekkel kapcsolatos jegyzőkönyveket találunk, a pápának fenntartott javadalmak betöltésével is foglalkozó Apostoli Datária (*Dataria Apostolica*) Datáriai Eljárások (*Processus Datariae*) nevű fondja, ahol azoknak a kánoni vizsgálatoknak az anyaga található, amelyeket nem nunciatúrán, hanem Rómában folytattak le. Ugyancsak a Datárián jegyzőkönyvezték az eljárást, ha ez valamilyen okból hasznosnak látszott, így például, ha a jelölt maga is Rómában tartózkodott. Ekkor leginkább – de nem mindig – a protektor folytatta le az eljárást, általában a szokásos római lakóhelyén (*in palatio solitae habitationis*), az erre a feladatra szakosodott jegyző (*processuum consistorialium notarius et secretarius*) vagy annak megbízottja (*deputatus*) segítségével. Ezeknek a processzusoknak sajátossága, hogy a bevezetőben található a dátum, a végén pedig a jegyző vagy megbízottjának aláírása. Ezzel szemben a nunciatúrákon készített dokumentációt a végén a nuncius és a jegyző is külön-külön is hitelesítette dátumozott aláírásával és pecsétjével.

A királyi iratokat a Magyar Udvari Kancellária (*cancellaria regia Hungarico-aulica*) készítette elő.¹⁹ Erdélyi ügyekben 1694 és 1867 között külön hivatal, az Erdélyi Udvari Kancellária (*cancellaria regia Transylvanico-aulica*) járt el.²⁰ A Habsburg uralkodók ugyanis ebben a korban Erdélyt külön fejedelemségként (*principatus*, 1765–1867 nagyfejedelemség, *magnus principatus*) kezelték. Az elkülönülés azonban nem volt teljes, amit az is jól mutat, hogy az erdélyi püspökök kinevezésének főkegyúri joga valójában továbbra is a magyar királyi, nem pedig az császári vagy az erdélyi (nagy)fejedelmi címhez kötődött. A valós jogi helyzetet jól mutatja az is, hogy VI. (III.) Károly német-római császár (1711–1740) halála után Erdélyt nem VII. Károly (1742–1745), I. Ferenc (1745–1765) vagy II. József (1765–1790) császárok örökölték, hanem Mária Terézia magyar királynő (1740–1780). II. József csak azután kerül Erdély nagyfejedelmi székébe, miután magyar király (1780–1790) lett. A közigazgatási szempontból szintén külön kezelt Temesi Bánság (1718–1778) esetében hasonló kérdés még csak fel sem merülhet, hiszen az azzal kapcsolatos ügyeket változatlanul a Magyar Udvari Kancellária intézte és iktatta.

A vizsgált időszakra vonatkozóan a Magyar Udvari Kancellárián vezetett Királyi Könyvekben²¹ (*Libri Regii*) majdnem minden jelentősebb magyar vonatkozású uralkodói döntést megtalálunk, így a megyéspüspöki, valamint a királyi adományozáshoz kötött apáti, préposti és kanonoki kinevezéseket is (Mária Terézia uralkodásának legvégén, 1780 körül kezdik ezeket máshol gyűjteni). A fentiek miatt kivételt képeznek az Erdélyt érintő döntések, amelyeket ekkor az Erdélyi Udvari Kancellárián külön királyi könyvekben vezettek.²² Jogilag is tetten érhető, hogy az elkülönülés nem volt teljes. Ennek egyik eklatáns példája Major Gergely fogarasi görögkatolikus püspök (1772–1782) kinevezése 1772-ből: az uralkodói

¹⁹ A hivatalról és működéséről vö. FAZEKAS ISTVÁN, *A Magyar Udvari Kancellária és hivatalnokai 1527–1690 között* (Magyar történelmi emlékek. Értekezések.), Budapest 2021; UŐ, *A Magyar Udvari Kancellária és hivatalnokai a 16–18. században. Hivatalnoki karrierlehetőségek a kora újkori Magyarországon*, Századok 148 (2014) 1131–1155; SZIJÁRTÓ M. ISTVÁN, *A „professzionális” hivatalnokok tereziánus nemzedéke és a „bürokraták” hatalomátvétele*, Századok 153 (2019) 1189–1206.

²⁰ Helyben az Erdélyi Királyi Kormányzóság, a Gubernium (*Gubernium Regium Transylvanicum* vagy *Gubernium Transylvaniae*; ismert erdélyi főkormányzók néven is) járt el, amely a Magyar Királyi Helytartótanács erdélyi megfelelője volt ebben az időben. Működéséről: TRÓCSÁNYI ZSOLT, *Erdélyi kormányhatósági levéltárak* (Magyar Országos Levéltár kiadványai, I. Levéltári leltárak 5.), Budapest 1973.

²¹ Az 1527–1867 közötti iratanyag lelőhelye: MNL OL A 57 Libri regii. Kiadta (már online is konzultálható): *Libri Regii. Királyi Könyvek. 1527–1918*, DVD-ROM, szerk. Vissi Zsuzsanna – Trostovszky Gabriella – Németh István – Tuza Csilla – Csavlek Judit – Magyar Gabriella – Németh György, fotó Czikkelyné Nagy Erika – Micheller Jánosné – Szénási Jánosné, Budapest 2006; Az uralkodó elé került eredeti felterjesztések (1690–1770): MNL OL A 1 Originales referadae; A kimenő iratok fogalmazványai (1527–1770): MNL OL A 35 Conceptus Expeditionum.

²² A vizsgált időszakra vonatkozóan: MNL OL Erdélyi udvari kancelláriai levéltár (B) 18 Libri regii primae classis.

kinevezés nunciatúrára küldött példányát a Magyar Udvari Kancellária hitelesítette, holott a terület az Erdélyi Nagyfejedelemség területén volt található. Egyházi szempontból pedig Erdély végig a magyar hierarchia része maradt, és az újonnan alapított Fogarasi Egyházmegye is oda tagozódott be.²³

A koadjutorokat utódlási joguk miatt mindenütt a megyéspüspökökhöz hasonlóan kezelték, azaz uralkodói kinevezéssel rendelkeztek. A segédpüspöki kinevezések azonban nem tartoztak szorosan véve a főkegyúri jog alá, hiszen nem önálló javadalomról (*beneficium*) volt szó. Idővel egyre gyakrabban történik utalás a kánoni eljárások anyagában előzetes uralkodói jóváhagyásra (*praevia consensu*), ami összefügg azzal a tendenciával, hogy Mária Terézia a főkegyúri jogból adódóan fokozatosan egyre több olyan – például kanonoki – kinevezést, illetve jogot magához vont, amelyet a püspök korábban meglehetősen szabadon gyakorolt.

Az eljárásokat tartalmazó fondokról részletesebb áttekintést nyújtanak a vatikáni levéltári mutatók. Az 1045. sz. mutató (*Indice 1045*) elnevezése *Archivio della Sacra Congregazione Concistoriale, Processus Consistoriales (o Processus Ecclesiarum o Processi dei Vescovi), Inventario*. Ez a kötet tartalmazza a Konzisztoriális Levéltár Konzisztoriális Eljárások (régebbi elnevezéssel Egyházmegyei Eljárások vagy Püspöki Eljárások) anyagát, vagyis azokat a Rómába küldött tiszttáratokat, amelyek alapján a pápa az arra hivatott bíborosok javaslata alapján döntött a kinevezésről. Általában előzetesen négy bíboros láttamozta a Rómába küldött példányt, a (társ)protektor (aki gyakran záradékkal is ellátta), valamint a bíborosok három (püspöki, presbiteri és diakónusi) rendjének egy–egy tagja. A fondban vannak egybegyűjtve 299 kötetbe a püspöki processzusok anyagai 1564-től kezdve egészen 1906-ig. Ugyanide sorolták be azon apátságok processzusait is, amelyek pápai megerősítést igényeltek, azonban a Magyar Királyság területére és az általunk vizsgált periódusra vonatkozóan nincs ilyen. A rendezés során igyekeztek évek szerint besorolni az iratokat, de nyilvánvalóan voltak olyan anyagok, amelyekre később bukkantak, ezeket aztán külön gyűjtötték egybe, ilyen például a 41. kötet, amelyben vegyesen 1642 és 1718 közötti anyagokat találunk. A kötetben belül a *beneficiumok* latin elnevezése szerinti ábécé sorrendet találjuk. Természetesen arra ugyanúgy van példa, hogy egy kötetbe több év is elfért (ilyen például a 102. kötet: 1712–1713), mint arra, hogy egy év több kötetben volt csak rendezhető (ilyen például az 1776-os év, amely a 170–172. kötetekbe van egybegyűjtve). Sajnos az is igaz – és ez főleg a korábbi időszakra vonatkozik –, hogy egyes processzusok hiányoznak. Erre már Galla Ferenc is felhívta a figyelmet,²⁴ azonban az ő kutatásai óta bőséggel kerülnek elő újabb anyagok. Az indexben elsősorban az egyházmegyék, illetve apátságok hagyományos, *sis/us* végződés nélküli, rövidített latin elnevezései alapján (*Abderitan.–Zytomirien*. [Abdera–Zsitomir]),²⁵ különbséget nem téve a tituláris és rezidenciális püspökségek, illetve apátságok között) kereshetünk, de van olyan mutató is, amely a kötetekhez tartozó éveket, illetve az évekhez tartozó köteteket jelzi.

Az eredetileg Bécsben maradt, de azóta levéltári megőrzésre Rómába küldött levéltári anyaghoz, amelynek fondjegyzéke már részben kiadásra is került,²⁶ a processzusokra vonatkozóan kettő mutató tartozik. Az *Indice 1055 II*, vagyis az *Archivio della Nunziatura di*

²³ A korabeli erdélyi helységnevek azonosításhoz segítségül szolgálnak: SZABÓ M. ATTILA, *Erdély, Bánság és Partium történeti és közigazgatási helységnévtára*, Csíkszereda 2003; *Erdélyi helynévkönyv*, adattári tallózásból összehozta VISTAI ANDRÁS JÁNOS, [Magyarvista 2007–2022], https://web.archive.org/web/20090311004700/http://www.fatornyosfalunk.com/html/erdelyi_helynevkonyv.html (2023. január 10.)

²⁴ Vö. GALLA, *A püspökjelöltek kánoni kivizsgálásának jegyzőkönyvei*, 141–186.

²⁵ Az iratok és az indexek a mai napig a melléknévi (*-us, -sis*) végződést elhagyva, hagyományosan rövidítik a helységneveket.

²⁶ TOMISLAV MRKONJIĆ, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Vienna. I. «Cancellaria e Segreteria» nn. 1–904 – aa. 1607–1939 (1940). Inventario. Archivio Segreto Vaticano (Collectanea Archivi Vaticani 64)*, Città del Vaticano 2008; WALTER WAGNER, *Die Bestände des Archivio della Nunziatura Vienna bis 1792*, *Römische historische Mitteilungen* 2 (1957/58) 82–203.

Vienna, Processi Canonici dei Vescovati e delle Abbazie a bécsi nunciatúrához tartozó egyházmegyékre és római megerősítést igénylő apátságokra vonatkozó, a bécsi nunciatúrán lefolytatott kánoni eljárásokat tartalmazza. A fő keresési elv itt is az egyházmegyék latin elnevezése szerint (*Agrien.–Zagabrien.²⁷ suffraganei* [Eger–Zágráb segédpüspökök]) történik. Külön jelezve vannak az egyes egyházmegyékhez tartozó segédpüspöki kinevezések is. Külön jelölték azokat az egyházmegyei processzusokat, amelyeket illetékesség (császári kinevezés) okán egy időben a bécsi nuncius folytatott le, azonban azután máshová kerültek (*Arben.* [Arbe/Rab], *Stagen.* [Stagnó/Ston], *Tribunien.–Vratislavian. suffraganei* [Trebinje–Boroszló/Wrocław segédpüspökök]), és külön jelölték a néhány római megerősítést igénylő apátságot (Regensburgban a skótok Szent Jakab bencés apátsága – *Abbatia Sancti Jacobi Scotorum Ratisbonae ordinis Sancti Benedicti*, a göttweigi bencés apátság – *Abbatia Gottwicen.*, a Szent Lambrecht bencés apátság – *Monasterium Sancti Lamberti*, a melki bencés apátság – *Abbatia Moelicen.*, és a boroszlói Szent Vince premontrei apátság *Monasterium Sancti Vincenti Vratislaviae*) is. A *Miscellanea* felsorol néhány apostoli vikáriusi processzust feltehetőleg az 1600-as évek végéről, azonban ezek nagy része hiányzik. Megvan Barnabeisz János Félix székesfehérvári prépost erdélyi apostoli vikáriusi processzusa 1687-ből (234. sz.), hiányzik azonban három másik (*Svidnicen.* [Szvidnic], *Crisien.* [Kőrös], *Zagrabien.* [Zágráb], 235–237. sz.) apostoli vikáriusi processzus. Megvan viszont egy Radnay Mátyás püspökre vonatkozó pécsi kánoni vizsgálat 1688–1698-ból (*Opinio circa inquisitionem factam super puncta oblta pro insufficientia domini episcopi Radanay*, 238. sz.) és egy 1818-as, Tirol és Voralberg egyházmegyéire vonatkozó anyag (*Bulla Pii VII – Pro nova circumscriptione dioecesium²⁸ Tyroli et Voralberg*, 717B sz.). Nem került azonban ide például – pedig véleményünk szerint ide is kerülhetett volna – az Egerhez besorolt 403. sz. anyag a nagybányai püspökség 18. századi megalapítási szándékáról (*Processus demembrationis dioecesis et erectionis ecclesiae cathedralis Nagy-Baya²⁹*), amely terv végül az egri káptalan ellenállásán bukott el. Az 1055 III. sz. mutató (*Indice 1055 III*) ugyanezt az anyagot dolgozza fel (*Archivio della Nunziatura di Vienna, Indice dei Processi dei Vescovi e degli Abbati*), azonban ez a mutató a processzusok számozását követi. Az 1. számmal, Kaspar Hofmann melki apát 1587-es processzusával kezdődik, és a 982. számnál fejeződik be, amely Szabó János szamosújvári örmény katolikus püspök kánoni vizsgálata 1879-ből. Láttuk azonban, hogy néhány processzus nincs meg, másokról tudunk ugyan, hiszen számot is kaptak, de hiányzanak, ismét másokat később illesztettek be vagy valamiért meg akarták különböztetni a többitől (ezeket ugyanazon a számon belül az ábécé nagy kezdőbetűivel jelölik), például azért, mert az elkészült anyagot végül valamilyen okból mégsem terjesztették fel Rómába.

A harmadik mutató, amely kánoni vizsgálatokkal foglalkozik az 1046. számú (*Indice 1046*), az Apostoli Datária levéltárához tartozó *Processus Datariae, Index Dioecesium*. Ezt az anyagot magyar vonatkozásból eddig kevésbé vizsgálták, pedig, ahogyan látjuk, több magyar püspök processzusának első példányát is itt találjuk, ugyanis nem Bécsben, hanem a Datárián folytatták le a kánoni vizsgálatot abban az esetben, ha a jelölt például Rómában tartózkodott (mint Althann Mihály Károly váci püspöki kinevezésekor történt 1735-ben), vagy ha az igényelt püspöki cím a pápának fenntartott beneficium volt (mint Barkóczy Ferenc szepesi prépost tanagrai címzetes püspöki kinevezése volt 1740-ben). Természetesen ezeknek a processzusoknak is a tisztázata a Konzisztoriális Kongregáció elé került. Az anyag 1622 és 1900 közötti anyagokat tartalmaz 1–262 kötetben, négy másik dobozzal kiegészítve. A mutató

²⁷ Recte: *Zagrabien*. A latin elnevezések gyakran többféle változatban is előfordulnak, illetve a különböző indexekben pontatlanul vezették át azokat. A *Zagabrien*. tipikus italianizált változat. Az egyes egyházmegyéknél külön jelöljük az indexben előforduló változatot, ha az az azonosítást jelentősen megnehezítő módon tér el az általunk legelfogadottabbnak tartott elnevezéstől.

²⁸ Recte: *Dioecesium*.

²⁹ Recte: Nagy-Banya, vagyis Nagybánya.

itt is az egyházmegyék latin elnevezését (*Abderitan.–Zoara [=Zoaren.] [Abdera–Zoara]*) követi. Bár itt is előfordul, hogy egy kötet több évet is egybefog (például a 157. kötet az 1780–1781-es évet), általában egy évhez egy kötet tartozik.

Ezen túl még a 18. századi Magyar Királyság területén is vannak olyan kinevezések, amelyekhez nem tartozik processzus, ugyanis az 1622-ben létrehozott, a missziós területek lelkipásztori ellátásával megbízott Hitterjesztési Kongregációnak (*Sacra Congregatio de Propaganda Fide*)³⁰ jogában állt az illetékességi területén belül egyszerű dekrétummal is valaki kinevezését előterjeszteni még akkor is, ha nem végezték el a hozzá tartozó kánoni vizsgálatot. A 16–17. századi Magyarországon ennek a kongregációnak komoly szerepe volt a török által megszállt területeken, azonban még a 18. században is találunk hozzájuk tartozó ügyeket, még pedig az egyesült görögkatolikusok vonatkozásában. Ezért nem találunk több márcsai (korabeli elnevezéssel szvidnici püspök és márcsai apát) és munkácsi püspök esetében processzust. Egyrészt egy részük a papság választását követően nyerte el tisztségét, másrészt kettős jogállással bírtak: királyi részről a területileg illetékes zágrábi³¹ és egri latin szertartású püspökök rítusvikáriusainak tekintették őket, másrészt pedig a *Propaganda Fide* joggyakorlatának megfelelően apostoli vikáriusi kinevezéssel bírtak, amely – elméletben legalábbis – a főkegyúri jogtól független, közvetlen szentszéki alárendeltséggel bírt. Ez az egymásnak ellentmondó, de megtűrt kettősség természetesen hosszú távon nem működhetett, a helyzet jogi rendezését az önálló körösi és munkácsi eparchiák megalapítása hozta el.³² Egészen más volt az erdélyi, valamint a partiumi helyzet. Erdélyben a papság a püspöke vezetésével lépett unióra, így egy rövid átmeneti időszakot követően hamarosan megalapították számukra a Fogarasi Egyházmegyét. A Partiumban egyértelmű a jogi helyzet: Kovács Meletius nagyváradi görögkatolikus rítusvikárius (1748–1775) munkácsi és körösi társaitól eltérő jogállással bírt, ugyanis nem apostoli vikáriusként, hanem kifejezetten a nagyváradi latin püspök segédpüspökeként kapott kinevezést, a kánoni eljárást is teljes mértékben ennek megfelelően folytatták le; utóda pedig már az 1777-ben megalapított görögkatolikus egyházmegye püspöke volt. A görögkatolikusok vonatkozásában egyebekben a korabeli terminológiát követve (*Graeci ritus uniti*) a görög (bizánci) rítus kifejezést használjuk, eltérően a mai ekkleziológiai megközelítésből kiinduló terminológiától, amely inkább konstantinápolyi tradícióról beszél.³³

Ha a prekonizáció pontos dátumát keressük, akkor elsődlegesen a Konzisztoriális Levéltár Kamarási Akták (*Archivio Concistoriale, Acta Camerarii*) fondját kell tanulmányoznunk. Ezt a fondot először Giuseppe Garampi bíboros dolgozta fel (*Schedario Garampi*), aki 1776–1785 között bécsi apostoli nuncius is volt. A Konzisztoriális Levéltár

³⁰ Működéséről vö. t.k. bővebben: *Euntes in mundum universum. IV Centenario dell'istituzione della Congregazione di Propaganda Fide 1622–2022*, a cura di Bernard Ardura – Leonardo Sileo – Flavio Belluomini, Città del Vaticano 2023; illetve MOLNÁR ANTAL ott közölt tanulmánya (*Terrae missionis nel Vecchio Continente. La Sacra Congregazione de Propaganda Fide e l'Europa tra il '600 e l'800*, 153–165), amely magyarul is megjelent: Uő, *Missziók az öreg kontinensen: a Propaganda Fide Kongregáció és Európa a 17–18. században*, Magyar Sion 17 (2023/2) 165–177.

³¹ A horvátországi helyzetről vö. MOLNÁR ANTAL, *Magyar hódoltság, horvát hódoltság. Magyar és horvát katolikus egyházi intézmények az oszmán uralom alatt* (Magyar történelmi emlékek. Értekezések.), Budapest 2019. Uő, *Confessionalization on the Frontier. The Balkan Catholics between Roman Reform and Ottoman Reality*, Roma 2019; Az 1102–1918 közötti fennálló magyar-horvát államközösségről vö. t.k. VARGA SZABOLCS – SOKCSEVITS DÉNES, *A horvát szabor története*, Budapest 2022.

³² Vö. t.k. ZLATKO KUDELIC, *Marčanska biskupija. Habsburgovci, pravoslavlje i crkvena unija u Hrvatsko-slavonskoj vojnoj krajini (1611. – 1755.)*, Zagreb 2007; JOSIP UHAČ, *Marčanska biskupija (eparhija). Neki povijesno-pravni pogledi*, Zagreb 1996; *Schematismus Venerabilis Cleri Graeci Ritus Catholicorum Dioecesis Munkaciensis ad Annum Domini 1876* [Schem. Munk.], Ungvarini 1876, 7–42; HODINKA ANTAL, *A munkácsi görög-katolikus püspökség története*, Budapest 1909.

³³ SZABÓ PÉTER, *A keleti egyházak szentségi joga* (Collectanea Athanasiana III/1.), Nyíregyháza 2012, 13–15.

nyomtatásban is megjelent mutatói³⁴ a Kamarási Aktákra vonatkozó információkat is tartalmazzák, amelyek hasonlóan az ugyanahhoz a levéltárhoz tartozó, de korábbi Alkancellári Aktákhoz (*Acta Vicecancellarii*) jegyzőkönyvszerűen rögzítik a konzisztórium ülésein történt döntéseket. A *Propaganda Fide* közreműködésével létrejött kinevezésekhez a Népek Evangelizációja Kongregáció már említett Történeti Levéltára mellett elsősorban a Vatikáni Apostoli Levéltár Brevék Titkársága (*Segreteria dei Brevi*) a Garampai által is feldolgozott Brevék Regisztere (*Secretaria Brevium, Registra Brevium*) tetemes fondját kell tanulmányozni. A pápai kinevezések pontos dátumának, levéltári lelőhelyének és háttérének megállapításához mind a mai napig a legpontosabb forrás a *Hierarchia Catholica Medii et Recentioris Aevi* kötetei.³⁵ Utóbbi idézi azokat a feltételeket és feladatokat is, amelyeket a kinevezéskor – figyelembe véve a kánoni eljárás adatait is – előírtak az újonnan kinevezett, illetve prekonizált püspök számára. A prekonizációt követően szentelhetek valakit megengedetten püspökké. A mai előírásokhoz hasonlóan egy főszentelő és (legalább) két társszentelő püspök asszisztálása mellett kellett, hogy végezzék a konszekrációt. Ha a körülmények ezt szükségessé tették, a Szentszék engedélyt (*indultus*) adhatott arra, hogy a két asszisztens más méltóság (apát, esetleg pap) legyen. Ezeket a *Hierarchia Catholica* (ha ismert) hozza. A Magyar Királyság területén ilyen engedélyre a püspökök elegendő létszáma miatt általában nem volt szükség, de speciális helyeken és helyzetekben 1711 és 1780 között is előfordulhatott: Kertiza Máté boszniai, Caballini János, Chiolich György és Pohmajevich Miklós zengg-modrusi püspökök³⁶, illetve Esterházy Imre Gábor esztergomi (latin) és Kovács Meletius nagyváradi görögkatolikus segédpüspökök esetében találkozunk olyan kegyvel, amely két asszisztáló apát, továbbá Bradács János egri és Palkovics Gábor zágrábi rítusvikáriusoknál két görögkatolikus pap, Pataki János, Klein János Ince, Aáron Péter Pál, Rednik Atanáz és Major Gergely fogarasi püspököknél két közelebről meg nem határozott méltóság (*dignitas*) társszentelőként való közreműködését engedte meg. Bozsicskovics Bazil zágrábi rítusvikárius esetében csak annyi volt a kitétel, hogy görögkatolikus püspök szentelje fel.

A püspökjelöltek kánoni vizsgálatának szabályozása a középkorra nyúlik vissza.³⁷ Hubert Jedin az első szabályozást III. Miklós pápa (1277–1280) 1280-as *Decretale*-jára vezeti vissza.³⁸ Az egységes eljárásrend nem sokkal a Trienti Zsinat után alakult ki.³⁹ A jelölt ügyét a Zsinat (*sessio XXII, canon 2; sessio XXIV, canon 1*) után XIV. Gergely pápa (Niccolò Sfondrati, 1590–1591) 1591-ben kiadott *Onus Apostolicae Sedis* kezdetű apostoli konstitúciója szerint

³⁴ *Sussidi per la Consultazione dell'Archivio Vaticano*, a cura della direzione e degli archivisti. I.: *Schedario Garampai – Registri Vaticani – Registri Lateranensi – Rationes Camerae – Inventario del Fondo Concistoriale* (Studi e testi 45), Roma 1926, ristampa anastatica 1969. Ezen belül megtalálható többek között az *Inventario del Fondo Concistoriale* (203–219), *Acta Camerarii* (204–206); *Sussidi per la Consultazione dell'Archivio Vaticano. Lo Schedario Garampai – I Registri Vaticani – I Registri Lateranensi – Le «Rationes Camerae» – L'Archivio Concistoriale* (Collectanea Archivi Vaticani 17), nuova edizione riveduta e ampliata a cura di Germano Gualdo, Città del Vaticano 1989. Ezen belül megtalálható többek között az *Archivio Concistoriale* (333–362), *Acta Camerarii* (337–339).

³⁵ *Hierarchia Catholica Medii et Recentioris Aevi sive Summorum Pontificum – S. R. E. Cardinalium, Ecclesiarum Antistitum series e documentis tabularii praesertim vaticani collecta – digesta – edita*. Vol. V.: *A Pontificatu Clementis PP. IX (1667) usque ad Pontificatum Benedicti PP. XIII (1730)*, (per) REMIGUS RITZLER–PIRMINUS SERFIN, Patavii 1952. Vol. VI.: *A Pontificatu Clementis PP. XII (1730) usque ad Pontificatum Pii PP. VI (1799)*, (per) REMIGUS RITZLER–PIRMINUS SERFIN, Patavii 1958.

³⁶ Manzádor Pius esetében a *Hierarchia Catholica* nem jelzi ezt a kegyet, azonban püspöksége Chiolich és Caballini közé esik, így nem kizárt, hogy ő is megkapta. Vö. *Hier Cath.* VI (1958) 372.

³⁷ A témával kapcsolatban: TUSOR, *Magyar püspökök*.

³⁸ HUBERT JEDIN, *Die Reform des bischöflichen Informativprozesses auf dem Konzil von Trient*, Archiv für Katholisches Kirchenrecht 116 (1936) 389–413; UŐ, *Kirche des Glaubens. Kirche der Geschichte. Ausgewählte Aufsätze und Vorträge. (I. Kirchengeschichtsschreibung. Italien und das Papsttum. Deutschland, Abendland und Weltkirche, II. Konzil und Kirchenreform)*, Freiburg–Basel–Wien 1966, II, 441–459.

³⁹ A témával kapcsolatban vö.: TÓTH, «*Si nullus incipiat, nullus finiet*», 86–87. Vö. még – más esetekben is – könyv magyar nyelvű, újabb kutatásokat is tartalmazó változatát: TÓTH, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye*, 88.

tárgyalták, amely részletesen szabályozta az információs eljárást a lefolytatásra jogosultak kijelölésétől kezdve egészen a protektor bíboros konzisztórium elöterjesztéséig. Az azóta eltelt évtizedek tapasztalatait felhasználva VIII. Orbán pápa (Maffeo Barberini, 1623–1644) 1627-ben adta ki a *Si processus* kezdetű konstitúcióját, amelyre a processzusok bevezetői mint szabályra és előírásra (*norma et praescriptum*) utalnak.

Az apostoli nunciosok, illetve a (társ)protektor bíborosok vagy az arra kijelölt más egyháziak (több esetben a pápai auditor) személyesen kellett, hogy kövessék az ügy lebonyolítását, és felelősek voltak a tanúk vallomásaiért. A meghatározott rend szerint feltett kérdések érintették mind a jelölt személyes tulajdonságait, mind az egyházmegye aktuális helyzetét. Általában kérdéssoronként 2–3 tanút hallgattak ki eskü alatt és *sub secreto vocato*, azaz titokban. Különböző kritériumok alapján választották ki őket, és gyakran a felsőbb társadalmi réteget képviselték. Sok esetben ugyanazt a személyt egymás után kérdezték a jelölről és a szóban forgó egyházmegyéről is. Bár a nunciatúra igyekezett olyanokat kiválasztani, akik több-kevesebb érdemi információval rendelkeztek, de gyakran az elérhetőség is szempont volt, így nem kevés esetben olyanok válaszoltak a kérdésekre, akik egyébként is Bécsben tartózkodtak. A tanúk nem feltétlenül voltak egyházi személyek. A püspökjelöltre vonatkozóan a 17–18. században tizenhárom kérdést kaptak, melyek célja a jelölt képességeinek és tulajdonságainak megismerése volt, a másik tizenhárom kérdés pedig az egyházmegye állapotára vonatkozott. Áthelyezés esetén a kérdések más természetűek voltak, és a kérdőív mindössze tíz kérdésből állott. A kérdőív tartalma a században lényegében nem változott, és ez a tény azt is lehetővé teszi, hogy térben és időben is összehasonlíthatóak az egyes kérdőívekre adott válaszok, így például egy-egy egyházmegye fejlődése is nyomon követhető, de az egyes egyházmegyék adatai is összehasonlíthatóak egymással.

A kérdezők ellenőrizni kívánták információik forrásainak természetét, hogy a tanú hitelességét megerősíthessék. A válaszokat Bécsben általában latinul adták (olasz, francia és spanyol nyelvterületről a kérdések és a válaszok gyakran olaszul, franciául vagy spanyolul érkeztek). A 17., de még a 18. században is ezek a tanúvallomások nagyon értékes információkkal szolgáltak egy-egy terület állapotára, de gyakran magára a jelöltre vonatkozóan is. Még a pontosabb és gazdagabb levéltári forrásokkal bíró török kor utáni időszak kapcsán is előfordul, hogy a processzus Vatikánban megőrzött anyaga dönt el néhány századok óta vita tárgyát képező – viszonylag egyszerűen tisztázhatónak gondolt – kérdést is, mint például hogy egy-egy neves főpap mikor és hol született.⁴⁰ Ezekre a részletes, pontosan megfogalmazott kérdésekre szükség is volt, hiszen a nunciatúra, illetve Róma nem ritkán viszonylag kevés közvetlen információval rendelkezett a jelöltre vagy az egyházmegyére vonatkozóan. Megváltozott azonban a helyzet a 19. századra, mivel technikai fejlődés és az egyre pontosabb felmérések, valamint ezek egyre könnyebb hozzáférhetővé válása azt eredményezte, hogy egyszerűen verifikálhatóak lettek addig nehezen beszerezhető információk is.⁴¹ Ennek megfelelően a kérdések is módosultak.

A 17–18. században – tematikusan összefoglalva – a következő kérdéseket tették fel egy még nem püspökké szentelt jelölt esetében (*super qualitatibus*): (1) mióta ismeri a jelöltet, rokona-e; (2) hol született; (3) törvényes házasságból született-e; (4) mikor született; (5) az egyházi rend mely szentségeiben részesült; (6) eddigi szolgálati helyeit hogyan látta el; (7) milyen a hitének tisztasága; (8) milyenek az erkölcsi; (9) az okosság erényét hogyan gyakorolja; (10) milyen a tudományokban való jártassága; (11) hol szolgált eddig; (12) okozott-

⁴⁰ Így történt ez Patachich Gábor esetében is, akinél a szerémi processzushoz csatolt keresztlevél szolgáltattott egyértelmű bizonyítékot. TÓTH, «*Si nullus incipiat, nullus finiet*», 70–71. Hasonló probléma eldöntésében segítettek a Patachich Ádám (nagy)váradi püspök (1759–1776), majd kalocsa-bácsi érsek (1776–1784) váradi kinevezéséhez benyújtott iratok. *Uo.*, 97–99.

⁴¹ Vö. TÓTH, *Haynald Lajos*, 200–201.

e valaha botrányt; (13) méltó-e a kinevezésre, illetve hasznos-e az az egyházmegye számára. (Segédpüspöknél ehhez jött időnként egy 14., a javadalomra vonatkozó kérdés is.)

Már felszentelt püspök esetében más kérdéseket tettek fel. A kérdéssor szerint a tanút megkérdezték arról, hogy (1) ismeri-e a jelöltet; (2) tud-e valamit szentelésének körülményeiről; (3) mennyi ideje püspök; (4) az egyházmegyében rezideál-e; (5) hogyan irányítja azt; (6) ünnepélyesen kiszolgáltatta-e a szentségeket; (7) tetteit jellemzi-e a testvéri szeretet, kegyesség, bölcsesség; (8) világi és lelki dolgokban hogyan ítélkezik; (9) mennyire képzett; (10) végül azt is megkérdezték, hogy a jelöltet méltónak tartja-e az előléptetésre.

Az egyházmegyére vonatkozóan (*super statu ecclesiae*) a kérdések – mind első kinevezés mind áthelyezés esetén – a következők voltak: (1) mekkora a székváros, mennyi lakosa van; (2) milyen a székesegyház; (3) melyek a szuffraganeus (alárendelt) egyházmegyéi/melyik metropolita alá tartozik; (4) mekkora a székeskáptalan⁴² és milyen jövedelmekkel⁴³ rendelkezik; (5) ki látja el a székváros plébánosi teendőit; (6) milyen a székesegyház felszereltsége; (7) vannak-e ereklyéi; (8) milyen az érseki/püspöki rezidencia; (9) mekkora az érseki/püspöki asztal éves bevétele (beleértve az adókat és a főként mezőgazdaságból származó természetbeni juttatásokat is)⁴⁴; (10) melyek a székvárosban még jelen lévő társaskáptalanok, szerzetesrendek, kegyes társulatok⁴⁵, van-e ott kórház, illetve *mons pietatis*⁴⁶; (11) mekkora az egyházmegye területe⁴⁷; (12) mekkora a szeminárium; (13) és végül az érseki/püspöki szék miért van üresedésben. Ettől a kérdéssortól akkor tekintettek el, ha címzetes (a korabeli terminológia szerint *in partibus infidelium* – vagyis a hitetlenek földjén lévő) főpapi székről volt szó.

Ha szükségesnek látszott, további kérdéseket is feltehettek.

A tanúvallomásokhoz csatolták a még fel nem szentelt püspök esetében a keresztlevelet, a papszentelést⁴⁸ és esetlegesen a kisebb rendek felvételét, továbbá – ha volt – a doktorátust igazoló iratot, valamint a püspöki vagy érseki kinevező uralkodói diplomát vagy ezzel egyenértékű dokumentumot. Ezeket a dokumentumokat a tanúk – elmondásuk szerint – gyakran maguk is látták (vagy éppen személyesen ők hozták a nunciatúrára), és vallomásaikban hivatkoztak rájuk, illetve megerősítették azok hitelességét. Segédpüspök (*suffraganeus*)

⁴² A török kort megelőzően létezett kanonoki testületek (székes- és társaskáptalanok) archontológiáját C. TÓTH NORBERT dolgozza fel. Kutatási eredményei jó alapon szolgálnak a török kort követően létező, illetve újraalapított újkori káptalanok nagyságának, gazdagságának összehasonlításához. Vö. például C. TÓTH NORBERT, *Az esztergomi székes- és társaskáptalanok archontológiája 1100–1543* (Subsidia ad Historiam Medii Aevi Hungariae Inquirendam, 9), Budapest 2019.

⁴³ A latin terminológia a kanonoki (*praebenda*) és a más címen szerzett (fő)papi javadalmakat (*beneficia*) megkülönbözteti egymástól.

⁴⁴ A nemesfém alapú fizetőeszköz miatt a forint értéke alig inflálódott a vizsgált időszak alatt, így ezek az összegek is egybevetethetők egymással. Az érseki/püspöki asztal bevétele nem az érsek/püspök privát jövedelme volt. Ha a főpáosztort befizetési kötelezettség terhelte az ún. lelkészpénztárba (*cassa parochorum*), amely egy országos alap volt a szegényebb egyházmegyék támogatására, azt is ebből vonták le. Előfordult továbbá, hogy az erődítmények, várak fenntartására, illetve a katonaság ellátására is küldeni kellett összeget.

⁴⁵ A magyarországi kegyes társulatokról (*confraternitates*): FORGÓ ANDRÁS, *Bruderschaften in Ungarn. Eine Forschungsbilanz*, Bruderschaften als multifunktionale Dienstleister der Frühen Neuzeit in Zentraleuropa, hrsg. Elisabeth Lobenwein – Martin Scheutz – Alfred Stefan Weiss, Wien 2018, 87–103; KÁDÁR ZSÓFIA, *Vallásos társulatok a 17–18. századi Magyar Királyságban*, Jezsuiták Magyarországon a kezdetektől napjainkig, szerk. Szokol Réka – Szőnyi Szilárd, Budapest 2021, 164–197.

⁴⁶ A *mons pietatis* (kegyesség hegye) egy 15. századi, ferences hatásra létrejött keresztény jótékonyági intézmény, amelyet az uzsorakamat elkerülése érdekében hoztak létre. Impozáns római székhelye, a *Palazzo del Monte di Pietà* ma is áll. Magyarországon többek között az akkor zajló török háborúk miatt nem terjedt el.

⁴⁷ Mérföldben számoltak, mi ezzel az átváltással dolgozunk: 1 magyar mérföld = 8 353,6 m; 1 német mérföld (Meile) = 7 500 m; 1 itáliai mérföld (Miglio) = 1 851,85 m.

⁴⁸ A római szenteléseket gyakran a pápa általános helynökének (aki lényegében a Római Egyházmegyét vezette) első helyettese, a *vicesgerens* végezte. Erről a hivatalról: NICCOLÒ DEL RE, *Il vicegerente del Vicariato di Roma*, Roma 1976.

esetében a megyéspüspöktől (a korabeli pontos elnevezéssel a *residentialis*, rezidenciális püspöktől) gyakran igazolást kértek arra vonatkozóan, hogy az új püspöknek a méltóságához és a funkciójához méltó bevételt biztosítanak majd. Volt, hogy az eredeti iratokat, de gyakran csak hitelesített másolatokat vagy azoknak a nunciatúra jegyzője által egyszerűen átvezetett szövegeit csatolták a processzushoz. A kinevező diploma esetében adott esetben megelégedtek azzal, hogy az irat a nuncius előtt bemutatásra került. Időnként más, fontosnak tartott dokumentumokat is csatoltak, így például Kollonich László 1775-ös erdélyi processzusához mellékeltek azt az iratot, amely tanúsítja, Kollonich Zsigmond bíboros adoptálta az új püspök édesapját, Zay Lászlót, aki így joggal viseli az így a férfiágon a kihalástól megmentett ősi grófi család nevét. Összességében véve megállapítható az is, hogy a csatolt iratok száma és minősége változó: gyakran az eredeti, illetve a hitelesített másolat maradt Bécsben, Rómába pedig egy másodpéldány került ki, de ugyanez akár fordítva is előfordulhat; nem ritkán mindkét helyen ugyanolyan hitelességű dokumentumokkal találkozunk, de az is lehetséges, hogy adott esetben valamelyik irat csak az egyik anyagban található meg. Az iratkezelés sokszínű: a kortól, a nuncius, illetve a jegyző személyétől is függött. A szinte mindig biztosan meglévő elem az általában a nunciatúra jegyzője által hitelesített hitvallás, amelyet új püspöki kinevezés esetében mindig le kellett tenni.⁴⁹ Nagyon ritkán azonban ez az irat is hiányzik, de ez semmiképpen sem jelenti azt, hogy a *Professio fidei*-t a nuncius előtt ne tette volna le az új választott püspök. A hitvallás tanúi sok esetben a familiárisok, azaz a nunciusi háztartáshoz tartozó klerikusok vagy laikusok voltak, a hitelesítést a nunciatúra jegyzője végezte. Csak néhány esetben tértek el ettől, így például Klobusiczky Ferenc kalocsai érseki kinevezésekor az előírt *Professio fidei*-t a zenggi püspök előtt tette le, akinek erre a nuncius engedélyt adott. Időnként a hűségeskü is bekerült a dokumentációba, amelyet a szentelést megelőzően le kellett letenni.

C) Püspöki kinevezések a Magyar Királyságban 1711–1780

Jelen munkánkban csak azokat a főpapokat vizsgáljuk, akik királyi kinevezésüket III. (VI.) Károly (1711. április 17.–1740. október 20.) vagy Mária Terézia (1740. október 20.–1780. november 29.) idejében kapták. Ebből adódóan ebben a munkában a püspöki időszakok kezdőévének az uralkodói kinevezés évét tekintjük. III. (VI.) Károly trónra lépése egybeesik egy nyugodtabb időszak kezdetével a Magyar Királyság területén.⁵⁰ Az 1526-os mohácsi vereséget⁵¹ követően az ország területének jelentős részét majd két évszázadon keresztül folyamatos háborúk pusztították. Buda visszafoglalása (1686), majd a zentai csata (1697) után az 1699-es karlócai béke következtében a *Regnum Hungariae* területének jelentős része a Temesközt kivéve felszabadult az oszmán uralom alól.⁵² I. Lipót (1657–1705) és I. József

⁴⁹ A hitvallások, eskük, továbbá azok teológiai, egyháztörténeti háttérével kapcsolatban a leghitelesebb, több nyelven elérhető forrásgyűjtemény: HEINRICH DENZINGER, *Kompendium der Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen. Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, verbessert, erweitert, ins Deutsche übertragen und unter Mitarbeit von Helmut Hoping, hrsg. von PETER HÜNERMANN, 45. Auflage, Freiburg–Basel–Wien 2017. Egy korábbi változat alapján készült magyar nyelvű változat: HEINRICH DENZINGER – PETER HÜNERMANN, *Hitvallások és az Egyház Tanítóhivatalának megnyilatkozásai* (Szent István kézikönyvek 9), Budapest 2004. A hitvallás és a hűségeskü letétele ma is kötelező.

⁵⁰ A témához lásd t.k.: FORGÓ ANDRÁS, *Kardinal Christian August von Sachsen-Zeitz und der Herrschaftsantritt Karls VI. Zur Rolle ausländischer Geistlicher bei der Gestaltung der politischen Kultur Ungarns*, Kirche und Kulturtransfer. Ungarn und Zentraleuropa in der Frühen Neuzeit, hrsg. Maria-Elisabeth Brunert – Arno Strommeyer – Forgó András, Münster 2019, 69–85.

⁵¹ A témával kapcsolatban vö. t.k.: *Mohács szimfónia. Tanulmányok a mohácsi csatával kapcsolatos kutatások eredményeiről / Mohács Simphony. Studies on the new research achievements on the Battle of Mohács 1526* (Studia ad Archeologiam Pazmaniensia), szerk. Varga Szabolcs – Türk Attila, Budapest 2022.

⁵² Erről az időszakról vö. t.k.: *Neuaufbau im Donaauraum nach der Türkenzeit. Tagungsband der internationalen Konferenz anlässlich des 300-jährigen Jubiläums des Friedens von Passarowitz* (Publikationen der Ungarischen Geschichtsforschung in Wien, Bd. XIX), hrsg. von András Oross, Wien 2021.

(1705–1711) uralkodása alatt, a II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem, illetve Magyarország vezérlő fejedelme (1704–1711) fémjelezte szabadságharc (1703–1711) egyben újabb évekig tartó háborúskodást is jelentett az országnak, így az ország jelentős részében valójában csak 1711 után stabilizálódott a helyzet annyira, hogy annak ellenére, hogy bár a harci cselekmények még nem szüntek meg teljesen, megkezdődhetett az újjáépítés, a markáns építkezés a szó fizikai és lelki értelmében egyaránt. A Trienti Zsinatot követő katolikus megújulás (és vele a barokk) az ország területének jelentős részére csak ekkor érkezhetett meg.⁵³ Ez az időszak Mária Terézia alatt folytatódott, és ebben a katolikus megújulásban nem kizárólagos, de minden kétséget kizárólag kulcsszerepet játszottak a püspökök. A kor főpapjainak jelentős része ráadásul Rómában végezte tanulmányait, ahol megtapasztalhatta a rómaiságot, a *romanitást*, amely nemcsak a város gazdag történelmi és kulturális örökségének elsajátítását jelentette, ahogy jelenti ma is, hanem ehhez szervesen kapcsolódva mindazt, amit a pápaság ma már két évezredes jelenléte adott és ad Rómának. Azután 1780-ban II. József (1780–1790) trónra lépése az elődeitől markánsan különböző egyházpolitikát hozott magával,⁵⁴ többek között a római teológiai tanulmányokat is megtiltotta, így az ő uralkodását már egy másik egyháztörténeti korszak kezdetének kell tekintenünk.

Nem kerültek ide azok a kinevezettek, akiknek pápai prekonizációja ugyan a vizsgált időszakra esik, azonban a királyi kinevezésük vagy hivatali idejük kezdete III. (VI.) Károly trónra lépése előtt történt, ahogy ez Csáky Imre kalocsa-bácsi érsek (1710/1714–1732) vagy Markovich Rafael (1709/1712–1726) szvidnici püspök és márcsai apát esetében is történt. Ugyanezen megfontolásból bekerültek viszont azok, akiket még Mária Terézia nevezett ki, de a prekonizációjukra az uralkodó halála után került sor, ahogy ez Pálma Ferenc Károly kalocsai segédpüspök esetében is történt. Mivel jelen esetben csak a Magyar Királyság területéhez tartozó két érseki tartományába, az esztergomiba és a kalocsaiba tartozó püspököket vizsgáltuk, ezért azon kinevezések sem kerültek bele a felsorolásba, amelyek ezen a területen kívülre esnek, így nem került bele például Leslie Vilmos laibachi (ljubljanai) vagy Sinzendorff Fülöp boroszlói kinevezése sem. Nem szerepelnek – értelemszerűen – azok az úgynevezett választott püspökök (*episcopus electus*) sem, akik királyi kinevezés révén olyan püspöki címet birtokoltak, amelyet a magyar király adományozott ugyan, de létét a Szentszék nem ismerte el (ilyen volt többek között az arbei, cattarói, dulcinói, novi, pharoszi/fárói vagy a scutari cím),

⁵³ A témához lásd még t.k.: VANYÓ TIHAMÉR, *A Trienti Zsinat határozatainak végrehajtása Magyarországon. A magyarországi római katolikus egyházi fegyelem alakulása 1600–1850* (a Római Magyar Történeti Intézet Kiadványai), különnyomat, Pannonhalma 1933; TÓTH, «*Si nullus incipiat, nullus finiet*», 57–63; TÓTH, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye*, 59–65; *Egyház és reprezentáció a régi Magyarországon* (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok 12.), szerk. Báthory Orsolya – Kónya Franciska, Budapest 2016; *Lelkiség és irodalom. Tanulmányok Szelestei N. László tiszteletére* (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok, 17.), szerk. Bajáki Rita – Báthory Orsolya – Bogár Judit – Déri Eszter – Kónya Franciska – Maczák Ibolya – Szádoczki Vera, Budapest 2017; FORGÓ ANDRÁS, *Korszakváltás – elitváltás? A püspöki kar a török kiűzése utáni évtizedekben*, Katolikus Egyházi Társadalom Magyarországon a 18. században (Pécsi Egyháztörténeti Műhely 11.), szerk. Forgó András – Gözsy Zoltán, Pécs 2019, 73–92; Uő, *A társadalmi mobilitás lehetőségei a katolikus hierarchiában. Megyéspüspöki kinevezések, 1686–1799*, Korall 86 (2021) 56–78; FORGÓ többször hivatkozik egy, a témában korábban megjelent, idevágó kötetre: JOACHIM BAHLCKE, *Ungarischer Episkopat und österreichische Monarchie. Von einer Partnerschaft zur Konfrontation (1686–1790)* (Forschungen zur Geschichte und Kultur des östlichen Mitteleuropa, 23), Stuttgart 2005. Magyar nyelven: JOACHIM BAHLCKE, *A magyar püspöki kar és a Habsburg Monarchia. Együttműködéstől a konfrontációig, 1686–1790*, ford. Fazekas István, Budapest 2013.

⁵⁴ A témához lásd t.k. FORGÓ ANDRÁS, *Die Vorbereitung der josephinischen Religionspolitik. Über die Pläne und Zielsetzungen Josephs II. während seiner Mitregentschaft*, „Die habsburgische Variante des Aufgeklärten Absolutismus”. Beiträge zur Mitregentschaft Josephs II., 1765–1780 / „A felvilágosult abszolutizmus Habsburgvariánsa”, Tanulmányok II. József társuralkodói időszakáról, 1765–1780, szerk. Kulcsár Krisztina – Forgó András – Kántás Balázs – Fazekas István – Katharina Zimmermann, Wien 2018, 227–243; FORGÓ ANDRÁS – GÖZSY ZOLTÁN, *A katolikus egyház viszonya a jozefinista reformokhoz. Kihívások és válaszok*, PONTES 1 (2018) 115–132.

így ezen választott püspökök esetében sem a kánoni vizsgálatára, sem az azt követő prekonizációra, illetve püspökszentelésre nem került sor. Ők, akik szentségtani értelemben továbbra sem püspökök, hanem papok voltak, a szigorúan püspöki rendhez kapcsolódó feladatokat (pl. papszentelés) nem végeztek, nem végezhettek. Jelen munkában éppen ezért nem címzetes, hanem választott püspököknek nevezzük őket, igazodva ugyan a korabeli terminológiához, de azt is jelezve, hogy nem konszekrált főpapok voltak.

Az uralkodó megbízásából a már említett protektor (*protector*), illetve társprotektor másnéven komprotektor (*conprotector*) bíborosok játszottak jelentős szerepet a kánoni eljárás római szakaszában. A protektorok a szokásjog alapján (születés vagy indigenátus révén) a német nemzetből kerültek ki.⁵⁵ A vizsgált időszak kezdetén Keresztély Ágost⁵⁶ (Christian August von Sachsen-Weitz), a Magyar Királyság primása (majd hercegprimás), esztergomi érsek 1712 és 1725 között volt a német nemzet (azaz a Német-római Birodalom), valamint a Habsburg országok és örökös tartományok protektora. Őt ténylegesen Rómában tartózkodó társprotektor bíborosok segítették, akik nem egyszer császári követként (*minister plenipotentiarius*) is működtek: Wolfgang Hannibal von Schrattenbach⁵⁷ (1713–1719), Althann Mihály Frigyes⁵⁸ (Michael Friedrich von Althann, 1719–1722) és Juan Alvarò Cienfuegos⁵⁹ (1722–1735). Utóbbi még Schrattenbach olmützi herceg-püspök mellett is működött, aki 1726 és 1738 között volt a német nemzet, valamint a Habsburg országok és örökös tartományok protektora. Amikor Cienfuegos 1735-ben elhagyta Rómát, akkor Niccolò del Giudice⁶⁰ váltotta őt a társprotektori tisztségben (1735–1743). A protektori tisztelet 1738 és 1751 között Kollonich Zsigmond⁶¹ (Sigismund von Kollonitz) bécsi hercegérsek vette át. A német-római császári korona 1740-ben a bajor választófejedelemre szállt, azonban a Habsburg-hű Kollonich nem volt hajlandó lemondani a német nemzet protektori képviselőségéről, így VII. Károly császár egy, a bizalmát élvező kuriális bíborost nevezett ki a Német-római Birodalom képviselőjévé, aki azonban a fentiek miatt csak társprotektor lehetett (Francesco Borghese,⁶² 1742–1745). Bécsben is új szempontokat kellett figyelembe venni a jelöltek kiválasztásakor. Így esett a választás 1743-ban Alessandro Albanira,⁶³ akit Mária Terézia a Habsburg országok és örökös tartományok társprotektorává nevezett ki (1743–1779). Hitvese, I. Ferenc a trónra kerülése után, már 1745-ben visszatért a korábbi szokáshoz, és egyben a német nemzet társprotektorává is megtette Albani bíborost (1745–1765), aki 1746-tól haláláig császári követ is volt egyben. Kollonich halála után mégsem ő, hanem Ferdinand Julius von Troyer⁶⁴ olmützi herceg-püspök kapta 1751-ben a német nemzet, valamint a Habsburg országok és örökös tartományok protektori tiszteletét, amelyet 1758-ban bekövetkezett haláláig viselt. Troyer számára a kinevezés valóban csak rangemelés jelentett, hiszen az ügyeket továbbra is Alessandro Albani társprotektor vitte Rómában. Troyer elhunyt után egy ideig nem neveztek ki új protektort. 1765-től, II. József trónra lépését követően, haláláig Albani végül a német nemzet protektora lehetett, azonban a Habsburg országokat és örökös tartományokat továbbra is csak társprotektorként képviselte – anélkül azonban, hogy az utóbbi területre vonatkozó protektori

⁵⁵ RICHARD BLAAS, *Das Kardinalprotektorat der deutschen und der österreichischen Nation im 18. und 19. Jahrhundert*, Mitteilungen des österreichischen Staatsarchivs [MÖStA] 10 (1957) 148–185.

⁵⁶ Bíboros (1706–1725), a Magyar Királyság primása (1714-től hercegprimás), esztergomi érsek (1707-től).

⁵⁷ Bíboros (1712–1738), olmützi (rég magyar nevén Alamóc; ma Olomouc) herceg-püspök (1711-től).

⁵⁸ Bíboros (1719–1734), váci püspök (1718-től).

⁵⁹ Bíboros (1721–1739), cataniai érsek-püspök (1721–1725), majd monreale-i érsek (1725–1739), pécsi adminisztrátor (1735–1739).

⁶⁰ Bíboros (1725–1743).

⁶¹ Bíboros (1727–1751), váci püspök (1709–1716), majd bécsi püspök (1716–1722), illetve első bécsi érsek (1722–1751).

⁶² Bíboros (1729–1759).

⁶³ Bíboros (1721–1779).

⁶⁴ Bíboros (1747–1758), olmützi herceg-püspök (1745-től).

tisztség betöltésre került volna. Amikor Albani 1779-ben elhunyt, még ugyanabban az évben Herzán Ferenc⁶⁵ (Franziskus von Paula Herzan von Harras) kapott megbízást a német nemzet, valamint a Habsburg országok és örökös tartományok protektori képviselőjére, aki elődjéhez hasonlóan egyben császári követként is működött az Örök Városban. Tisztét 1800-ig töltötte be. A gyakorlatban az ügyeket azok a bíborosok vitték, akik ténylegesen Rómában tartózkodtak, így ők voltak a *recommendatoriae* címzettjei is, amelyben az uralkodó az újonnan kinevezett püspök számára közbenjárást kért a pápánál és a Római Kúria hivatalaiban.

Erre a majd hetven évre nyolc pápa uralkodási ideje esik (a megválasztás napjától a halál napjáig számítva): XI. Kelemen (Giovanni Francesco Albani, 1700. november 30.–1721. március 19.), XIII. Ince (Michelangelo dei Conti, 1721. május 8.–1724. március 7.), XIII. Benedek (Pietro Francesco Orsini, 1724. május 29.–1730. február 21.), XII. Kelemen (Lorenzo Corsini, 1730. július 12.–1740. február 6.), XIV. Benedek (Prospero Lorenzo Lambertini, 1740. augusztus 17.–1758. május 3.), XIII. Kelemen (Carlo della Torre di Rezzonico, 1758. július 6.–1769. február 2.), XIV. Kelemen (Giovanni Vincenzo Antonio Ganganelli, 1769. május 19.–1774. szeptember 22.) és VI. Piusz (Giovanni Angelo Braschi, 1775. február 15.–1799. augusztus 29.).

Ez alatt az idő alatt a bécsi nuncius (*Sanctae Sedis Apostolicae apud aulam caesareo-regiam cum facultate legati de latere nuntius*; többféle szövegváltozatban volt használatos) tisztét a következő tíz egyházi személy töltötte be: Giulio Piazza⁶⁶ (1709–1713), Giorgio Spinola⁶⁷ (1713–1720), Girolamo Grimaldi⁶⁸ (1721–1731), Domenico Passionei⁶⁹ (1731–1738), Camillo Paolucci⁷⁰ (1738–1745), Fabrizio Serbelloni⁷¹ (1746–1754), Ignazio Crivelli⁷² (1754–1760), Vitaliano Borromeo⁷³ (1760–1767), Antonio Eugenio Visconti⁷⁴ (1767–1774) és Giuseppe Garampi⁷⁵ (1776–1785). Ők, általában neves itáliai nemes családok sarjai, a császári udvar mellett címzetes érseki rangban szolgáltak, Bécs kivétel nélkül bíborosi kinevezésüket követően hagyták el. Visconti nunciust már ausztriai szolgálati ideje alatt, 1771-ben bíborossá nevezték ki, de *in pectore*; kinevezését csak 1773-ban hozták nyilvánosságra. A császárvárosban lefolytatott eljárásokat a nunciusok vezették, a tanúkat ők hallgatták ki. Az újonnan alapított egyházmegyék esetében elméletben a nunciusok feladata volt még – a helyi viszonyok ismerete okán is – a székesegyházul szolgáló templom kijelölése.

Néhány esetben, így például Kollonich László már máshol említett processzusán túl például 1776-ban Berchtold Ferenc besztercebányai, Révay Antal rozsnói, Szalbeck Károly szepesi püspökök esetében is az auditor, azaz a rangidős általános ügyhallgató (*auditor*

⁶⁵ Bíboros (1779–1784), szombathelyi püspök (1799-től).

⁶⁶ SQUICCIARINI, 198–199.

⁶⁷ SQUICCIARINI, 200–202.

⁶⁸ SQUICCIARINI, 203–204.

⁶⁹ SQUICCIARINI, 205–207.

⁷⁰ SQUICCIARINI, 208–210.

⁷¹ SQUICCIARINI, 211–213.

⁷² SQUICCIARINI, 214–216.

⁷³ SQUICCIARINI, 217–219.

⁷⁴ SQUICCIARINI, 220–224.

⁷⁵ SQUICCIARINI, 225–229; Garampi nuncius itteni tudománypártoló tevékenységéről, a főpapokkal való kapcsolattartásáról vö. *Giuseppe Garampi és az egri Eszterházy-könyvtár gyarapítása, 1776–1790. Dokumentumok* (Magyar történelmi emlékek. Okmánytárak. Egyháztörténeti Források 18.), kiad. FEJÉRDY ANDRÁS – SOÓS ISTVÁN, Budapest 2023. Továbbá: SOÓS ISTVÁN, *Giuseppe Garampi érsek, pápai nuncius Magyarország és erdélyi levelezése*, Magyarországi tudósok levelezése a 18. században. Tanulmányok, szerk. Szelestei N[agy]. László, Budapest 2006, 75–84; FEJÉRDY ANDRÁS – SOÓS ISTVÁN, *Klímó György és Giuseppe Garampi*, Klímó György püspök és kora. Egyház, művelődés, kultúra a 18. században. A 2010. október 14-én, Pécsen, Klímó György pécsi püspök születésének 300. évfordulójára megrendezett tudományos konferencia tanulmányai (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 9.), szerk. Pohánka Éva – Szilágyi Mariann, Pécs 2011, 125–141.

generalis, másképpen főauditor, röviden mint *auditor* használatos⁷⁶; olaszul *uditore*) mint megbízott (*deputatus, delegatus*) folytatta le az eljárást. A vizsgált időszakban a következő auditorok folytattak le Bécsben kánoni vizsgálatot: Pietro Francesco Giannini *utriusque iure* doktor, apostoli főjegyző, a bécsi apostoli nunciatura általános ügyhallgatója és megbízott kormányzója (*protonotarius apostolicus, sacrae nuntiaturae Viennensis auditor generalis et administrator deputatus*) kinevezett nuncius hiányában egy alkalommal (1746); Giuseppe Antonio Taruffi⁷⁷ *utriusque iure* doktor, ügyhallgató, az Apostoli Szentszéktől a Császári és Királyi Udvar felé a szükséges jogokkal megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző (*Sanctae Sedis Apostolicae apud augustam Aulam caesaro-regiam cum necessariis facultatibus administrator generalis apostolicus deputatus et protonotarius apostolicus*) az új nuncius kinevezését, illetve megérkeztét, hivatalba lépését megelőzően kilenc alkalommal (1775–1776); végül Lorenzo Caleppi⁷⁸ *utriusque iure* doktor, apostoli főjegyző, általános ügyhallgató, különleges megbízott (*sacrae apostolicae nuntiaturae apud augustam aulam caesaro-regiam auditor generalis et ad hunc affectum a sanctissimo domino nostro Pio divina providentia Papae VII specialiter delegatus*) a nuncius távollétében egy alkalommal (1779).

Jegyzőként Bécsben a nunciatura irodaigazgatói (*cancellarius*) vagy irodaigazgató-helyettesei (*vicecancellarius*; néha helyettes irodaigazgató, *procancellarius*) működtek közre, akik egyben főjegyzői (*protonotarius apostolicus*) vagy (esküdt) apostoli jegyzői (*notarius apostolicus iuratus*), illetve apostoli közjegyzői (*notarius publicus apostolicus*) minőségben (röviden: apostoli jegyző) is működtek.⁷⁹ Bartholomäus Anton Dusini⁸⁰ von Glockenberg (1713), Francesco Pollioni (1714–1718), Agostino Lucidi (1723–1729), Antonio Maria Merenda (1724⁸¹), Andreas Friedrich Schuppanzigh⁸² (Szuppanczich Frigyes; 1730–1740), Peter Paul Altamer⁸³ (Altamer Péter Pál; 1740–1752), Guillaume Moreau (1755–1760), Benedetto Ignazio Maria Salvadori⁸⁴ di Wiesenhof (Benedikt Ignaz Maria Salvadori von Wiesenhof; 1757–1770), Giuseppe Antonio Taruffi (1771), Giulio Cesare Bignami (1772–1773), Francesco Corazza (1775–1781) és Joseph Braunizer von Braunthall (1780–1781). Merenda és Taruffi auditorok is voltak egyben. Ritkán fordul elő, leginkább Garampi nuncius idején, hogy valamilyen módon kettő jegyző is közreműködött a processzus elkészítésében. Kivételes esetben az általános ügyhallgató kézjegye is feltűnik a nuncius és a jegyző aláírása mellett a kánoni eljárás dokumentációjában: V[?]. Petrucci (Petruccius; 1716–1717) és J[?]. Roberti (1713).

A részben vagy egészben Rómában lefolytatott információs eljárást a vizsgált időszakban a protektor bíboros, a pápai auditor (*auditor Sanctissimi*), illetve a proauditor

⁷⁶ A nunciaturai auditor (illetve *auditor generalis*, általános ügyhallgató) nem keverendő össze a pápai (pro)auditor (*pro/auditor Sanctissimi*; pápai helyettes/ ügyhallgató) hivatalával. Előbbi a nuncius alá beosztott hivatali személy volt (mai megfelelője a nagykövetségi hierarchiában az előbeosztott diplomata), míg utóbbi a pápa egyik legközvetlenebb munkatársa, gyakran – proauditor rangban – bíboros. Hivatalaikban közös az, hogy ők készítették elő vezetői döntésre a hozzájuk tartozó ügyeket.

⁷⁷ Giuseppe Antonio Taruffi (1722–1786) itáliai költő, diplomata. DBU 5 (1849) 259.

⁷⁸ Később bíboros (1816–1817).

⁷⁹ Az évszámok nem a nunciaturán teljesített szolgálati időt jelölik, hanem a vizsgált időszakban az első és az utolsó, bécsi működésükhöz kapcsolódó processzus évszámát.

⁸⁰ 1710-ben a Trienti (Trento) Egyházmegye irodaigazgató-helyettese. AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 321; Később bécsi kanonok (1714–1749). ZSCHOKKE, 402.

⁸¹ A processzust 1723-ban kezdték el, de 1724 januárjában fejezték be.

⁸² Később pozsonyi kanonok (1740–1778), 1740-ben magyar indigenátust kapott. RIMELY, *Cap. Pos.*, 278–279. *Libri Regii* 39.23.

⁸³ Trienti egyházmegye, 1754-ben magyar indigenátust nyert, és B.Sz.M.-ről nevezett cikádori apáttá nevezte ki az uralkodó. *Libri Regii* 43.114., 43.115., 43.119.

⁸⁴ A trienti hercegpüspökség területéről származó Salvadori di Mori család tagjai 1766-ban birodalmi nemességet kaptak „de Wiesenhof” praedicatummal. Vö. *Fondazione E. Salvadori – Zanatta. Meano*. <http://fondazionealsalvadorizanatta.it/storia-e-origini/> (2023. szeptember 6.)

(*proauditor Sanctissimi*) folytatta le, de volt, hogy más kapott erre megbízást. Ők: Althann Mihály Frigyes⁸⁵ bíboros, váci püspök, társprotektor egy alkalommal (1721); Prospero Marefoschi⁸⁶ bíboros egy alkalommal (1725); Giuseppe Accoramboni⁸⁷ imolai érsek-püspök, auditor (*Sancitatis Suae auditor*) egy alkalommal (1728); Francesco Antonio Finy⁸⁸ bíboros, pápai proauditor egy alkalommal (1729); Juan Álvaro Cienfuegos⁸⁹ SJ bíboros, monreale-i érsek, társprotektor, császári követ három alkalommal (1729–1730, 1735); Marcello Passari⁹⁰ nazianzi érsek, pápai auditor (*sanctissimi domini nostri Papae familiaris et continuus commensalis ac auditor*) egy alkalommal (1731), illetve ugyanő mint bíboros, pápai proauditor (*sanctissimi domini nostri Papae proauditor*) ugyancsak egy alkalommal (1736); Niccolò del Giudice⁹¹ bíboros, társprotektor egy alkalommal (1737); Giovanni Giacomo Millo,⁹² mindkét Szigetvári referendáriusa, a pápa familiárisa, auditor (*utriusque signaturae referendarius, sanctissimi domini nostri Papae familiaris et continuus commensalis ac auditor*) két alkalommal (1740–1741); végül Clemente Argenvillieres,⁹³ mindkét Szigetvári referendáriusa, lateráni kanonok, a pápa familiárisa, auditor (*utriusque Signaturae referendarius, sacrosanctae Lateranensis basilicae canonicus, sanctissimi domini nostri Papae familiaris, continuus commensalis ac auditor*) egy alkalommal (1744), illetve ugyanő mint bíboros, pápai proauditor (*sanctissimi domini nostri Papae proauditor*) két alkalommal (1754–1755). Jegyzőként közreműködtek: Andrea Caraffa megbízott (*deputatus*) Giovanni Battista Pocavena, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett (*pro Joanne Baptista Pocavena processuum consistorialium notario et secretario*) négy alkalommal (1728–1731), valamint Sebastiano Reali, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett (*pro domino Sebastiano Reali processuum consistorialium notario et secretario*) öt alkalommal (1735–1737, 1740–1741); Angelo Spada megbízott (*deputatus*) Sebastiano Reali, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett (*pro domino Sebastiano Reali processuum consistorialium notario et secretario*) egy alkalommal (1744), valamint ugyanő mint különleges megbízott (*processuum consistorialium notarii ac secretarii specialiter deputatus*) két alkalommal (1754–1755). A helyszín a római Quirinale-palota (*Romae in palatio apostolico montis Quirinalis in [suis] solitis aedibus/solitae habitationis [suae]*), a Vatikáni Apostoli Palota (*in palatio apostolico apud sanctum Petrum, solitae habitationis [suae]*) vagy a processzust felvevő szokásos római lakóhelye (*in palatio solitae habitationis [eminentiae suae]*)

A Vatikáni Apostoli Levéltárban a korszakra vonatkozóan a lentebb következő anyagokat találjuk. A Konzisztoriális Kongregáció (AAV Arch. Concist., Processus Consist.) és a bécsi Apostoli Nunciatura (AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici) levéltári jelzetét is közöljük, ha az megvan. Van, hogy a kánoni vizsgálat jegyzőkönyve a bécsi anyagból azért hiányzik, mert azt Rómában az Apostoli Datárián (AAV Dataria Ap., Processus Datariae) vették fel, vagy a jelöltet közvetlenül a *Propaganda Fide* Kongregáció dekrétumával nevezték ki; ezt is jelezzük. Utóbbi esetben nem végeztek kánoni eljárást. Juan Álvaro Cienfuegos bíboros pécsi adminisztrátori kinevezéséhez nem készült processzus. Esterházy Imre veszprémi, valamint Luzsénszky (Luzinszky) István László váradi kánoni vizsgálata pedig azért nem került a Konzisztoriális Kongregáció fondjába, mivel előbbit nem erősítették meg, utóbbi

⁸⁵ Bíboros (1719–1734), váci püspök (1718-tól), társprotektor, császári követ (1719–1722).

⁸⁶ Bíboros (1724–1732), később római általános helynök (bíboros vikárius).

⁸⁷ Imolai érsek-püspök (1728–1739), bíboros (1728–1747).

⁸⁸ Proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1729–1730). DBI 48 (1997) 48–50.

⁸⁹ Bíboros (1721–1739), cataniai érsek-püspök (1721–1725), majd monreale-i érsek (1725–1739), pécsi adminisztrátor (1735–1739), társprotektor, császári követ (1722–1735).

⁹⁰ Marcello Passari auditor (*auditor Sanctissimi*), később bíboros (1733–1741).

⁹¹ Bíboros (1725–1743), társprotektor (1735–1743).

⁹² Később bíboros, a Zsinati Kongregáció prefektusa (1753–1757).

⁹³ Auditor (*auditor Sanctissimi*, 1743–1753), majd bíboros és proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1753–1758). DBI 4 (1962) 125–126.

pedig az információk eljárás megkezdése előtt elhunyt. Általában véve azonban, ha az anyag hiányzik, akkor az valószínűleg korábban megvolt, de elkeveredhetett az idők folyamán.

D) Az egyes processzusok sematikus leírása

Az egyes processzusok személyi anyagai az egyes jelöltek neve alatt kerültek csoportosításra. Kiemeljük a processzus felvételi évén és a püspökjelölt személyén túl az esetleges szerzetesrendhez való tartozást, a születési vagy más közismert nevét, illetve a püspöki időszak hosszát (a királyi kinevezés évét alapul véve); koadjutor esetében két kezdő évszám is szerepelhet, ha a kinevezés és a rezidenciális püspökké válás éve eltérnek egymástól.

Az egyházmegyékre vonatkozó anyag az esztergomi és a kalocsai érseki tartományba került csoportosításra. Jelen kutatásnak nem volt tárgya az egyes főpapi székek koronként nem egyszer változó tiszteleti sorrendjének vizsgálata. Az egyes egyházmegyék tekintetében Esztergom esetében először a Szent István alapította egyházmegyék következnek (egyetlen kivétel Eger mint első szuffraganeus); ezt követően a később alapított egyházmegyék (azonos vagy bizonytalan alapítási dátum esetében magyar elnevezésük ábécé sorrendjében) jönnek. Kalocsa esetében hasonló elv szerint rendezve először a Szent István alapította magyar, majd a mai értelemben vett horvát (korabeli terminológiával horvát, horvát-szlavón, illetve horvát-szlavón-dalmát) egyházmegyéket vesszük sorra. Az egyes egyházmegyéken belül a segédpüspököket megelőzik a megyéspüspökök. Az egyes processzusokat eszerint a sorrend szerint számozzuk folytatólágyosan. A Tinnini Egyházmegye sajátos helyzete miatt külön is megjelenik ugyan, de a felsorolás végére került.

A legtöbb kánoni eljárást a bécsi nunciátúra folytatta le, azonban néhány processzust az Apostoli Datária anyagában találunk. Utóbbiak minden jel szerint egyetlen nap alatt készültek, így a jegyző aláírása mellett az eredeti szövegben sincs külön dátum. Volt, aki kivételesen, a kánoni eljárás mellőzésével kapott kinevezést, illetve néhány görögkatolikus püspököt a *Propaganda Fide* Kongregáció közbejöttével, processzus nélkül neveztek ki. A III. (VI.) Károly trónra lépését megelőző időszakból a processzusok anyagai csak annyiban képezték a vizsgálat tárgyát, amennyiben az azokból kinyerhető információk prozopográfiai szempontból relevanciával bírnak.

A sematikus leírásban az egyes levéltári lelőhelyek szerepelnek (a konzisztoriális akták esetében zárójelben a processzus tényleges hossza az anyag végén vagy elején esetlegesen ott lévő üres oldalak nélkül). Ezek száma általában kettő, de előfordul egy (általában azért, mert másik példány nem volt fellelhető, de az is előfordul, hogy az anyag el sem került Rómába), esetleg három lelőhely is. A leírás tartalmazza a kánoni eljárást vezető főpap nevét és az aláírása mellett szereplő dátumot (a processzus által történt lezárása), illetve a jegyző saját munkáját lezáró hitelesítésének a helyét a hozzá tartozó dátummal, amely a dokumentumban fizikailag megelőzi a nunciust. A Rómába került anyagon gyakran szerepelnek az azt láttamozó bíborosok aláírásai; ha fellelhető ilyen, röviden itt arra is utalás történik.

A *folio*-k a nunciátúra fondjában nincsenek külön számozva, processzusok egészének van sorszáma. A konzisztoriális levéltári fondban található, Bécsből küldött és a Datária fondjában lévő anyag teljes hosszát külön jelöltük, majd utána zárójelben a címlap és hátlap nélkül (ha valóban azzal kezdődik, illetve végződik a jegyzőkönyv) számított anyagot az előbbi után vagy az utóbbi előtt esetlegesen található üres oldalak nélkül. Itt beszámításra kerültek az esetlegesen Rómában hozzátett további anyagok. Néha előfordul, hogy a dokumentációban másutt is vannak üres oldalak, ezeket itt az egyszerűség kedvéért nem jelöltük külön.

I. Esztergomi Érseki Tartomány

Esztergomi Főegyházmegye (Strigonien.)

1) 1725 Esterházy Imre (pálos, 1725–1745)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 365

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 113., fol. 691–706 (691–705r)

Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1726. április [nap hiányzik] [fol. 707v]

Agostino Lucidi apostoli jegyző, irodaigazgató, 1726. április [nap hiányzik] [fol. 702]

Bíborosi kézjegyek [fol. 705r]

2) 1751 Csáky Miklós (1751–1757)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 452

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 139, fol. 381–392 (381–390r)

Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1751. augusztus 25. [fol. 390r]

Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1751. augusztus 21. [fol. 389v]

Bíborosi kézjegyek [fol. 390r]

3) 1761 Barkóczy Ferenc (1761–1765)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 485

Vitaliano Borromeo thebai érsek, apostoli nuncius, 1761. május 30.

Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató, 1761. május 30.

4) 1776 Batthyány József (1776–1799, 1778 bíboros)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 538

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 79–106 (81–95r)

Giuseppe Antonio Taruffi megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző, 1776. február 2. [fol. 89]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1776. február 1. [fol. 88v–89r]

5) 1740 Barkóczy Ferenc szepesi prépost (*praepositus Scepusiensis*) (*Tenagren.*, 1740–1744)⁹⁴

AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 117, fol. 108–119 (108–118)

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 128, fol. 376–379 (376–379r)

Giovanni Giacomo Millo, mindkét Szignatúra referendáriusa, a pápa familiárisa, auditor, Róma, Quirinale-palota, 1740. december 19.⁹⁵ [fol. 376]

Andrea Caraffa megbízott, Sebastiano Reali, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett [fol. 379r]

6) 1755 Zbiskó József Károly szepesi prépost (*Tinninien.*, 1755–1774)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 462

AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 134, fol. 393–398 (393–398r)

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 541–554 (541–554r)

Ignazio Crivelli címzetes cezarei érsek, apostoli nuncius, 1755. szeptember 9. [fol. 552r]

⁹⁴ Egyes életrajzok – vö. MKL 11 (2006) 140–141. – Barkóczy egyik elődjét, Pongrácz Imre szepesi prépostot (1719–1724) is felszentelt püspökként említik, azonban pápai kinevezéséről sem a vizsgált források, sem a *Hier. Cath.* nem tud. Ő királyi kinevezéssel pharoszi (*Pharen.*) valójában választott püspök volt (1697–1724), nem szentelték püspökké. Barkóczy Ferenc közvetlen elődje, Pelcz János szepesi prépost (1723/1725–1740) szintén választott püspök, ő a stagnói (*Stagnen.*) címet viselte (1725-től). Vö. *Libri Regii* 24.186, 32.190, 34.146, 35.48; OLEJNÍK–LABANC–GLEJTEK, 195–196.

⁹⁵ Egy korábbi, a tanúvallomások felvételét megelőző bejegyzés: Giovanni Giacomo Millo auditor, 1740. december 6. AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 117, fol. 117v.

- Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1755. szeptember 9. [fol. 551v]
 Clemente Argenvillieres bíboros, pápai proauditor, Róma, Quirinale-palota, 1755. december 12. [fol. 541r]
 Angelo Spada, a konzisztoriális eljárások jegyzőjének és titkárának különleges megbízottja [fol. 554r]
- 7) 1713 Ghillány György segédpüspök (*Tinninien.*⁹⁶, 1713–1727)
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 103, fol. 740–751 (740–749)
 Giulio Piazza bíboros, faenzai érsek, apostoli nuncius, 1713. szeptember 6. [fol. 746v]
 Bartholomäus Anton Dusini apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1713. szeptember 6. [fol. 746r]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 746v]
- 8) 1725 Esterházy Imre Gábor segédpüspök (*Doren.*, 1725–1740)
 AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 352–358 (352–358r)
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 111, fol. 194–197 (194–196)
 Prospero Marefoschi bíboros, Róma, Quirinale-palota, 1725. július 21. [fol. 194r]
 [jegyző neve hiányzik]
- 9) 1728 Berényi Zsigmond segédpüspök (*Mallen.*, 1728–1739)
 AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 105, fol. 329–339 (329–339r)
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 114, fol. 423–426 (423–426r)
 Giuseppe Accoramboni⁹⁷ imolai érsek-püspök, auditor, Róma, 1728. június 11. [fol. 423r]
 Andrea Caraffa megbízott, Giovanni Battista Pocavena, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett [fol. 426r]
- 10) 1731 Mednyánszky Ferenc segédpüspök (*Leucen.*, 1731–1733)⁹⁸
 AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 108, fol. 423–433 (423–433r)
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 117, fol. 393–396 (393–396r)
 Marcello Passari nazianzi érsek, pápai auditor, Róma, Quirinale-palota, 1731. szeptember 1. [fol. 393r]
 Andrea Caraffa megbízott, Giovanni Battista Pocavena, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett [fol. 396r]
- 11) 1736 Klobusiczky Ferenc segédpüspök (*Nemesin.*, 1736–1741)
 AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 113, fol. 155–163 (155–163r)
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 122, fol. 279–282 (279–281)
 Marcello Passari bíboros, pápai auditor Róma, Quirinale-palota, 1736. április 10. [fol. 279r]
 Andrea Caraffa megbízott, Sebastiano Reali, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett [fol. 281v]
- 12) 1741 Majthényi Ádám segédpüspök (*Esbonen.*, 1741–1743)
 AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 118, fol. 221–232 (221–231r)

⁹⁶ Az indexben: *Tinien.* Belgrád-Szendrőhöz hasonlóan török fennhatóság alatt álló, gyakorlatilag címzetes egyházmegye volt, de a bécsi nuncius illetékessége alá tartozott, és a kinevezési eljárások során a területére vonatkozóan is lefolytatták a kánoni eljárást.

⁹⁷ Imolai érsek-püspök (1728–1739), bíboros (1728–1747).

⁹⁸ Az uralkodó 1722-ben erdélyi püspökké nevezte ki, azonban a kinevezést nem fogadta el.

- AAV Arch. Concist., Processus Consist., 127, fol. 274–277 (274–277r)
 [Giovanni Giacomo Millo pápai auditor, Róma, Quirinale-palota], 1741. május 12.⁹⁹
 [fol. 274r]
 Andrea Caraffa megbízott, Sebastiano Reali, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett [fol. 277r]
- 13) 1742 Zichy Ferenc segédpüspök (*Botryren.*, 1742–1743)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 417
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 129, fol. 114–133 (114–128r)
 Camillo Paolucci címzetes ikóniumi érsek, apostoli nuncius, 1742. július 21. [fol. 128r]
 Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1742. július 21. [fol. 128r]
- 14) 1744 Frivaisz Mihály Ignác segédpüspök (*Germanopolitan.*, 1744–1748)
 AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 121, fol. 19–29 (19–28)
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 131, fol. 259–264 (259–264r)
 Clemente Argenvillieres,¹⁰⁰ mindkét Szignatúra referendáriusa, lateráni kanonok, a pápa familiárisa, auditor, Róma, Quirinale-palota, 1744. január 22. [fol. 259r]
 Angelo Spada megbízott Sebastiano Reali, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett [fol. 264r]
- 15) 1752 Révay Pál segédpüspök (*Dibonen.*, 1753–1770)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 141, fol. 228–287 (228–236r)
 Fabrizio Serbelloni, archiepiscopus Patrensis, nuntius apostolicus, 1752. december 12. [fol. 236]
 Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1752. december 12. [fol. 233]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 236r]
- 16) 1754 Révay Antal segédpüspök (*Milevitan.*¹⁰¹, 1754–1776)
 AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 131, fol. 214–228 (214–228r)
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 144, fol. 1–6 (1–5)
 Clemente Argenvillieres bíboros, pápai proauditor, Róma, Quirinale-palota, 1754. május 14. [fol. 1r]
 Angelo Spada, a konzisztoriális eljárások jegyzőjének és titkárának különleges megbízottja [fol. 5v]
- 17) 1776 Nagy István segédpüspök (*Themyscien.*, 1776–1804)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 539
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 161–184 (162–181)
 Giuseppe Garampi bejrúti érsek, Montefiascone és Corneto püspöke, apostoli nuncius, 1776. november 25. [fol. 167r]
 Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1776. november 25. [fol. 166v]
- 18) 1776 Richvaldszky György segédpüspök (*Tenagren.*, 1776–1779)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 540

⁹⁹ Egy korábbi, a tanúvallomások felvételét megelőző bejegyzés: Giovanni Giacomo Millo auditor, 1741. május 6. AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 118, fol. 226v.

¹⁰⁰ Auditor (*auditor Sanctissimi*, 1743–1753), majd bíboros és proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1753–1758). DBI 4 (1962) 125–126.

¹⁰¹ Az indexben: *Melevitan.*

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 137–160 (138–157)
Giuseppe Garampi bejrúti érsek, Montefiascone és Corneto püspöke, apostoli nuncius,
1776. november 25. [fol. 142v, 143r]
Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1776. november 25., [fol. 142]

- 19) 1779 Luzsénszky László segédpüspök (*Hipponen.*, 1779–1790)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 561
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 177, fol. 315–339 (316–338)
Lorenzo Caleppi *utriusque iure* doktor, apostoli főjegyző, általános ügyhallgató,
különleges megbízott, 1779. november 19. [fol. 321v]
Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1779. november 18. [fol. 321v]

Egri Egyházmegye (Agrien.), első szuffraganeus¹⁰²

- 20) 1713 Erdődy Gábor Antal (*Fessen. cum coadiutoria Agrien.*, 1713/1715–1744)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 330
[Giulio Piazza bíboros, faenzai érsek, apostoli nuncius]
Bartholomäus Anton Dusini apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1713. február 18.
[fol. 9v]

- 21) 1745 Barkóczy Ferenc (1744–1761)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 422
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 132, fol. 1–12 (1–11r)
Camillo Paolucci bíboros, címzetes ikóniumi érsek, apostoli nuncius, 1745. január 14.
[fol. 10v]
Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1745. január 13. [fol. 10r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 11r]

- 22) 1761 Eszterházy (Esterházy) Károly (1761–1799)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 483
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 150, fol. 21–36 (22–33r)
Vitaliano Borromeo thebai érsek, apostoli nuncius, 1761. november 12. [fol. 33r]
Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató, 1761. november 12.
[fol. 32v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 33r]

- 23) 1727 Sorger Gergely segédpüspök (*Tinninien.*, 1727–1729)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 374
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 114, fol. 678–687 (679–686)
Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1727. július 19. [fol. 686v]
Agostino Lucidi apostoli főjegyző, irodaigazgató-helyettes, 1727. július 18. [fol. 686r]

¹⁰² Hodermarszky János József görögkatolikus püspök, apostoli vikárius (*vicarius apostolicus*) és rítusvikárius (bazilita, *ad Munkacsensem episcopum erigendum* megjegyzéssel 1707–1715) 1711-es processzusa (AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 325) a III. (VI.) Károly előtti időre esik. Bizánczy György Gennadius (*Sebastopolitan.*, apostoli vikárius, 1715–1733), Olsavszky Simon István (*Pellen.*, apostoli vikárius, 1733–1737), Blazsovsky György Gábor (Mankovics, *Agnen.*, apostoli vikárius, 1738–1742), Olsavszky Mihály Mánuel (Emánuel; *Rhossen.*, apostoli vikárius, 1743–1767) és Bradács János (*Rhossen.*, apostoli vikárius, 1767–1771) kinevezését a *Propaganda Fide* Kongregáció dekrétuma alapján pápai brève biztosította. Ennél fogva nincs processzusuk a tárgyalt fondokban. Ide tartozik még: 1737–1738, Az egyházmegye felosztása és a Nagybányai Egyházmegye megalapítása. AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 403.

- 24) 1729 Máriássy Sándor segédpüspök, majd szepesi prépost (*Tinninien.*, 1729–1755¹⁰³)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 379
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 116, fol. 737–748r (738–748)
Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1727. szeptember 20. [fol. 745v–748r]
Agostino Lucidi apostoli főjegyző, irodaigazgató-helyettes, 1727. szeptember 12. [fol. 745v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 748r]

Nyitrai Egyházmegye (*Nitrien.*)

- 25) 1737 Harrach János Ernő (Johann Ernst von Harrach, 1737–1739)
AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 114, fol. 68.
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 123, fol. 405–414 (405–411r)
Niccolò del Giudice bíboros, társprotektor, a szokásos római lakóhelyén, 1737. július 4. [fol. 405r]
Andrea Caraffa megbízott, Sebastiano Reali, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett [fol. 410v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 411r]

- 26) 1740 Esterházy Imre Gábor (1740–1763)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 410
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 128, fol. 178–193 (178–190r)
Camillo Paolucci ikóniumi érsek, apostoli nuncius, 1740. december 30. [fol. 187v, 190r]
Peter Paul Altamer apostoli jegyző, irodaigazgató, 1740. december 30. [fol. 187v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 190r]

- 27) 1762 Gusztinyi János (*Sergiopolitan. cum coadiutoria Nitiren.*, 1762/1763–1777)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 488
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 150, fol. 298–313 (299–311r)
Vitaliano Borromeo thebai érsek, apostoli nuncius, 1762. július 23. [fol. 310v–311r]
Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató, 1762. július 23. [fol. 310]
Bíborosi kézjegyek [fol. 311r]

- 28) 1780 Révay Antal (1780–1783)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 566
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 44–58 (44–58)
Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1780. július 25. [fol. 50v]
Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1780. július 25. [fol. 50v]
Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes 1780. július 24. [fol. 50r]

Győri Egyházmegye (*Jaurinen.*)

- 29) 1726 Sinzendorff Fülöp (Philipp Ludwig von Sinzendorf, 1726–1732, 1727 bíboros)¹⁰⁴
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 369
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 112, fol. 375–388 (375–386)

¹⁰³ Egri segédpüspök 1745-ig, majd címét megtartva, haláláig szepesi prépost.

¹⁰⁴ Utána 1732–1747 boroszlói (*Vratislavian.*) püspök lett: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 389; AAV Arch. Concist., Processus Consist., 118, fol. 630–655 (630–654r).

- Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1726. július 9. [fol. 382r]
 Augustinus Lucidi apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1726. július 4. [fol. 381v]
- 30) 1733 Groll Adolf (Adolf Groll [Georg], piarista, Szent Györgyről nevezett, 1733–1743)¹⁰⁵
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 392
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 280–297 (281–296)
 Domenico Passionei címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1733. május 23. [fol. 296]
 Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli jegyző, irodaigazgató, 1733. május 22. [fol. 296r]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 296v]
- 31) 1743 Zichy Ferenc (1743–1783)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 418
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 131, fol. 265–276 (265–275)
 Camillo Paolucci bíboros, címzetes ikóniumi érsek, apostoli nuncius, 1743. december 7. [fol. 275]
 Peter Paul Altamer apostoli jegyző, irodaigazgató, 1743. december 6. [fol. 275r]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 275v]
- 32) 1742 Malzan Károly segédpüspök (Johann Carl von Maltzan, *Leontopolitan.*, 1742–1746)¹⁰⁶
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 415
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 130, fol. 381–396 (381–392)
 Camillo Paolucci bíboros, címzetes ikóniumi érsek, apostoli nuncius, 1742. december 16. [fol. 392]
 Peter Paul Altamer apostoli jegyző, irodaigazgató, 1742. december 16. [fol. 392r]
- 33) 1755 Pfütschner Frigyes segédpüspök (Friedrich Joseph von Pfütschner, *Trachonen.*, 1755–1768)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 461
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 572–584r (572–585)
 Ignazio Crivelli címzetes cezárai érsek, apostoli nuncius, 1755. november 2. [fol. 583v]
 Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1755. október 31. [fol. 584r]
- 34) 1768 Kornis Ferenc segédpüspök (*Iuliopolitan.*, 1768–1775)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 502
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 157, fol. 325–340 (325–336r)
 Antonio Eugenio Visconti címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1769. január 10. [fol. 335v]
 Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1769. január 10. [fol. 335v–336r]

¹⁰⁵ Bár győri kinevezése előtt nem volt püspök, ez a győri kánoni eljárásból is kiderül, 1730-as bécsúj helyi (*Neostadien.*) processzusa megtalálható a bécsi nunciatura anyagában: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 383.

¹⁰⁶ Egyes életrajzok – vö. MKL 7 (2002) 178. – Malzan elődjeként Kontor Szabó Istvánt is felszentelt püspökként említik, azonban pápai kinevezéséről sem a vizsgált források, sem a *Hier. Cath.* nem tud. Ő királyi kinevezéssel tribuniai (*Tribunicen.*) valójában választott püspök volt (1713–1736), nem szentelték püspökké. Vö. *Libri Regii* 30.43.

- 35) 1775 Szily János segédpüspök (*Tinninien.*, 1775–1777)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 528
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 281–315 (281–315)
 Giuseppe Antonio Taruffi megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző,
 1775. március 22. [fol. 287v]
 Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1775. március 21. [fol. 287r]
- 36) 1779 Pierer József segédpüspök (volt jezsuita, *Tinninien.*, 1779–1805)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 562
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 361–383 (361–383)
 Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1779. február
 26. [fol. 369r]
 Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1779. február 26. [fol. 368v]
- Pécsi Egyházmegye (*Quinqueecclesien./Quinque Ecclesien.*)**
- 37) 1732 Thurn Antal (Anton Kasimir von Thurn und Valsassina, 1732–1734)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 390
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 522–542 (523–540)
 Domenico Passionei címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1732. október 25. [fol.
 539v]
 Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli jegyző, irodaigazgató, 1732. október 25.¹⁰⁷
 [fol. 539r]
- 38) 1739 Berényi Zsigmond (1739–1748)¹⁰⁸
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 407
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 126, fol. 469–486 (470–484r)
 Camillo Paolucci címzetes ikóniumi érsek, apostoli nuncius, 1739. december 25. [fol.
 483v-484r]
 Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1739. december 24.
 [fol. 483r]
 Bíborosi kézjegyek fol. 484r]
- 39) 1751 Klimó György (1751–1777)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 451
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 139, fol. 327–338 (327–336)
 Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1751. augusztus 26. [fol.
 336v]
 Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1751. augusztus 25. [fol. 336r]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 336v]
- 40) 1780 Esterházy Pál László (pálos, 1780/1781–1799)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 567
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 382–395 (383–394)

¹⁰⁷ Ach. Nunz. Vienna: 1732. október 23.

¹⁰⁸ Elődje, Juan Álvaro Cienfuegos (jezsuita, pécsi adminisztrátor 1735–1739, bíboros 1720) esetében a kánoni eljárást mellőzték. Bíborossá kreálását követően 1721–1725 cataniai (*Catanen.*) érsek-püspök lett: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 98, fol. 18–21 (18–21r).; Ezt követően 1725–1739 monreale-i (*Montis Regalis in Sicilia*) érsek: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102 fol. 126–134 (126–134r); AAV Arch. Concist., Processus Consist., 111, fol. 384–387 (384–387r).

Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1780. július 25. [fol. 387v]

Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes 1780. július 24. [fol. 387r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1780. július 24. [AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 567]

41) 1776 Országh András segédpüspök (*Mynden.*, 1776–1788)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 534

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 199–222 (199–222)

Giuseppe Antonio Taruffi megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző, 1776. február 27. [fol. 208r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1776. február 26. [fol. 207v]

Váci Egyházmegye (*Vacien.*)

42) 1716 Leslie Vilmos (William Leslie, Wilhelm von Leslie, 1716–1717)¹⁰⁹

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 338

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 105, fol. 619–631 (619–631)

Giorgio Spinola címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1716. július 22. [fol. 620v]

Francesco Pollioni apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1716. július 21. [fol. 620r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 620v]

43) 1718 Althann Mihály Frigyes (Michael Friedrich von Althann, 1718–1734, 1719 bíboros)
110

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 348

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 41, fol. 569–580 (569–579)

Giorgio Spinola címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1718. február 19. [fol. 579r]

Francesco Pollioni apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1718. február 19. [fol. 579r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 579v]

44) 1735 Althann Mihály Károly (Michael Karl von Althann, 1734–1756)¹¹¹

AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 112, fol. 85

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 121, fol. 507–520 (507–519)

Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros, monreale-i érsek, a szokásos római lakóhelyén, 1735. június 12. [fol. 507r]

Andrea Caraffa megbízott, Sebastiano Reali, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett [fol. 515v]

Bíborosi kézjegyek [fol. 515v]

¹⁰⁹ Utána laibachi (ljubljanai) 1717–1734 (*Labacen.*) püspök: 1718: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 347. AAV Arch. Concist., Processus Consist., 107, fol. 276–288 (276–287). Elődje, Kollonich Zsigmond 1708–1716 váci püspök [1709: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 101, fol. 486–499 (487–499r)], aki 1716–1751 bécsi püspök, illetve 1723-tól első bécsi érsek: AAV Arch. Nunz. Vienna, 339.

¹¹⁰ Rotai processzusa: AAV Sacra Romana Rota (S.R. Rota), Processus in admissione Auditorum, 95.

¹¹¹ Előtte 1728–1735 Bari (*Baren.*) érsek: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 105, fol. 474–487 (474–487); AAV Arch. Concist., Processus Consist., 114, fol. 155–162 (155–162r).

- 45) 1756 Migazzi Kristóf Antal (Christoph Anton von Migazzi, *Vacien. coadiutor cum successione*, 1756/1756–1757)¹¹²
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 465
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 146, fol. 468–483 (468–480r)
 Ignazio Crivelli címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1756. június 25. [fol. 480r]
 Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1756. június 23. [fol. 477v]
- 46) 1757 Forgách Pál (1757–1759)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 466
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 147, fol. 656–669 (657–667r)
 Ignazio Crivelli címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1757. május 25. [fol. 666r]
 Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1757. május 25. [fol. 667r]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 667r]
- 47) 1759 Eszterházy (Esterházy) Károly (1759–1761)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 473
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 149, fol. 713–727 (714–726r)
 Ignazio Crivelli címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1759. november 15. [fol. 725v]
 Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1759. november 14. [fol. 725r]
 Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1759. november 15. [fol. 725v]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 726r]
- 48) 1761 Migazzi Kristóf Antal (Christoph Anton von Migazzi, bécsi érsek¹¹³, *Vacien. administrator*, 1761–1786, 1761 bíboros)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 486
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 150, fol. 557–572 (558–571r)
 Vitaliano Borromeo thebai érsek, apostoli nuncius, 1761. december 14. [fol. 567]
 Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1761. december 14. [fol. 566v]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 567v]
- 49) 1721 Berkes András segédpüspök (*Heracleen.*, 1721–1729)
 AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 98, fol. 57–69 (57–68)
 Althann Mihály Frigyes bíboros, váci püspök, 1721. február 2. [fol. 57r]
 [jegyző neve hiányzik]
- 50) 1759 Salbeck Károly segédpüspök (*Nemesin.*, 1759–1776)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474
 Ignazio Crivelli címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1759. január 20.
 Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1759. január 19.
 Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1759. január 20.

¹¹² Előtte 1751–1756 karthágói (*Carthaginen.*) címzetes és mecheleni (*Mechlinen.*) koadjutor érsek: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 128, fol. 239–258 (239–258r); AAV Arch. Concist., Processus Consist., 139, fol. 68–73 (68–72r).

¹¹³ *Viennen. in Austria.* AAV Arch. Nunz. di Vienna, Processi Canonici, 467. AAV Arch. Concist., Processus Consist., 147, fol. 670–685 (671–684).

- 51) 1776 Esterházy Pál László segédpüspök (pálos, *Sebastopolitan.*, 1776–1780/1781)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 542
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 258–281 (259–278)
 Giuseppe Antonio Taruffi megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző,
 1776. május 17. [fol. 262v–263r]
 Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1776. május 16. [fol. 262v]
- 52) 1780 Zerdahelyi Gábor segédpüspök (*Titopolitan.*, 1780–1800)¹¹⁴
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 571
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 279–297 (280–296)
 Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1780. július 25.
 [fol. 283]
 Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes 1780. július
 24. [fol. 283r]
 Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1780. július 24. [AAV Arch. Nunz.
 Vienna, Processi Canonici, 571]
- Veszprémi Egyházmegye (*Vesprimien.*)**
- 53) 1723 Esterházy Imre (pálos, meg nem erősített, 1723–1725)¹¹⁵
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 360
 Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1723. április–június [*a
 lezárás és annak dátuma hiányzik*]
 Agostino Lucidi apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1723. április–június [*a
 lezárás és annak dátuma hiányzik*]
- 54) 1725 Acsády Ádám (1725–1744)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 366
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 112, fol. 606–625 (606–622)
 Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1725. október (*sic!*) 7. [fol.
 616r]
 Agostino Lucidi apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1725. november 5. [fol. 616r]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 616v]
- 55) 1745 Bíró Márton (1745–1762)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 424
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 132, fol. 804–822 (804–821r)
 Camillo Paolucci bíboros, címzetes ikóniumi érsek, apostoli nuncius, 1745. április 15.
 [fol. 320r]
 Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1745. április 15. [fol. 320v]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 320v–321r]
- 56) 1760 Koller Ignác (*Targen.*, koadjutor utódlási joggal, 1760/1762–1773)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 149, fol. 728–743 (729–740)

¹¹⁴ Utána 1800–1813 beszercebányai (*Neosolien.*) püspök: AAV Arch. Nunz. di Vienna, Processi Canonici, 634; AAV Arch. Concist., Processus Consist., 203, fol. 256–279 (256–272).

¹¹⁵ Előtte 1706–1708 váci püspök; 1707: AAV Arch. Nunz. di Vienna, Processi Canonici, 308; AAV Arch. Concist., Processus Consist., 100, fol. 465–480 (466–478). Majd 1708–1723 zágrábi püspök: AAV Arch. Nunz. di Vienna, Processi Canonici, 313; AAV Arch. Concist., Processus Consist., 101, fol. 518–533 (518–530).

Ignazio Crivelli bíboros, címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1760. május 14. [fol. 739v–740r]

Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1760. május 14. [fol. 739v]

Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1760. május 14. [fol. 740r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 740v]

57) 1777 Bajzáth József (1777–1802)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 551

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 304–325 (307–322)

Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1777. március 14. [fol. 313]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1777. március 13. [fol. 313]

Fogarasi Egyházmegye (Fogarasien., görögkatolikus)

58) 1718 Pataki (Nemes) János György (bazilita, Ioan Giurgiu Patachi, 1717/1721–1727)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345

Giorgio Spinola címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1718. április 12.

Francesco Pollioni apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1718. április 12.

59) 1729 Klein (Micu) János Ince (bazilita, Ioan Inocențiu Micu-Klein, 1729–1751)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 377

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 116, fol. 296–311 (296–308)

Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1729. november 26. [fol. 303]

Agostino Lucidi apostoli főjegyző, irodaigazgató-helyettes, 1729. november 26. [fol. 303r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 303v]

60) 1752 Aáron Péter Pál (bazilita, Petru Pavel Aron, 1752–1764)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 454

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 141, fol. 276–289 (276–288r)

Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1752. október 16. [fol. 283v–284r]

Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1752. október 11. [fol. 283]

Bíborosi kézjegyek [fol. 284r]

61) 1765 Rednik Atanáz (bazilita, Atanasie Rednic, 1764–1772)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 497

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 153, fol. 223–236 (224–235)

Vitaliano Borromeo thebai érsek, apostoli nuncius, 1765. február 12. [fol. 234v]

Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató, 1765. február 12. [fol. 235r]

Bíborosi kézjegyek, 1765. március 21. [fol. 235]

62) 1773 Major Gergely (bazilita, Grigore Maior, 1772–1782)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 313–347 (315–346)

Antonio Eugenio Visconti címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1773. január 31. [fol. 322]

Giulio Cesare Bignami apostoli jegyző, irodaigazgató, 1773. január 30. [fol. 322r]

Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye (*Munkacsien. Graeci ritus uniti*; korábban: egri görögkatolikus rítusvikárius)

63) 1771 Bradács János (bazilita, első püspök, 1771–1772)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 512

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 161, fol. 94–119 (95–119r)

Antonio Eugenio Visconti címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius 1771. május 10. [fol. 112v, 119r]

Giuseppe Antonio Taruffi apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1771. május 10. [fol. 103v, 119r]

64) 1772 Bacsinszky András (bazilita, 1772–1809)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 515

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 80–103 (81–99r)

Antonio Eugenio Visconti címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1772. október 4. [fol. 88v]

Giulio Cesare Bignami apostoli jegyző, irodaigazgató, 1772. október 4. [fol. 88r]

Bíborosi kézjegyek, 1772. december 14. [fol. 91v]

Besztercebányi Egyházmegye (*Neosolien.*)

65) 1776 Berchtold Ferenc (Franz von Berchtold, első püspök¹¹⁶, 1776–1793)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 532

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 245–272 (246–263)

Giuseppe Antonio Taruffi megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző, 1776. április 22. [fol. 251v–252r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1776. április 22. [fol. 252r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 263v]

Rozsnyói Egyházmegye (*Rosnavien.*)

66) 1776 Révay Antal (első püspök¹¹⁷, 1776–1780)¹¹⁷

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 536

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, 20–36 (21–33)

Giuseppe Antonio Taruffi megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző, 1776. május 2. [fol. 26r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1776. május 2. [fol. 26]

Bíborosi kézjegyek [fol. 33v]

67) 1780 Andrassy Antal (volt jezsuita, 1780–1799)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 569

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 138–158 (138–158)

Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1780. július 25. [fol. 144v–145r]

Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes 1780. július 24. [fol. 144v–145r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1780. július 24. [AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 569]

¹¹⁶ Az indexek külön felhívják a figyelmet arra, ha az új alapítású egyházmegye első püspökéről van szó.

¹¹⁷ Az uralkodó 1776-ban Galgóczy Jánost nevezte ki első püspöknek, azonban rövidesen ezután elhunyt, így Révay Antal számít az új egyházmegye első püspökének.

Szepesi Egyházmegye (*Scepusien.*)¹¹⁸

68) 1776 Salbeck Károly (első püspök, 1776–1787)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 537

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 63–78 (64–75r)

Giuseppe Antonio Taruffi megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző, 1776. április 18. [fol. 69v–70r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1776. április 18. [fol. 69v–70r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 75r]

Székesfehérvári Egyházmegye (*Albaregalen.*)

69) 1777 Nagy Ignác (sélyei, első püspök, 1777–1789)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 28–55 (30–52)

Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1777. március 19. [fol. 41r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1777. március 18. [fol. 41r]

Szombathelyi Egyházmegye (*Sabarien.*)

70) 1777 Szily János (első püspök, 1777–1799)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 550

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 232–248 (234–246)

Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1777. március 24. [fol. 244]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1777. március 24. [fol. 244]

Kőrösi Egyházmegye (*Crisien.*, görögkatolikus; korábban: a Zágrábi Egyházmegyének rítusvikáriusként alárendelt szvidnici püspök és márcsai apát, apostoli vikárius)

71) 1777 Bozsicskovics Bazil (bazilita, Bazilije Božičković, első püspök, 1777–1785)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 545

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 240–257 (241–254r)

Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1777. május 20. [fol. 250]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1777. május 17. [fol. 250]

Nagyváradai Görögkatolikus Egyházmegye (*Magnovaradinen. ritus Graeci uniti*)

72) 1777 Drágossy Mózes (Moise Dragoş, 1776–1787)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 548

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 119–140 121–139r

Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1777. május 15. [fol. 130v–131r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1777. május 14. [fol. 131r]

II. Kalocsai Érseki Tartomány

Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye (*Colocen. et Bachien.*)

¹¹⁸ A szepesi prépostságból alakították ki, amelynek előjárója (*praepositus Scepusiensis*) már 1776 előtt többször felszentelt püspök volt.

- 73) 1733 Patachich Gábor (1733–1745)¹¹⁹
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 398
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 189–206 (190–203)
Domenico Passionei címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1733. február 28. [fol. 203]
Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli jegyző, irodaigazgató, 1733. február 28. [fol. 203r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 203v]
- 74) 1747 Csáky Miklós (1747–1751)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 431
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 135, fol. 147–162 (147–160)
Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1747. július 6. [fol. 160r]
Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1747. július 5. [fol. 159v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 160v]
- 75) 1751 Klobusiczky Ferenc (1751–1760)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 450
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 139, fol. 114–123 (114–122r)
Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1751. augusztus 19. [fol. 121v–122r]
Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1751. augusztus 19. [fol. 121v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 122r]
- 76) 1760 Batthyány József (1760–1776)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 476
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 149, fol. 85–98 (85–96r)
Ignazio Crivelli címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1760. július 11. [fol. 95v–96r]
Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató, 1760. július 11. [fol. 95v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 96r]
- 77) 1776 Patachich Ádám (1776–1784)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 531
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 170, fol. 192–211 (193r–208)
Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1776. augusztus 2. [fol. 202v]
Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1776. július 31. [fol. 202]
- 78) 1781 Pálma Ferenc Károly segédpüspök (volt jezsuita, *Colophonien.*, 1780–1787)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 573
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 145–159 (146–158)
Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1781. március 13. [fol. 149r]
Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes 1781. március 10. [fol. 148v–149r]

¹¹⁹ Elődje, az 1714-ben prekonizált Csáky Imre kalocsa-bácsi érsek és nagyváradai adminisztrátor (1710/1714–1732) kánoni vizsgálatát 1712-ben folytatták le ugyan, azonban királyi kinevezése még 1710-ben történt. Vö. AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 327.

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1781. március 10. [AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 573]

Nagyvárad (korábban Várad) Egyházmegye (Magnovaradinen./Varadinen.)

- 79) 1733 Luzsénszky (Luzinszky) István László (meg nem erősített, 1733–1734)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 396
Domenico Passionei címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, [?]
Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli jegyző, irodaigazgató, 1733. március 10.
- 80) 1734 Okolicsányi János (1734–1736)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 400
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 121, fol. 521–539 (522–539r)
Domenico Passionei címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1734. november 13.
[fol. 538v]
Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli jegyző, irodaigazgató, 1734. november 13.
[fol. 538r], 1734. november 6. [Arch. Nunz. Vienna, 400]
Bíborosi kézjegyek [fol. 539r]
- 81) 1737 Csáky Miklós (1737–1747)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 404
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 123, fol. 533–555 (533–555r)
Domenico Passionei címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1737. május 25. [fol. 552]
Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli jegyző, irodaigazgató, 1737. május 25. [fol. 551v-552r]
Bíborosi kézjegyek [552v-553r]
- 82) 1747 Forgách Pál (1747–1757)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 432
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 135, fol. 483–500 (483–500r)
Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1747. július 14. [fol. 499v]
Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1747. július 12. [fol. 499r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 500r]
- 83) 1759 Patachich Ádám (1759–1776)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 148, fol. 302–317 (303–316r)
Ignazio Crivelli címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1759. október 16. [fol. 315]
Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1759. október 11. [fol. 315r]
Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1759. október 16. [fol. 315v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 315v–316r]
- 84) 1780 Kollonich László (1780–1787)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 564
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 494–505 (495–504)
Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1780. augusztus 22. [fol. 500r]
Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes 1780. augusztus 20. [fol. 499v–500r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1780. augusztus 20. [AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 564]
Bíborosi kézjegyek, 1781. január 30. [fol. 500v]

85) 1729 Luzsénszky (Luzinszky) István László segédpüspök (*Thyatiren.*, 1729–1733)
AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 106, fol. 278–286 (278–285)
Francesco Antonio Finy bíboros, pápai proauditor, Vatikáni Apostoli Palota, 1729. augusztus 20. [fol. 278r]
[jegyző neve hiányzik]

86) 1748 Kovács Meletius segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius (suffraganeus Magnovaradinensis ritus Graeci uniti seu Inbridium ecclesiae Graeci ritus; 1777: Nagyváradi Görögkatolikus Egyházmegye) (Meletie Covaci, *Tegaean.*, 1748–1775)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 433
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 136, fol. 683–698 (684–697)
Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1748. május 25. [fol. 497]
Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1748. május 25. [fol. 497r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 497v]

Erdélyi Egyházmegye (*Transylvanien.*)

87) 1713 Mártonffy György (1713–1721)¹²⁰
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 332
[Giorgio Spinola címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius]
Francesco Pollioni apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1714. augusztus 28.
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 41, fol. 555–568 (555–568r)
Giulio Piazza bíboros, faenzai érsek, apostoli nuncius, 1713. április 22. [fol. 567v]
Bartholomäus Anton Dusini apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1713. április 22.
[fol. 567v]
J[?]. Roberti általános ügyhallgató, [1713. április 22.] [fol. 567v]
Záradék [fol. 568r; hiányos lap, a záradék részben, bíborosi kézjegyek egyáltalán nem láthatóak]

88) 1724 Antalfi János (1724–1728)¹²¹
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 363
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 110, fol. 815–835 (815–832r)
Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1724. október 9. [fol. 824v]
Agostino Lucidi apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1724. október 6. [fol. 824]
Bíborosi kézjegyek [fol. 824v, 832r]

89) 1729 Sorger Gergely (1729–1739)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 380
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 115, fol. 687–695 (687–694)
Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1729. június 11. [fol. 692]
Agostino Lucidi apostoli főjegyző, irodaigazgató-helyettes, 1729. június 10. [fol. 692r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 692v]

¹²⁰ A processzus sajátossága, hogy a rendelkezésre álló két anyag teljesen különbözik egymástól.

¹²¹ Mednyánszky Ferencet 1722. március 6-án nevezte ki az uralkodó Erdély püspökének, kinevezését azonban nem fogadta el, így erdélyi processzusa nincs. Vö. Mednyánszky Ferenc esztergomi segédpüspök: 10)

- 90) 1741 Klobusiczky Ferenc (1741–1748)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 333
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 129, fol. 727–742 (727–739)
 Camillo Paolucci címzetes ikóniumi érsek, apostoli nuncius, 1741. május 2. [fol. 736v–737r]
 Peter Paul Altamer apostoli jegyző, irodaigazgató, 1742. július 21. [fol. 736v]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 737r]
- 91) 1749 Sztojka Zsigmond Antal (1749–1759)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 442
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 499–514 (499–513)
 Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1749.június 6. [fol. 512v–513r]
 Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1749.június 6. [fol. 512v]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 513v]
- 92) 1759 Batthyány József (1759–1760)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 148, fol. 292–301 (293–300r)
 Ignazio Crivelli címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1759. május 28. [Arch. Nunz. Vienna]
 Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1759. május 28. [Arch. Nunz. Vienna]
- 93) 1760 Bajtay József (Isten Anyjáról nevezett Antal, piarista, 1760–1772)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 479
 Vitaliano Borromeo thebai érsek, apostoli nuncius, 1760. október 28.
 Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató, 1760. október 28.
- 94) 1773 Manzador Pius (Pius Manzador, barnabita, 1772–1774)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 521
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 384–399 (385–398r)
 Antonio Eugenio Visconti címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1773. február 7. [fol. 391r]
 Giulio Cesare Bignami apostoli jegyző, irodaigazgató, 1773. február 6. [fol. 390v]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 391r, 398r]
- 95) 1775 Kollonich László (1774–1780)¹²²
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 529
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 316–356 (317–353r)
 Giuseppe Antonio Taruffi megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző, 1775. január 23. [324v–325r]
 Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1775. január 23. [fol. 324v]
 Bíborosi kézjegyek [fol. 325]
- 96) 1780 Batthyány Ignác (1780–1798)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 570
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 438–465 (439–464)

¹²² Utána 1787–1817 kalocsa-bácsi érsek: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 592; AAV Arch. Concist., Processus Consist., 189, fol. 99–118 (99–118).

Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1780. július 29. [fol. 444r]
Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes 1780. július 28. [fol. 443v–444r]
Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1780. július 28. [AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 570]

Csanádi Egyházmegye (Csanadien.)

97) 1730 Falkenstein Béla (Adalbert von Falkenstein, bencés, 1730–1739)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 382¹²³

Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1730. december 20.

Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli jegyző, helyettes irodaigazgató, 1730. december 20.

98) 1739 Stanislavich Miklós (ferences, 1739–1750)¹²⁴

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 406

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 126, fol. 126–139 (127–138)

Camillo Paolucci címzetes ikóniumi érsek, apostoli nuncius, 1740. július 13. [fol. 136]

Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1740. július 12. [fol. 136r]

Bíborosi kézjegyek fol. 136v]

99) 1750 Engl Ferenc Antal (Franz Anton von Engl, 1750–1777)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 446

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 138, fol. 130–143 (130–140r)

Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1750. szeptember 30. [fol. 139v–140r]

Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1750. szeptember 30. [fol. 139r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 140]

100) 1777 Christovich Imre (1777–1798)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 546

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 258–279 (260–279r)

Giuseppe Garampi, Corneto és Montefiascone érseke, apostoli nuncius, 1777. május 5. [fol. 266r]

Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1777. május 3. [fol. 266r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 279r]

Zágrábi Egyházmegye (Zagrabien.)

101) 1723 Branjug György (Juraj Branjug, 1723–1747)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 361

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 113, fol. 853–872 (853–869r)

Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1724. január 8. [fol. 866]

Antonio Maria Merenda általános ügyhallgató, irodaigazgató, apostoli főjegyző, 1724. január 7.¹²⁵ [fol. 866r]

¹²³ Saját számozással közölve. Arch. Concist. példány hiányzik.

¹²⁴ Előtte missziós püspök (*Nicopolitan.*, 1725–1739): AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102. fol. 265–294 (265–294).

¹²⁵ Nehezen kiolvasható dátum, 1724. január 2. is lehet.

- Augustino Lucidi apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1723. december 13.
[Professio fidei, fol. 868v]
 Bíborosi kézjegyek *[fol. 869r]*
- 102) 1748 Klobusiczky Ferenc (Franjo Klobušicki, 1748–1751)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 438
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 136, fol. 781–790 (781–790)
 Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1748. augusztus 2. *[fol. 789r]*
 Peter Paul Altamer apostoli jegyző, irodaigazgató, 1748. augusztus 2. *[fol. 786v]*
 Bíborosi kézjegyek *[fol. 790v]*
- 103) 1751 Thauszy Ferenc (Franjo Thauszy, 1751–1769)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 453¹²⁶
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 140, 615–628 (615–626r)
 Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1751. augusztus 31. *[fol. 625]*
 Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1751. augusztus 28. *[fol. 625r]*
 Bíborosi kézjegyek *[fol. 625v–626r]*
- 104) 1770 Paksy János (Ivan Krstitelj Paxy, 1770–1771)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 511
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 159, 510–521 (511–519)
 Antonio Eugenio Visconti címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1770. július 3. *[fol. 519]*
 Benedetto Ignazio Maria Salvadori di Wiesenhof apostoli főjegyző, irodaigazgató,
 1770. július 3. *[fol. 519r]*
 Bíborosi kézjegyek *[fol. 519v]*
- 105) 1772 Gallyuff József (Josip Galjuf, 1772–1786)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 517
 AAV Arch. Concist., Processus Consist., 163, 328–347 (329–347)
 Antonio Eugenio Visconti címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1772. június 27.
[fol. 337v]
 Giulio Cesare Bignami apostoli jegyző, irodaigazgató, 1772. június 27. *[fol. 337v]*
- 106) 1752 Palkovics Gábor szvidnici (*Svidnicen.*) püspök, görögkatolikus rítusvikárius (*pro populis dioecesis Zagrabien. ritus Graeci*; 1777: Kőrösi Egyházmegye¹²⁷) (bazilita, Gabrijel Palković, *Drusiparen.*, apostoli vikárius, 1752–1759)
 AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A
 Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1752. március 12.
 Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1752. március 10.

¹²⁶ Saját számozással közölve. Arch. Concist. példány hiányzik.

¹²⁷ Vucsinić Gergely (Grgur Vučinić, bazilita, *Plataeen.*, 1727–1733) és Pasics Teofil (Teophil Pašić, bazilita, *Plataeen.*, 1738–1745) apostoli vikárius, egyben márcsai püspök (azaz szvidnici püspök és márcsai apát) esetében a kinevezést külön pápai bréve biztosította. Ennél fogva nincs processzusuk a tárgyalt fondokban. Ivanovic Szilveszter (Silvestar Ivanović, 1734–1735) neve nem szerepel a hivatkozott fondokban, pápai kinevezésére nem került sor.

107) 1759 Bozsicskovic Bazil szvidnici (*Svidnicen.*) püspök, görögkatolikus rítusvikárius (*pro populis dioecesis Zagrabien. ritus Graeci*; 1777: Kőrösi Egyházmegye) (bazilita, Bazilije Božičković, *Diocletianen.*, apostoli vikárius, 1759–1777)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

Ignazio Crivelli címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1759. június 28.

Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1759. június 27.

Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1759. június 28.

Boszniai, Szerémi, Bosznia-Diakovár-Szerémi Egyházmegye (*Bosnien., Sirmien., Bosnien. seu Diacoven. et Sirmien.*)

A) Boszniai Egyházmegye (Bosnien.)

108) 1716 Bakich Péter (Petar Bakić, 1716–1749)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 337

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 105, fol. 75–84 (75–83r)

Giorgio Spinola címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1716. június 20. [fol. 82v]

Francesco Pollioni apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1716. június 20. [fol. 82r]

V[?]. Petrucci (Petruccius) általános ügyhallgató, 1716. június 20. [fol. 82v]

Bíborosi kézjegyek [fol. 83r]

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 70–82 (70–82r)

109) 1749 Thauszy Ferenc (Franjo Thauszy, 1749–1751)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 439

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 63–78 (63–76r)

Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1749. szeptember 6. [fol. 75v–76r]

Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1749. szeptember 6. [fol. 75v]

Bíborosi kézjegyek [fol. 76r]

110) 1751 Chiolnich József (Josip Čolnić, 1751–1773)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 449

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 140, 90–101 (90–100)

Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1751. augusztus 31. [fol. 100]

Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1751. augusztus 28. [fol. 100r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 100v]

B) Szerémi Egyházmegye (Sirmien.)

111) 1717 Vernich Ferenc (Franjo Vernic, 1716–1729)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 341

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 330–352 (330–350)

Giorgio Spinola címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius, 1717. június 25. [fol. 337r]

Francesco Pollioni apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1717. június 25. [fol. 336v–337r]

V[?]. Petrucci (Petruccius) általános ügyhallgató, 1717. június 25. [fol. 337r]

Bíborosi kézjegyek [fol. 337v]

112) 1729 Patachich Gábor (Gabrijel Herman Antun Patačić, 1729–1733)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 376

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 117, fol. 737–750 (738–750r)

Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1730. január 4. [fol. 745v]
Agostino Lucidi apostoli főjegyző, irodaigazgató-helyettes, 1729. október 28. [fol. 745r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 750r]

113) 1733 Szörényi László (Ladislav Szörényi, 1733–1752)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 391
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 120, fol. 554–571 (555–571r)
Domenico Passionei címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1733. október 21. [fol. 368]; 1733. október 17. [Arch. Nunz. Vienna]
Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli jegyző, irodaigazgató, 1733. október 21. [fol. 568r]; 1733. október 17. [Arch. Nunz. Vienna]
Bíborosi kézjegyek [fol. 571r]

114) 1749 Givovich Miklós (Nikola Đivović, *Anemurien.*, koadjutor utódlási joggal, 1748/1752–1762)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 440
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 1–14 (1–14r)
Fabrizio Serbelloni címzetes patraszi érsek, apostoli nuncius, 1749. január 24. [fol. 13]
Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1749. január 24. [fol. 13r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 14r]

115) 1762 Paksy János (Ivan Krstitelj Paxy, 1762–1770)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 487
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 150, fol. 486–499 (487–498)
Vitaliano Borromeo thebai érsek, apostoli nuncius, 1762. szeptember 4. [fol. 497v–498r]
Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató, 1762. szeptember 4. [fol. 497v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 498r]

C) *Bosznia-Diakovár-Szerémi Egyházmegye (Bosnien. seu Diacoven. et Sirmien.)*

116) 1773 Kerticza Máté Ferenc (Matej Franjo Krtica, 1773–1805)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 518
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 81–108 (82–105)
Antonio Eugenio Visconti bíboros, címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1773. június 21. [fol. 90r]
Giulio Cesare Bignami apostoli jegyző, irodaigazgató, 1773. június 20. [fol. 89v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 89v]

Zengg-Modrusi Egyházmegye (*Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*¹²⁸)

117) 1717 Pohmajevich Miklós (Nikola Pohmajević, 1717–1730)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 342
[Giorgio Spinola címzetes cezárei érsek, apostoli nuncius]
Francesco Pollioni apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes, 1717. november 26.

118) 1730 Benzoni János Antal (Ivan Antun Benzoni, 1730–1745)

AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 107, fol. 142–156 (142–156r)

¹²⁸ Az indexben: *Signien. et Modrussien. antea Corbavien.*

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 116, fol. 712–719r (712–719)
Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros, monreale-i érsek, a szokásos római lakóhelyén,
1730. augusztus 31. [fol. 712r]
Andrea Caraffa megbízott, Giovanni Battista Pocavena, a konzisztoriális eljárások
jegyzője és titkára helyett [fol. 719r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 719r]

- 119) 1746 Chiolich György Farkas (Juraj Vuk Čolić, 1746–1764)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 427
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 134, fol. 166–181 (166–179)
Pietro Francesco Giannini *utriusque iure* doktor, apostoli főjegyző, a bécsi apostoli
nunciatura általános ügyhallgatója és megbízott kormányzója, 1746. február 26. [fol.
179r]
Peter Paul Altamer apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1746. február 26. [fol. 179r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 179v]
- 120) 1764 Manzador Pius (Pijo Manzador, barnabita, 1764–1772)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 428
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 152, fol. 530–542 (531–540)
Vitaliano Borromeo thebai érsek, apostoli nuncius, 1764. július 30. [fol. 540]
Benedetto Ignazio Maria Salvadori apostoli jegyző, irodaigazgató, 1764. július 30. [fol.
540r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 540v]
- 121) 1773 Caballini János (Ivan Krstitelj Caballini, 1772–1782)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 520
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 293–314 (294–312r)
Antonio Eugenio Visconti címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1773. február 10.
[fol. 301r]
Giulio Cesare Bignami apostoli jegyző, irodaigazgató, 1773. február 9. [fol. 300v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 301r]

Belgrád-Szendrói Egyházmegye (*Belgradien*.¹²⁹ *et Samandrien*.)

- 122) 1729 Thurn Antal (Anton Kasimir von Thurn und Valsassina, első püspök, 1728–1732)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 375
AAV Dataria Ap., Processus Datariae, fol. 564–570 (564–569)
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 115, fol. 617–637 (617–636)
Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros, monreale-i érsek, a szokásos római lakóhelyén,
1729. november 27. [fol. 618r]
Andrea Caraffa megbízott, Giovanni Battista Pocavena, a konzisztoriális eljárások
jegyzője és titkára helyett [fol. 620v]
Girolamo Grimaldi címzetes edessai érsek, apostoli nuncius, 1729. június 8. [fol. 627]
Agostino Lucidi apostoli főjegyző, irodaigazgató-helyettes, 1729. május 16. [fol.
627r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 621r, fol. 627v]

- 123) 1734 Engl Ferenc Antal (Franz Anton von Engl, 1733–1750)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 397

¹²⁹ Az indexben: *Bellograden*.

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 120, fol. 88–107 (89–106)
Domenico Passionei címzetes efezusi érsek, apostoli nuncius, 1734. február 26. [fol. 106]
Andreas Friedrich Schuppanzigh apostoli jegyző, irodaigazgató, 1734. február 25. [fol. 106r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 106v]

124) 1754 Pucz István (Stjepan Puc, egyben zágrábi segédpüspök, 1754–1771)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 460
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 114–129 (114–128r)
Ignazio Crivelli címzetes cezáreai érsek, apostoli nuncius, 1754. december 11. [fol. 127v–128r]
Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató, 1754. december 11.¹³⁰ [fol. 127v]
Bíborosi kézjegyek [fol. 128r]

125) 1775 Zlatarich Antal (Antun Zlatarić, egyben zágrábi segédpüspök, 1775–1790)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 523
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, fol. 133–154 (133–154)
Giuseppe Antonio Taruffi megbízott általános apostoli kormányzó, apostoli főjegyző, 1775. március 12. [fol. 139v]
Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató, 1775. március 10. [fol. 139r]
Bíborosi kézjegyek [fol. 139v, 141r]

Tinnini Egyházmegye (Tinninien)¹³¹

A processzusok jelöltekre vonatkozó része azoknál az egyházmegyénél található, amelyekben *de facto* segédpüspökként működtek, mivel a kiválasztásukkor is ez volt a fő szempont:

- 7) 1713 Ghillány György – Esztergomi Főegyházmegye
- 23) 1727 Sorger Gergely – Egri Egyházmegye
- 24) 1729 Máriássy Sándor – Egri Egyházmegye
- 6) 1755 Zbiskó József Károly szepesi prépost – Esztergomi Főegyházmegye
- 35) 1775 Szily János – Győri Egyházmegye
- 36) 1779 Pierer József – Győri Egyházmegye

E) Néhány összegző megjegyzés

Ahogy látható, a Magyar Királyság területén (Erdélyt, a Temesi Bánságot, Belgrád-Szendrőt, illetve a horvát-szlavón-dalmát részeket is beleértve) 135, ebből az Esztergomi Érseki Tartományban 79 (58,5%¹³², ebből processzus nélkül: 7, azaz 8,5%, a Kalocsai Érseki Tartományban pedig 56 (41,5%, ebből processzus nélkül: 3, azaz 5,5%) kinevezésről, összesen 125 kánoni eljárásról tudunk, azaz 10 esetben (9,5%) nem végeztek információs eljárást. A

¹³⁰ Arch. Nunz. Vienna: 1754. november 26.

¹³¹ A Dalmáciában fekvő tinnini (Knin, Tenin) püspökséget a 11. században, még az önálló horvát királyok idején alapították. A magyar uralmat követően a terület a 15. század elején Velence fennhatósága alá került, de a tinnini püspököt továbbra is a magyar királyok nevezték ki. Száz évvel később a területet a törökök foglalták el, a székváros és a székesegyház is elpusztult, és még ebben az időben is uralmuk alatt állt. A magyar király nem mondott le főkegyúri jogáról, továbbra is nevezett ki tinnini püspököt, akit a pápa meg is erősített, de aki a gyakorlatban más, legtöbbször segédpüspöki funkciókat látott el más magyarországi egyházmegyében. Mindezek ellenére egészen a 20. századig mint létező püspökséget hozzák a felsorolások, így a kalocsai sematizmusok mindig a kalocsa-bácsi érsek szuffraganeusaként sorolják fel. *Illyrici Sacri*, IV (1769) 280–302; *Schem. Col.*, 18–19.

¹³² A százalékos arányokat, a kerekítés általános szabályait figyelembe véve, 0,5% pontossággal adjuk meg.

listában szerepelnek az eddig kevésbé kutatott segédpüspökök is. A tinnini (Knin) püspökök egyházmegyéje hosszabb ideje oszmán uralom alatt állt, de a magyar király nem mondott le főkegyúri jogáról: a kinevezettek a gyakorlatban más, legtöbbször segédpüspöki funkciókat láttak el magyarországi egyházmegyékben. Hasonló a helyzet a belgrád-szendrói püspökök esetében, akik 1739 után nem működhettek egyházmegyéjük területén; ők a gyakorlatban leginkább szintén segédpüspökként fungáltak.

Az összesen 125 kánoni eljárás 93 kinevezettet érint. A kinevezettek közül legtöbben csak egy egyházmegye élén álltak, vagy végig egyetlen egyházmegye segédpüspökeként működtek, azonban többen kaptak áthelyezéssel egyre jelentősebb feladatokat. A kilencvenhárom főpap között nagyon magas azok száma, 19 (20,5%), akik püspökként – beleszámítva szepesi prépostokat is – hosszabb-rövidebb ideig az Esztergomi Főegyházmegyéhez kötődtek. Az áthelyezések számát tekintve Esterházy Imre egyenesen négy egyházmegye élére kapott egymás után királyi kinevezést, de Batthyány József és Csáky Miklós is élete során három-három egyházmegyét kormányzott; Barkóczy Ferenc ugyancsak három helyre neveztetett ki, hiszen volt szepesi prépost, majd egymás után két egyházmegye élén állt: ők mind a négyen esztergomi primás érsekként fejezték be papi pályafutásukat.

A püspökök között találunk olyanokat is – elsősorban a töröktől frissen visszaszerzett területeken (Belgrád-Szendró, Csanád), illetve a Bécshez közeli (Győr, Vác) egyházmegyékben, továbbá nem kizárólagosan, de általában nézve jóval hangsúlyosabban III. (VI.) Károly uralkodása alatt –, akik közjogi értelemben nem *Hungarus* származással kerültek egy-egy egyházmegye élére. Felvetődhet itt az izgalmas kérdés, hogy valóban tartható-e az a modern történetírásban időnként alkalmazott, kissé talán „kurucos” metodológia, amely alapján a kor főpapjait elősorban hazai vagy idegen származásuk alapján különböztetik meg egymástól annak ellenére, hogy az közjogilag nem mindig egyértelműen körülhatárolható. Sok függ attól is, hogy milyen módszertannal számoljuk össze azokat, akiket nem tekinthetünk *Hungarus*-nak, vagy még szűkebben értelmezve *magyarnak*, hiszen legtöbbjüknél (például: Engl, Pohmajevich, Sinzendorff) teljesen egyértelmű a helyzet, azonban például az Althannok a család egy másik ága révén már 1578-ban honosítottak. Berthold Ferenc közjogilag külföldinek számított ugyan, amikor 1730-ban megszületett Nagyszombatban, Pozsony vármegyében, mivel csak 1751-ben nyert magyar indigenátust, de a Magyar Királyság területén született, és egész élete ide kötötte. Kollonich László Bécsben született, tanulmányai egy részét ott végezte, azonban mind a vér szerinti, mind az őt adoptáló családja a Magyar Királyság területéről származott. Ezen túl számításba kell venni azt is, hogy ezek a főpapok – például egy-egy külszolgálat alkalmával – országunkat nemzetközi erőterbe helyezték, mivel személyük elkerülhetetlenül összekapcsolódott a Magyar Királyságban viselt méltóságukkal, illetve – más oldalról nézve – a kapcsolati tőkéjüket nem ritkán az ország, illetve egyházmegyéjük érdekében is megmozgatták (pl. Althann Mihály Frigyes). Egyet kell tehát értenünk FORGÓ ANDRÁSSAL, aki szerint ellentétben a sokszor olvasható, ellenkező előjelű tézissel, a külföldiek aránya 1711 után nem mutat nyomasztó fölényt. Ahogyan ezzel kapcsolatban megállapítja: „a korábbi évszázadoknál erőteljesebb megjelenésük azzal magyarázható, hogy a reorganizált magyarországi egyházi struktúra már a külföldi klerikusok számára is vonzó alternatíva volt”.¹³³ Az oszmán elnyomást és azt követő szabadságharcos időszakot követően biztosan volt Bécsben bizalmatlanság a magyar nemesség irányában, azonban a főleg III. (VI.) Károly idején észlelhető osztrákosítási-németesítési szándékokon túlmutatóan meg kell állapítanunk azt is, hogy a külföldiekként számon tartottak aránya a püspöki kinevezésekben országos átlagban folyamatosan csökken. Ehhez hozzá kell tennünk azt a néha elfeledett tény, hogy 1711 után magának a magyar nemességnek is meg kellett erősödnie ahhoz, hogy elegendő számban termeljen ki magából országosan vezető tisztségre

¹³³ FORGÓ, *A társadalmi mobilitás*, 74.

alkalmas (a lelki, intellektuális és vezetői adottságokon túl a főkegyúri jog logikájából adódóan ideérve azt is, hogy legalább nagyvonalakban lojális) egyháziakat. Ennek egyik legékesebb bizonyítékát az éppen az ebben az időszakában felemelkedő magyar családok¹³⁴ jelentik, akik között nem egy főpapot találunk (Esterházy, Patachich).

Bár a főpapok többsége a Magyar Királyság (beleértve Erdélyt, a Temesi Bánságot, Belgrád-Szendrőt és a horvát-szlavón-dalmát részeket is) területéről, és főként az északabbra fekvő, a török korban kevesebbet szenvedett vármegyéből származott, azonban a mobilitást jól mutatja, hogy a külföldről érkező főpapok az egész Habsburg monarchiát reprezentálják: Freiburgtól (Falkenstein), Csehországon (Althann Mihály Károly), illetve Glatz Grófságon (Althann Mihály Frigyes) és Morvarországon (Groll) át Alsó-Ausztriáig (Engl), Karintiáig (Thurn), Stájerorszáig (Vernich), Tirolig (Migazzi) és Fiuméig (Benzoni, Kerticza). Van azonban olyan főpap is, aki a szoroson vett Habsburg fennhatóság alá tartozó területeken kívülről, de a Német-római Birodalmon belülről érkezett: Malzan a szászországi Eisenachból, Pfütschner Würzburgból. Kerültek ide püspökök még távolabbról is: Bakich Dalmáciában, Givovich a Raguzai Köztársaságban, Kovács a történelmi Makedónia területén, Leslie Skóciában, Stanislavich pedig (még a Krajovai Bánság megalakulása előtt) Olténiában született. Tulajdonképpen ide számíthatjuk Sinzendorffot is, aki francia földön, Párizsban jött a világra; igaz, kiküldetésben: édesapja volt a francia császári követ. Többen születtek Bécsben, és ők magyar közjogi értelemben vegyesen honosok vagy külföldiek: Batthyány József, Harrach, Koller, Kollonich és Manzador.

Az elmondható, hogy a legjelentősebb méltóságokba inkább a főnemesi családok soraiból választottak ki az arra alkalmasok. Ugyancsak ezek a családok azok, akik a vizsgált időszakban egyszerre több főpapot is adtak: négy Esterházy, kettő–kettő Batthyány és Patachich van a listán, ugyanakkor például Csáky is kettő van, ha szem előtt tartjuk, hogy Csáky Imre bíboros 1732-ban halt meg, bár 1711 előtt kapta ugyan az utolsó rezidenciális püspöki kinevezését (ezért processzusa nem szerepel a vizsgált anyagban). Magyar főpásztorként négyen (4,5%) kaptak bíbort: Batthyány József, Althann Mihály Frigyes és Sinzendorff Fülöp, továbbá Migazzi Kristóf Antal bécsi érseket is ide kell sorolni, aki egyben váci kinevezett adminisztrátor volt akkor, amikor a pápa a kardinálisok közé emelte. Rajtuk kívül további hárman, Juan Alvarò Cienfuegos, Csáky Imre és Keresztély Ágost viseltek még bíbort a korban, ők azonban kívül esnek a kutatott téma határain (Cienfuegosról nem készült processzus, utóbbi kettőt pedig 1711 előtt nevezték ki.)

A 93 kinevezett között azonban található vegyesen ősi magyar nemes család sarja (például: Batthyány, Csáky, Zichy), továbbá ősi, illetve régi, de ebben a korban felemelkedő nemes család tagja (például: Barkóczy, Esterházy, Patachich), ahogy olyan is, akinek az ősei nem sokkal korábban nemesítették meg (például: Ááron, Thauszy, Vernich). Vegyesen vannak a kinevezettek között főnemesek (például: Berchtold, Barkóczy, Thurn) és vármegyei, illetve köznemesi (például: Acsády, Pucz, Szily) származásúak. Többen püspöki kinevezésükhöz kapcsolódóan – főképp az erdélyi püspökök esetében jól látható ez – részesültek rangemelésben (például: Chiolich, Klein, Sorger). Ezek alapján ismét teljesen egyet kell értenünk FORGÓval abban, hogy ellentétben a szakirodalomban gyakran megfogalmazott állítással, a 18. századi püspöki kar „nem tekinthető zárt arisztokrata csoportnak”¹³⁵.

Sőt, a fentiekkel szoros összefüggésben felállítható egy harmadik téves tézis is, amely szerint nem nemesi származásúak ebben a korban közelébe sem kerülhettek vezető pozícióknak.¹³⁶ Az természetesen igaz, hogy a (fő)nemesség tagjai sokkal jobb helyzetben

¹³⁴ Az ekkor felemelkedő magyar családokkal részletesebben is foglalkozik: SZEMETHY TAMÁS, *Katonabárók és hivatalnok grófok. Új arisztokraták a 18. századi Magyarországon*, Budapest 2020.

¹³⁵ FORGÓ, *A társadalmi mobilitás*, 73.

¹³⁶ Nem ez volt a fő kutatási iránya, de FORGÓ természetesen ezt a kérdést is érinti. Vö. FORGÓ, *A társadalmi mobilitás*, 60–61.

voltak, hiszen származásuk, családi kapcsolataik, anyagi bázisuk és iskoláik révén eleve könnyebben kerülhettek tekintélyes hivatalokba: az előmenetel szó szerint a „vérükben” volt. Ezért is lehet meglepő, hogy mennyire nagy a nem nemesi származású főpapok aránya a vizsgált időszakban. Abból indulunk ki, hogy minden püspök legkésőbb a kinevezése okán a nemesek közé számított (van, aki egy ezt megelőzően is, például egy – országgyűlési tagságot is jelentő – apáti vagy préposti méltóság elnyerése okán). Nyolcan (8,5%) voltak a latin rítusúak (Christovich, Groll, Gusztinyi, Kerticza, Klimo, Pohmajevich, Richvaldszky, Salbeck), illetve a tanulmányozott dokumentumok alapján további három (3,5%) görögkatolikus (Bozsicskovics, Kovács, Palkovics) szintén nem nemesi származással bírt. Közülük legtöbben saját érdemeik alapján, egyházi előmenetelükkel kerültek a nemesség soraiba, egy pedig időközben, még tanulmányai megkezdése előtt, családja érdemeire tekintettel vétetett fel oda (Salbeck). További három főpap (3,5%) esetében más okból bizonytalan a nemesi származás – ők leginkább valamilyen homályos, inkább vélt vagy vélni akart nemesi rokonságot tudtak felmutatni, amit Bécsben az udvari kancellária is udvarias távolságtartással kezelt (Bakich, Stanislavich, Zlutarich). Mindez együtt a kilencvenhárom főpap közel egyharmada (14 főpap, 15%), ami a kor társadalmi viszonyainak ismeretében magasnak mondható. Az egyházi pálya tehát kitűnő lehetőség volt a tehetséges, de nem nemesi származású ifjak kibontakozására főleg, ha volt mögöttük mentor, illetve mecénás, amely tevékenység egyebekben ebben a korban egyházi és nemesi körökben sokak számára magától értetődő dolog volt.

A korábbi évszázadban még viszonylag gyakran előfordult, de ebben a korban is találkozunk nem katolikusnak keresztelt, protestáns vagy vegyes házasságból (mindkét szülő megkeresztelt, de eltérő vallású, *matrimonium mixtum*) származó papokkal, főpapokkal.¹³⁷ Az unió miatt a bizánci szertartású püspökök értelemszerűen más megítélés alá estek, de néha a latin püspökök szülei közt előfordult vegyes házasság: Bíró Márton édesapja volt református (fia születése előtt elhunyt); Ghillány György szintén protestáns (minden valószínűséggel evangélikus) szülők gyermeke volt (bár erről még a processzus tanúi sem tudtak); Malzan Károly evangélikus családba érkezett, Zerdahelyi Gábor édesapja pedig evangélikusnak született (később katolikussá lett). Ugyancsak református családból származott Máriássy Sándor, aki a Rákóczi-szabadságharc küszöbén, tizenhat évesen lett katolikussá – ha hinni lehet a korabeli elbeszélésnek, harcos kuruc református apja el is üzte ezért otthonról.

A vizsgált időszakban a jezsuita iskolák domináltak, és bár a piaristák egyre nagyobb jelentőségre tettek szert a korban (ketten közülük, Bajtay és Groll püspökök is lettek), a jezsuita dominancia végig megmaradt – még a rend 1773-as feloszlata után is, ami a püspöki kinevezéseken is érezhető: a volt jezsuiták közül hárman ekkor emelkedtek püspöki méltóságra (Andrássy, Palma, Pierer). Luzsénszky belépett ugyan először a jezsuiták közé, azonban végül egyházmegyei szolgálatba állt. Rendben lévő szerzetesként egy jezsuita sem lett püspök (köszönhetően az erre törekvést tiltó fogadalmuknak is), azonban más szerzetből igen: a már említett két piarista (Bajtay, Groll) mellett két pálos (Esterházy Imre, Esterházy Pál László), egy barnabita (Manzador), egy bencés (Falkenstein) és egy ferences (Stanislavich). Ez hét fő (7,5%), ha hozzávesszük a három volt jezsuitát, akkor tíz (11%), ami elsőre nem tűnhet soknak, azonban fontos leszögezni, hogy a szerzetesek alapvetően nem az egyházmegyei hierarchián belüli szolgálatra tettek fogadalmat. Külön kell számolnunk a kilenc (9,5%) bazilitát (Aáron, Bacsinszky, Bozsicskovics, Bradács, Klein, Major, Palkovics, Pataki, Rednik), hiszen náluk az volt a kivétel, ha nem szerzetesként szentelődtek püspökké.

¹³⁷ A másik ehhez hasonló, ebben a korban nem jellemző akadály a valláskülönbséggel (egyik fél nincs megkeresztelve, *disparitas cultus*) kötött házasság. Ezek bevett egyházi jogi elnevezések. A vegyes vallás, illetve a valláskülönbség egyben házassági akadálynak (*impedimentum*) számítottak (és számítanak), amely alól felmentést lehetett (illetve lehet) kérni.

A főpapok alsóbb fokú tanulmányai tekintetében jól kirajzolódnak a jezsuita vezetésű regionális központok mint Nagyszombat, Zágráb, de emellett ugyanúgy Pozsony, Buda, Győr, Kassa, Kolozsvár, vagy éppen a közeli Bécs. Ezekhez zárkóztak fel idővel a piarista gimnáziumok (Nyitra, Pest, Privigye, Rózsahegy) is. Kisszeminárium volt Budán (*Seminarium Széchényianum*) és Pozsonyban (*Seminarium Emericanum*); előbbi a jezsuitákra, utóbbi a pozsonyi társaskáptalanra volt bízva. Ezen kívül voltak azonban más tanulmányi helyek is, például pálos iskolák. Az anyakönyvi adatok nem egyszer hiányosak, illetve azok általában a hangsúlyosabb tavaszi tanévet jelölik (jelen munkában eltérő információ híján az egész akadémiai évre visszavetítve hivatkozunk rá), ami okoz időnként némi bizonytalanságot az azonosításkor.

A papképzés a Trienti Zsinat reformjait követően vett nagy lendületet.¹³⁸ A 17–18. századra kialakultak azok a bejáratos tanulmányi helyek, ahová elöljáróik a tehetségesebb növendékeket küldhették. Voltak a török időkben is meglévő regionális központok, például Kassa (*Seminarium Sancti Ladislai Kisdianum*), illetve – köszönhetően az ország stabilizálódásának is – a 18. században sorra megalakulhattak az egyházmegyei szemináriumok. A tehetséges ifjak esetében azonban még mindig változatlanul előnyt élveztek a korábbról jól bevált, bizonyítottan magas színvonalú képzést biztosító helyek. A későbbi főpapok szinte mindegyike megjárta a Pozsony vármegyei Nagyszombatot, amelyet – nem véletlenül – a kor kis Rómájának is neveznek: miután a török előrenyomulás miatt Esztergomot, az ősi primási székhelyet szükségszerűen fel kellett adni, Nagyszombat az Esztergomi Főegyházmegye és a *Hungarus* katolikus egyház központja maradt 1543-tól egészen 1820-ig. Igaz, maga az érsek végül leginkább Pozsonyban, a később kialakult ideiglenes fővárosban tartózkodott, de itt volt a káptalan, illetve magát az egyházmegyét is innen irányították a nagyszombati általános helynök vezetésével. A városban a jezsuiták irányítása alatt alsóbb és felsőbb fokú tanulmányokat egyaránt lehetett végezni; Pázmány Péter bíboros, prímás, esztergomi érsek (1616–1637) 1635-ben egyetemet alapított itt, amely egészen 1777-ig a városban maradt. Egészen egyedülálló módon a papnövendékek több kollégiumban is készülhettek hivatásukra, hiszen a *Seminarium Generale* (Collegium Rubrorum) mellett az *Adalbertinum*, a *Marianum* és a *Stephaneum* is rendelkezésre állt; sőt, az eredetileg nem teológus hallgatóknak szánt *nemesi konviktus* is adott esetben biztosított helyet számukra. Az anyakönyvekből jól kirajzolódik egy-egy életpálya kezdeti szakasza; sajnos azonban a forrásanyag nem mindenütt teljes, illetve gyakran csak a filozófia második évétől kezdve vannak meg az anyakönyvi bejegyzések – feltételezhető azonban, hogy legtöbbször az első akadémiai évet is Nagyszombatban töltötték a papnövendékek.¹³⁹ Innen a legtehetségesebbek Bécsbe, a szintén Pázmány által 1623-ban¹⁴⁰ alapított és jezsuiták vezette Collegium Pazmanianumba (Pazmaneum) kerültek:¹⁴¹ tizenketten (13%) ezt a kollégiumot járták meg (Acsády, Berchtold, Csáky, Esterházy Imre Gábor, Frivaisz, Ghillány, Klobusiczky, Mártonffy,

¹³⁸ A 16–17. század papképzéséről vö. MOLNÁR ANTAL, *Magyar hódoltság, horvát hódoltság*, 241–246.

¹³⁹ A téma vizsgálata során kikerülhetetlenek a Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat (szerk. Szögi László, Budapest et al. 2000–) kötetei. Nagyszombat tekintetében vö. KMETY ADRIEN – SZÖGI LÁSZLÓ – VARGA JÚLIA, *A nagyszombati egyetem bölcsész és teológus növendékei 1635–1777* (Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat 22., Strigonium antiquum IX.), Esztergom 2021; Korábbi, Nagyszombattal kapcsolatos kutatási részeredményekkel kapcsolatban vö. BOGNÁR KRISZTINA – KISS JÓZSEF MIHÁLY – VARGA JÚLIA, *A Nagyszombati Egyetem fokozatot szerzett hallgatói 1635–1777* (Fejezetek az Eötvös Loránd Tudományegyetem történetéből 25.), Budapest 2002; KÁDÁR ZSÓFIA – KISS BEÁTA – PÓKA ÁGNES, *A Nagyszombati Egyetem teológiai karának hallgatósága 1635–1773* (Fejezetek az Eötvös Loránd Tudományegyetem történetéből 26., Varia Theologica – PPKE HTK 3.), Budapest 2011.

¹⁴⁰ Az első alapítólevél 1619-ben kelt, de a háborús helyzet ellehetetlenítette a kollégium akkori megnyitását.

¹⁴¹ Az intézmény történetével kapcsolatban alapmű: RIMELY CAROLUS, *Historia collegii Pazmaniani*, Viennae 1865; FAZEKAS ISTVÁN, *A bécsi Pazmaneum magyarországi hallgatói 1623–1918* (1951) (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 8), Budapest 2003. Pazmaneum témájában vö. még t.k. *A bécsi Pázmáneum* (METEM Könyvek 37), szerk. Zombori István, Budapest 2002.

Okolicsányi, Pataki, Révay Antal, Zichy). Az anyakönyvek itt is nem egyszer hiányosak, illetve a hangsúlyosabb tavaszi tanévet jelölik (jelen munkában eltérő információ híján ugyancsak az egész akadémiai évre visszavetítve hivatkozunk rá), ami az azonosításkor okozhat némi bizonytalanságot; a Collegium Pazmanianum esetében 1716 előtt csak az eskükönyvek adnak támpontot, az esküt azonban a naptári év első felében tették le (azaz akkor már biztosan ott volt a növendék; ezt mindig jelezzük is), de ez nem jelenti azt, hogy korábban, már az őszi félévben ne tartózkodott volna ott. Többen közülük aztán innen (hacsak nem közvetlenül Nagyszombatból) Rómába kerültek.

Leginkább a külföldiek és a szerzetesek, akik másutt kezdték el felsőfokú tanulmányaikat, illetve a mai értelemben vett horvát egyházmegyék azok, amelyek külön utakon jártak. A zágrábi püspök székhelye az ő viszonylatukban hasonló szerepet töltött be, mint északon Nagyszombat: Zágráb regionális tanulmányi központ lett, innen pedig ugyancsak Bécsbe, a zágrábi kanonokok által vezetett Collegium Croaticumba vezetett az út. Utóbbi intézményben nyolcan (8,5%) tanultak (Branjug, Chilonich, Gallyuff, Paksy, Patachich Ádám, Pucz, Thauszy, Zlatarich). Közülük többen azután innen ugyancsak Itáliába kerültek. A horvátok kihasználták a szintén zágrábi kanonokok vezette bolognai Collegium Illyrico-Hungaricumban rejlő lehetőségeket is, itt három (3,5%) későbbi főpapot találunk (Branjug, Paksy, Pucz), azonban többeket egyenesen Rómába küldtek.

A vizsgált időszakban a főpapok egy jelentős része a római Collegium Germanicum et Hungaricum¹⁴² növendéke volt: összesen harmincöten (37,5%).¹⁴³ A lutheri reformáció megjelenését követően ugyanis mindenki számára világossá vált, hogy a Katolikus Egyházban erőteljes megújulásra van szükség. A Magyar Királyság területén az is különös nehézséget jelentett, hogy a reformáció és a török hódítás lényegében egyszerre érte el hazánkat. A Trienti Zsinaton az is hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy az oktatás-nevelésnek kulcsszerepet kell betöltenie ebben a megújulási folyamatban, mivel csak jól képzett és katolikus szellemiségű klerikusok tudtak eredményesen érvelni a reformátorokkal szemben. Az 1540-ben jóváhagyott Jézus Társasága, azaz a jezsuita rend is rövid időn belül felismerte ezt, így Loyolai Szent Ignác (1491–1556) 1551-ben az Örök Városban megalapítja a Pápai Gergely Egyetem elődjét, a *Collegium Romanumot*, majd egy évre rá a *Collegium Germanicumot*. Ez utóbbit Szent Ignác mellett Giovanni Morone (1509–1580) bíboros tevékenységének eredményeként III. Gyula pápa (Giovanni Maria Ciocchi del Monte, 1550–1555) létesítette 1552. augusztus 31-én kelt, bár csak egy év múlva közzétett *Dum sollicita* bullájával. A jezsuiták vették kézbe az intézmény vezetését, amelynek ünnepélyes megnyitására a római Szent Euszták (*Sant'Eustachio*)-templomban került sor 1552. október 28-án, Szent Simeon és Júdás Tádé ünnepén. Valamivel később a nagy reformpápa, XIII. Gergely (Ugo Buoncompagni, 1572–1585) újjalapította a Kollégiumot *Postquam Deo placuit* kezdetű, 1573. augusztus 6-án kelt bullájával, az intézmény számára privilégiumokat és biztos anyagi háttérrel biztosítva. Ugyanebben az évtizedben létesíti a pápa a *Collegium Hungaricumot* is a Germanicum volt növendéke, Szántó (Arator) István

¹⁴² A Kollégium történetéről mindeztidáig megjelent legteljesebb, a magyar vonatkozásokat is jelző mű: ANDREAS STEINHUBER, *Geschichte des Kollegium Germanikum Hungarikum in Rom*, Freiburg in Br. 1906; Ezen túl értékes információkkal szolgál még többek között: *Monumenta quae spectant Primordia Collegii Germanici et Hungarici, collecta et illustrata* FRIDERICUS SCHRÖDER, Romae 1896; *Monumenta Antiquae Hungariae 1550–1600*, edidit LADISLAUS LUKÁCS, Romae 1969–1987; BITSKEY ISTVÁN, *Hungariából Rómába. A római Collegium Germanicum Hungaricum és a magyarországi barokk művelődés* (Italianistica Debreceniensis. Olasz Felvilágosodás és Romantika Kutatóközpont Monográfiák 2.), Budapest 1996; UÓ, *Il Collegio Germanico-Ungarico di Roma. Contributo alla storia della cultura ungherese in età barocca*. Roma 1996; MAURIZIO TANI, *La rinascita culturale del '700 ungherese. Le arti figurative nella grande committenza ecclesiastica*, Roma 2005; TÓTH TAMÁS, *A Collegium Germanicum et Hungaricum Levéltára*, Magyarország és a római Szentszék (Források és távlatok). Tanulmányok Erdő bíboros tiszteletére (CVH I/8.), szerk. Tusor Péter, Budapest–Róma 2012, 137–156.

¹⁴³ A Rómában tanult püspökök külön táblázatban részletesebben is említésre kerülnek.

(1540 k.–1612) jezsuita kezdeményezésére 1579. március 1-én kelt *Apostolici muneris sollicitudo* bullájával. Az új intézmény megkapta a római Caelius dombon lévő, nevében az első vértanú nevét hordozó Szent István-körtemplomot (*Santo Stefano Rotondo*), valamint a templomhoz tartozó egykori pálos kolostort. Az új intézetet a jezsuiták vezették. Az alapító bulla értelmében a Szent Péter-bazilika mellett fekvő, Szent István király (997–1000/1001–1038) alapította magyar zarándokház jövedelmei is az új intézmény céljait szolgálták.¹⁴⁴ Az új magyar intézet fekvése azonban nem volt kedvező, túl messze is volt a tanulmányok helyétől, Collegium Romanumtól, valamint hamarosan anyagi problémák is felmerültek. Így Morone bíboros javaslatára XIII. Gergely pápa 1580. április 13-án kelt *Ita sunt humana* kezdetű bullájával egyesítette a két intézetet, megalapítva a *Collegium Germanicum et Hungaricumot*, amelyet Német-Magyar Kollégiumnak is neveznek. Ez utóbbi elnevezés azonban a szavak mai értelmében nem egészen szabatos, mivel nemcsak szoros értelemben vett németek és magyarok számára nyílt: az alapítók azt tűzték ki célul, hogy a Német-római Birodalom területéről (Germanicum) és a Magyar Szent Korona országaiból (Hungaricum) érkező papnövendékekből olyan művelt papokat neveljenek, akik tanulmányaik végeztével, hazatérve szülőhazájukba szolgálják a katolikus megújulás ügyét. Az intézet a jezsuiták által működtetett leghíresebb kollégium lett, amely „*a szemináriumok modellje*” és példa „*más római kollégiumok alapítása számára*”.¹⁴⁵ Az intézet történetének első évtizedeiben többször is költözött, míg a hasonló nevű 8. századi bazilika mellett lévő Szent Apollinárisz-palotába (*Palazzo Sant'Apollinare*) került, ahol 1574-től 1782-ig maradhatott. Az intézményt emiatt ebben a korban gyakran Szent Apollinárisz Kollégiumnak is nevezték. 18. század lett a Kollégium virágkora, amelyet a germanikus magyar főpapi kinevezések nagy száma is bizonyít. A bazilika, ahol a Kollégium egyik legfontosabb időszakában sok magyar ajkú alumnus is imádkozott, máig sok emléket őriz ebből az időszakból: nemcsak a római tanulmányaik alatt elhunyt növendékek sírja emlékeztet erre az időszakra, de például a Xavéri Szent Ferenc szobor lábánál megpihenő rák allegóriája is, hiszen a köznyelvben a növendékeket jellegzetes színű reverendájuk miatt „főtt rákok”-nak illetve, „vörös rákok”-nak is nevezték. Amikor 1773-ban feloszlatták a jezsuita rendet, a Kollégium a domonkosok vezetése alá került, majd 1781-ben II. József (1780–1790) megtiltotta egyházi személyeknek a külföldi tanulmányokat, és létrehozta a Német-római Birodalomhoz tartozó Páviában az ottani Német-Magyar Kollégiumot, így a római intézet 1782-re kiürült. 1799-ben Napóleon (francia császár 1804–1814, 1815) feloszlatta az intézményt mindkét városban. A római Collegium Germanicum et Hungaricum 1818-ban nyílhatott meg újra, bár magyarok csak 1844-től kezdtek újra érkezni, az első világháborúig összesen száznál is többen. A Kollégium vezetését, immár új helyen, ismét a jezsuiták vették a kezükbe.

További tizenegy püspökről tudunk (12%) a vizsgált időszak főpapjai közül, aki szintén az Örök Városban, de másutt (például: Urbanum Graecum, Collegium Scoticum, Collegium Urbanum de Propaganda Fide) végeztek tanulmányokat. Ez azt jelenti, hogy a kilencvenhárom főpap fele, mindösszesen 46 fő (49,5%) tanult Rómában.

A fentiek mellett egy-két esetben előfordul más bécsi kollégium, illetve néhány különleges (azaz nem szokványos) felsőoktatási (filozófiai, teológiai, illetve kánonjogi) tanulmányi helyszín: Amberg (Malzan), Ettal (Engl), Fermo (Leslie), Glatz (Stanislavich), Graz (Batthyány Ignác. Leslie), Olmütz (Zichy), Passau (Migazzi), Prága (Malzan), Perugia (Benzoni), Sankt Gallen (Falkenstein) vagy Strassburg (Sztojka). Magyar viszonylatban továbbá egészen rendhagyó szokás figyelhető meg néhány zeng-modrusi egyházmegyés, illetve raguzai esetében: előbb pappá szentelték őket, majd ezt követően végeztek hosszabb, négyéves stúdiumot: Caballini Bécsben, Chiolich Grazban, Givovich Bécsben (ő esetleg előtte

¹⁴⁴ Történetéről: MOLNÁR ANTAL, *L'ospizio degli Ungari presso la Basilica di San Pietro*, Quando la Fabbrica costruì San Pietro. Un cantiere di lavoro, di pietà cristiana e di umanità XVI–XIX secolo, in occasione del Giubileo della Misericordia, a cura di Simona Turriziani – Assunta Di Sante, Foligno 2016, 391–411.

¹⁴⁵ LUIGI MEZZADRI, *Storia della Chiesa tra medioevo ed epoca moderna*, Roma 2001–2007, 2 (2001) 80–81.

részben Grazban is). Kétségtelen, közöttük a külföldön születettek dominálnak, azonban nem csak ők vannak jelen; a legérdekesebb közülük talán Sztojka Zsigmond Antal, aki alsóbb fokú tanulmányait Kolozsvárott végezte ugyan, de doktorátust Strassburgban szerzett – és esetében az is lehetséges, hogy emellett további „egzotikus” tanulmányi helyeken is megfordult még.

Előfordult az is, hogy valaki jóval a tanulmányai befejezése után visszaült az iskolapadba. Christovich Imre például kilenc év múlva rendkívüli hallgatóként visszatért Nagyszombatba, hogy filozófiai magisteri fokozatot szerezzen. Gusztinyi János tíz évvel a papszentelése után szerzett doktori fokozatot. Kerticza Máté Ferenc már Pécsen tanított, amikor Páduában (Padova) doktori fokozatot nyert el. Nagy István és Zbiskó Károly plébánosként tértek vissza három év után Nagyszombatba, hogy megvédjék a teológiai doktorátusukat.

A kilencvenhárom főpap szinte mindegyike klasszikus életpályáját futott be: általában egyre nagyobb felelősségi területeket kaptak, sokszor közhivatalt is viseltek, és abban bizonyítottak, mielőtt püspökké nevezték volna ki őket. Szinte mindegyikük volt hosszabb-rövidebb ideig kanonok is, amely hivatal ebben az időben az egyházmegyei kulcspozíciók közé tartozott. Általában véve elmondható, hogy püspökként a Trienti Zsinatot követő katolikus megújulás ügyét szolgálták. Az életpályák tekintetében néha találkozunk szokatlan kivételekkel is. Erdődy Gábor Antal – úgy tűnik – már pappá szentelése előtt választott püspök lett. Az egyébként befolyásos családból érkező Engl Ferenc Antalt pedig fiatal osztrák plébánosként érte a belgrád-szendrői püspöki kinevezés. Egészen szokatlan Klein (Mícu) János Ince kinevezése, aki még be sem fejezte nagyszombati tanulmányait, amikor fogarasi püspök lett – talán többek között ennek a nagyon korai, tapasztalatlanságot is sejtető kinevezésnek köszönhető, hogy száműzetésben kellett meghalnia.

A legtöbben valamely egyházmegye rezidenciális vagy segédpüspökeként hunytak el. Néhány esetben azonban elfordult, hogy a püspök korára, illetve egészségi állapotára hivatkozva mondott le (Bajtay, Sztojka – mindketten erdélyi püspökként), vagy az udvarral való viszonya, illetve helyzete tarthatatlanná vált, így lemondani kényszerült (Klein, Major). Chiolich – aki már kinevezésekor is egymással viszálykodó családok keresztútjába került – úgy halt meg messze egyházmegyéjétől, hogy időközben felmentették, de hazatérni már nem maradt ideje. A számkivetettek közül ketten, Chiolich és Klein Rómában találtak menedéket, míg Major egy erdélyi monostorba vonult vissza. Migazzi esete teljesen más, mivel ő egyszerre két egyházmegyét kormányzott: amikor a váci adminisztrátori tisztségről lemondott, továbbra is megmaradhatott bécsi érseknek.¹⁴⁶

Néhány releváns esetben ugyan kiemelésre került, de további, egészen messzire vivő kutatások tárgya lehet még a felbukkanó további nevek kapcsán kirajzolódó rokonsági és kapcsolatrendszer feltérképezése, az egyes főpapok, előforduló személyek egymáshoz való viszonya. Az egyes tanúsítványok kapcsán ismerős nevek tűnhetnek fel: többek között előkerül Koller József pécsi kanonok, történetíró, vagy Szabó András esztergomi kanonok, később Kassa első püspöke, sőt még Pietro Metastasio itáliai pap, költő is. Ha viszont kifejezetten a tanúkat nézzük, akkor megállapítható, leginkább olyan személyeket hallgattak ki, akik valamilyen okból (leginkább hivatalból) Bécsben tartózkodtak. A 125 processzushoz technikailag mindösszesen 408 tanú¹⁴⁷ tartozik, akik között van, aki vagy csak a jelöltről, vagy csak az egyházmegye állapotáról, vagy éppen (és ez történt leggyakrabban) mindkettőről nyilatkozott, így a kérdőívre adott válaszsorok száma ennél jóval magasabb. A 93 jelölt

¹⁴⁶ Az az érdekesség azonban csakugyan kívül esik jelen kutatás minden határán, miszerint a vizsgált 93 főpásztor nagyobb része, 53 fő (57%) családnevének kezdőbetűje a negyven betűs hagyományos magyar ábécé első húsz betűjének (A–Ly) valamelyikével kezdődik, illetve még beszédesebb szám, hogy összesen 15 főpap (16%) családneve kezdődik B betűvel.

¹⁴⁷ Ez egy technikai szám: a tanúvallomások száma. Minden processzusnál minden tanú újra számításba kerül, illetve akkor is, ha ugyanazon a processzuson belül egy másik nap visszahívták ugyanazt a személyt. Ha valaki azonban egyszerre több kérdőívre is válaszolt, az egy tanúvallomásnak számít, hiszen csak egyszer jött el, egy eskü alatt vallott. Ez azt is jelenti, hogy a valóságban ennél kevesebb személyről van szó.

tulajdonságairól összesen 288 tanúvallomást vettek fel. A tanúk közül nem egy később maga is püspök lett, vagy olyan egyházi, illetve világi ember, akit a történetírás vagy sajtóságosan a művészet- vagy kultúrtörténet ma is számon tart. Csak néhány példa: Alapy János neves és bőkezű váradi kanonok volt, Körmendy Imre kanonoki háza a veszprémi várban ma is az ő nevét viseli; Hevenes Gábor jezsuita vagy Szlopnyai Elek piarista élete ma is rendjük történetének dicső fejezetei; vagy említhető például Wernischek János Jakab orvos, természettudós vagy Végh Péter neve; utóbbi később országbíró lett. Ha pedig azt nézzük, hogy kit hívtak legtöbbször tanúskodni, akkor egyértelműen Franyul Márk (Marko Franjul) emelkedik ki, aki szokatlan – de feltehetően nem minden számítást mellőző – életutat járt be. Saját bevallása szerint zenggi származású volt, pappá is ott szentelték. A szoros értelemben vett magyar köztörténetbe is bekerült: közel húsz évig a Veszprémi Egyházmegye területén működött. Valamikor 1745 környékén kerülhetett Bécsbe, ekkor hallgatták ki először. Grižanei plébános is volt a Zengg-Modrusi Egyházmegye területén, majd modrusi kanonok (sőt, először mindkettő párhuzamosan), de úgy tűnik, mégis leginkább Bécsben élt: összesen tizenkét alkalommal hívták tanúskodni a nunciatúrára a legkülönbözőbb években, a vizsgált időszakban utoljára 1777-ben. Ez az 1711 és 1780 között vizsgált 125 processzus közel tíz százaléka (9,5%). A második helyen Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő áll, őt kilenc alkalommal hallgatták ki 1759 és 1773 között. Bisztriczey neve gyakran tűnik fel a processzusokhoz csatolt dokumentumok hitelesítőjeként, könnyen lehet, hogy ő maga hozta el ezeket az iratokat a nunciatúrára, és ekkor egyben tanúvallomást is tett. Bisztriczey egyébként később, már II. József idején belekeveredett egy titkosirat-kiszivárogtatási ügybe. A harmadik helyen Muszka Miklós végzett: őt hétszer hívták tanúskodni a nunciatúrára 1759 és 1776 között. Muszka jezsuita volt, a rend feloszlását követően Szent Miklósról nevezett székesfehérvári prépost, végül ő lett az első besztercebányai nagyprépost. Három teljesen különböző életút, két egyházi és egy világi: egy egyházmegyes pap, egy udvari tisztviselő és egy szerzetes.

Egy további összehasonlítás tárgya lehet még a processzusok előéletének (hogyan esett az uralkodói választás valakire, milyen hivatali formális vagy informális belső utat járt be a jelölés, illetve utána milyen lépések következtek, amelyek ráadásul térben és időben is eltérőek lehettek), valamint utóéletének (az anyag útja Rómáig, ahol a protektor és több bíboros társa láttamozta az anyagot, a Konzisztoriális Kongregáció szerepe és a konzisztórium döntései) feltérképezése. Utóbbi a processzusok szempontjából különösen is érdekes lehet, mivel a prekonizáció alkalmával az újonnan kinevezett különböző kegyeket (például meglévő más javak, például kanonoki stallumok megtartása) nyerhetett el, és – figyelembe véve a főkegyúri jogokat bíró uralkodó rendelkezéseit, illetve rezidenciális püspökök esetében a tanúvallomásokban olvasható válaszokat is az egyházmegye állapotáról – dekrétummal különböző feladatokat (például székesegyház vagy püspöki rezidencia felépítése vagy felújítása, szeminárium alapítása, meghatározott összeg elkülönítése bizonyos egyházmegyei célokra) előírhattak a számára; ezeket a kegyeket és rendelkezéseket egyébként már évtizedekkel ezelőtt publikálták: a *Hier. Cath.* kötetei jegyzetben hozzák. Az is előfordulhatott, hogy a prekonizáció kívül álló okokból valamiért nagyon elhúzódott. Patachich Gábort például 1729-ben nevezték ki szerémi püspökké, röviddel ezután el is végezték a kánoni eljárást Bécsben, megerősítésre azonban egészen 1731-ig kellett várni, a közbejött konklávé miatt is.

A püspöki processzusok 1711 és 1780 közötti anyagának kutatása értékes kiegészítésekkel szolgál az egyes főpapok életrajzi adataihoz, de fontos többletinformációkat nyújt egy-egy egyházmegye fejlődésének pontosabb feltérképezéséhez is, egyben ráirányítja a figyelmet a vatikáni források fontosságára a magyar egyház- és köztörténet vonatkozásában is.

II. Általános megjegyzések és a forrásközlés metodológiai elvei

A püspöki processzusoknak az anyagai az egyháztörténet eddig kevésbé kutatott, értékes forrásai. Mivel az anyag igen gazdag és változatos, továbbá ilyen jellegű és volumenű kiadásra mindeközéig nem került sor, ezért szükséges volt a közlés metodológia elveit – figyelembe véve a korábbi tapasztalatokat – az áttekinthetőség és a pontos, használható kiadás érdekében magamnak kialakítanom.

A **források** esetében a közölt szöveg alapját – ha rendelkezésre áll – mindig az eredetileg Rómába küldött dokumentáció (*Arch. Conclst.*) adja, amelyet összevettem – ha ugyancsak rendelkezésre áll – a másik, eredetileg Bécsben maradt példánnyal, a piszkozattal (*Arch. Nunz. Vienna., Dataria Ap.*).

A Konzisztoriális Levéltár és az Apostoli Datária vonatkozó anyagának főliói **számozottak**. Azoknál a processzusoknál, amelyeknél csak a bécsi anyag volt elérhető, a jobb megkülönböztethetőség érdekében saját számozást alkalmazok, mivel az anyag a levéltár által hivatalosan (most) nem számozott dokumentáció. Továbbá nem minden itt található anyag van egybekötve, így a bécsi anyag számozása nem releváns adat, mivel a főliók egy újabb kikérést követően nem várt esetben más sorrendben is visszakérülhetnek a tartalmazó iratgyűjtőbe.

A kutatás természeténél fogva több mai nemzetet és államot érint, ezért tartottam fontosnak a **latin kifejezések** előtérbe helyezését, amely megkönnyítheti az anyagban való tájékozódást a nemzetközi tudóstársadalom számára is, nem beszélve arról, hogy az eredeti kifejezések nem ritkán a szakértő számára kihallható jelentéstöbbletet hordoznak. Az egyes processzusok közti tájékozódást segítik olyan visszautaló elemek, mint a processzusok általam adott sorszámának vagy az adott egyházmegye latin nevének visszatérő használata.

Az érseki rangban lévő bécsi **apostoli nuncius** (*Sanctae Sedis Apostolicae apud aulam caesareo-regiam cum facultate legati de latere nuntius*; többféle szövegváltozatban volt használatos) feladata volt a processzus felvétele. Néhány esetben előfordul, hogy távollétében (ha például a korábbi nuncius elkerült Bécsből, az új még nem érkezett meg) az őt helyettesítő általános ügyhallgató (*auditor generalis*) mint megbízott (*deputatus, delegatus*) folytatta le a kánoni vizsgálatot.

A **jegyző** szerepét általában a nunciatúra kancellárja, azaz irodaigazgatója (*cancellarius*) vagy irodaigazgató-helyettese (*vicecancellarius*) töltötte be, aki tisztségénél fogva látta el ezeket a feladatokat mint apostoli protonotárius, azaz főjegyző (*protonotarius apostolicus*) vagy mint apostoli nótárius, azaz jegyző (*notarius apostolicus*). Egy időben a kancellár főjegyzői, helyettese jegyzői rangban állt, később ezek a rangok keveredtek.

A **latin források** közlésénél a humanista helyesírás szabályait alkalmaztam. A cél egy informatív történettudományos forráskiadás volt, nem – egy önmagában rendkívül izgalmas, de más kiadási elvek alapján előkészíthető – facsimile vagy összehasonlító nyelvészeti munka. A központosáson erre is tekintettel, a mai érthetőségi szempontokat figyelembe véve változtattam. Tekintettel a nagy tér- és időbeli távolságokra, valamint az ebből fakadó

írásmódbeli változásokra, továbbá a feldogozott anyag nagyságára és sokszínűségére, az áttekinthetőség és a visszakereshetőség érdekében szükséges volt bizonyos egységesítés az átírás során.

Nagybetű áll a mondat elején, nagybetűvel kezdődnek a tulajdonnevek (*Viennae*) és ezek származékai (*archidioecesis Colocensis et Bachiensis*), és ugyanez található a forrásban kifejezetten tulajdonnévi értelemben használt kifejezéseknél, de a dátumoknál (hónapok, napok nevei) és még néhány külön esetben, például egyes tisztségek (*Sacra Majestas, Papa*) vagy a szentségek neveinél meghatározott esetekben (*sacramentum Confirmationis, ordo Presbyteratus*). A tulajdonnévi értelemben használt *Ecclesia* a Katolikus Egyházat jelöli.

Egyes, többféle elválasztással előforduló, közismert kifejezéseket az áttekinthetőség kedvéért egységesítve írok (pl. *Quinque Ecclesiensis, Quinque-Ecclesiensis – Quinqueecclesiensis; vice cancellarius, vice-cancellarius – vicecancellarius; locum tenentialis – locumtenentialis; quo ad – quoad*). A kötőjellel elválasztott, de egybeírandó szavakat egybeírtam (*archiepiscopus*).

A rövidítéseket feloldottam, a *litterae* szót mindig két *t* betűvel írtam át, illetve ezzel analóg módon használtam máshol is a szükséges hosszú mássalhangzókat (pl. *Mathaeus – Matthaeus, Mathias – Matthias*, illetve ugyanígy *occurisse – occurrisse, colocavimus – collocavimus, naravit – narravit*, valamint *diferentias – differentias, comissionem – commissionem*; továbbá egységesítve: *reditus – redditus*), illetve ugyancsak analóg, de inverz módon egységesítettem – a nevek visszakereshetőségét is könnyítendő – a gyakorta előforduló, helytelen kettőzéseket (pl. *Nittria – Nitria, Possonium – Posonium, Vaccia – Vacia*, illetve ezek különböző alakjait, de ugyanígy *quattuor – quatuor* vagy *caesarej/caesareii – caesarei*).

Az időnként *i* betűvé egyszerűsödött *y* ugyancsak egységesen, utóbbi formában javításra került (pl. *Illiricus – Illyricus, Tirnavia – Tyrnavia, Transylvania – Transylvania*, de ugyanígy *inclitae – inclytae, presbiter – presbyter, singraphae – syngraphae*, illetve ezek különböző alakjai), vagy a *ij* alakban felcserélt *ji* (*conijcere – conjicere*) is. Fordított esetben, amikor az *i* betű *y* alakká bővült (pl. a *Syrmiensis – Sirmiensis*), vagy a *t* betű szabálytalan *th* (pl. *authumo – autumo, catecheses – catecheses, cathalogis – catalogis*), vagy a *c* ugyanígy *ch* alakká (*chatecheticum – catecheticum*) lágyult, ugyancsak a klasszikus formát alapul véve jártam el.

A rövidebb formában leírt kettős magánhangzókat (pl. *emulus – aemulus, preces – praeces*) is a klasszikus formában oldottam fel, és ugyanez fordítva is igaz (pl. *faemina – femina, haereditarius – hereditarius, praesbyter – presbyter*, ugyanígy *recoepit – receptit*).

Egyebekben a közölt forrásokban (kivéve – a visszakereshetőség érdekében –, az egyes tanúsítványok dátumainak és kiadóinak megnevezésében, a nevek, helyek és dátumok folyószövegen kívüli meghatározásakor) megtartottam a szöveg sajátosságait, így például az egyes helység- és személynevek, illetve egyéb szavak különböző, önmagukban nem helytelen, illetve (egyházi) gyakorlatban használt (pl. *Magnovaradiensis – Magnovaradinensis, Weszprimiensis – Veszprimiensis, Tenagriensis – Tenagrensis*, illetve *canonizatio – canonisatio, ceremonia – caeremonia, sedecim – sexdecim*) vagy különleges, egyszerű betűcserénél bonyolultabb (pl. *Bellogradiensis – Belgradiensis*) változatait.

Az újkori latin sajátosságaként a hosszú *i* (*j*) betűket megtartottam, viszont a – főleg a vizsgált időszak elejéről való dokumentumokban – keveredő *u* és *v* betűket értelemszerűen javítottam.

Az eredeti szövegben található rövidítéseket (elsősorban a kérdőpontokra adott válaszok esetében) magukban a szöveggözlésekben fő szabályként feloldottam. Egyes rövidítések adott esetben többféle módon is feloldhatóak (pl. *p.to – preafato, praedicto; S. – Sua, Sacra*): ezekben az esetekben igyekeztem a korszaknak és a szöveggörnyezetnek legjobban megfelelő megoldást megtalálni.

A szövegben – a jegyzők nemzetiségére való tekintettel is – előfordulnak italianizmusok, a gyakran visszatérő alakokat ugyancsak javítottam a klasszikus alakra (pl.

nuncius – *nuntius*, *nunciatura* – *nuntiatura*, *conclistorium* – *consistorium*, illetve ezek különböző alakjai).

Egyebekben, mivel sokféle kéz által írt, néha nehezen vagy többféleképpen olvasható szövegről van szó (például egy magánhangzó adott esetben *a*-nak vagy *o*-nak, illetve egy mássalhangzó *c*-nek, *s*-nek, *t*-nek, esetleg *z*-nek is olvasható), a fentieket és a latin nyelv általános szabályait együttesen figyelembe véve igyekeztem átírni a szöveget. Néhány további sajátos példa (pl. *Recte*: jelzéssel) jegyzetben található.

Azt is jelzem, ha magába az eredeti kéziratba valahol belejavítottak (pl. *Javított szó*), valamit aláhúzással kiemeltek, illetve töröltek benne vagy kiegészítették azt.

Az **olasz, magyar és más nyelvű szövegek** esetében fő szabályként megtartottam az eredeti írásmódot.

A **helységnevek** esetében a *Regnum Hungariae*, Magyar Királyság települései és a magyar változatban közismert más települések (pl. Róma) a magyar történetírásban használatos formában jelennek meg. Néhány különleges esetben – például több történelmi osztrák örökös tartományban található településnél –, ha a magyar változat ma inkább nem használatos (pl. *Alamóc* helyett ma *Olmütz* jóval közismertebb), vagy ha párhuzamosan többféle elnevezés ismert, többféle helynevet is említek. Fő szabályként az akkor használatos változatot használok első helyen (pl. *Glatz*, de a jobb azonosíthatóság érdekében és tekintettel a külföldi kutatókra azt is jelzem, hogy ma a hivatalos neve *Kłodzko*; ugyanez a helyzet a horvát nevekkal: *Fiume* – *Rijeka*). A keresztelési hely esetében az azonosítást megkönnyítendő a jegyzetben mindig hozom a település mai hivatalos nevét. A szinte minden oldalon előforduló latin helységneveket (*Pozsony* – *Posonium*; *Roma* – *Róma*; *Tyrnavia* – *Nagyszombat*; *Vienna* – *Bécs*) külön lábjegyzetben nem hozom. Az érseki tartomány székvárosát (*Strigoniensis* – *Esztergom*; *Colocensis* – *Kalocsa*) nem oldom fel a válaszokban külön az adott egyháztartományon belül, hiszen éppen az adott terület a kutatás tárgya. Az egyes egyházmegyékhez közvetlenül vagy közvetetten tartozó processzusokban sem oldom fel külön az adott egyházmegye, illetve székváros nevét, hiszen ott maga a vizsgálat egésze függ össze az adott területtel, illetve településsel. Mivel az egyes települések közigazgatási hovatartozása időről-időre változott, ezért iránymutató az, hogy a vizsgált időszakban hol volt található, hogy hívták, illetve hová tartozott. Biztra például ma *Bistra* néven a romániai Fehér megyéhez (*Județul Alba*) tartozik; 1920 előtt Torda-Aranyos vármegye részét képezte ugyan, azonban a 18. században még az erdélyi Fehér vármegye (*comitatus Albensis*) része volt.

A **személynevek** esetében a magyar történelemben fontos szerepet játszó, a rendi, *Hungarus* intézményrendszer tagjának tekinthető személyek neve elsősorban a magyar történetírásban használatos formában jelenik meg (így pl. *Patachich Gábor* néven *Gabrijel Herman Antun Patačić* helyett). Néhány olyan esetben azonban mégis feleslegesnek tűnt a név „elmagyarosítása”, amikor a Magyar Királyság nemességéhez és intézményrendszeréhez való kapcsolódás az adott időszakban nem releváns vagy nem is kimutatható, például néhány zeng-modrusi, dalmáciai, boszniai, vagy éppen a Temesi Bánsághoz kapcsolódó, esetleg osztrák vagy német személy esetében. A korabeli dokumentumok egyebekben egyöntetűen a nevek latinizált alakjait hozzák, és az egyes családnevek helyesírása sem volt egységes. A személynevek modern nyelvekre történő átírásának mai követelményrendszerében az egységességre törekvés, az azonosíthatóvá tétel tiszteletreméltó szándéka fedezhető fel, emellett véleményem szerint ebben van mégis némi mesterkélttség, mivel az egyes szereplők egyáltalán nem biztos, hogy akkor azon a néven mutatkoztak be, amilyeneken ma ismerjük őket. Nem is lehetséges mindig az összes névváltozatot felsorolni, hiszen már az adott korban többféle névvariáció élt, ezen variánsok száma a későbbiekben a történetírásban tovább bővült

(mind a családnevek, mind a keresztnévek esetében). Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy időnként több – egyébként külön-külön indokolható – modern névváltozat fellelhető a szakirodalomban: *Georgius Branjugh*, azaz *Branjug György* zágrábi püspök a recens életrajzokban horvátul legtöbbször *Juraj Branjug* néven szerepel, azonban száz éve LJUDEVIT IVANČAN történész, zágrábi kanonok például *Đuro Branjug* néven horvátosította a kéziratában. Hasonló példákkal lehet találkozni többek között magyar neveknél is. Jelen kutatásnak nem volt célja a sokszor többretű nemzetiségi hovatartozás specifikálása sem. A terep azért is ingoványos, mert még az anyanyelv vagy első nyelv megállapítása sem lenne egyszerű: például Patachich Gábort a közvélekedés és a közjog egyaránt horvát származásúnak tartja, valószínűleg ő saját magát is ide sorolta, édesanyja azonban magyar volt, szoros értelemben véve tehát az anyanyelve magyar lehetett, pedig egészen biztosan horvát főnemes volt – ráadásul mindez a *Regnum Hungariae* keretein belül. Az áttekinthetőség érdekében irányadónak tekintjük a magyar intézménytörténetben leginkább használt névváltozatot, de azért is, mivel a kutatás *Hungarus* intézménytörténeti nézőpontból készült. Teljesen világos az is, hogy annak ellenére, például ma *magyarnak* vagy *csehnek* fordítjuk a (*natione*) *Hungarus*, illetve (*natione*) *Bohemus* kifejezéseket, a fordítás nem tükrözi azt az értelmezést, amelyet akkor értettek a fogalmon – ezért is fontos az eredeti latin szöveg tanulmányozása. Ezek a kifejezések ugyanis akkor nem nemzetiségi, hanem „nemzetbéli”, azaz országbéli hovatartozást voltak hivatottak megjeleníteni. Ugyanebből a megfontolásból használom inkább a neves itáliai és bécsi kollégiumok latin elnevezését. Még bonyolultabb a helyzet a sok, többé-kevésbé önálló közigazgatási egységből álló *Italia* esetében, ezért itt magyarul a modern „olasz” elnevezést következetesen kerülöm. A családnevek írásmódja esetében fontos (de nem kizárólagos) vonatkoztatási pont NAGY IVÁN *Magyarország családait* bemutató sorozata. Mivel a horvát (azaz horvát-szlavón, illetve horvát-szlavón-dalmát) intézményrendszer történeti okokból mind politikailag mind nyelvileg mindig sajátos autonómiával bírt a Magyar Királyságon belül, ezért a horvát neveket – ha lehetséges – már a főszövegben is említem zárójelben az irányadó említésnél. Ugyanígy megemlítem a könnyebb nemzetközi azonosíthatóság miatt azon magyarok horvát nevét is, akik az ottani intézményrendszerbe tagozódtak be, és a processzusokban kiemelt helyen (például mint püspök vagy kanonok, tanú) fordulnak elő. A fogarasi és a nagyváradai görögkatolikus püspökök esetében szintén a sajátos és egyértelmű nyelvi és vallási összefonódás miatt teszek hasonlóképpen. A Zengg-Modrusi Egyházmegye a sajátos történeti fejlődése miatt a horvát nyelvterületen belül is kivétel, ott a helyi névváltozatot teszem első helyre. Figyelembe veszem azt is, hogy valaki az adott időpillanatban már a *Hungarus*/magyar intézményrendszer tagjának számított-e vagy sem (ha ez egyáltalán eldönthető): *Marko Franjul* bár Bécsben élt, de modrusi kanonok volt, de igaz az is, hogy korábban a veszprémi Egyházmegyében szolgált, ahol *Franyul Márk* néven emlékeznek meg róla. *Andreas Friedrich Schuppanzigh*, a bécsi nunciatúra irodaigazgatója csak ottani szolgálata végén, 1740-ben nyert magyar indigenátust, amikor pozsonyi kanonok lett, és ahol azután *Szuppanczich Frigyes* néven lett ismertté. A térben és időben is gazdag névvariáns-választék miatt lehetetlen a teljesen egységes írásmód.

Az egyes **főpapok rövid életútjai** a rendelkezésre álló, itt közölt dokumentumok elemzése alapján, egyházi prozopográfiai szempontok alapján kerültek összeállításra. A kutatás hangsúlya a kánoni eljárások dokumentációjából kinyerhető életrajzi adatokon (elsősorban a családi körülmények, szentségekben való részesülés, uralkodói és pápai kinevezések) van, amelyeket néhány jelentősebb adattár, biográfia adata helyez kontextusba. Messze túlmutatott volna a kutatás keretein az egyes főpapok lelkipásztori, közéleti vagy kulturális tevékenységének részletes bemutatása. Az egyes püspökök életútja a következő séma szerint kerül tárgyalásra:

- születési név (azon a nyelven, amely feltehetőleg a későbbi főpap anyanyelve vagy első nyelve lehetett), születés és keresztelés, családi körülmények, származás;
- alsóbb fokú (sokszor *humaniora* néven nevezett), valamint a felsőbb fokú (elsősorban filozófiai és teológiai) tanulmányok (amennyiben az adatokból kikövetkeztethető, teljes, azaz az előző ősztől a következő nyárig tartó iskolai, illetve akadémiai éveket jelölve), kiemelve, ha a főpap doktorátust szerzett; külön hangsúlyt kap a római tartózkodás ideje (figyelembe véve az egyes anyakönyvek sajátosságait; ha VERESS anyakönyvéből ismert, a pontos érkezési és hazautazási dátummal; azokról akik Rómában tanultak, külön táblázat is készült); a szentelések (*ordinatio*) helye és ideje (a szentelő neve akkor, ha az az adott életút vagy kutatás egésze szempontjából érdekes – azonban a csatolt tanúsítványokból a szentelő neve nélkül is szinte mindig kiolvasható);
- a püspöki kinevezésig vezető életút főbb állomásai – ha az a felhasznált forrásokból ismert, akkor dátummal együtt; néha a kanonoki, de elsősorban az apáti, préposti és választott püspöki kinevezések pontos dátumai első helyen a *Libri Regii* alapján;
- a segédpüspöki, illetve megyéspüspöki kinevezések, illetve a prekonizáció dátuma; a püspökszentelés (*consecratio*) helye, ideje és a szentelő neve, ha az ismert; a püspöki ténykedés főbb sarokpontjai vázlatosan; a halál helye és ideje, valamint (ha ismert), hogy hová temették az elhunytat;
- az életrajzokat a jelölt személyéről szóló tanúvallomások adatai zárják.

A rezidenciális, mai kifejezéssel megyéspüspökök (*episcopus residentialis*) általában – adott esetben már kinevezésük előtt – III. (VI.) Károly idejével bezárólag magyar királyi tanácsosok (*consiliarius regius Hungaricus*) voltak. Ezzel az egyre kisebb jelentőséggel bíró ranggal egy ideig versenyzett, majd az 1740-es évek közepétől a rangsorban végleg eggyel hátrébb szorította, illetve annak kiemelt helyét átvette az a hozzá logikájában hasonló, de eredetileg a császári udvarhoz kötődő, így összbirodalmi jelentőségű titkos tanácsosi (*consiliarius intimus, Geheimrat*), vagy a Mária Terézia korától használatos elnevezésben valóságos belső titkos tanácsosi (*consiliarius actualis intimus, consiliarius actualis intimus status, Wirklicher Geheimer Rat*) rang. A Mária Terézia korabeli vizsgált kinevezések között (1748-tól kezdve) előfordul még néhány tiszteletbeli, azaz *titkos tanácsosi* cím is (*consiliarius intimus*) – ez esetben a titulusból a valóságos, azaz az *actualis* kifejezés elmarad. A cím tiszteletbeli volta egyébként a vonatkozó bécsi levéltári jelzetekből (*honor.*) is egyszerűen visszakövethető. Ez a tiszteletbeli rang azonban semmiképpen nem keverendő össze a korábbi, főként még a III. (VI.) Károly és elődei alatt adományozott titkos tanácsosi (*consiliarius intimus*) címmel – az ugyanis a névazonosság ellenére inkább a későbbi valóságos belső titkos tanácsosi címmel hozható párhuzamba. Amikor az általam vizsgált magyar királyi dokumentumokban fellelhető a vonatkozó, akkor használt latin kifejezés, azt zárójelben, egységesített elnevezéssel külön hozom. Ha a titkos tanácsosi kinevezés – egyébként nem teljes – bécsi adatbázisa állt csupán rendelkezésemre, ott is az 1740-es évektől a (*valóságos belső titkos tanácsos* névváltozatot használtam. Ami azonban figyelemre méltó, és jól jelzi a téma némileg ingoványos voltát, hogy időnként maguk az uralkodói dokumentumok is annak ellenére használják a titkos tanácsosi címet egy-egy püspöknél, hogy az illető főpap kinevezésének hivatalosan bejegyzett dátuma később kelt. Fontos az is, hogy a titkos tanácsosi és a magyar királyi tanácsosi címeket semmiképp sem szabad összekeverni a bécsi udvari hivatali apparátuson belüli, de ezeknél alacsonyabb fokozatot jelentő, például valamelyik udvari kancelláriánál vagy kamaránál betöltött tanácsosi (*consiliarius aulicus, Hofrat*) ranggal. A közbeszédben – és ez néhány tanúvallomásban, illetve több életrajzban is tetten érhető – ezek a tanácsosi titulusok időnként keveredtek egymással. További, a címeikkel kapcsolatos általános megfigyelés, hogy a megyéspüspöki címhez a tanácsosság mellett gyakran egy vármegye (*comitatus*) örökös főispáni (*supremus et perpetuus comes*) tisztsége vagy más fontos méltóság is automatikusan kapcsolódott; ezekre az egyházmegyei résznél összesítve külön utalok.

További, immár kifejezetten egyházi sajátosság, hogy a főpásztor után következő méltóság a nagyprépost (*praepositus maior*) volt, aki legtöbbször általános helynöki (*in spiritualibus vicarius et causarum auditor generalis*, röviden *vicarius generalis*) tisztelet is betöltött, ilyen esetekben is a kettős hivatalra (vagy ennek hiányára) akkor utalok, ha az prozopográfiai szempontból a dokumentumok fényében többletet jelent. Az egyes intézményeket és méltóságokat igyekeztem egységes rendszer szerint feltüntetni.

Lábjegyzetben hozom továbbá az egyes, itt használt adattárak által hozott hangsúlyosabb **adathéli eltéréseket**, illetve tévedéseket. Igyekeztem kiszűrni a lehetőségeimhez mérten a történetíró-generációkon átívelő, sokszor csak elírásból adódó tévedéseket. Egy ilyen elírás például Berchtold Ferenc esetében, hogy bár a *Libri Regii* szerint 1760. szeptember 9-én nevezték ki barsi főesperesnek, azonban talán először NÉMETHY 1894-ben ezt szeptember 19-re datálja; ezt követően utóbbi dátum terjedt el, még KOLLÁNYI esztergomi kanonokokat bemutató műve is ezt hozza. Az is igaz azonban, hogy az egyes kinevezésekkel kapcsolatban különböző dátumok (például kinevezés, közzététel, beiktatás) is érvényesek lehetnek attól függően, hogy ki melyik dátumot tartja mérvadónak; magam a kinevezés dátumát tekintem irányadónak, ha az a *Libri Regii* vagy más hiteles forrás alapján az rendelkezésre áll. A tévedésekre egy másik példa Patachich Ádám esetében a születési éve: a jeles történetíró KATONA ISTVÁN, aki az érseket személyesen ismerte, valamilyen okból 1717-re teszi a főpap születési évét, amelyet azután a történészek generációkon keresztül – érthető módon – nem vontak kétségbe; a processzusához csatolt keresztlevél és a korabeli tanulmányi anyagok azonban azt bizonyítják, hogy a későbbi érsek 1716-ban látta meg a napvilágot. Sajnos az is előfordul, hogy egy rég tisztázott adat tévesen újra visszakerül a lexikonokba: a későbbi bíboros, PEHM (Mindszenty) JÓZSEF 1934-ben kiadott műve pontosan és szakszerűen alátámasztotta, hogy padányi Bíró Márton 1696-ban született, azonban az MKL újra a téves 1693-es évszámot hozza 1993-ben. Tanulságos az is, amikor egy adat a nemzetközi szakirodalomban már régen ismert, de a magyar (vagy éppen az osztrák) történetírásban továbbra is tévesen tartja magát: az angolszász szakirodalom legkésőbb a DNB 1893-as kötete óta tudja, hogy Leslie Vilmos skót apától Skóciában született, azonban erről nemcsak az a pontosságáról egyébként sem nevezetes magyar MKL (2002), de az még osztrák Gatz (1990) sem vesz tudomást, és továbbra is következetesen ragaszkodik az ausztriai születéshez. Részletes életrajzok írása kétségtelenül túlmutatott volna jelen kutatás céljain, de remélhető, hogy az itt szereplő püspökök életrajzi adatainak jelentős pontosításához, bővüléséhez járul hozzá annak eredménye. Az összefoglaló a releváns adatokat emeli ki, az eredeti források tanulmányozása további információkat foglal magába. Az életrajzi adatok további kutatással még tovább bővíthetők, pontosíthatóak.

A **tanúkat** igyekeztem a lehetőségekhez mérten beazonosítani, és – ha erre lehetőség volt – bibliográfiai utalással jelezni a beazonosításhoz használt forrást, ezzel alkalmat adva arra is, hogy akit a tanú személye, élete mélyebben érdekel, tovább tudjon lépni a kutatásban. A nemzeti nyelvre történő név-visszafordítás alapja mindig a latin, hiszen a nevek latinul vannak megadva. A nevek, titulusok és a foglalkozás megadásakor igyekeztem a legpontosabbat, illetve a legtöbb adatot tartalmazó alakot kiválasztani. Figyelembe vettem az összes előforduló formát (a Rómába küldött, illetve az eredetileg Bécsben maradt példányon a jegyző által leírt alakokat és a tanúvallomás végén gyakran megtalálható aláírást is), jelezve a jellemzőbb név- és címbéli változatokat. A bécsi példányt gyakran saját kézzel írták alá a tanúk, ami fontos vonatkoztatási pont a név azonosításában. Az egyes tanúk életrajzának elkészítése ehelyütt nem lehetett cél, mivel jelentősen meghaladta volna a kutatás kereteit, azonban figyelemre méltó, hogy előfordulhatnak különbségek – például a megadott életkor tekintetében – a tanúvallomás és a rendelkezésre álló életrajzi források adatai között.

A **tanúvallomások** esetében a jobb érthetőség érdekében szükségesek voltak bizonyos változtatások a központosításban, tagolásban (ilyen például a kettőspont esetében, amely ma egészen más jelentéssel bír, mint akkor). Hasonló okokból egységesítve hozom a számokat (8.va helyett 8.; illetve 1746. helyett 1746). A válaszokat teljes terjedelmükben közlöm. A tanúvallomások pontossága sokban függ attól, hogy ki adta a válaszokat: aki diákkora óta ismerte jelöltet, valószínűleg egzaktabb információkkal rendelkezett a jelölt személyéről, mint aki csak hallott róla.

A **csatolt dokumentumok** térben és időben, valamint prozopográfiai értékük szerint is nagyon sokfélék. Néha a különböző tanúsítványok keverednek egymással, azaz több olyan adatot tanúsítottak – általában utólag – ugyanazon dokumentumban, amelyre egyébként külön iratot szoktak kiadni. A csatolt tanúsítványok időnként közvetlenül a tanúsítandó eseményt követően készültek, máskor valamilyen fontosabb életeseemény alkalmával (pl. szemináriumi tanulmányok), amelyhez szükséges volt hitelesen tanúsítani egy olyan adatot, amelyre a processzus során is szükség volt. Többször az iratokat kifejezetten a kánoni vizsgálatra állították ki. Amennyiben rendelkezésre áll, az eredeti tanúsítvány adatait *in extenso* közlöm (*originale* – *orig.*), ha nincs ilyen forrás, akkor a hitelesített másolatét (*copia vidimata* – *cop. vid.*). Ha ilyen sincs, akkor a nunciatúriai jegyző által átírt másolattal dolgozom (*cop.* – *copia*), amely egyébként szintén hitelesnek tekintendő, mivel a jegyző másolta le, csak nincs külön hitelesítve. Egyenrangú hitelesítéssel rendelkező iratok esetén mindig az eredetileg Rómába küldött dokumentációt (*Arch. Conclst.*) vettem alapul. Az, hogy nem jelölöm külön, nem jelenti automatikusan azt, hogy a másik, nem hivatkozott anyagban nincs vonatkozó irat ugyanazzal a tartalommal – a cél az adatok közlése volt a legmagasabb hitelességű tanúsítvány alapján. Az adatokat összevettem – ha rendelkezésre áll – a másik példánnyal, a figyelemre méltó adatbéli eltéréseket jelzem (pl. eltérő dátum, név). Minél többször írták át az anyagot, természetesen annál nagyobb az eredetitől való eltérés esélye. Külön nehézség, hogy időnként a másolást végző jegyző nem tudta kibetűzni a számára ismeretlen nevet vagy egyáltalán nem ismerte a tanúsítvány eredeti nyelvét, így pusztán a szöveg vonalvezetését próbálta utánozni, ezzel egy valójában értelmetlen szöveget hozva létre, ahogyan ez például néhány görögkatolikus püspök cirill betűs dokumentációja esetén előfordul. A nagyobb áttekinthetőség érdekében igyekeztem egyszerűsíteni a rendelkezésre álló adatokat, például a felesleges (sokszor ki sem írt) megszólítások és titulusok elhagyásával, a dokumentumokat kiadóként jegyző, a kötetben szereplő főpapok nevének egységesített írásmódjával, kivéve, ha az eredeti adat a kinyerhető ismeretlenek (például kétséges társadalmi státusz) szempontjából többletet hordozhat. Hasonlóképpen egységesítve hozom a jobb áttekinthetőség érdekében a dátumokat, és a hozzá tartozó helyneveket fő szabályként az egyszerűsített alakban közlöm (*in archiducali civitate nostra Vienna Austriae* helyett *Viennae*, vagy *in arce nostra regia Posoniensi* helyett *Posonii*). A tanúsítványok változatos elnevezéseit – itt és másutt egyaránt – (pl. *litterae baptismales, attestatum de susceptis baptismo* – *De Baptismo*) szintén egyszerűsítettem a jobb áttekinthetőség érdekében. Külön jelzem a kiadó személyét (*Exp.* – *expeditor*), a kiadás helyét és dátumát (*Dat.* – *datum*), a tanúsítványhoz tartozó lényegi információt (pl. *Conf.* – *Confirmatio*; *Ord.* – *ordinatio*), a hitelesítést (*Vid.* – *vidimatio*), valamint az irathoz tartozó esetleges további érdekes információkat, beleértve a dokumentumot esetlegesen még jegyző további neveket (*Not.* – *Nota*), és a levéltári helyet (*Class.* – *classificatio*). A kiadó (illetve a közreműködő püspökök) nevét, a helyet és a dátumot egységesítve közlöm. Az anyag sokszínűsége miatt a közlésforma teljes egységesítése lehetetlen.

A keresztelési adatoknál (**De Baptismo**) külön jelzem (*natus et baptizatus*), ha van arra kifejezett utalás, hogy a születés (*natus*) és a keresztelés (*baptizatus, ablutus*) ugyanazon a

napon történt. Azokat az adatokat jelzem külön, amelyek a keresztlevélben is szerepelnek. Gyakran előfordul, hogy a tanúsítványt a püspöki kinevezés kapcsán állították ki, így előfordulhat, hogy a nevek, illetve a hozzájuk tartozó titulusok nem a születéskori, hanem a kiállítás idejében használt formában kerültek be az iratba. Különösen a vizsgált időszak még turbulensnek mondható első éveiben fordul elő, hogy lehetetlen volt megszerezni a keresztlevelet, mivel a háborúk idején elveszett, illetve megsemmisült a keresztelési anyakönyv, vagy más súlyos okból nem tudtak hozzájutni, például protestáns kézbe került a környék. Ezekben az esetekben valaki más, egy pap vagy rokon tanúsította a keresztelés tényét.

Időnként rendelkezésemre áll a bérmálást tanúsító külön irat (**De Confirmatione**). Többször csak utalás történik a bérmálásra egy másik tanúsítványban, gyakran azonban nem is említik – meglepte szükséges volt a kisebb rendek felvételéhez. A görögkatolikusok esetében a bérmálás általában közvetlenül a keresztelés után, ugyanazon szertartásban történt.

A kisebb rendek (**De ordinibus minoribus**) az ajtónálló (*ostiarius*), a felolvasó (*lector*), az ördögűző (*exorcista*) és az akolitus (*acolythus*). Ezen négy kisebb rend, valamint az ezt megelőzően feladott tonzúra (*prima tonsura*) feladásáról, amely általában ugyanazon szertartásban történt, gyakran áll rendelkezésre csatolt irat. A tonzúrát csak akkor említem külön, ha az valamiért releváns, például ha azt külön adták fel.

A szentelési tanúsítványok (**De ordine Subdiaconatus, De ordine Diaconatus, De ordine Presbyteratus**) meglehetősen sokfélék. A legegységesebbek a római szentelési tanúsítványok, azok már a vizsgált időszak elején is előnyomtatott dokumentumok voltak, ahol csupán a hiányzó részeket kellett kitölteni. Ez érthető is, hiszen Rómában sokakat szenteltek, és a tanúsítvány kiadására már akkor is a Római Egyházmegye bíboros vikáriusa, azaz általános helynöke volt illetékes (*sanctissimi domini nostri Papae vicarius generalis, Romanaeque curiae, ejusque districtus iudex ordinarius etc.* – röviden [*cardinalis*] *vicarius generalis*). A Collegium Germanicum et Hungaricum növendékeit általában *ad titulum missionis* szentelték Rómában szubdiakónussá, ezt külön nem is jelezzük. Megjegyzendő, hogy a jelenleg hatályos kánonjog által már nem említett szentelési cím (*titulus*), amelyet a klerikus ellátásának biztosítékeként fogtak fel, nem keverendő össze a valamely egyházmegyéhez vagy szerzetesközösséghez tartozással (*incardinatio*). Nem említem külön a korhiány (*defectus aetatis*) alóli felmentést sem, mivel ez igen gyakran előfordul, és a szentelendő életkorából egyébként is kiderül. Az illetékes megyéspüspök elbocsátója (*dimissoriae*) mindig szükséges volt akkor, ha nem ő maga szentelt – külön ezt sem jelzem, mivel a feltételezett szabályos szentelésnek ez elengedhetetlen feltétele ma is. Főleg a római szenteléseknél látszik, hogy a trienti liturgikus rend szerint az egyes rendek feladásának preferált ideje a kántorböjt (*quatuor temporum*) szombatjaira esett; kántorböjtöt Nagyböjt első hetében, Pünkösöd hetében, a Szent Kereszt felmagasztalása (szeptember 14.), illetve Szent Luca (december 13.) ünnepét követő szerdán, pénteken és szombaton tartottak. Hasonlóan szentelésre preferált időszak volt a Virágvasárnapot megelőző szombat (*Sabbatum ante dominicam de Passione*) és a Nagyszombat (*Sabbatum Sanctum*).

A doktorátusról (**De doctoratu**), vagy főleg ennek hiányában a végzett tanulmányokról (**De studiis**) általában csatoltak valamilyen dokumentumot. Ez lehet a doktori diploma vagy akár egy tanúsítvány is, amelyet a tanulmányi előjáró készített. Az is előfordul kivételes esetben, hogy egy egykori tanuló társ állítja ki a dokumentumot.

Az életvitelről (**De vita et moribus**), esetleg valamilyen kinevezésről, valamint segédpüspökök esetében a püspöki méltósághoz majdan tartozó jövedelemről (**De redditibus**)

is csatoltak gyakran iratot, emellett még olyan más dokumentumok is adott esetben bekerültek az anyagba, amelyeket akkor fontosnak éreztek csatolni.

A hitvallás (**Professio fidei**) általában mindkettő anyagban megtalálható eredeti példányban, itt elsősorban a konzisztoriális vagy a datáriai példányt hozom, valamint a kiadóként a hitvallás kivételére delegált főpap, illetve a jegyző nevét csak abban az esetben jelzem külön, ha az eltér a processzust egyébként felvevő és jegyző személyek nevéétől. A két tanú (*Test. – testes*) személye szintén fontos információ. Ez a dokumentum csak kivételes esetben hiányzik, és mivel a püspökszentelés elengedhetetlen feltétele volt, így minden ilyen esetben abból kell kiindulnunk, hogy elveszett.

Időnként az eredetileg Rómába küldött anyaghoz (*Arch. Conclst.*) az ottani szakaszban is csatoltak időnként feljegyzéseket. Nem csupán az anyag megvizsgálásával megbízott bíborosok (akik közül egy általában a Habsburg monarchia országaival és örökös tartományaival megbízott [társ]protektor volt) **láttamozó kézjegye** (nem mindig található rajta az iraton) érdekes, hanem nem egyszer valamilyen feljegyzés készült arról is, ha például valamilyen okból külön pápai felmentésre volt szükség a kinevezéshez (általában *rescriptum ex audientia Sanctissimi*, röviden **Ex audientia SS.mi**).

Az **összefoglaló táblázatok** közül az első az uralkodói kinevezések és a pápai prekonizáció legfőbb adatait foglalja össze a forrás lelőhely megadása mellett.

A második táblázat a tanúkat foglalja össze. Minden tanú csak egyszer kerül említésre függetlenül attól, hogy ugyanazon processzuson belül, ugyanakkor hány kérdőívre adott választ. Ha azonban ugyanazon kánoni eljárás során egy másik napon visszahívták egy másik tanúvallomás letételére, vagy egy másik processzusban szintén tanúskodott, akkor újra említésre kerül. A táblázat összesítve minden tanú adatait tartalmazza függetlenül attól, hogy a jelölt tulajdonságaira és az egyházmegye állapotára egyaránt, azaz mindkét kérdőívre (ez a leggyakoribb) adott-e válaszokat, vagy csak az egyikre, esetleg egy eseti kérdéssorra válaszolt.

A harmadik táblázat a római Collegium Germanicum et Hungaricum egykori növendégeit sorolja fel; külön kiemelésre kerül, ha a későbbi főpapnak abban a megtiszteltetésben volt része, hogy Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában a Szentatya jelenlétében, illetve az is, ha Rómában szentelődött pappá.

A negyedik táblázat azokat a főpapat veszi sorra, akik Rómában végeztek tanulmányokat, de nem voltak a Collegium Germanicum et Hungaricum növendégei.

Az ötödik táblázat a kilencvenhárom főpap születési helyét tünteti fel (ha kizárólag a keresztelés helye ismert, akkor az került bele). Itt is, ahogyan a többi táblázat esetében is kitűnik, több prozopográfiai adat lett pontosabb és biztosabb jelen kutatásnak köszönhetően.

A **rövidítésjegyzék** tartalmazza a forrásközléssel kapcsolatos általános és a tanúsítványok közlésével kapcsolatos sajátos rövidítéseket, valamint az egyes fejezetekben a lexikonokat, névtárat, adattárat, illetve a kutatás szempontjából elsődleges adattárként használt forráskiadványokat, a releváns hazai és nemzetközi irodalmat a rövidítések jegyzékében feloldott rövidítés szerint, amelyeket egységesen rövidített alakban idézek. Minden további forrást és irodalmat mindegyik fejezetben az első idézőkor, valamint az egyes életrajzokat hozó fejezetben az adott életúthoz tartozó általános szakirodalom felsorolásakor a teljes formában hozom, ezzel könnyítve a tájékozódást; itt fő szabályként a megadott irodalom a *Libri Regii* (ha van adat) és a *Hier Cath.* után a releváns genealógiai szakirodalmat és lexikon szócikkeket, majd az életút szerint csoportosított forrásokat követően azt az adott személyre vonatkozó speciális irodalommal egészítem ki (ha van, akkor a megjelenés éve szerinti sorrendben), végül a *Catholic Hierarchy* idézésével zárok (zárójelben az utolsó hozzáférés

dátuma). A forrásokhoz hozó fejezetben a gyakorta, illetve ismétlődően előforduló nevek fontosabb életrajzi adatait és a bibliográfiai utalást csak az első említéskor hozom részletesen jegyzetben, később pedig röviden utalok rá; ha újabb processzusban fordul elő a név, adott esetben az első újabb említéskor – a könnyebb azonosíthatóság és visszakereshetőség céljából – ugyanott első alkalommal valamivel hosszabban is ismétlem.

A **bibliográfia** tekintetében a főbb kapcsolódási pontokat igyekeztem megadni annak érdekében, hogy kiindulási pontokat adjak, ha valaki egy adott személyről további ismereteket szeretne megtudni. Szerencsére az utóbbi évtizedekben az egyháztörténeti jellegű publikációk száma megnőtt. A kutatás jellegéből és a vonatkozó irodalom mennyiségéből adódóan az egyes személyek esetében csak egy rövid válogatás közlésére volt lehetőség. A bibliográfiában a tárgyalt téma szempontjából releváns, idézett munkák, illetve az általánosabb jellegű művek, sorozatok kaptak elsőbbséget. Ezek között megtalálható néhány olyan publikáció is, amelyek ismerete a kutatás és a tudományos vita miatt ugyan fontos lehet, ezért utalok rájuk, de – főleg nemzetiségi témákban – nem feltétlenül tükrözik vissza a magyar történészek közt meglévő tudományos konszenzust vagy az én személyes meggyőződésemet.

A jelen kor követelményeinek megfelelően használtam néhány olyan online elérhető adatbázist is, amelyek mértékadónak számítanak. Ilyen az *Oxford Dictionary of National Biography*, amelynek kötetei online változatban is elérhetők ugyanannál a kiadónál. A *Hierarchia Catholica medii et recentioris aevi* és más, a téma szempontjából alapvető fontosságú mű alapján készült *Catholic Hierarchy* oldalát a Vatikáni Apostoli Levéltár szakemberei is jó szívvvel ajánlották; a könnyű kezelhetőség mellett előnye az is, hogy állandóan frissítik újabb kinevezésekkel, adatokkal: az egyes, lábjegyzetben hozott püspökök hivatali idejének meghatározásához külön említés nélkül is az innen vett adatokat vettem alapul. Vannak olyan lexikonok is, amelyek korábban papír alapon készültek, ma már online folytatódnak (*Hrvatski Biografski Leksikon*). Egy másik példa az online közlésre a Treccani (Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani) honlapja; az ott megtalálható életrajzok ugyanazok és közlésük ugyanabban a kézben összpontosul, mint a *Dizionario Biografico degli Italiani* köteteinek kiadása.

A tizenhét kötetes *Magyar Katolikus Lexikon* (MKL) nyomtatásban 1993 és 2014 között látott napvilágot. Fontos, másutt nem, vagy nehezen fellelhető információkat hoz, egyben legendásan pontatlan is. Ennek egyik, a püspöki életrajzoknál jól tetten érhető és szakmai szempontból alaptévedésnek minősülő példája, hogy a királyi kinevezés, a pápai prekonizáció vagy más a kinevezéssel összefüggő dátum nem egyszer összekeveredik nem egy szócikkben. A papír alapú kiadás mellett az MKL internetes változata is konzulálható, de nehézséget és további zavart okozhat, hogy a két kiadás szövege nem egyszer eltér egymástól. Ennek oka az, hogy az online változatot időközben frissítették néhány olyan információval, amely a nyomtatott kiadás megjelenésekor még nem állt a szerzők vagy a szerkesztők rendelkezésére, illetve (ahogy az köztudott néhány, főleg jogi témájú szócikk esetén) nem mindig a szerző eredeti szándékai szerint jelent meg nyomtatásban. Az, hogy a két változat közötti eltéréseket és annak dátumát általában nem jelzik külön, újabb nehézséget okozhat a lexikon konzultálásakor. A jegyzetekben mindenesetre – és ahol lehetséges, más közleményeknél is – mindig a nyomtatott kiadás bibliográfiai adatait adom meg.

A Magyar Királyság köz- és felsőoktatás-történetét az iskolai, illetve egyetemi matrikulák alapján feldolgozó sorozatok idézésekor – beleértve a Collegium Pazmanianumot is – oldalszám helyett anyakönyvi számra hivatkozom. Erre utal a vonatkozó szám előtti vessző hiánya is, amely más esetben, oldalszámok előtt mindig megtalálható.

A) A processzusok ismétlődő részei, kérdősorok, tanúsítvány példák

A kánoni eljárásoknak vannak állandóan visszatérő részei, amelyek lényegében ugyanolyan módon szerepelnek minden processzusban, csak a nevek, egyházmegyék, dátumok, és más egyedi sajátosságok változnak benne. Ezek közül közlök egyet–egyét, mégpedig: a jogi alapokat hozó bevezetést, a kérdéssorokat, a tanúvallomások bevezető és záró sorait, illetve a jegyző és a nuncius által jegyzett, a folyamat bécsi részét lezáró záradékokat. Itt kerül bemutatása egy, az ügyben eljáró bíborosok által jegyzett római záradék is.

Kérdéssorok (sematikus összefoglalás):

A jelölt tulajdonságairól:

- (1) mióta ismeri a jelöltet, rokona-e;
 - (2) hol született;
 - (3) törvényes házasságból született-e;
 - (4) mikor született;
 - (5) az egyházi rend mely szentségeiben részesült;
 - (6) eddigi szolgálati helyeit hogyan látta el;
 - (7) milyen a hitének tisztasága;
 - (8) milyenek az erkölcei;
 - (9) az okosság erényét hogyan gyakorolja;
 - (10) milyen a tudományokban való jártassága;
 - (11) hol szolgált eddig;
 - (12) okozott-e valaha botrányt;
 - (13) méltó-e a kinevezésre, illetve hasznos-e az az egyházmegye számára.
- (Segédpüspöknél ehhez jött időnként egy 14., a javadalomra vonatkozó kérdés is.)

A jelölt tulajdonságairól (áthelyezés esetén):

- 1) ismeri-e a jelöltet;
- (2) tud-e valamit szentelésének körülményeiről;
- (3) mennyi ideje püspök;
- (4) az egyházmegyében rezideál-e;
- (5) hogyan irányítja azt;
- (6) ünnepélyesen kiszolgáltatja-e a szentségeket;
- (7) tetteit jellemzi-e a testvéri szeretet, kegyesség, bölcsesség;
- (8) világi és lelki dolgokban hogyan ítélkezik;
- (9) mennyire képzett;
- (10) a jelöltet méltónak tartja-e az előléptetésre.

A csatolt dokumentumok, amelyek nagyon változatosak, a kutatás szempontjából lényeges részei az egyes személyeknél mindenütt szerepelnek, itt szintén egy–egy példa kerül teljes szövegében bemutatásra a kontextus bemutatása céljából: egy keresztlevél, egy (nagyszombati) tanulmányi, illetve egy (szubdiakonátusról szóló római) szentelési tanúsítvány, továbbá egy királyi kinevezéssel összefüggő irat (mégpedig egy, a pápának címzett, az uralkodó által jegyzett *praesentoriae*) és egy (görögkatolikus) hitvallás, valamint egy hűségeskü. Abszolút kivétel, mivel csak egyetlen egy ilyen található a vizsgált 125 processzus anyagában, de a vizsgált témával való szoros kapcsolata miatt – hiszen éppen ezért, a püspökké szentelésért végezték az egész kánoni eljárást – közlésre került egy püspökszentelésről készült dokumentum

szövege is. Értelemszerűen a példadokumentumok konkrét esetekben további kutatásra és az eredeti anyag tanulmányozására is bátoríthatnak.

Introductio (In nomine Domini)

77) 1776 Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek
(*Colocen. et Bachien.*, Adam Patačić, 1776–1784)
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 170, fol. 195r

In nomine Domini Amen.¹⁴⁸

Per hoc publicum processus seu inquisitionis instrumentum, cunctis ubique pateat, et notum sit omnibus et singulis, ad quos spectat sive in futurum spectare poterit, quod cum illustrissimus et reverendissimus dominus Adamus liber baro Patachich¹⁴⁹ episcopus Magnovardinensis fuerit ab augustissima Imperatrice vidua Hungariae et Bohemiae regina ad archiepiscopalem ecclesiam Colocensem nominatus,¹⁵⁰ post rite emissam jam inde a die nona proximi praeteriti mensis Maji fidei professionem hic adnexam, instanter petiit ab illustrissimo et reverendissimo domino Josepho comite Garampi¹⁵¹ archiepiscopo, episcopo Montis Falisci et Corneti, apud aulam caesareo-regiam, nec non per Germaniam, Hungariam, Bohemiam etc. cum facultate legati de latere nuntio apostolico, ut processus seu generalis inquisitio tam super statu ecclesiae praedictae, quam super ipsius domini nominati qualitatibus legitime formaretur. Idem illustrissimus et reverendissimus dominus nuntius apostolicus, auctoritate apostolica, qua fungitur, petitioni hujusmodi tanquam justae et aequitati consonae annuens, infrascriptum processum juxta formam constitutionis sanctae memoriae Gregorii XIV¹⁵² ac normam et praescriptum sanctae item memoriae Urbani VIII¹⁵³ anno 1627 emanatum formaturus, die Lunae vigesima mensis Julii anno 1776, indictione nona, pontificatus autem sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia Papae VI¹⁵⁴ anno secundo, Viennae Austriae in palatio sacrae nuntiaturae apostolicae aliquot spectabiles et fide dignos viros ex officio ut infra ad se secreto vocari mandavit, qui praevio juramento de veritate dicenda ad sancti Dei Evangelia praestando particularibus interrogatoriis tam super statu archiepiscopalis ecclesiae Colocensis, quam super ipsius domini nominati qualitatibus respondendo satisfacerent.

Interrogatoria super qualitatibus domini promovendi

33) 1755 Pfütschner Frigyes győri segédpüspök
(Friedrich Joseph von Pfütschner, *Trachonen.*, 1755–1768)
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 578v–579r

¹⁴⁸ Egységesített, saját, az irat mondanivalóját kihangsúlyozó elrendezést alkalmazok a példa-dokumentumok közlésekor. Ehelyütt csak röviden utalok a szövegben előforduló nevekre, mivel másutt részletesebben, bibliográfiai utalásokkal együtt kerülnek említésre.

¹⁴⁹ Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek: 77)

¹⁵⁰ Segédpüspök esetén nem uralkodói kinevezés, hanem rezidenciális püspök kérése volt. Például: [...] quod cum illustrissimus et reverendissimus dominus Adolphus episcopus Jaurinensis non volens per semetipsum ob ejus infirmitates episcopalia munia obire, supplicaverit apud sanctissimum dominum nostrum, ut reverendum et perillustrem dominum Carolum comitem Malzan canonicum et cantorem ejusdem ecclesiae cathedralis Jaurinensis ac praepositum sancti Benedicti in suffraganeum sibi designare, atque ad hunc effectum ad dignitatem episcopalem promovere dignaretur, ut ejusdem vices ageret [...]. Maltzan Károly győri segédpüspök, 1742. AAV Arch. Concist., Processus Consist., 130, foll. 382r. Idővel egyre gyakrabban történik utalás a kánoni eljárások anyagában előzetes uralkodói jóváhagyásra (*praevia consensu*), ami összefügg azzal a tendenciával, hogy Mária Terézia a főkegyúri jogból adódóan fokozatosan egyre több olyan – például kanonoki – kinevezést, illetve jogot magához vont, amelyet a püspök korábban meglehetősen szabadon gyakorolt.

¹⁵¹ Giuseppe Garampi érsek-püspök, bécsi apostoli nuncius (1776–1785).

¹⁵² XIV. Gergely pápa (Niccolò Sfondrati, 1590–1591).

¹⁵³ VIII. Orbán pápa (Maffeo Barberini, 1623–1644).

¹⁵⁴ VI. Piusz pápa (Giovanni Angelo Braschi, 1775–1799).

Interrogatoria autem super quibus singulos testes idem illustrissimus et reverendissimus dominus nuntius apostolicus¹⁵⁵ examinari decrevit ad capiendam informationem super qualitatibus praefati domini promovendi sunt sequentia videlicet:

1. An testis noscat illustrissimum dominum Fridericum liberum baronem de Pfütschner canonicum cathedralis ecclesiae Jaurinensis et praepositum sancti Adalberti ejusdem dioecesis, quomodo, a quo tempore cifra, an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus?

2. An sciat in qua civitate, loco, dioecesi sit natus; et quae sit causa scientiae?

3. An sciat ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus; et quae sit causa scientiae?

4. An sciat cujus aetatis, praesertim an expleverit annum trigesimum; et quae sit causa scientiae?

5. An sciat eum esse in sacris ordinibus constitutum, quibus, a quo tempore cifra, praesertim an ante sex menses; et quae sit causa scientiae?

6. An sciat eum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum; et quae sit causa scientiae?

7. An sciat eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse; et quae sit causa scientiae?

8. An sciat eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et an sit bonae conversationis et famae; et quae sit causa scientiae?

9. An sciat eum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem; et quae sit causa scientiae?

[fol. 579r]

10. An sciat eum aliquo gradu in jure canonico vel in sacra theologia esse insignitum; quibus in locis, quanto tempore et quo fructu ipse theologiae vel juri canonico operam dederit, et an vere ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere; et quae sit causa scientiae?

11. An sciat eum aliquo munere aliquando functum esse circa curam animarum aut regimen alterius ecclesiae, se exercuisse et quomodo in eis se gesserit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores; et quae sit causa scientiae?

12. An sciat cum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores sive doctrinam, vel aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri; et quae sit causa scientiae?

13. An eum idoneum existimet ad bene obeundum suffraganeatum ecclesiae cathedralis ecclesiae Jaurinensis, an dignum, qui ad illum promoveatur, et an ipsius promotionem eidem ecclesiae Jaurinensi utilem et proficuum esse censeat, et quare ita existimet?

Interrogatorium n. 14¹⁵⁶

32) 1742 Malzan Károly győri segédpüspök
(Johann Carl von Maltzan, *Leontopolitan.*, 1742–1746)
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 130, fol. 383r

14. An sciat ipsum bona et proventus possidere ad sustinendum episcopalis dignitatis decorem sufficientes; quales circiter; in quibus consistent; et quae sit causa scientiae?

¹⁵⁵ Ignazio Crivelli érsek, bécsi apostoli nuncius(1754–1760).

¹⁵⁶ A legtöbbszőr 13 kérdést tettek fel, de segédpüspöknél ehhez jött időnként egy 14., a javadalomra vonatkozó kérdés is, ezt azonban külön kérdés nélkül is vizsgálták. Gyakran egy, a rezidenciális püspök által kiállított tanúsítvány egészítette ki (például: *Attestatum de sufficientia proventuum ad honeste sustinendum episcopalis dignitatis decorem*. Richvaldszy György esztergomi segédpüspök, 1776. AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 142r) a 14. kérdést vagy helyettesítette azt, vagy a téma máshol került elő, így Pütschner Frigyes győri segédpüspöknél például esetében a 11. kérdésre adott válaszok közt található meg (vö. AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, 572–584r). Emellett a kánoni eljárás során azt is vizsgálták, hogy valóban szükség van-e segédpüspökre, ez például Maltzan Károly esetében egy külön 15. kérdésként kerül elő.

Interrogatorium n. 15¹⁵⁷

32) 1742 Malzan Károly győri segédpüspök
(Johann Carl von Maltzan, *Leontopolitan.*, 1742–1746)
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 130, fol. 383r

15. An sciat illustrissimum et reverendissimum dominum Adolphum¹⁵⁸ episcopum Jaurinensem tali infirmitate laborare, ut munia episcopalia per se obire nequeat; et an vere suffraganeo¹⁵⁹ indigeat, qui vices suas agat; et quae sit causa scientiae?

Interrogatoria super qualitatibus domini transferendi

4) 1776 Batthyány József esztergomi érsek
(*Strigonien.*, 1776–1799, 1778 bíboros)
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 81v–82r

Porro interrogatoria super quibus eosdem testes ipsemet illustrissimus dominus auditor et administrator generalis apostolicus¹⁶⁰ a Sancta Sede deputatus examinavit circa qualitates illustrissimi et reverendissimi domini nominati et transferendi, sunt sequentia.

1. An testis noscat illustrissimum et reverendissimum dominum Josephum comitem a Battian archiepiscopum Colocensem; a quo tempore cifra; an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus?

2. An sciat ipsum consecrationis munus suscepisse; et quae sit causa scientiae?

3. An sciat per quot annos fuerit archiepiscopus ecclesiae Colocensis; et quae sit causa scientiae?

4. An sciat in dicta sua ecclesia Colocensi assidue resedisse; et quae sit causa scientiae?

5. An sciat eum diligenter et saepe ecclesiam suam Colocensem et archidioecesim visitasse, opportune omnibus necessitatibus occurrisse et providisse, ejusque decreta et mandata debita executioni demandari curasse; et quae sit causa scientiae?

6. An sciat eum saepe solemniter celebrasse, ordinationes juxta necessitatem habuisse, et caetera pontificalia exercuisse; et quae sit causa scientiae?

7. An sciat eum pietatis, caritatis et prudentiae in gubernando specimen de[fol. 82r]disse, ac verbo et exemplo praefuisse; et quae sit causa scientiae?

8. An sciat eum prudenter ubilibet et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus ac bonis omnibus ecclesiae Colocensis; et quae sit causa scientiae?

9. An sciat vere ipsum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ut alios docere queat; et quae sit causa scientiae?

¹⁵⁷ Volt, hogy 7 különálló kérdésben járták körül a témát, például 1713-ban Erdődy Gábor Antal kinevezése alkalmával, mikor Telekessy István egri püspök (1702–1715) koadjutora lett: 1. An testis cognoscat reverendissimum dominum Stephanum Telekesy episcopum Agriensem modernum, a quo tempore cifra, an sit ipsius con[fol. %]sanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus. 2. An testis sciat eundem reverendissimum dominum episcopum fuisse de ecclesia cathedrali Agriensi provisum, a quo tempore cifra; et quae sit causa scientiae. 3. An sciat eum rexisse ecclesiam toto tempore, usque ad praesens optimo exemplo et universali satisfactione ac applausu, et an adimpleverit partes pervigilis pastoris; et quae sit causa scientiae? 4. An sciat eum decenti pompa ac debito cultu frequentasse et celebrasse ecclesiasticas functiones; et quae sit causa scientiae? 5. An sciat in qua aetate ad praesens sit constitutus, an variis obnoxius indispositionibus vel saltem senio debilitatus; et quae sit causa scientiae? 6. An dioecesis Agriensis sit vasta et populus ipsius numerosus, ita ut illi necessaria sit assistentia proprii et pervigilis pastoris; et quae sit causa scientiae? 7. An existimet reverendissimum episcopum praemissis ex causis necessitatem habere coadiutoris, et an ad hunc effectum ab ipso petitus dominus Gabriel Antonius comes Erdody praepositus Strigoniensis sit vitae exemplaris et virtutibus praeditus, et utrum coedat ipsius promotionem ad hanc coadiutoriam fore ecclesiae Agriensi utilem et proficuum, et quare ita censeat. AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 330.

¹⁵⁸ Groll Adolf győri püspök: 30)

¹⁵⁹ Maltzan Károly győri segédpüspök: 32)

¹⁶⁰ Giuseppe Antonio Taruffi, általános ügyhallgató, különleges megbízott.

10. An dignum eum existimet, qui transferatur ad ecclesiam archiepiscopalem et primatiam Strigoniensem, et an censeat ipsius translationem eidem primatiali ecclesiae Strigoniensi utilem et proficuum fore; et quare ita existimet?

Depositio testis

74) 1747 Csáky Miklós kalocsa-bácsi érsek

(*Colocen. et Bachien.*, 1747–1751)

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 135, fol. 151v, 152v]

Eadem die Lunae tertia mensis et anni praedictorum in eodem palatio sacrae nunciaturae apostolicae coram praefato illustrissimo et reverendissimo nuncio apostolico¹⁶¹ personaliter constitutus comparuit reverendus pater Franciscus Molindes¹⁶² Societatis Jesus, caesarei convictus regens, anno natus septuaginta, prout ipse dixit, et ex aspectu apparuit testis ex officio assumptus et secreto vocatus, qui praestito ad sacra Dei Evangelia juramento de veritate dicendo examinatus super qualitatibus illustrissimi et reverendissimi domini transferendi, ad supraposita interrogatoria respondit, ut sequitur.

Ad primum. [...]

[fol. 152v]

Ita deposui pro veritate ego Franciscus Molindes SJ caesarei convictus regens m.p.

Clausulae domini notarii (His peractis... Et quia ego...) et domini nuntii apostolici

21) 1745 Barkóczy Ferenc egri püspök

(*Agrien.*, 1744–1761)

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 132, fol. 10v

His peractis idem eminentissimus et reverendissimus dominus cardinalis Paulutius¹⁶³ nuntius apostolicus huic processui, fidei professionis ab illustrissimo et reverendissimo domino Francisco comite Barckotzy¹⁶⁴ episcopo Tenagrensi emissae documentum adnecti, eundemque sic concludi mandavit.¹⁶⁵

Et quia ego infrascriptus protonotarius apostolicus, sacrae nunciaturae apostolicae cancellarius memoratae inquisitioni ac testium depositionibus per eundem eminentissimum et reverendissimum dominum cardinalem Paulutium nuncium apostolicum praedictum, ut supra habitis et receptis personaliter interfui; nec non juramenta a praememoratis testibus solemniter praestari vidi et audivi, eorumque depositiones in scripturam fideliter redegi; indcirco hunc inquisitionis processum mea manu scriptum subscripsi meoque sigilli munivi. Actum Viennae Austriae in palatio sacrae nunciaturae apostolicae die decimatertia mensis Januarii anno Domini millesimo septingentesimo quadragésimo quinto.

Petrus Paulus Altamer protonotarius apostolicus
sacrae nunciaturae apostolicae cancellarius m.p.

(locus + sigilli)

[fol. 10v]

¹⁶¹ Fabrizio Serbelloni érsek, bécsi apostoli nuncius (1746–1754).

¹⁶² Franz Molindes SJ, a császári konviktus régense, 70 éves, 1747. július 3.

¹⁶³ Camillo Paolucci bíboros, bécsi apostoli nuncius (1738–1745).

¹⁶⁴ Barkóczy Ferenc egri püspök: 21)

¹⁶⁵ A csatolt dokumentumokat pontosan felsorolták. Első kinevezés esetén például: 1. Attestatum de suscepto baptisate et legitimate natalium. 2. Attestatum de suscepto Confirmationis sacramento et de susceptis ordinibus tam minoribus, quam majoribus. 3. Attestatum de studiis et de consequuta laurea doctorali in sacra theologia. 4. Attestatum de vita et moribus. 5. Attestatum de sufficientia proventuum ad honeste sustinendum episcopalis dignitatis decorem. 6. Exemplar litterarum illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi Strigoniensis ad Summum Pontificem pro impetratione suffraganei [...] mandavit. Richvaldszy György esztergomi segédpüspök, 1776. AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 142r.

Camillus Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis Paulutius sanctissimi domini nostri domini Benedicti divina providentia Papae XIV ac Sanctae Sedis Apostolicae apud Suam regiam Majestatem Mariam Theresiam reginam Hungariae, Bohemae etc. cum facultate legati a latere nuntius.

Suprapositae informationi super qualitatibus illustrissimi et reverendissimi domini Francisci Barckotzi episcopi Tenagrensis per nos ipsos assumptae et per supradictum reverendum dominum Petrum Paulum Altamer nostrum cancellarium, ut supra in scripturam fideliter redactae, plenam praestari posse fidem; et ex depositionibus dictorum testium ad eandem inquisitionem tam super ecclesiae Agriensis, quam super qualitatibus praefati domini transferendi assumptorum, plenam veritatis probationem haberi posse asserimus; eundemque illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum episcopum Tenagrensem valde dignum esse, quia ad ecclesiam Agriensem transferatur. In quorum omnium et singulorum fidem nos quoque veritatis testimonium munus nostrae subscriptione sigillique nostri impressione addidimus. Datum Vienna Austriae ex palatio solitae residentiae nostrae die decima quarta mensis Januarii anno domini millesimo septingentesimo quadragésimo quinto.

[*manu propria*]

Camillus cardinalis Paulutius nuntius apostolicus

(locus + sigilli)

Clausula S.R.E. cardinalium¹⁶⁶

108) 1716 Bakich Péter boszniai püspök

(Petar Bakić, *Bosnien.*, 1716–1749)

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 105, fol. 83r

Ex deductis in praesenti processu censeo reverendum dominum Bachick del Lach dignum esse, qui ad ecclesiam Bosnensem promoveatur.

Wolfgangus cardinalis de Schrattenbach¹⁶⁷

Nicolaus episcopus Ostiensis cardinalis Acciaiulus¹⁶⁸

Bandinus tituli Sanctae Praxedis praesbyter cardinalis Panciaticus¹⁶⁹

Benedictus sancta Maria in via Lata diaconus cardinalis Pamphilus¹⁷⁰

De Baptismo

13) 1742 Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök

(*Botryren.*, 1742–1743)

AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 417

Infrascriptus recognosco praesentiam per vigorem reperisse me in matricula ecclesiae oppidi Homonnensis fideliter adnotatum, quod nempe anno post Christum natum 1700, die vero 8. mensis Octobris baptisatus sit ab admodum reverendo domino Ladislao Habarai¹⁷¹ ecclesiae ejusem Homonnensis pro tunc plebano filiulus natus ex parentibus illustrissimo domino comite Petro Zichi et illustrissima domina comitissa Clara Drugeth de Homonna¹⁷² cui nomen Francisci¹⁷³ imposita erat;

¹⁶⁶ Leginkább külön kaluzula nélkül, csak az aláírások találhatók a dokumentumon.

¹⁶⁷ Wolfgang Hannibal von Schrattenbach bíboros (1712–1738), olmützi hercegpüspök (1711–től), társprotektor, császári követ (1713–1719).

¹⁶⁸ Nicolò Acciaioli bíboros (1670–1719), ostiai püspök bíboros (1717-től).

¹⁶⁹ Bandino Panciatici bíboros (1690–1718), a Santa Prassede-bazilika titulus presbiter bíborosa (1710-től).

¹⁷⁰ Benedetto Pamphilij bíboros (1681–1730), a Santa Maria in via Lata-templom diakónus bíborosa (1693-tól).

¹⁷¹ Habarai László homonnai plébános.

¹⁷² Zichy Péter gróf és Drugeth Klára grófnő.

¹⁷³ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

patrini illustrissimus dominus comes Schniger cum conthorali sua.¹⁷⁴ In ejus rei fidem hasce litteras manu propria subscriptas et usuali sigillo roboratas dedi Homonnae 20. mensi Augusti anno 1721.

Daniel Kilian¹⁷⁵
ecclesiae Homonnensis plebanus

(locus + sigilli)

De studiis

39) 1751 Klimo György pécsi püspök
(*Quinqueecclesien.*, 1751–1777)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 451

Franciscus Kunics¹⁷⁶
e Societate Jesu

collegii academici et universitatis rector

Desideravit a nobis illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Georgius Klimo¹⁷⁷ nominatus episcopus Quinqueecclesiensis (titulus) publicum suorum studiorum testimonium, cujus aequissimo desiderio tanto prouiores subscripsimus, quando celebriori fama ingenii sui universitatem nostram illustravit; absque praesentibus testatum facimus eum in hac alma ac celeberrima archiepiscopali universitate artium liberalium et philosophiae utraque laurea et insignitum, non modo sacras litteras, sacros canones et polemicas quaestiones multa industria et singulari sui commendationi pertractasse, sed universae quoque theologiae studium in annum quartum capacissimo suo ingenio, adeo celebri palusu perdidicisse, ut in frequentissimo auditorium concursu nulli suorum secundus, omnium suffragiis, quorum intererat, theologiae doctoratu dignissimus omnino existimatus fuerit; verum ardentior animarum zelus eundem ab hoc honoris gradu abstraxit. In quorum fidem has ei patentes litteras manu propria nostra subscriptas et universitatis sigillo munitas dedimus. Tyrnaviae ex academico Societatis Jeus collegio, die 5. mensis Augusti anno 1751.

Idem, qui supra m.p.

(locus + sigilli)

De ordine Subdiaconatus

56) 1760 Koller Ignác vezsprémi püspök
(*Targen.*, koadjutor utódlási joggal, 1760/1762–1773)
AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

(armales)

Franciscus Joannes Antonius tituli sancti Martini in Montibus Sanctae Romanae Ecclesiae presbyter cardinalis Guadagni¹⁷⁸ sanctissimi domini nostri Papae vicarius generalis, Romanaeque curiae ejusque districtus iudex ordinarius etc.

Universis et singulis praesentes nostras visuris, lecturis pariter et auditoris notum facimus et attestamur *illustrissimum et reverendissimum patrem dominum Ferdinandum Mariam de Rubeis*¹⁷⁹ *archiepiscopum Tarsensem, suffraganeum et vicesgerentem nostrum etc. Romae die Sabbatho quatuor temporum post festum sanctae Luciae 17. Decembris 1746 in sacrosancta Lateranensi basilica inter*

¹⁷⁴ Schniger (?) gróf és hitvese.

¹⁷⁵ Kilián Dániel homonnai plébános.

¹⁷⁶ Kunics Ferenc SJ, a nagyszombati egyetem rektora (1748–1751).

¹⁷⁷ Klimo György pécsi püspök: 39)

¹⁷⁸ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

¹⁷⁹ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

Missarum solemnia ordinationem generalem celebrantem, inter alios dilectum nobis in Christo filium Igantium Koller¹⁸⁰ Zagrabiensis dioecesis alumnus collegii Germanici et Ungarici ad titulum missionis cum praesentatione reverendi patris rectoris in vim privilegiorum apostolicorum¹⁸¹ praevio examine a reverendis patribus dominibus examinadoribus in Urbe deputatis idoneum repertum et admissum cum caeremoniis et solemnitatibus necessariis et opportunis, in similibus fieri solitis et consuetis iuxta et secundum Sanctae Romanae Ecclesiae ritum, morem et consuetudinem ad sacrum Subdiaconatus ordinem, praevis publicationibus et exercitiis spiritualibus rite et recte ac servatis servandis in Domino promovisse et ordinasse. In quorum omnium et singulorum fidem has praesentes litteras a nobis seu illustrissimo et reverendissimo patri domino vicegerente et domino secretario nostris subscriptas sigilloque nostro munitas fieri jussimus. Datum Romae ex aedibus nostris hac die tertia mensis Januarii anno 1747, indictione decima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Benedicti divina providentia Papae XIV, anno ejus septimo.

Ferdinandus Maria de Rubeis archiepiscopus Tarsensis visecegerens

Fides ordinum
Gasparus archipresbyter Ori¹⁸² secretarius

Praesentoriae¹⁸³

35) 1775 Szily János győri segédpüspök
(Tinninien., 1775–1777)

Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 243r

Beatissime in Christo Pater,
Domine Reverendissime!

Post officiosam nostri commendationem et filialis observantiae continuum incrementum. Quoniam nos inductae praeclaris virtutibus ac excellentibus animi dotibus, doctrina item et eruditione fidelis nostri nobis dilecti reverendi Joannis Szily¹⁸⁴ electi et consecrati episcopi Tinniniensis, praepositi sancti Adalberti de Jaurino et Droszó, cathedralis ecclesiae Jaurinensis canonici, nec non reverendi, spectabilis item ac magnifici comitis Francisci Zichy¹⁸⁵ de Vásonkeő episcopi Jaurinensis in pontificalibus suffraganei, quibus ipsum Dei altissimi munere insignitum et ornatum esse tam aliorum fidelium nostrorum testimonio, cum etiam propria experientia nostra benigne cognovimus, eundem tanquam personam idoneam ac de Ecclesia Dei sacraque regni nostri Hungariae corona ac Majestate quoque Nostra benemeritam. Nobisque gratam et acceptam ad episcopatum Sabariensem in dicto regno nostro Hungariae neoerectum novisque per nos, accedente apostolica Sanctitatis Vestrae benedictione circumscriptum limitibus, autoritate juris patronatus nostri regni, quod generaliter in omnibus toties fati regni nostri Hungariae partiumque ei adnexarum ecclesiis et beneficiis, instar divorum quondam Hungariae regum, praedecessorum nostrorum gloriosae memoriae optimo jure habere et exercere dignoscimur, virtute benignarum collationum litterarum nostrarum isthic in paribus adjacentium, eligendum et nominandum ac pro nostra majorumque nostrorum veteri consuetudine Sanctitati Vestrae pro consequenda eatenus apostolica confirmatione praesentandum esse duximus; Sanctitatem Vestram filiali cum observantia praesentibus requirentes, quatenus hujusmodi praesentationem nostram paterne admittere ac suprafatum a nobis nominatum et electum episcopum Sabariensem apostolica sua benedictione non solum confirmare, verum etiam confirmationem ipsam, siquidem per ipsum neoelectum episcopum in neo hoc erecto episcopatu non pauca instraenda sunt, sine alicujus annatae solutione Sanctitas Vestra eidem concedere dignetur; faciet in hoc Sanctitas Vestra rem Romano-Catholicae Ecclesiae proficuum et nobis gratam, quam nos de Sanctitate Vestra officiis nostris filialique

¹⁸⁰ Koller Ignác veszprémi püspök: 56)

¹⁸¹ A dőlt betűs részek kézzel íróttak, a többi előre nyomtatott.

¹⁸² Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768).

¹⁸³ A királyi kinevezés (nominatio, libera collatio) elérhető online is a *Libri Regii* köteteiben, amely azonban időnként más, ehhez kötődő dokumentumokat is hoz.

¹⁸⁴ Szily János szombathelyi püspök: 70)

¹⁸⁵ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

observantia omnino promerebimur, cui nos reverenter offerimus et obsequiose commendamus. Datum in archiduculi civitate nostra Viennae Austriae, die decima septima mensis Febuarii anno Domini millesimo septingentesimo septuagesimo septimo. Regnorum nostrorum Hungariae, Bohemae et reliquorum anno trigesimo septimo.

Sanctitatis Vestrae

[*manu propria:*]

obsequens filia

Maria Theresia

Professio fidei¹⁸⁶

72) 1777 Drágossy Mózes nagyváradi görögkatolikus püspök
(Moise Dragoş, *Magnovaradinen. ritus Graeci uniti*, 1776–1787)

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 137–139

[*manu alienia¹⁸⁷*]

Forma professionis fidei

[*manu propria*]

Ego Moyses Drágosi archidiaconus per dioecesim Magnovaradiensem Graeci ritus catholicorum [*manu alienia*] firma fide credo et profiteor omnia et singula, quae continentur in symbolo, quo Sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet.

Credo in unum Deum Patrem Omnipotentem, factorem coeli et terrae; visibilium omnium et invisibilium, et in unum dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis, et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in coelum, sedet ad dextram¹⁸⁸ Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum, dominum et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur, qui locutus est per prophetas. Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum, et exspecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen.

Veneror etiam et suscipio universales synodos, prout sequitur videlicet. Nicaenam primam, et profiteor, quod in ea contra Arium, damnatae memoriae, definitum est: dominum Jesum Christum esse Filium Dei, ex Patre natum unigenitum, idest ex substantia Patris natum, non factum, consubstantialem Patri; atque impias illas voces, recte in eadem synodo damnatas esse, quod aliquando non fuerit, aut quod factus est ex iis, quae non sunt, aut ex alia substantia vel essentia, aut quod sit mutabilis vel convertibilis Filius Dei.

Constantinopolitanam primam, secundam in ordine, et profiteor, quod in ea contra Macedonium, damnatae memoriae, definitum est: Spiritum Sanctum non esse servum, sed dominum, non creaturam, sed Deum; ac unam [*fol. 137v*] habentem cum patre et Filio deitatem.

Ephesinam primam, tertiam in ordine, [*et*] profiteor, quod in ea contra Nestorium, damnatae memoriae, definitum est: divinitatem et humanitatem ineffabili et incomprehensibili unione, in una persona Filii Dei, unum nobis Jesum Christum constituisse, eaque de causa Beatissimam Virginem vere Dei Genitricem.

¹⁸⁶ A hitvallást mindig le kellett tenni. Az itt közölt, keleti rítusúak számára előírt Professio fidei szövegét XIV. Benedek pápa *Nuper ad nos* kezdetű apostoli konstitúciója 1743-ben írta elő. A latin rítusban leteendő hitvallás tartalmában hasonló, de kompaktabb, rövidebb volt; a fő különbség az, hogy nem kellett az egyetemes zsinatok határozatait egyenként elismerni benne tekintettel arra, hogy míg a latin Egyházban ez mindig magától értetődő volt, míg a keletieknél nem.

¹⁸⁷ Ez a hitvallás – a megszokottól eltérően – nem előre nyomtatott és utána kézzel kiegészített dokumentum, hanem a teljes hitvallást végig kézzel írták.

¹⁸⁸ Recte: dexteram.

Chalcedonensem, quartam in ordine, et profitor, quod in ea contra Eutychem et Dioscorum, ambos damnatae memoriae, definitum est: unum eundemque Filium Dei, dominum nostrum Jesum Christum, perfectum esse in deitate et perfectum in humanitate, Deum verum et hominem verum, et anima rationali et corpore, consubstantialem Patri secundum deitatem, eundem consubstantialem nobis secundum humanitatem, per omnia nobis similem, absque peccato, ante saecula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos et propter nostram salutem ex Maria Virgine Dei Genitrice secundum humanitatem, unum eundemque Christum Filium Dei unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata differentia naturarum, propter unionem, magisque salva proprietate utriusque naturae et in unam personam, atque subsistentiam concurrente, non in duas personas partitum aut divisum, sed unum eundemque Filium et unigenitum, Deum verum dominum Jesum Christum.

Item ejusdem domini nostri Jesu Christi divinitatem, secundum quam consubstantialis est Patri et Spiritui Sancto, impassibilem esse et immortalem; eundem autem crucifixum et mortuum, tantummodo secundum carnem, ut pariter definitum est in dicta Synodo et in epistola sancti Leonis Romani Pontificis, cujus ore, beatum Petrum loquutum esse, Patres in eadem synodo acclamaverunt. Per quam definitionem damnatur impia haeresis illorum, qui Trisagio ab Angelis tradito et in praefata Chalcedonensi synodo decantato, sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus et immortalis, miserere nobis, addebant: qui crucifixus est pro nobis; atque adeo divinam naturam trium personarum passibilem afferebant et mortalem.

Constantinopolitanam secundam, quintam in ordine, in qua praefatae Chalcedonensis Synodi definitio renovata est.

Constantinopolitanam tertiam, sextam in ordine, et profiteor, quod in ea contra Monothelitas definitum est: in uno eodemque domino nostro Jesu Christo duas esse naturales voluntates, et duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse et humanam ejus voluntatem non contrariam, sed subjectam divinae ejus atque Omnipotenti voluntati.

Nicaenam secundam, septimam in ordine, et profiteor, quod in ea contra iconoclastas definitum est: imagines Christi, ad Deiparae Virginis, nec non aliorum *[fol. 138r]* sanctorum habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem et venerationem impertiendam.

Constantinopolitanam quartam, octavam in ordine, et profiteor in ea Photium merito fuisse damnatum, et Sanctum Ignatium patriarcham restitutum.

Veneror etiam in suscipio omnes alias universales synodos auctoritate Romani pontificis legitime celebratas et confirmatas, et praesertim Florentinam synodum, et profiteor quae in ea definita sunt, videlicet: Quod Spiritus Sanctus ex patre et Filio aeternaliter est, et essentiam suam suumque esse subsistens habet ex Patre simul et Filio, et ex utroque aeternaliter, tanquam ab uno principio et unica spiratione procedit. Item dictionem illam (Filioque) veritatem declarandi gratia et imminente necessitate, licite et rationabiliter symbolo fuisse appositam.

Item in Azymo, sive fermentato pane triticeo, corpus Christi veraciter confici, sacerdotesque in alterutro ipsum Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suae Ecclesiae, sive occidentalis, sive orientalis consuetudinem. Item si vere poenitentes, in Dei charitate decesserunt, antequam dignis poenitentiae fructibus de commissis satisfecerint, et omissis, eorum animas poenis purgatorii post mortem purgari; et ut apoenis hujusmodi releventur prodesse eis fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes et eleemosynas, et alia pietatis officia, quae a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt, secundum Ecclesiae instituta, illorumque animas, qui post baptismum susceptum, nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam, quae post contractam peccati maculam vel in suis corporibus, vel eisdem exutae, sunt purgatae, in coelum mox recipi, et intueri clare ipsum Deum trinum et unum sicuti est, pro meritorum tamen diverstitate. Alium alio perfectius, illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas. Item Sanctam Apostolicam Sedem et Romanum Pontificem successorem esse beati Petri principis apostolorum et verum Christi vicarium, totiusque Ecclesiae caput et omnium christianorum patrem ac doctorem existere: et ipsi in beato Petro, pascendi, regendi ac gubernandi universalem Ecclesiam a domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse; quemadmodum etiam ut eadem Florentina synodus asserit, in gestis oecumenicorum conciliorum et in sanctis canonibus continetur.

Item legalia Veteris Testamenti seu Mosaicae legis caeremonias, sacra sacrificia et sacramenta domino nostro Jesu Christo adveniente cessasse, et post promulgatum Evangelium sine peccato observari non posse.

[fol. 138v]

Ejusdem etiam legis veteris ciborum mundorum et immundorum differentiam ad caeremonialia pertinere, quae surgente Evangelio transierunt.

Illam etiam apostolorum prohibitionem ab immolatis simulacrorum, et sanguine et suffocato, illi tempori congruisse, ut inter Judaeos et gentiles dissensionis materia tolleretur cujus apostolicae prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus.

Pariter veneror et suscipio Tridentinam synodum, et profiteor, quae in ea definita et declarata sunt, et praesertim offeri Deo, in Missa verum, proprium et propitiatorum sacrificium pro vivis et defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiae sacramento (juxta fidem quae semper in Ecclesia Dei fuit) contineri vere, realiter et substantialiter corpus et sanguinem, una cum anima et divinitate domini nostri Jesu Christi ac proinde totum Christum, fierique conversionem Catholica Ecclesia aptissime transubstantiationem appellat, et sub una quaque specie et singulis cujusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri.

Item septem esse novae legis sacramenta a Christo domino nostro instituta ad salutem humani generis, quamvis non omnia singulis necessaria, videlicet: Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem et Matrimonium, illaque gratiam conferre; et ex his Baptismum, Confirmationem et Ordinem iterari non posse.

Item Baptismum esse necessarium ad salutem, ac proinde si mortis periculum immineat, mox sine ulla dilatione conferendum esse, et a quocunque et quodocunque sub debita materia, forma et intentione collatum esse validum.

Item sacramenti Matrimonii vinculum indissolubile esse, et quamvis propter adulterium, haeresim aut alias causas, possit inter conjuges thori et cohabitationis separatio fieri, non tamen illis aliud matrimonium contrahere fas esse.

Item apostolicas et ecclesiasticas traditiones suscipiendas esse et venerandas esse¹⁸⁹. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse.

Pariter quae de peccato originali, de justificatione, de sacrorum librorum tam Veteris quam Novi Testamenti indice et interpretatione in praedicta Tridentina synodo definita sunt, suscipio et profiteor.

Caetera item omnia, suscipio, et profiteor, quae recipit, et profitetur Sancta Romana Ecclesia, simulque contraria omnia, et schismata et haereses, ab eadem Ecclesia damnatas, rejectas et anathematizatas, ego pariter damno, rejicio et anathematizo.

Insuper Romano Pontifici beati Petri principis apostolorum successori ac Jesu Christi vicario veram obedientiam spondeo ac juro.

Hanc fidem Catholicae Ecclesiae, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor et veraciter teneo, eandem integram et inviolatam usque ad extremum vitae spiritum, constantissime, Deo adjuvante, retinere et confiteri, atque a meis subditis vel illis, quorum cura ad me in meo munere spectabit, teneri, doceri et praedicari, quantum in me erit, me curaturum.

[manu propria]

Ego idem Moyses Drágosi, spondeo, voveo ac juro, sic me Deus adjuvet, et hac Sancta Dei Evangelia.

[manu propria]

Ego Josephus Garampi¹⁹⁰ archiepiscopus et nuntius apostolicus subscriptas fidei professionem [fol. 139r] cum juramento a reverendo perillustri domino Moyse Drágosi archidiacono Graeci ritus catholici Magnovaradiensi, nominati episcopo Graeco-catholico Magnovaradiensi, de verbo ad verbum in manibus meis emissas recepi. Et ita testor manu propria proprioque impresso sigillo.

(locus + sigilli)

[manu propria]

In nomine Domini Amen.

¹⁸⁹ Aláhúzott szó.

¹⁹⁰ Giuseppe Garampi érsek-püspök, bécsi apostoli nuncius (1776–1785).

Omnibus et singulis, quorum interest, fidem facio et attestor ego infrascriptus, qualiter anno a nativitate Domini millesimo septingentesimo septuagesimo septimo, indictione decima, die vigesima sexta mensis Januarii, pontificatus autem sanctissimi domini nostri Pii divina providentia Papae VI anno secundo, personaliter constitutus coram illustrissimo et reverendissimo domino Josepho comite Garampi archiepiscopo, episcopo Montis Flasconis et Corneti apud aulam caesareo-regiam nuntio apostolico reverendissimus dominus Moyses Drágosi archidiaconus per dioecesim Magnovaradinensem Graeci ritus catholicorum, in mei testiumque infrascriptorum praesentia, flexis genibus ac tactis sanctis Evangeliiis, quae prae manibus habebat, cum juramento retroscriptam fidei professionem de verbo ad verbum, prout jacet, in manibus ejusdem illustrissimi et reverendissimi domini nuntii apostolici emisit. Praesentibus reverendis dominis Joanne Paulo canonico Profili et Aniceto Illomei sacerdotibus, testibus ad hunc actum specialiter vocatis et adhibitis. Actum Viennae Austriae in palatio sacrae nuntiaturae apostolicae die, mense et anno supra designatis. In quorum fidem me subscripsi meumque sigillum appressi.

(locus + sigilli)

Franciscus Corazza¹⁹¹ notarius apostolicus juratus
sacrae nuntiaturae apostolicae cancellarius m.p.

Iuramentum fidelitatis

114) 1749 Givovich Miklós szerémi püspök
(Nikola Givović, *Anemurien.*, koadjutor utódlási joggal, 1748/1752–1762)
AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 7–8

Ego Nicolaus Givovich¹⁹² electus ecclesiae Anemuriensis ac coadjutor datus per Sedem Apostolicam reverendo in Christo patri Ladisalo Szoreny¹⁹³ episcopo Sirmiensi in regimine et administratione dictae ecclesiae Sirmiensi et futurus episcopus Sirmiensi ab hac hora in antea fidelis et obediens ero beato Petro apostolo Sanctaeque Romanae Ecclesiae ac domino nostro domino Benedicto Papae XIV suisque successoribus canonice intransitibus. Non ero in consilio aut consensu vel facto, ut vitam perdant aut membrum; seu capiantur mala captione aut in eos violenter manus quomodolibet ingerantur; vel injuriae aliquae inferantur, quovis quaesito colore. Consilium vero, quod mihi credituri sunt, per se aut nuntios suos seu litteras, ad eorum damnum, me sciente, nemini pandam. Papatum Romanum et regalia sancti Petri adjutor eis ero ad retinendum et defendendum, salvo meo ordine, contra omnem hominem. Legatum Apostolicae Sedis in eundo et redeundo honorifice tractabo, et in suis necessitatibus adjuvabo. Jura, honores, privilegia et auctoritatem Romanae Ecclesiae, domini nostri Papae et successorum praedictorum conservare, defendere, augere et promovere curabo. Neque ero in consilio vel facto seu tractatu, in quibus contra ipsum dominum nostrum vel eandem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra vel prae[fol. 7v]judicialia personarum, juris, status, honoris et potestatis eorum machinentur. Et si talia a quibuscunque procurari novero vel tractari, impediam hoc pro posse; et quanto citius potero, significabo eidem domino nostro vel alteri, per quem possit ad ipsius notitiam pervenire. Regulas sanctorum patrum, decreta, ordinationes seu dispositiones, reservationes, provisiones et mandata apostolica, totis viribus observabo et faciam ab aliis observari. Haereticos, schismaticos et rebelles eidem domino nostro vel successoribus praedictis pro posse persequar et impregnabo. Vocatus ad synodum, veniam, nisi praepeditus fuero canonica praepeditione. Apostolorum limina singulis quadrienniis personaliter per me ipsum visitabo; et domino nostro ac successoribus praefatis rationem reddam de toto meo pastoralis officio deque rebus omnibus, ad meae ecclesiae statum, ad cleri et populi disciplinam animarum denique, quae meae fidei creditae sunt, salutem quovis modo pertinentibus et vicissim mandata apostolica humiliter recipiam, et quam diligentissime exequar. Quod si legitimo impedimento detentus fuero, praefata omnia adimplebo per certum nuntium ad hoc speciale mandatum habentem, de gremio mei capituli aut alium in dignitate ecclesiastica constitutum seu alias personatum

¹⁹¹ Francesco Corazza irodaigazgató, jegyző.

¹⁹² Givovich Miklós szerémi püspök: 114)

¹⁹³ Szoveny-nek is olvasható. Szörényi László szerémi püspök: 113)

habentem, aut, [fol. 8r] his mihi deficientibus, per dioecesanum sacerdotem et clero deficiente omnino, per aliquem alium presbyterum saecularem vel regularem, spectatae probitatis et religionis, de supradictis omnibus plene instructum. De hujusmodi autem impedimento docebo per legitimas probationes ad Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem proponentem in congregatione sacri concilii Tridentini per supradictum nuntium transmittendas.

Possessiones vero ad mensam meam pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, nec de novo infeudabo vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu capituli ecclesiae meae, inconsulto Romano Pontifice et constitutionem super prohibitionem investiturarum bonorum jurisdictionalium de anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo quinto editam servabo. Et si ad aliquam alterationem¹⁹⁴ devenero, poenas in quadam super hoc edita constitutione contentas eo ipso incurrere volo. Sic me Deus adjuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

[*manu propria*]

Ego Nicolaus Givovich
episcopus Anemuriensis
et coadjutor Symiensis m.p.

(locus + sigilli)

[*manu propria*]

Quod suprascriptus illustrissimus et reverendissimus dominus Nicolaus [fol. 8v] Givovich episcopus Anemuriensis et coadjutor Sirmiensis juramentum hoc in mandato apostolico contentum in manibus meis emisit praesentibus illustrissimis et reverendissimis dominis Nicolao Stanislavich¹⁹⁵ episcopo Csanadiensi et Francisco Antonio Marxer¹⁹⁶ episcopo Chrysopolitano; propriae manus subscriptione et mei consueti sigilli appensione testor.

Viennae hac die 29. mensis Junii, 1749.

(locus + sigilli)

Ego Sigismundus cardinalis de Kollonitz¹⁹⁷ m.p.

De consecratione episcopi¹⁹⁸

55) 1745 Bíró Márton veszprémi püspök

(*Veszprimien.*, 1745–1762)

AAV Arch. Concist, Processus Consist., 132, fol. 816

Nos Gabriel Hermannus miseratione divina sacrae metropolitanae sedis Colocensis et cathedralis Bacsiensis canonice unitarum ecclesiarum archiepiscopus e comitibus Patacsich¹⁹⁹ de Zajezda, perpetuus in Verbovecz et Rakovecz, incltyi comitatus Bacsiensis perpetuus supremus comes, sacrae condam caesareae et actu gloriose per Hungariam et Bohemiam regnantis regiae Majestatis actualis intimus status consiliarius ac in ejusdem excelsa septemvirali tabula conjudex et assessor primarius etc. etc.

Fidem facimus per praesentes, quod erga benignos et paternos apostolicarum litterarum Romae apud sanctam Mariam majorem anno Incarnationis Dominicae millesimo septingentesimo quadragesimo quinto, quartodecimo Calendas Augusti, sanctissimi domini nostri domini Benedicti Papae XIV pontificatus anno quinto sub plumbeo sigillo datarum tenores, vi quorum reverendissimo ac illustrissimo patri domino Martino Biró de Padány electo ecclesiae Veszpremiensis episcopo facultas conceditur, ut a quorumque, quem maluerit catholico antistite gratiam et communionem Sedis Apostolicae habente, accitis et in hoc ipsi assistentibus duobus vel tribus catholicis archiepiscopis vel

¹⁹⁴ Recte: alternationem.

¹⁹⁵ Stanislavich Miklós csanádi püspök: 98)

¹⁹⁶ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775).

¹⁹⁷ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi hercegüspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

¹⁹⁸ A vizsgált időszakban ez az egyetlen ilyen dokumentum, amely a processzus iratai közé került.

¹⁹⁹ Patachich Gábor kalocsa-bácsi érsek: 73)

episcopis similes gratiam et communionem habentibus, munus consecrationis recipere valeat ac eidem antistiti, ut recepto prius per eum ab electo sanctissimo Papae et Romano Ecclesiae fidelitatis debitae solito juramento, juxta formam in apostolicis litteris adnotatam, munus praescriptum autoritate apostolica ipsi impendere licite possit, plena et libera apostolica auctoritate tenore apostolicarum litterarum facultas pariter concessa habentur: accedente praeterea gratioso celsissimi ac reverendissimi Sacri Romani Imperii principis et domini domini Emerici e comitibus Esterhazy²⁰⁰ de Galantha metropolitanae ecclesiae Strigoniensis archiepiscopi, Sanctae Sedis Apostolicae legati nati, primatis regni Hungariae ejusdemque summi et secretarii cancellarii etc. etc. in cujus nimirum provincia dicta ecclesia Veszpremiensis suffraganea habetur, sub die tertia mensis Augusti anni modo currentis millesimi septingentesimi quadragiesimi quinti, scripto nobis elargito indulto, atque adeo absque omni celsissimi et reverendissimi domini principis archiepiscopi Strigoniensis praejudicio ad praevidiam et competentem praelibati electi Veszpremiensis factam requisitionem accitis et in hoc consecrationis munere assistentibus reverendissimo ac illustrissimo patre domino Francisco e comitibus Zichy²⁰¹ de Vásonkő ecclesiae Jaurinensis episcopo et reverendissimo ac illustrissimo patre domino Carolo e comitibus Moltzán²⁰² episcopo Leontopolitano et per dioecesim Jaurinensem in pontificalibus suffraganeo, saepefatum reverendissimum ac illustrissimum patrem dominum Martinum Biro de Padány electum Veszpremiensis ecclesiae episcopum anno currente praescripto millesimo septingentesimo quadragiesimo quinto, decimo Idus Augusti idest ipso assumptionis Beatae Virginis Mariae et patrocinii metropolitanae basilicae nostrae Colocensis festo, excepto praevidiae ab electo ad manus nostras sanctissimo Papae domino domino Benedicto XIV et successoribus ejus, nec non Sanctae Romanae Ecclesiae, praemissa praeterea per electum vivae vocis suae eloquio solemni idiomate Hungarico coram nobilissimo et spectatissimo auditorio de Vigine in Coelos assumpta panegyri, juxta formam apostolicis litteris adnotatam fidelitatis debitae solito juramento pontificalibus induti, ritu per pontificale Romanum praescripto, praesente numerosissimo et nobilissimo utriusque ordinis dioecesanorum quoque electi confluxu, in metropolitana basilica nostra Colocensi consecraverimus. In cujus rei fidem praesentes impertita taliter consecrationis testimoniales litteras propriae manus nostrae subscriptione et majoris sigilli nostri appensione roboratas praesertim reverendissimo et illustrissimo domino Martino Biro de Padány episcopo Veszpremiensi extradidimus, in archiepiscopali residentia nostra Colocae die vigesima secunda mensis Augusti, anno millesimo septingentesimo quatuoragesimo quinto.

Gabriel archiepiscopus Colocensis
et Bacsensis

(locus + sigilli)

Josephus Zanathy²⁰³ secretarius

²⁰⁰ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

²⁰¹ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

²⁰² Malzan Károly győri segédpüspök: 32)

²⁰³ Zanathy József titkár.

III.

Püspöki életutak

1. Ááron Péter Pál

60) 1752 Ááron Péter Pál fogarasi püspök (bazilita, Petru Pavel Aron, *Fogarasien.*, 1752–1764)

Petru (Pavel) Aron, azaz Ááron Péter (szerzetesi nevén Pál) 1712. március 5-én született a Fehér vármegyei Bisztrán, és ugyanaznap, ugyanott keresztelték meg.²⁰⁴ Családja kapcsán a processzusának egyik tanúja, Major Gergely, későbbi fogarasi püspök (1772–1782) megjegyezte, hogy Ááron pap édesapja második feleségétől született, akit azonban az apa már felszentelt pap korában vett el. Hozzátette azt is, hogy ez annak ellenére igen gyakran előfordul Erdélyben, hogy a püspök ilyen esetben leteszi a vétkes papokat, ha a hívek zúgolódása eljut hozzá. Major Gergely úgy emlékezett, hogy Ááron Péter szülőhelyének környéke már a későbbi püspök születése előtt csatlakozott az unióhoz. Egy másik tanú megerősítette ezt az információt. Ő tehát már nem ortodoxként, hanem görögkatolikusként született. Ezt erősíti az is, hogy a család 1701-ben, tehát az unió idején nemesített meg. Tagjai a későbbiekben a *bisztrai* előnevet használták.

Alsóbb fokú tanulmányokat a jezsuiták kolozsvári kollégiumában végzett (biztosan ott volt az 1729–1735 akadémiai években). Nagyszombatba az anyakönyv adatai szerint a filozófia második évére 1736-ban érkezett (1736–1738), de feltehetőleg az első akadémiai évet (1735–1736) is itt végezte. Ugyanitt kezdte a teológiát (1738–1740), amikor az Adalbertinum növendéke volt, amit Rómában, a *Propaganda Fide* Kongregáció kollégiumában fejezett be (1740–1744). Itteni időszaka alatt, 1742. május 26-án tette le szerzetesi fogadalmát. Bazilita neve *Pál*. A tonzúrát és a kisebb rendeket 1743. július 7-én, a szubdiakonátust július 14-én, a diakonátust július 21-én, a papság szentségét augusztus 4-én adták fel neki bizánci szertartás szerint a Szent Atanáz-templomban. A teológiai doktorátust 1744. február 24-én szerezte meg ugyancsak a *Propaganda Fide* kollégiumában. A rektor április 20-án kiállított igazolása szerint négy évet töltött itt teológus hallgatóként.

1744-ben Ááron Péter Pál elkísérte Bécsbe Klein (Micu) János Ince fogarasi püspököt (1729–1751). Klein Rómába távozását követően hamarosan rá hárult az egyházmegye vezetése, amelyet először a püspök általános helynökeként (*vicarius generalis*), majd 1747-től apostoli vikáriusként (*vicarius apostolicus*), tehát szentszéki felhatalmazással kormányzott.

Miután Klein püspök 1751 tavaszán lemondott a fogarasi székről, a papság 1751. november 17-én²⁰⁵ Balázsfalván őt választotta meg püspöknek. Az uralkodó 1752. szeptember 16-án ki is nevezte. A processzus érdekessége, hogy két hitvallás található benne, valamint a dokumentáció információkban gazdag a püspökválasztás és a beiktatás körülményeire vonatkozóan is. A prekonizációra 1753. április 9-én került sor. Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius, egrri rítusvikárius (1743–1767) Máriapócson szentelte püspökké 1754. szeptember 1-én. Ezt követően először Szebenbe (Nagyszeben) utazott, hogy tiszteletét tegye az épp üléső erdélyi országgyűlésen, majd néhány nap múlva Balázsfalvára ment át, ahol

²⁰⁴ Az Ááron Péter Pálról szóló szócikkek jelentős része az itt közölt dokumentumokban szereplő adatoktól több helyen eltérő dátumokat hoz. Az MKL által magyarul hozott Áron családnév ugyancsak helytelen. Vö. t.k. SZINNYEI 1 (1891) 3–4; PRUNDUŞ–PLĂIANU, 62–64; MKL 1 (1993) 412; JAKUBINYI, 59–60.

²⁰⁵ Másutt 1751. november 4. PRUNDUŞ–PLĂIANU, 63. Valószínűleg egy hosszabb színódus különböző (esetleg más naptár szerint is számított) napjairól van szó, azonban a Bécsbe küldött dokumentumon egyértelműen november 17. szerepel.

birtokba vette egyházmegyéjét. November 12-re hívta össze a szinódust, hogy bemutassa a kinevezéséről szóló királyi diplomát, valamint a pápai bullákat. A szinódus a következő két napon is zajlott, ahol különböző döntéseket hoztak. Ááron a következő években az unió ügyéért fáradozott, folytatta az építkezéseket Balázsfalván, hangsúlyt helyezett a papképzésre, továbbá iskolákat nyitott, valamint vizitált. Egy vizitáció alkalmával érte a halál Nagybányán 1764. március 9-én²⁰⁶. A balázsfalvi székesegyházban temették el.²⁰⁷

Tanúk

1. Major Gergely²⁰⁸ OSBM, a balázsfalvi alapítvány megbízottja a cs. és kir. udvarnál, 38 éves, 1752. október 10. Tizenkét éve ismerte meg a jelöltet, amikor Nagyszombatból együtt Rómába indultak.

2. Sueno Xaverius Rollè, apostoli misszionárius, a *Propaganda Fide* Kongregáció kollégiumának növendéke, svéd misszionárius, 30 éves, 1752. október 10. Ő a római kollégiumi időszakból ismerte Ááron Péter Pált.

3. Kalyáni Szilveszter²⁰⁹ (Silvestru Caliani) OSBM, áldozópap, 36 éves, 1752. október 11. Legalább tizennégy éve találkoztak először, amikor Ááron még Kolozsvárott végezte tanulmányait, de Rómában és Bécsben is találkozott vele.

2. Acsády Ádám

54) 1725 Acsády Ádám veszprémi püspök (*Vesprimien.*, 1725–1744)

Acsády Ádám Péter a processzusának tanúvallomásai szerint 1680 körül született Veszprém vármegyében. A keresztelést tanúsító okirat szerint az 1683-as török ostrom alkalmával semmisült meg az anyakönyv a keresztelés helyéül szolgáló Szent Miklós-templommal együtt. A tanúsítvány a település nevét nem említi, és ez némi bizonytalanságra ad okot, nem közismert ugyanis, hogy Pápán lett volna Szent Miklós tiszteletére szentelt templom, de az is bizonyos, hogy az 1683-as oszmán hadjárat komoly károkat hagyott maga után a városban és környékén. Lehetséges, hogy valamilyen félreértésről van szó, mivel a processzus tanúi és az életrajzok egyöntetűen pápának tartják. Egy további lehetséges félreértés, hogy Pápa Veszprém vármegyében feküdt ugyan, de – a tanúk megállapításával ellentétben – ebben az időben még nem a veszprémi, hanem a győri egyházmegyéhez tartozott. Acsády Ádám régi köznemesi család sarja; Pápától csupán néhány kilométerre fekszik Nagyacsád (akkori nevén Acsád), amelyről a család a nevét vette. Édesapja Acsády Pál (később alispán), édesanyja Szegedy Magdolna. Négy testvéréről tudunk.

Tanulmányait az életrajzok szerint a pápai pálosoknál kezdte. Az anyakönyvek szerint Győrött – ha volt Pápán, akkor az után – a jezsuitáknál biztosan végzett alsóbb fokú

²⁰⁶ Másutt Kapnikbánya, 1764. január 27. PRUNDUŞ–PLĂIANU, 63. Ez téves, a márciusi dátumot az utód processzusa is megerősíti: Rednik Atanáz fogarasi püspök: 61)

²⁰⁷ Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 217; NAGY 1 (1857) 1; KEMPELEN 1 (1911) 1; SZINNYEI 1 (1891) 3–4; MKL 1 (1993) 412–413; PRUNDUŞ–PLĂIANU, 62–64; JAKUBINYI, 60; VARGA, *Kolozsvár* 2888; KÁDÁR–KISS–PÓKA 2759; KMETY–SZÖGI–VARGA 6007; *Magyarország vármegyéi, Szatmár vármegye*, 579; MIHAIL STRAJAN, *Începutul renaşterii naţionale prin şcoli sau despre episcopul Petru Pavel Aron*, Craiova 1891; AUGUSTIN BUNEA, *Episcopii Petru Paul Aron şi Dionisiu Novacovici*, Blaj 1902; IOAN CHINDRIŞ – NICULINA IACOB, *Petru Pavel Aron*, Blaj 2007; CRISTIAN BĂDILIŢĂ – LAURA STANCIU, *Geniul greco-catolic românesc*, prefăţă de IOAN AUREL POP, ediţia a III-a revăzută şi adăugită, Bucureşti 2020, 24–25, 53–61; *Catholic Hierarchy* (2022. január 17.)

²⁰⁸ Major Gergely fogarasi püspök: 62)

²⁰⁹ Kalyáni Szilveszter az 1751-es és az 1764-es püspökválasztáskor is jelölt volt. Vö. I. TÓTH ZOLTÁN, *Az erdélyi román nacionalizmus első százada 1697–1792*, Budapest 1946, mód., kieg. kiad., Csíkszereda 1998, 182, 220–221.

tanulmányokat (biztosan ott volt: 1691–1697²¹⁰).²¹¹ Az életrajzok szerint a filozófiát Nagyszombatban hallgatta, neve azonban a KMETY–SZÖGI–VARGA-féle nagyszombati anyakönyvben nem szerepel, megtalálható azonban Acsády a bécsi Collegium Pazmanianum növendékei között, ahol előbb filozófiát (1698–1701; esküt 1699 januárjában tett), majd teológiát (1701–1705) hallgatott. A tanúk szerint is négy év teológia után bakkalaureátussal zárt Bécsben, ez is azt jelenti, hogy a filozófiát ott végezte. A császárvárosban szentelte szubdiakónussá Franz Anton von Harrach bécsi hercegpüspök (1702–1706) 1704. december 20-án, majd ugyanő diakónussá 1705. március 6-án. Pappá Kollonich Lipót bíboros, prímás, esztergomi érsek (1695–1707) szentelte 1705. március 28-án.

A processzus tanúvallomásai szentmiklósi²¹² (mai nevén Fertőszentmiklós), majd pápai lelkipásztori működését említik. 1711-ben lett pápai plébános. A tanúk kiemelték itteni helytállását a pestisjárvány idején. BEDY szerint a plébánossága mellett már bírta a Szent Mihályról nevezett hántai (kis)préposti címet. Azt biztos, hogy a veszprémi processzusa idején még birtokában volt ennek a javadalomnak, ahogyan Zádory Mihály az egyházmegyéről vallva a káptalan kapcsán említi. 1713. december 18-tól győri kanonok és ugyanabban az évben komáromi főesperes. 1716-tól rábai, 1718-tól pápai, majd locsmándi, 1719-ben székesegyházi főesperes. Stallumát egészen 1736-ig megtartotta. Részt vett többek között az 1723-as országgyűlés munkájában. 1723. április 18-án Szent Mártonról nevezett vaskai (vaskaszentmártoni) apáttá nevezte ki az uralkodó, majd ugyanő 1724. szeptember 7-én az alsó-magyarországi Királyi Tábla bírójává.

Egy év múlva, 1725. szeptember 7-én kapta veszprémi püspöki kinevezését, 1725. szeptember 25-én pedig királyi kancellár (*cancellarius regius Hungaricus*). 1726. április 8-án prekonizálta a pápa. Bécsben szentelte püspökké 1726. április 26-án²¹³ Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (hercegpüspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751), és három nappal később elfoglalta püspöki székét. 1727-ben elnyerte a soproni Szent Erzsébet kórház javadalmát is, amelyet 1738-ig birtokolt. Ő volt az utolsó püspök királyi kancellár. 1728. június 11-től titkos tanácsos (*consiliarius intimus*). 1730 után elveszítette III. (VI.) Károly bizalmát, végül 1732. március 28-án kancellári hivataláról lemondott, és ezt követően költözött protestáns többségű egyházmegyéjébe. Lemondását követően, az 1732-es széküresedéskor sikertelenül kérvényezte veszprémi püspöksége mellé a Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye világi javait. Hiába remélte azt is, hogy Győrbe helyezték át. Főleg Sümegen és Pápán tartózkodott, sokat betegeskedett. Püspökként vizitált, rendezte az urbáriumok kérdését, új templomokat építtetett, illetve rendezett be, és az ő nevéhez fűződik többek között a pápai pálos templom építtetése, de a győri jezsuita templom belső berendezése és a győri karmelita templom főoltárának építése is. Ő hívta vissza Nagyatádra a ferenceseket, de támogatta a veszprémi piaristákat is. 1744. október 10-én²¹⁴ hunyt el Pápán. Az általa építtetett pápai pálos (később bencés) templomban temették el.²¹⁵

²¹⁰ FAZEKAS anyakönyve szerint Győrött 1697-ben *rhetor* lett, azonban ugyanő hozza azt is, hogy 1696. november 30-án beiratkozott Bécsben. Vö. FAZEKAS 981.

²¹¹ Már biztosan Győrött volt *parvista maiorként*. FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁ CZ Győr/08208.

²¹² A plébánia honlapja szerint 1701 és 1704 között ott szolgált plébánosként, azonban ez ebben a formában biztosan téves, mivel ebben az időben valójában még Bécsben tartózkodott, pappá 1705-ben szentelték, azaz 1705–1711 között lehetett ott. Vö. *Fertőszentmiklósi Római Katolikus Plébánia*. <http://www.fertoszentmiklosiplebania.hu/plebaniank/lelkipasztoraink/plebanosok/> (2022. január 3.)

²¹³ Másutt 1726. május 26. *Catholic Hierarchy* (2022. január 3.)

²¹⁴ Másutt 1744. október 11. BEDY, 458.

²¹⁵ Vö. t.k. *Libri Regii* 34.105, 34.262, 35.46; *Hier Cath.* V (1952) 413; NAGY 1 (1857) 5; MKL 1 (1993) 39; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁ CZ Győr/08208; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 343; FAZEKAS 981; BEDY, 458; PFEIFFER, 11–12; PETRÁK MIHÁLY, *Acsády Adám veszprémi püspöksége* (A veszprémi egyházmegye multjából 13.), Veszprém 1949; SZAKÁLY FERENC, *Pápa a török korban*, Tanulmányok Pápa város történetéből a kezdetektől 1970-ig, főszerk. Kubinyi András, Pápa 1994, 125–200, különösen 134; TÓTH TAMÁS, «*Si nullus incipiat, nullus finiet*». *La rinascita della Chiesa d'Ungheria dopo la conquista turca nell'attività di Gábor Patachich e di Adám*

Tanúk

1. Zádory Mihály²¹⁶ veszprémi nagyprépost, általános helynök, 55 éves, 1725. október 8. Diákkora óta ismerte a jelöltet.
2. Zaverski (Zaversky) Péter Antal²¹⁷ (Petar Zaverski) zágrábi kanonok, varasdi főesperes, 43 éves, 1725. október 8. Diákkora óta ismerte a jelöltet.
3. Kudlik Sándor²¹⁸ érsekújvári plébános, 42 éves, 1725. október 11. Diákkora óta ismerte a jelöltet.

3. Althann Mihály Frigyes

43) 1718 Althann Mihály Frigyes váci püspök (Michael Friedrich von Althann, *Vacien.*, 1718–1734, 1719 bíboros)

Michael Friedrich Amor Elias von Althann (Althann Mihály Frigyes Ámor Illés) birodalmi gróf (*Reichsgraf*) a glatzi (ma Kłodzko Lengyelországban) plébániatemplomban részesült a keresztségben 1682. július 21-én.²¹⁹ Althann Mihály Frigyes egy ősrégi nemes családba született, amelynek eredete a bajor Svábföldre (*Schwaben*) vezethető vissza, és amely a Habsburg-birodalomban sokfelé otthonra lelt. Magyarországon 1578-tól voltak honosak az Althannok, azonban ő az akkor a Cseh Királysághoz tartozó alsó-sziléziai Glatz grófságban élő ágból származott. A családra egyébként jellemző goldburgi és murstetteni (*auf/von/von und zu der Goldburg zu Murstetten*) osztrák nemesi előnév a vele kapcsolatos, itt vizsgált dokumentumokban nem kerül elő. Édesapja Michael Wenzel von Althann birodalmi gróf, Glatz grófság főkapitánya, azaz első számú vezetője, édesanyja Anna Maria Elisabeth von Aspermont-Lynden und Reckheim grófnő. Kilenc gyermekük volt, öt fiú és négy lány. Keresztszülei között ott találjuk többek között Karl von Lichtenstein-Kastelkorn (olmützi (ma Olomouc Lengyelországban) herceg-püspököt (1664–1695) és a befolyásos glatzi nemest, Johann Friedrich von Herberstein gróft.

Az öt húsz éve ismerő Johann Georg Schliemann tanúsága szerint Glatzban, Bécsben és Prágában végezte tanulmányait.²²⁰ Ezt látszanak alátámasztani a különböző tanúsítványok is. A tonzúrában 1693. október 31-én, a kisebb rendekben 1706. június 12-én részesült Bécsben. A három nagyobb rendet azonban újra otthon vette fel: 1709. szeptember 15-én, 16-án és 17-én szentelte fel Tobias Johannes Becker königgrätzi (ma Hradec Králové Csehországban) püspök (1701–1710) az atyai birtokhoz tartozó, és Becker püspök jóvoltából Grulich (ma

Patachich, Arcivescovi di Kalocsa-Bács (1733–1784) (CVH I/6.), Budapest–Róma–Szeged 2011, 91; Uő, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye 18. századi megújulása Patachich Gábor és Patachich Ádám érsekek idején (1733–1784)* (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 8.), Budapest–Kalocsa 2014, 93; *A veszprémi káptalan 1727. és 1755. évi urbáriumai* (A veszprémi egyházmegye múltjából 24.), közzéteszik KÁLMÁN DÁNIEL – MIHALIK BÉLA VILMOS – ZARNÓCZKI ÁRON, Veszprém 2012. *Catholic Hierarchy* (2024. április 10.)

²¹⁶ Zádory Mihály András veszprémi nagyprépost (1711–1739). PFEIFFER, 222–223.

²¹⁷ Zágrábi kanonok (1711–1734). IVANČAN, 734–735.

²¹⁸ Érsekújvári plébános (1710–1733), később váci kanonok (1733–1741). NÉMETHY, 83, 724.

²¹⁹ Az életrajzok – feltehetőleg egy elírás következményeként – más dátumot hoznak: 1680. július 12. (születés): NDB 1 (1953) 220; VAJAY, 98; 1682. július 12. (születés): LThK 1 (2009) 467; 1682. július 20. (születés): MKL 1 (1993) 200; NAGY szerint 1680. július 12-én született, ő továbbá összekeveri az apát hasonló nevű fiával, így anyaként ugyanúgy tévesen a fiú első feleségét, Paar Jozefát adja meg. Vö. NAGY 1 (1857) 25.

²²⁰ NAGY J. GYÖZŐ szerint a gimnáziumot Neuhausban (Jindřichův Hradec) a jezsuitáknál végezte. NAGY J. GYÖZŐ – KLEKNER TIBOR, *A két Althann váci püspöksége 1718–1756* (Vácegyházmegye múltjából 1.), Vác 1941, 21.

Králíky szintén Csehországban) mellett épp akkor kiépülő Muttergottesberg (ma Hora Matky Boží) kolostorban. Szentelésekor már boroszlói (Breslau, ma Wrocław Lengyelországban), illetve a Mindenszentekről nevezett Prága-vári társaskáptalan kanonokja, továbbá Szent Kozmárról és Damjánról nevezett bunzlauai (ma Bolesławiec szintén Lengyelországban) prépost volt. A teológiai doktorátust 1710. július 11-én a prágai Károly-Ferdinánd Egyetemen, az *utriusque iuris* doktorátust 1714. augusztus 16-án az Örök Városban a Sapiencia (La Sapienza) Egyetemen szerezte meg.

Ebben az évben a Rota Romana bíróságára kapott bírói (*auditor*) kinevezést. Az ottani felvételi eljárás rendkívül szigorú volt, a szükséges tanúsítványok az ott található dokumentációban fellelhetőek voltak, ezért váci processzusa alkalmával eltekintettek attól, hogy újra bekérjék őket. A Rota bíróságán ugyanis minden bírójelöltre külön, bőrbe kötött felvételi dokumentáció készült, ide kerültek be az eljárás során bemutatott okmányok másolatai is. Az ő ottani kánoni vizsgálata 1714. november 5–10. között zajlott le. Meglévő kanonoki, illetve préposti beneficiumai mellé újabbat kapott, ezúttal Magyarországról: az uralkodó Szent Péterről nevezett tapolcai apáttá nevezte ki 1716. május 12-én. Ezt a címét váci püspökként is megtartotta. Az előbbieken túl ekkor olomützi (ma Olomouc Lengyelországban) kanonok is volt; az egyik tanú szerint Althann két éven keresztül képviselte a káptalant Brünnben (ma Brno Csehországban) a morva rendi gyűlésben és a tartományi tanácsban.

Vácra 1718. január 4-én kapott királyi kinevezést. A pápa 1718. június 27-én prekonizálta. Július 25-én szentelte püspökké Bécsben Kollonich Zsigmond bécsi hercegpüspök (hercegpüspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751, később bíboros). Egyik első intézkedéseként 1719-ben behívta a ferenceseket Vácra, továbbá templomokat vett vissza a protestánsoktól. 1719. november 29-én császári jelölésre bíborossá kreálták, címtemploma a Santa Sabina-bazilika lett. Hamarosan hosszabb időre el kellett távoznia Vácról, mivel fontos diplomáciai feladatokat kapott: 1720-ban Rómába utazott, mivel a német nemzet (Német-római Birodalom), továbbá a Habsburg országok és örökös tartományok társprotektorává (*conprotector*) nevezte ki az uralkodó (1719–1722). Közben részt vett az 1721-es konklávéban. Korábbi feladataihoz hamarosan újabb is társult: 1722–1728 között Nápoly alkirályaként képviseli a császárt. Nápolyi tartózkodása alatt lett a máltai lovagrend nagykeresztes konventkáplánja, és itt szentelte pappá rokonát és váci utódját, Althann Mihály Károlyt. Hazatéréig Berkes András segédpüspök (1721–1729) segítségével kormányozta az egyházmegyét, amelyről levelei tanúsága szerint gondot viselt. Althann Mihály Frigyes 1728 nyarán váltották le alkirályi hivatalából. Vácra hazatérve folytatta az ott korábban elkezdett reformokat, de közben részt vett az 1730-as konklávéban. 1731–1732-ben konfliktusba került III. (VI.) Károllyal, amikor az uralkodó egyik, a vallásgyakorlást érintő határozata (*Carolina resolutio*) miatt, amelyet nemcsak a protestánsok, de a katolikusok, így ő maga is sérelmesnek tartott, ezért az intézkedés ellen a pápához fellebbezett. Mint püspök templomokat építtetett, új plébániákat alapított, és felépíttette a szemináriumot. Vácott hunyt el 1734. június 20-án.²²¹ Az akkori székesegyházban temették el.²²²

²²¹ Másutt 1734. június 18. VAJAY, 98.

²²² Vö. t.k. *Libri Regii* 4.83, 31.166, 31.265, 31.493, 37.187; *Hier. Cath.* V (1952) 402; NAGY I (1857) 24–25; Kneschke I (1859) 59–60; NDB I (1953) 220; Gatz, 24–25; LThK I (2009) 467; MKL I (1993) 200–201; VAJAY, 96–98; EDUARD LUDWIG WEDEKIND, *Geschichte der Grafschaft Glatz. Chronik der Städte, Flecken, Dörfer, Schlösser. etc. dieser souverainen Grafschaft von der frühesten Vergangenheit bis auf die Gegenwart*, Neurode 1857, 667–670; NAGY J. GYÖZÖ – KLEKNER TIBOR, *A két Althann váci püspöksége 1718–1756* (Vácegyházmegye multjából I.), Vác 1941; RICHARD BLAAS, *Das Kardinalprotektorat der deutschen und der österreichischen Nation im 18. und 19. Jahrhundert*, 153, Mitteilungen des österreichischen Staatsarchivs [MÖStA] 10 (1957) 148–185; JOSEPH KÖGLER, *Die Chroniken der Grafschaft Glatz*, neu bearbeitet und hrsg. von Dieter Pohl, Köln 1992–2003. Band 4. *Die Chroniken der Dörfer, Pfarreien und Herrschaften des Kreises Habelschwerdt* (Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz. Reihe A: Ortsgeschichte. Neue Folge, Bd. 4), Köln 2001, 222–223;

Tanúk

1. Christophe Pierron du Meny, lotaringiai nemes, bécsi polgár, 62 éves, 1718. február 16. Hosszú ideje az Althann család szolgálatában állt; a jelöltet születésétől fogva ismerte.
2. Johann Georg Schliemann, roschwitz²²³ [?] a Cseh Királyságbéli Glatz grófságból, 44 éves, 1718. február 17. Húsz évvel ezelőtt, közös prágai tanulmányaik alatt ismerkedett meg a jelölttel.

4. Althann Mihály Károly

44) 1735 Althann Mihály Károly váci érsek-püspök (Michael Karl von Althann, *Vacien.*, 1734–1756)

Michael Karl Maximilian Joseph Anton von Althann (Althann Mihály Károly Miksa József Antal) birodalmi gróf (*Reichsgraf*) a koschlani²²⁴ (Kožlany) Szent Lőrinc-plébániatemplomban részesült a keresztségben 1702. május 29-én. Mihály Frigyes bíboros, váci püspök (1718–1734) unokaöccse egy ősrégi nemes családba született, amelynek eredete a bajor Svábföldre (*Schwaben*) vezethető vissza, és amely a Habsburg-birodalomban sokfelé otthonra lelt. Magyarországon 1578-tól voltak honosak az Althannok, azonban ő a Cseh Királyságban élő ágból származott. A családra egyébként jellemző goldburgi és murstetteni (*auf/von/von und zu der Goldburg zu Murstetten*) osztrák nemesi előnév a vele kapcsolatos, itt vizsgált dokumentumokban nem kerül elő. Édesapja (Frigyes Károly bíboros testvére) Michael Ferdinand von Althann gróf, Goldburg és Murstetten bárója, édesanyja pedig Maria Eleonore Lazansky von Bukowa (Lažanská z Bukové) grófnő. A keresztelőn jelen volt többek között Eugen (Evžen Jan Jindřich) Tyttl, a közelben lévő Plaß (Plasy) ciszterci apátja is.

Az ifjút nagybátyja karolta fel, és magával vitte Itáliába is. Althann Frigyes Károly *utriusque iuris* doktorátusát 1725. június 30-án szerezte meg az Örök Városban a Sapientia (La Sapienza) Egyetemen. Nagybátyja maga részesítette a szubdiakonátus, a diakonátus és a papság szentségében 1726. április 11-én, 28-án és május 1-én székhelyén, a nápolyi királyi palota kápolnájában. Szubdiakonussá a dél-itáliai gallipoli San Mauro²²⁵ – akkor már csak javaiban létező – bazilita priorátusának címére szentelték. Ezen beneficium mellett a szentelési tanúsítvány szerint pápai prelátus, apostoli főjegyző, salzburgi és boroszlói (Breslau, ma Wrocław) kanonok, továbbá a legfelsőbb pápai bíróság szerepét betöltő Szignatúra (*Signatura Iustitiae*) és a kegyelmi ügyekkel foglalkozó másik Szignatúra (*Signatura Gratiae*) referendáriusa. Ez utóbbi hivatalt 1724. június 17-től töltötte be.

Itáliai évei alatt nyert felvételt – bíboros nagybátyjához hasonlóan – a máltai lovagok közé. Máltai lovagként a prágai nagyperjelséghez tartozott mint nagykeresztes tartománynagy és konventkáplán. A pápa 1728. szeptember 20-án nevezte ki Bari metropolita érsekévé, és ugyanezen a napon a palliumot is odaitélték neki. A tisztséggel egyben az Apulia (Puglia) primása cím is együtt járt. Szeptember 29-én szentelte püspökké nagybátyja, és 1728. november 28-án a pápai trónálló titulust is megkapta. A tanúvallomások szerint öt évet töltött a pugliai városban, majd *ad limina* látogatásra Rómába utazott, és ezt követően váci kinevezéséig Rómában tartózkodott. Ennek egyik oka lehetett – Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros, monreáli

PANDULA ATTILA, A „váci” Althannok címerei, Magyar Sion. Új folyam 2 (44) (2008/1) 120–139; *Catholic Hierarchy* (2021. november 17.)

²²³ Ma: Roszyce.

²²⁴ MKL tévesen: Glatz (Kłodzko). MKL 1 (1993) 201.

²²⁵ MKL tévesen: Sankt Gallen. MKL 1 (1993) 201.

érsek (1725–1739), pécsi adminisztrátor (1735–1739) esetéhez hasonlóan – a dél-itáliai politikai helyzet változása.

Nagybátyja halála után az uralkodó 1735. április 8-án váci püspökké nevezte ki. Váci processzusa Rómában zajlott Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros vezetésével, aki néhány hónappal korábban uralkodói kegyből pécsi adminisztrátor lett, és maga is prekonizációra várt. A Váci Egyházmegye szerény bevételei miatt engedélyezték számára az itáliai Gallipoli Egyházmegyében található San Mauro bazilita apátság, a boroszlói (Breslau, ma Wrocław) kanonokság és ugyanott az opolyi (Oppeln, Opole) főesperesség időleges megtartását. A prekonizációra december 2-án került sor, személyre szólóan érseki titulust váci püspökként is megtarthatta. 1745. december 22-től valóságos belső titkos tanácsos.²²⁶ Althann Frigyes Károly váci érsek-püspökként nagybátyja és elődje örökébe lépett. Vizitációkat tartott, templomokat építtetett, plébániákat alapított, és a pestisjárvány idején a nép atyja volt. 1756. június 6-án hunyt el Bécsben. Vácott temették el.²²⁷

Tanúk

1. Giovanni Giuseppe Larucci, néhai Nicola fia, áldozópap Terra di Casamassimából, a Bari (Fő)egyházmegyéből, 49 éves. Hét éve ismerte meg a jelöltet, amikor Bari érsekeként főpásztor lett.

2. Nicola Montuoro, Vito fia, bari szubdiakónus, 23 éves, 1735. július 12. Hét éve ismerte meg a jelöltet, amikor a tarantói szemináriumból tért haza Bariba, az érsek klerikusa volt.

5. Andrásy Antal

67) 1780 Andrásy Antal rosznyói püspök (*Rosnavien.*, 1780–1799)

Csíkszentkirályi és krasznahorkai báró Andrásy Antal a Nyitra vármegyei Románfalván született. Az ősi székely eredetű család monoki vagy ifjabb ágából származó György báró gyermekét nem pap, hanem Schertzer Mária Eleonóra bárónő keresztelte meg, ahogyan ezt ő maga tanúsította. A szükségkereszttség okát a tanúsítvány nem említi, azonban ilyen pap elérhetlensége, illetve halálveszély esetén szokott előfordulni. Az életrajzok szerint édesanyja Berényi Anna Mária bárónő, a születés dátuma 1742. október 28. Testvére Andrásy István, aki grófi címet nyert 1766-ban.

Alsóbb fokú tanulmányait Nyitrán a piaristáknál végezte. A jezsuitákhoz Budára 1758-ban, utána Kassára 1760-ban ugyancsak a filozófia első évére iratkozott be. A Jézus Társaságába 1760. október 17-én lépett be Bécsben, itt töltötte az újoncidót. Bécsben végezte a noviciátust, majd 1762-ben egy évre a győri tanárképzőbe került (*repetit humaniora*). 1763-tól 1768-ig ismét Bécsben volt, ahol befejezte a filozófiát, illetve (SZILAS szerint egy évig) matematikát és szentírási nyelveket tanult (*repetit*); 1968-ban egy évre megint Győrbe küldték,

²²⁶ Österreichisches Staatsarchiv (AT-OeStA) AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-1-7 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Althan, Graf Michael Karl, 1745.12.22. (2024. április 2.) A jelzet nem említi külön püspök voltát, ennek ellenére róla lehet szó.

²²⁷ Vö. t.k. *Libri Regii* 37.198, 37.313, 39.301, 43.206; *Hier. Cath.* V (1952) 114–115, VI (1958) 429; NAGY 1 (1857) 24–25; SZINNYEI 1 (1891) 133–134; Kneschke 1 (1859) 59–60; WURZBACH 1 (1856) 17–18; MKL 1 (1993) 201; VAJAY, 96–99; JOSEPH KÖGLER, *Die Chroniken der Grafschaft Glatz*, neu bearbeitet und hrsg. von Dieter Pohl, Köln 1992–2003. Band 4. *Die Chroniken der Dörfer, Pfarreien und Herrschaften des Kreises Habelschwerdt* (Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz. Reihe A: Ortsgeschichte. Neue Folge, Bd. 4), Köln 2001, 222–223; NAGY J. GYÖZŐ – KLEKNER TIBOR, *A két Althann váci püspöksége 1718–1756* (Vácegyházmegye multjából 1.), Vác 1941; PANDULA ATTILA, *A „váci” Althannok címerei*, Magyar Sion. Új folyam 2 (44) (2008/1) 120–139; *Catholic Hierarchy* (2024. április 7.)

ahol grammatikát oktatott. A következő évben Budán újabb egy évig a *humaniora* tanára volt. 1770-től 1773-ig Bécsben teológiát és szentírástudományt tanult. Eközben Budán szentelte pappá Zbiskó József Károly szepesi prépost (1755–1774) 1772. augusztus 29-én.

A rend feloszlását követően családi birtokra, a krasznahorkai várba vonult vissza. 1776. május 3-án az újonnan alapított rozsnyói székeskáptalanba nevezték ki kanonoknak. A nagyprépost eredetileg Fándly János pozsonyi kanonok (1767–1781) lett volna, aki azonban végül Pozsonyban maradt, így Andrassy Antal lépett a helyébe. A tanúvallomások szerint négy évig töltötte be a nagypréposti méltóságot.

Mária Terézia 1780. június 23-án rozsnyói püspökké nevezte ki. Ezen a napon az uralkodó több püspöki kinevezést is tett, amelyeket két nappal később, az uralkodó megkoronázásnak 39. évfordulója, illetve a Budai Királyi Egyetem megnyitásának alkalmából tartott ünnepségeken hozták nyilvánosságra. A pápa szeptember 18-án prekonizálta. Salbeck Károly szepesi püspök (1776–1787) szentelte püspökké Rózsnyón december 23-án. Vizitált, plébániákat alapított, lefektette a püspöki könyvtár alapjait. Az Egyház jogait védve lépett fel II. József egyházpoltikájával szemben, valamint I. Ferenc (1792–1835) jozefinizmusa ellen is. Végül több évi zaklatást követően püspöki javadalmait (az LThK szerint 1797-ben) lefoglalták, így ezt követően haláláig a rozsnyói ferences kolostorból kormányozta egyházmegyéjét. 1799. november 12-én²²⁸ hunyt el székvárosában. A rozsnyói ferences templomban temették el.²²⁹

Tanúk

1. Kirchschlager József²³⁰ dr. theol., váci kanonok, 48 éves, 1780. július 22. A tanú a rend feloszlásáig maga is jezsuita volt; tizenöt éve ismerte a jelöltet, biblikus nyelveket és dogmatikát tanított neki.

2. Joseph Engstler²³¹ dr. theol., bécsi főegyházmegyes áldozópap, a bécsi Akadémia (bécsi egyetem) Mária kongregációjának prézese, 55 éves, 1780. július 22. Ő ugyancsak a volt jezsuiták közé tartozott, tizenhét éve ismerte a jelöltet.

6. Antalfi János

88) 1724 Antalfi János erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1724–1728)

Antalfi János (1724-től csíkszentmártoni báró) püspöki kinevezésekor a tanúk szerint 50–60 éves körül lehetett. Keresztlevele csupán a születés és keresztelés helyét (Csíkszentmárton, Csíkszék) és édesapja nevét (Antal György) árulja el. Tanulmányi idejéből is visszakövetkeztetve 1764 után születhetett.²³² Erdélyi püspöki kinevezéséhez kapcsolódóan 1724. október 27-én emeltetett báróságra, *csíkszentmártoni* előnévvel.

²²⁸ Másutt 1799. november 19. SZILAS, *Andrassy Antal*.

²²⁹ Vö. t.k. *Libri Regii* 47.412, 50.127, 50.131; *Hier. Cath.* VI (1958) 359; NAGY I (1857) 34–35, 39, 2 (1858) 20, Pótlék kötet (1868) 25; SZINNYEI I (1891) 163–164; LThK I (2009) 623; MKL I (1993) 254; VARGA, *Buda és Pest* 3658; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 24–25; SZILAS, *Andrassy Antal*; RIMELY, *Cap. Pos.*, 281; *A piarista diák kis kalauza*, 7. kiad., Budapest 1943, 71; *Anton Andrassy (1780–1799)*. [2013. május 9.] <http://new.burv.sk/2013/05/09/anton-andrassy-1780-1799/> (2022. március 3.); *Catholic Hierarchy* (2022. március 2.)

²³⁰ Korábban jezsuita (+1796). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 723–724.

²³¹ Korábban jezsuita (+1811). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 293; ANTON WAPPLER, *Geschichte der Theologischen Fakultät der k.k. Universität zu Wien. Festschrift zur Jubelfeier ihres fünfhundertjährigen Bestehens*, Wien 1884, 429.

²³² A szakirodalomban elterjedt 1644-es év teljesen valószínűtlen, hiszen akkor püspöki kinevezésének évében 80 éves lett volna.

Alsóbb fokú tanulmányait a kolozsvári jezsuitáknál végezte (az 1679–1680-as akadémiai évben biztosan ott volt). Filozófiát (1687–1689) és teológiát (1689–1693) a Seminarium Generale növendékeként Nagyszombatban tanult. Itt szentelték szubdiakónussá 1690. december 18-án, diakónussá 1691. szeptember 21-én, majd pappá 1692. április 4-én. Tanulmányait teológiai doktorátussal fejezte be 1693. augusztus 18-án.

FERENCZI történeti névtára szerint 1696-tól Kézdiszentléleken volt plébános, majd 1700-ban Csíkszentgyörgyre került. Bő tizenhat esztendő tartózkodása olyannyira jellegzetes szakasz volt az életében, hogy processzusának egyik tanúja egyenesen úgy emlékezett, ez a szülőfaluja. Plébánossága mellett 1706-tól néhány éven át csíki főesperes²³³, illetve 1707–1712 között általános helynök. 1716. október 4-től a visszaállított gyulafehérvári káptalan első nagyprépostja. A székvárosba, akkori nevén Károlyfehérvárra a lakhatási nehézségek miatt csak 1718-ban tudott költözni. Az egyik tanú, Andreas Undtner jezsuita ebben az átmeneti időszakban ismerhette meg Antalfit. Ez alapján az átmeneti időszakot főként Nagyszebenben tölthette el a későbbi püspök.

Az erdélyi püspöki szék 1721. szeptember 15-én üresedett meg. A Katolikus Státusz 1722. március 1-én hat nevet terjesztett fel az uralkodóhoz, és első helyen Mednyánszky Ferenc esztergomi nagyprépostot jelölte. Antalfi János ezen a Nagyszebenben tartott választáson a hatodik helyet kapta. Mednyánszky azonban a kinevezést nem fogadta el (később esztergomi segédpüspök lett; *Leucen.*, 1721–1733), így a gyulafehérvári püspöki szék továbbra is üresedésben maradt. A Katolikus Státusz újra jelölt. A Kolozsvárott, 1722. december 29-én kelt felterjesztés szerint a Státusz három nevet ajánlott. Ezen a listán első helyen Olasz Pál esztergomi kanonok (1710–1730) szerepelt. A második helyen ajánlott Antalfi Jánost 1724. június 14-i dátummal²³⁴ nevezte ki az uralkodó püspökké. Még ugyanabban az évben báró, majd a következő évben erdélyi kormányzósági (guberniumi) tanácsos lett. A prekonizáció 1724. december 20-án történt meg, püspökké az életrajzok szerint 1725-ben, Bécsben szentelődött. Kolozsváron 1727-ben nyomdát alapított. 1728. június 10-én hunyt el Gyulafehérvárott. A székesegyházban temették el.²³⁵

Tanúk

1. Andreas Undtner²³⁶ SJ, áldozópap, 38 éves, 1724. augusztus 3. Nyolc évvel korábban ismerte meg a jelöltet, amikor mindketten Nagyszebenben szolgáltak.
2. Váradai Marián²³⁷, károlyfehérvári (erdélyi) egyházmegyes áldozópap, 25 éves, 1724. augusztus 8. A jelöltet tizenharmadik éve ismerte; szülővárosában, Gyulafehérvárott többször beszélgettek egymással.
3. Partak János Jakab (Johann Jakob Bartak)²³⁸, erdélyi egyházmegyei táborigazgató misszionárius áldozópap, 39 éves, 1724. október 2.²³⁹ Partak 1719-ben a korábbi püspökkel együtt, szertartóként érkezett; egy éven keresztül maradt a székvárosban.

²³³ Antalfi e tisztségben a szakirodalomban eltérő névvel és hosszúsággal ismeretes: 1706–1608 és 1716–1717, csíki esperes: FERENCZI, 156; 1706–?, al- és felcsíki főesperes: JAKUBINYI, 33; 1706-tól Al- és Felcsík, Gyergyó- és Kászonszék főesperese: MKL I (1993) 309.

²³⁴ A szakirodalomban elterjedt 1724. március 13-i dátum a dokumentumok ismeretében nyilvánvalóan téves.

²³⁵ Vö. t.k. *Hier. Cath.* V (1952) 386; *Illésy-gyűjtemény* 1a348; SZINNYEI I (1891) 190–191; KEMPELEN I (1911) 131; MKL I (1993) 309; VARGA, *Kolozsvár* 636; KÁDÁR–KISS–PÓKA 1141; KMETY–SZÖGI–VARGA 2968; FERENCZI, 156; JAKUBINYI, 33; KOLLÁNYI, 328–329; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 244; *Catholic Hierarchy* (2023. június 19.)

²³⁶ Bécsben a kongregáció prézese (1723–1731). Korábban Nagyszebenben volt különböző feladatkörökben (1717–1720). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1748.

²³⁷ FERENCZI történeti névtára Váradai Márton nevű papot ismer ebből az időből, akinek azonban szintén bizonytalanok az életrajzi adatai. Vö. FERENCZI, 438.

²³⁸ Osztrák származású lehet, talán Bartak vezetéknevvel.

²³⁹ Dátum csak itt szerepel: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 363.

7. Bacsinszky András

64) 1772 Bacsinszky András munkácsi püspök (bazilita, *Munkacsien. Graeci ritus uniti*, 1772–1809)

Bacsinszky András az Ung vármegyei Benyátina (más néven Benetine, mai magyar nevén Vadászfalva) településen született, és szülőhelyén keresztelték meg 1732. november 14-én. Édesapja Bacsinszky Tódor helyi parókus, édesanyja Simcsák Anna. NAGY szerint galíciai eredetű nemes család.

Alsóbb tanulmányait az ungvári jezsuitáknál végezte, VÉGHSEŐ szerint feltehetőleg 1742 és 1752 között. Az életrajzok szerint a filozófiát is Nagyszombatban végezte, de az anyakönyvek csak itteni teológiai tanulmányairól (1754–1758) tudnak, amelyeket az Adalbertinum növendékeként végzett. Eközben, 1756. szeptember 2-án Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius, egri rítusvikárius (1743–1767) pappá szentelte Máriapócon.

1758 októberében Hajdúdorogon kezdte meg papi szolgálatát segédlelkészként. 1761. szeptember 30-tól ugyanott parókus. Amikor Bradács János apostoli vikárius (1768–1771, munkácsi püspök 1771–1772) 1768. július 19-én Bacsinszky hajdúdorogi parókuszt szabolcsi főesperessé nevezte ki, ugyanekkor megerősítette a már korábban rábízott szatmári főesperességben is. Miután az egri püspök és a görögkatolikusok közötti ellentét miatt Bradács püspök és kísérete sikertelen látogatást tett Eszterházy Károly egri püspöknél (1761–1799) 1769 őszén, Bacsinszky vezetésével küldöttség indult Bécsbe, hogy beszámoljon az udvarban a történekről. Ekkoriban került Hajdúdorogról Munkácsra, lett kanonok és székesegyházi főesperes. 1772. július 9-én a széküresedés idejére általános (azaz káptalani) helynökké választották.

Az uralkodó 1772. augusztus 5-én munkácsi püspökké nevezte ki. Érdekesség, hogy Bacsinszky András processzusának dokumentumai között található az egyik tanú, Major Gergely papszentelési tanúsítványa, akit ekkor a papság már fogarasi püspökké választott. A következő év március 8-án prekonizálták, majd június 6-án szentelte püspökké Bécsben Bozsicskovics Bazil apostoli vikárius (majd első kőrösi püspök, 1759–1777–1785). A szerzetesi fogadalmat Bacsinszky a szentelés előtt tehette le. Az uralkodó 1776. szeptember 27-én²⁴⁰ a Szent Péterről nevezett tapolcai apátságot a püspökségnek adományozta, ezzel a püspököt pedig tapolcai apáttá is megtette. 1776. december 17-től belső titkos (*intimus status consiliarius*), majd 1791-től valóságos belső titkos tanácsos (*actualis intimus status consiliarius*),²⁴¹ és a későbbiekben az országgyűlés munkájában is részt vállalt. A püspökség 1778-ban Ungvárra tette át a székhelyét, és ott állította fel a szemináriumot is, mivel az egyházmegye megkapta a feloszlatott Jézus Társasága épületét. A püspököt hamarosan követte az uralkodó által 1776-ban felállított káptalan is. Fontos volt Bacsinszky András számára a papképzés, a kántorképzés és a népiskolai hálózat is. Mivel egyházmegyéje tizenhárom

²⁴⁰ *Libri Regii* 50.149. VÉGHSEŐ szerint az adománylevél október 23-án kelt. VÉGHSEŐ TAMÁS, *A görögkatolikusok helyzete a 18. században*, Orcád világossága. Görögkatolikusok Magyarországon, szerk. Terdik Szilveszter, Debrecen 2020, 162–173, különösen 167.

²⁴¹ AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-77 Verleihung des Geheimen Ratstittels an Bacsinszki, Andreas Bischof (honor.), 1776.12.17. (2024. április 2.) Egy 1789-es és egy 1791. februári királyi diplomában még *intimus status consiliarius* (*Libri Regii* 54.151, 55.204), majd egy 1791 októberiben már *actualis intimus status consiliarius* (*Libri Regii* 54.151, 55.266).

vármegye területére terjedt ki és hétszáznál több parókiája volt, Szatmáron és Kassán külhelynökségeket hozott létre. 1809. november 19-én²⁴² hunyt el Ungváron. Ott temették el.²⁴³

Tanúk

1. Major Gergely²⁴⁴ OSBM, dr. phil. et theol., a keleti ügyek udvari cenzora, 57 éves, 1772. október 2. Ő 1765 óta ismerte a jelöltet, azóta, hogy a Munkács Csernek-hegyi monostorba küldték azt követően, hogy bár püspökké választotta a fogarasi papság, Mária Terézia mást nevezett oda ki.

2. Simoga János²⁴⁵ munkácsi egyházmegyes áldozópap, munkácsi püspöki irodaigazgató-helyettes, 27 éves, 1772. október 2. Simoga tizenegy éve ismerte Bacsinszky Andrást.

8. Bajtay József Antal

93) 1760 Bajtay József (Isten Anyjáról nevezett Antal, piarista, *Transylvanien.*, 1760–1772)

Bajtay József (1760-tól báró) a Pest vármegyei Zsidó (ma Vácegres) településen nemes családba született, és ugyanott keresztelték meg 1717. december 18-án.²⁴⁶ Piarista neve *Isten Anyjáról nevezett Antal* lett, innen a második keresztnév, de – tekintve, hogy abban a korban a piaristák a rendi nevet részesítették előnyben – a későbbi püspök Bajtay Antal, illetve Bajtay József Antal néven is ismert. Szülei Bajtay (Bajthay) István és Lang Erzsébet. Az egyik keresztszülő Berkes András, később váci segédpüspök (1721–1729). Az apa korai halálát (1722) követően édesanyja Grassalkovich Antal (1694–1771, 1732-től báró, 1743-tól gróf, 1731-től 1748-ig királyi személynök, 1748-tól kamaraelnök) hitvese lett, aki 1729-ben halt meg. Bajtay József püspöki kinevezéséhez kapcsolódóan 1760. október 27-én bárói címet kapott.

Alsóbb fokú tanulmányait a pesti (1724–1727), majd a nyitrai piaristáknál végezte. A bérmálás szentségében immár Budán részesítette Berényi Zsigmond esztergomi segédpüspök (1728–1739) 1732. november 30-án, a budavári Nagyboldogasszony-, azaz a Mátyás-templomban, ugyanis 1731–1733 közt konviktorként a budai jezsuitáknál végezte a filozófia

²⁴² MKL tévesen: 1809. december 19. MKL 1 (1993) 506.

²⁴³ Vö. t.k. *Libri Regii* 49.193–49.195, 50.149, 50.157, 52.73, 54.151, 55.204, 55.204/a, 55.266, 55.288; *Hier Cath.*, VI (1958) 298; NAGY 1 (1857) 82; SZINNYEI 1 (1891) 324–325; MKL 1 (1993) 506; KÁDÁR–KISS–PÓKA 3678; KMETY–SZÖGI–VARGA 7750; VÉGHSEŐ TAMÁS, *Gli studi del vescovo András Bacsinszky a Ungvár e a Nagyszombat*, *Folia Athanasiana* 12 (2010) 7–15; JANKA GYÖRGY, *Gli anni di András Bacsinszky a Hajdúdorog*, *Folia Athanasiana* 12 (2010) 17–26; BAÁN ISTVÁN, *La nomina di András Bacsinszky a vescovo di Munkács*, *Folia Athanasiana* 12 (2010) 27–50; CYRIL VASIL', *Il vescovo Andrea Bacinsky alla luce di alcune disposizioni canoniche del periodo del suo episcopato. Situazione storica precedente all'episcopato di vescovo Bacinsky. Dipendenza dal vescovo latino di Eger (1716–1771)*, *Folia Athanasiana* 12 (2010) 51–62; KOC SIS MIHÁLY, *Due opere stampate per i ruteni (La cosiddetta Bibbia di Bacsinszky ed il Catechismo di Kutka) e le ricerche recenti*, *Folia Athanasiana* 12 (2010) 77–82; TERDIK SZILVESZTER, *Tradizioni che convincono. La trasformazione della chiesa gesuita di Ungvár in cattedrale greco-cattolica*, *Folia Athanasiana* 12 (2010) 83–94; *Bacsinszky András munkácsi püspök. A Bacsinszky András munkácsi püspök halálának 200. évfordulóján rendezett konferencia tanulmányai* (Collectanea Athanasiana I/6.), szerk. Véghseő Tamás, Nyíregyháza 2014; *Orcád világossága. Görögkatolikusok Magyarországon*, szerk. Terdik Szilveszter, Debrecen 2020; *The Light of Thy Countenance. Greek Catholics in Hungary*, ed. Szilveszter Terdik – David Veljanovszki, Debrecen 2020; *Catholic Hierarchy* (2022. január 24.)

²⁴⁴ Major Gergely fogarasi püspök: 62)

²⁴⁵ (+1796). BAÁN, *La nomina di András Bacsinszky*, 30.

²⁴⁶ Több életrajz tévesen december 14-ét hozza születési dátumul. Valószínűtlen, hogy négy napot vártak volna a kereszteléssel. Vö. t.k. MISKOLCZY ISTVÁN, *Bajtay J. Antal*, Budapest 1914, 3; LÉH–KOLTAI, 41; MKL 1 (1993) 524.

első két évét. A piarista rendbe – nevelőapja ellenére, aki politikai pályára szánta – Privigyén lépett be 1733. szeptember 11-én. Fogadalmat – felmentéssel – 1734. november 9-én tett ugyanott. 1734–1735-ben Szentgyörgyön, 1735–1736-ban Nagykárolyban tanult filozófiát. Ezt követően Rómába került: 1736–1738 között teológiát tanult, illetve 1738–1740 között filozófiát és matematikát tanított a Collegium Nazarenumban. Itt vette fel a kisebb rendeket 1739. szeptember 27-én és október 4-én a Rómában tartózkodó Harrach János Ernő nyitrai püspöktől (1737–1739), aki néhány héttel később az Örök Városban hunyt el. Ugyanitt részesült Bajtay a szubdiakonátus (1740. december 21.), a diakonátus (1740. december 28.) és a papság (1741. január 15.)²⁴⁷ szentségében is. Barberini herceg könyvtárosa és az ifjú herceg nevelője lett.²⁴⁸ Ezt követően 1745–1746 között európai körúton volt, amelynek főbb állomásai Párizs, Hága, Amsterdam és Berlin voltak. Utóbbi helyre Barclay Antal gróf álnéven érkezett, és volt alkalma II. (Nagy) Frigyes porosz királlyal (1740–1786) is megismerkednie. Ez után Pesten tanított filozófiát, illetve prefektus ugyanott (1746–1749). 1749. május 13-án, a királynő születésnapján ő tartotta Budán az ünnepi beszédet, amikor letették az új királyi rezidencia alapkövét. Ezután Bécsbe került, ahol történelmet adott elő a Theresianumban (Academia Sabaudica), majd 1751-ben Klimo György pécsi püspök teológusa (1751–1777) lett. Eközben 1753-ban kidolgozott egy később be nem vezetett, országos tanügyi tervezetet (*Systema*), illetve 1754-ben Rómában az általános káptalanon képviselte a rendtartományt. 1754-től 1756 végéig Bécsben tartományfőnök, egyben József főherceg, a későbbi II. József számára írta Magyarország történetét, akinek történelemtanára lett. Tartományfőnöki tisztségéről azonban udvari feladatai miatt végül le kellett mondania. Miután 1759-re befejezte e munkáját, továbbra is a királynő szolgálatában maradt egészen püspöki kinevezéséig.

Az erdélyi püspöki székhely megüresedése után a Katolikus Státusz a szokásoknak megfelelően élt jelölési jogával, és az 1760. szeptember 1-én Nagyszébenben tartott szavazás eredményeként három erdélyi, valamint a negyedik helyen egy nem erdélyi jelöltet állított, első helyen Salbeck Mátyás váradi nagyprépostot (1759-ig gyulafehérvári nagyprépost, +1764) jelölte. Indítványozták azt is, hogy új püspök kinevezése helyett Batthyány József egy ideig megtarthassa kalocsa-bácsi érseksége (1760–1776) mellett az erdélyi püspöki széket is (1759–1760). Mária Terézia 1760. október 5-én mégis erdélyi püspökké tette meg Bajtay József Antalt, aki 20 szavazattal a negyedik helyet foglalta el a Státusz listáján. Amikor 1760. november 21-én hozzá kapta a Szent Mártonról nevezett pozsonyi társaskáptalan préposti méltóságát, addigra már báró (1760. október 27.), továbbá valóságos belső titkos (1760. november 12.) (*consiliarius actualis intimus*),²⁴⁹ illetve erdélyi kormányzósági (guberniumi) tanácsos (*gubernii Transylvanici consiliarius*). A prekonizációra 1761. április 6-án került sor. Püspökké Migazzi Kristóf Antal bécsi hercegérsek (1757–1803) szentelte a császárvárosban 1761. május 1-én. Székét május 30-án foglalta el. Szívesen pályázott volna Bajtay a nyitrai püspöki székre Esterházy Imre Gábor (1740–1763) halála után, azonban végül Erdélyben maradt. A káptalant egy fővel bővítette, templomokat építtetett. A nagyszebeni és brassói kiváltságos plébániák (*exemptio*) is az ő idejében tagozódtak be az Erdélyi Egyházmegyébe (1771). Nevéhez fűződik az alvinci anabaptista (habán) közösség felszámolása. Kiemelt jelentőségű volt számára az oktatásügy, az uralkodó megbízásából felmérte az erdélyi katolikus iskolákat és felvetette azt is, hogy Kolozsvárott egyetem jöjjön létre. A püspök tervei közt felmerült egy új érseki tartomány létrehozása erdélyi székhellyel és címmel (*primatus Daciae*). A Gubernium

²⁴⁷ Az életrajzok szerint 1741. április 13-án szentelték pappá Bajtayt, ez azonban a processzushoz csatolt tanúsítvány alapján téves.

²⁴⁸ A VIII. Orbán pápát (Maffeo Barberini, 1623–1644) is adó neves itáliai család férfiágon 1738-ban halt ki. Javaik és a név a hitves révén Giulio Cesare Colonna hercegre (+1787) szállt, aki a Barberini Colonna nevet vette fel. A könyvtár a római Barberini-palotában található. RNL 2 (1911) 595.

²⁴⁹ AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-39 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Bajtay, Freiherr Joseph Anton, 1760.11.12. (2024. április 2.); Újra adományozva 1767. december 14.: AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-62 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Baitay, Freiherr Joseph Anton, Bischof, 1767.12.14 (2024. április 2.)

tagjaként több erdélyi reformbizottság munkájában részt vett. Elődje, Sztojka Zsigmond Antal (1749–1759) 1770-ben hunyt el, addig a püspöki asztal évi 8 ezer forintos bevételeiből évi 4 ezer forintot el kellett különítenie elődje nyugdíjára. Korára és egészségi állapotára tekintettel Bajtay nem sokkal később maga is lemondott püspökségéről és kérte, hogy pozsonyi prépostságába vonulhasson vissza. Az utódát 1772. október 3-án a helyére ki is nevezték, emellett a püspöki asztal javaiból számára is évi 4 ezer forintot különítettek el. Bajtay József Antal 1773. január 1-én indult el Pozsony felé. Útközben megbetegedett. Aradon²⁵⁰ hunyt el 1773. január 15-én. Gyulafehérvárott a székesegyházban temették el.²⁵¹

Tanúk

1. Grazianus (keresztnevén Franziskus) Marx²⁵² Sch.P., a bécsi Collegium Josephinum rektora, plébános, 40 éves, 1760. október 27. A jelöltet tíz éve, Bécsből ismerte, mivel mindketten piaristák, illetve egy rendházban is laktak.

2. Bélydy Gergely (keresztnevén György)²⁵³ Sch.P., a nyitrai piarista kollégium vicerektora, teológiai tanár, 34 éves, 1760. október 27. Tizenhárom esztendeje ismerte a jelöltet, rendtársakként ugyanabba rendtartományba tartoztak.

9. Bajzáth József

57) 1777 Bajzáth József veszprémi püspök (*Vesprimien.*, 1777–1802)

Bajzáth Józsefet a processushoz tartozó tanúsítvány szerint 1720. április 6-án keresztelték meg, és valószínűleg ugyanazon nap született. A történetírás szerint a Bars vármegyei Kissallón (ma Nagysalló része) született nemes családba, édesapja Bajzáth György, édesanyja Litassy Klára. Egy fiú és egy lánytestvére volt. A püspök érdemeire tekintettel neki és fiútestvérének 1799. szeptember 24-én az uralkodó a *pészaki* (pészaki) előnevet adományozta.

Alsóbb fokú tanulmányait Bajzáth előbb Esztergomban, majd Pozsonyban (biztosan ott volt: 1735–1738) végezte. 1732-ben bérálta meg Mednyánszky Ferenc esztergomi segédpüspök (1731–1733). Nagyszombatban végezte a filozófiai (1738–1741), majd a Stephaneum növendékeként a teológiai (1741–1745) tanulmányokat. A kisebb rendekben Esterházy Imre esztergomi segédpüspök (1725–1740) részesítette 1738. december 20-án. Szubdiakónussá, diakónussá és pappá Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök (1742–1743) szentelte 1743. június 8-án, szeptember 10-én és szeptember 21-én.

Először a nagyszombati általános helynök titkára.²⁵⁴ 1749. szeptember 16-án az uralkodó pozsonyi kanonokká nevezte ki. Az Emericanum igazgatója, illetve káptalani küldöttként részt vett az országgyűlésen. 1754. március 28-tól esztergomi kanonok. Emellé

²⁵⁰ Időnként a szentannai piarista rendház is felmerül a halál helyszínéül, a dokumentumok azonban egyértelműek. Utolsó napjaiban Aradon az oldalkanonokján kívül azonban mellette volt a közeli szentannai (ma Újszentanna) piarista rendház két szerzetese is. Vö. LÉH-KOLTAI, 41.

²⁵¹ Vö. t.k. *Libri Regii* 36.304, 36.380, 39.241, 41.51, 45.284; *Hier. Cath.* VI (1958) 413; NAGY I (1857) 92–93, 4 (1858) 447–448; SZINNYEI I (1891) 346–348; MKL I (1993) 524, 11 (2006) 816–817; VARGA, *Buda és Pest* 327; LÉH-KOLTAI, 41–42; RIMELY, *Cap. Pos.*, 245–246; FERENCZI, 159–160; JAKUBINYI, 34; SÁRVÁRY BÉLA, *Történelmi visszhangok élet, jellem és korrajzokban*, Pest 1857, 212–232; MISKOLCZY ISTVÁN, *Bajtay J. Antal*, Budapest 1914; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 246; *Catholic Hierarchy* (2024. január 15.).

²⁵² (1721–?), piarista. FISCHER, 97.

²⁵³ A nyitrai piarista kollégium tanára, illetve vicerektora (1759–1761). A katalógusban tévesen György (Georgius) rendi néven. Vö. LÉH-KOLTAI, 51.

²⁵⁴ PFEIFFER szerint előbb szertartó, majd titkár. 1748-ban apostoli főjegyző (protonotárius). PFEIFFER, 14.

Mária Terézia 1754. október 14-én²⁵⁵ B.Sz.M.-ről nevezett szászvári apáttá nevezte ki. A káptalanban 1755. szeptember 9-től komáromi főesperes. Processzusának egyik tanúja szerint Csáky Miklós hercegprímás, esztergomi érsek (1751–1757) oldalkanonokja is volt. 1760. november 4-én Koller Ignác veszprémi püspök (1760/1762–1773) helyére a Királyi Tábla prelátusává és ülnökévé (*assessor*), majd 1765-ben a Magyar Udvari Kancellária tanácsosává (*consiliarius aulico-Hungaricus*) nevezte ki az uralkodó, és ehhez 1765. május 1-én az osori (Ossaro, Osor; *Ansarien.*) választott püspöki címet adományozta. 1767-ben a Szent István Rend lovagkeresztjével tüntették ki. 1771. július 10-én királyi biztossá (*commissarius regius*) nevezte ki Mária Terézia, hogy a Szent Jobb ünnepélyes Budára szállítását irányítsa. Ezt követően 1772. május 1-én az uralkodó – a szászvári apáti címe helyére – Szent Tamásról nevezett esztergom-hegyi (esztergom-szenttamási) préposttá nevezte ki. Ekkor osori választott püspök, a Szent István Rend lovagja, Szent Jakabról nevezett zselici (vagyis zselicszentjakabi, mai nevén kaposszentjakabi) apát, esztergomi kanonok, komáromi főesperes és a Magyar Udvari Kancellária tanácsosa. Bajzáth József 1773. április 28-tól veszprémi kinevezéséig királyi alkancellár (*vicecancellarius*). 1773. május 2-től valóságos belső titkos tanácsos (*consiliarius actualis intimus*).²⁵⁶ Szóba került zágrábi püspökként is, azonban azt horvát nyelvtudásának hiányára hivatkozva visszautasította.

Mária Terézia 1777. február 17-én nevezte ki veszprémi püspökké. Kinevezésekor Bajzáth mind a választott püspöki cím, mind pedig a zselicszentjakabi apátság, az esztergom-szenttamási prépostság és az esztergomi kanonokság birtokosa. A pápa május 12-én prekonizálta. Batthyány József hercegprímás, esztergomi érsek (1776–1799) június 22-én szentelte püspökké Bécsben. Székét augusztus 5-én foglalta el. Ő már egy jóval kisebb területű egyházmegye főpásztora lett, hiszen a székesfehérvári és a szombathelyi püspökségek alapítása Veszprém területét jelentősen érintette. Ő volt az első az újkori püspökök közül, aki a Veszprém vármegye főispáni tisztséget sem viselte már. Bajzáth vizitált, a káptalannak, a papságnak és a tanítóknak új szabályzatokat adott, befejezte a szeminárium építését. A szeminárium számára és a papság megsegítésére, valamint más kegyes célokra több, nagy alaptőkéjű alapítványt hozott létre. Az 1792-es királykoronázás alkalmával ő koronázta a királynét; hálából a Szent István Rend középkeresztjével tüntették ki. 1802. február 24-én hunyt el Veszprémbe. A székesegyház kriptájába temették el.²⁵⁷

Tanúk

1. Bernáth György²⁵⁸ udvari vagyonkezelői titkár, magyar ágens, a Zala vármegyei ítéltábla ülnöke, 64. éves, 1777. március 10. Bajzáth eddigi működési helyén, Bécsben élt.

²⁵⁵ Az MKL mások nyomán apáti, préposti és püspöki kinevezéseinél téves dátumot hoz. Vö. MKL 1 (1993) 526; Ehelyütt minden esetben a *Libri Regii* dátumát vesszük figyelembe. Vö. *Libri Regii* 41.216, 43.160, 45.282, 47.154, 49.64, 49.159, 50.197, 50.198, 60.30.

²⁵⁶ AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-73 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Bajzath, Joseph Bischof, 1773.05.02. (2024. április 2.)

²⁵⁷ Vö. t.k. *Libri Regii* 41.216, 43.160, 45.282, 47.154, 49.64, 49.159, 49.169, 50.197, 50.198, 60.30; *Hier Cath.*, VI (1958) 440; NAGY Pótlék kötet (1868) 41–42; SZINNYEI 1 (1891) 355–356; MKL 1 (1993) 526; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁ CZ Pozsony/12431; KÁDÁR–KISS–PÓKA 2890; KMETY–SZÖGI–VARGA 6195; RIMELY, *Cap. Pos.*, 280; KOLLÁNYI, 367–369; PFEIFFER, 14–15; FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 102; NYIKUS NORBERT, *A veszprémi püspökség állapota Bajzáth József püspökségének kezdetén kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvének tükrében, 1777*, Egyháztörténeti Szemle 7/1 (2006) 110–125; UŐ, *A veszprémi püspökség állapota Bajzáth József püspökségének kezdetén (1777) kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvének tükrében*, Veszprémi Szemle 9/1–4 (2012/12) 49–63; *A veszprémi egyházmegye egyházlátogatási jegyzőkönyvei 1778–1779* (A veszprémi egyházmegye múltjából 35., 37.), közreadja KANÁSZ VIKTOR, Veszprém 2020–2021; *Catholic Hierarchy* (2022. január 8.)

²⁵⁸ Magyar kamarai ágens (ügyvivő) 1746–1780. Működött a Magyar Udvari Kancelláriánál is. FALLENBÜCHL, *A magyar kamara*, 331.

2. Perényi Imre²⁵⁹ báró, esztergomi kanonok, a Collegium Pazmanianum prefektusa, 32 éves, 1777. március 11. Bécsben élt, már 12 éve ismerte a jelöltet, továbbá ő hozta el a királyi bemutatólevelet (feltehetőleg más dokumentumokat is) a nunciatúrára.

10. Bakich Péter

108) 1716 Bakich Péter boszniai püspök (Petar Bakić, *Bosnien.*, 1716–1749)

Bakich Péter (Petar Bakić) Spalatóban (Split) született, Dalmáciában, és ott keresztelték meg 1670. szeptember 28-án. NAGY szerint a Bakich trák eredetű nemes család. 1522-ben hat testvér a török elől Rácországból menekülve csatlakozott a magyar sereghöz.²⁶⁰ Ők még II. Lajos magyar és cseh király (1516–1526) alatt magyar nemesekké lettek. I. Ferdinánd magyar és cseh király (1526–1564, német-római császár 1556-tól) a *Libri Regii* tanúsága szerint 1527-ben Lak (ma Öreglak, Somogy vármegye) várát adományozta a Bakichoknak (a királyi diplomában Bakÿth; későbbi névváltozatokban Bakits, Bakich, Bakics), innen a nemesi előnév (*de Lak*), amelyet ebben a formában a 16. század első felétől használtak a család tagjai. A legújabb kutatások (FÜLÖP LÁSZLÓ) szerint ez a család azonban férfiágon 1603-ban valószínűleg kihalt. A HBL szócikke ezt a teóriát erősíti, amikor BARTOL ZMAJIC kutatásait figyelembe véve azt állítja, hogy Bakich Péter egy tekintélyes spalatói polgár, Gabrijel Bakić legfiatalabb fia volt, aki 1699. augusztus 25-én kapott nemességet, és 1700 után kezdte használni a nemesi előnevet. A *Libri Regii*, továbbá az *Illésy-gyűjtemény* nem tud erről a magyar nemességre emelésről, teljesen kizárni azonban nem lehet. Ha megvizsgáljuk a processzus dokumentációját, tény, hogy a püspök szülei a spalatói Bakich (Bachich) Gábor (Gabrijel Bakić) és házastársa, Borbála (Barbara) voltak: A szülők nemesi származásáról a tanúk hallgatnak, azonban a keresztlevélen nevük előtt mégis ott áll a *signore*, amely a nemesi *dominus* megfelelője – a dokumentumot azonban csak 1710-ben állították ki. A keresztlevélben egyebekben nincs utalás semmilyen praedictumra. Az egymásnak ellentmondó adatokra egy lehetséges magyarázat lehet az, hogy Bakich Péter talán pártfogója, Kollonich Lipót bíboros, prímás, esztergomi érsek (1695–1707) sugallatára „fedezte fel” a korábban Magyarországra költözött laki Bakichokkal való „rokonságát”, vagy az ekkor „erősödött fel” benne.²⁶¹ Egy ilyen rokonság kétségtelenül könnyebb előre jutást tehetett neki lehetővé. A processzushoz csatolt dokumentumok szerint Kollonich maga is említette hivatalos iratokban a lakihoz (*de Lak*) nagyon hasonló lachi (*de Lach*) praedictumot.²⁶² Más, Rómába küldött dokumentumokban is találkozunk ez utóbbi nemesi előnévvel, leghamarabb valóban 1700-ban. Amikor az uralkodó 1701-ben babócsai apáttá nevezte ki Bakich Pétert, aki ekkor már pap volt, a diploma szövege

²⁵⁹ Esztergomi kanonok (1776–1823). KOLLÁNYI, 388–389.

²⁶⁰ Egy recens kutatás emlékeztet, hogy mindez 1526-ban is történhetett. Származásuk szerint szerbek lehetnek. FÜLÖP LÁSZLÓ, *A Bakics családról (16–17. század)*, Fórum Társadalomtudományi Szemle 21 (2019/3) 101–106; Megjegyzendő, hogy a feljegyzések szerint a hat testvér Tomori Pál seregéhez csatlakozott, azonban Tomori 1523–1526 közt volt kalocsa-bácsi érsek és fővezér, így a csatlakozás valójában később történhetett, azonban még biztosan II. Lajos király (1516–1526) idején, ahogyan erről az 1527-es birtokadomány is megemlékezik (és amely öt testvérről beszél, azonban ez nem zárja ki, hogy eredetileg hatan voltak). A diploma katolikus hitükre is egyértelműen utal. Vö. *Libri Regii* 1.27.

²⁶¹ Mai fogalmakkal akár identitáslopásnak is nevezhetnénk a dolgot, ha valóban így történt, azonban abban a korban (is) adott esetben megengedően tekintettek ezekre a – szintén mai fogalmakkal – szürkezónában mozgó esetekre, főként, ha azok jó célt, illetve a közjót szolgálták, továbbá tekintélyes pártfogók hitelesítették az ügyet.

²⁶² A 16. században Magyarországra került Bakich család a *de Lak* praedictumot használta, de tény, hogy a 18. századi bécsi dokumentumok néha *de Lach*-nak is írják. Vö. t.k. *Libri Regii* 1.27, 1.374, 40/258/g, 42.11/a; Ha elfogadjuk, hogy a II. Lajos király idején Magyarországra került család férfiágon 1603-ban kihalt, akkor a 18. században feltűnt Bakichok a megegyező laki/lachi előnév ellenére egy másik család tagjai voltak.

az újkori magyar közjogban gyakran a nem vagy nem honos nemesi származás esetén használt formában (*honorabilis Petrus Bachich*) címezte őt, egyebekben praedicatum és más családi vonatkozások említése nélkül. Bakich Péter legkésőbb ettől az adományozástól kezdve, rangja révén mindenképpen az egyházi nemesség soraiba számíttatott. MARIN SRAKIĆ szerint a négy fiútestvér között Péter volt a legfiatalabb, és közülük ő került egyházi pályára.

Tanulmányait püspöki processzusának egyik tanúja, Ivan Petar Markić szerint Horvátországban végezhette, azonban ő is csak másoktól hallotta ezt. Ez mindenképpen valószínűbb, mint az egyes életrajzok által említett bécsi vagy római stúdiumok, már csak azért is, mert Bakich Pétert a vegliai (Krk) püspök a saját palotájához tartozó templomban szentelte pappá 1695. december 17-én. MARIN SRAKIĆ más források alapján szintén azt erősíti meg, hogy Bakich tanulmányait a zágrábi jezsuitáknál végezte.

A csatolt dokumentumok szerint kilenc teljes évig illír tolmács volt a bécsi udvarban, illetve cs. és kir. tanácsosi (*Sacrae caeserae regiaeque Majestatis consiliarius*) címmel is rendelkezett. Eközben Kollonich Lipót bíboros, prímás, esztergomi érsek (1695–1707) megbízásából missziós papként szolgált, akivel MARIN SRAKIĆ szerint Rómában ismerkedett meg. SRAKIĆ elbeszélése szerint 1699-ben a császári legátust Bécsből Konstantinápolyba kísérte egy sikeres fogolycsere lebonyolítása érdekében, illetve ezután ugyanoda tartva elkapta a pestist, így visszafordult Magyarországra, ahol viszont nyolcvanhét protestánst; illetve ezen túl Pozsega, Belgrád környékén és Szlavóniában több száz evangélikust, zsidót és ortodoxot térített meg. A processzusához egyébként több olyan tanúsítványt csatoltak, amely sikeres térítő tevékenységéről számol be az utókornak. Pozsegai Miklós (Nikola Ogramić-Olovčić) OFM, boszniai (diakóvári) püspök (1670–1701) például azt erősítette meg, hogy 1700. január 5-től február végéig mindenféle fizetség és javadalom nélkül, a saját javaiból élve a török által megszállt területeken, önmagát a pestis veszélyének kitéve többeket megtérített. A javadalom egy évvel később érkezett: az uralkodó 1701. március 17. B.Sz.M.-ről nevezett babócsai apáttá nevezte ki. A diplomában a missziós szolgálatra utal a péteri rendben lévő pap (*ordinis sancti Petri professus*) sajátos elnevezés. Apáti beneficiumát Bakich egyébként haláláig megtartotta. A Lipcsében élő itáliai katolikusok egy olyan tanúsítványt állítottak ki Bakich számára 1703-ban, amely szerint Bakich a házaikban misézett, illetve a lutheranizmusból megtérített öt fiataalt, akiket pénzzel is ellátott azért, hogy Szászországon kívül, a vágyuk szerint valamelyik katolikus országban élhessenek és tarthassák el magukat, így teljesen megszabadulhassanak attól a veszélytől, hogy visszaesnek hibeli tévedésükbe. Egy másik tanúsítvány egy bécsi esetet ír le: eszerint 1706. január 28-án hitvitába keveredett egy ortodox pappal a császárvárosban, aki, miután érvelni nem tudott, az Egyház iránti gyűlöletből megtámadta és úgy megsebesítette Bakich Pétert, hogy a későbbi püspök két hónapig orvosi ápolásra szorult. Maga Kollonich Lipót is kiállított számára egy tanúsítványt 1706-ban, amelyben kiemelte, hogy lachi Bakich Péter babócsai apát, cs. és kir. tanácsos és illír tolmács az illír (szerb) ortodoxok megtérítésében fáradhatatlanul és dicséretesen dolgozott; többek között a vlah ortodox érseket, a pesti és a pakráci ortodox püspököket is az unióba vezette. Kollonich bíboros azt is igyekezett megerősíteni, hogy pártfogoltja a magyar lázadás zűrzavarában (azaz a Rákóczi-szabadságharc idején) folyamatosan az uralkodó iránti hűségre buzdít. Egy újabb érdekes tény, hogy ugyanebben az évben maga az uralkodó ajánlotta Bakich Pétert B.Sz.M.-ről nevezett rátóti prépostnak és győri kanonoknak Erdődy László Ádám helyére, akit nyitrai püspökké (1706–1736) nevezett ki. Az egy újabb fordulat volt, hogy Erdődy végül ezen javadalmairól nem mondott le, így ez a kinevezés megghiúsult.

Az uralkodó 1709. november 10-én koadjutor püspökké nevezte ki Favini József (Giuseppe Antonio Maria Favini) OFMConv. szerémi püspök (1703–1711) mellé. Bakich azonban még elődje halála után is csak választott püspök (*episcopus electus*) maradhatott, mivel a prekonizációra sosem került sor. Nincs nyoma annak, hogy a kánoni eljárást esetében elkezdték volna.

Bakich Péter 1716. április 24-én boszniai püspök és királyi tanácsos lett (*consiliarius regius Hungaricus*, tanácsosi kinevezése nem zárja ki korábbi hasonló rangját, mivel az a mindekori uralkodó személyéhez kapcsolódó kinevezés volt). Ezúttal az információs eljárást szabályszerűen lefolytatta a bécsi nuncius. Egyházi részről értelemszerűen első püspöki kinevezésként tekintettek erre a promócióra. Azonban itt is találunk egy érdekességet, hiszen a csatolt dokumentumok a tanúvallomásoktól és a jegyzőkönyvtől külön találhatóak meg a Konzisztoriális Kongregáció Levéltárában. Úgy tűnik, a Bécsben összeállított anyag még teljes lehetett, valamikor később vált külön a két rész. A prekonizációra 1716. december 7-én került sor. Püspökké 1717. május 18-án szentelte Giorgio Spinola címzetes érsek, bécsi apostoli nuncius (1713–1720) Bécsben, a teatinus kolostor Szent Kajetán-kápolnájában. Bakich Péter boszniai püspökként folytatta a török utáni újjáépítés munkáját az egyházmegyében, amelynek mindössze négy plébániája volt. Befejezte a második diakovári székesegyház építését. Püspöki jogait harcok árán kellett érvényesítenie a ferencesekkel szemben, mivel plébániákra egyházmegyei papság beiktatását és az ezt határozottan ellenző ferencesek eltávolítását kívánta elérni. A püspök kérésére III. (VI.) Károly 1727-ben két kanonoki stallumot is alapított. Bakich fellendítette a térség gazdaságát, azonban erélyes fellépése miatt gyakran került összeütközésbe másokkal, így a kamarai és a katonai adminisztrációval is, amelynek az lett a vége, hogy a püspöknek 1728 őszén el kellett hagynia Diakovárt, a püspökség javait pedig zár alá vették. Bakich püspök csak Mária Terézia trónra lépése után, 1742-ben térhetett vissza addigra kifosztott egyházmegyéjébe. Ez alatt az idő alatt Varasd vármegyében, a krizsovljáni (Križovljan, ma Križovljan Radovečki) kastélyában élt. Három évvel később, 1745-ben újabb csapás érte, amikor a horvát-szlavón határvidék átszervezésekor elcsatoltak a püspökségtől hét falut a hozzá tartozó birtokokkal együtt. Bakich végül visszavonult Krizsovljánba, és itt hunyt el 1749. július 5-én, amely végső nyughelye is lett.²⁶³

Tanúk

1. Bernyákovics Bertalan²⁶⁴ (Bartol Brnjaković) báró, Szarajevóból, 40 éves, 1716. május 20. Kilenc éve, a szülei révén ismerte meg a jelöltet.
2. Ivan Petar Markić²⁶⁵ (Giovanni Pietro Marchi) gróf, spalatói dalmát, 45 éves, 1716. május 29. Ugyanott, Spalatóban születtek mindketten.

11. Barkóczy Ferenc

- 5) 1740 Barkóczy Ferenc szepesi prépost (*praepositus Scepusiensis, Tenagren.*, 1740–1744)
- 21) 1745 Barkóczy Ferenc egri püspök (*Agrien.*, 1744–1761)
- 3) 1761 Barkóczy Ferenc esztergomi érsek (*Strigonien.*, 1761–1765)

²⁶³ Vö. t.k. *Hier. Cath.* V (1952) 124; *Libri Regii* 1.27, 1.374, 25.187, 28.113, 31.196, 36.3, 36.146, 41.25, 41.242; NAGY I (1857) 97–99; *Illyrici Sacri* IV (1769) 84; MKL 1 (1993) 528–529; HBL, *Bakić, Petar* (1983); MATIJA PAVIĆ, *Petar Bakić, Biskup bosansko-djakovački (1716. – 1749.)*, Glasnik Biskupija bosanske i sriemske, 24 (1896) 175–177, 183–185, 191–193, 199–201, 207–209; BARTOL ZMAJČIĆ, *Legalizacije grbova nekih obitelji na temelju Ohmućevičevog grbovnika*, Glasnik arhivâ i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine 7 (1967) 41–53, különösen 47; MARIN SRAKIĆ, *Petar Bakić – biskup i vlastelin (1716. – 1749.)*, Diacovensia 25 (2017/2) 189–230; FÜLÖP LÁSZLÓ, *A Bakics családról (16–17. század)*, Fórum Társadalomtudományi Szemle 21 (2019/3) 101–106; *Catholic Hierarchy* (2023. október 23.)

²⁶⁴ A bosznai eredetű Bernyákovics (Brnjaković) *alias* Grubissich (Grubišić) magyar bárói család a nevét 1803-ban Bernátffyra magyarosította. *Libri Regii* 61.63. Vö. még: NAGY Pótlék kötet (1868) 136; BOJNICIĆ, 15–16.

²⁶⁵ A spalatói Illír Akadémia megalapítója (1663–1773). DANICA BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, *Ivan Petar Marchi-Markić: Njegovo djelovanje i njegova oporuka*, Radovi Zavoda povijesne znanosti HAZU u Zadru 41 (1999) 181–202; Másutt tévesen Gian Paolo Marchi: LJUBIĆ, 193.

Szalai gróf Barkóczy Ferenc 1710. október 15-én született, és ugyanaznap keresztelték meg. A keresztelést a Zemplén vármegyei Dobra (ma Nagydobra, amely Nagykőpatak része) plébániájának anyakönyvébe vezették be. Ezért feltételezhető, hogy az eddigi ismeretekkel – és az iskolai anyakönyvi beírásokkal – szemben nem a közeli Tavarnán (vagy Csicsván) született, amely egyébként szintén családi birtok volt (de másik plébánia); Tavarna lehetett felnövekedésének a színhelye. A keresztlevél szerint Barkóczy Ferenc a mai Nagydobrán vagy valamelyik filiáján született; ez lehet Trepec (későbbi nevén Kisterebes), amely Barkóczy-birtok és Dobra filiája volt. Édesapja Barkóczy Ferenc (1687-től gróf), aki egy időben Zemplén vármegye főispáni tisztét is betöltötte, és akinek a családja a 16. században emelkedett fel. Édesanyja, Zichy Julianna grófnő ősi magyar nemesi családból származott. Tizennyolc gyermekük közül Ferenc volt a legidősebb.

Az alsóbb fokú tanulmányokat Kassán végezte. A tanúsítványt értelmezve az tűnik ki, hogy a kisebb rendekben Erdődy Gábor Antal egri püspök (1713/1715–1744) részesítette, mégpedig 1726. április 20-án. A filozófiát ezt követően Nagyszombatban hallgatta (1726–1729), ahol konviktor, illetve a Seminarium Generale növendéke volt. Itt magiszteri fokozattal végzett, amelyet elnök nélkül védett meg, és az uralkodónak ajánlott; III. (VI.) Károly aranylánccal ajándékozta meg Barkóczy Ferencet, amellyel delegátusa, Erdődy Gábor Antal ékesítette fel, aki ezt követően Rómába küldte a teológiára. Az uralkodó ezen túl 1729. szeptember 17-én iváncsai préposttá (Zágrábi Egyházmegye) nevezte ki Barkóczy Ferencet, aki ezzel a beneficiummal érkezett meg 1729. október 27-én a Collegium Germanicum et Hungaricumba. Az Örök Városban vette fel a szubdiakonátust és a diakonátust. A teológiai doktorátusát 1733. április 14-én szerezte meg Barkóczy, majd másnap hazaindult. A jezsuiták vezette kollégium anyakönyve szerint kiváló magatartású és igen tehetséges növendék volt (*optimis moribus et optimo ingenio*), mindezek ellenére azonban, elegendő szorgalom hiányában, csak közepes tanuló (*in studiis tamen mediocriter profecit, propter mediocrem applicationem*). Pappá már Egerben szentelte Barkóczy Ferencet Erdődy Gábor Antal 1733. október 15-én, éppen az ifjú gróf huszonharmadik születésnapján.

Az életrajzok szerint 1734-től vagy 1735-től Egerben plébános volt. A királyi diplomák azt sugallják, hogy hét éven keresztül volt egri plébános, így a korábbi kinevezés a valószínűbb. Egri kanonok 1734. április 18-án lett, a káptalanban ungvári főesperes. Erdődy Gábor Antalnak az Egri Egyházmegye felosztására²⁶⁶ vonatkozó terveivel szemben a káptalan oldalára állt, és a testület végül a püspök terveit megghiúsította.

Mária Terézia 1740. augusztus 2-án a Szent Mártonról nevezett szepesi társaskáptalan prépostjává nevezte ki. Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) kérte számára a püspöki kinevezést, amely mellé tanúsította, hogy a szepesi prépostságból legalább évi 1 200 római scudo bevételre fog szert tenni. A pápa 1741. január 2-án nevezte ki tanagrai címzetes püspökké. Püspökké 1741. április 16-án szentelte Erdődy Gábor Antal Egerben. Engelmayer Sámuel, aki később egri processzusa alkalmával tanúskodott, maga is ott volt a szentelésen. Szepeshelyen (ma Szepesvárálja része) bővítette préposti palotát és francia mintára bővítette a hozzá tartozó parkot. A tanúk szerint a szepesi prépostság területén az esztergomi érsek általános helynöke volt, akinek megbízásából szükség szerint szenteléseket végzett, bérmált, és két templomot konszekrálta, illetve fellépett a katolikus hit érdekében az ott élő akatolikusok (evangélikusok) ellenében. Bécsben a tanúvallomások szerint ugyancsak végzett főpapi szertartásokat. Ezen túl Barkóczy Ferenc részt vett az 1741-es pozsonyi országgyűlésen, valamint a szepesi prépostnak fenntartott feladatokat végezte a koronázás alkalmával. Az életrajzok szerint 1743-tól a Hétszemélyes Tábla ülnöke (*assessor*). Ezek a címek 1744 végén, a főispáni kinevezéskor a királyi diplomában valóban feltűnnek.

²⁶⁶ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 403: Processus demeritationis dioecesis et erectionis ecclesiae cathedralis Nagy-Baya [=Nagybánya].

Az uralkodó 1744. december 8-án Erdődy Gábor Antal utódául nevezte ki Barkóczy Ferencet. Ehhez tartozóan 1744. december 29-én kelt Heves és Külső-Szolnok vármegye főispáni kinevezése. A pápa 1745. május 10-én prekonizálta. Székét 1745. június 29-én foglalta el. 1746. július 26-tól valóságos belső titkos tanácsos (*consiliarius actualis intimus*),²⁶⁷ ugyanakkor a cím már korábban, így főispáni kinevezésében is feltűnik. Egerben templomokat és egyéb épületeket emeltetett, illetve Felsőtárkányban püspöki nyaralót építtetett (*Fuorcontrasti*), ahová a nazarénusokat is letelepítette. A káptalan létszámát 12 főre korlátozta, illetve az egri és a kassai szemináriumot elvette a jezsuitáktól és azt a kanonokokra bízta. Vizitált, plébániákat alapított és templomokat emelt. Richvaldszky György egri kanonok (később esztergomi segédpüspök, 1776–1779) 1761-es tanúvallomása szerint a püspök körülbelül harminc új plébániát alapított, és előmozdította a protestánsok megtérítését. Jelentős volt továbbá az egri püspök művészet- és irodalompartoló tevékenysége; Egerben nyomdát alapított. Mivel tervei megvalósításához több jövedelemre volt szükség, ezért felmérettette a püspöki uradalmat, és igyekezett jobbágyaitól több szolgáltatást kérni; mozgalmak indultak a terhek növekedése ellen, melyek leverésében a püspök is részt vett. Ezeken túl királyi biztosként járt el a Luxemburgi Zsigmond magyar király (1411–1437, lengyel király 1419-től, német-római császár 1433-tól) által Lengyelországnak elzálogosított szepesi városok ügyében, illetve egy ideig Zemplén vármegye helyettes főispánja is volt.

Mária Terézia 1761. május 13-án esztergomi érsekké nevezte ki. Ez a nap egyben a királynő születésnapja is volt. Kinevezésekor többek között a Hétszemélyes Tábla társbírája (*cojudex*). Koller Ignác koadjutor veszprémi püspök (1760/1762–1773) tanúvallomása szerint Barkóczy Ferencet ekkor megbecsültsége és buzgalma alapján Magyarország egyik legjelesebb püspökeként (*[...] ita ut in Hungaria sit unus ex episcopis praecipue laudatus*) tartották számon. A prekonizációra 1761. július 13-án került sor. A palliumot Esztergomban, az épen maradt Bakócz-kápolnában vette át szeptemberben Migazzi Kristóf Antal bécsi hercegérsektől (1757–1803). Székét 1761. szeptember 27-én foglalta el Nagyszombatban. Egyik első intézkedése volt, hogy visszaszerezte a katonaságtól az esztergomi várat, és elkezdtek az új primási székesegyház szentélyének alapozását, valamint kilenc kanonokház alapja is elkészült. Az érsek nyárilakot is építtetett a városban, hogy személyesen ellenőrizhesse a munkát (halála után az építkezés abbamaradt, és a katonaság visszatért a várba). Barkóczy emellett újjáépíttette a pozsonyi primási palotát, könyvtára és műgyűjteménye is itt kapott helyet. Szintén Barkóczy Ferenc első intézkedései közé tartozott hivatalba lépését követően, még 1761-ben, hogy a Collegium Pazmanianumot, a budai Seminarium Széchényianumot, a nagyszombati Adalbertinumot, a Seminarium Generalét és a Marianumot – utóbbi kettő egyesítésével – kivette a jezsuiták kezéből és azokat a kanonokok vezetésére bízta; a Collegium Pazmanianum növendékeit ugyanakkor Nagyszombatba, az egyesített Seminarium Generaléba költöztette, a bécsi épületet pedig eladta a zágrábi káptalannak. Mária Terézia nem sokkal ezután rábízta az egész tanügy felügyeletét. Reformokat kívánt bevezetni: a szemináriumokat és konviktusokat ki akarta venni a jezsuiták kezéből, azokat a megyéspüspökökre és a káptalanokra kívánta bízni, illetve célja volt, az ország katolikus iskoláit egységes alapokon rendezze, továbbá javasolta, hogy a cenzúra a Katolikus Egyház joga legyen; tervei azonban elutasításra találtak. Amikor Mária Terézia 1763-ban megalapította a Szent István rendet, prelátusa a mindenkori esztergomi érsek lett, elsőként Barkóczy Ferenc. Az 1764–1765-ös pozsonyi országgyűlésen a rendekkel együtt ő is ellentétbe került a királynővel. Barkóczy emellett vizitált, illetve felmérettette az érseki birtokokat, és a településeknek új urbáriumot adott. Pozsonyban hunyt el 1765. július 18-án. A Szent Márton-dómban temették el.²⁶⁸

²⁶⁷ AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-15 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Barkoczy, Graf Franz, Bischof, 1746.07.26. (2024. április 2.)

²⁶⁸ Vö. t.k. *Libri Regii* 19.111, 36.159, 38.148/b, 38.170/c, 38.217, 39.379, 40.1, 41.36, 45.135, 45.358, 45.359, 46.115, 46.190; *Hier. Cath.* VI (1958) 70, 387, 391; NAGY I (1857) 196–199, 12 (1865) 372; SZINNYEI I (1891)

Tanúk

1. Tolvay (Tolnay) Imre²⁶⁹ SJ, Gábor fia, áldozópap Nagyszombatból az Esztergomi (Fő)egyházmegyéből, 46 éves, 1740. december 19. Tizennégy éve ismerte a jelöltet, ugyanis Nagyszombatban három éven keresztül a filozófia tanára volt; később egy évig vagy tovább Rómában is kapcsolatban álltak, amikor Barkóczy a Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke volt.
2. Bonfiglio Guerrieri SJ, Filippo fia, a Fermói Egyházmegyéből, 42 éves, 1740. december 19. Tíz éve ismerte meg a jelöltet, amikor a Collegium Germanicum et Hungaricumba érkezett, ahol a tanú maga is szolgál; négy éven keresztül volt vele a kollégiumban.
3. Engelmayer Sámuel²⁷⁰ Szent Jakabról nevezett apát, lőcsei plébános, 41 éves, 1745. január 11. Tizennyolc éve ismerte meg a jelöltet, amikor mindketten kollégisták voltak Nagyszombatban, és azóta gyakran beszéltek egymással.
4. Petrikovszky Ferenc (Franciszek Petrykowski) B.Sz.M.-ről nevezett poroszlói apát, szandeci örkanonok és tisztviseelő, iglói plébános, 38 éves, 1745. január 11. Négy éve ismerte meg a jelöltet, amikor elfoglalta a szepesi prépostságot, amelynek területén a tanú plébános. Tizennégy éve ismerte meg a jelöltet, amikor 1730-ban együtt tanultak a római Collegium Germanicum et Hungaricumban, és ahol három évet töltöttek együtt; azóta is, legutóbb az elmúlt évben Bécsben beszéltek egymással.
5. Sikuten Pál (Pavao Šikuten)²⁷¹ zágrábi kanonok, apostoli főjegyző, teológiai doktor, a bécsi Collegium Croaticum rektora, 34 éves, 1745. január 12. Tizennégy éve ismerte a jelöltet, 1730-ban együtt tanultak a Collegium Germanicum et Hungaricumba, ahol három éven át voltak együtt; a megelőző évben is beszéltek egymással Bécsben.
6. Koller Ignác²⁷² targai püspök, veszprémi koadjutor, esztergomi kanonok, 36 éves, 1761. május 26. A jelöltet huszonegy éve ismerte, igen sok közös ügyük volt.

588–589; MKL 1 (1993) 619–620, 2 (1996) 773–778; KMETY–SZÖGI–VARGA 5191; VERESS, 146–147; WAGNER, 140–141; OLEJNÍK–LABANC–GLEJTEK, 196–197; SUGÁR, 406–424; MESZLÉNYI, *Hercegprimások*, 99–121; *Esztergomi érsekek*, 341–347; *Mo. főispánjai*, 69, 92, 244; BITSKEY ISTVÁN, *Barkóczy Ferenc, az irodalmi mecénás*, Irodalom és felvilágosodás, szerk. Szauder József – Tarnai Andor, Budapest 1974, 333–367; BEKE MARGIT, *Barkóczy Ferenc esztergomi érsek temetési pompája*, Ministerio. Nemzetközi Történeztudományi Konferencia előadásai. 1995. május 24–26., szerk. Bárdos István – Beke Margit, Esztergom 1998, 21–28; ANTALÓCZI LAJOS, *Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár története (1793–1996)*, Eger 2001; Szelestei N[AGY]. LÁSZLÓ, *Barkóczy Ferenc érsek névnapja 1763-ban*, Magyar Sion Új folyam 1 (43) (2007/1) 116–122; *Barkóczy Ferenc egri püspök kiadatlan instrukciója az Egri Egyházmegye területén élő görögkatolikusok számára (1749)*. 19. századi kéziratos görögkatolikus szerkönyvek Nyírgyulajból és Fábánházáról (Collectanea Athanasiana II/2.), közreadják VÉGHSEŐ TAMÁS – NYIRÁN JÁNOS, Nyíregyháza 2012; JACZKÓ SÁNDOR, *A görögkatolikus egyház élete a 18. században a Barkóczy instrukció fényében*, Nyíregyháza 2016; DÓBÉK ÁGNES, *Barkóczy Ferenc püspök egyházlátogatási körútja (1745)*, Studia Varia. Tanulmánykötet, szerk. Balázs, József – Bojtos Anita – Paár Tamás – Tompa Zsófia – Turi Gergő – Vadász Noémi, Budapest 2016, 13–22; UŐ, *Barkóczy Ferenc esztergomi reprezentációja*, Egyház és reprezentáció a régi Magyarországon (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok 12.), szerk. Báthory Orsolya – Kónya Franciska, Budapest 2016, 103–111; LIPP MÓNKA, *Egyházi reprezentáció Egerben Erdődy Gábor és Barkóczy Ferenc püspökök idejében*, Egyház és reprezentáció a régi Magyarországon, 255–265.; DÓBÉK ÁGNES, *Barkóczy Ferenc (1710–1765) könyvtára* DÓBÉK ÁGNES, *Barkóczy Ferenc (1710–1765) könyvtára* (A Kárpát-medence kora újkori könyvtárai XI.), Budapest 2021; UŐ, *The Italian Influence on 18th-Century Hungarian Culture in the Light of the Activities of a Hungarian Prelate, Ferenc Barkóczy*, Acta Philologica 60 (2023) 93–105; *Catholic Hierarchy* (2024. február 26.)

²⁶⁹ A római Szent Péter-bazilika magyar gyóntatója (1732–1741), korábban Nagyszombatban tanított (1717–1718, 1725–1729), plébánosi hivatalt itt nem említenek vele kapcsolatban, azonban később Budán igen (1741–1745). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 3 (1988) 1718–1719; LUKÁCS, UŐ, 8 (1994) 488, 549, 612, 675.

²⁷⁰ Később egri nagyprépost, buduai választott püspök (1746–1777). *Libri Regii* 40.186; MKL 3 (1997) 115.

²⁷¹ Zágrábi kanonok (1743–1751). IVANČAN, 803–804.

²⁷² Koller Ignác veszprémi püspök: 56)

7. Keglevich Zsigmond²⁷³ gróf, esztergomi kanonok, 30 éves, 1761. május 26. Tíz éve ismerte meg a jelöltet az országgyűlés alkalmával, de másutt és az egyházmegyéjében is találkoztak; kettőjük családja távoli rokonságban állt egymással.

8. Richvaldszky György²⁷⁴ Szent Istvánról nevezett egervári prépost, máramarosi főesperes, egri kanonok, 42 éves, 1761. május 30. A jelöltet 1745 ót ismerte, mióta ugyanabban a városban laktak.

12. Batthyány Ignác

96) 1780 Batthyány Ignác erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1780–1798)

Gróf Batthyány Ignác Alajos Xavér János Antal a Vas vármegyei Németújváron született 1741. június 30-án, és ugyanaznap keresztelték meg. Magyarország egyik legősibb nemes családja grófi ága pinkafői alágának a sarja, aki így a Németújvár örökös ura (*perpetuus in Németújvár*) címet is viselte. Édesapja Batthyány Imre (1701–1774) gróf, a Hétszemélyes Tábla bírása, később királyi étekgómmester (1758–1774), édesanyja Saurau Anna Mária (Anna Maria von Saurau) grófnő. Tizenhatan voltak testvérek, az ötödik gyermek (egyben a második fiú) volt Ignác.²⁷⁵ A legidősebb fiú, Batthyány József, apjához hasonlóan a királyi étekgómmester (1787–1806) országos méltóságig emelkedett.

A nagyszombati anyakönyv szerint Batthyány Ignácnak csak a bécsi Theresianumban kezdett alsóbb fokú tanulmányairól tud (1754), de biztosan eltöltött három tanévet a piaristáknál is: KOLTAI szerint a későbbi püspök a pesti piaristáknál két évet végzett el (1755–1757), majd Pinkafőn volt magántanuló ugyancsak piarista vezetéssel (1757–1758). KOLTAI szerint Batthyány Ignác ezekben az években be szeretett volna lépni a piaristák közé, azonban erre apjától nem kapott engedélyt. VERESS anyakönyve szerint Erdély majdani püspöke alsóbb tanulmányait Budán, Pesten és Bécsben végezte. Filozófiát Grazban tanult (1759–1761). A kisebb rendeket 1759. augusztus 24-én Zichy Ferenc győri püspök (1743–1783) adta fel neki Győrben. Másodéves filozófus hallgatóként már bírta a Szent György vértanúról nevezett jáki apáti beneficiumot, amelynek kegyúri jogai ekkor ideiglenesen Batthyány-kézben voltak. A teológiát Nagyszombatban kezdte (1761–1763) Batthyány Ignác, aki előbb a Marianum (1761–1762), majd a Seminarium Generale (1762–1763) növendéke volt. A Collegium Germanicum et Hungaricumba 1763. november 1-én érkezett meg. Rómába a teológia második évére érkezett. Az Örök Városban szentelték szubdiakónussá (1764. március 17.) és diakónussá (1764. április 29.), és itt szentelték pappá, a Lateráni bazilikában 1764. június 16-án. Abban a megtiszteltetésben volt része, hogy 1765-ben Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában a Szentatya jelenlétében. A teológiai doktorátust a kollégiumban szerezte meg 1766. március 18-án, majd az Örök Várost 1766. március 31-én hagyta el.

Egri kanonok lett 1767-ben, ugyanott nagyprépost 1773-tól püspöki kinevezéséig. Erdélyi processzusa alkalmával a tanúk kiemelték, hogy káptalani feladatait fáradhatatlan buzgalommal végezte, valamint azt is, hogy nagypréposti kinevezése előtt ugyanott az éneklőkanonoki méltóságot töltötte be.

Az Erdély Egyházmegye élére Mária Terézia nevezte ki. A Katolikus Státusz nem élhetett jelölési jogával, az uralkodó a gyűlés megkérdezése nélkül nevezte ki Batthyányt erre tisztségre. A processzushoz csatolt *praesentoriae* 1780. június 28-án kelt. Amikor 1781. június 25-én prekonizálták, már II. József volt az uralkodó. Püspökké 1781. augusztus 5-én

²⁷³ Esztergomi kanonok (1760–1805). KOLLÁNYI, 372–373.

²⁷⁴ Richvaldszky György esztergomi segédpüspök:18)

²⁷⁵ *Verzeichniss*, 32. Ezzel szemben NAGY csupán nyolc gyermekről tud. Vö. NAGY Pótlék kötet (1868) 112.

szentelte Eszterházy Károly egri püspök (1761–1799) Egerben. Székét augusztus 12-én foglalta el. Erdély püspökeként, elődeihez hasonlóan ő is valóságos belső titkos (1780. július 10.),²⁷⁶ illetve erdélyi kormányzósági (guberniumi) tanácsos. Felékesítette a székesegyházat, felújította a rezidenciát. Miután II. József feloszlatta a szerzetesrendeket, megszerezte a trinitárius kolostort és templomot, amelybe a szemináriumot költöztette. Batthyány Ignác már római tanulmányai alatt könyvtáros volt a Collegium Germanicum et Hungaricumban, a könyveket Egerben is gyűjtötte, végül Gyulafehérvárott könyvtárat alapított (Batthyáneum), valamint ugyanott nyomda és csillagda létesítése is fűződik a nevéhez. Ő maga is számos művet írt, illetve adott ki. Kolozsvárott hunyt el 1798. november 17-én. A gyulafehérvári székesegyházban temették el.²⁷⁷

Tanúk

1. Zábráczy József²⁷⁸ egri kanonok, pankotai főesperes, 35 éves, 1780. július 24.²⁷⁹ A jelöltet tizennégy éve igen jól ismerte.
2. Nováky József²⁸⁰ egri irodaigazgató, 27 éves, 1780. július 25. Kilenc éve kiválóan ismerte a jelöltet.

13. Batthyány József

- 92) 1759 Batthyány József erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1759–1760)
76) 1760 Batthyány József kalocsa-bácsi érsek (*Colocen. et Bachien.*, 1760–1776)
4) 1776 Batthyány József esztergomi érsek (*Strigonien.*, 1776–1799, 1778 bíboros)

Gróf Batthyány József Félix János Nepomuk Ádám Bécsben született, és 1727. január 30-án keresztelték meg a bécsi Schottenkirche-ben. A Németújvár örökös ura (*perpetuus in Németújvár*) cím a keresztlevélben nem fordul elő, a későbbi dokumentumok azonban többször említik, ahogyan a Vas vármegye örökös grófja (*comitatus Castriferrei perpetuus comes*) titulust is. Magyarország egyik legősibb nemes családja hercegi ágának a sarja. Édesapja Lajos gróf, aki hitvese révén a Strattmann név örököse, és aki később – többek között – magyar királyi kancellár (1733–1746), illetve nádor (1751–1765) lett. Az édesanyja Kinsky Teréz birodalmi grófnő (*Reichsgräfin*), akinek testvére, Fülöp József (Philipp Joseph Kinsky, Filip Josef

²⁷⁶ AT-OeStA/HHStA RK GehR 2-1-7 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Batthyany, Graf Ignaz, Bischof, 1780.07.10. (2024. április 2.)

²⁷⁷ Vö. t.k. *Libri Regii* 53.19; *Hier. Cath.* VI (1958) 413; NAGY Pótlék kötet (1868) 111–112; SZINNYEI 1 (1891) 695–697; WISSGRILL, 315–316; *Verzeichniss*, 32–37; LThK 2 (2009) 83; MKL 1 (1993) 661; FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 87, 119; KMETY–SZÖGI–VARGA 8289; VERESS, 204; FERENCZI, 179–180; JAKUBINYI, 34; VARJÚ ELEMÉR, *Gróf Batthyány Ignác (1741–1798.)*, Magyar Minerva 2 (1901–1902) V–XXXII; BIRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 246; BIRÓ VENCEL, *Gr. Batthyány Ignác 1741–1798. Emlékezés születésének kétszázéves évfordulóján* (Erdélyi Tudományos Füzetek 127.), Kolozsvár 1941; *A piarista diák kis kalauza*, 7. kiad., Budapest 1943, 71; KOLTAI ANDRÁS, *Batthyány Ignác piarista hivatása*, Útjaidon. Ünnepi kötet Jelenits István 70. születésnapjára, szerk. Bazsányi Sándor – Horkay Hörcher Ferenc – Lázár Kovács Ákos – Tözsér Endre – Zsávolya Zoltán, Budapest 2002, 168–189; *Batthyaneum. Omagiu fundatorului Ignatius Sallestius de Batthyan (1741–1798)*, ed. Doina Biro Hendre, București 2011; ANDREEA MĂRZA, *Imre Dániel în slujba episcopului transilvănean Ignác Batthyány*, Apulum 50 (2013) 447–476; *Catholic Hierarchy* (2023. augusztus 31.)

²⁷⁸ Egri kanonok (1777–1809), vegliai (*Veglien.*) választott püspök (1782-től) és egri nagyprépost (1805-től). 1790-ben testvéreivel nemességet kapott, 1800-ban hozzá a *szadai* praedicatumot. MKL 15 (2010) 420; *Libri Regii* 55.72, 60.97.

²⁷⁹ A tanúvallomás végén törölve: Praesentes manu mea subscripsi et usuali meo sigillo firmavi Viennae Austriae, die 21. Julii 1780.

²⁸⁰ Később egri kanonok (1808–1827). KONCZ, 184–185.

Kinsky), a Kinsky birodalmi hercegi cím (*Reichsfürst*) örököse, később cseh királyi főkancellár (1738–1745) töltötte be a keresztszülei tiszteit. NAGY szerint heten voltak testvérek (négy fiú és három lány), közülük a legidősebb fiú, Ádám (1722–1787) később családfő és ezzel együtt Batthyány-Strattmann birodalmi herceg (*Reichsfürst*) lett.

Mivel a későbbi bíboros Bécsben született és az apa Batthyány Lajost kancellári feladatai Bécshez kötötték, alsóbb fokú tanulmányait KATONA szerint József fia Bécsben végezte; a kortárs jezsuita történetíró még Batthyány József bécsi tanárát is megnevezte.²⁸¹ Felsőbb tanulmányai tekintetében Batthyány a nagyszombati egyetem növendéke volt, ahol 1744–1747 közt a filozófiát, majd 1747–1751 közt a teológiát végezte. Utóbbit Prileszky János²⁸² jezsuita magántanulójaként abszolválta. A Seminarium Generale kápolnájában vette fel a kisebb rendeket tanulmányai vége felé: 1751. január 31-én a tonzúra és a kisebb rendek, május 3-án a szubdiakonátus, majd május 9-én a diakonátus következtek. Pappá püspöke, Zichy Ferenc győri püspök (1743–1783) szentelte a pozsonyi országgyűlés alkalmával, 1751. június 29-én.²⁸³ Ugyanezen a diétán választották nádorrá édesapját néhány héttel korábban.

Hamarosan, 1752. január 29-én esztergomi kanonok és barsi főesperes lett. Ugyanebben az évben előbb B.Sz.M.-ről nevezett rátóti prépost (a javadalom adományozása az Esterházyak kezében volt), majd 1753-ban a Stephaneum prefektusa. Ez utóbbi feladat nem tarthatott sokáig, mivel már május 6-án a Szent Mihályról nevezett vasvári társaskáptalan prépostja, egyben a Győri Egyházmegye Vas vármegyei részének általános helynöke és vasi főesperes. Zichy Ferenc győri püspök tanúsítványa szerint a társaskáptalant, valamint a nagyjából százhusz plébániából álló részt jámboran és bölcsen kormányozta. Nem csupán a Vas vármegyei egyházközségeket vizitálta a győri püspök kérésére, de az esztergomi érsek megbízásából a Bars és a Zólyom vármegyei plébániákat is. Amikor 1755. augusztus 19-én a Szent Mártonról nevezett pozsonyi társaskáptalan prépostjává nevezte ki Mária Terézia, a dokumentum szerinti címei: Németújvár örökös ura, Vas vármegye örökös grófja, vasvári prépost és kanonok, valamint ugyanazon vármegye főesperese és általános helynöke, esztergomi kanonok, barsi főesperes, apostoli főjegyző (protonotárius). A pozsonyi kinevezéssel együtt Batthyány az esztergomi káptalanban pozsonyi főesperessé lépett elő, továbbá konszisztoriális ülnök lett, azonban megtartotta vasvári prépostságát is, ahol ugyancsak folytatta a munkát. Eközben több kényes ügyben eljárta az esztergomi káptalan megbízásából.

Az erdélyi püspöki szék megüresedése után a Katolikus Státusz a szokásoknak megfelelően élt jelölési jogával, és három jelöltet állított, első helyen Salbeck Mátyás gyulafehérvári nagyprépostot (1759-től váradi nagyprépost, +1764) jelölte. Mária Terézia 1759. május 13-án nevezte ki Batthyány Józsefet Erdély püspökévé, aki a Státusz jelöltjei között a második helyen szerepelt. Ez a nap egyben a királynő születésnapja is volt. A kinevezéshez kapcsolódott a valóságos belső titkos (1759. május 29.)²⁸⁴ (*consiliarius actualis intimus*), illetve az erdélyi kormányzósági (guberniumi) titkos tanácsosi (*Gubernii Transylvanici consiliarius intimus*) cím is. A pápa július 13-án prekonizálta pozsonyi prépostsága egyidejű megtartása mellett. A püspökszentelésre december 2-án került sor Bécsben a Szent Péter-templomban (Peterskirche), Migazzi Kristóf Antal bécsi hercegérsek (1757–1803) szentelte fel. Batthyány székét 1760. február 10-én foglalta el. A munkát késedelem nélkül elkezdte: a tanúvallomások szerint katekéziseket és hitszónoklatokat tartott,

²⁸¹ A recens életrajzok többsége ezzel szemben KOLLÁNYI alapján Köszeget tekinti tanulmányi színhelyül. Vö. KOLLÁNYI, 362.

²⁸² (1709–1790). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1288.

²⁸³ KOLLÁNYI (és nyomában mások) szerint 1751. május 11-én mondta az újmiséjét, ez azonban a papszentelési tanúsítvány fényében nyilvánvalóan téves. Vö. KOLLÁNYI, 362. KOLLÁNYI valószínűleg KATONÁNAK az édesapa nádorrá választására vonatkozó mondatát értette félre. Vö. KATONA, *Hist. Col.*, 2 (1800) CLXIV.

²⁸⁴ AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-35 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Batthyany, Graf Joseph, Bischof, 1759.05.29. (2024. április 2.)

megkeresztelt néhány unitáriust, jezsuiták segítségével missziót indított és májusban az egyházmegyei vizitációt kezdte meg. Ezen túl gondja volt a szegényekre is.

Erdélyi szolgálata igazából el sem kezdődhetett, amikor nagyon gyorsan véget is ért: az uralkodónő 1760. május 22-én kalocsa-bácsi érsekké emelte Batthyány Józsefet. A kinevezéssel együtt járt Bács vármegye örökös főispáni tisztsége (*supremus perpetuus comes*) is, azonban ő volt az utolsó a kalocsa-bácsi érsekek közül, aki ezt a hivatalt betölthette. A prekonizációra december 15-én került sor. Az érseki palliumot 1761. február 2-án vette át Bécsben Migazzi Kristóf Antal bécsi hercegérsektől (1757–1803), az ünnepélyes székfoglalóra május 21-én került sor (az ünnepélyes bevonulás előtt jobbra Hajóson tartózkodott). Lényegében befejezte a kalocsai főszékesegyházat, rendezte a káptalan anyagi helyzetét és növelte azt, mivel a Szent Pálról nevezett bácsi (kis)préposti címet egyesítette a testülettel. A szeminárium számára új, nagyobb épületet emelt, a régi épületbe pedig letelepítette a piaristákat. Az új rezidencia építése azonban csak terv maradt. Vizitált, templomokat és plébániákat alapított. Ő volt a 18. században az egyetlen kalocsai főpásztor, aki egyházmegyei zsinatot tartott 1763-ban. Egyházmegyéje plébániáit esperesi kerületekbe rendezte. Többek között a Hétszemélyes Tábla ülnökeként (később társbírájaként) részese volt országos ügyeknek, azonban mivel az esztergomi szék 1765-től üresedésben volt, így még nagyobb lett szavának súlya. Tanácsosként részt vett a Magyar Királyi Helytartótanács munkájában. Ugyanebben az évben lett a Szent István Rend nagykeresztes lovagja. Ádám bátyja bírta a vasi örökletes főispáni tisztséget (*supremus et hereditarius comes*), azonban a vármegyét 1771-től 1780-ig adminisztrátorként József érsek vezette.

Amikor Mária Terézia 1776. január 1-én esztergomi érsekké nevezte ki, már kiharcolták a főegyházmegye területéből a besztercebányai, a rozsnyói és a szepesi püspökségeket. Ekkorra megszűntek az egykor az esztergomi érsek alá tartozó exempt plébániák is (1771). Esztergom vármegye örökös főispáni tiszttét (*supremus perpetuus comes*) azonban – ellentétben a zajló országos közigazgatási reform tendenciáival – mint esztergomi érsek betölthette. Székét 1776. július 2-án foglalta el Nagyszombatban.²⁸⁵ Ugyanekkor helyezte a vállára ünnepélyesen Migazzi Kristóf bíboros a palliumot is. A területrendezést kalocsa-bácsi érsekként még ő maga készítette elő. Az 1776–1777-ben megalapított latin és görögkatolikus egyházmegyék azonban mind az esztergomi metropolita fennhatósága alá kerültek. 1778. június 1-én VI. Piusz pápa bíborossá nevezte ki. Címtemploma a Tiberis-szigeten lévő Szent Bertalan-templom (*San Bartolomeo all'Isola*) lett. A megváltozott területű egyházmegyéjét Batthyány két részre osztotta és egy-egy segédpüspök alá rendelte. II. József uralkodása alatt – Migazzi Kristóf bíborossal karöltve – védelmezte az Egyház jogait és tiltakozott az uralkodói rendeletek ellen. Amikor VI. Piusz pápa 1782-ben Bécsben járt, személyesen adta át Batthyány Józsefnek a bíborosi kalapot. Főpásztorként vizitált és több mint ötven új plébániát alapított. Fontos volt számára a papképzés, a papnevelő intézetet a pozsonyi várba költöztette, két kórházat alapított, gondja volt a szegényekre, árvákra, özvegyekre és a diákokra is. Pozsonyban primási palotát építtetett, ahol híres könyvtárát is elhelyezte. Pesten bérbe vett nem sokkal halála előtt a várostól fásítás és területszabályozás céljából egy mocsaras területet, a mai Városliget elődjét, ahol egy tavat és két szigetet alakíttatott ki. Ő volt az utolsó, aki Pozsonyban királyt koronázott (II. Lipót, Szent Márton-dóm, 1790. november 15.), és ő volt az első, aki az újkori Budán elkezdte a sort (I. Ferenc, Mária Magdolna-templom, 1792. június 6.). 1799. október 23-án hunyt el Pozsonyban. A Szent Márton-dómban temették el.²⁸⁶

²⁸⁵ A recens életrajzok – tévesen – június 1-re teszik a székfoglalást. Vö. *Esztergomi érsekek*, 349; MKL 1 (1993) 662.

²⁸⁶ Vö. t.k. *Libri Regii* 43.245, 45.219, 46.191, 47.101, 47.162, 50.72, 50.73, 50.78, 50.79, 50.143, 55.267, 59.99/a; *Hier. Cath.* VI (1958) 173, 387, 412–413; NAGY 1 (1857) 236, 244–246, Pótlék kötet (1868) 110; SZINNYEI 1 (1891) 697–699; MKL 1 (1993) 661–662, 3 (1997) 352–353, 11 (2006) 816–817; LThK 2 (2009) 83; *Verzeichniss*, 11, 16–17; KMETY–SZÖGI–VARGA 6842; KOLLÁNYI, 362–365; RIMELY, *Cap. Pos.*, 245; FERENCZI, 180;

Tanúk

1. Muszka Miklós²⁸⁷ SJ, dr. theol., és teológiai tanár, 45 éves, 1759. május 23. Kilenc éve, Nagyszombatból és Bécsből ismerte a jelöltet.
2. Amand Perschl OSB, B.Sz.M.-ről nevezett, másként a skótok bécsi monostorának fogadalmas szerzetese, jelenleg előljárója és ugyanott a plébánia kormányzója, 53 éves, 1759. május 23. Tizenöt éve ismerte meg a jelöltet, aki akkor Bécsben végezte tanulmányait.
3. Somlyai Adalbert²⁸⁸, csíksomlyói, cs. és kir. erdélyi udvari tanácsos, 51 éves, 1760. július 9. Hat éve, Bécsben ismerte meg a jelöltet.
4. Bándi Ferenc, székelyudvarhelyi, kir. erdélyi udvari tanácsos, 45 éves, 1760. július 9. Több éve ismerte a jelöltet, de különösen azóta, hogy Batthyány erdélyi püspök lett.
5. Gaslevics Antal²⁸⁹ (Antun Gaslević) kalocsai mesterkanonok, teológiai doktor, főszentszéki ülnök, 43 éves, 1776. január 30. Tizenhárom éve ismerte a jelöltet, aki a főpásztor volt.
6. Szabó András²⁹⁰ esztergomi kanonok, apostoli protonotárius, teológiai doktor, a bécsi Collegium Pazmanianum prefektusa, 38 éves, 1776. január 30. Korábban gyakran asszisztált Batthyány József érseknek.

14. Benzoni János Antal

118) 1730 Benzoni János Antal zengg-modrusi püspök (Ivan Antun Benzoni, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1730–1745)

Giovanni Antonio Benzoni (horvátul Ivan Antun Benzoni, magyarul Benzoni János Antal) Fiumében (mai horvát neve Rijeka) született, ott keresztelték meg 1693. május 23-án. Mindkét ágon fiumei patríciuscsaládból származott. Édesapja Giovanni Felice Benzoni (Ivan Feliks Benzoni). A Benzoni cremonai patríciuscsalád, amelynek két tagja a 17. század közepén érkezett Fiumébe. Egyikük, Giovanni Battista (Ivan Krstitelj, +1709) fia, Felice (Feliks, 1662–1716), Benzoni János Antal apja tengerészeti felügyelő volt, és a spanyol örökösödési háborúban (1701–1714) tüntette ki magát. Giovanni Battista négy unokája, köztük a későbbi püspök a birodalmi nemességet és lovagi címet 1720. február 14-én nyerte el. Benzoni János

JAKUBINYI, 33–34; KATONA, *Hist. Col.*, 2 (1800) CLXIV–CLXXXVIII; Uő, *Kal. érs.*, 2 (2001) CLXIV–CLXXXVIII; MESZLÉNYI, *Hercegrímások*, 122–146; *Esztergomi érsekek*, 347–354; *Magyarország vármegyéi, Vas vármegye*, (a főispáni adminisztrátori tisztségre vonatkozóan különösen 256–257); *Mo. főispánjai*, 69, 228; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 246; *Visitatio Canonica. Egyházlátogatási jegyzőkönyvek Batthyány József esztergomi érsek idejéből 1776–1779*, vál., s.a.r., bev. Tomisa Ilona, Budapest 1997; BEKE MARGIT, *Batthyány József esztergomi érsek (1776–1799)*, *Miscellanea Ecclesiae Strigoniensis*, szerk. Beke Margit, Budapest 2004, 68–72; *A Batthyányak évszázadai*, szerk. Zsámboky Mónika, Szombathely 2005; FORGÓ ANDRÁS, *Batthyány József esztergomi érsek szerepe a görögkatolikus egyháziak országgyűlési részvételében*, *Athanasiana* 36 (2013) 69–81; TÓTH TAMÁS, *Az 1763-as kalocsai zsinat*, *Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből*, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 77–91; SZILÁGYI CSABA, *Batthyány József canonica visitatiója, 1756. Módszertani forráselemzés*, *Iustitia duce, caritate comite. Válogatott tanulmányok Erdő Péter bíboros, prímás-érsek 70. születésnapjára*, szerk. Kumintz Géza, Budapest 2022, 253–279; *Catholic Hierarchy* (2023. július 20.)

²⁸⁷ SZINNYEI 9 (1903) 427–428; 1753–1773 között tartózkodott Bécsben. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1069.

²⁸⁸ Vö. NAGY 10 (1863) 283.

²⁸⁹ Kalocsai kanonok (1759–1787). LAKATOS, 124.

²⁹⁰ Esztergomi kanonok (1773–1804), a Collegium Pazmanianum prefektusa (rektor) (1775–1777), később az első kassai püspök (1804–1819). KOLLÁNYI, 385–386; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 330; Szabó András korábban pozsonyi kanonok (1768–1773) is volt. RIMELY, *Cap. Pos.*, 281.

Antalnak két fiútestvére biztosan volt.²⁹¹ Az édesanya Ursula Marotti (Uršula Marotti, Ursula Marotti). A Marotti család szintén a 17. században került Fiumébe, Voloscából (Volosko). Benzoni János Antal anyai nagybátyja Giorgio Francesco Saverio Marotti (Juraj Franjo Ksaver Marotti) pedenai (pićani) püspök (1713/1716–1740). Benzoni a püspöki kinevezéséhez (*de Benzony* névvel említve) kapcsolódóan nyert 1731. február 12-én magyar indigenátust (*de Benzonzj, de Benzonzj* névvel említve).

A vizsgált dokumentumok és életrajzok nem térnek ki az alsóbb fokú tanulmányok színhelyére, de feltételezhető, hogy azokra szülőhelyén, illetve annak közelében kerülhetett sor. Perugiában teológiai és filozófiai doktorátust szerzett 1713. augusztus 31-én. Ezt követően négy évig Rómában kánonjogot tanult Francesco Maria Casini OFMCap. bíboros (1712–1719) mellett. Pappá nagybátyja szentelte Rudolfswerthben (ma Novo Mesto) 1717. augusztus 29-én.

Hazatérve Benzoni még 1717-ben fiumei kanonok lett, majd nagybátyja mellett a Pedenai (Pićani) Egyházmegye általános helynöke. Az uralkodó ezt követően modrusi főesperessé nevezte ki (1727-ben már biztosan az volt). Helynökként és főesperesként is vizitálta a rábizott területet. 1729-től Rómában birodalmi ágens és az uralkodó követének római udvarában a császári levéltár őre (*agens imperialis et custos archivii caesariae apud aulam Romanam legationis per Majestatem...*). A császári követ (*minister plenipotentarius*) tisztét ekkor Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros, monreale-i érsek (1725–1739) töltötte be (1722–1735).

III. (VI.) Károly 1730. április 21-én Benzoni János Antalt zengg-modrusi püspökké nevezte ki. A királyi diploma szerint ekkor modrusi főesperes, de a tanúvallomások megerősítik, hogy kinevezésekor fiumei kanonoksága és római megbízásai is megvoltak még. A kánoni eljárást Cienfuegos bíboros Rómában mint a német nemzet, valamint a Habsburg országok és örökös tartományok társprotektora (*conprotector*) folytatta le. Benzont 1730. október 2-án prekonizálták, majd ugyancsak Cienfuegos bíboros szentelte őt püspökké 1730. október 8-án. Püspöki működését a háborús helyzet, valamint a ferencesekkel és pálosokkal való viták nehezítették, de sok nehézsége volt a likai és a krobáviai katonai közigazgatással is. Fontos volt Benzoni János Antal számára a papképzés ügye és a papok anyagi támogatása, továbbá a római *Propaganda Fide* Kongregációtól horvát és glagolita nyelvű liturgikus és erkölcssteológiai könyveket szerzett be és juttatott el a papsághoz. A tudatlanság megszüntetése és az emberek erkölcsi életének javítása érdekében a püspök elrendelte, hogy a jezsuiták által tartott missziókat tartsanak minden plébánián. Pasics Teofil (Teophil Pašić, bazilita, *Plataeen.*, 1738–1745) apostoli vikáriust, egyben márcsai püspököt rítusvikáriusává nevezte ki az unió elősegítése céljából, azonban ez a terve nem járt sikerrel. Felváltva lakott Zenggben és Fiumében. Utóbbiban hunyt el 1745. december 3-án. Itt, szülővárosában temették el.²⁹²

Tanúk

1. Joseph Salvay²⁹³ báró, Jakob báró fia Bécsből, 31 éves, 1730. augusztus 31. Úgy tizenegy éve ismerte meg a jelöltet Bécsben, majd Fiumében is találkoztak, ahonnan együtt kerültek Zenggbe.

²⁹¹ szerint a püspök egyik testvére lett később jezsuita, ez azonban az életrajzi adatokat összevetve lehetetlen. A magyar indigenátust Benzoni János Antal számára 1731-ben adományozó királyi diploma a püspök két testvérét említi. Volt valóban egy jezsuita is a családban, aki feltehetőleg a püspök unokatestvére volt. Ők négyen nyertek birodalmi nemességet és lovagi címet 1720-ban. Vö. WURZBACH I (1856) 285–286, LUKÁCS *Cath. gen.*, 87; HBL, *Benzoni* (1983); *Libri Regii* 36.250.

²⁹² Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 372; *Libri Regii* 36.187, 36.250; *Illyrici Sacri* IV (1769) 160–162; MKL I (1993) 753; HBL, *Benzoni* (1983); HBL, *Benzoni, Ivan Antun* (1983); DEKOVIĆ, 79; FEST ALADÁR, *Fiume Magyarországhoz való kapcsolásának előzményeiről és hatásairól*, *Századok* (50/4–5) 239–266; IVAN ANTUN BENZONI, *Izvjješće Ivana Antuna Benzoniija 1741. godine*, *Fontes* 7/1 (2001) 174–210; *Catholic Hierarchy* (2024. január 8.)

²⁹³ 1720-tól osztrák báró. Kneschke 8 (1868) 30.

2. Joseph von Ehrenstein²⁹⁴ birodalmi lovag, Ernst fia Bécsből. 25 éves, 1730. augusztus 31. Három éve találkozott a jelölttel, amikor hazatért Bécsbe, de közelebről egy éve ismeri.

15. Berchtold Ferenc

65) 1776 Berchtold Ferenc besztercebányai püspök (Franz von Berchtold, *Neosolien.*, első püspök, 1776–1793)

Franz Peter Paul Ignaz von Berchtold zu Ungarschitz (ungerschützi Berchtold Ferenc Péter Pál Ignác) gróf (később: gróf és ungerschützi báró) 1730. június 25-én született Nagyszombatban, Pozsony vármegyében, ugyanaznap keresztelték meg. Az ősi család az osztrák nemességhez tartozott. A *Berchtold* név *Berchtoldt* alakban is előfordul. A keresztlevél (*e comitibus*), illetve a magyar indigenátust adományozó diploma (*comites*) általánosságban grófként hivatkoznak rájuk (magyar közjogi szempontból ez megfelelő is), WISSGRILL és KNESCHKE szerint azonban a család tagjai 1673-ban egészen pontosan a birodalmi grófságra (*Reichsgrafenstand*) emeltettek. A keresztlevél tanúsága szerint a szülők *Franz* (Ferenc) gróf és *Sophia von Eyersperg* (Eiersperg Zsófia). Három fiúgyermekük, köztük a későbbi püspök 1751. október 1-én nyert magyar indigenátust. A királyi kiváltságlevélben az akkor már elhunyt apa *Antonius* (Anton, Antal) néven szerepel, aki a Pálffy-ezred ezredese volt, és Bernáth György, Ferenc püspöki processzusának egyik tanúja is említi, hogy az apa a törökök ellen vívott krotzkai (Grocka) csatában (1739) veszítette életét. VERESS szintén *Antonius* néven hozza. Ha nem elírás történt, akkor az édesapának – a kor szokásainak teljesen megfelelően – több keresztneve lehetett; közismerten *Anton* (Antal) néven ismeretes. Ungerschütz (Ungarschitz, ma németül Ungarschitz; Uherčice a csehországi Znojmo közelében) Dél-Morvaországban volt található, és a család azon ága, amelyhez a püspök tartozik, innen nevezte magát. Az 1751-es honosításkor a grófi titulussal együtt csak a praedicatum tűnik fel (*de Ungersicz*); a családtagok címei között egyébként többször feltűnő – és a magyar bárósággal eredetileg nem egészen azonos – ungerschützi bárói (*Freiherr zu Ungarschitz*) cím csak a későbbi magyar királyi dokumentumokban lelhető fel.²⁹⁵ A keresztlevél tanúsága szerint a keresztelő pap és – szokatlan módon – egyben az egyik keresztszülő Zichy Ferenc gróf (győri püspök 1743–1783).

A későbbi püspök az alsóbb fokú tanulmányokat Bécsben végezte. A filozófia második és harmadik évére (1746–1748) került Nagyszombatba, a teológia első évét (1748–1749) pedig mint a Collegium Pazmanianum konviktoráé újra a császárvárosban hallgatta. 1749. március 1-én bérálta meg, valamint adta fel neki a tonzúrát és a kisebb rendeket a bécsi segédpüspök. A római Collegium Germanicum et Hungaricumba 1749. október 27-én érkezett tanulmányai folytatására. Az Örök Városban szentelték szubdiakónussá 1751. december 19-én. A processzushoz csatolt tanúsítvány szerint a következő évben március 13-án a kollégiumban teológiai doktorátust²⁹⁶ szerzett, majd április 3-án elhagyta Rómát.

Csáky Miklós esztergomi érsek (1751–1757) udvarába került. A főpásztor szentelte diakónussá Nagyszombatban 1753. április 21-én, majd pappá Pozsonyban 1753. június 29-én. A Bars vármegyei Verebélyen 1754. március 20-án esperes, plébános lett. Mária Terézia 1758.

²⁹⁴ Vö. Kneschke 3 (1861) 50–51.

²⁹⁵ 1758: comes Franciscus Berchtoldt, liber baro ab Ungerschitz. *Libri Regii* 44.254; 1760: comes Franciscus Berchtold, liber baro ab Ungerschitz. *Libri Regii* 45.257; 1776: comes Franciscus Berchtoldt, liber baro ab Ungerschütz. *Libri Regii* 50.113; Az 1751-es királyi kiváltságlevélben bárói cím még nincs említve: comes Franciscus Berchtold de Ungersicz. *Libri Regii* 42.172.

²⁹⁶ Accepit lauream doctoralem philosophiae et theologiae in hoc Collegio: VERESS, 176.

július 10-én²⁹⁷ nevezte ki esztergomi kanonokká. A káptalanban 1760. szeptember 9-től²⁹⁸ barsi főesperes. Barkóczy Ferenc hercegprímás, esztergomi érsek (1761–1765) megbízottjaként (*deputatus*) ő vette át a jezsuitáktól 1761. október 31-én Bécsben a Collegium Pazmanianum irányítását, amelyet azután prefektusként (*praefectus*) csak néhány napig vezethetett, ugyanis az érsek utasítása szerint november 5-én a diákságot Nagyszombatba költöztette át. Berchtold Ferencet 1763. február 1-én az uralkodó a Szentséges Üdvözítőről nevezett kapornaki apáttá, majd 1764. április 19-én novi (*Novien.*) választott püspökké nevezte ki. Utóbbi diploma szerint kinevezésekor esztergomi kanonok, barsi főesperes, kapornaki apát és általános helynök volt. 1773-ban esztergomi kanonokból a Szent Mártonról nevezett pozsonyi társaskáptalan prépostja lett, amely tisztségbe február 23-án iktatták be.

Mária Terézia 1776. január 15-én az újonnan megalapított Besztercebányai Egyházmegye első püspökévé nevezi ki. Ekkor novi választott püspök, kapornaki apát, pozsonyi prépost és főesperes, valamint a Magyar Királyi Helytartótanács tanácsosa. A pápa szeptember 16-án prekonizálta az új főpásztort. Batthyány József hercegprímás, esztergomi érsek (1776–1799) Pozsonyban szentelte püspökké 1776. október 13-án. Székét október 28-án foglalta el a besztercebányai Nagyboldogasszony-plébániatemplomban. 1780. július 3-tól valóságos belső titkos tanácsos.²⁹⁹ Nehéz körülmények közé érkezett, és egyházmegyéje is kevés bevétel felett rendelkezett. A kinevezést megelőző kánoni eljárás során Muszka Miklós tanú is emlékeztetett arra, hogy a székvárosban erőteljes az evangélikus jelenlét. Berchtold püspök vizitált, plébániákat szervezett, illetve a székvárosában püspöki rezidenciát építtetett, amely azonban az 1783-as tűzvészben súlyos károkat szenvedett. Az időközben megürült, jóval gazdagabb győri püspöki széket nem fogadta el, mivel püspöksége megszüntetésétől is tartott, tiltakozott továbbá az ellen a terv ellen, hogy egyházmegyéjét a rozsnyói, illetve a szepesi egyházmegyével egyesítsék. Elhunyt 1793. augusztus 14-én Szentkereszten (ma Garamszentkereszt). Az ottani Szent Kereszt-templomban temették el.³⁰⁰

Tanúk

1. Muszka Miklós³⁰¹ dr. theol., Szent Miklósról nevezett székesfehérvári prépost, apostoli főjegyző, 61 éves, 1776. április 19. Több mint húsz éve ismerte a jelöltet, Nagyszombatban együtt laktak.
2. Bernáth György³⁰² cs. és kir. udvari királynői vagyongazdálkodási titkár, magyar udvari ágens, a Zala vármegyei ítélőtábla ülnöke, 63 éves, 1776. április 19. A jelöltet annak apja révén, fiatal kora óta ismerte.

²⁹⁷ Másutt 1758. július 23. KOLLÁNYI, 371. A *Libri Regii* szerint azonban a kinevezés ideje 1758. július 10. *Libri Regii* 44.254.

²⁹⁸ Másutt 1760. szeptember 19.: KOLLÁNYI, 371. A *Libri Regii* szerint azonban a királyi kinevezés ideje 1760. szeptember 9. Vö. *Libri Regii* 45.257.

²⁹⁹ AT-OeStA/HHStA RK GehR 2-1-6 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Berchtold, Graf Franz, Bischof, 1780.07.03. (2024. április 2.)

³⁰⁰ Vö. t.k. *Libri Regii* 42.172, 42.257, 44.254, 46.108, 47.27, 50.76, 50.113; *Hier. Cath.* VI (1958) 306; NAGY 2 (1858) 7–8; SZINNYEI 1 (1891) 898; Kneschke 1 (1859) 321–323; WISSGRILL 337–343; MKL 1 (1993) 758; KMETY–SZÖGI–VARGA 7042; VERESS, 175–176; NÉMETHY, 494; KOLLÁNYI, 371–372; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 157–161, 329; FAZEKAS 2155; RIMELY, *Cap. Pos.*, 246; *Mons. František Berchtoldt*. <https://bbdieceza.sk/banskobystricka-dieceza/predosli-biskupi-2/mons-frantisek-berchtoldt/> (2022. február 18.); *Catholic Hierarchy* (2022. február 18.)

³⁰¹ (1713–1783). A Jézus Társasága feloszlása után 1773-tól székesfehérvári prépost, majd 1776-tól ő az első besztercebányai nagyprépost. *Libri Regii* 50.121; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1069; SZINNYEI 9 (1903) 427–428.

³⁰² Magyar kamarai ágens (ügyvivő) 1746–1780. Működött a Magyar Udvari Kancelláriánál is. FALLENBÜCHL, *A magyar kamara*, 331.

16. Berényi Zsigmond

9) 1728 Berényi Zsigmond esztergomi segédpüspök (*Mallen.*, 1728–1739)

38) 1739 Berényi Zsigmond pécsi püspök (*Quinqueecclesien.*, 1739–1748)

Karacsberényi báró (1720-tól gróf) Berényi Zsigmond József 1694. szeptember 30-án részesült a keresztségben születési helyén, a Nyitra vármegyében fekvő családi vár, Bodok várkápolnájában.³⁰³ Édesapja Berényi György aranysarkantyús lovag, császári és királyi tanácsos, édesanyja Divék-ujfalussi Ujfalussy Klára grófnő. Apja révén 1720. április 1-én grófi címet adományozott neki az uralkodó.³⁰⁴

Trencsénben, majd ezt követően Nagyszombatban (biztosan ott volt: 1705–1710) tanult. KOLLÁNYI szerint 1709. május 20-án vette fel a bérmálás szentségét, majd 1711. november 25-én került egy tanévre Bécsbe. 1712-es beszédét, amelyet a bécsi Stephansdombban tartott és az uralkodónak ajánlott, ki is nyomtatták. A filozófiát Nagyszombatban fejezte be (1712–1714), majd ugyanott kezdte a teológiát (1714–1715). Eközben B.Sz.M.-ről nevezett poroszlói apáttá nevezte ki III. (VI.) Károly 1714. március 24-én, amelyet egyelőre – papszentelés hiányában – mint beneficiumot birtokolhatott, de amelyet végül pécsi kinevezéséig meg is tartott. A teológia első éve után Rómába küldték, a Collegium Germanicum et Hungaricumba 1715. november 20-án érkezett meg. A Lateráni bazilikában szentelték pappá 1718. március 12-én. A teológiai doktorátust 1718. augusztus 26-án szerezte meg a Kollégiumban, majd szeptember 4-én elhagyta az Örök Várost.

Poroszlói apáttá benedikálása 1719. január 8-án történt meg a nyitrai székesegyházban, majd ugyanazon év november 20-án esztergomi kanonok lett. A káptalanban honti főesperes (1720. január 12.), majd éneklőkanonok (1732. július 26.) pécsi püspöki kinevezéséig. Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725) mellett oldalkanonok (1723. július 5.). Főpásztorát elkísérte Regensburgba, ahonnan csak annak halála után tér haza. Esterházy Imre, az új hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) Berényit szintén oldalkanonokjává tette meg (1727. május 25.), majd segédpüspökké választotta ki. A tanúk 1728-as processzusa kapcsán apáti címe mellett a káptalanban viselt nógrádi főesperesi tisztségét említik. A pápa 1728. június 14-én nevezi ki a mallusi címre. Esterházy Imre augusztus 15-én szentelte püspökké Pozsonyban. A tanúk szerint Nagyszombatban és Pozsonyban is végzett főpapi szertartásokat.

Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros, monreáli érseket (1725–1739), akinek Szicíliát 1735-ben a dél-itáliai politikai helyzet változása miatt el kellett hagynia, 1735. március 25-én a pécsi egyházmegye adminisztrátorává (1735–1739) nevezte ki az uralkodó. A pápai kinevezést is ebben a minőségben kapta a bíboros, a kánoni eljárás mellőzésével, pápai bréve útján, 1735. november 15-én. Rezidenciális püspökké Cienfuegot azért sem lehetett kinevezni, mivel monreáli érseki címét egészen 1739 tavaszán történt lemondásáig (1739. április 24.) megtartotta. Az új püspök szeretett volna ugyan eljutni egyházmegyéjébe, azonban erre idős kora és az utazási nehézségek miatt sem került sor. Mivel a rezideálás kötelezettségét nem tudta teljesíteni, nem tudta közvetlenül irányítani egyházmegyéjét (ahogyan a püspökséggel járó főispáni teendőket sem tudta ellátni), így helyettest nevezett ki önmaga helyett, akivel azonban kapcsolatban volt. Esterházy Imre hercegprímás ajánlotta Cienfuegos figyelmébe segédpüspökét, Berényi Zsigmondot, akit a bíboros 1736. január 7-én fel is kért általános helynökének. Berényi püspök ezt követően a kapott utasítások szerint Cienfuegos bíboros, pécsi adminisztrátor (*administrator*) által megbízott adminisztrátorként (*administrator deputatus*)

³⁰³ A CGU anyakönyve a keresztelés napjára teszi a születésnapot. VERESS, 124; KOLLÁNYI szerint szeptember 24-én született. Ekkora különbség a születés és keresztelés ideje közt kevésbé valószínű. Vö. KOLLÁNYI, 335; BORSY szeptember 27-re datálja a születést. BORSY, 28.

³⁰⁴ MKL nem vesz tudomást a grófi címről. Vö. MKL 1 (1993) 767.

igazgatta a Pécsi Egyházmegyét.³⁰⁵ Berényi Zsigmond maga is segítségre szorult, tekintve, hogy sokat volt távol, hiszen a pozsonyi Magyar Királyi Helytartótanács tagja volt, ő maga is helyettest kért fel 1736. november 17-én a pécsi nagyprépost személyében. Később is pécsi kanonokok helyettesítették őt. Berényi Zsigmond pontosan rögzített jogosítványokkal rendelkezett, és olyan feladatokat kellett végrehajtania, mint püspökség, a káptalan, a székesegyház és a szeminárium közötti birtokmegosztás, illetve magának a papnevelő intézetnek a megalapítása, továbbá az egyházmegye vizitációja. Cienfuegos bíboros küldte Pécsre Szent Vince (Vincentius) vértanú ereklyéjét, és a püspökök középkori pallium-viselési privilégiumának visszaszerzéséért is próbált tenni. A bíboros 1739. augusztus 19-én³⁰⁶ Rómában hunyt el, és az Il Gesù-templom lett a temetkezési helye.

Az uralkodó 1739. december 4-én magát Berényi Zsigmondot nevezte ki pécsi püspökké. A prekonizáció – a pápai szék időközben megüresedett és konklávéra került sor – csak következő év szeptember 30-án történt meg. 1741. április 9-én vette birtokba egyházmegyéjét. 1746. július 23-tól valóságos belső titkos tanácsos.³⁰⁷ Püspökként folytatta a korábban az ő aktív közreműködésével megkezdett reformokat, így felépíttette például a papnevelő intézet épületét, templomokat szentelt. Súlyos betegségben, 1748. szeptember 25-én³⁰⁸ hunyt el Pécsen. A székesegyházban temették el.³⁰⁹

Tanúk

1. Giuseppe Mossi SJ, Giuseppe Giovanni fia, áldozópap, a Genovai (Fő)egyházmegyéből, a Collegium Germanicum et Hungaricum ministere, 48 éves, 1728. június 11. A jelöltet tizenkét éve ismerte, amikor a jelölt Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke volt, a tanú maga pedig minister (gazdasági vezető).
2. Ignazio Napoleone, néhai Andrea fia, áldozópap Villecaletumból³¹⁰, az Ascoli Piceno Egyházmegyéből (Marche), 43 éves, 1728. június 11. Tizenhárom éve ismerte a jelöltet, a Collegium Germanicum et Hungaricum prefektusa.
3. Klobusiczky Ferenc³¹¹ báró, címzetes nemesi püspök, esztergomi kanonok, segédpüspök és általános helynök, 34 éves, 1739. december 15. Mint kanonoktárs tizenegy éve ismerte Berényi Zsigmondot.
4. Domenico Cono, a bussetói Néri Szent Fülöp társaskáptalan kanonokja, 48 éves, 1739. december 15. A jelöltet 1728 óta ismerte, Pozsonyból és Pécsről is.

³⁰⁵ Több helyen Cienfuegost rezidenciális, azaz megyéspüspökként, az őt képviselő Berényit pedig adminisztrátorként említik. Ez a használat köznyelvi értelemben igazolható lehet ugyan, azonban a kifejezés mégsem pontos, hiszen Cienfuegos volt az, aki kifejezetten adminisztrátori kinevezést kapott Pécsre az uralkodótól és a pápától egyaránt. Vö. *Libri Regii* 37.211; *Hier. Cath.* VI (1958) 350.

³⁰⁶ Másutt 1739. augusztus 18.: *Catholic Hierarchy* (2021. november 2.)

³⁰⁷ AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-14 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Berenyi, Graf Sigismund, Bischof, 1746.07.23. (2024. április 2.)

³⁰⁸ Klimó György pécsi processzusának egyik tanúja szerint 1748. szeptember 27-én hunyt el: 39)

³⁰⁹ Vö. t.k. *Libri Regii* 30.131, 33.117, 37.211. 38.180, 39.228; *Hier. Cath.* V (1952) 253, VI (1958) 350; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/20393; KMETY–SZÖGI–VARGA 4205; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 343, VERESS, 124; KOLLÁNYI, 335–337; MKL 1 (1993) 767; BORSY, 28; GÖZSY ZOLTÁN, *Cienfuegos Alvarez, Pécs spanyol püspöke*, Globális vetületek. Ünnepi kötet Fischer Ferenc 65. születésnapjára, Pécs–Budapest 2018, 281–291; *Catholic Hierarchy* (2021. november 3.)

³¹⁰ *Caletum* a franciaországi Calais, azaz a helységnév lehet (Ville de) Calais, azonban ez a lehetőség erősen kétséges. A *Dataria Ap.* fondban található változatban ráadásul *Villecalatum* alakban található (mindkét helyen *-i* végződéssel genitívusban): a *calo* latin ige jelentése kikiált, összehív; a *calo* olasz igeiként fogy, apad, csökken jelentéssel bír; a *calato* olasz szó jelentése pedig főnévként kalathosz (kehely) vagy kosár alakú fejedő, melléknévként pedig többek között: apadt, csökkent, leeresztett, megcsappant. Velence közelében (Veneto tartományban) van egy Calto (*Cadaltum*, *Cavaltum*) nevű település, amely azonban ugyancsak messze van a tanú által megadott egyházmegyétől.

³¹¹ Klobusiczky Ferenc esztergomi segédpüspök: 11)

5. Angelinus atya, OFM Cap, tartományi definítor és kusztosz, bécsi házfőnök, 46 éves, 1739. december 17. Ő öt éve, még Pozsonyban találkozott vele először, és arra is emlékezett, hogy Berényi konszekrálta a templomukat.

17. Berkes András

49) 1721 Berkes András váci segédpüspök (*Heracleen.*, 1721–1729)

Berkes András az akkor Heves vármegyéhez tartozó Pásztón született, egy nemesi család férfiágon utolsó tagjaként. Egy leánytestvére ismert még. A pásztói keresztelési anyakönyv 1721-re elveszett, így abban az évben a mezővárosi elöljárók adtak ki egy tanúsítványt a keresztség megtörténtéről. Pontos dátumot nem említettek benne, azonban a dokumentum több értékes információt hordoz, így innen tudható, hogy édesapja Berkes Miklós, édesanyja Dobra Katalin volt. A processzusnak tanúi 1721 elején egybehangzóan ötven évesnek mondták, és a tanulmányaival összefüggő adatok is egyértelműen ebbe az irányba mutatnak. Berkes tehát valamikor 1670 körül (1669–1671) születhetett, de ha a nagyszombati anyakönyv adata pontos, akkor 1699 decemberében. DESERICZKY 18. századi monográfiájában tévesen hatvan évesnek mondta 1721-ben; ezt az adatot vette át az életrajzok egy része, amikor tíz évvel korábbra, 1661-re vagy 1660-ra datálták a születését. Más szerzők szerint 1666-ban született, azonban a fentiek alapján ez is tévesnek tűnik.

Alsóbb tanulmányait a feltételezések szerint a közeli Gyöngyösön végezhette. Nagyszombatban abszolválta a filozófiát (1689–1692) és a teológiát (1692–1696). Külsősként kezdett az egyetemen, majd már az első akadémiai évben a Seminarium Generale növendéke lett. Nagyszombatban kapta meg a kisebb rendeket 1690. szeptember 22-én, majd itt szentelték szubdiakónussá 1694. június 4-én, diakónussá december 17-én, végül pappá 1695 decemberében (ha ez ekkor szokásos szentelési időpontokat vesszük alapul, akkor a pontos dátum 1695. december 17., esetleg december 16. lehet). Tanulmányait filozófiai és teológiai doktorátussal zárta a nagyszombati egyetemen 1697. július 10-én.

A lelkipásztori szolgálatot 1696-ban kezdte. Kálló, Verseg, Tarcsa (ma Erdőtarcsa) és Kürt (ma Erdőkürt) plébánosa volt. Berkes 1699-től, de 1700-ban már biztosan váci (ma Vác-Felsőváros) plébános volt, amely hivatalt minden bizonnyal 1714-ig töltötte be. Az újjáalapított váci káptalan első nagyprépostjává 1700-ban az uralkodó nevezte ki. A tisztséget egészen haláláig viselte, így a legközelebbi munkatársa volt Dvornikovich Mihály (1692–1705), Esterházy Imre (1706–1709), Kollonich Zsigmond (1709–1716), Leslie Vilmos (1716–1718) és Althann Mihály Frigyes (1718–1734) váci püspököknek, akik közül többen hosszabban voltak távol az egyházmegyétől. Általános és káptalani helynökként püspöki távollétek és széküresedések idején irányította az egyházmegyét, a leghosszabb ideig éppen Althann Mihály Frigyes távolléte alatt. A Rákóczi-szabadságharc (1703–1711) idején részt vett az 1707-es ónodi országgyűlésen, de egy, a rézpénz bevezetését ellenző felszólalása miatt kitört konfliktus következtében még a trónfosztás előtt elhagyta a gyűlést. Berkesnek ugyan 1709-ben a káptalannal együtt Keresztély Ágost bíboros, hercegrímás, esztergomi érsek (1707–1725) előtt igazolnia kellett hűségét az uralkodóhoz, de később sem esett kegyvesztettségbe: CHOBOT szerint 1712-től a Hétszemélyes Tábla bírása volt. III. (VI.) Károly 1713. augusztus 29-én addigi címei mellé Szent Mihályról nevezett hatvani préposttá is kinevezte. Hosszú időn keresztül kulcspozíciót töltött be a megújuló egyházmegye kormányzásában. A piaristák 1714-ben Berkes saját házának egy részébe költöztek be, akik azután a korábban a domonkosok segítségével vezetett plébánia irányítását is átvették. A házat azután végrendeletében a piaristákra hagyta. Része volt a ferencesek Vácra telepítésében is. Berkes nagyprépost

támogatta a papnevelés ügyét, vizitált, közreműködésével korábban protestánssá lett templomok kerültek vissza a katolikusokhoz a reformátusoktól, új plébániák és templomok jöttek létre.

A pápa 1721. január 21-én hagyja jóvá Althann Mihály Frigyesnek a segédpüspökre vonatkozó kérését. A processzus érdekessége, hogy a Rómában lefolyt kánoni vizsgálatot Berkes András saját főpásztora, Althann Mihály Frigyes bíboros mint a Habsburg országok és örökös tartományok protektora vezette. A pápa 1721. május 28-án nevezte ki Berkes Andrást címzetes hercaleai püspökké és váci segédpüspökké. Egerben szentelte püspökké Erdődy László Ádám nyitrai püspök (1706–1736) 1721. szeptember 1-én. Részt vett az 1722–1723-as, a *Pragmatica sanctio*-t szentesítő országgyűlésen. Másokkal együtt létrehozott alapítványából fejlődött ki később az egyházmegyei papi nyugdíjintézet. 1729. március 29-én hunyt el Vácott. Ott temették el.³¹²

Tanúk

1. Franz Rautenstrauch³¹³ (Rautenstrauch Ferenc), néhai Tobias fia, prágai egyházmegyéi áldozópap, 38 éves, 1721. február 2. A jelöltet két és fél éve ismerte, mivel azóta Althann Mihály Frigyes szertartásmestereként működött a váci székesegyházban.

2. Christian Friedrich Fissel, néhai Friedrich fia, a szászországi Pirna helységéből, 32 éves, 1721. február 2. Ugyancsak két és fél éve ismerte a jelöltet, mivel Althann Mihály Frigyes – nem klerikus – titkára volt.

18. Bíró Márton

55) 1745 Bíró Márton veszprémi püspök (*Vesprimien.*, 1745–1762)

Padányi Bíró Márton 1696. április 15-én³¹⁴ született a Pozsony vármegyei Padányban ősi nemesi családba. Nemesi előneve (*padányi*) az utókor emlékezetében első vezetéknevvé alakult át. Édesapja Bíró Márton református, aki azonban még fia születése előtt elhunyt. Édesanyja Hagymássy Katalin, aki körülbelül három év múlva újra férjhez ment a szintén nemesi származású Markovcsics Mártonhoz. A mostohaapa 1745-ben még élt, és idős kora, valamint testi gyengeségei ellenére a veszprémi káptalan előtt tanúságot tett arról, hogy Hagymássy Katalin a katolikus Jászágból, mégpedig Jászárokszállásról származott, mindkét ágon katolikus családból, és gyermekét mindig katolikus módon nevelte. Márton kinevezett püspök nővére, Katalin szintén tanúskodott, és a fentiekben túl azt is hozzátette, hogy a második esküvő alatt az akkor három-négy éves kisfiú ferences ruhát öltött. Egy Bíró Márton püspök halálára írt gyászbeszéd alapján többen, így PEHM és PFEIFFER is azt feltételezik, hogy ezután a kisfiút édesanyja Jászárokszállásra küldte, hogy katolikus neveltetését biztosítsa. A két rokon ezt vallomásában nem említi.

³¹² Vö. t.k. *Libri Regii* 25.94, 30.54; *Hier. Cath.* V (1952) 218; NAGY 2 (1858) 26–27; MKL 1 (1993) 773–774; KÁDÁR–KISS–PÓKA 1185; KMETY–SZÖGI–VARGA 3075; CHOBOT 1 (1915) 60, 2 (1917) 603, 696–698; JOSEPHUS INNOCENTIUS DESERICIUS [=DESERICZKY], *Historia episcopatus dioecesis et civitatis Vaciensis...* Pestini [1763], 213; NAGY IVÁN, *Berkes András váci nagyprépost és kora, Magyar Sion 7 (1869) 161–182*; KARCSÚ ANTAL ARZÉN, *Vác város története*, Vác 1880–1888, 6 (1886) 47–55, 8 (1887) 3; *Catholic Hierarchy* (2024. március 2.)

³¹³ Később váci kanonok (1729–1767). MKL 14 (2009) 650.

³¹⁴ Az MKL – és mások – tévesen 1693. április 15-re teszik születését. Vö. MKL 1 (1993) 842.

Alsóbb fokú tanulmányait a keresztelési tanúsítvány szerint katolikus iskolákban végezte.³¹⁵ Az biztos, hogy 1715-től (1715–1716-ban biztosan ott volt) a nyitrai piaristáknál retorikával folytatta tanulmányait. Nagyszombatba az anyakönyv adatai szerint a filozófia második évére került, amit ott 1717–1719 között tanult, feltételezhető azonban, hogy az első évet is ugyanitt hallgatta 1716–1717-ben. Majd 1719–1723 között ugyanitt teológiát végzett. A Seminarium Generale növendéke volt. Ghillány György esztergomi segédpüspök (1713–1727) 1719. szeptember 23-án Nagyszombatban részesítette a tonzúrában és a kisebb rendekben. Ugyanő szentelte szubdiakónussá 1721. június 7-én, diakónussá 1721. december 20-án, majd pappá 1722. március 21-én ugyanott.

Szolgálatát 1723-ban Bicskén kezdte, ahol ő volt a reformáció és a török kor utáni első plébános. Egyik feladata volt a templom restaurálása. 1729-ben veszprémi kanonok és Szent Mária Magdolnáról nevezett felsőörsi prépost. Ő szerezte vissza a reformátusoktól és újította fel a préposti javadalmat és a templomot. A káptalanban 1733-ban székesegyházi főesperes, 1736-ban éneklőkanonok, majd 1740. április 8-tól nagyprépost. Közben 1734-től Acsády Ádám veszprémi püspök (1725–1744) általános helynöke is. Nevéhez fűződik a veszprémi várban meglévő nagypréposti ház felépítése. Sikerrel képviselte a káptalant az 1741-es országgyűlésen, ahogyan erre a tanúk is egyöntetűen utaltak a processzus során. 1741. október 28-tól az alsó-magyarországi Királyi Tábla prelátusa. Ő temette el Acsády Ádámot. A papság és a vármegye is Bírót szerette volna az elhunyt főpásztor utódául.

Mária Terézia 1745. március 18-án veszprémi püspökké nevezte ki. Már május 13-án beiktatták Veszprém vármegye főispáni székébe Sümegen. A prekonizáció dátuma 1745. július 19. Református keresztsége miatt az apostoli levélben külön eskü letételét írták elő a számára, amelyet püspökszentelése napján, 1745. augusztus 15-én a kalocsai főszékesegyházban nyilvánosan meg is tett, ahogyan azt az öt püspökké szentelő Patachich Gábor kalocsa-bácsi érsek (1733–1745) Róma felé igazolta. A processzus dokumentumai között található az eredeti püspökszentelési oklevél, amelyre nincs példa a vizsgált időszak anyagai között, mivel az ilyen jellegű dokumentáció – ha megküldték – nem ide került. Bíró 1745. december 8-án királyi tanácsos (*consiliarius regius Hungaricus*), majd az életrajzok szerint 1747-től valóságos belső titkos tanácsos. A veszprémi püspökvár területén építkezett és rendezte a területet, továbbá kijavíttatta és berendezte a székesegyházat, újraindította a szemináriumot. Sümegen sokat tartózkodott, ahol püspöki palotát és plébániatemplomot emeltetett. Iskolákat nyitott, vizitált, PFEIFFER szerint 87 plébániát szervezett újjá, valamint 205 templomot és kápolnát építtetett, illetve szerzett vissza a protestánsoktól. Szívesen prédikált és írt. *Enchidrion* című hitvédelmi iratát azonban végül betiltotta az uralkodó. Veszprémben leváltárat, Sümegen könyvárat alapított. Nevéhez fűződik a Szentháromság Társulat megalapítása. 1758-tól gyengélkedett, így Koller Ignác személyében koadjutort kért, aki később utóda is lett (1760/1762–1773). Elhunyt székvárosában 1762. augusztus 16-án. Utóda temette el a veszprémi székesegyház kriptájába.³¹⁶

³¹⁵ PEHM feltételezése, hogy a győri vagy a pozsonyi jezsuitákhoz járt, azonban az ottani – ezekben az években egyébként hiányos – anyakönyvekben nem bukkan fel Bíró Márton neve. Vö. PEHM [=MINDSZENTY] JÓZSEF, *Padányi Bíró Márton veszprémi püspök élete és kora* (A veszprémi egyházmegye multjából 2.), Zalaegerszeg 1934., 33–36.; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Győr, Nagyszombat, Pozsony.

³¹⁶Vö. t.k. *Libri Regii*, 38.200, 39.132, 40.22, 40.25, 40.87, 40.88; *Hier. Cath.* VI (1958) 439–440; NAGY 2 (1858) 108; SZINNYEI 1 (1891) 1084–1086; MKL 1 (1993) 842–843; KÁDÁR–KISS–PÓKA 1929; KMETY–SZÖGI–VARGA 4517; PFEIFFER, 17–19; HORNIG KÁROLY, *Padányi Bíró Márton veszprémi püspök naplója* (Adalékok a veszprémi püspökség történetéhez 2.), Veszprém 1903; PEHM [=MINDSZENTY] JÓZSEF, *Padányi Bíró Márton veszprémi püspök élete és kora* (A veszprémi egyházmegye multjából 2.), Zalaegerszeg 1934; *A piarista diák kis kalauza*, 7. kiad., Budapest 1943, 71.; *A veszprémi káptalan 1727. és 1755. évi urbáriumi* (A veszprémi egyházmegye multjából 24.), közléteszik KÁLMÁN DÁNIEL – MIHALIK BÉLA VILMOS – ZARNÓCZKI ÁRON, Veszprém 2012; NAGY BALÁZS VINCE, *Padányi Bíró Márton veszprémi püspök 1757-ben készíttetett lélekösszeírása Veszprémről* (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 27.), Veszprém 2012; *Testamentaria dispositio domini Martini Bíró de Padány episcopi Wesprimiensis de anno 1762. Padányi Bíró Márton veszprémi püspök végrendelete 1762* (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 31.), ad edendum praeparaverunt/kiadásra előkészítette HERMANN ISTVÁN

Tanúk

1. Lenthly István³¹⁷ veszprémi kanonok, 46 éves, 1745. március 29. A jelöltet huszonnégy éve ismerte, az utóbbi három évben beszélt vele gyakran.
2. Szentimrei (Szabó) Xavér Ferenc³¹⁸ veszprémi örkanonok, 46 éves, 1745. március 29.
3. Franyul Márk³¹⁹ (Marko Franjul) apostoli főjegyző, 48 éves, 1745. március 30.

19. Bozsicskovics Bazil

107) 1759 Bozsicskovics Bazil szvidnici (*Svidnicen.*) püspök, görögkatolikus rítusvikárius (*pro populis dioecesis Zagrabien. ritus Graeci*; 1777: Kőrösi Egyházmegye) (bazilita, Bazilije Božičković, *Diocletianen.*, apostoli vikárius, 1759–1777)

71) 1777 Bozsicskovics Bazil kőrösi püspök (bazilita, Bazilije Božičković, *Crisien.*, első püspök, 1777–1785)

Trifun (Bazilije) Božičković (Bozsicskovics Trifun, szerzetesi nevén Bazil) az akkor Szlavón Határőrvidékhez számító, Kőrös vármegyei Batinjani községben (ma Kloštar Vojakovački) született 1719. február 11-én,³²⁰ de a keresztelőre csak tizenkét nappal később, február 23-án került sor. Szülei Bozsicskovics Szaniszló (Stanislav Božičković) és Voinovich Johanna (Ivana Vojnović). A vizsgált dokumentumok alapján nem nemesi származású.

Bisztriczey László tanúsága szerint mielőtt Rómába került volna, Zágrábban tanult. Alsóbb fokú tanulmányait és a filozófiát végezte itt, amelyeket a HBL szerint 1730-ban kezdett meg. Bazilita szerzetesi fogadalmát 1741. augusztus 9-én (a régi naptár szerint július 29-én) tette le Pasics Teofil (Teophil Pašić) szvidnici püspök és márcsai apát (1738–1745). kezébe. Szerzetesi neve Bazil. Ezt követően az Örök Városban, a *Propaganda Fide* Kongregáció kollégiumában tanult. Xaverius Rollè 1759-es tanúvallomása szerint Bozsicskovics tizenhat évvel azelőtt (azaz 1743 körül) érkezett meg, azonban az életrajzi adatokból az tűnik ki, hogy már korábban, az 1741–1742-es akadémiai évben is ott volt. Szubdiakónussá, diakónussá és pappá Rómában, a Szent Bazil Kollégium magánkápolnájában szentelték. A tanúsítvány dátuma 1744. szeptember 8., amely minden bizonnyal a (pap)szentelés dátuma is egyben. Teológiai doktorátust szerzett.³²¹

A *Propaganda Fide* Kongregáció 1745-ben Lengyelországba küldte (a mai Ukrajna területére), ahol 1752-ig filozófiát tanított. Ezt követően visszatért Rómába, ahol 1752–1757 között a ruszin bazilita kongregáció általános prokurátora (*procurator generalis*) volt. Haza 1757-ben tért, otthon Palkovics Gábor apostoli vikárius, zágrábi görögkatolikus rítusvikárius (1752–1759) általános helynöke lett.³²²

Palkovics halála után, Mária Terézia 1759. március 27-én őt tette meg szvidnici püspöknek és zágrábi rítusvikáriusnak (*ad episcopatum Svidincensem, vicario episcopi*

– JAKAB RÉKA, Veszprém 2013; *Padányi Bíró Márton emlékezete* (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 33.), szerk. Hermann István, Veszprém 2014; *Catholic Hierarchy* (2022. január 4.)

³¹⁷ Lenthly (Lenti) István veszprémi kanonok (1742–1760). PFEIFFER, 153–154.

³¹⁸ Szentimrei (Szabó) Xavér Ferenc veszprémi kanonok (1735–1758). PFEIFFER, 208–209.

³¹⁹ Zenggi származású, 1747-től modrusi kanonok, előtte az esztergomi és a veszprémi egyházmegyékben is szolgált. PFEIFFER, 416–417.

³²⁰ A keresztleveél valójában annyit mond, hogy Batinjani parókusa keresztelte, azonban minden dokumentum és életrajz egyértelmű azzal kapcsolatban, hogy ez egyben a születés helye is.

³²¹ Az 1759-es tanúk hivatkoznak egy doktorátust igazoló íratra, amely azonban nem fellelhető az anyagban.

³²² A HBL említést tesz arról, hogy Bozsicskovics egyben Radatovići parókusa is volt. HBL, *Božičković, Trifun Vasilije* (1989).

Zagrabiensis in ritu Graeco titulo gerendum). A lelkéspénztárból (*cassa parochorum*) királyi rendelkezés folytán évi 1 500 forint támogatásban részesült. A korábbi gyakorlatnak megfelelően úgy nevezte ki a Szentszék, mintha a királyi diploma nem létezne, azonban a jelöltet személyében nem vitatta. A *Propaganda Fide* Kongregáció vonatkozó, 1759. augusztus 20-i dekrétumát a Szentszék augusztus 26-án hagyta jóvá. Ezt követte az 1759. szeptember 4-én kelt bréve, amellyel a pápa Palkovics Gábor bazilita szerzetest a Zágrábi Egyházmegyében lévő vlachok, másként görögök apostoli vikáriusává (*vicarius apostolicus pro Valachis seu Graecis dimorantibus in dioecesi Zagrabienisi et in provinciis ac regnis Croatiae et Sclavoniae de pertinentiis regni Hungariae*) nevezte ki Diocletianopolis (*Diocletianensis seu Diocletianopolitanus in Palaestina*) címmel. Püspökké 1759. november 11-én szentelte Máriapócson Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius, egri rítusvikárius (1743–1767).³²³ Lakhelye Pribics lett. Második processzusának tanúi szerint a római rendelkezéseket végrehajtotta, templomokat építtetett, illetve javíttatott, a nehéz helyzetben lévő papságot támogatta, a papokat és a parókiákat rendszeresen vizitálta, ott alapiskolákat (*scholae triviales*) alapított. Keresztúry József udvari ágens tanúja volt annak, amikor Bozsicskovics Bazil az uralkodói pár jelenlétében, a bécsi udvari kápolnában püspökké szentelte Major Gergely fogarasi (1772–1782) és Bacsinszky András munkácsi (1772–1809) görögkatolikus püspököket. Ezen túl fontos volt számára a papnevelés ügye, a zágrábi görögkatolikus szemináriumot is újjáépíttette. A fentiek mellett az önálló egyházmegyévé alakulás egyik – prozopográfiai szempontból is fontos – lépése volt még, hogy Mária Terézia 1769-ben az elpusztult márcsai szerzetesi központ helyettesítésére Kőrös szabad királyi városban bazilita monostort alapított, amelynek első apátjává (*abbas neofundati monasterii ordinis sancti Basilii Crisii*) nevezte ki Bozsicskovics Bazil szvidnici püspököt.

A Kőrösi Egyházmegye tényleges megalapításával együtt végre elérkezett az idő arra, hogy az uralkodó főkegyúri jog alapján, szabályosan nevezze ki Bozsicskovics Bazilt – ugyanarra a feladatra, de immár mindenki által elismert önállósággal. Mária Terézia így 1776. július 26-án Bozsicskovicsot első kőrösi püspökké nevezte ki. A prekonizációra a szokott, áthelyezésre vonatkozó eljárás keretében, 1777. június 23-án került sor. 1776. december 17-től titkos tanácsos.³²⁴ Az apostoli vikáriusként elkezdett munkát folytatta tovább kőrösi püspökként nagyobb önállósággal és anyagi lehetőségekkel. Komoly politikai kapcsolatokkal rendelkezett, kiterjedt levelezést folytatott. Sid (Šid) püspöki birtokon rezidenciát építtetett. A kőrösi bazilita monostor nem készült el; Bozsicskovics püspök a székhelyét később Pribicsről Gornji Tkalec községbe helyezte át.³²⁵ Itt hunyt el 1785. május 9-én, és ugyanitt temették el. Halálának kétszázadik évfordulóján temették újra a kőrösi székesegyház kriptájába.³²⁶

Tanúk

1. Bisztriczey László³²⁷ magyar udvari kancelláriai levéltáros, 39 éves, 1759. június 26. Több éven keresztül iskolatársak voltak Zágrábban.

³²³ A *Catholic Hierarchy* oldalán Maria Lac a szentelés helye, azonban valójában Máriapócsról lehet szó. Vö. *Catholic Hierarchy* (2023. szeptember 17.)

³²⁴ AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-78 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Bosichkovics, Basilius Bischof (honor.), 1776.12.17. (2024. április 2.)

³²⁵ A HBL szerint 1781-ben. HBL, *Božičković, Trifun Vasilije* (1989). Tkalec, a mai Gornji Tkalec egykor a jezsuiták zágrábi kollégiumához tartozott, és egy 1781-as uralkodói alapítással (*fundationales*) került a püspöki birtokok közé, a Horvát Királyi Tanács 1779-es határozata alapján. *Libri Regii* 52.34.

³²⁶ Vö. t.k. *Libri Regii* 45.44, 48.168, 50.135, 50.136, 52.34; *Hier. Cath.* VI (1958) 187, 197; MKL 2 (1996) 13–14; HBL, *Božičković, Trifun Vasilije* (1989); FÖLDEVÁRI SÁNDOR, *Bozsicskovics Bazil, az első kőrösi szerb katolikus püspök, Vigilia* 63 (1998/4) 257–261; *Catholic Hierarchy* (2023. szeptember 17.)

³²⁷ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. II. József idején belekeveredett egy titkosirat-kiszivárogtatási ügybe. Vö. SASHEGYI OSZKÁR, *II. József sajtópolitikája, Századok* 92 (1958) 88–118.

2. Xaverius Rollè, a *Propaganda Fide* Kongregáció svéd misszionárius papja, 38 éves, 1759. június 26. Tizenhat évvel korábban ismerte meg a jelöltet, amikor Bozsicskovics megérkezett a római Collegium Urbanumba tanulmányai végzésére.

3. Keresztúry József³²⁸ udvari ágens, 38 éves, 1777. május 16. Körülbelül tíz éve ismerte a jelöltet; a Horvát Királyság területén és Bécsben is találkoztak egymással.

4. Basztassich Jozafát³²⁹ (Jozafat Bastašić) OSBM, a bécsi görögkatolikus szeminárium prefektusa, 38 éves, 1777. május 16. Basztassich, aki Bozsicskovics közvetlen utóda lett a kőrösi széken, huszonhárom éve ismerte meg a jelöltet Rómában, aki immár tizennyolc éve püspöke; nyolc éve általános helynökként volt mellette.

20. Bradács János

63) 1771 Bradács János munkácsi görögkatolikus püspök (bazilita, *Munkacsien. Graeci ritus uniti*, első püspök, 1771–1772)

Bradács János egy Szepes vármegyei településen, Litmanován (mai magyar nevén Hársád) látta meg a napvilágot. Ugyanott keresztelték és bérálták 1732. február 14-én. Az életrajzok egy másik szepességi települést, Tarcafőt szokták megadni születési helyül, azonban a keresztlevél egyértelmű, továbbá a keresztelő pap és a keresztszülők is a Litmanovával szomszédos településekről származtak. A szülők Bradács Simeon és Vizlocki Katalin. Ruszin nemesek, ezt támasztják alá a keresztlevelén látható, nyelvre (*modum lingua Ruthenica*) és társadalmi rangra (*perillustris*) történő utalások is.

Alsóbb tanulmányait ФЕДАКА szerint Lőcsén végezte. Nagyszombatban az anyakönyv adatai szerint a filozófia második évét hallgatta (1751–1752), feltehető azonban, hogy itt három évet (1750–1753) végzett. Ugyanitt hallgatta a teológiát (1753–1756) is, az első évben mint teológus jelölt. Az Adalbertinum növendéke volt, az utolsó két évben biztosan. 1755. szeptember 30-án szentelte pappá Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius, egri rítusvikárius (1743–1767). A szentelési tanúsítvány szövegösszefüggéséből azt derül ki, hogy a szentelés helye Munkács lehetett. Az életrajzok szerint ezt követően még egy évet kapott arra, hogy visszatérjen Nagyszombatba befejezni a tanulmányait, ugyanis arra szánták, hogy Munkácson erkölcteológiát tanítson, de ennek nincs nyoma a nagyszombati anyakönyvekben. Püspöke 1760. december 24-én főesperessé nevezte ki. Munkács környéke, azaz Bereg vármegye és részben Ung vármegye tartozott hozzá. Olsavszky 1764-ben Bradács Jánossal küldte el Bécsbe az Eszterházy Károly egri püspök (1761–1799) intézkedései ellen írt felfolyamodványt.

1767. május 9-én nevezte ki Mária Terézia munkácsi koadjutor püspökké (*collatio coadjutoratus episcopatus Munkacsien.*). Kinevezése székesegyházi főesperesként és munkácsi teológiai tanárként titulálja. Az egri püspök ellenállása is késleltette a folyamatot, így egyelőre nem a szokott eljárással, hanem az elődeihez hasonló módon, brève útján nominálták: 1768. január 27-én az Olsavszky által is viselt rhosusi (*Rhossen.*, mai nevén Arsuz) püspöki címre, majd szeptember 6-án a munkácsi terület és Magyarország görögkatolikus híveinek apostoli vikáriusává (*vicarius apostolicus pro Graeci ritus in ditone Munkacsien. aliisque locis in Hungaria commorantibus*) nevezte ki brève útján a pápa. Processzus ekkor tehát nem készült. Engedélyezték számára azt is, hogy ne három, hanem egy saját rítusú püspök szentelhesse, két pap asszisztálása mellett. 1768. április 20-án, miután szerzetesi fogadalmat tett, püspökké szenteli Máriapócon Kovács Meletius (nagy)váradai segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius

³²⁸ NAGY 6 (1860) 224.

³²⁹ Később a Kőrösi Egyházmegye második püspöke (1788–1793).

(1748–1775). Major Gergely tanúvallomásában megemlítette, hogy a konszekráció Húsvétkor történt. Újabb nehézséget okozott ezután Bradács püspök 1769-es egri látogatása, majd egy általa 1770-ben jóváhagyott liturgikus könyv, amelynek keleti szellemisége miatt feljelentették. 1771-ben azután felgyorsult a Munkácsi Egyházmegye felállítási folyamata. Mária Terézia január 16-án újra javasolta Bradács Jánost első püspöknek, így tavasszal elvégezték a kánoni eljárását. Egy felemás módszert alkalmazott esetében a nunciatúra: úgy hajtották végre a vizsgálatot, mintha első kinevezés lenne, mivel azonban nem tudtak eltekinteni attól a tényről, hogy felszentelt püspökről van szó, ezért végül még egy hatpontos kiegészítő kérdéssor is szükséges volt. 1771. szeptember 23-án prekonizálták, Bradács azonban hamarosan, 1772. július 4-én elhunyt Munkácson. A csernek-hegyi monostor kriptájában temették el.³³⁰

Tanúk

1. Bisztriczey László³³¹ cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és levéltáros, 51 éves, 1771. május 4. Hét éve ismerte a jelöltet, többek között Mariazellben is találkozott vele.
2. Nyágai János³³² cs. és kir. magyar és erdélyi udvari kancelláriai ágens, 30 éves, 1771. május 4. A jelöltet öt éve ismerte.
3. Bisztriczey László³³³ cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és levéltáros, 51 éves, 1771. szeptember 3. Hét éve ismerte a jelöltet, többek között Mariazellben is találkozott vele.
4. Major Gergely³³⁴ OSBM, dr. phil. et theol., apostoli misszionárius, az udvari illír nyomda cenzora, 50 éves, 1771. szeptember 3. A Munkács csernek-hegyi monostorban volt 1768-ban, amikor Bradács János a püspökszentelésére készült.

21. Branjug György

101) 1723 Branjug György zágrábi püspök (Juraj Branjug, *Zagrabien.*, 1723–1747)

Juraj Branjug (Branjug György) a Szlavón Határőrvidékhez tartozó Zagorska Sela községben született, és ugyanott keresztelték meg 1677. november 11-én. A zágrábi kinevezése kapcsán csak annyit tudunk meg a tanúktól, hogy katolikus nemes családban látta meg a napvilágot a Zágrábi Egyházmegye területén, illetve 1723-ban 46–47 éves lehetett, teljesen hiányoznak ugyanis a csatolt dokumentumok a hitvallás kivételével.

Alsóbb fokú tanulmányait Branjug György 1689-től Zágrábban végezte. A filozófiát 1695-ben már a bécsi Collegium Croaticum növendékeként kezdte meg. A teológiát pedig a bolognai Collegium Illyrico-Hungaricumban hallgatta, ahol 1798. november 10-én kezdett. A tanúvallomások szerint teológiai doktorátussal tért haza Zágrábba. Pappá már otthon szentelték, 1702. június 14-én. Első állomáshelye Zlatar volt, plébánosi esküt 1702. október 8-án tett. 1708-ban lett zágrábi kanonok. 1712-ben Szent Istvánról nevezett bélai prépost, 1713-ban császmái, 1716-tól püspöki kinevezéséig kemléki főesperes. Emellett – többek között – 1711 és 1720 között Dubica felügyelője (*inšpektor*) is. Plébánosi és főesperesi feladatait a tanúk szerint

³³⁰ Vö. t.k. *Libri Regii* 47.489, 47.543–47.544, 49.sz.n., 49.110–49.122, 49.124–49.127; *Hier. Cath.* VI (1958) 297–298, 357; NAGY 2 (1858) 229; MKL 2 (1996) 26; KÁDÁR–KISS–PÓKA 3618; КМЕТЪ–СЗОГИ–ВАРГА 7534; JANKA GYÖRGY, *A munkácsi egyházmegye felállítása*, *Athanasiana* 4 (1997) 57–81; СЕРГІЙ ФЕДАКА, *3 історії християнства на Закарпатті*, Ужгород 2013, 41–45; *Catholic Hierarchy* (2024. március 2.)

³³¹ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

³³² Nyágai (Neagoe) János, Rednik Atanáz fogarasi püspök (1764–1772) ágense (ügynivő). I. TÓTH, *Az erdélyi román nacionalizmus első százada*, 215, illetve a 310. jegyzet.

³³³ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

³³⁴ Major Gergely fogarasi püspök: 62)

kiválóan látta el, illetve képviselte a káptalan érdekeit a horvát (korabeli fogalmakkal dalmát, horvát és szlavón) országgyűléseken.

Amikor a zágrábi szék Esterházy Imre veszprémi áthelyezése (1723–1725) miatt megüresedett, az uralkodó 1723. augusztus 27-én³³⁵ Branjug Györgyöt nevezte ki zágrábi püspöknek. A kinevezéssel együtt járt a B.Sz.M.-ről nevezett toposzakai apátság és ugyanez alkalomból adományozta számára III. (VI.) Károly a Berzence örökös grófja (*perpetuus comes de Berzencze*) praedicatumot is. 1723. augusztus 17-én Branjug királyi tanácsos is (*consiliarius regius Hungaricus*). Mivel Esterházy Imre veszprémi prekonizációjára sosem került sor, így Branjug Györgyöt csak azt követően erősíthette meg a pápa, hogy a zágrábi szék 1727-ben egyházzogilag is megüresedett. Ennek ellenére a kánoni eljárást már 1723–1724 fordulóján lefolytatták. A prekonizációra végül 1727. november 26-án került sor. Püspökké Zágrábban szentelte Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (hercegpüspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751) 1728. március 7-én. Székét március 19-én foglalta el. Branjug püspök tovább ékesítette a székesegyházat, felújította és kibővítette a zágrábi rezidenciát, illetve Pozsegában is építtetett püspöki palotát. Egyházmegyei zsinatot tartott, kiadta a Zágrábi Rituálét, plébániákat alapított, templomokat építtetett és újítottatott fel. Támogatta a népmissziókat, a katekézist és az oktatás ügyét. Tevékenyen részt vett az államügyekben, illetve a törökök elleni védekezéssel kapcsolatos feladatokban. III. (VI.) Károly 1733. január 8-án horvát báni helytartóvá (*locumtenentiae officium bani regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae; locumtenens banalis*) nevezte ki, amelyet az új bán kinevezéséig, 1733. április 20-ig töltött be, Mária Terézia a következő báni széküresedéskor, 1741. október 26-án újra kinevezte erre a tisztségre, amelyet 1742. október 5-ig töltött be. 1746. október 31-től valóságos belső titkos tanácsos.³³⁶ 1748. április 28-án hunyt el Zágrábban. A székesegyházban temették el.³³⁷

Tanúk

1. Zaverski (Zaversky) Péter Antal³³⁸ (Petar Zaverški) zágrábi kanonok, varasdi főesperes, 40 éves, 1723. december 6. A jelöltet közel húsz éve, közös tanulmányaik idejéből ismerte, baráti kapcsolatban álltak egymással.
2. Matthachich Péter³³⁹ (Petar Matačić) zágrábi kanonok, 36 éves, 1723. december 9. Több mint húsz éve ismeri ugyan a jelöltet, azonban közelebből kilenc éve ismerte meg, amikor ő maga szemináriumi magiszterként Zágrábba került, ahol Branjug már kanonok volt.
3. Vuchetich István³⁴⁰ (Stjepan Vučetić) zágrábi kanonok, 40 éves, 1723. december 13. Hat éve ismerte meg a jelöltet, amikor ő maga rakolnoki plébános lett, Branjug György pedig a főesperese; onnantól kezdve pedig többször is találkoztak, hogy Vuchetich sublector lett a zágrábi szemináriumban.

22. Caballini János

³³⁵ Az egyes életrajzokban változatos dátumok szerepelnek, azonban a *Libri Regii* szerint 1723. augusztus 27.

³³⁶ AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-17 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Branyugh, Graf Georg, Bischof, 1746.10.31. (2024. április 2.)

³³⁷ Vö. t.k. *Hier. Cath.* V (1952) 421; *Libri Regii* 34.143, 34.145, 37.4, 39.92; NAGY 2 (1858) 233; *Illyrici Sacri* V (1775) 601; MKL 2 (1996) 30; HBL, *Branjug, Juraj* (1989); *Olasz egyetemek*, 143; IVANČAN, 725–727; *Zagrebački biskupi*, 393–396; FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 75; *Catholic Hierarchy* (2023. augusztus 14.)

³³⁸ Zágrábi kanonok (1711–1734). IVANČAN, 734–735.

³³⁹ Zágrábi kanonok (1718–1752). IVANČAN, 749–751.

³⁴⁰ Zágrábi kanonok (1722–1732). IVANČAN, 752.

121) 1773 Caballini János zengg-modrusi püspök (Ivan Krstitelj Caballini, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1772–1782)

Ivan Krstitelj Caballini (Caballini János, 1755-től ehrenburgi) a Horvát Határőrvidékhez tartozó Vinodol régióban fekvő Novi (mai horvát neve Novi Vinodolski) városában született 1716. július 15-én, ugyanaznap keresztelték meg. Édesapja Caballini János (Ivan Caballini), Caballini Antal (Antun Caballini) bíró fia, édesanyja Merzliak Margit (Margareta Mrzljak). A tanúvallomások és a keresztlevél egységesen nemesi származásra utalnak mindkét szülő esetében. A dokumentumok és a genealógiák alapján az tűnik ki, hogy Caballini György (Juraj Caballini, Georg Caballini)³⁴¹ udvari haditanácsi ágens (*Hofkriegsagent*) és négy fiútestvére, köztük a későbbi püspök, 1755. június 28-án *ehrenburgi* (von Ehrenburg) előnévvel osztrák lovagi rangra (*Ritterstand*) emelkedett.³⁴² Magyar nemességet 1772. szeptember 30-án – a püspöki kinevezés napján – három Caballini fiútestvér, köztük János nyert. A magyar királyi diploma szerint őseik már IV. Béla magyar király (1235–1270) idején tengeren és földön hadi érdemeket szereztek, ezért a nemesítés nem indigenátusként, hanem a nemesség megerősítéseként (*confirmationales*) történt. Az életrajzok és genealógiák ezt az ősiséget nem erősítik meg. A családi praedicatum később *szlavnigradi* (von Slavnigrad) formában, a családnév pedig modern horvát átírásban *Kabalin* néven is ismeretes lett. Caballini János volt a nagybátyja Jessich János zengg-modrusi püspöknek (Ivan Krstitelj Ježić, 1788/1789–1833).

A vizsgált dokumentumok és életrajzok nem térnek ki az alsóbb fokú és a papszentelést megelőző tanulmányok színhelyére, de feltételezhető, hogy azokra szülőhelyén, illetve annak közelében kerülhetett sor. A Terszat (Trsat, ma Fiume/Rijeka része) melletti Szent Lőrinc-templomban adta fel Caballini Jánosnak a rendeket Benzoni János Antal zengg-modusi püspök (1730–1745): 1739. szeptember 27-én a kisebb rendeket kapta meg, majd 1739. szeptember 29-én szubdiakónus, 1739. október 11-én diakónus, 1739. október 18-án pap lett. Ezt követően négy akadémiai évet Bécsben töltött, ahol kánonjogot és dogmatikát tanult.

Bisztriczey László tanúvallomása szerint huszonöt éven keresztül, azaz 1747-től volt Novi (ma Novi Vindolski) plébánosa, és ehhez kapcsolódóan likai és korbavai főesperes a Modrusi Egyházmegye területén. 1767-től részt vett annak a királyi bizottságnak a munkájában, amelynek feladata volt a Horvát Határőrvidék újjászervezése. Franyul Márk tanúságában hozzátette, hogy Lika területén több mint harminc ortodoxot térített katolikus hitre. Mária Terézia – nem sokkal püspökségre emelése előtt – 1772. június 26-án Szent Benedekről nevezett kaposfői préposttá nevezte ki Caballini Jánost.

Az uralkodó 1772. szeptember 30-án zengg-modrusi püspökké nevezte ki Caballinit. Érdekesség – egyben közjogi anomália –, hogy az elődjét Erdélybe áthelyező kinevezés három nappal később, 1773. október 3-án kelt. A prekonizációra 1773. március 15-én került sor. Gallyuff József zágrábi püspök (1772–1786) szentelte fel Caballini Jánost 1773. május 9-én Zágrábban. Zenggben és Noviban felváltva lakott, illetve tett a zenggi székesegyház felújításáért. Összetűzésbe került a zenggi káptalannal, mivel az egy püspök vezetése alatt lévő, mégis különálló zenggi és modrusi egyházmegyék tézisést támogatta. Zenggben hunyt el 1782. május 25-én. A novi székesegyházban temették el.³⁴³

Tanúk

³⁴¹ Tanúvallomást tett Manzador Pius zengg-modrusi processzusa alkalmával 1764-ben.

³⁴² Az öt fiú közt volt még egy egyházi személy, Péter (Petar Caballini) modrusi kanonok; őt 1772-ben nem említik, így feltételezhető, hogy addigra elhunyt. Vö. Kneschke 2 (1860) 190; *Libri Regii* 49.218.

³⁴³ Vö. t.k. *Libri Regii* 49.175, 49.214–49.216, 49.218, 60.362, 66.1034; *Hier. Cath.* VI (1958) 372; NAGY 3 (1858) 3; KEMPELEN 3 (1912) 1; WURZBACH 2 (1857) 223; Kneschke 2 (1860) 190.; BOJNICIĆ, 25–26; MKL 2 (1996) 153.; HBL, *Ježić, Ivan Krstitelj* (2005); HBL, *Kabalin* (2005); *Schem. Segn.*, 35; *Catholic Hierarchy* (2024. január 20.)

1. Bisztriczey László³⁴⁴ cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és levéltáros, 49 éves, 1773. február 5. A jelöltet 1767-ben ismerte meg, amikor tagja volt a Horvát Határőrvidék újjászervezésére létrejött királyi bizottságnak, a kiváló emberrel a főesperességben és a plébániáján találkozott először, és gyakran beszéltek egymással.
2. Franyul Márk³⁴⁵ (Marko Franjul) modrusi kanonok, apostoli főjegyző, 77 éves, 1773. február 5. Immár húsz esztendeje ismerte a jelöltet egyrészt Bécsből, másrészt közös hazájukból.

23. Chiolich György Farkas

119) 1746 Chiolich György Farkas zengg-modrusi püspök (Juraj Vuk Čolić, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1746–1764)

Juraj Vuk Čolić (olaszul Giovanni Volfango Chiolich, magyarul Chiolich György Farkas; 1731-től löwensbergi, 1753-tól báró) 1699. május 28-án született Zengg szabad királyi városban (Horvát Határőrvidék), és ugyanaznap ott keresztelték meg. Hercegovinai eredetű uszkók család, akik a 15. század végén Raguzába (Dubrovnik), majd onnan a 16. században Zenggbe költöztek, és 1585-ben vétettek fel a zenggi patrícusok közé. A későbbi püspök édesapja Chiolich András (Andrija Čolić, Andrea Chiolich), Zengg szabad királyi város bírása, aki 1706. december 31-én indigenátussal magyar nemességet nyert. Édesanyja Chiolich Orsolya (Uršula Čolić, Ursula Chiolich), született Vukassovich Orsolya (Ursula Vukasović). A keresztlevélen a férjzett név szerepel, mivel azonban Chiolich György Farkas elsőfokú unokatestvére Vukassovich Károly (Karlo Vukasović) volt, ebből is feltételezhető az édesanya születési neve. Chiolich György Farkas már apáti címet viselt, amikor neki és három fiútestvérének 1731. október 9-én a *löwensbergi* praedicatumot adományozta az uralkodó. Ugyanő püspök volt, amikor 1753. szeptember 17-én bárói címet nyert.

A vizsgált dokumentumok és életrajzok nem térnek ki az alsóbb fokú és a papszentelést megelőző tanulmányok színhelyére, de feltételezhető, hogy azokra szülőhelyén, illetve annak közelében kerülhetett sor. Pohmajevich Miklós zengg-modrusi püspök (1717–1730) adta fel neki a rendeket: 1723. szeptember 8-án részesült a kisebb rendekben, 1723. szeptember 18-án szubdiakónus, 1723. október 28-án diakónus, 1723. november 1-én pap lett. Ezt követően, 1727-ben Grazban doktorált teológiából.

Az 1746-os királyi diploma szerint Chiolich György Farkas előbb zenggi kanonok lett, majd húsz éven keresztül ő viselte a zenggi általános helynöki hivatalt. Utóbbit az 1746-os tanúvallomások mellett a processzushoz tartozó 1745-ös dokumentumok is egybehangzóan megerősítik. Ez azt jelenti, hogy 1725-től lehetett általános helynök. Az egyik tanúvallomás szerint az illír nyelv mellett németül is tartott szentbeszédeket, mivel a Zenggben állomásozó német katonáknak nem volt külön káplánjuk. Eközben 1730. május 12-én Szent Györgyről nevezett Zengg melletti (szentgyörgyi) apáttá, és 1743. július 27-én királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) nevezte ki a magyar uralkodó. Utóbbi kinevezés idején már biztosan a zenggi főesperesi címet is viselte. A püspöki kinevezése előtt Brinje plébánosi tisztét is betöltötte. Az egyházmegyét közben többször (*aliquando*) káptalani helynökként is kormányozta. A királyi kinevezés szerint az 1745–1746-os széküresedéskor is ő volt a zenggi káptalani helynök.

Mária Terézia 1746. február 12-én nevezte ki zengg-modrusi püspökké. A processzus egyik melléklete egy, az uralkodónak címzett kérvény, amely szerint húsz évi zenggi tevékenysége alapján a modrusi káptalan és klérus kívánta Chiolich kinevezését. A zenggi

³⁴⁴ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

³⁴⁵ Zenggi származású, 1747-től modrusi kanonok. PFEIFFER, 416–417.

káptalan és Zengg városa szintén hasonló értelmű iratot bocsátott ki már három nappal az előző püspök, Benzoni János Antal (1730–1745) halála után. Ezeknek a dokumentumoknak valamelyest ellentmond azonban az akkor huszonkét esztendőes Demelli Vince klerikus tanúvallomása, amely önmagában is egy különleges, egyben tanulságos kuriózum a processzusok iratanyagában. Az egyik kérdésre válaszolva ugyanis megemlítette a tanú, hogy egy nemes hölgytől hallotta, a püspökjelölt valamikor korábban közeli kapcsolatban állt egy ifjú nővel (*puella*). A kánoni eljárást végző auditornak emiatt tisztázó kérdéseket kellett feltennie, amiből kiderült, hogy a tanú 8–9 éves lehetett, amikor otthon azt hallotta, hogy a jóképű (*pulcher*) papnak vagy apátnak gyermeke (*proles*) van. Amikor legutóbb azonban Demelli Vince otthon járt, meg is kérdezte, hogy mit csinál, hol van a helynök gyermeke? Ekkor derült ki, hogy Chiolich nem apa (*pater*), hanem keresztapa (*patruus*), a gyermek pedig a testvéreé. A tanúnak – ha ez önmagában nem lett volna elég súlyos kijelentés – emellett egy másik állítása miatt is szükséges volt kiegészítő kérdést feltenni, vallomásában azt említette ugyanis, hogy a püspökjelölt becsstelen ember hírében áll (*illum quoad mores esse remotum a probitate*). Mint kifejtette, Zenggben azt hallotta, hogy Chiolich kapzsi, gögös ember. Maga Demelli ebben az esetben is hamisnak ítélte ezeket a híreket – mégis elmondta azokat. Ezen túl a tanú szükségét érezte (vagy mások érezték szükségét) annak, hogy három nap múlva újra eljőjön a nunciatúrára, és eskü alatt tisztázza, hogy valójában egy másik zenggi kanonokról, Homolich János Szent Keresztről nevezett zengg-völgyi apátról mondta az a bizonyos nemes hölgy, amit mondott. Ami pedig Cholich György Farkas állítólagos gögjéről és kapzsiságáról hallott, azt Demelli Vincének csupán irigységből mondhatta (és itt meg is nevezi a forrást) Vukassovich Vince zenggi kanonok. Ezt követően a prekonizáció rendben megtörtént, arra 1746. április 18-án került sor. Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (hercegpüspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751) szentelte Chiolichot püspökké a császárvárosban 1746. május 20-án.³⁴⁶ Mária Terézia 1753-ban bárói rangra emelte, illetve 1755. augusztus 2-től valóságos belső titkos tanácsos.³⁴⁷ Püspökként felékesítette a székesegyházat, de gondja volt a papképzésre, valamint egyházmegyéjét is vizitálta. Nehézséget jelentettek számára a mindenütt jelen lévő ortodoxok, akik immár kőtemplomok építésére is engedélyt kaptak. Több művet írt a Zengg-Modrusi Egyházmegye múltjáról. A kortársak ellentmondásos véleményeket fogalmaztak meg személyéről, és az 1746-os kánoni eljárás alkalmával előhozott vádak mintha előképei lettek volna annak, ahogyan Chiolich György Farkasnak zengg-modrusi püspökségét, egyben életét be kellett fejeznie. A püspök tettei ugyanis növelték a feszültséget a zenggi patrícusok között, akikhez ő maga is tartozott. Végül a rivális, bosznai uszkók eredetű Domazetovich (Domazetović) család – a Demelli és a Vukassovich családok támogatásával – 1759-ben eljárást kezdeményezett Rómában Chiolich püspök ellen. Egy napon ugyanis eltűnt Domazetovich Anna (Ana Domazetović). Mint kiderült, az akkor Velence alá tartozó Veglia (Krk) szigetére került a hajadon, ahol egy kolostorban gyermeket szült. A vád szerint a püspök volt a gyermek apja. Elkezdődött az eljárás. Chiolich 1761. április 21-én elsőfokú unokatestvéreére, az őt támogató Vukassovich Károly általános helynökre bízta az egyházmegye kormányzását, és elhagyta Zengget. Rómába utazott. Második utóda, Caballini János zengg-modrusi püspök (1772–1782) processzusa alkalmával az egyik tanú az egyházmegye állapotáról szólva még hosszabb római tartózkodást említett meg: szerinte Chiolich négy évet töltött ott. A Szentszék 1763 végén felmentette ugyan a püspököt a vádak alól, aki azonban hamarosan, 1764. január 3-án az Örök Városban elhunyt; az Il Gesù-templomban temették el.³⁴⁸

³⁴⁶ *Hier. Cath.* VI (1958) 372. A *Catholic Hierarchy* szerint 1746. május 22. *Catholic Hierarchy* (2024. január 14.); MKL 2 (1996) 218.

³⁴⁷ AT-OeStA/HHStA RK GehR 2-1-36 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Chiolich, Georg Wolfgang, Bischof, 1755.08.02. (2024. április 2.)

³⁴⁸ Vö. t.k. *Libri Regii* 27.123, 36.184, 36.405, 39.287, 40.93, 43.64; *Hier. Cath.* VI (1958) 372; NAGY 3 (1858) 33–34; BOJNICIĆ, 28; *Illyrici Sacri* IV (1769) 162; MKL 2 (1996) 218–219; HBL, *Ćolić* (1993); HBL, *Ćolić, Jurak*

Tanúk

1. Vukelich János³⁴⁹ (Ivan Kristelj Vukelić) zenggi egyházmegyes áldozópap, teológiai bakkalureus, 28 éves, 1746. február 21. Húsz éve ismerte a jelöltet; többször találkozott vele Zenggben, valamint szülőhelyén, Szentgyörgyön is, ahová mint zenggi általános helynök jött vizitálni.
2. Bruno Kunner OSPPE, a zenggi konvent perjele, 41 éves, 1746. február 22. Húsz éve ismerte a jelöltet, hét éve beszélt vele Zenggben.
3. Demelli Vince³⁵⁰ (Vincenzo Demelli, Vinko Demelli) zenggi akolitus klerikus, 21 éves, 1746. február 22. Több mint tíz éve ismerte a jelöltet, azóta gyakran beszélgettek egymással.
4. Caballini János (Ivan Krstitelj Caballini) modrusi egyházmegyes áldozópap, 29 éves, 1746. február 23. Tizenöt éve ismerte a jelöltet, három-négy alkalommal beszélt vele Zenggben; két hónapja naponta beszélnek egymással Bécsben.

24. Chiolnich József

110) 1751 Chiolnich József bosznai püspök (Josip Čolnić, *Bosnien.*, 1751–1773)

Josip Antun Čilonić [de Chiolka] (chiolkai Chiolnich József Antal) 1691. március 11-én a Károlyváros közelében fekvő, a Horvát Határőrvidékhez tartozó Vivodina faluban született egy boszniai eredetű nemes családba, és aznap keresztelték meg ugyanott. A püspök által írt önéletrajz szerint ősei a török által elpusztított és elfoglalt Boszniából a Habsburg-háztól kértek és kaptak pártfogást. Elhagyták a Bihácstól nem messze fekvő Chiolka várát, és Károlyváros közelében az oszterci várat (Oštrc) kapták királyi adományként. Kétségtelen, hogy 1733-ban a későbbi püspök Felsőosztercen (Gornji Oštrc) kastélyt építtetett. Chiolnich József édesapja Chiolnich Pál (Pavao Čiolnić) cs. és kir. kapitány a kostajnicai (Kostajnica) végvidéken, édesanyja Krisanich Judit (Judita Križanić). Anyai ágon Chiolnich József unokatestvére Thauszy József boszniai (1749–1751), majd zágrábi püspök (1751–1769).

Chiolnich József alsóbb fokú tanulmányait a zágrábi jezsuitáknál végezte. Ezt követően a filozófiát a bécsi Collegium Croaticumban kezdte (1716–1718), de rövidesen Rómába került: a Collegium Germanicum et Hungaricumba 1718. november 1-én érkezett meg. A kisebb rendeket ekkorra már feladták neki. Itt a filozófia harmadik évével, majd a teológiával folytatta. Pappá 1722. augusztus 30-án szentelték a kollégium kápolnájában. A filozófiai és teológiai doktorátust 1723. július 21-én szerezte meg ugyancsak a kollégiumban, majd tanulmányai végeztével, július 26-án hazaindult.

Először római diáktársa, Patachich Gábor (kalocsa-bácsi érsek 1733–1745) mellett volt káplán Varasdon, aki még 1723-ban zágrábi kanonok lett. Hat hónap után plébános lett.³⁵¹ Előbb 1724. május 19-én a máriasócszentgyörgyi (Maruševac), majd ugyanazon év október 25-én berdoveci (Brdovec) plébániára tett esküt. Utóbbi helyen négy évet töltött el, majd 1728.

Vuk (1993); HBL, Demelli (1993); HBL, Domazetović (1993); JURAJ VUK ČOLIĆ, *Izvjēšće Jurja Vuka Čolića 1748. godine*, Fontes 7/1 (2001) 210–222; UŐ, *Izvjēšće Jurja Vuka Čolića 1753. godine*, Fontes 7/1 (2001) 222–226; UŐ, *Izvjēšće Jurja Vuka Čolića 1757. godine*, Fontes 7/1 (2001) 226–230; SZEMETHY TAMÁS, *Katonabárók és hivatalnok grófok. Új arisztokraták a 18. századi Magyarországon*, Budapest 2020, 200–213.; UŐ, *The Rise and Fall of Bishop Georg Wolfgang Chiolich, 1699–1764*, Historical Studies Central Europe 1/1 (2021) 129–148; *Catholic Hierarchy* (2024. január 14.)

³⁴⁹ Vö. BOJNIČIĆ, 204–205.

³⁵⁰ Később zenggi kanonok, Szent Margitról nevezett bélai apát. *Libri Regii* 49.56. Vö. BOJNIČIĆ, 219.

³⁵¹ Egyes életrajzok, így a HBL szócikke szerint Varasdon, Martijanecen és Máriasócszentgyörgyön volt káplán, ezt azonban az IVANČAN által közöltek nem támasztják alá. Vö. HBL, Čiolnić, *Josip Antun*; IVANČAN, 757, 759.

január elején zágrábi kanonok lett; 1728. november 4. és 1730. május 23. között a bolognai Collegium Illyrico-Hungaricum rektori tisztét is betöltötte. A káptalanban 1728-tól verboveci, majd 1733 októberétől székesegyházi főesperes, végül 1739 novemberétől olvasókanonok. Eközben különböző káptalani megbízásokat teljesített, így többek között 1732–1733 körül a dubicai vár parancsnoka (*zapovjednik, praefectus arcis*), valamint 1736–1738 között sziszeki felügyelő (*špan*) volt. Közben valamikor a Szent Bölcsességről nevezett titeli préposti méltóságot is megkapta, illetve 1749-ben a Báni Tábla ülnöke, majd következő évben prelátusa lett. Barnjug György zágrábi püspök (1723–1747) halála után ő volt a káptalan egyik jelöltje a püspöki székre. Nádasdy Lipót királyi kancellár (1746–1758) azzal utasította el a kandidatúrákat, hogy egyetlen magyar kanonoki testületnek sincs ilyen joga. Az uralkodói választás Klobusiczky Ferencre esett (1748–1751).

Amikor a pozsonyi országgyűlés végén Klobusiczky kalocsa-bácsi érsek (1751–1760), Thauszy Ferenc pedig zágrábi püspök (1751–1769) lett, Chiolnich Józsefet az uralkodó még ugyanaznap, 1751. július 30-án bosznai püspökké nevezte ki. A prekonizációra 1752. március 20-án került sor. Hajósón szentelte püspökké Klobusiczky Ferenc 1752. július 9-én. 1753. február 26-tól Pozsega vármegye főispáni tisztét is betöltötte. Az életrajzok szerint királyi tanácsos is volt. A Boszniai Egyházmegyének mindösszesen négy plébániája volt, amelyhez a püspök a FARLATI által közölt önéletrajz szerint további hármat alapított. Ehhez később még egy negyedik plébánia alapítása is hozzájött. A püspöknek gondja volt a földrendések által megrongált székesegyház felújítására és gazdagítására, továbbá új püspöki rezidenciát építtetett, iskolát alapított és a gazdaságot is fejlesztette. Elhunyt 1773. február 17-én Diakováron. A székesegyházban temették el.³⁵²

Tanúk

1. Mikinovich József³⁵³ (Josip Mikinović) zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, 37 éves, 1751. augusztus 26. Több mint húsz éve ismerte meg a jelöltet, amikor Zágrábban tanult, Chiolnich pedig akkor már ott volt kanonok.
2. Schitaroczy Zsigmond³⁵⁴ (Žigmund Ščitaroci) zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, 46 éves, 1751. augusztus 26. A jelöltet harminc éve, a zágrábi és bolognai tanulmányi időből ismerte, valamint rektora volt Zágrábban, később kanonoktársa.

25. Christovich Imre

100) 1777 Christovich Imre csanádi püspök (*Csanadien.*, 1777–1798)

Christovich Imre 1711. május 7-én született Pest szabad királyi városban (Pest-Pilis-Solt vármegye), és ugyanaznap keresztelték meg a (ma Budapest, Pest belvárosi) Nagyboldogasszony-plébániatemplomban. Szülei Christovich Jeromos és hitvese, (keresztnevein) Mária Magdolna. A család neve több alakban ismeretes. Az 1777-es processzus egyik tanúvallomása szerint ugyan nemes család sarja, azonban a nagyszombati egyetem anyakönyve polgári (*civis*) származásúnak mondja; ez alapján az első egyházi méltóságba kinevezése révén került a nemesség soraiba. Ezt erősíti a vonatkozó királyi diplomák

³⁵² Vö. t.k. *Hier Cath.* VI (1958) 128; *Libri Regii* 42.107, 43.17; NAGY 3 (1858) 34; BOJNICIĆ, 28–29; *Illyrici Sacri* IV (1769) 84; MKL 2 (1996) 219; HBL, *Čiolnić, Josip Antun*; VERESS, 130; IVANČAN, 757–762, 772; *Illyrici Sacri* IV (1769) 89–90; FRANZ JULIUS FRAS, *Vollständige Topographie der Karlstädter-Militärgrenze...*, Agram 1835, 398–399; *Catholic Hierarchy* (2023. november 12.)

³⁵³ Zágrábi kanonok (1749–1789). IVANČAN, 819–821.

³⁵⁴ Zágrábi kanonok (1747–1766). IVANČAN, 818–819.

szóhasználata (*honorabilis*) is. A kutatások szerint Baranya vármegyében – ahol pécsi kanonokként Christovich Imre hosszú ideig működött – a század második felében egyébként feltűnt a család, amely rokonságban állt Ország András kanonok, pécsi segédpüspökkel (1776–1788) is. A nemesi jegyzékekben azonban ők itt sem szerepelnek.³⁵⁵

A bérmálás szentségében – a püspöki kinevezéshez csatolt irat szerint – 1718. június 20-án részesítette Mednyánszky Ferenc későbbi esztergomi segédpüspök (1731–1733). Alsóbb fokú tanulmányait a pesti piaristáknál végezte. Nagyszombati tanulmányait 1732-ben kezdhetette meg, bár az anyakönyvben csak a filozófia második és harmadik évéről (1733–1735) vannak róla adatok. A teológiát ugyanott 1735–1738 között az Adalbertinum növendékeként hallgatta, ahol a teológiai bakkalureátusig jutott. Később, az 1747–1748-as akadémiai évre rendkívüli hallgatóként – ritka kivételként – visszatért, hogy filozófiai magisteri fokozatot szerezzen. A szentelési dokumentumai elvesztek, így egykori diáktársa, Lukácsy János nyitrai kanonok igazolta, hogy pécsi egyházmegyésként a kisebb rendekben 1731-ben részesült, ezt követően 1737-ben szubdiakónussá, majd diakónussá, végül pappá szentelte Esterházy Imre Gábor esztergomi segédpüspök (1725–1740).

Hazatértét követően a püspöki kinevezéséhez csatolt tanúvallomások szerint egy évig Pécsen volt káplán (*cooperator*), majd a pestisjárvány okozta szükséghelyzet miatt filozófiát tanított a szemináriumban. A pécsi egyházmegye Linden Jakab visszaemlékezése szerint ez a feladat négy évig tartott. 1747–1748-ban ismét Nagyszombatban tanult. 1748-tól csanádi kinevezéséig volt pécsi kanonok. 1754. december 2-án Keresztelő Szent Jánosról nevezett pécsvári préposttá (kispréposttá) nevezte ki Mária Terézia (a címet nagypréposti kinevezéséig viselte). Christovich Imre a káptalanban már az olvasókanonoki méltóságot töltötte be, amikor 1767. július 3-án az uralkodói kegy pécsi nagypréposttá tette őt. 1768. március 16-án emellé szkutari (*Shkodra, Scurarien.*) választott püspöki címmel is kitüntette Mária Terézia. Betöltötte Pécsen hosszabb időn keresztül az általános helynöki tisztséget is.

Már idősebb volt, hatvanhat éves, amikor 1777. április 11-én csanádi püspök lett. 1777. július 28-án prekonizálták. Ezt követően, szeptember 14-én szentelték püspökké, PETRI szerint Diakóvárott. Idejében, 1778-ban szűnt meg a Temesi Bánság, így egykori területének legnagyobb részén kiépülhetett a magyar közigazgatás. Christovich Imre 1777-től Csanád vármegye főispáni tisztté is beölthette egészen 1790-ig – az országos tendencia ellenére, hiszen a hetvenes évektől több helyen már nem adományozták többé egyházi személyeknek ezt a tisztséget. 1779. március 21-től valóságos belső titkos tanácsos.³⁵⁶ Christovich konszekrálta a temesvári székesegyházat, véglegesen tulajdonba vette és beköltözött a püspöki rezidenciába, vizitált, plébániákat szervezett, valamint megépíttette a püspöki nyaralót Makón. Ott halt meg 1798. december 23-án. A temesvári székesegyházban temették el.³⁵⁷

Tanúk

1. Linden Jakab³⁵⁸ pécsi egyházmegyei áldozópap, 34 éves, 1777. április 30. Három éve ismerte a jelöltet.

³⁵⁵ Vö. t.k. ANDREČZKY JÓZSEF, *Baranyavármegye nemesei*, Pécs 1909.

³⁵⁶ AT-OeStA/HHStA RK GehR 2-2-15 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Christovics, Emmerich, Bischof, 1779.03.21. (2024. április 2.)

³⁵⁷ Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1968) 188; *Libri Regii* 43.178, 47.479, 48.46; MKL 7 (2002) 478; PETRI, 263–264; KÁDÁR–KISS–PÓKA 2615; KMETY–SZÖGI–VARGA 5777; JAKUBINYI, 126; *Schem. Csan.*, 54–55; *Mo. főispánjai*, 61; *A piarista diák kis kalauza*, 7. kiad., Budapest 1943, 71; KOLOMAN [=KÁLMÁN] JUHÁSZ, *Emmerich Christovich (1777–1798.) und sein Banater Bistum*, Königsteiner Blätter 9 (1963) 14–20, 111–122, 10. (1964), 40–44, 95–109; KAPOSI ZOLTÁN, *A Felvidék és a Dél-Dunántúl gazdasági és társadalmi kapcsolatai a 18–19. században*, Közép-Európai Közlemények 4/12 (2011/1) 41–51; *Catholic Hierarchy* (2023. augusztus 11.)

³⁵⁸ Korábban billédi lelkész (1768–1769) a Csanádi Egyházmegyében. SZENTKLÁRAY, 364.

2. Pavich József³⁵⁹ magyar udvari kancelláriai expeditor, 37 éves, 1777. április 30. Több mint húsz éve ismerte a jelöltet, gyakran beszéltek egymással.

26. Csáky Miklós

81) 1737 Csáky Miklós (nagy)váradai püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, 1737–1747)

74) 1747 Csáky Miklós kalocsa-bácsi érsek (*Colocen. et Bachien.*, 1747–1751)

2) 1751 Csáky Miklós esztergomi érsek (*Strigonien.*, 1751–1757)

Keresztszegi gróf Csáky Miklós Lőcse szabad királyi városban (Szepes vármegye) született 1698. december 5-én. Magyarország egyik legősibb családjából származott. Az életrajzokban gyakran feltűnő *keresztszegi és adorjáni* kettős nemesi előnevet a család ebben a korban még nem használta. A biográfiák szerint a szepesi várban született, azonban keresztlevele és Zichy Ferenc (később győri püspök, 1743–1783) tanúvallomása egyértelműen azt erősíti meg, hogy Miklós valójában Lőcsén látta meg a napvilágot. Keresztlevele szerint Miklós, FAZEKAS és VERESS anyakönyvei szerint a második neve *József*. Édesanyja Barkóczy Mária grófnő, aki az 1737-es processzus alkalmával ugyancsak tanúsította, hogy Csáky Miklós 1698. december 5-én látta meg a napvilágot, és a következő nap keresztelték meg (a keresztlevél szerint ugyanaznap). Az édesapa Csáky István, Szepes vármegye főispánja, országbíró (1687–1699), akinek három házasságából NAGY szerint összesen huszonöt gyermek született. MÁLNÁSI Csáky István huszonhat gyermekéről tud, ebből három halvaszületett és 23 élő (12 fiú és 11 lány). Miklós a harmadik feleségtől született, ő volt az utolsó gyermek. A későbbi hercegprímás, esztergomi érsek féltestvérei többek között találjuk Csáky Zsigmond tárnokmestert (1706–1738), valamint Csáky Imre bíborost (nagy/váradai püspök, 1702–1710, majd kalocsa-bácsi érsek, egyben váradai adminisztrátor, 1710/1714–1732).

Az alsóbb fokú tanulmányokat Kassán és Pozsonyban (biztosan ott volt: 1711–1712, 1714–1715) a jezsuitáknál végezte, majd 1716-ban Bécsbe, a Collegium Pazmanianumba került. Tanulmányai alatt III. (VI.) Károly 1718. február 16-án B.Sz.M.-ről nevezett szepesi apáttá nevezte ki. Ugyanebben az évben magiszteri fokozattal zárta le filozófiai tanulmányait. Az ünnepélyes dispután jelen lévő császári legátus az uralkodó nevében díszes kereszttel ajándékozta meg. Miklós – féltestvére, Imre bíboros ajánlásával – a teológia második évében került Rómába, a Collegium Germanicum et Hungaricumba, ahová 1721. május 23-án érkezett meg. Szepesi apáti címét csak rövid ideig viselte, mivel 1721. szeptember 21-én szentjobbi apáttá nevezte ki az uralkodó. BUNYITAY–MÁLNÁSI műve a család központi levéltárának anyaga alapján hozza, hogy 1722. február 8-án szentelték szubdiakónussá, majd a Lateráni bazilikában március 21-én diakónussá, végül szeptember 19-én részesült a papi rendben. Első szentmiséjét Zichy Ferenc tanúvallomása szerint a Szent Péter-bazilikában tartotta, amelyen a későbbi győri püspök ministrált is. A teológiai doktorátust 1723. március 20-án szerezte meg, az Örök Várost 1723. április 5-én hagyta el.

Hazaérkezését követően féltestvéréhez került. A váradai kanonokságba 1723. december 12-én iktatták be. Kanonokként 1726-ban váradai plébános, 1729-től békési főesperes. III. (VI.) Károly 1734. május 9-én váradai nagypréposttá, és emellett 1735. március 22-én novi (*Novien.*) választott püspökké is kinevezte. Kanonokként vizitált, illetve mivel váradai kinevezéséig bírta a szentjobbi apátságot, ő kezdte Szentjobbon a templom építését.

Csáky Miklós (nagy)váradai püspöki kinevezése 1737. március 7-én kelt, a prekonizáció december 16-án történt meg. A köztes időben kapta ehhez március 15-én Bihar vármegye főispáni és április 30-án királyi tanácsosi (*consiliarius regius Hungaricus*) kinevezését. A pápai

³⁵⁹ Magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

megerősítést követően, 1738. február 2-án szentelte püspökké Erdődy Gábor Antal egri püspök (1713/1715–1744) Kassán. Ezen túl Mária Terézia kegyéből 1742. augusztus 9-től egészen haláláig viselte Szepes vármegye főispáni tisztét is, amely tisztséget 1638 óta a Csáky család tagjai örökletesen (*hereditarius*) viseltek. 1746. október 15-től valóságos belső titkos tanácsos (*consiliarius actualis intimus*).³⁶⁰ Felszentelését követően először Máriapócsra ment, majd március 19-én vonult be Váradra. Püspökként egyházmegyéjét vizitálta. Rendezte a püspökség birtokviszonyait, gyárat, manufaktúrákat és bányát alapított. Várad-Újvárosba (ma Nagyvárad része) tervezte az egyházmegye központját: itt püspöki rezidenciát, szemináriumot építtetett és hozzá nyomdát vásárolt, Szent László szobrot állíttatott, továbbá hidat is verettetett a Körös folyón. A tanúvallomások szerint püspökként sürgette a bécsi udvarban, hogy egyházmegyéje jogai és alapítványai korábbi állapotukba visszahelyeztessenek. A tanúk szerint a főpásztor gondját viselte a görögkatolikusoknak is, továbbá református falvakban katolikus templomokat és plébániákat hozott létre.

Az uralkodó 1747. május 31-én kalocsa-bácsi érsekké nevezte ki. Ugyanaznap Bihar vármegye helyett Bács vármegye főispáni tisztét is rá ruházta az uralkodó. Érseki kinevezésekor már viselte a Szepesföld örökös ura (*perpetuus terrae Scepusiensis*) családi címet. A pápa Csáky Miklós érseket szeptember 4-én erősítette meg. A palliumot október 29-én Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (hercegpüspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751) adta rá a császárvárosban. Csáky Miklós beiktatására 1747. november 30-án került sor Kalocsán. Kalocsa-bácsi érsekként a Hétszemélyes Tábla ülnöke is volt. Az érsek folytatta a főszékesegyház építését, plébániákat alapított, a főegyházmegyét két esperesi kerületekre osztotta. Az ő idejében lett Hajós búcsújárárhely, Mária-kegyhely. Ahogyan Nagy János tanúvallomása is megerősíti, státutumokat adott a káptalannak, valamint az 1751-es országgyűlésen ő vezette a főpapok rendjét a primás szék betöltetlen volta miatt.

A pozsonyi országgyűlés végén, 1751. július 30-án esztergomi érsekké tette őt Mária Terézia. Tisztségéhez tartozott többek között, hogy Esztergom vármegye főispáni tisztét is betöltse.³⁶¹ November 15-én prekonizálta a pápa. Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök (1740–1763) helyezte vállára a palliumot 1752. február 2-án a magyarbéli családi kastély kápolnájában. Székét áprilisban foglalta el. Miután az 1741-es és az 1751-es országgyűlés visszahelyezte a magyar primást törvényes és teljes méltóságába és joghatóságába, ennek következményeként az uralkodó 1752. október 19-én a mindenkori primás érsekre mint királyi főkancellárra bízta a királyi kettős pecsét őrzését a hozzá tartozó privilégiumokkal együtt, amelyek közé tartozott a nemeslevelek kiadása is. Érsekként vizitálta egyházmegyéjét, és az ő idejében készült el Mária Terézia kegyéből a nagyszombati nemesi konviktus új épülete. Csáky Miklós Pozsonyban hunyt el 1757. május 31-én. A pozsonyi dóm Alamizsnás Szent János-kápolna alatti sírboltban helyezték örök nyugalomra.³⁶²

³⁶⁰ AT-OeStA/HHStA RK GehR 2-1-25 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Csaky, Graf Nikolaus, Bischof, 1746.10.15. (2024. április 2.)

³⁶¹ Bihar, Bács, illetve Esztergom vármegyék örökös főispáni tisztét a mindenkori váradi püspökök, kalocsa-bácsi, illetve esztergomi érsekek töltötték be. Az *Esztergomi érsekek* szerint Csáky Pozsony vármegye főispáni tisztét is betöltötte, ez azonban téves, azt örökletesen a Pálffy család birtokolta. Vö. *Esztergomi érsekek*, 340, *Mo. főispánjai*, 156.

³⁶² Vö. t.k. *Libri Regii* 32.1, 33.275, 37.137, 37.250, 37. 361, 37.364, 37.373, 39.201, 40.184, 40.235, 40.239, 42.104, 42.214, 42.228, 43.181; *Hier. Cath.* VI (1948) 432; NAGY 3 (1858) 88; SZINNYEI 2 (1893) 151; MKL 2 (1996) 333–334; JAKUBINYI, 96–97; KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁ CZ Pozsony/08078; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 122–123; FAZEKAS 1203; VERESS, 133–134; GÁNÓ CZY 2 (1776) 423–445; KATONA, *Hist. Col.*, 2 (1800) CXLVII–CLIV; KATONA, *Kal. érs.*, 2 (2001) CXLVII–CLIV; SCHMITT 2 (1758) 217–240; MESZLÉNYI, *Hercegrímások*, 76–98; *Esztergomi érsekek*, 338–340; FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 120–121, 125–126; *Mo. főispánjai*, 189–191; MÁLNÁSI ÖDÖN, *Gróf Csáky Imre bíbornok élete és kora (1672–1732)*, Kalocsa 1933, 16–42.; BUNYITAY VINCE – MÁLNÁSI ÖDÖN, *A váradi püspökség a száműzetés és az újjáalapítás korában*, Debrecen 1935, 237–278; FORGÓ ANDRÁS, *Párhuzamosságok Csáky Imre kalocsai és Esterházy Imre esztergomi érsek pályafutásában*, A kalocsai érsekség évszázadai. Tanulmányok (CST I/6.), szerk. Kanász Viktor – Sági György, Budapest 2024, 13–29; TÓTH

Tanúk

1. Szlopnyai Elek (keresztnevén János Ignác)³⁶³ Sch.P., volt tartományfőnök, tartományi asszisztens, 46 éves, 1737. március 26. A jelölet huszonkét éve ismerte. Bécsi filozófiai tanulmányai alatt találkozott vele először, majd Kalocsán, amikor Csáky Imre bíboros, kalocsabácsi érsek mellett tartózkodott, illetve később is gyakran, amikor a jelölt váradi kanonok lett.
2. Franz Molindes³⁶⁴ SJ, a Szent Anna probációs ház rektora, volt tartományfőnök, 59 éves, 1737. március 27. A jelöltet 1718 óta ismerte, amikor Csáky Miklós a Collegium Pazmanianum növendéke volt.
3. Zichy Ferenc³⁶⁵ vásonkeői gróf, B.Sz.M.-ről nevezett vágújhelyi prépost, 37 éves, 1737. március 28. Közel húsz éve ismerte a jelöltet, még ha nem is lakott mindig vele egy helyen: az alsóbb fokú tanulmányok idejéből, majd a Collegium Pazmanianumból és a Collegium Germanicum et Hungaricumból, végül Nagyváradról, ahol egy időben voltak kanonokok.
4. Franz Molindes³⁶⁶ SJ, a császári konviktus régense, 70 éves, 1747. július 3. A jelöltet 1718 óta ismerte, amikor Csáky Miklós a Collegium Pazmanianum növendéke volt.
5. Szegedy János³⁶⁷ SJ, a Collegium Pazmanianum régense, 49 éves, 1747. július 3. Tíz éve ismerte meg a jelöltet, amikor az váradi kanonok volt.
6. Tersztyánszky János³⁶⁸ SJ, a magyar-osztrák rendtartomány teljhatalmú megbízottja, és a Királyi Kúrián a rendi ügyek ágense, 46 éves, 1751. augusztus 16. A jelölttel 1728-ban találkozott először.
7. Nagy János³⁶⁹ SJ, az esztergomi rendház előljárója, 50 éves, 1751. augusztus 16. Négy éve ismerte a jelöltet, teológusként volt mellette Kalocsán.

27. Drágossy Mózes

72) 1777 Drágossy Mózes nagyváradai görögkatolikus püspök (Moise Dragoş, *Magnovaradinen. ritus Graeci uniti*, 1776–1787)

Moise Dragoş (Drágossy Mózes) a Torda vármegyei Tordán született, a Fogarasi Egyházmegye területén. Ott keresztelték és bérmálták meg 1726. szeptember 1-én. Édesapja Drágossy János (Joan Dragoş) görögkatolikus pap, édesanyja Mojszin Mária (Maria Moisei). Az iskolai anyakönyvek alapján nemesi származású.

Alsóbb fokú tanulmányait (1736–1744) és a filozófiát (1744–1747) Kolozsvárott a jezsuitáknál végezte. Teológiát Nagyszombatban tanult (1747–1750), ahol az Adalbertinum növendéke volt. A latin (nagy)váradi püspök papja volt. Kovács Meletius (nagy)váradi segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius (1748–1775) szentelte pappá Nagyváradon 1751.

TAMÁS, *Csáky Miklós kalocsa-bácsi érsek és vatikáni proszopográfiai forrásai*, A kalocsai érsekség évszázadai, 30–48; *Catholic Hierarchy* (2023. szeptember 7.)

³⁶³ Tartományfőnök (1730–1736, 1742–1745, 1746–1748 és 1751–1752). LÉH-KOLTAI, 374.

³⁶⁴ 1731–1768 között volt Bécsben különböző feladatkörökben. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1038.; 1747–1752 között volt a bécsi konviktus régense (rektor). SZILAS, *Molindes Franz*.

³⁶⁵ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

³⁶⁶ 1731–1768 között volt Bécsben különböző feladatkörökben. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1038.; 1747–1752 között volt a bécsi konviktus régense (rektor). SZILAS, *Molindes Franz*.

³⁶⁷ A bécsi Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1747–1749). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 328.

³⁶⁸ 1749–1760 között volt Budán ágens (ügyvivő). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1698.

³⁶⁹ 1747–1749 között a kalocsai érsek teológusa, majd 1749–1751 között esztergomi házfőnök. SZILAS szerint 1748-tól Pozsonyban lakott mint a kalocsai érsek teológusa, ezt követően 1759-ig könyvcenzor volt. A tanúvallomás szerint azonban Nagy János négy évet töltött Csáky Miklós mellett. Vö. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1074–1075; SZILAS, *Nagy János*.

április 28-án, miután lektorrá, szubdiakónussá és diakónussá szentelte. Több éven keresztül volt nagyváradai plébános és 1762. június 1-től főesperes is.

Mária Terézia 1776. július 26-án nevezte ki az újonnan megalapított Nagyváradai Görögkatolikus Egyházmegye első püspökévé. A pápa 1777. június 23-án prekonizálta. November 9-én szentelte püspökké a nagyváradai székesegyházban Major Gergely fogarasi püspök (1772–1782). Feladata volt az önálló egyházmegye megszervezése. Püspöksége alatt jött létre a káptalan, és megszerezte a belényesi uradalmat, valamint több templomot építtetett. 1787. április 16-án hunyt el székvárosában, ott³⁷⁰ temették el.³⁷¹

Tanúk

1. Keresztúry József³⁷² udvari ágens, 38 éves, 1777. május 10. Hírből és személyesen egyaránt ismerte a jelöltet, akivel már nyolcadik hónapja áll kapcsolatban Bécsben.

2. Farkas György³⁷³ (George Fărcaș) belényesi görögkatolikus parókus és kerületi esperes, 29 éves, 1777. május 12. Tíz esztendeje ismerte Drágossy Mózeset.

28. Engl Ferenc Antal

123) 1734 Engl Ferenc Antal belgrád-szendrői püspök (Franz Anton von Engl, *Belgradien. et Samandrien.*, 1733–1750)

99) 1750 Engl Ferenc Antal csanádi püspök (Franz Anton von Engl, *Csanadien.*, 1750–1777)

Johann Franz Anton Paul Engl von Wagrain (wagraini Engl János Ferenc Antal Pál) birodalmi báró³⁷⁴ (*Reichsfreiherr*; 1717-től birodalmi gróf, *Reichsgraf*) ősi felső-ausztriai eredetű nemesi családba született, és 1702. január 25-én keresztelték meg az alsó-ausztriai Mühlbachban, ahol a családnak kastélya volt. Édesapja Georg Franz Engl von Wagrain, 1681-től birodalmi báró, cs. valóságos belső titkos tanácsos (*S.c.M. actualis intimus consiliarius*), császári kamarás, aki 1717-ben birodalmi grófi rangra emeltetett, és aki a tanúvallomások szerint osztrák udvari alkancellári tisztelet is betöltött. Az édesanya Anna Margaretha Engl von Wagrain. A keresztszülő Johann Franz Eckher von Kapfing und Liechteneck báró, freisingi hercegpüspök (1695–1727) volt. Engl Ferenc Antal magyar indigenátust 1728. április 28-án nyert, amikor szentpáli prépost lett.

Alsóbb fokú tanulmányait (1711–1720) és a filozófiát (1720–1723) az ettali bencésekénél a Collegium Nobilium (Ettaler Ritterschule) növendékeként végezte, majd konviktorként került Rómába a teológiára, ahol a processzushoz mellékelt eredeti tanúsítvány szerint római Collegium Germanicum et Hungaricum növendékeként 1723. október 13.³⁷⁵ és 1727. április 16. között tartózkodott. A két utolsó kisebb rendet már itt vette fel 1724. január 29-én. Maga XIII. Benedek pápa szentelte Engl 1725. szeptember 22-én szubdiakónussá a

³⁷⁰ Földi maradványai feltehetőleg a jelenlegi nagyváradai görögkatolikus székesegyházban vannak. Böcskei László nagyváradai (latin) püspök szíves közlése a Virgil Bercea nagyváradai görögkatolikus püspöktől kapott információ alapján (2024. március 13.)

³⁷¹ Vö. t.k. *Libri Regii* 50.135, 50.136, 50.230/1, 52.33, 52.35, 55.165/a; *Hier. Cath.* VI (1958) 272, MKL 2 (1996) 705; VARGA, *Kolozsvár* 3397; KÁDÁR–KISS–PÓKA 3247; KMETY–SZÖGI–VARGA 7152; PRUNDUȘ–PLĂIANU, 69; JAKUBINYI, 106; *Catholic Hierarchy* (2022. július 25.)

³⁷² NAGY 6 (1860) 224.

³⁷³ Nagyváradai görögkatolikus áldozópap, kanonok, majd nagyprépost (1789–1815). MKL 3 (1997) 501; Az MKL szerint 1777-től kanonok. Van, ahol 1812 tűnik fel halálozási évként.

³⁷⁴ A genealógiák az 1681-ben adományozott báróság birodalmi voltával kapcsolatban nem fogalmazzak egyértelműen, azonban feltételezhető annak megléte, mivel az a birodalmi grófi címet megelőző rang. Vö. Kneschke 3 (1861) 119; Starkenfels–Kirnbauer, 39–40.

³⁷⁵ Az anyakönyv szerint 1723. október 17-én érkezett. Vö. ACGU Hist. 2 Nr. 0166.

lateráni, illetve 1725. december 22-én diakónussá és 1727. március 8-án pappá a Szent Péter-bazilikában.

Belgrád-szendrői processzusának tanúi előtt nem volt ismert, de Engl Ferenc Antalt az uralkodó már 1728. április 28-án Szent Páltól nevezett (szentpáli) préposttá (Váradai Egyházmegye) nevezte ki, és ezzel egy napon nyert magyar indigenátust is. A királyi diploma tanúsága szerint a préposti címet 1733-as püspöki kinevezésekor még viselte. Az 1734. februárjában zajlott kánoni eljárás tanúi a Passauai Egyházmegyéből ismerték Engl: előbb penitenciárius volt,³⁷⁶ majd három évig hadersdorfi (Hadersdorf am Kamp, ma Hadersdorf-Kammern része) plébános és az egyházmegye bécsi székhelyű, Enns alatti (*unter der Enns*), azaz alsó-ausztriai részén konzisztórium tanácsos. A tanúvallomások utalásai és PETRI alapján 1730-ban kerülhetett Hadersdorfba.

Más korabeli püspöki promóciókkal összehasonlítva szokatlan módon plébános volt (ráadásul egy kevésbé jelentős településen és Ausztria területén) Engl Ferenc Antal, amikor 1733. augusztus 13-án, igen fiatalon belgrád-szendrői püspökké nevezte ki III. (VI.) Károly. A prekonizációra 1734. május 5-én került sor. Püspökké Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (herceg-püspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751) szentelte 1734. május 20-án Bécsben. 1735-ben kitört az orosz-osztrák-török háború, amely 1739-ben a belgrádi békével zárult le: a Habsburg monarchia elveszítette Belgrádot, így a püspök székváros és egyházmegye nélkül maradt. Engl a felső (Felső-Wagram) birtokára vonult vissza,³⁷⁷ azonban sok időt töltött Bécsben: az 1750-es tanúvallomások is alátámasztják, hogy gyakran megfordult a bécsi barnabitáknál, akikkel már püspöki kinevezése előtt is jó kapcsolatot ápolt. A császárvárosban többször végzett főpapi szolgálatot.

Mária Terézia 1750. július 15-én nevezte ki Engl Ferenc Antalt csanádi püspökké és Csanád vármegye főispánjává. A pápa 1750. december 7-én prekonizálta, a székét 1751. április 1-én foglalta el Temesvárott a jezsuita templomban. Titkos tanácsos (*consiliarius intimus*). Rezidenciája nem volt, így előbb a Mercy-házban, majd a helyőrségi kórházban (*Garnisonsspital*) lakott, illetve Makón püspöki lakot és új templomot építtetett. Az épülő temesvári székesegyházban 1754-ben ő mutatta be az első főpapi szentmisét. Átszervezte az egyházmegye közigazgatását, plébániákat alapított³⁷⁸ és templomokat építtetett; ő rakta le a máriaradnai kegytemplom alapkövét. Temesvárott hunyt el 1777. január 30-án.³⁷⁹ A székesegyházban temették el.³⁸⁰

Tanúk

³⁷⁶ PETRI szerint 1727–1730 között volt passauai kanonok és konzisztórium tanácsos Bécsben, valamint Franz Alois von Lamberg passauai segédpüspök (1725–1732) káplánja (*Vikar*), aki ebben az időben az Enns alatti terület helynöke (*Offizial des Unterennischen Offizialats*) volt. PETRI, 399. A hivatkozott kanonoki cím minden bizonnyal félreértés.

³⁷⁷ PETRI szerint 1739 novemberében hagyta el Belgrádot. Előbb Vácra, majd 1740-ben Bécsbe ment. 1741-től ideiglenesen a zágrábi püspököt segítette, azonban leginkább az alsó-ausztriai családi birtokon (Felső) tartózkodott. PETRI, 399.

³⁷⁸ PETRI szerint hivatali ideje alatt 38 lelkipásztori egység (*Seelsorgestelle*) jött létre. PETRI, 400.

³⁷⁹ Egyes, főként német nyelvű életrajzok szerint január 31-én hunyt el, azonban az egyházmegyei sematizmus és más források szerint a halál dátuma január 30. Vö. t.k. *Schem. Csan.*, 54, PETRI, 398.

³⁸⁰ Vö. t.k. *Libri Regii* 36.31, 36.37, 37.87, 41.278, 41.279, 42.160; *Hier. Cath.* VI (1958) 119, 188; Kneschke 3 (1861) 119; Starkenfels–Kirnbauer, 39–40; *Illyrici Sacri* VIII (1819) 251; MKL 3 (1997) 118; PETRI, 398–400; STEINHUBER 2 (1906) 272; JAKUBINYI, 126; *Schem. Csan.*, 54; *Mo. főispánjai*, 61; OLTVÁNYI PÁL, *A csanádi püspöki megye birtok viszonyainak rövid története*, Szeged 1867, 37; KOLOMAN [=KÁLMÁN] JUHÁSZ – WEBER, MATHIAS, *Das Bistum Belgrad und Tschanaunter Bischof Franz Anton Graf Engl von Wagram (1702–1777)*, Ostbairische Grenzmarken 6 (1962/63) 78–120, 7 (1964/65) 71–123, 10 (1968) 54–77, 11 (1969) 225–248; *Catholic Hierarchy* (2024. január 30.)

1. Franz Anton Mayr, a Passauai Egyházmegye Enns alatti konzisztóriumának igazgatója, 45 éves, 1734. február 19.³⁸¹ A jelöltet hét éve ismerte meg, amikor Engl plébános és a passauai konzisztórium tanácsosa lett.
2. Aloysius Capuano, a Passauai Egyházmegye Enns alatti konzisztóriumának tanácsosa, 35 éves, 1734. február 19.³⁸² Tíz éve ismerte meg a jelöltet, amikor együtt tanultak Bécsben, majd ezt követően a passauai konzisztóriumban voltak együtt tanácsosok.
3. Anton (keresztnevén Johann Peter) Huber³⁸³ Sch.P., (osztrák) tartományfőnök-helyettes, 43 éves, 1750. szeptember 22. Tizenhat éve ismerte a jelöltet, gyakran járt náluk.
4. Hyazinth Dietrich B., a bécsi Szent Mihály barnabita rendház prépostja, 57 éves, 1750. szeptember 22. Több mint tizenhat éve ismerte a jelöltet, mivel Engl gyakran misézett a barnabita templomban, már azelőtt is, hogy püspök lett.

29. Erdődy Gábor Antal

20) 1713 Erdődy Gábor Antal egri püspök (*Fessen. cum coadiutoria Agrien., Agrien., 1713/1715–1744*)

Monyorókeréki gróf Erdődy Gábor Kristóf Imre Mihály Vencel Kozma Damján (közsimertebb nevén Gábor Antal) Pozsony szabad királyi városban (Pozsony vármegye) született, és 1684. szeptember 27-én részesült a keresztségben a Szent Márton-dómban. Édesapja Erdődy Kristóf Antal koronaőr (1680–1704), királyi étekgörmester (1690-tól). Az Erdődy család az erdődi születésű Bakócz Tamás győri (1487–1497), később egri (1497), majd esztergomi érseknek (1497–1521, bíboros 1500-tól), illetve a szintén papi pályára lépett bátyjának köszönhetően emelkedett fel I. Mátyás magyar (1458–1490) és cseh (1469-től) király, Ausztria főhercege (1486-tól) idejében, mégis Magyarország egyik legrégebbi grófi családja. A család, maga Erdődy püspök is használta a Monyorókerék és Varasd vármegye örökös grófja (*montis Claudii et comitatumque Varasdiensis perpetuus comes*) címet.³⁸⁴ Édesanyja Pálffy Mária Zsuzsanna grófnő, régi (ámbár vitatott eredetű) család sarja, amelynek címere és praedicatuma (erdődi) azonban az Erdődyekkel való rokonságot mutat. NAGY Erdődy Gábor Antal hat testvéréről tud; az ő bátyja volt Erdődy László Ádám nyitrai püspök (1706–1736). A pozsonyi anyakönyv szerint a harmadik gyermek (*tertius filius*) volt.

Gábor Antal alsóbb fokú tanulmányait a jezsuitáknál Pozsonyban (1690–1696) és Nagyszombatban (1796–1799) végezte. Pozsonyban bérnökelt. Az uralkodó 1696. augusztus 27-én fehérvári préposttá (Váci Egyházmegye) nevezte ki (a címet esztergomi nagypréposti kinevezéséig viselte). A filozófiát (1699–1702) és a teológia első évét (1702–1703) ugyancsak Nagyszombatban tanulta, és ahol a Seminarium Generale növendéke volt. A kisebb rendeket már felvette, amikor a teológia második évére Rómába került; a Collegium Germanicum et Hungaricumba 1703. november 16-án érkezett meg. Abban a megtiszteltetésben volt része, hogy 1705-ben Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában a Szentatya jelenlétében. Szubdiakónussá 1706. április 3-án szentelték a Lateráni bazilikában.³⁸⁵ Az Örök Várost 1706. április 19-én szubdiakónusként, teológiai

³⁸¹ Arch. Nunz. Vienna: 1734. február 22.

³⁸² Arch. Nunz. Vienna: 1734. február 23.

³⁸³ Huber (Hueber) (1696 k.–1777), piarista. FISCHER, 42.

³⁸⁴ A szakirodalomban időnként a Varasdra vonatkozó családi titulust (*comitatus Varasdiensis perpetuus comes*) összekeverik Varasd vármegye főispáni címével (*comitatus Varasdiensis supremus [et perpetuus] comes*), amely egyébként örökletes (*hereditarius*) alapon valóban az Erdődy család kezében volt.

³⁸⁵ Domenico de Zaoli, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1701–1712) szentelte. *Liber ord.*, 247; DEL RE, 63.

doktori fokozattal hagyta el. Pappá testvére, Erdődy László Ádám nyitrai püspök szentelte 1708-ban. Újmiséjét 1708. december 6-án mutatta be.

Az uralkodó már korábban, 1708. január 3-án arbei (*Arben.*) választott püspökké és királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) nevezte ki. Esztergomi kanonok is lett (KOLLÁNYI szerint 1707-ben, azonban az 1708 januári királyi diploma ezt még nem említi). A káptalannak 1715-ig volt tagja, ott előbb gömöri főesperes, ám mielőtt ebbe a tisztségbe beiktathatták volna, sasvári főesperes lett, amely hivatalt 1708. december 31-én foglalta el. Nagyprépost 1711. október 31-től. Az Erdődy család volt a kegyura a Szent Györgyről nevezett jáki apátságnak, amelynek címét Erdődy Gábor Antal – a fentiekén túl – 1709-től viselte, és amelyet haláláig megtartott.

Elődje, Telekessy István egri püspök (1702–1715) kérésére az uralkodó 1712. június 6-án egri koadjutor püspökké nevezte ki. Processzusa – amely során egy külön, Telekessyre vonatkozó kiegészítő kérdéssort is feltettek a tanúknak – elhúzódott, mivel az országgyűlésben való egyik, kíméletlen nyíltságú felszólalása miatt az uralkodó visszavonta a kinevezését. A korhiányra tekintettel is késleltették az eljárást, hiszen ekkor már nem töltötte be a szenteléshez szükséges harmincadik életévét. Végül 1713. március 24-én mint koadjutort Egerben beiktatták pápai megerősítés nélkül. A prekonizációra 1714. november 19-én került sor fessei (*Fesseë, Fessen.*) címmel. Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725) 1715. január 15-én³⁸⁶ szentelte püspökké a bécsi udvari kápolnában. Elődje 1715. március 3-án hunyt el. Ekkor Heves és Külső-Szolnok vármegye főispánja is lett. Püspökként befejezte az akkori székesegyházat, püspöki rezidenciát építtetett, zsinatot tartott. Sokat tett egyházmegyéje rekatolizációjáért, református templomokat vett vissza, illetve többet leromboltatott, megtöbbszörözte a plébániák számát (egy feljegyzés szerint 72-ről 232-re növekedett), illetve templomokat építtetett, szerzeteseket telepített le egyházmegyéje területén. Erdődy Gábor Antalnak az Egri Egyházmegye felosztására³⁸⁷ vonatkozó terveit a káptalan végül megghiúsította. Amikor Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) kora és betegsége miatt nem vállalta a Mária Terézia megkoronázásához kapcsolódó mise bemutatását, vita támadt a méltóságát védelmező Patachich Gábor kalocsa-bácsi érsek (1733–1745) és az esztergomi érsek első szuffraganeusa között a főpapi szentmise bemutatásának joga miatt. A vita végül Erdődy javára dőlt el, így ő mutatta be a koronázási misét 1741. június 25-én. Erdődy egyebekben híres volt bőkezűségéről, szentség hírében hunyt el 1744. szeptember 26-án Egerben. Ott temették el.³⁸⁸

³⁸⁶ Másutt 1715. január 13. *Catholic Hierarchy* (2024. március 15.)

³⁸⁷ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 403: Processus demeritationis dioecesis et erectionis ecclesiae cathedralis Nagy-Baya [=Nagybánya].

³⁸⁸ Vö. t.k. *Libri Regii* 24.144, 27.182, 28.309, 29.11, 29.50, 34.142, 35.213; *Hier. Cath.* V (1952) 73; NAGY 4 (1858) 59–62, 68, 9 (1862) 34–39, 56; SZINNYEI 2 (1893) 1407–1408; MKL 3 (1997) 216–217; FAZEKAS–KADÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁZ Pozsony/05481, Nagyszombat/18096; KMETY–SZÖGI–VARGA 3665; VERESS, 107–108; *Liber ord.*, 247; KOLLÁNYI, 324–326; SUGÁR, 394–405; FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 123; *Mo. főispánjai*, 92; SZÉCHÉNYI MIKLÓS, *A Szent György vértanúról nevezett jáki apátság története*, Budapest 1901; MIHALIK BÉLA VILMOS, *Erdődy Gábor Antal egri püspök egyházzervező tevékenysége az 1734. évi egri zsinat tükrében*, Egri Főegyházmegye Sematizmusa, szerk. Balogh Ferenc – Farkas Ernőné – Ficsek László – Kakuk Ferenc – Löffler Erzsébet, Eger 2014, 26–40; TÓTH TAMÁS, «*Si nullus incipiat, nullus finiet*». *La rinascita della Chiesa d’Ungheria dopo la conquista turca nell’attività di Gábor Patachich e di Ádám Patachich, Arcivescovi di Kalocsa-Bács (1733–1784)* (CVH I/6.), 236–240; UŐ, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye 18. századi megújulása Patachich Gábor és Patachich Ádám érsekek idején (1733–1784)* (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 8.), Budapest–Kalocsa 2014, 238–244; LIPP MÓNIKA, *Egyházi reprezentáció Egerben Erdődy Gábor és Barkóczy Ferenc püspökök idejében*, Egyház és reprezentáció a régi Magyarországon (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok 12.), szerk. Báthory Orsolya – Kónya Franciska, Budapest 2016, 255–265; BÁNRÉVI MÓNIKA, „*Gyomlály, veszess, építs és plántály*”. *Gróf Erdődy Gábor Antal püspök (1715–1744) és az egri restauráció kezdetei*, „Politika, életrajz, divat, oktatás...”. Tanulmányok Magyarország történetéből a középkortól napjainkig (Az Esterházy Károly Egyetem Történelemtudományi Doktori Iskolájának kiadványai,

Tanúk

1. Hevenesi Gábor³⁸⁹ SJ, osztrák tartományfőnök, magyar, 57 éves, 1713. február 13. Telekessy Istvánt harminc vagy annál is több éve ismerte; Erdődy Gábor Antalt több éve, fiatalsága óta ismerte, gyakran beszélt vele.

2. Újváry Imre³⁹⁰, a Magyar Udvari Kancellária regisztrátora és taxátora, a királyi titkos pecsétek és a levéltár őre, magyar, 52 éves, 1713. február 14. Telekessy Istvánt harminc éve ismerte, gyakran beszélt vele; Erdődy Gábor Antalt gyermekkorától ismerte, mivel családjának a familiárisa.

30. Esterházy Imre

53) 1723 Esterházy Imre veszprémi püspök (pálos, meg nem erősített, *Vesprimien.* 1723–1725)
1) 1725 Esterházy Imre esztergomi érsek (pálos, *Strigonien.*, 1725–1745)

Galántai báró (1715-től gróf) Esterházy Imre a neves család cseszneki ágából származott. Keresztelési tanúsítványa, amelyet elérhető keresztelési anyakönyv hiányában anyai részről való féltestvére, Fitter Erzsébet, Festetich Pál hitvese állított ki, az 1707-ben felvett váci processzus anyagai között található. Eszerint 1665. vagy 1666. július 20-án született Beckón (Bolondóc; Trencsén vármegye). Keresztszülei az irat szerint Thököly Miklós és felesége, Jakusich Zsuzsanna. A tanúsítvány nem segít elosztatni a születése körüli kétségeket: a szakirodalom egyéb források alapján leginkább 1663 november–decemberére vagy 1664 november–decemberére teszi a születés idejét. Az adatokat elemezve az 1663-as születési év tűnik valószínűnek.³⁹¹ A VERESS által közölt anyakönyv továbbá vágújhelyinek mondja – ennek ellenére a születés helye mégis a Vág folyó túlsó partján fekvő Beckó: Vágújhely (Nyitra vármegye) ugyanis a beckói uradalomhoz tartozott, és Beckó társbirtokosa, illetve lakója a későbbi hercegprímás apja volt. Az édesapáról, Esterházy Imre báróról, valamint az édesanyjáról, Bucsányi Zsuzsannáról (Fitter János özvegye) nem esik szó a keresztelési iratban, azonban a források egyértelműek e tekintetben. A történetírás Esterházy Imre egy fiútestvéréről is tud. Eszterházy Károly egri püspök (1761–1799) a családnak ugyanebből az ágából való volt: a hercegprímás nagyapja egyben Károly dédapja.

A későbbi főpásztor alsóbb fokú tanulmányait a nagyszombati jezsuitáknál kezdte (biztosan itt volt: 1672–1674). Itt bérálták meg. Az utolsó, 1679–1680-as gimnáziumi tanévet már Sopronban töltötte, ahova az egyre súlyosbodó török, illetve kuruc veszély miatt került.

Konferenciák, műhelybeszélgetések XV.), szerk. Kis Csaba – Kovács-Veres Tamás Gergely – Rózsa Sándor, Eger 2018, 77–93; *Catholic Hierarchy* (2024. március 15.)

³⁸⁹ Osztrák tartományfőnök (1711–1714) LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1 (1987) 555–556; Uő, *Cat. pers.*, 6 (1993) 715, 762.

³⁹⁰ Aranysarkantyús vitéz, két fia bárói rangra emelkedett. NAGY 11 (1865) 395.

³⁹¹ A pontos dátum tekintetében a szakirodalom nagyon változatos. 1663. november 5.: MKL 3 (1997) 308; 1663. november 18.: ESZTERHÁZY, 239; PFEIFFER, 22; [...] ex Vágújhely [...] venit ad Collegium 18. Novembris 1683. Agit annum 20., a die 5. huius mensis Novembris: VERESS, 81–82; 1663. december 17.: SCHMITTH 2 (1758) 195; SZINNYEI 2 (1893) 1448; 1664. december 17. (a ma is meglévő, korabeli sírfelirat alapján, amelynek szövegét KNAUZ és FAUST egyaránt hozzák; azonban HALKO, aki kutatta a pozsonyi főpapi sírokat és feliratokat, ennek ellenére 1663-ra teszi a születés évét: JOZEF HALKO – ŠTEFAN KOMORNÝ, *Dóm. Katedrála svätého Martina v Bratislave*, Bratislava 2010. 269); KNAUZ NÁNDOR, *Egyházi Tudósítások. Magyarország. Pozsony, oct. 14.*, Religio 1856 2/35. sz. 279–281, különösen 280; OVIDIUS FAUST, *Zo starých zápisnic mesta Bratislavy*, Bratislava 1933. 191; 1664 végén: *Esztergomi érsekek*, 331; KOLTAI ANDRÁS, *Császárhű, bőkezű, remete: Esterházy Imre hercegprímás*, Limes 18 (2005/3) 5–19, különösen 5; 1665. vagy 1666. július 20. (a váci processzusa alapján): *Hier. Cath.* V (1952) 402; 1665. július 20. (a váci processzusa alapján): *Catholic Hierarchy* (2021. december 29.); 1665. december 17.: HBL, *Esterházy, Emerik* (1998).

1680. július 25-én lépett be a pálos rendbe. A noviciátust Sopronbánfalván végezte, első fogadalmát pedig egy év múlva, 1681. július 27-én tette le. A kétéves filozófiai kurzust Bécsújhelyen végezte, azonban Bécs török ostroma miatt 1683 nyarán a növendékeknek tanáraikkal együtt a horvátországi Remetére (más néven Zágrábremete, Máriaremete), majd Lepoglavára kellett menekülniük. Ezt követően Rómába küldték. 1683. november 18-án érkezett teológiai tanulmányai végzésére a Collegium Germanicum et Hungaricumba. Ekkorra már részesült a tonzúrában és a kisebb rendekben. Abban a megtiszteltetésben volt része, hogy 1686-ban³⁹² Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában a Szentatya jelenlétében. Szubdiakónussá 1686. február 10-én szentelték a jezsuita rendházban, diakónussá 1687. március 15-én a Lateráni bazilikában.³⁹³ Rómát 1687. október 13-án diakónusként hagyta el, miután teológiai doktori téziseit a kollégiumban megvédte.

Pappá otthon, Máriavölgyben szentelték 1688. február 15-én.³⁹⁴ Ezt követően Lepoglaván négy évig filozófiatanár, majd egy évig kánonjogot, illetve ezután három évig erkölcszociológiát tanított. Nyolc évig tartó tanárságának utolsó esztendejét Nagyszombatban töltötte. 1696 júniusában a Máriavölgyben tartott nagykáptalanon a rend általános titkárává³⁹⁵ (*secretarius generalis*) választották. Főként Remetén tartózkodott, egyben az ottani ház perjeli tisztét is betöltötte. Ebben az időben zajlott a horvát és a magyar pálos rendtartomány különválasztása, és a vele járó számos vita. 1701-ben alakult meg az önálló horvát–osztrák tartomány, amelynek első vikáriusává választották Esterházyt 1701. március 7-én Lepoglaván. Egy évvel később, 1702. június 3-án a nagykáptalan rendfőnökké tette. Bár 1703-ban vizitálta a lengyelországi kolostorokat, már ugyanebben az évben a Rákóczi-szabadságharc (1703–1711) miatt székhelyéről, Elefántról (ma Felsőelefánt) Lepoglavába kellett menekülnie. További ténykedése a háborús helyzet miatt leginkább Horvátországra korlátozódott.

1706. október 15-én az uralkodó váci püspökké nevezte ki. A prekonizációra 1707. augusztus 1-jén került sor. Egyházmegyéjét nem tudta megközelíteni a harcok miatt, így Lepoglaván maradt. 1708 tavaszán részt vett Pozsonyban a császárhű rendek országgyűlésén. Ekkor, március 4-én szentelte püspökké Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725).

Amikor a zágrábi püspöki szék megüresedett, Esterházy kérvényezte azt. Az uralkodótól 1708. október 10-én meg is kapta a kinevezést. Már november 11-én Zágrábban volt, de a prekonizációra csak 1709. szeptember 9-én került sor. Átéptette a székesegyház belsőjét, jótevője volt a templomoknak, oltárokat emeltetett, liturgikus felszereléseket és kincseket adományozott, kegyes alapítványokat tett. Jótékonyágáról is híres volt, Matthachich Péter tanúsága szerint rendszeresen hívott 12 szegényt az asztalához, akiknek ő maga szolgált fel. Branjug György pedig azt tanúsította, hogy csak a székesegyházra 30 ezer forintot költött. Matthachich Péter említést tett még Esterházy Imrének a pécsi és a veszprémi püspökökkel való vitás ügyeiről, amelyekben sikerrel képviselte egyházmegyéje érdekeit. Életrajzaiból azonban azt is tudjuk, hogy hasztalan érvelt a főpap mellett, hogy a zágrábi püspököt illeti a magyar országgyűlésben az első hely a püspökök között, mondván egyházmegyéjének egy elődje, a sziszeki püspökség régebbi a szentistváni egyházmegyéknél. Az 1712. március 9–11. között a zágrábi püspöki palotában tartott horvát-szlavón országgyűlés az ő javaslatára tíz évvel a magyar diéta döntése előtt fogadta el a Habsburg-ház nőági örökösödését (*Pragmatica sanctio*),

³⁹² Az anyakönyv csak a tényt említi (habuit), azonban nem hoz évszámot. Az 1686-os év hiányzik a beszédgyűjteményből, így feltételezhető, hogy arra abban az évben került sor. Astrid von Jacobs levéltáros szíves közlése az *Orationes* (ACGU Hist. 486–488) alapján (2024. február 26.).

³⁹³ Szubdiakónussá Gregorio Carducci, Valva és Sulmona püspöke (1655–1701), diakónussá Stefano Giuseppe Menatti, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1686–1692) szentelte. *Liber ord.*, 225–226; DEL RE, 61.

³⁹⁴ A KOLTAI által közölt 1688. január 15. valószínűleg elírás lehet. Vö. *Esztergomi érsekek*, 332; KOLTAI, *Császárhű, bőkezű, remete*, 6.

³⁹⁵ A magyar nyelvű életrajzok gyakran mint a rendfőnök titkárát említik Esterházy Imrét, azonban ez félreértés. Esterházy nem személyi titkár lett, hanem egy vezető rendi tisztségre választották meg.

amelyhez akár a magyaroktól függetlenül is készek voltak csatlakozni. Bizonyára ez is hozzájárult ahhoz, hogy 1715. május 19-én testvérével együtt grófi címet kapott. Ebben az időben birtokolta a B.Sz.M.-ről nevezett topuszkai apáti titulust is, amely ekkor a zágrábi püspöki címhez kötődött. Részt vett a magyar országgyűlés munkájában, az igazságszolgáltatási rendszer felülvizsgálatában, és szerepe volt abban is, hogy 1722-ben a magyar országgyűlés is elfogadta a nőági trónutódlás lehetőségét.

Hűségét az udvar annyira értékelte, hogy valamikor 1719 után titokban Keresztély Ágost utódjává destinálták. A bíboros azonban a vártnál tovább maradt hivatalában, így Esterházy Imrét végül az uralkodó 1723. január 17-én nevezte ki veszprémi püspökké. Az erről szóló döntés 1722. szeptember 27-én született meg. Tekintve, hogy Zágráb lényegesen jobb anyagi helyzetben volt, mint Veszprém, kárpótlásul évi 6 ezer forint udvari fizetést ígértek neki. Branjug György tanúvallomásában említette, hogy a zágrábi káptalan az áthelyezés ellen volt. Veszprémben az új püspök újjáépíttette a harcok során tönkrement székesegyházat, Matthachich Péter szerint már a processzus elkezdése előtt megbízott 13 ezer forintért (anyagköltség nélkül) egy építész a bazilika újjáépítésével, gondoskodott továbbá értékes liturgikus öltözékekről a székesegyház számára. Idejét azonban leginkább országos ügyek kötötték le. Veszprémi püspökként könnyebben kinevezhették az 1724 elején felállított pozsonyi Magyar Királyi Helytartótanácsba. 1725. február 21-től³⁹⁶ magyar királyi kancellár (*cancellarius regius Hungaricus*) lett.

Kancellári tisztét Esterházy csak szeptember 1-jéig viselte, mivel III. (VI.) Károly 1725. augusztus 31-én esztergomi érsekké nevezi ki, ezzel együtt pedig már a királyi főkancellári cím (*summus et secretarius cancellarius*) járt. A pápai megerősítés dátuma 1727. március 17. A palliumot május 22-én Máriavölgyben vette át, majd május 25-én bevonult Nagyszombatba. A római dokumentumok szerint hivatalosan a zágrábi székről helyezték át, mivel a veszprémi prekonizációra nem került sor. Érsekként vizitált, aminek lezárásaként 1734-re egyházmegyei és nemzeti zsinatot kívánt összehívni. Utóbbi miatt vitába keveredett vele a metropolitai jogait védő Patachich Gábor kalocsa-bácsi érsek (1733–1745). A háborús helyzet miatt végül csak a Főegyházmegye főesperesei és esperesei találkoztak Nagyszombatban. Az érsek a pozsonyi Szent Márton-dómot belülről felújíttatta és abba új, monumentális főoltárt készíttetett. A szoborcsoport magyar huszárként ábrázolt főalakjában az ő arcvonásai tűnnek fel. Ugyanő építtette a dómban az Alamizsnás Szent János-kápolnát, akinek ereklyéit a mohácsi vész (1526) után a budai várkápolnából menekítették előbb Máriavölgybe, majd 1530-tól Pozsonyban őrizték. A kápolna elkészültekor, 1732-ben az érsek négy nyelven kiadta a szent életrajzát. Pozsonyban felújíttatta az érseki palotát és az előtte lévő teret, továbbá az orsolyitáknak és a kapucinusoknak kolostort, az Erzsébet-apácáknak kolostort és templomot emeltetett. A vörös csillagkeresztes lovagok templomát is ő kezdte el építtetni, valamint a trinitárius templom freskói is az ő nevéhez kötődtek. Nagyszombatban a Szent Miklós-templomhoz kápolnát építtetett a Mária Kongregáció számára, illetve rendházat emeltetett az orsolyitáknak. Az *Esztergomi érsekek* szerint 52 templomot és 23 plébániaépületet építtetett, illetve újított fel érseksége alatt. Támogatta a pálos rendet is: Máriavölgybe új oltárokat és kóruspadokat készíttetett, valamint neki köszönhetően került a rend kezelésébe a sasvári kegyhely. Híres volt jótékonykodásáról, és a fényes udvari élet közepette is igyekezett pálos remeteként élni. Leveleit mint *Frater Emericus* írta alá. Az 1741. évi országgyűlésen is fontos szerepet töltött be, és június 25-én ő koronázta magyar királlyá Pozsonyban Mária Teréziát. 1745. december 6-án hunyt el Pozsonyban. A pozsonyi dómban, az általa emeltetett Alamizsnás Szent János-kápolna alatti sírboltban helyezték örök nyugalomra.³⁹⁷

³⁹⁶ Másutt 1725. január 23. *Esztergomi érsekek*, 334; KOLTAL, *Császárhű, bőkezű, remete*, 10.

³⁹⁷ Vö. t.k. *Libri Regii* 27.113, 28.18, 31.53, 34.82, 35.45; *Hier. Cath.* V (1952) 364, 402, 421; NAGY 4 (1858) 93, 96; SZINNYEI 2 (1893) 1448–1449; *Illyrici Sacri* V (1775) 592–601; MKL 3 (1997) 308–309; HBL, *Esterházy, Emerik* (1998); FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁ CZ Nagyszombat/13310; VERESS, 81–82; *Liber ord.*,

Tanúk

1. Branjug György³⁹⁸ (Juraj Branjug) kemléki főesperes, zágrábi kanonok dékán, 46 éves, 1723. április 7. Még pálos volt a jelölt, amikor Branjug (későbbi utóda Zágrábban) megismerte őt; zágrábi kanonokként közeli viszonyban állt vele.
2. Zaverski (Zaversky) Péter Antal³⁹⁹ (Petar Zaverški) zágrábi kanonok, B.Sz.M.-ről nevezett vaskai prépost, 40 éves, 1723. április 7. Pálos rendfőnök volt, amikor megismerte a jelöltet, a tanú maga plébános a Zágrábi Egyházmegye területén; közeli kapcsolatba került vele.
3. Matthachich Péter⁴⁰⁰ (Petar Matačić) zágrábi kanonok, [életkor hiányzik], 1723. április 19. Legkésőbb 1708 óta ismeri a jelöltet, amikor zágrábi püspök lett.
4. Branjug György⁴⁰¹ (Juraj Branjug) zágrábi kanonok, kemléki főesperes, 48 éves, 1725. december 4. Még pálos volt a jelölt, amikor Branjug először találkozott vele; mivel zágrábi kanonok, beszélgettek egymással.
5. Zádory Mihály⁴⁰² veszprémi nagyprépost, 56 éves, 1725. december 4. Még akkor ismerte meg a jelöltet, amikor a pálos rendben teológiát tanított; miután püspök lett, gyakran beszéltek egymással.
6. Somssich Ferenc⁴⁰³ (Franjo Šomšić) zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, 29 éves, 1725. december 12. A jelöltet akkor ismerte meg, amikor zágrábi püspök lett; gyakran szállt meg a bécsi Collegium Croaticumban, ahol a tanú annak idején tanulmányait végezte.

31. Esterházy Imre Gábor

- 8) 1725 Esterházy Imre Gábor esztergomi segédpüspök (*Doren.*, 1725–1740)
26) 1740 Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök (*Nitrien.*, 1740–1763)

Galántai báró (1719-től gróf) Esterházy Imre Gábor Szombathelyen (Vas vármegye) született, az életrajzok szerint 1689. május 4-én. Saját korában legtöbbször Imrének nevezték, és időnként a *junior* (ifjabb) megkülönböztetést alkalmazták, hogy ne lehessen összekeverni Esterházy Imre esztergomi érsekkel (1725–1745). Leginkább az utókor használja megkülönböztetésül az *Imre Gábor* elnevezést. Édesapja a neves család a cseszneki ágából

225–226; KISBÁN 1 (1938) 304–309; PFEIFFER, 22–23; SCHMITTH 2 (1758) 194–217; MESZLÉNYI, *Hercegrímások*, 50–75; *Esztergomi érsekek*, 331–338; ESZTERHÁZY, 237–243; FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 97, 99; KOLTAI ANDRÁS, *Császárhű, bőkezű, remete: Esterházy Imre hercegrímás*, *Limes* 18 (2005/3) 5–19; FORGÓ ANDRÁS, *Esterházy Imre és az aulikus politika a 18. század első évtizedeiben*, „Fényes palotákban, ékes kőfalokban”. Tanulmányok az Esterházy családról, szerk. Maczák Ibolya, Budapest 2009, 65–86; JOZEF HALKO – ŠTEFAN KOMORNÝ, *Dóm. Katedrála svätého Martina v Bratislave*, Bratislava 2010; UŐK, *Dóm. A pozsonyi Szent Márton-templom*, Szombathely 2016; TÓTH TAMÁS, «*Si nullus incipiat, nullus finiet*». *La rinascita della Chiesa d’Ungheria dopo la conquista turca nell’attività di Gábor Patachich e di Ádám Patachich*, *Arcivescovi di Kalocsa-Bács (1733–1784)* (CVH I/6.), Budapest–Roma–Szeged 2011. 234–236.; UŐ, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye 18. századi megújulása Patachich Gábor és Patachich Ádám érsekek idején (1733–1784)* (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 8.), Budapest–Kalocsa 2014, 236–238; FORGÓ ANDRÁS, *A királynő és az érsek. Esterházy Imre szerepe Mária Terézia uralkodásának kezdeti éveiben*, *Századok* 157 (2023) 515–536; FORGÓ ANDRÁS, *Párhuzamosságok Csáky Imre kalocsai és Esterházy Imre esztergomi érsek pályafutásában*, *A kalocsai érsekség évszázadai*. Tanulmányok (CST I/6.), szerk. Kanász Viktor – Sági György, Budapest 2024, 13–29; *Catholic Hierarchy* (2021. december 29.)

³⁹⁸ Branjug György zágrábi püspök: 101)

³⁹⁹ Zágrábi kanonok (1711–1734). IVANČAN, 734–735.

⁴⁰⁰ Zágrábi kanonok (1718–1752). IVANČAN, 749–751.

⁴⁰¹ Branjug György zágrábi püspök: 101)

⁴⁰² Zádory Mihály András veszprémi nagyprépost (1711–1739). PFEIFFER, 222–223.

⁴⁰³ Zágrábi kanonok (1724–1727). IVANČAN, 755–756.

származó Esterházy Péter báró, egy időben jász-kun főkapitány, édesanyja Török Krisztina. Imrének egy fiatalon elhunyt fiú-, és hat lánytestvére volt.⁴⁰⁴ ESZTERHÁZY szerint talán lehetett még egy további fiútestvére is, azonban amikor az apa 1719. október 19-én grófságra emeltetett, akkor a királyi diploma csak egy fiút, Imrét említ. Érdekesség, hogy ennek ellenére Imrét 1708-ban a Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyve éppúgy, mint egy 1719. augusztus 3-i királyi diploma grófként (*comes*) említi. A csesznecki ágból származott még Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) és Pál László pécsi püspök (1780/1781–1799): ifjabb Imre dédapja Imre hercegprímás nagyapja, illetve Pál László ükapja volt egyben. Alsóbb fokú tanulmányait Sopronban, illetve a jezsuitáknál Pozsonyban (biztosan ott volt: 1704–1705) végezte, majd a filozófiát Bécsben, ahol 1706-tól a Collegium Pazmanianum növendéke volt (1705–1708, esküt 1606 májusában tett). Amikor Rómába került, bírta a kisebb rendeket, valamint B.Sz.M.-ről nevezett rátóti prépost, amely javadalom kegyúri jogai, így annak adományozása a család kezében volt. Prépostságát nyitrai kinevezéséig megtartotta. A Collegium Germanicum et Hungaricumba 1708. október 19-én érkezett meg, azonban betegség miatt a vártnál hamarabb, a harmadik év végén, 1711. május 2-án szubdiakónusként távozott Rómából. Szubdiakónussá 1710. június 14-én szentelték a Lateráni bazilikában.⁴⁰⁵ Papszentelésére ezek szerint ezt követően, otthon kerülhetett sor.

Esterházy Imre 1713. március 10-én pozsonyi kanonok lett, majd emellé 1719. augusztus 3-án az uralkodó szebenikói (Šibenik, *Sibinicen.*) választott püspökké tette meg. A processzusának egyik római tanúja akkor ismerkedett meg vele, amikor Esterházy „*suo zio*”, azaz Csáky Imre bíboros, váradi püspök (1702–1710), majd kalocsa-bácsi érsek és nagyváradi adminisztrátor (1710/1714–1732) mellett volt – Esterházy Imre kísérte ugyanis a bíborost az 1721-es konklávéra. A pápa 1725. július 23-án dóriai (*Doren.*) püspökké és esztergomi segédpüspökké nevezte ki. Johann Paul Mariconi 1740-es tanúsága alapján úgy tűnik, Pozsonyban rokona, Esterházy primás szentelte őt püspökké. A tanúvallomások alapján az is kirajzolódik, hogy új funkciójában főként Nagyszombatban működött, illetve itt, továbbá Bécsben és máshol végzett főpapi szertartásokat a primás megbízásából. Esterházy Imre 1727. április 22-én esztergomi kanonok lett. A káptalanban sasvári főesperes, majd 1733. december 17-től nagyprépost. Keve Károly (egyébként Rómába nem elküldött) tanúvallomásából az derül ki, hogy az 1729-es pozsonyi országgyűlésen, amikor arról vitáztak, hogy a protestánsok által leteendő eskü szövegében szerepeljen-e a Boldogságos Szűz Mária neve, Esterházy határozottan védte a Magyar Királyság országainak jogait. ESZTERHÁZY családtörténete szerint a püspök 1739-ben lett titkos tanácsos; hogy 1740-es főispáni kinevezésekor – a királyi diploma szövegéből kiderül – már biztosan az volt (*consiliarius intimus*). Valóságos belső titkos tanácsosi (*consiliarius actualis intimus*) kinevezése később, 1746. október 4-én kelt.⁴⁰⁶ Az idézett 1740-es főispáni kinevezés egyébként külön felsorolja a soproni javadalmát (*beneficiatus Soproniensis*), illetve apostoli főjegyzői címet is említ vele kapcsolatban.

Mária Terézia 1740. december 7-én nevezte ki nyitrai püspökké, valamint Nyitra vármegye főispánjává. A püspöki kinevezéssel járt a Szent Margitról nevezett dömösi préposti cím is. A prekonizációra 1741. május 29-én került sor. Székét november 19-én foglalta el. Restauráltatta a székesegyházat, és gazdag ornátust ajándékozott neki. Több templomot építtetett egyházmegyéjében, de azon kívül, Szombathelyen és Dömösön is. Az 1751-es országgyűlés az osztrák-magyar határ revíziójára mint biztost (*commissarius*) kérte fel. Utolsó évében Gusztinyi Jánost kérte utódául koadjutorként (1762/1763–1777), aki már ekkor a

⁴⁰⁴ ESZTERHÁZY, 190–191, 195. NAGY az egy fiútestvér mellett csupán négy lányról tud. NAGY 4 (1858) 93.

⁴⁰⁵ Domenico de Zaoli, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1701–1712) szentelte. *Liber ord.*, 252; DEL RE, 63.

⁴⁰⁶ AT-OeStA/HHStA RK GehR 2-2-45 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Esterhazy, Graf Emmerich, Bischof, 1746.10.04. (2024. április 2.)

főispáni tisztelet is átvette tőle. Esterházy Imre 1763. november 29-én hunyt el Nyitrán. A székesegyházban temették el.⁴⁰⁷

Tanúk

1. Raab István⁴⁰⁸ SJ, néhai András fia, a Győri Egyházmegyéből, 39 éves, 1725. július 21. Gyermekkoruk óta ismerte a jelöltet, a soproni iskolába jártak együtt, és azóta is kapcsolatban álltak.
2. Angelo Franchi, Bernardo fia, Jesiből, 30 éves, 1725. július 21. Öt éve ismerte meg a jelöltet, amikor Csáky Imre bíboros mellett volt, aztán később Pozsonyban és másutt is találkoztak.
3. Johann Paul Mariconi⁴⁰⁹ ypresi (Ypern) püspök, 56 éves, 1740. december 22. Nyolc-tíz éve ismerte meg a jelöltet Bécsben, azóta gyakran beszéltek.
4. František Matouš Böhmb⁴¹⁰, a vörös csillagkeresztes lovagok nagymestere, 63 éves, 1740. december 22. Úgy tizenhét éve ismerte a jelöltet, előbb Pozsonyban találkoztak, azóta gyakran beszéltek egymással Magyarországon és Bécsben egyaránt.
5. Némethy Ferenc⁴¹¹ SJ, a bécsi Collegium Pazmanianum rektora, 50 éves, 1740. december 22. Tizennégy-tizenöt éve ismerte a jelöltet, mivel több évet töltött Nagyszombatban; gyakrabban beszéltek egymással.
6. Keve Károly⁴¹² áldozópap, csanádi kanonok, 42 éves, 1740. december 29. A jelöltet 1727 óta ismerte, azóta gyakrabban beszélgettek egymással Nagyszombatban, Pozsonyban és Bécsben.

32. Esterházy Pál László

51) 1776 Esterházy Pál László váci segédpüspök (pálos, *Sebastopolitan.*, 1776–1780/1781)

40) 1780 Esterházy Pál László pécsi püspök (pálos, *Quinqueecclesien.*, 1780/1781–1799)

Galántai gróf Esterházy László 1730. május 29-én született alsópatyi (ma Rábapaty része) birtokukon, Vas vármegyében. Ugyanaznap keresztelték az ottani családi kápolnában. Keresztneve László, azonban a rendi neve Pál (csak ez utóbbit használták a rendben). A róla szóló életrajzokban ezért a *László*, *Pál*, *László Pál*, és *Pál László* névváltozatokkal is találkozhatunk. A kortárs tanúk egyébként Pálként hivatkoztak rá. Édesapja a neves család a cseszneki ágának ifjabb alágából származó Esterházy Ádám gróf, édesanyja Berényi Erzsébet grófnő. Keresztanyja Berényi Zsigmond pécsi püspök (1739–1748) testvére. Lászlónak két fiú és egy lánytestvére volt. A cseszneki ágból származott még Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) és Imre Gábor nyitrai püspök (1740–1763): László ükapja Imre nagyapja, illetve Imre Gábor dédapja volt egyben.

⁴⁰⁷ Vö. t.k. *Libri Regii* 33.67, 33.164, 39.9, 39.13, 45.295; *Hier. Cath.* V (1952) 187, VI (1958) 312; NAGY 4 (1858) 93; ESZTERHÁZY, 190–191, 195; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 344; FAZEKAS 1062; RIMELY, *Cap. Pos.*, 276; VERESS, 113–114; *Liber ord.*, 252; KOLLÁNYI, 340–341; VURUM, 414–415.; *Catholic Hierarchy* (2024. március 16.)

⁴⁰⁸ A római Szent Péter-bazilika magyar gyóntatója (1724–1727), majd ugyanott helyettes (*substitutus*) (1727–1731). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1318; UŐ, *Cat. pers.* 7 (1993) 421, 651.

⁴⁰⁹ A név nem szerepel az ypresi püspökök ma elfogadott listáin, így a *Catholic Hierarchy* sem hozza, mégis több helyen ezzel a titulussal találkozunk Mariconi névével. 1741-től 1752-es haláláig – ugyanezen címet viselve – St. Georgen im Attergau plébánosa volt. Vö. *St. Georgen im Attergau*, St. Georgen, 2. Auflage, 1982.

⁴¹⁰ František Matouš Böhmba nagymester (1722–1750). Vö. MAREK PUČALÍK, *Křižovníci v době vrcholného baroka za generátu Františka Matouše Böhmba 1722–1750*, Praha 2017.

⁴¹¹ A bécsi Collegium Pazmanianum rektora (1740–1743). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 328.

⁴¹² Vö. *Libri Regii* 37.205, 37.206.

Jelentkezett a pálos rendbe. Belépése évében, 1746-ban bérmálta meg Zichy Ferenc győri püspök (1743–1783). A kisebb rendeket Veszprémben adta fel neki Bíró Márton veszprémi püspök (1745–1762) 1749. szeptember 12-én. A filozófiát rendi keretek közt végezte, majd a pálosokat is fogadó római Collegium Germanicum et Hungaricumba került, ahová 1749. október 27-én érkezett meg. Itt pálos novíciusmester is volt. 1752. február 26-án szentelték szubdiakónussá, május 27-én diakónussá, majd 1753. március 17-én pappá a Lateráni bazilikában. 1753. április 26-án hagyta el a kollégiumot.

VERESS és KISBÁN szerint ő volt a rendtörténet első hébernyelv-tanára. Nagyszombatban egyházjogot (1756) és teológiát (1759–1760) tanított, Sopronbánfalván pedig filozófiát (1757–1758). Az egyik tanú szerint váci kinevezése (1776) előtt tizenöt évvel Bécsben volt korrepetitor filozófiából – ez, ha tartós kinevezés volt, valószínűleg valamivel korábban, még római kiküldetése előtt lehetett, hiszen az 1760. május 22-én kezdődő, Máriavölgybe összehívott nagykáptalanon Eszterházy Pált a rend római prokurátorává (*procurator generalis*) választották. A nagykáptalan alkalmával, május 24-én a rendfőnök Esterházyt teológiai doktorrá avatta. 1761. szeptember 20-án magyar tartományfőnökké választották ugyanott. 1764. szeptember 23-án Máriavölgyben újraválasztották erre a tisztségre. Mária Terézia megbízásából 1769-ben a nagykáptalan rendfőnökké választotta. Ugyanebben az évben fontos diplomáciai küldetéseken is részt vett Rómában és Nápolyban. A pápa rendi biztossá és vizitátorra (*commissarius et visitator apostolicus*) is kinevezte. Elkötelezett volt a reformok irányában. Munkájában támogatta Migazzi Kristóf Antal bíboros, bécsi hercegérsek (1757–1803) és váci adminisztrátor (1761–1786), aki Esterházy javaslatára protektorként állt a rend mellett. 1770. október 20-án a váci domonkos templomban Migazzi ünnepélyesen átadta Esterháznak a főpapi jelvényeket: a Szentszék engedélyével ő lett a rendtörténetben az első olyan rendfőnök, aki többek között feladhatta a fogadalmas szerzeteseknek a kisebb rendeket (*praelatus infulatus*). 1775-ben újra megválasztották a rend élére.

Migazzi váci segédpüspökül kérte, a pápa 1776. szeptember 16-án nevezte ki sebastopoliszi címmel. A megürült váci nagypréposti stallumot is megkapta, és elődjéhez hasonlóan Migazzi általános helynökeként irányította az egyházmegye életét.

A pécsi püspöki kinevező diploma 1781. február 16-án kelt, és már II. József adta ki. Azonban volt egy korábbi kinevezése is, hiszen több életrajz szerint 1780. június 23-án Pécsre desztinálta Mária Terézia. Ezen a napon az uralkodónő több püspöki kinevezést is tett (amelyeket két nappal később, az uralkodó megkoronázásnak 39. évfordulója, illetve a Budai Királyi Egyetem megnyitásának alkalmából tartott ünnepeken hozták nyilvánosságra), és minden bizonnyal Esterházy is köztük volt. Ezt támasztja alá, hogy a processzust még azon a nyáron lefolytatták, és ez királyi kinevezés nélkül elméletileg lehetetlen lett volna. A kánoni eljárás 1780. július 25-én befejeződött, aznap hitelesítette aláírásával a bécsi nuncius a kész anyagot. Ugyanezen a napon zárták le az utód, Zerdahelyi Gábor váci segédpüspök (1780–1800) processzusát is. Mária Terézia november 29-én elhunyt. A Rómába küldött dokumentációba azonban végül az 1781-es (újbóli) kinevezés okirata került be. 1781. április 2-án prekonizálták az új püspököt, és a kinevezéssel egy napon engedélyezték számára a pallium viselését is. Esterházy volt az első pécsi püspök, aki már nem irányíthatta földesúrként székvárosát, mivel az kinevezése előtt, 1780. január 21-én szabad királyi városi rangot kapott. Hasonlóan az ebben az időszakban kinevezett főpásztorokhoz, már főispáni kinevezést sem kapott. Esterházy pécsi püspökként bővítette a püspöki palotát, Püspökszentlászlón nyaralót emeltetett, valamint templomokat építtetett. Mohácson hunyt el 1799. november 7-én. Pécssett a székesegyházban temették el.⁴¹³

⁴¹³ Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 351, 371; NAGY 4 (1858) 93, 96; SZINNYEI 2 (1893) 1454–1455; MKL 3 (1997) 310–311; BORSY, 29–30; ESZTERHÁZY, 195, 233–234; KISBÁN 2 (1940) 97–98, 104–108, 131–132, 241, 281, 437–438, 445–446; KARCSÚ ANTAL ARZÉN, *Vác város története*, Vác 1880–1888, 6 (1886) 57; *Catholic Hierarchy* (2021. december 13.)

Tanúk

1. Leopold Nickel OSPPE, hernalsi⁴¹⁴ perjel, 69 éves, 1776. május 15. Ő húsz éve ismerte a jelöltet, aki ebből hat évig előjárója volt.
2. Jakob Schwölhamer OSPPE, bécsújhelyi perjel és tartományi definítor, 50 éves, 1776. május 15. A jelöltet tizenöt éve, még Bécsből ismerte.
3. Kirchsclager József⁴¹⁵ dr. theol., váci kanonok, 48 éves, 1780. július 21. Mint váci kanonok négy éve ismerte a jelöltet.
4. Wernischek János Jakab⁴¹⁶ (Johann Jacob Wernischek), a bécsi bíboros érsek⁴¹⁷ főorvosa, 42 éves, 1780. július 21. Az orvos ismeretsége a jelöltettel kilenc éves múlta tekintett vissza.

33. Eszterházy (Esterházy) Károly

47) 1759 Eszterházy (Esterházy) Károly váci püspök (*Vacien.*, 1759–1761)

22) 1761 Eszterházy (Esterházy) Károly egri püspök (*Agrien.*, 1761–1799)

Galántai gróf Eszterházy Károly Imre Flórián Antal József Ignác Xavér, Fraknó örökös ura, Pozsony szabad királyi városban (Pozsony vármegye) látta meg a napvilágot, keresztelője 1725. május 4-én volt a Szent Márton-dómban. Neve – az Esterházy család legtöbb tagjának nevéből eltérően – Eszterházy-ként honosodott meg a modern történetírásban. Édesapja Esterházy Ferenc, Borsod vármegye főispánja, lovassági tábornok, királyi tanácsos a neves család fraknoi ágának ifjabb vagy grófi alágából, később tárnokmester (1746–1754). Édesanyja Pálffy Szidónia grófnő. NAGY szerint hét fiuk és nyolc lányuk volt, akik közül valószínűleg négy fiú és hat lány érte meg a felnőttkort. ESZTERHÁZY könyvében összesen hat fiút és hat lányt említ, akik közül öt fiú és hat lány érte meg a felnőtté válást. A két felsorolás a nevek tekintetében nem fedti teljesen egymást. Károly két fiútestvérét fontos kiemelni: Miklós (1711–1764), a tatai alág alapítója diplomáciai, míg Ferenc (1715–1785), a cseklézi alág alapítója udvari karriert futott be. Miklós életpályája csúcspontján orosz követként, míg Ferenc többek között királyi kancellárként állt Mária Terézia szolgálatában. Az Esterházyak cseszneki ágából származó Imre Gábor, későbbi nyitrai püspök (1740–1763) keresztelte az egyházi pályát befutó Károlyt néhány héttel a saját esztergomi segédpüspöki (1725–1740) kinevezése előtt. Egyik keresztszülője gróf Csáky Imre bíboros (váradai püspök, 1702–1710, majd kalocsa-bácsi érsek, egyben váradai adminisztrátor, 1710/1714–1732).

Alsóbb fokú tanulmányait Pozsonyban a jezsuitáknál végezte (1734–1741), majd a filozófiát (1741–1744) és a teológia első évét (1744–1745) Nagyszombatban, ahol négy évig Seminarium Generale növendéke volt. Itteni időszaka alatt bérálta meg és részesítette a kisebb rendekben Majthényi Ádám esztergomi segédpüspök (1741–1743) 1741. december 23-án. A római Collegium Germanicum et Hungaricumba 1745. október 29-én érkezett Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) ajánlásával, aki a családnak ugyanabból az ágából való volt: a hercegprímás nagyapja egyben Károly dédapja. Az anyakönyv megjegyzése szerint az ifjú klerikus *capax cathedralium Hungariae*, azaz bármely magyarországi magasabb tisztségre alkalmasnak látszott. Érkezésekor (1744. szeptember 20. óta) már B.Sz.M.-ről

⁴¹⁴ Hernals ma Bécs része.

⁴¹⁵ Korábban jezsuita (+1796). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 723–724.

⁴¹⁶ Orvos, természettudós. (1743–1804). WURZBACH és SZINNYEI szerint Turóc vármegyéből való, ő maga pécsinek mondja magát az egyházmegyeről tanúskodva. Vö. WURZBACH 55 (1887) 105–107; SZINNYEI 14 (1914) 1528–1529.

⁴¹⁷ Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor: 48)

nevezett rátóti prépost, amely javadalom kegyúri jogai, így annak adományozása a család kezében volt. A Lateráni bazilikában szentelődött szubdiakónussá 1746. december 17-én, diakónussá 1747. december 23-án, végül pappá 1748. március 30-án. A teológiai doktorátust 1748. június 12-én szerezte meg a Kollégiumban, amelyet tanulmányai végeztével 1748. augusztus 31-én hagyott el.

Hazatértét követően először Pápán élt és onnan látott el lelkipásztori feladatokat. Muszka Miklós az 1759-es processzus tanúvallomásában megemlítette, hogy négy éven keresztül a birtokain lévő plébánosokat segítette: kiszolgáltatta a szentségeket, gyóntatott, betegeket látogatott és sok protestánst engesztelt ki az Egyházzal, azaz térített vissza a katolikus hitre. Eszterházy Károly 1752 januárjában⁴¹⁸ esztergomi kanonok és Szent Tamásról nevezett esztergom-hegyi (esztergom-szenttamási) prépost lett. 1755. augusztus 11-én emellé cattarói (*Catarien.*) választott püspökké tette Mária Terézia. Muszka Miklós említett tanúvallomásában elmondta, hogy Eszterházy kanonokként a primási konzisztóriumban és a Magyar Királyi Helytartótanácsban egyaránt tanácsos volt, előbbi funkciójában a primást kísérte az egyházmegyei vizitációk alkalmával, míg utóbbiban a vallás ügye érdekében az eretnekek, azaz a protestánsok ellen lépett fel határozottan.

1759. november 6-án váci püspökké nevezte ki az uralkodó, 1760. március 3-án prekonizálta a pápa. Április 20-án szentelte Eszterházyt püspökké Pozsonyban Zichy Ferenc győri püspök (1743–1783). 1760. szeptember 11-től valóságos belső titkos tanácsos.⁴¹⁹ Vácott nagy lendülettel kezdett el tevékenykedni, székvárosa és a szeminárium érdekében tett lépéseket, valamint tervbe vette és elkezdte az új székesegyház építését, amelynek csupán az alapkövét tehette le. Richvaldszky György 1761-es tanúvallomásában azt is megemlítette, hogy a bő egy év alatt egyházmegyéje nagyobb részét meglátogatta. Végh Péter arról is tudott, hogy ez alatt az idő alatt egy templomot visszaszerzett a protestánsoktól, és azt újra a katolikusoknak adta.

Alig kezdte el váci püspökségét, 1761. október 10-én egri püspökké nevezte ki az uralkodó. 1762. április 19-én prekonizálták. Hasonló lelkesedéssel kezdte egri működését. Tervbe vette egy új székesegyház építését, amely végül terv maradt, azonban rendszeresen vizitálta egyházmegyéjét, püspöki rezidenciát építtetett, bővítette a szemináriumot, számos templomot, plébániát és iskolát építtetett, de nem feledkezett meg a családi birtokain lévő plébániákról sem, többek között a pápai Szent István vértanú-templom (nagytemplom) építése is az ő nevéhez fűződik. Már 1672-ben elkezdte építtetni az elődje terveiben is szereplő egri líceumot, amelyhez gazdag könyvtárat és csillagvizsgálót is rendelt, azonban nem sikerült az új intézményt egyetemi rangra emeltetnie (az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem 2021-ben jön majd létre). Az ő idejére esik az önálló görögkatolikus Munkácsi Egyházmegye megalapítása, amely az ő püspöki joghatóságát is érintette. II. József idején komoly konfliktusokat kellett vállalnia a császárral. Pontos napirend szerint élt. 1799. március 15-én⁴²⁰ hunyt el, az akkori székesegyházban temették el.⁴²¹

⁴¹⁸ Másutt 1752. január 24., illetve január 29.: KOLLÁNYI, 359; 1752. január 24.: MKL 3 (1997) 369; 1750. január 27.: SZINNYEI 2 (1893) 1452; 1750.: VERESS, 168; 1750. augusztus 27.: ESZTERHÁZY, 159, 173.

⁴¹⁹ AT-OeStA/HHStA RK GehR 2-2-56 Esterhazy, Graf Karl, Bischof, 1760.09.11. (2024. április 2.)

⁴²⁰ Másutt 1799. március 14.: KOLLÁNYI, 361; VERESS, 168; MKL 3 (1997) 369; 1799. június 14.: ESZTERHÁZY, 17.

⁴²¹ Vö. t.k. *Libri Regii* 43.242, 45.113, 45.326, 45.379, 45.401, 45.407, 47.266, 47.281, 47.344, 47.405, 47.545, 50.43; *Hier. Cath.* VI (1958) 70, 429; NAGY 4 (1858) 90; SZINNYEI 2 (1893) 1452–1454; MKL 3 (1997) 369–370; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Pozsony/12284; KMETY–SZÖGI–VARGA 6561; VERESS, 167–168; KOLLÁNYI, 359–362; ESZTERHÁZY, 173–174; CHOBOT 2 (1917) 626; SUGÁR, 425–447; *Eszterházy Károly Emlékkönyv*, szerk. Kovács Béla, Eger 1999; ANTALÓCZI LAJOS, *Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár története (1793–1996)*, Eger 2001; BÁN PÉTER, *Az egri püspökség birtokainak térszerkezete és gazdasági igazgatási szerkezete Eszterházy Károly idején*, *Limes* 18 (2005/3) 20–36; *In Agriam adveni. Konferencia Eszterházy Károly Egerbe érkezésének 250. évfordulója emlékeztére 2012. október 25.* (A helyi érték 1. Kulturális örökség tanulmányok 1.), szerk. Monok István, Eger 2013; *Tanulmányok Eszterházy Károly egri püspök szellemi és épített*

Tanúk

1. Muszka Miklós⁴²² SJ, dr. theol., tanulmányi prefektus, 45 éves, 1759. november 12. Tizennyolc (*sic!*) éve ismerte a jelöltet, még közös tanulmányi idejükből, amikor a jelölt filozófiát, a tanú pedig teológiát tanult; később mint esztergomi kanonokot is megismerte.
2. Végh Péter⁴²³ cs. és kir. udvari kamarai titkár, 34 éves, 1759. november 12. Huszonkét esztendeje ismerte a jelöltet, a közös pozsonyi és nagyszombati tanulmányi időszakból.
3. Richvaldszky György⁴²⁴ egri kanonok, Szent Istvánról nevezett egervári prépost, máramarosi főesperes, 42 éves, 1761. november 4. A jelöltet 1744 óta ismerte, amikor együtt tanultak Nagyszombatban, de később is gyakran találkoztak.
4. Végh Péter⁴²⁵ cs. és kir. udvari kamarai titkár, 36 éves, 1761. november 6. Huszonnégy éve ismerte a jelöltet, közös magyarországi tanulmányaik idejéből, amikor sokat beszéltek egymással.
5. Muszka Miklós⁴²⁶ SJ, dr. theol., az akadémiai kollégium általános tanulmányi prefektusa, 48 éves, 1761. november 6. Tizennyolc (*sic!*) éve ismerte a jelöltet, aki akkor filozófiát tanult Magyarországon.

34. Falkenstein Béla

97) 1730 Falkenstein Béla csanádi püspök (Adalbert von Falkenstein, bencés, *Csanadien.*, 1730–1739)

Eusebius Anton Adalbert⁴²⁷ von Falkenstein zu Rimsingen (rimsingeni Falkenstein Özséb Antal Béla) báró az életrajzi adatok alapján 1671. január 17-én⁴²⁸ született Freiburg (mai hivatalos nevén Freiburg im Breisgau) városban, Elő-Ausztria területén. A processzusa során valló Johann Henrich Souffrein szerint családja a Konstanzi Egyházmegye, valamint Kempten fejedelmi apátság (*Fürststift*) területén volt honos. Édesapja Johann Erhard von Falkenstein, aki 1630-ban Rimsingen ura lesz, és elsőként viseli a bárói (*Freiherr*) címet. Hitvese Anna Franziska von Mercy bárónő (*Freiin*). Négy fiuk és nyolc lányuk született. A fiúk diplomáciai, katonai, hivatali, illetve egyházi karriert futottak be. Falkenstein Béla püspöki kinevezéséhez kapcsolódóan, 1730. november 28-án nyert magyar indigenátust.

A későbbi püspök alsóbb fokú tanulmányait a Kemptenben a bencéseknel végezte, majd maga is belépett a monostorba. A Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyve szerint Breisachban (Breisach am Rein) bérálták meg. Filozófiát a Sankt Gallen-i apátságban tanult. PETRI szerint itt vette fel a tonzúrát és a kisebb rendeket 1691-ben. A római Collegium Germanicum et Hungaricumba 1691. október 30-án érkezett meg; a teológiát itt tanulta.

örökségéről, szerk. Dinnyés Patrik – Nagy Andor, Eger 2020; *Giuseppe Garampi és az egri Eszterházy-könyvtár gyarapítása, 1776–1790. Dokumentumok* (Magyar történelmi emlékek. Okmánytárak. Egyháztörténeti Források 18.), kiad. FEJÉRDY ANDRÁS – SOÓS ISTVÁN, Budapest 2023; *Catholic Hierarchy* (2021. november 23.)

⁴²² SZINNYEI 9 (1903) 427–428; 1753–1773 között tartózkodott Bécsben. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1069.

⁴²³ Később koronaügyész (1762–1765), személynök (1779–1789), tárnokmester (1789–1795), majd országbíró (1795–1802). FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 142.

⁴²⁴ A szövegben hibásan Gergely (Gregorius). Richvaldszky György esztergomi segédpüspök: 18)

⁴²⁵ Később koronaügyész, személynök, tárnokmester, majd országbíró. FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 142.

⁴²⁶ SZINNYEI 9 (1903) 427–428; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1069.

⁴²⁷ A történetírás első sorban Adalbert (Béla) néven ismeri.

⁴²⁸ Ezt a dátumot hozza a CGU anyakönyve is. Vö. ACGU Hist. 1 Nr. 2806. Az életrajzok eléggé változatos adatokat hoznak ezen a téren. 1661. november 17.: JAKUBINYI, 126; 1661. június 22.: PETRI, 421; A processzus tanúi szerint ötven éves múlt. Johann Henrich Souffrein egyenesen azt mondja, hogy Falkenstein 56 éves lehet, azaz szerinte 1674 körül született.

Ugyancsak PETRI említi, hogy szubdiakónussá 1693. január 4-én, diakónussá 1693. december 19-én, pappá 1695. március 19-én szentelték. A kollégiumot az anyakönyv szerint 1695. április 7-én hagyta el. A processzus tanúvallomásai azt erősítik, hogy Róma után két év salzburgi tartózkodás következett, ahol kánonjogot tanult. Kemptenben ezt követően fontos feladatokat kapott: 1697 októberétől kanonok és dékán (*Stiftdechant, Dekan, Großdekan*). Ő volt a hercegapáti tanács elnöke (: *Regierungspräsident*; Paul Friedrich Eschen tanú: *consilii praeses*) is. A tanúk említik, hogy ebben az időben többször képviselte az apátság érdekeit követként mind a császár, mind a mainzi választófejedelem előtt. Rupert von Bodman hercegapát (1678–1728) az utódának szánta Falkensteint: 1716. május 29-én koadjutorává választotta. A káptalan azonban nem kívánt lemondani szabad választójogáról, így Rómához fordult. Az eljárás hét éven keresztül tartott, amely során az apátság kánoni büntetéseket is magára vont, és amely végül 1723. szeptember 2-án egy császári biztos (*Kommissar*) és az apostoli nuncius jelenlétében egy másik koadjutor, Anselm Reichlin von Meldegg (hercegapát 1728–1747) megválasztásával zárult.⁴²⁹ Rupert von Bodman 1728 végén hunyt el. Falkenstein 1729-ben dékán és grönenbachi (*Kollegiatstift*; ma Bad Grönenbach, ekkor Kempten alá tartozott) prépost volt, amikor követként Bécsbe utazott.

Az uralkodó 1730. október 23-án nevezte ki a Habsburg Birodalom egy másik szegletébe püspökné; kinevezése egyben a tiszteletteljes eltávolítása is volt. A Csanádi Egyházmegye területe lényegében megegyezett az 1718-ban létrejött Temesi Bánsággal (1718–1778). A törököktől visszafoglalt territórium ekkor katonai közigazgatás alatt állt. A kinevezésben minden bizonnyal szerepet játszott, hogy a terület kormányzója (1718–1733) a püspök anyai nagybátyja, Claudius Florimund von Mercy (Claude Florimond de Mercy) gróf, tábornagy (*Feldmarschall*) volt. 1731. május 21-én prekonizálták. November 25-én Bécsben szentelte püspökké Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (hercegpüspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751). 1732. január 9-én iktatták be a temesvári jezsuita templomban. Ideiglenes lakhelye a Mercy-ház lett. Csanád vármegye főispánja. Titkos tanácsos (*consiliarius intimus*), a Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyve szerint 1736-tól. Püspökként vizitált, illetve csak 1736-ig majdnem 22 ezer⁴³⁰ embert bérmált meg; egyházmegyei zsinatot tartott, templomokat építtetett, illetve lerakta az új katedrális alapjait. 1739. szeptember 27-én hunyt el Temesvárott. Ideiglenes székesegyházában, a jezsuita templomban temették el.⁴³¹

Tanúk

1. Johann Henrich Souffrein fejedelmi és birodalmi rendi tanácsos (*Rat verschiedener Fürsten und Reichsstände*), császári udvari ágens, 55 éves, 1730. december 5. Tizenkét éve ismerte Falkensteint, akivel Kemptenben és Bécsben többször találkozott.

2. Paul Friedrich Eschen, a kempteni hercegapát udvari tanácsosa, 51 éves, 1730. december 5. Hosszú ideje állt kapcsolatban a jelölttel, aki korábban a hercegapáti tanács elnöke volt.

⁴²⁹ Az ő nevéhez fűződik a kempteni hercegapáti rezidencia rokokó stílusú reprezentatív helyiségeinek (*Prunkträume*) kialakítása.

⁴³⁰ Pontosan 21 568 fő. PETRI, 422.

⁴³¹ Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 188; *Libri Regii* 36.224, 36.226–36.228, 36.230, 36.231; MKL 3 (1997) 479; PETRI, 421–422; JAKUBINYI, 125–126; CAST, 79–80; STEINHUBER 2 (1906) 83; *Schem. Csan.*, 53–54; *Mo. főispánjai*, 61; JOHANN BAPTIST HAGGENMÜLLER, *Geschichte der Stadt und der gefürsteten Grafschaft Kempten von den ältesten Zeiten bis zu ihrer Vereinigung mit dem baierischen Staat*, Kempten 1840–1847, 1 (1840) 248–274; JOSEPH SEDELMAYER, *Geschichte des Marktfleckens Grönenbach* (Beiträge zum „Allgäuer Geschichtsfreund“ 2.), Kempten 1910. 214, 251; ANTON PAPP, *Euseb Anton Adalbert Freiherr von Falkenstein, Bischof von Csanád (1730–1740)*, Dissertation, Manuskript, Wien 1934; KOLOMAN [=KÁLMÁN] JUHÁSZ, *Bischof Adalbert von Falkenstein (1671–1739.) und die Geschichte des Banats von 1717 bis 1739*, gépelt dolgozat, é.n.; *Catholic Hierarchy* (2022. február 16.)

3. Marquard Herrgott⁴³² OSB, fogadalmas Sankt Blasienben, a breisgaui rendek követe a császári udvarban, 39 éves, 1730. december 11. A később neves történetíró tíz éve ismerte a jelöltet; Kemptenben, Freiburgban és Bécsben egyaránt találkoztak egymással.

35. Forgách Pál

82) 1747 Forgách Pál (nagy)váradai püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, 1747–1757)

46) 1757 Forgách Pál váci püspök (*Vacien.*, 1757–1759)

Ghymesi gróf Forgách Pált 1696. június 5-én keresztelték Csejtén, Nyitra vármegyében. Ősi magyar nemesi családból származott, amelynek ghymesi (ghimesi) és gácsi ága volt. Pál az előbbiből származott; ő maga is a ghymesi előnevet használta. Keresztneve Pál, az utókor azonban gyakran a Pál István névvel különbözteti meg a család hasonló nevű más tagjaitól. Édesanyja Révay Emerenciána grófnő, édesapja Forgách Pál gróf, aki hitvese halálát követően papi pályára lépett, rosoni (Risano, *Roson.*) választott püspök (1712–1746) és esztergomi kanonok (1723-tól) lett. Hét gyermekük közül a későbbi püspök volt a legidősebb.

Alsóbb tanulmányait Trencsénben, illetve Nagyszombatban (biztosan ott volt: 1706–1710) végezte, majd 1712-től Bécsbe, a jezsuiták vezette Szent Borbála konviktusba került. A bécsi egyetemen filozófiai tanulmányait 1715-ben zárta, VERESS anyakönyve szerint filozófiai bakkalaureátust és licenciátust szerzett. BUNYITAY–MÁLNÁSI szerint a pestisjárvány miatt Nagyszombatban fejezte be a bölceletet. Bécsben ugyanott végezte a teológia első két évét is. 1717. október 21-én érkezett a Collegium Germanicum et Hungaricumba, Rómában felvette a tonzúrát és a kisebb rendeket, majd 1718. április 9-én filozófiai és teológiai doktorátust szerzett a La Sapienza Egyetemen, végül 1718. április 24-én hazaindult. Nagyszombatban vette fel Ghillány György esztergomi segédpüspöktől (1713–1727) a szubdiakonátus, a diakonátus és a papság szentségét 1718. június 11-én, 1719. június 3-án és 1720. május 25-én. A szentelést követően benedikálták B.Sz.M.-ről nevezett rakonyi apáttá, amely beneficiumra az uralkodó még 1718. szeptember 13-án nevezte ki. Első szentmiséje a gimesi várban volt, ahol édesapja volt a kézvezető (*manuductor*).

Váradai olvasókanonok 1721-től, majd emellé 1722. szeptember 16-tól Szent Lászlóról nevezett váradai (kis)prépost is. Az 1725-ös szentévben Rómába zárandokolt, majd a gimesi várba költözött. 1732. augusztus 30-án, a széküresedéskor káptalani helynökké választották, így visszatért Váradra. A váradai piactéren álló házat 1733-ban átadta imaházul a görögkatolikusoknak. 1733. február 6-tól a Szent Mártonról nevezett pozsonyi társaskáptalan prépostja, március 7-től pedig a megalapítás előtt álló Szombathelyi Egyházmegye kijelölt püspöke, amelynek létrehozása végül még 1777-ig váratott magára. Ennek is köszönhető, hogy bár a neve több alkalommal is felmerült,⁴³³ hosszabb ideig nem kapott püspöki kinevezést. Bihar vármegye rendjei őt szerették volna váradai püspöknek 1734-ben. Csáky Miklós kinevezése után (1747–1751) szerette volna elhagyni az egyházmegyét, és bár az új főpásztor kérésére maradt, sok időt töltött Gimes várában. Csáky Miklós tanúsítványa szerint Forgách az általános helynöke volt, illetve korábban két alkalommal is ő volt a káptalani helynök. Bellányi Antal a váradai processzus során kiemelte, hogy több ortodox papot vezetett vissza az unióba, a

⁴³² Születési nevén Franz Jacob (időnként Johann Jacob), rendi nevén Marquard Herrgott (1694–1762), bencés, történetíró. WURZBACH 8 (1862) 365–368.

⁴³³ Az erdélyi püspöki szék üresedésekor BUNYITAY–MÁLNÁSI szerint már 1721-ben őt jelölte az erdélyi papság, azonban BÍRÓ nem említi a hivatalos jelöltek között az erre jogosult Katolikus Státusz részéről. Később, 1728-ban (itt azonban nem egyértelmű BÍRÓ közleményében, hogy apa vagy fia) és 1740-ben (itt egyértelműen *ifjú gróf Forgách Pál*) felmerült még a Forgách Pál név, végül egyik esetben sem lett hivatalos jelölt. BUNYITAY–MÁLNÁSI, *A váradai püspökség*, 286; BÍRÓ, *Püspökjelölés*, 244–245.

saját javaiból is támogatta őket, amikor váradi általános helynök volt, illetve tanítókat fizetett azért, hogy a gyermekeket hitre, valamint írásra és olvasásra tanítsák. Csáky Miklós eközben több üresedésben lévő pécsi püspöki székre javasolta Forgách Pált, ahogy neve szóba került az erdélyi, valamint a nyitrai püspökség, illetve a szepesi prépostság esetében. Úgy tűnik azonban, hogy ő maga sem akarta ezeket a tisztségeket elfogadni. Az 1741-es királykoronázáskor mint pozsonyi prépost segédkezett. Mária Terézia 1744-ben a veszprémi püspökségre szeretne volna kiválasztani, de részben akkori betegsége, részben az egyházmegye felosztásától való féltelme miatt nem fogadta el ezt sem.

Édesapját gyászolta a gimesi várban, amikor a váradi püspöki kinevezés érte, amely 1747. május 31-én kelt. A pápa október 2-án prekonizálta. A processzusi anyag sajátossága egy hűségeskü, amelyet Forgách Pál a püspökszentelése előtt, 1748. január 14-én tett le a bécsi hercegerseki palotában. Püspökké Bécsben szentelte 1748. január 24-én Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegersek (1722–1751, herceg-püspök 1716–1722). A szentelést megelőzően, január 16-án tette Mária Terézia titkos tanácsossá (*consiliarius intimus*).⁴³⁴ Váradra február 22-én vonult be. Folytatta az elődjei által megkezdett építő munkát, továbbá ásatásokat kezdett a török korban elpusztult székesegyház helyén. Megpróbálta – hasztalanul – visszaszerezni Szent László király hermáját Győrből, azonban ereklyét kért és kapott Rómából. Egy új székesegyház építését is elhatározta a városközponton kívül, amelynek alapjait 1752-ben tette le, majd Loretóba zárandokolt. Kezdeményezésére az épülő váradi székesegyház mellett kezdődött el az új kanonksor építése. A váci információs eljárás során a tanúk újra kiemelték az unió érdekében tett erőfeszítéseit. Fontosnak tartották kiemelni emellett azt is, hogy részben maga, részben főesperesei révén vizitálta a rábizott híveket, illetve több pert is megnyert az egyházmegye javára. Dorinecz Krizosztom kiemelte Forgách Pál magyar, szlovák és német nyelvtudását is.

Mária Terézia 1757. április 26-án váci püspökké nevezte ki. A prekonizációra szeptember 26-án került sor. DESERICIUS szerint 1759. február 22-én vette birtokba egyházmegyéjét. Elhunyt ugyanazon év augusztus 25-én. Vácott temették el, majd hamvai az új székesegyházba kerültek, annak elkészülte után.⁴³⁵

Tanúk

1. Bellányi Antal⁴³⁶ pozsonyi kanonok, 59 éves, 1747. július 10. A jelöltet negyven éve ismerte, mivel együtt tanultak Nagyszombatban és másutt.
2. Severinus Pregsfeldt OSPPE, áldozópap, 57 éves, 1747. július 10. Közös római tanulmányaik idején, 1717-ben ismerte meg a jelöltet.
3. Streszka Márton⁴³⁷ OSPPE, az elefánti⁴³⁸ konvent perjele, 55 éves, 1757. május 24. Körülbelül harminc éve ismerte a jelöltet, mivel ugyanabban a mezővárosban, Csejten született.
4. Dorinecz Krizosztom (keresztnevén János)⁴³⁹ Sch.P., a nyitrai piarista kollégium rektora, 44 éves, 1757. május 24. Hat éve ismerte Forgách Pált, mivel gyakran volt mellette.

⁴³⁴ AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-1-9 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Forgach, Graf Paul, Bischof (honor.), 1748.01.16. (2024. április 2.)

⁴³⁵ Vö. t.k. *Libri Regii* 32.141, 37.19, 40.238, 40.267, 41.32, 42.206, 44.137; *Hier. Cath.* VI (1958) 432; NAGY 4 (1858) 197, 201, 211, 214–215; SZINNYEI 3 (1894) 640; MKL 3 (1997) 745; JAKUBINYI, 97; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/20523; KOLLÁNYI, 339–340; RIMELY, *Cap. Pos.*, 245; GÁNÓCZY 2 (1776) 446–463; CHOBOT 2 (1917) 635–636; JOSEPHUS INNOCENTIUS DESERICIUS [=DESERICZKY], *Historia episcopatus dioecesis et civitatis Vaciensis...*, Pestini [1763], 261–262; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Erdélyi Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257; BUNYITAY VINCE – MÁLNÁSI ÖDÖN, *A váradi püspökség a száműzetés és az újraalapítás korában*, Debrecen 1935, 281–315; *Catholic Hierarchy* (2022. december 12.)

⁴³⁶ Bellányi Antal pozsonyi kanonok (1743–1749). RIMELY, *Cap. Pos.*, 279.

⁴³⁷ (1702–1786), rendi történetíró. KISBÁN, 2 (1940) 358, 362–364; MKL 12 (2007) 369.

⁴³⁸ Elefánt (ma Felsőelefánt).

⁴³⁹ Nyitrán tanár, vicerektor (1750–1754), majd rektor (1754–1760). LÉH–KOLTAI, 94–95.

36. Frivaisz Mihály Ignác

14) 1744 Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök (*Germanopolitan.*, 1744–1748)

Frivaisz Mihály Ignác Pozsony szabad királyi városban (Pozsony vármegye) született 1682. szeptember 16-án nemes családba, és ugyanaznap keresztelték meg a Szent Márton-dómban. A Frivaisz (Friwaisz) mai német ortográfiával a Frieweiß névnek felel meg.⁴⁴⁰ Édesapja Frivaisz István magyar udvari kamarai írnok, édesanyja Pakay Katalin. Maléter Tódor 1744-es tanúvallomása alapján egy fiútestvére biztosan volt.

Alsóbb fokú tanulmányait a pozsonyi jezsuitáknál végezte (1694–1701), majd a filozófiára a bécsi Collegium Pazmanianum növendéke lett (1701–1704, esküt 1702 januárjában tett). A bérmálás szentségét és a kisebb rendeket már Bécsben kapta meg, 1701. december 17-én. Teológiát Rómában a Collegium Germanicum et Hungaricumban tanult, ahová 1704. október 18-án érkezett meg. A szubdiakonátus és a diakonátus szentségében Rómában részesült 1706. január 10-én, illetve június 20-án, pappá pedig a kollégium kápolnájában szentelték 1706. október 24-én. Az Örök Várost 1708. július 26-án a Collegium Romanumban (Gergely Egyetem) megvédett teológiai doktorátussal hagyta el.

Dunaszerdahely plébánosa volt 1711. november 20-tól 1713. május 25-ig, majd onnantól 1719-ig Somorján plébános. Ekkor Lőcsére került.⁴⁴¹ Az uralkodó 1721. február 10-én B.Sz.M.-ről nevezett kereki apáttá is kinevezte; utóbbi javadalmat püspöki kinevezéséig megtartotta. 1734. május 27-től esztergomi kanonok. A káptalanban 1740. június 21-től gömöri főesperes, ugyanazon év december 22-től olvasókanonok, majd 1743. szeptember 12-től nagyprépost. Processzusának tanúi megerősítik, hogy nagyprépostként az általános helynöki feladatot is ő látta el.

Az idősödő Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) segédpüspökül kérte. A processzus tanúi szerint nagyprépostként ezer római scudo éves bevétel biztosított volt számára. A pápa 1744. február 3-én nevezte ki germanopoliszi (*Germanopolitan. in Isaura*) címmel. 1748. október 7-én hunyt el Nagyszombatban.⁴⁴²

Tanúk

1. Fáy Ferenc,⁴⁴³ lovag Fáy Gábor fia, a kisebb rendeket felvett klerikus Magyarországról, 19 éves. Tizenkét éve ismerte a jelöltet, amikor Frivaisz lőcsei plébános volt, majd amikor prépost és helynök lett, többször beszélte vele.

⁴⁴⁰ A pozsonyi anyakönyvben ekképpen szerepel: Frieveisz/Frivais/Frievaisz/Friewais/Frivasz Michael/Nicolaus. FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁ CZ Pozsony/05955; NÉMETHY-nél Fribeisz, Friweisz, illetve Friewiesz. NÉMETHY, 75, 245, 577.

⁴⁴¹ NÉMETHY szerint itt 1726-ig maradt, azonban nem ad választ arra kérdésre, hogy 1726–1734 között hol lehetett. Vö. NÉMETHY, 577.

⁴⁴² Vö. t.k. *Libri Regii* 33.297, 40.72; *Hier. Cath.* VI (1958) 225; NAGY 4 (1858) 278; MKL 3 (1997) 843; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁ CZ Pozsony/05955; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 344; FAZEKAS 1026; VERESS, 109–110; *Liber ord.*, 247–248; NÉMETHY, 75, 245, 577–578; KOLLÁNYI, 346–347; *Catholic Hierarchy* (2024. március 23.)

⁴⁴³ Később (1760-ban) váradi kanonok. NAGY 4 (1858) 131.

2. Maléter Tódor,⁴⁴⁴ Maléter János Félix fia, javadalmas klerikus Ruszkin⁴⁴⁵ mezővárosból, az Esztergomi Főegyházmegyéből, 24 éves. Több éve ismerte, hiszen ugyanabból az egyházmegyéből valók voltak, gyakran beszéltek egymással.

37. Gallyuff József

105) 1772 Gallyuff József zágrábi püspök (Josip Galjuf, *Zagrabien.*, 1772–1786)

Josip Galjuf (Gallyuff József) 1722. január 22-én részesült a keresztségben a Szlavón Határőrvidékhez tartozó Tuhelj községben lévő Nagyboldogasszony-templomban. VERESS anyakönyve – és valószínűleg az ez alapján készült életrajzok – varasdinak mondja, és a születést pontosan egy hónappal későbbre (február 22.) teszik, azonban a két hiteles másolatban fellelt keresztlevelel szerint a keresztelés (és így a születés) pontos helye a légvonalban bő 50 kilométer távolságra fekvő Tuhel, a dátum 1722. január 22.⁴⁴⁶ Édesapja Gallyuff Ádám (Adam Galjuf), édesanyja Branjug Borbála (Barbara Branjug), horvát nemesek. Az életrajzírók szerint Branjug György zágrábi püspök (1723–1748) Gallyuff József nagybátyja volt.

A filozófiát Bécsben a Collegium Croaticum növendékeként végezte. A római Collegium Germanicumba a teológiai tanulmányokra 1740. október 30-án érkezett meg.⁴⁴⁷ Érkezésekor már bírta a kisebb rendeket, szubdiakónussá Rómában szentelték. Miután 1744. április 1-én megszerezte a teológiai doktorátust, április 8-án elhagyta az Örök Várost. Diakónussá és pappá Branjug György szentelte Zágrábban 1744. augusztus 10-én és augusztus 15-én⁴⁴⁸.

Első állomáshelye Dombró volt 1744. szeptember 9-től, majd 1745 végén zágrábi kanonok lett (kanonok elődje 1745. december 23-án hunyt el). Gallyuff József 1746. május 20-án foglalta el a bolognai Collegium Illyrico-Hungaricum rektori székét, amelyet 1747. július 17-ig töltött be. Ugyanebben az évben Zágrábban konzisztórium tanácsos lett. A káptalanban 1751-től váskai, 1755-től kemléki, 1764-ben gorikai, majd még ugyanebben az évben besenyői főesperes; 1768-ban olvasókanonok, 1771-től nagyprépost. Eközben Mária Terézia 1754. január 28-án Szent Ilonáról nevezett daruvári (podborjei) apáttá, majd ehelyett 1769. október 21-én Szent Benedekről nevezett kaposfői préposttá nevezte ki. Püspöki kinevezése előtt Gallyuff tagja volt a horvát legfelsőbb bíróságnak, a Báni Táblának, ahová Mária Terézia Bisztriczey László tanúvallomása szerint úgy tizenöt évvel korábban nevezte ki. 1770. április 18-tól valóságos belső titkos tanácsos (*consiliarius actualis intimus*).⁴⁴⁹

Zágrábi püspöki kinevezése 1772. március 28-án kelt. A kinevezéssel együtt járt a B.Sz.M.-ről nevezett topuszkai apátság és a Berzence örökös grófja (*perpetuus comes de Berzencze*) praedicatum. A prekonizációra 1772. december 14-én került sor. Chilonich József boszniai püspök (1751–1773) szentelte püspökké 1773. február 14-én Diakováron. Az uralkodói dokumentumok (1776) valóságos belső titkos és dalmát-horvát-szlavón tanácsosként

⁴⁴⁴ Később plébános a Szepességben (+1747). NÉMETHY, 762.

⁴⁴⁵ Az „oppidi Roschini” minden bizonnyal Ruszkinnal (németül Rissdorf, szlovákul Ruskinovce) azonosítható. NÉMETHY szerint lőcsei származású volt, és „Rusztinócz” plébánosa lett később, amely feltehetőleg ugyanez a település. Vö. NÉMETHY, 762.

⁴⁴⁶ Van olyan életrajz, amely szerint Varasdon született 1722. november 20-án. Vö. *Zagrebački biskupi*, 419–425.

⁴⁴⁷ Az MKL szerint nagybátyja ajánlotta a római tanulmányokra. Kétségtelen, hogy Branjug György volt ekkor a zágrábi püspök, azonban VERESS anyakönyvében ő maga nem szerepel az ajánlók nevei között. Vö. MKL 3 (1997) 907; VERESS, 160.

⁴⁴⁸ IVANČAN szerint 1744. augusztus 16. IVANČAN, 808.

⁴⁴⁹ AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-1-43 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Gallyuff, Joseph, Bischof, 1770.04.18. (2024. április 2.)

is említik (*actualis intimus et ad consilium nostrum regium in regnis nostris Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae constitutum consiliarius*). Gallyuff József részt vett a környező egyházmegyékkel (Pécs, Bosznia-Diakovár-Szerém) közös határrendezés folyamatában. Az ő idejében jött létre 1777-ben a Kőrösi Egyházmegye. Mint püspök a jezsuita rend feloszlatása után újjászervezte a zágrábi királyi nemesi konviktust. Többek között a szentségek kiszolgáltatásával kapcsolatos kézikönyvet adott ki, támogatta a máriabesztercei zarándoklatokat, gondját viselte a szegényeknek, betegeknek és az időseknek. Ellenezte azonban II. József egyházpolitikáját, továbbá tiltakozott a zágrábi városi tanácsnál akkor is, amikor az lehetővé tette az ortodox istentiszteleteket és pap érkezését a városba. Gallyuff Zágrábban hunyt el 1786. február 5-én.⁴⁵⁰ A székesegyházban temették el.⁴⁵¹

Tanúk

1. Bisztriczey László⁴⁵² cs. és kir. (udvari) tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor, 52 éves, 1772. június 24. A jelöltet 1744 óta ismerte, amikor Gallyuff hazatért Rómából.
2. Taisperger József⁴⁵³ (Josip Taisperger) zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, apostoli főjegyző, 33 éves, 1772. június 26. Tizenkilenc éve ismerte a jelöltet.

38. Ghillány György

7) 1713 Ghillány György esztergomi segédpüspök (*Tinninien.*, 1713–1727)

(Lázi) Ghillány György egy Liptó vármegyei nemes családba született, amelynek volt *lázi*, illetve a *bernicei* praedicatumot használó ága is (két, akkor a család birtokában lévő település ugyanazon vármegyében), ezen a nemesi előnevek közül Ghillány Györggyel kapcsolatban 1703-tól a *lázi* (*de Lazi*) praedicatum tűnik fel a vizsgált királyi dokumentumokban. Az életrajzok szerint 1660 körül láthatta meg a napvilágot, a processzusának tanúi azonban 1713-ban 55–56 évesnek mondták, azaz az 1650-es évek végén születhetett, talán 1757–1758 körül, a tanúvallomások szerint Liptó vármegye területén. A település a nemesi előnév alapján Lázi (ma Ivachnófalú része) is lehet. Nem közismert, de Ghillány György protestáns (minden valószínűséggel evangélikus) szülők gyermeke volt. Erről még a processzus tanúi sem tudtak, azonban a csatolt anyag tartalmazza azt az esküt, amely bizonyítja, hogy őt protestánsnak keresztelték, azonban vallását soha nem gyakorolta, hanem még egészen fiatal korában szentségi gyónás révén felvette a római katolikus hitet.

Alsóbb fokú tanulmányai színhelyéről keveset tudunk,⁴⁵⁴ a filozófiát azonban Nagyszombatban végezte (1677–1679), ahol 1677-ben külsősként kezdett. Itt végezte a teológia első évét is (1679–1680); ekkor a Stephaneum növendéke volt. Jurkovich János

⁴⁵⁰ IVANČAN, 809; A *Hier. Cath.* hoz egy alternatív február 3-i dátumot is, amelyet (talán mivel előbb áll a felsorolásban) néhány életrajz és a *Catholic Hierarchy* is átvett. Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 448; MKL 3 (1997) 907–908; *Catholic Hierarchy* (2023. szeptember 10.); A HBL szócikkében 1786. március 5-e a halál napja. HBL, *Galjuf, Josip*.

⁴⁵¹ Vö. t.k. *Libri Regii* 43.36, 43.97, 48.231, 49.250–252, 50.33, 50.138; *Hier. Cath.* VI (1958) 448; BOJNICIĆ, 21, 50; *Illyrici Sacri* V (1775) 602; MKL 3 (1997) 907–908; HBL, *Galjuf, Josip* (1998); VERESS, 159–160.; IVANČAN, 807–809; *Zagrebački biskupi*, 419–425; *Catholic Hierarchy* (2023. szeptember 10.)

⁴⁵² Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴⁵³ Zágrábi kanonok (1768–1812). IVANČAN, 866–871.

⁴⁵⁴ SZINNYEI szócikke alapján, ahol *Ghillány György Ferenc* néven szerepel, az MKL szerint 1651–1652-ben Vilniusban is végzett teológiai tanulmányokat, ez azonban lehetetlen, főleg, ha azt is figyelembe vesszük, hogy Ghillány az 1650-es évek végén született. Vö. SZINNYEI 3 (1894) 1199; MKL 4 (1998) 96.

jezsuita, a Pazmaneum rektora szerint három év teológiát tanult, tanulmányait Bécs (1683-ban bekövetkezett) török ostroma miatt nem tudta folytatni. Az esküt 1681 januárjában tette le, így feltételezhető, hogy a Collegium Pazmanianumba 1680-ben érkezett (az 1681-es és az 1682-es esztendő van nála ott végzett évként bejegyezve). Pappá Jurkovich János rektor szerint 1682-ben szentelték, míg a FAZEKAS által idézett bécsi egyházmegyei szentelési jegyzőkönyvek szerint erre 1683 februárjában került sor.

Ghillány először plébános 1683-tól Felsőszeliben (NÉMETHY szerint 1687-ig), majd 1689 októbertől Semptén (NÉMETHY szerint 1690-ig), végül 1691. április 18-tól Somorján (NÉMETHY szerint 1693-ig, még káptalani kinevezése után is). 1691. augusztus 21-én esztergomi kanonok lett. A káptalanban 1696. augusztus 6-tól honti, 1700. szeptember 14-től nyitrai főesperes, majd 1707. december 24-én örkanonok, 1710. július 24-én éneklőkanonok, 1711. október 30-án olvasókanonok, végül 1715. április 13-án nagyprépost. Eközben az uralkodó Szent Eusztákról nevezett csúti préposttá nevezte ki 1696. július 1-én (ezt liptói préposti kinevezéséig viselte), majd 1703. március 29-én novi (*Novien.*) választott püspökké is megtette. Végül 1709. október 13-án B.Sz.M.-ről nevezett liptói préposttá tette meg a császár mint magyar király (utóbbiakat tinnini kinevezéséig viselte). A *Libri Regii* szerint az uralkodó 1700. június 17-én a rimaszombati plébániához tartozó Szent Antal-ректорátust (*rectoratum altaris*) is neki adományozta, amelyet feltehetőleg sokáig megtartott, mivel azt csak 1727-ben adományozták újra. Ghillány egy ideig a káptalani javak prefektusa is volt. Hevenesi Gábor jezsuita tanúvallomása szerint a Rákóczi-szabadságharc (1703–1711) idején Bécsben tartózkodott.

Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725) ajánlására III. (VI.) Károly 1713. június 29-én tinnini püspökké és királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) nevezte ki, ezzel esztergomi segédpüspök lett. A prekonizációra 1714. május 8-án került sor. Püspökké Keresztély Ágost bíboros szentelte ugyanazon év augusztus 26-án. Ghillány György 1721-ben szabad akaratából lemondott a nagypréposti tisztségről és ehelyett 1721. október 13-án Szent István első vértanúról nevezett esztergom-várbeli (esztergom-szentistvánvári) prépostságot kapta meg; ekkor a kettő méltóság közül még sem egyik, sem másik nem kötődött uralkodói kinevezéshez. Ghillány György 1729. május 27-én⁴⁵⁵ hunyt el.⁴⁵⁶

Tanúk

1. Jurkovich János⁴⁵⁷ SJ, a Collegium Pazmanianum régense, magyar, 56 éves, 1713. augusztus 1. A jelöltet tizenkét éve ismerte, először Nagyszombatban találkoztak, ahol kanonok.
2. Hevenesi Gábor⁴⁵⁸ SJ, ausztriai és magyarországi tartományfőnök, magyar, 58 éves, 1713. augusztus 2. Tizenkét éve ismerte a jelöltet, mivel a nemrégiben történt lázadás idején folyamatosan Bécsben tartózkodott.

⁴⁵⁵ Az MKL szerint Esztergomban halt meg, ez azonban nem tűnik túl valószínűnek. Vélhetőbb, hogy a káptalan és tagjainak székhelyén, Nagyszombatban hunyt el. Vö. MKL 4 (1998) 96.

⁴⁵⁶ Vö. t.k. *Libri Regii* 24.85, 25.84, 25.210, 26.247, 28.94, 28.101, 30.33, 30.34, 35.244, *Hier. Cath.* V (1952) 381; NAGY 4 (1858) 402–404; SZINNYEI 3 (1894) 1199; MKL 4 (1998) 96; KÁDÁR–KISS–PÓKA 975; KMETY–SZÖGI–VARGA 2686; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 344; FAZEKAS 665; NÉMETHY, 89, 242, 245, 594; KOLLÁNYI, 312–313; *Catholic Hierarchy* (2024. március 24.); GUITMAN BARNABÁS, *Vázlat a Liptó vármegyei kereszténység kora újkori történetéhez*, *Cirkev a náboženstvo v Uhorsku v ranom novoveku*. Egyház és vallás a koraújkori Magyarországon, eds. Peter Kónya – Annamária Kónyová, Presov 2020, 299–310.

⁴⁵⁷ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1712–1724). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 326.; LUKÁCS, *Cat. pers.*, 668–669.

⁴⁵⁸ Osztrák tartományfőnök (1711–1714) LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1 (1987) 555–556.; Uő, *Cat. pers.*, 6 (1993) 715, 762.

39. Givovich Miklós

114) 1749 Givovich Miklós szerémi püspök (Nikola Givović, *Anemurien.*, koadjutor utódlási joggal, 1748/1752–1762)

Nikola (Josip) Đivović (olaszul Nicolò Givovich, magyarul Givovich Miklós [József]) Sabbioncello (mai horvát nevén Orebić) mezőváros területén született tengerész családba a Raguzai (Dubrovnik) Köztársaságban 1693. augusztus 3-án, és a következő napon keresztelték meg.⁴⁵⁹ A keresztelés helye a Kármelhegyi Boldogasszony-plébániatemplom volt, így valószínű, hogy az akkor Sabbioncello részét képező Karmen (mai nevén Podgorje) falu a születés pontos helye. Az újszülött keresztneve Miklós lett, de a későbbiekben Miklós József néven tűnik fel a dokumentumokban. Édesapja Stjepan Đivović (Stefano Givovich) kapitány, édesanyja Rada Đivović (Rada Givovich), aki Nikola Ruscović (Nicola Ruscovich) kapitány leánya volt. Givovich Miklós 1733. szeptember 15-én nyert magyar indigenátust. Egy testvére biztosan volt, Antun Đivović (Antonio Givovich) kapitány, aki 1744-ben legénységével együtt tripoli kalózok fogságába esett, és akinek a kiszabadításáért Givovich Miklós a Raguzai Köztársaság szenátusának közbenjárását kérte. A testvért 1745-ben sikerült kiszabadítani, a későbbi püspök pedig hálája jeléül Bécsből két aranyérmert küldött a szenátusnak.

Givovich Miklós alsóbb fokú tanulmányainak színhelye a Raguzai Köztársaság vagy Fiume (Rijeka) lehetett. Josip Karlović tanúvallomása szerint szeminárium tanulóit Fiumében kezdte meg 1711 körül. Itt tanulhatott filozófiát, mivel a másik tanú, Giuseppe Battiggi elbeszéléséből az tűnik ki, hogy négy év teológiát, továbbá két év kánonjogot, valamint két év szentírástudományt és kontroverz teológiát Grazban és Bécsben hallgatott. Egyik tanú sem tud róla, azonban az egyik mellékelt tanúsítványból kitűnik, hogy a bécsi egyetemen végzett 1721-ben, ahol szabad művészetekből és teológiából szerzett doktori fokozatot.⁴⁶⁰ Pappá szentelésének pontos dátuma nem ismert, azonban 1717. szeptember 29-én, amikor a stagnói (stoni) püspök kiállított személyéről egy tanúsítványt, már biztosan pap volt.

Az életrajzok szerint először udvari káplán volt Bécsben. Nesselrode Ferenc Vilmos pécsi püspök (1703–1732) 1725. május 1-én kanonokká nevezte ki. A pécsi káptalanban 1730. július 14-től örkanonok. Uralkodói kegyből, örkanonokként viselte 1730. október 12-től a Keresztelő Szent Jánosról nevezett pécs-vári préposti (kispréposti) címet, majd – ugyancsak királyi kinevezéssel – 1737. augusztus 10-től nagyprépost lett.

Szörényi László szerémi püspök (1733–1752) kérésére Mária Terézia 1748. november 24-én szerémi koadjutor püspökké nevezte ki. A pápa 1749. május 5-én prekonizálta anemuriumi (*Anemurien.*) címmel. Elődje Nyitrára vonult vissza, és miután 1752. november 13-án elhunyt, Givovich szerémi püspök lett. Ekkor kellett feladnia pécsi nagypréposti hivatalát. Szörényi halála után nevezhette ki az uralkodó, 1753. január 8-án Szent Péterről nevezett pozsegi (pozsegaszentpéteri) préposttá is. 1754. október 22-től titkos, 1755. október 22-től valóságos belső titkos tanácsos.⁴⁶¹ Az életrajzok szerint Givovich szerémi püspökként alapított egy plébániát, illetve apostoli delegátus is volt a Kapisztrán Szent János ferences rendtartományban. Szülőházával is kapcsolatban maradt. A Raguzai Köztársaság 1756-ban

⁴⁵⁹ A keresztlevél teljesen egyértelmű. Ennek ellenére van, aki augusztus 1-re (*Hier. Cath.* VI [1958] 382), augusztus 4-re (HBL, *Đivović, Nikola* [1993]) vagy augusztus 7-re (MKL 4 [1998] 111) teszi a születési dátumot.

⁴⁶⁰ Egyes életrajzok szerint Budán és Bécsben végezte tanulmányait. Ezen szócikkek sem Fiuméről, sem Grazról nem tudnak. Ezen túl Buda sem kulturális, sem nyelvi, sem földrajzi okokból nem tűnik valószínű tanulmányi helyszínnek Givovich Miklós esetében. Vö. MKL 4 (1998) 111; HBL, *Đivović, Nikola* (1993).

⁴⁶¹ AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-1-34 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Givovich, Joseph Nikolaus, Bischof (honor.), 1754.10.22. (2024. április 2.). Megújítva 1755. október 22.: AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-1-35 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Givovich, Joseph Nikolaus, Bischof, renoviert, 1755.10.22. (2024. április 2.)

Raguza érsekévé szerette volna megtenni, azonban ebbe nem egyezett bele Mária Terézia, akinek a hétéves háborúban (1756–1763) a püspök komoly segítséget nyújtott. Givovich két évvel később szülőhazája iránti hálából és Nepomuki Szent János tiszteletének elősegítésére a raguzai főszékesegyházban egy új oltárt alapított a szent tiszteletére, amely ugyan a halála után készült el, mégis kiemelkedő helyet foglal el Dalmácia barokk művészetében. Givovich Miklós 1762. május 15-én hunyt el Péterváradon. Ugyanott, a Szent György-templomban temették el.⁴⁶²

Tanúk

1. Josip Karlović (Giuseppe Carlovich) áldozópap, 63 éves, 1748. december 17. Harminchét esztendeje ismerte meg a jelöltet a fiumei szemináriumában, ahol a tanú prefektus volt; majd később több más helyen szintén találkoztak.
2. Giuseppe Battiggi (Josip Battiggi) áldozópap, 54 éves, 1748. december 17. A jelöltet 1715 óta ismerte, mivel Goriziában, majd Bécsben tanultak együtt.

40. Groll Adolf

30) 1733 Groll Adolf győri püspök (Adolf Groll [Georg], piarista, Szent Györgyről nevezett, *Jaurinen.*, 1733–1743)

Georg Groll (Groll György) a morvarországi Kremsier (Kroměříž) városában született, ott keresztelték meg 1682. április 16-án. Piarista neve lett *Szent Györgyről nevezett Adolf*, és – tekintve, hogy abban a korban a piaristák a rendi nevet részesítették előnyben – a későbbi püspök Groll Adolf néven ismert. Az életrajzok és a vizsgált dokumentumok szerint nem volt nemesi származású. A biográfiák említik, hogy szegény körülmények közt élő szülők gyermeke volt. Groll Adolf személyes érdemei alapján, illetve mivel korábban az egyházi kar soraiba felvétetett (*ex post vero statum religiosum, clericorum nempe regularium a scholis piis vocatorum amplexum*), magyar indigenátust mint győri püspök nyert 1734. január 15-én.

Alsóbb fokú tanulmányait 1687-től kezdve szülővárosában végezte. A piarista rendbe 1696. október 4-én lépett be Leibnizben (Lipník nad Bečvou). Itt végezte a noviciátust, majd ünnepélyes fogadalmat 1698. október 4-én ugyanott tett. Ezt követően Leitomischlban (Litomyšl; 1698–1699) és Kremsierben (1699–1701) tanult (*magister legendi*). A kisebb rendekben SÁNTHA szerint 1699. december 19-én részesült. Leitomischlban 1701–1703 között filozófiát és keleti nyelveket, hébert és szírt tanult, majd 1703–1705 között Nikolsburgban (Mikulov) prefektus (*praefectus oratorii legentium*), illetve filozófiát és teológiát tanult. Rendtársa, Ignaz Schmid szerint 1733-ban huszonhat éve volt pap, és a rendi konstitúciók szerint el kellett érni a törvényes életkort, azaz 1707-ben szentelheték. SÁNTHA szerint azonban Bécsben szentelte pappá 1705. június 13-án Kollonich Lipót bíboros, prímás, esztergomi érsek (1695–1707). Tanulmányai alatt a latin mellett megtanult nyugati (francia, olasz) és keleti (görög, héber, szír) nyelveket egyaránt, valamint szentírást tanult. Bécsben az 1705–1706-os tanévben tanított (*magister syntaxeos et grammaticae*) és az első oratórium prézese (*praeses primi Oratorii*) volt. Az 1706–1708-as tanévekben Nikolsburgban ugyancsak tanított (*rhetorica et poesis*), továbbá gyóntató és vizsgáztató (*studentorum nostrorum examinatore*) volt. Ebben az időben írta *Testis et Doctor* című művét, amelyet 1708 elején fejezett be, és amely 1709-ben jelent meg Bécsben. Az 1708–1709-es tanévben Bécsben

⁴⁶² Vö. t.k. *Libri Regii* 36.214, 37.88, 37.392, 38.4, 41.88, 43.3, 43.4; *Hier. Cath.* VI (1958) 382; *Illyrici Sacri* VII (1817) 570; MKL 4 (1998) 111; HBL, *Đivović, Nikola* (1993); CVITO FISKOVIĆ, *Doprinos biskupa Đivovića Dubrovačkoj likovnoj baštini*, Anali 28 (1990) 71–98; *Catholic Hierarchy* (2024. január 2.)

prefektus (*praefectus studiorum*) az ottani kollégiumban, de később is a bécsi rendházhoz tartozott. Ekkor figyelt fel rá Franz Ferdinand von Rummel bécsi hercegpüspök (1706–1716), akivel közeli kapcsolatba került: a káplánja, tanácsosa és gyóntatója lett (1710–1716). Godfried Wagner szerint is hat évig volt a püspök gyóntatója. Ez idő alatt a püspöki udvarban lakott. Rummel halála után visszatért a rendházba, ahol vicerektor, számvevő (*revisor rationum*), hitszónok és gyóntató volt 1718 májusáig. 1717-től Kollonich Zsigmond bécsi hercegpüspök (1716–1722, hercegérsek 1722–1751, bíboros) egyházi tanácsosa (*consiliarius ecclesiasticus*), illetve 1718-ban az általános káptalanon a rendtartomány küldötte (*vocalis provinciae Germaniae*) volt Rómában. Szóba jött mint a rendfőnök asszisztense (*assistens generalis pro provinciis ultra montes/ultramontanus*), de nem őt választották erre a tisztségre. 1718. május 14-től a piarista rendház főnöke (*rector domus Viennensis ad Virginem Fidelem*) lett. Ő építette a Bécs-józsefvárosi Maria Treu piarista templomot, amelynek 1719. december 18-tól első plébánosa. 1720-tól a császár tanácsosa (SÁNTHA: *a consiliis secretis*), majd 1723-ban harmadmagával Belgiumba küldetett az *Unigenitus* pápai bulla végrehajtása ügyében. 1724-ben újra a rendtartomány küldötte volt az általános káptalanon, amely május 2-án a rend XIII. főnökévé (*praepositus generalis*) választotta (1724. május 2.–1730. május 2.). A rendalapítót nem számítva, ő volt az első és sokáig az egyetlen nem itáliai ebben a pozícióban. Gondja volt a rendi és a tanulmányi fegyelemre, védte a rend jogait, igyekezett a rend vezetésében lévő ellentéteket feloldani, illetve előmozdította a rendalapító boldoggá avatási eljárását. Rendfőnökként vizitációt tartott, amelyet személyesen vagy asszisztensei révén végzett. Ő maga látogatta meg Ausztriát, Csehországot és Magyarországot. Groll idejében Hungaria területén két helyen, Nagyváradon és Rózsahelyen jött létre rendház. Abban, hogy 1730-ban nem választották újra, illetve a rend asszisztensei közé sem került be, szerepe lehetett annak, hogy új volt Rómában, így természete, kultúrája és előélete nagyban különbözött a római szerzetesektől. Még májusban hazaindult. Bécsújhelyi (*Neostadien.*) püspöknek szánták; 1730 őszén készült processzusa megtalálható a bécsi nunciatúra anyagában, prekonizációra azonban nem került sor, mivel a szék végül nem üresedett meg.⁴⁶³ Ignaz Schmid szerint három évet töltött ekkor Bécsben mint hittanár (*catecheta*). Győri processzusának tanúi általában véve még kiemelték, hogy Grollt rendszeresen hívatta a császár, hogy súlyos kérdésekben a tanácsait kérje; megemlégették továbbá, hogy éveken keresztül tanított filozófiát, teológiát és kánonjogot, valamint több zsidót és protestánst vezetett el a katolikus hitre.

Az uralkodó 1733. április 24-én Groll Adolfot mint emeritus rendfőnököt nevezte ki győri püspökké. 1733. szeptember 15-én felmentést kapott a negyedik fogadalom alól, miszerint méltóságot (püspökséget) nem fogadhat el. A prekonizációra 1733. október 1-én került sor. Püspökké Kollonich Zsigmond szentelte 1733. november 8-án⁴⁶⁴ Bécsben. Groll 1734. január 23-án – miután néhány nappal korábban magyar indigenátust nyert – Győr vármegye főispánjává is kineveztetett. Bécsbe ezt követően is gyakran hívták. Megtanult magyarul, illetve szoros kapcsolatban állt a magyarországi piaristákkal, akik kérésére – püspöksége idején – tanítottak a győri szemináriumban. Külön gondja volt a szegényebb plébániákra. Főként nyelvészeti témájú művei ismertek. Groll Adolf már ágyban fekvő beteg volt, amikor Malzan Károly a segédpüspöke (1742–1746), illetve 1743. szeptember 6-tól Zichy Ferenc a koadjutora, illetve még ugyanabban az évben az utóda (1743–1783) lett. Elhunyt 1743. november 24-én Győrben. A székesegyházban temették el.⁴⁶⁵

⁴⁶³ A szék egyébként nem volt üresedésben, Johann Moritz Gustav von Manderscheid-Blankenheim 1721 és 1733 között volt bécsújhelyi püspök. Őt 1730-ban palermói érseknek szánták. NDB 16 (1990) 15–16.

⁴⁶⁴ Van, aki szerint 1733. november 14-én szentelték. Vö. SÁNTHA GEORGIUS, P. *Adolphus Groll a S. Georgio XIII Ordinis Scholarum Piarum praepositus generalis (1724–1730), episcopus Jaurinensis (1733–1743)*, Ephemerides Calasactianae 35(1966), 295-311, 344-363, 398-421, különösen 402.

⁴⁶⁵ Vö. tk. *Libri Regii* 37.41, 37.112, 37.115, 37.119; *Hier. Cath.* VI (1958) 241; MKL 4 (1998) 230; SZINNYEI 3 (1894) 1481–1482; WURZBACH 5 (1859) 365; FISCHER, 30; LÉH-KOLTAI, 131; ALEXIUS HORÁNYI, *Scriptores Scholarum Piarum liberaliumque artium magistri*, Budae 1808–1809, II (1805) 47–53; SÁNTHA GEORGIUS, P.

Tanúk

1. Ignaz (keresztnevén Ignaz Anton) Schmid⁴⁶⁶ Sch.P., hitszónok, 33 éves, 1733. május 18. A tanú tizenöt éve ismerte meg a jelöltet, amikor Schmid még nem volt szerzetes; amikor később belépett a piaristák közé, még jobban megismerte.
2. Godfried (keresztnevén Johann Joseph) Wagner⁴⁶⁷ Sch.P., a bécsi piarista kollégium vicerektora, 39 éves, 1733. május 18. Tizennégy éve ismerte a jelöltet, amikor a bécsi kollégiumba helyezték, amelynek akkor rektora volt.
3. Massimiliano Miglio CR, 47 éves, 1733. május 19. Tizenöt éve ismerte a jelöltet, gyakran találkozott vele és hívta meg a templomukba szentbeszédet tartani.

41. Gusztinyi János

27) 1762 Gusztinyi János nyitrai püspök (*Sergiopolitan. cum coadiutoria Nitrien*, 1762–1777)

Gusztinyi János Zubrohlaván, Árva vármegyében született 1712. október 28-án, és ugyanaznap keresztelték meg. Szülei Gusztinyi András és Zsuzsanna. Az 1762-es processzus tanúvallomásai és a csatolt dokumentumok egyáltalán nem támasztják alá azt az életrajzok által hozott történetet, miszerint eredeti neve Zubrohlavsky vagy Zubralovszky lett volna, illetve nagyszombati tanulmányokat követően nevelőként dolgozott volna, és ekkor változtatott volna nevet, majd ezt követően lépett volna papi pályára. A tanúsítványok szerint nem csak őt magát, de az édesapját is Gusztinyinak hívták, és Zubrohlava a szülőfalujának, nem pedig családjának a neve. Egyebekben valóban nem nemesi származásúak, nemességet csak 1782-ben nyert a püspök érdemeire való tekintettel annak ügyvéd unokaöccse. Az életrajzírók Gusztinyi Jánost az ugyanonnan származó Zubralovszki Jánossal keverhették össze, aki azonban a nagyszombati anyakönyv szerint 1718-ban született,⁴⁶⁸ és feltehetőleg 1736-ban iratkozott be a filozófiára, amikor azonban Gusztinyi már pap volt. Gusztinyi János neve egyébként nem tűnik fel a nagyszombati hallgatók között.

Gusztinyi János alsóbb fokú tanulmányokat Rózsahegyen a piaristáknál végzett. Török József, az 1762-es processzus egyik tanúja, Kassán volt iskolatársa. A filozófiát és a teológiát a kassai szemináriumban hallgatta, ahogyan a szentelési tanúsítvány utal rá. Máriássy Sándor esztergomi segédpüspök (1729–1755) 1732. június 26-án adta fel neki a kisebb rendeket. ugyanő szentelte szubdiakónussá 1734. április 24-én, majd április 26-án diakónussá, végül 1735. április 9-én pappá. Gusztinyi ugyancsak Kassán szerzett teológiai doktorátust tíz évvel később, 1745. szeptember 2-án.

Az életrajzok szerint előbb girincsi⁴⁶⁹, majd 1741. július 22-től miskolci, végül 1743-tól sátoraljaújhelyi plébános. A tanúk szerint borsodi főesperes is volt. VURUM szerint 1745-ben

Adolphus Groll a S. Georgio XIII Ordinis Scholarum Piarum praepositus generalis (1724–1730), episcopus Jaurinensis (1733–1743), in *Ephemerides Calasanctianae* 35(1966), 295-311, 344-363, 398-421; JOSÉ P. BURGUÉS, *Provincia de Austria. 300 años de la parroquia escolapia Maria Treu*, *Ephemerides Calasanctianae* 88 (2019/1) 70–77; *Catholic Hierarchy* (2024. március 29.)

⁴⁶⁶ (1700 k.–1776), piarista. FISCHER, 107.

⁴⁶⁷ (1693 k.–1767), piarista. FISCHER, 96.

⁴⁶⁸ Ez a feltételezést az is alátámasztja, hogy SZINNYEI szerint ugyanekkor, 1718-ban született a későbbi püspök. Vö. SZINNYEI 3 (1894) 1558.

⁴⁶⁹ VURUM, 415. Az életrajzok nem mindig fogalmazznak egyértelműen, hogy plébános, lelkész vagy káplán volt, azonban Girincs falu nagyságából adódóan ott plébános lehetett. Vö. SZINNYEI 3 (1894) 1558; MKL 4 (1998) 109–110, 255; NEMES JÓZSEF, *A miskolczi plébánia története*, 357, *Magyar Sion* 2 (1864) 345–365.

lett egri kanonok.⁴⁷⁰ A káptalanban székesegyházi kanonok (*cathedralis*) is volt,⁴⁷¹ rangban közvetlenül az örkanonok után és a kispópostok előtt. Amikor 1762-ben koadjutor lett, akkor éneklőkanonok volt. Gusztinyi viselte a Szent Péter és Pálról nevezett saári apáti méltóságot is, amely címet 1751. augusztus 25-én adományozta neki az uralkodó.

Kanonoktársával, Richvaldszky Györggyel (esztergomi segédpüspök 1776–1779) Barkóczy Ferenc egri püspök (1745–1761) felkérésére részt vett az új nevelési és tanítási rendszer kidolgozásában. A királynő Gusztinyi Jánost 1757-ben váci nagypréposttá tette volna meg, azonban kinevezése a *Libri Regii*-ben érvénytelenítve lett, mivel a méltóságot nem fogadta el (*cassata fuit, ex eo, cum acceptare noluerit*).⁴⁷² Püspöki kinevezéséig hosszabb időn keresztül részt vett a Királyi Tábla munkájában, 1751-ben már biztosan annak prelátusa volt. Az 1762-es kinevezés is említést tesz évtizedes (*decennalis*) prelátusságáról.

Mária Terézia Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök (1740–1763) kérésére 1762. május 11-én koadjutor püspökké, illetve szeptember 25-én Nyitra vármegye főispánjává nevezte ki. Processzusának egyik tanúja, Vass Mihály megjegyezte, hogy Gusztinyit a korábbi egri püspök, Barkóczy Ferenc hercegprímás, esztergomi érsek (1761–1765) is ajánlotta a püspökségre. A prekonizációra 1762. november 22-én került sor. Koadjutorsága idejére még megtarthatta egri kanonokságát. A saári apáti címet is csak 1764-ben adományozták újra, miután Gusztinyi rezidenciális püspök lett. Püspökké Barkóczy szentelte 1763. január 23-án Pozsonyban. Esterházy Imre 1763. november 29-én hunyt el Nyitrán, Gusztinyi Jánosnak ekkortól nyitrai püspök, székét 1764. január 1-én foglalta el. Elődjétől a Szent Margitról nevezett dömösi préposti címet is örökölte. 1764. április 6-tól valóságos belső titkos tanácsos (*consiliarius actualis intimus*).⁴⁷³ Ékesítette a székesegyházat, felépíttette a szeminárium épületét, vizitált, templomokat és plébániaépületeket emeltetett, illetve újjátartott fel, papok számára idősotthont alakíttatott ki. Nyitra határában, a Kövesd-hegyen nazarénus szerzetesek számára házat építtetett, azonban a kongregációt a Szentszék nem hagyta jóvá, így az megszűnt. Amikor Mária Terézia új egyházmegyéket alapított, sor került a Nyitrai Egyházmegye határainak rendezésére is. Az Esztergomi Főegyházmegyétől tizenhárom plébánia került Nyitrához, amelyet VI. Piusz pápa 1775. március 13-i bullája erősített meg. Gusztinyi fő műve, az *Üdvösség mannája* több kiadást ért meg, illetve több nyelven is megjelent; már processzusának egyik tanúja is említést tett róla. Gusztinyi János 1777. január 31-én hunyt el a püspöki nyaralóban, Mocsonokon. Nyitrán, a székesegyházban temették el.⁴⁷⁴

Tanúk

1. Vass Mihály⁴⁷⁵ magyar udvari kancelláriai expeditor, 53 éves, 1762. július 20. Harminc éve ismerte a jelöltet; ő maga is az Egri Egyházmegyéből származott, így ott is gyakran találkoztak.
2. Török József,⁴⁷⁶ szendrői, cs. és kir. tanácsos és udvari referendárius, 48 éves, 1762. július 21. Fiatalkora óta ismerte a jelöltet, akivel együtt jártak a kassai egyetemre, de később is találkoztak, amikor Gusztinyi plébános és kanonok volt.

⁴⁷⁰ Másutt 1744-től kanonok. MKL 4 (1998) 255.

⁴⁷¹ 1747-ben és 1750-ben kifejezetten így említik a királyi iratok. *Libri Regii* 41/183a, 44.47/a.

⁴⁷² Meglehetősen szokatlan, hogy a *Libri Regii* említ egy el nem fogadott adományozást. *Libri Regii* 44.171.

⁴⁷³ AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-1-38 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Gustinyi, Johann, Bischof, 1764.04.06. (2024. április 2.)

⁴⁷⁴ Vö. t.k. *Libri Regii* 41/183a, 42.128, 44.47/a, 44.171, 46.41, 46.70, 46.109, 47.32, 47.347, 47.348, 50.22, 52.128; *Hier. Cath.* VI (1958) 312; KMETY–SZÖGI–VARGA 6110; NAGY 4 (1858) 458; SZINNYEI 3 (1894) 1558–1559; MKL 4 (1998) 255; VURUM, 415–427; MESZLÉNYI, *Hercegprímások*, 106; NEMES JÓZSEF, *A miskolczi plébánia története*, Magyar Sion 2 (1864) 345–365; *A piarista diák kis kalauza*, 7. kiad., Budapest 1943, 72; DUALSZKY JÁNOS, *Nyitra vár- és város történelmi vázlata*, Nyitra, 1875, 39, 51–52; *Catholic Hierarchy* (2024. március 29.)

⁴⁷⁵ NAGY 12 (1865) 87.

⁴⁷⁶ (1714–1776), később a szepesi kamara elnöke, 1774-től gróf. NAGY 11 (1865) 302, 304.

42. Harrach János Ernő

25) 1737 Harrach János Ernő nyitrai püspök (Johann Ernst von Harrach, *Nitrien.*, 1737–1739)

Johann Ernst Emanuel Joseph Maria von Harrach (zu Rohrau) (Harrach[-Rohrau] János Ernő Emánuel József Mária) birodalmi gróf (*Reichsgraf*) Bécsben született, és 1705. április 9-én⁴⁷⁷ keresztelték meg a Schottenkirchében. A Harrachok a cseh, illetve a birodalmi nemességhez tartoztak, birodalmi grófságra 1627-ben emeltettek, de 1563 óta magyar indigenátussal is rendelkeztek. A későbbi püspök édesapja Aloys Thomas Raimund von Harrach birodalmi gróf, nápolyi alkirály (1728–1733), az aranygyapjas rend lovagja, aki a család ifjabb ágából származott. Négyyszer házasodott, WURZBACH szerint az első frigyből négy gyermek (két fiú és két lány), a második házasságból további kilenc gyermek (hét fiú és két lány, akik közül Johann Ernst hatodik gyermekként a negyedik fiú) született. A későbbi püspök édesanyja az apa második hitvese, Anna Cécilie von Thannhausen grófnő.

Harrach 1725 körül már biztosan Rómában tanult, mivel a processzus tanúinak elmondása szerint Giovanni Benedetto Gentilotti, a Rota Romana germán (német) nemzetet képviselő bírása (*auditor*; 1724–1725) mellett tanult. Akkor feladatai közé tartoztak a brevék kiállításával kapcsolatos titkári teendők az auditor mellett. Szubdiakónussá BLASS szerint 1729-ben szentelték Salzburgban. Harrach Ernő *utriusque iuris* doktorátusát 1731. június 14-én szerezte meg az Örök Városban a Sapientia (La Sapienza) Egyetemen. Diakónussá 1733. március 29-én, pappá április 5-én szentelődött Nápolyban, a királyi palota kápolnájában – ugyanekkor, 1728 és 1733 között volt apja Nápoly alkirálya, aki egyébként Althann Mihály Frigyes bíboros, váci püspököt (1718–1734; alkirály 1722–1728) váltotta ebben a tisztségben.

Az uralkodó császári minőségében 1729. október 27-én Harrach Ernőt tette meg Gentilotti utódának: a Rota Romana bírása (*auditor*) lett; igaz, még be kellett fejeznie tanulmányait, mivel a doktorátust csak ezután szerezte meg (1731), illetve pappá is csak később szentelték (1733). Amikor Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros, monreale-i érsek (1725–1739), pécsi adminisztrátor (1735–1739) visszalépett császári követi (*minister plenipotentiarius*) tiszteből (1722–1735), akkor Harrach az ő utóda is lett, először *prominister* rangban; a püspöki processzus tanúi is így hivatkoznak rá. A fentiekben túl több beneficiumnak örvendhetett még párhuzamosan: salzburgi kanonok, passauai nagyprépost és a Szent Kozma és Damjánról nevezett bunzlau (Bolesławiec) társaskáptalan prépostja is volt egyben. VI. (III.) Károly mint magyar király 1735. december 10-én Harrach Ernőt B.Sz.M.-ről nevezett pécsváradi apáttá is kinevezte.

Az uralkodó 1737. március 7-én nyitrai püspökké nevezte ki. A pápai prekonizációra 1737. szeptember 30-án került sor. Cienfuegos bíboros szentelte püspökké október 6-án Rómában. A Rota Romanánál lévő hivataláról lemondott, azonban pápai engedélyt kapott arra, hogy a három kanonoki beneficiumát megtarthassa, egyben kötelezték, hogy (más főpásztorokkal analóg módon) püspöki jövedelméből évi 6 ezer forintot fizessen be a lelkézpénztárba (*cassa parochorum*) az újonnan alapítandó magyarországi plébániák számára. Harrach Ernő székét sosem foglalta el. A Nyitrán dúló pestisjárvány miatt Rómában maradt. A császárt immár mint követ (*minister*) továbbra is ő képviselte Rómában, egészen korai haláláig, amely 1739. december 16-án⁴⁷⁸ következett be Rómában. Sírfelirata szerint elhunytakor –

⁴⁷⁷ Több életrajz tévesen 1736. augusztus 9-ét ad meg. Vö. t.k. MKL 4 (1998) 626.

⁴⁷⁸ A *Hier. Cath.* korabeli, ellenőrzött római források alapján adja meg ezt a dátumot. Vö. *Hier. Cath.* VI (1958) 312. Az életrajzokban elterjedt 1739. december 17-i dátum így tévesnek tűnik (főleg esti, éjjeli haláleseteknél fordulhat elő ilyen tévedés). Vö. t.k. VURUM, 414; SZINNYEI 4 (1896) 470; MKL 4 (1998) 626.

püspöki és követi hivatalán túl – passauai, illetve bunzlai prépost, salzburgi kanonok, pécsváradi és celanói apát volt. A Santa Maria dell’Anima-templomban temették el.⁴⁷⁹

Tanúk

1. Girolamo ab Aqua, néhai Filippo Antonio fia, Osimóból, ügyvéd Rómában, 48 éves, Róma, 1737. július 4. Tizenkettő-tizenhárom éve ismerte a jelöltet, aki akkor Giovanni Benedetto Gentilotti, a Rota Romana bírása mellett tanult; azóta is gyakran találkoztak, egyikük a Rota auditora, míg a másikuk annak ügyvédje.

2. Giuseppe Maria Merenda ügyvéd, néhai Bertalan fia, Luganóból a Comói Egyházmegyéből, 45 éves, Róma, 1737. július 4. Tizenhárom éve ismerte meg a jelöltet, amikor Giovanni Benedetto Gentilotti, a Rota Romana bírása mellett dolgozott, Harrach pedig a brevék titkári feladatait végezte ugyanott; azóta is gyakran találkoztak.

43. Kerticza Máté Ferenc

116) 1773 Kerticza Máté Ferenc bosznai-diakovár-szerémi püspök (Matej Franjo Krtica, *Bosnien. seu Diacoven. et Sirmien.*, 1773–1805)

Matteo Francesco Kertiza (horvátul Matej Franjo Krtica; Kerticza Máté Ferenc) 1726. április 21-én született Fiumében (mai horvát nevén Rijeka), és a következő nap keresztelték meg ugyanott. Édesapja Giovanni Kertiza (Ivan Krtica), édesanyja Maria Kertiza (Marija Krtica). Keresztlevelük szerint nem voltak nemesek. Kerticza Máté Ferencnek egy lánytestvére biztosan volt: Kerticza Antónia (Antonia Kertiza, Antonija Krtica), akinek a fia Grienanger Máté (Matthäus Grienanger), a püspök unokaöccse. Az unokaöcsnek és törvényes örökösének Kerticza Máté Ferenc kérésére és közbenjárására I. Ferenc magyar király (1792–1835; 1792–1806 között II. Ferenc néven német-római császár, majd 1806–1835 között Ausztria császára; ugyancsak cseh király) 1794. február 13-án magyar nemességet adományozott, és a névváltoztatást is engedélyezte Kerticza névre. A püspök a korabeli jogrendnek megfelelően egyházi méltósága miatt ekkor már a nemesek közé számított, így nála erre a kegyre külön nem volt szükség.⁴⁸⁰

Az alsóbb fokú tanulmányokat feltehetőleg még Fiumében végezte el. A HBL szerint ugyanitt végezte a filozófiát és a teológiát is. Franyul Márk azonban azt állítja, hogy teológiát tanult Bécsben – hogy pontosan mikor és mennyi ideig, az a tanúvallomásból nem derül ki. A rendeket mindenesetre Pedena (Pićan) városában vette fel Póla (Pola, Pula) püspökének engedélyével: 1748. szeptember 15-én a kisebb rendekben részesült, majd 1749. szeptember 14-én szubdiakónus, 1749. szeptember 20-án diakónus, 1749. szeptember 28-án pap.

A tanúvallomások egybehangzóan azt erősítik meg, hogy Kerticza húsz évet töltött Pécsen, azaz 1753-ban érkezett a városba. Klimó György pécsi püspök (1751–1777) hívta meg, és a szemináriumban teológiát tanított.⁴⁸¹ A processusból kiderül, hogy eközben a páduai

⁴⁷⁹ Vö. t.k. *Libri Regii* 37.269, 37.362; *Hier. Cath.* VI (1958) 312; NAGY 5 (1859) 56–58; SZINNYEI 4 (1896) 470; WURZBACH 7 (1861) 371–372; Kneschke 4 (1863) 206–208; MKL 4 (1998) 626; VURUM, 413–414; RICHARD BLAAS, *Das kaiserliche Auditoriat bei der Sacra Rota Romana*, Mitteilungen des österreichischen Staatsarchivs [MÖStA] 11 (1958) 37–152, különösen 93.

⁴⁸⁰ Egyes genealógiák tévesen arra utalnak, hogy Kerticza Máté Ferenc is ekkor nyert nemességet, azonban ez jogrendi anomália lett volna, és egyébként magának a királyi diplomának a szövege is egyértelmű. Annyiban természetesen a püspök volt a nemesség szerzője, hogy nélküle a rokonok ezt a kegyet így nem kapták volna meg. Vö. NAGY 6 (1860) 226–227; BOJNICIĆ, 226; *Libri Regii* 58.15.

⁴⁸¹ FEDELES szerint 1754-ben érkezett a pécsi szemináriumba. FEDELES, 520.

(padovai) egyetemen 1757. szeptember 10-én teológiai doktorátust szerzett.⁴⁸² A püspök 1762. július 3-án teológus kanonokká nevezte ki Kerticza Máté Ferencet. A tanúvallomások szerint további feladatokat is ellátott: tagja volt az egyházmegyei konzisztóriumnak, főjegyzője az egyházmegyei bíróságnak (szentszéknek). Franyul Márk megerősíti, hogy Kerticza egy ideig szentírásant is oktatott. GÓZSY kutatásai szerint 1767-ben betegségére való tekintettel Kerticza Máté Ferenc le akart mondani oktatói munkájáról, ezért a püspök igyekezett megoldást találni feladatai csökkentésére; ezért oktatta 1768-tól a teológia helyett a szentírásant. A fentiekén túl Kerticza segítségére volt Klimó Györgynek a pécsi püspök könyvtárának kialakításakor: kötetek beszerzésére, főként az itáliai és ausztriai szállítmányok koordinálására kérte fel a főpásztor.

Mária Terézia 1773. március 22-én nevezte ki Kerticza Máté Ferencet az akkor egyesített bosznai (másnéven diakovári) és szerémi egyházmegyék élére. A prekonizációra 1773. december 20-án került sor. Klimó György szentelte püspökké Pécsen 1774. február 27-én. 1780. július 10-től valóságos belső titkos tanácsos.⁴⁸³ Az egyesített egyházmegye területe 1776-ban további plébániákkal növekedett, amelyeket a pécsi és zágrábi egyházmegyéből hasítottak ki. Diakováron bővítette a rezidenciát, megszervezte a káptalant, elkezdte a szeminárium építését, valamint vizitált, plébániákat alapított és templomokat emelt. 1805. május 31-én hunyt el Diakováron. A székesegyházban temették el.⁴⁸⁴

Tanúk

1. Pavich József⁴⁸⁵ (Sándor), magyar udvari kancelláriai fogalmazó, 33 éves, 1773. június 19. Személyesen ismerte húsz éve a jelöltet, gyakran beszélgettek.
2. Franyul Márk⁴⁸⁶ (Marko Franjul) modrusi kanonok, apostoli főjegyző, 77 éves, 1773. június 19. Több mint húsz éve ismerte a jelöltet.

44. Klein (Micu) János Ince

59) 1729 Klein (Micu) János Ince fogarasi püspök (bazilita, *Fogarasien.*, Ioan Inocențiu Micu-Klein, 1729–1751)

Ioan Inocențiu Micu-Klein, másnéven Ioan Inochentie Micu Clain (magyarul Klein János Ince vagy Micu-Klein János Ince) neve többféleképpen ismeretes. Amikor az uralkodó 1729. szeptember 5-én személyes báróságot adományozott neki, akkortól *szádi báró Klein* néven szerepel; nemesi előnevét a Szebenzékhez tartozó Cód, másnéven *Szád* (románul Sadu) után kapta, a *Klein* pedig a *Micu* német nyelvű fordítása. A történetírásban gyakran a valójában tautologikus Micu-Klein névvel említik. A keresztnéve *János*, 1729-től az *Ince* szerzetesi nevet használta. A hitvallást Klein Ince (*Innocentius Klain*; sic!) néven teszi le. Születésének körülményeiről keveset tudunk. A történetírás egységesen úgy tartja, hogy 1692-ben született Códon. Processzusából azonban az derül ki, hogy jóval később születhetett: Görgei Imre 1729

⁴⁸² FEDELES szerint Nagyszombatban tanult, ez azonban nem állja meg a helyét. *Uo.*

⁴⁸³ AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-2-50 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Kertiza, Matthäus Franz, Bischof, 1780.07.10. (2024. április 2.)

⁴⁸⁴ Vö. t.k. *Libri Regii* 58.15, *Hier. Cath.* VI (1958) 128, NAGY 6 (1860) 226–227; KEMPELEN 5 (1913) 456; BOJNICIĆ, 223, 226; *Illyrici Sacri* VII (1817) 571; MKL 4 (1998) 626; FEDELES, 515–523; HBL, *Krtica, Matej Franjo* (2013); SCHMELCZER-POHÁNKA ÉVA, *A Pécsi Püspöki Könyvtár története (1774–1945)* (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 10.), Pécs 2012; GÓZSY ZOLTÁN, *Egyetemalapítási terv Pécsen Klimó György püspök idején*, *Gerundium* 11 (2020/1–2) 66–89; *Catholic Hierarchy* (2023. január 4.)

⁴⁸⁵ Magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

⁴⁸⁶ Zenggi származású, 1747-től modrusi kanonok. PFEIFFER, 416–417.

októberében azt nyilatkozta, hogy Klein nyolc hónappal azelőtt töltötte be a 30. életévét. Eszerint 1699 februárjában láthatta meg a napvilágot. A többi tanú is megerősíti, hogy mindössze 30 éves múlt. A kolozsvári anyakönyv szerint 1700-ban született, nemesi származású.

Alsóbb fokú tanulmányait (1718–1721-es akadémiai években biztosan ott volt) és a filozófiát (1721–1724) Kolozsvárott a jezsuitáknál végezte, majd teológiára Nagyszombatba került (1725–1729) az Adalbertinum növendékeként. A processzusának egyik tanúja szerint ekkor latinról vlach nyelvre fordított egy kateketikai tárgyú könyvet. Még tanult, amikor az uralkodó 1729. február 25-én fogarasi püspökké és titkos tanácsossá (*consiliarius intimus*) nevezte ki. Mivel a szerzetesi fogadalom szükséges előfeltétele volt püspöki kinevezésének, 1729. július 11-én belépett a munkácsi Szent Miklós monostorba. Az uralkodó 1729. szeptember 5-én bárói címet adományozott neki. Bizánczy György Gennadius apostoli vikárius, egri rítusvikárius (1715–1733) 1729. szeptember 23-án szerzetesi habitusba öltöztette, egyben pappá szentelte a máriapócsi kegytemplomban. Szerzetesi neve Ince. A prekonizációra 1730. szeptember 11-én került sor. Püspökké ugyancsak Bizánczy György szentelte november 5-én Munkácson, majd egyházmegyéje és hívei érdekét képviselve Bécsbe utazott. Ezt követően iktatták be Fogarason 1732. szeptember 28-án. 1737-ben székhelyét Balázsfalvára tette át, ahol letette az új székesegyház és a központi intézmények alapjait. A püspök az erdélyi román nemzeti kérdést látótere központjába helyező politikus volt, aki az unióban népe egyesülésének lehetőségét is meglátta. Mind Bécsben mind az erdélyi országgyűlésben konfliktusokat felvállalva áll ki főként az 1701-es II. Diploma Leopoldinumban az unitosok számára garantált jogokért. Az erdélyi rendek azonban szintén a diploma betartására való felhívással érveltek. Klein kiállt az erdélyi románság – a magyar, a székely és a szász natio mellett – negyedik nemzetként való elismertetése mellett, és harcos szószólója volt annak a ma is erős vitákat kiváltó elméletnek, mely szerint a román nép a hódító rómaiak és az őslakos dákok összeolvadásából jött létre (ún. dák-római folytonosság, dákoróman kontinuitás). Konfliktusba került a jezsuita teológussal is, akit az unió miatt rendelték a mindenkori püspök mellé. Végül főként az 1744-es unióellenes zavargások miatt Mária Terézia Bécsbe rendelte. Elutazása előtt azonban még összehívott egy zsinatot, amely összetételét tekintve inkább román nemzeti gyűlés volt. Bécsben a kihallgatása egy vizsgálóbizottság előtt kezdődött meg, végül, a börtönt elkerülendő, december 9-én váratlanul Rómába távozott, ahonnan azonban már soha nem térhetett haza. Egy ideig a távolból megpróbálta egyházmegyéjét kormányozni, azonban végül 1751. május 7-én lemondani kényszerült, de nyugdíjat folyósítottak a számára. 1768. szeptember 22-én hunyt el Rómában, a Santi Sergio e Bacco-, másnéven Madonna del Pascolotemplomban temették el. Földi maradványi később átkerültek a balázsfalvi székesegyházba.⁴⁸⁷

⁴⁸⁷ Vö. t.k. *Hier Cath.* VI (1958) 217; KEMPELEN 6 (1913) 66; MKL 7 (2002) 13; PRUNDUȘ–PLĂIANU, 60–62; VARGA, *Kolozsvár* 2218, 2472; KMETY–SZÖGI–VARGA 5154; JAKUBINYI, 60; *Erdély története három kötetben*, főszerk. Köpeczy Béla, Budapest 1986, II, 1014–1018; AUGUSTIN BUNEA, *Din istoria românilor. Episcopul Ioan Inocențiu Klein (1728–1751)*, Blaj 1900; ZENOVIE PĂCLIȘANU, *Corespondența din exil a episcopului Inochentie Micu Klein 1746–1768*, București 1924; NICOLAE COMȘA, *Episcopul Ion Inochentie Micu*, Blaj 1943; DUMITRU STĂNILOAE, *Lupta și drama lui Inocențiu Micu Clain*, Biserica Ortodoxă Română 86/9–10 (1968) 1137–1185; CORNELIU ALBU, *Pe urmele lui Ion-Inocențiu Micu-Klein*, București 1983; FRANCISC PALL, *Ein Siebenbürgischer Bischof im römischen Exil. Inochentie Micu-Klein (1745–1768). Studien und unveröffentlichte Dokumente* (Studia Transylvanica 19.), Köln–Weimar–Wien 1991; MISKOLCZY AMBRUS, *Egy görög katolikus püspök római száműzetésben. (Historiográfiai széljegyzetek Inochentie Micu-Klein legújabb életrajza kapcsán.)*, Századok 128 (1994) 180–193; FRANCISC PALL, *Inochentie Micu-Klein. Exilul la Roma, 1745–1768*, Cluj-Napoca 1997; IOAN-AUREL POP, *Inochentie Micu. Promotore dell'Illuminismo politico romeno*, L'Annuario dell'Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica di Venezia 1 (1999) 167–175; FLORICA-ELISABETA NUȚIU, *Arhieraticonul lui Inochentie Micu-Klein în cadrul literaturii arhieraticonale a secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea. Studiu filologicolingvistic*, Târgu Mureș 2007; KARL STROBEL, *Die Frage der rumänischen Ethnogenese. Kontinuität – Diskontinuität im unteren Donauraum in Antike und Frühmittelalter*, Balkan-Archiv N.F. 30–32 (2005–2007) 59–166; GHEORGHE ALEXANDRU NICULESCU, *Archaeology and nationalism in The history of the Romanians*,

Tanú

1. Görgei Imre⁴⁸⁸ SJ, dr. theol., 49 éves, 1729. október 25. Görgei tíz évvel korábban a jelölt rektora volt Kolozsvárott, majd Nagyszombatban szentírásstudományt tanított neki.
2. Jánosi Miklós⁴⁸⁹ SJ, másodéves teológus hallgató, 29 éves, 1729. október 25. Három éve ismerte meg Nagyszombatban, ahol a jelölt teológiát tanult.
3. Boér István⁴⁹⁰, Erdélyből, erdélyi udvari kancelláriai magánírnok és jegyző, 26 éves, 1729. november 7. Diáktársa volt kolozsvári tanulmányi ideje alatt.

45. Klimó György

39) 1751 Klimó György pécsi püspök (*Quinqueecclesien.*, 1751–1777)

Klimó György 1710. április 9-én⁴⁹¹ született a Nyitra vármegyei Lopassó (ma Alsólopassó) faluban. Aznap meg is keresztelték. Édesapja György, édesanyja Legin Éva. A család neve eredetileg Klimó; maga György püspök is így használta, a magyarosodott, hosszú ékezetes változat (Klimó) később honosodott meg. Szegény, jobbágy származású. A főpap két fiútestvére és a nagybátyja (*patruus*), tekintettel az ekkor már püspök és főispán rokon érdemeire, 1753-ban kapott nemességet. Maga Klimó György a korabeli jogrendnek megfelelően egyházi méltósága miatt ekkor már a nemesek közé számított, így nála erre a kegyre külön nem volt szükség.

Nagyszombatban a jezsuitáknál kezdte alsóbb fokú tanulmányait (1720–1723). Itt bérmálták meg 1723. május 25-én, majd Pozsonyban folytatta a stúdiumokat (1723–1728) ugyancsak a jezsuitáknál, ahol az Emericanum növendéke volt. Az életrajzok szerint a filozófiát Budán hallgatta Klimó. A teológiát Nagyszombatban (1730–1734) végezte, ugyanakkor itt szerezte meg a filozófiai bakkalaureátust és a magiszteri fokozatot is. A Stephaneum növendéke volt. Nagyszombatban szentelte Esterházy Imre Gábor későbbi nyitrai püspök: a kisebb rendekben 1727. december 18-án, a szubdiakonátus szentségében 1732. december 20-án, a diakonátusban 1733. március 21-én, végül a papság szentségében május 30-án részesítette.

KOLLÁNYI szerint Klimó György Vedrődön volt káplán 1734. február 5-től, mielőtt Vágújhelyre helyezték át. Hamarosan Nagyszombatba került, ahol az általános helynök titkáráként működik, majd 1740. február 20-án felvételt nyert a pozsonyi társaskáptalanba. 1741. február 1-én esztergomi kanonok lett, egyben nyitrai főesperes. Ugyanazon év november 4-től 1744-ig, novi kinevezéséig sasvári főesperes, a káptalannak azonban tagja maradt egészen pécsi püspökségéig. Processzusának tanúvallomásai azt is megerősítik, hogy Klimó Esterházy

Selective remembrances: Archaeology in the construction, commemoration, and consecration of national pasts, ed. Philip L. Kohl – Mara Kozelsky – Nachman Ben-Yehuda, Chicago 2008, 127–163; LAURA STANCIU, *Travelling in a wound. The Transylvanian Romanian's church in the middle of the 18th century*, *Historia Ecclesiastica* 2 (2011/2) 200–238; RADU NEDICI, *Credința episcopului Ioan Inocențiu Klein*, *Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj-Napoca* 52, Supliment (2013) 139–158; VISY ZSOLT, *A dáko-román kontinuitás: legenda vagy valóság?*, *Ókor* 19 (2020/3) 95–98; CRISTIAN BĂDILIȚĂ – LAURA STANCIU, *Geniul greco-catolic românesc*, prefăță de IOAN AUREL POP, ediția a III-a revizută și adăugită, București 2020, 24, 44–52; *Catholic Hierarchy* (2022. január 15.)

⁴⁸⁸ A kolozsvári kollégium rektora (1720–1723), továbbá később a szentírás tanára, illetve és a filozófiai kar dékánja Nagyszombatban (1726–1730). Az 1731-es katalógus szerint ismét a kolozsvári kollégiumhoz tartozott mint a görögkatolikus püspök teológusa és első tanácsosa (*theologus reverendissimi domini episcopi Valachorum, consultor primus*). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 437–438; UŐ, *Cat. pers.* 7 (1993) 160, 316, 719.

⁴⁸⁹ Bécsben repetitor és teológus hallgató (1727–1732). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 649.

⁴⁹⁰ NAGY 2 (1858) 148.

⁴⁹¹ SZINNYEI tévesen: 1710. április 4. SZINNYEI 6 (1899) 557.

Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) mellett oldalkanonokként is működött. Az uralkodó 1744. február 24-én előbb B.Sz.M.-ről nevezett esztergom-mezei apáttá nevezte ki. Ezt követően rezidenciális püspöki kinevezéséig a bécsi Magyar Udvari Kancellária egyházi tanácsosa lett, amelyhez III. (VI.) Károlytól 1744. július 19-én *novi (Novien.)* választott püspöki címet is nyert, azonban egyidejűleg kanonoki és apáti méltóságait is megtartotta pécsi kinevezéséig. Az 1751-es kánoni eljárás tanúvallomásaiból úgy tűnik, hogy csak Eszterházy halála után foglalta el bécsi hivatalát, ahol hat évet töltött.

A pozsonyi országgyűlés végén, 1751. július 30-án nevezte ki Mária Terézia pécsi püspökké; november 15-én prekonizálták. Püspökké 1752. március 5-én szentelte Pesten Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek (1751–1760), akinek egykor titkára volt Nagyszombatban. Ő lett az újkori pécsi püspökök közül az első, aki kiváltságként ismét érseki palliumot hordhatott: a pápa 1754. szeptember 16-án adta meg számára ezt a kegyet. 1754. október 25-től valóságos belső titkos tanácsos.⁴⁹² Mint püspök a papnevelő intézet bővítése mellett még egyetemalapítási terveket is dédelgetett. Vizitált, plébániákat alapított és templomokat építtetett. Bőkezű adakozó hírében állt. Már Schitaroczy Zsigmond zágrábi kanonok is utalt rá az 1751-es püspöki processzus idején, hogy Klimó szeretett a Szentírással, a teológiával és a történelemmel foglalkozni; a püspök 15 ezer kötetes könyvgyűjteménye számára külön épületszárnyat emeltetett, amely 1774-ben az ország első nyilvános könyvtára lett; a gyűjteményhez érem- és ásványtár is tartozott. Papírmalmot építtetett, továbbá a főpap kiterjedt érdeklődését az is jól mutatja, hogy csillagvizsgálót létesített. Utolsó éveiben súlyos beteg volt, végül 1777. május 2-án halt meg Pécsen. A székesegyházban temették el.⁴⁹³

Tanúk

1. Giovanni Frascioni kanonok, 54 éves, 1751. augusztus 23. Négy éve ismerte a jelöltet, illetve két évig Bécsben ugyanabban a házban laktak.
2. Schitaroczy Zsigmond⁴⁹⁴ (Žigmund Ščitaroci) zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, 46 éves, 1751. augusztus 23. Ő két éve Bécsből ismerte Klimó Györgyöt.

46. Klobusiczky Ferenc

- 11) 1736 Klobusiczky Ferenc esztergomi segédpüspök (*Nemesin.*, 1736–1741)
- 90) 1741 Klobusiczky Ferenc erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1741–1748)
- 102) 1748 Klobusiczky Ferenc zágrábi püspök (Franjo Klobušicki, *Zagrabien.*, 1748–1751)
- 75) 1751 Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek (*Colocen. et Bachien.*, 1751–1760)

⁴⁹² AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-2-23 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Klimo, Georg, Bischof, 1754.10.25. (2024. április 2.)

⁴⁹³ Vö t.k. *Libri Regii* 39.905, 39.341, 42.102, 42.224, 43.39; *Hier. Cath.* VI (1958) 351; NAGY 6 (1860) 273; SZINNYEI 6 (1899) 557–558; MKL 7 (2002) 26–28; NÉMETHY, 688; RIMELY, *Cap. Pos.*, 278; KOLLÁNYI, 351–352; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/23280, Pozsony/09951; KÁDÁR–KISS–PÓKA 2403; KMETY–SZÖGI–VARGA 5531; BORSY, 28–29; *Klimó György püspök és kora. Egyház, művelődés, kultúra a 18. században. A 2010. október 14-én, Pécsen, Klimó György pécsi püspök születésének 300. évfordulójára megrendezett tudományos konferencia tanulmányai* (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 9.), szerk. Pohánka Éva – Szilágyi Mariann, Pécs 2011; *Visitatio Parochiarum Dioecesis Quinqueecclesiensis 1753–1757. Baranya és Tolna vármegye plébániáinak összeírása 1753–1757*, a bev. tanulmányt írta és a forrásokat közread. GÖZSY ZOLTÁN, Pécs 2016; GÖZSY ZOLTÁN, *A püspök-főispánokkal kapcsolatos elvárások és minták Mária Terézia idején. Klimó György püspök és főispán*, Századok 153 (2019) 1167–1188; Uő, *Egyetemalapítási terv Pécsen Klimó György püspök idején*, Gerundium 11 (2020/1–2) 66–89; *Catholic Hierarchy* (2021. november 5.)

⁴⁹⁴ Zágrábi kanonok (1747–1766). IVANČAN, 818–819.

Zethényi báró (1753-tól gróf) Klobusiczky Ferenc Xavér József János Nepomuk 1707. november 29-én született a Sáros vármegyei Eperjesen. A keresztlevelet nem csatolták a kinevezési iratokhoz, így Klobusiczky Ferenc születési ideje és helye, valamint a keresztnevei VERESS anyakönyve (*Franciscus Xaverius Iosephus Ioannes Nepomucenus*), a Collegium Germanicum et Hungaricum tanúsítványa, valamint a tanúvallomások (*Francesco Saverio Nepomuceno*) alapján ismeretesek. Ebből nem derül ki egyértelműen, hogy ezek között a nevek között van-e a keresztelés után valamikor (például a bérnélalkor) felvett név. A Klobusiczky család a Trencsén vármegyei Klobusic településről (ma Illava része) eredezteti magát, ahol a 15. században kaptak birtokot. Egyik őjük a Zemplén vármegyei Zétényben telepedett meg. Az ideszármazott ág (beleértve Ferenc érseket is) a *zethényi* praedicatumot használta, míg a másik ág (ide tartozik Klobusiczky Péter kalocsa-bácsi érsek, 1821–1843) a *klobusiczi*-t. NAGY szerint az édesapa Ferenc (1692-től báró) királyi személynök (1699–1707), az édesanya Soós Krisztina, akiknek gyermekei Antal, Ferenc (vagy fordított sorrendben: Ferenc, Antal), István és Julianna. Ezzel szemben VERESS anyakönyvében az édesapa Klobusiczky István, az édesanya Kapy Klára. A *Libri Regii* tanúsága szerint amikor (idősebb) Ferenc 1692-ben báróságra emeltetett, akkor hitvesével István, Julianna és Erzsébet nevű gyermekeik voltak (természetesen később is születhettek még utódaik). Ezzel szemben, amikor Kapy Klára Julianna, Klobusiczky István (NAGY szerint Ferenc) özvegye hozzáment Szentiványi József grófhhoz, akkor az 1719-ben történt királyi adományozás folytán korábbi házasságából származó gyermekei, Ferenc, Antal, Imre, István, Teréz és Krisztina gyámja (egyben javaik kezelője) az anya maradhatott. A dolgot tovább bonyolítja, hogy ez már Kapy Klára harmadik házassága volt: első férje gersei Pethő Ferenc gróf volt, akitől az özvegy királyi beleegyezéssel a gróf 1704-ben kelt végrendelete alapján végül 1714-ben örökölte meg a jelentősnek mondható Pethő vagyont második házastársával együtt, aki azonban ekkor zethényi báró Klobusiczky István, a felsőmagyarországi Királyi Tábla bárója volt. A dokumentumok súlyozott vizsgálata alapján úgy tűnik, valóban utóbbiak (Klobusiczky István és Kapy Klára) voltak Ferenc szülei. Nem kizárt, hogy NAGYNál összekeveredtek a generációk, így lehetséges, hogy (idősebb) Ferenc báró valójában a nagyapa volt. Amikor Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek 1753. október 12-én grófi címet kapott, akkor vele együtt két édestestvére, Antal és István is részesültek a rangemelésben.

Alsóbb fokú tanulmányait Eperjesen végezte, majd filozófiát tanult Bécsben: valószínűleg két évet a konviktorok pápai és császári kollégiumában, és egyet a Collegium Pazmanianumban (1726-ban biztosan ott volt).⁴⁹⁵ A teológiai stúdiumok végzésére a római Collegium Germanicum et Hungaricumba 1726. október 21-én érkezett meg. Ekkor már részesült a kisebb rendekben és Szent Jakabról nevezett apát (Veszprémi Egyházmegye; későbbi nevén Szent Jakabról nevezett zselici, vagyis zselicszentjakabi, mai nevén kaposszentjakabi) apát volt, amely beneficiumra az uralkodó 1725. október 16-én nevezte ki. Az apátságot püspöki kinevezéséig megtartotta. Pappá a Szent Péter-bazilikában maga XIII. Benedek pápa szentelte 1729. szeptember 24-én, huszonöt hónap és hét nap életkorhiány alóli felmentéssel. Ugyanebben az évben lett teológiai doktor. Az Örök Várost 1730. május 1-én hagyta el. Ekkor apostoli főjegyző is.⁴⁹⁶

Először Nagyfödemesen volt plébános (1730. augusztus 14.–1731. július 2.), amelyhez a jókai plébánia is hozzá volt ekkor kapcsolva. Ezt követően 1731. július 27-én már szepesi

⁴⁹⁵ Egyes életrajzok említenek római időszaka előtt kassai gimnáziumi, illetve kassai filozófiai vagy asztronómiai tanulmányokat is, azonban a Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyvében nem történik ilyenre utalás. Vö. VERESS, 143; HBL, *Klobusiczky Ferenc* (2009).

⁴⁹⁶ NÉMETHY és nyomában KOLLÁNYI szerint lateráni kanonokká és apostoli főjegyzővé (protonotáriussá) nevezte ki XIII. Benedek pápa, miután a Collegium Germanicum et Hungaricum növendékeként szentbeszédet tartott Szent Apollinárisz ünnepén a pápa jelenlétében. A lateráni kanonokság erős túlzásnak tűnik, a vizsgált későbbi dokumentumokban és VERESSnél sincs nyoma. Vö. NÉMETHY, 689; KOLLÁNYI, 343; VERESS, 143.

kanonok, majd pártfogója, Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) esztergomi kanonokká tette: 1732. augusztus 17-től tagja a testületnek, ahol 1733. november 30-tól gömöri, 1733. december 20-tól pedig sasvári főesperes lett, 1734. december 22-től nagyprépost. Eközben 1734. március 12-től általános helynök is, valamint viselt továbbá pápai prelátusi (*praelatus domesticus*) címet.

A pápa 1736. április 11-én nevezte ki címzetes nemesiai püspökké és esztergomi segédpüspökké. Fiatal kora miatt a kinevezéshez pápai felmentésre volt szükség, amelyet megkapott. Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (herceg-püspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751) szentelte püspökké Bécsben 1736. május 6-án. Simon Edler von Stock bécsi kanonok tanúvallomása szerint az érsek magánkápolnájában történt ez az esemény. A tanúk szerint mind Nagyszombatban, mind Bécsben végzett püspöki feladatokat.

Az erdélyi püspöki szék megüresedése után a Katolikus Státusz a szokásoknak megfelelően élt jelölési jogával, és 1740 januárjában tartott szavazást. A Státusz három jelöltet állított, első helyen Demeter Márton gyulafehérvári nagyprépost (+1741) szerepelt. Klobusiczky Ferenc nem volt a jelöltek közt, az ő neve azok közt szerepelt, akik az uralkodótól kérvényezték az erdélyi püspökséget. Mária Terézia 1741. április 21-én nevezte ki. Kinevezéséhez kötődően valóságos belső titkos (*consiliarius actualis intimus*), illetve erdélyi kormányzósági (guberniumi) tanácsos lett.⁴⁹⁷ A prekonizációra 1742. szeptember 21-én került sor.⁴⁹⁸ Székét 1743. január 20-án foglalta el. Sikerült elérnie, hogy a protestáns fejedelmek időszakából maradt, a katolikusokra sérelmes törvényeket visszavonják. Az életrajzírók tanúsága szerint a káptalant utóda, Sztojka Zsigmond Antal erdélyi püspök (1749–1759) hat fősre bővítette két stallummal, azonban Sztojka processzusának az egyházmegye állapotáról valló tanúi szerint az új püspök már hat kanonoki hellyel vette át az Erdélyi Egyházmegye kormányzását, ami felveti azt a lehetőséget, hogy az említett két kanonoki stallum valójában még Klobusiczky Ferenc működéséhez kötődik.

Az uralkodó 1748. május 13-án Klobusiczkyt nevezte ki zágrábi püspöknek. Ez a nap egyben a királynő születésnapja is volt. A kinevezéssel együtt járt a B.Sz.M.-ről nevezett topuszkai apátság és a Berzence örökös grófja (*perpetuus comes de Berzencze*) praedicatum. A prekonizációra 1748. december 2-án került sor. Székét 1749 júliusában foglalta el. Részt vett egyházi és politikai kérdések megoldásában egyaránt.

Rövid időt töltött itt is: a pozsonyi országgyűlés végén, 1751. július 30-án kalocsa-bácsi érsek lett. 1751. december 20-án kapta meg a pápai megerősítést, 1752. január 24-én pedig a palliumot ítélték oda neki. Utóbbi februárban Klimó György pécsi püspök (1751–1777) kezéből vette át. Kalocsán folytatta a főszékesegyház építését, a plébániák számának növekedése miatt elkezdte a szeminárium bővítését; vizitált, plébániákat és templomokat alapított. Hivatalához kötődően a Hétszemélyes Tábla ülnöke (majd társbírája) volt; utolsó éveit Pesten töltötte. Ott halt meg 1760. április 5-én. Meredeken felfelé ívelő életpályája 53 évesen ért véget. Kalocsán a főszékesegyházban temették el.⁴⁹⁹

⁴⁹⁷ A bécsi levéltári források szerint valóságos belső titkos tanácsosi kinevezésének dátuma 1749. január 17., de például már az 1748-as zágrábi kinevező diploma is akként említi. Vö. *Libri Regii* 41.42; AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-2-28 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Klobusiczky, Freiherr Franz, Bischof, 1749.01.17. (2024. április 2.)

⁴⁹⁸ KOLLÁNYI szerint a pápai megerősítés előtt kanonoki javadalmát még megtartotta, de a prekonizáció előtt gyakorlatilag már új egyházmegyéjét is birtokba vette, amely a kánonokba ütközött, ezért a kialakult helyzet szanálása miatt a Szentszékhöz kellett felfolyamodnia. KOLLÁNYI, 344.

⁴⁹⁹ Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 173, 412, 448, 305; *Libri Regii* 21szn, 30.250, 32.235, 35.61, 41.42, 42.105, 42.113, 43.25, 43.152, 44.22; NAGY 6 (1860) 78, 274–279, 9 (1862) 260, 265; SZINNYEI 6 (1899) 570–571; *Illyrici Sacri* V (1775) 601–602; MKL 7 (2002) 30–31; HBL, *Klobusiczky Ferenc* (2009); FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 108; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 345; FAZEKAS 2140; VERESS, 143; NÉMETHY, 121, 177, 689; KOLLÁNYI, 343–345; FERENCZI, 221, 300–301; JAKUBINYI; 33; *Zagrebački biskupi*, 399–402; KATONA, *Hist. Col.*, 2 (1800) CLV–CLXIII; Uő, *Kal. érs.*, 2 (2001) CLV–CLXIII; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus*

Tanúk

1. Laureto Boni, néhai Giovanni Domenico Boni fia, áldozópap San Lorenzo a Flavianóból, az Ascoli Piceno Egyházmegyéből, 40 éves, 1736. április 10. Kilenc éve ismerte meg a jelöltet, amikor a Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke lett, míg a tanú ugyanott prefektus volt.
2. Pietro Miozzari, Francesco Miozzari fia, római áldozópap, 36 éves, 1736. április 10. Kilenc éve ismerte meg a jelöltet, amikor a Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke lett, míg a tanú ugyanott írnok volt.
3. Simon Edler von Stock⁵⁰⁰, dr. theol. és dr. iur. can., apostoli főjegyző, bécsi éneklőkanonok prelátus, 31 éves, 1741. április 25. Tizennégy éve ismerte meg a jelöltet; Rómában négy éven keresztül tanultak együtt Collegium Germanicum et Hungaricumban.
4. Bevilaqua János Péter⁵⁰¹ szepesi kanonok, Amália⁵⁰² császárné szertartója, 62 éves, 1741. április 25. Több mint nyolc éve ismerte a jelöltet, különösen Bécsben találkoztak.
5. Nicolaus Eumring, a Nivelles-i Szent Gertrúd-társaségyház kanonokja Belgiumban, 40 éves, 1741. április 28. Másfél éve Bécsben találkoztak, azóta gyakran beszéltek egymással.
6. Honorius Plöderl OFMRef., nagyszzebeni házfőnök, 36 éves, 1748. július 1. A jelöltet ismerte, mivel Plöderl Nagyszebenben korábban hitszónokként, akkor házfőnöként működött.
7. Jakob Adam von Penckler, cs. és kir. kamarai pénztárnok, 45 éves. 1748. július 1. Erdélyi püspöksége óta ismerte a jelöltet, vele együtt viselt királyi hivatalt, ennél fogva beszéltek egymással.
8. Patachich Ádám,⁵⁰³ zajezdai báró, Szent Benedekről nevezett kaposfői prépost, zágrábi kanonok, gorikai főesperes, cs. és kir. magyar udvari kancelláriai tanácsos, 37 éves, 1751. augusztus 19. Tizenhét esztendeje ismerte meg a jelöltet, amikor Klobusiczky esztergomi általános helynök volt; onnan Erdélybe került, majd Zágrábra, ahol Patachich maga is kanonok.
9. Salbeck Károly⁵⁰⁴ szertartó és apostoli jegyző, 28 éves, 1751. augusztus 19. Tíz éve ismerte a jelöltet, amikor Klobusiczky erdélyi püspök volt; ő vette fel a tanút az egyházi rendbe.

47. Koller Ignác

56) 1760 Koller Ignác veszprémi püspök (*Targen.*, koadjutor utódlási joggal, 1760/1762–1773)

Nagymányai Koller Ignác Antal tiroli eredetű nemesi családba született, és 1725. október 3-án keresztelték Bécsben.⁵⁰⁵ Később, a bérmáláskor a *Ferenc* nevet kapta. Édesapja Koller József udvari tanácsos (*Hofrat*), édesanyja aranyosmaróti Paluska Julianna. Fiútestvére Koller Ferenc, akinek az uralkodó később bárói címet adományozott; ő többek között királyi személynök (1762–1765), majd főpohárnokmester (1778–1876) volt. Koller Ignác több leánytestvéréről is tud a történetírás.

egyházmegyében, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 250–251; *Catholic Hierarchy* (2023. szeptember 1.)

⁵⁰⁰ Simon Ambros Edler von Stock bécsi kanonok (1734–1772). ZSCHOKKE, 402; ADB 36 (1893) 280–281.

⁵⁰¹ Giovanni Pietro Bevilaqua, 1733-ban magyar indigenátust nyert. *Libri Regii* 37.16.

⁵⁰² Vilma Amália (Amalia Wilhelmine von Braunschweig-Lüneburg, 1673–1742) német-római császárné, magyar és cseh királyné (1705–1711).

⁵⁰³ Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek (1776–1784): 77)

⁵⁰⁴ Salbeck Károly szepesi püspök: 68)

⁵⁰⁵ Egyes szerzők szerint 1725. április 2-án született, ami a keresztlevél ismeretében teljesen valószínűtlen. Vö. VERESS, 164; PFEIFFER, 31.

Tanulmányait Bécsben, a jezsuiták vezette Szent Borbála konviktusban kezdte. Pozsonyban bérálta meg 1741. október 14-én Berényi Zsigmond pécsi püspök (1739–1748). Bérmaapja a későbbi hercegprímás, Barkóczy Ferenc szepesi prépost (1740–1744). Nagyszombatban folytatta filozófiai tanulmányait, ott az anyakönyv szerint a második és harmadik évet töltötte (1741–1743), azonban feltételezhető, hogy már az első akadémiai évben (1740–1741) is ott volt. Először a Marianum, majd egy évig a Seminarium Generale növendéke volt. A kisebb rendeket Majthényi Ádám esztergomi segédpüspök (1741–1743) adta fel neki 1742. december 13-án Nagyszombatban. A teológiát Rómában kezdte. 1743. november 7-én érkezett meg a Collegium Germanicum et Hungaricumba. Szubdiakónussá a Lateráni bazilikában szentelődött 1746. december 17-én. A következő év március 29-én szerezte meg a teológiai doktori fokozatot a kollégiumban, majd április 4-én elhagyta az Örök Várost. Diakónussá Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (hercegprímás 1716–1722, hercegérsek 1722–1751) szentelte 1748. április 13-án Bécsben. Ugyancsak a császárvárosban részesítette a papság szentségében Bíró Márton veszprémi püspök (1745–1762) október 13-án.

Kiss Pál tanúvallomása szerint Klimó György, későbbi pécsi püspök (1751–1777) mellett volt egy ideig a Magyar Udvari Kancellárián. Esztergomi kanonokká nevezte ki az uralkodó 1749. május 12-én⁵⁰⁶. A következő évben apostoli főjegyző, 1754 márciusában nógrádi főesperes. 1755-ben B.Sz.M.-ről nevezett rátóti prépost. Az uralkodó 1758. július 10-én Szent István első vértanúról nevezett esztergom-várbeli (esztergom-szentistvánvári) préposttá, majd 1758. november 21-én a Királyi Tábla prelátusává és ülnökévé (*assessor*) nevezte ki.⁵⁰⁷

A betegeskedő Bíró Márton kérte a püspöki kinevezését maga mellé. Mária Terézia 1760. április 15-én nevezte ki koadjutorrá. A kinevező diploma szerint ekkor rátóti és esztergom-szentistvánvári prépost, esztergomi kanonok, apostoli főjegyző, továbbá a Királyi Táblán betöltött tisztsége is megvolt. A december 15-én prekonizálták targei címmel. 1761. január 22-én szentelték püspökké Pozsonyban a klarisszák templomában. Másfél év múlva, 1762. augusztus 16-án meghalt Bíró Márton. A püspökséggel ekkor még együtt járó Veszprém vármegyei főispáni hivatalt 1762. szeptember 15-én adományozta számára az uralkodó, ugyanaznap vette át az egyházmegyéje kormányzását. 1763. április 21-től valóságos belső titkos tanácsos.⁵⁰⁸ Új főoltárt készíttetett a székesegyházba, megnövelte a káptalan létszámát, elkezdte a szeminárium épületének építését, több plébániát alapított és templomot építtetett fel. Nevéhez fűződik Veszprémben a középkori Gizella-kápolna restaurálása és a püspöki (ma érseki) palota felépítése. Könyvtára az új püspöki rezidencián kapott helyet. Alapot hozott létre beteg és idős papjai számára. Veszprémben házat vásárolt 4 920 forintért, hogy mindenekelőtt nem katolikus származású árva gyermekeket neveljenek fel benne, és erre a célra 6 ezer forintot alapítványt is tett. Koller Ignác Bécsben hunyt el 1773. április 4-én. A Stephansdomban temették el.⁵⁰⁹

Tanúk

1. Kiss Pál veszprémi kanonok, 40 éves, 1760. május 9. Ő hat–hét, közelebbről azonban két éve ismerte a jelöltet.

⁵⁰⁶ *Libri Regii* 41.156; Ezért nem lehet a kinevezés dátuma a KOLLÁNYI által átvett 1749. május 30. Vö. KOLLÁNYI, 358.

⁵⁰⁷ *Libri Regii* 44.253, 44.300; Mások nyomán tévesen 1749. július 23.: PFEIFFER, 32.

⁵⁰⁸ AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-2-33 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Koller, Ignaz, Bischof, 1763.04.21. (2024. április 2.)

⁵⁰⁹ Vö. t.k. *Libri Regii* 41.156, 44.253, 44.300, 45.188, 46.61, 46.119, 50.11; *Hier. Cath.* VI (1958) 439–440; NAGY 6 (1860) 298–299, 9 (1862) 102; MKL 7 (2002) 82; KMETY–SZÖGI–VARGA 6584; VERESS, 164; KOLLÁNYI, 358–359; PFEIFFER, 31–32; FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 130; *Catholic Hierarchy* (2022. január 5.)

2. Franyul Márk⁵¹⁰ (Marko Franjul) modrusi kanonok, apostoli főjegyző, 64 éves, 1760. május 9. Franyul, aki korábban Veszprémben szolgált, tizenkét éve ismerte Koller Ignácot; Koller papszentelésén a tanú volt a szertartó.

48. Kollonich László

84) 1780 Kollonich László (nagy)váradai püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, 1780–1787)

95) 1775 Kollonich László erdélyi püspök (1774–1780)

Leopold Ladislaus Ambrosius Kollonitz von Kollegrad birodalmi gróf (*Reichsgraf*) (kollegrádi gróf Kollonich Lipót László Ambrus ura), Zayugróc örökös ura (*Freiherr von Zay-Ugrocz*) Bécsben született, és 1736. december 7-én keresztelték meg a Stephansdomban. Később, a bérnélkor a *János* (Johannes Nepomuk) nevet kapta. Édesapja zayugróci báró Zay László (azaz Kollonich László, németül Ladislaus von Kollonitz), ősi magyar nemes család sarja. Édesanyja kollegrádi Kollonich Mária Eleonóra (Maria Eleonora von Kollonitz) birodalmi grófnő, akinek családja Horvátországból (Kolonič) származott el Ausztriába, de magyar indigenátussal is rendelkezett. Mivel a család utolsó férfi tagja Kollonich Zsigmond (Sigismund von Kollonitz) bíboros, bécsi hercegérsek (hercegpüspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751) volt, uralkodói beleegyezéssel⁵¹¹ örökösévé tette apja nő féltestvérének fiát, Zay Lászlót, aki a kollegrádi grófi titulussal együtt a Kollonich László nevet vette fel. Korábbi őseire előbb a Zayugróc⁵¹² örökös ura (*perpetuus in Zay-Ugrocz/Zay Ugrocz*) cím, majd ehelyett a kollegrádi és zayugróci (*de Kollegrad et Zay Ugrocz*) előnév emlékeztetett. László 1728. szeptember 21-én vette el Bécsben Kollonich Mária Eleonóra grófnőt. A pár a bécsi érseki udvarban lakott. Tizenegy gyermekük született (6 leány és 5 fiú), közülük a hatodik (a harmadik fiú) volt László, de László második házaságából is született további egy fiúgyermek. A későbbi kalocsa-bácsi érsek keresztapja egy másik jelentős cseh és osztrák főnemesi, a Kinsky (Kinsky) családból került ki. A későbbi érsek Lászlóval kapcsolatban a *kollegrádi* praedicatum és a *Zayugróc örökös ura* cím volt használatban.

Alsóbb fokú tanulmányait ifjabb László a győri jezsuitáknál (1745–1747) és Bécsben végezte. Kollonich bíboros bérálta meg a császárvárosban 1750. május 12-én, amelyben Keresztelő Szent Jánost kapta patrónusul. Ugyanő részesítette az első tonzúrában május 27-én. A kisebb rendeket már Franz Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775) adta fel neki 1750. augusztus 10-én. A bécsi Theresianumban tanult filozófiát. A Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyve szerint összesen nyolc éven át volt a Theresianum konviktor, ott az alsóbb fokú tanulmányok mellett filozófiát és kánonjogot hallgatott, majd mint olmtüzi kanonok érkezett meg 1755. október 28-án a teológiai tanulmányokra Rómába, ahol 1759. április 16-ig maradt.⁵¹³ Abban a megtiszteltetésben volt része, hogy 1758-ban⁵¹⁴ Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában a Szentatya jelenlétében. Teológiai és filozófiai doktorátust szerzett a La Sapienza egyetemen 1759. március 27-én. Még az Örök Városban részesült a szubdiakonátus (1758. december 21.) és a

⁵¹⁰ Zenggi származású, 1747-től modrusi kanonok, előtte az esztergomi és a veszprémi egyházmegyékben is szolgált. PFEIFFER, 416–417.

⁵¹¹ A beleegyezés (*consensus*) a cseh jogrendbe 1723-ban, az osztrák jogrendbe 1728-ban, a magyar jogrendbe 1733-ban került be. A pápai jóváhagyásra (*approbatio*) 1730-ban került sor. A beleegyezést később Mária Terézia is megerősítette. *Libri Regii* 37.105, 39.357; Királyi beleegyezéssel a *csömöri báró Zay* birtokok is a családhoz kerültek, így a *csömöri és zayugróci* praedicatum is előfordul a *Zay* családdal kapcsolatban. *Uo.* 39.357, 40.211.

⁵¹² Ma Uhrovec (Szlovákia).

⁵¹³ ACGU Hist. 2 Nr. 0749.

⁵¹⁴ ACGU Hist. 2 Nr. 0749, Hist. 487.

diakonátus (1759. március 10.) szentségében; pappá azonban Kremsierben (Kroměříž) mint olmützi kanonok szentelődött 1759. november 11-én.

KATONA szerint 1762-ben az olmützi mellett váradi kanonok is lett. Mária Terézia ezek mellé 1763. május 24-én ruténi (Szent Pálról nevezett monostorpályi) préposttá nevezte ki Kollonich Lászlót. Két évvel később, 1765. december 18-án az uralkodó váradi nagypréposttá tette, de emellett korábban kapott beneficiumait is megtartotta. KATONA szerint 1769-től ő volt az általános helynök Váradon. Az 1775-ös processzusból kiderül, hogy bár nem volt plébános, mégis gyakran látogatta a betegeket és gyóntatta meg őket, továbbá katekézist és szentbeszédeket is tartott.

Erdély püspökévé 1774. október 27-én lett. A Katolikus Státusz nem élhetett jelölési jogával, Mária Terézia a gyűlés megkérdezése nélkül nevezte ki Kollonichot erre a tisztségre. Ezzel együtt valóságos belső titkos (1774. november 9.)⁵¹⁵ (*consiliarius actualis intimus status*), illetve erdélyi kormányzósági (guberniumi) tanácsos. A pápa 1775. április 24-én prekonizálta. Migazzi Kristóf Antal bíboros, bécsi hercegérsek (1757–1803) szentelte püspökké Bécsben 1775. május 28-án. Székét július 18-án foglalta el. Jelentősen támogatta a székesegyház újjáépítését, vizitált, újjászervezte a székesegyházi főesperességet, illetve megkapta szeminárium céljaira a befejezetlenül maradt jezsuita kollégium épületét.

Mária Terézia 1780. június 23-án váradi püspökké nevezte ki. Ezen a napon az uralkodó több püspöki kinevezést is tett, amelyeket két nappal később, az uralkodó megkoronázásnak 39. évfordulója, illetve a Budai Királyi Egyetem megnyitásának alkalmából tartott ünnepségeken hozták nyilvánosságra, éppen ugyanazon a napon, június 25-én, amikor ugyanő a váradi székesegyházat konzekrálta. Érdekesség, hogy váradi processzusa alkalmával Major Gergely fogarasi görögkatolikus püspök (1772–1782) előtt tette le a hitvallást. A pápa 1781. június 25-én prekonizálta. A még mindig meglévő olmützi kanonokságát ezúttal is megtarthatta. Ő volt az első, aki a váradi görögkatolikus püspökség kiszakítása utáni, kisebb Váradi Egyházmegyét kormányozta. A török utáni korban elsőként már nem lehetett Bihar vármegye főispánja sem. A lecsökkent jövedelem ellenére is gondját viselte a szegényeknek.

Kalocsa-bácsi érsekké II. József 1787. augusztus 21-én nevezte ki, majd a pápai prekonizáció 1788. március 10-én történt meg. Székét június 2-án foglalta el. Ahogy főispán sem lehetett, úgy elődeitől eltérően a Hétszemélyes Tábla társbírája sem. Utóbbi azonban II. Lipóttól (1790–1792) újra megkapta. Mind az 1790-es, mind az 1792-es királykoronázás alkalmával betölthette a kalocsa-bácsi érsekeknek járó feladatokat. Az 1790–1791-es pozsonyi országgyűlésen másokkal együtt sikerrel állt ki Kollonich mellett, hogy a Katolikus Egyház államegyház maradjon. Ugyanekkor került vissza a kalocsa-bácsi érsek fennhatósága alá a Zengg-Modrusi Egyházmegye, amelyet II. József szakított le 1788-ban a Laibachi (Ljubljana) Főegyházmegye megalapításával. 1799-ben a Magyar Királyi Helytartótanács tanácsosa lett, onnantól kezdve elsősorban 1808-ig gyakran Budán tartózkodott. Állítólag 1806-ban VII. Piusz pápa (Luigi Barnaba Chiaramonti, 1800–1823) bíborossá akarta kinevezni, I. Ferenc (1792–1835) pedig esztergomi érsekké, de mindkettőt visszautasította. 1808-ban a Szent István Rend nagykeresztjével tüntették ki. Mivel a kalocsai főszékesegyház tornyai villámcsapás következtében 1795-ben leégtek, helyreállította azokat és három harangot is öntetett (a nagyharangot róla nevezték el *Lacinak*). Ugyancsak az ő idejében, 1816. augusztus 25-én konzekrálta Klobusiczky Ferenc szatmári püspök (1807–1821, kalocsa-bácsi érsek 1821–1843) az 1738-ban újranyitott az érseki székesegyházat. Befejezte az érseki rezidenciát, de gondja volt a szemináriumra (amely II. József halála után visszaköltözhetett Kalocsára) és a káptalanra is. Jelentősen gyarapította a főszékesegyházi könyvtárat. Vizitált, plébániákat

⁵¹⁵ AT-OeStA/HHStA RK GehR 3-2-47 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Kollonitz, Graf Ladislaus, Bischof, 1774.11.09. (2024. április 2.)

alapított, templomokat építtetett, tovább bővítette az esperesi kerületeket. Kalocsán hunyt el 1817. április 23-án. A főszékesegyházban temették el.⁵¹⁶

Tanúk

1. Muszka Miklós⁵¹⁷ dr. theol., Szent Miklósról nevezett székesfehérvári prépost, apostoli főjegyző, 60 éves, 1775. január 17. A jelöltet annak alsóbb fokú tanulmányai alatt ismerte meg, később pedig nagyvárad kanonokként és nagyprépostként is találkozott vele.
2. Karl Kavina, a bécsi bíboros érsek⁵¹⁸ udvari káplánja és titkára, 38 éves, 1775. január 17. Tizenegy éve ismerte a jelöltet, mivel akkor ő maga is a nagyvárad püspök szolgálatában állt.
3. Csüdör Ferenc⁵¹⁹ erdélyi udvari kancelláriai regisztrátor és taxator, 42 éves, 1780. augusztus
4. A jelöltet 1774, annak erdélyi püspöki kinevezése óta ismerte.
5. Haám Lipót cs. és kir. erdélyi udvari tanácsos, 37 éves, 1780. augusztus 14. Négy éve került Erdélybe, akkor került kapcsolatba Kollonich Lászlóval.

49. Kornis Ferenc

34) 1768 Kornis Ferenc győri segédpüspök (*Iuliopolitan.*, 1768–1775)

Göncruszkai gróf Kornis Ferenc 1731. november 11-én született régi nemes családba, és szülőhelyén, Kóródon, Küküllő vármegyében keresztelték meg. Édesapja gróf Kornis Ferenc, göncruszkai báró (a keresztlevél szerint: *comes Franciscus Kornis, liber baro de Göncz Rúska*), Küküllő vármegye főispánja, édesanyja Betky Zsuzsanna grófnő. A grófi titulus a Kornis névhez tartozik, nem a praedicatumhoz. A későbbi püspök a királyi dokumentumokban *comes Franciscus Kornis de Göncz Ruszka/Göncz-Ruszka* néven szerepel. NAGY kutatásai alapján apja kétszer nősült; ifjabb Ferenc lehetett a legidősebb gyermek, akinek három lány- és egy fiútestvére volt.

Alsóbb tanulmányait Kolozsvárott kezdte (1745–1751), majd a nagyszombati Seminarium Generale növendékeként végzett filozófiai stúdiumokat (1751–1752) követően 1752. október 30-tól lett a római Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke, ahol a teológiát végezte. Ide érkeztek már bírta a kisebb rendeket. A szubdiakonátus, a diakonátus és a papság rendjét is Rómában, a Lateráni bazilikában vette fel 1753. június 16-án, december 22-én, valamint 1754. szeptember 21-én. Abban a megiszteltetésben volt része, hogy 1755-ben Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában a Szentatya jelenlétében. Rómát 1756. április 22-én hagyta el.

Herman József tanúvallomásából kitűnik, hogy Rómából hazatérve előbb Csáky Miklós hercegprímás, esztergomi érsek (1751–1757) szertartója volt. Ezt követően került Lédecze plébánosnak (1757. augusztus 26.), majd innen uralkodói kinevezéssel 1759. április 4-től váradi

⁵¹⁶ Vö. t.k. *Libri Regii* 37.105, 39.357, 40.211, 46.135, 47.120, 52.206; *Hier. Cath.* VI (1958) 173, 413, 432; NAGY 6 (1860) 301, 303–306, 12 (1865) 329, 337; SZINNYEI 6 (1899) 772–773; WURZBACH 12 (1864) 360–361, 364a–b; MKL 7 (2002) 84; *Die Bischöfe*, 304–308; Püspöklexikon II/1., 15–19; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČ Győr/16471; STEINHUBER 2 (1906) 300; FERENCZI, 301; JAKUBINYI, 34, 97; KATONA, *Hist. Col.*, 2 (1800) CCXVI–CCXXVI; UŐ, *Kal. érs.*, 2 (2001) CCXVI–CCXXVI; *Schem. Col.*, 13; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 246; BUNYITAY VINCE – MÁLNÁSI ÖDÖN, *A váradi püspökség a száműzetés és az újraalapítás korában*, Debrecen 1935, 355; *Catholic Hierarchy* (2023. augusztus 1.)

⁵¹⁷ (1713–1783). A Jézus Társasága feloszlása után 1773-tól székesfehérvári prépost, majd 1776-tól ő az első besztecebányai nagyprépost. *Libri Regii* 50.121; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1069; SZINNYEI 9 (1903) 427–428.

⁵¹⁸ Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor: 48)

⁵¹⁹ Alias Kovács, (nagy)nyujtói előnévvel. NAGY 3 (1858) 190; KEMPELEN 3 (1912) 178.

kanonok, illetve 1762. április 12-től B.Sz.M.-ről nevezett bihari apát.⁵²⁰ A processusból az is kiderül, hogy kiváló hitszónok, illetve az is, hogy kanonokként főesperes is volt.

Kornis Ferencet 1769-ben váradai kanonokként segédpüspökének választotta Zichy Ferenc győri püspök (1743–1783). Processzusának érdekessége, hogy külön felmentést kellett kérni a számára, mivel anyagához nem csatolták a doktori titulust igazoló iratot (amelyet egyébként nem is mindig követeltek meg). Bartolomeo Pinto Poloni római ágens – a kinevezést követően – kötelezte magát, a felmentés záradékával összhangban a hiányzó irat pótlására. A Collegium Germanicum et Hungaricum VERESS által kiadott anyakönyve nem említ vele kapcsolatban doktori fokozatot, a nagyszombati anyakönyv szerint azonban 1759-ben *honorarius* doktor lett. A pápai kinevezést végül 1769. június 12-én kapta meg juliopoliszi címmel. A Szent Adalbertről nevezett győrhegyi prépostság címét viselte a győri káptalanban, azonban 1775-ben (április 19.) mint nagyprépost visszakerült Váradra. Ott halt meg 1790. április 12-én.⁵²¹

Tanúk

1. Herman József⁵²² hárskúti apát, győri kanonok és székesegyházi főesperes, 47 éves, 1768. november 17. A jelöltet tizenkét éve ismerete, még Csáky Miklós érsek udvarából.
2. Bogyay Ignác⁵²³, bogyai, Szentlélekről nevezett hrapkói apát, győri kanonok, rábai főesperes, győri városplébános, 36 éves, 1768. november 17. Ő csupán néhány éve ismerte Kornis Ferencet.

50. Kovács Meletius

86) 1748 Kovács Meletius segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius (suffraganeus Magnovaradinensis ritus Graeci uniti seu Inbridium ecclesiae Graeci ritus; 1777: Nagyváradai Görögkatolikus Egyházmegye) (Meletie Covaci, *Tegaeen.*, 1748–1775)

Kovács Meletius (magyarosan Kovács Melét, románul Meletie Covaci) 1707-ben a történelmi Makedónia területén, mai nevén Náusza városában keresztelték meg ortodox hitben. Kovács eredeti neve és családi körülményei nem ismertek. Náusza akkor az Oszmán Birodalom része volt, ma Görögországban, Közép-Makedónia közigazgatási régióban található. A vizsgált dokumentumok alapján nem nemesi származású.

A szent rendeket már Magyarország (*Hungaria*) területén vette fel Isaija Antonovič aradi ortodox püspöktől, aki 1734. június 29-én szentelte pappá. Okolicsányi János váradai püspök (1734–1736) kezébe tette le a katolikus hitvallást 1736-ban. Előbb Bihardiószegen volt parókus, majd Váradon görögkatolikus főesperes. A rábízott nyáját a dühöngő pestisjárvány idején sem hagyta el, a váradai görögkatolikus klérust pedig főesperesként gyümölcsözően vezette éveken át – erősíti meg Forgách Pál váradai püspök (1747–1757) tanúsítványa, aki segédpüspökül és rítusvikáriusnak kérte őt.

Az uralkodó 1 500 forintot hagyott jóvá a görögkatolikus segédpüspök és utódai számára, a püspöki asztal bevételein felül. A kérdőív ezúttal 15 kérdésből állt: a javadalomra vonatkozó (15.) kérdést a hívek számára vonatkozó (14.) téma előzte meg. A tanúk ezer főre

⁵²⁰ BEDY szerint tihanyi apát is volt, valamint 1759-től tagja győri káptalannak. Utóbbi biztosan elírás. Vö. BEDY, 466.

⁵²¹ Vö. t.k. *Libri Regii* 45.59, 46.30; *Hier. Cath.* VI (1958) 247; NAGY 6 (1860) 360, 365; Pótlék-kötet (1868) 319; MKL 7 (2002) 228; VARGA, *Kolozsvár* 4030; KMETY–SZÖGI–VARGA 7568; VERESS 180–181; NÉMETHY, 150, 700; BEDY, 466; *Catholic Hierarchy* (2021. október 28.)

⁵²² Győri kanonok (1755–1769). BEDY, 466.

⁵²³ Győri kanonok (1765–1791). BEDY, 467.

becsülték a Várad Egyházmegye területén élő görögkatolikusok számát. Az ortodoxok száma Pocsuk Imre plébános szerint ugyanennyi lehetett. Érdekesség, hogy amikor Kovács a bécsi nunciaturán aláírta a *Professio fidei*, a jeles esemény egyik tanúja a neves itáliai pap és bécsi udvari költő Pietro Metastasio volt. A másik tanú Luigi Girolamo Malabaila di Canale gróf szárd-piemonti diplomata, akit szintén élénken érdekelt a klasszikus irodalom, és szoros barátságot ápolt Metastasioval. Jelenlétük oka talán az lehetett, hogy a jelölt görög nyelven tette le hitvallást. A pápa 1748. szeptember 16-án nevezte ki püspökké Kovács Meletius tegeai (*Tegaeus*) címmel. Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius, egri rítusvikárius (1743–1767) szentelte püspökké Máriapócson december 15-én. Kovács Meletius vizitált, templomokat újjátartott fel, iskolákat építtetett és a papnevelésre is volt gondja. Püspöksége idején nehéz küzdelmeket kellett vívnia az unió ügyéért az aradi szerb ortodox püspökkel is. A megoldást az önálló görögkatolikus püspökség megalapításában látta. 1775. április 11-én hunyt el Nagyváradon, ott temették el.⁵²⁴

Tanúk

1. Pocsuk (Pochuch) Imre⁵²⁵ várad egyházmegyés plébános, 49 éves, 1748. május 21. Mint várad egyházmegyés latin plébános tizenkét éve ismerte az ugyancsak várad egyházmegyés görög rítusú pap püspökjelöltet.
2. Viber Mihály várad királyi sótiszt, 44 éves, 1748. május 22. Hivatalából adódóan 1745 óta ismerte a jeöltet.

51. Leslie Vilmos

42) 1716 Leslie Vilmos váci püspök (William Leslie, Wilhelm von Leslie, 1716–1717)

William Leslie (németül Wilhelm von Leslie, magyarul Leslie Vilmos) (gróf) 1657-ben született a skóciai Warhillban, és egy a 17. században Stájerországba is elszármazott, ősi nemesi családhoz (*Clan Leslie*) tartozik. WURZBACH azt is tudni véli, hogy a család őse annak idején Magyarországról kerülhetett Skóciába; ez azonban több, mint valószínűtlen. Több szerző szerint katolikus vallásuk miatt kellett Skóciát elhagyniuk, és a későbbi püspök már maga is a kontinensen született: WURZBACH két véleményt hoz, eszerint vagy Jacob von Leslie (1635–1694) birodalmi gróf (*Reichsgraf*), császári tábornok (*Feldmarschall*), a haditanács elnöke (ezt vallja Kneschke, ezt veszi át később a magyar MKL, de az osztrák Gatz és mások, így a szlovén *Upodobitve ljubljanskih škofov* is), vagy egy másik Leslie rokon, Jacob Ernst von Leslie birodalmi gróf (ezt valószínűsíti maga WURZBACH) gyermeke. Leslie 1710-es trieszti koadjutor püspöki processzusának tanúi azonban egészen mást állítanak: azt hangsúlyozzák, hogy ő maga Skóciában született, és 1710-ben legalább ötven éves volt. Ezzel összhangban áll a DNB és több angol nyelvű publikáció megállapítása, mely szerint William Leslie néven 1657-ben látta meg a napvilágot, és a hasonló nevű William Leslie, az Aberdeenshire megyei Warhill ötödik ura (*fifth Laird of Warhill*) és hitvese, Anne (James Elphinstone of Glack lánya) második fia volt. Összesen négy fiúgyermekük született. Anyai ágon rokonuk a neves William Elphinstone aberdeeni püspök (1483–1514). A grófi titulus (*Graf*) feltehetőleg az osztrák örökös tartományokban letelepedett családtagokra tekintettel adódott hozzá Leslie Vilmos nevéhez.

⁵²⁴ Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 395; MKL 7 (2002) 290; PRUNDUȘ–PLĂIANU, 69; BUNYITAY VINCE – MÁLNÁSI ÖDÖN, *A várad püspökség a száműzetés és az újjáalapítás korában*, Debrecen 1935, 315; BUNYITAY VINCE, *Biharvármegye oláhjai s a vallás-unió*, Budapest 1892, 54–88; *Catholic Hierarchy* (2023. január 15.)

⁵²⁵ Előbb Nemeskereki, majd Endröd (ma Gyomaendröd része), később Rézbánya plébánosa. Vö. BUNYITAY–MÁLNÁSI, *A várad püspökség*, 308.

Alsóbb fokú tanulmányait az Aberdeenshire megyei Rayne (ma Old Rayne) iskolájában kezdte. Tizenegy évesen idősebb testvérével az aberdeeni Királyi Kollégiumba (*King's College*) ment tanulni, majd plébániai iskolamesteri állást vállalt a Garioch-kápolnában, az atyai birtok közelében. A DNB szerint 1684-ben került Páduába (Padova), azonban a trieszti processzusa adataival összevetve ez évekkorábban történhetett. A több mint száz évvel későbbi Oxford DNB pontosabb, eszerint már jóval korábban Páduában van: ott lett katolikussá, majd 1675-től a római Pápai Skót Kollégium növendéke. 1781-ben tért vissza az észak-itáliai városba, és itt szentelte szubdiakónussá 1681. március 22-én, a következő nap diakónussá, végül április 5-én pappá Marcantonio Zollio cremai püspök (1678–1702).

Leslie 1683-ban megkísérelt visszatérni hazájába, azonban erre anyagi okokból nem került sor. Egy évvel később került Stájerországba, ahol fentebb említett rokona, Jacob von Leslie vette pártfogásába. 1686-ban ismét haza kívánt térni, hogy Jacob gróf megbízásából családi ügyekben járjon el, azonban végül ez az út sem valósult meg. A processzus tanúsítványai szerint 1696-ban Grazban teológiai, 1698-ban Fermóban *utriusque iure* doktorátust szerez. Páduában lesz teológia professzor. Eközben 1697. december 15-én B.Sz.M.-ről nevezett kerci apáttá tette meg az uralkodó. 1701. szeptember 18-án titkos tanácsos (*consiliarius intimus*), továbbá 1704-ben Savinja-völgyi és drávavidéki (németesen cilli, szlovénul celjei) főesperes, amely akkor az aquileiai pátriárka alá tartozott. Már püspöki kinevezése előtt több más javadalma is volt: cilli főesperessége mellett az eisgarni prépostság (*Kollegiatstift Esigarn, Propstei Esigarn*) és a saldenhofeni (ma Vuzenica) plébánia; mindhárom koadjutorsága idejére megtarthatta, ezek a *Hier. Cath.* szerint csak a váci prekonizáció alkalmával üresedtek meg; az 1716-os váci királyi diploma szerint azonban csak cilli főesperességét megelőzően volt néhány éven keresztül eisgarni prépost (az uralkodói dokumentum a plébániáról nem tesz említést).⁵²⁶

1710. február 22-én kapta trieszti koadjutor püspöki kinevezését. Abderai (*Abderitan.*) címmel prekonizálták 1711. december 18-án. 1712. március 6-án szentelte püspökké Giulio Piazza bécsi nuncius (1709–1713) a császárvárosban. A cilli főesperességet (a váci, uralkodói kinevezés az egyházmegye, *Ciliensis seu Aquileinsis dioecesis* kifejezést is használja erre a területre) az aquileiai pátriárka általános helynökeként mint ordinárius (*generalis vicarius et ordinarius*) továbbra is irányította. Ezekén túl ugyancsak váci kinevezéséig a Szent Margit szűz és vértanúról nevezett ardaggeri társaskáptalan (*Kollegiatstift Ardagger*) prépostja is lett, amely méltóságba 1714. december 17-én iktatták be (*Investitur*). Giovanni Francesco Miller trieszti püspök (1691–1720) a tanúvallomások szerint nem fogadta el Leslie Vilmost koadjutorként, így az ardaggeri prépostság lett a székhelye. Többször helyettesítette a gyengélkedő Franz Ferdinand von Rummel bécsi hercegpüspököt (1706–1716). A bécsi nagyprépost úgy becsüli váci processzusa idején, hogy a Bécsi Egyházmegyében és a Passau alá tartozó ardaggeri prépostság területén 16 ezer embert részesített ezekben az években a bérmálás szentségében.

1716. április 16-án nevezte ki III. (VI.) Károly váci püspöknek. 1716. október 5-én prekonizálták Vácra, ahol azonban nagyon kevés ideig maradt.

Hamarosan, 1718. január 5-én laibachi, azaz ljubljanai (ott *Viljem Leslie* néven ismert) hercegpüspökké (*Fürstbischof*) tette a császár. Örömmel fogadta, hogy az uralkodó – ahogy fogalmaz – kihozta őt Magyarországról, mivel az ország nem annyira civilizált vagy művelt a beszélgetésekhez, és nem is biztonságos a kül- és belháborúk miatt.⁵²⁷ Vácott a háborús

⁵²⁶ Az eisgarni plébánia honlapja szerint Sinzendorff 1700–1703 között töltötte be B.Sz.M.-ről nevezett eisgarni préposti méltóságot. *Geschichte des Stiftes "Propstei Esigarn"*

<http://stifteisgarn.at/index.php/geschichte/geschichte-des-stiftes-probstei-eisgarn> (2024. június 3.)

⁵²⁷ "It has pleased his Majesty to transport me out of Hungary, which is a country not much civilised or cultivated as yet for conversation, nor secure from foreign or intestine wars, and he gave me a much more honourable preferment and seat in the hereditary contries, at Laibach, the metropolis of Carniola, to wick belong many estates with fine castles, near to the caste of Petau [=Oberpettau, Ptuj], wick belongs Count Leslie. By means of this promotion, I am advenced to the dignity of Prince of the Empire, wick is a great honour to our name and family,

pusztulást követő fejlődés valóban ezután következett be, de inkább azt feltételezhetjük, hogy a főpap egyszerűen inkább a laibachi hercegüspöki széket preferálta, amely egyébként addigi működési területéhez és családi kötődéséhez is közelebb volt. Még inkább érthetővé teszi Vác iránti idegenkedését a bécsi nagyprépost 1716-os tanúsága, amely szerint mindenki Leslie Vilmos bécsi hercegüspöki kinevezésére számított. Oda azonban, vele egy napon, mint ismeretes, Kollonich Zsigmond kapott kinevezést, aki épp Vacról (1709–1716) került Bécsbe, és később az első ottani hercegüspök lett (1716–1722–1751). A prekonizáció 1718. április 6-án történt meg, székét július 24-én foglalta el. Hercegüspökként egyben Krajna metropolitája is volt. Egyházmegyéjét haláláig kormányozta; vizitált, különösen támogatta a Mária-tiszteletet, illetve ő konszekrálta székvárosának nevezetes orsolyita templomát. Végrendeleletében többek között a római Skót Kollégiumról és a skót misszióról is megemlékezett. 1727. április 4-én hunyt el székvárosában, ott temették el.⁵²⁸

Tanúk

1. Joseph Heinrich von Braitenbücher⁵²⁹ bécsi nagyprépost, káptalani helynök, 40 éves, 1716. július 16. Tizenhat éve ismerte a jelöltet, Bécsből.
2. Hugo Babler OFMRef., osztrák tartományfőnök, emeritus teológia és kánonjog tanár, 42⁵³⁰ éves, 1716. július 16. Húsz évvel azelőttől, grazi diák korából ismerte a jelöltet.

52. Luzsénszky (Luzinszky) István László

85) 1729 Luzsénszky (Luzinszky) István László (nagy)váradai segédüspök (*Thyatiren.*, 1729–1733)

79) 1733 Luzsénszky (Luzinszky) István László (nagy)váradai üspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, meg nem erősített, 1733–1734)

Reglicei (1727-től báró) Luzsénszky István Szepes vármegyében, a lándoki kastélyban részesült a keresztség szentségében 1686. november 21-én. Az egyébként több bizonytalanságot tartalmazó keresztlevél szerint a későbbi főpap keresztneve István, azonban életének későbbi szakaszában *István László*ként volt ismeretes. A család Lengyelországból

seeing none before was elevated to this title. [...] My residence is on the high post-way between Vienna and Venice.” Leslie Vilmos hercegüspök bátyjának, Warthill hatodik urának (*sixth Laird of Warthill*) 1718. február 25-én kelt, haza írt levelét hozza: *Historical Records of the Family of Leslie from 1067 to 1868–9. Collected from Public Records and Authentic Private Sources*, by [CHARLES JOSEPH] LESLIE, Edinburgh–Edmonston–Douglas 1869, III, 303–304.

⁵²⁸ Vö. t.k. *Libri Regii* 24.333; *Hier. Cath.* V (1952) 65, 233, 371, 402; WURZBACH 15 (1866) 13–15; Kneschke 5 (1864) 481–482; Gatz, 268–269; DNB 33 (1893) 111; Oxford DNB (2004) <https://doi.org/10.1093/ref:odnb/16503>; MKL 7 (2002) 814; IGNAZ CHALAUPKA, *Das Collegiatstift Ardagger*, Hippolytus. Theologische Quartalschrift der Diözese St. Pölten, II. Archiv für Diözesangeschichte 6 (1863) 84–136, különösen 127; *Historical Records of the Family of Leslie from 1067–1868–9. Collected from Public Records and Authentic Private Sources*, by [CHARLES JOSEPH] LESLIE, Edinburgh–Edmonston–Douglas 1869; MIROSLAV PREMROU, *Serie documentata dei vescovi triestini dei secoli XV–XVIII* (L’Archeografo triestino. Raccolta di opuscoli e notizie per Trieste e per l’Istria. Serie 3, vol. 13 [41].), Trieste 1926, 11–13, 64–75; *Kollegiatstift Ardagger. Beiträge zu Geschichte und Kunstgeschichte* (Beiträge zur Kirchengeschichte Niederösterreichs, Band 3), hrsg. von Thomas Aigner, St. Pölten 1999; *Upodobitve ljubljanskih škofov*, gl. ur. Ana Lavrič, Ljubljana 2007. 41–43, 149–153, 305, 415; *From the Land of Cakes to Ljubljana: The Life of William Leslie (1657–1727) Prince Bishop of Laibach*. <https://scotscollege.org/from-the-land-of-cakes-to-ljubljana/> (2021. november 21.); *Catholic Hierarchy* (2021. november 21.)

⁵²⁹ Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

⁵³⁰ Arch. Nunz. Vienna: 52.

eredeztetni magát, neve magyarul többféle írásmóddal ismeretes (t.k. Luzsénszky, Luzénszky, Luzinszky, Lusinszky, Lusinski). A név a dél-lengyelországi Łuzna városára utal, innen a családtagok által későbbi korokban használt *luznai és reglicei* praedicatum első tagja. Édesapja Luzsénszky Ferenc, édesanyja Máriássy Borbála. NAGY szerint is a későbbi püspökök négy fiútestvére volt, akik később, 1727. május 20-án, a püspök révén és vele együtt bárói címet kaptak. Az egyik testvér fia, azaz a püspök unokaöccse Luzsénszky László esztergomi segédpüspök (1779–1790).

Az 1729-es kánoni információs eljárás során két jezsuitát kérdeztek Luzsénszky személyéről, akikkel annak idején együtt tanult. Egy másik jezsuita, Tobias Ertl SJ pedig a processzus során azt tanúsította, hogy Luzsénszky István Lászlót vele együtt szentelték szubdiakónussá, diakónussá és pappá Grazban 1715-ben. Ez, valamint az életrajzi adatok összevetése alapján megállapítható, hogy Luzsénszky István László azonos *Lusinski István* jezsuitával.⁵³¹ Luzsénszky tehát váradi kanonoksága előtt jezsuita volt. LUKÁCS szerint az ifjú 1702. október 27-én lépett be a rendbe Kassán, majd Trencsénben végezte a noviciátust, ahonnan 1704-ben a stájerországi Leobenbe küldték. Ott repetitor volt és az alsóbb fokú ismereteit mélyítette el (*repetitor humaniorum*). Filozófiai tanulmányait Bécsben végezte 1705 és 1708 között, ezt követően két évig Sopronban, majd egy évig Pozsonyban *grammaticát* tanított. A teológiát 1711 és 1715 között Grazban végezte, majd Besztercebányára került, ahol a rendi képzés harmadik próbatételét (*tertia probatio*) töltötte. Innen Pécsre küldték, ahol 1716 és 1718 között többféle feladata volt: *retoricát* és *grammaticát* tanított, Mária kongregációt vezetett, a rendház-történetet írta (*historicus domus*), volt hitszónok (*concionator*), tanácsadó (*consultor*) és gyóntató is. 1718-ban Budára, 1719-ben Székesfehérvárra került hitszónoknak. Az 1720-as jezsuita névtár említi a nevét utoljára, arra nincs utalás, hogy ünnepélyes fogadalmat (*ultima vota*) tett volna.

Luzsénszky István László 1721-ben került Váradra, ahová pártfogója, Csáky Imre bíboros, váradi püspök (1702–1710), majd kalocsa-bácsi érsek és (nagy)váradi adminisztrátor (1710/1714–1732) kanonokká nevezte ki. Amikor 1721. augusztus 31-én III. (VI.) Károly Szent Gábor főangyalról nevezett gáborjáni préposttá tette meg, már a káptalan tagja volt. Ezen javadalmait Luzsénszky egészen váradi püspöki kinevezéséig megtartotta. A káptalanban 1725. augusztus 7-től békési főesperes, 1729. március 30-tól örkanonok volt. Eközben a királyi kinevezések is folytatódtak: 1725. október 2-től szkopjei választott püspök, 1726. február 1-től királyi tanácsos (*consiliarius regius Hungaricus*), 1727. május 20-tól báró.

Csáky Imre segédpüspökéül kérte. A pápa 1729. szeptember 7-én nevezte ki Luzsénszkyt tiatirai címmel. Püspökké Acsády Ádám veszprémi püspök (1725–1744) szentelte 1730. március 12-én Bécsben, a Collegium Pazmanianum kápolnájában. A váradi processzus tanúvallomásai szerint segédpüspökként hol Váradon, hol Kalocsán rezideált. Forgách Pál szerint mindkét egyházmegyében ő végzett minden püspöki funkciót. Jakub Kindermann szerint az egész Kalocsa-Bácsi Főegyházmegyét végig vizitálta, és gondoskodott az ottani szükségletekről. Bihar vármegye közgyűlése tanúsította, hogy segédpüspöki szolgálata során a papi rendek feladása, az olajok és templomok szentelése, illetve a harangok megáldása mellett sokezer embernek szolgáltatva ki a bérálás szentségét mindkét egyházmegye területén. A szilágysomlyói egyházközség igazolta azt is, hogy az ő harangjaikat is a segédpüspök áldotta meg. Szlopnyai Elek szerint a Luzsénszkyt a császári udvarba is elküldte maga helyett Csáky Imre, amikor akadályoztatva volt.

Miután Csáky bíboros 1732. augusztus 28-án elhunyt, az uralkodó Luzsénszky István Lászlót nevezte ki 1733. február 6-án váradi püspökké. A kánoni eljárást befejezték ugyan, azonban a prekonizációra már nem kerülhetett sor: a főpapot 1734. január 18-án érte a halál

⁵³¹ Egyetlen különbség, hogy LUKÁCS szerint 1687. augusztus 20-án született. A születési hely azonban azonos. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 912.

Szepes vármegyében, ahol birtokai és rokonsága volt.⁵³² Minden bizonnyal ugyanott temették el.⁵³³

Tanúk

1. Raab István⁵³⁴ SJ, néhai András fia, a Győri Egyházmegyéből, 43 éves, 1729. augusztus 20. A jelöltet bécsi egyetemi időszakából ismerte, de később Magyarországon több helyen is összetalálkoztak.
2. Dobner István⁵³⁵ SJ, néhai Albert fia, Déváról az Erdélyi Egyházmegyéből, 35 éves, 1729. augusztus 20. Még Grazból ismeri a jelöltet, ahol ő teológiát, a tanú pedig filozófiát tanult; ezt követően négy évet töltöttek együtt Grazban, de Váradon is találkozott vele.
3. Szlopnjai Elek (keresztnevén János Ignác)⁵³⁶ Sch.P., magyarországi tartományfőnök, magyar, 42 éves, 1733. március 4. Körülbelül tíz éve ismerte meg a jelöltet, amikor váradi kanonok lett, a tanú pedig Debrecenben végzett lelkipásztori szolgálatot.
4. Jakub Kindermann, cseh, 28 éves, 1733. március 6. Kilenc évvel ezelőtt ismerte meg a jelöltet, amikor Csáky Imre bíboros kamarása lett, így rendszeresen látta, illetve beszélt vele.
5. Forgách Pál István⁵³⁷ gróf, magyar, váradi kisprépost és olvasókanonok, B.Sz.M.-ről nevezett rákonyi apát, pozsonyi prépost. Tizenkét éve volt váradi kanonok, azóta ismerte a jelöltet.

53. Luzsénszky László

19) 1779 Luzsénszky László esztergomi segédpüspök (*Hipponen.*, 1779–1790)

Reglicei báró Luzsénszky László Nógrád vármegyében, Sávolyban (ma Füleksávoly) részesült a keresztség szentségében 1732. május 27-én. A család Lengyelországból eredezteti magát, neve magyarul többféle írásmóddal ismeretes (t.k. Luzsénszky, Luzénszky, Luzinszky, Lusinszky, Lusinski). A név a dél-lengyelországi Łuzna városára utal, innen a családtagok által későbbi korokban használt *luznai és reglicei* praedicatum első tagja. Édesapja Luzsénszky Ferenc (1727-től báró), édesanyja Vass Klára. NAGY szerint Lászlónak két fiú- és két lánytestvére volt.⁵³⁸ Bernáth György 1779-es tanúvallomása szerint egyik lány a Majláth családba házasodott be. Az apa testvére, azaz a püspök nagybátyja Luzsénszky István László (nagy)váradi püspök (1733–1734).

⁵³² Az MKL szerint Szepesvárott halt meg, az életrajzok által említett Szepesség, illetve Szepes vármegye azonban nem azonos Szepesvárral, amely ráadásul Csáky-birtok volt. Vö. MKL 8 (2003) 209.

⁵³³ Vö. t.k. *Libri Regii* 33.326, 35.67, 35.228, 37.24; *Hier. Cath.* V (1952) 379; NAGY 7 (1860) 206, 587; MKL 8 (2003) 209; JAKUBINYI, 96; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 912; GÁNÓCZY 2 (1776) 405–412; MÁLNÁSI ÖDÖN, *Gróf Csáky Imre bíbornok élete és kora (1672 – 1732)*, Kalocsa 1933; BUNYITAY VINCE – MÁLNÁSI ÖDÖN, *A váradi püspökség a száműzetés és az újraalapítás korában*, Debrecen 1935, 228–233; SZEMETHY TAMÁS, *A patrónus-kliens viszony jelentősége Luzsénszky István László felemelkedésében*, Szóra bírni az újkort. A III. KoraújkorÁSZ doktorandusz konferencia tanulmányai, szerk. Bodnár-Király Tibor – Hende Fanni – Pataki Katalin, Budapest 2016, 57–79; UŐ, *Katonabárók és hivatalnok grófok. Új arisztokraták a 18. századi Magyarországon*, Budapest 2020, 184–200; *Catholic Hierarchy* (2023. január 15.)

⁵³⁴ A római Szent Péter-bazilika magyar gyóntatója (1724–1727), majd ugyanott helyettes (*substitutus*) (1727–1731). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1318.; UŐ, *Cat. pers.* 7 (1993) 421., 651.

⁵³⁵ A római Szent Péter-bazilika illír gyóntatója (1728–1732). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 246; UŐ, *Cat. pers.* 7 (1993) 651.

⁵³⁶ Tartományfőnök (1730–1736, 1742–1745, 1746–1748 és 1751–1752). LÉH-KOLTAI, 374.

⁵³⁷ Forgách Pál (nagy)váradi püspök: 82)

⁵³⁸ Ez azonban azért is bizonytalan, mert NAGYNál nem (az ott gyermektelen) Ferenc, hanem annak testvére, János a püspök apja, így lehet, hogy a négy gyermek közt vannak unokatestvérek is. Vö. NAGY 7 (1860) 587.

A felsőbb tanulmányokkal kapcsolatban keletkezett, a származásról szóló bejegyzések immár a Hont vármegyei Osgyánhoz kötik Luzsénszky Lászlót, akinek alsóbb fokú tanulmányairól a római anyakönyv annyit ír, hogy azokat *in Hungaria* végezte. 1749. november 23-án bérmálták meg és adták fel neki a kisebb rendeket Nagyszombatban. Ide – a rendelkezésre álló anyakönyvi adatok szerint – a filozófia második és harmadik évére iratkozott be (1750–1752), de feltételezhető, hogy már az első akadémiai évet is ott töltötte (1749–1750). Ugyanitt végezte a teológia első évét is (1752–1753). A Stephaneum növendéke volt. Ezt követően a teológiát a római Collegium Germanicum et Hungaricumban folytatta, ahová 1753. november 11-én érkezett. Szubdiakónussá 1754. december 21-én, diakónussá 1755. február 22-én, pappá 1755. szeptember 20-án szentelték, mindannyiszor a Lateráni bazilikában. Az Örök Várost 1756. április 21-én hagyta el Luzsénszky László.

Szklabonyán lett plébános 1757. augusztus 31-től, 1763-tól a szécsényi kerület esperese is. 1764. április 23-tól pozsonyi kanonok. Az uralkodó ezt követően 1768. október 26-án esztergomi kanonokká, illetve emellé 1769. április 14-én B.Sz.M.-ről nevezett esztergomezei apáttá nevezte ki. Mivel ekkor már a káptalan irányítása alatt állt a Collegium Pazmanianum, annak prefektusi (*praefectus*; azaz rektor) tisztét töltötte be 1769–1772 között. A káptalanban ezt követően nógrádi, majd 1776. október 23-án székesegyházi főesperes és Szent Györgyről nevezett esztergom-zöldmezei (esztergom-szentgyörgymezei) prépost, végül 1777. április 14-től örkanonok.

Batthyány József bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1776–1799) 1779-ben segédpüspökéül kérte Richvaldszky György segédpüspök (1776–1779) halála miatt; a pápához írt kérvény október 28-án kelt. Gulich László tanúvallomása szerint örkanonokságából 4 ezer forint jövedelemre számíthatott felszentelése után is. A pápa december 13-án Luzsénszky Lászlót esztergomi segédpüspökké nevezte ki hippói címmel. Püspökké Batthyány József szentelte 1780. február 2-án Pozsonyban. Gulich László pozsonyi kanonok tanúvallomása szerint püspöksége előtt is általános helynök volt már; az maradt ezt követően is. Elhunyt 1790. november 4-én Nagyszombatban.⁵³⁹

Tanúk

1. Bernáth György⁵⁴⁰ udvari vagyongazdálkodási titkár, magyar ágens és a Zala vármegyei ítélőtábla ülnöke, 66 éves, 1779. november 17. Akkor ismerte meg a jelöltet, amikor az a Collegium Pazmanianum prefektusa volt.

2. Gulich László⁵⁴¹ pozsonyi kanonok, a Collegium Pazmanianum prefektusa, 43 éves, 1779. november 17. A jelöltet mintegy húsz éve ismerte.

54. Major Gergely

62) 1773 Major Gergely fogarasi püspök (bazilita, *Fogarasien.*, Grigore Maior, 1772–1782)

Gavril (Grigore) Maior (Major Gábor, szerzetesi nevén Gergely) 1714 őszen született a Közép-Szolnok vármegyei Szőkefalván. Az életrajzok gyakran Tasnádszarvad települést adják meg születési helyként, azonban az csupán a keresztelési tanúsítvány kiállításának

⁵³⁹ Vö. t.k. *Libri Regii* 35.228, 48.83, 48.84, 48.124; *Hier. Cath.* VI (1958) 237; NAGY 7 (1860) 206, 587.; MKL 8 (2003) 211; KMETY-SZŐGI-VARGA, 7481; VERESS, 183; NÉMETHY, 277, 753–754; RIMELY, *Cap. Pos.*, 281; KOLLÁNYI, 379–380; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 329; *Catholic Hierarchy* (2024. április 19.)

⁵⁴⁰ Magyar kamarái ágens (ügyvivő) 1746–1780. Működött a Magyar Udvari Kancelláriánál is. FALLENBÜCHL, *A magyar kamara*, 331.

⁵⁴¹ Gulich László pozsonyi (1775–1780), majd esztergomi kanonok (1780–1783), 1779-től haláláig a Collegium Pazmanianum prefektusa (rektor). RIMELY, *Cap. Pos.*, 282; Uő, *Coll. Pazm.*, 330.

helye.⁵⁴² Major Gergely testvére, Major Mihály (Mihail Maior) tasnádszántói főesperes azt is tanúsította 1772-ben, hogy a kinevezett püspök nemes szülők gyermeke, édesanyja Major Mária (Maria Maior), édesapja pedig Major Mihály (Mihail Maior) szőkefalvi parókus, aki maga keresztelte gyermekét. A tanúsítványból kiderül az is, hogy a püspök keresztneve *Gábor*, a *Gergely* pedig a szerzetesi név. A testvér emlékezete szerint az apa maga is viccelődött ezzel a keresztelővel, amikor a Jézus megkeresztelkedéséről szóló evangéliumi szakasz egyik mondatát (Mt 3, 17) parafrázálta: „Te vagy az én szeretett fiam, én kereszteltelek” (*Tu es filius meus dilectus, ego te baptizavi*). A keresztlevelet egyébként azért nem lehetett beszerezni, mivel azóta a falu újra ortodoxá lett.

Alsóbb fokú tanulmányait Kolozsvárott, a jezsuitáknál végezte (az 1736–1737-es akadémiai évben biztosan ott volt). Kalyáni Szilveszter bazilita tanúsága szerint 1740-ben szentelheték diakónussá Munkácson. Ezt követően 1740 és 1747 között Rómában tanult, a *Propaganda Fide* Kongregáció kollégiumának növendékeként hallgatta a filozófiát és a teológiát. 1747. január 28-án szerezte meg a filozófiai és teológiai doktorátust. A legtöbb életrajz szerint 1745-ben szentelték pappá, azonban Kalyáni Szilveszter azt nyilatkozta, hogy vele együtt szentelődött 1746-ban a római Szent Atanáz-templomban; Kalyáni azonban ennek ellenére rosszul emlékezhetett az időpontra, mivel a szentelés dátuma 1745. december 25. Ezt onnan tudjuk, hogy a papszentelési tanúsítvány Bacsinszky András munkácsi görögkatolikus püspök (1772–1809) processzusának iratai között rejtőzik, akinek a kánoni vizsgálatát néhány hónappal Major Gergelyé előtt folytatták le és ahol maga Major is tanú volt. A dolog mindenesetre talányos, mivel az egyik tanú egy Bradács János munkácsi püspök (1771–1772) által kiállított dokumentumra hivatkozik, míg a meglévő papszentelési tanúsítványt valójában Rómában a *Propaganda Fide* kollégiumának rektora állította ki; a nunciatúra jegyzője pedig egyáltalán nem tud semmilyen szentelési okirat meglétéről.

Major 1747-ben Balázsfalvára került, és belépett az újonnan elkészült Szentháromság-monostorba. Az 1754-ben megnyílt iskolában magyar- és latintanár, illetve könyvtáros lett. Fogarasi püspöknek 1751-ben és 1764-ben is jelölték. Bár egyik alkalommal sem kapta meg a voksok többségét, de a második választáskor ő kapta a legtöbb szavazatot (90 voks a 187-ből). Mária Terézia választása nem rá esett. Major Gergely igazságtalanságnak érezte, ami vele történt, és elégedetlenségét a papság körében sem titkolta. Végül 1765 tavaszán három és fél hónapig a szebeni (Nagyszeben) börtönben tartották fogva, majd a Munkács Csernek-hegyi Szent Miklós-monostorba interntálták. Száműzetésének II. József császár, társuralkodó 1770-es munkácsi látogatása vetett véget.⁵⁴³ Kegyelmi kérvényt nyújtott be, amit elfogadtak, majd

⁵⁴² A román életrajzok is helytelenül tudják. T.k. Tasnádszarvad, 1715: PRUNDUȘ–PLĂIANU, 65.

⁵⁴³ A román történetírás szerint II. József munkácsi látogatása vetett véget Major Gergely száműzetésének (PRUNDUȘ–PLĂIANU szerint – tévesen – 1771-ben): eszerint amikor a császár elhaladt a monostor mellett, Major odakiáltott neki, mondván, hogy irgalmazzon neki, és hallgassa meg őt. A császár erre megkérdezte, hogy ki ő? Major erre egy bibliai idézettel (Ter 45, 4) parafrázálva válaszolt: „Én vagyok József, akit a testvérei eladtak” (*Eu sunt Iosif pe care l-au vândut frații*). PRUNDUȘ–PLĂIANU, 65–66; A román történetírás sugalmazásával ellentétben II. József nem mint császár lépett ekkor fel, mivel Mária Terézia volt a tényleges magyar, illetve erdélyi uralkodó, az azonban igaz, hogy II. József 1765-től társuralkodói méltóságot (*corregens*) viselt. II. József 1770 júniusában és 1770 júliusában járt Munkácson; 1770 Pünkösdvásárnapján a görögkatolikus szent liturgián is részt vett a városban. Vö. *Libri Regii* 47.195–47.197, 48.339; PRUNDUȘ–PLĂIANU, 65–66, illetve vö. különösen II. József utazásairól: KULCSÁR KRISZTINA, *II. József utazásai Magyarországon, Erdélyben, Szlavóniában és a Temesi Bánságban, 1768-1773* (Doktori mester munkák), Budapest, 2004; TERDIK SZILVESZTER, *Joseph II and the Greek Catholics*, „Die habsburgische Variante des Aufgeklärten Absolutismus”. *Beiträge zur Mitregentschaft Josephs II.*, 1765–1780. / „A felvilágosult abszolútizmus Habsburg-variánsa”. *Tanulmányok II. József társuralkodói időszakáról, 1765–1780*, szerk. Kulcsár Krisztina – Forgó András – Kántás Balázs – Fazekas István – Katharina Zimmermann, Wien 2018, 245–256.

Mária Terézia még 1770-ben kinevezte az újonnan létrehozott bécsi illír nyomdába (*Typographia Illyrica*) cenzornak.⁵⁴⁴

Az 1772. augusztus 15-én tartott püspökválasztás alkalmával ismét őt jelölte a klérus püspöknek több mint száz szavazattal. Mária Terézia 1772. október 27-én ki is nevezte fogarasi püspökké. WURZBACH szerint a kinevezés elősegítésében szerepe volt a processzus egyik tanújának, Cserey Farkasnak, aki az Erdélyi Udvari Kancellária titkára volt ekkor. A processzus során az egyik tanú Kalyáni Szilveszter bazilita volt, aki korábban kétszer is alulmaradt Major Gergellyel szemben a püspökválasztás alkalmával (1751, 1763); ő az átlagosnál negatívabb színben tüntette fel a jelöltet tanúvallomásában: felemlítette korábról két kétes hírű szerzetessel való kapcsolatát, amely miatt Ááron Péter Pál fogarasi püspök (1752–1764) is megfeddte, valamint hogy állítólag két latin szertartású pap is eljárást kezdeményezett ellene; sejtetett továbbá bizonyos kifogásokat Major feddhetetlenségével és tekintélyével kapcsolatban; sőt jelezte azt is, hogy a balázsfalvi szerzetesek nem voltak vele mindenben elégedettek, amikor ő volt a monostor előljárója. Mindezekkel együtt méltónak tartotta a kinevezésre. A másik tanú, Klein Sámuel azonban a mindenki által javasolt és teljesen alkalmas jelöltet látta benne. Major Gergely életéről és erkölcséről (*De vita et moribus*) egyebekben szokatlanul nagy számú tanúsítvány található a dokumentációban, ami arra utalhat, hogy addigi tevékenységének ismeretében lehettek kétségei a nunciatúrának a jelölt alkalmasságával kapcsolatban. Major Gergelyt a pápa 1773. március 8-án prekonizálta. Május 4-én⁵⁴⁵ szentelte fel Bécsben Bozsicskovics Bazil apostoli vikárius (majd első körösi püspök, 1759–1777–1785). PRUNDUŞ–PLĂIANU szerint Mária Terézia és II. József is jelen volt az ünnepi eseményen, illetve Major még ugyanabban az évben valóságos belső titkos tanácsos lett.⁵⁴⁶ Mivel a Jézus Társaságát 1773-ban feloszlatták, ő volt az első püspök, aki mellé nem neveztek ki jezsuita teológust. Major püspök előmozdította az unió ügyét, vizitált, templomokat építtetett, emellett hangsúlyt helyezett a papképzésre és átszervezte a szemináriumot. Az ortodoxokkal és a reformátusokkal való konfliktusok miatt azonban 1782. augusztus 12-én lemondani kényszerült. 1783. szeptember 22-én, nem sokkal az 1784-es erdélyi román parasztfelkelés előtt fogadta el a pápa a lemondását. Nyugdíjat folyósítottak számára; a Gyulafehérvár-majori (Maieri) Szentháromság-monostorban töltötte hátralévő éveit, ott halt meg 1785. február 7-én. A balázsfalvi székesegyházban temették el.⁵⁴⁷

Tanúk

1. Kalyáni Szilveszter⁵⁴⁸ (Silvestru Caliani) OSBM, dr. theol., korábban prépost, most hitszónok, 57 éves, 1773. január 23. Harmincnégy éve ismerte a jelöltet; együtt végeztek tanulmányaikat Rómában, egyszerre szentelték őket pappá, és mindketten baziliták voltak.

⁵⁴⁴ A királyi leirat dátuma 1770. szeptember 26., amelyet Mária Terézia a Magyar Királyi Helytartótanácsnak címzett, és amely valójában már a feladathoz járó juttatásról rendelkezik. *Libri Regii* 48.339.

⁵⁴⁵ Másutt 1773. április 23. PRUNDUŞ–PLĂIANU, 66. Könnyen lehet, hogy a Julianus-, illetve a Gergely-naptár használata miatt eltérő számításról van szó.

⁵⁴⁶ 1774-ben azonban már biztosan. Vö. AT-OeStA/HHStA RK GehR 7-3-31 Nr. 28 ½ Referat wegen der von Ihrer Majestät der Kaiserin dem Prince de Gavre, Grafen von Mastaing, Grafen von Edling und Bischof Major verliehenen Geheimen Ratswürde, 1774.05.19. (2024. április 3.)

⁵⁴⁷ Vö. t.k. *Libri Regii* 48.339; *Hier. Cath.* VI (1958) 218; WURZBACH 16 (1867) 310; MKL 4 (1998) 404; VARGA, *Kolozsvár* 3424; PRUNDUŞ–PLĂIANU, 65–66; JAKUBINYI, 60–61; I. TÓTH ZOLTÁN, *Az erdélyi román nacionalizmus első százada 1697–1792*, Budapest 1946, mód., kieg. kiad., Csíkszereda 1998, 220–222, 229–230; FLORICA-ELISABETA NUŢIU, *Episcopul Grigore Maior – personalitate de seamă a iluminismului românesc din Transilvania (300 de ani de la naştere)*, Biblioteca nr. 2/2016, 49–54; CRISTIAN BĂDILIŢĂ – LAURA STANCIU, *Geniul greco-catholic românesc*, prefăţă de IOAN AUREL POP, ediţia a III-a revăzută şi adăugită, Bucureşti 2020, 25–26; *Catholic Hierarchy* (2022. január 19.)

⁵⁴⁸ Kalyáni Szilveszter az 1751-es és az 1764-es püspökválasztáskor is jelölt volt. Vö. I. TÓTH, *Az erdélyi román nacionalizmus első százada*, 182, 220–221.

2. Klein Sámuel⁵⁴⁹ (Samuil Micu-Klein) OSBM, diakónus, filozófiatanár az erdélyi Balázsfalván. Ő gyermekkorától ismerte Major Gergelyt, mivel Major az édesapja családját gyakran látogatta, később pedig az erdélyi missziójában vettek együtt részt.

55. Majthényi Ádám

12) 1741 Majthényi Ádám esztergomi segédpüspök (*Esbonen.*, 1741–1743)

Kesselőkői báró Majthényi Ádám Imre 1694. április 19-én született Szenicén, Nyitra vármegyében, és ugyanaznap keresztelték meg ugyanott. Apai ágon az ősi Majthényi család idősebb bárói ágából származott, édesapja Pál báró. Édesanyja ugyancsak régi magyar család sarja, Pongrácz Éva bárónő.

Alsóbb fokú tanulmányait a nagyszombati jezsuitáknál végezte (1706 és 1711 között biztosan ott volt⁵⁵⁰). Ugyanott végezte a filozófiát (1713–1716) és a teológiát (1716–1719); a Seminarium Generale növendéke volt. Pappá is itt szentelte 1719. március 4-én Klobusiczky Ferenc esztergomi segédpüspök (1736–1741).

Majthényi Ádám először Cséven volt plébános 1719. augusztus 2-től, ahol 1721-ig maradt. A konzisztórium megbízásából ebben az évben Esztergom vármegye Dunán inneni részében vizitált. Ugyancsak 1721-től szepesi, ezt követően 1728. június 1-től pozsonyi, majd 1731. január 2-től esztergomi kanonok. Eközben az uralkodó 1725. október 2-án Szent Gábor főangyalról nevezett apáttá (Váradai Egyházmegye) nevezte ki, amely címet püspöki kinevezéséig viselt. Az esztergomi káptalanban 1734. május 27-től nyitrai, 1737. december 22-től székesegyházi főesperes és Szent Györgyről nevezett esztergom-zöldmezei (esztergom-szentgyörgymezei) prépost, majd – immár felszentelt püspökként – 1743. január 9-től esztergomi nagyprépost. Processzusának tanúi szerint már püspöki kinevezése előtt is betöltötte az általános helynöki tiszteletet.

Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsekkel (1725–1745) Majthényi Ádámot segédpüspökül kérte. A pápa 1741. május 29-én nevezte ki esbusi címmel. Elhunyt Bécsben⁵⁵¹, 1743. augusztus 24-én.⁵⁵²

Tanúk

1. Ordódy Péter Pál⁵⁵³, Kristóf fia, lizskai pap az Esztergomi Főegyházmegyéből, a CGU növendéke, 24 éves, 1741. május 12. Tíz éve ismerte a jelöltet, amikor Nagyszombatba került, ahol a jelölt volt kanonok; három éven át voltak kapcsolatban, többször járt Majthényi házában is.

⁵⁴⁹ (1742–1806). Klein (Micu) János fogarasi püspökhöz (1729–1751) hasonlóan származási helye (Cód) után százi előnévvel ismeretes. Tanár, író. Később szentszéki ülnök, majd censor és corrector a budai egyetemi nyomdában. Vö. SZINNYEI 6 (1899) 516–517.

⁵⁵⁰ 1709–1711-ben már végzős, azaz *rhetor*. FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/20452.

⁵⁵¹ *Schem. Strig.*, 4. A többi életrajz hallgat a halál, illetve és a temetés helyéről egyaránt.

⁵⁵² Vö. t.k. *Libri Regii* 35.50, 39.156; *Hier. Cath.* VI (1958) 210; NAGY 7 (1860) 256–258, 264–265, 9 (1862) 401, 409; MKL 8 (2003) 541; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/20452; KMETY–SZÖGI–VARGA 4286; KÁDÁR–KISS–PÓKA 1821; NÉMETHY, 61, 760; RIMELY, *Cap. Pos.*, 278; KOLLÁNYI, 342–343; *Schem. Strig.*, 4; *Catholic Hierarchy* (2024. április 14.)

⁵⁵³ Ordódy Péter Pál, a CGU növendéke (1738–1742), 1772-től szepesi kanonok. VERESS, 158.

2. Galgóczy Ferenc⁵⁵⁴, Ferenc fia, klerikus Galánta mezővárosból, az Esztergomi Főegyházmegyéből, a CGU növendéke, 22 éves, 1741. május 12. Öt éve ismerte a jelöltet, amikor Nagyszombatba került, ahol a jelölt volt kanonok; három éven át voltak kapcsolatban.

56. Malzan Károly

32) 1742 Malzan Károly győri segédpüspök (Johann Carl von Maltzan, *Leontopolitan.*, 1742–1746)

Johann Carl von Maltzan (Malzan János Károly) (báró) a szászországi Eisenachban született, és 1693. július 18-án keresztelte meg egy evangélikus prédikátor. Édesapja, Levin Günther von Maltzan a szász-eisenachi herceg, II. János György (1686–1798) kamarása volt. Családja a legősibb északnémet családok közé tartozik, amely több törzsre ágazott el. Többen cseh, illetőleg birodalmi bárói, illetve grófi címet nyertek. Édesanyja, Auguste Charlotte von Proeck, amelynek szintén ősi családja Svájcban származott el. Elismertségüket jól mutatja, hogy az egyik keresztszülő maga a herceg volt, ugyanakkor a keresztszülők népes listáján a hercegné, valamint a herceg öccse, egyben utóda, János Vilmos (1698–1729) is szerepelnek. Malzan Károly győri kanonok volt, amikor 1732. május 2-án báróként nyert magyar indigenátust. A keresztlevél nem említi vele kapcsolatban külön főnemesi címet; a püspöki processzus iratai grófként (*comes*) hivatkoznak rá, azonban a magyar királyi diplomák következetesen bárói (*liber baro*) titulussal említik.

Johann Godfried Gabelhofen tanúsága szerint családja közeli kapcsolatban állt Keresztély Ágosttal, és maga Malzan hét éves korában lett katolikussá. Egy másik tanú úgy tudta, hogy a filozófiát Prágában, a teológiát (kánonjogot és erkölcszociológiát) Ambergben végezte. Az akolitussá avatásáról külön tanúsítvány áll rendelkezésre, mely szerint Johann Adam Nieberlein eichstätti segédpüspök (1708–1744) avatta Eichstättban 1714. március 31-én, ugyanakkor a kisebb rendeket már Albert Ernst von Wartenberg regensburgi segédpüspök (1687–1715) adta fel neki 1715. április 20-án Regensburgban. Diakónussá és pappá Kollonich Zsigmond bécsi hercegpüspök (1716–1723, hercegérsek 1723–1751) szentelte a császárvárosban 1716. december 19-én, illetve 1717. február 20-án.

Malzant 1720. február 20-án szász (Sachsen-Zeitz) Keresztély Ágost bíboros, esztergomi érsek, hercegprímás (1707–1725) győri püspök, (1691–1707), illetve adminisztrátor (1707–1725) győri kanonokká tette meg. A processzus egyik tanúja szerint a szülők követték fiukat Győrbe. Malzan Károly a káptalanban 1721-től haláláig éneklőkanonok volt. Az uralkodó emellett 1725. október 16-án kaposszentbenedeki préposttá nevezte ki, amely címet püspöki kinevezéséig viselt. Maltzan Kölnben nevelte Keresztély Ágost hercegprímás unokaöccsét.

Főpásztor 1742-ben segédpüspökül kérte. A püspök tanúsítványa szerint a jelölt ekkor apostoli főjegyzői címmel is rendelkezett. Malzan Károly processzusának érdekessége, hogy a kérdőív 15 kérdésből áll. Az utolsó kérdés – a segédpüspökre vonatkozó kérést alátámasztandó – Groll Adolf győri püspök (1733–1743) egészségi állapotára vonatkozik: Groll ekkor már ágyhoz volt kötve. A processzushoz tartozik egy ehhez kapcsolódó orvosi tanúsítvány is. Az is kiderül egy másik tanúsítványból, hogy éneklőkanonokként nagyjából évi 2 ezer forint bevétele volt Malzannak. A nunciatura által beküldött anyagot Rómában így is túl kevésnek találták, így

⁵⁵⁴ Galgóczy Ferenc (Gábor), a CGU növendéke (1740–1742), később esztergomi kanonok (1766–1798). VERESS, 160–161.

külön felmentést kellett adni a hiányzó információk miatt. A pápa 1743. január 28-án nevezte ki leontopoliszi címmel. 1746. június 7-én hunyt el Győrött.⁵⁵⁵ Ott temették el.⁵⁵⁶

Tanúk

1. Johann Godfried Gabelhofen CR, 56 éves, 1742. december 3. A jelöltet huszonhét éve ismerte, gyakran beszélgettek, amikor Keresztély Ágost bíborosnak, a bécsi rendház alapítójának aulikusa volt, de később is találkoztak.
2. Gyümölcösoltó Boldogasszonyról nevezett Ciprián (Cyprianus ab Annunciatione B.M.V.) OCD, bécsi prokurátor, 54 éves, 1742. december 4. Húsz éve ismerte a jelöltet; 1720 és 1724 között, amikor az ottani rendházukban volt, többször látta a templomban Maltzant misézni is, időnként beszélgettek is egymással; jelölt két-három alkalommal gyónt is neki Pünkösdkor Bécsben.
3. Szent Bonaventúráról nevezett Vid OCD, áldozópap, 40 éves, 1742. december 4. A jelöltet hat éve ismerte, amikor egy hatéves ciklusra a győri rendházukba helyezték. Néhányszor beszélgettek egymással Győrött és Bécsben is, ahol a jelölt gyónt is neki.
4. Anton (keresztnevén Johann Peter) Huber⁵⁵⁷ Sch.P., a bécsi kollégium rektora, 40 éves, 1742. december 4. Ő Groll Adolf győri püspököt ismerte jól.

57. Manzador Pius

120) 1764 Manzador Pius (Pius Manzador, barnabita, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1764–1772)

94) 1773 Manzador Pius erdélyi püspök (Pijo Manzador, barnabita, *Transylvanien.*, 1772–1774)

Johannes Joseph Heinrich (Pius) Manzador (Manzador János József Henrik, szerzetesi néven Pius) Bécsben született, és 1706. március 10-én keresztelték meg. Édesapja Johannes Michael Manzador császári hadbiztos, édesanyja Maria Anna Manzador. A szülők társadalmi helyzete, illetve a keresztszülők személye alapján a család nemessége biztosan állítható, magyar indígenátussal azonban később sem rendelkeztek.

Alsóbb fokú, illetve filozófiai és teológiai tanulmányait Manzador az életrajzok tanúsága szerint Bécsben végezte. Utóbbi rendi kereteken belül, mivel belépett a barnabiták közé. Ünnepeles fogadalmat az alsó-ausztriai Mistelbachban tett 1724. december 10-én, rendi neve Pius lett. Ezt követően adták fel neki a rendeket Bécsben: 1725. szeptember 21-én a kisebb rendeket kapta meg, majd 1728. március 13-án a szubdiakonátus, 1729. január 23-án a diakonátus, végül 1729. március 12-én a papság szentségében részesült.

Rendjében különböző feladatokat látott el. Volt misszionárius, filozófia- és teológiatanár. Az életrajzok szerint 1739-től volt hitszónok. Bécsben élt, a barnabita Szent Mihály-templom (*Michaelerkirche*) mellett sok helyen tartott beszédeket, amelyekkel nagy hírnévre tett szert. Az udvari körökben is jól ismerték, ahogyan erre az 1764-es tanúk is hivatkoznak, akik szerint közülük néhány protestánst is megtérített. Manzador 1755. május 7-én a német rendtartomány főnöke (*provincialis provinciae Germanicae*) lett, 1758. április 3-án

⁵⁵⁵ Oláh (P.) Róbert levéltáros szíves közlése a Győr-káptalandombi lelkészség halotti anyakönyve (Győri Egyházmegyei Levéltár) alapján (2024. január 22.); itt ugyancsak *comes*-ként szerepel. A BEDY által hozott 1749. június 1. és az MKL által közölt 1749. június 7. egyértelműen téves adatok. Vö. BEDY, 460; MKL 8 (2003) 570.

⁵⁵⁶ Vö. t.k. *Libri Regii* 35.59, 36.364, 36.365, 39.260; *Hier. Cath.* VI (1958) 259; Kneschke 6 (1865) 101–106, 7 (1867) 259; BEDY, 460; MKL 4 (1998) 383–391, 8 (2003) 570–571; *Catholic Hierarchy* (2021. október 26.)

⁵⁵⁷ Huber (Hueber) (1696 k.–1777), piarista. FISCHER, 42.

ugyanazon rendtartomány általános vizitátora (*visitor generalis*), majd 1761. április 18-án három éves ciklusra rendfőnök (*praepositus generalis*) lett. Utóbbi feladata Rómához kötötte.

Mária Terézia 1764. március 13-án zengg-modrusi püspökké nevezte ki. A processzushoz tartozó hitvallást Manzador Pius a szokott módon Bécsben ugyan, de rendhagyó módon mégsem a nunciatúrán, hanem a rendházban tette le, a nunciatúra auditora előtt. A prekonizációra 1764. november 26-án került sor. Püspökké 1765. február 3-án szentelte Batthyány József kalocsa-bácsi érsek (1760–1776) a bécsi Szent Mihály-templomban. Szádréven (Bakar, Buccari) egy új kanonoki stallumot alapított, illetve egyházmegyéjében vizitált, helyi káplánágokat hozott létre, templomot építtetett, valamint gondja volt a szegényekre is. Közvetlen utódának processzusa alkalmával az egyik tanú az egyházmegye állapotáról szólva megemlítette, hogy Manzador nagyon ritkán tartózkodott Zenggben, jobban tetszett neki Szádrév.

Az erdélyi püspöki szék megüresedése után a Katolikus Státusz az eddigi szokásokkal ellentétben nem élhetett jelölési jogával, annak megkérdése nélkül nevezte ki az uralkodó Manzador Piust erdélyi püspökké 1772. október 3-án. Érdekesség – egyben közjogi anomália – , hogy zengg-modrusi utódjának kinevezése három nappal korábban, 1772. szeptember 30-án kelt. Ugyancsak érdekes, hogy Caballini processzusa alkalmával az egyházmegye állapotáról szóló tanúk szerint Manzador erdélyi nominációja szeptember végén történt, az egyik tanú szerint egészen pontosan 1772. szeptember 27-én. Mindenesetre a kinevezéssel együtt kapta Manzador Pius az erdélyi kormányzósági (guberniumi) titkos tanácsosi⁵⁵⁸ (*consiliarius gubernalis intimus*) hivatalát, illetve Mária Terézia 1773. március 14-én valóságos belső titkos tanácsossá is kinevezte.⁵⁵⁹ A pápa 1773. március 15-én prekonizálta Manzadort. Székét 1773. május 23-án foglalta el. Az utódja processzusához tartozó tanúvallomások szerint az ő idejére esik a nyolcadik kanonoki stallum megalapítása. Idejében új plébániák is létrejöttek, illetve rövid püspöksége alatt tizenegy alkalommal szolgáltatta ki a papi rend szentségét (öt egyházmegyes és tizenhét szerzetes papnak). 1774 nyarán váratlanul súlyos beteg lett, végül 1774. augusztus 30-án Nagyszébenben elhunyt. Gyulafehérvárott, a székesegyházban temették el.⁵⁶⁰

Tanúk

1. Franyul Márk⁵⁶¹ (Marko Franjul) modrusi kanonok, apostoli főjegyző, 68 éves, 1764. július 24. A jelöltet húsz éve Bécsből ismerte.
2. Bisztriczey László⁵⁶² magyar királyi udvari levéltáros, 44 éves, 1764. július 26. Húsz éve ismerte a jelöltet, Bécsben sok szentbeszédét hallgatta, néha beszélt is vele.
3. Caballini János⁵⁶³ (Ivan Krstitelj Caballini) lika-korbavai főesperes, Szent Benedekről nevezett kaposfői prépost, kinevezett zengg-modrusi püspök, 56 éves, 1773. február 3. Harmincnégy éve ismerte a jelöltet, azonban mint zengg-modrusi püspököt, kilencedik éve.

⁵⁵⁸ TEMESVÁRY JÁNOS, *Manzador Pius*, Magyar Könyvszemle 37/3–4 (1930) 212–242, különösen 222.

⁵⁵⁹ AT-OeStA/HHStA RK GehR 4-2-36 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Manzador, Pius, Bischof, 1773.03.14. (2024. április 2.)

⁵⁶⁰ Vö. t.k. *Libri Regii* 47.45, 49.214; *Hier. Cath.* VI (1958) 372, 413; *Illyrici Sacri* IV (1769) 162–163; MKL 8 (2003) 589; FERENCZI, 333; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyéjében*, Erdélyi Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 246; TEMESVÁRY JÁNOS, *Manzador Pius*, Magyar Könyvszemle 37/3–4 (1930) 212–242; PIJO MANZADOR, *Izvješće Pija Manzadora 1773. godine*, Fontes, 7/1 (2001) 230–235; *Catholic Hierarchy* (2024. január 15.)

⁵⁶¹ Zenggi származású, 1747-től modrusi kanonok. PFEIFFER, 416–417.

⁵⁶² Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁵⁶³ Caballini János zengg-modrusi püspök: 121)

4. Orebich Ferenc Xavér⁵⁶⁴ (Franjo Ksaver Orebić) egyházmegyés áldozópap, lelkész, 30 éves, 1773. február 3. Kilenc éve ismerte a zengg-modrusi püspököt; ő szentelte pappá és másfél évig közvetlenül mellette dolgozott.

58. Máriássy Sándor

24) 1729 Máriássy Sándor egri segédpüspök, majd szepesi prépost (*Tinninien.*, 1729–1755)

Márkusfalvi Máriássy Sándor az anyakönyvek tanúsága szerint 1687. június 21-én született. Püspöki processzusának egyik tanúja kassainak (szabad királyi város Abaúj vármegyében) mondja ugyan, azonban a másik tanú, amikor Szepes vármegyének tartja, a nagyszombati anyakönyv állítását erősíti meg, miszerint a püspök márkusfalvi származású.⁵⁶⁵ Indirekt módon a márkusfalvi plébánia naplója is ez utóbbit támasztja alá. Máriássy Sándor ősi magyar nemesi család sarja, Miklós és Petneházy Éva gyermeke. VERESS anyakönyve szerint mindkét szülő protestáns volt, azonban ő maga 16 éves korában megtért a református hitből. NAGY szerint Máriássy Sándornak összesen két fiútestvére volt. A márkusfalvi plébánia később összeállított naplója (*diarium*) a Rákóczi-szabadságharc (1703–1711) kezdetén Máriássy Miklós két fiáról tud, Sándorról és Farkasról. Sándor 1703-ban visszatért a katolikus vallásra, ennél fogva apja elűzte őt, aki így Sigray János szepesi prépostnál (1696–1718) húzta meg magát. A másik két református Máriássy a felkelőkhöz csatlakozott; a napló elbeszélése szerint fegyveresek megtámadták a márkusfalvi templomot, azt minden felszerelésétől és díszétől megfosztották, az oltárokat összetörték és kidobták, a római katolikus plébánost elkergették, a templom tornyáról a keresztet puszkagolyóval lelőtték, a szentély feletti tornyon lévő másik keresztet pedig elhajították; ezt követően a templom 1703–1709⁵⁶⁶ között a kálvinisták kezén volt. Az 1715-ös királyi diploma, amellyel Máriássyt biersi apáttá nevezte ki az uralkodó, már arról tesz említést, hogy bár szülei a református hit megtagadása miatt kitesztették, ő testvéreit később a katolikus hitre vezette, és van remény apja megtérésére is (amely később be is következett).

Máriássy Sándor a szabadságharc idején mindenesetre már alsóbb fokú tanulmányait végezte Kassán, és itt kezdte a filozófiát is, amit azonban már Nagyszombatban a jezsuitáknál (1707–1709) fejezett be, ahová a filozófia második évére iratkozott be. A Seminarium Generale növendéke volt. A római Collégium Germanicum et Hungaricumba 1709. november 8-án érkezett meg a teológiai tanulmányokra. Az anyakönyv szerint még Egerben bérházas volt, illetve érkeztekor bírta a kisebb rendeket. Szubdiakónussá 1710. szeptember 20-án, diakónussá 1710. december 20-án, pappá 1711. február 28-án szentelték a Lateráni bazilikában.⁵⁶⁷ Az Örök Várost 1713. április 18-án már papként, filozófiai és teológiai doktorátussal hagyta el.

Az életrajzok szerint először árokszállási (ma Jászárokszállás) plébános volt. Egri kanonok 1715–1745 között. Az uralkodó 1715. december 22-én biersi apáttá⁵⁶⁸, majd 1727. december 1-én dulmi (*Dulmen.*) választott püspökké nevezte ki. Utóbbi dokumentum szerint kinevezésekor a káptalanban már székesegyházi főesperes volt. Korábban Máriássy azonban

⁵⁶⁴ Vö. *Illésy-gyűjtemény* 10184.

⁵⁶⁵ WAGNER szerint batizfalvi, és 1686. szeptember 19-én született. WAGNER, 141.

⁵⁶⁶ A magyar nyelvű fordításban 1710 szerepel, míg az idézett latin szövegben 1709. IVÁNYI BÉLA, *A márkusfalvi Máriássy család levéltára. 1243–1803* (Közlemények Szepes vármegye múltjából IX., A Szepesmegyei Történelmi Társulat évkönyveinek XVII. folyama), írta é s.a.r. Iványi Béla, Lőcse 1917, XLVII–XLVIII.

⁵⁶⁷ Domenico de Zaoli, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1701–1712) szentelte. *Liber ord.*, 252–253; DEL RE, 63.

⁵⁶⁸ Másutt B.Sz.M.-ről nevezett biersi apátság, azonban a királyi dokumentum az apátság titulusát nem említi (nem ismeri). Egyebekben az apátság pontos helye is ismeretlen. Vö. MKL 1 (1993) 834; *Libri Regii* 31.139.

Kassán volt, ugyanis amikor Kecskés Ferenc jezsuita 1721 körül megismerte, akkor Kassán volt plébános, illetve káptalani delegátus. Gosztonyi István szerint összességében tizenkét évig plébánoskodott. A tanúvallomásokból az is kiderül, hogy Máriássy az 1722–1723-as és az 1728–1729-es pozsonyi országgyűléseken káptalani küldött volt.

Erdődy Gábor Antal egri püspök (1713/1715–1744) ajánlására III. (VI.) Károly 1729. július 27-én tinnini püspökké nevezte ki Máriássy Sándort. Ekkor dulmi választott püspök, biersi apát és egri kanonok, székesegyházi főesperes. A pápa 1730. február 8-án prekonizálta. Püspökké 1730. október 1-én szentelte a pozsonyi Szent Márton-dómban Erdődy Gábor. Mária Terézia 1741. február 4-én Szent Péterről nevezett tapolcai apáttá is megtette. Kinevezésekor tinnini püspök, B.Sz.M.-ről nevezett egervári prépost, biersi apát, egri kanonok és székesegyházi főesperes. Máriássy egri segédpüspökként működött. Erdődy egri püspök 1744 szeptemberében elhunyt, helyére 1744. december 8-án az addigi szepesi prépost (1740–1744), Barkóczy Ferenc került (1744–1761). Az uralkodó Máriássy Sándor tinnini püspök, tapolcai apát, egervári prépost, egri kanonok és székesegyházi főesperest 1745. március 18-án Szent Mártonról nevezett szepesi préposttá nevezte ki. Prépostként a tinnini címét tartotta meg a továbbiakban, hiszen az felszentelt püspöki méltóságához kötődött. Ekkortól Máriássy az esztergomi érsek alá tartozott, akinek megbízásából vizitált. Elkezdte a préposti palota felújítását, illetve támogatta a szegény diákokat. A püspök prépost 1755. április 19-én hunyt el Szepeshelyen (ma Szepesvár-alja része). A Szent Márton-székesegyház kriptájában nyugszik.⁵⁶⁹

Tanúk

1. Kecskés Ferenc⁵⁷⁰ SJ, teológiai doktor, a bécsi Collegium Pazmanianum régense, 53 éves, 1729. szeptember 7. Nyolc éve, Kassán ismerte meg a jelöltet, aki ott végzett lelkipásztori szolgálatot.
2. Gosztonyi István⁵⁷¹, Heves és Külső-Szolnok vármegye rendes jegyzője, 30 éves, 1729. szeptember 7. Öt éve ismerte a jelöltet.
3. Rimanóczy Antal⁵⁷² császári udvari magyar ágens, 28 éves, 1729. szeptember 7. Hét esztendeje, a pozsonyi országgyűlés alkalmával ismerte meg a jelöltet.

59. Mártonffy György

87) 1713 Mártonffy György erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1713–1721)

Mártonffy György (1713[?]-tól csíkkarcfalvi báró) Karcfalván (ma Csíkkarcfalva) látta meg a napvilágot Csíkszékben. A születés éve bizonytalan. Másokkal együtt Jurkovich János rektor a Collegium Pazmanianum anyakönyve alapján azt állítja, hogy 1713-ban negyvennyolc éves volt. Eszerint 1665 körül születhetett.⁵⁷³ Székely nemes családból származott, Létai István

⁵⁶⁹ Vö. tk. *Libri Regii* 24.50, 31.139, 32.190, 36.11, 36.119, 39.25, 40.23, 40.38; *Hier. Cath.* V (1952) 381, NAGY 7 (1860) 305, 309, 314; SZINNYEI 8 (1902) 580–581; MKL 8 (2003) 704; KMETY–SZÖGI–VARGA 4044; VERESS, 117; *Liber ord.*, 252–253; WAGNER, 141–142; OLEJNÍK–LABANC–GLEJTEK, 197; IVÁNYI BÉLA, *A márkusfalvi Máriássy család levéltára. 1243–1803* (Közlemények Szepes vármegye múltjából IX., A Szepesmegyei Történelmi Társulat évkönyveinek XVII. folyama), írta és s.a.r. Iványi Béla, Lőcse 1917, XLVII–XLVIII; *Catholic Hierarchy* (2024. április 20.)

⁵⁷⁰ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1728–1729). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 327.

⁵⁷¹ Vö. NAGY 4 (1858) 425–429.

⁵⁷² Vö. NAGY 9 (1862) 153, 752–753.

⁵⁷³ A nagyszombati adattár szerint idősebb volt Mártonffy: eszerint 1663-ban született. KMETY–SZÖGI–VARGA 2985.

tanúsága szerint testvérei is voltak. Erdélyi püspöki kinevezéséhez kapcsolódóan emeltetett báróságra, (*csík*)*karcfalvi* előnévvel.

Alsóbb fokú tanulmányokat a kolozsvári jezsuitáknál végzett (az 1682–1683-as akadémiai évben biztosan ott volt). Mártonffy névvel találkozunk a nagyszombati jezsuita gimnázium anyakönyvében is az 1684–1685-ös akadémiai évnél. A nagyszombati egyetemre az anyakönyv szerint külsős növendékként iratkozott be 1686-ban, mégpedig a filozófia második évére. Itt tanult 1686–1688 között, de feltételezhető, már az első akadémiai évet (1685–1686) is itt töltötte. Az erdélyi processzus hivatkozik az Adalbertinum és a Marianum régenseinek azóta már nem fellelhető tanúsítványaira, ami alapján lehetséges, hogy ezeknek a szemináriumoknak Mártonffy növendéke lehetett. Teológiát a Collegium Pazmanianum növendékeként hallgatott. Az életrajzi adatok összevetéséből az tűnik ki, hogy 1688–1691 közt lehetett Bécsben (esküt 1689 februárjában tett). A processzusa során Jurkovich János azt vallotta, hogy Mártonffy alsóbb fokú tanulmányait a kolozsvári, majd a filozófiát a nagyszombati jezsuitáknál végezte el. Ernst Trautson bécsi hercegpüspök (1685–1702) 1688. december 18-án a kisebb rendeket adta fel neki, majd 1690. szeptember 23-án szubdiakónussá, 1690. december 23-án diakónussá, végül 1691. március 10-én pappá szentelte. Eszerint 1688 őszén már biztosan a császárvárosban volt. Több szerző megállapításával ellentétben Mártonffy György ezért sem lehetett 1688 és 1691 között Vásárút plébánosa. Úgy tűnik, a későbbi püspököt NÉMETHY a hasonló nevű, éppen ekkor ott működő vásárúti plébánossal (*Mártonffy István*) azonosította tévesen. Mártonffy György két jezsuita, Hevenes János és Jurkovich János szerint is rendelkezett filozófiai doktorátussal; utóbbi szerint teológiai doktori fokozatot azért nem tudott szerezni, mivel a paphiány miatt lelkipásztori szolgálatra küldték.

Mártonffy 1691-től valóban plébános volt Felsőszelín, majd 1701-től Szencen, egészen 1703. június 22-ig, amikor pozsonyi kanonok lett. Létai István tanúvallomása is azt támasztja alá, hogy két helyen plébánoskodott, mielőtt Pozsonyba került, ahol az Emericanum prefektusa volt. 1706. június 4-én Szent Mártonról nevezett aradi (orodi) préposttá nevezte ki az uralkodó. 1707. november 25-én a pozsonyi helyett az esztergomi káptalan tagja lett. KOLLÁNYI szerint 1708-ban Nagyszombat városa megválasztotta plébánosának; NÉMETHY ezzel szemben nem tud arról, hogy Mártonffy György bármikor nagyszombati plébános lett volna. Ebben az időben történt, hogy 1708. augusztus 11-én reggel 5 órakor a Szent Miklós-templomban a Boldogságos Szűz képét többen könnyezni látták akkor, amikor a kép előtt Mártonffy ájtatosságát végezte. Az esztergomi káptalanban a későbbi püspök 1709. február 22-től barsi, 1711. december 11-től nyitrai főesperes, majd 1712. december 12-től Szent István első vértanúról nevezett esztergomvárbeli (esztergom-szentistvánvári) prépost. A tanúvallomások szerint Nagyszombatban helynökhelyettesként (*provicarius; substitutus vicarius generalis*) is működött, illetve tagja volt az érseki konzisztóriumnak. Létai István az 1713-as processzus alkalmával azzal támasztotta alá Mártonffy György jó erkölcsét és hírét, hogy kijelenti, „*még az evangélikusok is, akik a rá bízott plébánián voltak, könnyek között fogadták kinevezésének hírét*”.

Az uralkodó 1713. február 18-án nevezte ki őt az akkor helyreállított Erdélyi Egyházmegye püspökévé. Az erdélyi Katolikus Státusznak megvolt ugyan a jelölési joga, azonban nem tudott megfelelő helyi jelöltet választani, így a Státusz kérésére Keresztély Ágost bíboros, prímás, esztergomi érsek (1707–1725) jelölte Mártonffyt első helyen a tisztségre. A megőrzött kánoni eljárás sajátossága, hogy a rendelkezésre álló két anyag teljesen különbözik egymástól. Az 1713 március-áprilisában Bécsben szabályosan felvett processzus képezte a római eljárási szakasz alapját, azonban 1714 augusztusában a bécsi nunciatúra új tanúkkal újra felvette a jegyzőkönyvet, amelyet augusztus 28-án alá is írt a jegyző. Ekkorra azonban már megtörtént a prekonizáció, amelynek dátuma 1714. augusztus 20., talán ezért is hiányzik az anyagról a nuncius aláírása. Előbbi processzus a Konzisztoriális Levéltár, utóbbi a bécsi nunciatúra anyagában lelhető fel. Talán elveszettnek hitték a processzust, ezért készítették el újra; még a hitvallást is újra letették Mártonffy Györggyel. Az esztergomi kanonoki, illetve

esztergom-szentistvánvári préposti méltóságát engedéllyel a későbbiekben is megtartotta; az 1715. június 4-én kiadott uralkodói diploma, amellyel magyar királyi tanácsos lett (*consiliarius regius Hungaricus*), szintén említi azokat.⁵⁷⁴ Az 1714-es processzus egyházmegyéről valló tanúi szerint az aradi (orodi) prépostságot is megtarthatta, de az említett 1715-ös kinevezés nem tett említést erről a címről. 1716. februárjában szentelték püspökké, február 19-én tartotta első püspöki miséjét. A katolikus megújulás szolgálatában állt; Gyulafehérvárott (akkori nevén Károlyfehérvár) ekkor jött létre újra a káptalan négy fővel, és többek között Mártonffy szerezte vissza az unitáriusoktól a kolozsvári Szent Mihály-templomot is. 1721. szeptember 5-én hunyt el székvárosában. A gyulafehérvári székesegyház ma is használta új kriptájának első püspöki sírja az övé.⁵⁷⁵

Tanúk

1. Létai István⁵⁷⁶ áldozópap, erdélyi, 30 éves, 1713. március 29. A jelöltet hat éve ismerte meg, amikor Nagyszombatban végezte tanulmányait.
2. Jurkovich János⁵⁷⁷ SJ, a Jézus Társasága bécsi Collegium Pazmanianumának régense, magyar Nyitra vármegyéből, 55 éves, 1713. március 31. A jelöltet hét vagy nyolc éve ismerte, amikor ő maga a pozsonyi jezsuita kollégiumban volt, Mártonffy pedig pozsonyi kanonok volt.
3. Péterffy Ferenc⁵⁷⁸ cs. magyar udvari kancelláriai és királyi kamarai tanácsos, magyar Nyitra vármegyéből, 61 éves, 1713. április 14. A jelöltet tizennyolc éve ismerte meg; ott volt mellette, ahol Mártonffy György akkor plébános volt.
4. Hevenesi Gábor⁵⁷⁹ SJ, áldozópap, a bécsi fogadalmas ház elöljárója, Magyarországról 59 éves, 1714. augusztus 25. Több éve ismerte a jelöltet, különböző alkalmakkor beszélgetett vele.
5. Jurkovich János⁵⁸⁰ SJ, áldozópap, a bécsi Collegium Pazmanianum régense, 57 éves, 1714. augusztus 25. Tíz éve ismerte Mártonffy Györgyöt, előbb szenci plébánosként, majd pozsonyi kanonokként találkozott vele.

60. Mednyánszky Ferenc

10) 1731 Mednyánszky Ferenc esztergomi segédpüspök (*Leucen.*, 1731–1733)

⁵⁷⁴ Az MKL szerint 1715–1718 között Alsó-Fehér vármegye főispánja volt, ez azonban tévedés (vagy inkább megghiúsult terv) lehet annak ellenére, hogy a *Hier. Cath.* is (29. Februarii 1716 ei conceditur licentia immiscendi se criminalibus ratione officii supremi comitis comitatus Albae Iuliae in Transilvania ei ab imperatore demandati) tesz rá utalást. Vö.: MKL 8 (2003) 775; *Hier. Cath.* V (1952) 386; *Mo. főispánjai*, 8; Az sokkal valószínűbb, hogy tagja volt az erdélyi Guberniumnak (kormányzék).

⁵⁷⁵ Vö. t.k. *Libri Regii* 27.94, 31.34; *Hier. Cath.* V (1952) 386; NAGY 7 (1860) 353–354; KEMPELEN 7 (1913) 99; SZINNYEI 8 (1902) 754–755; MKL 8 (2003) 775; VARGA, *Kolozsvár* 767; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/15627; KMETY–SZÖGI–VARGA 2985; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 346; FAZEKAS 790; NÉMETHY, 90, 266, 288, 309, 771–772; RIMELY, *Cap. Pos.*, 275; KOLLÁNYI, 323–324; FERENCZI, 337; JAKUBINYI, 32; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 242–243; *Catholic Hierarchy* (2023. február 25.)

⁵⁷⁶ Létai (Létay) Ferenc István (+1738). FERENCZI, 325.

⁵⁷⁷ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1712–1724). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 326; LUKÁCS, *Cat. pers.*, 668–669.

⁵⁷⁸ Péterffy János Ferenc. NAGY szerint 1712-től somoskeői báró, ez azonban tévedés. A processzus a státuszával összefüggő *magnificus dominus* (nagyságos úr) elnevezést használja rá, egyéb nemesi predikátumra utalás nélkül. Vö. NAGY 9 (1862) 252–253.

⁵⁷⁹ Különböző tisztségeket töltött be Bécsben 1691–1715 között, többek között tartományfőnök is volt. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 555–556.

⁵⁸⁰ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1712–1724). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 326; LUKÁCS, *Cat. pers.*, 668–669.

Medgyesi báró Mednyánszky Ignác Ferenc (László) Pozsony szabad királyi városban (Pozsony vármegye) született 1678. augusztus 2-án, és ugyanaznap keresztelték meg a Szent Márton-dómban. A keresztlevél nem hozza, de az anyakönyvekben már feltűnik a harmadik keresztneve, *László*. Egyes helyeken Ferenc Ignác Lászlóként, Ferenc Lászlóként is szerepel. Mindkét ágon régi magyar család sarja. Az édesapa, Pál (1688-tól báró) aranysarkantyús lovag, magyar udvari kancelláriai és kamarai tanácsos, az édesanya Ordódy Klára (második keresztneve Katalin). NAGY szerint három fiúgyermekük volt, közülük a későbbi püspök lehetett a középső.

Alsóbb fokú tanulmányait Mednyánszky a pozsonyi jezsuitáknál végezte (1685–1693), itt bérmálkozott, majd Bécsben filozófiát hallgatott (1693–1696). Bölcséleti téziseit nyilvánosan védte meg, a császár pedig aranyláncot adományozott számára. A teológiai tanulmányokra a római Collegium Germanicum et Hungaricumba 1696. október 21-én érkezett meg. Ekkor már bírta a kisebb rendeket. Itt szentelték a tanúsítvány szerint szubdiakónussá 1699. augusztus 8-án, illetve diakónussá 1700. augusztus 9-én; lehetséges azonban, hogy ezekre a szentelésekre egy nappal később, illetve egy nappal korábban került sor.⁵⁸¹ A kollégiumban teológiai doktorátust szerzett, majd az Örök Várost 1700. szeptember 10-én hagyta el. Pappá hazatértét követően szentelheték valamikor.

Mednyánszky Ferenc NÉMETHY szerint először soproni javadalmas (*beneficiatus*) volt. Az esztergomi érsek 1702. január 7-én somorjai plébánossá nevezte ki. Az életrajzok nem tudnak róla, de az uralkodó már 1701. augusztus 14-én Szent Mihály főangyalról nevezett Nyulak szigeti (Margit-szigeti) préposttá nevezte ki. Ehelyett kapta azután 1707. július 20-án a Szent Ilonáról nevezett földvári apáti címet, amelyet haláláig megtartott. Ez utóbbi királyi diploma is esztergomi kanonokként, egyben Somorja mezőváros plébánosaként hivatkozik Mednyánszkyra, holott KOLLÁNYI szerint 1707. október 29-én⁵⁸² lett esztergomi kanonok; feltehetőleg október vége a beiktatás dátuma, de az érseki kinevezés ennél hónapokkal korábban kelhetett. A káptalanban 1709. február 9-től, gömöri, 1710. június 10-től zólyomi, majd 1719-ben székesegyházi főesperes és Szent Györgyről nevezett esztergom-zöldmezei (esztergom-szentgyörgymezei) prépost, ugyanazon év november 29-én örkanonok, végül 1721. október 13-tól haláláig nagyprépost. Tudunk arról, hogy zólyomi főesperesként vizitációra kapott megbízást. Az uralkodó 1713. december 11-én cattarói (*Cattarien.*) választott püspökké és királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) nevezte ki.

Az erdélyi püspöki szék 1721. szeptember 15-én üresedett meg. A Katolikus Státusz 1722. március 1-én hat nevet terjesztett fel az uralkodóhoz, és első helyen Mednyánszky Ferenc esztergomi nagyprépostot jelölte. III. (VI.) Károly március 6-án Mednyánszky Ferencet nevezte ki Erdély főpásztorává, aki azonban betegségére való hivatkozással a püspöki széket végül nem fogadta el. A Státusz erről fájdalommal értesült, derül ki az 1722. december 29-én kelt újabb felterjesztésből. Eközben azonban a hivatali gépezet tovább haladt, hiszen az uralkodó 1722. május 15-én az akkor még a betöltetlennek hitt cattarói széket másnak adományozta, amely azonban így végül nem üresedett meg. Mednyánszky továbbra is maradt cattarói választott püspök, esztergomi kanonok, illetve földvári apát. Utóbbi méltóságához kapcsolódóan kért és 1724. január 12-én kapott pallosjogot (*ius gladii*) ő, illetve a mindenkori földvári apát a javadalomhoz tartozó birtokok tekintetében.

A visszautasított erdélyi kinevezés után majd kilenc évvel Esterházy Imre prímás, esztergomi érsek (1725–1745) a betegsége miatt segédpüspökül kérte Mednyánszky Ferencet, ahogyan erről egy 1731. január 20-án kelt dokumentum is tanúskodik. A pápa 1731. szeptember 3-án nevezte ki leucei címmel. Püspökké december 2-án szentelte Bécsben Kollonich

⁵⁸¹ A processushoz csatolt eredeti tanúsítvánnyal ellentétben a *Liber ord.* 1699. augusztus 9-nél és 1700. augusztus 8-nál hozza a két szentelést; a hely és a szentelő neve egyezik. Nem kizárt, hogy a tanúsítványt kiállító rektor összecserélte a két hasonló dátumot. Vö. *Liber Ord.*, 239, 241.

⁵⁸² KOLLÁNYI, 323. NÉMETHY-nél 1707. október 28. NÉMETHY, 779.

Zsigmond bíboros, bécsi hercegek (hercegpüspök 1716–1722, hercegek 1722–1751). Elhunyt 1733. december 6-án Nagyszombatban.⁵⁸³

Tanúk

1. Raab István⁵⁸⁴ SJ, néhai András fia, áldozópap Óvárról (Magyaróvár, ma Mosonmagyaróvár része), a Győri Egyházmegyéből, 45 éves, 1731. szeptember 1. A jelöltet 29 éve ismerte meg, amikor egy évre Nagyszombatba került, ahol Mednyánszky kanonok volt; öt évvel később ismét találkoztak, amikor újabb évet töltött ott.

2. Chnapkó János⁵⁸⁵, néhai György fia, áldozópap Nagykosztolányból, az Esztergomi (Fő)egyházmegyéből, 30 éves, 1731. szeptember 1. Tizenöt éve ismerte meg a jelöltet, amikor Nagyszombatba került tanulmányai végzésre, Mednyánszky pedig ott volt kanonok.

61. Migazzi Kristóf Antal

45) 1756 Migazzi Kristóf Antal váci érsek-püspök (Christoph Anton von Migazzi, *Vacien. coadiutor cum successione*, 1756/1756–1757)

48) 1761 Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor (Christoph Anton von Migazzi, bécsi érsek, *Vacien. administrator*, 1761–1786, 1761 bíboros)

Christoph Anton Bartholomäus von Migazzi zu Wall und Sonnenturn (walli és sonnenturni Migazzi Kristóf Antal Bertalan) gróf egy a lombardiai Veltlinből (Valtellina) egykor Tirolba került és ott meghonosodott nemesi család sarja. 1714. október 20-án éjjel született Trient (Trento) városában.⁵⁸⁶ Egészen biztosan ehelyütt keresztelték meg három nappal később, október 23-án, az egyetemes zsinatnak (1545–1563) is egykor helyet adó Szűz Mária (*Santa Maria Maggiore*)-plébániatemplomban. Édesapja a keresztelés időpontjában már elhunyt Vincenz von Migazzi gróf (1698-ig báró) volt, édesanyja Barbara Katharina von Prato bárónő; két fiúgyermekük volt. Érdekesség, hogy Migazzi Kristóf keresztapjának fia, Leopold Anton von Firmian gróf később salzburgi hercegek (1727–1744) lett. Migazzi váci kinevezéséhez kapcsolódóan, 1756. július 27-én nyert magyar indigenátust.

A Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyve szerint alsóbb fokú tanulmányait és a filozófiát Passauban végezte, majd filozófiai tanulmányai befejezésére és a teológiai tanulmányokra, a kisebb rendek birtokában 1732. október 25-én érkezett meg Rómába, ahol 1736. április 22-ig maradt; szubdiakónusként tért haza.⁵⁸⁷ Trienti és innsbrucki tanulmányai után a Collegium Germanicum et Hungaricum trienti egyházmegyes növendékeként volt Rómában 1732 és 1736 között. A római beszámolók kiemelik kitűnő képességeit, de azt is,

⁵⁸³ Vö. t.k. *Libri Regii* 25.174, 27.167, 28.310, 30.96, 33.382, 34.168, 37.185, 41.291; *Hier. Cath.* VI (1958) 261; NAGY 7 (1860) 382–386, 8 (1861) 242–243; MKL 8 (2003) 867–869; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČ Pozsony/04724; VERESS, 97; *Liber Ord.*, 239, 241; NÉMETHY, 245, 779–780; KOLLÁNYI, 323; FERENCZI, 342; JAKUBINYI, 32–33; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257. különösen 244; *Catholic Hierarchy* (2024. május 1.)

⁵⁸⁴ A római Szent Péter-bazilika magyar gyóntatója (1724–1727), majd ugyanott helyettes (*substitutus*) (1727–1731). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1318; UÓ, *Cat. pers.* 7 (1993) 421, 651.

⁵⁸⁵ Vö. NÉMETHY, 521.

⁵⁸⁶ A születési dátumra és helyre vonatkozóan az egyes életrajzokban különböző, gyakran téves változatokkal találkozhatunk: Innsbruck, 1714. október 14.: WURZBACH 18 (1868) 244. és ADB 21 (1885) 717; *Hely nélkül*, 1714. október 20.: NAGY 7 (1860) 465; Innsbruck, 1714. október 20.: SZINNYEI 8 (1902) 1237; Trient, 1714. október 20.: LThK 7 (2009) 247; Trient, 1714. okt. 14.: MKL 9 (2004) 113; A többi életrajzi adat tekintetében is elég változatosak az egyes életrajzok.

⁵⁸⁷ ACGU Hist. 2 Nr. 0379. Egyes életrajzok szerint trienti és innsbrucki tanulmányokat követően került Rómába, ami ezek szerint téves. Vö. MKL 9 (2004) 113.

hogy természete szerint mindenkivel, főleg előjáróival mindig ellenkezett. Hazatérte után brixeni (Bressanone) kanonok. Itt szentelte pappá Kaspar Ignaz von Küniigl gróf, brixeni hercegpüspök (1702–1747) saját rezidenciája kápolnájában 1738. április 7-én. Kanonoki bevételei innsbrucki jogi stúdiumokat tettek lehetővé számára. 1740-ben Rómába került Joseph Dominikus von Lamberg bíboros, passauai hercegpüspök (1723–1761) konklávistájaként, ahol aztán folytatta tanulmányait. 1742-ben trienti kanonok is lett. Amikor a római La Sapienza Egyetemen 1746. július 29-én megszerezte *utriusque iuris* doktorátusát, már kinevezte az uralkodó a Rota Romana bírójának (*auditor*), ahol a német nemzetet hagyományosan mindig képviselte valaki. Migazzi ebben az időben, 1745-ben lépett be az Arkádiába *Speusippus Aridius* név alatt.

Thomas Philippe Wallrad d'Héning-Létard d'Alsace-Boussu de Chimay bíboros, mecheleni érsek (1715–1759) koadjutorának kérte, amelyhez 1751. július 31-én Mária Terézia hozzájárulását (*consensus*) adta. A prekonizáció szeptember 20-án történt meg karthágói (*Carthaginen.*) címmel. Püspökké október 10-én szentelte Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök a Collegium Germanicum et Hungaricum akkori széktemplomában, a Szent Apollinárisz-bazilikában. Útja azonban nem Flandriába, hanem Madridba vezetett, ahol 1752-től madridi követ (*ad aulam Hispanicam legatus*), és ekként többek között az osztrák-spanyol béketárgyalásokban működött közre.

A küldetés végén, 1756. március 22-én Mária Terézia Migazzit koadjutor váci püspökké nevezte ki. Júniusban végezték el Bécsben a kánoni vizsgálatot, de a hitvallást július 3-án a madridi nuncius előtt tette le, amiből az is következik, hogy ekkor még mindig az Ibériai-félszigeten tartózkodott. Váci kinevezése miatt 1756. július 18-án lemondott a mecheleni koadjutorságról, július 27-én pedig magyar indigenátust nyert. Időközben azonban Alhann Mihály Károly váci püspök (1735–1756) elhunyt, így augusztus 28-án váci püspökké nevezte ki az uralkodó, és már ekként prekonizálták szeptember 20-án. Személyre szólóan az érseki címet megtarthatja váci püspökként is, valamint időszakos engedélyt kapott a meglévő két nagyobb és két kisebb beneficiumra, a trienti, illetve a brixeni kanonokság, valamint két priorátus – a Szent Leonárd (San Leonardo) perjelség Borghetto sull'Adige, illetve a Szent Egyed (Sant'Egidio) perjelség Valsugana (Suganertal) helységekben – további megtartására az egyházmegye szerény bevételei miatt. Ezen javadalmak megtartására a későbbi prekonizációk alkalmával is engedélyt kapott. Váci érsek-püspökként székét szeptember 26-án foglalta el.

A következő év március 15-én bécsi hercegekké nevezte ki Mária Terézia. A pápa 1757. május 23-án prekonizálta. 1761. november 23-án bíborossá kreálták, a Négy megkoronázott vértanú (*Santi Quattro Coronati*)-bazilika lett a címtemploma. Időközben újra megkapta a Váci Egyházmegyét, mivel Eszterházy Károly váci püspököt (1759–1761) nem sokkal előtte áthelyezték Egerbe (1761–1799). Ezúttal – mivel megyéspüspökként továbbra is egy másik egyházmegye élén állt – adminisztrátorként kapta a királyi kinevezését 1761. november 15-én, majd a pápai prekonizációt 1762. április 19-én. A királyi kinevezés az örökös adminisztrátor (*administrator in perpetuum*) kifejezést használta, ami világosan jelzi, hogy a Váci Egyházmegye kormányzását nem ideiglenes jelleggel bízták újra Migazzira. Vácott hatalmas építkezésekbe kezdett: városrendezési tervet dolgoztatott ki, új tervek alapján építtette fel a székesegyházat. Új püspöki rezidenciát és szemináriumot emeltetett, illetve – többek között – nemes konviktot alapított. Verőcén nyári rezidenciát építtetett. Egyházmegyéjében templomokat emeltetett, de szíven viselte a közoktatás ügyét is. 1764-ben székvárosát, és benne az építkezéseket Mária Terézia is meglátogatta. Részt vett az 1769-es és az 1774–1775-ös konkláven. Jelentős könyvtárát és kéziratgyűjteményét Batthyány Ignác erdélyi püspöknek (1780–1798) adta el. II. József egyházpolitikájával szembefordult, aki 1784-ben szintén látogatást tett a városban; a váci adminisztrációról a császár nyomására mondott le, aki nem

nézte jó szemmel két püspökség egyidejű irányítását. A *Hier. Cath.* váci lemondását 1786. január 9-re teszi.⁵⁸⁸ Bécsben hunyt el 1803. április 14-én, a Stephansdomban temették el.⁵⁸⁹

Tanúk

1. Patachich Ádám⁵⁹⁰ báró, novi választott püspök, magyar udvari kancelláriai tanácsos, 42 éves, 1756. június 21. A jelöltet 1736 örül ismerte meg, egykor diáktársa volt a római Collegium Germanicum et Hungaricumban.
2. Joseph August von Breitenfeld, Ófelsége magántitkára, 40 éves, 1756. június 23. Már Rómában is Migazzi mellett volt, majd három éven keresztül Madridban volt a titkára.
3. Herzan Ferenc⁵⁹¹ harrasi gróf (Franziskus von Paula Herzan von Harras), boroszlói⁵⁹² kanonok, bécsi konzisztórium tanácsos, 27 éves, 1761. december 12. Egy éve ismerte meg Bécsben a jelöltet.
4. Anton von Stegner⁵⁹³ bécsi kanonok és konzisztórium tanácsos, 51 éves, 1761. december 12. Ő négy éve ismerte Migazzit.

62. Nagy Ignác

69) 1777 Nagy Ignác székesfehérvári püspök (séllyei, *Albaregalen.*, első püspök, 1777–1789)

(Séllyei) Nagy Ignác Székesfehérváron született, és ugyanott keresztelték meg 1733. május 5-én⁵⁹⁴. Édesapja Nagy János székesfehérvári városi tanácsos és Fejér vármegyei ülnök, édesanyja Korláth Judit. A *séllyei* (de Séllye) praedicatum a keresztlevélben még nem tűnik fel, a későbbi kinevezésekben és más dokumentumokban azonban már szerepel. Nemesi előneve az utókor emlékezetében első vezetéknevvé alakult át.

Alsóbb fokú tanulmányokat szülővárosában végzett.⁵⁹⁵ 1745. augusztus 1-én itt bérálta Berényi Zsigmond pécsi püspök (1739–1748). A veszprémi papnövendékek közé 1750-ben vették fel.⁵⁹⁶ Nagyszombatban végezte a filozófiát (1750–1753), ahol VERESS anyakönyve szerint egyébként négy évet töltött. A Seminarium Generale növendéke volt. Nagyszombatban vette fel a kisebb rendeket 1751. január 31-én. A római anyakönyv⁵⁹⁷ szerint 1754. október 30-án, a processzushoz mellékelt tanúsítvány szerint egy nappal korábban

⁵⁸⁸ A szakirodalom többféle dátumot ismer. 1785: SZINNYEI 8 (1902) 1237; 1786: KARCSÚ ANTAL ARZÉN, *Vác város története*, Vác 1880–1888, 5 (1885) 220; 1786. április 14.: CHOBOT 1 (1915) 45, 2 (1917) 633; Több szócikk nem pontosítja a lemondás évét, az MKL is csak II. József 1785. február 10-i rendeletére utal: MKL 9 (2004) 113.

⁵⁸⁹ Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 149, 282–283, 429, 441; *Libri Regii* 44.23, 44.77, 44.104, 44.125, 45.414; WURZBACH 18 (1868) 244–248; Kneschke 6 (1865) 289; NAGY 7 (1860) 465; SZINNYEI 8 (1902) 1236–1238; ADB 21 (1885) 717–718; Gatz, 311; LThK 7 (2009) 247; MKL 9 (2004) 113; STEINHUBER 2 (1906) 287–290; CHOBOT 2 (1917) 624–635; MAURIZIO TANI, *La rinascita culturale del '700 ungherese. Le arti figurative nella grande committenza ecclesiastica*, Roma 2005, 58; *Catholic Hierarchy* (2021. november 18.)

⁵⁹⁰ Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek: 77)

⁵⁹¹ Később bíboros (1779–1804), szombathelyi püspök (1799-től).

⁵⁹² Boroszló (Breslau, ma Wrocław).

⁵⁹³ Anton Maria Martin von Stegner bécsi kanonok (1752–1778), később bécsi segédpüspök (1778). ZSCHOKKE, 403.

⁵⁹⁴ Tévesen 1733. július 25.: SZINNYEI 9 (1903) 587.

⁵⁹⁵ VERESS szerint csak Székesfehérvárott végezte a *humaniora* tanulmányokat, míg SZINNYEI és PFEIFFER (aki egyébként VERESSre hivatkozik) a szülőváros mellett Budát is megemlítik. VERESS a tanulmányi előzmények tekintetében megbízhatóbb. Vö. VERESS, 184; SZINNYEI 9 (1903) 587; PFEIFFER, 162.

⁵⁹⁶ Két Nagy Ignácról tudunk, aki a budai jezsuitáknál tanult filozófiát 1748–1750 között, illetve 1749–1750-ben, de minden bizonnyal csak névazonosságról van szó. Vö. VARGA, *Buda és Pest* 2457, 2629.

⁵⁹⁷ VERESS, 184. Az eredeti anyakönyv ugyanezt a dátumot hozza, így az átirás helyes. ACGU Hist. 2 Nr. 0743.

érkezett meg a római Collegium Germanicum et Hungaricumba a teológiai tanulmányokra. Rómában szentelték szubdiakónussá 1757. június 4-én, diakónussá szeptember 24-én, pappá pedig december 17-én. Teológiai téziseit Bíró Márton veszprémi püspöknek (1745–1762) ajánlotta, aki ennek megfelelően 50 aranyat is küldött a költségekre. Doktorátusát 1758. március 14-én szerezte meg a kollégiumban. Az Örök Várost 1758. április 3-án hagyta el, de előtte még – a korban egyáltalán nem szokatlan módon – püspöke helyett meglátogatta az apostolfejedelmek sírjait (*ad limina apostolorum*) és benyújtotta helyette az egyházmegyéről szóló jelentést.

Hazatérve pártfogója titkára lett. A processzusának tanúi szertartói tisztségét is említik. 1759. június 31-től tiszteletbeli kanonok, egyben oldalkanonok. Utóbbi megbízatását minden bizonnal hosszabb ideig viselte, hiszen Bernáth György tanúvallomása szerint Bíró után Koller Ignác veszprémi püspöknek (1760/1762–1773) is oldalkanonokja volt. 1760. június 1-től kanonok és a káptalanban Szent Mihályról nevezett hántai (kis)prépost. 1763. március 11-től éneklőkanonok. 1765. április 28-án az uralkodó a Királyi Tábla prelátusává, 1772. szeptember 30-án Szent Benedekről nevezett kaposfői préposttá nevezte ki. Préposti kinevezésekor B.Sz.M.-ről nevezett ildai apát, veszprémi éneklőkanonok, az ítélőtábla prelátusa és ülnöke. A processzusának tanúvallomásai szerint Nagy a reformátusok lakta Kaposfőn plébániaépületet építtetett és oda katolikus plébánost küldött, akit a saját jövedelméből támogatott. PFEIFFER szerint 1774. november 23-tól drivasztói (*Drivesten.*; *Drisht*, *Drivasten*.⁵⁹⁸) választott püspök. Az biztos, hogy székesfehérvári püspöki kinevezésekor viselte ezt a választott püspöki címet, továbbá kaposfői prépost, veszprémi éneklőkanonok és a Magyar Királyi Helytartótanács tanácsosa volt. Nagy Ignác tanácsosi kinevezésére többféle évet adnak meg a különböző életrajzok, az azonban valószínűleg a választott püspöki címmel függ össze.

Mária Terézia 1777. február 17-én az újonnan megalapított Székesfehérvári Egyházmegye első püspökévé nevezte ki. A pápa június 23-án prekonizálta. Püspökké július 27-én a pozsonyi Szent Márton-dómban szentelte Batthyány József esztergomi érsek (1776–1799). Székét augusztus 20-án foglalta el. Augusztus 22-én a Budai Királyi Egyetem kancellárjává nevezte ki Mária Terézia; a tisztséget 1784-ig töltötte be. 1780. június 3-tól valóságos belső titkos tanácsos.⁵⁹⁹ Az egyházmegye alapításához kapcsolódóan, Mária Terézia ajándékként Szent István király koponyaereklyéje 1778-ban került Székesfehérvárra. Nagy Ignácra püspökként az új egyházmegyei struktúra kialakítása várt: elkezdte a püspöki rezidencia építését, továbbá főesperességeket, esperesi kerületeket és új plébániákat alapított. 1789. november 13-án⁶⁰⁰ hunyt el Pesten. Székesfehérvárott temették el.⁶⁰¹

⁵⁹⁸ Ekkor a magyar király által adományozott választott püspöki titulus, de a 16. században, és 1936 óta újra a pápa adományozza püspöki címként.

⁵⁹⁹ AT-OeStA/HHStA RK GehR 4-2-63 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Nagy, Ignaz, Bischof, 1780.06.03. (2024. április 2.)

⁶⁰⁰ A szakirodalom több különböző dátumot tart nyilván. 1789. november 5.: t.k. VERESS, 185; PFEIFFER, 163; MKL 9 (2004) 445; 1789. december 9.: SZINNYEI 9 (1903) 588; 1789. november 5. vagy 13.: *Hier. Cath.* VI (1958) 72; Változatos dátumokkal találkozhat a kutató, előfordul még október 17., november 3. vagy november 17. is. MÓZESSY GERGELY megállapítása szerint a korabeli sajtó is megerősíti, hogy a halálozás ideje 1789. november 13. A püspök eredeti sírköve nem ismeretes, az 1874-es áttemetésekor készült jelenlegi sírfelirat a november 15-i dátumot – a temetés napját – a halálozás napjaként jelöli meg. A szakirodalomban ez tovább torzulva – az 1-es „lekopásával” – mint november 5. terjedt el. Vö. MÓZESSY GERGELY, *Veszprémiek a székesfehérvári püspökség korai éveiben*, A veszprémi püspökség „hosszú 19. százada”. A veszprémi egyházmegye története 1777–1917 között. A Veszprémi Érseki Főiskolán 2022. május 4-én és 2023. szeptember 28-án rendezett konferenciák előadásai (A veszprémi egyházmegye múltjából 41.), szerk. Karlinszky Balázs – Varga Tibor László, Veszprém 2024, 163–181, különösen 172.

⁶⁰¹ Vö. t.k. *Libri Regii* 47.133, 49.217, 50.206–50.209; *Hier. Cath.* VI (1958) 72; NAGY 8 (1861) 33; SZINNYEI 9 (1903) 587–589; MKL 9 (2004) 445; KMETY-SZÖGI-VARGA 7490; VERESS, 184–185; PFEIFFER, 162–163; FEJÉR GYÖRGY, *Méltóságos és Fő Tisztelendő Nagy Ignácznak, Székes Fejérvár első püspökének... emlékezete*,

Tanúk

1. Bernáth György⁶⁰² udvari vagyonkezelői titkár, magyar ágens, a Zala vármegyei ítélőtábla ülnöke, 64 éves, 1777. március 13. Bernáth magyar udvari kancelláriai tisztviselőként találkozhatott Nagy Ignác nevével, de ismeretségükről közelebbit nem tudunk meg.⁶⁰³
2. Franyul Márk⁶⁰⁴ (Marko Franjul) modrusi kanonok, apostoli főjegyző, 80 éves és 5 hónapos (*sic!*), 1777. március 14. Franyul Márk életkorát – feltehetőleg igen magas korára tekintettel – hónapra pontosan megadták; ő maga korábban a Veszprémi Egyházmegyében szolgált, és tizenöt éve ismerte Nagy Ignácot.

63. Nagy István

17) 1776 Nagy István esztergomi segédpüspök (*Themyscien.*, 1776–1804)

Nagy István Komárom szabad királyi városban (Komárom vármegye) született nemes családba, és ugyanott keresztelték meg 1725. november 28-án. Édesapja Nagy Miklós, édesanyja Sopronyi Anna.

Alsóbb fokú tanulmányait követően a filozófiát a budai jezsuitáknál mint a Széchényianum növendéke kezdte el 1744-ben. Itt kezdte a második évet is 1745-ben, de ugyanebben az évben már Nagyszombatban is találkozunk a nevével, ahová a filozófia 3. évére iratkozott be (1745–1746). A teológiát ugyanitt végezte (1746–1750), amikor a Stephaneum növendéke volt.

Zichy Ferenc győri püspök (1743–1783) bérmálta meg 1744-ben, majd Frivaisz Ignác esztergomi segédpüspök (1744–1748) adta fel neki a kisebb rendeket 1746. december 11-én, illetve részesítette a 1748. augusztus 10-én a szubdiakonátus és a 1748. szeptember 8-án a diakonátus szentségében. Pappá Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök (1740–1763) szentelte a nyitrai székesegyházban 1748. december 29-én. Nagy István később teológiai doktori fokozatot is szerzett Nagyszombatban, azonban azt később, rendkívüli hallgatóként nyerte el 1753. augusztus 30-án.

Nagy 1750. február 18-tól gyerki, majd 1757. október 5-től deméndi plébános volt. Ezt követően, 1764. június 27-től ugyancsak plébános Nagysallón, egyben lévai esperes. Az uralkodó 1767. október 5-én nevezte ki esztergomi kanonokká, október 19-én iktatták be. Mária Terézia röviddel ezután, 1767. december 7-én Szent György vértanúról nevezett csanádi apáttá is megtette. A káptalanban 1770. május 7-től zólyomi főesperes, majd – a csatolt tanúsítvány szerint – 1776. október 22-től⁶⁰⁵ Szent István első vértanúról nevezett esztergom-várbeli (esztergom-szentistvánvári) prépost. Olvasókanonok már püspökként lett 1779. augusztus 19-én, ehelyett azonban 1783. október 27-én Szent Tamásról nevezett esztergom-hegyi

Pozsony 1789; Szelestei N[AGY]. LÁSZLÓ, *Sélyei Nagy Ignác püspöksége (Tanulmányok és források)* (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok 27.), Budapest 2020; MÓZESSY GERGELY, *Veszprémiek a székesfehérvári püspökség korai éveiben, A veszprémi püspökség „hosszú 19. százada”*. A veszprémi egyházmegye története 1777–1917 között. A Veszprémi Érseki Főiskolán 2022. május 4-én és 2023. szeptember 28-án rendezett konferenciák előadásai (A veszprémi egyházmegye múltjából 41.), szerk. Karlinszky Balázs – Varga Tibor László, Veszprém 2024; *Catholic Hierarchy* (2024. május 18.)

⁶⁰² Magyar kamarai ágens (ügyvivő) 1746–1780. Működött a Magyar Udvari Kancelláriánál is. FALLENBÜCHL, *A magyar kamara*, 331.

⁶⁰³ Érdekeség, hogy Bernáth tanúvallomásának eredetileg Bécsben őrzött kéziratát vizsgálva úgy tűnik, saját maga írta le a kérdésekre adott válaszokat.

⁶⁰⁴ Zenggi származású, 1747-től modrusi kanonok. 416–417.

⁶⁰⁵ NÉMETHY és KOLLÁNYI szerint 1776. április 30-tól. NÉMETHY, 809; KOLLÁNYI, 379.

(esztergom-szenttamási) préposti stallumra váltott. Eközben – Bernáth György tanúvallomása szerint Galgóczy János kinevezett rozsnói püspök halála (1776. április 6.) után – egy ideig a nagyszombati egyetem igazgatója⁶⁰⁶ is volt.

Batthyány József hercegprímás, esztergomi érsek (1776–1799) egyszerre két segédpüspököt kért 1776. novemberében Nagy István és Richvaldszky György (1776–1779) személyében. A pápa mindkettőjüket 1776. december 16-án nevezte ki, püspökké is együtt szentelte őket Batthyány hercegprímás 1777. március 9-én Pozsonyban. Nagy István a themiskürai címet nyerte el. Apostoli főjegyzői címet is viselt; 1777-ben esztergomi, majd 1778-tól nagyszombati általános helynök. 1804. május 5-én hunyt el Nagyszombatban.⁶⁰⁷

Tanúk

1. Szabó András⁶⁰⁸ Keresztelő Szent Jánosról nevezett budai prépost, esztergomi kanonok, apostoli protonotárius, 38 éves, 1776. november 23. A jelöltet 1754 óta ismerte, amikor Nagy a gyerkli plébánián szolgált, amely nincs messze a tanú születési helyétől; kanonoktársa.
2. Bernáth György⁶⁰⁹ udvari vagyongazdálkodási titkár és magyar ágens, 63 éves, 1776. november 23. Mint démendi plébánost, majd mint esztergomi kanonokot ismerte a jelöltet.

64. Okolicsányi János

80) 1734 Okolicsányi János (nagy)váradi püspök (*Magovaradinen./Varadinen.*, 1734–1736)

Okolicsányi János (József) Teplán (ma Teplafő, amely Teplafőszékely része) született Bars vármegyében, 1675. február 26-án, és másnap keresztelték meg. Édesapja Okolicsányi János, egy régi Liptó vármegyei magyar nemesi család sarja, édesanyja Thuránszky Zsófia. Keresztlevele tanúsága szerint a keresztapa, Thuránszky Gábor római katolikus hitéért vértanúhalált halt. VERESS anyakönyve szerint a második neve *József*, amelyet talán később kaphatott. NAGY három fiútestvéréről tud. Az *okolicsnai* (de Eadem) nemesi előnév vele kapcsolatban a vizsgált dokumentumokban nem tűnik fel. Az életrajzok nem egyszer Liptó vármegyét, illetve azon belül Okolicsnót adják meg Okolicsányi János születési helyéül, ez azonban az ehelyütt vizsgált dokumentumok ismeretében téves. Hasonló a helyzet több más, az életútjával kapcsolatos adat esetében is.

Alsóbb fokú tanulmányait (biztosan ott volt: 1690–1693) Nagyszombatban végezte, majd ugyanitt az egyetemen hallgatta a filozófiát (1694–1696), ahová az anyakönyv szerint a második évre iratkozott be, feltételezhető azonban, hogy az első akadémiai évet (1693–1694) is itt töltötte. A nemesi konviktus növendéke volt. Nagyszombatban bérállkozott. A teológiát Bécsben a Collegium Pazmanianum növendékeként kezdte 1696-ban (esküt 1697 januárjában tett). A harmadik évre került Rómába a Collegium Germanicum et Hungaricumba, ahová 1698. október 31-én érkezett meg. Szudiakónussá 1699. november 8-án,⁶¹⁰ diakónussá 1700. május

⁶⁰⁶ NÉMETHY szerint a teológiai kar igazgatója volt. NÉMETHY, 809.

⁶⁰⁷ Vö. t.k. *Libri Regii* 47.513, 47.535; *Hier. Cath.* VI (1958) 401; NAGY 8 (1861) 86; MKL 9 (2004) 448; VARGA, *Buda és Pest* 1860; KÁDÁR–KISS–PÓKA 3210; KMETY–SZÖGI–VARGA 6999; NÉMETHY, 809; KOLLÁNYI, 378–379; *Catholic Hierarchy* (2024. május 18.)

⁶⁰⁸ Esztergomi kanonok (1773–1804), a Collegium Pazmanianum prefektusa (rektor) (1775–1777), később az első kassai püspök (1804–1819). KOLLÁNYI, 385–386; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 330; Szabó András korábban pozsonyi kanonok (1768–1773) is volt. RIMELY, *Cap. Pos.*, 281.

⁶⁰⁹ Magyar kamarai ágens (ügyvivő) 1746–1780. Működött a Magyar Udvari Kancelláriánál is. FALLENBÜCHL, *A magyar kamara*, 331.

⁶¹⁰ A processzushoz csatolt eredeti tanúsítvánnyal ellentétben a *Liber ord.* 1699. november 16-ánál hozza a szentelést; a hely és a szentelő neve egyezik. Vö. *Liber ord.*, 239–240.

20-án, pappá 1700. augusztus 22-én szentelődött. Az Örök Várost 1700. szeptember 14-én teológiai doktorátussal hagyta el.

Először 1701 és 1703 között Felsőszeli, majd 1703-tól 1708-ig Szered plébánosa volt, majd pozsonyi kanonok lett. Ugyancsak 1708-ban, október 10-én Szent Margitról nevezett bélai apáttá nevezte ki III. (VI.) Károly. Koller József tanúsága szerint Okolicsányi János egy ideig Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725) titkára is volt; ez a tisztség talán pozsonyi idejéhez kötődhet. 1709. április 20-tól esztergomi kanonok lett. Ezt követően 1713. július 13-án novi (*Novien.*) választott püspökké, királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) és a Szentséges Üdvözítőről (Szent Megváltóról) nevezett lekéri apáttá nevezte ki az uralkodó.⁶¹¹ Az esztergomi káptalanban KOLLÁNYI szerint 1710. július 24-től gömöri főesperes, illetve ebben az évben nevezték ki a nagyszombati Stephaneum rektorává. Ugyancsak KOLLÁNYI szerint 1719. február 6-tól olvasókanonok, azonban még gömri főesperesként említi az az 1719. március 19-én kiadott diploma, amelyben III. (VI.) Károly az alsó-magyarországi Királyi Tábla prelátusává nevezte ki Okolicsányi Jánost. Utódját a Királyi Táblára 1724-ben nevezték ki, miután a későbbi váradi püspök a Hétszemélyes Tábla ülnöke⁶¹² lett. KOLLÁNYI szerint 1727. június 6-án mondott le az olvasókanonoki stallumáról. Ehelyett Szent István első vértanúról nevezett esztergom-várbeli (esztergom-szentistvánvári) prépost lett, amely méltóság a káptalani rangsorban az olvasókanonokság alatt állt ugyan, de mégis a káptalanon belül működött. Váradi processzusának egyik tanúja, Keve Károly szerint részt vett az országgyűléseken, valamint 1727-ben öt misszionárius számára tett egy alapítványt, amelynek köszönhetően 1734-ig 16 ezren tértek katolikus hitre. Ezen túl – a tanúvallomás kitér rá – nevéhez fűződik a trinitáriusok számára épült nagyszombati Szentháromság-templom dotálása, amelyet a hozzá tartozó kolostorépülettel együtt ő maga áldott meg; ezen túl az árvizeknek kitett ottani ferences kolostor biztosításáról is gondoskodott, valamint ő építtette a lekéri Szent Megváltó-templomot. A tanú azt is hozzátette, hogy néhány hónappal püspöki kinevezése előtt 700 forintot adományozott Szűz Mária tiszteletére a pálos szerzeteseknek. Az életrajzok szerint a pozsonyi Emericanum alapítványát is támogatta.

Váradi püspökké 1734. október 13-án tette meg az uralkodó. Ekkor novi választott püspök, lekéri apát, esztergom-szentistvánvári prépost, esztergomi kanonok, királyi tanácsos és a Hétszemélyes Tábla ülnöke. A pápa 1735. január 17-én prekonizálta. Püspökké április 24-én szentelte Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (herceg-püspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751) Bécsben. Váradon tervbe vette többek között az új székesegyház építését, azonban 1736. november 20-án⁶¹³ Püspökiben (ma Bihar-püspöki) elhunyt. Várad-Olasziban (ma Nagyvárad része) a ferences-templomban temették el.⁶¹⁴

Tanúk

1. Keve Károly⁶¹⁵ áldozópap, apostoli főjegyző, 37 éves, 1734. november 3. Hét éve ismerte meg a jelöltet, amikor Keve a nagyszombati Adalbertinumban tanult.

⁶¹¹ A bélai apátság ezzel megürült, mivel 1713. augusztus 29-én újra adományozták. *Libri Regii* 30.52.

⁶¹² Az életrajzok kinevezését a Hétszemélyes Táblára 1723-ra teszik.

⁶¹³ Szlopnjai Elek piarista az egyházmegyéről tett 1737-es tanúvallomásában november 21-re teszi a halál időpontját. AAV Arch. Conciat., Processus Consist., 123, fol. 539v.

⁶¹⁴ Vö. t.k. *Libri Regii* 28.21, 30.34, 30.35, 32.226, 34.262, *Hier. Cath.* VI (1958) 432; NAGY 8 (1861) 204, 207, 211; MKL 9 (2004) 972; JAKUBINYI, 96; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/16683; KMETY–SZÖGI–VARGA 3329; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 346; VERESS, 99–100; *Liber ord.*, 239–240; NÉMETHY, 828; RIMELY, *Cap. Pos.* 275; KOLLÁNYI, 328; GÁNÓCZY 2 (1776) 412–423; FAZEKAS 946; BUNYITAY VINCE – MÁLNÁSI ÖDÖN, *A váradi püspökség a száműzetés és az újraalapítás korában*, Debrecen 1935, 234–236; *Catholic Hierarchy* (2022. november 26.)

⁶¹⁵ Vö. SZINNYEI 6 (1899) 172.

2. Koller József⁶¹⁶ cs. tanácsos, magyarországi referendárius, 46 éves, 1734. november 4.⁶¹⁷ A jelöltet huszonöt éve ismerte meg, amikor Okolicsányi még pozsonyi kanonok volt, ő pedig a városban tartózkodott.

3. Orazio Turi⁶¹⁸ (Oratius Turi), nemes, Kollonich⁶¹⁹ bíboros kamarásmestere, 60 éves, 1734. november 4. Harminchét éve ismerte a jelöltet, még Rómában a Collegium Germanicum et Hungaricumban találkozott vele először.

65. Országh András

41) 1776 Országh András pécsi segédpüspök (*Mynden.*, 1776–1788)

Országh András Nyitra vármegyében, Érsekújvárott született, ott keresztelték 1726. november 16-án. Szülei Országh György és Kottyta Mária. A korban a család nevét egyaránt használták rövidebb (*Ország*) és hosszabb (*Országh*) változatban, a keresztlevélben a rövidebb változat tűnik fel. Nemesi származása kétségen felül áll, azt a tanúk is megerősítik. A későbbi szócikkekben előfordul vele kapcsolatban a *dezséri*, a *dezericzky* és a *derzsericzi* praedicatum is, azonban a kinevezésével kapcsolatban kutatott dokumentumok nem utalnak arra, hogy Országh András ilyen nemesi előnevet használt volna. Eredetileg a Trencsén vármegyei Dezsér (*Dezsericza*) településen volt honos a *Desericzky*, másnéven *Dezericzky* család, és onnan elszármazva vált többfelé. Országh István bátyját, András akkor már pécsi kanonokot követte Baranya vármegyébe. István felesége révén rokonságban álltak a korábban szintén pécsi kanonok Christovich Imre csanádi püspökkel (1777–1798) is. Országh Istvánnal kapcsolatban tűnik fel a *Dezericzky de Eadem* [=de Dezsericza, Dezsér] *alias Országh* név is. István utódai használják majd a településnévvel összefüggő nemesi előnevet az Országh családnév előtt.

Alsóbb fokú tanulmányait Országh András Nagyszombatban végezte (biztosan ott volt: 1739–1742), majd ugyanott az egyetemen folytatta, ahol az anyakönyv szerint 1745-ben kezdett a filozófia második évével. Feltételezhető azonban, hogy már az első akadémiai évben (1744–1745) is ott volt. Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök (1742–1743) 1742-ben bérmálta meg. A kisebb rendekben ugyanő részesítette 1743. március 13-án. A teológiát ugyancsak Nagyszombatban, 1747–1751 között végezte. A Stephaneum növendéke volt. Szubdiakónussá Szörényi László szerémi püspök (1733–1752) szentelte 1749. szeptember 7-én, diakónussá és pappá pedig Gjon Nikollë Kazazi szkopjei érsek (1743–1752) 1749. november 23-án, illetve 1750. január 18-án.

Klimo György pécsi püspök (1751–1777) vitte magával Pécsre, ahol először a püspök szertartójaként működött. 1757. január 23-án vették fel a káptalanba. Ugyanazon év október 22-től a szeminárium prefektusa volt, amely tisztséget tizenkét éven keresztül töltött be. 1767. augusztus 12-től haláláig uralkodói kinevezés révén a Keresztelő Szent Jánosról nevezett pécsvári préposti (kispréposti) címet is birtokolta. A kanonoki testületben 1767. november 28-tól olvasókanonok, 1775. december 17-től éneklőkanonok. 1768. május 2-től volt általános helynök.

Klimo előrehaladott kora és betegségei miatt Országh András segédpüspökül kérte. Processzusát nuncius hiányában az auditor vezette. A processzus érdekessége, hogy Rómában

⁶¹⁶ Koller József magyar királyi udvari tanácsos és referendarius, Koller Ignác veszprémi püspök (1762–1773) édesapja.

⁶¹⁷ Arch. Nunz. Vienna: november 5.

⁶¹⁸ Elképzelhető ugyan az ősi Thurn családdal való rokonság, azonban az egyszerű *nobilis* jelző egy másik családhoz tartozást sejtet.

⁶¹⁹ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd herceg-érsek (1722-től).

azért kellett felmentést kérni, mivel jóhiszeműen, de túl korán, a kifejezett pápai engedély nélkül kezdték el Bécsben a processzust. Hasonló érdekesség, hogy az eredeti szentelési tanúsítványban a kisebb rendeknél összekeverték Frivaisz Ignác (1744–1748) és Zichy Ferenc esztergomi segédpüspököket: a helytelenül megadott névhez (Frivaisz) helyesen a Zichy által viselt címzetes püspöki titulust adták meg. Az azonosítás egyszerű, ugyanis Frivaisz Ignác ekkor, azaz 1743-ban még nem volt püspök. A két tanú – egyáltalán nem szokatlan módon – a nunciatúrára beküldött tanúsítványok alapján nyilatkozott a jelölt adatairól, így az ott szereplő téves adatokat ők is tévesen adták meg. A káptalan tanúsítványa szerint 3 ezer forint jövedelemre számíthatott. A pápa 1776. április 15-én nevezte ki Országgh Andrást pécsi segédpüspöknek mündoszi címmel. Püspökké május 19-én szentelték. 1788. február 18-án hunyt el, a pécsi székesegyházban temették el.⁶²⁰

Tanúk

1. Pavich József magyar udvari kancelláriai jegyző, 34 éves, 1776. február 24. Huszonnégy éve ismerte a jelöltet.
2. Pravdich József pécsi egyházmegyei áldozópap, teológiai hallgató, 28 éves, 1776. február 24. Ő tíz éve ismerte a jelöltet.

66. Paksy János

115) 1762 Paksy János (Ivan Krstitelj Paxy, *Sirmien.*, 1762–1770)

104) 1770 Paksy János (Ivan Krstitelj Paxy, *Zagrabien.*, 1770–1771)

Paksy (korabeli írásmóddal Paxy) János György Ignác a Szatmár vármegyei Nagykárolyban született 1718. április 13-án, ahol ugyanaznap keresztelték meg. Az életrajzok általában nem említik születési helyét és idejét. A tanúvallomások szerint erdélyi származású volt, azonban a keresztlevél és az IVANČAN által felhasznált dokumentumok is egyértelművé teszik, hogy valójában Szatmár vármegyéből származott. Az édesanya Bestendorfer Katalin (Katharina Bestendorfer), aki a környékre nem sokkal azelőtt betelepült württembergi sváb családok egyikéhez tartozhatott, a keresztlevél tanúsága szerint maga is nemes. A későbbi püspök édesapja Paksy (Paxy) Miklós. NAGY szerint Paksy János nem, vagy csak nagyon távoli rokona lehetett a 14. században felemelkedett, ekkorra férfiágon kihaltnak tekintett, azonos nevű Paksy vagy Paxy családnak, amelyből Paksy Balázs győri püspök (1525–1526) is származott. Fontos különbség a két Paksy család közt, hogy míg előbbieket a pákosi (*de Pakos*) praedicatumot használták, addig utóbbiaknál nem tűnik fel nemesi előnév. Paksy Miklós, az apa azonban mégis nemzeti úr (*perillustris et generosus dominus*) volt a keresztlevél szerint, azaz tekintélyes ősökkel rendelkezett, illetve fontosabb társadalmi szerepet töltött be. A család előkelő származására utal az is, hogy a későbbi püspök több keresztnevet kapott. Elgondolkodtató azonban, hogy a szerémi püspöki kinevező diploma szövege nem egy régi nemesi családhoz tartozó titulusokat használja, hanem az újkori magyar közjogban gyakran a nem vagy nem honos nemesi származás esetén használt formában (*honorabilis Joannes Baptista Paxy*) címezte Paksy Jánost. Igaz, az okirat kiemelten hangsúlyozta a kinevezett vérrokonságát a Mohács előtt felemelkedett Paksy család tagjaival, azok érdemeit a nemesi

⁶²⁰ Vö t.k. *Libri Regii* 47.492, 61.9; *Hier. Cath.* VI (1958) 299; NAGY 3 (1858) 294–295; 8 (1861) 288; KEMPELEN 3 (1912) 314., 8 (1914) 93; SZINNYEI 9 (1903) 1407; MKL 10 (2005) 214; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/26365; KÁDÁR–KISS–PÓKA 3273; KMETY–SZÖGLI–VARGA 7002; FEDELES, 521; KAPOSZI ZOLTÁN, *A Felvidék és a Dél-Dunántúl gazdasági és társadalmi kapcsolatai a 18–19. században*, Közép-Európai Közlemények 4/12 (2011/1) 41–51; *Catholic Hierarchy* (2021. november 9.)

címeket adományozó oklevelekhez hasonló részletességgel felsorolva. A királyi diploma feltehetőleg arra is hivatott volt, hogy ez ügyben törvényesítsen egy kétséges helyzetet.

Bisztriczey György tanúvallomása alapján Paksy János az alsóbb fokú tanulmányait Zágrábban végezte. Ezt erősíti, hogy Branjug György zágrábi püspök (1723–1747) itt adta fel Paksy Jánosnak a kisebb rendeket 1735. március 5-én. A filozófiát azonban 1735 őszen már a bécsi Collegium Croaticum növendékeként kezdte meg. Csak a processzus bécsi anyagában lelhető fel az a tanúsítvány, amely szerint Paksy tagja volt az egyetemi Mária kongregációnak. Az ilyen tagság papnövendékeknél egyáltalán nem volt rendkívüli, valószínűleg ezért sem küldték tovább ezt a dokumentumot Rómába. Paksy Bécsben filozófiából doktorátust szerzett 1738-ban. Teológiát a bolognai Collegium Illyrico-Hungaricumban hallgatott, ahol 1738. november 25-én kezdett. Tanulmányait 1742-ben fejezte be. IVANČAN szerint Zágrábba tért vissza Paksy, eszerint itt szentelte őt Branjug György szubdiakónussá 1743. április 5-én⁶²¹, diakónussá 1743. április 15-én, majd pappá 1743. június 8-án.

Először Drenyére került. Dumbovich Balázs tanúvallomása megerősíti, hogy már 1743-ban is ott volt. Először plébániai kormányzó (*administrator*) volt, a plébánosi esküt 1746. május 12-én tette le. Klobusiczky Ferenc zágrábi püspök (1748–1751) Paksy Jánost 1749 végén a káptalan jelölése nélkül császári kanonokká nevezte ki, azonban még 1750-ben is Drenyén volt. Az 1751-es pozsonyi országgyűlésen Paksy a császári káptalan követeként vett részt. Nádasdy Lipót magyar királyi kancellár (1746–1758) ajánlására Paksy János 1751-ben zágrábi kanonok és Thauszy Ferenc zágrábi püspök (1751–1769) oldalkanonokja lett. A káptalanban 1756-tól császári prépost és az egyházmegye alsó-szlavóniai részének általános helynöke. Az uralkodó 1753. október 15-én B.Sz.M.-ről nevezett albei (ócsai) préposttá is kinevezte, amely címet püspöki kinevezéséig viselt. Amikor Barkóczy Ferenc esztergomi érsek bezárta a (1761–1765) a bécsi Collegium Pazmanianumot, a zágrábi püspök és káptalan Bécsbe küldte Paksy Jánost, aki 1762 elején megvásárolta az épületet a Collegium Croaticumnak.

Az uralkodó 1762. július 28-án Paksy Jánost szerémi püspökké és Szent Péterről nevezett pozsegai (pozsegaszentpéteri) préposttá nevezte ki. A prekonizációra 1762. december 20-án került sor. Thauszy Ferenc szentelte püspökké Paksyt Zágrábban 1763. április 17-én. Mária Terézia 1767. november 13-án a Szent Keresztről nevezett murai (murakeresztúri) apáttá is kinevezte. Ekkor már viselte szerémi püspöki és pozsegaszentpéteri préposti méltósága mellett a dalmát-horvát-szlavón (röviden horvát) királyi tanácsosi címet (*consilii regii in regnis nostris Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae ordinati consiliarius*). 1770. április 18-tól valóságos belső titkos tanácsos.⁶²²

Az uralkodó 1770. április 23-án zágrábi püspökké nevezte ki Paksy Jánost. A kinevezéssel együtt járt a B.Sz.M.-ről nevezett topuszkai apátság és a Berzence örökös grófja (*perpetuus comes de Berzencze*) praedicatum. A zágrábi kinevezés a horvát tanácsosi címet igen, azonban a pozsegaszentpéteri préposti és a murakeresztúri apáti méltóságokat nem említi, ennek ellenére utóbbinak Paksy biztosan a birtokában volt zágrábi kinevezésekor, mivel azt csak ezt követően adományozták újra. A prekonizáció 1770. szeptember 10-én történt meg. Ő hozta létre a túrmezei (Turopolje) főesperességet. Paksy János 1771. december 20-án Varasdon váratlanul elhunyt. A zágrábi székesegyházban helyezték örök nyugalomra, belső szerveit azonban a varasdi plébániatemplomban temették el.⁶²³

⁶²¹ IVANČAN szerint 1743. március 30., azonban a tanúsítvány egyértelmű. Vö. IVANČAN, 822.

⁶²² AT-OeStA/HHStA RK GehR 5-1-39 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Paxy, Johann Baptist, Bischof, 1770.04.18. (2024. április 2.)

⁶²³ Vö t.k. *Libri Regii* 43.67, 46.46, 46.47, 47.525, 48.313–316, 49.103; *Hier. Cath.* VI (1958) 382; NAGY 9 (1862) 14–19; *Illyrici Sacri* V (1775) 602, VII (1817) 570–571; MKL 10 (2005) 433–434; *Olasz egyetemek*, 558; IVANČAN, 822–824, 1163.; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 161–162; *Zagrebački biskupi*, 413–417; *Catholic Hierarchy* (2024. január 3.)

Tanúk

1. Bisztriczey György⁶²⁴ (Juraj Bistricej) szent Benedekről nevezett kaposfői prépost, zágrábi kanonok, 40 éves, 1762. szeptember 1. Huszonhét éve ismerte a jelöltet, a közös zágrábi tanulmányaik éveiből, valamint bolognai tanulóidejéből is, továbbá immár nyolc éve kanonoktársa.
2. Dumbovich Balázs⁶²⁵ (Blaž Dumbović) zágrábi kanonok és a bécsi Collegium Croaticum rektora, 38 éves, 1762. szeptember 1. A jelöltet 1743 óta ismerte, amikor az ő vezetése alatt volt Paksy plébánián, majd kanonoktársak lettek.
3. Bisztriczey László⁶²⁶ magyar kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár, 47 éves, 1770. július 3. A jelöltet 1736 óta ismerte, együtt jártak iskolába.
4. Franyul Márk⁶²⁷ (Marko Franjul) modrusi kanonok, apostoli főjegyző, 74 éves, 1770. július 3. Sok éve ismerte a jelöltet, gyakran volt vele.

67. Palkovics Gábor

106) 1752 Palkovics Gábor szvidnici (*Svidnicen.*) püspök, görögkatolikus rítusvikárius (*pro populis dioecesis Zagrabien. ritus Graeci*; 1777: Kőrösi Egyházmegye) (bazilita, Gabrijel Palković, *Drusiparen.*, apostoli vikárius, 1752–1759)

Palkovics Mihály (szerzetesi néven Gábor, horvát nevén Gabrijel Palković) Késmárk szabad királyi városban (Szepes vármegye) született, ott keresztelték meg 1715. április 15-én latin rítusban. Szülei Palkovics Pál és házastársa, Mária. Major Gergely tanúvallomása szerint az édesapa görögkatolikus volt, az édesanya római katolikus. A vizsgált dokumentumok alapján nem nemesi származású.

Rómában végezte teológiai tanulmányait. Bazilita szerzetesként a Szent Atanáz-templomban 1740. december 18-án lektorrá, 1740. december 21-én szubdiakónussá és diakónussá, majd 1741. november 12-én pappá szentelték. A processzus tanúvallomásai alapján Palkovics Gábor négy évet tölthetett Rómában. Pappá szenteléséről a tanúsítványt 1742. április 23-án állították ki. Ezek alapján feltételezhető, hogy az 1738–1742 közötti négy akadémiai évet tölthette Rómában.

Miután 1739-ben a szerb ortodoxok felégették a márcsai kolostort, a zsumerki kapitányság területén maradt meg kettő görögkatolikus egyházközség. (Itt eredetileg négy egyházközség volt, a másik kettő ortodox lett.) A processzusához csatolt, de az unitusok helyzetéről szóló feljegyzés⁶²⁸ szerint a két megmaradt hely, a Szűz Mária és a Szent Péter egyházközségek parókusa volt Palkovics Gábor.

Mária Terézia 1751. április 26-án szvidnici püspökké, egyben a zágrábi püspök rítusvikáriusának (*ad episcopatum Svidnicensem, vicario episcopi Zagrabienensis in ritu Graeco titulo gerendum*) nevezte ki. Rómába jóval későbbi, 1752. február 17-i dátummal prezentálták a jelöltet. A Szentszék a korábbi gyakorlatnak megfelelően nem az uralkodó kinevezettjeként, hanem szuverén módon kinevezett apostoli vikáriusként tekintett a területért felelős főpásztor hivatalára, ezért a bécsi nunciatúra és a Szentszék között a megfelelő diplomáciai megoldás megtalálása érdekében levelezés kezdődött. Palkovics Gábort végül úgy nevezte ki a Szentszék, mintha a királyi diploma nem létezne, azonban a jelöltet személyében nem vitatta. A

⁶²⁴ Zágrábi kanonok (1752–1768). IVANČAN, 830–831.

⁶²⁵ Zágrábi kanonok (1760–1787). IVANČAN, 845–846.

⁶²⁶ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁶²⁷ Zenggi származású, 1747-től modrusi kanonok. PFEIFFER, 416–417.

⁶²⁸ Az 1751-es dokumentum a Kőrösi Egyházmegyénél kerül közlésre.

Propaganda Fide Kongregáció vonatkozó, 1752. május 8-i dekrétumát a Szentszék július 30-án hagyta jóvá. Ezt követte az 1752. augusztus 4-én kelt bréve, amellyel a pápa Palkovics Gábor bazilita szerzetest a Zágrábi Egyházmegyében és Horvát-Szlavónországban lévő vlachok, másként görögök apostoli vikáriusává (*vicarius apostolicus pro Vallachis seu Graecis commorantibus in dioecesi Zagradiensi et in regnis Croatiae et Slavoniae de pertinentiis regni Hungariae coronae*) nevezte ki Drizipara (*Driziparenus seu Drusiparenus*) címmel. Püspökké 1752. november 5-én szentelte Máriapócson Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius, egrí rítusvikárius (1743–1767).⁶²⁹ A vonatkozó tanúsítvány és a tanúvallomások szerint évi 1 500 forint állt rendelkezésére. Palkovics Gábor püspökként folytatta a megmaradt unitusok lelkigondozását. 1759. február 25-én hunyt el Karlócán.⁶³⁰

Tanúk

1. Mikinovich József⁶³¹ (Josip Mikinović) zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, 38 éves, 1752. március 7. A jelöltet nyolc éve ismerte, amikor hazatért Rómából; gyakran jött a zágrábi püspökhöz, amikor a görögkatolikus parókus volt a varasdi generalátus területén.

2. Major Gergely⁶³² (Grigore Maior) OSBM, fogadalmas szerzetes Erdélyből, megbízott a bécsi udvarnál, 35 éves, 1752. március 7. A jelöltet 1740-ben ismerte meg, amikor ő maga a Collegium Urbanum, a jelölt pedig a Collegium Graecum növendéke volt, de később Bécsben is találkoztak.

68. Pálma Ferenc Károly

78) 1781 Pálma Ferenc Károly kalocsa-bácsi segédpüspök (*Colophonien.*, 1780–1787)

Pálma Ferenc Károly Rózsahegyen, Liptó vármegyében született, és 1735. augusztus 19-én keresztelték meg ugyanott. A történeti névtárak egyöntetűen előző napra, augusztus 18-ra teszik a születési dátumot. Szülei Pálma Ferenc és hitvese, Mária. A *szoblahói* nemesi előnév a püspökkel kapcsolatban a korabeli dokumentumokban nem tűnik fel, feltehetőleg csak később kezdi használni a család, amelynek neve *Palma*, illetve később *Pálma*ként is ismeretes. Az életrajzok a püspök keresztneveit gyakran felcserélik feltehetően amiatt, mivel inkább második keresztnevét, a Károlyt használta. Legalább egy fiútestvére volt.⁶³³

A jezsuita rendbe 1750. október 18-án lépett be, LUKÁCS szerint Trencsénben. A noviciátust azonban Bécsben végezte, majd 1752-ben Szepeshelyre (ma Szepesváralja része) küldték, ahol grammatikát tanított. A következő évben Kassára került, ahol filozófiát tanult, illetve grammatikát és poétikát oktatott. 1759-től egy évet Budán töltött, ahol a retorika preceptora lett. 1761-től 1764-ig Bécsben találjuk, ahol a teológiát bakkalaureátusi fokozattal

⁶²⁹ Egyes helyeken, például a *Catholic Hierarchy* oldalán Nagykároly a szentelés helye (az időpont is eltér), azonban Nagykároly mint helyszín valószínűtlennek tűnik. Vö. *Catholic Hierarchy* (2023. szeptember 11.)

⁶³⁰ Vö. t.k. *Libri Regii* 42.195; *Hier. Cath.* VI (1958) 201; MKL 10 (2005) 467; PUSKÁS BERNADETT, *A máriapócsi kegytemplom és bazilita kolostor*, Művészettörténeti értesítő 44 (95/3–4) 169–191, különösen 171; *Catholic Hierarchy* (2023. szeptember 11.)

⁶³¹ Zágrábi kanonok (1749–1789). IVANČAN, 819–821.

⁶³² Major Gergely fogarasi püspök: 62)

⁶³³ NAGY szerint egy fiútestvére (talán bátyja) volt, de ő is bizonytalan a leszármazás tekintetében; KEMPELEN szerint két fiútestvére volt, de adatai teljesen eltérnek NAGY családfájától, illetve nála az apa keresztneve sem ugyanaz, mint ami a keresztlevélben olvasható. KEMPELEN továbbá azt sem zárja ki, hogy Pálma az 1687-ben „állítólag” (*sic!*) indigenátust nyert *Palm* családhoz tartozik. WURZBACH ugyancsak bizonytalan a családi hovatartozással kapcsolatban. Vö. NAGY 9 (1862) 88–89; KEMPELEN 8 (1914) 152–153; WURZBACH 21 (1870) 243.

zárta. Itt szentelték pappá 1763. szeptember 4-én. Ezt követően 1772-ig Nagyszombatban a nemesi konviktus prefektusa. Itt tett örökfogadalmat 1769. február 4-én.⁶³⁴ 1772-ben a bécsi Theresianumba helyezték prefektusnak. SZILAS szerint jezsuita működési ideje alatt Felsőbányán is tanított, azonban ez valószínűtlen.

A rend feloszlását követően Bécsben maradt. Bécsi éveirehöz kötődik több, Magyarország történetével foglalkozó műve, azonban már korábban elkezdett írni: nagyszombati idejében is láttak napvilágot heraldikai és magyar történeti tárgyú írásai. Palma Károly Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsekkel (1776–1784) egy időben került Kalocsára, amikor Mária Terézia 1776. március 8-án kalocsai kanonokká nevezte ki. A kinevező diploma tanúsága szerint ekkor Albert szász-tescheni herceg (1738–1822), Magyarország helytartója (1765–1780), valamint hitvese, Mária Terézia leánya, Habsburg-Lotharingiai Krisztina (1742–1798) főhercegnő udvari káplánja volt. A káptalanban 1776. március 8-tól aktuális kanonok, április 6-tól tiszai főesperes, december 21-től bácsi kisprépost, 1780. október 1-től örkanonok, majd 1781. április 27-től nagyprépost volt. A processzus során a tanúk megjegyezték, hogy az érsek oldalkanonokjaként is működött.

Patachich Ádám segédpüspökül kérte Palma Károlyt, mivel már hosszú ideje nem tudta ellátni a főegyházmegyében a nyilvános funkciókat. Az uralkodói engedélyt követően 1780. november 2-án fordult a bécsi nunciushoz. A pápa 1781. április 2-án nevezte ki Pálmát kolofóni címzetes püspökké. A főpásztor tanúsítványa szerint az örkanonoki 1 400 forintos jövedelme mellett az érseki asztal terhére segédpüspökként további 1 600 forint éves bevételre számíthatott. Patachich Ádám halálát követően, 1784. július 20-tól a széküresedés ideje alatt haláláig káptalani helynök volt. Pesten, a szervita rendházban⁶³⁵ hunyt el 1787. február 10-én. Ugyanott, a szervita, azaz Szent Anna-templom kriptájában⁶³⁶ temették el.⁶³⁷

Tanúk

1. Kirchschlager József⁶³⁸ váci kanonok, 48 éves, 1781. március 10. Évtizedekkel korábban együtt lakott a jelölttel a bécsi jezsuita kollégiumban.
2. Antonius Kurz⁶³⁹ a Magyar Királyság közoktatási ágense, 42 éves, 1781. március 10. Nyolc éve ismerte meg a jelöltet, amikor a bécsi Theresianumban laktak együtt.

69. Patachich Ádám

- 83) 1759 Patachich Ádám (nagy)váradai püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, 1759–1776)
77) 1776 Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek (*Colocen. et Bachien.*, 1776–1784)

Adam (Aleksandar) Patačić od Zajezde (zajezdai – 1735-től báró – Patachich Ádám, illetve Ádám Sándor) – ellentétben egyes életrajzok, valamint egyes anyakönyvek eltérő

⁶³⁴ Másutt 1768. február 4. SZILAS, *Palma Károly Ferenc.*

⁶³⁵ Lakatos Adél levéltáros szíves közlése Palma perszonális anyaga (Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár) alapján (2024. május 21.); itt *Carolus Franciscus Palma* néven szerepel.

⁶³⁶ Hegedűs András igazgató úr szíves közlése a Pest-Belvárosi Főplébánia halotti anyakönyve (Prímási Levéltár) alapján (2024. június 6.). A pontos hely nem egészen egyértelmű, a kripta és a szervita atyák azonban világosan kiolvashatóak; itt *Carolus Palma* néven szerepel.

⁶³⁷ Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 174, *Libri Regii* 50.91; NAGY 9 (1862) 88–89; KEMPELEN 8 (1914) 152–153, SZINNYEI 10 (1905) 209–210; WURZBACH 21 (1870) 243–244; MKL 10 (2005) 473; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1140; SZILAS, *Palma Károly Ferenc.*; LAKATOS, 148; *Schem. Col.*, 13; *Diarium illustrissimi ac reverendissimi domini domini Francisci Caroli Palma...* Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár (KFK) Ms 256.

⁶³⁸ Korábban jezsuita (+1796). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 723–724.

⁶³⁹ Áldozópap, korábban jezsuita (+1795). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 824.

adataival – 1716. február 18-án részesült a keresztségben Hreneticsen, amely a Horvát Határőrvidéken lévő Károlyváros területéhez tartozott. Időnként károlyvárosinak is mondják, de Petrovich Mátyás zágrábi kanonok is utal 1759-es tanúvallomásában arra, hogy a későbbi érsek Károlyváros mellett született. A születés helye minden bizonnyal a család Károlyváros melletti Kastell (Castel) néven említett kúriája.⁶⁴⁰ Az 1735-ben kiállított keresztleveél csak az *Ádám* nevet említi, VERESS anyakönyve azonban ugyanabban az évben *Ádám Sándor* néven sorolja. A Patachich család eredete a 14–15. századra vezethető vissza; alapítói a török elől menekülve érkeztek Boszniából Horvátországba. Édesapja a család ifjabb ágának bárói alágából Miklós, a keresztleveél szerint a Horvát Határőrvidék nemesi századának kapitánya, őrnagy, a károlyvárosi erőd ezredese. Édesanyja a család idősebb ágából származó Patachich Pudenciána.⁶⁴¹ A házaspárnak összesen hat gyermeke született (három fiú és három lány), közülük Ádám volt a legidősebb. 1735. május 21-én az akkor már özvegy édesanyja, vele két fia és két lánya, köztük Ádám is báróságra emeltetett. Patachich Gábor kalocsa-bácsi érsek (1733–1745) egyik testvérének az unokája Ádám, aki így Gábor érsek másodunokaöccse.

Patachich Ádám Zágrábban végezte alsóbb fokú tanulmányait. Az egykorú életrajzok (GÁNÓCZY, KATONA) szerint Grazban kezdte a filozófiát, azonban VERESS anyakönyve csupán a bécsi Collegium Croaticumban töltött éveket említi. A kisebb rendekben 1734. március 20-án részesült a bécsi Stephansdombban. A Bécsi Egyetem tanúsítványa szerint Patachich Ádám három évet végzett a császárvárosban. A dokumentum korábbi, esetlegesen másutt végzett filozófiai tanulmányokat nem említi, azt azonban igen, hogy Patachich a bölcséleti téziseit két órán keresztül elnök nélkül – mint egy doktor (*ex vero ut doctor*) – védte meg, és a császár pedig képviselője útján aranyláncot adományozott számára. VERESS anyakönyve olvasatában ez filozófiai doktorátust jelent. A római Collegium Germanicum et Hungaricumba 1735. november 6-án érkezett meg. A szubdiakonátus rendjében 1738. szeptember 20-án a Lateráni bazilikában, a diakonátusi rendben december 7-én a vicesgerens házikápolnájában, a papság szentségében pedig ismételten a Lateráni bazilikában december 20-án részesült. Eközben abban a megtiszteltetésben volt része, hogy 1738-ban Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában. 1739. március 15-én a kollégiumban teológiai doktorátust szerzett. Irodalmi érdeklődését jól jellemzi, hogy négy nappal később, március 19-én az Árkádia tagja lett. Ezt követően, május 11-én elhagyta az Örök Várost. Várad processzusának érdekessége egy 1739. május 10-i dátummal kiadott igazolás, amelyben a CGU rektora Patachich Gábor hazatérése okán igazolja, hogy az ifjú pap nem áll semmilyen eltiltás alatt, így szentmisét celebrálhat, illetve minden más papi funkciót is végezhet.

Hazatértét követően a családi birtokra, Verbovecre került. Plébánosi esküjét 1739. november 24-én tette le. Itteni szolgálata nem tartott sokáig, mivel 1741. április 21-én zágrábi kanonok lett. Időközben, 1740. december 24-én a plébánia mellett egy másik javadalmat is elnyert, nevezetesen az uralkodó B.Sz.M.-ről nevezett ábrahámi apáttá nevezte ki. A javadalom azonban csekély jövedelemmel járt, így 1743. május 15-től már a Szent Benedekről nevezett kaposfői préposti címet viselte, amelyet egészen várad kinevezéséig megtartott. Kanonokként egyházi, politikai és katonai vonatkozású feladatokban is részt vett. A káptalanban 1745-től vaskai, 1749. november 19-től gorikai, végül 1751. december 9-től besenyői főesperes. Patachich alezredesi rangban 1749-ben a káptalanhoz tartozó dubicai vár parancsnoka (*zapovjednik*) is lett, ez utóbbi tisztségét azonban rövidesen fel kellett adnia: az 1751-es

⁶⁴⁰ Egy 2018-as diplomadolgozat Kastellt (Kaštel) Zamlacsszentvid (Vidovec) település területén feltételezi, amely azonban Hreneticstől, illetve Károlyvárostól igen messze, Szlavóniában található. Abban igaza van a szerzőnek, hogy a családi birtokainak nagy része valóban arrafelé volt található. Vö. MAJA PAVLINIĆ, *Arhitektura izvangradskih posjeda obitelji Patačić*, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za povijest umjetnosti, Diplomski rad, Zagreb 2018, 44.

⁶⁴¹ Több magyar életrajz és a korábban általam is hozott Prudenciána (Prudencia) név a keresztleveél szerint valójában téves. A név a magyar fül számára idegenül hangozhat ugyan, de Rómában ma is áll a tiszteletére szentelt *Basilica di Santa Pudenziana*, amely bíborosi címtemplom és egyike a legősibb római bazilikáknak.

országgyűlésen Patachich Ádám mint oldalkanonok vett részt, és ekkor novi (*Novien.*, ma Novigrad) választott püspökké és a Magyar Udvari Kancellária egyházi tanácsosává tette meg július 30-án Mária Terézia.

Patachich az üresedésben lévő váci püspökséget kérvényezte, azonban Mária Terézia Patachich kérvényére saját kezűleg jegyezte fel a következő szavakat: „*Ich benenne Patachich zum Bischof von Großwardein*” (Patachichot nagyváradi püspökké nevezem ki). Kinevezése 1759. augusztus 29-én kelt, majd 1760. január 28-án prekonizálták. 1759. december 23-tól valóságos belső titkos tanácsos (*consiliarius actualis intimus*).⁶⁴² Migazzi Kristóf Antal bécsi hercegérsek (1757–1803) szentelte püspökké Bécsben. 1760. március 9-én. Székvárosába március 19-én vonult be, azonban az ünnepélyes birtokbavétel május 25-én történt. Ugyanezen a napon mondott le a zágrábi stallumáról. Váradon folytatta a székesegyház építését és az ortodoxok katolizálását. A klérus képzésének reformjára vonatkozóan is voltak tervei, valamint egy hatalmas püspöki palotát is felépíttetett. A kultúra mecénása volt, így udvarában pezsgő kulturális élet folyt. Pizetty Dávid János tanúvallomása szerint folyamatosan egyházmegyéjében rezideált, Bécsben ritkán látták. Amikor Mária Terézia 1764-ben megalapította a Szent István Rendet, az a megtiszteltetés érte, hogy augusztus 20-án ő mondhatott ünnepélyes beszédet a Rend első, pozsonyi dómban megtartott gyűlésén; 1778-ban azután a rend nagykeresztjében is részesült.

Bár vonakodott elhagyni Váradot, azonban Mária Terézia 1776. március 8-án kalocsabácsi érsekké nevezte ki. A prekonizációra szeptember 16-án került sor. Érseki rezidenciát építtetett, ahol könyvtára végül otthonra lelt. Patachich plébániákat is alapított, illetve az ő idejében nyomtatták az első egyházmegyei sematizmust. Kalocsán nem töltött sok időt, mivel többek között az 1777-ben Budára költöztetett nagyszombati egyetem királyi tanácsát elnökölte. Ekkor került sor Kalocsa újkori történetének első segédpüspöki kinevezésére Palma Ferenc Károly (*Colophonien.*, 1780–1787) személyében. 1784. július 16-án hunyt el Kalocsán. A főszékesegyházban temették el.⁶⁴³

Tanúk

1. Petrovich Mátyás⁶⁴⁴ (Matija Petrović) zágrábi kanonok, 37 éves, 1759. szeptember 24. A jelöltet húsz éve ismerte Bécsből és Horvátországból; zágrábi kanonoktársa volt.
2. Vass Mihály⁶⁴⁵ magyar udvari kancelláriai fogalmazó, 53 éves, 1759. szeptember 24. Több éve ismerte Patachich Ádámot, mindketten a Magyar Udvari Kancellárián szolgáltak.

⁶⁴² AT-OeStA/HHStA RK GehR 1-2-36 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Batachich, Freiherr Adam, Bischof, 1759.12.23. (2024. április 2.)

⁶⁴³ Vö. t.k. *Libri Regii* 39.17, 37.240, 39.248, 42.166, 45.92, 45.93, 46.140, 50.81–50.84; *Hier. Cath.* VI (1958) 173, 432; NAGY 9 (1862) 143; MKL 10 (2005) 662; JAKUBINYI, 97; VERESS, 154–155; IVANČAN, 801–803, 1147, 1152, 1158, 1182; GÁNÓCZY 2 (1776) 463–469; KATONA, *Hist. Col.*, 2 (1800) CLXXXIX–CCXV; Uő, *Kal. érs.*, 2 (2001) CLXXXIX–CCXV; *Schem. Col.*, 13; BUNYITAY VINCE – MÁLNÁSI ÖDÖN, *A váradi püspökség a száműzetés és az újjáalapítás korában*, Debrecen 1935, 316–350; PAVAO MAČEK, *Rod Patačiča od Zajezde. Rodoslovna raspava*, Zagreb 2004; TÓTH TAMÁS, «*Si nullus incipiat, nullus finiet*». *La rinascita della Chiesa d'Ungheria dopo la conquista turca nell'attività di Gábor Patachich e di Ádám Patachich*, *Arcivescovi di Kalocsa-Bács (1733–1784)* (CVH I/6.), Budapest–Róma–Szeged 2011; Uő, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye 18. századi megújulása Patachich Gábor és Patachich Ádám érsekek idején (1733–1784)* (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 8.), Budapest–Kalocsa 2014; MAJA PAVLINIĆ, *Arhitektura izvangradskih posjeda obitelji Patačič*, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za povijest umjetnosti, Diplomski rad, Zagreb 2018; TÓTH TAMÁS, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye plébániái a 18. század végén*, Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 93–108; *Catholic Hierarchy* (2023. január 3.)

⁶⁴⁴ Zágrábi kanonok (1756–1784). IVANČAN, 838–840.

⁶⁴⁵ Vass Mihály magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. NAGY 12 (1865) 87.

3. Muszka Miklós⁶⁴⁶ dr. theol., besztercebányai nagyprépost, apostoli főjegyző, 60 éves, 1776. július 29. Harminc éve ismerte a jelöltet, Bécsben ismerkedtek meg, de később ugyanitt, illetve Bécsben is találkoztak.

4. Bernáth György⁶⁴⁷ királynői vagyonekezelői titkár, cs. és kir. udvari ágens, a Zala vármegyei ítélőtábla ülnöke, 63 éves, 1776. július 29. – Bécsi tanulmányai alatt ismerte meg Patachichot, később az 1751-es pozsonyi országgyűlésen, illetve azután többször Nagyváradon találkozott vele.

5. Pizetty Dávid János⁶⁴⁸ (David Pizeti) B.Sz.M.-ről nevezett berettyói (szentjobbi) apát, zágrábi kanonok, a Collegium Croaticum rektora, 1776. július 31., 36 éves. Húsz éve ismerte a jelöltet, aki akkor zágrábi kanonok volt, a tanú maga pedig növendék.

70. Patachich Gábor

112) 1729 Patachich Gábor szerémi püspök (Gabrijel Herman Antun Patačić, *Sirmien.*, 1729–1733)

73) 1733 Patachich Gábor kalocsa-bácsi érsek (*Colocen. et Bachien.*, 1733–1745)

Gabrijel (Herman Antun) Patačić od Zajezde (zajezdai – 1706-tól báró, 1735-től gróf – Patachich Gábor, illetve Gábor Hermann Antal) – ellentétben egyes életrajzok, valamint egyes anyakönyvek eltérő adataival – 1699. május 3-án részesült a keresztségben Magyarlakon, Varasd vármegyében (Szlavón Határőrvidék). A születés pontos helye minden bizonnyal a család újlepenyei kúriája, amely a magyarlakai plébánia területén volt található. Az 1718-ban kiállított keresztlevelel csak a *Gábor* nevet említi, azonban néhány évvel korábban a nagyszombati anyakönyv a *Gábor Hermann*, míg VERESS anyakönyve ugyancsak 1718-ban *Gábor Hermann Antal* néven sorolja. Titulusként később feltűnik a Verbovec és Rakovec örökös ura (*perpetuus in Verbovecz et Rakovecz*) is. A Patachich család eredete a 14–15. századra vezethető vissza; alapítói a török elől menekülve érkeztek Boszniából Horvátországba. Édesapja a család ifjabb ága grófi alágának alapítója, Patachich Boldizsár, aki 1706. július 25-én bárói címet kapott. Édesanyja Geréczy Teréz. Összesen tizenhárom gyermekük született (nyolc fiú és öt lány), közülük Gábor a nyolcadik gyermek, egyben a negyedik fiú volt. 1735. május 21-én az akkor már elhunyt apa három élő fiúgyermeké, köztük Gábor érsek grófságra emeltetett. Patachich Boldizsár egyik testvére volt Patachich György SJ, boszniai püspök (1703–1716), míg egy másik testvérének, egyben a bárói alág alapítójának az unokája Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek (1776–1784), aki így Gábor érsek másodunokaöccse.

Patachich Gábor alsóbb tanulmányait Felső-Stájerországban a bencéseknel kezdte, majd Varasdon a jezsuitáknál folytatta. Filozófiai tanulmányait Nagyszombatban végezte 1715–1718 között, ahol az Adalbertinum konviktora, illetve a Seminarium Generale növendéke volt.⁶⁴⁹ A kisebb rendeket már felvette, amikor a teológia első évére Rómába küldték: a Collegium Germanicum et Hungaricumba 1718. október 19-én érkezett meg. Abban a megtiszteltetésben volt része, hogy 1721-ben Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában a Szentatya jelenlétében. 1722. április 4-én szentelték pappá a lateráni

⁶⁴⁶ (1713–1783). A Jézus Társasága feloszlata után 1773-tól székesfehérvári prépost, majd 1776-tól ő az első besztercebányai nagyprépost. *Libri Regii* 50.121; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1069; SZINNYEI 9 (1903) 427–428.

⁶⁴⁷ Magyar kamarai ágens (ügyvivő) 1746–1780. Működött a Magyar Udvari Kancelláriánál is. FALLENBÜCHL, *A magyar kamara*, 331.

⁶⁴⁸ Zágrábi kanonok (1768–1800). IVANČAN, 864–866.

⁶⁴⁹ A Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyve szerint „fuit convictor in seminario S. Alberti [*sic!*] et alumnus in Collegio generali regni Hungariae”. VERESS, 128.

bazilikában. A kollégiumban teológiai doktorátust szerzett. Az Örök Várost 1722. augusztus 30-án hagyta el.

1722. szeptember 6-án az uralkodó Szentlélekről nevezett hrapkói apáttá nevezte ki.⁶⁵⁰ Ekkor apostoli főjegyzői címe is volt már. 1723-ban előbb varasdi plébános (a plébánosi esküt 1723. május 4-én tette le), majd még ugyanebben az évben zágrábi kanonok lett. A káptalanban 1727-től komori főesperes. Káptalani helyét szerémi püspöki kinevezése után is szerette volna megtartani, azonban 1730-ban kénytelen volt lemondani a kanonokságról.

Az uralkodó 1729. június 27-én szerémi püspökké nevezte ki. A püspökség szerény bevételei miatt a Szent Péterről nevezett pozsegi (pozsegaszentpéteri) prépostságot is neki adományozta III. (VI.) Károly. A prekonizáció a pápai szék megüresedése miatt húzódott el, arra 1731. február 12-én került sor. Friedrich Karl von Schönborn-Buchheim bambergi és würzburgi herceg-püspök (1729–1746), birodalmi alkancellár 1731. április 8-án szentelte püspökké Bécsben. Patachich Gábor állandó lakhelye Pozsegaszentpéteren maradt, mivel kevés katolikus élt az egyházmegyéjében, illetve sem székesegyháza, sem püspöki rezidenciája és számottevő klérusa sem volt. Petrichevich Miklós tanúsította, hogy az esztergomi érsek alá tartozó, de szerémségi Pétervárad feletti joghatóságot magának vindikálta. Franz Eberl tanúvallomásában azt is hozzátette, hogy voltak, akik állapota miatt disznóólhoz hasonlították a prépostsági templomát, amelyet azután Patachich felújított.

1733. február 6-án kalocsa-bácsi érsek lett. A prekonizációra szeptember 28-án került sor. Bakich Péter boszniai püspök (1716–1749) helyezte vállára a palliumot 1734. március 25-én Kalocsán. November 19-től titkos tanácsos (*consiliarius arcanus seu status*). Ugyan székvárosába már előző év november 4-én bevonult, az ünnepélyes beiktatásra 1734. április 11-én kerül sor. 1526 óta ő volt az első főpásztor, aki tartósan a Kalocsa-Bácsi Főegyházmegyében tartózkodott. A második honalapítás érseke. 1738-ban azt írta az uralkodónak, hogy „*si nullus incipiat, nullus finiet*”, vagyis ha senki sem kezd el, senki sem fogja befejezni. Szemináriumot alapított, elkezdte a barokk főszékesegyház építését, visszaállította a székeskáptalant, vizitált, templomokat és plébániaépületeket építtetett, valamint betelepítés révén alapítója lett Kecel és Császártöltés településeknek. Kiadta az egyházmegyei statútumokat és az egész egyháztartományra érvényes szertartáskönyvet, a Kalocsai Rituálét. Síkra szállt továbbá a kalocsa-bácsi érsek metropolitai jogaiért Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsekkel (1725–1745) szemben. Mária Terézia koronázása kapcsán Patachich vitába keveredett Erdődy Gábor Antal egri püspökkel (1713/1715–1744), amelyben viszont alulmaradt. Az 1741-es diéta aktív részvevője volt, de egy konfliktus miatt idő előtt elhagyta az országgyűlést. A családi krónika szerint a királynő neki szánta az esztergomi primási széket, Patachich Gábor azonban 1745. december 5-én Bécsben elhunyt. (Esterházy Imre egy nappal később, 1745. december 6-án halt meg). Patachich Gábort Kalocsán, a főszékesegyházban temették el.⁶⁵¹

⁶⁵⁰ A hrapkói apátságot minden bizonnyal kalocsai kinevezéséig megtartotta. Érseki kinevezésekor ugyan nem említik már ezt a titulust, azonban utódát 1734-ben nevezik ki erre a javadalomra. Vö. *Libri Regii* 37.8, 37.172.

⁶⁵¹ Vö. t.k. *Libri Regii* 27.227, 34.27, 36.105, 36.106, 37.8, 37.29, 37.40, 37.130; *Hier. Cath.* VI (1958) 173, 382; NAGY 9 (1862) 142; *Illyrici Sacri* VII (1817) 569; MKL 10 (2005) 662–663; KMETY–SZÖGI–VARGA 4437; VERESS, 128–129; IVANČAN, 752–753, 1145.; KATONA, *Hist. Col.*, 2 (1800) XCVIII–CXLVI; Uő, *Kal. érs.*, 2 (2001) XCVIII–CXLVI; PAVAO MAČEK, *Rod Patačiča od Zajezde. Rodoslovna raspava*, Zagreb 2004; HEGEDŰS ANTAL, *Patachich Gábor kalocsai érsek élete és restaurációs tevékenysége* (METEM Könyvek 69.), Budapest–Kalocsa 2010; Uő, *Život i restauracijska djelatnost kalačkoga nadbiskupa Gabrijela Patačiča* (METEM Könyvek 83.), Budimpešta–Kalača–Subotica 2015.; TÓTH TAMÁS, «*Si nullus incipiat, nullus finiet*». *La rinascita della Chiesa d’Ungheria dopo la conquista turca nell’attività di Gábor Patachich e di Ádám Patachich*, *Arcivescovi di Kalocsa-Bács (1733–1784)* (CVH I/6.), Budapest–Róma–Szeged 2011; Uő, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye 18. századi megújulása Patachich Gábor és Patachich Ádám érsek idején (1733–1784)* (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 8.), Budapest–Kalocsa 2014; Uő, *Változott-e a kalocsai főszékesegyház titulusa 1738-ban?*, Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 49–59; Uő, *Patachich Gábor érsek 1738-as kalocsai Rituáléja*, Hungaria Rómából, 61–66; Uő, *Járvány idején. Lelkipásztori útmutató 1739-ből*, Hungaria Rómából,

Tanúk

1. Pucz István⁶⁵² (Stjepan Puc) zágrábi kanonok, 44 éves, 1729. október 19. Tíz éve ismerte a jelöltet Rómából és Horvátországból, és negyedfokú rokona volt.
2. Antun Buquay, néhai Franjo fia, a Boszniai Egyházmegyéből, 54 éves, 1729. október 19. Hosszú ideje ismerte Patachich Gábort, gyakran beszélt vele.
3. Czindery Ignác Ferenc⁶⁵³ (Ignjat Franjo Czindery), Kőrös vármegye főszolgabírája, Varasd vármegye ügyésze, valamint Varasd és Kapronca szabad királyi városok tanácsosa és ugyanazon városok országgyűlési követe, 28 éves, 1729. október 22. Kisiskolás korától kezdve ismerte a jelöltet.
4. Gabriel Ignatz Eberl, osztrák, cs. udvari kamarai pénzügyi tanácsos, 40 éves, 1733. február 23. Mindössze kilenc hónapja ismerte a jelöltet, azonban mint osztrák udvari kamarai pénzügyi tanácsos már járt Szlavóniában.
5. Petrichevich Miklós⁶⁵⁴ (Nikola Petričević) horvát, zágrábi kanonok és a bécsi Collegium Croaticum rektora, 33 éves, 1733. február 23. Tíz éve ismerte Patachich Gábort.

71. Pataki (Nemes) János György

58) 1718 Pataki (Nemes) János György fogarasi püspök (bazilita, *Fogarasien.*, Ioan Giurgiu Patachi, 1717/1721–1727)

Ioan Giurgiu Patachi, azaz Pataki János György neve többféleképpen ismeretes. VERESS anyakönyvében *Patak*y családnévvel szerepel. NAGY és KEMPELEN munkáiban viszont a *pataki* (de Patak) nemesi előnév, a családnév pedig *Nemes*. Miután az uralkodó 1723. június 6-án személyes báróságot adományozott a püspöknek, akkortól *pataki báró Nemes János* néven szerepel. A processzushoz csatolt dokumentumokban világos magyarázatot találunk a kettősség okára (úgy tűnik, a magyarázkodásra már akkor is szükség volt): az édesapa Nemes János, erdélyi nemes (*nobilis Transylvanus*), így *Nemes* a püspök családneve, mivel azonban a magyar szokások szerint a családokat a birtokukról szokták elnevezni, így a püspök a nevét *Patakira* változatta az erdélyi Belső-Szolnok vármegyében fekvő Horgospataka után. A kevert nyelvű keresztelési tanúsítványa szerint 1680 júliusában született. Az irat lakóhelyként és keresztelési helyként egyaránt a szomszédos Pecsétszeg településnevet adja meg.⁶⁵⁵ Itt keresztelték meg a „görög *retuson való ecclesiában*”, azaz a bizánci rítusú templomban Nemes János névre, ahogyan az a tanúsítványban részben magyarul szerepel. Patakit *János Györgyként*, illetve néhol *Konstantin* néven is említik. Az 1718-as processzus során végig Jánosként említik. Édesapja Nemes János, édesanyja Illey Szalámia.

Alsóbb fokú tanulmányait Kolozsvárott (az 1699–1700-as akadémiai évben biztosan ott volt) a nemesi konviktus diákjaként, majd Győrben a jezsuitáknál végezte (1700?–1703), ezt követően a filozófiát Bécsben kezdte a Collegium Pazmanianum növendékeként. Az életrajzi adatok összevetéséből az tűnik ki, hogy 1703–1705 között tanult a császárvárosban (esküt 1704 májusában tett). A VERESS által közölt anyakönyv szerint itt bérálta meg Franz Anton von

67–75; Uő, *Szent Pál vagy Nagyboldogasszony? Megfigyelések és megfontolások a kalocsai főszékesegyház védőszentje kapcsán*, Egyháztörténeti Szemle 24/3 (2023) 128–140; *Catholic Hierarchy* (2022. augusztus 12.)

⁶⁵² IVANČAN, 763–767.

⁶⁵³ Különböző városi, vármegyei és országos tisztségekben említik 1724–1758 között. HBL, *Czindery (Cinderi)* (1989).

⁶⁵⁴ Zágrábi kanonok (1730–1756). IVANČAN, 779–781.

⁶⁵⁵ A történetírásban egységesen – ezek szerint tévesen – a Pecsétszeggel szomszédos Horgospatakát szokták születési helyül megadni.

Harrach bécsi hercegpüspök (1702–1705), illetve – a FAZEKAS által közölt szentelési jegyzőkönyvek tanúsága szerint – Bécsben vette fel a kisebb rendeket (*quatuor minores*) is 1703. december 22-én. Rómába küldték, hogy befejezze a filozófiát és elvégezze a teológiát. A Collegium Germanicum et Hungaricum 1705. október 24-én érkezett meg. Az anyakönyv dobokai származásának, a szüleit pedig ortodoxnak⁶⁵⁶ (*utrisque semper haereticis*) nevezi. Apja ekkor már halott volt. Az első évben konviktor volt. Rómában részesült a nagyobb rendekben: 1707. január 23-án szentelik szubdiakónussá a lazarista atyák kápolnájában, április 23-án pedig a Lateráni bazilikában diakónussá. A papság szentségében ugyanebben a főtemplomban részerül szeptember 24-én, latin rítus szerint. 1710. szeptember 9-én hagyja el a Germanicumot, papként, miután teológiai doktorátust szerzett a kollégiumban.

A *Propaganda Fide* Kongregáció erdélyi és havasalföldi apostoli misszióra szánta. A tanúvallomások szerint Fogarason volt lelkipásztor öt éven keresztül.

Az uralkodó 1715. december 23-án kinevezte ugyan püspökké, azonban az új egyházmegye létrehozása körül fennálló bizonytalanságok miatt még várni kellett. Először a Szent Officium 1716. július 15-én határozatban engedélyezte számára a rítusváltást, a latin rítusba való későbbi visszatérés egyidejű tiltása mellett. A pápa a következő nap hagyta jóvá a döntést. A következő lépés a szerzetesi fogadalom volt, amely szükséges előfeltétele volt püspöki kinevezésének; 1717. február 14-én tette le Markovich Rafael szvidnici püspök és márcsai apát (1709/12–1726) előtt. Az egyházmegyét az uralkodó végül 1717. január 29-én alapította meg. Az 1700-ban kinyilvánított unió után meglévő bizonytalanságot jól jelzi, hogy a *Hierarchia Catholica* szerint a pápa 1717. július 15-én még mindig nem megyéspüspöknek, hanem apostoli vikáriusnak (*vicarius apostolicus*) szánja Pataki Jánost az erdélyi és fogarasi görög, vlach, ruszin és rác hívek számára (*supra Graecos, Vallachos, Ruthenos et Rascianos in Transilvania et circa oppidum de Fogaras existentes*). Ebben az esetben lényegében az erdélyi latin püspök rítusvikáriusa lett volna. 1717. december 16-án az uralkodó végül Pataki Jánost kinevezte fogarasi püspökké, majd december 29-én kijelölte számára székesegyházul a fogarasi Szent Miklós-templomot. 1718-ban felvett processzusa, amely az egyházmegye alapítására vonatkozóan is értékes dokumentumokat tartalmaz, feltűnően sok, 81 lapból áll, amelyből az első 31 folio ceruzával számozott (1–30, benne egy 13bis). Az új püspök prekonizációja 1721. február 3-án történt meg; ugyanezen a konzisztóriumon hagyták jóvá az új egyházmegyét is. 1723. augusztus 17-én intronizálták az új főpásztort a fogarasi Szent Miklós-templomban; Markovich Rafael ez alkalommal szentelte püspökké. Pataki színódust tartott, az unió ügyéért fáradozott. 1727. október 29-én hunyt el Alsószombatfalván. Fogarason, a székesegyházban temették el.⁶⁵⁷

Tanúk

⁶⁵⁶ Ez nem jelenti automatikusan azt, hogy a szülők a szó mai értelmében valóban ortodoxok voltak. Nem sokkal az unió után még nehezebben tettek különbséget a messzi Rómában az ortodoxok és a görögkatolikusok között, akik ránézésre ugyanazokat a hagyományokat követték.

⁶⁵⁷ Vö. t.k. *Hier. Cath.* V (1952) 203; NAGY 8 (1861) 130; KEMPELEN 7 (1913) 441; VARGA, *Kolozsvár* 1315; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Győr/09868; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 346; FAZEKAS 1051; VERESS, 110–111; *Liber Ord.*, 248–249; PRUNDUȘ–PLĂIANU, 58–60; JAKUBINYI, 59–60; MAXAY DAVID, *Biographia baronis Joannis Nemes de Patak, episcopi Fogarasiensis*, kézirat, ELTE Egyetemi Könyvtár, Budapest, Kaprinai gyűjtemény, 1728; ERNST CHRISTOPH SUTTNER, *Wahl, Weihe und Einsetzung des Bischofs Johannes Giurgiu Nemes-Pataki und die damaligen Spannungen zwischen Rumänen, Wiener Behörden und Römischer Kurie*, *Annales Universitatis Apulensis*, Series Historica, 11/II (2007) 37–47; IACOB MĂRZA, *Biserică, politică și cultură la episcopul Ioan Giurgiu Patachi (1681–1727)*, *Annales Universitatis Apulensis*, Series Historica, 11/II (2007) 48–67; CRISTIAN BĂDILIȚĂ – LAURA STANCIU, *Geniul greco-catolic românesc*, prefăță de IOAN AUREL POP, ediția a III-a revăzută și adăugită, București 2020, 24; *Catholic Hierarchy* (2022. január 13.)

1. Jurkovich János⁶⁵⁸ SJ, dr. phil. et theol., a bécsi Collegium Pazmanianum régense, magyar Szakolcáról, 61 éves, 1718. február 11. Egy évvel korábban Bécsben ismerte meg a jelöltet; előző nyáron a Collegium Pazmanianum vidéki házában beszélgettek egymással.
2. Joseph Stocklein⁶⁵⁹ SJ, a magyarországi császári sereg tábori lelkészi előljárója, a Bázeli Egyházmegyéhez tartozó Ettingenből való rauracus, 42 éves, 1718. február 11. Ő négy évvel korábban Szebenben (Nagyszeben) ismerkedett meg vele.

72. Pfütschner Frigyes

33) 1755 Pfütschner Frigyes győri segédpüspök (Friedrich Joseph von Pfütschner, *Trachonen.*, 1755–1768)

Friedrich Joseph Christoph von Pfütschner (a Palude) (Pfütschner Frigyes József Kristóf; báró) 1705. augusztus 27-én született Würzburgban, a Frank Hercegség (*Herzogtum Franken*) területén, és aznap meg is keresztelték. Édesapja Johann Christoph von Pfütschner, a keresztlevél szerint jogi doktor, frank tartományi bírósági ülnök, aki továbbá a császári udvari palotagróf (*Hofpfalzgraf*) szolgálatában is állt, édesanyja Catharina Sabine von Rapp. A család több tagja udvari, illetve a Lotharingiai-ház szolgálatában állt: Karl von Pfütschner (1685–1765) báró III. Ferenc lotaringiai herceg (1729–1737), majd toszkán nagyherceg (II. Ferenc néven, 1737–1765), illetve német-római császár (I. Ferenc néven, 1745-től) nevelője és bizalmasa volt, aki követte Ferencet Bécsbe. Pfütschner Frigyes keresztlevelében a bárói cím és nemesi előnév nem szerepel, a praedicatumként használt *a Palude* – amely értelmezhető úgy is, mint ugyanannak a német névnek (*Pfütsch – Pfütz*) a latin nyelvi (*Palus*) változata – a vonatkozó magyar királyi diplomákban sem tűnik fel, másutt azonban találkozhat vele a kutató. Magyar indigenátust mint báró 1741. március 2-án, préposti kinevezésével egy időben nyert.

A processzus tanúinak elmondása szerint a teológiai tanulmányokat magántanulóként végzett, majd kánonjogot hallgatott a lotaringiai Mussenbrück (Pont-à-Mousson) város egyetemén. A tonzúrát 1726. március 24-én, másnap pedig a kisebb rendeket vette fel Würzburgban. A nagyobb rendekben már Trierben részsült: szubdiakónus 1729. szeptember 24-én; 1730. április 8-án diakónussá, majd 1730. június 3-án pappá Franz Georg von Schönborn trieri hercegérsek (1729–1756) szentelte a trieri főszékesegyházban⁶⁶⁰.

Az életrajzírók szerint Pfütschner Frigyes előbb Nanzigban (Nancy), a Lotaringiai Hercegség fővárosában volt kanonok. 1741-ben lett a győri káptalan tagja, majd ugyanezen év március 2-án iváncsai préposttá (Zágrábi Egyházmegye) nevezte ki az uralkodó, ugyanekkor nyert magyar indigenátust. A préposti méltóságot csak néhány évig viselte, mivel 1744. november 16-án ehelyett Szent Mártonról nevezett vaskai (vaskaszentmártoni) apáttá nevezte ki Mária Terézia. A tanúvallomások szerint az apátságához tartozó templom és plébánia épületét saját javaiból felújította, valamint a templomot minden szükséges liturgikus felszereléssel ellátta.⁶⁶¹ A győri káptalanban 1745-től komáromi főesperes, majd 1755-től Szent Adalbertől nevezett győrhegyi prépost. Schogg Kristóf tanúsága szerint Pfütschner Frigyes vezette a néhány évvel azelőtt alapított német ispotályt, amelyet saját javaiból 3 ezer forinttal támogatott, valamint bírta a Keresztelő Szent Jánosról nevezett soproni beneficiumot is.

⁶⁵⁸ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1712–1724). RIMELY, *Coll. Pazm*, 326.; LUKÁCS, *Cat. pers.*, 668–669.

⁶⁵⁹ Tábori lelkészi előljáró (1717–1719). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1612.

⁶⁶⁰ Az MKL tévesen 1730. április 8-ra teszi a papszentelést. Vö. MKL 10 (2005) 926.

⁶⁶¹ Minden bizonnyal a mai Felsőszentmártonról van szó Baranya vármegyében.

Zichy Ferenc győri püspök (1743–1783) ugyanebben az évben segédpüspökül kérte az egyházmegye nagysága miatt, illetve, hogy betegség esetén legyen helyettese. Rómában mindenesetre még pontosítani kellett a kinevezés okát. A pápa 1755. december 15-én nevezte ki Pfütschnert dragobitiai (*Dragonen. seu Trachonen.*) címmel, megtartva korábbi apáti és kanonoki (préposti) méltóságait, illetve soproni beneficiumát; a processzus különlegessége a csatolt kérvény (amely egyébként a kanonokságot külön nem említi), illetve Zichy püspök ehhez tartozó ajánlása. Pfütschner Frigyes 1756. február 25-én szentelték püspökké. Győrött hunyt el 1768. június 9-én. Ott⁶⁶² temették el.⁶⁶³

Tanúk

1. Liszt József⁶⁶⁴ győri kanonok, soproni főesperes, dékán, 50 éves, 1755. október 31. Kanonoktársa volt, tizenegy éve ismerte a jelöltet.
2. Schogg Kristóf⁶⁶⁵ győri kanonok, rábai főesperes, 45 éves, 1755. október 31. Kanonoktársa volt, tizenhárom éve ismerte a jelöltet.

73. Pierer József

36) 1779 Pierer József győri segédpüspök (*Tinninien.*, 1779–1805)

(Hódosi) Pierer József⁶⁶⁶ 1731. november 3-án született a Sopron vármegyei Darázsfalván, és ugyanott keresztelték meg ugyanaznap. A település akkor a Győri Egyházmegyéhez tartozott, ma az ausztriai Burgenland területén található. A későbbi anyakönyvek Pierert oszlopinak mondják, amely a szomszédos település, itt nőhetett fel.⁶⁶⁷ Édesapja Pierer Tamás (Thomas Pierer), édesanyja Szkolenics Mária (Marija Scolnic). Az apa *egregius dominus* intitulációval, az anya *de Scolenics* néven szerepel, ami nemesi származásra utal; igaz, a keresztlevelet jóval később, 1779-ben állították ki. Pierer József már püspök volt, amikor 1783. január 24-én a hódosi (hodosi) praedicatumot adományozta neki az uralkodó.

Nem volt még öt éves, amikor 1736 Pünkösdjén (május 20.) Groll Adolf győri püspök (1733–1743) megbérmálta. Bérmaneve Márk. Filozófiát a budai jezsuitáknál kezdett tanulni (1747–1749). A jezsuita névtár tanúsága szerint 1749. október 14-én ugyanitt⁶⁶⁸ lépett be a Jézus Társaságába. 1751. december 19-én adta fel neki a kisebb rendeket Zichy Ferenc győri püspök (1743–1783). Az évente kiadott jézustársasági katalógusok alapján előbb Trencsénben volt novícius (1749–1751), utána Győrben grammatikát tanított (1751–1754), Nagyszombatban

⁶⁶² Oláh (P.) Róbert levéltáros szíves közlése a Győr-káptalandombi lelkészség halotti anyakönyve (Győri Egyházmegyei Levéltár) alapján (2024. május 24.); itt már *Fridericus Josephus liber baro de Pfütschner a Palude* néven szerepel.

⁶⁶³ Vö. t.k. *Libri Regii* 39.31, 39.32, 39.33, 39.371; *Hier. Cath.* VI (1958) 200; BEDY, 464; MKL 10 (2005) 926; *Die Personalfrage in neuen Provinzen. Das Banat im regionalen Vergleich* (Schriftenreihe des Instituts für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde Band 24, Sammelbände – Bd. 6), hrsg. von Harald Heppner – Sabine Jesner, Stuttgart 2020, 203–205, 207–209; JULIA GRIEBEL, *Pfütsch*, Digitales Familiennamenwörterbuch Deutschlands, URL: < <http://www.namenforschung.net/id/name/67371/1> > [Veröffentlichungsdatum 15.05.2024], (2024. május 27.); *Catholic Hierarchy* (2021. október 26.)

⁶⁶⁴ Győri kanonok (1747–1770). BEDY, 465.

⁶⁶⁵ Győri kanonok (1754–1790). BEDY, 465–466.

⁶⁶⁶ Egyes szerzők szerint Pierer József Ferenc: SZINNYEI 10 (1905) 1130; MKL 10 (2005) 940. A processzusban a második keresztnévnek nincs nyoma.

⁶⁶⁷ MKL: Oszlop (Oslip) a születési helye. MKL 10 (2005) 940; Megjegyzendő, hogy a nagyszombati anyakönyv és a jezsuita névtár szerint is oszlopi származású. VARGA, *Buda és Pest* 2303; KMETY–SZÖGI–VARGA 7992; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1219. A két település egyebekben egymás szomszédágában található. A processzusban található dokumentumok alapján Darázsfalva lehet a születési hely.

⁶⁶⁸ Az MKL szerint Trencsén. MKL 10 (2005) 940.

mennyiségtant tanult (1754–1755), majd Kőszegen volt grammatika- és irodalomtanár (1755–1757). Ezt követően a teológiát végezte Nagyszombatban (1757–1761). A nagyobb rendekben ez alatt az idő alatt, néhány nap különbséggel részesítette Révay Pál esztergomi segédpüspök (1753–1770), 1760. szeptember 14-én, 15-én és 20-án ugyancsak itt. Tanulmányai végeztével Nagybányán egy évig újra grammatikatanár (1761–1762). Doktorátust nem szerzett ugyan, azonban felsőbb fokú oktatásra szánták: Bécsbe helyezték, ahol a Theresianumban tanított a rend feloszlataáig magyar nyelvet, illetve történelmet (1762–1773). Az ünnepélyes fogadalmat 1765. február 2-án tette le a császárvárosban. Azok közé a jezsuiták közé tartozik, akik 1773 után püspökök szolgálatába álltak. Vandernáth Henrik szerint Pierer József előbb egy évig plébános volt, ahol sikerrel harcolt az akatolikusokkal, még evangélikus prédikátorokat is katolikus hitre térített. 1775-ben nyert felvételt a győri káptalanba és oldalkanonok lett. 1778-tól olvasókanonok. Az uralkodó ugyanebben az évben Szent Benedekről nevezett kaposfői préposttá tette meg, amely címet haláláig megtartott. Vandernáth Henrik tanúsága szerint püspöki kinevezése előtt már a Győr vármegyei ítélőtábla ülnöke volt; továbbá oldalkanonokként olyan fáradságos ügyekben vett részt, mint a soproni társaskáptalan, a soproni árvaház és a győri nemesi konviktus megalapítása.

Mária Terézia 1779. február 19-én tinnini püspökké, egyben győri segédpüspökké nevezte ki. Mivel Tinnint a szokásoknak megfelelően – bár a reális helyzethez egyre inkább alkalmazkodva csökkenő fegyelmezettséggel – rezidenciális püspöki székként kezelték, ezért felmentést kellett kérni a hiányzó egyházmegyei kérdőív miatt. Az egyszerűség kedvéért Szily János (győri segédpüspök 1775–1777) tinnini kinevezéséhez kötődő 1775-ös anyagot vették végül alapul. Segédpüspökként a meglévő javadalmain túl további évi 1 ezer forintra számíthatott a püspöktől. A pápa 1779. július 12-én prekonizálta. Püspökké 1779. augusztus 15-én Bajzáth József veszprémi püspök (1777–1782) szentelte Győrben. Amikor 1793-ban elnyerte a szabad végrendelkezés jogát, akkor tinnini püspök, kaposfői, illetve ruténi (*de Ruthenis seu Rucensis*) prépost, győri nagyprépost és kanonok, továbbá Győr vármegye táblabírája, a püspöki konzisztórium ülnöke. BEDY szerint a káptalanban 1798-tól (július 8.) volt nagyprépost, azonban a királyi diploma alapján már korábban is az lehetett⁶⁶⁹. Pierer 1805. július 5-én⁶⁷⁰ Győrött hunyt el. Ott temették el.⁶⁷¹

Tanúk

1. Kelcz János⁶⁷², fületinci, a soproni társaskáptalan kinevezett prépostja, soproni városplébános, 38 éves, 1779. február 24. Ő huszonhárom éve ismerte a jelöltet.
2. Vandernáth Henrik⁶⁷³ gróf, császári és királyi kamarás, 46 éves, 1779. február 24. Ő 1765 óta ismerte a jelöltet a Zichy család két tagján, Istvánon és Ferencen keresztül.

74. Pohmajevich Miklós

⁶⁶⁹ Az előd, Bogyay Ignác nagyprépost (1780–1791) 1791. január 5-én hunyt el. BEDY, 467.

⁶⁷⁰ Másutt 1805. július 7. BEDY, 468. Oláh (P.) Róbert levéltáros szíves közlése szerint – a Győr-káptalandombi lelkészség halotti anyakönyve (Győri Egyházmegyei Levéltár) alapján – július 7. valójában a temetés napja. (2024. február 20.)

⁶⁷¹ Vö. t.k. *Libri Regii* 52.162, 57.12; *Hier. Cath.* VI (1958) 408; NAGY 9 (1862) 290; SZINNYEI 10 (1905) 1130; MKL 10 (2005) 940; VARGA, *Buda és Pest* 2303; KÁDÁR–KISS–PÓKA 3831; KMETY–SZÖGI–VARGA 7992; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1219; UŐ, *Cat. pers.* 10 (1995) 197; BEDY, 468; *Catholic Hierarchy* (2021. október 29.)

⁶⁷² Egykori jezsuita, az újjáalapított soproni társaskáptalan első prépostja (1780–1803), majd győri kanonok (1803–1828). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 700; BEDY, 471.

⁶⁷³ Vandernáth (Van Dernath, Van der Nath) Henrik (1730–1815) gróf. NAGY 3 (1858) 283–284.

117) 1717 Pohmajevich Miklós zengg-modrusi püspök (Nikola Pohmajević, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1717–1730)

Nikola Pohmajević (Pohmajevich Miklós) Zengg szabad királyi városban (Horvát Határőrvidék) született, és ugyanitt részesült a keresztség szentségében 1663. szeptember 7-én. Édesapja Nikola Pohmajević, édesanyja Katarina Žigljen. Nem voltak nemesek, azonban a keresztszülők személye – a város alispánja, illetve nemesi származású hitvese – egyfajta meglévő társadalmi beágyazottságot sejtet.

A vizsgált dokumentumok és életrajzok nem térnek ki az alsóbb fokú és a filozófiai tanulmányok színhelyére, de feltételezhető, hogy azokra szülőhelyén, illetve annak közelében kerülhetett sor. Pohmajevich Miklós a tanúvallomások és a tanúsítványok szerint a teológiát Grazban végezte el, ahol teológiát, illetve kánonjogot három éven át, valamint szentírástudományt két évig hallgatott. Az ottani főhercegi kollégium konviktor volt. A rendeket eközben adták fel neki Grazban, mégpedig egymásután: 1689. április 9-én a kisebb rendekben és a szubdiakonátus, illetve 1689. április 11-én a diakonátus, 1689. április 12-én a papság szentségeiben részesült. Tanulmányait 1691-ben fejezhette be, így Grazban 1686-tól tartózkodhatott.

Ivan Livelic tanúvallomása szerint Pohmajevich nyolc évet töltött el plébánosként Zágrábi Egyházmegyében. A processzushoz mellékelte tanúsítványok szerint 1693-tól több éven keresztül a zágrábi püspökhöz tartozó Kašina falu plébánosa volt, eszerint tehát – ha valóban nyolc évet volt itt, akkor lehetséges, 1701 körül térhetett haza Zenggbe. Sokkal valószínűbb azonban, hogy talán 1691-től (1693-tól biztosan) 1699-ig állt a Zágrábi Egyházmegye szolgálatában: az biztos, hogy 1693. november 13-án nevezték ki kašinai plébánossá, de a dokumentáció részét képezi egy 1699. december 13-án kiállított, a püspök által kiadott tanúsítvány is ottani szolgálatáról, amely valamilyen fontos egyházi okból, feltételezhetően a hazatérése miatt kerülhetett kiállításra. Ekkor, 1699–1700 fordulóján kerülhetett tehát vissza egyházmegyéjébe, ahol hosszú időt át volt zenggi általános helynök és modrusi főesperes. Az uralkodó 1712. szeptember 25-én a Szent Györgyről nevezett Zengg melletti (szentgyörgyi) apáti címmel ruházta fel, amely címet haláláig viselt. Zengg város tanúsítványa szerint három püspök idején volt általános, illetve széküresedések idején káptalani helynök, azaz Brajkovich Márton (Martin Brajković) zengg-modrusi püspök (1698–1703) ideje alatt kapta meg először ezt a tisztséget. Ugyanazon tanúsítvány szerint a zenggi székesegyházi plébánosi teendőket is több éven keresztül ellátta; négy nagyböjtön át tartott gyümölcsöző módon és közmegelegedésre szentbeszédeket. A zenggi székesegyházat 1717-ben teljesen felújították, új boltozatot kapott, ebben minden bizonnyal Pohmajevich is közreműködött.

Zengg-modrusi püspökké, egyben királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) 1717. október 28-án nevezte ki III. (VI.) Károly. A pápa 1718. április 6-án prekonizálta. Giorgio Francesco Saverio Marotti (Juraj Franjo Ksaver Marotti) pedenai (pićani) püspök (1713/1716–1740) szentelte püspökké Zenggen 1718. május 9-én⁶⁷⁴. Püspökségét a városban 1721-ben kitört zavargások is nehezítették, továbbá sokat kellett küzdenie püspöki jogainak elismerésért egyházmegyéje területén. Lika és Korbava is csak 1723-ban ismerte el a zengg-modrusi püspök joghatóságát, de akkor is csak azzal, hogy ne követelje a püspöki jogokat. Pohmajevich Miklós kezdeményezésére az uralkodó 1725-ben megalapította a latin iskolát a pálosok vezetésével. A püspök az iskolától a képzés színvonalának emelkedését, egyben az egyházmegyében nagy számban jelen lévő glagolita papok visszaszorítását várta, mivel a glagolitákat a szószékre alkalmatlannak tartotta, és nem állt szándékában többé felszentelni őket. Alapítványt tett továbbá egy pap képzésére Grazban. Pohmajevich Miklós püspöksége alatt épült többek között

⁶⁷⁴ *Hier. Cath.* V (1952) 350. Más források szerint 1718. július 10. Vö. *Catholic Hierarchy* (2024. január 5.)

a zenggi kálvária. Székvárosában hunyt el 1730. február 7-én⁶⁷⁵. A székesegyházban temették el.⁶⁷⁶

Tanúk

1. Ivan Livelic áldozópap, dalmát Gromicból, a Modrusi Egyházmegyéből, 28 éves, 1717. november 18. Körülbelül tíz éve ismerte a jelöltet, amikor mint zenggi általános helynök a tanú szülőhelyét, Gromicot vizitálta.
2. Matija Toljan dalmát Novi⁶⁷⁷ városából, a Modrusi Egyházmegyéből, a Noviba áthelyezett modrusi székesegyház plébánosa és kanonokja, 36 éves, 1717. november 18. Tizenkét éve ismerte meg a jelöltet Zengg városában, amikor a szentelésre bocsátáshoz szükséges vizsgát tette le, a jelölt akkor általános helynök volt.

75. Pucz István

124) 1754 Pucz István belgrád-szendrői püspök (Stjepan Puc, *Belgradien. et Samandrien.*, egyben zágrábi segédpüspök, 1754–1771)

Stjepan Puc (Pucz István) valamikor 1698 tavaszán született a Mihovljan plébániájához tartozó grabergi uradalomban, nemes családba. A Varasd vármegyei falu a Horvát Zagorje kulturális, történeti és földrajzi egység része. Mivel nem volt meg a keresztlési anyakönyv, így tanúk bizonyították a keresztség tényét; ők azonban csak évet és évszakot, pontos dátumot nem tudtak mondani. Az *Illyrici Sacri* VIII. kötetében található a helytelen 1700-as születési dátum, amely onnan átvéve terjedt el széles körben. Az édesapa Pucz Miklós (Nikola Puc). Az édesanya Gottal Borbála (Barbara Gotal), egy ősi horvát család sarja, akinek testvére, egyben a család utolsó férfi tagja birodalmi bárói (*Reichsfreiherr*) címmel rendelkezett.

Alsóbb fokú tanulmányait a zágrábi jezsuitáknál, majd a zágrábi szemináriumban végezte. A kisebb rendekben 1715. december 21-én részesült. A filozófiát a bécsi Collegium Croaticum növendékeként végezte el 1716–1719 között. Ezt követően Bolognába, a Collegium Illyrico-Hungaricumba küldték teológiát tanulni. A tanúvallomások és a processzushoz csatolt dokumentáció egyértelműen megerősítik, amire már IVANČAN is rámutatott, hogy Pucz István nem Rómában végezte a teológiát. Az *Illyrici Sacri* VIII. kötetében található életrajz téves megállapítása alapján VERESS is helytelenül sorolta őt a Collegium Germanicum et Hungaricum növendékei közé; állításához egyebekben ő maga sem tudott kollégiumi anyakönyvi bejegyzést hozzárendelni. Pucz István Bolognába 1719. november 4-én érkezett. A teológiai doktorátust 1723. június 1-én szerezte meg (ez a tanúsítvány dátuma), majd másnap hazaindult. Giorgio Francesco Saverio Marotti (Juraj Franjo Ksaver Marotti) pedenai (pićani) püspök (1713/1716–1740) szentelte Puczot szubdiakónussá, diakónussá és pappá 1723. szeptember 18-án, 1723. november 28-án, illetve 1723. november 30-án, ugyanis Branjug György zágrábi püspök (1723–1747) ekkor még nem volt felszentelve.

⁶⁷⁵ *Schem. Segn.*, 35. Más források szerint 1730. február 9. Vö. *Hier. Cath.* V (1952) 350; Úgy tűnik, utóbbi inkább a temetés időpontja lehet. Vö. IVY LENTIĆ, *Portreti senjsko-modruških biskupa u biskupskoj palači i Senju od XVIII. do XIX. stoljeća*, Senjski zbornik 5/1 (1973) 185–204, különösen 193.

⁶⁷⁶ Vö. t.k. *Libri Regii* 29.150, 31.462, 31.463, 36.184; *Hier. Cath.* V (1952) 350; *Illyrici Sacri* IV (1769) 160; MKL 11 (2006) 99; *Schem. Segn.*, 35; IVY LENTIĆ, *Portreti senjsko-modruških biskupa u biskupskoj palači i Senju od XVIII. do XIX. stoljeća*, Senjski zbornik 5/1 (1973) 185–204, különösen 193; STJEPAN SABLJAK, *Kronika Senjske gimnazije*, Senj 17 (1990) 273–280; NIKOLA POHMAJEVIĆ, *Izvjeste Nikole Pohmajevića 1728. godine*, *Fontes* 7/1 (2001) 167–174; *Catholic Hierarchy* (2024. január 5.)

⁶⁷⁷ Ma Novi Vinodolski.

Pucz István Bisztrán lett plébános, ahol anyai nagybátyja, Gottal Gábor Imre (Gabrijel Emerik Gotal, +1740) báró, valamint Rauch Dániel (Daniel Rauch) horvát vicebán (1715–1730) voltak a kegyurak. A plébánosi esküt már pappá szentelését megelőzően, 1723. augusztus 1-én tette le. Ezután, 1727. szeptember 29-én zágrábi kanonok lett. A káptalanban 1733. szeptember 18-tól verboveci, 1734. október 26-tól varasdi, 1739. november 16-tól gorikai főesperes, 1743. április 5-től örkanonok, majd 1752-ben olvasókanonok. 1734. szeptember 20-tól püspöki kinevezéséig uralkodói kegyből a Szentélekről nevezett hrapkói apáti címet is viselte. Eközben különböző káptalani megbízásokat teljesített, így többek között 1729–1731 között a bécsi Collegium Croaticum rektora, 1734-ben sziszeki felügyelő (*špan*), 1738. december 1-től 1740. november 10-ig a Collegium Illyrico-Hungaricum rektora. Örkanonokként (1743–1752) különös gondja volt a székesegyház belső díszítésére, különösen használati tárgyak és ruhák beszerzésére. 1752-től 1770-ig ügyigazgató (*director causarum*), de 1751–1758 között a Báni Táblán is elnökölt.

Mária Terézia 1754. november 3-án belgrád-szendrői püspökké nevezte ki Pucz Istvánt. A pápa 1755. május 12-én prekonizálta. Püspökké 1755. július 20-án szentelte Bécsben Johann Joseph von Trautson bécsi hercegérsek (1750/1751–1757, 1756-tól bíboros). Mivel a Belgrád-Szendrői Egyházmegye 1739 óta török uralom alatt állt, így Pucz zágrábi segédpüspökként működött. Maradt a káptalan tagja, az uralkodó 1755. október 16-án zágrábi nagypréposttá is kinevezte őt. November 2-án iktatták be nagypréposttá és vránai perjellé (*prior Auranae, vranski prior*). Ahogy korábban mint főesperes, úgy később mint püspök és nagyprépost is vizitálta az egyházmegye főesperességeit. Pucz Zágrábban, 1771. március 24-én hunyt el. A zágrábi székesegyház nagypréposti kriptájában temették el.⁶⁷⁸

Tanúk

1. Popovich Ferenc Antal⁶⁷⁹ (Franjo Popović) zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, 38 éves, 1754. november 26. Húsz éve ismerte meg a jelöltet, amikor Pucz a Zágrábi Egyházmegye bolognai szemináriumának volt a rektora, később pedig amikor a tanú maga plébános volt a jelölt által vezetett gorikai főesperességben, utána pedig kanonoktársak lettek.
2. Bisztriczey László⁶⁸⁰ magyar nemes, magyar udvari kancelláriai levéltáros, 33 éves, 1754. november 26. A jelöltet 1730-ban ismerte meg, amikor Zágrábban járt iskolába, Pucz pedig kanonok volt.

76. Rednik Atanáz

61) 1765 Rednik Atanáz fogarasi püspök (bazilita, *Fogarasien.*, Atanasie Rednic, 1764–1772)

Alexandru (Atanasie⁶⁸¹) Rednic, vagyis Rednik Sándor (szerzetesi nevén Atanáz) a Máramaros vármegyei Gyulafalván (mai magyar nevén Máragyulafalva) született nemes családba, és ott keresztelték meg 1722. február 18-án. Édesapja Rednik Jónás (Ionaş Rednik), a máramarosi táblabíró első ülnöke, édesanyja Jura Jerina (Jerina Jura). A keresztelést végző és az igazolást kiállító pap egyaránt – neve alapján – a családhoz tartozott. A keresztlevelet több mint negyven évvel az esemény után jegyző parókus saját állítása szerint magán a keresztelőn

⁶⁷⁸ V.ö. t.k. *Libri Regii* 34.181, 37.172, 43.167, 43.254; *Hier. Cath.* VI (1958) 119; NAGY 9 (1862) 662; BOJNICIĆ, 232; *Illyrici Sacri* VIII (1819) 251–253; MKL 11 (2006) 317; HBL, *Gotal* (2002); VERESS, 130–131; *Olasz egyetemek*, 558; IVANČAN, 763–767; *Catholic Hierarchy* (2024. február 2.)

⁶⁷⁹ Zágrábi kanonok (1752–1792). IVANČAN, 828–830.

⁶⁸⁰ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁶⁸¹ Az MKL szerint – tévesen – Anastasiu (*Anasztáz*). Vö. MKL 11 (2006) 507.

is diakónusként jelen volt. A család a *Rednik*, nem pedig *Rednic* névvel írta magát, és a korabeli forrásokban is e néven hivatkoznak a család tagjaira. Az egyik tanú pedig, Cserey Farkas a *gyulafalvi* (de Gyulafalva) nemesi előnévvel említi Rednik Atanázt. A kolozsvári anyakönyv szerint keresztnéve Sándor volt.

Alsóbb tanulmányait Kolozsvárott végezte a jezsuita kollégiumban (1733–1738), majd belépett Munkácson a Csernek-hegyi Szent Miklós-monostorba. Szerzetesi neve Atanáz. A noviciátust követően visszatért Kolozsvárra filozófiát tanulni (1740–1742). A teológiát Bécsben végezte; a biográfiák szerint 1743–1747 között volt ott, azonban az életrajzi adatokat összevetve az tűnik ki, hogy 1742-ben kezdhették a császárvárosban.⁶⁸² Ezt követően újra Munkácsra került. Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius, egri rítusvikárius (1743–1767) a szerzetesi fogadalmat követően feladta neki a szent rendeket; miután Munkácson 1749. február 12-én pappá szentelte, a balázsfalvi monostorba küldte.⁶⁸³

Aáron Péter Pál apostoli vikárius (1747–1752), fogarasi püspököt (1752–1764) kísérte vizitációja alkalmával. Kanonok lett, majd a Balázsfalván 1754-ben megnyílt iskola első tanárai közt volt, valamint hosszabb ideig töltötte be az új szeminárium prefektusi tisztét is. Végül általános helynök (*vicarius generalis*) és ökonómus. Elődje halálát (1764. március 9.) követően apostoli vikáriusként (*vicarius apostolicus*) kormányozta az egyházmegyét.

A papság 1764. június 30-án választott püspököt. A szokásos három jelölt helyett négyen kaptak szavazatot, mivel a száműzetésben lévő Micu-Klein János Ince fogarasi püspök (1729–1751) is kapott 72 votumot, de a rá leadott voksokat Bécsben eleve érvénytelennek tekintették. Major Gergely (fogarasi püspök 1772–1782) kapta a legtöbb, 90 szavazatot, Kalyáni Szilveszter bazilita 16, Rednik Atanáz pedig 9 voksot kapott a 187-ből. Mária Terézia szabadon élt főkegyúri jogával: a legkevesebb szavazatot kapott Redniket nevezte ki 1765. január 3-án fogarasi püspökké. A papság egy része tiltakozott a nomináció ellen a pápánál, Rednik pedig a császárvárosban várakozott. 1765 februárjában elvégezik a kánoni vizsgálatot. A processzus érdekessége, hogy a *Professio fidei* két nappal később kelt, mint ahogyan az eljárást hivatalosan 1765. február 12-én lezárták. A jelöltet április 22-én prekonizálták. Rednik a kinevezését május 15-én Bécsben át is vette, majd november 13-én intronizálták Balázsfalván. Püspökké Olsavszky Mihály Mánuel szentelte.⁶⁸⁴ Püspökként az unió ügyéért fáradozott. Sikerral növelte az unitusok számát, de tiltakozott a jezsuiták latinósító törekvései ellen is. Szigorította a monostori élet szabályait, és fontos volt számára a papképzés ügye is. 1772. május 2-án hunyt el Balázsfalván. A székesegyházban temették el.⁶⁸⁵

Tanúk

1. Xaverius Rollè, a *Propaganda Fide* Kongregáció svéd misszionáriusa, 43 éves, 1765. február 5. A jelölt tizenkilenc évvel azelőtt iskolatársa volt Bécsben.
2. Cserey Farkas⁶⁸⁶, nagyajtai, cs. és kir. tanácsos, erdélyi udvari kancelláriai tanácsos és titkár, 44 éves, 1765. február 6. A közös tanulmányi időszakból, már húsz éve ismerte Rednik Atanázt.

⁶⁸² Egyes szerzők (t.k. PRUNDUȘ-PLĂIANU, 64) szerint a Collegium Pazmanianum növendéke volt, azonban az intézetről szóló adattárak nem tesznek említést ilyen nevű növendékről. Vö. RIMELY, *Coll. Pazm.*; FAZEKAS.

⁶⁸³ Olsavszky tanúsítványát úgy is lehet érteni, hogy csak bécsi tanulmányait követően lépett be a baziliták közé és végezte el a noviciátust, azonban logikusabb az, hogy a noviciátust követően kezdte el a felsőfokú képzést.

⁶⁸⁴ A *Catholic Hierarchy* szerint az intronizáció után két nappal, november 15-én szentelték püspökké, de ez nem logikus, hacsak nem egy hosszabb, több napig tartó ceremóniáról, illetve színódusról volt szó, amely legalább november 13–15. között tartott. Vö. *Catholic Hierarchy* (2022. január 18.)

⁶⁸⁵ Vö. t.k. *Libri Regii* 54.9; *Hier. Cath.* VI (1958) 217–218; NAGY 9 (1862) 673; KEMPELEN 9 (1915) 79; MKL 11 (2006) 507–508; VARGA, *Kolozsvár* 3238; PRUNDUȘ-PLĂIANU, 64–65; JAKUBINYI, 60; CRISTIAN BĂDILIȚĂ – LAURA STANCIU, *Geniul greco-catolic românesc*, prefăță de IOAN AUREL POP, ediția a III-a revăzută și adăugită, București 2020, 25; *Catholic Hierarchy* (2022. január 18.)

⁶⁸⁶ (1719–1782). NAGY 3 (1858) 139.

77. Révay Antal

16) 1754 Révay Antal esztergomi segédpüspök (*Milevitan.*, 1754–1776)

66) 1776 Révay Antal rozsnyói püspök (*Rosnavien.*, első püspök, 1776–1780)

28) 1780 Révay Antal nyitrai püspök (*Nitrien.*, 1780–1783)

(Révai) báró (1723-tól gróf) Révay Antal (később: Szklabinya és Blatnica örökös ura, Turóc vármegye örökös grófja) 1718. március 6-án született, és ugyanazonnap keresztelték meg. A keresztelést a Turóc vármegyei Szucsány plébánia anyakönyvébe jegyezték be, azonban a születés helye az életrajzok szerint a kisselmeci családi kastély, amely területileg a szucsányi plébániához tartozott.⁶⁸⁷ A püspök apai ágon Magyarország egyik legősibb nemzetségéből, a Révay család szklabinai és blatnicai ágának grófi alágából származott. Az életrajzokban a nevével kapcsolatban is feltűnő *szklabinai és blatnicai* nemesi előnevet csak a későbbi generációk kezdik használni. Nála a két Turóc vármegyei településre való utalás életének későbbi szakaszában, például az 1776-os rozsnyói püspöki kinevezésben fordul elő, de nem előnévként, hanem titulusként: Szklabinya és Blatnica örökös ura (*perpetuus in Szklabina és Blatnicza*). Révay Antalnál a korabeli dokumentumok nem mindig hoznak praedicatumot, ha igen, akkor azonban a *révai* (de Eadem) nemesi előnevet. A vizsgált kinevezésekben vele kapcsolatban 1753-tól feltűnik egy másik cím is: Turóc vármegye örökös grófja (*comitatus Thurocziensis perpetuus comes*).⁶⁸⁸ Az édesapa a grófi ág alapítója, Révay Péter tábornok, Turóc vármegye főispánja. NAGY szerint az apa 1723. június 17-én nyert grófi címet. Édesanyja Esterházy Krisztina grófnő, aki családja cseszneki ágából származott, ahogyan Eszterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745), Imre Gábor nyitrai püspök 1740–1763) és Pál László pécsi püspök (1780/1781–1799) is. NAGY a házaspár hat gyermekéről (négy fiú és két lány) tud. Révay Pál esztergomi segédpüspök (1753–1770) nagyapja és Antal ükapja voltak testvérek. Révay János szepesi püspök (1787–1806) pedig Antal unokaöccse volt.

Révay Antal az alsóbb tanulmányait Tapoltsányi Gergely tanúvallomása szerint Privigyén a piaristáknál kezdte, és Bajtay Antal tanúsága alapján lehetséges, hogy Pozsonyban folytatta. A Collegium Pazmanianum anyakönyve szerint előbb Privigyén, majd a jezsuitáknál Nagyszombatban és Pozsonyban tanult, illetve utóbbi helyen az Emericanum konviktor volt. A nagyszombati gimnázium anyakönyve szerint 1729–1734 között diákoskodott ott. Az adatokból kikövetkeztethető, hogy Privigyén a piaristáknál talán három tanévet (1726–1729, feltéve, ha összesen négy *parvista* osztályt végzett, az utolsó, *parvista maiort* ugyanis már Nagyszombatban végezte el), míg Pozsonyban⁶⁸⁹ biztosan egyet (1734–1735) töltött. Az anyakönyvek szerint a filozófiát (1735–1738) és a teológiát 4. évét (1741–1742) Nagyszombatban hallgatta. Itt a Seminarium Generale növendéke, illetve konviktor volt. Közben 1738-ban a teológiai tanulmányokra Bécsbe a Collegium Pazmanianumba küldték. Bécsben szentelték szubdiakónussá, diakónussá és pappá, 1741. február 19-én, február 25-én és március 12-én. RIMELY szerint 1741 és 1743 közt is Bécsben volt mint konviktor. Az biztos, hogy Nagyszombatban 1741-ben újra beiratkozott, de lehet, hogy ezt követően valamikor mégis

⁶⁸⁷ A Collegium Pazmanianum anyakönyve szerint Németújváron született, de ez egyértelműen tévedés. Vö. FAZEKAS 1490.

⁶⁸⁸ Időnként a Turóc vármegye örökös grófja/ispánja (*perpetuus comes*) titulust az örökös főispáni címmel (*supremus et perpetuus comes*) keverik össze. Turóc vármegye élén azonban nem egy tisztséghez kötődő örökös, hanem egy családhoz kapcsolódó örökletes főispán (*supremus et hereditarius comes*) állt, amely tisztséget 1540-től a 19. századig valóban a Révay család tagjai töltöttek be, de Révay Antal nem volt közöttük. Vö. *Mo. főispánjai*, 213–214.

⁶⁸⁹ Neve a pozsonyi jezsuita gimnázium anyakönyvében nem lelhető fel. Vö. FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČ Pozsony.

visszament a császárvárosba; háborús időszak volt ez. Révay 1754-es processzusának tanúi feltételezik, hogy doktorátust szerzett, azonban a csatolt dokumentumok közt nincs ilyen tanúsítvány; megerősíti azonban a Pazmaneum anyakönyve, amely szerint Nagyszombatban szerezte meg a fokozatot.

Révay Antal 1741–1744 között B.Sz.M.-ről nevezett rátóti prépost, amely javadalom kegyúri jogai, így annak adományozása az Esterházy-család kezében volt. 1743. január 22-től pozsonyi kanonok. A pozsonyi társaskáptalant 1744-ben hagyja el, amikor B.Sz.M.-ről nevezett vágújhelyi prépost lesz; az Esterházyak beckói uradalmához tartozó település ugyanis nem plébános, hanem prépost (*praepositus curatus*) irányítása alatt állt. E tisztéről, amely számára később a megfelelő jövedelmet püspökként is biztosította, csak 1780. október 1-én mond le. Az uralkodó eközben 1744. augusztus 31-én Szent Györgyről nevezett szerencsi apáttá nevezte ki. 1752. január 29-től rozsnyói püspöki kinevezéséig esztergomi kanonok; a káptalanban 1752. január 31-től sasvári főesperes. 1754-es processzusának tanúi szerint a hercegprimás mellett oldalkanonok is volt. 1753. február 5-én Mária Terézia korculai (*Corczolen.*) választott püspökké és királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) nevezte ki. Kinevezésekor esztergomi kanonok és vágújhelyi prépost. Az 1754-es processzusának tanúi szerint a Magyar Királyi Helytartótanácsban tanácsos.

Csáky Miklós hercegprimás, esztergomi érsek (1751–1757) segédpüspökül kérte. 1754. május 20-án nevezte ki a pápa milevumi (*Milevum, Milevi; Milevitan.*) püspökké. Csáky júniusban szentelte fel. Keresztúry József 1776-os tanúvallomásában megjegyezte, hogy amikor az esztergomi szék tíz évig üresedésben volt (1765. június 18.–1776. január 1.), ez idő alatt nagy részben ő volt az egyedüli segédpüspök a hatalmas egyházmegyében.

Amikor 1776-ban három új egyházmegyét hasítanak ki az Esztergomi Főegyházmegyéből, Mária Terézia őt nevezte ki rozsnyói püspökké. Először nem rá, hanem Galgóczy János esztergomi kanonokra (1744–1776) esett a választás 1776. január 15-én, ő azonban április 6-án elhunyt. Így április 19-én Révay kapja a nominációt. Mivel Galgóczy processzusát még el sem kezdték, így ő számít az új egyházmegye első püspökének, akit a pápa szeptember 16-án prekonizált. Processzusát kivételesen, nuncius hiányában, az auditor vezette. Székét november 21-én foglalta el a rozsnyói Nagyboldogasszony-plébániatemplomban, amelyet székesegyházzal jelöltek ki. Feladata volt az egyházmegye megszervezése. A püspöki rezidenciát a volt jezsuita rendházban rendezte be, az egyházmegye védőszentjéül Nepomuki Szent Jánost választotta. Muszka Miklós 1780-as tanúvallomása szerint kinevezése a püspökség területén nagy számban élő evangélikusok és reformátusok ellensúlyozása miatt is kívánatos volt. Verebélyi László tanúvallomásában pedig azt említi, hogy Nyitra vármegyében fekvő vágújhelyi prépostságát megyéspüspöki teendői mellett is ellátta.

Révay 1780. június 23-án nyitrai püspök lett. Ezen a napon az uralkodó több püspöki kinevezést is tett, amelyeket másokéval együtt két nappal később, az uralkodó megkoronázásnak 39. évfordulója, illetve a Budai Királyi Egyetem megnyitásának alkalmából tartott ünnepeken hozták nyilvánosságra. 1780. július 10-től valószínű belső titkos tanácsos.⁶⁹⁰ A pápa szeptember 18-án prekonizálta. Mocsonokon hunyt el 1783. december 26-án. Nyitrán, a székesegyházban temették el.⁶⁹¹

Tanúk

⁶⁹⁰ AT-OeStA/HHStA RK GehR 5-2-24 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Revay, Graf Anton, 1780.07.10. (2024. április 2.)

⁶⁹¹ Vö. t.k. *Libri Regii* 39.353, 43.11, 43.12. 50.75, 50.99, 50.100, 50.101, 50.117, 50.148, 51.70, 51.70/a; *Hier. Cath.* VI (1958) 289, 312, 359; NAGY 9 (1862) 690–691, 696–698, 709, 716–717; SZINNYEI 11 (1906) 841–842; MKL 11 (2006) 591; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/24673; KMETY–SZÖGI–VARGA 5987; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 141, 347; FAZEKAS 1490; RIMELY, *Cap. Pos.*, 279.; NÉMETHY, 303, 891; KOLLÁNYI, 354–355, 365–366; *Mo. főispánjai*, 213–214; *Anton Révay (1776–1780)*. [2013. május 9.] <http://new.burv.sk/2013/05/09/anton-revay-1776-1780/> (2022. február 21.); *Catholic Hierarchy* (2024. május 27.)

1. Bajtay József Antal (Antal, keresztnévén József)⁶⁹² Sch.P., Budáról, 36 éves, 1754. május 14. A későbbi erdélyi püspök az 1754-es általános káptalan miatt tartózkodott Rómában, és diákkora, azaz húsz éve ismerte a jelöltet.
2. Tapoltsányi Gergely (keresztnévén Pál)⁶⁹³ Sch.P., a Váradai Egyházmegyéből, 40 éves, 1754. május 14. Ő az 1754-es általános káptalan miatt tartózkodott Rómában, és diákkora, azaz huszonhat éve ismerte a jelöltet.
3. Muszka Miklós⁶⁹⁴ dr. theol., Szent Miklósról nevezett székesfehérvári prépost, apostoli főjegyző, 61 éves, 1776. április 30. A volt jezsuita harminc éve ismerte meg a jelöltet Nagyszombatban.
4. Keresztúry József⁶⁹⁵ cs. és kir. udvari ágens, 36 éves, 1776. május 1. Ő 1759-ben találkozott vele először Nagyszombatban.
5. Gulik László⁶⁹⁶ esztergomi kanonok, a bécsi Collegium Pazmanianum prefektusa, 44 éves, 1780. július 21. Legalább húsz éve ismerte őt.
6. Verebélyi László⁶⁹⁷ esztergomi egyházmegyés áldozópap, a bécsi Collegium Pazmanianum spirituálisa, volt plébános, 47 éves, 1780. július 21. Legalább húsz éve ismerte őt.

78. Révay Pál

15) 1752 Révay Pál esztergomi segédpüspök (*Dibonen.*, 1753–1770)

(Révai) báró Révay Pál (József) 1696. december 24-én született a Turóc vármegyei Prékopa (mai magyar nevén Révayfalva) faluban a családi rezidencián, és még aznap ugyanott meg is keresztelték. A település Turócszentmártonhoz tartozott, a keresztelő pap azonban a szomszéd Turócszentmihályi plébános, turóci esperes volt, aki egyben a keresztkomai tisztséget is betöltötte. Édesapja Révay Zsigmond Tamás báró, édesanyja Lehoczky Zsuzsanna, a báró harmadik felesége. A püspök apai ágon Magyarország egyik legősibb nemzetségéből, a Révay család szklabinai és blatnicai ágából származott. Az életrajzokban a nevével kapcsolatban esetleg feltűnő *szklabinai és blatnicai* nemesi előnevet csak a későbbi generációk kezdik használni. Révay Antalnál a korabeli, vizsgált dokumentumok nem hoznak praedicatumot, ha azonban valahol, például életrajzban előkerül, akkor *révai* (de Eadem) a nemesi előnév. Második keresztnéve *József*, amelyet a nagyszombati egyetemi anyakönyv említ. NAGY a házaspár öt gyermekéről (négy fiú és egy lány) tud, akik közül Pál volt a legfiatalabb. Révay Antal nyitrai püspök (1780–1783) ükapja és Pál nagyapja voltak testvérek. Révay János szepesi püspök (1787–1806) Antal unokaöccse volt.

Nagyszombatban végezte alsóbb fokú tanulmányait (biztosan ott volt: 1712–1716), majd az anyakönyv szerint ugyanott a filozófia második és harmadik évére iratkozott be (1717–1719), feltételezhető azonban, hogy már az első akadémiai évet (1716–1717) is ott töltötte. Ezt követően a teológiát is ott tanulta (1719–1723). A Stephaneum növendéke volt. A kisebb rendeket 1718. szeptember 18-án vette fel. A nagyobb rendekben Spacz János tanúvallomása

⁶⁹² Bajtay József Antal erdélyi püspök: 93)

⁶⁹³ Debrecenben rektor (1747–1754). 1754-ben Rómában az általános káptalanon vett részt. LÉH-KOLTAL, 383.

⁶⁹⁴ (1713–1783). A Jézus Társasága feloszlata után 1773-tól székesfehérvári prépost, majd 1776-tól ő az első beszercebányai nagyprépost. *Libri Regii* 50.121; LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1069; SZINNYEI 9 (1903) 427–428.

⁶⁹⁵ NAGY 6 (1860) 224.

⁶⁹⁶ A Collegium Pazmanianum prefektusa (rektor) (1779–1783), esztergomi kanonok (1780–1783). KOLLÁNYI, 392; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 330.

⁶⁹⁷ A bécsi Collegium Pazmanianum spirituálisa (1766–1780), korábban nagyszegi (ma Egyháznagyszeg) plébános. RIMELY, *Coll. Pazm.*, 339.

szerint 1722 körül, Ghillány György esztergomi segédpüspök (1713–1727) által részesült Nagyszombatban.

Plébános lett 1723. június 19-én Csiffáron, ahol nyolc évet töltött. Ezt követően szepesi, majd egy kicsivel ezután, 1731. július 19-től esztergomi kanonok. A következő évben a Stephaneum prefektusa lett, majd 1735. június 23-tól nógrádi főesperes; az uralkodó 1747. január 2-án⁶⁹⁸ örkanonokká nevezte ki, amely méltóságot haláláig viselt.

Csáky Miklós esztergomi érsek (1751–1757) 1752-ben segédpüspökül kérte. A pápa 1753. március 12-én nevezte ki diboni címmel. Püspökké 1753. április 29-én Csáky érsek szentelte Nagyszombatban. Ugyanott hunyt el két év betegeskedés után, 1770. február 1-én.⁶⁹⁹

Tanúk

1. Spacz János⁷⁰⁰ Szent Mihályról nevezett margitszigeti prépost, pozsonyi olvasókanonok és városplébános, 53 éves, 1752. december 11. A jelöltet 1719 óta ismerte meg, amikor mindketten a Stephaneum növendékei voltak.

2. Hérich Ferenc⁷⁰¹ pestújhegyi prépost, pozsonyi kanonok, 53 éves, 1752. december 11. Harminchárom éve ismerte a jelöltet, együtt voltak a szemináriumban.

79. Richvaldszky György

18) 1776 Richvaldszky György esztergomi segédpüspök (*Tenagren.*, 1776–1779)

Richvaldszky György Bártfa szabad királyi városban (Sáros vármegye) született 1720. április 20-án, és ugyanott keresztelték ugyanaznap. Szülei Richvaldszky András és Erzsébet, bártfai polgárok. Nem nemes család. A nagyszombati anyakönyv szerint *nobilis*, a keresztlevél azonban egyértelmű, továbbá sem a *Libri Regii*, sem a nagy genealógiák nem hozzák a Richvaldszky családot. KEMPELEN ismert ugyan egy Rilovszky alias Richvaldszky családot, de annak nemességét Szepes vármegye bizonyítványa alapján 1776-ban Heves vármegyében hirdették ki.

A processzushoz mellékelt dokumentumokból az tűnik ki, hogy alsóbb fokú tanulmányai végeztével Kassán kezdhette meg felsőfokú tanulmányait. Erdődy Gábor Antal egri püspök (1713/1715–1744) bérmálta meg és adta fel neki a kisebb rendeket. Richvaldszky Nagyszombatba került 1743-ban, ahol a teológia harmadik évére iratkozott be, és ott két évet végzett (1743–1745). Ekkor a Seminarium Generale növendéke volt. Ebben az időben szentelte Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök (1744–1748) szubdiakónussá 1744. március 21-én, diakónussá 1744. április 4-én és pappá 1744. május 30-án. A teológiai doktori fokozatot már ismét Kassán ítélték oda neki, 1745. szeptember 2-án.

Szabó András esztergomi kanonok tanúvallomásában pontosan elmondta, hogy miután Richvaldszky tanulmányait 1745-ben befejezte, az egri káptalan succentora (az éneklőkanonok helyettese) lett, majd 1748-tól Barkóczy Ferenc egri püspök (1744–1761) vette maga mellé, akinek előbb szertartója és irodaigazgatója lett, majd 1754-től egri kanonok és a püspök oldalkanonokja. A káptalanban viselte a Szent Istvánról nevezett egervári préposti méltóságot. Kanonoktársával, Gusztinyi Jánossal (nyitrai püspök 1762–1777) Barkóczy felkérésére részt

⁶⁹⁸ *Libri Regii* 41.101. KOLLÁNYI szerint 1749. január 23., amely lehet a beiktatás napja. Vö. KOLLÁNYI, 343.

⁶⁹⁹ Vö. t.k. *Libri Regii* 41.101; *Hier. Cath.* VI (1958) 195; NAGY 9 (1862) 690–691, 696–698, 709, 715; MKL 11 (2006) 593; KÁDÁR–KISS–PÓKA 1958; KMETY–SZÖGI–VARGA 4567; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/21142; NÉMETHY, 63, 891; KOLLÁNYI, 343; *Catholic Hierarchy* (2024. május 28.)

⁷⁰⁰ Spatz János József pozsonyi kanonok (1739–1774). RIMELY, *Cap. Pos.*, 278.

⁷⁰¹ Javított szó. Hérich Ferenc pozsonyi kanonok (1752–1775). RIMELY, *Cap. Pos.*, 280.

vett az új nevelési és tanítási rendszer kidolgozásában. Amikor 1761-ben Barkóczy esztergomi érsek lett, vele tartott, és 1762-től esztergomi kanonok; ekként különböző feladatokat látott el, míg végül általános helynök lett. Valóban, 1762. április 11-én lett tagja az esztergomi káptalannak, amelyben 1763. január 10-től székesegyházi főesperes és Szent Györgyről nevezett esztergom-zöldmezei (esztergom-szentgyörgymezei) prépost, 1776. október 22-én⁷⁰² örkanonok, 1777. április 14-én pedig olvasókanonok. Ő volt a szerzője annak az 1764–1765-ös országgyűlés alatt, 1764-ben íródott névtelen kéziratnak (*Vexatio dat intellectum*), amelyben a nemesi kiváltságokat védte. A röpirat példányait Mária Terázia parancsára 1765. február 18-án elégették a pozsonyi piactéren. A szerző személyét akkor nem sikerült kinyomozni; amikor jóval később kiderült, sokan Barkóczyban látták a sugalmazót. Richvaldszky György 1776-ban Szentséges Üdvözítőről nevezett kapornaki apát lett (a méltóságot addig viselő Berchtold Ferencet 1776. január 15-én nevezték ki beszercebányai püspöknek, 1776–1793).

Batthyány József hercegrímás, esztergomi érsek (1776–1799) egyszerre két segédpüspököt kért 1776. novemberében Richvaldszky György és Nagy István (1776–1804) személyében. A pápa mindkettőjüket 1776. december 16-án nevezte ki, püspökké is együtt szentelte őket Batthyány hercegrímás 1777. március 9-én Pozsonyban. Richvaldszky György a tanagrai címet nyerte el. A kapornaki apátsági és az esztergomi kanonoki javadalomból Szabó András tanúsága szerint a 1 500 római szküdi bevételre számíthatott. KOLLÁNYI szerint Batthyány prímás és a káptalan tagjai közt bizonyos kellemetlenségek merültek fel, akik közül többen Richvaldszky befolyásának tulajdonították a dolgokat, ezért ő a prímásnál felmentette magát a helyben lakás kötelezettsége alól, és Kapornakra (ma Nagykapornak) vonult vissza. KOLLÁNYI szerint tekintélyes összeggel járult hozzá a később felépült esztergom-szentgyörgymezei Szent György-templom felépítéséhez. Kapornakon (ma Nagykapornak) hunyt el 1779. augusztus 7-én. Ott⁷⁰³ temették el.⁷⁰⁴

Tanúk

1. Szabó András⁷⁰⁵ Keresztelő Szent Jánosról nevezett budai prépost, esztergomi kanonok, apostoli főjegyző, 38 éves, 1776. november 23. A jelöltet 1761 óta ismerte, aki Barkóczy Ferenc prímás oldalkanonokja volt, a tanú pedig udvari káplán.

2. Bernáth György⁷⁰⁶ magyar ágens, udvari vagyongazdálkodási titkár és Zala vármegye táblabírája, 63 éves, 1776. november 23. Akkor ismerte meg a jelöltet, amikor Barkóczy Ferenc mellett volt Egerben, majd Esztergomba (azaz Nagyszombatba) került, ahol bencés (apátsági) prefektus, majd általános kanonok lett.

80. Salbeck Károly

50) 1759 Salbeck Károly váci segédpüspök (*Nemesin.*, 1759–1776)

⁷⁰² KOLLÁNYI szerint 1776. szeptember 22., a processushoz mellékelte tanúsítvány szerint azonban 1776. október 22. Vö. KOLLÁNYI, 374.

⁷⁰³ Karlinszky Balázs igazgató úr szíves közlése a halotti anyakönyv (Veszprémi Főegyházmegei Levéltár) alapján (2024. június 5.).

⁷⁰⁴ Vö. t.k. *Hier. Cath.* VI (1958) 391; KEMPELEN 9 (1915) 126; SZINNYEI 11 (1906) 971–972; KÁDÁR–KISS–PÓKA 3047; KMETY–SZÖGI–VARGA 6816; MKL 11 (2006) 614; KOLLÁNYI, 374–375; MESZLÉNYI, *Hercegrímások*, 106, 110, 117, *Catholic Hierarchy* (2024. május 30.)

⁷⁰⁵ Esztergomi kanonok (1773–1804), a Collegium Pazmanianum prefektusa (rektor) (1775–1777), később az első kassai püspök (1804–1819). KOLLÁNYI, 385–386; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 330; Szabó András korábban pozsonyi kanonok (1768–1773) is volt. RIMELY, *Cap. Pos.*, 281.

⁷⁰⁶ Magyar kamarai ágens (ügyvivő) 1746–1780. Működött a Magyar Udvari Kancelláriánál is. FALLENBÜCHL, *A magyar kamara*, 331.

68) 1776 Salbeck Károly szepesi püspök (*Scepusien.*, első püspök, 1776–1787)

Salbeck Károly Ignác József az Erdély és a Temesi Bánság határán fekvő, de még utóbbihoz tartozó Lippán⁷⁰⁷ (történelmileg, illetve később újra Arad vármegye) látta meg a napvilágot. Ott keresztelték meg 1723. november 17-én. Heten voltak testvérek. Édesapja Mátyás, aki cs. és kir. sószállítási biztosként felügyelte az Erdélybe induló sószállítmányokat. Édesanyja Barkóczy⁷⁰⁸ Katalin. A családfő három fiával, köztük Károllyal 1726-ban kapott nemességet.⁷⁰⁹

Alsóbb fokú tanulmányokat Salbeck Károly Kolozsvárott (az 1734–1735-ös akadémiai évben biztosan ott volt), Székelyudvarhelyen és a Marianum diákjaként Nagyszombatban végzett. Filozófiát ezt követően Kolozsvárott (1738?–1742; 1740–1741-ben konviktorként), majd a teológia első két évét (1742–1744) Nagyszombatban a Seminarium Generale növendékeként végezte el. A kisebb rendekben Majthényi Ádám esztergomi segédpüspök részesítette 1742. szeptember 13-án Nagyszombatban. A teológia harmadik évére Rómába vezette az útja, ahová 1744. október 24-én érkezett meg. A Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyvi feljegyzése szerint *capax cathedralium Hungariae*, azaz bármely magyarországi magasabb tisztségre alkalmas. A Lateráni bazilikában szentelték szubdiakónussá 1745. december 18-án, majd ugyanott diakónussá 1746. március 5-én. A teológiai doktorátust július 3-án szerezte meg a kollégiumban, majd másnap hazaindult. Klobusiczky Ferenc erdélyi püspök (1741–1748) szentelte pappá a gyulafehérvári püspöki palota kápolnájában 1746. október 15-én.

Klobusiczky Ferencsel tartott, amikor patrónusát zágrábi püspökké (1748–1751) nevezték ki. Ott a püspök szertartásmestereként említik Salbecket, aki követte főpásztorát Kalocsára is. Klobusiczky 1751 és 1760 között volt kalocsa-bácsi érsek. KARCSÚ szerint itt először titkár és teológiai tanár volt. Már 1752-ben kalocsai kanonokként említi Salbeck Károlyt több életrajz, ahogyan 1759-es processzusának egyik tanúja is utal korábbi kalocsai kanonokságára. Kinevezését hivatalosan 1752. december 15-én kaphatta mint kanonok (*canonicus actualis*). Ehhez hamarosan uralkodói kinevezés is társult: 1753. július 2-án Szent Miklósról nevezett ercsi apát lett, amely méltóságot szepesi püspöki kinevezéséig viselt. A királyi diploma szerint ekkor az érsek oldalkanonokja volt. Néhány évvel később, 1757. szeptember 3-án váci nagypréposttá nevezte ki Mária Terézia. Ekkor az ercsi apáti cím mellett már nem kalocsai kanonokként, hanem vasvári prépostként említi őt a kinevezés, mivel 1755-ben megüresedett a Szent Mihályról nevezett vasvári társaskáptalan préposti méltósága, és oda Salbeck kapott kinevezést. Működő kanonoki testületről lévén szó, annak akkori székhelyére, Szombathelyre költözhetett. Kalocsai kanonoksága ekkor szűnhetett meg, amely minden bizonnyal inkább az érsek személyéhez kötötte, mint valamilyen javadalomhoz; a káptalani titulusa is erre utal. A kalocsai káptalan tagjai közt sem esik róla később említés.

Hamarosan, 1758. augusztus 3-án Forgách Pál váci püspök (1757–1759) korára és betegségére hivatkozva kérte Mária Terézia beleegyezését arra, hogy Salbeck Károly a segédpüspöke lehessen. Kérést elfogadták, és a pápa 1759. április 4-én címzetes nemesiai püspökké és váci segédpüspökké nevezte ki. Szepesi processzusának tanúi megerősítik, hogy váci segédpüspökként általános helynöki, illetve széküresedéskor káptalani helynöki tisztséget

⁷⁰⁷ CHOBOT, és őt követve többen tévesen jászvásári származásúnak tartják. CHOBOT 2 (1917) 899.

⁷⁰⁸ Nyilvánvalóan nem a szalai báró és gróf Barkóczy családról van szó.

⁷⁰⁹ Károly egyik testvére, Jakab 1750-ben királyi adományként megkapta többek között az Arad vármegyei Petris helységet, emiatt használták a családtagok – később – a petrisi előnevet. Vö. *Libri Regii* 41.255; NAGY 10 (1863) 17; A Salbeck Károlyra vonatkozó, itt kutatott dokumentumokban az előnév nem tűnik fel. Salbeck Károly másik testvére Ferenc (1705–1770), jezsuita. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1645.

is betöltött, továbbá Migazzi Kristóf Antal bíboros, váci püspök (1756/1756–1757), illetve adminisztrátor (1761–1786) megbízásából vizitált is. 1765-től⁷¹⁰ a Szent István Rend lovagja.

Mária Terézia 1776. január 15-én az ugyanekkor felállított Szepesi Egyházmegye első püspökévé nevezte ki Salbeck Károlyt. Szepesi processzusát kivételesen, nuncius hiányában, az auditor vezette. A prekonizáció szeptember 16-án történt meg. Székét az egyházmegye védőszentjének, Szent Márton püspöknek az ünnepén, november 11-én foglalta el. Titkos tanácsos.⁷¹¹ Egy prépostságként régóta meglehetősen önállóan működő, és nem egyszer korábban is felszentelt püspök által kormányzott struktúra vezetését vette át. Restaurálta a székesegyházat, püspöki rezidenciát építtetett, alakította az egyházmegyei struktúrát. Hirtelen hunyt el Lőcsén,⁷¹² 1787. június 15-én. A szepeshelyi (ma Szepesváraja része) Szent Márton-székesegyház kriptájában temették el.⁷¹³

Tanúk

1. Kukulyevics János⁷¹⁴ (Ivan Kukuljević) zágrábi kanonok, Szent Benedekről nevezett kaposfői prépost Sümeg vármegyében, a bécsi Collegium Croaticum prefektusa, 36 éves, 1759. január 19. Tizennégy éve, közös római tanulmány időszakából ismerte Salbeck Károlyt.
2. Franyul Márk⁷¹⁵ (Marko Franjul) modrusi kanonok, apostoli főjegyző, Bécsben tartózkodik, 63 éves, 1759. január 19. Nyolc éve, Kalocsáról és Bécsből ismerte a jelöltet.
3. Görgey Márton⁷¹⁶ pozsonyi kanonok, apostoli főjegyző, 36 éves, 1776. április 12. Ő két éve ismerte meg a jelöltet.
4. Róka János⁷¹⁷ dr. theol., tiszteletbeli váci kanonok, 49 éves, 1776. április 12. Ő tizenegy éve ismerte Salbeck Károlyt, hiszen korábban Róka hat évig püspöki irodaigazgató volt.

81. Sinzendorff Fülöp

29) 1726 Sinzendorff Fülöp győri püspök (Philipp Ludwig von Sinzendorf, 1726–1732, 1727 bíboros)⁷¹⁸

⁷¹⁰ Vö. *Magyar Királyi Szent István Rend*. <https://web.archive.org/web/20180426012233/http://kituntetes.hu/> (2024. június 2.) *A rendjelek és kitüntetések történelmünkben*, szerk. Felszeghy Ferenc – Rátvay Imre – Petrichevich György – Ambróczy György, Budapest [1943], alapján készült adatbázis.

⁷¹¹ 1777. április 15. és 1779. október 17. között valamikor kapta a kinevezést. AT-OeStA/HHStA RK GehR 6-2-19 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Szalbeck, Karl, Bischof (honor.), 1777.04.15-1779.10.17. (2024. április 2.)

⁷¹² A Szepesi Egyházmegye honlapján közölt életrajz közli a halálával és temetésével kapcsolatos fontosabb részleteket. *Spišskí biskupi v histórii*. <https://kapitula.sk/spisski-biskupi/> (2022. március 6.); Az MKL szerint – ezek szerint tévesen – Szepeshelyen hunyt el. Vö. MKL 11 (2006) 816.

⁷¹³ Vö. t.k. *Libri Regii* 41.255, 43.245; 43.59, 44.175, 50.72, 50.74, 50.77, 50.109; *Hier. Cath.* VI (1958) 305; NAGY 10 (1863) 17; SZINNYEI 12 (1908) 80; KEMPELEN 9 (1915) 210; MKL 3 (1997) 155, 11 (2006) 816, 14 (2009) 851–866; VARGA, *Kolozsvár* 3316; KÁDÁR–KISS–PÓKA, 234; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ 6720; VERESS, 165–166; LAKATOS, 106, 155; CHOBOT 2 (1917) 899; KARCSÚ ANTAL ARZÉN, *Vác város története*, Vác 1880–1888, 6 (1886) 56–57; *Spišskí biskupi v histórii*. <https://kapitula.sk/spisski-biskupi/> (2022. március 6.); *Catholic Hierarchy* (2022. március 6.)

⁷¹⁴ Zágrábi kanonok (1755–1768). IVANČAN, 837.

⁷¹⁵ Zenggi származású, 1747-től modrusi kanonok. PFEIFFER, 416–417.

⁷¹⁶ Pozsonyi kanonok (1775–1777), később esztergomi kanonok (1777–1807), kinevezett pécsi püspök (1807). RIMELY, *Cap. Pos.*, 282.

⁷¹⁷ Tiszteletbeli váci kanonok (1771–1775). MKL 11 (2006) 645.

⁷¹⁸ Utána 1732–1747 boroszlói (*Vratislavién.*) püspök lett: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 389; AAV Arch. Concist., Processus Consist., 118, foll. 630–655 (630–654r).

Philipp Joseph Ludwig Bonaventura von Sinzendorf (Sinzendorff Fülöp József Lajos Bonaventúra) birodalmi gróf (*Reichsgraf*) Párizsban született, és 1699. július 14-én keresztelték meg a Saint Sulpice-plébániatemplomban. Élete során számos cím birtokosa. Édesapja Philipp Ludwig Wenzel von Sinzendorf birodalmi gróf, abban az időben a francia uralkodónál rendkívüli császári követ (1699–1701) – később osztrák udvari kancellár, majd 1715-től főkancellár –, illetve az örökletes birodalmi kincstárnoki (*Reichserbschatzmeister*) méltóság birtokosa. Utóbbi a Német-római Birodalom egyik főhivatala (*Erzamt*) volt, amelyet a régi osztrák, de a birodalmi nemességhez is tartozó család fridau-neuburgi ága 1653 óta örökletes alapon birtokolt. A család 1659 óta magyar indigenátussal rendelkezett, amelyet 1700. február 12-én újítottak és erősítettek meg. Az édesanya Katharina Rosina von Waldstein birodalmi grófnő (*Reichsgräfin*), akinek szintén régi, cseh eredetű családja ugyancsak az osztrák és birodalmi nemességhez tartozott. A házasságból öt gyermek (négy fiú és egy lány) született. Fülöp Lajos a második gyermek, egyben a második fiúgyermek volt. Mivel apját időnként ugyancsak Fülöp Lajosként említik a dokumentumok, ezért néha előfordul vele kapcsolatban a *junior* elnevezés. A keresztlevél tanúsága szerint a Saint Sulpice Plébánia két szegénye látta el esetében a keresztzüli tisztséget.

Amikor 1711. március 30-án az uralkodó B.Sz.M.-ről nevezett pécsváradi apáttá⁷¹⁹ nevezte ki, már kölni kanonok⁷²⁰ volt: 1713-ban mint apát peres ügybe keveredett a pécsi püspökkel és káptalannal a tizedjövedelmek miatt, ezért királyi oltalomlevél (*protectionales*) kiadására volt szükség; később Sinzendorff apáti méltóságához kapcsolódóan kért és 1718. július 22-én kapott pallosjogot (*ius gladii*) ő, illetve a mindenkori pécsváradi apát a javadalomhoz tartozó birtokok tekintetében. Pécsvárad mezőváros ugyancsak az ő kérelmére 1721. november 2-án vásártartási engedélyt (*concessio fororum seu nundinarum annualium*) nyert. Eközben azonban Sinzendorff Fülöpnek tanulmányokat kellett végeznie. Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi nagyprépost tanúvallomásából úgy tűnik, hogy tanult Bécsben, és a kisebb rendeket is ott vette fel 1713 körül. Gatz szerint bécsi jezsuita diák volt, majd 1714-től a Collegium Romanumban (Gergely Egyetem) tanult. Gottfried von Bessel göttweigi apát úgy tudta, hogy kánonjogot is hallgatott Salzburgban. Tanulmányairól a processzus irataiból annyit biztosan megtudunk, hogy a teológiai doktorátust 1717. november 26-án a római Sapiencia (La Sapienza) Egyetemen, az *utriusque iuris* doktorátust 1717. december 20-án ugyanott szerezte meg. Ezekon túl győri kinevezéséig a Szent Margit szűz és vértanúról nevezett ardaggeri társaskáptalan (*Kollegiatstift Ardagger*) prépostja is volt, amely méltóságba 1719. április 22-én mutatták be (*Präsentation*). Beiktatására (*Investitur*) június 12-én került sor a bécsi Maria Stiegen-templomban. A győri processzus tanúi megemlézték, hogy részt vett az alsó-ausztriai tartományi gyűlések munkájában, mivel ardaggeri prépostként ezen tartomány prelátaival közé számított. Még préposti bemutatását megelőzően, 1718. április 9-i dátummal pápai felmentést kapott a meglévő kánoni hiányosságok (*defecti*) alól azzal, hogy egy éven belül szubdiakónussá, majd rögtön utána az előírások szerint diakónussá és pappá kell szenteltetnie magát. Ennek ellenére csak 1722 körül szentelték fel: Braitenbücher jelen volt Bécsben az első szentmiséjén, körülbelül négy évvel a püspöki processzus felvétele előtt. Előtte Sinzendorff Fülöp kísérte Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros, cataniai érsek-püspököt (1721–1725) az 1721-es konklávéra; apjának azonban azt nem sikerült elérnie, hogy a Rota Romana bíróságára kapjon bírói (*auditor*) kinevezést. Sinzendorff sokat tartózkodott a császárvárosban: Braitenbücher

⁷¹⁹ A címet boroszlói kinevezéséig vagy utána nem sokáig viselhette, azt 1735 végén újra adományozták. Vö. *Libri Regii* 37.269.

⁷²⁰ Az életrajzok szerint Sinzendorff 18 évesen nyerte el az első kanonoki stallumokat, azonban ennek világosan ellentmond a pécsváradi apáti kinevezés, amely 12 éves korában történt. Abban is eltérnek a biográfiai és adattárak, hogy melyik kanonokságot mikor, illetve meddig viselte. Vö. t.k. WURZBACH 35 (1877) 24–26; *Libri Regii* 28.264; *Hier. Cath.* V (1952) 226.

nagyprépost elmondta, hogy gyakran misézett a Szent Miklós-templomban, szentbeszédeket tartott a Stephansdombon, illetve Szalézi Szent Ferenc nővéreinek templomában.

Amikor III. (VI.) Károly 1726. május 4-én győri püspökké és Győr vármegye főispánjává, május 16-án királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) nevezte ki, akkor pécsváradi apát, ardaggeri prépost, kölni, salzburgi és olmützi (ma Olomouc) kanonok volt. Processzusának érdekessége egy olasz nyelvű feljegyzés, amelyben maga a jelölt értesíti a nunciust arról, hogy melyik róla nyilatkozó tanú mikor érkezik majd a vallomása letételére. A prekonizáció 1726. szeptember 11-én történt meg. Püspökké Girolamo Grimaldi bécsi nuncius szentelte 1726. november 17-én a bécsi trinitárius-templomban (Alserkirche, Dreifaltigkeitskirche, Zu den Weißspaniern). Székét decemberben foglalta el. A pápa már 1727. június 20-án bréve (*Wählbarkeitsbreve, indulgentia eligibilitatis*) útján lehetővé tette számára, hogy Salzburgban vagy Olmützben az előírt kétharmad helyett egyszerű többséggel püspökké választhassák.⁷²¹ A salzburgi hercegerseki székkal nem járt sikerrel, azonban 1727. november 26-án Sinzendorff elnyerte a bíbort. A császár helyezte a fejére a bíborosi birétumot 1728. április 4-én a bécsi udvari kápolnában (*Hofkapelle*). Részt vett az 1730-as konklávn, címtemplomot csak ezt követően, 1730. augusztus 14-én kapott, amely a római Santa Maria Sopra Minerva-bazilika lett. Ezzel egy időben a pápa több római kongregáció tagjává is kinevezte. A püspök 1730 végén a Győri Egyházmegyében vizitációra kapott királyi mandátumot, amelyből kiderül az is, hogy akkor bíboros, örökletes birodalmi kincstárnok (*S.R.I. hereditarius thesaurarius*), rheinecki várgróf (*Burgravius in Rheineck*), győri püspök és Győr vármegye főispánja, pécsváradi apát, kölni, salzburgi és olmützi kanonok, magyar királyi tanácsos volt.⁷²²

Sinzendorff Fülöp 1731 óta dolgozott azon, hogy boroszlói (Breslau, ma Wrocław) herceg-püspök (*Fürstbischof*) lehessen, így azévből elnyert ott egy kanonokságot, de *Wählbarkeitsbrevét* csak egy évvel később, 1732. június 6-án kapott azzal, hogy megválasztása esetén Győrörről le kell mondania. A császári biztos (*Wahlkommiszar*) erős nyomása ellenére is csak nagyon nehezen sikerült a boroszlói káptalanban megszereznie az egyszerű többséget. A megválasztás dátuma 1732. július 14., míg a prekonizációra szeptember 3-án került sor. Kanonoki és apáti méltóságait megtarthatta, bár utóbbit 1735-ben végül másnak újra adományozták. Székét november 6-án foglalta el. A püspökséggel együtt járt a Neissei Hercegség (*Herzogtum Neisse* [Nysa]). A káptalannal a későbbiekben is feszült maradt a viszonya. Részt vett az 1740-es konklávn. Idejére esik az osztrák örökösödési háború (1740–1748), amelynek következménye az lett, hogy Szilézia végül porosz uralom alá került. A bíborost 1741. március második felében a poroszok elfogták, majd Boroszlóba vitték, ahol a rezidenciáján házi őrizetben tartották fogva; április 18-án végül szabadon engedték, de a háború hátralévő részére el kellett hagynia Sziléziát. Ő azonban az október 9-i, Klein-Schnellendorfból (ma Przydroże Małe) kötött fegyverszünet hírére már október 22-én gratulált II. (Nagy) Frigyes porosz királynak (1740–1786) a sikerhez és bejelentette, hogy hajlandó őt uralkodójának elismerni. Ez a lépés Bécsben, Rómában, de a boroszlói káptalanban is teljes megdöbbenést váltott ki. Az 1742-es berlini béke következtében Szilézia kilentizete a protestáns Poroszországhoz került. Sinzendorff pásztorlevélben állt ki a vallási tolerancia mellett. A porosz király országai római katolikusai számára általános helynökké kívánta őt kinevezni, de

⁷²¹ A Magyar Királyságban nem, azonban a Német-római Birodalom területén létezett ez a jogintézmény, és olyan helyeken alkalmazták, ahol választották ugyan a püspököt, illetve apátot, azonban a jelölt a megválasztáshoz szükséges kánoni előírásoknak nem felelt meg, így egyszerű többséggel nem, hanem csak felmentéskéréssel egybekötött választással (*postulatio*), azaz minősített többséggel nyerhette volna el a hivatalt.

⁷²² Az MKL szerint Győrött az üres kanonoki stallumokat magyaroknak juttatta, reformálta a papnövendékek oktatási rendjét, de ő volt az utolsó győri püspök is, aki még nem felszentelt papnak adott kanonoki stallumot. Gatz ezzel részben ellentétesen azt állítja, hogy egyházmegyéjét a bécsi kormányzat legnagyobb megleggedésére kormányozta olyannyira, hogy elhelyezését követően, 1734-ben a magyar protestánsok panaszainak kivizsgálására bizottságot kellett felállítani. Vö. MKL 12 (2007) 143; Gatz, 464.

a Szentszék a berlini helynökség tervét elvetette, és a bíborost Rómába rendelték, ahová azonban egészségi állapotára hivatkozva nem ment el. Sinzendorff lendületet adott a berlini Szent Hedvig-templom (ma főszékesegyház) építéséhez. A bíboros, aki 1743. május 7-én a porosz Fekete Sas-rend lovagja lett, nehezen tudta rávenni magát, hogy elfogadjon egy koadjutort, II. (Nagy) Frigyes 1744-ben mégis kinevezte a káptalan ellenállása ellenére ifjú kegyencét, Philipp Gotthard von Schaffgotsch (boroszlói hercegpüspök 1748–1795) grófot, akit azonban a pápa akkor nem prekonizált. Sinzendorff Fülöp 1747-ben még részt vett Salzburgban az érsekválasztáson. Elhunyt 1747. szeptember 28-án Boroszlóban. A székesegyházban temették el.⁷²³

Tanúk

1. Joseph Heinrich von Braitenbücher⁷²⁴ bécsi nagyprépost, általános helynök, 50 éves, 1726. július 3. Tanulmányai idejéből ismerte a jelöltet, tizenhárom évvel korábban a kisebb rendek felvétele előtt vizsgáztatta.
2. Berthold von Dietmayr⁷²⁵ OSB, melki apát, 57 éves, 1726. július 4. Tíz éve ismerte a jelöltet; leginkább azóta beszélt vele gyakran, hogy Sinzendorff ardaggeri prépost lett, így ő is felvétetett a tartomány prelátságai közé.
3. Gottfried von Bessel⁷²⁶ OSB, göttweigi apát, 53 éves, 1726. július 4.

82. Sorger Gergely

23) 1727 Sorger Gergely egri segédpüspök (*Tinninien.*, 1727–1729)

89) 1729 Sorger Gergely erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1729–1739)

Sorger Gergely (1729-től báró) az életrajzok szerint Alsómeccenzéfen (ma Mecenzéf), Abaúj vármegyében született. Születését az életrajzírók általában 1665 körülre teszik. A nagyszombati egyetem adatai szerint magyar nemes és 1678. március 3-án született. A tanúvallomások is közvetve ez utóbbit erősítik. Erdélyi püspöki kinevezéséhez kapcsolódóan 1729. május 30-án bárói címet kapott.

RIMELY szerint a Collegium Pazmanianum növendéke volt 1690-től, ez azonban téves. Filozófiai tanulmányait ugyanis Kassán végezte 1695–1698 között, majd két év morálteológiai kurzus (1698–1700) után Nagyszombatban folytatta három év teológiával (1700–1703), ahová először külsősként iratkozott be, majd a Seminarium Generale növendéke lett. A kisebb és nagyobb rendekben feltehetőleg Nagyszombatban részesült.

⁷²³ Vö. t.k. *Libri Regii* 11.244, 12.121, 25.73, 27.224, 28.264, 30.49, 32.116, 33.288, 35.110, 35.116, 35.124, 36.229, 37.269; *Hier. Cath.* V (1952) 226, VI (1958) 445; KEMPELEN 11 (1932) 182; WURZBACH 35 (1877) 20–21, 24–26, és Stammtafel; Kneschke, 8 (1868) 502, 9 (1870) 452; MKL 12 (2007) 143; ADB 34 (1892) 412–416; NDB 20 (2001) 374; Gatz, 464–466; *Liste der Ritter des Königlich Preußischen hohen Ordens vom Schwarzen Adler*, Berlin 1851, 7; IGNAZ CHALAUPLKA, *Das Collegiatstift Ardagger*, Hippolytus. Theologische Quartalschrift der Diözese St. Pölten, II. Archiv für Diözesangeschichte 6 (1863) 84–136, különösen 128; KARL KASTNER, *Breslauer Bischöfe*, Breslau 1929, 58–59; *Kollegiatstift Ardagger. Beiträge zu Geschichte und Kunstgeschichte* (Beiträge zur Kirchengeschichte Niederösterreichs, Band 3), hrsg. von Thomas Aigner, St. Pölten 1999; *Catholic Hierarchy* (2024. június 3.)

⁷²⁴ Bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédpüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

⁷²⁵ Melki apát (1700–1739) LThK 3 (2009) 221–222.

⁷²⁶ Göttweigi apát (1714–1749). Az ő nevéhez fűződik az 1718-ban leégett apátság barokk újjáépítése, illetve a benne található egyedülálló tudományos, benne kézirat-, metszet- és könyvgyűjtemény kialakítása. WURZBACH 1 (1856) 349–350.

Első plébánosi helye Jászdózsa volt 1704. május 20-tól, majd 1709. március 29-től Jákóhalmára (ma Jászjákóhalma) került.⁷²⁷ 1711-től egri kanonok,⁷²⁸ emellett 1715. június 24-én B.Sz.M.-ről nevezett ildai apát, majd 1719. március 17-én dulmi (*Dulmen.*) választott püspök. Tinnini kinevezésének tanúvallomásai szerint tagja volt a konzisztóriumnak, illetve az általános helynököt is helyettesítette. Főesperességében az egyik tanú szerint két templomot építtetett. Biztosként is tevékenykedett Sopron vármegyében, amikor a protestánsok által használt egyházi javakat szereztek vissza.

Tinnini kinevezését 1727. július 3-án kapta, ekkor Sorger a *Libri Regii* szerint a kanonoki mellett az apáti és a választott püspöki címet viselte. 1728. március 8-án prekonizálták. Püspökké a tanúk szerint Erdődy Gábor Antal egri püspök (1713/1715–1744) szentelte a pozsonyi trinitárius templomban, 1728 Szentháromság vasárnapján (május 23.). Egri segédpüspökként működött.

Az erdélyi püspöki szék megüresedése után a Katolikus Státusz a szokásoknak megfelelően élt jelölési jogával, és az 1728. szeptember 8-án Kolozsvárott tartott szavazást. A legtöbb szavazatot Demeter Márton gyulaféhevári nagyprépost (+1741) kapta; a Státusz három erdélyi és három nem erdélyi jelöltet állított. Sorger Gergely utóbbi lista harmadik helyére került 7 szavazattal. Mária Terézia 1729. február 25-én mégis őt nevezte ki Erdély püspökévé. Kinevezésével egy időben erdélyi kormányzósági (guberniumi) tanácsos, majd május 30-án báró, az életrajzok szerint augusztus 23-án titkos tanácsos. Szeptember 7-én prekonizálta a pápa. Székét 1730. február 26-án foglalta el. Egyházmegyéjét haláláig kormányozta. Gyulaféhevárott hunyt el 1739. szeptember 16-án, a székesegyházban temették el.⁷²⁹

Tanúk

1. Gosztonyi⁷³⁰ István, Heves és Külső-Szolnok vármegye jegyzője, 30 éves, 1727. július 10. Nyolc esztendeje ismerte a jelöltet.
2. Bossányi András⁷³¹ SJ, a római Szent Péter-bazilika (korábbi) magyar gyóntatója, a bécsi Collegium Pazmanianum rektora, 50 éves, 1727. július 11. A jelöltet húsz éve, közös nagyszombati tanulmányaik idejéből ismerte.
3. Szluha Ferenc⁷³² báró, magyar udvari kancelláriai tanácsos, 56 éves, 1727. július 15. Fialat kora óta ismerte a jelöltet.
4. Franz (Xaver) Gutman⁷³³ SJ, kijelölt fülöp-szigeteki misszionárius, 39 éves, 1729. július 1. Kettő éve ismerte meg a jelöltet, amikor jezsuita hitszónokként Egerben tartózkodott.

⁷²⁷ Az MKL szerint 1710 körül Jászfényszarun, majd Gyöngyösön lehetett, de ezeket a plébánosi helyeket más források nem erősítik meg. Megjegyzendő, hogy háborús időszak volt azokban az években Magyarországon, amely nem csökkenti az adatokkal kapcsolatos bizonytalanságot. Vö. MKL 12 (2007) 271.

⁷²⁸ Egyes életrajzok hozzák (vö. t.k. RIMELY, *Coll. Pazm.*, 348), de a rendelkezésre álló dokumentumok nem erősítik meg Sorger Gergely Szent Péterről nevezett egervári préposti címét. A tinnini kánoni eljárás alkalmával kerül elő még a B.Sz.M.-ről nevezett egervári prépostság párhuzamos megtartásának lehetősége (*Hier. Cath.* V (1952) 381), azonban a *Libri Regii* és a processzusok ezt sem említik. Az MKL szerint – MKL 12 (2007) 271 – 1712-ben székesegyházi főesperes, 1713-ban egervári prépost. Úgy tűnik, ha Sorger Gergely bírta is a préposti címet, azok a királyi dokumentumok szempontjai szerint nem léteztek.

⁷²⁹ Vö. t.k. *Libri Regii* 31.42, 32.221; *Hier. Cath.* V (1952) 381, 386; *Illésy-gyűjtemény* 1s966; NAGY 12 (1865) 431; KEMPELEN 11 (1932) 569; MKL 12 (2007) 271; KÁDÁR–KISS–PÓKA 1436; KMETY–SZÖGI–VARGA 3820; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 348; FERENCZI, 221, 451; JAKUBINYI, 33; BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 244–245; MIHALIK BÉLA VILMOS, *A plébániahálózat újjászervezése a Jászságban (1699–1719)*, Jászkunsági és kunszentmártoni tanulmányok, a XI. Jászkunság konferencia című konferencia előadásai (Várostörténeti és néprajzi tanulmányok 19.), szerk. Barna Gábor, Kunszentmárton 2020, 314–325; *Catholic Hierarchy* (2023. július 1.)

⁷³⁰ Vö. NAGY 4 (1858) 425–429.

⁷³¹ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1725–1727), korábban a római Szent Péter-bazilika magyar gyóntatója (1721–1724). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 120–121; RIMELY, *Coll. Pazm.* 326–327.

⁷³² 1726-tól báró (+1729). NAGY 10 (1863) 767–768.

⁷³³ (1690–1739). Életrajzai adatai erősen hiányosak. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 483.

5. Kecskés Ferenc SJ⁷³⁴, a Collegium Pazmanianum régense, 53 éves, 1729. július 1. Nagyjából tíz éve, Egerből és máshonnan ismerte a jelöltet.

6. Lendvay Imre⁷³⁵ egri székeskáptalani jegyző, 22 éves, 1729. július 1. Káptalani jegyzőként hosszú ideje ismerte Sorger Gergely kanonokot.

83. Stanislavich Miklós

98) 1739 Stanislavich Miklós csanádi püspök (ferences, *Csanadien.*, 1739–1750)

Nikola Stanislavić (Stanislavich Miklós) *másnéven* Nikola Pauliganić (Pauliganich Miklós) 1794. május 9-én született az olténiai Krajovában,⁷³⁶ és ugyanaznap keresztelték meg. Édesapja Mihail Stanislavić *másnéven* Pauliganić, édesanyja Helena Vuko de Branko.⁷³⁷ Amikor Mária Terézia 1745. december 29-én Stanislavich Miklós érdemeire tekintettel a püspök három fiútestvérének és más rokonainak magyar nemességet és címet adományozott, az uralkodói diploma hivatkozik a család bolgár nemesi származására.

Belépett az obszerváns ferencesek közé (OFMObs., mai rövidítéssel OFM), PETRI szerint 1713-ban. Filozófiát Stanislavich Miklós a nikápolyi püspöki kinevezéséhez készült processzushoz csatolt tanúsítvány szerint Glatzban (ma Kłodzko, Lengyelország) tanult. A kisebb rendeket 1715. április 6-án Olmützben (ma Olomouc, Csehország) adták fel neki. Innen Rómába került. A nagyobb rendeket már Itáliában vette fel, amiből arra lehet következtetni, hogy teológiai tanulmányait ott végezte. A szubdiakonátus szentségében Rómában 1716. június 6-án, míg a diakonátusi rendben Aquileiában 1716. december 19-én részesült. Pappá Muranóban szentelték 1717. április 11-én. A püspökszentelésére kiadott igazolás szerint összesen három év filozófiai, illetve további négy év teológiai tanulmányt végzett.

A bolgár-vlach rendtartományhoz tartozott; tanulmányai végeztével helyi, rendtartományi és rendi megbízatásai is voltak. Lorenzo Cozza, aki a Spanyolországban tartózkodó legfőbb rendi előljárót Rómában helyettesítette (1716–1723), 1720. január 6-án adta meg számára a hitszónoki feladatokra és a tanításra az engedélyt. A filozófia oktatására szóló általános előljárói megbízás 1720. június 14-én kelt, míg a rendtartomány előljárójának ugyanilyen tárgyú megbízólevele 1721. január 25-én. Először filozófiát, majd két évig teológiát tanított. Olténiában (1718 és 1739 között Krajovai Bánság) volt Stanislavich misszionárius a missziós püspöki kinevezése előtti időszakban, amelynek előkészítése 1724-ben elkezdődött.⁷³⁸ Az előírt hitvallást is szokatlan módon már a hivatalos nominatio előtt, 1725. március 13-án tette le, mégpedig nyilvánosan és a temesvári plébániatemplomban, Nádasdy László csanádi püspök (1710–1729) előtt. A *Propaganda Fide* Kongregáció dekrétuma alapján végül 1725. június 11-én címzetes nikápolyi (*Nicopolitan.*, Bulgária) püspökké nevezte ki XIII. Benedek pápa, aki személyesen szentelte püspökké Rómában 1725. június 24-én. 1725. augusztus 15-én pápai trónálló címet is kapott. A vlachok és bolgárok missziója volt a feladata. A tanúvallomások szerint ez idő alatt többször megfordult Bécsben is, sőt Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi herceg-püspök (1716–1722), illetve hercegek (1722–1751) megbízásából szentségeket is kiszolgáltatót a császárvárosban, valamint oltárokat szentelt. A Szentszék 1732.

⁷³⁴ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1728–1729). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 327.

⁷³⁵ Talán: NAGY 3 (1858) 193.

⁷³⁶ PETRI szerint 1694. május 8-án született, bár a május 9-i dátumot is ismeri. Nála *Nikolaus Nobilus* (sic!) *de Stanislavich* néven szerepel. PETRI, 1849.

⁷³⁷ A szülők neveire a szakirodalom – ha egyáltalán ismeri őket – inkább a félig latin (Vuko de Branko) változatban hivatkozik, míg a püspök neve inkább horvát formában is ismeretes. Bolgár átírással Stanislavić, illetve Pauliganić lenne.

⁷³⁸ PETRI szerint 1725-ben a krajovai ferences kolostor előljárója (*guardian*). PETRI, 1849.

október 15-én a Habsburg fennhatóság alatt álló Krajovai Bánság apostoli kormányzójává (*administrator apostolicus Valachiae Minorum seu Austriacae*) is kinevezte, ahová az oszmán uralom alatt elvándorolt paulikánus (katolikus) bolgárokat telepített. Amikor 1737-ben az osztrák-török harcok kiújultak, az ő segítségével jutott tovább a Temesi Bánságba a katolikus bolgárok első hulláma.

A Csanádi Egyházmegye élére 1739. október 21-én nevezte ki az uralkodó. A prekonizációra az új pápa megválasztását követően, 1740. szeptember 30-án került sor. A kánoni eljárást közben Stanislavich súlyos betegsége miatt nyolc hónapra meg kellett szakítani. Székét 1741. február 5-én foglalta el a temesvári jezsuita templomban. Időközben, 1740. január 2-án Csanád vármegye főispánjává is kinevezték; e tisztségében sokat tett a Makó központú vármegye újjászervezéséért. Királyi tanácsosként említi az 1913-as csanádi sematizmus, ilyen címnek azonban a vizsgált dokumentumokban nincs nyoma. Mivel ekkorra Olténia visszakerült az Oszmán Birodalomhoz, letelepítette egyházmegyéjében az onnan érkező katolikus bolgárok második hullámát, amely terület apostoli kormányzói címét a változások ellenére továbbra is viselte. PETRI szerint székvárosában a Rebentisch- és a Mercy-házban lakott. Sikertelenül próbált elérnie, hogy a makói birtok örökletesen a mindenkori csanádi püspökhöz kerüljön. Betelepítési politikája nagyban hozzájárult Makó és a Temesi Bánság vallási, nyelvi és kulturális sokszínűségének kialakulásához. 1750. április 26-án hunyt el Temesvárott. Ő volt az első, akit az akkor még építés alatt álló, új székesegyházban temettek el.⁷³⁹

Tanúk

1. P. Fr. Alexander Fleischmann OFMRef., 64 éves, 1740. június 28. Tíz éve ismerte a jelöltet; a megelőző három évben gyakran volt alkalma beszélgetni vele Bécsben.
2. P. Fr. Placidus Hertzog⁷⁴⁰ OFMRef., az osztrák rendtartomány definítora, 52 éves, 1740. június 28. A jelöltet 1723 óta ismerte, és főleg hat év óta gyakran beszélt vele a bécsi ferences rendházban.
3. P. Fr. Narziss Schweiger OFMRef., teológiai tanár, 37 éves, 1740. június 28. Tizenöt éve ismerhette a jelöltet; mivel több mint egy éve Stanislavich a bécsi ferences rendházban tartózkodott, így gyakran beszélgetett vele.

84. Szily János

35) 1775 Szily János győri segédpüspök (*Tinninien.*, 1775–1777)

70) 1777 Szily János szombathelyi püspök (*Sabarien.*, első püspök, 1777–1799)

⁷³⁹ *Libri Regii* 38.171, 38.209, 39.149, 40.110, 40.101; *Hier. Cath.* V (1952) 289; VI (1958) 188; MKL 12 (2007) 326; PETRI, 1849–1850; JAKUBINYI, 126; *Schem. Csan.*, 54; *Mo. főispánjai*, 61; KOLOMAN [=KÁLMÁN] JUHÁSZ, *Nikolaus Stanislavich OFM, Bischof von Csanád (1694–1750)*, Archivum Franciscanum Historicum, 52 (1959) 427–470; PETAR MUTAFCSIEV, *A bánsági bolgárok*, [1938], ford. Csikhelyi Lenke, Magyar Szemle 10 (1997/5–6) 121–134; CLAUDIU CĂLIN – MARIUS OANȚĂ, *Nicola Stanislavich – episcop de Nicopolis ad Hystrum și episcop de Cenad (1725–1739/1739–1750)*, Banatica 24/2 (2014) 327–342; RADU NEDICI, *In-between empires: Nikola Stanislavich, Bishop of Nikopol and Apostolic Administrator of Oltenia (1725–1739)*, Études Balkaniques 53/3 (2017) 463–484; MIKLÓS PÉTER, *Stanislavich Miklós püspök politikai és kulturális tevékenysége 1739–1750*, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 20 (2008/1–2) 117–122; UŐ, *Egy élet a katolicizmus szolgálatában. Háromszázhuszonöt éve született Stanislavich Miklós csanádi püspök*, Toronyirány 11/1 (2019) 20; *Catholic Hierarchy* (2023. augusztus 10.)

⁷⁴⁰ Műve: PLACIDUS HERZOG (=HERTZOG), *Cosmographia Austriaco-franciscana seu descriptio provinciae Austriacae ordinis Minorum sancti Francisci strictioris observantiae*, Coloniae 1740.

(Felsőszopori) Szily János a Sopron vármegyei Újkér⁷⁴¹ területén született 1735. augusztus 30-án, és ugyanaznap a falu plébániatemplomában meg is keresztelték. Édesapja Szily Farkas Sopron vármegyei nemes. Édesanyja szintén nemes, az evangélikus Poltinger Erzsébet.⁷⁴² A későbbi dokumentumokban előforduló *felsőszopori* (de Felsőszopor vagy de Felső-Szopor) nemesi előnév a keresztlevélben nem jelenik meg, azonban nem volt szükséges szerepeltetni, hiszen a család nem *de loco*, hanem *in loco*, azaz magában Felsőszoporon élt, amely területileg Újkérhez tartozott. Itt, Felsőszoporon született Szily János, de Újkéren keresztelték.

Alsóbb fokú tanulmányait a soproni jezsuitáknál végezte. Zichy Ferenc győri püspök (1743–1783) bérmálta meg és részesítette a kisebb rendekben 1752. december 8-án Győrött, a későbbi segédpüspök, Pierer József kanonok tanúsága szerint a püspökvár kápolnájában. A bérmáláskor kapott védőszentje Xavéri Szent Ferenc. Szily János Győrben végezte a filozófiát és a teológia első évét, majd hamarosan Rómába küldték; a Collegium Germanicum et Hungaricumba 1755. november 2-án érkezett, ahol 1758. március 8-ig tartózkodott. Szubdiakónussá és diakónussá is az Örök Városban szentelték, a Lateráni bazilikában 1757. szeptember 24-én, illetve december 17-én. A filozófiai és teológiai doktorátust 1758. március 14-én szerezte meg a Collegium Romanumban (Gergely Egyetem), majd hazatért, és Pfütschner Frigyes győri segédpüspök (1755–1768) szeptember 3-án pappá szentelte.

A püspöki aulában kapott különböző feladatokat, volt szertartó, titkár, majd oldalkanonok. 1762-ben a vasvári társaskáptalanba tiszteletbeli kanonokként (november 9.), a győri káptalanba kanonokként, egyben oldalkanonoki megbízással 1764-ben nyert felvételt (február 29.). A testületben 1770-ben örkanonok⁷⁴³ (január 8.), majd 1775-ben Szent Adalbertről nevezett győrhegyi prépost (február 21.). Időközben, 1769. szeptember 25-én címzetes drozói préposttá nevezte ki Mária Terézia.

Zichy Ferenc segédpüspökkül kérte Szilyt. Az uralkodó 1775. március 6-án⁷⁴⁴ nevezte ki címzetes tinnini püspökké. Tinnini processzusához, amelyet kivételesen, nuncius hiányában az auditor vezetett, relatív gazdag dokumentáció tartozik. Itt is kitűnik, hogy a tinnini püspökség betöltése mindig nagyobb adminisztratív kihívás volt: valós megyéspüspöki címként kezelték, azonban de facto segédpüspöki titulus volt, így az egyházmegyével kapcsolatos hiányos információk miatt külön felmentést kellett adni. Május 28-án maga Zichy szentelte püspökké Győrben Szily Jánost, miután a pápa április 24-én prekonizálta. Fontos szerepe volt a székesegyház felújítási munkálatainál, valamint segédpüspökként vizitált is.

Győri segédpüspökként, illetve győrhegyi és drozói prépost, kanonokként a Szombathelyi Egyházmegye 1777. február 17-i megalapításáig ténykedett, amikor Mária Terézia az új egyházmegye első püspökévé nevezte ki. A pápa június 23-án prekonizálta. Megyéspüspökként többek között székesegyházat, püspöki rezidenciát és szemináriumot építtetett. A papság számára egyházmegyei szabályzatot (*Instructio*) adott ki, vizitált, plébániákat alapított, templomokat építtetett, támogatta a kultúrát, az irodalmat és a

⁷⁴¹ Egyes közlemények kifejezetten Felsőszoport említik születési helyként. Vö. t.k.: GÉFIN GYULA, *A Szombathelyi egyházmegye története (1777–1928)*, Szombathely 1929–1935, 1 (1929) 27; Vitéz HÁZI JENŐ, *Néhány adat a Felsőszopori Szily-család történetéhez*, Soproni Szemle 2 (1938/1–2) 11–22, különösen 11; A korabeli források kifejezetten Újkért említik Szily János szülőhelyeként. Fel(ső)szopor egyebekben Újkér része, ahogy Makkoshetye is. Utóbbi településnévre Szily János keresztapjának neve utal; tévedésnek tűnik azonban az a NAGY által is említett feltételezés, mely szerint eredetileg a Szatmár vármegyei Felsőszoporról (Supuru de Sus) származik a család. Vö. NAGY 10 (1863) 735; A helyi feljegyzések szerint Szily Jánosnak több testvére is volt.

⁷⁴² A CGU anyakönyve szerint mindkét szülő katolikus, azonban az MKL és más, a keresztelési anyakönyvön alapuló források szerint édesanyja evangélikus. Vö.: VERESS, 187; GÉFIN, *A Szombathelyi egyházmegye*, 1 (1929) 27; HÁZI, *Néhány adat*, 11; MKL 13 (2008) 293; Zichy Károly 1775-ös tanúvallomásában azt mondja, hogy Szily János édesanyja tudomása szerint nem katolikus származású, azt azonban nem tudja, katolizált-e.

⁷⁴³ BEDY tud éneklőkanonoki kinevezéséről (1766), azonban ez tévedés lehet: a *cantor* méltóságban megelőzi a *custost*, így az éneklőkanonokságot követő örkanonoki kinevezés visszalépés lett volna. Vö. BEDY, 467.

⁷⁴⁴ MKL szerint – tévesen – 1775. április 24. Vö. MKL 13 (2008) 293.

művészeteket, könyvtárat, valamint Magyarország első régészeti gyűjteményét alapította meg. II. Józseffel annak egyházpolitikája miatt komoly konfliktusba került. 1792. július 14-től valóságos belső titkos tanácsos.⁷⁴⁵ 1799. január 2-án hunyt el Szombathelyen. Sírja a székesegyházban található.⁷⁴⁶

Tanúk

1. Pierer József⁷⁴⁷, győri kanonok, apostoli főjegyző, 45 éves, 1775. március 21. 1775-ben két tanút hallgattak meg a jelölről. Tizenhárom éve ismerte a jelöltet, napi kapcsolatban állt vele.
2. Zichy Károly⁷⁴⁸ gróf, császári és királyi nemes kamarás, 24 éves, 1775. március 21. Ő püspök rokona révén került ismeretségbe Szily Jánossal.
3. Perényi Imre báró⁷⁴⁹ esztergomi kanonok, a Collegium Pazmanianum prefektusa, 31 éves, 1777. március 15. Ő mindössze egy éve találkozott vele először.
4. Keresztúry József⁷⁵⁰ magyar udvari ágens, 38 éves, 1777. március 21. Hírből régebben, azonban személyesen csak két éve ismerte a jelöltet.

85. Szörényi László

113) 1733 Szörényi László szerémi püspök (Ladislav Szörényi, *Sirmien.*, 1733–1752)

Kisszörényi Szörényi László (József) VAGNER szerint a trencsényi várban született, és keresztlevele szerint 1670. október 25-én⁷⁵¹ keresztelték meg Trencsén szabad királyi városban (Trencsén vármegye). Utóbbi dokumentum szerint a keresztneve László, de a felsőfokú tanulmányaihoz kötődő anyakönyvek már *László József*ként említik. A család maga Nyitra vármegyei, ahol bizonyíthatóan a 16. században tűnt fel, de eredetét és származását egy – NAGY szavai szerint – összekoholt családfán egészen a 12. századig vezetik vissza. Az édesapa Szörényi Mihály, az édesanya Papp Zsuzsanna. A keresztszülők, Illésházy György gróf, királyi étekgófogó (1659–1690) és Forgách Mária grófnő személye jól mutatja a család beágyazottságát. Ebben az időben egyébként Trencsén vára is Illésházy-tulajdon volt. A keresztlevél az apa neve révén alátámasztja azt, amiben NAGY még bizonytalan volt, miszerint a későbbi püspök testvére Szörényi Gábor, aki a *Libri Regii* szerint 1708-ban országos tisztséget viselt, mégpedig személynöki ítélmester volt. A levéltári adatok szerint négyen voltak

⁷⁴⁵ AT-OeStA/HHStA RK GehR 6-2-36 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Szily, Johann, Bischof, 1792.07.14. (2024. április 2.)

⁷⁴⁶ Vö. t.k. *Libri Regii* 48.182, 50.202, 50.203, 50.204, 50.205, 50.230/j; *Hier. Cath.* VI (1958) 361–362, 408; VERESS, 187–188; NAGY 10 (1863) 735; SZINNYEI 13 (1909) 937; BEDY, 467; MKL 13 (2008) 293; GÉFIN, A *Szombathelyi egyházmegye*, 1 (1929) 27–154; Vitéz HÁZI JENŐ, *Néhány adat a Felsőszopori Szily-család történetéhez*, Soproni Szemle 2 (1938/1–2) 11–22; *Catholic Hierarchy* (2021. október 29.)

⁷⁴⁷ Pierer József győri segédpüspök: 36

⁷⁴⁸ Zichy Károly, később kincstartó és kamaraelnök (1825–1834). Zichy Ferenc nagyapja és Zichy Károly dédapja voltak testvérek. Károly az oroszvári ág vedródi ágának alapítója. FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 143; NAGY 12 (1865) 372–375.

⁷⁴⁹ Esztergomi kanonok (1776–1823), a Collegium Pazmanianum prefektusa (rektor) (1777–1779). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 330; Vö. KOLLÁNYI, 388–389.

⁷⁵⁰ NAGY 6 (1860) 224.

⁷⁵¹ A diákkori anyakönyvek szerint azonban Szörényi 1670. október 15-én született. Feltehetőleg valamelyik szám (a 15 vagy a 25) elírás. További furcsaság, hogy VERESS anyakönyve szerint 1696. október 15-én tölti be a 24. életévét. Utóbbi információt erősíti meg közvetve NÉMETHY, aki egy vizitációs jegyzőkönyvet idéz, amely szerint 1701-ben Szörényi László mindössze 29 éves volt. VAGNER szerint 1670. október 24-én született. Vö. KMETY–SZÖGI–VARGA 3175; KÁDÁR–KISS–PÓKA 1241; VERESS, 96; NÉMETHY, 973; VAGNER, 287.

fiútestvérek (közülük hárman léptek papi pályára): Zsigmond nyitrai kanonok (1688–1708), a már említett Gábor, továbbá a jezsuita Sándor, valamint a legfiatalabb, László.

A későbbi püspök alsóbb fokú tanulmányokat a nagyszombati (1683–1689), illetve az Emericanum diákjaként a pozsonyi jezsuitáknál (1689–1691) végzett. Ezt követően ismét Nagyszombatban volt, ahol elvégezte a filozófiát (1691–1694), majd ugyanott a teológia első évét (1694–1695). A Seminarium Generale növendéke volt. Nagyszombatban bérállkozott. Amikor a római Collegium Germanicum et Hungaricumba 1695. november 8-án megérkezett, már felvette a kisebb rendeket. A Lateráni bazilikában szentelték szubdiakónussá 1696. szeptember 22-én, diakónussá 1696. december 22-én, majd pappá 1697. március 23-án. A Kollégiumban szerzett teológiai doktorátust 1698. szeptember 5-én, ezt követően tanulmányai végeztével, szeptember 10-én hazaindult. VAGNER szerint Rómából apostoli főjegyzői címmel tért vissza.

A bajnai plébániát 1698. december 5-én foglalta el, A plébánosi tisztséget 1709. április 6-ig viselte, amikor a nyitrai káptalan tagja lett. Kanonoki, egyben székesegyházi főesperesi kinevezése VAGNER szerint 1709. január 1-én kelt. A káptalanban 1714-től gradnai főesperes, később (egy 1729-es dokumentum alapján akkor már biztosan) örkanonok, végül 1730. május 18-tól olvasókanonok. Utóbbi tisztség ekkor a káptalan első méltósága volt. Az uralkodó eközben 1711. január 2-án B.Sz.M.-ről nevezett rajki préposttá, majd 1718. január 30-án dulcinói (*Dulcinen.*) választott püspökké tette. Eközben 1715-től 1719. november 1-ig az akkor induló nyitrai papnevelő intézet első vezetője volt. A nádor felkérésére 1719-től a Hétszemélyes Tábla pozsonyi ülésein választottbíróként vett részt, illetve a nyitrai püspök helyettes olvasókanonokká, általános helynöké nevezte ki. Részt vett az 1722-es pozsonyi országgyűlésen. 1723. június 24-én a Magyar Királyi Helytartótanács tanácsosává nevezték ki. Utóbbi tisztségről olvasókanonoki kinevezését követően, 1731. január 15-én leköszönt.

III. (VI.) Károly 1733. augusztus 13-án szerémi püspökké nevezte ki. Kinevezéskor dulcinói választott püspöki, rajki préposti, apostoli főjegyzői és nyitrai olvasókanonoki címeket viselt. A prekonizációra 1734. február 15-én került sor. Püspökké április 4-én szentelte Erdődy Gábor Antal egri püspök (1713/1715–1744) a pozsonyi Szent Márton-dómban. Egyházmegyéje rossz helyzetéből adódóan Szörényi megmaradhatott nyitrai kanonoknak, illetve az uralkodó 1734. január 23-án – elődjéhez hasonlóan – Szent Péterről nevezett pozsegai (pozsegaszentpéteri) préposttá is kinevezte. Péterváradon és Pozsegaszentpéteren alakított ki magának lakóhelyet. Plébániákat alapított és templomokat emelt egyházmegyéjében. Előrehaladott kora miatt 1748-ban koadjutort kért Givovich Miklós (1748/1752–1762) személyében, ő maga pedig Nyitrára vonult vissza. Több, főleg jogi és lelkipásztori témájú mű szerzője. Nagylelkű ember volt. Szentség hírében hunyt el 1752. november 13-án Nyitrán. Csupán halála után derült ki, hogy aszkézisből testén 1718 óta láncokat viselt. Sírja a nyitrai székesegyházban⁷⁵² található.⁷⁵³

Tanúk

1. Palásthy Ferenc⁷⁵⁴ magyar, cs. [és kir. udvari] tanácsos, 52 éves, 1733. október 14. A jelölttel együtt nevezték ki a Magyar Királyi Helytartótanács tanácsosává.

⁷⁵² Feltehetőleg a nyitrai székesegyház felső hajójának kriptájában nyugszik. Viliam Judák egyháztörténész, nyitrai püspök szíves közlése (2024. április 11.).

⁷⁵³ Vö. t.k. *Libri Regii* 28.246, 29.98/a, 32.10, 36.166, 37.90, 37.116; *Hier Cath.* VI (1958) 382; *Illyrici Sacri* VII (1817) 569–570; MKL 13 (2008) 470–471; NAGY 10 (1863) 853–855; SZINNYEI 13 (1909) 1112–1113; FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 87; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/15505, Nagyszombat/15989, Pozsony/05166; KMETY–SZÖGI–VARGA 3175; KÁDÁR–KISS–PÓKA 1241; VERESS, 96; *Liber Ord.*, 235–237; NÉMETHY, 17, 973; VAGNER, 266–268, 287–294; VILIAM JUDÁK, *Boží priatelja. Slovenské martyrológium*, Trnava 2016, 151–162; *Catholic Hierarchy* (2024. február 2.)

⁷⁵⁴ Magyar királyi, illetve vármegyei tisztviselő. NAGY 9 (1862) 31; *Libri Regii* 41.44.

2. Adelffy János⁷⁵⁵ magyar, cs. [és kir. udvari] tanácsos, 46 éves, 1733. október 14. Huszonnégy évvel azelőtt ismerte meg a jelöltet, amikor Szörényi a Magyar Királyi Helytartótanács tanácsosa lett; a tanú ekkor a testület titkára volt, később maga is tanácsos lett.

86. Sztojka Zsigmond Antal

91) 1749 Sztojka Zsigmond Antal erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1749–1759)

Sztojka Zsigmond (Antal) (1749-től szalai és kerekfalvi báró) 1699. március 2-án született Máramarosszigeten, egy Máramaros vármegyében honos ősi magyar nemesi családba. A keresztlevél még nem említi az *Antal* keresztnevet, amely azonban a felsőfokú tanulmányoktól kezdve az iratokban egyértelműen használatos lesz. Édesapja Sztojka László, aki hét éven keresztül az alispáni tisztelet is betöltötte, édesanyja Szegedi Sára. Mindkét szülő református volt, így Zsigmondot is ebben a hitben keresztelték, még ugyanazon hónapban. Négyen voltak testvérek, egy lány és három fiú. Az apa 1717-ben kitűnt a vármegyébe betört tatárok kiűzésében, a későbbi püspök katolizálása is ezt követően történt. A tanúvallomások szerint Sztojka mindkét fiútestvérét katolikus hitre vezette később. Többek vallásra, származásra vonatkozó állításával szemben sem NAGY családtörténete, sem a keresztlevél, sem a tanúvallomások nem utalnak román ortodox gyökerekre. Több életrajz a *szalai és kricsfalvi* előnévvel említi Sztojka Zsigmondot, ami azonban teljes tévedés, mivel a *kricsfalvi* (de Kricsfalva, ma Кричово, Ukrajna) szintén a környéken honos, de egy másik, valószínűleg később nemességet nyert Sztojka nevű család praedicatuma. Sztojka Zsigmond kinevezéséhez kapcsolódóan a püspök és két fiútestvére *szalai és kerekfalvi* (de Szala et Kerekfalva) előnévvel nyert bárói címet 1749. május 29-én. A kettős praedicatum egyértelműen zalai gyökerekre utal (Zala vármegye és azon belül Kerkafalva település), és ezzel az is magyarázatot nyer, hogy miért szerepel Zsigmond a strassburgi püspöki egyetem anyakönyveiben *Szaladiensis Ungarus*, azaz zalai magyar/hungarus megjegyzéssel. Zalából származhatott el tehát a család valamikor Máramarosba. Ez azt is jelenti, hogy életrajzi feltételezésekkel ellentétben Sztojka Zsigmond nem rokona a mártírhalált halt, és a Román Ortodox Egyház által szentté avatott, kricsói (ma Criciova, Románia) Iosif Stoica máramarosi ortodox püspöknek (1690–1705, +1711), de nem rokona a karácsfalvi (ma Карачин, Ukrajna) származású Sztojka Sándor munkácsi görögkatolikus püspöknek (1932–1943) sem.

Alsóbb fokú tanulmányait Kolozsvárott a jezsuita kollégiumban végezte (az 1718–1719-es akadémiai évben biztosan ott volt). Az egyik tanú szerint Worms és Leuven (Wormsban nem is volt papnevelő intézet) voltak a felsőfokú tanulmányok helyszínei, a másik tanú szerint az erdélyi jezsuitáknál abszolváltnak tanulmányok után olmützi (ma Olomouc) és párizsi stúdiumok következtek. Ami azonban biztos (és erre sem a korabeli tanúk, sem a modern életrajzok nem térnek ki), hogy a kánoni vizsgálathoz csatolt tanúsítványok szerint két fokozatot Strassburgban biztosan megszerzett, mégpedig: az ottani püspöki egyetem filozófiai karán 1725. augusztus 26-án filozófiai doktori fokozatot kapott, majd két évvel később a jogi karon, 1727. szeptember 29-én kánonjogi licenciát szerzett. A kettő között azonban – egri egyházmegyésként – Wormsban vette fel a rendeket: a wormsi segédpüspök 1726. december 21-én részesítette a tonzúrában, a kisebb rendekben és a szubdiakonátus, majd ezt követően december 25-én a diakonátus, végül 1727. március 8-án a papság szentségében.

⁷⁵⁵ Magyar udvari kancelláriai tisztviselő, 1714-től nemes. NAGY I (1857) 7.; *Libri Regii* 41.233. Vö. még: FAZEKAS ISTVÁN, *A Magyar Udvari Kancellária és hivatalnokai a 16–18. században. Hivatalnoki karrierlehetőségek a kora újkori Magyarországon*, Századok 148 (2014) 1131–1155.

Hazatértét követően az életrajzok szerint kassai plébános (1729–1733), majd 1733-tól egri kanonok lett. A káptalanban hosszabb ideig töltötte be a máramarosi főesperes tisztét. A káptalanban 1746. április 27-én a püspöki kinevezéshez csatolt irat szerint azonban már a Szent Péterről nevezett egervári préposti címet viselte, amelyről a B.Sz.M.-ről nevezett egervári préposti méltóságra választotta az egri káptalan. Utóbbival a csatolt püspöki megerősítés szerint a zempléni főesperesség is együtt járt.

Az erdélyi püspöki szék megüresedése után a Katolikus Státusz a szokásoknak megfelelően élt jelölési jogával, és három erdélyi jelöltet állított, első helyen Kastal János gyulafehérvári nagyprépostot (+1752). Mária Terézia 1749. április 25-én Sztojka Zsigmondot nevezte ki Erdély püspökévé, aki nem szerepelt a Státusz jelöltjei között. Május 29-től báró. A püspöki kinevezéshez kapcsolódóan valóságos belső titkos tanácsos (1750. április 30.),⁷⁵⁶ illetve erdélyi kormányzósági (guberniumi) tanácsos. A prekonizáció december 1-én történt meg. 1750. április 23-án Kalocsán szentelték püspökké, székét rá két napra foglalta el. Véglegesen visszaszerezte az 1556-ban kisajátított gyulafehérvári birtokok jelentős részét. Ő az egyházmegyei szeminárium megalapítója. Az életrajzírók tanúsága szerint a káptalant két stallummal hat fősre bővítette, azonban processzusának az egyházmegye állapotáról valló tanúi szerint ő maga már hat kanonoki hellyel vette át az Erdélyi Egyházmegye kormányzását. A székesegyházba új főoltárt építtetett, de az ő idejében, 1758-ban égett le a rezidenciának és a székesegyháznak egy része. 1758. december 5-én végül kérvényezte lemondását, amelyet Mária Terézia 1759. január 23-án – közvetlen elődje, Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek (1751–1760) véleményét is figyelembe véve – elfogadott. Ezt követően Sztojka május 30-án kérte római ágensét a lemondás bejelentésére. Annak római dátuma: 1759. július 4. (az utód királyi kinevezése ekkorra már megtörtént). A püspöki asztal javaiból évi 4 ezer forintot különítettek el számára. Előbb kisludasi birtokára, majd a medgyesi piarista rendházba vonult vissza a volt főpásztor. 1770. április 21-én⁷⁵⁷ halt meg utóbbi helyen. A gyulafehérvári székesegyházban temették el.⁷⁵⁸

Tanúk

1. Battha László,⁷⁵⁹ vattai, a magyar udvari kancellár gróf úr⁷⁶⁰ titkára, 24 éves, 1749. június 2. Négy éve ismerte meg a jelöltet Egerben, ahol Sztojka egri kanonok volt, a tanú maga pedig retorikai és jogi tanulmányokat folytatott.
2. Vass Mihály⁷⁶¹ magyar udvari kancelláriai jegyző, 40 éves, 1749. június 2. Tizenkét éve ismerte a jelöltet, mivel a tanú gyakran járt Egerben, és beszélgettek is egymással.

87. Thauszy Ferenc

109) 1749 Thauszy Ferenc boszniai püspök (Franjo Thauszy, *Bosnien.*, 1749–1751)

⁷⁵⁶ AT-OeStA/HHStA RK GehR 6-1-5 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Sztojka, Freiherr Anton, Bischof, 1750.04.30. (2024. április 2.)

⁷⁵⁷ Római iratokban gyakran 1759. április 22. szerepel.

⁷⁵⁸ Vö. t.k. *Libri Regii* 37.163, 38.148/b, 38.170/c, 40.259/a, 41/183a; *Hier. Cath.* VI (1958) 412; *Illésy-gyűjtemény* Sz808; NAGY 10 (1863) 873–874; KEMPELEN 10 (1931) 234–235; MKL 13 (2008) 498, VARGA, *Kolozsvár* 2267; *Matr. Strassburg* 2 (1897) 356., 565; FERENCZI, 292, 402; JAKUBINYI, 33; TEMESVÁRY JÁNOS, *Báró Sztojka Zsigmond Antal erdélyi püspök lemondása (1759)*, Erdélyi Múzeum 27, Új folyam 5 (1910/3) 121–129. BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257, különösen 245–246; *Catholic Hierarchy* (2023. július 13.)

⁷⁵⁹ Battha László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 1 (1857) 236., Pótlék kötet (1868) 108.

⁷⁶⁰ Nádasdy Lipót Flórián gróf, magyar királyi kancellár (1746–1758). FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 99.

⁷⁶¹ Vass Mihály magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. NAGY 12 (1865) 87.

103) 1751 Thauszy Ferenc zágrábi püspök (Franjo Thauszy, *Zagrabien.*, 1751–1769)

Franjo Thauszy⁷⁶² (másként Franjo Tausi; Thauszy Ferenc) 1698. augusztus 23-án született a Horvát Határőrvidéken, a Károlyváros közelében fekvő Lipnik faluban, és ugyanaznap keresztelték meg a település Szent Illés-templomában. A család egyik őseinek, Tausz Jeromos ágyúmesternek (*magister tormentorum bellicorum*) az uralkodó 1632-ben adományozott magyar nemességet, amelyet a horvát rendi gyűlés 1638-ban honosított. Jeromos mindenesetre az 1640-es évek második felében a komáromi várhoz tartozó birtokokon teljesített szolgálatot, Komárom vármegyében. A későbbi püspök édesapja Thauszy Farkas (Volfgang Thauszy) Zágráb vármegye alispánja, édesanyja Krisanich Borbála (Barbara Križanić), Ferenc testvére Thauszy Zsigmond (Nikola Sigismund Thauszy) zágrábi kanonok (1752–1764), anyai ágon az unokatestvére pedig Chilonich József boszniai püspök (1751–1773).

Alsóbb fokú tanulmányait Thauszy Ferenc Zágrábban végezte. IVANČAN szerint a tonzúrát 1710. december 20-án vette fel, a kisebb rendeket pedig 1715. december 21-én. Tanulmányait 1716-ban Bécsben a Collegium Croaticumban folytatta. Kollonich Zsigmond bécsi herceg-püspök (1716–1722, herceg-érsek 1722–1751) szentelte szubdiakónussá 1722. február 22-én, diakónussá 1722. március 21-én, végül pappá 1722. április 4-én.

Hazatérve 1722. november 28-án kápláni esküt tett, azonban rövidesen plébános lett; 1723. március 2-án a konscsinai (Konjščina), majd 1723. augusztus 14-én a stenjeveci (Stenjevec, ma Zágráb része) plébániára tett esküt. 1729 és 1750 között zágrábi kanonok. A káptalanban 1739-től császári, 1743-tól gorikai főesperes. Utóbbi területet 1743–1744-ben vizitálta is. Közben 1742. június 8-án az uralkodó Keresztelő Szent Jánosról nevezett develichi préposttá (Veszprémi Egyházmegye) nevezte ki. Eközben különböző káptalani megbízásokat teljesített, így többek között 1734–1737 között Dubica parancsnoka (*zapovjednik*), valamint 1746-ban sziszeki felügyelő (*špan*) volt. Franyul Márk szerint Thauszy az egyik szeminárium rektora is volt egy ideig.

Mária Terézia 1749. augusztus 5-én boszniai püspökké nevezte ki Thauszy Ferencet. A prekonizációra 1749. december 1-én került sor. Klobusiczky Ferenc zágrábi püspök (1748–1751) Zágrábban, a saját udvari kápolnájában szentelte püspökké Thauszyt 1750. április 12-én. Franyul Márk tanúsága szerint püspöksége idején egyházmegyéjében végezte a főpapi szolgálatot, azonban a közügyekben való elfoglaltsága miatt olajszentelésre nem került sor, így azt máshonnan hozatott.

Amikor a pozsonyi országgyűlés végén, Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek lett, Thauszy Ferencet az uralkodó még ugyanaznap, 1751. július 30-án zágrábi püspökké nevezte ki. A királyi diploma szerint ekkor boszniai püspök és királyi tanácsos (*consiliarius regius Hungaricus*) volt. A kinevezéssel együtt járt a B.Sz.M.-ről nevezett topuszkai apátság és a Berzence örökös grófja (*perpetuus comes de Berzencze*) praedicatum. A prekonizáció 1752. január 24-én történt meg. 1754. október 25-től valóságos belső titkos tanácsos (*consiliarius actualis intimus*).⁷⁶³ Mária Terézia 1757. április 18-án horvát báni helytartóvá (*locumtenentiae officium banalis in Croatia; regnorum Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae officii banalis locumtenentia*) tette meg. 1764-ben megkapta az abban az évben alapított Szent István Rend középkeresztjét. Thauszy Ferenc püspök a zágrábi székesegyház nagy jótevője volt, valamint gondja volt a káptalanra is. Ugyanő katekizmust adott ki, továbbá kiadta a zágrábi egyházmegyei zsinat határozatait, illetve támogatta a nevelés ügyét. Pozsegában konzisztóriumot és szemináriumot alapított, ugyanott templomot építtetett, valamint batorította

⁷⁶² Egyes szócikkek Thauszy Ferenc Boldizsár néven említik, azonban második keresztnévnek nincs nyoma a vizsgált dokumentumokban. Vö. HE, *Thauszy, Franjo Baltazar* (2021).

⁷⁶³ AT-OeStA/HHStA RK GehR 6-2-70 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Thauszy, Franz, Bischof, 1754.10.25. (2024. április 2.)

a missziós tevékenységet Szlavónia területén. 1769. január 11-én hunyt el székvárosában, Zágrábban. A székesegyházban temették el.⁷⁶⁴

Tanúk

1. Schitaroczy Zsigmond⁷⁶⁵ (Žigmund Šćitaroci) zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, 22 éves, 1749. augusztus 18. A jelöltet huszonhárom éve ismerte; egyházmegyes, illetve kanonoktársa.
2. Ligutich György⁷⁶⁶ (Juraj Ligutić) ügyvéd a Horvát Királyságban, és az ugyanazon királyság területén fekvő Túrmezei kerület törvényszékének aljegyzője, 32 éves, 1749. augusztus 18. Hús évét ismerte meg a jelöltet, amikor Zágrábban tanult, majd tanulmányai végeztével a káptalani kancellária expeditora lett.
3. Franyul Márk⁷⁶⁷ (Marko Franjul) apostoli főjegyző, 55 éves, 1751. augusztus 25. Amikor a jelölt Stenjevec plébánosa volt, akkor beszédet tartott a plébánián, de jobban akkor ismerte meg, amikor két évvel korábban boszniai püspök lett; a tanúnak magának is felajánlott egy plébániát, amelyet azonban egészségi állapota miatt nem fogadhatott el.
4. Battistich András (Andrija Batistić) dr. phil. et theol., a boszniai püspök úr szertartója, 28 éves, 1751. augusztus 27. Kettő évét ismerte meg a jelöltet, amikor a szolgálatába állt.

88. Thurn Antal

122) 1729 Thurn Antal (Anton Kasimir von Thurn und Valsassina, *Belgradien. et Samandrien.*, első püspök, 1728–1732)

37) 1732 Thurn Antal (Anton Kasimir von Thurn und Valsassina, *Quinqueecclesien.*, 1732–1734)

Anton Kasimir von Thurn und Valsassina (Thurn-Valsassina Antal Kázmér) birodalmi gróf (*Reichsgraf*) 1680. augusztus 5-én született a karintiai Bleiburgban, és a következő napon keresztelték meg. A német nyelvű életrajzok gyakran a keresztneveit fordított sorrendben említve, Kasimir Anton névvel említik. Édesapja a bleiburgi kastély birtokosa, Franz Ludwig von Thurn und Valsassina birodalmi gróf, aki az ősi főnemesi család karintiai ágán belül a bleiburgi alág alapítója.⁷⁶⁸ Édesanyja, Esther Susanna von Kronegg (másképpen Cronegg) grófnő az osztrák nemességhez tartozott. WURZBACH szerint nyolcan voltak testvérek, öt fiú és három leány, akik közül többen egyházi pályára léptek. Antal a második legidősebb fiúgyermek lehetett. Magyar indigenátust kinevezett pécsi püspökként nyert 1732. május 16-án.

A Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyve szerint alsóbb fokú tanulmányait és a filozófia első évét Klagenfurtban végezte, majd filozófiai tanulmányai befejezésére és a teológiai tanulmányokra 1699. október 25-én érkezett meg Rómába, ahol 1705. május 25-ig maradt.⁷⁶⁹ Az anyakönyv szerint korábban Bleiburgban bérálták meg, illetve érkeztek a

⁷⁶⁴ Vö. t.k. *Libri Regii* 10.204, 10.216/a, 35.153, 39.176, 41.191, 42.106, 44.128, 46.16; *Hier. Cath.* VI (1958) 127, 448; *Illésy-gyűjtemény* 1t283; KEMPELEN 10 (1931) 289; BOJNIČIĆ, 187; *Illyrici Sacri* IV (1769) 84, V (1775) 602; MKL 13 (2008) 719; HE, *Thauszy, Franjo Baltazar* (2021); IVANČAN, 772–776, 825–826; *Zagrebački biskupi*, 405–411; *Catholic Hierarchy* (2023. november 10.)

⁷⁶⁵ Zágrábi kanonok (1747–1766). IVANČAN, 818–819.

⁷⁶⁶ Korábban papnövendék volt, 1735–1736-ban hat hónapig a CGU növendéke. VERESS, 155.

⁷⁶⁷ Zenggi származású, 1747-től modrusi kanonok. PFEIFFER, 416–417.

⁷⁶⁸ WURZBACH szerint a család 1681. december 30. óta magyar indigenátussal is rendelkezett. WURZBACH 45 (1882) 97. A *Libri Regii* kötetében, valamint a magyar genealógiákban erre nincs utalás, illetve ez esetben felesleges lett volna Thurn Antal püspök magyar nemesítése.

⁷⁶⁹ ACGU Hist. 1 Nr. 2999. Az anyakönyv szerint 1699. július 28-án töltötte be a 19. életévét.

kisebrendeket már felvette. A belgrád-szendrői processzusához mellékelte tanúsítvány szerint 1701–1704 között hallgatott három év teológiát a Collegium Romanumban (Gergely Egyetem). Thurn Antalt a Lateráni bazilikában szentelték pappá 1703. december 22-én. Abban a megtiszteltetésben volt része, hogy 1704-ben⁷⁷⁰ Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában a Szentatya jelenlétében.

Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725) mint győri adminisztrátor 1718. július 12-én Thurn Antalt győri kanonokká és soproni főesperessé nevezte ki. Thurn a káptalan tagja maradt pécsi kinevezéséig. Az uralkodó a hercegprímás ajánlására 1722. szeptember 27-én bucsi apáttá (*abbatia di Bucs prope castrum Solymos in dioecesi Csanadiensis*) nevezte ki. Ez utóbbi címet processzusai során a tanúk sem (egyikük ugyan céloz rá, de ő is csak érintőlegesen), sem a királyi diplomák nem említik többet.⁷⁷¹

III. (VI.) Károly magyar királyi minőségében 1728. június 1-én az egyesített belgrádi és szendrői egyházmegyék első püspökévé nevezte ki. A processzus során Szgodics András győri olvasókanonok finoman jelezte, hogy Thurn hiányzó magyar és illír nyelvtudása nehézséget jelenthet majd azon a vidéken. A prekonizációra 1729. december 23-án került sor. Püspökké 1730. április 23-án szentelte Friedrich Karl von Schönborn-Buchheim würzburgi és bambergi herceg-püspök (1729–1746), aki egyben Bécsben a birodalmi alkancellár tiszteit is viselte. Härting Károly Márton belgrádi kanonok tanúsága szerint székesegyháza nem volt ugyan, de rövid püspöksége idején bérált, valamint egyszer kiszolgáltatta a szent rendet.

Az uralkodó 1732. május 16-án megtette Thurn Antalt koadjutor pécsi püspökké, aki egyúttal magyar indigenátust is nyert. Végül azonban megvárták az előd, Nesselrode Ferenc Vilmos pécsi püspök (1703–1732) halálát (szeptember 29.), így a római folyamatot elindító *raccomandatariae* és *praesentatariae* az október 9-i dátumot viseli. Ezt követően folytatták le a kánoni vizsgálatot. Kinevezéséhez kapcsolódóan, 1732. december 5-én Tolna és Baranya vármegyék főispáni tiszteit és királyi tanácsosi (*consiliarius regius Hungaricus*) címet is kapott. A prekonizáció dátuma 1733. március 2. Ezután, július 18-án vette birtokba egyházmegyéjét. Thurn Antal nem sokáig viselhette a püspök címet. Hamarosan, 1734. december 25-én⁷⁷² elhunyt Bécsben, ahová betegsége kezelése miatt utazott. A bécsi Stephansdom kriptájába temették el.⁷⁷³

Tanúk

1. Szent Albertről nevezett Angelus (Angelus a Sancto Alberto) OCD, bécsi perjel, 60 éves, 1729. május 3. Jól és régóta ismerte a jelöltet; Győrben, ahol Thurn kanonok volt, nagyon gyakran beszélgettek egymással.
2. Gyümölcsoltó Boldogasszonyról nevezett Ciprián (Cyprianus ab Annuntiatione Beatae Virginis), 40 éves, 1729. május 3. Régóta ismerte a jelöltet, Győrben gyakran beszélt vele.

⁷⁷⁰ ACGU Hist. 1 Nr. 2999, Hist. 488.

⁷⁷¹ Az biztos, hogy 1732. május 10-én újra adományozták a bucsi apátságot, de az nem derül ki, hogy Thurn volt-e a közvetlen előd. Vö. *Libri Regii* 36.350; Ismereteink hiányosak különösen Thurn 1705 és 1718 közötti időszakáról. STEINHUBER szerint miután római diákként XI. Kelemen pápa (Giovanni Francesco Albani, 1700–1721) előtt prédikációt tarthatott, az egyházfőtől eichstätti kanonokságot nyert. Az ottani káptalant bemutató mű azonban nem ismer ilyen keresztnevű Thurn und Valsassina kanonokot. Vö. BRAUN, 518–521. WURZBACH és BEDY szerint (amit mások is átvettek) 1720-ban a Szent Keresztről nevezett boroszlói (Breslau, ma Wrocław) prépostságot viselte; a boroszlói préposti méltóság cseréje egy győri kanonok-főesperességre azonban meglehetősen szokatlan előmenetel lenne. Egyebekben ezekről a javadalmakról, illetve a győri kanonoksága előtti időszakról a királyi diplomák és a processzus tanúi hallgatnak; kanonoktársa, Szgodics András éneklőkanonok még a bucsi apáti címéről sem tudott. Vö. STEINHUBER 2 (1906) 114; WURZBACH 45 (1882) 111; BEDY, 459.

⁷⁷² Vö. t.k. *Hier Cath.* V (1952) 117, VI (1958) 350. Több eltérő dátumot is hoznak az életrajzok. 1734. december 26.: WURZBACH 45 (1882) 111; 1734. december 24.: BORSY, 26.

⁷⁷³ Vö. t.k. *Libri Regii* 34.37, 36.355, 36.372, 36.387, 36.388, 36.406, 37.11, 37.12; *Hier Cath.* V (1952) 117, VI (1958) 350; WURZBACH 45 (1882) 94–98. és I. Stammtafel, 102, 111; MKL 13 (2008) 938; STEINHUBER 2 (1906) 114; BEDY, 459; BORSY, 26; *Catholic Hierarchy* (2024. január 23.)

3. Szgodics András⁷⁷⁴ győri olvasókanonok, 64 éves, 1729. május 3. A jelöltet tizenegy éve ismerte, mindketten győri kanonok voltak.
4. Ignaz Altmann, karintiai, 29 éves, 1732. október 21. A jelöltet 1729 óta ismerte, amikor a titkára lett.
5. Härting Károly Márton (Karl Martin Härting), tiroli, theol. dr., belgrádi kanonok, 42 éves, 1732. október 22.⁷⁷⁵ Több mint két éve ismerte meg a jelöltet, amikor belgrádi kanonok lett.

89. Vernich Ferenc

111) 1717 Vernich Ferenc szerémi püspök (Franjo Vernic, *Sirmien.*, 1716–1729)

Franjo (Josip) Vernić (Vernich Ferenc [József]) a Szutla folyó partján fekvő Riglinovec falu területén született, amely akkor a határfolyó stájerországi oldalára esett. A település, amely akkor ezt a nevet viselte, a 18. századi térképek alapján jól azonosítható: ma a szlovéniai Rigonce található itt. Vernich Ferencet 1673. március 16-án keresztelték meg. A keresztlevél nem hozza *József* második keresztnevét, később azonban feltűnik. Édesapja Vernich Mihály (Mihael Vernić), édesanyja Vernich Zsuzsanna (Suzana Vernić). Az egyik ős, Vernich György (Juraj Vernić) magyar kamarai jegyző az uralkodótól 1630-ban kapott nemességet.

Alsóbb fokú tanulmányait Vernich Ferenc Zágrábban végezte. A zágrábi küsszeminiumban 1687-ben kezdte meg a tanulmányait, majd 1789-ben a bécsi Collegium Croaticumba került. A processushoz mellékelt tanúsítvány szerint Bécsben 1692-ben a filozófia magisztere lett. Innen 1693-ban a bolognai Collegium Illyrico-Hungaricumba került, ott azonban csak egy akadémiai évet töltött, mivel a zágrábi káptalan „alapos okból” (*justis de causis*⁷⁷⁶) hazahívta. Bécsbe került vissza. Első szentmiséjét 1696. március 4-én tartotta a bécsi jezsuita-templomban, ahogy egy csatolt tanúsítványból kiderül.

Később Szent György-prebendárius és császári kanonok volt, majd 1698-tól zágrábi kanonok. Az uralkodó 1702. április 6-án Szent Katalinról nevezett szerengrádi apáttá, majd 1707. január 30-án Szent Péterről nevezett pozsegai (pozsegaszentpéteri) apáttá tette meg. Mindkettő beneficiumot Vernich haláláig megtartotta.

A zágrábi püspök alsó-szlavóniai helyettes helynöke volt (*per inferiorem Sclavoniam in spiritualibus substitutus vicarius*). E minőségben azon fáradozott, hogy Verőcén 1708-ban a ferences plébánia helyett egyházmegyés pap vezette plébániát alapíthassanak. Vernich sokat volt távol Zágrábtól, ezért a káptalan visszatartotta jövedelmét; végül 1708. december 22-i hatállyal lemondott a kanonokságról, és Pozsegaszentpéterre vonult vissza.

Az uralkodó 1706. június 29-én Vernich Ferencet szerémi püspökké, egyben magyar királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) nevezte ki. A pápa 1717. november 22-én prekonizálta. Püspökké a bécsi Stephansdombon szentelte Kollonich Zsigmond bécsi herceg-püspök (1716–1722, hercegérsek 1722–1751) 1718. január 2-án. Vernich egészen biztosan 1729. június 27. előtt hunyt el, mivel – halála okán – utódát a szerémi székre akkor nevezték ki.⁷⁷⁷

Tanúk

⁷⁷⁴ Győri kanonok (1713–1743). BEDY, 457–458.; MKL 4 (1998) 383–391.

⁷⁷⁵ Arch. Nunz. Vienna: 1732. október 23.

⁷⁷⁶ IVANČAN, 689.

⁷⁷⁷ Vö. t.k. *Libri Regii* 25.328, 27.134, 31.248, 36.105, 36.106, 36.118; *Hier. Cath.* V (1952) 358.; *Illésy-gyűjtemény* 1v731; NAGY 12 (1865) 155; KEMPELEN 11 (1932) 92; BOJNICIĆ, 199; *Illyrici Sacri* VII (1817) 569; MKL 14 (2009) 986; IVANČAN, 688–690; *Catholic Hierarchy* (2024. június 9.)

1. Pejáchevich (pejáhevichi báró Knezovich/barun Knežević od Pejačevića) György⁷⁷⁸ (Juraj Pejačević) báró, 60 éves, 1717. március 3. Két éve ismerte meg a jelöltet, amikor szentségi gyónást végzett nála.
2. Barkovich Antal (Antun Barčović), 35 éves, 1717. március 3. Nyolc éve ismerte meg a jelöltet, aki a zágrábi püspök általános helynöke volt.

90. Zbiskó József Károly

6) 1755 Zbiskó József Károly szepesi prépost (*Tinninien.*, 1755–1774)

Kiskolacsini Zbiskó József (Károly) a Hont vármegyei Bakabányán született 1710. november 15-én. A család Bát (későbbi nevén Asszonyvásár) településen lakott ugyan, azonban szülei a pestisjárvány miatt a közeli Bakabányán találtak menedéket. Ezt támasztja alá az a tanúsítvány is, amelyet a helyi plébános magának Zbiskónak a kérésére állított ki 1734-ben, meglévő anyakönyvi bejegyzés híján két tanú vallomása alapján.⁷⁷⁹ Egyebekben Bakabánya keresztelési anyakönyvében sincs nyoma annak, hogy ott keresztelték volna meg.⁷⁸⁰ Édesapja Zbiskó András, édesanyja Soós⁷⁸¹ Mária. WAGNER szerint András a Hont vármegyei ítélőtábla ülnöke, de Scacchi János Péter is kiemelte a püspöki processzus során, hogy az apa vármegyei tisztviselő volt. A Zbiskó (Zbisek) család a 16. században tűnt fel, Trencsén vármegyei kuriális (egytelkes) nemes család. Zbiskót 1725. május 22-én Berkes András váci segédpüspök (1721–1729) bérmálta meg, amikor a *Károly* nevet kapta; kereszteléskori neve *József* lehetett; a nagyszombati anyakönyv is ezen az egy keresztnéven hozza.

Úgy tűnik, hogy Zbiskó Vácott bérmálkozott, ezért könnyen lehetséges, hogy az itteni piaristáknál végzett alsóbb fokú tanulmányokat. Filozófiát Nagyszombatban hallgatott, az anyakönyv szerint 1728 és 1730 között, ahová a második évre iratkozott be; feltételezhető azonban, hogy már az első akadémiai évet (1727–1728) is ott töltötte. A teológiát ugyanott végezte (1730–1734). Az Adalbertinum növendéke volt (biztosan: 1731–1734). Plébánosként védte meg 1737. augusztus 29-én teológiai doktorátusát. A nagyobb rendeket Berényi Zsigmond esztergomi segédpüspök (1728–1739) adta fel neki Nagyszombatban 1733–1734-ben. NÉMETHY szerint a papszentelésre 1734. április 16-án került sor.

Zbiskó Károly előbb káplán (*cooperator*) Nagyszombatban, majd 1735. augusztus 26-tól diószegi plébános; itteni időszaka alatt lett doktor. 1738. június 2-től Udvardon, majd 1739. április 4-től Érsekújváron plébános és kerületi esperes. Zbiskó 1741. október 28-tól egészen 1747-es pozsonyi préposti kinevezéséig esztergomi kanonok. A káptalanban 1743. január 30-án komáromi főesperes. Az uralkodó emellé, az esztergomi érsek ajánlására B.Sz.M.-ről nevezett báta apáttá nevezte ki 1745. március 10-én. Mária Terézia 1746. február 14-én az alsó-magyarországi Királyi Tábla prelátusává is megtette Zbiskót, aki utóbbi hivatalát nem sokáig viselte, mivel még ugyanabban az évben a Magyar Királyi Helytartótanács tanácsosává, és ehhez kapcsolódóan 1746. október 4-én vegliai (*Veglien.*) választott püspökké lépett elő. Az uralkodó 1747. július 24-én a Szent Mártonról nevezett pozsonyi társaskáptalan prépostjává

⁷⁷⁸ Bolgár eredetű bárói család (a kétes hitelességű családi legenda szerint); Pejáchevich György 1712-től magyar báró. BOJNICIĆ, 142–143, 231. Vö. még NAGY 9 (1862) 194–195.

⁷⁷⁹ WAGNER azt állítja, hogy a későbbi szepesi prépost 1711. (*sic!*) november 15-én született Bakabányán, ahol szülei a Báton kitört pestisjárvány elől találtak menedéket. WAGNER, 142; Ez utóbbi – úgy tűnik, pontatlan – információt vették át a későbbi életrajzok is. NÉMETHY is bakabányainak említi, azonban egy másik helyen azt mondja, hogy Báton született. NÉMETHY, 22, 1039.

⁷⁸⁰ Vö. MNL OL Mikrofilm anyakönyvek: Bakabánya római katolikus keresztelési anyakönyve 1709–1712, Bát római katolikus keresztelési anyakönyve 1709–1712.

⁷⁸¹ WAGNER, 142.

nevezte ki. Részt vett az 1751-es országgyűlésen, továbbá pozsonyi időszakában tovább ténykedett a Helytartótanácsban, amelynek keretében 1752-ben a Nyitra vármegye vizsgálatát végző bizottság munkájában is részt vett.

Zbiskó lemondott pozsonyi prépostságáról, mivel Mária Terézia 1755. augusztus 11-én a Szent Mártonról nevezett szepesi társaskáptalan prépostjává és tinnini püspökké nevezte ki. A tanúvallomások kiemelik, hogy ezzel az esztergomi érsek segédpüspöke és szepesi általános helynöke is lett. Processzusának érdekessége, hogy három különböző fondban is megtalálhatóak a vonatkozó anyagok; az Apostoli Datária anyagában található tanúvallomásokat a bécsi anyagba is bemásolták. Ezek a vallomások a címzetes székre vonatkoznak, így kívánták kiegészíteni a Bécsben összegyűjtött anyagot. Ezzel is azt jelezzék, hogy a horvátországi Knin (*Tininum*) városára másként tekintettek, mint más, véglegesen elveszítettnek gondolt püspöki székhelyekre. A pápa Zbiskó Károlyt 1755. december 15-én prekonizálta. A pozsonyi orsolyita-templomban szentelte püspökké Csáky Miklós esztergomi érsek (1751–1757) 1756. január 11-én. A bátai apátságot feltehetőleg még egy ideig szepesi prépostként is megtartotta, mivel azt csak 1763-ban adományozták újra. A Hétszemélyes Tábla ülnöke. Mint prépost befejezte a préposti palota rekonstrukcióját. Kassán az orsolyita zárdában tizenkét leánygyermek nevelésére tett alapítványt. Nepomuki Szent János tiszteletére kápolnát építtetett, illetve a szepeshelyi prépostsági templomban (ma székesegyház) oltárt állíttatott. Zbiskó Károly Szepeshelyen (ma Szepesváralja része) hunyt el 1774. május 10-én⁷⁸². A Szent Márton-székesegyház kriptájában nyugszik.⁷⁸³

Tanúk

1. Bezúr István⁷⁸⁴ pozsonyi kanonok, 43 éves, 1755. augusztus 21. Harminc éve ismerte meg a jelöltet, amikor Zbiskó Nagyszombatban az Adalbertinum növendéke volt, de később is találkozott vele, amikor ő plébános, kanonok, illetve prépost volt.

2. Scacchi János Péter⁷⁸⁵ B.Sz.M.-ről nevezett péceli és Szent Margit szűz és vértanúról nevezett hahóti apát, pozsonyi kanonok, 55 éves, 1755. augusztus 21. A jelöltet négy éve ismerte meg, amikor pozsonyi prépost lett.

91. Zerdahelyi Gábor

52) 1780 Zerdahelyi Gábor váci segédpüspök (*Titopolitan.*, 1780–1800)

(Nyitra)szerdahelyi Zerdahelyi⁷⁸⁶ Gábor a Nyitra vármegyei Nyitraszerdahelyen született 1742. október 16-án, ugyanaznap keresztelték meg. Édesapja Zerdahelyi Imre, aki evangélikus protestánsnak született, de megtérését követően a család katolikus ágának megalapítója lett. A nemes család a 15. században lett Nyitra vármegyében honos, amikor Nyitraszerdahely birtokosa lett. Nem keverendő össze a Zala vármegyei (magyar)szerdahelyi Szerdahelyi családdal. Az édesanya Bossányi Anna, akinek családja az ősi Divék nemzetségből

⁷⁸² Zbiskó május 10-én hajnali kettő órakor hunyt el, ezt NÉMETHY (egyedüli szerzőként) úgy érti, hogy május 11-re teszi a halál napját. Vö. WAGNER, 143; NÉMETHY, 1039.

⁷⁸³ Vö. t.k. *Libri Regii* 40.21, 40.94, 40.169, 40.170, 40.254, 42.223, 43.240, 43.241, 46.243; *Hier. Cath.* VI (1958) 408; NAGY 12 (1865) 341–343; KÁDÁR–KISS–PÓKA 2423; KMETY–SZÖGI–VARGA 5412; NÉMETHY, 22, 71, 84, 292, 1039; KOLLÁNYI, 353; RIMELY, *Cap. Pos.*, 245; WAGNER, 142–143; OLEJNÍK–LABANC–GLEJTEK, 197–198; *Catholic Hierarchy* (2024. június 10.)

⁷⁸⁴ Pozsonyi kanonok (1752–1772). RIMELY, *Cap. Pos.*, 280.

⁷⁸⁵ Scacchi (Scachy) János Péter pozsonyi kanonok (1752–1775). RIMELY, *Cap. Pos.*, 280.

⁷⁸⁶ Egyes helyeken tévesen Szerdahelyiként is említik, azonban az egy másik család. Vö. NAGY 12 (1865) 355.

származik. Hárman voltak fiútestvérek, Gábor volt a legfiatalabb. Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök (1740–1763) bérálta.

Az alsóbb fokú tanulmányokat a nagyszombati (1751–1757) és a pozsonyi (biztosan ott volt: 1757–1758) jezsuitáknál végzett. Utóbbi helyen az életrajzok szerint az Emericanum diákjaként említik. Nagyszombatban hallgatott filozófiát, az anyakönyv szerint 1759 és 1761 között, ahová a második évre iratkozott be; feltételezhető azonban, hogy már az első akadémiai évet (1758–1759) is ott töltötte. A Seminarium Generale növendéke volt. 1758. február 26-án a kisebb rendekben részesült Révay Antal esztergomi segédpüspök (1754–1776) által. Ezt követően a római Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke lett. 1761. november 3-án érkezett az Örök Városba. 1764. szeptember 22-én szubdiakónussá, december 22-én diakónussá szentelték a Lateráni bazilikában. Eközben abban a megtiszteltetésben volt része, hogy 1764-ben Mindenszentek ünnepén prédikációt tarthatott a pápai magánkápolnában a Szentatya jelenlétében. A papság szentségében a római vikariátus vicesgerense (1755–1773) részesítette magánkápolnájában 1765. március 17-én. Miután március 22-én a kollégiumban megszerezte a teológiai doktori fokozatot, április 8-án hazaindult.

1766. január 1-től pesti káplán, majd október 30-tól 1768 áprilisáig érsekvadkerti plébános. 1767-től esperes is. 1768. április végétől Nagyszombatban előbb a káptalani helynök titkára, majd még ugyanabban az évben irodaigazgató. 1771. február 11-től esztergomi kanonok, augusztus 28-tól B.Sz.M.-ről nevezett poroszlói apát, 1772-től a Szent Istvánról nevezett papnevelő intézet prefektusa. 1774-ben az esztergomi és sümegi káptalani birtokok jószágkormányzója. 1776-tól Batthyány József hercegprímás, esztergomi érsek (1776–1799) oldalkanonokja, curzolari (Curzola, Korčula, *Corczolen.*, *Cursolen.*) választott püspök, valamint a Hétszemélyes Tábla ülnöke és társbírája. II. József 1786-ban – a többi egyházi személyhez hasonlóan – őt is felmentette ez utóbbi hivatalából, csak 1791-ben helyezték oda vissza.

Migazzi Kristóf Antal bíboros, bécsi hercegérsek (1757–1803) és váci adminisztrátor (1761–1786) javaslatára 1780. december 11-én titopoliszi címmel váci segédpüspökké nevezték ki. Segédpüspök elődjéhez hasonlóan váci nagyprépost is lett. Jövedelme Gulik László szerint – a családi vagyonán túl – a váci nagyprépostként és a Hétszemélyes Tábla tagjaként évi 5 ezer forint körül lehetett. Főpásztora, aki saját asztaláról évi ezer forintot juttatott neki új tisztségében, Bécsben szentelte püspökké 1781. január 14-én. Az 1786-os széküresedéskor káptalani helynök, és mind Migazzi, mind Batthyány József hercegprímás ajánlották a váci püspöki székre. Az 1795-ös széküresedéskor ismét káptalani helynök. Szülőhelyén, Nyitraszerdahelyen váci időszakában templomot építtetett.

Zerdahelyi Gábort 1800. augusztus 16-án besztercebányai püspökké nevezték ki. A pápa december 22-én prekonizálta. Székvárosába 1801. március 24-én vonult be ünnepélyesen, hogy székét Gyümölcsoltó Boldogasszony főünnepén (március 25.) elfoglalhassa. Vizitált, plébániákat alapított, szemináriumot építtetett. Szentkeresztben (Garamszentkereszt), ahol a püspöki nyári rezidenciaként szolgáló (korábban esztergomi érseki) várkastély található, templomot építtetett és püspöki könyvtárt alapított. Kiterjedt levelezése megmaradt az utókorra. 1813. október 5-én szélütés következtében hunyt el.⁷⁸⁷ Garamszentkeresztben temették el az általa kialakított püspöki kriptában.⁷⁸⁸

Tanúk

⁷⁸⁷ Besztercebánya: SZINNYEI 14 (1914) 1793; MKL 15 (2010) 552; KARCSÚ ANTAL ARZÉN, *Vác város története*, Vác 1880–1888, 6 (1886) 60; Garamszentkereszt: *Mons. Gabriel Zerdahelyi*. <https://bbdieceza.sk/banskobystricka-dieceza/predosli-biskupi-2/mons-gabriel-zerdahelyi/> (2021. december 14.)

⁷⁸⁸ Vö. t.k. *Libri Regii* 49.83; *Hier. Cath.* VI (1958) 409; NAGY 2 (1858) 207–208, 10 (1863) 682–683, 12 (1865) 354–355, 358–359; SZINNYEI 14 (1914) 1793–1794; MKL 15 (2010) 552–553; *Die Bischöfe*, 64–66; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Nagyszombat/28696, 28900, Pozsony/16987; KMETY–SZÖGI–VARGA 8178; VERESS, 199–200; NÉMETHY, 299, 1040–1041; KOLLÁNYI, 381–383; CHOBOT 2 (1917) 972–973, KARCSÚ ANTAL ARZÉN, *Vác város története*, Vác 1880–1888, 6 (1886) 57–60; *Catholic Hierarchy* (2021. december 14.)

1. Gulik László⁷⁸⁹ esztergomi kanonok, a Collegium Pazmaninaum prefektusa, 44 éves, 1780. július 22. Huszonkét éve ismerte a jelöltet.
2. Bujanovics Károly⁷⁹⁰, cs. és kir. udvari ágens, 42 éves, 1780. július 22. A jelöltet jóformán csak hírből ismerte.

92. Zichy Ferenc

13) 1742 Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök (*Botryren.*, 1742–1743)

31) 1743 Zichy Ferenc győri püspök (*Jaurinen.*, 1743–1783)

Vásonkeői gróf Zichy Ferenc a Zemplén vármegyei Homonnán született, és ugyanott keresztelték meg 1700. október 8-án. Ősi magyar nemesi családból származott. Szülei Zichy Ferenc gróf, Szabolcs vármegye főispánja és első hitvese, Drugeth Klára grófnő. A *vásonkeői* (másképp *vásonkői*; Nagyvázsöny) nemesi előnév fordul elő vele kapcsolatban, bár a család tagjai a *zichi és vásonkeői* praedicatumot is használják. A keresztlevél szerinti neve Ferenc. A Collegium Germanicum et Hungaricum VERESS által kiadott anyakönyvében Assisi, illetve Xavéri Szent Ferenc után már kétszeresen is Ferenc (*Franciscus Seraphicus et Xaverius comes Zichy de Vásonkő*) néven szerepel. Később a Homonna örökös ura⁷⁹¹ (*perpetuus in Homonna*) elnevezés is előfordul vele kapcsolatban. Édesapja első feleségének halála után újra nősült; NAGY a két házasságból három fiú és négy lánygyermekről tud.

Alsóbb tanulmányait Zichy a Collegium Germanicum et Hungaricum anyakönyve szerint Budán, Pozsonyban és Győrött végezte. A Collegium Pazmanianum matriculája pozsonyi, kassai és győri tanulmányokat említ. Pozsonyban egy tanévnél (1714–1715) biztosan szerepel a neve a diáknévsorban. Zichy a filozófiát Nagyszombatban kezdte (1716–1717) a Seminarium Generale növendékeként. A kisebb rendekben Ghillány György esztergomi segédpüspök (1713–1727) részesítette ugyancsak Nagyszombatban 1716. december 19-én. A bécsi és a római anyakönyvek egyeznek abban, hogy Olmützben (ma Olomouc) kezdte a filozófiát, majd Bécsben folytatta. A morvaparti város egyáltalán nem tipikus tanulmányi helyszín a magyar nemes klerikusok számára, de a nagyszombati egyetem matriculája szerint a filozófia második évét (1717–1718) valóban ott töltötte.⁷⁹² Az anyakönyv megjegyzése adhatja meg a magyarázatot: édesapja elvitte Nagyszombatból, miután engedélyt kért tőle a fia, hogy beléphessen a jezsuita rendbe. Az egy év olmützi tartózkodást követően, 1718-tól továbbra is egyházmegyes papnövendékként Zichy Ferencet a Collegium Pazmanianumban találjuk (1718–1721). Ezt erősíti meg Némethy Ferenc és Scacchi János Péter tanúvallomása is. Utóbbi Zichy Ferencsel négy évet töltött együtt a bécsi kollégiumban. Az anyakönyv szerint a későbbi győri püspök konviktor volt. Eközben III. (VI.) Károly 1719. augusztus 18-án Szent Györgyről nevezett szerencsi apáttá nevezte ki, majd 1720-ban személyesen nyújthatta át audiencián téziseit az uralkodónak és a főhercegeknek, miután magiszteri fokozattal sikeresen befejezte filozófiai tanulmányait. A császárvárosban végezte a teológia első évét is, ezt követően Rómába

⁷⁸⁹ Esztergomi kanonok (1780–1783). KOLLÁNYI, 392.

⁷⁹⁰ NAGY 2 (1858) 259.

⁷⁹¹ Franciscus [...] episcopus Jaurinensis e comitibus Zichy de Vasonkeo, perpetuus in Homonna, comitatus Jaurinensis supremus comes, Sacrae caesareo Majestatis consiliarius actualis intimus [...]. Batthyány József papszentelési tanúsítványa, Győr, 1759. április 23. AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472.

⁷⁹² KMETY–SZÖGI–VARGA 4510. VERESS szerint a filozófiát kezdi el, míg NÉMETHY és PISZKER szerint a teológiát fejezi be Olmützben. Időben inkább a kezdeti időszakba illenek be az olmützi tanulmányok. Még kevésbé valószínű az, hogy Zichy a tanulmányai végén ment volna Olmützbe. Vö. VERESS, 134; NÉMETHY, 1041–1042; PISZKER OLIVÉR, *Barokk világ Győregyházmegyében Zichy Ferenc gróf püspöksége idején (1743–83)* (Panonhalmi füzetek 13.), Pannonhalma 1933, 9.

került. A Collegium Germanicum et Hungaricumba 1721. október 20-án érkezett meg, ahonnan azonban idő előtt, 1723. április 5-én szubdiakónusként orvosi tanácsra távozott haza Magyarországra. Diakónussá és pappá ugyancsak Ghillány György szentelte Nagyszombatban 1724. április 1-én, illetve április 15-én. Első szentmiséjét a bécsi ágostonosok templomában (*Augustinerkirche*) tartotta, a császári pár jelenlétében.

Zichy 1725-ben váradi kanonok és plébános. 1727. július 2-től esztergomi kanonok, ahol 1731. július 7-én pedig nyitrai főesperessé lépett elő, és ebbéli tisztségben vizitációt is tartott. A káptalant 1734-ben hagyta el, amikor B.Sz.M.-ről nevezett vágújhelyi prépost lesz; az Esterházyak beckói uradalmához tartozó település ugyanis nem plébános, hanem prépost (*praepositus curatus*) irányítása alatt állt. E tiszte, amely számára később a megfelelő jövedelmet segédpüspökként is biztosította, 1744-ig viselte. Közben 1737. július 30-án királyi tanácsossá (*consiliarius regius Hungaricus*) és novi (*Novien.*) választott püspökké nevezte ki az uralkodó.

Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek (1725–1745) segédpüspökül kérte. A pápa 1742. szeptember 24-én címzetes botrüszi (Botrys, Botrus, Botri, Batroun; *Botryren.*) püspökké és esztergomi segédpüspökké nevezte ki Zichy Ferencet. Némethy Ferenc jezsuita tanúvallomásában igazi angyalnak nevezte őt, aki egyebekben úgy becsülte, hogy – családi vagyonát nem számítva – a prépostágából nagyjából segédpüspökként úgy 4 ezer forint éves bevétele lehetett; Esterházy tanúsítványa szerint azonban ez kevesebb, bő 2 ezer forint volt. Scacchi János Péter ezen túl úgy tudta, hogy a Magyar Királyi Helytartótanáctól tanácsosi tisztségéért évi 1 500 forintra tett szert Zichy. Október 28-án Bécsben szentelte püspökké Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (hercegprímás 1716–1722, hercegérsek 1722–1751). Győri processzusa alkalmával a tanúk elsősorban Zichy Ferenc pozsonyi, illetve nagyszombati segédpüspöki működéséről számoltak be, és azt is említették, hogy ő konsekrálta a pápai Nagyboldogasszony-templomot, valamint Pozsonyban a Szent Erzsébet-rendi apácák templomát. Luby István szerint mind vármegyei, mind országos ügyekből kivette a részét.

Mária Terézia 1743. szeptember 6-án koadjutor püspökké nominálta Groll Adolf győri püspök (1733–1743) mellé, aki azonban nemsokára, november 24-én elhunyt, így a processzust már az üresedésben lévő székre kezdik el. A pápa 1744. március 16-án prekonizálta Zichy Ferencet. 1746. július 2-től titkos tanácsos.⁷⁹³ Majd negyven éven keresztül vezette a Győri Egyházmegyét. Ő váltotta vissza a katonaságtól és hozatta rendbe a győri püspökvárat. Megújította a székesegyházat, valamint a földrengésben megrongálódott szemináriumot. Közbenjárására a káptalan első hat méltósága főpapi (apáti) jelvények viselésére kapott pápai privilégiumot, míg a többiek a viola színű birétumra. Az egyházmegye akkori templomainak nagy része vagy az ő idejében épült, vagy az ő idejében újult meg. Támogatta a szerzetesrendek működését, illetve új rendek letelepedését. Szombathelyen ferences gimnáziumot létesített. Az ő idejére esik a Szombathelyi Egyházmegye megalapítása 1777-ben, amely püspöksége területének jelentős részét érintette. Ezt követően Sopronban 1779-ben társaskáptalant alapított. 1783. július 8-án hunyt el Győrött. A székesegyházban temették el.⁷⁹⁴

⁷⁹³ AT-OeStA/HHStA RK GehR 7-2-31 Verleihung des Geheimen Ratstitels an Zichy, Graf Franz, Bischof (honor.), 1746.07.02. (2024. április 3.)

⁷⁹⁴ Vö .t.k *Libri Regii* 33.4, 37.390, 37.391, 39.271, 39.315, 39.361, 41.28, 49.70, 49.176, 50.33; *Hier. Cath.* VI (1958) 128, 241; 1041–1042; NAGY 12 (1895) 372, 385; SZINNYEI 14 (1914) 1815–1816; MKL 15 (2010) 558–559; FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁČZ Győr/08249; KMETY–SZÖGI–VARGA 4510; RIMELY, *Coll. Pazm.*, 126; FAZEKAS 1234; VERESS, 134–135; KOLLÁNYI, 341–342; NÉMETHY, 302–303, 1041–1042; PISZKER OLIVÉR, *Barokk világ Győregyházmegyében Zichy Ferenc győri püspöksége idején (1743–83)* (Panonhalmi füzetek 13.), Pannonhalma 1933; OLÁH P. RÓBERT, *Zichy Ferenc győri püspök római ágensi levelezése*, Olasz–magyar irodalmi és művelődési kapcsolatok a 18–19. században (Reciti konferenciakötetek 14.), szerk. Dóbék Ágnes, Budapest 2022, 261–275; *Catholic Hierarchy* (2022. június 9.)

Tanúk

1. Szent Ferdinándról nevezett Antal OSST, a bécsi kollégium minisztere, 38 éves, 1742. július 16. Nyolc éve ismerte Zichy Ferencet, és egy, a szerzetesrenddel kapcsolatos családi alapítvány (valószínűleg az Óbuda-kiscelli trinitárius kápolna és kolostor ügye) kapcsán találkozott vele először.
2. Némethy Ferenc⁷⁹⁵ SJ, a Collegium Pazmanianum régense, 41⁷⁹⁶ éves, 1742. július 16. Némethy saját állítása szerint tizenkét évvel azelőtt találkozott vele először Nagyszombatban; ugyanő azonban azt is mondja, hogy tizenkét éve szentelték Zichyt pappá – ami valójában korábban, tizenhat éve történt.
3. Scacchi János Péter⁷⁹⁷ áldozópap, 42 éves, 1742. július 16. Húsz éve ismerte Zichyt; négy évet töltött vele együtt a Collegium Pazmanianumban.
4. Anton (keresztnevén Johann Peter) Huber⁷⁹⁸ Sch.P., a bécsi piarista kollégium rektora, 46 éves, 1743. november 29. Kilenc éve ismerte őt, egy évben hat–hét alkalommal beszélt vele.
5. Dobner István⁷⁹⁹ SJ, a Collegium Pazmanianum régense, 49 éves, 1743. november 29. Huszonhárom évvel azelőtt találkozott a jelölttel először.
6. Luby István⁸⁰⁰ nagyváradai kanonok, főesperes, Boldogságos Szűz Máriáról nevezett völgyi apát, 40 éves, 1743. december 2. Ő tizennyolc éve ismerte a jelöltet.

93. Zlatarich Antal

125) 1775 Zlatarich Antal (Antun Zlatarić, *Belgradien. et Samandrien.*, egyben zágrábi segédpüspök, 1775–1790)

Antun Zlatarić a Báni végvidéken fekvő Dubicán született, és 1721. június 11-én keresztelték meg. Édesapja Zlatarich Lukács (Luka Zlatarić) kapitány, édesanyja Mikich Magdolna (Magdalena Mikić). A keresztlevél az apa esetében nemesi származást sejtet ugyan (*dominus capitaneus*), azonban az *úr* intituláció ebben az esetben a katonai rangnak is szólhat. Az *Illyrici Sacri* szerint Dalmáciából elszármazott nemes szülők gyermeke. VERESS anyakönyve Antal mellett még két Zlatarichról tud, az egyik Antal édestestvére, a másik talán a féltestvére, és háromból legalább kettő esetben biztosan nemes szülők gyermekeként jegyezték be őket a matriculába. A genealógiák szerzői nem ezt a meggyőződést osztják: szerintük a későbbi püspök Zlatarich Pál (Pavao Zlatarić) rokona, aki csak 1765. október 8-án nyert nemességet. A *Libri Regi*ben megtalálható királyi diplomából az derül még ki, hogy Pál ősei a török elől menekülve Boszniából kerültek a Magyar Királyság területére. A Mikich család még később, 1797-ben nemesített meg. További bizonytalanságra ad okot, hogy a királyi dokumentumokban Zlatarich Antal esetében a *honorabilis* titulus tűnik fel, amelyet az újkori magyar közjogban leginkább a nem vagy nem honos nemesi származás esetén használtak.

Alsóbb fokú tanulmányait a zágrábi jezsuitáknál, majd 1735-től a zágrábi szemináriumban végezte. Az *Illyrici Sacri* szerint 1736. május 27-én adta fel neki a tonzúrárt

⁷⁹⁵ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1740–1743). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 328. 1693-ban született (*Németi*), a katalógusok 1721–1724, majd 1731–1736 között említik Nagyszombatban. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1084–1085.

⁷⁹⁶ Arch. Nunz. Vienna: 51. Valójában 1693-ban született. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1084–1085.

⁷⁹⁷ Scacchi (Scachy) János Péter, később pozsonyi kanonok (1752–1775). RIMELY, *Cap. Pos.*, 280.

⁷⁹⁸ Huber (Hueber) (1696 k.–1777), piarista. FISCHER, 42.

⁷⁹⁹ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1734–1736, 1743–1746). Második pazmaneumi kinevezése előtt a pozsonyi jezsuita kollégium rektora volt. RIMELY, *Coll. Pazm.*, 327–328; Vö még: LUKÁCS, *Cat. gen.*, 246.

⁸⁰⁰ NAGY 7 (1860) 189.

Branjug György zágrábi püspök (1723–1747), majd ugyanő részesítette a kisebb rendekben 1737. december 21-én. Bécsben a Collegium Croaticum növendékeként hallgatott filozófiát az 1738–1739-es akadémiai évben, majd Rómába küldték. A Collegium Germanicum et Hungaricumba 1739. november 4-én érkezett meg, ahol befejezte a filozófiai tanulmányait, és elvégezte a teológiát. A Lateráni bazilikában szentelték szubdiakónussá 1743. szeptember 21-én, majd diakónussá 1743. december 21-én, illetve pappá 1744. április 4-én. Filozófiai és teológiai doktorátust a kollégiumban szerzett 1745. április 12-én, majd 1745. április 26-án hazaindult.

A processzusának egyik tanúja szerint először varasdi káplán volt. Az *Illyrici Sacri* adatai szerint káplánságát 1745. július 3-án kezdte, majd Martijanec plébánosa lett, ahová az esküt 1746. augusztus 19-én⁸⁰¹ tette le. Ezután 1758 második felében zágrábi kanonok lett. A bolognai Collegium Illyrico-Hungaricum rektora volt 1761. október 11. és 1763. augusztus 2. között. A káptalanban 1766. február 28-tól vaskai, 1767. július 21-től dubicai, majd 1768. január 30-tól haláláig besenyői főesperes. Utóbbi minőségében vizitált is. Eközben különböző káptalani megbízásokat teljesített, így többek között volt dékán, volt sziszeki prefektus (*prefekt*); 1758-tól haláláig a dubicai vár parancsnoki tisztét (*zapovjednik, commendans*) töltötte be, egyben a kostajnicai gyalogság alezredese volt. Időközben, 1765. november 19-én Mária Terézia Szent Iréneuszról nevezett préposttá (Szerémi Egyházmegye) nevezte ki.

Az uralkodó belgrád-szendrői püspökké tette meg. A királyi diploma hitelesített másolata alapján a kinevezés 1775. február 10-én kelt. A másik közismert dátum, 1775. február 24., az eredetiben fennmaradt praesentatoriae keltezése. A prekonizációra 1775. április 24-én került sor. Mivel a Belgrád-Szendrői Egyházmegye 1739 óta török uralom alatt állt, így Zlatarich zágrábi segédpüspökként működött. Konszekrált püspökként elsőbbségre (*praecedentia*) tartott magának igényt a zágrábi nagypréposttal szemben: több éven keresztül tárgyalták a kérdést, amely végül eldöntetlenül maradt. Elhunyt 1790. január 30-án Zágrábban. Az ottani Szent Péter-plébánia temetőjében temették el, mivel akkoriban királyi rendeletre tilos volt a templomi kriptákban temetkezni.⁸⁰²

Tanúk

1. Mandich Antal⁸⁰³ (Antun Mandić), Lipovljani plébánosa és a bécsi Collegium Croaticum vicerektora, 36 éves, 1775. március 10. A jelöltet 1759 óta ismerte, amikor a tanú a zágrábi szemináriumban tanult, Zlatarich pedig kanonok volt; a jelölt rektora volt továbbá a bolognai Collegium Illyrico-Hungaricumban is.

2. Ferk András⁸⁰⁴ (Andrija Ferk) zágrábi kanonok, prépost és a Collegium Croaticum rektora, 36 éves, 1775. március 10. A jelöltet 1753-ban ismerte meg, amikor a tanú zágrábi diák volt, gyakran látta plébánosként, majd kanonokként minden nap találkoztak a templomban, és időnként beszéltek is egymással.

⁸⁰¹ IVANČAN szerint 1745. augusztus 19. IVANČAN, 843; Egyes életrajzok mellett egy további adattár is az 1746-os esztendőt erősíti meg. Vö. HRVOJE PETRIĆ, *Prilozi za popis župnika i upravitelja župa podravine od srednjega vijeka do 20. stoljeća*, Podravina 13/26 (2014) 218–223, különösen 221.

⁸⁰² Vö. t.k. *Libri Regii* 47.237, 47.265; *Hier. Cath.* VI (1958) 119; NAGY 12 (1865) 399; BOJNICIĆ, 119–120, 209; *Illyrici Sacri* VIII (1819) 253–254; MKL 15 (2010) 579; VERESS, 139, 159, 174; IVANČAN, 842–845, 1182; HRVOJE PETRIĆ, *Prilozi za popis župnika i upravitelja župa podravine od srednjega vijeka do 20. stoljeća*, Podravina 13/26 (2014) 218–223; *Catholic Hierarchy* (2024. február 3.)

⁸⁰³ Később zágrábi kanonok (1778–1806), majd bosznia-diakovár-szerémi püspök (1806–1815). IVANČAN, 880–883.

⁸⁰⁴ Ferk András Ádám zágrábi kanonok (1771–1793), illetve B.Sz.M.-ről nevezett adonyi prépost. IVANČAN, 876–877.

IV. Források

1. Aáron Péter Pál

60) 1752 Aáron Péter Pál fogarasi püspök (bazilita, Petru Pavel Aron, *Fogarasien.*, 1752–1764)

1. Gregorius Major OSBM, foundationis Balasfalvensis ad aulam caesareo-regiam deputatus
[AAV Arch. *Concist., Processus Consist., 141, fol. 277v*]

1. A duodecim annis nosco reverendum perillustrem dominum Petrum Paulum Aaron ordinis sancti Basilii, et prima vice Tyrnaviae, et inde simul pereximus Romam ad collegium Urbanum de Propaganda Fide tanquam alumni. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, nec affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in Bistra in comitatu Albensi⁸⁰⁵ principatus Transylvaniae dioecesis Fogarassiensis, et hoc scio tam ex relatione, quam ex fide baptismatis.

3. Ex attestazione baptismatis ipsius vidi expressum esse, quod natus sit ex legitimo thoro, sed ego audivi quod natus sit ex secunda uxore, quam duxit pater ipsius cum esset sacerdos; qui casus in Transylvania persaepe accidunt, ut praesyteri ritus Graeci ducant [fol. 278r] secundam uxorem, sed tamen ipsi casus accidunt reclamantibus episcopis, qui deponunt tales sacerdotes ab exercitio ordinum; et fama publica est, quod ejus parentes fuerint honesti et catholici, cum ante nativitatem ipsius jam facta fuisset unio in illis partibus.

4. Ex eadem attestazione baptismatis coniicitur⁸⁰⁶ habere quadraginta annos, et hoc etiam apparet ex ejus aspectu.

5. Scio ipsum omnes tam minores, quam majores ordines suscepisse in ecclesia sancti Athanasii Romae anno 1743, cum adhuc esset alumnus Urbanus, et fui praesens ejus ordinationibus et patet etiam ex formatis.

6. Scio in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum saepius fuerim praesens, dum celebravit tam Romae, quam Viennae et in patria.

7. Ex quo novi ipsum judico semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse; nec unquam aliquid in contrarium adverti vel audivi.

8. Ex conversatione frequenter habita cum ipso tam Romae, quam alibi semper cognovi ipsum praeditum innocentia vitae bonisque moribus, et simul esse bonae conversationis et famae.

9. Quantum ego advertere potui in conversatione ipsius, cognovi ipsum virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem; et hoc constat etiam ex publica fama.

10. Scio promotum fuisse ad lauream doctoralem in sacra theologia in eodem collegio Urbano, dum ibi per quadriennium theologiae tam dogmaticae, quam speculativae et morali operam dedit, et ejus promotioni fui praesens anno 1744; et judico pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc ut alios possit docere.

11. Scio ipsum fuisse vicarium generalem in episcopatu Fogarassiensis, et ex post etiam vicarium apostolicum, dum Romae moraretur illustrissimus et reverendissimus Innocentius Klein,⁸⁰⁷ qui nunc dictam ecclesiam resignavit; et adverti, quod bene gesserit in officio suo tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores; est [fol. 278v] etiam notorium.

12. Non scio, nec audivi aliquod publicum scandalum dedisse unquam circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio alioque canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri, nisi verificaretur et faceret obstaculum id quod superius dixi, scilicet quod audiverim natum esse ex secunda uxore patris ipsius in statu sacerdotali ducta.

⁸⁰⁵ Bisztra Fehér vármegyében.

⁸⁰⁶ Arch. Nunz. Vienna (recte): coniicitur.

⁸⁰⁷ Klein (Micu) János Ince fogarasi püspök: 59)

13. Credo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Fogarassiensem, dignum, qui ad illam promoveatur, et credo ipsius promotionem eidem ecclesiae Fogarassiensis utilem et proficuum futuram fore, attenda ipsius doctrina, integritate morum, dexteritate et pietate, de quibus specimen dedit in suis officiis vicarii generalis et vicarii apostolici in eadem dioecesi.

2. Sueno Xaverius Rollè, missionarius apostolicus, alumnus de Propaganda Fide, missionarius Suecus [fol. 279v]

1. A duodecim annis circiter nosco reverendum perillustrem dominum Petrum Paulum Aaron ordinis sancti Basilii, cum ipse venit ad collegium de Propaganda Fide, ubi ego eram alumnus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus vel affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus, vel odiosus.

2. Ex attestazione vidi natum esse in Bistra⁸⁰⁸ comitatus Albensis⁸⁰⁹ principatus Transylvaniae.

3. Ex eadem attestazione vidi natum esse ex legitimo thoro, et audivi natum esse ex catholicis parentibus.

4. Ex eadem attestazione vidi natum esse anno 1712, adeoque habere quadraginta annos, quod etiam apparet ex ipsius aspectu.

5. Scio ipsum constitutum esse tam in minoribus, quam in majoribus ordinibus, cum fuerim praesens ejus ordinationi in ecclesia sancti Athanasii anno 1744⁸¹⁰.

6. Scio in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum diu versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum fuerim cum ipso per quatuor annos in collegio de Propaganda Fide.

7. Quantum ego scio, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, nec unquam aliquid in contrarium audivi.

8. Ex frequenti conversatione habita cum ipso tam Romae, quam hic Viennae adverti praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, ac esse bonae conversationis et famae.

9. Ex eadem conversatione novi ipsum virum gravem et prudentem, et audivi esse usu rerum praestantem.

10. Scio ipsum in sacra theologia laurea doctorali insignitum esse in collegio de Propaganda Fide, cujus promotioni fui praesens postquam per quatuor annos eidem theologiae tum dogmaticae, tum speculativae [fol. 280r] et morali operam dedit, et judico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc ut possit alios docere.

11. Scio ipsum fuisse vicarium generalem et apostolicum in dioecesi Fogarassiensis tempore absentiae domini episcopi Klein⁸¹¹, et audivi, quod bene se gesserit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores pro bono illius dioecesis.

12. Nec adverti, nec audivi aliquod scandalum unquam dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis seu animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Fogarassiensem et dignum, qui ad illam promoveatur, et censeo ipsius promotionem eidem ecclesiae Fogarassiensis utilem et proficuum futuram esse; attenda ejus doctrina, prudentia, pietate ac dexteritate, de quibus iam specimen dedit in eadem dioecesi in officio vicarii generalis et apostolici.

3. Sylvester Kalyóni (Kalyoni) OSBM, sacerdos

[fol. 280r]

1. A quatuordecim et ultra annis nosco reverendum perillustrem dominum Petrum Paulum Aaron ordinis sancti Basilii, et primo quidem in scholis Claudiopoli⁸¹² in Transylvania, deinde Romae in collegio Urbano, et etiam Viennae. Non sum ipsius consanguineus, nec cognatus, vel affinis, nec nimium familiaris, nec inimicus, aemulus, vel odiosus.

[fol. 280v]

⁸⁰⁸ Javított szó.

⁸⁰⁹ Bisztra Fehér vármegyében.

⁸¹⁰ Valójában 1743.

⁸¹¹ Klein (Micu) János Ince fogarasi püspök: 59)

⁸¹² Kolozsvár.

2. Scio ipsum natum esse in pago Bistra⁸¹³ dicto dioecesis Fogarassiensis principatus Transylvaniae, quod adverti in ejus attestazione baptismi, et etiam audivi ab aliis.

3. Ex attestazione baptismi apparet ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, sed ego audivi ab aliquo archidiacono illius dioecesis, qui adserebat⁸¹⁴ natum esse ex patre sacerdote ritus Graeci, qui post defunctam primam uxorem duxit aliam, a qua natus est pater Aaron, et similes casus accidunt saepius in Transylvania, et arcentur ab exercitio ordinem illi, qui ducunt secundam uxorem, et ego novi aliquos tales sacerdotes nostri ritus unitorum, qui tamen fuerunt amoti ab exercitio ordinum, et suppono natum fuisse ex catholicis parentibus, cum ille natus sit post acceptatam unionem.⁸¹⁵

4. Scio habere quadraginta annos circiter ex attestazione baptismi, et hoc arguo etiam ex tempore, quo illum nosco.

5. Scio eum esse in sacris ordinibus constitutum, cum Romae fuerit ordinatus in ecclesia sancti Athanasii, et ego inservivi tanquam diaconus, quando primitias celebravit in ecclesia collegii de Propaganda Fide anno 1743, et ex ipsius formati apparet.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus, et exercitio ordinum versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem, et devotum, cum saepius fuerim praesens, dum ipse celebravit tam Romae, quam Viennae, et in Transylvania.

7. Quantum ego adverti in conversatione habita cum ipso semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, nec quidquam unquam in contrarium audivi.

8. Quantum ego adverti, assero praeditum esse innocentia vitae, bonisque moribus, ac simul esse bonae conversationis, et famae.

9. Quantum ego adverti est vir gravis, prudens et usu rerum praestans; ac etiam id ab aliis audivi.

10. Fui praesens, dum ipse suscepit lauream doctoralem in santa⁸¹⁶ theologia in collegio di⁸¹⁷ Propaganda Fide, ubi per quatuor circiter annos dedit operam theologiae speculativae, dogmaticae, et morali, et sacrae scripturae, prout etiam constat ex ipsius privilegio [fol. 281r] doctoratus; et credo pollere sufficienti doctrina ad hoc, ut possit alios docere, quod adverti etiam ex discursibus habitis cum ipso.

11. Scio ipsum fuisse vicarium generalem domini episcopi Fogarassiensis Klein⁸¹⁸, et ex post etiam vicarium apostolicum tempore absentiae domini episcopi; et in istis officiis laudabiliter se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, prout audivi tam in loco, quam Viennae.

12. Nec adverti, nec audivi unquam dedisse aliquod scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri, nisi aliquod faceret impedimentum, quod audivi natum esse ex secundis nuptiis patris ipsius sacerdotis nostri ritus.

13. Existimo illum idoneum ad bene regendam ecclesiam Fogarassensem, dignum, qui ad illam promoveatur, et ipsius promotionem eidem ecclesiae Fogarassensi utilem et proficuum futuram esse censeo; attento ipsius zelo, pietate, doctrina et quod jam caleat res illius dioecesis, ubi etiam bene obivit sua munia, prout ego audivi.

De Baptismo

T.: cop.

Exp.: P. Joachimus⁸¹⁹ Bistrensis pagi parochus Graeci ritus unitus

Dat.: in comitatu Albensi pago Bistra⁸²⁰, 1. Januarii 1737.

Bapt.: in comitatu Albensi Transylvaniae pago Bistra, 5. Martii 1712 natus et baptizatus, Gabriel Bistrai⁸²¹ archidiaconus ejusdem comitatus parochus loci

⁸¹³ Bisztra.

⁸¹⁴ Arch. Nunz. Vienna: asserebat.

⁸¹⁵ Eredeti kiemelés (az eredeti szövegekben a kiemelést aláhúzással jelölték): aliquo archidiacono [...] duxit aliam; ex catholicis parentibus [...] post acceptatam.

⁸¹⁶ Recte: sacra.

⁸¹⁷ Recte: de.

⁸¹⁸ Klein (Micu) János Ince fogarasi püspök: 59)

⁸¹⁹ Joachim (atya), bisztrai parókus.

⁸²⁰ Bisztra (Bistra) Fehér vármegyében.

⁸²¹ Bisztrai Gábor bisztrai főesperes, parókus. Vö. *Illésy-gyűjtemény* – 1p1371.

Nom.: Petrus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 141, fol. 282r

De ordinibus

T.: orig.
Exp.: Dionysius Modino⁸²² Milensis ecclesiae archiepiscopus ad exercenda in Urbe ritu Graeco pontificalia ordinesque sacros conferendos a Sancta Sede Apostolica specialiter deputatus
Dat.: Romae, 14. Augusti 1743
Ord.: [*Idem*], in venerabili ecclesia sancti Athanasii collegii Graecorum in Urbe: prima tonsura minoresque ordines 7. Julii 1743; subdiaconatus 14. Julii 1743; diaconatus 21. Julii 1743; presbyteratus 4. Augusti 1743
Not.: Constantinus Slade⁸²³ prosecretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 454

De doctoratu

Exp.: [*nota notarii N.A.*]
Grad.: dr. theol.
Not.: [...] attestatum de suscepta laurea doctorali in sacra theologia in collegio de Propaganda Fide de dato Romae 24. februarii 1744 [...]
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 141, fol. 282r

De vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Franciscus Sosius Tramontana⁸²⁴ Piorum Operariorum rector collegii Urbani de Propaganda Fide
Dat.: [*Romae*], 20. Aprilis 1744
Not.: [...] hujus venerabilis collegii Urbani de Propaganda Fide alumnus [...] quadriennio ferme, cujus temporis intervallo in hoc venerabili collegio commoratus est, ita sacrae theologiae dogmaticae, speculativae ac morali, nec non Sacrarum Scripturarum operam impedisse, ut nulli sodalium secundus censendus fuerit; hinc etiam theses ex universa theologia praesentibus eminentissimis ac reverendissimis hujus congregationis cardinalibus publice propugnare ac supremae theologiae laurea condecorari meruit.
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 454

Candidatio

T.: cop.⁸²⁵
Exp.: humillimi perpetuoque fideles subditi, notarius, archidiaconi et reliqui deputati uniti cleri
Dat.: [*vacat*]
Not.: [*Adnexum: ...*] 17. Novembris 1751 in hocce episcopali ecclesia majori Balasfalvensi [...]:
Petrus Aaron vicarius generalis candidatus suffragiis centum viginti duobus [...]
Sylvester Kalyani⁸²⁶ suffragiis viginti octo [...]
Gregorius Major⁸²⁷ suffragiis viginti duobus [...]

⁸²² Dionysio Modinò miloszi érsek-püspök (1728–1750).

⁸²³ Constantino Slade protitkár.

⁸²⁴ Francesco Sosio Tramontana missziós szerzetes (Congregatio Piorum Operariorum Catechistarum Ruralium; POCR), rektor (1731–1744). *Rettori del Pontificio Collegio Urbano*. <https://www.collegiourbano.org/it/rettori> (2022. január 16.)

⁸²⁵ A jelölés választással történt, amelynek eredményéről az uralkodónak címzett kérvényben értesítették a bécsi udvart. Ennek melléklete a választásról készült jegyzőkönyv. Mindkét dokumentum másolat (cop.). Az uralkodóhoz címzett, kegyet kérő hasonló kérvényeknek sajátossága, hogy általában nincs rajtuk dátum.

⁸²⁶ Kalyáni Szilveszter (Silvestru Caliani) OSBM.

⁸²⁷ Major Gergely fogarasi püspök: 62)

Datum ex generali congregatione cleri uniti Transylvanici anno die et loco supra notatis [...] Petrus Aaron vicarius apostolicus [...] Abrahamus Pap⁸²⁸ archidiaconus Dallyensis cleri Graeci ritus uniti notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 454

Litterae ad nuntium apostolicum super candidaturem

T.: orig.

Exp.: Abrahamus Pap⁸²⁹ archidiaconus Dallyensis

Dat.: Olah-Dallya⁸³⁰, 10. Decembris 1751

Not.: [...] ejusdem cleri nomine [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 454

Praesentoriae

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 16. Septembris 1752

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 454

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 12. Octobris 1752

Test.: reverendus dominus Antonius Rusca et dominus Nicolaus Martinez⁸³¹

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 454⁸³²

Professio Fidei (2)

T.: orig.

Exp.: Michael Manuel Olsavszky⁸³³ episcopus Rossensis, Munkacsiensis et Maramarosiensis, per regnum Hungariae Partesque eidem annexas supra Graeci ritus unitum populum vicarius apostolicus

Dat.: Maria-Pócs⁸³⁴ ad thaumaturgam Beatissimam Virginem Mariam, 1. Septembris 1754

Test.: Gregorius Desko⁸³⁵ vicarius generalis; Joanicus Szkripka⁸³⁶ miraculosae Thaumaturgae aedis Beatissimae Virginis Mariae in Maria-Pócs, in monasterii ejusdem loci hegumenus; Bonifacius Praczula⁸³⁷ hegumenus Mszticsensis, Demetrius Doross⁸³⁸ moralis theologiae professor Munkacsiensis

Not.: aliisque quam plurimis; Andreas Bacsinszky⁸³⁹ vicarius, protonotarius apostolicus, et pro actu specialiter delegatus notarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 141, fol. 286–287r

Litterae ad Summum Pontificem super consecrationem et introductionem

T.: orig.

Exp.: Petrus Paulus Aaron episcopus Fogarasiensis

Dat.: Balasfalvae⁸⁴⁰, 23. Novembris 1754

⁸²⁸ Pap Ábrahám dályai főesperes, jegyző.

⁸²⁹ Uő, dályai főesperes.

⁸³⁰ Oláhdálya.

⁸³¹ Antonio Rusca és Nicola Martinez.

⁸³² Nem a szokásos előnyomatott, hanem kézzel írt szöveg.

⁸³³ Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius (*Rhossen.*), egri rítusvikárius (1743–1767).

⁸³⁴ Máriapócs.

⁸³⁵ Desko Gergely általános helynök.

⁸³⁶ Szkripka Joanicus máriapócsi igumen.

⁸³⁷ Praczula Bonifác miszticei igumen.

⁸³⁸ Doross Demeter munkácsi erkölctan tanár.

⁸³⁹ Bacsinszky András munkácsi püspök: 70)

⁸⁴⁰ Balászfalva.

Not.: Beatissime Pater!

Benignis Sanctitatis Vestrae jussis de die 6. Julii anni labentis ad me per paterne datis facto ipso respondere cupiens, multis Viennae depositis, me itineri continuo ac inxi. Et quidem 1. Septembris Domino favente, cum Sanctitatis Vestrae benedictione sacram in Maria Pócs⁸⁴¹ in Hungaria indignus suscepissem consecrationem, uti juramenti mei formula et domini consecrantis attestatum, hic humillime involuta fidem facient, in dioecesim adveni magnis sat itineribus, productisque Cibinii⁸⁴², ubi recte comitia tenebantur, de more regiis collationalibus, subitoque bonis omnibus mei occupavi, paucis post diebus ad resentiam⁸⁴³ episcopalem digressus, in ipsam bonorumque possessionem solemniter introductus fui, quaeque jam pro incremento sanctae fidei bonoque religionis esse putaram, quoad nempe scholas tum pro juventute, cum pro clero erudiendo, tum etiam quoad typographiam, ea pro posse retractare persequique adnitor, Domino cooperante. Porro indicta pro 12. labentis synodo, convocatoque in nomine Domini clero, pontificiae bullae et rursus collationales regiae inter divinorum solemnia productae et publice e porta regia ante Gloria in excelsis lectae promulgataeque fuerunt. Quare gavisus sunt clerus et populus unitus gaudio magno valde, Deo tandem optimo maximo, summo patri et augustissimae Imperatrici gratias quam maximas agendo omnia summa cum devotione venerantes [*fol. 285v*] ac suscipientes; reservatis duntaxat humillimis ad Sanctam Sedem et augustam aulam praecibus, quoad nempe augustalium litterarum, quae nationi Valachicae Graeci ritus uniti dudum concessae fuissent, quaeque litterae inter caetera continerent etiam presbyterum Latini ritus, tenor et authentica constabit continentia. Reddita ergo taliter quoad hoc ecclesiae huic pace ac pacifica tranquillitate, die subsequente, 13. id est mensis ejusdem in numerosissimo illo cleri populique concursu, capitulares confirmavi, declaravi, nominavi; inde ad varias causas audiendas atque dirimendas successivis sessionibus verbum est; neque graviores ullae proponebantur, quam quae ex clandestinis antea matrimoniis constabant; et ideo die 14. communi omnium voto conclusum fuit; ut quae jam dudum in oecumenica synodo provide sancita fuerat, hic quoque pro firma, vulgata lege, conservaretur constitutio; ut videlicet quaecunque matrimonia imposterum coram proprio parochi ac testibus facta fuisse comprobari non possent, irritentur; quae sane constitutio, per innumeros e medio tollendos abusus, summe necessaria est eritque necessum, quae et per augustam aulam in suo vigore manuteneatur, quodque etiam, adsistente sacra nuntiatura, futurum puto. Caeterum quae in visitatione, ad quam me, aliis rejectis, jam jam componere pergo, ofenderem, quae aut Sanctitatem Vestram aut Sanctam Sedem [*fol. 287r*] quomodolibet spectarent, ea ego porro et enixe pro munere meo et libenter referam, dum me percopiosumque clerum meum et populum, sub pio sacri pedis osculo aeternum perseveraturos demisse commendo, emorior in residentia nostra Balasfalvae in Transylvania 23. Novembris 1754.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 141, fol. 285, 287

2. Acsády Ádám

54) 1725 Acsády Ádám veszprémi püspök (*Vesprimien.*, 1725–1744)

1. Michael Zádory (Zadory) praepositus et vicarius generalis ecclesiae Vesprimiensis [*AAV Arch. Concist., Processus Consist., 112, fol. 608r*]

1. Novi illustrissimum dominum Adamum Acsady a prima juventute, a qua scholas frequentavimus, subindeque frequentissime cum eo conversatus sum. Non sum eius consanguineus, cognatus, affinis vel inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Est natus in dioecesi Vesprimiensi.

⁸⁴¹ Máriapócs.

⁸⁴² Nagyszeben.

⁸⁴³ Recte: residentiam.

3. Natus est ex illustribus et catholicis parentibus simul⁸⁴⁴ iunctis sacro federe matrimonii, quos ego optime novi.

4. Accedit ad annum 45, quod ex ipsius aspectu coniicitur⁸⁴⁵.

5. Fuit promotus ad sacros ordines in collegio Pasmaniano⁸⁴⁶, a quo alumni non dimittuntur nisi sacris susceptis ordinibus, subindeque eum saepissime celebrantem vidi.

6. Inspectis muneribus, quae exercuit parochi scilicet et canonici Jaurinensis⁸⁴⁷ debet esse versatus in sacris et ecclesiasticis functionibus, quod ego ipse observavi in pluribus occasionibus, sive cum solemniter celebrabat, sive [fol. 608v] cum sacramenta administrabat, quod praeterea praestabat magna cum devotione.

7. Quantum ego scio, et ab externo colligere potui, vixit semper catholice et in fidei puritate permansit.

8. Praeditus est bonis viroque ecclesiastico dignis moribus, quod ab externa vitae⁸⁴⁸ compositione etiam apparet, qua de causa est bonae conversationis et optimae famae.

9. Fere continuo adhibitus fuit ad gravia regni negotia, et modo iudicio Sacrae caesareae Maiestatis factus est regni cancellarius,⁸⁴⁹ quod quidem argumentum est optimum prudentiae et in rebus agendis dexteritatis, qua pollet.

10. Est baccalaureus factus, ut audivi, in sacra theologia in collegio Pasmaniano,⁸⁵⁰ in quo diu vixit. Caeterum visus est mihi ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere etiam ex singularibus concionibus per eum ad populum saepissime habitis.

11. Exercuit post me curam animarum in ecclesia sancti Nicolai dioecesis Jaurinensis⁸⁵¹ et in parochiali Papensi⁸⁵², ubi natus est, in eoque officio prae se tulit exempla doctrinae, prudentiae et charitatis, praesertim⁸⁵³ tempore pestis, qua non obstante adduci non potuit vi suum officium desereret; inde factus fuit canonicus Jaurinensis⁸⁵⁴, ubi optime etiam se gessit, tam quoad doctrinam, tam quoad mores. Haec autem scio, quia partim vidi, partim audivi.

12. Nec scio, nec unquam intellexi quod publicam aliquod scandalum dederit circa fidem, mores, sive [fol. 609r] doctrinam. Est homo sanissimus, nec videtur laborare aliquo animi vitio, aliove canonico impedimento teneri quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo eum idoneum ad bene regendam cathedralem Vesprimiensem et dignum, qui ad eam promoveatur, inspectisque ipsius prudentia, doctrina ac zelo,⁸⁵⁵ eiusdem promotionem utilem futuram dictae ecclesiae.

2. Petrus Antonius Saweski (Sawiski), canonicus Zagradiensis et archidiaconus Varasdinensis [fol. 611r]

1. Novi a viginti circiter annis illustrissimum dominum Adamum Acsady in collegio Pasmaniano⁸⁵⁶ ubi erat alumnus, et ego in Croatico, subindeque frequentissime conversatus sum tum Viennae, tum in Hungaria. Nulla mihi cum ipso coniunctio sanguinis, aut odii, vel inimicitiae ratio, vel nimia familiaritas.

2. Natus est, ut audivi, in dioecesi Vesprimiensi.

3. Natus est ex nobilibus, et catholicis parentibus, quos novi.

4. Excedit annum quadragesimum, quod etiam ex ipsius canitiae colligitur.

5. Constitutus est a longo tempore in sacro Presbyteratus ordine, in quo diu est, quod eum vidi se exercentem.

⁸⁴⁴ Nehezen olvasható szó.

⁸⁴⁵ Nehezen olvasható szó.

⁸⁴⁶ Paxmaniano-ról javítva.

⁸⁴⁷ Győr.

⁸⁴⁸ Javított szó (talán vitaeque lehetett).

⁸⁴⁹ Utólagos beszúrás: factus est regni cancellarius.

⁸⁵⁰ Paxmaniano-ról javítva.

⁸⁵¹ Szentmiklós, mai nevén Fertőszentmiklós a Győri Egyházmegyében.

⁸⁵² Pápa.

⁸⁵³ Javított szó.

⁸⁵⁴ Győr.

⁸⁵⁵ Utána törlés.

⁸⁵⁶ Javított szó.

6. Cum eum vidi solemniter celebrantem, mihi apparuit apprime versatus in sacris functionibus; et multae etiam devotionis, ut contigit mihi pluries animadvertisse.

7. Nunquam audivi quod nimium a sententia Catholicae Ecclesiae aberraverit, quin potius conformavit semper mores suos ad eius leges, et instituta.

8. Ex conversationibus cum ipso habitis, et ex publica opinione, et fama, visus est praeditus innocentia vitae gravibusque moribus ornatus apparet.

9. Fuit saepissime ad publica regni negotia applicatus, in iisque tractandis plurima dedit specimina prudentiae, et gravitatis, et in rebus gerendis praestantiae.

10. Audivi cum factam fuisse baccalaureum sacrae theologiae in universitate Viennensi, cui quidem theologiae [fol. 611v] debuit operam dedisse ex instituto collegii Pasmaniani⁸⁵⁷ per quatuor annos. Tantam autem sibi conciliavit famam doctrinae ex sacris concionibus, quas frequentissime habuit, quasque ego aliquando intellexi ut eum existimem omnino pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Exercuit curam animarum in ecclesia sancti Nicolai dioecesis Jaurinensis⁸⁵⁸, in qua optime audivi illum se gessisse ita ut se exposuerit pro suo munere, ac zelo animarum tempore grassantis pestis. Inde administravit ecclesiam parochialem Papensem⁸⁵⁹ per plures annos quam nec tunc deseruit tempore eiusdem pestis; inde factus fuit canonicus Jaurinensis⁸⁶⁰, ubi etiam plurimam existimationem sibi conciliavit, tam circa doctrinam, quam circa integritatem et mores.

12. Nec intellexi, nec scio quod publicum aliquod scandalum unquam dederit. Nec observavi eum laborare aliquo vitio corporis aut animi, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex dictis existimo eum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem Vesprimiensem eiusque promotionem ob zelum potissimae religionis et disciplinae utilem futuram dictae Ecclesiae.

3. Alexander Kudlik parochus Ersekujvariensis (Erzeknyvariensis)

[fol. 613v]

1. Novi a 20 circiter annis illustrissimum dominum Adamum Acsady, conviximus enim Viennae in collegio Pasmaniano.⁸⁶¹ Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus vel odiosus.

2. Natum est Papae in dioecesi Vesprimiensi,⁸⁶² ubi etiam ipsius parentes optime novi.

3. Parentes, quos, ut dixi, ego novi, erant ex illustrissimi familia et optimi catholici.

4. Habita ratione temporis, a quo ipsum cognosco debet excedere 45.

5. Fuit promotus ad sacrum ordinem Presbyteratus in collegio Pasmaniano⁸⁶³ meo tempore; eruntque viginti circiter anni.

6. Cum parochi officium exercuerit, praetereaque canonici in ecclesia cathedrali Jaurinensi⁸⁶⁴, non dubito quin sit versatus in functionibus ecclesiasticis. Fama est etiam eum semper multa cum devotione sacramenta frequentasse et administrasse.

7. Nihil unquam intellexi in contrarium.

8. Optime audivit semper in publico ex innocentia vitae, gravi conversatione et ecclesiasticis moribus.

9. Publica regni negotia, quae sustinuit⁸⁶⁵, et iudicium augustissimi Imperatoris, qui eum supremum cancellarium creavit, satis probant cum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

[fol. 614r]

10. Meo tempore factus est baccalaureus et magister sacrae theologiae in universitate Viennensi priusquam a collegio Pasmaniano⁸⁶⁶ dimitteretur; unde minime dubito quin polleat ea doctrina, quae in

⁸⁵⁷ Pazmaniano-ról javítva.

⁸⁵⁸ Szentmiklós, mai nevén Fertőszentmiklós a Győri Egyházmegyében.

⁸⁵⁹ Pápa.

⁸⁶⁰ Győr.

⁸⁶¹ Pazmaniano-ról javítva.

⁸⁶² Pápa. Pápa 1777-ig a Győri Egyházmegye része volt.

⁸⁶³ Pazmaniano-ról javítva.

⁸⁶⁴ Győr.

⁸⁶⁵ Recte: sustinuit.

⁸⁶⁶ Pazmaniano-ról javítva.

episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere. Accedit quod plurimam doctrinae et zeli laudem sibi conciliavit ex frequentissimis concionibus per eum ad populum habitis.

11. Exercuit longo tempore officium parochi in parochiali Papensi⁸⁶⁷, in quo dedit exemplum charitatis, prudentiae et zeli, praesertim tempore grassantis pestis, inde factus fuit canonicus Jaurinensis⁸⁶⁸, ab eoque capitulo illum plurimi existimari intellexi.

12. Nec scio, nec audivi quod aliquando publicum scandalum unquam dederit sive in moribus, sive in doctrina, nec videtur teneri aliquo vitio corporis aut animi, aliove canonico impedimento quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ob zelum, doctrinam ac prudentiam, qua pollet, iudico⁸⁶⁹ eum idoneum esse ad bene regendam ecclesiam Vesprimiensem, eiusque promotionem proficua futuram esse eidem ecclesiae.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Petrus Zavirski⁸⁷⁰ canonicus Zagrabiensis, archidiaconus Varasdinensis et praepositus Titiliensis

Dat.: Vienna, 23. Octobris 1725

Bapt.: [?], ecclesia sancti Nicolai, [ante invasionem Turcicarum 1683]

Not.: Quod liber baptizatorum reperiri nequeat, ex eo, quia tempore hostilium disturbiorum et invasionum Turcicarum dum ad obsidendam Viennam immanissimus Christianitatis hostis Otthomannus ingenti exercitu anno 1683 properabat, passimque omnia obvia igne et ferro vastabat, ecclesia quoque sancti Nicolai, in qua illustrissimus et reverendissimus dominus Adamus Acsády neonomatus episcopus Weszprémiensis baptizatus fuerat, ad fundamenta usque cum omnibus suis apparatus, libris ac universa ecclesia sacra suppellectili conflagrasset, praefatumque dominum episcopum ex vere piis et catholicis parentibus, qui proles suas sollicite ac fideliter ad baptismum deferre consueverant, progenitum riteque etiam esse baptizatum prudenter praesumi posse, ac certo credi hisce recognosco et in fidem facio.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 366

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Andreas Bossáni⁸⁷¹ SJ, dr. theol., collegii Pasmaniani Vienna erecti regens

Dat.: Vienna, 23. Octobris 1725

Ord.: Subdiaconatus: princeps ex comitibus ab Harrach⁸⁷² episcopus Viennensis, 20. Decembris 1704; diaconatus: [idem], 6. Martii 1705; presbyteratus: cardinalis a Kollonics⁸⁷³ archiepiscopus Strigoniensis, 28. Martii 1705

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 366

Nominatio

T.: cop. vid.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Vienna, 7. Septembris 1725

Not.: Frater Emericus Esterhazy⁸⁷⁴, Josephus Koller⁸⁷⁵

Vid.: Vienna, 3. Novembris 1725, Antonius Mátyás⁸⁷⁶ c.r.H.a. expeditor et concipista

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 366

⁸⁶⁷ Pápa.

⁸⁶⁸ Győr.

⁸⁶⁹ Javított szó.

⁸⁷⁰ Zaverski (Zaversky) Péter Antal (Petar Zaverški) zágrábi kanonok (1711–1734). IVANČAN, 734–735.

⁸⁷¹ Bossányi András SJ, a bécsi Collegium Pazmanianum rektora (1725–1727). RIMELY, *Coll. Pazm.*, 326–327.

⁸⁷² Franz Anton von Harrach zu Rorau bécsi hercegűspök (1702–1706).

⁸⁷³ Kollonich Lipót bíboros, prímás, esztergomi érsek (1695–1707).

⁸⁷⁴ Eszterházy Imre esztergomi érsek (itt mint királyi főkancellár): 1)

⁸⁷⁵ Koller József titkár, magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 6 (1860) 299.

⁸⁷⁶ Mátyás Antal magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 24. Octobris 1725

Test.: dominus Tadeus, filius quondam Ferdinandi a Raidegg, Viennensis et dominus Antonius Maria, filius quondam domini Josephi Rughi, Placentinus⁸⁷⁷

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 112, fol. 621–622

3. Althann Mihály Frigyes

43) 1718 Althann Mihály Frigyes váci püspök (Michael Friedrich von Althann, *Vacien.*, 1718–1734, 1719 bíboros)

1. Christophorus Pierron du Meny, nobilis Lotharingus⁸⁷⁸ et civis Viennensis

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 41, fol. 571r]

1. Agnosco supradictum illustrissimum et reverendissimum dominum comitem ab Althann ab ipso tempore suae nativitatis occasione, qua eram gubernator aliorum duorum fratrum eiusdem domini comitis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Est natus civitate Glacensi in Bohemia sub episcopatu Reginohradecensi,⁸⁷⁹ scio, quia fui praesens in baptismo et in puerperio.

3. Est natus ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis [fol. 571v] parentibus, scio, quia eius pater et mater vixerunt semper in figura matrimonii, et omnibus constabat esse honestos et catholicos, nec quidquam fuit in contrarium auditum.

4. Natus est anno 1682, ac propterea iam explevit annum trigesimum quartum. Causa scientiae est eadem, de qua supra.

5. Est in sacris ordinibus constitutus et sacerdos ante sex annos circiter, scio, quia a dicto tempore pluries et pluries eius Sacrum audiui.

6. Est in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu ac bene versatus, nec non in susceptione sacramentorum frequens et devotus, scio, quia ipsum observavi dictas ecclesiasticas functiones atque exercitia ad praescriptum rubricarum tractantem, et quia ipsum vidi cum maxima exemplaritate sacramenta suscipientem.

7. Semper catholice vixit et fidei puritate permansit, scio, quia in tota eius vita nihil in contrarium apparuit, et semper vixit servando regulas boni catholici.

8. Est praeditus innocentia vitae ac bonis moribus imbutus, et bonae conversationis et famae, vixitque semper cum maxima exemplaritate, adeo ut apud omnes in optima fuerit opinione, scio ex propria experientia et ex communi laude, super praemissis ipsi praestita.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, scio ex propria experientia, cum viderim ipsum semper cum maturitate et prudentia omnia operantem.

10. Est doctor in iure canonico et puto, quod etiam in sacra theologia⁸⁸⁰ et lauream doctoratus, ni fallor, suscepit Pragae⁸⁸¹, ubi etiam studuit, quemadmodum Glacii⁸⁸² et hic Viennae, cum optimo fructu, adeo ut vere ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit⁸⁸³ [fol. 572r] alios docere, scio quoad doctoratum ab ipso met illustrissimo et reverendissimo domino, et ex communi voce et fama, et etiam quia nisi esset doctor in iure canonico, non esset sacrae rotae auditor, nec canonicus

⁸⁷⁷ Thaddäus von Raidegg, Ferdinand fia, bécsi, és Antonio Maria Rughi, Giuseppe fia, piacentzai.

⁸⁷⁸ A szövegben lerontva Lotaringus.

⁸⁷⁹ Glatz (Kłodzko) a (történelmi) Csehországban, a Királyvárad (Königgrätz, Hradec Králové) Egyházmegyében.

⁸⁸⁰ Hiányos lap.

⁸⁸¹ Prága.

⁸⁸² Glatz.

⁸⁸³ Hiányos lap.

Vratislaviensis, nec Olomucensis,⁸⁸⁴ quoad caetera vero scio ex veridico virorum fide dignorum testimonio.

11. Nullo munere functus est circa curam animarum vel circa regimen alterius ecclesiae, sed fuit per duos annos a toto capitulo Olomucensi delegata Brunae⁸⁸⁵ ad comitia et ad consilia provincialia totius Moraviae,⁸⁸⁶ et ibi in tractandis negotiis et interesse eiusdem capituli egregie se gessit, tam quoad doctrinam,⁸⁸⁷ integritatem et mores, scio ex publica voce et fama, et ex auditu ab ipsis met, qui fuerunt in dictis comitiis.

12. Nullum, quod sciam, dedit publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, et si aliquando dedisset, probabiliter scirem, quia scandalum ecclesiasticorum statim notantur et publicantur, praecipue ab haereticis. Nullo vitio corporis laborat, quia apparet bene quoad illud compositus, nulloque credo animi vitio laborare aut aliquo canonico impedimento teneri, quo minus possit ad Ecclesiam Catholicam promoveri. Scio, quia ex conversatione saepe saepius cum ipso habita cognovi esse virum optime indolis et ad virtuosam inclinatum.

13. Existimo eum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem et praesertim Vaciensem, ad quam est nominatus et dignum, qui ad illam promoveatur, ipsiusque promotionem eidem ecclesiae valde utilem et proficuum fore censeo atque ita iudico, quia ut supra dixi, est vir probus, doctus, prudens ac usu rerum praestans.

2. Joannes Georgius Schliemann Rolikientis in comitatu Glaciensi regni Bohemiae [fol. 572v]

1. Agnosco supradictum illustrissimum et reverendissimum dominum comitem ab Althann ab annis viginti circiter Pragae⁸⁸⁸ occasione studiorum, quae insimul cum dicto domino comite a me ibi fiebant. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Est natus Glacii in Bohemia sub dioecesi Reginohradecensi,⁸⁸⁹ scio, quia audivi a meis parentibus et ex publica voce et fama.

3. Est natus ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus, scio, quia eius pater et mater vixerunt semper in figura matrimonii, et omnibus constabat esse catholicos [fol. 573r] atque honestos, nec quidquam in contrarium fuit auditum.

4. Est in aetate triginta trium circiter annorum, et explevit certe annum trigesimum, scio ex combinatione annorum, a quibus ipsum novi, et a studiis, quae⁸⁹⁰ faciebat ante viginti annos.

6. Est in sacris ordinibus constitutus, et est sacerdos a quinque annis circiter, scio ex auditu a viris fide dignis, et quia a dicto tempore pluries eius Sacrum audivi.

6. Est in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu ac bene versatus, nec non in susceptione sacramentorum frequens et devotus, scio, quia dictus ecclesiasticas functiones ad praescriptum ritualis peragit, et quia ipsum observavi cum maxima pietate sacramenta suscipientem.

7. Semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, scio ex propria experientia, cum viderim ipsum semper cum catholica exemplaritate vitam ducere, nec quidquam in contrarium audivi.

8. Ex praeditis innocentia vitae ac bonis moribus imbutus, bonaeque conversationis et famae, scio ex propria experientia et ex communi laude a viris emeritis super praemissis ipsi praestita.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, scio ex discursibus cum ipso habitis et operationibus ab ipso factis cum prudentiam et maturitatem.

10. Est doctor in jure canonico et lauream doctoratus suscepit Pragae⁸⁹¹, ubi, ut supra dixi, studuit. Scio hoc ex auditu ab aliis, quia nisi talis esset, neque fuisset ad missus ad sacram Romanam rotam, nec esset canonicus Vratislaviensis et Olomucensis;⁸⁹² existimo autem quod vere ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc possit alios docere, quia ab omnibus reputatur vir doctus, et

⁸⁸⁴ Boroszló (Breslau, ma Wrocław) és Olmütz (régí magyar névén Alamóc; ma Olomouc).

⁸⁸⁵ Olmütz és Brünn (régí magyar névén Berén; Brno).

⁸⁸⁶ Morvaország.

⁸⁸⁷ Arch Nunz. Vienna: tam quoad doctrinam, tam quoad prudentiam.

⁸⁸⁸ Prága.

⁸⁸⁹ Glatz a Csehországban, a Királyváradí Egyházmegyében.

⁸⁹⁰ Nehezen olvasható. Arch. Nunz. Vienna: quae.

⁸⁹¹ Prága.

⁸⁹² Boroszló.

ego met in pluribus discursibus audivi esse in supradicta facultate ac [fol. 573v] etiam in aliis scientiis bene versatum.

11. Nescio an aliquo munere functus est, vel circa cura animarum vel circa regimen alterius ecclesiae, scio tamen, quod pluries adhibitus fuit a reverendissimo capitulo Olomucensi ad negotia eiusdem capituli etiam cum Imperatore in hac aula, et quamvis nesciam individuare negotia, tamen a particularibus personis eiusdem capituli audivi, quod in sibi commissis egregie se gesserit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Nullum dedit publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, et si dedisset a meis consanguineis et convivis probabiliter scivissem, quia scandala ecclesiasticorum statim publicantur. Nullum habet corporis vitium ex apparentia, nec credo ipsum aliquo animae vitio laborare, neque aliquo canonico impedimento teneri adeo ut non possit ad ecclesiam cathedralem promoveri. Scio, quia eum semper agnovi bonae indolis et ad virtutem inclinatum, et quia si fuisset aliquo impedimento canonico detentus, non acquievisset supradictos canonicatus absque dispensatione.

13. Existimo eum idoneum ad bene regenda ecclesiam cathedralem, ad quam est nominatus et dignum, qui ad illam promoveatur, ipsiusque promotionem valde utilem et proficua eidem ecclesiae fore censeo atque ita iudico, quia ut supra dixi, est vir probus, doctus, prudens et usu rerum praestans.

Nota

T.: orig.

Exp.: [Franciscus Pollioni⁸⁹³ notarius]

Dat.: Viennae, 18. Februarii 1718

Nota: procurator illustrissimi et reverendissimi domini promovendi produxit [*a királyi kinevezés eredetijét. A keresztlevélről, illetve a doktorátus és a rendek felvételét igazoló iratokról*] dixit in Urbe reperi, exhibitas in processu ibidem facto occasione, qua idem illustrissimus, et reverendissimus dominus fuit ad Sacram Rotam admissus.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 41, fol. 578v

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Grúnskler⁸⁹⁴ SJ collegii Glacensis rector et civitatis parochus

Dat.: Glacii⁸⁹⁵, 19. Octobris 1702

Bapt.: in ecclesia nostra parochiali Glacensi, 21. Julii 1682, Christophorus Nonner⁸⁹⁶ SJ collegii rector et parochus Glacii

Nom.: Michael Fridericus Amor Elias

Par.: Michael Wenceslaus S.R.I. comes ab Althann, comitatus Glacensis supremus capitaneus et Anna Maria nata comitissa ab Aspermonth⁸⁹⁷

Patr: (1) Carolus S.R.I. comes de Li[e]chtenstein⁸⁹⁸ princeps episcopus Olomucensis, loco hujus Fridericus Gosber⁸⁹⁹ S.R.I. comes de Aspermont; (2) Joannes Fridericus S.R.I. comes ab Herbestein⁹⁰⁰ dominus in Graffenorth; (3) herula Maria Elisabetha nata comitissa de Gotzen⁹⁰¹

⁸⁹³ Francesco Pollioni apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes.

⁸⁹⁴ Johannes Grúnsklee SJ, a glatzi jezsuita kollégium rektora, városplébános. Vö. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 475.

⁸⁹⁵ Glatz (Kłodzko).

⁸⁹⁶ Christoph Nonner SJ, a glatzi jezsuita kollégium rektora, városplébános.

⁸⁹⁷ Michael Wenzel von Althann (1630–1686) birodalmi gróf, Glatz grófság főkapitánya és Anna Maria Elisabeth von Aspermont-Lynden und Reckheim grófnő. JOSEPH KÖGLER, *Die Chroniken der Grafschaft Glatz*, neu bearbeitet und hrsg. von Dieter Pohl. Band 4. *Die Chroniken der Dörfer, Pfarreien und Herrschaften des Kreises Habelschwerdt* (Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz. Reihe A: Ortsgeschichte. NF Bd. 4), Köln 2001, 222–223.

⁸⁹⁸ Karl von Liechtenstein-Kastelkorn gróf, olmützi hercegpüspök (1664–1695).

⁸⁹⁹ Friedrich Gobert von Aspermont-Lynden und Reckheim gróf.

⁹⁰⁰ Johann Friedrich von Herberstein gróf, Grafenort (ma Gorzanów) ura. Vö. WURZBACH 8 (1862) 326; KÖGLER, *Die Chroniken*, 285.

⁹⁰¹ Maria Elisabeth von Götzen grófkisasszony.

Vid.: Michael Angelus Caesarinus⁹⁰² sacri palatii apostolici causarum ac sacrae rotae notarius, nec non collegii dominorum notariorum ejusdem sacrae rotae decanus, 7. Novembris 1714⁹⁰³
Class.: AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 4v–5r

De legitimate ortus seu natalium

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Fridericus Fatmanus comes ab Herbestein⁹⁰⁴, Sacrae caesareae nec non Hungariae et Bohemiae regiae Maiestatis consilarii respective camerarius, capitaneus et assessor regii officii capitaneatus comitatus Glacensis

Dat.: Glacii⁹⁰⁵, 7. Martii 1705

Test.: Joannes Henricus eques a Schenckendorff⁹⁰⁶ et Hühlgast hereditarius in Kunzendorff, Schreckendorff et Altwaltersdorff, Sacrae caesareae Maiestatis consiliarius, officii regii administrator et judiciorum provincialium assessor [57 éves]; Joannes Ernestus eques a Cuniz (Cunitz)⁹⁰⁷, hereditarius in Wiesau, syndicus provincialis huius comitatus [66 éves]

Not.: Joannes Georgius ab Illkendorff⁹⁰⁸

Vid.: Michael Angelus Caesarinus⁹⁰⁹ sacri palatii apostolici causarum ac sacrae rotae notarius nec non collegii dominorum notariorum ejusdem sacrae rotae decanus, 7. Novembris 1714⁹¹⁰

Class.: AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 5r–6r

De tonsura

T.: cop. vid.

Exp.: Hermannus Claudius Klocker⁹¹¹ praepositus et vicarius generalis Viennensis

Dat.: Viennae, 24. Octobris 1707

Ord.: Ernestus Trautson⁹¹² episcopus Viennensis, 31. Octobris 1693

Nota: Melchior Scheibelauer⁹¹³ UID, consistorialis et notarius episcopalis

Vid.: Michael Angelus Caesarinus⁹¹⁴ sacri palatii apostolici causarum ac sacrae rotae notarius nec non collegii dominorum notariorum ejusdem sacrae rotae decanus, 7. Novembris 1714⁹¹⁵

Class.: AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 6.

De ordinibus minoribus

T.: cop. vid.

Exp.: Hermannus Claudius Klocker⁹¹⁶ praepositus et vicarius generalis Viennensis

Dat.: Viennae, 12. Junii 1706

⁹⁰² Michelangelo Cesarini, a Rota Romana jegyzője (1701–1731). *Repertorio*, 7.

⁹⁰³ AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 2v–3r, 15v–16r

⁹⁰⁴ Johann Friedrich Erdmann von Herberstein gróf, kamarás, Glatz grófság kapitánya és királyi hivatalának ülnöke (*Landeshauptmann*, 1696–1707). Vö. WURZBACH 8 (1862) 326; KÖGLER, *Die Chroniken*, 285.; *Landes-Hauptleute der Grafschaft Glatz. (Nach Köglers handschriftlichen Chroniken.)*, Vierteljahrsschrift für Geschichte und Heimatkunde der Grafschaft Glatz 2 (1882–1883) 166–170.

⁹⁰⁵ Glatz (Kłodzko).

⁹⁰⁶ Johann Henrich von Schenckendorf császári tanácsos, királyi hivatali adminisztrátor és sziléziai tartományi bírósági ülnök.

⁹⁰⁷ Johann Ernst von Cunitz, Glatz grófság sziléziai tartományi képviselője.

⁹⁰⁸ Johann Georg von Ilkendorf.

⁹⁰⁹ Michelangelo Cesarini jegyző. *Repertorio*, 7.

⁹¹⁰ AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 2v–3r, 15v–16r.

⁹¹¹ Hermann Claudius Klöcker bécsi kanonok (1684–1708) és nagyprépost (1699-től), címzetes antigoneai püspök, bécsi segédpüspök (1728–1749). ZSCHOKKE, 399.

⁹¹² Ernst von Tautson gróf, bécsi hercegpüspök (1685–1702).

⁹¹³ Melchior Scheibelauer püspöki konzisztórium tanácsos és jegyző. Kánonjog professzor a bécsi egyetemen (+1713). JOANNES JOSEPHUS LOCHER, *Speculum academicum Viennense seu magistratus antiquissimae et celeberrimae universitatis Viennensis...*, Viennae 1773, 170, 194.

⁹¹⁴ Michelangelo Cesarini jegyző. *Repertorio*, 7.

⁹¹⁵ AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 2v–3r, 15v–16r.

⁹¹⁶ Hermann Claudius Klöcker bécsi kanonok. ZSCHOKKE, 399.

Ord.: Franciscus Ferdinandus a Rummel⁹¹⁷ episcopus Viennensis, [ibidem, ibidem]
Nota: [...] ex archidioecesi Pragensi⁹¹⁸ dimissum [...]
Melchior Scheibelauer⁹¹⁹ UID, consistorialis et notarius episcopalis
Vid.: Michael Angelus Caesarinus⁹²⁰ sacri palatii apostolici causarum ac sacrae rotae notarius nec non collegii dominorum notariorum ejusdem sacrae rotae decanus, 7. Novembris 1714⁹²¹
Class.: AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 6v–7r

De ordinibus

T.: cop. vid.
Exp.: Tobias Joannes Becker⁹²² episcopus Reginaehradecensis et canonicus Pragensis
Dat.: Reginaehradecii⁹²³, 20. Septembris 1709
Ord.: in monte Matris Dei prope Grullichium⁹²⁴, 15. Septembris 1709 subdiaconatus, 16. Septembris 1709 diaconatus, 17. Septembris 1709 presbyteratus
Nota: [...] ab Althan Wratislaviensis canonico capituli et capellae regiae primariae in regno Bohemiae collegiatae ad Omnes Sanctos in castro Pragensi, nec non Boleslaviensis ecclesiae praeposito [...] ⁹²⁵
Vid.: Michael Angelus Caesarinus⁹²⁶ sacri palatii apostolici causarum ac sacrae rotae notarius nec non collegii dominorum notariorum ejusdem sacrae rotae decanus, 7. Novembris 1714⁹²⁷
Class.: AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 7r

De doctoratu (dr. theol.)

T.: cop. vid.
Exp.: Wenceslaus Joannes de Kriegelstein⁹²⁸ UID, in alma caesareae regiaeque universitate Carolo Ferdinanda Pragensi codicis professor regius publicus ac ordinarius, venerabilis archiepiscopalis consistorii Pragensis assessor, in inclyto Bohemiae regno regii fisci adiunctus et advocatus iuratus [...] rector magnificus
Dat.: Praeae, 14. Julii 1710
Grad.: 13. Augusti 1699 philosophiae magister, 11. Julii 1710, dr. theol. (artium liberalium et philosophiae, nec non sacrosanctae theologiae doctor)
Nota: Joannes Siebert⁹²⁹ syndicus et notarius; [...] productum, revisum, et approbatum est hosce testimonium doctoratus theologiae in capitulo ordinario Olomucii,⁹³⁰ 8. Augusti 1710, Joannes Nicolsartori⁹³¹ capituli Olomucii notarius
Vid.: Michael Angelus Caesarinus⁹³² sacri palatii apostolici causarum ac sacrae rotae notarius nec non collegii dominorum notariorum ejusdem sacrae rotae decanus, 7. Novembris 1714⁹³³
Class.: AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 7r–9v

⁹¹⁷ Franz Ferdinand von Rummel bécsi hercegpüspök (1706–1716).

⁹¹⁸ Prágai Főegyházmegeye.

⁹¹⁹ Melchior Scheibelauer püspöki konzisztórium tanácsos és jegyző. LOCHER, *Speculum academicum Viennense*, 170, 194.

⁹²⁰ Michelangelo Cesarini jegyző. *Repertorio*, 7.

⁹²¹ AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 2v–3r, 15v–16r.

⁹²² Tobias Johannes Becker (Tobiáš Jan Becker) királyvárad püspök (1701–1710) és prágai kanonok.

⁹²³ Királyvárad (Königgrätz, Hradec Králové).

⁹²⁴ Az Istenanya hegye, azaz Muttergottesberg (Hora Matky Boží) Grulich (Králíky) mellett.

⁹²⁵ Boroszlói, illetve a Mindenszentekről nevezett Prága-vári társaskáptalan kanonokja, továbbá bunzlai (Bolesławiec) prépost.

⁹²⁶ Michelangelo Cesarini jegyző. *Repertorio*, 7.

⁹²⁷ AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 2v–3r, 15v–16r.

⁹²⁸ Wenzel Johann von Kriegelstein, a prágai Károly Ferdinánd Egyetem rektora (1709–1710). MAXIMILIAN MILLAUER, *Series rectorum universitatis Pragense; ab unione academiaram, Carolinae ac Ferdinandae...*, Praeae 1834, 18.

⁹²⁹ Johann Siebert képviselő és jegyző.

⁹³⁰ Olmütz.

⁹³¹ Johann Nicolsartori káptalani jegyző.

⁹³² Michelangelo Cesarini jegyző. *Repertorio*, 7.

⁹³³ AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 2v–3r, 15v–16r.

De doctoratu (UID)

T.: cop. vid.

Exp.: Dominicus Roncallius⁹³⁴ collegii sacri consistorii advocatorum almae urbis secretarius, specialis deputatus

Dat.: Romae, 17. Augusti 1714

Grad.: Romae, gymnasio publico regionis sancti Eustachii, 16. Augusti 1714, UID (in iure canonico et civili doctor)

Test.: dominus Joannes Paulus Pellegrinus Romanus et dominus Joannes Rapa Januensis⁹³⁵

Nota: Franciscus Fagnanus decanus, Antonius Felicianus Montecatinus sacri consistorii aulae advocatus et promotor⁹³⁶

Vid.: Michael Angelus Caesarinus⁹³⁷ sacri palatii apostolici causarum ac sacrae rotae notarius nec non collegii dominorum notariorum ejusdem sacrae rotae decanus, 7. Novembris 1714⁹³⁸

Class.: AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 9v–11

Praesentatoriae

T.: cop.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Viennae, 4. Januarii 1718

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 348

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: 18. Februarii 1718.

Test.: illustrissimus dominus Prosperus Aloysius de Pastoris ejusdem illustrissimi e reverendissimi domini nuntii aulae praefectus et reverendus dominus Ignatius Musig cappellanus⁹³⁹

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 41, fol. 574–575

4. Althann Mihály Károly

44) 1735 Althann Mihály Károly váci érsek-püspök (Michael Karl von Althann, *Vacien.*, 1734–1756)

1. Joannes Josephus Larucci, quondam Nicolai filius, presbyter Terrae Casae Maximae, Barensis dioecesis

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 121, 513v]

1. Sono circa sette anni, che tengo cognitione di Monsignore Michele Carlo de Conti d'Althann Arivescouo di Bari, con l'occasione, che lui di quel tempo si trasferì alla residenza della detta Sua Chiesa oue allora io mi ritrouauo, e come Diocesano fui a rallegrarme seco, e così principiai a conoscerlo, e trattarlo come ho doppo fatto in diuerse congiunture tanto iui per il tempo che colà ho dimorato, quanto in Roma, ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco o⁹⁴⁰ emolo.

2. Son ben persuaso, che sia stato consagrato Arciuescouo per quello, che ho inteso, quanto anche per hauerlo ueduto esercitare funzioni d'Arciuescouo consagrato.

[fol. 514r]

⁹³⁴ Domenico Roncalli, a római konzisztóriumú ügyvédek kollégiumának titkára, különleges megbízott.

⁹³⁵ Giovanni Paolo Pellegrini római és Giovanni Rapa genovai.

⁹³⁶ Francesco Fagnani dékán és Antonio Feliziano Montecanio konzisztóriumú ügyvéd és promotor.

⁹³⁷ Michelangelo Cesarini jegyző. *Repertorio*, 7.

⁹³⁸ AAV S.R. Rota, Processus in admissione Auditorum, 95, fol. 2v–3r, 15v–16r.

⁹³⁹ Prospero Luigi de Pastoris háznagy és Ignaz Musig káplán.

⁹⁴⁰ Javított szó.

3. Che lui è Arciuescouo della detta Chiesa di Bari sono più di sette anni imperoche nell'Anno 1727. quando ne uenne prouisto dalla Santa memoria di Benedetto XIII.⁹⁴¹ ne arriuò subito la nuoua a Bari, oue allora mi ritrouauo.

4. E stato residente appresso la Sua Chiesa per lo spatio di 5. anni in circa da quando egli si trasferì la prima uolta come sopra, e doppo fece ritorno a Roma a uisitare i Sagri Limini, oue si è trattenuto fino al presente per giuste cause.

5. Ha uisitato la Sua Chiesa, e Diocesi in qual occasione ha fatto molti Ordini e decreti secondo li bisogni da lui ueduti, quali ha procurato, che siano stati eseguiti, hauendo io medesimo ueduti i detti decreti, come pure uisitare la mia Patria.

6. Ha ben spesso celebrato solennemente in Città, e Diocesi, et altroue, tenuto ordinatione fatto la Cresima, et altre funzioni Arciuescouili come ho inteso dire, e ueduto io medesimo.

7. Nel gouerno della Chiesa sia è portato da degno Pastore con somma Pietà Carità, e prudenza, hauendo dato bonissimo esempio non meno con l'opere, che con le parole hauendolo udito predicare in tempo del Terremoto, e ueduto accompagnare il Santissimo Viatico, distribuire frequentemente limosine del proprio, et anche cercarle a pro delli Pouerì, e della medesima Chiesa.

[fol. 514v]

8. Nell'occasioni presentategli con gran fortezza prudenza, e diligenza ha cercato di difendere le raggioni, e dritti⁹⁴² della Sua Chiesa, come si sà molto bene tanto in Bari, quanto anche in altre parti.

9. So che lui possiede tutta la dottrina, e Capacità che si ricerca in un Arciuescouo anche per insegnare ad altri deducendolo dalli Suoi discorsi priuati, e publici, e dall'hauere esaminato li Preti in congiuntura di Visita.

10. Per quanto lo conosco, et ho deposto di sopra lo giudico ben degno d'esser trasferito dalla Chiesa di Bari à quella di Vaccia in Vngheria a cui è stato nominato dalla Maestà Cesarea dell'Imperatore, come Rè di quel Regno, e stimo, che questa traslatione sia per riuscire utile, e gioueuole, siccome si è fatto conoscere nel reggere la detta Chiesa di Bari.

2. Nicolaus Montuoro, domini Viti filius, subdiaconus Barenis

1. Che conosco Monsignore Michele Carlo de Conti d'Althann Arciuescouo di Bari mia Patria sono circa sette anni in congiuntura, ch'io di quel tempo feci ritorno dal Seminario di Taranto⁹⁴³ à Bari, e così principiai a conoscerlo, e trattarlo, come ho doppo fatto, e [fol. 515r] continuato a fare in più diuerse occasioni essendo stato fatto Chierico da lui, ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco ò Emolo.

2. Stante, che più uolte l'ho ueduto esercitare le funzioni Vescouili sono ben persuaso, che sia stato consagrato Arciuescouo non hauendolo ueduto consagrare, mentre ciò è seguito non in Bari ma in altre parti.

3. Sono circa otto anni, che lui si ritroua Arciuescouo di Bari, e lo so perche subito, che uenne prouisto di questa Chiesa ne arriuò la nuoua a Taranto, oue allora io mi ritrouauo.

4. Ha fatto la sua residenza appresso la medesima Sua Chiesa per lo spazio di cinque anni in circa continuatamente, essendosi di poi trasferito in Roma a uisitare i Sagri Limini, oue sempre è stato sino al presente per giuste, e note Cause.

5. L'ho ueduto partire dalla Città di Bari, per portarsi alla uisita della Sua Diocesi, in quell'occasione ha ben proueduto alli di lei bisogni, mediante Ordini, e decreti, quali doppo ha procurato, che siano stati eseguiti per quanto ho inteso dire.

6. Egli ha tenuto Ordinatione secondo i bisogni, ha Cresimato e spesso celebrato solennemente, e fatte altre funzioni Arciuescouili ad alcune della quali mi sono trouato presente.

7. Circa del gouerno della Sua Chiesa si è portato molto bene hauendolo fatto con pietà, Carità, e prudenza, et anche con profitto del Suo Popolo, hauendo dato bonissimo esempio [fol. 515v] di se tanto con l'opere, che con le parole mentre l'ho inteso predicare, e ueduto distribuire frequentemente elemosine a pouerelli, con hauerle anche cercare per beneficio delli medesimi, e della Sua Chiesa.

⁹⁴¹ XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730).

⁹⁴² Recte: diritti.

⁹⁴³ Taranto.

8. Nel difendere la giurisdizione Arcivescovile, dritti⁹⁴⁴, e ragioni della Sua Chiesa nell'occasione, che gli si sono date l'ha fatto con zelo, fermezza, e diligenza da uero Pastore, come si sa non meno in Bari, che in altri luoghi.

9. Egli possiede tutta la dottrina, e sapere che si ricerca in un Arcivescovo anche per insegnare ad altri deducendolo dall'Arcivescovo anche per insegnare ad altri deducendolo dall'hauerlo inteso predicare, et argumentare.

10. Lo stimo habile e degno d'esser trasferito dalla Chiesa di Bari a quella di Vaccia, alla quale è stato nominato dalla Maestà Cesarea dell'Imperatore come Rè d'Vngheria e giudice, che questa traslatione riuscirà gioeueole per il buon governo fatto da lui a Bari, come ho deposto di sopra.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Wenceslaus Ignatius Schlechla⁹⁴⁵ oppidi Koschlan archidioeceseos Pragensis curatus, nec non districtus Raxonicensis archiepiscopalis vicarius foraneus

Dat.: Koschlanae⁹⁴⁶, 29. Decembris 1724

Bapt.: e matricula parochialis meae ecclesiae Sancti Laurentii in oppido Koschlan, 29. Maii 1702 baptizatus, Benedictus Hollibergius⁹⁴⁷ O.Cist., in coenobio Plaxensi professus, p.t. Koschlanae curatus

Nom.: Michael Carolus Maximilianus Iosephus Antonius

Par.: illustrissimus dominus dominus Michael Ferdinandus comes de Althann, liber baro de Toldeburg et Muzstaden et illustrissima domina domina Maria Eleonora nata comitissa Laschanskiana de Bucxor⁹⁴⁸

Patr.: illustrissimus dominus dominus Carolus Maximilianus liber baro Michna de Weitzenau⁹⁴⁹

Test.: reverendissimus dominus Eugenius Tittl⁹⁵⁰ abbas Plassensis et illustrissima domina domina Ludmilla Michniana⁹⁵¹

Vid.: Nicolaus Rocco de Neapoli⁹⁵², regius et apostolicus notarius; Neapoli, 8. Martii 1725: Caietanus Minorchj de Neapoli apostolicus atque regius notarius, Thomas Cauccio de Neapoli, regius et apostolicus notarius, Didacus de Fatio de Neapoli apostolicus atque regius notarius⁹⁵³

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 105, fol. 479–480

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Michael Fridericus S.R.E. (tit.) sanctae Sabinae presbyter cardinalis ab Althann episcopus Vaciensis, comprotector Germaniae, regnorumque ac provinciarum hereditariarum augustissimae domus Austriae, sacrae caesareae regiaeque catholicae Majestatis actualis consiliarius intimus, prorex, locumtenens ac capitaneus generalis regni Neapolitani

Dat.: Neapolis, 24. Octobris 1727

Ord.: [*Idem*], 11. Aprilis 1726 subdiaconatus ad titulum prioratus Sancti Mauri Gallipolensis⁹⁵⁴, 28. Aprilis 1726 diaconatus, 1. Maii 1726 presbyteratus, in capella regii palatii Neapolitani

⁹⁴⁴ Recte: diritti.

⁹⁴⁵ Wenzel Ignaz Schlechla koschlani (Kožlany) plébános, rakonitzi (Rakovník) esperes.

⁹⁴⁶ Koschlan (Kožlany).

⁹⁴⁷ Benedikt Holliberg O.Cist., plassi (Plasy) szerezetespap, koschlani lelkész.

⁹⁴⁸ Michael Ferdinand von Althann gróf, goldburgi és murstetteni báró és Maria Eleonore (Eva), született Lazansky von Bukowa (Lažanská z Bukové) grófnő.

⁹⁴⁹ Michna, Mithna, nehezen olvasható szó. Karl Maximilian Michna von Weitzenau (Michnové z Vacínova) báró.

⁹⁵⁰ Eugen (Evžen Jan Jindřich) Tyttl O.Cist., plassi apát.

⁹⁵¹ Ludmila Michna von Weitzenau (Michnové z Vacínova) bárónő.

⁹⁵² Nicola Rocco nápolyi királyi és apostoli jegyző.

⁹⁵³ Gaetano Minorchj nápolyi apostoli és királyi jegyző, Tommaso Cauccio nápolyi királyi és apostoli jegyző, Diego de Fatio nápolyi apostoli és királyi jegyző.

⁹⁵⁴ San Mauro bazilika apátság, Gallipoli.

Nota: praelatus domesticus, protonotarius apostolicus, utriusque signaturae referendarius, ecclesiarum cathedralium Salisburgensis et Vratislaviensis canonicus etc.; Christianus Fridericus de Fissel[?] ⁹⁵⁵ secretarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 105, fol. 481

De doctoratu

T.: cop. vid.
Exp.: Franciscus Dominicus Clementi ⁹⁵⁶ collegii sacrae consistorialis aulae advocatorum almae Urbis secretarius
Dat.: Romae, 30. Augusti 1728
Grad.: in hoc publico Romano Sapientiae archigymnasio, UID, 30 Junii 1725
Nota: [...] in aetatis olim Dominici Roncalli ⁹⁵⁷ et nunc meis [...]
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 105, fol. 482

Nominatio

T.: cop.
Exp.: Carolus III (VI)
Dat.: Viennae, 8. Aprilis 1735
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 112, fol. 203

Iuramentum fidelitatis

T.: orig.
Dat.: [vacat]
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 121, fol. 516

Professio fidei

T.: orig.
Ex.: Sigismundus Carolus de Kollonitz ⁹⁵⁸ archiepiscopus Viennensis, delegatus
Dat.: [vacat]
Test.: [vacat]
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 121, fol. 518–519

Super duobus interrogatoriis additis

T.: orig.
Dat.: Romae, 12. Julii 1735
Test.: Emericus Tolnay SJ et Matthias Hueber clericus Nitriensis ⁹⁵⁹
Nota: [513v] ac deinde dictus reverendus perillustris dominus Michael Carolus archiepiscopus Barenensis fuit interrogatus ab eo de eminentissimo et reverendissimo domino cardinale ut supra super duobus interrogatoriis iussu felicis recordationis Alexandri PP. VII ⁹⁶⁰ in translatione episcoporum postremo additis ultimo ⁹⁶¹.
1. An reverendus perillustris dominus Michael Carolus archiepiscopus praefatus eo tempore quo ecclesiae Barenensis praefuit et toties quoties debuit visitaverit limina sanctorum apostolorum Petri et Pauli de Urbe ad formam constitutionis felicis recordationis Sixti PP. V ⁹⁶² anno 1583 XIII Kalendas Januarii ⁹⁶³ pontificatus sui anno primo editae, et quae ipse archiepiscopus Barenensis in sua consecratione sevisitaturum iuravit.

⁹⁵⁵ Christian Friedrich von Fissel (Fisseln?) titkár.

⁹⁵⁶ Francesco Domenico Clementi, a római konzisztórium ügyvédek kollégiumának titkára.

⁹⁵⁷ Domenico Roncalli, a római konzisztórium ügyvédek kollégiumának egykori titkára.

⁹⁵⁸ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi hercegpüspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

⁹⁵⁹ Tolnay (Tolnay) Imre SJ. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1718–1719; UÓ, *Cat. pers.*, 8 (1994) 57; továbbá Hueber Mátyás nyitrai klerikus, a processzus tanú.

⁹⁶⁰ VII. Sándor pápa (Fabio Chigi, 1655–1667).

⁹⁶¹ Vlt./ult. rövidítés, amelynek klasszikus feloldása *ultimo mense*.

⁹⁶² V. Szixtus pápa (Felice Perretti, 1585–1590).

⁹⁶³ December 20.

2. An adimpleverit omnia decreta quae in bullis suae provisionis fuerunt iniuncta, puta quod sacrarium sacra suppellectili sufficienter instruxerit vel ecclesiae seu domus archiepiscopalis reparationibus pro viribus incumbuerit, aut praebendas theologalem seu poenitentiarium vel seminarium instituerit, montemque pietatis erigi curaverit sub onere suae conscientiae.

[*Responsiones:*] ⁹⁶⁴

1. Se visitasse toties quoties debuit personaliter limina sanctorum apostolorum iuxta praescriptam formam.

2. Omnia decreta in bullis suae provisionis contenta adimplevisse sacrarium sacra suppellectili sufficienter instruendo metropolitanam ecclesiam reparando et domum archiepiscopalem novis mansionibus augendo, quam fidei professionem et respective responsiones ad praedicta interrogatoria idem eminentissimus et reverendissimus cardinalis ut supra recepit et admisit praemisso, ac actus ⁹⁶⁵ omni meliori modo etc. Supra quibus etc.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 121, fol. 510, 513

Decretum

T.: orig.

Exp.: Iosephus cardinalis Firrao ⁹⁶⁶ secretarius status

Dat: Romae, 22. Iulii 1735.

Nota: Congregatio particularis a sanctissimo domino nostro censuit reverendo perillustri domino Michaeli Carolo ex comitibus ab Althann archiepiscopo Barensi ad ecclesiam Vaciensem in Hungaria transferendo indulgendum esse, ut una cum dicta ecclesia retinere possit monasterium, abbatiam nuncupatam Sancti Mauri ordinis sancti Basilii Gallipolitanae dioecesis, nec non canonicatum in cathedrali Vratislaviensi ac archidiaconatum in Oppelen, Vratislaviensis pariter dioecesis, ⁹⁶⁷ facta per me infrascriptum secretarium relatione Sanctitatis Suae congregationi sententiam benigne probavit.

Joseph Liuizzani ⁹⁶⁸ congregationis secretarius

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 112, fol. 202

5. Andrásy Antal

67) 1780 Andrásy Antal rozsnyói püspök (*Rosnavien.*, 1780–1799)

1. Iosephus de Kirchsclager, sacrosanctae theologiae doctor et cathedralis ecclesiae Vaciensis canonicus

[*AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, f. 141v*]

1. Nosco illustrissimum ac reverendissimum dominum Antonium liberum baronem Andrassy propositum pro episcopatu Rosnaviensi, nosco inquam a 15 annis. Erat meus in lingua sacra et theologia dogmatica discipulus. Non sum illi cognatus, consanguineus, affinis, nimium familiaris aut inimicus, aemulus, odiosus.

2. Scio illum natum esse in Hungaria in bonis natalitiis, quae dicuntur, in dioecesi Strigoniensi. Teneo hanc scientiam a viris fide dignis.

3. Natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus, scio viris fide dignis, imo ex sermone publico et constanti.

⁹⁶⁴ AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 112, fol. 205r, hevenyészett kézírással:

1. Totius quotis debui, sacra limina personaliter visitavi.

2. Omnia decreta in bullis meae provisionis contenta adimplevi, sacrarium sacra suppellectili sufficienter inserendo et domum archiepiscopalem novis mansionibus augendo; praebenda theologalis et poenitentiarium iam aderat, seminarium sicuti etiam mons pietatis.

AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 112, fol. 205r.

⁹⁶⁵ Az ats. rövidítés hagyományos feloldása.

⁹⁶⁶ Giuseppe Firrao bíboros (1731–1744), államtitkár (1733–1740).

⁹⁶⁷ San Mauro bazilita apátság Gallipoli Egyházmegyében, valamint a boroszlói (Breslau, ma Wrocław) kanonokság és az opolyi (Oppeln, Opole) főesperesség ugyancsak a Boroszlói Egyházmegyében.

⁹⁶⁸ Giuseppe Liuizzani, a Konzisztoriális Kongregáció titkára.

4. Habet aetatem 38 annorum. Id scio ex vitae annis mecum in Societate Jesu actis.

5. Scio illum ab 8 annis esse in sacris ordinibus et in sacerdotio constitutum; hoc ex consuetudine vitae una actae et a viris fide dignis mihi constat.

[fol. 142r]

6. Ab eodem tempore in sacris functionibus et in ordinum susceptorum exercitio versatum esse, et in susceptione sacramentorum frequentem ac devotum fuisse, meis ego oculis videre potui et vidi; post factum separationem a viris fide dignis eadem percepi.

7. Eodem modo vidi aut cognovi eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Ex eodem fonte mihi constat, quam certissime praeditum illum esse vitae innocentiae optimisque moribus, optimae conversationis et famae.

9. Scio illum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem. Id quidem scio ex longa vitae una actae consuetudine.

10. Nullo gradu doctoratus insignitus est. Theologiae dogmaticae et conjunctis cum eadem scientiis eam dedit operam, quam primi inter suos dare consueverunt. Erat meus discipulus. Haec causa scientiae. Inde pronum est colligere ea dominum illustrissimum pollere scientia, quam in episcopo requiras.

11. Functus est nunc a quatuor annis muneri praepositi majoris in ecclesia Rosnaviensi, ubi praclare se semper in omnibus gessit. Haec ex sermone publico, generali et constanti.

12. Nullum unquam scandalum publicum dedit circa fidem, mores sive doctrinam, neque aliquo sive corporis, sive animi vitio aut canonico impedimento laborat. Haec ex eodem fonte, ex quo priora.

13. Judico eum idoneum esse ad obeunda episcopalis dignitatis munia dignumque qui ad illa promoveatur, ipsius promotionem ecclesiae fore utilissimam. Haec ex optima cognitione personae promovendae.

2. Josephus Engstler (Eggstler) presbyter saecularis archidioecesis Viennensis, sacrosanctae theologiae doctor et praeses majoris congregationis academicae Viennensis

[fol. 143r]

1. Nosco liberum baronem Antonium ab Andrassy propositum pro Rosnaviensi episcopatu ab annis septemdecim. Non sum consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris aut inimicus, aemulus, odiosus.

2. Scio eum esse natione Hungarum natum in bono gentilitio ex testimonio plurimorum.

3. Scio eum nobilissimus, honestissimisque parentibus et adprime catholicis ortum esse ex testimonio plurimorum et fama publica.

4. Trigesimum aetatis annum multum jam superavit. Coepi enim eum nosse agentem annum aetatis suae vigesimum et septendecim inde effixerunt anni.

5. Scio eum Viennae initiatum esse ante annos octo sacris ordinibus, et saepius sacris operantem vidi. Constat hoc ex testimonio oculorum.

6. Non modo catholice, se etiam religiose vixit. Ante sacerdotium susceptum quovis octavo die sacrosancta mysteria percepit. Meis id oculis vidi. Versatus est etiam in exercitio susceptorum ordinum.

7. In fidei puritate semper permansit. Ex constanti et communi omnium de illo opinione constat.

8. Scio eum esse vitae integerrimae ex longo octo annorum convictu.

9. Scio virum esse gravem, prudentem et usu rerum praestantem ex eadem ratione.

10. Scio illum in philosophicis et theologicis scientiis, juris canonici et linguarum Graecae et Hebraeae cognitione inter aequales eminuisse, utpote qui fui examinatore publicus, ejusque scientiam periclitatus sum.

11. Scio eum juventuti magistrum datum esse, eique biennio praefuisse. Scio eum egisse praepositum majorem ecclesiae Rosnaviensis, et summa sui commendatione consistorio episcopali praefuisse ex publica et communi fama.

[fol. 143v]

12. Vir semper fuit rectissimi exempli, nullo laborat impedimenti; id scio ex diuturna cum illo consuetudine et communi fama.

13. Summae cum sit morum, vitaeque probitatis et insignis scientiae, singulari etiam praeditus ardore propagandae divinae gloriae, dignissimus est episcopali dignitate, planeque mihi persuadeo, eum dioecesi suae summam allaturum esse utilitatem. Constat id mihi longa experientia et testimonio omnium, qui illum norunt.

De Baptismo (testimonium)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Eleonora baronissa de Schertzer⁹⁶⁹

Dat.: Tavornocki⁹⁷⁰, 3 Augusti 1763

Bapt.: Romanoba⁹⁷¹, [vacat], [idem]

Par.: baro Georgius Andras⁹⁷²

Not.: [...] baronis Stephani Andras⁹⁷³ germanum fratrem, a me est fonte baptismali susceptum fuisse. Et hoc quidem in loco, qui Romanoba dicitur.

Vid.: Scriptum hoc latinum cum originali germanico a baronissa de Schertzer⁹⁷⁴ subscripto et armis gentilitiis obsignato penitus et per omnia conforme esse testor
Josephus de Kirchschlager⁹⁷⁵, sacrosanctae theologiae doctor, canonicus Vaciensis [datum vacat]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 146⁹⁷⁶

De Baptismo (attestatum parochi)

T.: orig.

Exp.: Franciscus Kóllony⁹⁷⁷ parochus Baabensis

Dat.: Kiss-Báb⁹⁷⁸, 17. Julii 1780

Not.: Infra scriptus testor: quod ad gratiosam illustrissimi ac reverendissimi domini Antonii a liberis baronibus Andrásy de Csik Sz.⁹⁷⁹ Király et Kraszna Horka⁹⁸⁰ venerabilis capituli Rosnaviensis praepositi majoris, electi episcopi Rosnaviensis etc. etc. requisitionem matriculam ecclesiae hujus Babensis curate inspexerim, pepererimque quos ab anno 1761, quo administrationem parochiae hujus adii, omnibus retro annis nundinis plurimis esse refertam, signanter autem ab anno 1733 usque ad annum 1748 connotationem baptizatorum simpliciter esse remissam. In cujus fidem has do et usuali sigillo meo munio.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 147–148⁹⁸¹

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Franciscus Faitser⁹⁸² cathedralis ecclesiae Sabariensis canonicus honorarius, archigymnasii regii Poseniensis director

Dat.: Posenii, 16. Julii 1780

Ord.: Josephus Carolus Zbisko⁹⁸³ de Kis Kolátsin episcopus Tinninensis, collegiatae ecclesiae sancti Martini de Scepusio praepositus, Budae⁹⁸⁴ in arce in parochiali ecclesia, 29. Augusti 1772

⁹⁶⁹ Schertzer Mária Eleonóra bárónő.

⁹⁷⁰ Tavarnok (Tovarníky).

⁹⁷¹ Románfalva (Rumanová).

⁹⁷² Andrásy György báró. NAGY Pótlék kötet (1868) 25.

⁹⁷³ Andrásy István. 1766-től gróf (+1812). NAGY Pótlék kötet (1868) 25; *Libri Regii* 47.412.

⁹⁷⁴ Javított szó.

⁹⁷⁵ Kirchschlager József váci kanonok. Korábban jezsuita (+1796). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 723–724.

⁹⁷⁶ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 569.

⁹⁷⁷ Koloni Ferenc kispábi plébános (1761–1790). NÉMETHY, 131.

⁹⁷⁸ Kisbáb (Malý Báb, ma Báb része).

⁹⁷⁹ Szent.

⁹⁸⁰ Arch. Nunz. Vienna: Krasznahorka.

⁹⁸¹ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 569. Hitelesítette: Bécs, 1780. július 15., Révay Antal nyitrai püspök: 28)

⁹⁸² Faicsér (Fájcsér, Fajcsár) Ferenc szombathelyi tiszteletbeli kanonok, pozsonyi főgimnáziumi igazgató (1773 k.–1779 k.). Korábban jezsuita (+1793). 1772-ben maga is Budán volt tanár. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 311; MKL 3 (1997) 469.

⁹⁸³ Zbiskó József Károly szepesi prépost: 6)

⁹⁸⁴ Buda (ma Budapest része).

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 569⁹⁸⁵

De ordine Presbyteratus (bis)

T.: orig.

Exp.: Dominicus Szabó⁹⁸⁶ abbas S. Hyppoliti de monte Zobor et parochus loci

Dat.: Leibiczii⁹⁸⁷, 1. Augusti 1780

Ord.: Josephus Carolus Zbiskó⁹⁸⁸ de Kis Kolacsin episcopus Tinninensis, collegiatae ecclesiae sancti Martini de Scepusio praepositus, Budae⁹⁸⁹ in ecclesia majori, 29. Augusti 1772

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 569

De vita et moribus

T.: orig.

Exp.: Josephus de Kirchschlager, sacrosanctae theologiae doctor, canonicus Vacienis

Dat.: [Viennae, 22. Julii 1780?]

Not.: Infra scriptus testor illustrissimum ac reverendissimum dominum baronem Antonium de Andras nominatum episcopum Rosnaviensem virum esse morum piissimorum et vitae ab omnibus semper probatae.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 150⁹⁹⁰

De studiis

T.: orig.

Exp.: Josephus de Kirchschlager, sacrosanctae theologiae doctor, canonicus Vacienis

Dat.: [Viennae, 22. Julii 1780?]

Not.: Infra scriptus testor illustrissimum ac reverendissimum dominum baronem Antonium de Andras eam habere sacrarum et cumprimis theologiarum rerum scientiam, quae in episcopo requiritur, et quidem in gradu quodam eccellente et ita, ut dioecesis Rosnaviensis, cuius episcopus nominatus est, uberrimos inde fructus expectare possit.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 151⁹⁹¹

Nominatio

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 23. Junii 1780.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 152

Praesentatoriae

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 23. Junii 1780.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 154⁹⁹²

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 17. Julii 1780

⁹⁸⁵ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 149. Hitelesítette: [Bécs, 1780. július 15.?], Révay Antal nyitrai püspök: 28)

⁹⁸⁶ Szabó Domonkos, Szent Hippolitól nevezett zoborhegyi apát, plébános. Vö. *Libri Regii* 47.209.

⁹⁸⁷ Leibic.

⁹⁸⁸ Zbiskó József Károly szepesi prépost: 6)

⁹⁸⁹ Buda.

⁹⁹⁰ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 569.

⁹⁹¹ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 569.

⁹⁹² Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 569. Hitelesítette: Bécs, 1780. augusztus 16, Pavich József, magyar udvari kancelláriai titkár és expeditor.

Test.: Joannes Paulus Profili, et Anicetus Illomei sacerdotes⁹⁹³
Not.: Josephus Braunizer de Braunthall notarius apostolicus, vicecancellarius⁹⁹⁴
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 155–156

Ex audientia SS.mi

T.: orig.
Exp.: Bernardinus cardinalis Giraud⁹⁹⁵ proauditor
Dat.: Die 9. Septembris 1780
Not.: Beatissimo Padre
[...] siccome [...] i testimoni esaminati non rispondono adeguatamente alli interrogatorii [...] si supplica ora umilmente Vostra Santità a degnarsi di sanare tali difetti [...] Sanctissimus processum, prout in praecibus admittendum benigne mandavit, eius defectus apostolica auctoritate sanando, quibus eumque in contrarium non obstantibus.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 138, 158

6. Antalfi János

88) 1724 Antalfi János erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1724–1728)

1. Andreas Vnttner (Vattner) SJ, sacerdos

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 110, fol. 817r]

1. Novi ab octo circiter annis reverendissimum dominum Joannem Antalffi, cum administraret curam animarum Cibini,⁹⁹⁶ quod distat sex milliaribus a cathedrali ecclesia Albensi, eaque occasione saepius cum ipso conversatus sum usque ad meum abitum, qui successit ante tres annos. Non sum ipsi consanguineus, cognatus, affinis ac nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus, ut puto, est in Transylvania, sed locus mihi non constat.

3. Audivi eiusdem parentes, honestos et catholicos fuisse, caetera ignoro.

4. Quantum recordari possum ex ipsius aspectu videtur accedere ad 50.

5. Diu est, quod scio eum constitutum esse in sacris ordinibus, a prima enim cognitione vidi eum celebrantem.

6. Affirmare non possum an sit versatus in sacris et ecclesiasticis functionibus, quia nunquam solemniter celebrantem vidi, quamquam in sacris ceremoniis [fol. 817v] atque⁹⁹⁷ iis potissimum, quae ad sacramentorum administrationem pertinent visus mihi sufficienter instructus, praetereaue frequens in eorum usu et devotus.

7. Quamdiu cum illo conversatus sum, scio eum vixisse catholice ac mansisse in puritate fidei, nec aliquid unquam audivi in contrarium.

8. Exemplaris est, bonisque moribus praeditus, eaque da causa optime audiebat in toto populo.

9. Quantum deprehendere potui ex conversationibus ab⁹⁹⁸ ipso habitis tum mecum, tum etiam cum maioribus militique officialibus, negotiisque cum iis actis, mihi visus est vir gravis, prudens et usu rerum praestans.

10. Legi in aliquo libello eum fuisse promotum ad lauram⁹⁹⁹ doctoratus in sacra theologia in universitate Tyrnaviensi, et re vera quantum colligere potui ex sermonibus cum ipso habitis visus, est mihi multus in ea versatus, tantaque doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere.

⁹⁹³ Giovanni Paolo Profili és Aniceto Illomei.

⁹⁹⁴ Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes. Arch. Nunz. Vienna: Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató.

⁹⁹⁵ Bernardino Giraud bíboros (1771/1773–1782), proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1775-től). DBI 56 (2001) 485–488.

⁹⁹⁶ Nagyszeben.

⁹⁹⁷ Törölt szó következik: pro.

⁹⁹⁸ Javított szó.

⁹⁹⁹ Recte: lauream.

11. Erat meo tempore canonicus cathedralis, sed an antea administraverit aliquod aliud beneficium vel officium, ignoro, prout etiam non scio quid successerit post meum discessum.

12. Nec scio, nec audivi eum publicum aliquod scandalum aliquando dedisse circa fidem, mores sive doctrinas, nec potui deprehendere eum laborare aliquo vitio corporis aut animi, aliove [fol. 818r] alio canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo eum idoneum esse ad bene regendam ecclesiam Albensem tum propter ipsius mores ecclesiasticos, tum propter doctrinam, tum propter experientiam dioecesis eaque, de causa eiusdem promotionem utilem futuram esse dictae ecclesiae.

2. Marianus Varadi sacerdos dioecesis Albensis

[fol. 819v]

1. Vertitur annus 13, a quo novi reverendissimum dominum Joannem Antalffi, ac saepius cum ipso conversatus sum in civitate Albensi. Nulla mihi cum ipso coniunctio sanguinis, nimia familiaritatis, inimicitia vel odium.

2. Audivi eum natum esse in civitate sancti Georgii in Sicilia¹⁰⁰⁰, qui unus est ex comitatibus Transylvaniae.

3. Cum nihil intellectum fueri in contrarium, puto cum natum esse ex legitimo matrimonio et ex honestis et catholicis parentibus, quia in eo comitatu non tollerentur nisi nostrae religionis habitatores.

4. Videtur quantum memini accedere ad senectutem.

5. A tempore, quo ipsum novi recordor me ipsum vidisse explentes functiones sacerdotales.

6. Celebrabat, me praesente aliquando solemniter, et administrabat reliqua sacramenta saepissime, eaque occasione visus est mihi in sacris functionibus peritus¹⁰⁰¹ et multa praeterea devotione praeditus.

7. Quantum ab externo colligi potest, vixit semper catholice et in fidei puritate permansit.

8. Nihil unquam in ipso animadverti, quod alienum videri possit ab innocentia vitae, bonisque ac ecclesiasticis moribus, unde bonae erat apud omnes fama.

9. Est in multa aestimatione ab morum gravitatem et prudentiam, qua de causa eum pro consilio saepe viri etiam graves accedebant.

10. Scio eum operam dedisse sacrae theologiae in universitate [fol. 820r] Ternaviensi¹⁰⁰², sed quanto tempore, et an fuerit insignitus aliquo gradu mihi non constat. Cumque eum saepissime laudari intellexerim dum habebat conciones ad populum, praetereaque functus fuerit multo tempore officio vicarii generalis puto eum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc possit alios docere.

11. Administravit curam animarum in loco suae nativitatis, deinde assumptus fuit ad officium vicarii generalis; quomodo vero in cura animarum se gesserit, affirmare non possum, quia locus longe distat a nobis. Caeterum in officio vicarii generalis tulit laudem a prudentia, integritate et moribus.

12. Nec scio, nec unquam intellexi quod ille publicum aliquod scandalum dederit circa fidem, mores sive doctrinam, nec laborat quantum animadvertere potui aliquo corporis vitio, aut animi aliove canonico impedimento tenetur, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex experientia dioecesis, haeresum et morum patriae ac ex publica aestimatione, quam conciliavit a gravitate et exemplaritate morum ac doctrina existimo eum idoneum¹⁰⁰³ esse ad bene regendam cathedralem ecclesiam Albensem, eiusque promotionem futuram esse dictae ecclesiae.

3. Joannes Jacobus Partak sacerdos dioecesis Transylvaniensis missionarius campestris

[fol. 821v]

1. Nosco reverendissimum dominum Joannem Antalffi ab anno 1719, quo accessi in Transylvaniam cum beatae memoriae defuncto episcopo qua ipsius caeremonarius, ab eoque tempore frequentes habui occasiones conversandi cum eodem reverendissimo domino. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus vel odiosus.

2. Natus est, ut audivi, in Sicilia¹⁰⁰⁴, quae provincia unus est ex comitatibus Transylvaniae.

¹⁰⁰⁰ Csíkszentgyörgy a Székelyföldön.

¹⁰⁰¹ Nehezen olvasható szó.

¹⁰⁰² Recte: Ternaviensi/Tyrnaviensi.

¹⁰⁰³ egybe volt írva: eum idoneum.

¹⁰⁰⁴ Székelyföld.

3. Publica fama est, et opinio eum natum esse ex legitimo matrimonio; parentes autem oportet catholicos fuisse, [fol. 822r] quia in eo comitatu religio tantum catholica obtinet.

4. Accedit pro ut etiam apparet ex facie ad sexagesimum.

5. Cum ego accessi¹⁰⁰⁵ Albam Carolinam cum defuncto episcopo, erat ille praepositus cathedralis ecclesiae, qua occasione vidi eum ferme quotidie celebrantem.

6. Visus est mihi versatus tum in ecclesiasticis functionibus, tum in administratione sacramentorum, in quibus erat etiam frequens et devotus, ut ego saepissime observabam.

7. Nihil unquam auditum est eum sensisse aut admississe quod a fidei catholicae puritate alienum esse posset.

8. Imbutus est innocentissimus, viroque ecclesiastico dignis moribus, quod ego testari possum non solum ex publica fama, verum etiam quia saepe cum eo conversatus sum, et non raro eius confessiones excepi.

9. Omnium¹⁰⁰⁶ iudicio praestat caeteris ex clero Transylvaniae prudentia, gravitate et auctoritate.

10. Audivi ab iis, qui fuerunt in collegio Tyrnaviensi eum promotum fuisse ad lauram¹⁰⁰⁷ doctoratus in sacra theologia ab eadem universitate. Praeterea quantum ego colligere potui ab iis, qui astabant concionibus, quas ipse habebat ad populum quolibet die dominico pollet ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Intellexi eum functum esse officio parochi cum laude, zeli et charitatis tum in comitatu ipso, tum in cathedrali ante meum adventum, cum vero perveni [fol. 822v] Albam Carolinam erat ille praepositus eiusdem ecclesiae, et qua talis assistebat iudiciis canonicis et examini ordinandorum, in eoque officio multam sibi existimationem a prudentia et integritate conciliabat.

12. Nec scio ego, nec unquam fama fuit quod ille publicum aliquod scandalum dederit circa fidem, mores sive doctrinam, quin potius semper fuit caeteris in optimum exemplum recte perpendens inde¹⁰⁰⁸ haereticos inter quos versabatur exempla plus proficere quam vitio tenetur quominus ad episcopatum promoveri possit?¹⁰⁰⁹

13. Ex dictis causis eum idoneum esse ad bene regendam cathedralem ecclesiam Albensem, eidemque utilem futuram esse ipsius promotionem.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Blasius Literati de Csik Szent Marton¹⁰¹⁰, S.c.r.M. in principatu Transylvaniae et Partibus regni Hungariae eidem annexis causarum fiscalium director

Dat.: Claudiopoli¹⁰¹¹, 9. Maii 1724

Par.: Georgius Antal¹⁰¹² et consors sua

Bapt.: n sede Siculicali Csik et possessione Szent Márton,¹⁰¹³ [vacat], natus et baptizatus

Not.: [...] in sede Siculicali Csik et possessione Szent Márton (ubi hactenus nulla haeresis locum habuit) ex legitimis et libertatis praerogativa gaudentibus parentibus [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 363

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Paulus Spaczay¹⁰¹⁴ de Eadem electus episcopus Arbensis, vicarius generalis Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 18. Julii 1724

¹⁰⁰⁵ Javított szó. Recte: accessi.

¹⁰⁰⁶ Javított szó.

¹⁰⁰⁷ Recte: lauream.

¹⁰⁰⁸ Beszúrt szó.

¹⁰⁰⁹ Utólag hozzáírt szó, de lehetséges, hogy valójában a tinta fogyott ki, ezért eltérő íráskép.

¹⁰¹⁰ Literati (Deák) Balázs, csíkszentmártoni, erdélyi és a partiumi cs. és kir. ügyigazgató.

¹⁰¹¹ Kolozsvár.

¹⁰¹² Antal György.

¹⁰¹³ Csíkszentmárton (Sánmartin), Csíkszék.

¹⁰¹⁴ Spaczay Pál esztergomi kanonok (1709–1751). KOLLÁNYI, 327; 1713-tól arbei választott püspök. *Libri Regii* 30.31.

Ord.: Blasius Jaklin¹⁰¹⁵ episcopus Tinniensis et suffraganeus Strigoniensis, 18. Decembris 1690, in ecclesia sancti Nicolai Tyrnaviae in subdiaconum; Stephanus Kada¹⁰¹⁶ pariter suffraganeus Strigoniensis, 21. Septembris 1691 in diaconum, ac dein 4. Aprilis 1692 in presbyterum
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 363

De doctoratu

T.: orig.
Exp.: Laurentius Tapolcsáni¹⁰¹⁷ SJ universitatis Tyrnaviensis cancellarius
Dat.: Tyrnaviae, 14. Julii 1724
Grad.: 1693 in academia sancti Joannis Baptistae basilica, dr. theol.
Not.: [...] accepto antea philosophiae magisterio in hoc archiepiscopali universitate, sub magnifico rectore R.P. Martino Szent-Iváni¹⁰¹⁸, cancellario amplissimo R.P. Petro Bernardi¹⁰¹⁹, promotore R.P. Ambrosio Sembler¹⁰²⁰ spectabili facultatis decano [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 363

Praesentoriae

T.: cop. vid.
Exp.: Carolus III (VI)
Dat.: Laxenburg, 14. Junii 1724
Vid.: Augustinus Lucidi¹⁰²¹ notarius apostolicus, vicecancellarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 110, fol. 828

Professio fidei

T. orig.
Dat.: 3. Octobris 1724
Test.: dominus Antonius Maria Rughi, filius quondam domini Josephi Placentinus et dominus Josephus Fabris, quondam domini Dominici¹⁰²²
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 110, fol. 829–830

Iuramentum fidelitatis

T. orig.
Dat.: [vacat]
Not.: Ego Joannes Antalffi electus ecclesiae Transylvaniensis, ab hac hora in antea fidelis et obediens ero Beato Petro apostolo, Sanctaeque Romanaeque Ecclesiae ac domino nostro, domino Benedicto Papae XIII¹⁰²³ suisque successoribus canonice intrantibus [...] Sic me Deus adjuvet et haec Sancta Dei Evangelia.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 110, fol. 831

7. Bacsinszky András

¹⁰¹⁵ Jaklin Balázs esztergomi segédpüspök (1688–1691), később nyitrai püspök (1691–1695).

¹⁰¹⁶ Kada István címzetes augusztolisi püspök és erdélyi apostoli vikárius (1689–1696).

¹⁰¹⁷ Tapolcsányi Lőrinc SJ, a nagyszombati egyetem kancellárja (1721–1727). LUKÁCS, *Cath. pers.*, 7 (1993) 236, 290, 344, 399, 454, 511.

¹⁰¹⁸ Szentiványi Márton SJ, a nagyszombati egyetem rektora (1690–1693). LUKÁCS, *Cath. pers.*, 5 (1990) 480, 536.

¹⁰¹⁹ Bernardi Péter (Peter Bernardi) SJ, a nagyszombati egyetem kancellárja (1691–1694). ; LUKÁCS, *Cath. gen.*, 89; Uő, *Cath. pers.*, 5 (1990) 426, 481, 538, 566.

¹⁰²⁰ Sembler Ambrus (Ambrosius Sembler) SJ, a nagyszombati egyetem hittudományi karának dékánja (1691–1697). LUKÁCS, *Cath. pers.*, 5 (1990) 425, 480, 537, 592, 649, 685.

¹⁰²¹ Agostino Lucidi apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes.

¹⁰²² Antonio Maria Rughi, néhai Giuseppe fia Piencenzából és Giuseppe Fabris, néhai Domenico fia.

¹⁰²³ XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730).

64) 1772 Bacsinszky András munkácsi püspök (bazilita, *Munkacsien. Graeci ritus uniti*, 1772–1809)

1. Gregorius Major OSBM, rerum orientalium censor aulicus, philosophiae et sacrae theologiae doctor [AAV Arch. Concl., *Processus Consist.*, 165, f. 83r]

1. Anno millesimo septingentesimo sexagesimo quinto ad hos usque dies agnovi et nosco perillustrem dominum Andream Bacsinsky, et quidem ex eo, quia cum ego in monasterio Basilianorum ad Munkacs in monte Csernek¹⁰²⁴ residerem, eum qua tunc archidiaconum Sabocsiensem¹⁰²⁵ et parochum Dorogiensem¹⁰²⁶, eo ad monasterium saepius divertentem vidi, ubi in domo et in templo una diutius conversabamur. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, multo minus inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Vidi litteras baptismales ostendentes, eum esse natum in loco Beniatina¹⁰²⁷ intra dioecesim Munkacsiensem.

3. Ex eisdem litteras baptismalibus mihi constat ipsum natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis catholicisque parentibus.

4. Ex iisdem litteris percipio, ipsum esse quadraginta annos natum, ut pote anno millesimo septingentesimo trigesimo secundo in lucem venisse fertur.

5. Vidi testimonium authenticum pie defuncti Michaelis Manuelis Oslavski¹⁰²⁸ olim episcopi Rossensis et vicarii apostolici Munkacsiensis sub dato diei secunda mensis Septembris anno domini 1756, ex quo resultat, quod reverendus dominus Andreas Bacsinski ab ipso jam promotus fuerat ad omnes ordines.

[fol. 83v]

6. Ex relatione complurium accepi quoties cumque de eo sermo incidit, eum in exercitio ordinum et ecclesiasticis functionibus praeclare semper versatum fuisse; sicuti et in susceptione sacramentorum ad modum frequentem et devotum.

7. Idipsum de eo ex gravibus catholicisque binis saepe intellexi.

8. Nihil unquam in contrarium audivi, immo quantum experientia cognoscere potui, est morum facillimorum, bonae conversationis et famae integrae.

9. Uti quidem ex binis fide dignis audivi, est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, quod etiam confirmant dignitates ipsi collatae.

10. Mihi non constat, eum seu in iure canonico, seu in sacra theologia ullo gradu esse insignitum. Audivi vero ipsum Tyrnaviae in Hungaria theologiae et iuri canonico cum fructu operam dedisse, ita ut polleat doctrinae ad alios docendos episcopo necessaria.

11. Scio ex publica fama, et scientia propria, cum obtinuisse archidiaconatus duorum comitatuum Sabolcs et Sathmar¹⁰²⁹, quibus adnexa erat cura animarum; item archidiaconatum cathedralis ecclesiae Munkacsiensis, et postmodum vicariatam generalem ejusdem ecclesiae sede vacante; in quibus omnibus muneribus exercendis accepi ipsum doctrina, prudentia, integritate, bonisque moribus se gessisse.

12. Nihil horum scio, nec audivi.

13. Omnibus de causis huc usque a me adductis ipsum idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Munkacsiensem; dignum propterea qui ad eam promoveatur, ejusque promotionem dictae ecclesiae utilem et proficuum fore.

2. Joannes Simoga, dioecesis Munkacsiensis presbyter, episcopalis cancellariae Munkacsiensis vicecancellarius

[fol. 84r]

¹⁰²⁴ Munkács Csernek-hegyi monostor.

¹⁰²⁵ Szabolcs.

¹⁰²⁶ Hajdúdorog.

¹⁰²⁷ Benyátina.

¹⁰²⁸ Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius (*Rhossen.*), egri rítusvikárius (1743–1767).

¹⁰²⁹ Szabolcs és Szatmár vármegyék.

1. Jam ab undecim annis nosco in persona¹⁰³⁰ reverendum dominum Andream Bacsinsky modo nominatum episcopum Munkacsiensem, quia nati sumus in eodem comitatu. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, multo minus inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Tum ex notorietate publica, tum ex lectione baptismalium, tum ex communi patria scio, ipsum natum fuisse in Hungaria, in comitatu Unguariensi, loco Beniatina¹⁰³¹ vocato.

3. Ex eisdem litteris baptismalibus et ex notitia parentum ipsius scio natum fuisse ex legitimo matrimonio atque honestis catholicisque parentibus.

4. Ex dictis baptismalibus constat mihi ipsum natum esse anno millesimo septingentesimo trigesimo secundo.

5. Ex authentico testimonio, quod ipsemet produxi, scio eum promotum fuisse ad omnes ordines inclusive ad presbyteratum, a pie defuncto Michaele Manuele Olsavski¹⁰³² episcopo Rossensi vicario apostolico Munkacsiensi, quod testimonium est sub dato diei secundae Septembris anno Domini 1756.

6. Audivi et vidi eum in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

[fol. 84v]

7. Observavi etiam ex conversatione frequentiori eundem semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, nihilque in contrarium unquam audivi.

8. Scio eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus; item esse bonae conversationis et famae, idque tum ex propria experientia, tum ex constanti auditu.

9. Testis fui eum muneribus suis, gravitate, prudentia usuque rerum functum fuisse.

10. Insignitum esse aliquo gradu in jure canonico vel in sacra theologia nunquam audivi. Eum tamen Tyrnaviae in seminario generali sex annis juri canonico et theologiae tali fructu vacasse intellexi, ut omnium judicio ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur, ut alios docere queat.

11. Scio eum fuisse parochum in oppido Haidonicali Dorog¹⁰³³ vocato et functum esse munere archidiaconi binorum comitatum Sabocs et Sathmar¹⁰³⁴, ubi tam quoad doctrinam, quam prudentiam, integritatem et mores ita se gessit, ut meruerit ad altiora, nempe ad canonicatum et archidiaconatum cathedralis ecclesiae Munkacsiensis promoveri; et subinde sede vacante episcopali ad vicariatum generalem; uti docent instrumenta ad me ipso producta.

12. Quamvis eundem jam ab undecim annis personaliter noscam nullum tamen ab eodem aut scandalum circa fidem, mores et doctrinam datum esse, aut aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad episcopatum promoveri possit, observare potui, nihilque simile audivi.

13. Eum omnino dignum ac idoneum esse ad regendam ecclesiam Munkacsiensem existimo, et scio communem cleri populiue dioecesis Munkacsiensis vocem fuisse, qui eundem suspirant habere episcopum et pastorem; tum quia pollet expressa doctrina, tum quia tam cleri, quam populi genium intime noscit. Quae quidem meis ipse auribus audivi.

De Baptismo et Confirmatione¹⁰³⁵

T.: cop. vid.

Exp.: Matthias Simak¹⁰³⁶ parochus Varalyensis et administrator Benyatinensis

Dat.: Varállya, 20. Augusti 1772

Bapt.: in matrica ecclesia Benyatinensis¹⁰³⁷, 14. Novembris 1732, Georgius Toriszky¹⁰³⁸ parochus Korumlyensis

¹⁰³⁰ Javított szó.

¹⁰³¹ Benyátina Ung vármegyében.

¹⁰³² Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius, egri rítusvikárius.

¹⁰³³ Hajdúdorog.

¹⁰³⁴ Szabolcs és Szatmár vármegyék.

¹⁰³⁵ A válaszokon túl a tanúsítványok teljes szövegét kiadta az Arch. Nunz. Vienna anyaga alapján: BAAN ISTVÁN, *La nomina di András Bacsinszky a vescovo di Munkács*, Folia Athanasiana 12 (2010) 27–50.

¹⁰³⁶ Simák Mátyás tibaváraljai parókus és benyátinai adminisztrátor.

¹⁰³⁷ Benyátina (más néven Benetine, ma Vadászfalva; Beňatina).

¹⁰³⁸ Toriszky György korumlyai (ma Koromlak) parókus.

Par.: Theodorus Bacsinszky ritus orientalis presybyter et parochus Benyatinensis cum Sancta Ecclesia occidentali unitus et Anna Simcsák¹⁰³⁹
Patr.: Lucas Csopik Honkoczensis¹⁰⁴⁰ et Anna Toriszky presbyterissa Korumlyensis¹⁰⁴¹
Vid.: Viennae, 2. Octobris 1772, Adamus Thaddeus Blagoevich¹⁰⁴² a Valpova,¹⁰⁴³ caesareae regio apostolicae deputationis in Illyricis et re sanitatis juratus notarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 95¹⁰⁴⁴

De ordine Presbyteratus

T.: cop. vid.
Exp.: Michael Manuel Olsavszy¹⁰⁴⁵ episcopus Rossensis, vicarius apostolicus
Dat.: Maria-Pócs¹⁰⁴⁶, 2. Septembris 1756
Ord.: [*Idem, ibidem, idem*]
Not.: [...] hunc timoratum virum Andream Bacsinszky in lectorem, cantorem, acolytum¹⁰⁴⁷, exorcistam, ostiarium, subdiaconum et diaconum; fide item digne de eodem certi redditi iudicavimus eundem dignum esse gradu quoque presbyteratus, in quem etiam promovimus illum per omnes recensitos gradus.
Joannes Papp¹⁰⁴⁸ episcopi secretarius
Vid.: [*fol. 99r*] Viennae, 2. Octobris 1772, Adamus Thaddeus Blagoevich¹⁰⁴⁹ a Valpova,¹⁰⁵⁰ caesareae regio apostolicae deputationis in Illyricis et re sanitatis juratus notarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 95v–96r, 99r¹⁰⁵¹

Nominatio in archidiaconum Szabolcsensem

T.: cop. vid.
Exp.: Joannes¹⁰⁵² episcopus
Dat.: in cathedra nostra episcopali Munkacsiensi, 19. Julii 1768
Not.: [...] non modo in praehabito jam munere archidiaconali per comitatum Szabolcsensem eundem confirmamus, sed et insuper ex praedeclarata ratione meritorum ejus, hunc etiam per comitatum Szathmariensem, in quinque nempe ibidem ab antiquo praehabitis districtis Valacho-Ruthenis aequae archidiaconum cum pleno jure constituimus [...] [*dicsérő szavak általánosságban*]
Vid.: [*fol. 99r*] Viennae, 2. Octobris 1772, Adamus Thaddeus Blagoevich¹⁰⁵³ a Valpova,¹⁰⁵⁴ caesareae regio apostolicae deputationis in Illyricis et re sanitatis juratus notarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 96v–97r, 99r¹⁰⁵⁵

Nominatio in archidiaconum cathedralem et vicariatum sede vacante generalem

T.: cop. vid.
Exp.: archidiaconi, proarchidiaconus, canonici et capitulum cathedralis ecclesiae Munkacsiensis

¹⁰³⁹ Bacsinszky Tódor benyátinai parókus és Simcsák Anna.

¹⁰⁴⁰ Arch. Nunz. Vienna: Chonkóczensis.

¹⁰⁴¹ Csopik Lukács Hunkócról (ma Alsóhunkóc), és Toriszky Anna korumlyai papné.

¹⁰⁴² Blagoevich Ádám Tádé (Adam Tadija Blagojević) bécsi udvari tisztviselő (1771–1797), ebben az időben az illír, valamint az egészségügyi cs. és kir. udvari küldöttség jegyzője. HBL, *Blagojević, Adam Tadija* (1989).

¹⁰⁴³ Valpó.

¹⁰⁴⁴ Kétnyelvű, ruszin és latin. Cop. vid (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 515.

¹⁰⁴⁵ Olsavszy Mihály Mánuel apostoli vikárius, egri rítusvikárius.

¹⁰⁴⁶ Máriapócs.

¹⁰⁴⁷ Recte: acolythum.

¹⁰⁴⁸ Papp János titkár.

¹⁰⁴⁹ Blagoevich Ádám Tádé bécsi udvari tisztviselő. HBL, *Blagojević, Adam Tadija* (1989).

¹⁰⁵⁰ Valpó.

¹⁰⁵¹ Kétnyelvű, ruszin és latin. Cop. vid (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 515.

¹⁰⁵² Bradács János munkácsi püspök: 63)

¹⁰⁵³ Blagoevich Ádám Tádé bécsi udvari tisztviselő. HBL, *Blagojević, Adam Tadija* (1989).

¹⁰⁵⁴ Valpó.

¹⁰⁵⁵ Latin, de az aláírás kétnyelvű, ruszin és latin. Cop. vid (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 515.

Dat.: Munkacsini, 9. Julii 1772
Not.: [dicsérő szavak általánosságban]
Alexius Illkovics¹⁰⁵⁶ proarchidiaconus cathedralis, venerabilis capituli notarius
Vid.: [fol. 99r] Viennae, 2. Octobris 1772, Adamus Thaddeus Blagoevich¹⁰⁵⁷ a Valpova,¹⁰⁵⁸
caesareae regio apostolicae deputationis in Illyricis et re sanitatis juratus notarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 97v–98, 99r¹⁰⁵⁹

Praesentoriae

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 5. Augusti 1772
Vid.: Ladislaus Bisztriczey¹⁰⁶⁰ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una
registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 93–94¹⁰⁶¹

Professio fide

T.: orig.
Dat.: Viennae, 25. Septembris 1772
Test.: reverendus dominus canonicus Josephus Melini et dominus Petrus Canelli¹⁰⁶²
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 89–91¹⁰⁶³

De professione religiosa

T.: [nota notarii N.A.]
Not.: Pollicitus est autem reverendus dominus promovendus, antequam in episcopum consecratur,
professionem religiosam instituti Basiliani se emissurum.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 88r

8. Bajtay József Antal

93) 1760 Bajtay József (Isten Anyjáról nevezett Antal, piarista, *Transylvanien.*, 1760–1772)

1. Gratianus Marz a Sancta Barbara, Scholarum Piarum in Collegio Josephino Viennae rector et parochus

[AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479, fol. 6r]

1. Nosco reverendum perillustrem dominum Antonum Bajtay ordinis Scholarum Piarum a decem circiter annis Viennae, cum sim ejusdem ordinis et cum ipso convixi. Non sum ipsius consanguineus, nec cognatus affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in Hungaria, non mihi constat de loco et dioecesi.

3. Scio natum esse ex legitimo¹⁰⁶⁴ thoro, atque nobilebus et catholicis parentibus, et hoc scio ex relatione plurimorum fide dignorum et publicum sit in nostra religione.

¹⁰⁵⁶ Ilkovics (Arch. Nunz. Vienna: Ilkovics) Elek székesegyházi protodiakónus, jegyző.

¹⁰⁵⁷ Blagoevich Ádám Tádé bécsi udvari tisztviselő. HBL, *Blagojević, Adam Tadija* (1989).

¹⁰⁵⁸ Valpó.

¹⁰⁵⁹ Cop. vid (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 515.

¹⁰⁶⁰ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. II. József idején belekeveredett egy titkosirat-kiszivárogatási ügybe. Vö. SASHEGYI OSZKÁR, *II. József sajtópolitikája*, Századok 92 (1958) 88–118.

¹⁰⁶¹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 515.

¹⁰⁶² Giuseppe Melini kanonok és Pietro Canelli.

¹⁰⁶³ Nem a szokásos előnyomatott, hanem kézzel írt szöveg.

¹⁰⁶⁴ Utána törlés.

4. Scio ipsum esse in aetate quadraginta trium prope annorum, et hoc scio ex matricula, quae conservatur¹⁰⁶⁵ in religione, quam vidi et cujus exemplar habeo.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum, et quidem ante plures annos cum Romae moraretur causa studiorum et hoc mihi constat cum a decem¹⁰⁶⁶ annis viderim ipsum toties celebrantem.

6. Ut potui advertere in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum est bene versatus, et in susceptione sacramentorum frequens et devotus, cum quotidie, nisi detineatur aliqua infirmitate, soleat celebrare, potissimum cum in nostra religione debeat¹⁰⁶⁷ quilibet sacerdos non impeditus infirmitate missam legere¹⁰⁶⁸.

7. Quantum mihi constat, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Judico ipsum, quantum ego adverti et audivi ab aliis, praeditum¹⁰⁶⁹ esse innocentia vitae et bonis moribus¹⁰⁷⁰, et tam in ordine, quam apud¹⁰⁷¹ extraneos est optimae famae et conversationis.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, quod bene ostendit in multis officiis, quae exercuit¹⁰⁷² in nostra religione, fuit nempe provincialis in Hungaria, quod mihi constat cum sim religiosus ejusdem ordinis.¹⁰⁷³

[fol. 6v]

10. Nullo quidem gradu fuit insignitus, cum non sit usus in nostra religione, studuit tamen sacra theologia et juri canonico Romae, et quidem cum fructu, et docuit etiam tam Roma quam in Hungaria et Austria philosophiam et historiam. Nec dubito, quin polleat ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut¹⁰⁷⁴ possit alios docere, ut bene potui advertere ac saepe habita cum ipso conversatione circa puncta canonica et theologica.

11. In nostra religione ipse fuit provincialis et per plures annos etiam confessarius saecularium personarum et spiritualis director nobilis juventutis, quae educatur in academia Sabaudica Viennense, et semper tam quoad¹⁰⁷⁵ doctrinam, prudentiam, integritatem et mores laudabiliter omnino se gessit, quod est notorium in nostro ordine et apud saeculares.

12. Nec adverti, nec audivi aliquod publicum scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrina, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Judico ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Transylvaniensem et dignum, qui ad illam promoveatur, et spero ipsius promotionem eidem ecclesiae Transylvaniensi utilem et proficuum futuram esse. Stante ipsius doctrina, zelo, probitate ac etiam nobilitate familiae ac aestimatione, quam habet apud aulam Viennensem, unde ex istis qualitatibus facilius¹⁰⁷⁶ continere poterit sectarios in illa dioecesi ubi magnus numerus reperitur.

2. Gregorius Béli (Beldi) a Sancto Joanne Baptista, ordinis Scholarum Piarum collegii Nitriensis vicerector et sacrosanctae theologiae professor

[fol. 7r]

1. A tredecim annis nosco reverendum perillustrem dominum Josephum Antonium Bajtay ordinis Scholarum Piarum, cum et ego¹⁰⁷⁷ ipse sim ejusdem ordinis et provinciae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, nec¹⁰⁷⁸ aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum natum esse in Hungaria in dioecesi Nitriensi¹⁰⁷⁹, de loco tamen mihi non constat.

¹⁰⁶⁵ Javított szó.

¹⁰⁶⁶ Törölve: quatuor(decem).

¹⁰⁶⁷ Javított szó.

¹⁰⁶⁸ Nehezen olvasható szó.

¹⁰⁶⁹ Javított szó.

¹⁰⁷⁰ Beszúrás: et bonis moribus.

¹⁰⁷¹ Beszúrt szó, alatta törölt szó.

¹⁰⁷² Beszúrás: quae exercuit.

¹⁰⁷³ Hozzáoldott mondat.

¹⁰⁷⁴ Javított szó.

¹⁰⁷⁵ Utána törlés.

¹⁰⁷⁶ Törlés következik: ob.

¹⁰⁷⁷ Beszúrt szó.

¹⁰⁷⁸ Beszúrt szó.

¹⁰⁷⁹ Valójában a Váci Egyházmegye területén született.

3. Audivi natum esse ex legitimo matrimonio atque nobilibus et catholicis parentibus, et hoc melius constabit ex attestazione baptismali.

4. Non mihi constat praecise de aetate, scio tamen explevisse annum trigesimum, potissimum cum ego studuerim philosophiae, cum ipse doceret in nostro ordine.

5. Audivi ipsum suscepisse ordines sacros Romae ante plures annos.

6. Scio ipsum in ecclesiasticis functionibus et¹⁰⁸⁰ exercitio ordinum bene versatum ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum ipsum viderim singulis dictus celebrantem quando aliqua infirmitate non detinebatur; et hoc scio cum per plures annos in eodem collegio convixerim.

7. Quantum ego adverti et audivi ab aliis, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit dum a teneris annis fuit apud nos in collegio educatus usque dum perexit Romam causa continuationis studiorum.

8. Scio ipsum praeditum esse innocentia vite et bonis moribus, [fol. 7v] et pariter esse bonae conversationis et famae, prout adverti et etiam audivi ab aliis.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, prout ostendit in nostro ordine, uti fuit provincialis Hungariae.

10. Non est moris in nostro ordine, quod religioni promoveantur ad gradus, ipse tamen operam dedit juri canonico et sacrae theologiae, dum Romae moraretur per plures annos, et judico tam ex conversatione habita cum ipso, quam ex auditu ab aliis ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur¹⁰⁸¹, ut possit alios instruere.

11. Fuit ipse provincialis in nostro ordine, et munus illud gessit cum approbatione superiorum generalium et religiosorum.

12. Nec audivi, nec adverti aliquod publicum dedisse scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat vel audivi ab aliis aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus ad dignitatem episcopalem promoveri possit.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Transylvaniensem et dignum¹⁰⁸², qui ad illam promoveatur, et censeo ipsius promotionem utilem et proficuum futuram esse propter ipsius scientiam et zelum et aestimationem, quam habet in aula potissimum, cum in Transylvania sint plures sectae toleratae, unde ipsius zelus plurimum inserviet pro conservatione et auctione catholicae religionis.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Mácsa¹⁰⁸³, 10. Novembris 1760

Dat.: Nicolaus Ballai¹⁰⁸⁴ parochus Macsensis et filialium

Bapt.: In filiali Zsidó¹⁰⁸⁵, 18. Decembris 1717, in ejusdem ecclesia baptizatus

Nom.: Josephus

Par.: spectabilis et perillustris dominus dominus Stephanus Bajtay et domina Elizabetha [sic!] Lang¹⁰⁸⁶

Patr. Andreas Berkes¹⁰⁸⁷ olim episcopus et suffraganeus, et Juditha Podmaniczky¹⁰⁸⁸

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479

De Confirmatione

T.: orig.

¹⁰⁸⁰ Beszúrt szó.

¹⁰⁸¹ Beszúrt szó.

¹⁰⁸² Beszúrt szó.

¹⁰⁸³ Ma Galgamácsa.

¹⁰⁸⁴ Ballai (Ballay) Miklós mácsai (ma Galgamácsa) plébános (1753–1774). CHOBOT 2 (1917) 685.

¹⁰⁸⁵ Mai neve Vácegres.

¹⁰⁸⁶ Bajtay (Bajthay) István, később Pest vármegye alispánja és Lang Erzsébet (Elisabeth Lang; feltehetőleg ugyanaz, aki NAGY-nál Láng Borbála néven szerepel). Vö. NAGY 7 (1860) 22, 1 (1857) 92. A férj a település birtokosa, a feleség német ajkú volt. Vö. MISKOLCZY, *Bajtay*, 3–4.

¹⁰⁸⁷ Berkes András váci segédpüspök: 49)

¹⁰⁸⁸ Podmaniczky Judit. NAGY 9 (1862) 340.

Exp.: Christophorus Mayr¹⁰⁸⁹ SJ, collegii Budensis rector et loci parochus
Dat.: Budae¹⁰⁹⁰, 18. Novembris 1760
Conf.: Sigismundus a comitibus Berényi¹⁰⁹¹ vicarius generalis Strigoniensis, in ecclesia parochiali Societatis Jesu Budae, 30 novembris 1732
Patr.: P. Emericus Görgei¹⁰⁹² SJ
Not.: [...] deducente ad id recipiendum P. Emerico Görgei SJ [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479

De ordinibus minoribus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni¹⁰⁹³ vicarius generalis
Dat.: Romae, 4. Januarii 1741
Ord.: Joannes Harnestus de Harrach¹⁰⁹⁴ episcopus Nitriensis, Romae in cappella collegii Nazareni, 27. Septembris et 4. Octobris 1739: ostiarius, lectoratus, exorcistatus et acolythatus minores ordines
Not.: Philippus¹⁰⁹⁵ archiepiscopus Theodosiae vicesgerens; Gasparus Ori¹⁰⁹⁶ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni¹⁰⁹⁷ vicarius generalis
Dat.: Romae, 4. Januarii 1741
Ord.: Hieronymum Crispi¹⁰⁹⁸ archiepiscopus Ravennatensis, Romae in cappella Collegii Nazareni, 21. Decembris 1740
Not.: Philippus¹⁰⁹⁹ archiepiscopus Theodosiae vicesgerens; Gasparus Ori¹¹⁰⁰ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479

De ordinibus Diaconatus et Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni¹¹⁰¹ vicarius generalis
Dat.: Romae, 1. Februarii 1741
Ord.: Hieronymum Crispi¹¹⁰² archiepiscopus Ravennatensis, Romae in cappella Collegii Nazareni, 28. Decembris 1740 et 15. Januarii 1741
Not.: Philippus¹¹⁰³ archiepiscopus Theodosiae vicesgerens; Gasparus Ori¹¹⁰⁴ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479

¹⁰⁸⁹ Christoph Mayr SJ, Budán különböző feladatkörökben (1744–1745, 1751–1757, 1759–1763). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 967.

¹⁰⁹⁰ Buda (ma Budapest része).

¹⁰⁹¹ Berényi Zsigmond esztergomi segédpüspök: 9)

¹⁰⁹² Görgei Imre SJ, Budán házgondnok, templomi és egészségügyi prefektus (minister, praefectus templi et sanitatis). (1732–1735). LUKÁCS, *Cat. Gen.*, 437–438.

¹⁰⁹³ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

¹⁰⁹⁴ Harrach János Ernő nyitrai püspök: 25)

¹⁰⁹⁵ Filippo Carlo Spada, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1738–1742). DEL RE, 65–66.

¹⁰⁹⁶ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdizione e prerogative del Vicario di Roma. Opera del canonico Nicolò Antonio Cuggiò segretario del tribunale di Sua Eminenza* (Dip. studi stor. geog. antrop. – Un. Roma, 3), a cura di Domencio Rocciolo, Roma 2004, 99.

¹⁰⁹⁷ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

¹⁰⁹⁸ Girolamo Crispi ravennai érsek (1720–1727), később címzetes alexandriai pátriárka (1742–1746) és ferrarai érsek (1743-tól).

¹⁰⁹⁹ Filippo Carlo Spada vicesgerens. DEL RE, 65–66.

¹¹⁰⁰ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdizione*, 99.

¹¹⁰¹ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

¹¹⁰² Girolamo Crispi ravennai érsek.

¹¹⁰³ Filippo Carlo Spada vicesgerens. DEL RE, 65–66.

¹¹⁰⁴ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdizione*, 99.

De munu praepositi provincialis

T.: orig.

Exp.: P. Antonius Huber¹¹⁰⁵ a Sancto Placido SchP provincialis Austriae,
P. Gratianus Marz¹¹⁰⁶ a Sancta Barbara Josephini SchP collegii rector et parochus,
P. Adolphus Maria Reichgrueber¹¹⁰⁷ a Sancto Petro collegii ejusdem vicerektor

Dat.: Viennae in collegio Josephino, 6. Octobris 1760

Not.: Infrascripti testamur admodum reverendum et eximium patrem Antonum Bajtay a Matre DEI, religionis nostrae clericorum regularium Piarum Scholarum professum ab anno 1754 usque ad finem anni 1756 munus praepositi provincialis provinciae Ungariae gessisse, illudque postea ob negotia sibi ab aula caesarea commissa resignavisse.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479

Praesentoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 5. Octobris 1760

Vid.: Viennae, 24. Octobris 1760, Alexander Horváth¹¹⁰⁸ registrator et taxator aulico Transylvanicus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479

Recommendatoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 5. Octobris 1760

Vid.: Viennae, 24. Octobris 1760, Alexander Horváth¹¹⁰⁹ registrator et taxator aulico Transylvanicus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: indictione octava, die Sabbathi [25.]¹¹¹⁰ mensis Octobris 1760

Test.: reverendissimus dominus Hieronymus Salarius auditor generalis et dominus Jacobus Omati¹¹¹¹

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479

9. Bajzáth József

57) 1777 Bajzáth József veszprémi püspök (*Vesprimien.*, 1777–1802)

1. Georgius Bernath secretarius aulicae administrationis bonorum, agens Hungaricus et comitatus Saladiensis tabulae judicariae assessor

[AAV Arch. *Concist.*, *Processus Consist.*, 174, fol. 309r]

1. Nec sum consanguineus, nec subseque praeexpositis obnoxius.

2. Intra dioecesim archiepiscopi Strigoniensis natum de proprio ejus ore audivi; habebit baptismales, ex quibus nativitas, natales palabunt, ad eas me refero.

¹¹⁰⁵ Anton (keresztnevén Johann Peter) Huber (Hueber) (1696 k.–1777), piarista. FISCHER, 42.

¹¹⁰⁶ Grazianus (keresztnevén Franziskus) Marx (1721–?), piarista. FISCHER, 97.

¹¹⁰⁷ Adolph Maria (keresztnevén Ignaz Benedikt) Reichgruber (1713–1778), piarista. FISCHER, 30.

¹¹⁰⁸ Horváth Sándor erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő.

¹¹⁰⁹ Uő.

¹¹¹⁰ Szóba jöhetne még október 11. és október 18., azonban a processushoz tartozó dátumok alapján ez a legvalószínűbb.

¹¹¹¹ Girolamo Salari általános ügyhallgató és Giacomo Omati tanúk.

3. Vicariales testimoniales archiepiscopatus Strigoniensis, si non ipsa originales baptismales erunt, testimonio ex legitimo thoro, catholicis parentibus nobilibus esse natum.

4. Ad episcopatum canonicè requisitam aetatem video inquisitum superavisse pridem.
[fol. 309v]

5. Productae testimoniales quaestionem solvent, quod dudum antea in his fuerit; nam in regno Hungariae, ubi ad titulum dioeceseos assumitur juvenus, ordinate similia vadunt ex superiorum oculata super inspectione ordinationeque.

6. Ex studiis fuit a vicariati archiepiscopatus Strigoniensis cancellaria applicatus; in alumnatu incoepit exercitia, porro illa continuavit, et nisi id fecisset, certe nec ad canonicatum Poseniensem, non ut ad alia pertigisset, quae tamen tum ex testimonialibus sua ex parte producendis, cum et Majestatis collationalibus erunt superata.

7. Novi virum inde a quo erat factus canonicus Poseniensis, dein a latere archiepiscopi Strigoniensis comitis Nicolai Csaki¹¹¹²; plura cum eo jam tunc mihi in gravibus negotiis perficienda erant, crevit, abinde in honorificis¹¹¹³, semper pium, devotum, in fidei puritate observavi vitam prosequi.

8. Innocens vita, boni mores, suavis conversatio eum in fama et existimatione eo crescere fecerunt, quod sit, qui est, ut regiae collationales testantur.

9. Majorem me habet testem in benignis collationalibus de hoc regiam Majestatem ac totam suam cancellariam Hungarico-aulicam.

10. Super gradu ac aliis scientiis refero me ad testimoniales sua ex parte productas.

11. In archiepiscopatus Strigoniensis vicariatus cancellaria, canonicatu, decanatu, praefectura, muniis item a latere archiepiscopi Strigoniensis ac vicecancellariatu regio magna sane est schola regiminis, deprecens requisita, in quibus magna cum laude semet parem gestis officiis comonstravit¹¹¹⁴.

12. Nihil unquam aliquid tale audivi aut observavi, sed de ore ejus proprio [fol. 310r] intellexi, quod non sit his innodatus.

13. Si expendatur, ejus hactenus acta vitae atque in collationalibus expositi, per quos transivit gradus, idoneum atque dignum et illi dioecesi proficuum futurum censeo.

2. Emericus liber baro de Pereny, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus et collegii Pazmaniani praefectus

1. Nosco reverendissimum dominum Josephum Bajzath vicecancellarium aulicum a 12 annis citra, quia jam inde, et quod amplius excurrit, in eadem archidioecesi Strigoniensi cum eodem reverendissimo versabar, et collegam in metropolitano Strigoniensi capitulo eundem habui. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, nec nimium familiaris, neque inimicus, aemulus vel odiosus.

2., 3., et 4. Scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio et ex catholicis nobilibusque parentibus die 6. Februarii anno 1732¹¹¹⁵ ac per consequens jam [fol. 311v] dudum explevisse annum trigesimum; quae omnia scio ex fide instrumenti per generalem vicarium exarati.

5. Ex eodem instrumento scio primam tonsuram, quatuor minores ordines et alios sacros ordines suscepisse, et quidem minores anno 1738, majores vero anno 1743.

6. Scio ipsum in sacris ordinibus et in exercitio sacrorum ordinum versatum esse, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum; quae omnia scio et ex proprio sensu et ex aliorum aestimatione.

7. Scio ex causa supra designata.

8. Fama publica testatur, in innocentiam vitae et bonos mores, optimam conversatione ac famam.

9. Ex muniis ab ipso gestis scio eundem esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem. Causa scientiae est propria experientia, et secus nec augustissima domina eundem ad episcopalem dignitatem promovisset.

10. Jam ab anno 1744 in regia universitate Tyrnaviensi post exhibita insignia tam in privato tentamine, quam in publicis disputationibus theologicis specimina ad sacrae theologiae baccalaureatum

¹¹¹² Csáky Miklós esztergomi érsek: 2)

¹¹¹³ Javított szó.

¹¹¹⁴ Recte: comonstravit.

¹¹¹⁵ Recte: 1726; a tanú (vagy a jegyző) nyilvánvalóan összekeverte a tanúsítványon szereplő dátumokat.

ac deinde etiam sacrae theologiae licentiatum formatum fuisse. Causa scientiae est testimonium ipsius universitatis.

11. Mihi non constat eundem aliquo munere functum fuisse in cura animarum aut in regimine alicujus ecclesiae.

12. Neque mihi constat eundem aliquod publicum scandalum dedisse circa fidem, mores aut doctrinam, vel aliquo corporis aut animi vitio, aut alio canonico impedimento teneri, imo potius tum ex proprio meo sensu, tum ex aliorum opinione habere omnes illas qualitates ut possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

[fol. 312r]

13. Respondeo affirmative, et produco praesentationem regiam ad summum pontificem.

De Baptismo, Confirmatione et ordinibus

T.: cop. vid.

Exp.: Ladislaus Banyai¹¹¹⁶ vicarius capitularis Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 9. Aprilis 1772

Bapt.: [?], 6. Februarii 1720, natus et baptizatus¹¹¹⁷

Conf.: episcopus Franciscus liber baro Mednyánszky¹¹¹⁸, 1732

Ord.: prima tonsura ac quatuor Minores ordines: episcopus Emericus e comitibus Eszterházy¹¹¹⁹, Decembris 1738, in quatuor temporibus [=20. Decembris]; subdiaconatus: episcopus comes Franciscus Zichy¹¹²⁰, 8. Junii 1743; diaconatus: [idem], 10. Septembris 1743; presbyteratus: [idem], 21. Septembris 1743, ad titulum archidioecesis Strigoniensis

Vid.: Viennae, 21. Februarii 1777, Andreas Szabo¹¹²¹ praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus, protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 322¹¹²²

De studiis

T.: cop. vid.

Exp.: Stephanus Nagy¹¹²³ canonicus Strigoniensis et facultatis theologiae director regius

Dat.: Tyrnaviae, 25. Aprilis 1776

Grad.: 1744 [...] in regia hac universitate Tyrnaviensi primum quidem currentem biblicum, tum vero sacrosanctae theologiae baccalaureum, ac dein etiam ejusdem sacrosanctae theologiae licentiatum formatum fuisse [...]

Not.: Adam Vizer¹¹²⁴ sacrarum litterarum Novi Testamenti ejusdemque hermeneutices Professor et sacrae facultatis decanus

Vid.: Viennae, 21. Februarii 1777, Andreas Szabo¹¹²⁵ praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus, protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 321¹¹²⁶

Nominatio

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 17. Februarii 1777

¹¹¹⁶ Bányay László esztergomi kanonok (1749–1772). KOLLÁNYI, 357–358.

¹¹¹⁷ Arch. Nunz. Vienna (pontosvesszővel elválasztva): [...] natus; et baptizatum [...]

¹¹¹⁸ Mednyánszky Ferenc esztergomi segédpüspök: 10)

¹¹¹⁹ Esterházy Imre Gábor esztergomi segédpüspök: 8)

¹¹²⁰ Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök: 13)

¹¹²¹ Szabó András esztergomi kanonok (1773–1804), később első kassai püspök (1804–1819). KOLLÁNYI, 385–386.

¹¹²² Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 551.

¹¹²³ Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

¹¹²⁴ Vizer Ádám János nagyszombati, budai, majd pozsonyi egyetemi tanár (1774–1788). MKL 15 (2010) 276–277.

¹¹²⁵ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

¹¹²⁶ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 551.

Vid.: Viennae, 6. Martii 1777, Josephus Pavich¹¹²⁷ excelsae c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 551

Praesentatoriae

T.: orig.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 17. Februarii 1777
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 316¹¹²⁸

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 3. Martii 1777
Test.: Joannes Paulus Profili, et Anicetus Illomei¹¹²⁹ sacerdotes
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 314–315

10. Bakich Péter

108) 1716 Bakich Péter boszniai püspök (Petar Bakić, *Bosnien.*, 1716–1749)

1. Bartholomeus Bernachovich (Bernacovich) baro, civitatis Saray in Bosnia
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 105, fol. 77r]

1. Cognosco reverendissimum dominum Petrum Bakich occasione, qua erat notus meis parentibus ab annis novem circiter. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est in civitate Spalatiensi¹¹³⁰ in Dalmatia, scio, quia in eadem civitate adest eius familiae fratres et consanguinei, et quia sic audivi ab aliis.

3. Ex fama publica scio ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus, neque super hoc audivi aliquod in contrarium.

4. Nescio praecipue cuius aetatis sit, sed ex cognitione, quam habeo de eius persona est in aetate quadraginta novem circiter annorum, ni fallor.

5. Est in sacris ordinibus constitutus, et ego, a quo eum nosco, est sacerdos, et mei etiam genitores ante plures annos agnoverunt eum sacerdotem. Scio, quia eius Sacrum pluries, et pluries a pluribus annis audivi.

6. Est in sacris functionibus et in exercitio ordinum susceptorum bene versatus, estque frequens et devotus in susceptione sacramentorum; scio, quia cum his qualitatibus saepe vidi talia peragentem.

7. Semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, hoc autem est mihi notum, quia semper propugnavit contra haereticos et schismaticos, et ab iisdem propter catholicarum religionem multa passus est.

[fol. 77v]

8. Est praeditus innocentia vitae bonisque moribus imbutus, et est bonae conversationis et famae; haec autem scio, quia non solum eum semper agnovi timoratae conscientiae, sed quia ab aliis audivi etiam esse talem.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, et scio, quia quam plurima negotia secum habui et tractavi, et semper in eo agnovi prudentiam, gravitatem et modum agendi plusquam proprium.

10. Nescio an sit graduatus in jure canonico vel in sacra theologia, agnovi tamen eum esse doctum et vere ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc possit alios docere, quia ipsum

¹¹²⁷ Pavich József magyar udvari kancelláriai tiszttviselő.

¹¹²⁸ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 551. Hitelesítette: Bécs, 1777. március 6. Pavich József magyar udvari kancelláriai expeditor.

¹¹²⁹ Giovanni Paolo Profili és Aniceto Illomei áldozópapok.

¹¹³⁰ Spalato (Split).

audivi pluries super matria religionis disputantem cum haereticis et schismaticis, et hic Viennae pluries audivi disserentem super materiis sacris.

11. Curam animarum exercuit in abbatia Babolczeni¹¹³¹ quam obtinuit et semper in illius exercitiis fuit commendabilis tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam integritatem et mores, et haec scio, quia audivi ab ipsis met eius subditis, qui pluribus elogiis super iisdem dictum reverendissimum dominum prosequantur.

12. Nullum quod sciam dedit scandalum, neque circa fidem, neque circa mores, neque circa doctrinam, immo pro notitia, quam¹¹³² ipsius habeo, et pro eo quod ab aliis audivi fuit semper circa eadem vir exemplaris; nullo, quod mihi novum sit, vitio corporis aut animi laborat, neque alio canonico impedimento tenetur, quominus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Existimo eum dignum, qui promoveatur ad ecclesiam Bosnensem, et credo ipsius promotionem fore perutilem et proficuum eidem ecclesiae inducor autem ad ita existimandum ex supradictis, quia scilicet est vir exemplaris, doctus et prudens, adeo ut nil nisi bonum possit ab ipso sperari.

2. Joannes Petrus comes de Marchi, Spalatiensis Dalmata

[fol. 79v]

1. Agnosco reverendissimum dominum Petrum Bakich a multis annis occasione qua sum natus in eadem civitate, ubi ipse. Non sum ipsius consanguineus, cognatus et affinis, nimium familiaris inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Est natus in civitate Spalatiensi in Dalmatia, scio, quia ego etiam sum natus in eodem loco.

3. Scio eum esse natum ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus. Causa autem scientiae est, quia novi eius parentes, etiam habui ex publica voce et fama.

4. Cuius aetatis sit, ego praecise nescio, certum tamen est eum esse supra annum trigesimum aetatis, et hoc scio, et possum asserere, quia ab annis triginta circiter eum novi clericum.

5. Est in sacris ordinibus constitutus a multis annis, et hoc scio, quia ab octo annis circiter pluries eius missam audivi in hac civitate.

6. Est in sacris functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu et bene versatus, in susceptione vero sacramentorum est frequens et devotus, et haec mihi constat, quia vidi et audivi etiam ab aliis personis fide dignis.

7. Semper catholice vixit et in fidei puritate permansit. Causa scientiae est, quia diu cum ipso conversatus, et nihil in eo recognovi contrarium meo asserto, nec audivi quidquam in contrarium ab aliis, et si aliquid circa hoc evenisset, scivissem.

8. Est praeditus innocentia vitae, bonisque moribus imbutus, ac insimul est bonae conversationis et famae, scio ex praxi, quam habuit cum eodem et ex fama publica.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, scio ex praxi ut supra cum eodem habita, et quia audivi a viris fide dignis ipsum [fol. 80r] fuisse adhibitum in gravibus negotiis a bonae memoriae cardinali de Kollonitz¹¹³³ tempore augustissimi Imperatoris Leopoldi¹¹³⁴.

10. Scio de auditu ab aliis fecisse cursum studiorum in Croatia, an autem sit graduatus in jure canonico vel in sacra theologia, ego nescio. An autem ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, ego nescio, sed ex fama publica scio esse virum doctum, et existimo, quod possit supradicta adimplere.

11. Audivi ab aliis ipsum curam animarum exercuisse in abbatia Babolczae¹¹³⁵, et quod in ea bene se gesserit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Pro mea notitia nunquam dedit scandalum publicum circa fidem, mores sive doctrinam. Ex eo quod apparet oculis nullo corporis vitio tenetur; quoad vitia animi, aliaque¹¹³⁶ canonica impedimenta mihi non constat, quod aliquo ex his teneatur, neque ab aliis audivi, quod talibus sit subiectus, adeo ut vigore eorundem non possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

¹¹³¹ Babócsai apátság.

¹¹³² Utána áthúzott szó.

¹¹³³ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd herceg-érsek (1722-től).

¹¹³⁴ I. Lipót német-római császár (1658–1705), magyar és cseh király (1657-től).

¹¹³⁵ Babócsai apátság.

¹¹³⁶ Javított szó.

13. Ex supradictis eundem dignum existimo ut promoveatur ad ecclesiam Bosnensem, et eiusmodi promotionem credo fori utilem et proficuum dictae ecclesiae; ratio autem cur ita existimem ea est, quia ut supra dixi est vi probus, prudens, doctus et in rebus humanis bene versatus.

De Baptismo

T.: cop. [latine, italiano]

Exp.: Hieronymus Gorisio¹¹³⁷ presbyter ac metropolitanae ecclesiae Spalatensis sacrista

Dat.: [in mense Julii 1710]

Bapt.: 28 Septembre 1670, da me Pietro Mattosich¹¹³⁸

Par.: signore Gabriel Bachich e sua signora consorte Barbara¹¹³⁹

Patr.: signore padron Nicolò Tissisich e signora Margarita consorte¹¹⁴⁰

Not.: [Vidimatio:] Stephanus Cupilli¹¹⁴¹ archiepiscopus Spalatensis, Spalati, 23. Julii 1710, presbyter Laurentius Lante¹¹⁴² cancellarius episcopalis

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 73

De ordine Presbyteratus

T.: cop.

Exp.: Baltassar Nosademus¹¹⁴³ episcopus Vegliensis

Dat.: [Vegliae], 17. Decembris 1695

Ord.: [Idem, ibidem, idem], in ecclesia palatii nostri, 17. Decembris 1695

Not.: Philippus de Cancellariis¹¹⁴⁴ cancellarius episcopalis

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 74

Attestatum (1)

T.: cop. vid.

Exp.: Frater Nicolaus Plumbentis e Posega¹¹⁴⁵ Diacoviensis seu Bosniensis episcopus

Dat.: Diacovi, 30. (sic!) Februarii 1700

Not.: Nos tenore praesentium ingenuae contestantes notificamus, pergratum nobis aliquando extitisse, in partibus ecclesiae nostrae subiectis, catholicam fidem propagare illosque omnes, patriam suam signantes et bona sua derelinquentes, nobiscum in vinea Domii desudantes agnoscere: inter quos honorabilis ac reverendus dominus Petrus Bachich de Lach, non tantum sine ullo stipendio aut possessione beneficii, sed propriis mediis vivendo Turcicae tyrannidi se subjiciens daeservientique pesti vitam exponens, assiduo studio, omni charitate et affectu a die 5. Januarii usque ad finem Februarii anni 1700 virtutem suam fidemque eximiens concionando, quam plures etiam ad orthodoxam¹¹⁴⁶ religionem convertendo summopere commendavit, cum tamen nec noster subditus esset. Ideo pro speciali et condigno merito, aliis vero pro glorioso incitamento has commendatitias manu propria subscriptas sigilloque roboratas dedimus.

Vid.: Franciscus Pollioni vicecancellarius [nuntiaturae apostolicae]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 76

Attestatum (2)

T.: cop. vid.

¹¹³⁷ Girolamo Gorisio (Jeronim Gorisio), a spalatói (Split) főszékesegyház papja.

¹¹³⁸ Petar Matošić (Pietro Mattosich).

¹¹³⁹ Bakich Gábor (Gabrijel Bakić) és házastársa, Borbála (Barbara).

¹¹⁴⁰ Nicolò Tissisich (Nikola Tišisic) és házastársa, Margareta (Margarita).

¹¹⁴¹ Stefano Cupilli (Stjepan Cupilli) spalatói érsek (1708–1719).

¹¹⁴² Lorenzo Lante (Lovro Lante) irodaigazgató.

¹¹⁴³ Baldassarre Nosadini vegliai (Krk) püspök (1688–1712).

¹¹⁴⁴ Filippo de Cancellariis irodaigazgató.

¹¹⁴⁵ Pozsegai Miklós (Nikola Ogramić-Olovčić) OFM, diakóvári vagy boszniai püspök (1670–1701).

¹¹⁴⁶ Recte: orthodoxam.

Exp.: Antonius Buquay cum tota communitate Szent Michleusiensi, Nicolaus Buquay, Jacobus Iligislovich, Pavo Petrović [*cirill betűs*], Petr Prarvević [*cirill betűs*], Michael Csornovich, Antonius Karaozovich¹¹⁴⁷
Dat.: [*Ibidem*], 3. Aprilis 1700
Not.: [...] ut non tantum quotidianis Missae sacrificiis zelo suo ac functione sacerdotali ad omnium solatium satisfecerit; verum etiam solitis Dominicae ac festivorum dierum exortationibus¹¹⁴⁸ continuaque sacramentorum administratione in vinea Domini indefesse desudans, non exiguam animarum messam coelo appariverit multosque etiam Lutheri asseclas atque haereticos sua spaciali concionandi gratia Romanae orthodoxaeque¹¹⁴⁹ fidei convertit. [...]
Vid.: Franciscus Pollioni vicecancellarius [*nuntiaturae apostolicae*]
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 77

Attestatum (3)

T.: cop. vid.
Exp.: Hilarione Musay, Antonio Maria Bauastrelli, Giorgio Stefano Bauastrelli, Carlo Fiorino¹¹⁵⁰
Dat.: Lipsia in Sassonia¹¹⁵¹, 30. Maggio 1703
Not.: Noi sottoscritti dimoranti nella Città di Lipsia in Sassonia per nostri moltò importanti interessi, quantonque Italiani di natione, e Professori sempre più della Santa Fede Catholica Romana, confessiamo, et attestiamo colla presente, come hauendo noi hauuto la fortuna, e la gratia di fare celebrare la Santa Messa nelle nostre case dal Reverendissimo Signore Pietro Bachich, Abbate di Babolsca, et interprete di Sua Cesarea, et Real Maestà essendo seguito a Lode di Dio, che per opera opera, industria, e zelo del detto Signore cinque giouani studiosi di questo Paese si siano già convertiti dal Luteranismo alla nostra Santa Fede Catholica, con hauer dichiarato, e protestato di uoler uiuere, e morire nella sudetta nostra Fede, et hauerne fatto publica Professione in presenza nostra doppo finita la messa del sudetto Signore Abbate, il quale coram nobis, praevia eorum Lutheranismi abiuratione, nec non verae nostrae Fidei Confessione, gli hà concesso, e ministrato il Sacrosancto Sacramento dell'Eucharistia, e per potersi liberare in tutto dal pericolo, d'hauer i medemi nouamente à ricadere nel loro pristino errore, hà somministrato a Loro fiorini 47 trouati dal medemo Signore Abbate per Carità, e Limosina frà noi altri Italiani Catholici, per potersi rimettere fuori della Sassonia douumque gli piacerà in Paesi Catholici, doue possino uiuere, e mantenersi secondo il di Loro desiderio. Onde in Fede della uerità cosi richiesti dal medesimo Signore Abbate gli habbiamo fatto la presente attestatione da potersene ualere apresso qualsisia, coram quo saremo sempre dispositissimi à ratificarla, e regalarla pubblicamente, come non potendo fare adesso per euitare il nostro pericolo la sottoscriuiamo solamentè, e ualiamo col nostro ordinario sigillo.
Vid.: Franciscus Pollioni vicecancellarius [*nuntiaturae apostolicae*]
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 75

Attestatum (4)

T.: cop. vid.
Exp.: Leopoldus cardinalis a Kollonicz¹¹⁵² archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Kirchbergae¹¹⁵³, 13. Julii 1706
Not.: Nos Leopoldus a Kollonicz Sanctae Romanae Ecclesiae presbyter cardinalis etc. etc.
Memoriae commendamus tenore praesentium quibus expedit universis. Quod posteaquam reverendissimus dominus Petrus Bachich de Lach, abbas Beatae Mariae Virginis de Babolsca, Sacrae caesareae regiaeque Maiestatis consiliarius et linguae Illyricae interpres, speciali zelo et fervore pro maiori Sanctae Romanae Ecclesiae Catholicae incremento fidei in conversione

¹¹⁴⁷ Antun Buquay Szentmiklós (Sveti Nikola) egész közösségével, Nikola Buquay, Jakov Iligislović, Pavo Petrović, Petr Prarvević, Mihael Čornović és Antun Karaozović.

¹¹⁴⁸ Recte: exhortationibus.

¹¹⁴⁹ Recte: orthodoxaeque.

¹¹⁵⁰ Ilarione Musay, Antonio Maria Bavastrelli, Giorgio Stefano Bavastrelli és Carlo Fiorino.

¹¹⁵¹ Lipcse.

¹¹⁵² Kollonich Lipót bíboros, prímás, esztergomi érsek (1695–1707).

¹¹⁵³ Kirchberg am Walde.

schismaticorum Illyricae nationis indefesse et laudabiliter adlaborasset, idem dominus abbas praeter alios plurimos, tum ecclesiasticos, tum saeculares, quendam schismaticum archiepiscopum Walachiae, episcopum Pestiensem Ephrem Bagniarim et episcopum Pacharcensem Petrum Lubibraticum¹¹⁵⁴ ad unionem Romanam adduxerit; insuperque hoc praesente rebellionis Hungaricae¹¹⁵⁵ tumultu, quam plurimos eiusdem nationis, cum quibus videlicet continuam suam correspondentiam haberet ad fidelitatem erga Suam caesaream Maiestatem servandam animaverit et persuaserit: nobisque arcana eorundem in incremento servitii caesarei revelaverit, quo suo laudabili zelo et speciali fervore in hodiernum quoque continuo desudat et adlaborat. In cuius robur firmitatemque maiorem huius suae zelosae pietatis et fervoris has nostras proprio sigillo et subscriptione munitas testimoniales eidem duximus extradandas.

Vid.: Franciscus Pollioni vicecancellarius [*nuntiaturae apostolicae*]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 72r

Attestatum (5)

T.: cop. vid.

Exp.: Iosephus Leopoldus Horing¹¹⁵⁶ agens et Caesareo-regiae communitatis Budensis juratus notarius, Theodosius Simeoni de Sokolovicz linguae Illyricae secretarius patriarchalis, Franciscus Bring, Joannes Thomas Pech secretarius Rasciano patriarchalis, Thaim Godefridus chyrurgus caesareus privilegiatus

Dat.: Viennae, 5. (?) Ianuarii 1707

Not.: Nos infrascripti testamur vigore praesentium, quod posteaquam die 28. mensis Ianuarii anni praeteriti 1706 hic Viennae cum Rascianis et Graecis schismaticis et reverendissimo domino Petro Bachich de Lach abbate Beatae Mariae Virginis de Babolsca¹¹⁵⁷, Sacrae caesareae regiaeque Maiestatis consiliario et linguae Illyricae interprete aulico, in certa conversatione fuisset, accidit, uti ii cum iam fato domino abbate de variis, tum etiam religionem Romano-Catholicam concernentibus rebus disputare inceperit; et factum, ut ibidem unus simul existens Graecus presbyter, Gabriel¹¹⁵⁸ dictus, postquam ob utilitatem argumentorum eorundem se iuvare non potuisset, malitiose et ex solo odio erga Sanctam Romanam Ecclesiam cum praedicto domino abbate decertare incepit, quem etiam ad mortem usque sanguinolenter laesit, quo in vulnere per duos menses infirmus decubuit. In cuius fidem quod haec ita in conspectu nostro facta sint, authenticas ex nobis attestatorias praesentes dedimus.

[*aláírások másolatai*]

Quod supradictum dominum abbatem accepto vulnere periculosissimo curavi attestor. Haim Godefridus chyrurgus caesareus privilegiatus

Vid.: Franciscus Pollioni vicecancellarius [*nuntiaturae apostolicae*]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 78

Attestatum (6)

T.: cop. vid.

Exp.: Christianus Augustus¹¹⁵⁹ cardinalis dux Saxoniae

Dat.: Viennae, 31. Martii 1707

Not.: Nos Dei gratia Christianus Augustus Sanctae Romanae Ecclesiae presbyter cardinalis etc. etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod posteaquam ex fide digni testimonii quondam eminentissimi domini cardinalis a Kolonicz¹¹⁶⁰ pia memoriae ecclesiae Strigoniensis archiepiscopi ac regni Hungariae primatis etc. nobis

¹¹⁵⁴ A vlach orthodox érsek, Jefrem Banjanin pesti orthodox püspök és Petronije Ljubibraticé pakráci orthodox püspök.

¹¹⁵⁵ Rákóczi-szabadságharc.

¹¹⁵⁶ Horing József Lipót (Joseph Leopold Horing) ágens, Buda cs. és kir. közösségének jegyzője, Teodoza Simeoni Sokolovicz, illír nyelvű pátriárkai titkár, Franziskus Bring, Johan Tomas Peć (Johan Tomas Peh) pátriárkai szerb titkár, Gottfried Thaim császári orvos.

¹¹⁵⁷ Recte: Babócsa.

¹¹⁵⁸ Gábor (Gabijel) orthodox pap.

¹¹⁵⁹ Keresztély Ágost (Christian August von Sachsen-Zeitz) bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725).

¹¹⁶⁰ Kollonich Lipót bíboros, prímás, esztergomi érsek.

compertum habeamus, qualiter nam reverendissimus dominus Petrus Bachich de Lach, abbas Beatae Mariae Virginis de Babolsca, Sacrae caesareae regiaeque Maiestatis consiliarius et linguae Illyricae interpres, speciali zelo et fervore pro Sacrosanctae Romanae Ecclesiae fideique catholicae incremento in conversione schismaticorum Illyricae nationis etiam frequenter cum maximo vitae suae periculo indefesse et laudabiliter adlaboraverit, idemque dominus abbas praeter alios plurimos, tum ecclesiasticos, tum saeculares, quendam schismaticum archiepiscopum Walachiae, episcopum Pestiensem Ephrem Bagniarim et episcopum Pacharcensem Petrum Lubibratic¹¹⁶¹ ad Ecclesiae Romanae unionem et salvificum Christi ovile adduxerit. Insuperque durante rebellionis¹¹⁶² huius tumultu, quam plurimos eiusdem nationis (cum quibus videlicet continuam suam correspondentiam habebat) ad fidelitatem erga Suam Maiestatem caesaream animaverit atque persuaserit, arcanaque eorundem cum notabili caesarei servitii emolumento sincere revelaverit, talisque suo laudabili zelo quoque continuo adhuc incessanter desudare niteretur. Ob quae fidelia simul ac utilia servitia augustissimae Domui Austriacae totique christianitati praestita, praenuncupatus dominus abbas per altifatam Maiestatem suam Sacratissimam nunc gloriose regnantem propriae manus suae sacratissimae syngraphae et clementissimus recommendatitiis¹¹⁶³ nobis specialiter recommendatus est; praeconceptumque hunc suum propagandae religionis catholicae zelum in novissime praepedita schismatici pseudo-patriarchae re-electione abunde contestatum reddidit, ita quidem, ut veluti primus ac continuus schismaticorum antagonista nobis candide modum adaperverit, quomodo schisma hoc radicibus eliminari, populusque hic aliunde rudis verae orthodoxae¹¹⁶⁴ fidei et Ecclesiae denuo reuniri¹¹⁶⁵ queat; ob quod merito aliis suis consanguineis modo natis ac imposterum nascituris in egregium [fol. 79v] laudis atque commendationis specimen sequelaeque¹¹⁶⁶ incitamentum cedere ac praefulgere possit. In quorum fidem praesentes attestatorias manu nostra subscriptas consuetoque sigillo munitas extra dari fecimus.

Vid.: Franciscus Pollioni vicecancellarius [*nuntiaturae apostolicae*]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 79

Copia litterarum augustissimi Imperatoris piae memoriae Iosephi primi datarum ad cardinalem Saxoniae

T.: cop.¹¹⁶⁷

Exp.: Iosephus I¹¹⁶⁸

Dat.: Viennae, 28 Augusti 1706

Dest.: Christianus Augustus¹¹⁶⁹ cardinalis dux Saxoniae

Not.: Petrus Bahich¹¹⁷⁰ de Lach abbas Babolcensis non modo in aula mea per integrum novennium fidelem linguae Illyricae interpretem egit, aliaque servitia valde proficua in variis occasionibus, imo secretis quoque negotiis ad omnimodam satisfactionem meam praestitit; verum etiam in vinea Domini juxta varias fide dignas attestaciones debito modo hic exhibitas iam per longum temporis cursum assidue laborans, perquam utilem, praesertim vero conversione multorum Haereticorum atque Schismaticorum in non modicum orthodoxae Romano-catholicae fidei incrementum et animarum salutem navavit operam, hisque meritis suis de Sacrosancta Ecclesia domoque mea sibi comparatis se ulterioribus gratiarum signis sane dignum effecit. Quapropter cum modo per nuperam regni Hungariae vicecancellarii comitis de Erdod¹¹⁷¹ promotionem ad

¹¹⁶¹ A vlach orthodox érsek, Jefrem Banjanin pesti orthodox püspök és Petronije Ljubibratic paktáci orthodox püspök.

¹¹⁶² Rákóczi-szabadságharc.

¹¹⁶³ Javított szó.

¹¹⁶⁴ Recte: orthodoxae.

¹¹⁶⁵ Javított szó.

¹¹⁶⁶ Recte: sequeleaeque.

¹¹⁶⁷ A recto oldalon lévő másik dokumentum alatt megtalálható a nunciatura jegyzőjének hitelesítő aláírása, amely alapján a verso oldalon található ugyancsak hiteles másolatként értelmezhető.

¹¹⁶⁸ I. József német-római császár, magyar és cseh király (1705–1711).

¹¹⁶⁹ Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek.

¹¹⁷⁰ Recte: Bachich.

¹¹⁷¹ Erdődy László Ádám magyar királyi alkancellár (1706–1720), pápoci prépost és győri kanonok (1701–1736), nyitrai püspök (1706-tól). BEDY, 453–454; MKL 3 (1997) 218.

episcopatum Nitriensem praepositura Papocz cum canonicatu Jaurinensi vacans existat, perlibenter viderem ut bina haec beneficia dictus abbas, tanquam benemeritus ac aliunde sub Corona mea Hungariae natus, et ad illa de jure canonico capax prae aliis consequenter, prout etiam in hunc finem dilectioni nostra illum omni meliori modo commendandum duxi, et de reliquo eidem uberrimam constantemque propensionem meam caesaream regiam hisce lubens testor.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 72v

Praesentoriae

T.: orig.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Viennae, 24. Aprilis 1716

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 81

Ex audientia SS.mi

T.: orig.

Exp.: [*vacat – Dominicus Rivera*¹¹⁷² *secretarius?*]

Dat.: [*post 24. Aprilis 1716 et ante 7. Decembris 1716*]

Not.: Eminentissimo, e Reverendissimo Signore

Pietro Backick de Lack, già nominato dalla Maestà dell'Imperatore, come Rè D'Vngara, alla Chiesa di Sirmio, del quale però non è seguita mai la spedizione attesa La pur troppo nota misèria di esso Promouendo. Venedo ora similmente dalla stessa Maestà Imperiale; Come sopra, nominato alla Chiesa di Bosnia tassata in Libris Camerae à fiorini 200.; supplica vmilmente L'Eminenza Uostra à degnarsi concedergli la spedizione Gratis per uiam secretam per trouarsi tuttauia quella Chiesa in Partibus Infidelium senza rendite, in conformita¹¹⁷³ che l'han goduta li suoi Antecessori da duè secoli in quà, come si degnarà osseruare dalli qui sotto rifeririti stati. che della Grazia etc.

1600: Per uiam secretam – Aloysius Wilaski

1607: Per uiam secretam – Franciscus Erghely

1610: ut supra – Joannes Telegdini

1631: ut supra – Joannes Tomki

1639: ut supra – Frater Thomas Marnaviz

1670: ut supra – Frater Nicolaus Plumbensis

1703: ut supra – Georgius Patackick de Zaerda¹¹⁷⁴

Vid.: Franciscus Pollioni vicecancellarius [*nuntiaturae apostolicae*]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 82

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 8. Junii 1716

Test.: illustrissimus dominus Prosperus Aloysius de Pastoris nuntii aulae praefectus et reverendus Ignatius Musig eiusdem capellanus¹¹⁷⁵

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 71, 80

¹¹⁷² Domenico Rivera, a Szent Kollégium titkára (1710–1730), később bíboros (1733–1752). DBI 87 (2016) Treccani (2024. április 4.).

¹¹⁷³ Törölt vessző.

¹¹⁷⁴ Újlaky Lajos (Ljudevit Ujlaky, 1600–1604/1605), Ergelics Ferenc (Franjo Ergelski, 1607–1609), Telegdy János (Ivan Telegdi, 1610–1613), Marnavics Tomkó János (Ivan Tomko Mrnavić, 1631–1639), Marnavics Tamás (Toma Mrnjavić OFM, 1639–1645), Pozsegai Miklós OFM (Nikola Ogramić-Olovčić OFM, 1670–1701), Patachich György (Juraj Patačić, 1703–1716).

¹¹⁷⁵ Prospero Luigi de Pastoris és Ignaz Musig káplán.

11. Barkóczy Ferenc

5) 1740 Barkóczy Ferenc szepesi prépost (*praepositus Scepusiensis, Tenagren.*, 1740–1744)

21) 1745 Barkóczy Ferenc egri püspök (*Agrien.*, 1744–1761)

3) 1761 Barkóczy Ferenc esztergomi érsek (*Strigonien.*, 1761–1765)

1. Emericus Tolnay (Tolnaj), quondam Gabrielis filius, presbyter oppidi Tyrnaviae¹¹⁷⁶ Strigoniensis dioecesis, religiosus SJ

[*AAV Arch. Conclista., Processus Consist., 128, fol. 377r*]

1. Sono più di 14 anni, che tengo cognitione del Signore Preposito Francesco Barkoczy de Szala coll'occasione, che io di quel tempo leggevo la Filosofia nell'Vniuersità di Tirnauia, e lui era mio discepolo, onde in questa maniera incominciai a conoscerlo, e trattarlo, come doppo continuai a fare per tre anni, che fù mio discepolo come sopra, e di poi l'hò anche trattato qui in Roma per un'anno, e forse più, imperochè quando qui uenni, lui era Alunno nel Collegio Germanico, et Vngarico, ne gli sono parente in grado alcuno, ne troppo intrenseco, n'Emolo.

2. Egli è natiuo del luogo di Dobra Diocesi d'Agria, come costa dalla di lui fede di battesimo da me ueduta.

3. Per la medesima ragione sò, ch'è nato legittimamente da Cattolici, e Nobili Parenti essendo la di lui Casa conspicua, e ben nota in quelle parti.

4. Si ritroua in età d'anno 30 compiti per essere nato li 15 Ottobre dell'anno 1710, come dalla nominata fede di battesimo.

5. Ch' Egli è Sacerdote sono più di sei anni per essersi ordinato nell'anno 1733, come dalla fede della Ordinatione pure da me ueduta.

6. È molto ben pratico, e uersato nelle funzioni Ecclesiastiche auendole non meno esercitate, che insegnate agl'altri, e di più è assai diuoto, e frequente nell'esercitio de Santissimi Sacramenti.

7. L'ho sempre riconosciuto, e trattato tanto per buon Cattolico, che per degno Ecclesiastico con essersi mantenuto nella purità della fede con molto esempio, et edificatione.

[*fol. 377v*]

8. Hà menato buonissima uita, et è adorno di ottimi costumi, di degna conuersatione, e fama.

9. Nelle sue operationi hà mostrato grauità, prudenza, sauiezza, e capacità.

10. Egli è Dottore di Filosofia, e Sagra Teologia essendosi graduato nella Filosofia nella publica Vniuersità di Tirnauia, e nella Teologia nel Collegio Germanico, et Vngaico di Roma, come apparisce dalla copia autentica del priuileggio spedito dal medesimo Collegio, et in oltre è molto capace, e dotto à poter istruire anche gl'altri, deducendolo dalli studii fatti, e dalli suoi discorsi priuati, e publici.

11. È stato Alunno del Collegio Germanico come ho detto di sopra, di poi Canonico della Catedrale d'Agria, e Paroco della medesima, e presentemente è Preposito della Chiesa Collegiata di San Martino di Scepusio Diocesi di Strigonia, con essersi sempre portato per quanto a me è noto con prudenza, zelo, e sodisfatione commune.

12. Non sò che per parte sua sia mai originato scandolo di sorte alcuna, mentre è stato, come hò detto di sopra esemplare, ne ch'abbia uitio alcuno d'animo, ò di corpo, ò altro Canonico impedimento, per il quale abbia bisogno di dispensa Apostolica per essere promosso Vescouo, e se l'auesse probabilmente lo saperei conoscendolo come sopra.

13. Lo stimo ben degno non solo di essere fatto Vescouo della Chiesa Titolare Tenagren, della quale è stato aggratiato da Nostro Signore, m'anco d'una residenziale, quale credo, che reggerebbe molto bene, quando l'hauesse, per le sue degne qualità gia da me di sopra deposte.

2. Bonfilius Guerrieri SJ, domini Philippi filius, presbyter Firmanus

[*fol. 378r*]

1. Sono da circa dieci anni, che conosco il Signore Preposito Francesco Barkoczy de Szala stante, che lui di quel tempo uenne Alunno a studiare nel Collegio Germanico, et Vngarico di Roma, oue io ero, come pure sono di presente compagno di detto Collegio, e cosi principiai a conoscerlo, e

¹¹⁷⁶ Az eredeti szövegben: Ternaviae.

trattarlo auendo di poi continuato in questa maniera a fare per lo spatio di circa quattro anni, che si trattenne lui nel medesimo Collegio, ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, n'Emolo.

2. Si legge nella di lui fede di battesimo da me ueduta esser Egli nato nel luogo di Dobra Diocesi d'Agria.

3. Sò pure essere Egli nato di legittimo matrimonio da Cattolici, e Nobili parenti, essendo la sua Casa distinta, e cognita in tutto il Regno d'Vngaria.

4. Egli di presente conta anni trenta compiti di sua età per essere nato nell'anno 1710, come dalla fede di battesimo.

5. Egli è stato ordinato Sacerdote dal suo Vescouo d'Agria nell'anno 1733, come ho letto nella fede di lui ordinatione.

6. È ben uersato, e pratico nelle funzioni Ecclesiastiche essendo stato promosso da Superiori del detto Collegio ad esercitare la carica di Maestro di Cerimonia nella pubblica Chiesa di Santo Appollinare di Roma, e di più sò ch'è [fol. 378v] molto diuoto, e fequente nell'uso di Santi Sagramenti, mentre era in Collegio.

7. È stato sempre da me in esso Collegio riconosciuto per un degno Ecclesiastico, e buon Cattolico con essersi conseruato nella purità della fede con tutto l'esempio, et edificatione.

8. Come pure per uomo dotato di buona uita, e degni costumi, di dolce conseruatione, e fama.

9. Egli è uomo graue, prudente, et abile per maneggi Ecclesiastici, siccome hò riconosciuto dalle sue operationi, e dalle relationi uenute dal tempo, che si ritroua in Vngaria.

10. È Dottore di Sagra Teologia con auerne riportato la laurea dal soprannominato Collegio doppo rigoroso Esame secondo il costume del medesimo in tempo che stauo io in detto Collegio, oue hà fatto i suoi studii di Teologia, controuersie, e Sagri Canoni, per lo che è molto à proposito a poter' anche insegnare, et instruire gl'altri essendo tutto ciò a me noto per le ragioni dette di sopra.

11. Doppo terminato li studii in Collegio ritornato in Vngaria uenne promosso Canonico della Catedrale d'Agria, nella quale ancora hà esecitato la cura dell'anime più anni, come hò letto in una fede fatta da quel Vescouo d'Agria, e presentemente ritrouarsi Preposito della Chiesa Collegiata di San Martino in Scepusio Diocesi di Strigonia, e per quanto sò io si è sempre portato con zelo, prudenza, e lode uniuersale.

[fol. 379r]

12. A me non costa, che per parte sua sia mai originato scandalo di sorte alcuna intorno alla fede, costumi, ò dottrina, ne ch'abbia uitio alcuno d'animo, o di corpo, o altro Canonico impedimento, per cui abbia bisogno di dispensa apostolica per essere fatto Vescouo, e se li auesse probabilmente lo saperei per le ragioni dette di sopra.

13. Per quanto lo conosco, et hò deposto di sopra lo giudico degno della Chiesa Titolare Tegagren¹¹⁷⁷ in partibus della quale è stato aggratiato da Nostro Signore, come pure d'un' altra residenziale, quale credo, che reggerebbe molto bene per le buone qualità da me deposte di sopra.

3. Samuel Englmayer abbas sancti Jacobi apostoli et parochus Leuchoviensis

[AAV Arch. Conclst., Processus Conclst., 132, fol. 2v]

1. Ab octodecim circiter annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Barckotzy¹¹⁷⁸ episcopum Tenagrensem, et incepti illum noscere Tyrnaviae occasione studiorum, quibus insimul incumbemus in collegio Tyrnaviensi, a quo tempore saepe saepius sum cum ipso conversatus praecipue in praepositura Scepusiensi. Non sum ipsius con[fol. 3r]sanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Interfui consecrationi ejusdem illustrissimi et reverendissimi domini episcopi Tenagrensi peractae a pie defuncto episcopo Agriensi¹¹⁷⁹ in sua ecclesia cathedrali a quatuor annis circiter.

3. Quartus annus currit¹¹⁸⁰, a quo episcopatum Tenagrense exercet. Causa scientiae, quia fui praesens ipsius consecrationi.

4. Cum sit in partibus infidelium sita ecclesia praedicta non potuit in eadem resedisse.

5. Ex causa superius recensita non potuit ea adimplere, quae in hoc interrogatorio continentur.

¹¹⁷⁷ Recte: Tenagren.

¹¹⁷⁸ Beszúrt c betű.

¹¹⁷⁹ Erdődy Gábor Antal egri püspök: 20)

¹¹⁸⁰ Javított szó.

6. Cum sit coadjutor in spiritualibus illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi Strigoniensis¹¹⁸¹ praesertim in Scepusiensi districtu, solemniter ibi pluries celebravit, ordinationes juxta necessitatum exigentias de mandato praedicti domini archiepiscopi habuit, Confirmationis sacramentum administravit, et duas ecclesias consecravit in eodem districtu et caetera pontificalia exercuit; quibus omnibus functionibus praesens ipsemet fui, cum sim parochus in eodem districtu.

7. Testor, quod a die, quo fuit assumptus ad praeposituram Scepusiensem et in eadem vicariatum generalem exercuit illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi Strigoniensis¹¹⁸², quod clerus maximum incrementum fecerit, vere aedificatus ab exemplari vita, pietate, charitate et prudentia in gubernando ejusdem domini episcopi Tenagensis, qui verbo, et exemplo profuit. Causa scientiae, quia sum parochus in illo districtu et praedicta omnia adverti, de quibus testimonium reddo.

8. Non potuit zelum suum palam facere in exequendis iis, quae enunciantur in interrogatorio, eum ut superius innui Tenagensis ecclesia sita sit in partibus infidelium, assero tamen, quod praecipue in praepositura Scepusiensi muneri suo satisfecerit [*fol. 3v*] zelose in conservandis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus, nec non in vindicandis juribus ac bonis dictae suae ecclesiae, quam ob causam pluries Viennam se contulit, ut negotia praecipue religionis promoveret contra acatholicos in non parvo numero in illo districtu existentes. Causa scientiae, quia haec omnia vidi; quinimo ope etiam mea usus est in nonnullis praedictis negotiis urgentis.

9. Ex conversatione cum ipso habita super materiis theologis, moralibus, canonicis et polemicis, deprehendi ipsum esse versatum in dictis materiis; ideoque pollere sufficienter ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Ex superius dictis, et ex notione praecipua, quam habeo de praedicto episcopo Tenagensi, testor coram Deo dignum esse, qui transferatur ad ecclesiam Agriensem per illustrissimum patrem, et censeo ejus translationem fore ipsi ecclesiae Agriensi utilem et proficuum: tali pacto, quod subjectum magis utile pro eadem administranda in toto nostro regno ad praesens non nosco.

4. Franciscus Petrykowski abbas B.M.V. de Poroszlo (Perosilo), custos et officialis Sandecensis et parochus Igloviensis

[*fol. 5r*]

1. A quatuor annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Barkotzy episcopum Tenagrensem, nimium a die, qua adeptus fuit possessionem praepositurae Scepusiensis, in cuius districtu sum ego parochus; a quo tempore saepe saepius cum ipso sum conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis,¹¹⁸³ non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi tantum ex publica fama, munus consecrationis ipsum suscepisse in civitate Agriensi per pie defunctum episcopum Agriensem¹¹⁸⁴ a quatuor annis circiter.

3. A praedicto tempore suppono, quod sit episcopus ecclesiae Tenagensis.

4. Cum sita sit praedicta ecclesia in partibus infidelium non potuit in eadem residere.

5. Cum non potuerit, ut supra dixi, residere in sua ecclesia, adimplere non potuit contenta in hoc interrogatorio.

6. In praedicta sua ecclesia ex superius allegatis non potuit exercere quae sunt episcopalis dignitatis, vidi tamen in sua ecclesia Scepusiensi, nec non in aliis ecclesiis ejusdem districtus, et etiam in mea parochiali solemniter ipsum pluries celebrantem, Confirmationis sacramentum administrantem, nec non ordinationes de mandato illustrissimi et reverendissimi [*fol. 5v*] domini archiepiscopi Strigoniensis¹¹⁸⁵ habentem; et prout audivi caetera pontificalia exercuit, cum sit coadjutor in spiritualibus et vicarius generalis in toto districtu Scepusiensi.

7. Testari debeo, quod a die, qua fuit assumptus in praeposituram Scepusiensem collegiatae, se gesserit cum tali pietate, charitate et prudentia in gubernando, quod omnes probi ecclesiastici divinam bonitatem admirati sunt, ecclesiam illam, nec non totum districtum providisse tam probo et pio praesule, qui non solum specimen dedit integritatis suae, et prudentiae ac verbo et exemplo profuit; verum etiam

¹¹⁸¹ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

¹¹⁸² Uő.

¹¹⁸³ Javított szó.

¹¹⁸⁴ Erdődy Gábor Antal egri püspök: 20)

¹¹⁸⁵ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

totum se applicuit in extirpandis, evellendisque abusibus, qui irrepserant sub aliorum gubernio. Causa scientiae, quia haec omnia vidi et adverti qua parochus in eodem districtu.

8. De supradicta ecclesia Tenagrensi jam superius innui, quae inserviunt pro responso huic interrogatorio; verum in administranda praepositura Scepusiensis omnia praestitit zelose, quae debuit, non solum in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus, et prout audivi in vindicandis bonis avulsis a sua ecclesia praepositurali, sed etiam in strenue manutenenda sancta nostra religione in eisdem partibus adversus conatus haereticorum in praecitato districtu commorantium.

9. Cum pluries audiverim ipsum loquentem mecum, et cum aliis in mei praesentia de materiis theologiae moralis et sacrorum canonum docte; ita ut omnes miraremur, assero pollere ad praesens ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ut alios docere possit.

10. Ex superius dictis existimo ipsum esse dignum, qui transferatur ad ecclesiam Agriensem per illustrissimum patrem, et prae mea conscientia censeo ejus translationem futuram fore ipsi ecclesiae Agriensi valde utilem et proficua; hocque addere debeo, quod pro zelo in orthodoxa defendenda fide, pares non invenerim in regno Hungariae.

5. Paulus Sikuten canonicus cathedralis Zagrabiensis, protonotarius apostolicus, sacrae theologiae doctor et pro tempore collegii clericorum dioecesis Zagrabiensis Viennae rector

[fol. 7r]

1. A quatuordecim annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Barckotzi episcopum Tenagrensem occasione, qua anno millesimo septingentesimo trigesimo insimul in collegio sancti Apollinaris Romae studiis operam dedimus, ibique per tres annos sum insimul commorati sumus, a quo tempore non nisi anno elapso sum cum ipso conversatus Viennae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi ex testibus fide dignis, quod anno 1741¹¹⁸⁶ fuerit Agriae consecratus per illustrissimum et reverendissimum dominum Gabrielem Erdödy¹¹⁸⁷ episcopum Agriensem defunctum.

3. Colligo ex consecratione ab ipso suscepta anno desuper citato, quod quartus decurrat annus, a quo est episcopus Tenagrensis.

4. Non potuit residere in ecclesia Tenagrensi, quia est sita in partibus infidelium.

[fol. 7v]

5. Ut ad proximum, cum residere non potuerit, non potuit adimplere contenta in hoc interrogatorio.

6. Nec ista potuit adimplere, quia nunquam se conferre ad ecclesiam Tenagrensem, audivi tamen quod pluries in Hungaria, et praecipue in sua praepositura Scepusiensi qua coadjutor in spiritualibus et vicarius generalis illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi Strigoniensis¹¹⁸⁸ ordinationes aliquoties habuerit et Confirmationis sacramentum administraverit, et ipse hic Viennae praeterito anno vidi conferre ordines sacros nonnullis ecclesiis, et vidi per aliquot vices ipsum pontificaliter celebrantem.

7. Audivi ex aliis fide dignis, quod in Scepusiensi districtu in administranda praepositura, quam possidet, et in exercendo generali vicariatu in illis partibus specimen dederit pietatis, charitatis, et prudentiae, nec non maximi zeli erga orthodoxam fidem contra acatholicos ibi commorantes: nec dubito ex praedictis, quin verbo et exemplo profuerit, cum sit praesul morum integritate, et exemplaritate praeditus.

8. Cum nunquam fuerit penes ecclesiam Tenagrensem, non potuit contenta in hoc interrogatorio adimplere; verum a testibus omni exceptione majoribus audivi, quod fuerit vigilans administrator suae ecclesiae Scepusiensis diligenter se gerendo in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus ac bonis omnibus suae ecclesiae, nec non in vindicandis bonis ab eadem sua praepositura Scepusiensi avulsis, prout pariter a nonnullis audivi.

9. Cum in collegio sancti Apollinaris operam dederit cum fructu theologiae speculativae ac polemicae, sicuti sacris canonibus, ibique lauream doctoralem cum laude fuerit assecutus quoad

¹¹⁸⁶ Eredeti kiemelés: szám.

¹¹⁸⁷ Erdödy Gábor Antal egri püspök: 20)

¹¹⁸⁸ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

theologiam speculativam,¹¹⁸⁹ colligo pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ut alios possit docere; fateri tamen debeo, quod a die discessus sui ab alma Urbe, occasionem non habuerim cum ipso de praedictis materiis sermonem instituendi, audivi tamen et effectus probat, quod pro docto viro [fol. 10v] reputetur, cum non solum archiepiscopus Strigoniensis¹¹⁹⁰ verum pie defunctus episcopus Agriensis¹¹⁹¹ locum ipsi dederint in suis consistoriis spiritualibus, ut, sicuti se facto fecit, causas spirituales et ecclesias in eisdem iudicaret.

10. Ex superius dictis, nec non ex notione, quam habeo de iis, quae aggredi intendit pro promovenda orthodoxa religione in dioecesi Agriensi, existimo esse dignum, qui transferatur per sanctissimum patrem ad ecclesiam Agriensem, et censeo ejus translationem futuram fore ipsi ecclesiae Agriensi utilem et proficuum, cum vere sit praesul zelosus, exemplaris et probus.

6. Ignatius Koller episcopus Targensis, coadjutor Veszprimiensis et canonicus Strigoniensis
[AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 485, fol. 5v, sajtó számozás]

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum comitem Barkotzy episcopum Agriensem a viginti et uno anno, cum quamplura¹¹⁹² negotia¹¹⁹³ tractaverim cum ipso. Non sum¹¹⁹⁴ ipsius consanguineus, cognatus, affinis, inimicus, nimium familiaris¹¹⁹⁵, aemulus vel odiosus.

2. Notorietate publica scio ipsum suscepisse munus consecrationis, cum antecedenter¹¹⁹⁶ esset episcopus in¹¹⁹⁷ partibus Tenagensis et fuerit translatus ad episcopatum Agriensem.

[fol. 6r]

3. Ab anno 1745¹¹⁹⁸ scio esse episcopum Agriensem, quod mihi bene constat, cum tunc essem Romae, cum ipse fuit translatus ad ecclesiam Agriensem.

4. Scio ipsum assidue resedissem quantum per officia publica ipsi fuit permissum, eum in Hungaria etiam episcopi abesse debent, ut satisfaciant regiis commissionibus, quod mihi constat tamquam episcopus in eodem regno.

5. Cum maxima ejus comendatione audivi ipsum visitasse dioecesim suam, diligenterque providisse necessitatibus ejusdem, ac mandato et decreta curasse, ut executioni darentur, cum maxima utilitate totius dioecesis, causa scientiae, quia a non nullis¹¹⁹⁹ hoc audivi, qui intererant visitationi.

6. Prout audivi omnia fecit, quae debent a diligenti et zeloso episcopo, et praetendi possunt, ita ut in Hungaria sit unus ex episcopis praecipue laudatus.

7. Scio ipsum ornatum dotibus vere episcopum decentibus, ac dedisse optima specimina pietatis, charitatis et prudentiae in dioecesi sua gubernanda;¹²⁰⁰ ac¹²⁰¹ verbo et exemplo profuisse, quod est notorium in toto Hungaria.

8. Scio cum ita se gessisse, ut parem sibi non habent in defendendis iuribus suae ecclesiae, et conservandis iurisdictionibus spiritualibus et temporalibus hujus dictae ecclesiae Agriensis. Causa scientiae ut supra.

9. Quod scientiam et doctrinam illam ostendit in administratione ejus ecclesiae, ut supra dixi, ita ut omnino meruerit nominari ab aula ad primatiam regni.

10. Ita dignum eum existimo, ut neminem sciam, qui¹²⁰² ipsi iure praeferrere¹²⁰³ potuisset, et censeo eius translationem ipsi ecclesiae Strigoniensi vel maxime utilem profuturam esse, cum stante ipsius zelo et prudentia ea in hac nova dioecesi faciet, quae in Agriensi tanta cum laude gessit.

¹¹⁸⁹ Eredeti kiemelés: ibique lauream [...] speculativam.

¹¹⁹⁰ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

¹¹⁹¹ Erdődy Gábor Antal egri püspök: 20)

¹¹⁹² Javított szó.

¹¹⁹³ Törölt szó következik: debuerim.

¹¹⁹⁴ Javított szó: sub.

¹¹⁹⁵ Beszúrás: nimium familiaris.

¹¹⁹⁶ Beszúrás, törölt szó: jam.

¹¹⁹⁷ Javított szó.

¹¹⁹⁸ Javított szó: 1744; törölt szó következik: usque.

¹¹⁹⁹ Főlért szó; alatta törölt szó: multis.

¹²⁰⁰ Törölt szó következik: hoc.

¹²⁰¹ Nehezen olvasható szó.

¹²⁰² Beszúrt szó.

¹²⁰³ Javított szó.

7. Sigismundus comes Keglevics (Keglivics) ecclesiae Strigoniensis canonicus

[fol. 7v]

1. A decem circiter annis nosco illustrissimum, et reverendissimum dominum Franciscum comitem Barkotzy episcopum Agriensem occasione comitiorum regni, et conversatus cum cum ipso¹²⁰⁴ in aliis civitatibus et propria dioecesi; familia ipsius ac mea habent aliquam remotam attinentiam. Non sum ipsius cognatus, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ex auditu et ex notorietate fuisse consecratum in episcopum, [fol. 8r] cum adhuc esset praepositus in Sepusio, et inde translatus fuisse ad ecclesiam cathedralem Agriensem.

3. Scio ipsum iam a sexdecim circiter annis fuisse translatum ad ecclesiam cathedralem Agriensem, nam anno 1745¹²⁰⁵ sumpserit possessionem illius ecclesiae.

4. Continuo scio ipsum¹²⁰⁶ resedissee in sua ecclesia Agriensi dempto illo tempore, quod propter negotia publica debuit esse in publicis officiis, quod mihi constat tamquam Hungarus.¹²⁰⁷

5. Scio¹²⁰⁸ et audivi ab aliis¹²⁰⁹, ecclesiam et dioecesim visitasse opportuno omnibus necessitatibus occurrisse et providisse, ejusque decreta et mandata debitae executioni demandari curasse, quod in Hungaria est notorium.

6. Scio ipsum saepe solemniter celebrasse, ordinationes habuisse, Confirmationis sacramentum administrasse, caeteraque pontificalia exercuisse et id tanta diligentia, ut nunquo petierit suffraganeum, sed omnia per se ipsum exercuerit.

7. Pietatis, charitatis et prudentiae specimen dedit in gubernando, ac verbo et exemplo profuit, prout constat ex iis, quae fecit pro bono¹²¹⁰ dioecesis et ecclesiae Agriensis.

8. Ex comuni voce prudenter ubilibet et diligenter se gessit in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus et bonis omnibus dictae ecclesiae Agriensis, et de facto illa ecclesia et dioecesis est in meliori statu ab illo tempore, quo suscepit administrationem dioecesis.

9. Ex conversatione habita cum ipso facile dignoscere¹²¹¹ potui, ipsum pollere doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere et instruere, quod est¹²¹² notorium omnibus illis, qui ipsum noscunt.

10. Dignum ipsum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Strigoniensem, quin imo ab omnibus desideratur, et censeo ejus translationem [fol. 8v] ipsi ecclesiae Strigoniensi utilissimam futuram esse stante ipsius zelo, prudentiae, dexteritate in tractandis negotiis tam ecclesiasticis, quam¹²¹³ saecularibus, cum primas regni Hungariae habeat influxum non modo in spiritualibus, sed etiam in temporalibus regni.

8. Georgius Richvaldszky praepositus sancti Stephani de castro Agriensi, archidiaconus Maramarossinesis et ecclesiae Agriensis canonicus

[fol. 10r]

1. Ab anno 45¹²¹⁴ nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum comitem Barkotzy episcopum Agriensem, cum habitassem in eadem civitate. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex fama publica et narratione eorum, qui interfuerunt, consecrationi scio ipsum fuisse consecratum episcopum Tenagriensem cum adhuc esset praepositus collegiatae ecclesiae Sepusiensis, et ex post translatus fuisse ad episcopatum Agriensem.

¹²⁰⁴ Beszúrás: conversatus cum cum ipso.

¹²⁰⁵ Törölt szó következik.

¹²⁰⁶ Törölt szó következik.

¹²⁰⁷ Törölve: , et canonicus ecclesiae Strigoniensis.

¹²⁰⁸ Törölt szó következik.

¹²⁰⁹ Törölt szó következik.

¹²¹⁰ Beszúrás, törölt szó helyett.

¹²¹¹ Nehezen olvasható szó.

¹²¹² Törölt szó következik.

¹²¹³ Javított szó.

¹²¹⁴ 1745.

3. A sexdecim annis ipse est episcopus cathedralis ecclesiae Agriensis, et hoc bene scio tamquam canonicus ejusdem¹²¹⁵ ecclesiae cathedralis¹²¹⁶ et archidiaconus Maramórsiensis.

4. Scio eum continuo in sua dioecesi ressedisse¹²¹⁷, nisi negotia publica et iussa terrae principis alio avocaverint.

5. Scio ipsum visitasse suam ecclesiam¹²¹⁸ et dioecesim tam per se,¹²¹⁹ qua occasione aliquot mille florenorum¹²²⁰ expendit¹²²¹ pro comparanda sacra suppellectili, quam pauperibus ecclesiis distribuit, quam per archidiaconos et vicearchidiaconos. Singulis annis tenentur vicearchidiaconi¹²²² quater¹²²³ suas congregationes habere, semel autem visitare proprium districtum, et referre illustrissimo et reverendissimo ordinario totum statum personarum et ecclesiasticorum, et simul num decreta et mandata facta ab eodem episcopo fuerint data executioni. Et hoc ipsum scio debeam interesse deputationi vicariali, quae debet examinare omnes relationes districtum, quae mittuntur a vicearchidiaconis, et in sequellam¹²²⁴ sub auctoritate episcopi approbata approbantur et emendanda emendantur.

6. Hoc bene mihi constat, cum saepe saepius adfuerim dum ipse solemniter celebraret, confirmaret, ordinationes iuxta necessitatum exigentias haberet, caeterumque pontificalia exercueret, quae omnia per se ipsum exercebat, cum nunquam habuerit episcopos suffraganeos, causa scientiae ut supra.

7. Scio ipsum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse, cum ipsemet vellet omnibus negotiis suae dioecesis praeesse, quod est notorium in dioecesi.

8. Ego ipsemet ex ipsius mandato debui pluro scribere pro defendendis [fol. 10v] conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus iuribus ac bonis dictae ecclesiae Agriensis, adeo ut aliquando incurreret¹²²⁵ etiam aliquorum ministrorum invidiam, quae Deo dante superata fuit per ipsius constantiam, et sic circiter triginta parochiae erectae fuerint de novo, conversio haereticorum promota, disciplina ecclesiae in clero tam saeculari, quam regulari vel restituta vel conservata. De quibus omnibus sum testis oculatus.

9. Ex consortio frequenti habito cum ipso, et ex iis, quae ad cleri populique sui institutionem dixit, scripsit et¹²²⁶ egit, scio eum insigniter excultum esse scientiis ad sublime hoc munus necessariis.

10. Tam ex iis, quae fuit in dioecesi¹²²⁷ Agriensi, quod ex ipsius zelo, prudentia, dexteritate, ex supremi principis terrae favore et gratia dignum ipsum existimo, ut transferatur ad ecclesiam Strigoniensem, et censeo ipsius translationem eidem ecclesiae Strigoniensi utilem et proficuum futuram esse, cum iudicem eadem sedulitate et zelo acturum ea omnia in hoc nova dioecesi, quae in alia, cum tanta laude et fructu egit.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Paulus Kohus¹²²⁸ ecclesiae Dobrensis et filiarum eidem canonicè unitarum parochus

Dat.: Dobrae¹²²⁹, 15. Septembris 1740

¹²¹⁵ Beszúrt szó.

¹²¹⁶ Elmosódva: ecclesiae cathedralis.

¹²¹⁷ Recte: resedisse.

¹²¹⁸ Javított szó.

¹²¹⁹ Beszúrás [fol. 10v]: qua occasione aliquot mille florenorum expendit pro compranda sacra suppellectili, quam pauperibus ecclesiis distribuit.

¹²²⁰ Törölt szavak következnek: pauperibus ecclesiis.

¹²²¹ Törölve (sortörés miatt): sacram.

¹²²² Javított szó.

¹²²³ Beszúrt szó.

¹²²⁴ Recte: sequelam.

¹²²⁵ Javított szó.

¹²²⁶ Beszúrás.

¹²²⁷ Beszúrt szó, alatta törölve: ecclesia.

¹²²⁸ Kohus Pál dobrai plébános.

¹²²⁹ Dobra (ma Nagydobra, Dobrá nad Ondavou; ma Nagykőpatak, Kvakovce része).

Bapt.: [?]¹²³⁰, 15. Octobris 1710 natus et baptizatus Joannes Polanyi¹²³¹ parochus Dobrensis
Par.: comes Franciscus Barkoczy de Szala et Juliana Zicsi¹²³²
Patr.: Michael Szentivanyi de Eadem, comitatus Zempleniensis vicecomes et ejus conthoralis Julianna Mariasi¹²³³
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 117, fol. 111

De ordinibus

T.: orig.
Exp.: Gabriel Antonius comes Erdődy¹²³⁴ episcopus Agriensis
Dat.: Agriae, 13. Octobris 1740
Ord.: [*Ibidem?*, *idem?*], 1726 Sabatho Sancto [=20. Aprilis 1726] primam tonsuram et quatuor minores; [*ibidem*, *idem*] (susceptis jam antea Romae subdiaconatu et diaconatu), in cathedrali ecclesia Agriensi, 15. Octobris 1733
Not.: Michael Ambrosovszky¹²³⁵ a latere capellanus et consistorialis
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 117, fol. 112

De doctoratu

T.: cop. vid.
Exp.: Franciscus Martini¹²³⁶ SJ, CGU rector
Dat.: Romae, 14. Aprilis 1733
Grad.: dr. theol., 14. Aprilis 1733
Vid.: Agriae, 12. Octobris 1740, Martinus Szabó¹²³⁷ venerabilis capituli cathedralis ecclesiae Agriensis juratus notarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 117, fol. 114–116

De beneficiis (Tenagren.)

T.: orig.
Exp.: Frater Emericus¹²³⁸ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Posenii, 6. Novembris 1740
Not.: Quod praepositura collegiatae ecclesiae divi Martini in Scepusio ad dioecesim Strigoniensem spectans et sub potestate mea ordinaria existens, in singulos annos ad minimum mille ac ducentorum scutorum Romanorum fructum ferat, hisce amni meliori, quo possum, modo testatum facio.
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 117, fol. 113

Professio fidei (Agrien.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 8. Januarii 1745
Test.: domini Josephus Orceolo et Nicolaus Martinez, N.A. nobiles familiares¹²³⁹
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 132, fol. 8–9

Praesentatoriae (Agrien.)

¹²³⁰ A közvélekedés szerint Barkóczy Ferenc Csicsván (Podčičva) született, eszerint azonban a mai Nagydobrán vagy valamelyik filiáján születhetett, vélekedésünk szerint Trepecen (Trepec), amely Barkóczy-birtok és Nagydobra filiája volt. Az MKL szerint Tavarna (Tovarné) Barkóczy születési helye, amely a közelben van ugyan, de más plébániához tartozik.

¹²³¹ Polányi János dobrai plébános.

¹²³² Barkóczy Ferenc gróf és Zichy Julianna grófnő. NAGY 1 (1857) 196–199, 12 (1865) 372.

¹²³³ Szentiványi Mihály, Zemplén vármegye főispánja és hitvese, Máriássy Julianna. Vö. NAGY 10 (1863) 630.

¹²³⁴ Erdődy Gábor Antal egri püspök: 20)

¹²³⁵ Ambrosovszky Mihály, később egri kanonok (+1792). NAGY 1 (1857) 31–32; MKL 1 (1993) 211.

¹²³⁶ Francesco Martini, a CGU rektora (1731–1734). STEINHUBER 2 (1906) 151.

¹²³⁷ Szabó Márton egri káptalani jegyző.

¹²³⁸ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

¹²³⁹ Giuseppe Orceolo és Nicola Martinez, az apostoli nuncius nemes familiárisai.

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 8. Decembris 1744
Vid.: Viennae, 8. Ianuarii 1745, Bernardus Koncsek¹²⁴⁰ de Dvorecz Sacrae regiae Majestatis cancellariae aulico Hungaricae expeditor et concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 422

Praesentoriae (Strigonien.)

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 13. Maii 1761
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 485

Professio fidei (Strigonien.)

T.: orig.
Dat.: 28. Maii 1761
Test.: reverendi domini Ludovicus Preti et Pius Fabri¹²⁴¹ presbyteri saeculares
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 452

12. Batthyány Ignác

96) 1780 Batthyány Ignác erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1780–1798)

1. Josephus Zábrátzky (Zábrátzki, Zabratzki) archidiaconus de Pankotta, cathedralis ecclesiae Agriensis canonicus

[AAV Arch. Concl. Consist., *Processus Consist.*, 181, fol. 440v]

1. Nosco perbene quaestionatum dominum comitem nominatum episcopum Transylvaniae jam a 14 annis, nec tamen eidem sum seu consanguineus, seu cognatus, seu denique affinis, nec alia familiaritate junctus, quam quae requiritur inter membra ejusdem collegii; unde non sum eidem seu inimicus, seu aemulus seu odiosus.

2. Scio suam excellentiam in hereditario familiae suae castro Nemeth¹²⁴²-Újvár¹²⁴³ nuncupato dioecesi Jaurinensi in Hungaria adiacente natum esse. Causa scientiae sunt coram me productae litterae baptismales ac publica notorietas.

3. Scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus. Causa scientiae sunt, ut ad punctum secundum.

4. Scio eundem non tantum trigesimum aetatis annum explevisse, sed et quadragesimum jam attigisse. Causa scientiae sunt praeattactae litterae baptismales.

5. Scio eum in sacris Subdiaconatus, Diaconatus ac Presbyteratus ordinibus ab annis jam 16 esse constitutum. Causa scientiae sunt coram me productae litterae testimoniales super singulis praespecificis sacris ordinibus.

6. Scio eum in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinis presbyteratus diligenter et exemplariter esse versatum. Causa scientiae est diuturna et fere quotidiana experientia. Credo autem eundem in exercitio etiam aliorum sacrorum ordinum Romae versatum fuisse, fervor autem in cultu divino persuadet eundem et in susceptione sacramentorum frequentem exstitisse.

7. Scio eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse. Causa scientiae sunt diuturna experientia ac cognitus mihi ejusdem dilatandae orthodoxae religionis zelus studiumque convertendi animas haeresi infectas.

¹²⁴⁰ Koncsek Bernát magyar udvari kancelláriai tisztviselő (1737–1763). Vö. OLGA KHAVANOVA, *Koncsek Bernát kancelláriai tanácsos személyisége a magánlevelek és a hivatali ügyiratok fényében*, Turul 90 (2017/1) 12–15.

¹²⁴¹ Ludovico Preti és Pio Fabri áldozópapok.

¹²⁴² Javított szó.

¹²⁴³ Arch. Nunz. Vienna: Németh-Újvár.

8. In his eundem excellere scio, tum quod longo tempore eidem convivens expertus sum, tum quod per alios has ejusdem insignes virtutes celebrari audiverim.

9. Scio, quas ejus qualitates cognovi tam in conversationibus, quam confectis per eum arduis negotiis.

[fol. 441r]

10. Scio eundem Romae in collegio Germanico-Hungarico theologiae et juri canonico eam dedisse operam, ut insignem sibi laudem, singularemque commendationem comparaverit et gradum doctoratus obtinuerit, prout vidi in privilegio originali mihi exhibito. Insuper eundem vere ea doctrina pollere testificor, quae in episcopo requiritur, ut alios docere possit. Id quod experientia me docuit et praestiti per eum labores eruditaque opera perhibent.

11. Scio eundem et ante et post adeptam in cathedrali ecclesia Agriensi canonici dignitatem animabus indefessa diligentia servivisse; officio vero canonici, postea cantoris ac tandem praepositi majoris in eadem ecclesia; seu quoad doctrinam, seu prudentiam, integritatem et mores ad plenum omnium contentum satisfecisse. Causa scientiae est mea diuturna et quotidiana experientia.

12. Ad meam notitiam horum nihil pervenit.

13. Quam maxime idoneum et dignissimum existimo, censeoque promotionem ipsius ecclesiae Transylvaniensi utilissimam et maxime proficuum esse futuram. Tum quod singulares ejusdem animi dotes mihi perspectae sint, tum praecipue quod iudicio augustae dominae ac commentatione suae excellentiae domini comitis et episcopi Agriensis¹²⁴⁴ pro tali agnitus sit.

2. Josephus Nováky (Novaky) cancellarius Agriensis

[fol. 441r]

1. Omnino nosco suam excellentiam comitem Ignatium de Batthyan¹²⁴⁵ cathedralis ecclesiae Agriensis praepositum majorem et canonicum quam optime ab annis novem. Non sum autem illius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natum scio in gentilitio castro Nemeth-Uj-vár¹²⁴⁶. Causa scientiae est certitudo ex alterius relatione acquisita.

[fol. 441v]

3. Scio ipsum esse natum ex legitimo matrimonio, honestis item et catholicis parentibus; causa scientiae est, quod tam comitem genitorem ejus praecellenti in Hungaria dignitate conspicuum supervixerim, quam et zelum illius in catholicae religione narrari, prout et genitricis comitissae singularem pietatem laudari audiverim.

4. Annos aetatis numerat prope quadraginta, hinc scio explevisse praefatum dominum comitem annum trigesimum. Causa scientiae est, quod jam ab annis quatuordecim Agriensis ecclesiae canonicum agat, et jam antea duobus fere annis sacrum presbyteratus ordinem Romae suscepit.

5. Secundum praemissa scio eundem comitem ab annis circiter sexdecim in sacro Presbyteratus ordine esse constitutum. Causa scientiae est praemissa supputatio annorum.

6. Scio in omnibus ordini suo convenientibus functionibus ecclesiasticis et exercitio ordinum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum. Causa scientiae est, frequens per nove annos exempla cum gaudio mirabamur.

7. Scio etiam suam excellentiam vixisse catholice et in puritate fidei permansisse. Causa scientiae est, summa in rebus fidei vigilantia, sacrarum legum custodia, exhibita Romanae Ecclesiae reverentia fervor denique, quo haereticos damnationi eripere ac Christo lucri facere satagebat in tantum, ut apostolici zeli clarum exemplar se exhibuerit, ad sufferendos denique converti metuentium obices egenus non semel factus sit.

8. Actio omnis laudati comitis innocentiam vitae ejusdem testatur moribus et conversatione sua laudabilem et cunctis gratum se exhibuit, virtutum enim ubique sparsit odorem, hinc et famae optimae audit. Causa scientiae est, quotidiana fere experientia, vox populi et dioecesis Agriensis.

9. Et gravitatem et firmam prudentiam et facilem rerum usum prae se ferre eundem scio. Causa scientiae est, propria in templo, consensu, foris et domi experientia, sapienter deprompta in sacris conventibus judicia, maxima in causis tam religionis, quam publici tractata negotia.

¹²⁴⁴ Eszterházy Károly egri püspök: 22)

¹²⁴⁵ Arch. Nunz. Vienna: Batthyán.

¹²⁴⁶ Arch. Nunz. Vienna. Németh-Új-Vár.

10. Scio insignitum esse gradu in sacra theologia, dum in Urbe qua collegii Hungarico-Germanici ad sanctum Apollinarem alumnus studia theologica cum laude finivisset. Doctrina tanta pollet, quanta episcopo necessaria est, ut alios docere queat. Causa scientiae est, prudentum omnium opinio et laudes, quibus praefatum comitem prosequuntur, quas et ipse ex Urbe allatae litterae complectuntur.

11. Scio in dignitatibus cantoris et praepositi cathedralis ecclesiae Agriensis constitutum fuisse, et in hac etiam utraque dignitate tam ad populum pro concione dixisse, quam in sacro poenitentiae tribunali infirmorum visitatione, sacramentorum administratione assiduum fuisse, omniaque prudenter ac accurate gessisse. Causa scientiae est experientia mea, laudes et testimonia aliorum.

[fol. 442r]

12. Nihil horum scio, sed e contra laudabilia quaeque et exemplis plena expertus sum, nihil enim fecit, quod mali de se scientiam in me causasset.

13. Quod humile iudicium meum attinet, existimo ad bene regendam ecclesiam Albensem excellentissimum dominum comitem Ignatium de Batthyán dignum et idoneum esse, illiusque promotionem eidem ecclesiae Albensi in Transylvania utilem et proficuum futuram esse, quod ob praeclaras suae excellentiae virtutes, insignem scientiam ac indefessos labores existimo.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: P. Hugolinus Mladosevics¹²⁴⁷ ordinis sancti patris nostris Francisci guardianus

Dat.: Németh-Ujvári¹²⁴⁸, 26. Novembris 1763

Bapt.: [Ibidem], 1741. június 30. natus baptizatusque, P. Casparus Vuketics¹²⁴⁹ ordinis sancti Francisci p.t. guardianus loci

Nom.: Ignatius Aloysius Xaverius Joannes Antonius

Par.: Emericus a comitibus de Battyán et Anna Maria a comitibus de Saur¹²⁵⁰

Patr.: Andreas Válovsky et Veronica ejus consors¹²⁵¹

Not.: [...] dominum comitem Ignatium Aloysium Xaverium Joannem Antonium e comitibus de Battyán perpetuum in Németh-Ujvár, abbatem sancti Georgii militis et martyris de Ják [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 570¹²⁵²

De ordinibus minoribus

T.: orig.

Exp.: Franciscus e comitibus Zichy¹²⁵³ episcopus Jauriensis

Dat.: Jaurinii, 21. Novembris 1763

Ord.: [Idem] in capella arcis nostrae Jaurinensis, 24. Augusti 1759

Not.: Carolus Josephus Scharlach¹²⁵⁴ cathedralis ecclesiae Jaurinensis a latere canonicus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 570¹²⁵⁵

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.

Exp.: Marcus Antonius cardinalis Columna¹²⁵⁶ vicarius generalis

¹²⁴⁷ Mladosevics Hugolin (Hugolin Mladošević) OFM, németújvári ferences házfőnök.

¹²⁴⁸ Némethújvár (Güssing).

¹²⁴⁹ Vuketics Gáspár (Gašpar Vučetić) OFM, németújvári ferences házfőnök.

¹²⁵⁰ Batthyány Imre (1701–1774) gróf és Anna Maria von Saurau grófnő. NAGY Pótlék kötet (1868) 111–112; WISSGRILL, 315; Saurau Rajmund gróf 1785-ban kapott magyar indigenátust. *Libri Regii* 53.140.

¹²⁵¹ Válovsky András (Andrej Valovsky, Vaľovský) és hitvese, Veronika.

¹²⁵² Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 445–446. Hitelesítette: Csiki Marcell, a Collegium Urbanum növendéke, apostoli főjegyző (dátum és pecsét nélkül).

¹²⁵³ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

¹²⁵⁴ Scharlach Károly győri kanonok (1762–1808) BEDY, 466.

¹²⁵⁵ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 447–448. Hitelesítette: Csiki Marcell, a Collegium Urbanum növendéke, apostoli főjegyző (dátum és pecsét nélkül).

¹²⁵⁶ Marcantonio Colonna bíboros (1759–1793), római általános helynök (bíboros vikárius, 1762-től). DBI 27 (1982) 383–385.

Dat.: Romae, 28. Martii 1764
Ord.: [*Idem, ibidem*] in sacrosancta Lateranensi basilica, 17. Martii 1764
Not.: Domenicus Jordanus¹²⁵⁷ archiepiscopus Nicomediensis, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori¹²⁵⁸ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 570¹²⁵⁹

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Marcus Antonius cardinalis Columna¹²⁶⁰ vicarius generalis
Dat.: Romae, 9. Maii 1764
Ord.: Joannes Lercari¹²⁶¹ archiepiscopus Hadrianopolitanus, Romae in privato suae habitationis sacello, 29. Aprilis 1764
Not.: Domenicus Jordanus¹²⁶² archiepiscopus Nicomediensis, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori¹²⁶³ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 570¹²⁶⁴

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Marcus Antonius cardinalis Columna¹²⁶⁵ vicarius generalis
Dat.: Romae, 18. Junii 1764
Ord.: [*Idem, ibidem*] in sacrosancta Lateranensi basilica, 16. Junii 1764
Not.: Domenicus Jordanus¹²⁶⁶ archiepiscopus Nicomediensis, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori¹²⁶⁷ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 570¹²⁶⁸

De doctoratu

T.: orig.
Exp.: Franciscus Maria Turconi¹²⁶⁹ SJ, CGU rector
Dat.: Roma, 18. Martii¹²⁷⁰ 1766
Grad.: [*Idem*], Dr. theol.
Not.: Igantius Salesius [*sic!*] comes de Battyán¹²⁷¹
Vid.: Antonius Gaudenzi¹²⁷² causarum curiae eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis vicarii almae Urbis notarius publicus¹²⁷³

¹²⁵⁷ Domenico Giordani, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1759–1773). DEL RE, 67.

¹²⁵⁸ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdittione*, 99.

¹²⁵⁹ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 449–450. Hitelesítette: Csiki Marcell, a Collegium Urbanum növendéke, apostoli főjegyző (dátum és pecsét nélkül), 99.

¹²⁶⁰ Marcantonio Colonna bíboros, általános helynök. DBI 27 (1982) 383–385.

¹²⁶¹ Giovanni Lercari címzetes hadrianopoliszi érsek (1760–2767), később genovai érsek (1767–1802).

¹²⁶² Domenico Giordani vicesgerens. DEL RE, 67.

¹²⁶³ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

¹²⁶⁴ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 451–452. Hitelesítette: Csiki Marcell, a Collegium Urbanum növendéke, apostoli főjegyző (dátum és pecsét nélkül), 99.

¹²⁶⁵ Marcantonio Colonna bíboros, általános helynök. DBI 27 (1982) 383–385.

¹²⁶⁶ Domenico Giordani vicesgerens. DEL RE, 67.

¹²⁶⁷ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

¹²⁶⁸ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 453–454. Hitelesítette: Csiki Marcell, a Collegium Urbanum növendéke, apostoli főjegyző (dátum és pecsét nélkül).

¹²⁶⁹ Francesco Turconi SJ, a CGU rektora (1749–1767). STEINHUBER 2 (1906) 151.

¹²⁷⁰ A ró mába küldött példányon helytelenül május szerepel.

¹²⁷¹ Batthyány József esztergomi érsek: 4)

¹²⁷² Antonio Gaudenzi, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1765–1768). *Repertorio*, 108.

¹²⁷³ Rövidítésből kiegészített titulus.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 570¹²⁷⁴

Praesentoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 28. Junii 1780

Vid.: Marcellus Csiki¹²⁷⁵ protonotarius apostolicus, [*sine datum*]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 570¹²⁷⁶

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 17 Julii 1780

Test.: reverendi domini Joannes Paulus Profili et Anicetus Illomei¹²⁷⁷ sacerdotes

Not.: Josephus Braunizer de Braunthall¹²⁷⁸ sacrae theologiae doctor, notarius apostolicus juratus et sacrae nuntiaturae vicecancellarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 463–464

13. Batthyány József

92) 1759 Batthyány József erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1759–1760)

76) 1760 Batthyány József kalocsa-bácsi érsek (*Colocen. et Bachien.*, 1760–1776)

4) 1776 Batthyány József esztergomi érsek (*Strigonien.*, 1776–1799, 1778 bíboros)

1. Nicolaus Muszka SJ, sacerdos, sacrosanctae theologiae doctor et professor

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 148, fol. 293r]

1. A novem annis nosco reverendum perillustrem dominum Josephum comitem de Battiani praepositum ecclesiae collegiatae Poseniensis ad sanctum Martinum, cum essem Tyrnaviae et etiam Viennae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum esse natum Viennae Austriae ex fide baptismali, quam vidi.

3. Scio natum esse ex legitimo matrimonio atque nobiles et catholicis parentibus, cum pater ipsius sit palatinus Hungariae.

4. Scio ipsum esse in aetate 33 annorum, cum natus fuerit anno 1727, uti constat ex eadem fide baptismali.

5. Scio ipsum fuisse promotum ad presbyteratum anno 1751 ab episcopo Jaurinensi¹²⁷⁹, cum viderim formatas ordinationis.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum [fol. 293v] bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum constat mihi toties celebrasse in nostra ecclesia Tyrnavyensi et etiam alibi.

7. Quantum ego scio et¹²⁸⁰ audivi ab aliis, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Constat mihi ex conversatione habita cum ipso et etiam ex fama, praeditum esse innocentia vitae ac bonis moribus.

¹²⁷⁴ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 457–462. Hitelesítette: Csiki Marcell, a Collegium Urbanum növendéke, apostoli főjegyző (dátum és pecsét nélkül).

¹²⁷⁵ Csiki Marcell apostoli főjegyző (dátum és pecsét nélkül).

¹²⁷⁶ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 455–456. Hitelesítette: Csiki Marcell, a Collegium Urbanum növendéke, apostoli főjegyző (dátum és pecsét nélkül).

¹²⁷⁷ Giovanni Profili és Aniceto Illomei áldozópapok.

¹²⁷⁸ Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes. Arch. Nunz. Vienna: Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató.

¹²⁷⁹ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

¹²⁸⁰ Elmosódott szó.

9. Est certe vir gravis prudens et usu rerum praestans, cum tam defunctus archiepiscopus Strigoniensis¹²⁸¹, quam capitulum cathedrale plures dederint ipsi commissiones in negotiis gravibus, in quibus tractandis laudabiliter se gessit, quod mihi constat cum essem Tyrnaviae ac etiam Viennae.

10. Scio nullum suscepisse gradum nec in jure canonico, nec in sacra theologia. Scio tamen dedisse operam theologiae Tyrnaviae duobus annis, de jure canonico non mihi constat; et suppono habere doctrinam sufficientem, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, cum saepius catecheses haberet, et etiam publicas contiones ac etiam commissiones in materia religionis in regno Hungariae, in quibus laudabiliter et cum utilitate fidei se gessit, quod ex fama publica in Hungaria est notum.

11. Scio ipsum prius fuisse canonicum Stigoniensem et archidiaconum Barchiensem, item praepositum capituli de Castroferreo, et ibidem vicarium episcopi Jaurinensis ac etiam causarum auditorem generalem, modo est praepositus collegiatae ecclesiae sancti Martini Posenii.¹²⁸² Fuit etiam antea praefectus seminarii cleri saecularis Tyrnaviae et defuncti primatis Hungariae assessor consistorialis; et quantum ego scio et audivi tam in beneficiis ecclesiasticis, quam in officiis bene et laudabiliter se gessit.

[fol. 294r]

12. Nec scio, nec audivi publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat, neque audivi ab aliis aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Transylvaniensem et dignum, qui ad illam promoveatur, et ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse propter ipsius zelum, vitam exemplarem et dexteritatem in tractandis negotiis et etiam distinctionem familiae in Hungaria, qua qualitates erunt utiles pro ecclesia catholica Transylvaniae, cum ibi variae sectae liberum habeant exercitium.

2. Amandus Perschl OSB, monasterii B.M.V. vulgo Scotorum Viennae professus et pro tempore superior et parochiae administrator ibidem

[fol. 294r]

1. A quindecim circiter annis nosco reverendum perillustrem dominum Josephum comitem de Battyani praepositum ecclesiae collegiatae ad sanctum Martinum Posenii, cum ipse esset Viennae in studiis. Non sum ipsius consanguineus, [fol. 294v] cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est Viennae in parochia sancta Maria ad Scotos, ubi ego sum actualiter parochus.

3. Ex libris parochialibus apud me existentibus scio esse ex legitimo matrimonio atque ex nobilibus et catholicis parentibus, scilicet excellentissimo Ludovico comite de Battyani pro nunc palatino Hungariae et excellentissima conjuge Theresia nata comitissa de Kinski.

4. Scio ipsum natum esse anno 1727 in mense Januarii et baptizatum die trigesima, adeoque incepisse annum 33, quod scio ex iisdem libris baptismalibus.

5. Scio ipsum esse in ordinibus majoribus constitutum, cum presbyteratum susceperit anno 1751 ab episcopo Jaurinensi, ut vidi ex ipsius formatis.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, quod potui advertere cum celebravit in nostra ecclesia saepius privatim et solemniter etiam in festo sancti Benedicti.

7. Ex frequenti conversatione habita cum ipso assero semper catholice vixisse ac in fidei puritate permansisse, quod etiam est notorium.

8. Quantum ego adverti et audivi ab aliis, scio ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et talem, qualem decet esse ecclesiasticum.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, cum in commissionibus ipsi datis tam ab archiepiscopo Strigoniensi¹²⁸³, quam ab episcopo Jaurinensi¹²⁸⁴ vel visitandi partem dioecesis vel tractandi alia gravia negotia religionis, laudabiliter omnino se gesserit.

¹²⁸¹ Csáky Miklós esztergomi érsek: 2)

¹²⁸² Esztergom, Barcs., Vasvár, Győr és Pozsony.

¹²⁸³ Csáky Miklós esztergomi érsek: 2)

¹²⁸⁴ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

10. Non mihi constat aliquo gradu in sacra theologia vel jure canonico esse insignitum, scio tamen dedisse operam studio [fol. 295r] theologiae per duos annos Tyrnaviae, et ex discursu iudico pollere tali doctrina, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere.

11. Ex testimoniis datis tam a capitulo Strigoniensi sede vacante, quam ab episcopo Jaurinensi scio ipsum fuisse designatum archidiaconum et visitatorem partis illarum dioecesium. Fuit etiam vicarius generalis Castriferrei dioecesis Jaurinensis. Visitavit etiam ex commissione archiepiscopi Strigoniensis nostram abbatiam Telekiensem¹²⁸⁵, et in omnibus commissionibus cum omni prudentia et laude se gessit.

12. Nec audivi, nec adverti unquam aliquod publicum scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec pariter mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ab bene regendam ecclesiam Transylvaniensem et dignum, qui ad illam promoveatur et censeo eius promotionem eidem ecclesiae Transylvanensi utilem et proficuum futuram esse propter zelum, pietatem, prudentiam ac in tractandis negotiis dexteritatem et etiam propter familiae distinctionem, unde ecclesia illa incrementum aliquod poterit colligere.

3. Adalbertus Somlyai de Csik Somlyo (Somlyni de Frit Somlyo) S.c.r.a.M. consiliarius aulico Transylvanicus

[AAV Arch. Concist., Processus Concist., 149, fol. 90r]

1. A sex annis circiter nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Josephum a Battyán episcopum Transylvaniensem hic Viennae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio consecrationis munus suscepisse, cum interfuerim hic Viennae in ecclesia sancti Petri¹²⁸⁶.

3. Tantum per annum fuit episcopus ecclesiae Transylvanensis, et hoc scio tamquam consiliarius in cancellaria Transylvanica per quam emanaverit nominatio regia.

[fol. 90v]

4. Post consecrationem perexit ad suam dioecesim in Transylvaniam et ex relationibus scio illuc pervenisse.

5. Statim ac venit, debuit intervenire comitiis Transylvaniae, quibus terminatis redux ad propriam cathedralem incoepit intimare visitationem dioecesis et in mense Majo aliquam partem peregit; et hoc scio ex speciali relatione mihi data ab uno ex illis, qui erat ad latus ipsius.

6. Scio ex relationibus plurimis omnia exercuisse, quae sunt ordinis episcopalis administrando sacramentum Confirmationis, concionando, catechizando, caeteraque pontificalia exercendo et etiam aliquot Arianos¹²⁸⁷ ipsemet baptizavit.

7. Ex ipsismet relationibus, quae venerunt ex officio ad istam cancellariam Transylvaniae scio prudenter tractasse ea omnia, quae in manus ipsius influebant; et ex relatione aliorum simul pietatis et charitatis dedisse specimen, verbo et exemplo sublevando pauperes eleemosinis et etiam succurrendo operariis in medio haereticorum; quin imo statuit duos missionarios, qui instruerent plebem in rudimentis fidei et curarent pro posse haereticorum conversionem.

8. Pro parvo tempore, quo ipse est in Transylvania prudenter omnino et diligenter se gessit in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus ac bonis omnibus dictae ecclesiae Transylvanensis, cum viderim illas instructiones, quas ipse spargendas proposuit in tota dioecesi pro instructione parochorum et populi.

9. Ex conversatione habita cum ipso et ex ipsius operibus iudico ipsum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, qualem exemplo docuit in Transylvania.

[fol. 91r]

10. Dignissimum existimo ipsum, qui transferatur ad ecclesiam archiepiscopalem Coloczensem, et censeo ejus translationem utilem et proficuum futuram esse eidem ecclesiae Coloczensi, et certe ecclesiae Transylvaniae ipsius translatio displicere debet propter specimina iam data in ecclesia illa Transylvanensi optimi pastoris, quod est notorium.

¹²⁸⁵ Szent Istvántól nevezett telki apátság.

¹²⁸⁶ Szent Péter-templom (Peterskirche), Bécs.

¹²⁸⁷ Valójában unitáriusokat.

4. Franciscus Bándi de Szekely-Udvarhely (de Kekely-Udvarzelly) consiliarius regius Transylvanicus aulicus

[fol. 91r]

1. Nosco ipsum illustrissimum et reverendissimum dominum Josephum a Battyán episcopum Transylvanicum a pluribus annis, et praecipue a quo factus est episcopus Transylvanicus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse hic Viennae in ecclesia sancti Petri¹²⁸⁸, cum hoc mihi fuerit relatum ab iis, qui interfuerunt ipsius consecrationi peractae per modernum archiepiscopum Viennensem.

[fol. 91v]

3. Anno elapso fuit promotus ad ecclesiam Transylvanicam, et in mense Augusto venit in Transylvaniam, ubi pariter ego eram ex commissione regia.

4. A quo consecratus episcopus assidue resedit in Transylvania.

5. Scio ipsum incoepisse visitationem dioecesis, et pro parte hoc parvo tempore providisse et occurrisse necessitatibus ecclesiarum et populi catechizando, concionando, proemia distribuendo, dando elemosinas pro resarciendis pauperibus ecclesiis; et hoc scio ex relationibus, quae venerunt ad cancellariam hanc Transylvaniae et etiam ad particulares personas.

6. Ex iisdem relationibus constat ordinationes solemniter habuisse, solemniter celebrasse, Confirmationis sacramentum occasione visitationis administrasse, caeteraque pontificalia exercuisse, statuit etiam duos missionarios ex Societatis Jesu, ut in dioecesi missiones faciant, populum instruant curantque haereticorum conversionem.

7. Pro tempore, quo ego fui in Transylvania, adverti pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse, quod etiam idipsum audivi ab aliis post meum discessum.

8. Pro illo parvo tempore dedit certe specimina de ipsius zelo in defendendis, conservandis et regendis juribus spiritualibus et temporalibus, ac bonis omnibus dictae ecclesiae Transylvanicae, et vidi etiam instructionem, quam curavit publicari pro visitatione dioecesis, ubi erant plurima puncta certe salutaria pro bono ecclesiae et populi.

9. Ex publica fama et ex conversatione habita cum ipso iudico ipsum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, [fol. 92r] ut possit alios docere, quam etiam ostendit in publicis concionibus et in catechesi facta ad populum; quod etiam est notorium.

10. Dignum existimo, ut transferatur ad ecclesiam archiepiscopalem Colocensem, et censeo ejus translationem utilem et proficuum futuram esse propter ipsius pietatem, zelum, prudentiam, natalium splendorem aliasque virtutes, quae ipsum ornant et dignum reddent quacumque altiori promotione.

5. Antonius Gaslevics metropolitanae ecclesiae Colocensis magister canonicus, sacrosanctae theologiae doctor et sanctae sedis consistorialis assessor

[AAV Arch. Concl., Processus Concl., 172, fol. 83v]

1. Nosco celsissimum ac reverendissimum dominum archiepiscopum Colocensem comitem Josephum a Battian, qua praelatum meum gratiosissimum ab annis quindecim, nullo autem consanguinitatis, cognationis aut affinitatis nexu sum illi conjunctus, minus illius familiaris, inimicus, aemulus aut odiosus.

2. Constat mihi ex fide digna relatione eundem consecrationis munus suscepisse ab excellentissimo domino episcopo Jaurinensi comite Francisco Zichy¹²⁸⁹ Viennae in ecclesia sancti Petri¹²⁹⁰.

3. Rexit ecclesiam Colocensem qua archiepiscopus annis quindecim, quo spatio perdurante sub gubernio ejusdem, qua canonicus metropolitanae ecclesiae Colocensis constitutus fui.

¹²⁸⁸ Szent Péter-templom, Bécs.

¹²⁸⁹ Zichy Ferenc győri püspök: 31). Más tanúk és a dokumentumok tanúsága szerint valójában a bécsi érsek szentelte fel.

¹²⁹⁰ Szent Péter-templom, Bécs.

4. Omnino scio constanter eum in archiepiscopali ecclesia Colocensi resedissee, dempto tempore, quo idem, uti consiliarius ad tabulam septemviralem et ad excelsum consilium regium locumtenentiale Hungaricum evocatus fuit. Causa scientiae est ipsa experientia.

5. Aequae scio me Colocae residentiam habente, suam celsitudinem diebus dominicis, et festis diligenter interfuisse divinis; ecclesiam metropolitanam dioecesimque suam me itineris occasione visitationis susceptae, comite existente, visitasse, quod autem necessitates ecclesiae memoratae concernit; non solum provide illis occurrit, verum magnis etiam impendiis fabricam ecclesiae perfecit, eamque eleganter instruxit et ornavit, nihilque eorum neglexit, quae ad debitam mandatorum et decretorum executionem necessaria dignoscebantur, quod ipsum qua consistorii assessor expertus sum. [fol. 84r]

6. Singulis solemnioribus anni festis eum solemniter celebrasse, ordinationes toties quoties necesse erat habuisse, caeteraque pontificalia diligenter exercuisse scio, idque inde, quod fere semper, pontificalia exercenti, adstiterim.

7. Et pietate erga Deum, charitate erga pauperes et prudentia in gubernando magnum certe antistitem se semper exhibuisse; verbo et exemplo aliis praefuisse, non solum ipse ex intima scientia testari possum, verum alii quoque omnes, qui eum noscunt egregie haec sciunt; deque eximiis ejusdem virtutibus, animi dotibus et zara agendi dexteritate communiter ubique eundem depraedicant et venerantur, quod ipse testis expertus est.

8. In jurisdictione ecclesiastica defendenda ac conservanda, prudenter ac diligenter et cum omni perspicacia se gessit semper. Bona autem temporalia ecclesiae suae non solum conservavit, sed etiam notabiliter per incorporationem quippe praedii Keles¹²⁹¹ ad archiepiscopatum adauxit; limites quoque archiepiscopatus dubios alias et controversos, judicialiter stabilivit. Pro causa scientiae assigno propriam experientiam.

9. Doctrinam non solum eam, quae in episcopo ad docendum requiritur, habere sufficientem, verum insuper eminentis esse eruditionis, partim ex dioecesanis suis statutis et visitationem decretis, partim ex aliis quam plurimis toti regno notis dispositionibus qua consistorialis ejusdem expertus sum.

10. Dignissimum profecto, ut primatiali ecclesiae Strigoniensi praesit, atque hanc translationem ejusdem ad ecclesiam Strigoniensem summopere utilem et proficuum fore inde existimo, quod non solum nobilissimae ecclesiae suae jura [fol. 84v] et jurisdictionem, verum etiam totius cleri Hungarici immunitatem, auctoritate sua et praeeminentia facilius propugnare possit, ac etiam pro exigentia officii sui strenue sit propugnaturus.

6. Andreas Szabo canonicus metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, protonotarius apostolicus, sacrosanctae theologiae doctor, collegii Pazmaniensis clericorum Viennensium praefectus [fol. 86r]

1. Jam dudum nosco excellentissimum dominum archiepiscopum Colocensem comitem Josephum a Battian; qui neque consanguineus meus, cognatus, affinis vel nimium familiaris est, nec inimicus, aemulus aut odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus hic Viennae in ecclesia sancti Petri¹²⁹² suscepisse, quia ab illis audivi, qui consecrationi interfuerunt.

3. Scio per annos quindecim ipsum archiepiscopum fuisse, quia certam notitiam habeo ante totidem annos eundem ex episcopatu Transylvaniensi Colociam esse translatum.

4. Ex fama publica scio ipsum assidue in sua archiepiscopali ecclesia Colocensi resedissee, in quantum per publica regis et regni negotia alibi non distinebatur.

5. Haec omnia accurate et diligenter ab eo peracta fuisse scio e constanti [fol. 86v] fama publica et eorum fide digna relatione, qui ista oculis suis spectarunt, atque ex ipsis collationalibus regiis, ubi ista singillatim recensentur.

6. Scio, quia ipsemet vidi, eum saepe solemniter celebrasse, ordinationes habuisse ac caetera pontificalia exercuisse; immo in ejusmodi functionibus saepe qua canonicus Poseniensis archiepiscopo adstiti.

7. Tum ex fama publica, tum ex multorum attestationibus, tum etiam experientia propria haec omnia testari possum.

¹²⁹¹ Kéles (ma Kéleshalom).

¹²⁹² Szent Péter-templom, Bécs.

8. Ex fide digna relatione eorum, qui archiepiscopi Colocensis intimiorem habent notitiam, scio, ista in puncto interrogatorio expressa, omnia per ipsum quam diligentissime fuisse observata et effectui demandata.

9. Ex attestazione complurimorum virorum fide dignissimorum et de propria experientia scio ipsum pollere doctrina sufficientissima, quae in uno episcopo requiritur etiam ad alios docendos.

10. Certo iudico dignissimum eum esse, qui ad ecclesiam primatiale Strigoniensem transferatur, et ipsius translationem ecclesiae Strigoniensi admodum utilem et proficuum fore, quia ex praeclaris in duobus episcopatibus pro emolumento publico ab ipso actis et factis, tam Majestas Sacratissima, quam optimales regni eadem immo majora eum adhuc in primatiali dignitate facturum sibi certo pollicentur.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Amandus Perschl¹²⁹³ OSB, celeberrimi et antiquissimi monasterii B.M.V. vulgo Scotorum Viennae professus, p.t. bibliothecarius, parochiae administrator ac superior ibidem, nec non per Austriam Styriam et Carinthiam missionarius apostolicus

Dat.: Viennae, 2. Decembris 1750

Bapt.: [*Ibidem*], 30. Ianuarii 1727 baptizatus

Nom.: Iosephus Felix Iohannes Nepomucenus Adamus

Par.: Ludovicus comes a Batthyan et Theresia nata S.R.I. comes Kinsky de Kiniz et Tetau¹²⁹⁴

Patr.: Iosephus S.R.I. comes a Kinsky¹²⁹⁵

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472

De ordinibus minoribus

T.: orig.

Exp.: Iosephus Szentilonay¹²⁹⁶ episcopus electus Arbensis, canonicus Strigoniensis, vicarius capitularis

Dat.: [*Tyrnaviae, 1. Maii 1759?*]

Ord.: Michael Summa¹²⁹⁷ archiepiscopus Scopiensis sede vacante suffraganeus Strigoniensis, in capella collegii generalis cleri regni Hungariae [*Tyrnaviae*]: 31. Ianuarii 1751 prima tonsura et quatuor minores; 3. Maii 1751 subdiaconus; 9. Maii 1751 diaconus

Not.: Franciscus Zichy [...] nullum obstiterit impedimentum [...] Jaurini, 16. Ianuarii 1751

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Franciscus e comitibus Zichy¹²⁹⁸ episcopus Jaurinensis

Dat.: Jaurini, 23. Aprilis 1759

Ord.: [*Idem*], in ecclesia publica sancti monialium sancta Clara Posonii, 29. Junii 1751

Not.: Carolus Iosephus Scharlach¹²⁹⁹ secretarius et canonicus

¹²⁹³ Amand Perschl OSB, a B.Sz.M.-ról nevezett, másként a skótok bécsi monostorának fogadalmas szerzetese, könyvtárosa, plébánia kormányzója és ugyanott előljáró, valamint Stájerország és Karintia apostoli misszionáriusa.

¹²⁹⁴ A *Batthyan* szó végén eredetileg megtalálható *i* áthúzásra került. Batthyány Lajos gróf, később nádor (1751–1765) és Kinsky Teréz, wchinitzi és tettaui (Theresia Kinsky von Wchinitz und Tettau, Marie Terezie hrabě Kinský z Vchynic a Tetova) birodalmi grófnő. NAGY 1 (1857) 244–245, 6 (1860) 548–552; FALLENBÜCHL, *Mo. fömél.*, 119.

¹²⁹⁵ Kinsky Fülöp József (Philipp Joseph Kinsky von Wchinitz und Tettau, Filip Josef hrabě Kinský z Vchynic a Tetova) gróf (1700–1749), a birodalmi hercegi cím örököse. 1742-ben magyar indigenátust szerzett. WURZBACH 11 (1864) 300–301; NAGY 6 (1860) 549–551, *Libri Regii* 39.167.

¹²⁹⁶ Szentilonay József esztergomi kanonok (1743–1769), 1751-től arbei választott püspök. KOLLÁNYI, 353–354; *Libri Regii* 42.138.

¹²⁹⁷ Mihael Summa (Mikel Suma) szkopjei érsek (1728–1743; +1777).

¹²⁹⁸ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

¹²⁹⁹ Scharlach Károly győri kanonok (1762–1808). BEDY, 466. A tanúsítvány szövege és BEDY kutatásai nincsenek teljes összhangban egymással, talán nem volt tényleges kanonok 1762 előtt.

De gestis officiis in dioecesi Jaurinensi

T.: orig.

Exp.: Franciscus e comitibus Zichy¹³⁰⁰ episcopus Jaurinensis

Dat.: Jaurini, 23. Aprilis 1759

Not.: Nos Franciscus Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Jaurinensis e comitibus Zichy de Vasonkeo etc. notum facimus tenore praesentium significantes quibus expedit universis. Illustrissimum et reverendissimum dominum comitem Josephum de Batthyán, perpetuum in Németh-Uj-vár, inclyti comitatus Castriferrei comitem, insignis collegiatae ecclesiae Poseniensis ad sanctum Martinum praepositum, capituli metropolitani Strigoniensis canonicum et protonotarium apostolicum, ob peculiarem considerationem non tantum generis sui, sed vel maxime ob insignem et cum primis in hac aetate plane raram prudentiam, dexteritatem et scientiam ecclesiasticam cum probitate vitaeque integritate ecclesiastico dignissimam anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio die 6. Mensis Maii in praeposituram majorem venerabili capituli collegiatae ecclesiae nostrae sancti Michaelis archangeli de Castroferreo, ac una simul in vicarium ac causarum auditorem generalem, nec non archidiaconum per inclytum comitatum magnam et praecipuam dioecesis nostrae partem delectum fuisse, quem etiam in quartum annum utrumque hoc munus gessisse testamur, ut et capitulum praedictum et totus clerus centum viginti circiter parochis constans cum toto populo maximam utilitatem Ecclesiae et animarum profectum sub illius pia et prudenti administratione factum perpetua memoria sit retenturus. Posteaquam autem suprafatus illustrissimus dominus comes ex dioecesi nostra Jaurinensi ad archidioecesim Strigoniensem translatus praeposituram collegiatae ecclesiae Poseniensis ad sanctum Martinum obtinuit, ex peculiari illo comitatus Castriferrei, omniusque in eo contentarum ecclesiarum et parochiarum visitationem et conscriptionem assumpsit, munusque hoc tam operosum ac tam utile magnis fastigiis et indefesto labore per Viennam cum speciali nostro solatio et cleri emolumento feliciter perfecit. In quorum fidem has manu propria subscriptas et sigillo nostro munitas dedimus testimoniales litteras Jaurini, in arce nostra episcopali, die vigesimo tertia mensis Aprilis anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo nono.

Fanciscus episcopus Jauriensis

Ad mandatum excellentissimi domini episcopi Jauriensis Carolus Josephus Scharlach¹³⁰¹ altifatae suae excellentiae consistorialis secretarius et canonicus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472

De gestis officiis in collegio canonicorum archicapituli Strigoniensis

T.: orig.

Exp.: Josephus Szentilonay¹³⁰² episcopus electus Arbensis, canonicus Strigoniensis, vicarius capitularis

Dat.: Tyrnaviae, 1. Maii 1759

Not.: [...] 1752 Januarii collegio canonicorum archicapituli Strigoniensis adlectum, simul eadem occasione archidiaconum Barsiensem¹³⁰³ nominatum [...] 1753 praepositum venerabilis capituli de Castroferreo et una per comitatum illum dioecesi Jaurinensi in spiritualibus vicarium et causarum auditorem generalem [...] 1753 praefectum alumnorum saecularis cleri seminarii sancti Stephani [...] praeterea ex speciali [*mandati*] archiepiscopi quidem Strigoniensis parochias comitatus Barsiensis et Zoliensis¹³⁰⁴, nec non exemplorum ecclesiarum episcopi vero Jaurinensis commissione comitatus Castriferrei parochias visitasse [...] 1755 installatum collegiatae ecclesiae Poseniensis ad sanctum Martinum praepositum et archidiaconum Poseniensem ac etiam sedis primatialis assessorem [...]

¹³⁰⁰ Zichy Ferenc gyóri püspök: 31)

¹³⁰¹ Uő.

¹³⁰² Szentilonay József esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 353–354; *Libri Regii* 42.138.

¹³⁰³ Bars.

¹³⁰⁴ Bars és Zólyom.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472

Praesentoriae (Transylvanien.)

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 13. Maii 1759

Class.: Arch. Concist., Processus Consist., 148, fol. 299–300

Recommendatoriae (Transylvanien.)

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 13. Maii 1759

Not.: Gabriel comes de Bethlen¹³⁰⁵, Adalbertus Somlyai¹³⁰⁶

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472

Professio fidei (Strigonien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 28. Maii 1759

Test.: reverendus dominus Benedictus Salvatori et dominus Nicolaus Martinez¹³⁰⁷

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472

Praesentoriae (Colocen. et Bachien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 22. Maii 1760

Vid.: Viennae, 4. Augusti 1760, Franciscus Joseph Dombay¹³⁰⁸ S.c.r.a.M. secretarius aulicus, praelibatae cancellariae ejusdem S.M. expeditor

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 476

Professio fidei (Colocen. et Bachien.)

Exp.: Joannes Biró¹³⁰⁹ cathedralis ecclesiae Albea Carolinensis praepositus major, delegatus

Dat.: Cibinii¹³¹⁰ in Transylvania, 29. Junii 1760

Test.: Gabriel Glaser¹³¹¹ cathedralis ecclesiae Albensis in Transylvania canonicus et Stephanus baro Dessóffy¹³¹² de Csernek

Not.: David Rékelly de Killyén¹³¹³ notarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 149, fol. 87–88

Ex audientia SS.mi (Colocen. et Bachien.)

T.: orig.

Exp.: Andreas Nigronus auditor¹³¹⁴

Dat.: Romae, 14. Decembris 1760

Not.: Nuntius apostolicus Viennensis in Austria pro provisione ecclesiarum Colocensis et Bachiensis invicem unitarum, ad favorem reverendi perillustri Josephi a Batthyán episcopi Transylvaniensis ad dictas ecclesias transferendi, processum rite formavit, tam super exercitio

¹³⁰⁵ Bethlen Gábor gróf, erdélyi udvari kancellár. NAGY 2 (1858) 88–89.

¹³⁰⁶ Somlyai Adalbert erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. NAGY 10 (1863) 283.

¹³⁰⁷ Benedetto Ignazio Maria Salvadori [apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes] és Nicola Martinez.

¹³⁰⁸ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

¹³⁰⁹ Biró János gyulafehérvári nagyprépost (1759–1763). FERENCZI, 188.

¹³¹⁰ Nagyszében.

¹³¹¹ Glaser Gábor tiszteletbeli gyulafehérvári kanonok, később kalocsai kanonok (1776–1780). LAKATOS, 125. FERENCZI történeti névtárában nem szerepel.

¹³¹² Dessewffy István (+1785) (1756-től báró, 1775-től gróf). NAGY 3 (1858) 305.

¹³¹³ Rékelly Dávid jegyző.

¹³¹⁴ Andrea Negroni auditor (*auditor Sanctissimi*), később bíboros (1763–1789).

pontificalium eiusdem episcopi transferendi, quam super statu ecclesiae Colocensis, non autem super statu alterius Bachiensis invicem perpetuo canonice illi unitae. Cum autem tota Bachiensis civitas in praeteritis contra Turchas¹³¹⁵ bellis, ab ipsis Turcis penitus diruta, ac devastata fuerit, illiusque dioecesis, eademque civitas etiamnum sub eorum tyrannide misere ingemiscat; Sanctitas Sua de hoc humiliter supplicata, defectum expressionis huiusmodi apostolica auctoritate supplendo, mandavit, quod processus praedictus ex speciali gratia admittatur.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 149, fol. 85

Nominatio (Strigonien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 15. Ianuarii 1776

Vid.: Viennae, 28. Ianuarii 1776, Josephus Boros¹³¹⁶ primatialis secretarius, ad inclytam tabulam regiam juratus notarius

Not.: Ferdinandus Skultety¹³¹⁷

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 92–95

Professio fidei (Strigonien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 25. Ianuarii 1776

Test.: comes Nicolaus Forgats¹³¹⁸ Sacrae caesareo-regiae Majestatis camerarius, et Josephus Boros¹³¹⁹ notarius juratus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 90–91

14. Benzoni János Antal

118) 1730 Benzoni János Antal zengg-modrusi püspök (Ivan Antun Benzoni, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1730–1745)

1. Josephus Salvay baro, illustrissimi domini Jacobi baronis filius, Viennensis

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 116, fol. 716v]

1. Che consoco il Signore Caualiere Giovanni Antonio Benzoni sono circa vndici anni, con l'occasione, che di quel tempo lui si portò in Vienna mia Patria, oue hebbi occasione di conoscerlo, e trattalo come poi ho fatto in occasione, che iui tornò, et anche nella Città di Fiume, di doue si portassimo insieme alla Città di Segna, ne gli sono parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, o Emolo.

2. Egli è nato nel luogo di Fiume della Città Diocesi di Paola¹³²⁰, come costa dalla sua fede di battesimo.

3. Come pure è nato di legittimo matrimonio da Cattolici, e Nobili parenti, essendo nen noto in quelle Parti.

4. Si ritroua metà d'anni 37. come si legge in detta fede di battesimo.

5. Sono più di doci¹³²¹ anni, ch'egli è Sacerdote, e ciò apparisce dall'altra fede della sua Ordinatione.

6. Egli è ben uersato nelle funzioni ecclesiastiche hauendogliele uedute esercitare in occasione di Messe solenni, et in oltre è diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi Sagramenti.

[fol. 718r]

¹³¹⁵ Recte: Turcas.

¹³¹⁶ Boros József primási titkár, a Királyi Tábla jegyzője.

¹³¹⁷ Skultéty (Scultéty) Ferdinánd magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 10 (1863) 113.

¹³¹⁸ Forgách Miklós gróf, cs. és kir. kamarás (+1795). SZINNYEI 3 (1894) 638–639.

¹³¹⁹ Boros József titkár.

¹³²⁰ Processus Datariae: Pola. Póla (Pula).

¹³²¹ Processus Datariae: dodeci.

7. L'ho riconosciuto per buon Cattolico, e buon Ecclesiastico, e si è conseruato nella purità della fede con gran edificatione.

8. Ha menato buona vita, et è dotato di costumi lodeuoli, di dolce conuersatione, e fama, e per tale si è riconosciuto.

9. Nelle sue operationi ha mostrato grauità, prudenza, et habilità per quando ho ueduto nell'occasioni.

10. Egli è Dottore di Filosofia, e Sagra Teologia, essendosi graduato nell'Vniuersità di Perugia¹³²², come si raccoglie dalla fede autentica di tale grado, e di più ha tutta la capacità per esser fatto Vescouo, come riconosciuto dalle Prediche da lui fatte, e da me udite.

11. È stato Vicario generale dell'Vescouo di Pettine, e presentemente è Canonico della Chiesa Collegata di Fiume Diocesi di Pola Archidiacono di Modrusa, Agente, et Archiuista Imperiale della Corte di Roma, nelli quali impieghi si è sempre portato con prudenza, scienza, e lode.

12. Non so, che per sua parte sia mai originato scandalo di sorte alcuna circa la fede, costumi, ò dottrina, ne che habbia uitio alcuno d'animo, ò di Corpo, ò altro Canonico Impedimento per sui habbia bisogno di dispensa Apostolica per esse fatto Vescouo, e quando l'hauesse probabilmente lo saprei per la cognitione, che di lui tengo.

13. Per quanto ho detto si sopra, lo conosco, lo stimo degno d'esser fatto Vescouo delle sudette Chiese di Segna, e Modrusa, alle quale è stato nominato dalla Cesarea Maestà dell'Imperatore, come Rè d'Vngaria, e penso, che la reggerà con frutto di quell'Anime.

2. Josephus ab Ehrenstein S.R.I. aequus, illustrississimi domini Hernesti filius, Viennensis.
[fol. 718v]

1. È Circa un anno, che di tratto conosco il Signore Caualiere Domino¹³²³ Giovanni Antonio Benzoni, e di fama, e per relationi sono da trè anni in circa, con l'occasione, che io di quel tempo ritornai in Vienna mia Patria, oue lui dimoraua, et hebbi occasione di conoscerlo, e trattarlo, come poi ho fatto quasi sempre, ne gli sono parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, ò Emolo.

2. Egli è nato Fiume Diocesi di Pola, e ciò apparisce dalla sua fede di battesimo.

3. Apparisce anche esser nato di legittimo matrimonio da Cattolici, e Nobili parenti, oltre la cognitione, che tengo della sua famiglia.

4. Si ritroua metà d'anni 37., e ciò costa dalla detta fede di battesimo.

5. Egli si ordinò Sacerdote nell'anno 1717., come si uede nell'attestato della sua Ordinatione.

6. Stimo, che sia ben pratico nel Cantar le Messe, e li Vesperi, e nell'altre funzioni Ecclesiastiche per esser Sacerdote da molti anni inclinato alle medesime, diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi sacramenti.

7. Si è sempre portato da buon Cattolico, et ottimo Ecclesiastico per quanto ho ueduto, et ho inteso dire e più si è conseruato nella purità della fede Cattolica con molta edificatione.

8. Egli è dotato di buona vita, costumi lodeuoli, di dolce conuersatione, e fama, e per tale si è riconosciuto.

9. Dotato ancora di grauità, prudenza, et habilità per maneggi Ecclesiastici, come si è riconosciuto nelle sue operationi.

10. Egli è Dottore di filosofia, e Sagra Teologia, essendosi graduato nell'Vniuersità di Perugia, come costa dalla fede autentica di tale grado, e di più possiede tutta quella dottrina, che si ricerca in un Vescouo anche per insegnare ad altri, deducendolo dalli discorso fatti con lui, e d'altro.

11. È stato Vicario generale d'un Vescouo di Pettine, e di presente è Canonico della Chiesa Collegata di Fiume Diocesi di Pola, [fol. 719r] Archidiacono di Modrusa, Agente, et Archiuista Imperiale della Corte di Roma, essendosi sempre portato con scienza, e lode.

12. Per quanto è noto à me Egli non ha mai dato scandalo alcuno circa la fede, costumi, ò dottrina, ne ha uerun Canonico Impedimento per il quale debba esser dispensato per esser fatto Vescouo, e se L'hauesse probabilmente lo saprei per la cognitione che ne tengo.

¹³²² Javított szó.

¹³²³ A D. rövidítés többször előfordul intitolációként az olasz nyelvű tanúvallomásokban, ennek feloldásaként került megadásra az uraságot (nemesembert) jelölő *Domino*.

13. Lo giudico ben degno d'esser fatto Vescouo delle Chiese di Segna, e Modrusa, alle quali è stato nominato dalla Maestà Cesarea, come Rè d'Vngeria, e penso che le gouernarà con profitto, e giououamento do quell'Anime per quanto ho detto di sopra, e lo conosco.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Petrus Maria archipresbyter Monaldus¹³²⁴ protonotarius apostolicus, canonicus, parochus et consultor [?] civitatis Fluminis

Dat.: [*Ibidem*], 7. Julii 1730

Bapt.: [*Ibidem*], 23. Maii 1693, Joannes Nicolaus Barcich¹³²⁵ canonicus

Par.: Joannes Felix et Ursula De Benzoni S.R.I. equites¹³²⁶

Patr.: Vincentius De Benzoni et Elisabeth uxor domini Octaviani Lumaga¹³²⁷

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 107, fol. 147

De doctoratu

T.: orig.

Exp.: dominus decanus collegii

Dat.: [*Perusini*], 23. Maii 1730

Gard.: dr. theol. et phil., 31. Augusti 1713

Not.: Fridericus Inglesius¹³²⁸ UID, publicus et apostolica auctoritate notarius collegii Perusinus et modo curiae cap[?]is Peru[sini?] vicecancellarius dictique collegii notarius

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 107, fol. 149–150

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Georgius Xaverius de Marotti¹³²⁹ episcopus Petenensis

Dat.: Rudolphswerdti¹³³⁰, 29. Augusti 1717

Ord.: [*Idem, ibidem, idem*] in oratorio nostro domestico

Not.: praesentibus reverendi domini Joanne Augustino Junacovich decano et Joanne Antonio Bucelle parochi et canonico ecclesiae nostrae ad sanctum Nicolaum¹³³¹

Marcus Antonius Pollensich¹³³² v[icarius?] episcopalis

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 107, fol. 148

Professio fidei

T.: orig.

Exp.: Alvarus cardinalis Cienfuegos¹³³³

Dat.: Romae, 31. Augusti 1730

¹³²⁴ Pietro Maria Monaldi (Petar Marija Monaldi) fiumei (rijekai) kanonok (1682–1737). DEKOVIĆ, 82.

¹³²⁵ Nikola Barčić (Nicola Barcich) fiumei (rijekai) kanonok (1682–1727). DEKOVIĆ, 79.

¹³²⁶ Giovanni Felice Benzoni (Ivan Feliks Benzoni, Johann Felix Benzoni, 1662–1716) német-római birodalmi lovag és hitvese, Ursula (Uršula, Ursula). Az életrajzok a második keresztnévén említik. Amikor 1720-ban elnyerték a birodalmi lovagi címet, édesapjuk már elhunyt. WURZBACH I (1856) 285; HBL, *Benzoni* (1983).

¹³²⁷ Vincenzo Benzoni (Vinko Benzoni, Vinzenz Benzoni) és Elisabetta (Elizabeta, Elisabeth), Ottaviano Lumaga (Oktavijan Lumaga) hitvese. Ugyanígy hívták a püspök nagyapjának testvérét. Ők ketten érkeztek együtt Fiumébe, így lehet, hogy ő az, vagy egyik leszármazottja. Vö. HBL, *Benzoni* (1983).

¹³²⁸ Federico Inglese jegyző.

¹³²⁹ Giorgio Francesco Saverio Marotti (Juraj Franjo Ksaver Marotti, Georg Xaver Marotti) pedenai (pićani) püspök (1713/1716–1740).

¹³³⁰ Rudolfswerth (Novo Mesto).

¹³³¹ Ivan Augustin Junaković (Giovanni Agostino Junakovich) dékán és Ivan Antun Bucelle (Giovanni Antonio Bucelle) kanonok, plébános.

¹³³² Mark Antun Pollensić (Marco Antonio Pollensich) (jegyző).

¹³³³ Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros (1720–1739), monreale-i érsek (1725-től), majd pécsi adminisztrátor is (1735-től).

Test.: reverendus Nicolaus Rodocei quondam Wolfgangi filius, presbyter Modrusiensis dioecesis et illustrissimus Josephus baro Saluay Jacobi filius, Viennensis¹³³⁴

Not.: Pro domino Joanne Baptista Pocavena processuum consistoralium notario et secretario ego Andreas Caraffa deputatus¹³³⁵

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 116, fol. 714, 717

Ex audientia SS.mi

T.: orig.

Exp.: Marcellus Passari¹³³⁶ auditor

Dat.: Die 26. Augusti 1730

Not.: Beatissimo Padre

Giovanni Antonio de Benzoni oratore vnilissimo della Santità Vostra riuerentemente l'espone ch' essedo stato nominato da Sua Maestà Cesarea e Cattolica Vescouo di Segna, e Modrussa in Croatia per ritrouarsi l'oratore in Roma in qualità d'Agente Imperiale, desidera, e supplica La Santità Vestra di permettergli, che il suo Processo si fabbrichi qui in Curia senza rimetterlo alla Nuntiatura di Vienna, che della gratia etc.

Sanctissimus benigne annuit

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 107, fol. 145, 153

15. Berchtold Ferenc

65) 1776 Berchtold Ferenc besztercebányai püspök (Franz von Berchtold, *Neosolien.*, első püspök, 1776–1793)

1. Nicolaus Muszka sacrosanctae theologiae doctor, praepositus sancti Nicolai extra muros Albae Regalis et protonotarius apostolicus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 247v]

1. Nosco illustrissimum dominum comitem Franciscum a Berchtoldt ab annis plusquam viginti, convixi ipsi in eadem urbe Tyrnaviensi ac saepe etiam posthac cum illo conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio illum Tyrnaviae civitate archidioecesis Strigoniensis natum, uti constat ex fide baptismatis, quam legi.

[fol. 248r]

3. Scio eum esse natum ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus, uti constat ex eadem fide baptismi.

4. Scio aetatis esse annorum quadraginta quinque ex repetita scientiae causa.

5. Scio eum esse in sacris ordinibus constitutum usque ad presbyteratum inclusive, idque ab annis viginti quatuor, uti constat ex respectivis attestatis ordinationum, quae producuntur.

6. Scio eum esse in sacris ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum, cum pluribus annis fuerit parochus, vicarius generalis archidioecesis Strigoniensis, deinde praepositus collegiatae ecclesiae Poseniensis, proinde in illis ex officio versari debuerit. Scio item in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, idque partim ex communi fama, partim mea experientia.

7. Scio eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, idque rursus ex communi fama et quia oppositum nunquam audivi.

8. Scio eum praeditum esse vitae innocentia, bonisque moribus esseque bonae conversationis et famae; ita constat ex communi fama et mea pariter experientia.

¹³³⁴ Nikola Radočaj, néhai Vuk fia, áldozópap a Modrusi Egyházmegyéből és Joseph Salvay báró, Jakob báró fia Bécsből. Vö. Kneschke 8 (1868) 30.

¹³³⁵ Andrea Caraffa megbízott, Giovanni Battista Pocavena, a konzisztoriális eljárások jegyzője és titkára helyett.

¹³³⁶ Marcello Passari auditor (*auditor Sanctissimi*), később bíboros (1733–1741).

9. Scio eum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem; constat id ex communi fama, tum et inde quod vicarium generalem in archidioecesi Strigoniensi ac subinde ecclesiae collegiatae Posoniensis praepositum, quin et in excelso consilio regio locumtenentia consiliarium pluribus annis egerit omnium cum approbatione.

10. Eundem cum fructu sacra theologia vacasse mihi constat ex attestato authentico a me perlecto doctoratus theologici Romae ipsi collati in collegio sancti Appollinaris; scio iterum eum vere ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, constat id ex eo, quod et parochi et vicarii generalis et praepositi collegiatae ecclesiae munus magna cum laude et satisfactione per annos plures gesserit.

11. Scio eum fuisse parochum annis septem, deinde vicarium generalem capituli archidioecesis Strigoniensis, demum praepositum ecclesiae collegiatae Posoniensis, proinde [fol. 248v] circa curam animarum, ac etiam regimen ecclesiae tam Strigoniensis, quam Posoniensis se exercuisse; in his autem se gessit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, magna cum laude et satisfactione; quod mihi constat ex communi fama.

12. Non scio eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores vel doctrinam; nec scio eum aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopalem dignitatem promoveri, quia nihil tale unquam de ipso audivi.

13. Existimo eum idoneum ad obeunda munia episcopalis dignitatis et dignum, qui ad illam promoveatur, ipsiusque promotionem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse; idque propter singularem ejus probitatem, doctrinam, prudentiam, moderationem, zelum et illustres natales, quae dotes cumprimis requiruntur in episcopatu hoc novo Novisoliensi¹³³⁷, ut pote haeresi Lutheri valde infecto.

2. Georgius Bernath reginalium bonorum caesareo regionum administrationis aulicae secretarius, ad augustam aulam juratus agens Hungaricus, nec non incltyti comitatus Szaladiensis tabulae judicariae assessor (administrationis aulicae bonorum secretarius, agens Hungarico-aulicus et tabulae judicariae comitatus Saladiensis assessor

[fol. 249v]

1. Nosco inde ab juvenalibus annis eundem dominum nominatum ad episcopatum Neosoliensem, uti filium comitis Francisci quondam Bertchtoldt ab Hungerschtz, qui occubuit ad Krozka pugnans contra Turcas.¹³³⁸ Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

[fol. 250r]

2., 3. 4. Scio eum natum fuisse Tyrnaviae in dioecesi Strigoniensi, ex legitimo matrimonio, honestis, nobiles et catholicis parentibus, itemque explevisse annum aetatis suae quadragesimum quintum; atque haec omnia scio tum ex lectione baptismalium, tum quia apud eam familiam crebro versatus fui.

5. Memini ipsemet cum dominus nominatus anno 1749 hic Viennae initiatus fuit ad primam tonsuram, et quatuor minores ordines; quod autem Romae ordines majores susceperit, scio ex lectione attestatorum, quae exhibentur.

6. Uti testis tam oculatus, quam auritus, scio eum esse in sacris functionibus et in ordinum susceptorum exercitio diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Et vidi et audivi eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Ex mea experientia, scio eundem esse virum inculpatae vitae, optimorum morum, in conversatione suavem, amabilem et famae laudabilis.

9. Scio eum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem, quia diversa munera sibi commissa omnium approbatione exercuit et ardua feliciter tractavit, uti omnes qui illum norunt uno ore testantur.

10. Ex attestato authentico, quod exhibetur, scio ipsum Romae obtinuisse lauream in sacra theologia, postquam in eadem scientiam in illo collegio Germanico-Hungarico strenue incubisset, et tum ea de causa, tum etiam ab praeclara doctrinae specimina in suis muneribus gerendis edita, iudico eum pollere ea scientia, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit.

¹³³⁷ A besztercebányai kifejezésére a *Neosoliensis* mellett élő másik alak a *Novisoliensis*.

¹³³⁸ A krotzkai (Grocka, ma Belgrád egyik elővárosi kerülete) csata 1739-ben, amely török győzelemmel zárult.

11. Scio eum fuisse circiter per binos annos parochum ad montana loca, et in praemium bene gestae parochiae fuisse successive canonicum Strigoniensem, deinde praefectum collegii Pasmaniani Viennensis, postea cum regrederetur ad capitulum factum fuisse vicarium generalem Strigoniensem, deinde praepositum Poseniensem et consiliarium regium ad excelsum regium locumtenentiale consilium, in quo munere negotia religionis optimo successu tractavit. In omnibus vero egregie se gessit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores; quae omnia egomet constanter vidi et ex omnibus fide dignis audivi.

[fol. 250v]

12. Nunquam audivi eum dedisse ullum publicum scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, neque ullo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

13. Qui cum omni honore, satisfactione, religione, doctrina suique maxima¹³³⁹ commendatione in omnibus se gessit, quae supra a me recensita sunt, uti etiam ejusdem acta commostrarunt in abbazia Kapornakiensi¹³⁴⁰ ab ipso impetrata, dignissimus est, mea quidem sententia, episcopatu Neosoliensi sibi collato, immo majori et meliori eritque illi ecclesiae utilissimus.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Michael Voglsperger¹³⁴¹ capellanus curatus Tyrnaviensis

Dat.: Tyrnaviae, 24. Januarii 1749

Bapt.: Tyrnaviae, 25. Junii 1730 natus et baptizatus, Franciscus e comitibus Zichi¹³⁴² canonicus Strigoniensis

Nom.: Franciscus Petrus Paulus Ignatius

Par.: Franciscus e comitibus Berchtold et Sophia ab Eiersperg¹³⁴³

Patr.: illustrissimus dominus baptizans¹³⁴⁴ et Eva Horváth-Simoncsich, illustrissimi domini comitis Ladislai Szunyogh relicta¹³⁴⁵

Vid.: Viennae, 14. Martii 1776, Andreas Szabo¹³⁴⁶ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, protonotarius apostolicus honorarius, sacrosanctae theologiae doctor

Class.: AAV Arch. Conclis., Processus Consist., 171, fol. 253¹³⁴⁷

De Confirmatione et ordinibus minoribus

T.: cop. vid.

Exp.: Antonius Vanossi¹³⁴⁸ SJ collegii Pazmaniani regens

Dat.: Viennae, 27. Septembris 1749

Conf.: Antonius Marxer¹³⁴⁹ vicarius generalis, 1. Martii 1749

Ord.: [*Idem, ibidem, idem*]

Not.: [...] Pazmaniani collegii convictorem, emeritum primi anni theologum [...] confirmatum ante, prima tonsura, et minoribus quatuor ordinibus [...]

¹³³⁹ Javított szó.

¹³⁴⁰ Kapornak (ma Nagykapornak).

¹³⁴¹ Voglsperger Mihály nagyszombati káplán (1746–1750). NÉMETHY, 1028.

¹³⁴² Zichy Ferenc győri püspök: 31)

¹³⁴³ Franz von Berchtold gróf és Sophia von Eiersperg. Eszerint NAGY megállapítása, miszerint a szülők Berchtold (Berchtoldt) Ádám Ignác és Aichbühl Mária grófnő, téves. NAGY összekeveri Ferenc püspök Antal nevű apját az ugyanolyan nevű testvérével; ráadásul mindkét Antal a Pálffy-ezred tisztje volt. Vö. NAGY 2 (1858) 7–8; *Libri Regii* 42.172.

¹³⁴⁴ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

¹³⁴⁵ Szunyogh László gróf (+1727) második hitvese, illetve özvegye, Simonchich Horváth Éva (NAGY genealógiájában Teréz néven). Vö. NAGY 10 (1863) 894–896.

¹³⁴⁶ Szabó András esztergomi kanonok (1773–1804), később első kassai püspök (1804–1819). KOLLÁNYI, 385–386.

¹³⁴⁷ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 532.

¹³⁴⁸ Vánossy Antal SJ, a Collegium Pazmanianum régense (rektora) (1749–1751) RIMELY, *Coll. Pazm.*, 327.

¹³⁴⁹ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775).

Vid.: Viennae, 14. Martii 1776, Andreas Szabo¹³⁵⁰ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, protonotarius apostolicus honorarius, sacrosanctae theologiae doctor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 254¹³⁵¹

De ordine Subdiaconatus

T.: cop. vid.
Exp.: Franciscus Joannes Antonius cardinalis Gaudagni¹³⁵² episcopus Tusculanus, vicarius generalis
Dat.: Romae, 20. Decembris 1751
Ord.: Ferdinadus Maria de Rubeis¹³⁵³ patriarcha Constantinopolitanus, suffraganeus et vicesgerens, in privato suae habitationis sacello, 19. Decembris 1751
Not.: Gasparus archipresbyter Ori¹³⁵⁴ secretarius
Vid.: Viennae, 14. Martii 1776, Andreas Szabo¹³⁵⁵ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, protonotarius apostolicus honorarius, sacrosanctae theologiae doctor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 255¹³⁵⁶

De ordine Diaconatus

T.: cop. vid.
Exp.: Nicolaus comes Csáky¹³⁵⁷ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Tyrnaviae, 24. Aprilis 1753
Ord.: [*Idem, Tyrnaviae*], 21. Aprilis 1753
Not.: Josephus Csermák¹³⁵⁸ caeremoniarius
Vid.: Viennae, 14. Martii 1776, Andreas Szabo¹³⁵⁹ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, protonotarius apostolicus honorarius, sacrosanctae theologiae doctor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 257¹³⁶⁰

De ordine Presbyteratus

T.: cop. vid.
Exp.: Nicolaus comes Csáky¹³⁶¹ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Posonii, 29. Junii 1753
Ord.: [*Idem*], Posonii, 29. Junii 1753
Not.: Josephus Csermák¹³⁶² caeremoniarius
Vid.: Viennae, 14. Martii 1776, Andreas Szabo¹³⁶³ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, protonotarius apostolicus honorarius, sacrosanctae theologiae doctor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 259¹³⁶⁴

Nominatio

T.: cop. vid.

¹³⁵⁰ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

¹³⁵¹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 532.

¹³⁵² Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

¹³⁵³ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

¹³⁵⁴ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdittione*, 99.

¹³⁵⁵ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

¹³⁵⁶ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 532.

¹³⁵⁷ Csáky Miklós esztergomi érsek: 2)

¹³⁵⁸ Csermák József szertartó. 1756-tól plébános; 1771-től ocsovai (Nagyócsa) plébános, és ebbéli minőségében került a Besztercebányai Egyházmegyébe. NÉMETHY, 529.

¹³⁵⁹ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

¹³⁶⁰ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 532.

¹³⁶¹ Csáky Miklós esztergomi érsek: 2)

¹³⁶² Csermák József szertartó. NÉMETHY, 529.

¹³⁶³ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

¹³⁶⁴ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 532.

Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 15. Ianuarii 1776
Vid.: Viennae, 18. Aprilis 1776, Adamus Trajcsik¹³⁶⁵ ad c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 260–261¹³⁶⁶

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 19. Aprilis 1776
Test.: reverendus dominus Leonardus Ciani et dominus Antonius Bianchi¹³⁶⁷
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 262–263

De doctoratu

T.: cop. vid.
Exp.: [*Franciscus Maria Turconi*¹³⁶⁸ *collegii sancti Apollinaris rector*]
Dat.: [*Romae, 13. Martii 1752*]
Grad.: dr. theol., in collegio Germanico et Hungarico, 13. Martii 1752
Not.: [...] P. Francisco Maria Turconi collegii sancti Apollinaris rectore, nec non domino Placido Gaudenzi¹³⁶⁹ notario publico subscriptum
Vid.: Viennae, 14. Martii 1776, Andreas Szabo¹³⁷⁰ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, protonotarius apostolicus honorarius, sacrosanctae theologiae doctor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 256¹³⁷¹

16. Berényi Zsigmond

9) 1728 Berényi Zsigmond esztergomi segédpüspök (*Mallen.*, 1728–1739)
38) 1739 Berényi Zsigmond pécsi püspök (*Quinqueecclesien.*, 1739–1748)

1. Josephus Mossi, domini Josephi Joannis filius, presbyter, Januensis¹³⁷² dioecesis, Societatis Jesu et collegii Germanici, et Ungarici minister
[AAV *Dataria Ap.*, *Processus Datariae*, 105, f. 424r]

1. Sono circa 12. anni che consoco il Signore Conte Sigismondo Giuseppe Bereny con l'occasione, che lui di quel tempo era Alunno nel Collegio Germanico, di cui fui fatto Ministro; onde hebbi occasione di conoscerlo, e trattarlo, come poi continuai per tutto il tempo, che si trattenne in detto Collegio, ne gli sono parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, ò Emolo.

2. Egli è nato nel Castello di Bodok¹³⁷³ Dioecesi di Strigonia, come costa dalla fede autentica del suo battesimo.

3. Egli è nato di legittimo matrimonio da Cattolici, e Nobili parenti, essendo la sua famiglia molto riguardeuole come è pubblica uoce, e fama.

4. Si ritroua in età di 34. anni non ancora compiti, come costa dalla detta fede di battesimo.

5. Ch'egli è sacerdote sonon circa 10. anni, come pure si uede nella fede autentica della sua Ordinazione.

6. Ch'egli è sacerdote da molto tempo è ben uersato nelle funzioni Ecclesiastiche, essendo stato nel detto Collegio Maestro delle Ceremonie, e come Canonico della Chiesa di Strigonia l'hauerà

¹³⁶⁵ Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 11 (1865) 324–325.

¹³⁶⁶ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 532.

¹³⁶⁷ Leonardo Ciani és Antonio Bianchi.

¹³⁶⁸ Francesco Turconi SJ, rektor (1749–1767). STEINHUBER 2 (1906) 151.

¹³⁶⁹ Placido Gaudenzi, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1740–1765). *Repertorio*, 108.

¹³⁷⁰ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

¹³⁷¹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 532.

¹³⁷² Jaurinensis-nek is olvasható lenne.

¹³⁷³ Ma Felsőbodok része.

esercitate più uolte, et in oltre, è stato sempre molto diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi Sacramenti.

7. L'ho sempre conosciuto per buon Cattolico, buon Ecclesiastico, essendosi sempre conseruato nella purità della fede con esempio, et edificazione di tutti.

[fol. 424v]

8. Egli è dotato di buona uita, buoni costumi, di dolce conuersazione, e fama e per tale si è sempre riconosciuto.

9. Come anche di molta grauità, prudenza, et habilità per maneggi Ecclesiastici come si è conosciuto nelle sue operationi.

10. Egli è Dottore di Sagra Teologia, essendosi graduato nel Nostro Collegio Germanico, di cui è stato Alunno, come ho già detto di sopra, come apparisce dalla Copia autentica di detto grado, et anco essendomi trouato presente a tale funzione, onde possiede tutta quella dottrina, che si ricerca in un Vescouo anche douendo insengare ad altri deducendolo anche dall'atti publii da lui fatti in detto Collegio.

11. Egli è Canonico della Chiesa di Strigonia, Abbate dell'Abbazia della Beatissima Vergine di Poroszló, et Arcidiacono di Neogradio¹³⁷⁴, essendosi nell'esercizio di dette Cariche sempre portato con somma prudenza, e lode.

12. Non so che per parte sua sia mai originato scandalo do sorte alcuna circa la fede, costumi, e dottrina, ne che habbia uizio alcuno d'animo, ne di Corpo, ne altro Canonico Impedimento per il quale habbia bisogno di dispensa Apostolica per esser fatto Vescouo, e se l'hauesse probabilmente lo saperei

13. Lo giudico degno d'esser fatto Vescouo non solo della Chiesa Titolare Mallense, della quale è stato aggraziato da Nostro Signore, m'anche d'una residenziale, e penso, che gouernerebbe bene tale Chiesa, quando gli uenisse permesso per le suo buone qualità da me deposte di sopra.

2. Ignatius Neapolioni (Neapulionus), quondam Andrae filius, presbyter Villecaleti, Asculanae dioecesis [in] Piceno Marchie, 43 éves

[fol. 424v]

1. Che conosco il Signore Conte Sigismondo Giuseppe Bereny sono circa 13. anni con l'occasione, che lui di quel tempo uenne Alunno nel Collegio Germanico oue io ero. come pure sono Prefetto per il che hebbi occasione di conoscerlo, e trattarlo, come ho fatto per tutto il tempo, che si è trattenuto Alunno in detto Collegio, ne gli sono parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, ò Emolo.

2. Egli è nato nel Castello di Bodok¹³⁷⁵ Diocesi di Strigonia, come apparisce dalla fede autentica del suo battesimo

3. Egli è nato di legittimo matrimonio, da Cattolici, e Nobili parenti, godendo la sua Casa feudi, e titoli, come è ben noto in detto Collegio.

4. La sua età è di 34. anni in circa, come si uede in detta fede di battesimo.

5. Egli si ordinò sacerdote in Roma nell'anno 1718. sono circa 10. anni, come costa dalla fede della sua ordinatione.

6. E molto ben uersato nelle fonzioni¹³⁷⁶ Ecclesiastiche, essendo stato Maestro delle Cerimonie¹³⁷⁷ nel detto Collegio Germanico, e di più è molto diuoto, e frequente [fol. 425v] nell'esercitio de Santissimi Sacramenti

7. Sempre si è portato da buon Cattolico, buon Ecclesiastico, e si è conseruato nella purità della fede con grand'esempio, et edificazione di tutti.

8. Ha sempre menato buona uita, et è dotato di buoni costumi, di dolce conuersazione, e fama, e per tale è stato sempre conosciuto.

9. Egli è dotato di molta grauità, prudenza, et habilità per maneggi Ecclesiastici come si è conosciuto nelle sue operationi.

10. So ch'è dottore di Sagra Teologia, essendosi graduato nel Nostro Collegio Germanico, quando lui si graduò, et in oltre possiede tutta quella dottrina, che si ricerca in un Vescouo, anche insegnare altri, hauendo fatto li suoi studi nel medesimo Collegio.

¹³⁷⁴ B.Sz.M.-ról nevezett poroszlói apát, nógrádi főesperes.

¹³⁷⁵ Ma Felsőbodok része.

¹³⁷⁶ Recte: funzioni.

¹³⁷⁷ Javított szó.

11. Egli è Canonico della Chiesa Metropolitana di Strigonia, Abbate della Chiesa sotto il titolo della Beatissima Vergine di Poroszlo, et Arcidiacono di Neogradio¹³⁷⁸, nelle quali Cariche si è sempre portato con scienza, prudenza, e lode.

12. Egli non ha mai dato scandalo di sorte alcuna circa la fede, costumi, e dottrina, ne ha uerun Canonico impedimento per il quale habbia bisogno di dispensa Apostolica [fol. 426r] per esser fatto Vescouo, esse l'hauesse probabilmente lo saperei per la cognitione, che di lui tengo.

13. Per le sue buone qualità da me deposte di sopra lo giudico degno d'esser fatto Vescouo della Chiesa Mallense, della quale è stato aggratiato da Nostro Signore, e giudico, che tale promotione riuscirebbe d'utile, e profitto a quella Chiesa, quando potesse gouernarla.

3. Franciscus liber baro Klobusitzki episcopus Nemesinus, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, suffraganeus et vicarius generalis
[AAV Arch. Conclis., Processus Conclis., 126, fol. 472v]

1. Ab undecim annis circiter nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Sigismundum comitem Bereny episcopum Mallensem, electum episcopum Quinqueecclesiensem; ipsumque novi occasione, qua ambo fuimus canonici metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, et a praedicto tempore ad praesens sum saepissime cum ipso conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Mihi innotescit, quod munus consecrationis susceperit ex dicto illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi Strigoniensis¹³⁷⁹, a quo fuit in episcopum consecratus.

3. Suppono, quod a quatuordecim circiter annis sit episcopus [fol. 273v] ecclesiae Mallensis.

4. Cum praedicta ecclesia Mallensis sit in partibus infidelium, non potuit penes eandem residere.

5. Ut ad proximum.

6. Mihi non constat, quod ex commissione illustrissimi et reverendissimi archiepiscopi Strigoniensis¹³⁸⁰ saepe solemniter celebraverit et Tyrnaviae et Posonii; quodque in dictis locis ordinationes juxta necessitatum exigentias¹³⁸¹ habuerit; similiter in variis locis Confirmationis sacramentum ministraverit ac caetera pontificalia exercuerit. Causa scientiae quoad praemissa, eo quod ipsemet haec viderim et ab aliis audiverim.

7. In diversis occasionibus adverti, quod specimen dederit pietatis, charitatis et prudentiae, quodque verbo et exemplo aliis profuerit.

8. Cum contenta in hoc interrogatorio adimplere non potuerit in sua ecclesia tanquam titulari, adverti tamen, quod haec adimpleverit de tempore, quo fuit canonicus metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, quoad jura sui capituli; et dum esset [fol. 474r] administrator ecclesiae Quinqueecclesiensis, deputatus ab eminentissimo domino cardinale de Cienfuegos,¹³⁸² audivi, quod jura ejusdem ecclesiae strenue defenderit.

9. Ex conversatione cum ipso habita pluries sum expertus, ipsum ea pollere doctrina, quae in episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere; cum enim mihi saepissime contigerit cum eodem sermonem instituisse de materiis moralibus et canonicis, adverti, quod in iisdem sit versatus.

10. Ex quo adverterim, ipsum praeditum esse iis qualitibus, quae in episcopo requiruntur, dignum eum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Quinqueecclesiensem, et censeo ejusdem translationem modo dictae ecclesiae utilem et proficuum esse futuram.

4. Domenicus Cono collegiatae ecclesiae sancti Philippi Nerii Buseti canonicus
[fol. 474v]

1. Ab anno millesimo septingentesimo vigesimo octavo nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Sigismundum comitem Bereny episcopum Mallensem, nominatum ad regendam ecclesiam Quinqueecclesiensem; primo enim eum noscere coepi Posonii, subinde in dioecesi Quinqueecclesiensi, et a praedicto tempore ad praesens sum cum ipso conversatus vicies circiter, nullum

¹³⁷⁸ B.Sz.M.-ról nevezett porozslói apát, nógrádi főesperes.

¹³⁷⁹ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

¹³⁸⁰ Uő.

¹³⁸¹ Javított szó.

¹³⁸² Juan Álvaro Cienfuegos SJ bíboros, monreáli érsek (1725–1739), pécsi adminisztrátor (1735–1739).

inter me et ipsum intercedit consanguinitatis, affinitatis, cognationis aut nimiae familiaritatis vinculum, nec sum ejusdem inimicus, aemulus aut odiosus.

2. A pluribus audivi, quod munus consecrationis susceperit.

3. Ignoro, per quot annos fuerit episcopus ecclesiae Mallensis.

[fol. 475r]

4. Ex quo audiverim, quod ecclesia Mallensis sit episcopatus mere titularis, assero, quod episcopus penes illam residere non potuerit.

5. Ut ad proximum.

6. Audivi, quod de tempore, quo fuit administrator ecclesiae Quinqueecclesiensis deputatus ab eminentissimo olim domino cardinale Cienfuegos,¹³⁸³ contulerit ordines et administraverit sacramentum Confirmationis.

7. De tempore, quo ut supra cum ipso sum conversatus, adverti, quod charitatis actus exercuerit, largiendo pauperibus eleemosinam, quodque bonum sui specimen omnibus dederit.

8. Non potuit contentum hujus interrogatorii implevisse, ex quo ecclesia Mallensis sita sit in partibus infidelium; ex dicto vero capitularium Quinqueecclesiensium mihi constat, quod bene se gesserit in administratione ejusdem ecclesiae.

9. De tempore, quo, ut supra sum cum ipso conversatus, [fol. 475v] cum mihi pluries contigerit cum ipso sermonem instituere de materiis moralibus et canonicis, et adverterim, quod in iisdem sit optime versatus, infero ex hoc, ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Ex praemissis ipsum dignum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Quinqueecclesiensem, et censeo ejus translationem ipsi ecclesiae et dioecesi utilem et proficuum esse futuram.

5. Pater Angelinus ordinis minorum sancti Francisci capucinatorum definitor et custos provinciae, ac conventus Viennensis guardianus

[fol. 477v]

1. Nosco a quinque circiter annis illustrissimum et reverendissimum dominum Sigismundum comitem Bereny episcopum Mallensem; primo namque ipsum noscere coepi Posenii, dum essem [fol. 478r] guardianus in nostro conventu, de anno trigesimo quarto et quinto saepissime sum cum illo conversatus. Non sum illius consanguineus, affinis, cognatus, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Mihi constat ipsum consecrationis munus suscepisse, ex quo eundem viderim tam in nostra ecclesia, quam alibi pontificalia exercentem.

3. Mihi videtur, quod a decem circiter annis sit episcopus Mallensis ecclesiae.

4. Cum ecclesia Mallensis sit in partibus infidelium, non potuit penes eandem resedisse.

5. Ut ad proximum.

6. Vidi pluries ipsum solemniter celebrantem Posenii de commissione ipsi facta ab illustrissimo et reverendissimo domino archiepiscopo Strigoniensi¹³⁸⁴, nec non ordinationes habuisse, consecrasse ecclesiam nostram, uti et sacrum chrisma confecisse; et audivi etiam, quod sacramentum Confirmationis administraverit, aliaque pontificalia exercuerit.

[fol. 478v]

7. Ex conversatione cum ipso habita et ex aliorum dicto mihi constat, quod optima specimina dederit sui zeli episcopalis et suae prudentiae in agendis, nec non vitae irreprehensibilis in propriis moribus.

8. Cum ipse fuerit de gremio capituli Strigoniensis, nec non ex commissione illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi¹³⁸⁵ supradicti consistoriis praefuerit, quibus et ego interfui, adverti in ipso omnem doctrinam et respective prudentiam ac zelum defendendorum jurium ecclesiasticorum.

9. Ex conversatione cum ipso habita, cum mihi multoties contigerit cum ipso sermonem instituere de materiis theologis, moralibus et canonicis, ac insuper, uti supra dixi, ipsemet, interfuerim,¹³⁸⁶ dum pro tribunali in consistoriis praesideret et causas controversas definiret, expertus

¹³⁸³ Uő.

¹³⁸⁴ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

¹³⁸⁵ Uő.

¹³⁸⁶ Javított szó.

sum, ipsum in iidem esse versatum et ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere.

10. Ex praemissis, et ex quo ipsum adverterim zelosum ecclesiasticum et in regno Hungariae in summa apud omnes esse aestimatione, dignum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Quinqueecclesiensem, et censeo ex eadem [fol. 479r] causa ejus translationem ipsi ecclesiae et dioecesi, quas jam administrabat, utilem futuram esse et proficuum.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Paulus Spáczay¹³⁸⁷ vicarius generalis Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 26. Octobris 1724

Bapt.: in capella arcis Bodok¹³⁸⁸, 30. Septembris 1694 baptizatus, Andeas Csallokeözy¹³⁸⁹ parochus loci dicti Csermend¹³⁹⁰ et eo pertinentium filiarum Bodok et aliorum existentium

Par.: comes Georgius Berenyi de Karancs Bereny, arcis Bodok hereditarius, eques auratus, S.c.r.M. consiliarius et Clara Uyfalusy de Dévék Uyfalu¹³⁹¹

Patr.: Paulus Béczy de Assakurth¹³⁹², comitatus Nitriensis substitutus vicecomes et Clara Húldgyi, domini comitis Petri Berényi de Kárancs Berényi conthoralis¹³⁹³

Vid.: Posonii, 24. Martii 1728, Joannes Jelenffy¹³⁹⁴ protonotarius apostolicus, Strigoniensis canonicus a latere et consiliarius; Michael Tankovits¹³⁹⁵ Posoniensis canonicus et custos, protonotarius apostolicus; Martinus Vranovics¹³⁹⁶ Posoniensis canonicus, protonotarius apostolicus

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 105, fol. 335–336

De ordine Presbyteratus

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Dominicus cardinalis Parascianus¹³⁹⁷ vicarius generalis

Dat.: Romae, 18. Martii 1718

Ord.: Thomas Cervinus¹³⁹⁸, episcopus Heraclae, suffraganeus, vicesgerens, in basilica Lateranensi Romae, 12. Martii 1718

Vid.: Posonii, 24. Martii 1728, Joannes Jelenffy¹³⁹⁹ protonotarius apostolicus, Strigoniensis canonicus a latere et consiliarius; Michael Tankovits¹⁴⁰⁰ Posoniensis canonicus et custos, protonotarius apostolicus; Martinus Vranovics¹⁴⁰¹ Posoniensis canonicus, protonotarius apostolicus

Nota: Nicolaus Antonius canonicus Cuggio¹⁴⁰² secretarius

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 105, fol. 335–336

De doctoratu

T.: cop. vid.

¹³⁸⁷ Spáczay Pál esztergomi kanonok (1709–1751). KOLLÁNYI, 327; 1713-tól arbei választott püspök. *Libri Regii* 30.31.

¹³⁸⁸ Bodok vára, ma Felsőbodok (más néven Nagy-Bodok) része (Horné Obdokovce).

¹³⁸⁹ Csallókőzy András csermendi plébános (1693–1696). NÉMETHY, 60.

¹³⁹⁰ Csermend (Čermany).

¹³⁹¹ Berényi György, 1720-tól gróf, hitvese Ujfalussy Klára grófnő. NAGY 2 (1858) 20–23; *Libri Regii* 33.117.

¹³⁹² Ghyczy (*sic!*) Pál helyettes alispán. *Nyitra megye helyírása*, I/3, kiad. Nagy József [=József], Komárom 1864. 28.

¹³⁹³ Hölgyi Klára bárónő, Berényi Péter (György apjának a testvére) hitvese. NAGY 2 (1858) 20–21.

¹³⁹⁴ Jelenffy János esztergomi kanonok (1727–1736). KOLLÁNYI, 341.

¹³⁹⁵ Tankovicz Mihály pozsonyi kanonok (1714–1737). RIMELY, *Cap. Pos.*, 276.

¹³⁹⁶ Vranovicz Márton pozsonyi kanonok (1722–1740). RIMELY, *Cap. Pos.*, 277.

¹³⁹⁷ Giandomenico Paracciani bíboros (1706–1721), római általános helynök (bíboros vikárius, 1717-től).

¹³⁹⁸ Tommaso Cervini, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1717–1721). DEL RE, 64–65.

¹³⁹⁹ Jelenffy János esztergomi kanonok (1727–1736). KOLLÁNYI, 341.

¹⁴⁰⁰ Tankovicz Mihály pozsonyi kanonok. RIMELY, *Cap. Pos.*, 276.

¹⁴⁰¹ Vranovicz Márton pozsonyi kanonok. RIMELY, *Cap. Pos.*, 277.

¹⁴⁰² Nicolò Antonio Cuggio, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). *Vö. Della giurisdittione, i.m.*

Exp.: Joannes Bezzius¹⁴⁰³ SJ, CGU rector
Dat.: Romae, 26. Augusti 1718
Grad.: dr. theol., 26. Augusti 1718
Not.: [copia:] pro domino Basilio Quintilio¹⁴⁰⁴ curiae eminentissimi domini cardinalis vicarii protonotario ego Petrus Quintilius¹⁴⁰⁵ in ejus officio administrator
Vid.: Posonii, 24. Martii 1728, Joannes Jelenffi protonotarius apostolicus, Strigoniensis canonicus a latere et consiliarius; Michael Tankovits Posoniensis canonicus et custos, protonotarius apostolicus; Martinus Vranovics Posoniensis canonicus, protonotarius apostolicus
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 105, fol. 332–334

Praesentoriae (Quinqueecclesien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Carolus III (VI)
Dat.: Viennae, 4. Decembris 1739
Vid.: Viennae, 12. Decembris 1739, Bernardus Josephus Koncsek¹⁴⁰⁶ de Dvorecz, excelsae cancellariae regio-aulicae Hungaricae expeditor et simul concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 407

17. Berkes András

49) 1721 Berkes András váci segédpüspök (*Heracleen.*, 1721–1729)

1. Franciscus Rautten Strauch, quondam filius Tobiae, presbyter Pragensis dioecesis
[AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 98, f. 57r]

1. Saranno due anni e mezzo che conosco il Signore Domino Andrea Berches¹⁴⁰⁷ con l'occasione che di quel tempo ero maestro di cerimonie della Cattedrale di Vacca della quale esso era Preposito per il che haueuo occasione di conoscerlo e trattarlo si come hò sempre continuato ne egli sono parente in grado alcuno me troppo intrinseco o emolo.

2. Egli è nato nel luogo di Patzsó Diocesi di Strigonia¹⁴⁰⁸ e lo so per hauer ueduti attestati del Vicario Generale di Strigonia et altri attestati.

3. Per la medesima ragione si an che esser nato di legittimo matrimonio da Cattolici et honesti parenti hauendo conosciuto anco alcuni suoi nepoti¹⁴⁰⁹ il nome de quali non mi ricordo da quali come da auuti e stato reputato per Zio¹⁴¹⁰ degno e naturale.

4. Sarà di età di Cinquanta anni incirca si come apparisce dal suo aspetto¹⁴¹¹

5. Saranno Venti gli anni che è sacerdote e l'hò ueduto più uolte celebrare et apparisce anco dall'attestatione del suo Vicario di Strigonia della fede della sua ordinatione.

[fol. 58r]

6. È molto ben uersato in tutte le funtionì ecclesiastiche hauendo glele uedute esercitare invocazione di messe e Vespri solenni sò anco esser molto deuoto e frequente nell'esercizio de santissimi sacramenti.

¹⁴⁰³ Giacomo (sic!) Ghezzi SJ, a CGU rektora (1716–1719). STEINHUBER 2 (1906) 150.

¹⁴⁰⁴ Pietro Antonio Quintili, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1718–1739). *Repertorio*, 108.

¹⁴⁰⁵ Basilio Quintili, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1701–1718). *Repertorio*, 108.

¹⁴⁰⁶ Koncsek Bernát magyar udvari kancelláriai tisztviselő (1737–1763). KHAVANOVA, *Koncsek Bernát*, 12–15.

¹⁴⁰⁷ Javított szó.

¹⁴⁰⁸ Pásztó az Esztergomi (Fő)egyházmegyében. Pásztó abban az időben valójában az Egri Egyházmegyéhez tartozott. Vö. VARGA LAJOS, *A pásztói plébánia története*, 2. kiad., Budapest 2015.

¹⁴⁰⁹ Törölt szavak következnek: ne quali.

¹⁴¹⁰ Akár Bécsben tanult rokona is lehetett, Berkes Péter veszprémi kanonok (1643–1648) hahóti apát (1642-től). Vö. PFEIFFER, 77–78; *Libri Regii* 9.324; NAGY IVÁN, *Berkes András váci nagyprépost és kora, Magyar Sion 7 (1869) 161–182, különösen 162.*

¹⁴¹¹ Utána elmosódás, törölt szó.

7. L'hò sempre rinconosciuto non solo per bon Cattolico ma anco per ottimo ecclesiastico egli e conseruato nella purità della fede con esempio et edificatione di tutti.

8. Come anco dotato di vita innocente di boni costumi e di amabile conuersatione e fama e per tale comunemente reputato.

9. Egli è persone dotata di molta grauità prudenza et habilità per Cariche Ecclesiastiche si come si è riconosciuta in quella da lui esercitate.

10. Egli è Dottore filosoffia et sacra teologia e ne hà preso il grado nell'uniuersità di Ternauia e lo so per hauer ueduta la fede auentica di detti Dottorati, et ero oltre tengo per che inverso si ritroui tutta quella dottrina che si ricerca in un Vescouo anco per insegnare ad altri e lo deduco dalle Cariche che hà esercitate e da discorsi hauuti con il medesimo.

11. Preposito prima dignità¹⁴¹² della Cattedrale di Vaccia, e Vicario generale di Vostra Eminenza Vescouo di detta Città et in tutte dette Cariche si è portato con scienza pietà zelo e lode universale.

[fol. 58v]

12. Non sò che per parte sua mai originato scandalo di sorte alcuna anzi sempre bona edificatione che habbia uerun' vizio d'animo o di corpo o altro Canonico Impedimento per il quale habbia bisogno di dispensa per esser promosso ad una Cattedrale.

13. Per le sue degne qualità da me deposte di sopra e per la Carica di Vicario generale da lui si bene esercitata lo stimo molto ben degno d'esser promosso non solo alla¹⁴¹³ Chiesa Vescouale in partibus di Heraclea¹⁴¹⁴ della quale è stato aggratiato da Nostro Signore ma anco ad una di residenza e tengo per certo che la sua promotione riuscirebbe di utile a quella Chiesa et all'Anime di essa quando potesse trasferirsi alla residenza di quella.

2. Christianus Fridericus Fissel, quondam Friderici filius, loci Pirne in Saxonia

1. Saranno due anni e¹⁴¹⁵ mezzo che tengo cognitione del Signore Domino Andrea Barches con l'occasione che di quel tempo andiedi nella Città di Vaccia et entrai al seruizio del Signore Cardinale de Altam per suo segretario et esso et a Preposito prima dignità della Cattedrale di detta Città per il che haueuo occasione di conoscerlo e trattarlo spesse uolte come hò continuato fino alla partenza da detta Città e per le¹⁴¹⁶ /te¹⁴¹⁶ dopo che siano in Roma negli sono parente in grado alcuno ne troppo intrinseco o emolo.¹⁴¹⁷

[fol. 68r]

2. Egli nato nel luogo di Patzsó Diocesi di Strigonia¹⁴¹⁸ si come apparisce dalla fede de suo battesimo.

3. Per la medesima ragione sò anco esser nato di legittimo matrimonio da Cattolici et honesti parenti hauendo anco conosciuto alcuni suoi parenti il nome de quali non mi ricordo.

4. La sua età sarà di Cinquanta e più anni e lo raccolgo dal suo aspetto, e dall'essere da molti anni sacerdote.

5. Saranno Ventisei anni incirca che è sacerdote et l'hò ueduto più uolte celebrare e lo sò per hauer ueduta la fede della sua ordinatione.

6. Egli è molto ben uersato in tutte le funzioni ecclesiatiche hauendo glele ueduta esercitare in occasione di messe e Vespri solenni sò anco esser persona molto deuota frequente nell'esercitio de santissimi sacramenti.

7. Per la cognitione che ne tengo e prattica hauuta con il medesimo l'hò sempre conosciuto per bon Cattolico et ottimo Ecclesiastico esse conseruato nella purità della fede con esempio et edificatione di tutti.

8. Come anco dotato di Vita innocente di boni costumi e di amabile conuersatione e fama e per tale comunemente reputato.

¹⁴¹² A szó végén törölve: s.

¹⁴¹³ Elmosódott szó.

¹⁴¹⁴ Beszúrt szó: di Heraclea.

¹⁴¹⁵ Elmosódott szó.

¹⁴¹⁶ Nehezen olvasható szó.

¹⁴¹⁷ Nehezen olvasható a *partenza* utáni rész.

¹⁴¹⁸ Pásztó az Esztergomi (Fő)egyházmegyében. Pásztó abban az időben valójában az Egri Egyházmegyéhez tartozott. Vö. VARGA, *A pásztói plébánia*, i.m.

9. Egli è huomo graue prudente et habile per qualsinoglia carica ecclesiastica si come si è riconosciuto nelle cariche da lui esercitate.

[fol. 68v]

10. È dottore di filosofia e sacra teologia e ne hà preso il grado nell'Vniversità di Tirnauia e lo sò per hauer ueduta sapere di detti gradi di dottorati oltre esser publico e notorio in detta Città di Vaccia e sò anco che che in esso si ritroua tutta qualla dottrina che si ricerca in un Vescouo anco per insegnare ad altri e lo¹⁴¹⁹ deduco da discorsi hauuti con il medesimo, e dagl'atti publici che hà fatti.

12.¹⁴²⁰ Nosco che habbia mai dato alcun scandalo circa la fede costumi e dottrina ne che habbia alcun vitio di animo o di corpo o altro Canonico Impedimento per il quale habbia bisogno di dispensa esser promosso ad una Cattedrale.

11. Per Presposito prima dignità della Cattedrale di Vaccia e Vicario generale di Vostra Eminenza et in tutte dette Cariche si è portato con integrità¹⁴²¹ scienza pietà e lode uniuersale.

13. Lo stimo molto ben degno d'esser promosso non solo alla Chiesa Vescouale di Heraclea in partibus della quale è stato aggratiato da Nostro Signore ma ancora ad una di residenza e tengo per certo che detta sua promotione riuscirebbe di utile a quella Chiesa et all'Anime di essa quando potesse andare alla residenza di quella Chiesa per la Sue degne qualità da me deposte di sopra per la Carica di Vicari generale da lui si bene eseguite.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Seniores oppidi privilegiati Pasztoviensis jurati senatores: Paulus Nagy primarius iudex; jurati nobilis Stephanus Csany, Matthias Kelemen, Ad Albertus¹⁴²² Kada, Johannes Endrétz, Paulus Farkas et caeteri¹⁴²³

Dat.: Pasztó¹⁴²⁴, 21. Ianuarii 1721

Bapt.: [Pásztó, ?], in ecclesia parochiali sancti Laurentii, Georgius Paszty¹⁴²⁵ plebanus

Par.: Nicolaus Berkes et Catharina Dobra¹⁴²⁶

Patr.: Martinus Bakos et consors ejusdem Helena Szűcs¹⁴²⁷

Not.: Nos seniores oppidi privilegiati Pasztoviensis jurati senatores, ex quo liber matricularis occasione resolutionum saeculi decimi sexti¹⁴²⁸ periisset, ex certa scientia testamur [...] natum esse in oppido nostro piis et catholicis parentibus [...] Super cuius rei certissime sub usuali et consueto oppidi nostri sigillo has attestationes litteras dabamus [...];
Michael Demkó¹⁴²⁹ oppidi juratus notarius

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 98, fol. 63

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Paulus Spáczay¹⁴³⁰ de Eadem, electus episcopus Arbensis, vicarius generalis Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 25. Ianuarii 1721

¹⁴¹⁹ Utána törlés.

¹⁴²⁰ A 11-es és a 12-es választ felcserélték.

¹⁴²¹ Kicsit elmosódott szó.

¹⁴²² Recte: Adalbertus.

¹⁴²³ Nagy Pál, Pásztó mezőváros főbírája, valamint nemes Csány István, Kelemen Mátyás, Kada Adalbert, Endrétz János, Farkas Pál tanácstagok.

¹⁴²⁴ Pásztó.

¹⁴²⁵ Paszty György plébános.

¹⁴²⁶ Berkes Miklós és Dobra Katalin.

¹⁴²⁷ Bakos Márton és Szűcs Ilona.

¹⁴²⁸ Nehezen olvasható szó.

¹⁴²⁹ A családnév nehezen olvasható. Demkó (Belánszky) Mihály, Pásztó mezőváros közjegyzője. NAGY Pótlék kötet (1868) 124.

¹⁴³⁰ Spáczay Pál esztergomi kanonok (1709–1751). KOLLÁNYI, 327; 1713-tól arbei választott püspök. *Libri Regii* 30.31.

Ord.: Blasius Jaklin¹⁴³¹ episcopus Tininiensis, suffraganeus Strigoniensis, 22. Septembris 1690 prima tonsura; Stephanus Kada¹⁴³² episcopus Transylvaniensis, suffraganeus Strigoniensis, in ecclesia cathedrali [*Tyrnaviae*], 4. Junii 1694 ad Subdiaconatus ordinem, 17. Decembris ad Diaconatus ordinem; ac tandem 1695, similiter in mense Decembri ad Presbyteratus ordinem

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 98, fol. 64

De doctoratu

T.: orig.

Exp.: Gabriel Szerdahelyi¹⁴³³ SJ, universitatis Tyrnaviae cancellarius

Dat.: Tyrnaviae, 26. Januarii 1721

Grad.: 10. Julii 1697, suprema ejusdem laurea, utraque laurea (dr. phil. et theol.)

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 98, fol. 62

Ex audientia SS.mi

T.: orig.

Exp.: Prosperus Marefroschi¹⁴³⁴ episcopus Cyrenensis, auditor

Dat.: 13. Januarii 1721

Nota: per le Cause già espresse [*a kérvényező Althann Mihály Frigyes bíboros segédpüspököt kér*]

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 98, fol. 61, 65

Ex audientia SS.mi (2)

T.: orig.

Exp.: Prospero Marefroschi¹⁴³⁵ arcivescovo di Cesarea, uditore

Dat.: 1. Marzo 1721

Nota: Berkez oratore [*kéri a kinevezést*]

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 98, fol. 59, 67

Ex audientia SS.mi (3)

T.: orig.

Exp.: Prospero Marefroschi¹⁴³⁶ arcivescovo di Cesarea, uditore

Dat.: 1. Marzo 1721

Nota: [...] avendo il il vuoto della Congregazione Concistoriale; Heracle[e]n. [...]

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 98, fol. 60, 66

18. Bíró Márton

55) 1745 Bíró Márton veszprémi püspök (*Vesprimien.*, 1745–1762)

¹⁴³¹ Jáklín Balázs esztergomi segédpüspök (1688–1691), később nyitrai püspök (1691–1695). A Szentszék nyitrai püspökként nem erősítette meg.

¹⁴³² Kada István erdélyi püspök (1685–1696). Az uralkodó erdélyi püspökké tette 1685-ben, azonban a Szentszék 1689-ben *Augustopolitan.* címmel mint apostoli vikáriust nevezte ki. *Libri Regii* 18.177; *Hier. Cath.* V (1952) 385–386; Mivel Berkes maga pásztoi volt, így érdekes egybeesés, hogy Kada 1664–1690 között a Szűz Máriáról nevezett pásztoi apátság címét viselte. Kommendátor apátként nem tudta az egykori apátsági birtokot visszaszerezni, így végül elzavarta a pásztoi plébánost, Jalkóczy Jánost, és így megszerezte a plébánia javadalmait. A kegyúri jogokkal kapcsolatos joghatósági vita a későbbiekben is még sokáig folytatódott. *Libri Regii* 13.73, 20.101; VARGA, *A pásztoi plébánia*, 75, 85–97.

¹⁴³³ Szerdahelyi Gábor SJ, a nagyszombati egyetem kancellárja (1714–1721). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1660–1661; Uő, *Cat. pers.* 6 (1993) 786, 832, 881, 7 (1993) 27, 79, 183.

¹⁴³⁴ Prospero Marefroschi címzetes cyrenei érsek (1711–1721), auditor (*auditor Sanctissimi*), később bíboros (1724–1732).

¹⁴³⁵ Uő.

¹⁴³⁶ Uő.

1. Stephanus Lenthy ecclesiae cathedralis Weszprimiensis canonicus
[AAV Arch. Conclst, Processus Conclst., 132, f. 805v]

1. A viginti quatuor circiter annis nosco reverendum perillustrem dominum Martinum Biro ecclesiae cathedralis Weszprimiensis praepositum majorem et canonicum, et praesertim a triennio sum saepissime cum ipso conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex ipsius relatione scio ipsum natum esse in loco dicto Padán sito in comitatu Poseniensi.¹⁴³⁷

3. Ex ipsius dicto scio natum esse ex matre catholica, quam novi: ex patre vero Calvino, qui obiit quinque septimanis ante ejus ortum (est enim postumus), non dubito, quod sit natus ex legitimo matrimonio; sicuti enim dixi, novi ejus matrem honestam et nobilem, ex ipsius relatione pariter mihi constat, quod ejusdem consanguinei nobiles sint, licet acatholici.

4. Ex ipsius relatione mihi constat, quod agat annum quadragesi[fol. 806r]mum octavum, et hoc colligo etiam ex ejusdem aspectu.

5. A viginti annis et ultra est in sacris ordinibus constitutus, a tali tempore enim vidi ipsum celebrantem.

6. Ex quo pluries viderim ipsum private celebrantem cum devotione, assero esse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum. Ex quo demum, quod multoties eundem viderim solemniter celebrantem in variis locis dioecesis Weszprimiensis, et advertim ecclesiasticas ceremonias exacte adimplentem, testor esse in exercitio ordinum susceptorum diu versatum.

7. Ex conversatione cum ipso habita et a tempore, quo ipsum nosco, adverti, quod semper catholice vixerit et in fidei puritate permanserit.

8. Ex pari ratione conversationis cum ipso habitae testor ipsum praeditum esse innocentia vitae, bonis moribus, quodque sit bonae conversationis et famae, quodque reputetur pro exemplari ecclesiastico.

9. Adverti ex ejusdem conversatione, quod sit vir gravis et prudens, ex quo vero laudabiliter munus vicarii generalis Weszprimiensis exercuerit, nec non a capitulo Weszprimiensi fuerit delegatus pro suo deputato ad comitia regni pro negotiis capituli tractandis, et prout effectus demonstravit laudabiliter hoc sibi commissio munere functus sit, infero, quod etiam usu rerum sit praestans.

10. Mihi constat, quod Tyrnaviae in collegio generali rubrorum dicto operam dederit sacrae theologiae per quadriennium; ego enim eo tempore fui alumnus in eodem collegio, et licet non sit laureatus in sacra theologia testor tamen, quod cum fructu materiis theologicis operam dederit, et hoc egomet sum expertus, cum mihi contigerit pluries sermonem cum ipso instituere de materiis theologicis ac etiam canonicis; et assero pariter ipsum vere ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit.

11. Per quinque annos exercuit curam animarum Bicske¹⁴³⁸, et subinde fuit factus canonicus in cathedrali Weszprimiensi et passim audivi, quod in exercitio supradictae curae animarum laudabiliter se gesserit in adimplendis iis, quae requiruntur in curato animarum.

12. Neque adverti, neque ab aliis audivi, quod aliquando publicum [fol. 806v] aliquod scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam; similiter neque adverti, neque ab aliis audivi, quod aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex praemissis et ex quo sit ecclesiasticus doctus, zelosus et exemplaris, ac in existimatione in regno Hungariae idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Weszprimiensem, dignum, qui ad illam promoveatur, et censeo ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram fore.

2. Franciscus Xaverius Szent Imrei canonicus et custos venerabilis capituli Weszprimiensis
[fol. 807v]

1. Nosco reverendum perillustrem dominum Martinum Biro ecclesiae cathedralis Weszprimiensis praepositum majorem et canonicum a viginti et ultra annis, et praesertim ab annis decem, cum ambo simus in capitulo Weszprimiensi cumcanonici, occasionem habui assidue cum ipso conversandi. Non sum ejusdem consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus; et nihil ab ipso spero pro hoc examine subeundo, licet antequam Viennam

¹⁴³⁷ Padány Pozsony vármegyében.

¹⁴³⁸ Bicske.

advenerim tanquam ablegatus a nostro capitulo, ut nomine ejusdem gratularer praefato reverendo perillustri domino Martino Biro super ejus praesentatione ad episcopatum Weszprimiensem, ipse mei favore supplicem libellum praeparaverit Sua regia Majestasti praesentandum, ut a Sua regia Majestate ego obtineam praeposituram majorem in cathedrali Weszprimiensi per ejus promotionem vacaturam.

2. Ignoro in qua civitate vel loco aut dioecesi sit natus, et tantum audivi, quod ex loco Czaloköz¹⁴³⁹ dicto oriundus sit.

[fol. 808r]

3. Non dubito ipsum natum esse ex legitimo matrimonio; matrem enim ejusdem catholicam novi Weszprimii, de ejus autem patre nihil scio.

4. Ab ipso audivi, quod annum circiter quadragesimum octavum agat, et etiam ex ejusdem aspectu apparet.

5. Longe ante sex menses est in sacris ordinibus constitutus, vidi enim ipsum celebrantem a tempore, quo ipsum nosco.

6. Assero ipsum esse frequentem et devotum in susceptione sacramentorum, quia saepissime ipsum vidi sacrosanctum Missae sacrificium celebrantem cum devotione, ex quo pariter saepissime eundem viderim solemniter celebrantem, et adverterim, quod accurate sacros ceremonias adimpleverit, testor eundem in exercitio susceptorum ordinum esse diu versatum.

7. Ex conversatione frequenti cum ipso habita adverti, quod semper catholice vixerit et in fidei puritate permanserit.

8. Ex eadem ratione testor praeditum esse innocentia vitae, bonis moribus, quodque sit bonae conversationis et famae.

9. Ex supradicta ratione frequentis conversationis cum ipso habitae adverti, quod sit vir gravis et prudens. Infero etiam, quod usu rerum sit praestans ex eo, quod a nostro capitulo fuerit delegatus ad comitia regni pro tractandis negotiis capituli, et ex relationibus ejusdem nostro capitulo exinde factis adverti, quod negotia sibi commissa salutariter tractaverit.

10. Non mihi constat, quod sit laureatus; mihi tamen constat, quod operam dederit sacrae theologiae per quadriennium Tyrnaviae in collegio rubrorum dicto, et cum fructu ex eo quod pluries mihi contigerit sermonem cum ipso instituere super materiis theologicis, et comprehendi ex talibus sermonibus, quod in eisdem sit versatus, et assero, quod vere sufficienti doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc alios docere possit.

11. Exercuit curam animarum in parochia Biczkiensi¹⁴⁴⁰ dioecesis Weszprimiensis per sex annos circiter; et a pluribus audivi, quod fuerit laudatus, quodque se gesserit tanquam bonus parochus erga suos oviculas.

12. A tempore, quo ipsum nosco nunquam audivi, quod aliquod publicum scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam. [fol. 808v] Neque adverti, neque ab aliis audivi, quod aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex praemissis, et ex quo sit in magna existimatione in regno Hungariae, idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Weszprimiensem, dignum, qui ad illam promoveatur, illiusque promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse censeo.

3. Marcus Franyull (Franiull) protonotarius apostolicus

[fol. 809v]

1. A viginti annis nosco reverendum perillustrem dominum Martinum Biro ecclesiae cathedralis Weszprimiensis praepositum majorem et canonicum, et ab illo tempore ad praesens mihi accidit saepius cum ipso conversari. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ignoro.

3. Audivi a pluribus ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, et utroque parente catholico ex stirpe nobili, et ego novi ejus patrem et matrem.

4. Ab aliis audivi, quod agat annum quadragesimum sextum, ac etiam dignoscitur ex ejusdem aspectu.

¹⁴³⁹ Csallóköz.

¹⁴⁴⁰ Bicske.

5. Longe ante sex menses est in sacris ordinibus constitutus; quando enim ipsum primo noscere incepti, erat parochus in Biczke.¹⁴⁴¹

6. Ex quo ipsum frequenter viderim privatum sacrificium Missae celebrantem cum maxime devotione, assero ipsum esse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum; ex eo pariter, quod eundem viderim solemniter celebrantem pluries in variis ecclesiasticis et accurate sacras caeremonias adimplentem, testor ipsum in exercitio susceptorum ordinum esse diu versatum.

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti, quod semper catholice vixerit et in fidei puritate permanserit.

8. Ex eadem ratione testor et expertus sum, quod praeditus sit innocentia vitae, bonis moribus, quodque sit bonae conversationis et famae.

9. Ex supra recensita ratione conversationis cum ipso habitae adverti ipsum esse virum gravem et prudentem; nec non ex eo, quod fuerit ablegatus a capitulo Weszprimiensi ad comitia regni [fol. 810r] pro negotiis ejusdem capituli ibi tractandis et audiverim, quod laudabiliter munere sibi commissio functus sit, infero, quod etiam usu rerum sit praestans.

10. Audivi a pluribus, quod sit laureatus in sacra theologia; audivi pariter, quod operam dederit sacrae theologiae Tyrnaviae ab ejusdem condiscipulis et colligo, quod cum fructu operam dederit sacrae theologiae ex eo, quod cum pluries ipsum audiverim cum aliis loquentem de materiis theologicis, et firmissime credo, ipsum vere ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit.

11. Per decem circiter annos exercuit curam animarum in loco dicto Biczke¹⁴⁴²; et egomet adverti tanquam vicinus parochus, quod exemplariter se gesserit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores. Audivi demum a pluribus, quod plures haereticos ad orthodoxam fidem converterit et denominaretur eorum flagellum.

12. Neque adverti, neque ab aliis audivi, quod publicum aliquod scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam, neque pariter adverti, neque ab aliis audivi, quod aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex praemissis, et ex quo sit in magna existimatione in regno Hungariae, idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Weszprimiensem, dignum, qui ad illam promoveatur et censeo, quod ejus promotio eidem ecclesiae utilis et proficua futura sit.

De Baptismo et de educatione catholica

T.: orig.

Exp.: Georgius Szalay¹⁴⁴³ parochus Alistáliensis

Dat.: Alistál¹⁴⁴⁴, 7. mensis Aprilis 1745

Bapt.: in possessione Padány¹⁴⁴⁵ natus et baptizatus in ecclesia Alistáliensi, 15. Aprilis 1696, Michael Szomódi¹⁴⁴⁶ Helveticae confessionis minister

Par.: nobilis Martinus Biro et Catharina Hagymásy,¹⁴⁴⁷ Romano-catholicae fidei una cum antenatis suis stabilis cultrix

Patr.: nobiles Benedictus László et Helena Bakó¹⁴⁴⁸

Not.: Infrascriptus parochus vigore praesentium testor et recognosco, quod posteaquam pro parte illustrissimi ac reverendissimi domini domini Martini Biro electi episcopi Weszprimiensis album seu matriculam baptizatorum ecclesiae meae parochialis Alistáliensis¹⁴⁴⁹ in archidioecesi Strigoniensi¹⁴⁵⁰ existentis sedule volvendo percurrissem, luculente compererim eundem in possessione Padány filiali antedictae ecclesiae meae archidioecesis Strigoniensis de anno

¹⁴⁴¹ Bicske.

¹⁴⁴² Bicske.

¹⁴⁴³ Szalay György alistáli plébános (1734–1749). NÉMETHY, 4.

¹⁴⁴⁴ Alistál (Dolný Štál).

¹⁴⁴⁵ Padány (Padáň).

¹⁴⁴⁶ Szomódi Mihály református lelkész.

¹⁴⁴⁷ Bíró Márton és Hagymássy Katalin.

¹⁴⁴⁸ László Benedek és Bakó Ilona.

¹⁴⁴⁹ Javított szó.

¹⁴⁵⁰ Eredeti kiemelés: Alistáliensis in archidioecesi Strigoniensi.

1696¹⁴⁵¹ ex honestis parentibus, patre quidem nobili Martino Biro, matre vero Catharina Hagymásy Romano¹⁴⁵²-catholicae fidei una cum antenatis suis stabili cultrice progenitum baptizatumque esse eorum die 15. mensis Aprilis in ecclesia Alistáliensi attunc per Calvinianos tenta per Michaellem Szomódi Helveticae confessionis ministrum, patrinis ex sacro baptismatis fonte levantibus nobiles Benedicto László et Helena Bakó; repentina dein morte (antequam adhuc in lucem editus esset) ex vivis sublato genitore suo, a praenominata genitrice sua (sicuti finem in eum convocati fide digni testes coram me consona et unanimi voce jurato asseverabant) catholice constanter enutritum et educatum, variisque in gymnasiis catholicis, novissime demum in Academia Tyrnaviensi litteris imbutum. Unde super hoc praesentes meas manu propria scriptas et subscriptas usualique sigillo munitas, dedi litteras testimoniales.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 424

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Michael Ignatius Frivaisz¹⁴⁵³ episcopus Germanopolitanus et vicarius generalis Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 8. Aprilis 1745

Ord.: tonsura et quatuor Minores ordines: Georgius Ghillány¹⁴⁵⁴ episcopus Tinniniensis et suffraganeus Strigoniensis, Tyrnaviae, 23. Septembris 1719; subdiaconatus ad titulum dioecesis Weszprimiensis: [*Idem, ibidem*], 7. Junii 1721; diaconatus: [*Idem, ibidem*], 20. Decembris 1721; Presbyteratus: [*Idem, ibidem*], 21. Martii 1722

Not.: Josephus Bajzat¹⁴⁵⁵ secretarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 424

De vita et moribus ac de educatione catholica

T.: orig.

Exp.: capitulum Veszprimiense

Dat.: Veszprimii, 8. Aprilis 1745

Not.: Nos capitulum cathedralis ecclesiae Weszprimiensis notum facimus et attestamur praestantium per vigorem. Quod reverendissimi domini Michael Pöstényi¹⁴⁵⁶ antelatae ecclesiae nostrae lector, abbas beati Michaelis archangeli de insula Beatae Mariae Virginis juxta Budam et Stephanus Kiss¹⁴⁵⁷ ejusdem ecclesiae nostrae archidiaconus cathedralis, fratres, socii et concanonici nostri nostram personaliter venientes in praesentiam ex debito officii ipsorum obligamine, sub juramento suo in generali regni decreto superinde contento fideliter et uniformiter retulerunt nobis hunc in modum: qualiter posteaquam iidem penes solitam exmissionem nostram die septima praesentis mensis Aprilis, anni modo labentis infra notati in arce oppidi Weszprem, comitatu nominis ejusdem existenti, consequenter in solita ejusdem ecclesiae nostrae praepositurali residentia erga exaudiendam ab infra uberius denotatarum personarum testificationem una cum adjuncto sibi egregio viro Nicolao Sághi¹⁴⁵⁸ praelibati capituli nostri jurato notario personaliter fuissent constituti, ex tunc ibidem coram eisdem nobilis dominus Martinus Markovcsics¹⁴⁵⁹ illustrissimi ac reverendissimi domini domini Martini Biro de Padány electi episcopi Weszprimiensis et (titulus) domini praelati nostri gratiosissimi vitricus personaliter constitutus, lectoque aegritudinis suae diuturniori jam tempore affixus, hic quidem ob venerandam ejusdem senectutem nimiumque attritarum debilitatem virium sub puritate conscientiae recensisset eo modo; quod tametsi ob imbecillem hac senili jam in aetate memoriam suam de et super eo exacte recordari minus [%] possit: quoto videlicet anno idem fatens sive testimonium perhibens, sibi in uxorem duxerit dominam Catharinam Hagymásy,

¹⁴⁵¹ Eredeti kiemelés: Padány filiali antedictae ecclesiae meae archidioecesis Strigoniensis de anno 1696.

¹⁴⁵² Javított: vero Catharina Hagymásy Romana.

¹⁴⁵³ Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök: 14)

¹⁴⁵⁴ Ghillány György esztergomi segédpüspök: 7)

¹⁴⁵⁵ Bajzáth József veszprémi püspök: 57)

¹⁴⁵⁶ Pöstényi Mihály veszprémi kanonok (1733–1755). PFEIFFER, 176–177.

¹⁴⁵⁷ Kiss István József veszprémi kanonok (1742–1755). PFEIFFER, 139–140.

¹⁴⁵⁸ Sághy Miklós káptalani jegyző.

¹⁴⁵⁹ Markovcsics Márton, Bíró Márton nevelőapja.

nobilis condam domini Martini Biro de Padány relictam viduam, titulati autem illustrissimi ac reverendissimi domini Martini Biro jam electi (ut attactum haberetur) episcopi Weszprimiensis genitricem desideratissimam; recordatur nihominus eundem titulum illustrissimum ac reverendissimum dominum tempore matrimonialis ipsorum conventionis annorum circiter trium fuisse. Non minus reflectit se, memoratam dominam Catharinam condam Hagymásy ex Jazigio¹⁴⁶⁰ loco quippe vulgariter Arok Szállás¹⁴⁶¹ dicto (quo in loco nemo omnino ab orthodoxa fide Romano catholica residere alienus¹⁴⁶² permittitur) sicut a progenitoribus utriusque sexus catholicis ortam, catholicam fuisse; ita filium eorundem saepe titulum videlicet illustrissimum ac reverendissimum dominum episcopum Weszprimiensem semper in fide catholica fuisse educatum et enutritum.

Non absimiliter nobilis domina Catharina, filia antelati nobilis domini Martini condam Biro de saepe dicta Padány ex consorte sua, jam fata nobili domina Catharina Hagymásy suscepta et progenita crebrius titulatae ejusdem illustrissimae ac reverendissimae suae dominationis carnalis et uterina soror, coram eisdem eadem pariter occasione constituta suo deposito praevie corporali juramento attestata extitisset: modo titulum illustrissimum ac reverendissimum dominum circa annum millesimum sexcentisimam nonagesimum sextum in hanc lucem editum, tempore jam eo, quo domina mater sua ad secunda semet vota transtulerat, haec fatens septennis circiter puella eotum existens, opinatur eundem illustrissimum ac reverendissimum dominum tertium aut quartum aetatis suae attigisse annum; id autem pro certo se audivisse, asseverasset, quod mentionata domina Catharina Hagymásy ex Jazigio¹⁴⁶³, et signanter ex [%] possessione Arok Szállás¹⁴⁶⁴ orta (ubi nullus acatholicorum suam admittitur habere residentiam) ac omnes, quos tamen novisse poterat progenitores utriusque sexus catholicos fuisse, in eademque fide catholica se titulumque illustrissimum ac reverendissimum dominum ab uberibus matris suae vel ideo etiam educatum extitisse, quia a morte et ex hac luce decessum genitoris eorundem mentionati quippe domini Martini Biro toties titulus illustrissimus ac reverendissimus dominus velut posthumus decem primo septimanis lucem conspexerit; prout hoc ipsum saepissime dominam matrem suam narasse recordatur. Hoc addito, quod tempore attactarum solemnitate nuptiarum idem illustrissimus ac reverendissimus dominus qua parvulus puer religiosi ordinis sancti patris Francisci vestibus indutus incesserit. Super qua praevio memoratorum reverendissimorum dominorum coram nobis sub consueto juramento suo facta relatione, praesentes jurium toties titulati illustrissimi ac reverendissimi domini ordinarii nostri gratiosissimi futuram ulterioremque ad cautelam necessarias authentici sigilli nostri munimine roboratas dandas esse duximus et concedendas litteras testimoniales. Datum ex capitulo nostro, die octava mensis Aprilis anno Domini millesimo septingentesimo quadragesimo quinto, reverendissimis et admodum reverendis dominis (praepositura majore vacante) Michaele Pöstényi¹⁴⁶⁵ lectore, abbate beati Michaelis archangeli in insula Beatae Mariae Virginis juxta Budam, Stephano Dubniczai¹⁴⁶⁶ cantore, praeposito beati Michaelis archangeli de Hantha, Francisco Xaverio Szabo¹⁴⁶⁷ custode, Stephano Kiss¹⁴⁶⁸ cathedrale, altero item Stephano Lenthly¹⁴⁶⁹ canonicis; in hac ecclesia nostra Deo jugiter et devote psallentibus atque famulantibus.

[%]

Lecta in capitulo et correcta in vocala audivisse et additum margine: alienus per me Franciscum Xaverium Szent Imrei¹⁴⁷⁰ m.p.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 424

¹⁴⁶⁰ Jászság.

¹⁴⁶¹ Jászárokszállás.

¹⁴⁶² Beszúrt szó.

¹⁴⁶³ Jászság.

¹⁴⁶⁴ Jászárokszállás.

¹⁴⁶⁵ Pöstényi Mihály veszprémi kanonok. PFEIFFER, 176–177.

¹⁴⁶⁶ Dubniczay (Korcsek) István veszprémi kanonok (1740–1763). PFEIFFER, 176–177.

¹⁴⁶⁷ Szentimrei (Szabó) Xavér Ferenc veszprémi kanonok (1735–1758). PFEIFFER, 208–209.

¹⁴⁶⁸ Kiss István József veszprémi kanonok. PFEIFFER, 139–140.

¹⁴⁶⁹ Lenthly (Lenti) István veszprémi kanonok (1742–1760). PFEIFFER, 153–154.

¹⁴⁷⁰ Szentimrei (Szabó) Xavér Ferenc veszprémi kanonok. PFEIFFER, 208–209.

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 29. Martii 1745

Exp.: admodum reverendus dominus Jacobus Gagni et dominus Nicolaus Martinez, N.A. nobiles familiares¹⁴⁷¹

Class.: AAV Arch. Concist, Processus Consist., 132, fol. 813, 819

Formula iuramenti in apostolicis litteris prae notati

T.: orig.

Exp.: Gabriel Patachich¹⁴⁷² archiepiscopus Colocensis et Bacsiensis

Dat.: Colocae, 22. Augusti 1745

Not.: Ego Martinus Biró de Padány electus Weszprimiensis [...]

Datum Romae apud sanctam Mariam majorem anno Incarnationis Dominicae 1745, quarto decimo Kalendas Augusti¹⁴⁷³ [...] Super quibus litteris ego notharius publicus infrascriptus praesens transumptum recepi et subscripsi. Actum ut supra, praesentibus dominis Cajetano Tasser et Philippo Nuzzii¹⁴⁷⁴ testibus. [...]

Quod reverendissimus ac illustrissimus pater dominus Martinus Biro de Padány episcopus ecclesiae Weszprimiensis consecrationi per manus meas in ecclesia metropolitana Colocensi ipso assumptionis Beatissimae Virginis Mariae et patrocinii metropolitanae ecclesiae Colocensis festo recepta, primum quidem vivae vocis suae eloquio in vulgari sive Hungarico idiomate coram nobilissimo et spectatissimo auditorio et Virgine in coelos assumpta solemnem et eruditissimam panegyrim praemiserit, dein vero iuramentum juxta formulam apostolicis litteris annotatam, et hic praeinsertam de verbo ad verbum ad manus meas, tactis sacrosanctis evangelii praestiterit, praesentibus sub proprie manus subscriptione et usualis sigilli mei appressionem testor.

Class.: AAV Arch. Concist, Processus Consist., 132, fol. 814–815, 817–818

De Consecratione

T.: orig.

Exp.: Gabriel Patachich¹⁴⁷⁵ archiepiscopus Colocensis et Bacsiensis

Dat.: Colocae, 22. Augusti 1745

Ord.: [*Idem*], in ecclesia metropolitana Colocensis, 15. Augusti 1745

Not.: [...] Emerici e comitibus Esterhazy¹⁴⁷⁶ [...] in cuius nimirum provincia ecclesia Weszpremiensis suffraganea habetur [...] 3. Augusti 1745 [...] indulto; assistentibus reverendissimo ac illustrissimo patre domino Francisco e comitibus Zichy¹⁴⁷⁷ de Vásonkő ecclesiae Jaurinensis episcopo et reverendissimo ac illustrissimo patre domino Carolo e comitibus de Moltzán¹⁴⁷⁸ episcopo Leontopolitano et per dioecesim Jaurinensem in pontificalibus suffraganeo [...] idest ipso assumptionis Beatae Virginis Mariae et patrocinii metropolitanae basilicae nostrae Colocensis festo, excepto praeviae ab electo ad manus nostras sanctissimo Papae domino domino Benedicto XIV et successoribus ejus, nec non Sanctae Romanae Ecclesiae, praemissa praeterea per electum vivae vocis suae eloquio solemni idiomate Hungarico coram nobilissimo et spectatissimo auditorio de Virgine in Coelos assumpta panegyri, juxta formam apostolicis litteris adnotatam fidelitatis debitae solito iuramento pontificalibus induti, ritu per pontificale Romanum praescripto [...]; Josephus Zanathy¹⁴⁷⁹ secretarius

¹⁴⁷¹ Giacomo Gagni és Nicola Martinez, az apostoli nuncius nemes familiárisai.

¹⁴⁷² Patachich Gábor kalocsa-bácsi érsek: 73)

¹⁴⁷³ 1745. július 19.

¹⁴⁷⁴ Gaetano Tasser és Filippo Nuzzi.

¹⁴⁷⁵ Patachich Gábor kalocsa-bácsi érsek: 73)

¹⁴⁷⁶ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

¹⁴⁷⁷ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

¹⁴⁷⁸ Malzan Károly győri segédpüspök: 32)

¹⁴⁷⁹ Zanathy József titkár. Feltehetőleg azonos azzal a családtaggal, aki 1745-ben (Patachich Gábor halálának éve) Szatmár vármegyébe költözött. Vö. NAGY 12 (1865) 309–311.

19. Bozsicskovics Bazil

107) 1759 Bozsicskovics Bazil szvidnici (*Svidnicen.*) püspök, görögkatolikus rítusvikárius (*pro populis dioecesis Zagrabien. ritus Graeci*; 1777: Kőrösi Egyházmegye) (bazilita, Bazilije Božičković, *Diocletianen.*, apostoli vikárius, 1759–1777)

71) 1777 Bozsicskovics Bazil kőrösi püspök (bazilita, Bazilije Božičković, *Crisien.*, első püspök, 1777–1785)

1. Ladislaus Bisztriczey S.c.r.a.M. excelsae cancellariae regiae Hungarico-aulicae archivarius (archivarius cancellarii regiae Hungaricae)

[AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A, fol. 6r, saját számozás]

1. A tempore juventutis meae nosco reverendum patrem Basilium Bosickovich ordinis sancti Basilii magni, cum per plures annos frequentarem scholas Zagrabiae in Croatia. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Natus est in parochia sancti Georgii loci Batinyan¹⁴⁸⁰ dioecesis Zagrabiensis. Causa scientiae ex attestato baptismali.

3. Ex eodem attestato constat natum esse ex legitimo matrimonio ac honestis et catholicis parentibus Graeci ritus.

4. Est in aetate quadraginta annorum, cum natus sit anno 1719. Causa scientiae ex eodem testimonio baptismale¹⁴⁸¹.

5. Scio promotum fuisse ad ordines majores, cum esset alumnus in venerabili collegio de Propaganda Fide anno 1744 ut ex formatis ordinationis, quas legi.

6. Ut¹⁴⁸² ego aliquando adverti, iudico ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, et praesumo ipsum fuisse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum audiverim¹⁴⁸³ habuisse optimam famam tam Poloniae, quam Romae.

7. Credo semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, cum nihil unquam in contrarium audiverim.

8. Quantum ego adverti et ab aliis audivi, iudico ipsum praeditum esse innocentia vitae ac bonis moribus, et simul bonae conversationis et famae.

[fol. 6v]

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, cum propria religio usa sit ipsius opera tam in Polonia, quam Romae, quod est notorium.

10. Scio fuisse per plures annos in collegio Urbano de Propaganda, ibique suscepisse gradum in sacra theologia ut ex privilegio doctorali, quod vidi, et credo doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc possit alios docere.

11. Scio ipsum docuisse in proprio ordine philosophiam in Polonia, postea fuisse Romae in officio procuratoris generalis ejusdem ordinis, et tandem fuit revocatus in Croatiam¹⁴⁸⁴ a defuncto vicario apostolico Gabriele Palckowicz¹⁴⁸⁵, cuius fuit vicarius generalis, et in omnibus istis officiis audivi laudabiliter se gessisse tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Nec audivi, nec vidi, neque adverti aliquod publicum scandalum dedisse circa mores, fidem¹⁴⁸⁶ seu doctrinam, nec mihi constat aliquo animi vel corporis vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus ad episcopatum possit promoveri.

¹⁴⁸⁰ Batinjani.

¹⁴⁸¹ Recte: baptismali.

¹⁴⁸² Előtte törölve: Credo.

¹⁴⁸³ Javított szó, nehezen olvasható szó.

¹⁴⁸⁴ Előtte törölve: Patriam.

¹⁴⁸⁵ Javított szó. Palkovics Gábor apostoli vikárius, zágrábi rítusvikárius: 106)

¹⁴⁸⁶ Javított szó.

13. Existimo idoneum ad bene obeundum munus episcopi pro populis Graeci ritus in dioecesi Zagrabiensi existentibus ac dignum, qui ad episcopalem dignitatem promoveatur, et ipsius promotionem eidem ecclesiae Zagrabiensi utilem et proficuum futuram esse censeo, cum ipse¹⁴⁸⁷ iam dederit signa pietatis, zeli, virtutis et iam ipso populo desideretur ipsius promotio, quod mihi constat tamquam unus de cancellaria Hungariae.

2. Xaverius Rollè (Rollé) presbyter saecularis missionarius suetus de Propaganda Fide

[fol. 7r]

1. Ante sexdecim annos novi patrem Basilium Bosicskowich ordinis sancti Basilii magni, cum venit Romam ad collegium Urbanum de Propaganda. Non sum ipsius consanguineus, nec nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum natum in Croatia ex attestazione baptismali.

3. Ex eodem attestato baptismali scio natum esse ex legitimo thoro ac honestis et catholicis parentibus.

4. Scio esse in aetate 40 annorum circiter, cum natus sit anno 1719, ut vidi ex attestazione baptismali.

5. Scio eum esse in sacris ordinibus¹⁴⁸⁸ constitutum, cum fuerim praesens in eius esse in eius ordinatione cum¹⁴⁸⁹ pariter essem¹⁴⁹⁰ alumnus in eodem¹⁴⁹¹ collegio et vidi etiam formatas ordinum anni 1744.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, atque in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, quod bene adverti cum in¹⁴⁹² eodem collegio de Propaganda¹⁴⁹³ essemus simul¹⁴⁹⁴, quam etiam ex post cum ipse esset procurator ecclesiasticis ordinis in Urbe et penes ipsum moratus sum per mensem.

7. Quantum ego adverti et audivi ab aliis, semper catholici vixit et in fidei puritate permansit.

8. Iudico ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et simul bonae conversationis et famae, ex conversatione saepius habita cum ipso et ex auditu ab aliis.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, quod facile colligitur ex officiis, quae sustinuit in proprio ordine.

[fol. 7v]

10. Eram Romae in eodem collegio de Propaganda cum ipse suscepit gradum doctoratus¹⁴⁹⁵ in sacra theologia, et hoc constat etiam ex eodem privilegio doctoratus; iudico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Scio fuisse professorem¹⁴⁹⁶ philosophiae in proprio ordine in Polonia, ac postea missum ad Urbem in qualitate procuratoris generalis ipsius ordinis, et postea revocatum fuisse in Croatiam ibique tamquam missionarium, ibique curam animarum exercuisse ac in omnibus istis officiis tam quoad prudentiam¹⁴⁹⁷, integritatem et mores laudabiliter se omnino gessisse, ut audivi.

12. Nec adverti, ne audivi aliquod dedisse scandalum circa fidem¹⁴⁹⁸, mores et doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Iudico ipsum idoneum ad bene obeundum munus episcopi et vicarii pro populis¹⁴⁹⁹ Graeci ritus¹⁵⁰⁰ in dioecesi Zagrabiensi existentibus et dignum, qui ad episcopalem dignitatem promoveatur,

¹⁴⁸⁷ Javított szó.

¹⁴⁸⁸ Javított szó.

¹⁴⁸⁹ Javított szó.

¹⁴⁹⁰ Beszúrás: pariter essem, alatta törölve: fuerim praesens.

¹⁴⁹¹ Javított szó.

¹⁴⁹² Beszúrt szó.

¹⁴⁹³ Beszúrás: de Propaganda.

¹⁴⁹⁴ Utána törölve: in collegio de Propaganda.

¹⁴⁹⁵ Javított szó.

¹⁴⁹⁶ Javított szó.

¹⁴⁹⁷ Beszúrt szó, alatta törölve: doctrinam.

¹⁴⁹⁸ Beszúrt szó.

¹⁴⁹⁹ Javított szó.

¹⁵⁰⁰ Utána törölve: pro populis.

eiusdemque promotionem populo ritus Graeci ecclesiae Zagrabiensis utilem et proficuum futuram esse. Attentis ipsius zelo, virtute ac dexteritate in tractandis rebus religionis, de quibus iam dedit specimen in aliis sibi commissis.

3. Josephus Körösztyur (Körösturi) agens aulicus

[AAV Arch. Concl., *Processus Concl.*, 173, fol. 245r]

1. Nosco excellentissimum et illustrissimum dominum Basilium Bosciskowics episcopum Diocletianopolitanum in partibus, una in regno Croatiae respectu populi ritus Graeci catholici vicarium apostolicum ab anni circiter decem, per quos cum eodem tum in regno Croatiae, tum etiam Viennae saepissime constitutus fuero; non sum tamen ejus consanguineus, nec cognatus, nec affinis, nec nimium familiaris, multo minus inimicus, aemulus aut odiosus.

2., 3. Scio ipsum consecrationis munus ante annos circiter octodecim accepisse; quoad numerum quidem annorum ex fide digna relatione, quoad munus autem consecrationis rite acceptum propria experientia, cum eum saepius pontificantem viderim.

4. In ecclesia quidem Crisiensi, quae nunc primo munificentia Suae caesareo regiae Majestatis Mariae Theresiae et permissione ac auctoritate Sanctae Romanae Ecclesiae erigitur et fundatur, residere hactenus non potuit, cum tamen qua vicarius apostolicus dioecesim suam per regnum Croatiae habuerit ac jurisdictionem in populum Graeci ritus catholicum exercuerit. Scio eum in praefata dioecesi in loco Pribics¹⁵⁰¹ dicto constantem sedem habuisse, idque eo evidentius scio, quia ipse in Pribics jam fui et ordinarie eum a loco residentiae suae episcopum Pribicsiensem compellatum saepe audivi.

5. Quod praefatus excellentissimus dominus episcopus diligenter ac saepe dictam suam dioecesim, cui qua vicarius apostolicus praeerat, visitaverit ac opportune omnibus necessitatibus [fol. 245v] occurrerit, et providerit et Sacrae¹⁵⁰² Romanae Ecclesiae mandata et decreta debitae executioni demandaverit, id publice in toto regno Croatiae notum est, dum nemo ignorat, excellentissimum dominum episcopum in defectu cleri prioribus annis in ecclesiis suis etiam parochorum munia per menses et menses sustinuisse, clero autem aucto, ecclesias suas omni anno et quidem saepius visitasse.

6. Quod porro is solemnitates saepe celebraverit, ordinationes juxta necessitatum exigentias habuerit, caeteraque pontificalia exercuerit, mihi apprimè notum est, quia eum pontificantem, prout et episcopos Graeci ritus catholicorum Transylvaniensem et Munkacsensem¹⁵⁰³ in aulico sacello praesentibus Suis Majestatibus consecrantem ipsemet vidi, et caeteroquin etiam publice constaret, in regno Croatiae praeter unum alterumve nullum adesse sacerdotem Graeci ritus catholicum, quin ab hoc episcopo sacros ordines acceperit.

7., 8. Quod episcopus hic pietatis, charitatis ac prudentiae in gubernando specimen dederit, verboque et exemplo profuerit, quod item prudenter et diligenter se ubique gesserit, in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus dictae ecclesiae suae, cui qua vicarius apostolicus praeerat; adeo ubique notum est, ut in dubium revocari non possit; hinc enim existimatio illa, quam sibi cum apud Suam Majestatem caesareo regiam, tum apud eminentia dicasteria conciliavit (prout quotidianis exemplis edoceor) ortum duxit; hinc universalis amor et existimatio, quam non modo apud populum sui ritus, sed etiam latini ritus habet, originem trahit; quae utique publice nota sunt.

9. Scio eum singulari doctrina pollere, quae nempe in episcopo requiritur, ut alios docere possit, cujus doctrinae specimen plurima edidit cum Romae, ubi olim per plures annos generalem procuratorem congregationis Ruthenorum sancti Basilii magni egit. Tum in Polonia, ubi per aliquot annos publicum professorem philosophiae ac theologiae egit, tum in regno Croatiae, ubi in summis Ecclesiae et prin[fol. 246r]cipis negotiis verbo et scriptis, quorum plura ipsemet legi, raris suae doctrinae luculenta frequenter edidit specimen. Ex his itaque omnibus manifesta est consequentia.

10. Eum dignum esse, qui ad ecclesiam Crisiensem transferatur, hancque translationem dictae ecclesiae omnino utilem ac proficuum futuram.

¹⁵⁰¹ Pribics.

¹⁵⁰² Recte: Sanctae.

¹⁵⁰³ Major Gergely fogarasi püspök (1772–1782): 62); Bacsinszky András munkácsi görögkatolikus püspök (1772–1809): 64)

5. Josaphat Basztassich (Basztassich, Bastassich) OSBM, seminarii Graeco-catholici Viennensis praefectus

[fol. 247v]

1. Nosco excellentissimum, illustrissimum ac reverendissimum dominum Basilium Bosichkovich vicarium apostolicum pro ritu Graeco-catholico per Croatiam et Sclavoniam, consecratum episcopum ad titulum ecclesiae Diocletianopolitanae; nosco autem illum primo ab annis 23, quia conversatus sum cum illo Romae, dum adhuc in eadem Urbe fungebatur officio procuratoris generalis congregationis Ruthenorum ordinis sancti Basilii magni, dein vero ab annis 18, qua illius dioecesanus ac tandem ab annis 8 qua ejusdem vicarius generalis. Non sum autem illius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse, quia vidi ipsum multoties publice munia pontificalia exercentem, et vidi etiam formatas litteras testimoniales super ipsius consecratione ab episcopo Munkacsienſi Emanuele Olsavszky¹⁵⁰⁴ subscriptas et ipsi datas.

3., 4. Scio fuisse vicarium apostolicum sub titulo episcopi Diocletianopolitani per annos 18, et in dicto suo vicariatu assidue resedisse; et scientiae causa est, quia per totum id tempus ejusdem vicariatus fui clericus, parochus et vicarius generalis.

5. Scio eum diligenter et saepe dictum vicariatum suum relate ad populum Graeco-catholicorum visitasse, cujus scientiae causa est, quia dictis frequentioribus visitationibus plerumque ad latus ipsius fui. Occurrit autem et providit pro posse omnibus necessitatibus dicti hactenus vicariatus, ejusque decreta et mandata debitae executioni demandari curavit, quod inde mihi notum est, quia ipsius cura et providentia in singulis parochiis scholae triviales introductae et fundatae [fol. 248r] sunt. Parochi de congrua subsistentia et habitatione, quibus carebant, provisi, novarum ecclesiarum aedificatio et aliarum reparatio ab augusta Imperatrice obtenta, et in pluribus locis foranei etiam vicarii parochorum pro faciliiori sacramentorum administratione cum annua pensione constituti; decretorum vero et mandatorum executor ipse plerumque fui.

6. Scio ipsum omnibus majoribus festivitatibus, nisi valetudine impeditus fuerit, in aliqua ex parochialibus ecclesiis solemnitates celebrasse, ordinationes pro exigentia habuisse, caeteraque pontificalia exercuisse; et scientiae causa est, quia ipse ejusmodi solemnitatibus frequentibus interfui.

7. Scio eum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimina plura dedisse, ac verbo et exemplo profuisse. Causa scientiae est, quia horum per longam conversationem cum ipso de visu ipse testis sum, et has speciatim ejusdem virtutes ab omnibus, qui illum noverunt, depraedicari audivi. Ipse quoque et de visu et de auditu testis sum, ipsum saepius ad populum conciones dixisse, saepius longiori tempore modo in una, modo in altera parochia commoratum esse, et per se populum catechizasse ac in doctrina Christiana instruxisse, infirmis per se sacramenta administrasse, et reliqua pietatis et charitatis officia verbo et exemplo ad publicam notitiam exercuisse.

8. Scio eum prudenter ubilibet et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, maxime in conservando in unione populo dicti vicariatus et removendis ab illo schismaticis ac pluribus ad sacram unionem reducendis. Temporalia vero, nam praeter annuam 1 500 florenorum pensionem ex cassa parochorum aliud non habuit, defendere non potuit. Scientiae causa est, quia cum vicarius illius fuerim et eidem semper ad latus talia scire possum.

9. Ea doctrina ipsum pollere, quae in episcopo requiritur, ut alios docere queat, scio tum propria experientia, tum publica fama et quia notum mihi est, eum cum plura publica specimina doctrinae suae dedisse, eademque et sacram congregationem de Propaganda Fide [fol. 248v] in archivo servare.

10. Dignum proinde eum existimo, qui annuente sanctissimo pontifice ad neoerectam ecclesiam Graeco-catholicam Crisiensem transferatur, ut pote qui laudabiliter hactenus in vicariatu apostolico per 18 annos se gessit, eumque sciam omnibus iis qualitatibus praeditum esse, quae in episcopo requiruntur, et ob quas Sua Majestas Sacratissima ac piissima Imperatrix, non ex relatione tantum aliorum, sed et propria experientia, ut ipsa in litteris nominationis testatur, sibi notas dignum eum existimavit dictae neoerectae ecclesiae Crisiensi pastorem praesentare. Censeo insuper ejus translationem ipsi ecclesiae Crisiensi utilem et proficua futuram, quia cum hactenus exiguis mediis provisos tantum pro fide catholica et promovenda sacra unione insudavit, eo magis in posterum majori activitate provisos in eundem finem operam suam impendet.

¹⁵⁰⁴ Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius (*Rhossen.*), egri rítusvikárius (1743–1767).

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Petrus Berletich¹⁵⁰⁵ parochiae Preszekensis sancti Petri Romano-catholicae parochus

Dat.: Preszekae in monte Geperp comitatus Crisiensis¹⁵⁰⁶, 19. Aprilis 1759

Bapt.: 11. Februarii 1719 natus, 23. Februarii 1719 baptizatus, Thomas¹⁵⁰⁷ sacerdos Graeci ritus pro tunc parochus parochiae Sancti Georgii loci Batinyani

Nom.: Triphon in religione Basilius

Par.: Stanislaus Bosichkovich et Johanna Voinovich¹⁵⁰⁸

Patr.: Maleta Predovich¹⁵⁰⁹

Test.: Nicolaus Bosichkovich, annorum circiter 57, Quozdana nata Kuchkovich, ultimo relicta Pauli Grubich, annorum 60, homines Graeci ritus¹⁵¹⁰

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

De Professione

T.: orig.

Exp.: Simeon Bullich¹⁵¹¹ (Bullics) OSBM superior Marcensis et episcopi Svidnicensis et Platearum in spiritualibus vicarius

Dat.: [vacat]

Not.: [...] professionem in manibus [...] episcopi Theophili Passics¹⁵¹² [...] die 29. Julii juxta Kal[endarium; sic!]. Nicenum anno Salutis 1741 [=9. Augusti 1741]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Joseph Schiro¹⁵¹³ OSBM Italiae, archiepiscopus Dyrrachii et olim vicarius apostolicus provinciae Himarrie¹⁵¹⁴

Dat.: Romae, 8. Septembris 1744

Ord.: [Idem], in hoc nostro privato sacello collegii sancti Basilii de Urbe: subdiaconatus, diaconatus atque presbyteratus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

Ad nuntium apostolicum (Diocletianen. 1)

T.: orig.

Exp.: Giuseppe Cardinale Spinneli¹⁵¹⁵ prefetto

Dat.: Roma, 24 Marzo 1759

Not.: Illustrissimo e Reverendissimo Signore

La cura particolare, che in ogni tempo ha avuta questa Sagra Congregazione per la conuersione dè Greci Scismatici della Croazia detti comunemente Vallachi, ed Uscocchi, non meno che della buona spirituale direzione di quelli della stessa nazione e rito, i quali hanno di già abbracciata la santa unione colla Chiesa cattolica romana, obbliga questi miei Eminentissimi Colleghi ad eccitare il noto zelo di Vostra Signoria, acciò non manchi di efficacemente interessarsi presso codesta Corte a fauore degl'uniti suddetti, e perciò della religione cattolica.

¹⁵⁰⁵ Berletich Péter (Petar Berletić, másként Brletić) presekai (római katolikus) plébános.

¹⁵⁰⁶ Preseka, Kőrös vármegye.

¹⁵⁰⁷ Tamás (Toma), a batinjani (ma Kloštar Vojakovački) Szent György görögkatolikus parókia parókusa.

¹⁵⁰⁸ Bozsicskovics Szaniszló (Stanislav Božičković) és Voinovich Johanna (Ivana Vojnović).

¹⁵⁰⁹ Predovich Maleta (Maleta Predović).

¹⁵¹⁰ Bozsicskovics Miklós (Nikola Božičković) és Kuchkovich Quozdana (Quozdana Kučković), Grubich Pál (Pavao Grubić) özvegye.

¹⁵¹¹ Bullich Simeon (Simeon Bulić) OSBM, márcsai előljáró, püspöki helynök.

¹⁵¹² Pasics Teofil apostoli vikárius, szvidnici püspök és márcsai apát (Teophil Pašić, bazilita, *Plataeen.*, 1738–1745).

¹⁵¹³ Joseph Schirò OSBM, durazzói (Durrës) görögkatolikus érsek (1736–1769).

¹⁵¹⁴ Himarë (Albánia).

¹⁵¹⁵ Giuseppe Spinelli bíboros (1735–1763), a *Propaganda Fide* Kongregáció prefektusa (1756-tól).

Sino da tempi della santa memoria di Clemente VIII¹⁵¹⁶ è stata solita questa Santa Sede di deputare colà un Vicario Apostolico col carattere e titolo di Vescouo in partibus Infidelium stimolata a ciò anche da codesta Corte, e dalle Vescou di Zagrabia, i quali con tal mezzo hanno uoluto non solamente provvedere ai bisogni spirituali della nazione medesima, ma impedire inoltre, che non s'intrudesse colà un Vescouo Scismatico dipendente dal Patriarca di Seruia; cosa da questi più volte tentata non serza perturbazione della quiete dello Stato. Ad oggetto poi di assicurarsi dè [fol. %] sinceri cattolici sentimenti e delle qualità dè Promouendi la Santa Sede medesima ha procurato di far' educare sì nel Collegio Vrbano, come ancora nell'altro di Sant'Atanasio dè Greci di questa Città di Roma alcuni Giouani Croati. Di questo numero era Monsignore Gabriele Palkowicz¹⁵¹⁷ Vescouo di Drusipari ultimo Vicario Apostolico, il quale è passato all'altra vita li 25 del precedente mese di Febrajo.

Non mancano riscontri, che gli Scismatici, i quali non hanno giammai tralasciato occasione ueruna per soppiantare gli'Uniti, siano ora per tentare in codesta Corte tutte le uie ad oggetto d'impedire la deputazione di in nuouo Vicario Apostolico, il quale sostenga con zelo gli interessi dè Cattolici. Per resistere ai loro sforzi e tentatiui si porterà tra breue costà il Padre Basilio Bosiskowicz Monaco Basiliano, il quale auendo lodeuolmente sostenuto l'impiego di Vicario Generale durante vita del Vescouo di Drusipari, resta forse solo a sostenere la Santa Unione. Egli è natiuo di Croazia, è stato educato nel Collegio Urbano, doue ha dato ottimo saggio di dottrina, probità, prudenza, [fol. %] e zelo, e dopo auere per molti anni esercitato lodeuolmente in questa Curia l'ufizio di Procuratore Generale de Monaci Basiliani Ruteni, è stato obbligato dalla Sacra Congregazione a riportarsi in Croazia per assistere, e coadiuare il Vicario Apostolico. Il motiuo per cui egli si porta costà, è di tale natura, che non permette, che si aggiungano nuoui stimoli alla sperimentata attenzione, e noto zelo di Vostra Signoria, essendo persuasi questi miei Eminentissimi Colleghi, ch'ella ne darà nella presente occasione nuoue riproue, col prestare al Padre Bosiskowicz ed alli Greci Cattolici di Croazia tutta la più vigorosa assistenza: ed in attenzione dè riscontri di cuore me le offro.

Di Vostra Signoria

Affettissimo per serurila

Giuseppe Cardinale Spinneli¹⁵¹⁸ prefetto

Maria Antonelli¹⁵¹⁹ segretario

[fol. % - *első oldal alján*]

A Monsignor Nunzio Aposotlico in Vienna

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

Ad nuntium apostolicum (Diocletianen. 2)

T.: orig.

Exp.: Giuseppe Cardinale Spinneli¹⁵²⁰ prefetto

Dat.: Roma, 5. Maggio 1759

Not.: Illustrissimo e Reverendissimo Signore

Con singular gradimento hanno inteso questi miei Eminentissimi Signori quando da Vostra Signoria è stato loro comunicato intorno alla destinazione del Padre Basilio Bosiskowicz in Vicario Apostolico dè Greci uniti di Croazia in luogo del defonto Monsignore Gabriele Palkowicz per la buona opinione, che hanno del merito di esso Religioso. Ed in attenzione, che Ella si compiaccia di trasmetter qua il di lui processo con tutta sollecitudine, e subito che sarà formato di uero cuore me le offro.

Di Vostra Signoria

Affettissimo per seruirla

Giuseppe Cardinale Spinneli¹⁵²¹ prefetto

¹⁵¹⁶ VIII. Kelemen pápa (Ippolito Aldobrandini, 1692–1705).

¹⁵¹⁷ Palkovics Gábor apostoli vikárius, zágrábi rítusvikárius: 106)

¹⁵¹⁸ Giuseppe Spinelli bíboros, prefektus.

¹⁵¹⁹ Nicolò Maria Antonelli titkár, később bíboros (1759–1767).

¹⁵²⁰ Giuseppe Spinelli bíboros, prefektus.

¹⁵²¹ Uő.

Maria Antonelli¹⁵²² segretario
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

Praesentoriae (Swidniczen.)

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 27. Martii 1759
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

Recommendatoriae (Swidniczen.)

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 27. Martii 1759
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

Resolutio (Swidniczen.)

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 5. Aprilis 1759
Dest.: Consilium regium locumtenentiale Hungaricum, Posonii
Not.: [...] clementer resolverimus, ut usque dum eidem secus prospici valeat, annum ex generali parochorum cassa a die nominationis suae computandum 1 500 florenorum accipiat subsidium
[...]
comes Nicolaus Pálffy¹⁵²³
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

Professio fidei (Swidniczen.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 9. Aprilis 1759
Test.: reverendus dominus Josephus Diminich et dominus Nicolaus Martinez¹⁵²⁴
Not.: Guilielmus Moreau¹⁵²⁵ protonotarius apostolicus, cancellarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475A

Nominatio (Crisien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 26. Julii 1776
Vid.: Viennae, 13. Maii 1777, Josephus Pavich¹⁵²⁶ praefatae excelsae c.r.H.a. expeditor
Class.: Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 545

Praesentoriae (Crisien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 26. Julii 1776
Not.: Extractus praesentatoriarum ad summum pontificem Pium VI in merito canonisationis duorum episcopatum novorum Graeci ritus catholicorum, Magnovaradiensis quippe et Crisiensis, ad hosque et quidem Magnovaradiensem Moysis Drágossy¹⁵²⁷, ad Crisiensem vero Basilii

¹⁵²² Nicolò Maria Antonelli titkár.

¹⁵²³ Pálffy Miklós gróf, királyi kancellár (1758–1762), később országbíró (1765–1773). FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 135.

¹⁵²⁴ Diminich József (Josip Diminić) és Nicola Martinez.

¹⁵²⁵ Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató.

¹⁵²⁶ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

¹⁵²⁷ Drágossy Mózes nagyváradi görögkatolikus püspök: 72)

Bozriskovics [sic!] electorum et nominatorum episcopum confirmationis, nomine Suae caesareae et regio-apostolicae Majestatis exaratarum.

Vid.: Viennae, 13. Maii 1777, Josephus Pavich¹⁵²⁸ praefatae excelsae c.r.H.a. expeditor

Class.: Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 545

Professio fidei (Crisien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 10. Maii 1777

Test.: Joannes Paulus canonicus Profili et Anicetus Illomei sacerdotes¹⁵²⁹

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 251–254¹⁵³⁰

Iuramentum (Iusiurandum) fidelitatis (Crisien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 10. Augusti [sic!] 1777

Test.: Joannes Paulus Profili et Anicetus Illomei sacerdotes¹⁵³¹

Class.: Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 545¹⁵³²

20. Bradács János

63) 1771 Bradács János munkácsi görögkatolikus püspök (bazilita, *Munkacsien. Graeci ritus uniti*, első püspök, 1771–1772)

1. Ladislaus Bisztriczey S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam cancellariam Hungaricam secretarius aulicus et archivarius

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 161, f. 99r]

1. Agnosco illustrissimum et reverendissimum dominum Joannem Bradács jam a septem annis, quia saepius cum illo versatus et colloquutus fui. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in Scepusio¹⁵³³ decima quarta die Februarii anno millesimo septingentesimo trigesimo secundo, quia vidi et legi ejusdem baptismales.

3. Scio item ex iisdem baptismalibus, ortum fuisse ex legitimo matrimonio, ex nobilibus parentibus ritus Graeci uniti, prout ex iisdem baptismalibus erui.

4. Uti supra ad articulum secundum.

5. Scio ipsum ordinatum fuisse presbyterum anno millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, a postremo defuncto vicario apostolico Munkacsiensi, quia vidi et legi ea de re documentum authenticum.

6. Vidi eum in sanctuario, cui nomen Maria-Zell¹⁵³⁴ seu Cellae Marianae, ecclesiasticas functiones devote exercentem, idest rem sacram dicentem; et scio ipsum coram augustissimo Imperatore pontificalia in ecclesia monasterii sui oppido Munkács fecisse, quia hoc ex cubiculario [fol. 99v] Suae Majestatis audivi.

7. Nunquam audivi ipsum minus catholice vixisse vel a fidei puritate deflexisse; scio immo positive ipsum tanquam optimum et constantem catholicum a vicario apostolico suo praedecessore summopere laudatum fuisse et ab augustissima domina summo pontifici commendatum.

¹⁵²⁸ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

¹⁵²⁹ Giovanni Paolo Profili kanonok és Aniceto Illomei.

¹⁵³⁰ Nem a szokásos előnyomatott, hanem kézzel írt szöveg.

¹⁵³¹ Giovanni Paolo Profili (kanonok) és Aniceto Illomei áldozópapok.

¹⁵³² Nem a szokásos előnyomatott, hanem kézzel írt szöveg.

¹⁵³³ Szepesség.

¹⁵³⁴ Mariazell.

8. Ex consuetudine, quae mihi cum illo intercessit, scio eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus imbutum; quoad famam vero, nunquam aliquid mali¹⁵³⁵ ipsum audivi.

9. Scio eum ex consuetudine, quam cum illo habui, tum ex actis supremae cancellariae Hungaricae exhibitis, quae ipse observari et perlegi, esse virum gravem, prudentem, usuque rerum praestantem.

10. Scio insignitum non esse laurea doctorali sive in theologia, sive in jure canonico; sed hoc non obstante scio eum esse virum doctum et in scientiis sacris versatum, quia per octo annos circiter theologiam moralem Munkacsini publice docuit, prouti accepi ex schedulis stipendiariis, quas ipse percepit et quae per cancellariam Hungaricam transiverunt.

11. Scio illum ad archidiaconatum evectum fuisse, cui dignitati necessario adnexa est cura animarum et visitatio ecclesiarum et parochorum, et nunquam intellexi ipsum muneri sui archidiaconali defuisse.

12. Item nunquam intellexi ipsum quodpiam publicum scandalum dedisse circa fidem, mores vel doctrinam; neque scio ullo modo, ipsum aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento laborare, quominus possit ad Munkaciensem ecclesiam promoveri.

13. Ipsum existimo idoneum ad bene regendam ecclesiam Munkaciensem, quia eundem cum maxima mea aedificatione observavi tam in itinere ad Cellas Marianas¹⁵³⁶, quam in eodem sacro loco adeo pietati et religioni intentum, ut non dubitem quin ipsius promotio valde utilis et proficua sit futura.

2. Joannes Baptista Nyágai caesareo regius, et ad excelsas cancellarias Hungarico et Transylvanico aulicas juratus agens (agens juratus caesareo-regius)

[fol. 100r]

1. Omnino nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Joannem Bradacs jam a quinque annis, et cum ipso conversatus fui tum ante, tum post consecrationem ejusdem in episcopum. Nullo sanguinis nexu ipsi sum junctus, non sum ipsius familiaris nimium, non inimicus, non aemulus, non odiosus.

2. Ex originalibus ejusdem baptismalibus, quas vidi, scio illum natum fuisse in comitatu Scepusiensi, in pago Ritmanoviae¹⁵³⁷.

3. Item ex iisdem baptismalibus scio natum esse ex nobilibus et catholicis parentibus, et hoc etiam aliunde accepi.

4. Ex iisdem baptismalibus mihi constat, ipsum natum esse anno millesimo septingentesimo trigesimo secundo, die decima quarta Februarii.

5. Ex testimonialibus originalibus, quas ipse vidi et prae manibus habui, mihi liquet ipsum ordinatum fuisse presbyterum anno millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto a praedecessore suo episcopo Rossensi¹⁵³⁸, vicario apostolico Munkaciensi.

6. Scio, quia ex pluribus fide dignis audivi, ipsum in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum fuisse, eadem de causa scio devotum esse, quod confirmatur ex litteris originalibus a me visis, ex quibus constat ipsum creatum fuisse archidiaconum.

[fol. 100v]

7. Ex ipsius consuetudine et ex aliorum testimonio scio eum semper catholice in suo ritu vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Hoc item scio experientia mea et ex aliorum sermonibus semper uniformibus.

9. Item experientia mea judicare possum ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, et a nemine contrarium audivi.

10. Quanquam sciam ipsum doctorali laurea non esse decoratum, scio tamen ipsum theologiam moralem publice Munkacsini docuisse eo successu, ut ex ipsius gymnasio ultra centum in cura animarum actualiter adnumerari possint; idque ex relationibus fide dignis accepi, consequenter plane judico ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur.

11. Scio eum dignitate archidiaconali, cui tamen ignoro an sit adnexa cura animarum, insignitum fuisse; scio autem ipsum esse archidiaconum ex testimonialibus authenticis, quas legi et prae manibus

¹⁵³⁵ Törölt szó. Arch. Nunz. Vienna: adversus/contra.

¹⁵³⁶ Mariazell.

¹⁵³⁷ Litmanova (*Lytmanovia*) Szepes vármegyében.

¹⁵³⁸ Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius (*Rhossen.*), egri rítusvikárius (1743–1767).

habui, cum vero ipse a praedecessore suo vicario apostolico Munkacsiensi¹⁵³⁹ in coadjutorem ab augustissima domina exoratus fuerit, non dubito quin ipse pie, prudenter et vigilanter in ejusdem archidiaconatus exercitio se gesserit.

12. Nihil unquam audivi in praejudicium ejusdem fidei, morum sive doctrinae. Neque scio vel audivi ipsum ullo corporis aut animi vitio, alioque canonico impedimento teneri quominus ad episcopatum Munkacsiensem promoveri possit; quod conformatur ex eo, quod ipse jam dignus est judicatus qui in episcopum Rossensem consecraretur.

13. Existimo ipsum esse omnia idoneum ad bene regendam ecclesiam, ad quam est nominatus; ipsum enim pium, prudentem, moderatum usuque rerum praestantem possum ingenue asserere.

Interrogatoria (novum supplementum)

[fol. 109v]

1. An et quando reverendus dominus pater Joannes Bradatz vicarius apostolicus Munkacsiensis consecratus fuerit episcopus Rossensis?

2. An in districtu sui vicariatus resederit?

3. An sibi subjectas ecclesias visitaverit?

4. An sanctum Chrisma administraverit?

5. An pontificalia exercuit, aliasque sacras functiones?

6. An populum sibi creditum cum zelo, prudentia, doctrina, charitate gubernaverit?

3. Ladislaus Bicztriczey, S.c.r.a.M. consiliarius, et ad excelsam cancellariam regiam Hungarico aulicam secretarius, et archivarius (consiliarius regius, apud excelsam cancellariam aulicam secretarius, et archivarius)

[fol. 110r]

1. Vidi testimoniales episcopi Magovaradinensis ritus Graeci¹⁵⁴⁰, qui reverendissimum dominum Joannem Bradatz in episcopum consecravit anno domini millesimo septingentesimo sexagesimo octavo, post acceptas respectivas bullas pontificias et mandatum augustissimae dominae datum die decima quinta Februarii ejusdem anni, quod legi.

2. Scio ipsum in suo vicariatu ut plurimum resedissem, idque ex publica fama et ex litteris illinc ab eodem ad me exaratis.

3. Ex ipso audivi eundem partem ecclesiarum sibi subjectarum visitasse cum esset jam episcopus.

4. Mihi quidem non constat.

5. Ex cubiculario Suae sacratissimae caesareae Majestatis, qui Munkacsini aderat, scio eundem reverendissimum Joannem Bradatz in ecclesia monasterii sui pontificalia exercuisse.

6. Nescio positive, se suppono ipsum, populum suum optime gubernasse, quia nunquam audivi quidquam in contrarium ex eodem populo suo.

4. Greg Major OSBM, missionarius apostolicus, sacrae philosophiae ac theologiae doctor, Illyricae typographiae aulicae censor

[fol. 112r]

1. Ego aderam in monasterio Csernek¹⁵⁴¹ vocato ordinis sancti Basilii magni ad oppidum Munkacs sito, cum reverendissimus dominus Joannes Bradatz pararet se ad episcopalem sui consecrationem anno millesimo septingentesimo sexagesimo octavo, et iret deinde ad possessionem Poocs¹⁵⁴² vocatam, ubi etiam eundem consecratum fuisse episcopum Rossensem ipso die Paschatis ejusdem anni juxta ritum¹⁵⁴³ Graecum incidente, audivi a pluribus personis fide dignis, sicut et ipsam consecrationem factam fuisse ab episcopo Magovaradinensi Melesio de Kowacs¹⁵⁴⁴.

¹⁵³⁹ Uő.

¹⁵⁴⁰ Kovács Meletius (nagy)váradi segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius: 86)

¹⁵⁴¹ Munkács Csernek-hegy.

¹⁵⁴² Máriapócs.

¹⁵⁴³ Javított szó.

¹⁵⁴⁴ Kovács Meletius (nagy)váradi segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius: 86)

2. Saepe ac saepius ipsemet vidi, cum essem in illa regione, ipsum in districtu sui vicariatus apostolici residentem.
3. Hoc non observavi.
4. Ex publica fama et ex peculiari multorum sermone fide dignorum scio ipsum sanctum Chrisma administrasse.
5. Saepe me praesente, immo interdum etiam adsistente, pontificalia exercuit, sacros ordines contulit, aliasque sacras functiones persolvit.
6. Quantum quidem ipse observare potui, ita.

De Baptismo et de Confirmatione

T.: cop. vid.
 Exp.: Basilius Wislocki¹⁵⁴⁵ parochus Lytmanoviensis
 Dat.: Lytmanoviae¹⁵⁴⁶, 10. Julii 1767
 Bapt.: Lytmanoviensis sub patrocinio Sancti Michaelis Archangeli, 14. Februarii 1732, Theodorus Ignatovics¹⁵⁴⁷ parochus Jarembinensis
 Nom.: Joannes
 Par.: perillustris Simeon Bardács, et perillustris domina Catharina Viszlocki¹⁵⁴⁸
 Patr.: reverendus dominus Basilius Leviczki parochus Kaminkiensis et decanus Scepusiensis, et perillustris domina Helena Ignatovics¹⁵⁴⁹
 Not.: modum lingua Ruthenica
 Vid.: [fol. 108v] Vienna, 29. Aprilis 1771, Adam Franciscus Kollar¹⁵⁵⁰ Augusta a consiliis et bibliothecae palatinae custos primarius
 Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist, 161, fol. 104, 108v

De ordine Presbyteratus

T.: cop. vid.
 Exp.: Michael Manuel Olsavszky¹⁵⁵¹ episcopus Rossensis, vicarius apostolicus
 Dat.: [Munkács], 30. Septembris 1755
 Ord.: [Idem, ibidem, idem]
 Not.: [...] promovimus hunc timoratum virum Joannem Bradács in lectorem, cantorem, accolytum¹⁵⁵², exorcistam, ostiarium, subdiaconum, et diaconum, fide digne item de eodem certi redditu, judicavimus eundem dignum esse gradu quoque presbyteratus, in quem etiam promovimus illum per omnes recensitos gradus, juxta ritum Sanctae Orientalis Ecclesiae ad titulum altaris, et ecclesiae, [...] quia praefatus post sui in sacerdotium ordinationem non erat illico dispositus ad serviendum cuipiam ecclesiae; verum pro continuando theo[fol. 105r]logico studio ad alumnatum Tyrnaviensem remissus est, et inde intra annum revocatus pro docendo theologico morali studio in scholis Munkaciensibus, ex ordinatione episcopali applicatus exstitit [...]
 Manuel episcopus Munkaciensis; Joannes Papp¹⁵⁵³ secretarius
 Vid.: [fol. 108v] Vienna, 29. Aprilis 1771, Adam Franciscus Kollar¹⁵⁵⁴ Augusta a consiliis et bibliothecae palatinae custos primarius
 Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist, 161, fol. 104–105,¹⁵⁵⁵ 108v

¹⁵⁴⁵ Wislocki (Vislocki) Bazil litmanovai parókus.

¹⁵⁴⁶ Litmanova (ma Hársád; Litmanová).

¹⁵⁴⁷ Ignatovics Tódor jarembinai (ma Berkenyéd) parókus.

¹⁵⁴⁸ Arch. Nunz. Vienna: Viszlocki. Bradács Simeon és Viszlocki Katalin.

¹⁵⁴⁹ Leviczki Bazil krempachi (ma Lublókorompa) parókus, szepesi esperes és Ignatovics Ilona.

¹⁵⁵⁰ Kollár Ádám Ferenc (1718–1783) jogtudós, történetíró, levéltáros (az MKL nyomtatott változatában tévesen: Ádám István). MKL 7 (2002) 78.

¹⁵⁵¹ Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius, egri rítusvikárius.

¹⁵⁵² Recte: acolythum.

¹⁵⁵³ Papp János titkár.

¹⁵⁵⁴ Kollár Ádám Ferenc jogtudós, történetíró, levéltáros. MKL 7 (2002) 78.

¹⁵⁵⁵ Kétnyelvű; a latin nyelvű szöveg után után cirill betűs, ruszin nyelvű írás következik. A nunciátúra jegyzője bemásolta a processzusba, aki azonban nem ismerte a cirill betűs írást, így a szöveg nehezen értelmezhető.

Attestatum de promotione ad archidiaconatus

T.: cop. vid.
Exp.: Michael Manuel Olsávszky episcopus Rossensis, vicarius apostolicus
Dat.: in Monte Csernek ad Munkács, 24. Decembris 1760
Not.: [...] quatenus supralibatum admodum reverendum dominum Joannem Bradács pro suo vero archidiacono agnoscere, eidem debitum honorem exhibere, ejus mandatis subesse, iisdem parere, eadem effectuare debeant, et teneantur [...] Manuel episcopus Munkacsiensis
Vid.: [fol. 108v] Viennae, 29. Aprilis 1771, Adam Franciscus Kollar¹⁵⁵⁶ Augusta a consiliis et bibliothecae palatinae custos primarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist, 161, fol. 105v–106r, 108v

De professione religiosa et consecratione

T.: cop. vid.
Exp.: Meletius Kovács¹⁵⁵⁷ episcopus Tegaeensis, episcopi Magnovaradinensis in ritu Graeco suffraganeus
Dat.: Maria-Pócs¹⁵⁵⁸, 20. Aprilis 1768
Ord.: [Idem, ibidem, idem]
Not.: [...] nos quoque Te Dilecte Frater Joannes Bradács potestate nobis a Sede Apostolica data in ordinem religiosorum Magni Basilii collocavimus, quem augustissimae caesareo-reginae Mariae Theresiae Imperatricis nostrae diploma denominatum episcopum episcopatus Munkacsiensis humilitati nostrae proposuit [...] potestate episcopali, et concelebrantium manus meas tibi imposui, et episcopum consecravi. Joannes Nag¹⁵⁵⁹ (*sic!*) secretarius
Vid.: Viennae, 29. Aprilis 1771, Adam Franciscus Kollar¹⁵⁶⁰ Augusta a consiliis et bibliothecae palatinae custos primarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist, 161, fol. 106v–108v¹⁵⁶¹

Praesentoriae

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: [vacat]
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist, 161, fol. 113–114

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 27. Aprilis 1771
Test.: reverendus dominus Julius Bignami et dominus Joannes Gastus de Goldbach¹⁵⁶²
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist, 161, fol. 115–118¹⁵⁶³

21. Branjug György

¹⁵⁵⁶ Kollár Ádám Ferenc jogtudós, történetíró, levéltáros. MKL 7 (2002) 78.

¹⁵⁵⁷ Kovács Meletius (nagy)váradi segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius: 86)

¹⁵⁵⁸ Máriapócs.

¹⁵⁵⁹ Nagy János titkár.

¹⁵⁶⁰ Kollár Ádám Ferenc jogtudós, történetíró, levéltáros. MKL 7 (2002) 78.

¹⁵⁶¹ Kétnyelvű; a latin nyelvű szöveg után cirill betűs, ruszin nyelvű írás következik. A nunciatúra jegyzője bemásolta a processzusba, aki azonban nem ismerte a cirill betűs írást, így a szöveg nehezen értelmezhető.

¹⁵⁶² Giulio Cesare Bignami [később a bécsi nunciatúra irodaigazgatója] és Johannes Gastus vom Goldbach.

¹⁵⁶³ Nem a szokásos előnyomatott, hanem kézzel írt szöveg.

101) 1723 Branjug György zágrábi püspök (Juraj Branjug, *Zagrabien.*, 1723–1747)

1. Petrus Antonius Zaverski (*Zaveschi*) canonicus Zagrabienensis et archidiaconus Varasdinensis
[AAV Arch. Concl., *Processus Consist.*, 113, fol. 856r]

1. Novi reverendissimum dominum promovendum a 20 prope annis, cum adhuc operam daret studiis in gymnasio Zagrabienensi, Viennensi et Bononiensi, eodem tempore, quo ego quoque intereram; deinde etiam cum exercuit officium parochi per sex annos, ac tandem a quo est adeptus canonicatum Zagrabiensem; ab eoque tempore citra saepissime cum eodem conversatus fui. Non sum aliqua consanguinitate aut affinitate iunctus; amicitia mihi cum ipso quidem intercedit, ita tamen ut mihi magis amica sit veritas.

2. Natus est ut puto in dioecesi Zagrabienensi, in qua educatus fuit, et consanguineos habet mihi notos.

3. Habetur communiter natus ex legitimo matrimonio, ipsiusque parentes audivi non solum catholicos fuisse, sed etiam nobiles.

4. Audivi ab ipsomet explevisse annum 48, quod facile credo, habita natione temporis a quo ipsum novi.

5. Scio eum constitutum esse in sacris ordinibus a 26 et ultra annis, quia memini meipsum ab eo tempore vidisse celebrantem ac sacramenta administrantem.

[fol. 856v]

6. Versatus est in sacris functionibus, ut adverti cum eam exercebat in sua parochia ac deinde in cathedrali ecclesia frequentissime, praeterea eadem occasione visus est mihi tum administratione, tum in susceptione sacramentorum multum devotus.

7. Ex conversatione, quae mihi cum ipso frequens est, et ex exemplaritate vitae adducor, ut certo credam eum vixisse semper catholice et permansisse in puritate fidei.

8. Vir est praeditus integerrimis et vero ecclesiastico dignis moribus, quod ego non solum affirmare possum ex frequenti mea cum ipso conversatione, sed etiam ex publica existimatione et fama.

9. Vir est gravis, ut ex habitu et morum compositione apparet, usu etiam rerum praestare ex eo liquet, quod saepe a capitulo legabatur ad publica regni comitia.

10. Redit operam juri civili et canonico ac sacrae theologiae in Bononiensi universitate, ubi etiam ad theologiae lauream¹⁵⁶⁴ promotus est, ut ego ipse intellexi a professoribus, quos audivit, et a condiscipulis; qua de causa ac etiam ex sermonibus ab ipso frequenter habitis ad populum, puto cum praeditum esse ea doctrina, quae in episcopo requiritur ut possit alios docere.

11. Qua parochus Beatissimae Virginis in Slatar¹⁵⁶⁵ exercuit illud officium summa cum diligentia et animarum zelo, ut ego ipse observare potui, cum ad eum aliquando accedebam. Qua vero archidiaconus Zagrabienensis ecclesiae partes illas strenue implevit, visitando ecclesias, mores parochorum corrigendo ac alia [fol. 857r] peragendo, quae ad hoc munus spectant multa cum laude charitatis, prudentiae et integritatis.

12. Nec ego scio, nec unquam audivi, quod tale aliquod scandalum dederit, nec laborat, ut mihi videtur, aliquo vitio corporis aut animi vel alio canonico impedimento, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Cum sit vir ecclesiasticis moribus ornatus, doctrinae ac prudentia praestet, existimo eum dignum esse, qui promoveatur ad ecclesiam Zagrabiensem, eiusdemque promotionem censeo in primis utilem futuram dictae ecclesiae, non solum ex supra depositis, verum etiam ex eo, quod eius statum iam optime novit.

2. Petrus Matthachich canonicus Zagrabienensis

[fol. 858v]

1. Novi primo reverendissimum dominum promovendum a viginti et ultra annis Zagrabiae, cum a studiis reversus esset, sed cum eo potissimum conservari coepi a novem annis, postquam ego factus fui magister in seminario Zagrabienensi, in qua civitate erat ille iam factus canonicus. Non sum ipsi consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

¹⁵⁶⁴ Arch. Nunz. Vienna (recte): lauream.

¹⁵⁶⁵ Zlatar.

2. Natus est, ut puto, in dioecesi Zagrabiensi, in qua consanguinei ipsius habet fixum domicilium.

3. Audivi legitimo matrimonio ipsum natum esse, [fol. 859r] et catholicis non solum, verum etiam nobilibus parentibus.

4. Intellexi saepe ab ipso se agere annum 47, quod facile ex vultu apparet.

5. Constitutus est in sacro ordine Presbyteratus ab anno saltem 1702, quia memini me ipsum ab eo tempore celebrantem vidisse.

6. Ut observavi, cum solemnia Missarum ageret in ecclesia Zagrabiensi, visus est mihi versatus non solum in sacris functionibus, sed etiam multa devotione praeditus.

7. Nunquam intellexi aliquid de ipso ferri, quod fidei puritati et catholicae religioni contrarium esset.

8. Nihil observavi in ipso, quoties mihi eum eo versari contigit, quod saepius fuit, quod alienum esset a bonis et ecclesiasticis moribus, ut pariter de eo ab aliis intellexi.

9. Quantum ego affirmare possum ex conversationibus cum ipso habitis, vir est gravis, prudens et usu rerum praestans, qua de causa, saepius factum est ut a capitulo delegaretur ad publica comitia vel alias regni congregationes.

10. Audivi ipsum post absolutam in universitate Viennensi philosophiam, cuius etiam magister est factus, accessisse Bononiam, ut daret operam prout fecit juri canonico et universae sacrae theologiae, [fol. 859v] quam etiam publice defendit, ut mihi constitit ex thesibus in Croatiam missis, adeo ut perceperim ipsum promotum fuisse ad lauream doctoratus. Caeterum ex concionibus etiam ab ipso habitis ad populum in cathedrali ecclesia Zagrabiensi visus est mihi pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Exercuit officium parochi in ecclesia Beatae Virginis in Slatar¹⁵⁶⁶ dioecesis Zagrabiensis per sex annos, quo tempore, cum nec vicarius generalis, nec archidiaconus, cui subditus erat, aliquid habuerint quod in illo reprehenderent et corrigerent, affirmare possum illum se bene gessisse tam quoad doctrinam, quam quoad integritatem et mores. Exercuit etiam officium archidiaconi per 12 annos, et duos habuit archidiaconatus successive sibi subditos, quos multa cum laude et zelo administravit.

12. Quantum ego scire, et audire potui nullum unquam dedit publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, nec visus est mihi a quo ipsum novi laborare aliquo vitio corporis aut animi quominus ad episcopatum promoveri possit.

13. Cum sit vir praeditus bonis et ecclesiasticis moribus ac sufficienti doctrina polleat, puto eum dignum esse qui promoveatur ad ecclesiam Zagrabiensem cuius cum iam habeat praxim, minime dubito quin eidem ecclesiae utilis ac proficiuus futurus [fol. 860r] sit.

3. Stephanus Vachetich canonicus cathedralis ecclesiae [Zagrabiensis] [fol. 862r]

1. Novi a sex circiter annis reverendissimum dominum promovendum ab eo scilicet tempore, quo coepi administrare parochiam in Rachonog¹⁵⁶⁷ dioecesis Zagrabiensis, eidem reverendissimo domino qua archidiacono subitam, ac deinde frequentius, postquam ego admotus fui ad officium sublectoratus in seminario Zagrabiensi. Nulla mihi cum ipso intercedit coniunctio sanguinis, nimia familiaritas, inimicitia, invidia vel odium.

2. Puto esse natum in dioecesi Zagrabiensi, in qua familia bona possidet et prima officia occupat.

3. Non novi parentes ex quibus natus est, sed neque unquam audivi eum ex illegitimo matrimonio procreatum esse, quod facile ad aures meas pervenisset. Scio tamen eos fuisse nobiles et catholicos, prout omnes esse debent, qui volunt in regno Croatiae domicilium habere.

4. Quantum audivi et ex aspectu deprehendi [fol. 862v] potest agi annum 46.

5. Ab eo tempore, quo ipsum cognosco constitutus est in sacris ordinibus, quia saepe celebrantem vidi. Caeterum mihi non constat, quo precise tempore promotus fuit.

6. Affirmare non possum an sit versatus in sacris functionibus ecclesiasticis, praeterquam quod cum visitabat ecclesiam meam, qua archidiaconus diligenter omnia, quae ad officium parochi pertinent, scrutabatur et animadvertibat; praeterea visus est mihi cum devotione Missam celebrare et divinum officium recitare.

¹⁵⁶⁶ Zlatar.

¹⁵⁶⁷ Rakolnok.

7. Quantum ab externo deprehendere potui, et opinio comunis valde, vixit semper catholice, et in fidei puritate permansit.

8. Visus est mihi praeditus innocentia vitae et moribus compositus, qua etiam de causa in publico est bonae existimationis et famae.

9. Nullam unquam in ipso morum levitatem animadverti, sed plurimam in suis actionibus prudentiam. Usu rerum etiam praestare puto, quia fuit a capitulo cum laude adhibitus ad plura officia.

10. Mihi non constat an obtinuerit gradum aliquem, vel in sacra theologia, vel in jure canonico, audivi tamen post absolutam Viennae philosophiam [fol. 863r] absolvisse cursum theologiae in universitate Bononiensi; ego, quoad me attinet, vidies ipsum instructum esse sufficienti doctrina pro munere episcopatus.

11. Audivi functum esse officio parochi in ecclesia Beatae Virginis in Slator¹⁵⁶⁸ per sex annos, cum fama integritatis, prudentiae et zeli animarum, etiam cum vitae periculo.

12. Nec constat mihi, nec unquam intellexi, quod dederit aliquod publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam. Nec laborat quantum ab externo apparet aliquo vitio corporis aut animi, neque scio eum alio canonico impedimento teneri quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Non ego tantum ipsum idoneum existimo ad regendam ecclesiam cathedralem Zagrabiensem, verum totum venerabile capitulum; quod illum inter caeteros Sacrae regiae Maiestati proposuit, ex comendavit, utilem vero et proficuum censeo futuram esse dictae ecclesiae ipsius promotionem, quia vir est ecclesiasticis moribus ornatus, zelo animarum accessus necessariaque doctrina ac prudentia praeditus.

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 13. Decembris 1723

Test.: dominus Vincentius Vives, filius quondam Francisci, Catalanus et dominus Erasmus, filius quondam domini Adami, ex Styria¹⁵⁶⁹

Not.: Augustinus Lucidi¹⁵⁷⁰ publicus notarius apostolicus et vicecancellarius.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 113, fol. 867–868

22. Caballini János

121) 1773 Caballini János zengg-modrusi püspök (Ivan Krstitelj Caballini, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1772–178

1. Ladislaus Bisztriczey S.c.r.a.M consiliarius et ad excelsam cancellariam regiam Hungarico-aulicam secretarius ac una archivarius (consiliarius caesareo-regius et excelsae cancellariae regiae Hungarico-aulicae secretarius et archivi custos)

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 295v]

1. Nosco in persona illustrissimum ac reverendissimum dominum Joannem Baptistam Caballini ab Ehrenburg modo nominatum episcopum Segniensem et Modrussiensensem inde ab anno 1767, quo nimirum ut commembro commissionis regiae in generalatum Carlostadiensensem¹⁵⁷¹ exmissae cum pretioso hoc viro in archidiaconatu et parochia suis primum innotui, et quo cum frequentius conversatus sum. Non sum consanguineus ipsius, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex fide dignis relatione et litteris baptismalibus, quas in copia produco, scio illum natum esse in Dalmatia Hungarica et civitate Novi.

¹⁵⁶⁸ Zlatar.

¹⁵⁶⁹ Vicenç Vives, néhai Francesc fia, Katalóniából és Erasmus (Steiermark), néhai Adam fia, Stájerországól.

¹⁵⁷⁰ Agostino Lucidi apostoli közjegyző, irodaigazgató-helyettes.

¹⁵⁷¹ Károlyváros.

3. Nunc dictarum litterarum baptismalium ac respective benigni nobilitaris diplomatis regii modo quoque gloriose regnantem augustissimam reginam clementer confirmati testimoniis scio ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque nobilibus, honestis et catholicis parentibus.

4. Agit annum quinquagesimum septimum. Nam vigore baptismalium natus est die 15. Julii anni 1716.

[fol. 296r]

5. Est itidem in sacris ordinibus inclusive ad presbyteratum constitutus. Nam anno 1739, die 27. Septembris promoveri meruit ad primam tonsuram et quatuor minores ordines; die 29. autem ejusdem mensis et anni ad subdiaconatum; porro die 11. Octobris ad diaconatum; ac tandem die 18. ejusdem pariter mensis et anni ad presbyteratum, uti perhibet testimonium originale et authenticum reverendissimi domini vicarii generalis dioecesis Modrussiensis Ignatii ab Orebich¹⁵⁷².

6. Scio illum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum; nam respectivis vicibus haec peragentem vidi.

7. Vidi etiam ex conversatione crebriori eundem catholice vivere et in fidei puritate permanere.

8. Testor itidem eum praeditum esse innocentia vitae optimisque moribus, laudabilis item conversationis et famae, quod mihi constat ex testimonio complurium fide dignorum virorum ac etiam propria experientia mea.

9. Scio eum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem. Nam in Ecclesia Dei non modo 27 annis curionem egit, sed una etiam dignitates, primum quidem archidiaconatus in districtis militaribus Liccae et Corbaviae¹⁵⁷³, ac dein etiam praepositurae sancti Benedicti de Kaposfő¹⁵⁷⁴ singulari cum laude sustinuit.

10. Gradu theologico insignitus quidem non est artium liberalium, tamen et philosophiae magister in universitate Viennensi praelectiones juris canonici, item theologiam dogmatico-speculativam per quatuor annos ex diligentia et profectus commendatione excepit, ut constanter primam classem retulerit, uti perhibet testimonium authenticum sacrosanctae theologiae professoris publici et ordinarii, quod porro documentum ipsemet vidi. Quod porro doctrinam dotesque in episcopo requisitas possideat, publice dedit indicia mox praedicta officia obeundo.

11. Scio eum fuisse 25 annis parochum in generalatu Carlostadiensis et loco Novi, et functum esse munere archidiaconatus uti jam praeattactum est, ubi quoad doctrinam, quam prudentiam, integritatem item et mores ita se gessit, ut meruerit ad altiora promoveri uti res ipsa docet.

[fol. 296v]

12. Nullum ab eodem aut scandalum circa fidem, mores et doctrinam datum esse aut aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad episcopatum promoveri possit, vidi vel audivi. Tandem.

13. Eum omnino dignum ac idoneum esse ad regendas ecclesias Segniensem et Modrusensem¹⁵⁷⁵ existimo, et scio communem cleri populique dioecesium illarum vocem fuisse, qui eundem suspirant habere pastorem.

2. Marcus Franyul canonicus Modrussiensis, protonotarius apostolicus juratus

[fol. 297v]

1. Agnosco jam a 20 annis reverendissimum dominum Joannem Baptistam Caballini nominatum episcopum Segniensem et Modrussiensis, quia hic Viennae et in communi patria simul versati fuimus. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, multo minus inimicus, aemulus vel odiosus.

[fol. 298r]

2. Neoelectus episcopus ecclesiarum Segniensis et Modrussiensis canonicè unitarum reverendissimus dominus Joannes Baptista Caballini natus est a nobilibus et catholicis parentibus legitimo matrimonio junctus in civitate Novi penes mare in Dalmatia, prope Segniam, in dioecesi Modrussiensis anno millesimo septingentesimo decimo sexto, die 15. Julii, quod mihi constat ex lectura ejusdem baptismalium.

¹⁵⁷² Orebich Ignác (Ignacije Orebić) modrusi általános helynök. Vö. *Illésvy-gyűjtemény* 1o184.

¹⁵⁷³ Lika és Korbava.

¹⁵⁷⁴ Kaposfő.

¹⁵⁷⁵ Arch. Nunz. Vienna: Modrusiensis.

3. Jam responsum fuit in articulo praecedenti.
4. Item responsum fuit in articulo secundo.
5. Scio ipsum esse sacris ordinibus constitutum ultra 30 annos. Causa scientiae, quia ipsum saepe celebrantem vidi tam Viennae, quam in patria hoc temporis spatio.
6. Egomet illum agnovi canonicum Modrussiensis, cui canonicatui semper adnexa est cura animarum. Postea factus fuit archidiaconus et parochus ac simul vicarius foraneus in Licca¹⁵⁷⁶. Respectivas functiones ecclesiasticas ipsum semper bene peregissem audivi et consequenter in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.
7. Scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse; eoque magis quod in Licca¹⁵⁷⁷, ubi fuit in cura animarum, sua industria et zelo ultra 30 personas ad catholicam religionem ex schismate convertit, quod ab ipso et etiam a viris fide dignis audivi.
8. Omnino scio ipsum esse innocentia vitae bonisque moribus imbutum, bonae item conversationis et famae, quod non tantum audivi a personis fide dignis, sed ipsemet observavi, cum aliquoties Viennae cum illo versatus fuero.
9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, tum ex aliorum testimonio, tum etiam ex proprio iudicio, tum denique ex bonae et laudabiliter peractis suis munus ecclesiasticis.
10. Non est graduatus neque in sacra theologia, neque in iure canonico, quod sciam. Est autem magister artium liberalium et philosophiae. Praelectiones vero iuris canonici, item theologiam dogmatico-speculativam per quatuor annos Viennae diligentissime excepit, et primam [fol. 298v] classem semper retulit, uti constat ex attestato, quod producitur.
11. Ad hunc articulum abunde supra responsum fuit.
12. Neque scio, neque audivi, eundem dedisse ullum scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, immo audivi et testis fui, ipsum semper magna cum laude et aedificatione vixisse. Nullo quod sciam laborat animi vel corporis vitio, aliove canonico impedimento, qua minus promoveri possit ad episcopatum.
13. Ex omnibus hucusque depositis, a me visis et auditis, ipsum idoneum existimo ad bene regendas binas ecclesias, ad¹⁵⁷⁸ quas fuit nominatus, dignum qui ad illas promoveatur, ejusque promotionem eisdem ecclesiis perutilem fore atque adeo necessariam.

De Baptismo et de Confirmatione

T.: cop. vid.
 Exp.: Adamus Makabrunich¹⁵⁷⁹ caesareo regius parochus Noviensis
 Dat.: Novi in Vinodol¹⁵⁸⁰, 29. Novembris 1772
 Bapt.: in hac collegiata Noviensi, 15. Julii 1716 natus et baptizatus, Thomas Mariassevich¹⁵⁸¹ cathedralis Modrussiensis canonicus
 Par.: nobiles domini Joannes Caballini, iudicis Antonii filius et Margarita nata Merzliak¹⁵⁸²
 Patr.: Joannes Caballini, Petri filius et conjux Helena¹⁵⁸³
 Conf.: Nicolaus Pohmajevich¹⁵⁸⁴ episcopus tempore sacrae visitationis, 15. Decembris 1718
 Vid.: Viennae, 2. Februarii 1773, Ladislaus Bisztriczey¹⁵⁸⁵ Sc.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator
 Class.: AAV Arch. Consist., Processus Consist., 165, fol. 308–309¹⁵⁸⁶

¹⁵⁷⁶ Lika.

¹⁵⁷⁷ Lika.

¹⁵⁷⁸ Javított szó.

¹⁵⁷⁹ Adam Makabrunić novi plébános.

¹⁵⁸⁰ Novi (ma Novi Vinodolski).

¹⁵⁸¹ Mariassevich Tamás (Toma Marjašević) modrusi kanonok. Vö. BOJNIČIĆ, 111.

¹⁵⁸² Caballini János (Ivan Caballini), Caballini Antal (Antun Caballini) bíró fia és Merzliak Margit (Margareta Mrzljak). Vö. BOJNIČIĆ, 25–26, 229–230.

¹⁵⁸³ Caballini János (Ivan Caballini), Caballini Péter (Petar Caballini) fia és hitvese, Caballini Ilona (Helena Caballini). Vö. BOJNIČIĆ, 25–26.

¹⁵⁸⁴ Pohmajevich Miklós zengg-modrusi püspök: 117)

¹⁵⁸⁵ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. József sajtópolitikája, 88–118.

¹⁵⁸⁶ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 520.

De studiis

T.: cop. vid.
Exp.: Joannes Baptista Obermayer¹⁵⁸⁷ SJ, sacrosanctae theologiae professor publicus et ordinarius
Dat.: Viennae, 15. Januarii 1773
Not.: [1740–1743] in universitate Viennensi artium liberalium et philosophiae magistrum praelectiones juris canonici, item theologiam dogmatico-speculativam per quatuor annos [...] retulerit.
Vid.: Viennae, 2. Februarii 1773, Ladislaus Bisztriczey¹⁵⁸⁸ Sc.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 312–313¹⁵⁸⁹

De ordinibus

T.: cop. vid.
Exp.: Joannes Antonius de Benzoni¹⁵⁹⁰ episcopus
Dat.: Buccari¹⁵⁹¹, 7. Januarii 1773
Ord.: in ecclesia Sancti Laurentii martyris prope Tersatum¹⁵⁹²: 27. Septembris 1739 ad primam tonsuram et quatuor minores ordines; 29. Septembris 1739 ad subdiaconatum; 11. Octobris 1739 ad diaconatum; 18. Octobris 1739 ad presbyteratum
Not.: Ignatius Orebič¹⁵⁹³ vicarius generalis Modrussiensis et Hieronymus Cernich¹⁵⁹⁴ consistorialis et cancellarius
Vid.: Viennae, 2. Februarii 1773, Ladislaus Bisztriczey¹⁵⁹⁵ Sc.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 310–311

Praesentoriae

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 30. Septembris 1772
Vid.: Viennae, [vacat] Decembris 1772, Ladislaus Bisztriczey¹⁵⁹⁶ Sc.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 304–305

Praesentoriae

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 30. Septembris 1772
Vid.: Viennae, [vacat] Decembris 1772, Ladislaus Bisztriczey¹⁵⁹⁷ Sc.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 306–307¹⁵⁹⁸

Professio fidei

¹⁵⁸⁷ Johann Baptist Obermayer SJ, a rend feloszlatásáig főleg Bécsben volt különböző feladatkörökben (1759–1760, 1764–1773), ott is hunyt el 1778-ban. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1110.

¹⁵⁸⁸ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

¹⁵⁸⁹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 520.

¹⁵⁹⁰ Benzoni János Antal zengg-modrusi püspök: 118)

¹⁵⁹¹ Szádrév (Bakar, Buccari).

¹⁵⁹² Terszat (Tersatto, Trsat), ma Fiume (Rijeka) városrésze.

¹⁵⁹³ Orebič Ignác (Ignacije Orebić) modrusi általános helynök. Vö. *Illésy-gyűjtemény* 1o184.

¹⁵⁹⁴ Jeronim Cernić konziszóriumi tanácsos és irodaigazgató.

¹⁵⁹⁵ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

¹⁵⁹⁶ Uő.

¹⁵⁹⁷ Uő.

¹⁵⁹⁸ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 520.

T.: orig.
Dat.: Viennae, 22. Januarii 1773
Test.: domini Josephus Pancerus et Petrus Canelli¹⁵⁹⁹
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 302–303

23. Chiolich György Farkas

119) 1746 Chiolich György Farkas zengg-modrusi püspök (Juraj Vuk Čolić, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1746–1764)

1. Joannes Baptista Vukelich sacerdos dioecesis Segniensis, sacrosanctae theologiae baccalaureus formatus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 134, fol. 167v]

1. A viginti circiter annis nosco reverendum perillustrem dominum Georgium Wolffgangum Chiolich de Lewensperg canonicum archidiaconum ecclesiae cathedralis Segniensis, et saepius fui cum ipso conversatus Segniae et in patria mea Sancti Georgii¹⁶⁰⁰, quando veniebat ad visitationem tanquam vicarius generalis dioecesis Segniensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. In quantum mihi constat, est natus Segniae.

[fol. 168r]

3. Minime dubito, ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, et mihi constat, quod ex catholicis parentibus et nobilibus.

4. Ignoro cujus aetatis praecise sit et suppono, quod agat annum quadragesimum et ultra.

5. Credo quod a viginti annis sit in sacris ordinibus constitutus, et valde longe ante sex menses vidi ipsum celebrantem Segniae.

6. Cum pluries ipsum viderim solemniter celebrantem in cathedrali Segniensi et adverterim, quod exacte sacras caeremonias adimpleverit, testor ipsum esse in exercitio susceptorum ordinum versatum, cumque pariter viderim pluries privatum sacrificium Missae celebrantem cum devotione et exemplaritate, assero ipsum esse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti, quod semper catholice vixerit et in fidei puritate permanserit, neque ab aliis aliquid in contrarium de ipso audivi.

8. Ex pari ratione testor ipsum praeditum esse innocentia vitae, bonis moribus, quodque sit bonae conversationis et famae, et tanquam talis ab aliis habetur.

9. Colligo ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, ex quo per plures annos laudabiliter obierit munus vicarii generalis dioecesis Segniensis, prout egomet adverti et ab aliis audivi.

10. Est laureatus in sacra theologia in universitate Graecensi¹⁶⁰¹, et testari possum, quod cum fructu operam dederit sacrae theologiae et juri canonico in eadem civitate; quando enim me examinavit pro sacris ordinibus, adverti, quod in materiis theologicis et canonicis sit bene versatus, de ipso enim opinio est, quod in examinandis promovendis ad ordines sit Achilles, et censeo ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit.

11. Actu possidet ecclesiam curatam Brinii¹⁶⁰², quam exercet per se vel per suum vicarium, et audivi quod in ejusdem ecclesiae regimine laudabiliter se gerat tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

[fol. 168v]

12. Ex conversatione cum ipso habita nunquam adverti, quod aliquod publicum scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam, neque pariter adverti ac respective non audivi, quod aliquo

¹⁵⁹⁹ Giuseppe Panceri és Pietro Canelli.

¹⁶⁰⁰ Szentgyörgy (Sveti Juraj).

¹⁶⁰¹ Graz.

¹⁶⁰² Brinje.

corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex praemissis, et praesertim ex quo sit patritius Segniensis, nec non ex quo per plures annos fuerit vicarius generalis, idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Segniensem dignum, qui ad illam promoveatur, illiusque promotionem eidem ecclesiae Segniensem utilem et proficuum futuram fore.

2. Bruno Kunner OSPPE, prior conventus Segniensis

[fol. 169v]

1. A viginti circiter annis nosco reverendum perillustrem dominum Georgium Wolffgangum Chiolich canonicum archidiaconum ecclesiae cathedralis Segniensis, et a septem annis saepius sum cum ipso conversatus Segniae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. In quantum mihi constat, est natus Segniae, novi enim ejus patrem, nosco ejus matrem et fratres ejusdem Segniae manentes.

3. Minime dubito ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, et mihi constat, quod ex catholicis et honestis parentibus.

4. Suppono, quod explevit annum trigesimum, et ex ejus aspectu apparet.

5. Longe ante sex menses est in sacris ordinibus constitutus, a septem enim annis vidi ipsum celebrantem.

6. Licet semel tantum in nostra ecclesia viderim solemniter celebrantem, adverti tamen, quod sacras caeremonias exacte adimpleverit; ex quo infero, quod in iisdem ceremoniis¹⁶⁰³ sit versatus; ex quo vero pluries ipsum viderim privatum sacrificium Missae celebrantem cum devotione, testor esse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti, quod semper catholice vixerit et in fidei puritate permanserit, nec aliquid in contrarium ab aliis audivi.

8. In quantum cum ipso sum conversatus, testor esse praeditum innocentia vitae bonis moribus, quodque sit bonae conversationis et famae.

[fol. 170r]

9. Colligo ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, ex quo per plures annos laudabiliter obierit officium vicarii generalis Segniensis, prout egomet adverti.

10. Audivi ipsum esse laureatum in sacra theologia. Mihi non constat, quod operam dederit sacrae theologiae, et theologicas theses propugnaverit Graecii, prout puto; cumque vero semel mihi contigerit cum ipso sermonem instituere de materiis theologis, adverti, quod sit in iisdem materiis bene versatus, quodque polleat ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ad hoc ut alios docere possit.

11. Cum actu sit parochus ecclesiae Briniensis¹⁶⁰⁴, adverti, quod laudabiliter se exercuerit in cura animarum tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Ex conversatione cum ipso habita nunquam adverti, quod aliquod publicum scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam; nec mihi constat ac respective ab aliis non audivi, quod aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex quo sit vir exemplaris et doctus, idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Segniensem dignum, qui ad illam promoveatur et spero, quod illius promotio eidem ecclesiae utilis et proficua futura sit.

3. Vicentius Demelli clericus acolythus¹⁶⁰⁵ Segniensis

[fol. 170v]

1. A decem et ultra annis nosco reverendum perillustrem dominum Georgium Wolffgangum Chiolich canonicum archidiaconum ecclesiae cathedralis Segniensis, et ab hoc tempore saepius cum ipso conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

¹⁶⁰³ Egy mondaton belül mindkét írásmód (ac–e) előfordul.

¹⁶⁰⁴ Brinje.

¹⁶⁰⁵ A szövegben: acholytus.

2. Colligo quod sit natus Segniae, ex quo ejus familia ibi maneat, et ibi habent domum et capitalia.

3. Non dubito, ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, et mihi constat, quod ex catholicis et nobilibus parentibus.

4. Suppono, quod agat annum quadragesimum sextum vel septimum.

5. Longe ante sex menses est in sacris ordinibus constitutus, a pluribus enim annis vidi ipsum celebrantem.

6. Non possum me reflectere, utrum egomet, ipsum viderim solemniter celebrantem, cum tamen bis ipsi celebranti privatum Missae sacrificium ministraverim, adverti, quod cum devotione celebret.

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti, quod semper catholice vixerit et in fidei puritate permanserit, nec aliquid in contrarium ab aliis audivi.

8. Adverti pariter ex conversatione cum ipso habita, quod praeditus sit innocentia vitae, bonis moribus, quodque sit bonae conversationis et famae, et licet ab una nobili femina audiverim, illum habuisse permanente hoc statu ecclesiastico familiaritatem aliquam cum aliqua puella, ni fallor, Segniae; attamen non credo similia illum perpetrasse, cum mihi abunde constat; illum specialiter quod hanc materiam esse cautum, et alios correxisse et punivisse, et cum multa locuta fuerint ab hominibus Segniae, illum quoad mores esse remotum a probitate, tamen certo mihi constat, quod manifeste ostensa fuerint esse falsa, quodque cesserit ad majorem illius commendationem.

9. Colligo ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum [fol. 171r] praestantem, ex quo laudabiliter officium vicarii generalis obierit, prout adverti.

10. Audivi, quod sit laureatus in sacra theologia, et quod operam dederit sacra theologia Graecii¹⁶⁰⁶, et cum mihi contigerit ad minimum bis vel ter cum ipso sermonem instituere de materiis theologicis adverti, quod in eisdem sit bene versatus, et censeo ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios¹⁶⁰⁷ docere possit.

11. Cum actu sit parochus ecclesiae Briniensis, adverti, quod laudabiliter se gesserit in exercitio curae animarum tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores; addo ulterius¹⁶⁰⁸, quod ipsum bene concionantem audiverim in lingua Illyrica, et audiverim ab aliis, eum concionari in lingua Germanica ob defectum, quod non habuerint Germani milites capellanum existentes Segniae in quarteriis; quod mores vero attinet, certo scio ex propria scientia, eum talem esse, ut imitari potius, quam appositum de illo sentire videretur. Similiter addo, eum duos vel tres schismaticos ad patibulum adductos convertisse, prout audivi.

12. Ex conversatione cum ipso habita non adverti, quod aliquod publicum scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam, neque ab aliis aliquid in contrarium audivi.

13. Existimo idoneum ad bene regendam ecclesiam Segniensem, dignum, qui ad illam promoveatur, quodque illius promotio eidem ecclesiae utilis et proficua futura sit ex eo, quod et omnia capitula et parochi et communitas ipsa Segniensis illam petierint, et quasi supplicem libellum tum palatino regni Hungariae, tumque Hungaricae cancellariae miserit; ex quo apparet omnia falsa illa esse, quae sparsa fuerunt circa familiaritatem habitam cum puella.

Interrogatus ex officio: quod pro veritate dicat a qua persona audierit, quod reverendus perillustris dominus Chiolich aliquam familiaritatem habuerit cum aliqua puella, prout supra recensuit?

Respondit. Audivi, quod reverendus perillustris dominus familiaritatem habuerit cum una puella, ut supra depositu, ab una femina nobili Segniensi.

Interrogatus. Quod praecise recenseat, quid fuerit sibi narratum a praedicta feamina de reverendo perillustri domino Chiolich, et respective totum factum recenseat cum omnibus suis qualitatibus et circumstantiis?

Respondit. A duodecim vel tredecim annis, cum ego tunc temporis agerem annum octavum vel nonum circiter meae aetatis, mihi accidit, quod in ambitu meae domus obviaverim supradictae nobili feminae, et audiverim (in quantum recordor) ipsam dicentem haec praecisa verbo – vel pulcher presbyter vel pulcher abbas, qui habet proles¹⁶⁰⁹ – hisce verbis auditis, requisivi ab illa femina, quatenus mihi

¹⁶⁰⁶ Graz.

¹⁶⁰⁷ Javított szó.

¹⁶⁰⁸ Javított szó.

¹⁶⁰⁹ Eredeti kiemelés: vel pulcher presbyter [...] habet proles.

diceret subjecti specificam denominationem, quae reposuit in substantia, in quantum recordor: tu non debes scire¹⁶¹⁰.

Interrogatus. Quod explicet ea quae superius dixit ad octavum interrogatorium ibi – et cum multa locuta fuerint ab hominibus Segniae illum quoad [fol. 172v] mores esse remotum a probitate.¹⁶¹¹

Respondit. Audivi ab hominibus in dioecesi Segniensi, quod reverendus perillustris dominus Chiolich sit homo avarus, superbus, quod quasi vellet deprimere progressum et incrementum alterius juvenis, qui bene se gereret, quae tamen prae meo sensu et conscientia agnosco esse falsa; addo ulterius, quod in praeterito mense Septembri vel Octobri anni elapsi occasione, qua ego fui Segniae in mea domo paterna, audiverim interrogare aliquam personam, quid facit proles patris vicarii, vel ubi est proles patris vicarii. Resposuit illa persona interrogata: non est pater, sed patruus; nimirum, dicunt enim, quod sit proles non reverendi perillustri domini Chiolich, sed ejus fratris.

Vide protestationem hujus testis post ultimum documentum sub signo +¹⁶¹²

4. Joannes Baptista Caballini presbyter dioecesis Modrusiensis

[fol. 172v]

1. A quindecim circiter annis nosco reverendum perillustrum dominum Georgium Wolffgangum Chiolich canonicum archidiaconum ecclesiae cathedralis Segniensis, et ab hoc tempore ter aut quater sum cum ipso conversatus Segniae; a bimestri vero, a quo ipse manet Viennaeferme quotidie sum cum ipso conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex publica fama mihi constat, ipsum natum esse Segniae.

3. Non dubito ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, et mihi constat, quod ex catholicis et honestis parentibus; matrem enim ejusdem catholicam novi Segniae.

[fol. 173r]

4. Ab ipso audivi, quod agat circiter quadragesimum annum.

5. Longe ante sex menses mihi constat, ipsum esse in sacris ordinibus constitutum; a pluribus enim annis vidi¹⁶¹³ ipsum Segniae Missae sacrificium celebrantem.

6. Licet ipsum non viderim solemniter celebrantem, audivi tamen, quod in sacris ceremoniis sit versatus, ex quo vero pluris viderim Segniae et Viennaefrivatum sacrificium Missae celebrantem cum exemplaritate, assero ipsum esse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. In quantum sum cum ipso conversatus adverti, quod semper catholice vixerit et in fidei puritate permanserit; et hoc idem ab aliis audivi.

8. In quantum pariter sum cum ipso conversatus mihi videtur, quod sit vitae integerrimae vir et singularium virtutum.

9. In quantum adverti testari possum, quod sit vir gravis et prudens; ex quo vero audiverim, quod laudabiliter obierit¹⁶¹⁴ per plures annos officium vicarii generalis Segniensis, assero ipsum esse usu rerum praestantem.

10. Mihi constat ipsum esse laureatum in sacra theologia in universitate Graecensi¹⁶¹⁵, ex quo legerim litteras testimoniales ipsi datas a dicta universitate. Ex quo vero semel praesertim mihi contigerit cum ipso sermonem instituere de materiis theologicis adverti, quod in iisdem sit bene versatus, et suppono ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ad hoc ut alios docere possit.

11. Mihi tantum constat, quod actu possideat ecclesiam parochialem Briniensem¹⁶¹⁶ et audivi, quod praestanter verbum Dei dixerit et saepissime.

12. In quantum sum cum ipso conversatus nunquam adverti, quod aliquod publicum scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam, neque aliquid in contrarium de ipso audivi, neque apparet ac respective non audivi, quod aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quominus possit ad episcopatum promoveri.

¹⁶¹⁰ Eredeti kiemelés: tu [...] scire.

¹⁶¹¹ Eredeti kiemelés: et cum [...] probitate.

¹⁶¹² Később, külön dokumentumként közölve.

¹⁶¹³ Javított szó.

¹⁶¹⁴ Javított szó.

¹⁶¹⁵ Graz.

¹⁶¹⁶ Brinje.

13. Attesta singulari ejus doctrina super qua ipsum etiam ab aliis [fol. 173v] audivi commendatum, nec non ex quo calleat patriam linguam, idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Segniensem dignum, qui ad illam promoveatur et spero, quod illius promotio eidem ecclesiae Segniensem utilis et proficua futura sit.

De Baptismo

T.: cop.

Exp.: Lucas Cuhacevich ¹⁶¹⁷ cathedralis ecclesiae Segniensis parochus et canonicus, nec non protonotarius apostolicus

Dat.: Segniae, 19. Februarii 1730

Bapt.: [Ibidem], 28. Maii 1699 natus et baptizatus, reverendissimus dominus archidiaconus tunc canonicus cathedralis Segniensis Joannes Franciscus a Chiolich ¹⁶¹⁸

Par.: Andreas et domina Ursula a Chiolich patricii hujus civitatis ¹⁶¹⁹

Part.: Georgius Vajvoda et conjux Vincentia de Sanchi ¹⁶²⁰

Not.: [...] ex albo baptismali hujus cathedralis [...]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 134, fol. 174r

De studiis

T.: cop.

Exp.: P. Michael Bombardi ¹⁶²¹ SJ theologiae professor et decanus

Dat.: Graecii ¹⁶²², 20. Septembris 1727

Not.: [...] purpuram videlicet theologicam, qua praesente anno [...]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 134, fol. 174r

De vita et moribus a Capitulo Segniensi

T.: cop.

Exp.: Capitulum cathedralis ecclesiae Segniensis

Dat.: Segniae, 6. Decembris 1745

Not.: [...] cum per viginti annos commendata multum prudentia ac discretione gestum officium vicarii generalis, etiam aliquando capitularis, gubernandi hunc clerum sapienter et exemplariter reverendissimus dominus [...]

Georgius Cognicovich ¹⁶²³ archipresbyter cathedralis Segniensis ejusdemque capituli cancellarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 134, fol. 174v

De vita et moribus a civitate Segniensi

T.: cop.

Exp.: Judices ordinarii et consilarii totaque communitas regiae ac liberae civitatis Segniensis

Dat.: Segniae, 6. Decembris 1745

Not.: Agnoscentes egregium capacitatem pro episcopali dignitate reverendissimi domini Georgii Wolffgangi Chiolich de Lewensperg vicarii generalis et archidiaconi hujus cathedralis Segniensis, quae hic loci est prima capitularis dignitas, abbatis infulati Sancti Georgii, Sacrae caesareo-regiae Majestatis consilarii, sacrosanctae theologiae doctoris, tum ob eximiam ejus doctrinam, [fol. 175r] tum exemplares et integerrimos mores, tum multifaria ejus merita per viginti annos in hac civitate ac dioecesi abundanter cumulata, obeundo per totidem annos

¹⁶¹⁷ Kuhachevich Lukács (Luka Kuhačević). zenggi kanonok, plébános. Vö. BOJNICIĆ, 98.

¹⁶¹⁸ Chiolich János Ferenc (Ivan Franjo Čolić, másképpen Čolić, Giovanni Francesco Chiolich) zenggi kanonok, főesperes. Vö. BOJNICIĆ, 28.

¹⁶¹⁹ Chiolich András (Andrija Čolić, másképpen Čolić, Andrea Chiolich) és hitvese, Chiolich Orsolya (Uršula Čolić, Ursula Chiolich) zenggi patriciusok. András 1706-ban magyar nemeséget nyert. BOJNICIĆ, 28.

¹⁶²⁰ Juraj Vojvoda (Giorgio Voivoda) és hitvese, Vincenza (de) Sanchi (Vinka Sanchi).

¹⁶²¹ Michael Bombardi SJ, teológia tanár Grazban (1722–1728). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 113.

¹⁶²² Graz.

¹⁶²³ Konjikovich György (Juraj Konjiković) a zenggi székesegyház főpapja, káptalani irodaigazgató. Vö. BOJNICIĆ, 92.

prudens ac discretum officium cum communi satisfactione vicarii generalis et aliquando capitularis, saepissime etiam concionatoris tum Illyrici, tum Germanici, zelosi confessarii, assistendo infirmis, potissimum morte condemnatis, conversis etiam non paucis schismaticis per eundem ad catholicam nostram religionem, exercendo raro in hac dignitate exemplo saepius zelosum munus missionarii, et cum excellenter eadem prosequatur, tenore praesentium attestamur, simul pro communi nostrum solatio Sacrae caesareo-regiae Majestati augustissimae reginae Hungariae etc. tanquam dominae nostrae clementissimae, debitaque instantiae nostrae, supplicamus, velit benignissime, vacante hoc episcopatu suo pastore illustrissimo et reverendissimo domino Joanne Antonio de Benzoni¹⁶²⁴ recens pie defuncto, eundem nobis episcopum nostrum deputare, nosque omnes in hoc patriae filio gratiosissime consolari, ne summo dolore nostro patriae filios egregie meritos, exteris postponi ingemiscamus. Quod dum iteratis votis humillime petimus, ita avitam fidelitatem cum sanguine nostro, quem in obsequium devotissimum augustissimae Domus Austriacae profundere paratissimi sumus, demississime dedicamus. In cujus majorem fidem hasce litteras consueto hujus communitatis sigillo roboravimus.

Vincentius Antonius de Vukossovich¹⁶²⁵ judex m.p.

Vincentius Milletich¹⁶²⁶ judex m.p.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 134, fol. 174v–175r

Supplex libellus capituli et cleri Modrusiensis ad S.c.r.M. reginam Hungariae et Bohemiae

T.: cop.

Exp.: Gregorius Stipcovich¹⁶²⁷ canonicus et vicarius capitularis Modrusiensis

Dat.: _¹⁶²⁸

Not.: Sacra Caesarea Regiaque Majestas Domina Domina Clementissima.

Christiana aequitas, patriae amor et dioecesis hujus utilitas, capitulum totumque clerum Modrusiensem seu Corbaviensem inducit, ut ad thronum Majestatis Vestrae Sacratissimae provoluti, per me infrascriptum illorum vicarium capitularem humillime supplicent, quatenus eosdem consolari clementissime dignaretur cum electione [fol. 175v] ad hunc episcopatum in persona Georgii Wolffgangi Chiolich de Lewensperg archidiaconi et vicarii generalis Segniensis, viri nempe integritate morum, doctrinae praestantia, rerum agendarum dexteritate, plena et perfecta dioecesis cognitione praeclarissimi; qui ut dioeceses hae Segniensis nempe et Modrusiensis ex antiquis ignorantiae tenebris eruantur, ut depravati per vitia populi ad meliorem frugem reducantur, auctor omnino fuit et executor: qui denique, ut paucis omnia complectar, per exercitum viginti continuis annis officium vicarii generalis ea sibi cumulavit merita, quae illum tali gratia dignum efficiunt.

Pro innata igitur clementia sua dignabitur Majestas Vestra Sacratissima clerum hunc et universum populum benignissime consolari, et suprafato viro de utraque dioecesi optime merito, vacantem hunc Segniensem et Modrusiensem episcopatum conferre; pro qua speciali gratia una cum clero Modrusiensi pro longeva Majestatis Vestrae Sacratissimae incolumitate et augustissimae Austriacae Domus exaltatione Deum ter optimum maximum ad aras exorabo, flexo genu perseverans

Sacratissimae Majestatis Vestrae

Humillimus subditus et vasallus Gregorius Stipcovich¹⁶²⁹ canonicus et vicarius capitularis Modrusiensis nomine et consensu capituli et cleri ejusdem dioecesis.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 134, fol. 175r–175v

De ordinibus

¹⁶²⁴ Benzoni János Antal zengg-modrus püspök: 118)

¹⁶²⁵ Vukassovich Vince Antal (Vinko Antun Vukasović) zenggi bíró. Vö. BOJNIČIĆ, 204.

¹⁶²⁶ Vinko Miletić bíró. Vö. BOJNIČIĆ, 121.

¹⁶²⁷ Stipkovich Gergely (Grgur Stipković) modrusi kanonok és káptalani helynök.

¹⁶²⁸ A kegyet kérő hasonló kérvényeknek sajátossága, hogy általában nincs rajtuk dátum. Ez 1745 decemberében készülhetett.

¹⁶²⁹ Stipkovich Gergely (Grgur Stipković) modrusi kanonok és káptalani helynök.

T.: cop.
Exp.: Capitulum cathedralis ecclesiae Segniensis
Dat.: Segniae, 20. Februarii 1746
Ord.: Nicolaus Pohmajevich¹⁶³⁰: 1723, prima tonsura ac quatuor minores ordines festo Nativitatis B.M.V. [= 8. Septembris 1723]; immediate vero subsequis quatuor temporibus autumnalibus sacrum ordinem subdiaconatus [= 18. Septembris 1723]; diaconatus 28. Octobris 1723; presbyteratus festo omnium sanctorum 1723 [= 1. Novembris 1723]
Not.: [...] ex libro ordinatorum ab illustrissimo et reverendissimo domino ab Nicolao Pohmajevich¹⁶³¹
[...] Georgius Homolich¹⁶³² canonicus senior et procancellarius hujus cathedralis ecclesiae Segniensis protonotarius apostolicus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 134, fol. 175v–176r

Protestatio testis

T.: orig.
Exp.: Vincentius Demelli¹⁶³³ de Lewensfeldt acolythus¹⁶³⁴ Dalmata Segniensis
Dat.: Viennae, 25. Februarii 1746
Not.: +
Die veneris 25. Februarii 1746 in eodem palatio sacrae nuntiaturae apostolicae coram praedicto illustrissimo domino administratore personaliter constitutus sponte comparuit reverendus dominus Vincentius Demelli testis jam, ut supra examinatus, qui infrascriptam protestationem in scriptis praesentavit; quare delato sibi juramento super veritate contente in eadem protestatione, tactis sanctis Evangeliiis in forma juravit, et sub eodem juramento solemniter affirmavit eandem protestationem, puram, meram et simplicem veritatem contineri, quae est tenoris sequentis, videlicet.
Ego Vincentius Demelli de Lewensfeldt accolytus¹⁶³⁵ Dalmata Segniensis examinatus Viennae in nuntiatura apostolica 22. mensis Februarii anno 1746 in conscientia mea attestor et juro omnia, quae hic scripta sunt esse vera.
Videlicet, quod illa nobilis femina¹⁶³⁶ dum dixisset: o pulcher abbas, o pulcher¹⁶³⁷ presbyter, non habuerit in intentione reverendum perillustrem Chiolich, sed abbatem Sactae Crucis in valle Segniensi et canonicum Joannem Homolich¹⁶³⁸, quod colligo ex eo: quod reverendus perillustris Chiolich passim non nominabatur abbas, sed vicarius generalis, et alter abbas Sanctae Crucis, videlicet Joannes Homolich nominabatur passim abbas, constanter ex communi sermone hominum mihi certo constat, praedictam nobilem feminam¹⁶³⁹ Joannem Homolich habuisse in intentione.
Secundo item colligo ex eo, quod praedictus Joannes Homolich abbas Sanctae Crucis, per processum convictus, solus narravit se habuisse praedictam familiaritatem et prolem es cum puella, propter quod, poenam luere debuit praedictus Joannes Homolich abbas Sanctae Crucis, ex quo mihi constat omnia, quae locuta fuerunt ab illa nobili femina, cecidisse in praedictum abbatem Homolich Sanctae Crucis.
Quod attinet circa mores, ad quod reposui, me audivisse, illum fore superbum, avarum et alterius progressus, et incrementi, impeditorem, quae praeterquam sint falsa, ut dixi: tamen certo mihi constat, Vincentium de Vukassovich¹⁶⁴⁰ canonicum Segniensem, qui mihi ista narravit, locutum

¹⁶³⁰ Pohmajevich Miklós zengg-modrusi püspök: 117)

¹⁶³¹ Uő.

¹⁶³² Homolich György (Juraj Homolić) zenggi kanonok. Vö. BOJNICIĆ, 64.

¹⁶³³ Demelli Vince (Vinko Demelli, Vincenzo Demelli), később zenggi kanonok, Szent Margitról nevezett bélai apát. *Libri Regii* 49.56. Vö. BOJNICIĆ, 219.

¹⁶³⁴ A szövegben: accolytus.

¹⁶³⁵ Recte: acolythus.

¹⁶³⁶ Eredeti kiemelés: nobilis f(a)emina.

¹⁶³⁷ Eredeti kiemelés: o pulcher abbas, o pulcher.

¹⁶³⁸ Homolich János (Ivan Homolić) zenggi kanonok. Vö. BOJNICIĆ, 64.

¹⁶³⁹ Beszúrás: nobilem f(a)eminam.

¹⁶⁴⁰ Vukassovich Vince (Vinko Vukasović) zenggi kanonok. Vö. BOJNICIĆ, 204.

fuisse ex animo quasi invido, quod inde colligo¹⁶⁴¹, quod praedictus Vincentius de Vukassovich mihi dixerit; se habuisse cum reverendo perillustri [%] Chiolich aliquas in capitulo differentias; adeoque ratione harum differentiarum dixit esse superbum, avarum, etc. et haec omnia iterato attestor et iuramentum de illis subire volo.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 427

Praesentoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 12. Februarii 1746

Vid.: Viennae, 18. Februarii 1746, Joannes Franciscus de Jaszvitz¹⁶⁴² excelsae c.r.H.a. registrator et taxator, nec non archivi secretorumque sigillorum conservator

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 427

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 18. Februarii 1746

Test.: Laurentius Lang et Joannes Rauber¹⁶⁴³

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 134, fol. 177–178

24. Chiolnich József

110) 1751 Chiolnich József bosznai püspök (Josip Čolnić, *Bosnien.*, 1751–1773)

1. Josephus Mikinovich canonicus ecclesiae cathedralis Zagradiensis, rector collegii Croatici Viennensis [*AAV Arch. Concist., Processus Consist., 140, fol. 91v*]

1. A viginti annis et ultra nosco reverendum perillustrem dominum Josephum Chiolnich canonicum rectorem ecclesiae cathedralis Zagradiensis, cum adhuc essem alumnus in seminario Zagradiensi et ipse erat iam canonicus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi esse natum in dioecesi Zagradiensi in bonis sui parentis.

3. Suppono ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, quod melius constabit ex fide baptismati, et scio esse ex catholicis et nobiles parentibus ritus Latini, cum bene noscam eius familiam tam paternam, quam maternam et praecipue duos ejus fratres, qui erant capitanei, et in regno Croatiae omnes, qui sunt ritus latini, sunt catholici; et cum fuerit in seminario sancti Appolinaris¹⁶⁴⁴ Urbis, non fuisset ibi susceptus, nisi fuisset natus ex legitimo matrimonio, quod scio, cum ego ipsemet fuerim in eodem collegio.

4. Scio ipsum explevisse annum quinquagesimum primum, ut audivi et etiam ex ejus aspectu apparet.

5. Scio ipsum fuisse ordinatum presbyterum in Urbe, cum adhuc esset alumnus in collegio sancti Appolinaris¹⁶⁴⁵ ante plures annos, [*fol. 92r*] ut vidi ex eius formatis, et pluries vidi ipsum celebrantem, qua parochum et qua canonicum.

6. Scio ipsum in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum esse diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum ipsum pluries viderim solemniter celebrantem et adverterim, quod ferme quotidie privatim celebret.

¹⁶⁴¹ Javított szó.

¹⁶⁴² Jaszvitz Ferenc (+1763), magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. FAZEKAS ISTVÁN, *A Magyar Udvari Kancellária és hivatalnokai a 16–18. században. Hivatalnoki karrierlehetőségek a kora újkori Magyarországon*, Századok 148 (2014) 1131–1155.

¹⁶⁴³ Laurentius Lang és Johannes Rauber.

¹⁶⁴⁴ Recte: Apollinaris.

¹⁶⁴⁵ Recte: Apollinaris.

7. A quo tempore illum nosco, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, ut adverti ex frequenti conversatione habita cum ipso, nec aliquid unquam audivi in contrarium.

8. Quantum ego expertus sum in frequentibus conversationibus cum ipso habitis, novi eum praeditum innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae; est notorium.

9. Fuit semper ab omnibus cognitus tanquam vir gravis, prudens et in rebus praestans, dum ipse in capitulo nostro fuit archidiaconus et lector, et antecesser parochus et rector seminarii nostri dioecessani Bosniensis¹⁶⁴⁶, de quibus sum plene informatus qua canonicus.

10. Scio ipsum per quatuor annos operam dedisse sacrae theologiae in collegio sancti Apollinaris Urbis, ubi adeptus est lauream doctoralem, et vidi ejus privilegium, et judico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc possit alios docere, ut etiam adverti ex negotiis ab ipso tractatis in commissionibus ipsi datis a capitulo.

11. Scio ipsum fuisse per quatuor annos parochum in loco Berdoviz¹⁶⁴⁷, ubi tam laudabiliter se gessit, ut ab episcopo Braniug¹⁶⁴⁸ fuerit promotus ad canonicatum cathedralis, et ex post ad archidiaconatum et lectoratum, in quibus omnibus laudabiliter se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores; ita ut meruerit nominationem regiam ad episcopatum Bosniensem. Causa scientiae ut supra.

12. Non scio, nec audivi aliquod dedisse scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat de aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Bosniensem [*fol. 92v*] et dignum, qui illam promoveatur, ejusque promotionem eidem ecclesiae Bosniensi judico utilem et proficuum futuram esse; potissimum propter ejus doctrinam, zelum, prudentiam et cum jam in aliis officiis dederit specimen probitatis, prudentiae et dexteritatis.

2. Sigismundus Schitaroczy canonicus ecclesiae cathedralis Zagrabiensis et rector collegii Croatici Viennae fundati

[*fol. 92v*]

1. A triginta annis nosco reverendum perillustrem dominum Josephum Chiolnich canonicum lectorem ecclesiae cathedralis Zagrabiensis adhuc, cum scholas frequentabat¹⁶⁴⁹ Zagrabiae et ex post Bononiae, cum esse meus rector in seminario dioecesano Zagrabiensi, deinde qua concanonicus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in dioecesi Zagrabiensi in bonis parentum, ut audivi a domino episcopo Thauszy¹⁶⁵⁰, et baptizatum esse in parochia patrum Cisterciensium.

3. Scio natum esse ex legitimo matrimonio atque nobilem et catholicis parentibus, cum patrem ipsius bene noverim, qui erat capitaneus. Nec regnum Croatiae patitur haereticos aut hebreos, sed solam schismaticos ritus Graeci; et hoc melius constabit ex fide baptismatis.

4. Scio ipsum agere annum quinquagesimum secundum, et hoc ex ipsius ore et apparet ex eius aspectu, sicuti etiam conjici potest ex attestazione ordinum.

5. Scio illum esse in sacerdotio constitutum Romae, dum esset [*fol. 93r*] alumnus in collegio sancti Apollinaris anno 1722 trigesima Augusti, ut vidi ex eius formatis.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum saepius fuerim praesens, quando ipse tam solemniter, quam privatim celebravit.

7. Scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, quod adverti in frequenti conversatione habita cum ipso et etiam ab aliis audivi.

8. Ex eadem conversatione semper novi eum praeditum innocentia vitae bonisque moribus, ac esse bonae conversationis et famae, et est etiam notorium.

¹⁶⁴⁶ Arch. Nunz. Vienna: Bononiensis.

¹⁶⁴⁷ Berdovec (Brdovec).

¹⁶⁴⁸ Branjug György zágrábi püspök: 101)

¹⁶⁴⁹ Potius: frequentabam.

¹⁶⁵⁰ Thauszy József boszniai püspök: 109)

9. Ex eadem scientia et ex pluribus commissionibus ipsi datis et expletis adverti ipsum esse virum prudentem, gravem et usu rerum praestantem, et hoc est notorium praecipue in capitulo Zagrabiensi, ubi et ego sum concanonicus.

10. Ex eius privilegio scio ipsum dedisse operam philosophiae ac theologiae in collegio Germanico Urbis, ubi etiam adeptus est lauream doctoralem in philosophia et theologia, et proinde credo ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc ut possit alios docere.

11. Scio illum fuisse parochum in parochiali Bardoviz¹⁶⁵¹ per quinque circiter annos, et ex post fuit factus canonicus, inde rector nostri seminarii dioecesiani Bononiensis et tandem lector cathedralis Zagrabiensis, in quibus omnibus tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores adeo laudabiliter se gessit, ut Sacra caesareo regiaeque Majestas illum nominaverit ad episcopatum Bosniensem, quae omnia mihi nota sunt ut canonico Zagrabiensis cathedralis.

12. Nunquam adverti vel audivi publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat vel apparet aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad episcopatum possit promoveri.

13. Ex praemissis idoneum ipsum existimo ad bene regendam ecclesiam Bosniensem ac dignum, qui ad illam promoveatur, et ipsius [fol. 93v] promotionem eidem ecclesiae Bosniensi utilem et proficuum futuram esse, cum jam antecederet dederit specimina prudentiae, zeli, doctrinae, charitatis et dexteritatis.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Ignatius Novák¹⁶⁵² indignus parochus Vivodinyensis

Dat.: Vivodinyi¹⁶⁵³, 28. Augusti 1751

Bapt.: [Ibidem], 11. Martii 1691 natus et baptizatus, baro Josephus Kuslyou¹⁶⁵⁴ parochus Vivodinyensis

Par.: spectabilis condam ac perillustris dominus Paulus Chiolnich de Chiolka, Sacrae caesareo regiaeque Majestatis in confinio Kosztanicensi, dum viveret, capitaneus et Juditha nata Krisanich¹⁶⁵⁵

Patr.: spectabilis ac perillustris dominus Joannes Delisimonovich in antelato confinio Kosztanicenzi supremus condam vigiliarum praefectus huiusque conthoralis domina Anna nata Paraminszky¹⁶⁵⁶

Not.: [...] Josephum Antonium Chiolnich de Chiolka nominatum episcopum Bosnensem seu Diakoviensem [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 449

De doctoratu

Exp.: [nota notarii N.A.]

Grad.: laurea doctoralis in sacra theologia et philosophia in collegio Germanico et Hungarico Urbis, 21. Julii 1723

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 140, fol. 99r

De ordinis Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Fabritius cardinalis Paulitius¹⁶⁵⁷ vicarius generalis

Dat.: Romae, 2. Septembris 1722

¹⁶⁵¹ Berdovec (Brdovec).

¹⁶⁵² Novák Ignác (Ignacije Novak) vivodinai plébános.

¹⁶⁵³ Vivodina.

¹⁶⁵⁴ Kuslyou József (Josip Kužljov) báró (?), vidovinai plébános. A név – amely nem volt beazonosítható – horvát átírása Stjepan Razum igazgató úr (Zágrábi Érseki Levéltár) szíves javaslatára (2023. november 18.).

¹⁶⁵⁵ (Néhai) Chiolnich Pál (Pavao Čiolnić) cs. és kir. kapitány a kostajnicai (Kostajnica) végvidéken és Krisanich Judit (Judita Križanić). Vö. BOJNIČIĆ, 28–29, 97.

¹⁶⁵⁶ Delisimonovich János (Ivan Delišimunović), őrnagy a kostajnicai (Kostajnica) végvidéken és Paraminszky Anna (Ana Paraminszky). Vö. BOJNIČIĆ, 35, 140; KEMPELEN 3 (1912) 278.

¹⁶⁵⁷ Fabrizio Paolucci bíboros (1697/1698–1726), római általános helynök (bíboros vikárius, 1721-től).

Ord.: Carolus Planettus¹⁶⁵⁸ episcopus Larinensis, [*ibidem*] in capella collegii Germanici, 30. Augusti 1722

Not.: Nuntius Baccari¹⁶⁵⁹ episcopus Bojanensis, vicesgerens; Nicolaus canonicus Cuggio¹⁶⁶⁰ secretarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 449

Praesentoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Posonii, 30. Julii 1751

Vid.: Posonii, 18. Augusti 1751, Franciscus Josephus Dombay¹⁶⁶¹ S.c.M. c.a.H. expeditor et concipista

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 449

Forma juramenti

T.: orig.¹⁶⁶²

Exp.: Josephus Chiolnich episcopus electus Bosnensis

Dat.: [*vacat*]

Not.: [*...*] ab hac hora in antea fidelis et obediens ero beato Petro, Sanctae Apostolicae Romanae Ecclesiae ac domino nostro Benedicto PP. XIV¹⁶⁶³ suisque successoribus canonicis intransibilibus [*...*]

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 140, fol. 95–96

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 21. Augusti 1751

Test.: admodum reverendi domini Carolo de Muro et Antonio Rusca¹⁶⁶⁴

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 140, fol. 94, 97

25. Christovich Imre

100) 1777 Christovich Imre csanádi püspök (*Csanadien.*, 1777–1798)

1. Jacobus Linden presbyter saecularis dioecesis Quinqueecclesiensis

[*AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 262r*]

1. Nosco illustrissimum Emericum Christovics nominatum episcopum Czanadiensem a tribus annis circiter. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Supradictus dominus est natus in libera regia civitate Pestana, quae est exempta parochia spectans ad archidioecesim Strigoniensem, et hoc scio ex litteris baptismalibus, quas legi.

3. Ex eadem causa scientiae scio ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque honestis catholicisque parentibus.

4. Ex supradictis baptismalibus scio ipsum agere annum sexagesimum sextum.

[*fol. 262v*]

¹⁶⁵⁸ Carlo Maria Pianetti larinói püspök (1706–1725).

¹⁶⁵⁹ Nunzio Baccari, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1721–1738). DEL RE, 65.

¹⁶⁶⁰ Nicolò Antonio Cuggiò, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). Vö. *Della giurisditione, i.m.*

¹⁶⁶¹ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

¹⁶⁶² Végig kézzel írt dokumentum.

¹⁶⁶³ XIV. Benedek pápa (Prospero Lorenzo Lambertini, 1740–1758).

¹⁶⁶⁴ Carlo de Muro és Antonio Rusca.

5. Scio ipsum tum ex attestato de susceptis sacris ordinibus esse in ordine Presbyteratus constitutum a 40 circiter annis, tum ex eo, quod eundem haec sacrosancta mysteria¹⁶⁶⁵ sciam et viderim saepius pertractasse.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum; quae scio tum ex supradicto attestato, tum quia egomet vidi ipsum talia peragentem.

7. Non solum ex regula juris, quae sic habet. Tam diu praesumitur quis bonus, donec non ostendatur malus,¹⁶⁶⁶ sed etiam ex communi hominum testimonio, immo insignibus laudibus, quas eidem augusta Theresia in suis regiis litteris attribuit; scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.¹⁶⁶⁷

8. Ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae, demonstrant aeternae Suae Majestatis regiae litterae tum nominationis ad sanctissimum patrem et dominum nostrum, tum collationis.

9. Eadem responsio cum responsione ad quaesitum septimum et octavum coincidit.

10. Scio eum esse Tyrnaviae creatum sacrosanctae theologiae baccalaureum, docente id instrumento illius universitatis.

11. Fuit uno anno cooperator episcopalis civitatis Quinqueecclesiensis, deinde ob summam tempore pestis necessitatem professor philosophiae per quatuor annos clericorum cum summo emolumento animarum et propagatione gloriae Dei, attestante toto capitulo venerabilis et cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis.

12. Nihil horum scio et affirmanti hujusmodi incumberet onus probationis.

13. Pro promovendi idoneitate, utilitate et incrementum omnis boni militant regiae litterae tum nominationis ad summum pontificem, tum collationis.

2. Josephus Pavich excelsae cancellariae regio-Hungaricae aulicae expeditor [fol. 264r]

1. Nosco in persona illustrissimum ac reverendissimum dominum Emericum Christovics neonominatum episcopum Czanadiensem ultra 20 annos, quia cum eodem frequentius conversatus sum; neque autem¹⁶⁶⁸ sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, aemulus, inimicus aut odiosus.

2. Ex fide digna relatione et litteris baptismalibus, quas in copia produco, scio illum natum esse 7. Maji 1711, eodemque die baptizatum Pestini.

3. Ex quibus causis scio ipsum ex legitimo matrimonio atque nobiles, honestis et Romano-catholicis parentibus natum esse.

4. Agit annum 66, quod baptismalibus confirmatur.

5. Est itidem in sacris ordinibus inclusive ad presbyteratum constitutus; nam in Hungaria nemo beneficium tale, ut ille tenuit, sine presbyteratu tenere posset. Interim quando sacri ordines acceperit, ignoro, quod autem presbyter sit, advolutis testimonialibus duorum protonotariorum probo.

6. Scio illum in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum; nam repetitis vicibus haec peragentem vidi.

7. Vidi ex conversatione frequentiori, et scio ex communi testimonio eundem vere catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Testor itidem eundem praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, bonae itidem conversationis et famae esse, quod mihi ex testimonio complurium fide dignorum virorum et etiam propria experientia constat.

9. Scio eum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem; nam non solum in episcopali seminario clericorum cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis philosophiae per decursum aliquot annorum munus professoris et episcopalis consistorii assessoris obiit, sed una etiam vicariam dignitatem et generalis auditoris in dioecesi Quinqueecclesiensis per multos annos cum singulari laude sustinuit.

¹⁶⁶⁵ A szövegben: misteria. Arch. Nunz. Vienna: mysteria.

¹⁶⁶⁶ Eredeti kiemelés: Tam diu praesumitur quis bonus, donec non ostendatur malus.

¹⁶⁶⁷ Egyértelmű beszűrés: litteris attribuit; scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

¹⁶⁶⁸ Javított szó.

[fol. 264v]

10. Non quidem doctoratu theologico, sed baccalaureatus gradu insignitus est; quod porro doctrinam dotesque in episcopo requisitas possideat, documento sunt gesta officia.

11. Parochus quidem non fuit, verum vicarium generalem dioeceseos Quinqueecclesiensis per decursum plurium annorum agens, parochos educavit et in omnibus instruxit, ac quoad doctrinam, prudentiam, integritatem et mores ita se gessit, ut dioecesis Quinqueecclesiensis clerum communibus cum episcopo nutibus in rectum ordinem perduxerit, et, ut ante dixi, ad altiora promoveri meruerit; quod omnibus notum est, qui ipsum noscunt, ut ipsa regia nominatio perhibet.¹⁶⁶⁹

12. Quamvis cum eodem annis pluribus in eadem civitate vixerim, nullum tamen ab eo aut scandalum circa fidem, mores et doctrinam datum esse, aut aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri scio, quominus ad episcopatum ecclesiae Czanadiensis promoveri possit.

13. Eum omnino dignum ac idoneum esse ad regendam ecclesiam Czanadiensem existimo, et scio communem cleri populique dioecesis illius vocem esse, qui eundem suspirant habere pastorem.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Joannes Baptista Wellenzon¹⁶⁷⁰ parochus ecclesiae parochialis Pesthiensis B.M.V. in coelum assumptae

Dat.: Pesthini, 28. Octobris 1732

Bapt.: [*Idem*], 7. Maii 1711 natus et baptizatus, Paulus Joannes Cini¹⁶⁷¹ p.t. parochus (piae memoriae)

Pat.: Hyeronimus Christovics et Maria Magdalena¹⁶⁷² ejus consors

Patr.: generosus dominus Joannes Beankovics senator cum conjux sua Sebastiana¹⁶⁷³

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 546¹⁶⁷⁴

De Confirmatione

T.: orig.

Exp.: Georgius Richvaldszky¹⁶⁷⁵ episcopus Tenagriensis, vicarius generalis Strigoninensis

Dat.: Tynaviae, 22. Martii 1777

Conf.: Franciscus Mednyánszky¹⁶⁷⁶ suffraganeus Strigoniensis, 20. Junii 1718

Not.: David Zsolnai¹⁶⁷⁷ officii vicarii Strigoniensis cancellarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 271–272¹⁶⁷⁸

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Joannes Lukácsi¹⁶⁷⁹ electus episcopus Rosonensis, cathedralis ecclesiae Nitriensis lector et canonicus, vicarius generalis capitularis

Dat.: Nitriae, 28. Aprilis 1777

¹⁶⁶⁹ Két javított szó.

¹⁶⁷⁰ Wellenzon János, a pesti Nagyboldogasszony-templom plébánosa (1712–1743). NÉMETHY, 49.

¹⁶⁷¹ Cini Pál János, a pesti Nagyboldogasszony-templom plébánosa (1710–1712). NÉMETHY, 49.

¹⁶⁷² Christovich Jeromos és házastársa, Mária Magdolna.

¹⁶⁷³ Beankovics János pesti városi tanácsos (+1734, vagy előtte) és hitvese, Szebasztiána. Vö. GÁRDONYI ALBERT, *Pest város keleti kereskedelme a XVIII. században*, Historia 3/1–3 (1930) melléklet: Pestbudai emléklapok 1. füzet, különösen 11.

¹⁶⁷⁴ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 270. Hitelesítette: Bécs, 1777. április 23., Mittelpacher Dániel (Antal) pécsi kanonok, apostoli főjegyző. Vö. FEDELES, 520.

¹⁶⁷⁵ Richvaldszky György esztergomi segédpüspök: 18)

¹⁶⁷⁶ Mednyánszky Ferenc esztergomi segédpüspök: 10)

¹⁶⁷⁷ Zsolnai Dávid, a nagyszombati érseki helynökség irodaigazgatója. Később veszprémi kanonok (1777–1810), majd nagyprépost (1801-től), címzetes tinnini püspök (1806-től). A veszprémi *Davidikum* róla kapta nevét. PFEIFFER, 223–225.

¹⁶⁷⁸ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 546. Hitelesítette: Bécs, 1777. április 23., Mittelpacher Dániel (Antal) pécsi kanonok, apostoli főjegyző. Vö. FEDELES, 520.

¹⁶⁷⁹ Lukácsy János nyitrai kanonok (1753–1780). VAGNER, 321–322.

Not.: [...] adaequatus noster in altioribus tum philosophicis, cum et theologicis disciplinis in celeberrima universitate Tyrnaviensi condiscipulus, tum temporis seminarii sancti Adalberti Tyrnaviae habitus pro Quinqueecclesiensi alitus alumnus, anno 1731 praevis tonsuratus quatuorque minoribus ordinibus initiatus, anno demum 1737 in subdiaconatum, successive autem in diaconum ac presbyterum anno eodem per excellentissimum condam dominum comitem et episcopum Emericum Eszterházy¹⁶⁸⁰ de Galantha, qua tamen in pontificalibus celsissimi principis et archiepiscopi Strigoniensis suffraganeum, penes ordinarii sui episcopi Quinqueecclesiensis dimissorias sit ordinatus, fide digne recognoscimus, optime talismodi ordinationum conscii. Quod vero ex libris praeaudati excellentissimi domini suffraganei Strigoniensis hae illustrissimi domini nominati episcopi Csanadiensis ordinationes extrahi non possint, ratio est: quod in avitico castro Galanthensi ordinantis suam illustritatem episcopi, libri functionum per eundem in suffraganeatu peractarum fato quopiam sint deperditi et interierint, neque eosdem promotum ex suffraganeatu Strigoniensi ad hunc Nitriensem episcopatum eundem ordinantem episcopum isthuc transtulisse, certissime nobis constat. [...]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 273–274

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: (1) Daniel Mitterpacher¹⁶⁸¹ canonicus Quinqueecclesiensis et protonotarius apostolicus;
(2) Xaverius Andreas Perizhof de Ehrenheim¹⁶⁸² protonotarius apostolicus

Dat.: (1) Viennae, 24. Aprilis 1777;
(2) Viennae, 29. Aprilis 1777

Not.: [...] cere et legitime ordinatum sacerdotem esse testor [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 546

De studiis

T.: orig.

Exp.: Georgius Frank¹⁶⁸³ in celeberrima universitate caesareo-regia Tyrnaviensi historiae sacrae professor publicus ordinarius qua sacrae facultatis decanus

Dat.: Tyrnaviae, 16. Martii 1777

Not.: [...] Emericum Kristovics [...] 1738 in sacrae theologiae baccalaureum [...]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 275–276¹⁶⁸⁴

Nominatio

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 11. Aprilis 1777

Not.: Franciscus comes Eszterhazy¹⁶⁸⁵

Vid.: Viennae, 22. Aprilis 1777, Josephus Pavich¹⁶⁸⁶ c.r.H.a. expeditor

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 546

Praesentatoriae

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 11. Aprilis 1777

¹⁶⁸⁰ Esterházy Imre Gábor esztergomi segédpüspök: 8)

¹⁶⁸¹ Mittelpacher Dániel Antal pécsi kanonok (1773–1823), apostoli főjegyző. FEDELES, 520.

¹⁶⁸² Xaver Andreas Perizhof von Ehrenheim apostoli főjegyző.

¹⁶⁸³ Frank György egyháztörténelem tanár 1774-től Nagyszombatban, majd Budán és Pozsonyban, később győri kanonok (1790–1822). SZINNYEI 3 (1894) 722–723; BEDY, 470.

¹⁶⁸⁴ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 546. Hitelesítette: Bécs, 1777. április 23., Mittelpacher Dániel (Antal) pécsi kanonok, apostoli főjegyző. FEDELES, 520.

¹⁶⁸⁵ Esterházy Ferenc gróf, királyi kancellár (1762–1785). FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 99.

¹⁶⁸⁶ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 267¹⁶⁸⁷

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 23. Aprilis 1777

Test.: reverendi domini Joannes Paulus Profili et Anicetus Illomei sacerdotes¹⁶⁸⁸

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 277–278

26. Csáky Miklós

81) 1737 Csáky Miklós (nagy)váradí püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, 1737–1747)

74) 1747 Csáky Miklós kalocsa-bácsi érsek (*Colocen. et Bachien.*, 1747–1751)

2) 1751 Csáky Miklós esztergomi érsek (*Strigonien.*, 1751–1757)

1. Alexius de Resurrectione Domini, Scholarum Piarum provincialis emeritus et assistens provincialis
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 123, fol. 536v]

1. Ab annis usque viginti duobus novi illustrissimum et reverendissimum dominum Nicolaum comitem Csaky nominatum episcopum Magnovaradinensem occasione, qua in hac civitate dabat operam studio philosophico, et cum Colocsa apud eminentissimum dominum cardinalem suum germanum fratrem¹⁶⁸⁹ fuisset commoratus. Nec non a quo canonicus dictae ecclesiae Magnovaradinensis fuit creatus, ubi pariter ipsum saepissime conveni. Nullam habeo cum ipso consanguinitatem, affinitatem aut cognationem, nec sum eidem nimis familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Credo natum esse in dioecesi Strigoniensi, cum ejus parentes sua bona et domicilium in illa habeant.

3. Non dubito natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus, ex quo illius genitor vir natalium splendore illustris exercuit quartum in regno Hungariae officium, videlicet iudicis curiae, ad quod non nisi catholici assumuntur.

[fol. 537r]

4. Ex tempore, quo ipsum novi, autumo, quod sit in aetate annorum triginta novem.

5. Ab undecim annis vidi ipsum celebrantem, concionantem et alia munia sacerdotalia exercentem; ex quo infero eundem esse ab eo tempore in sacris constitutum.

6. Quemadmodum ut mox dixi, expertus sum et ex aliorum relatione accepi, illum munia sacerdotalia peregrisse, ita certus etiam sum, quod sit versatus in functionibus ecclesiasticis et in exercitio ordinum susceptorum; nec non quod sit devotus et frequens in susceptione sacramentorum, utpote qui nunquam Missam omittere solet, nisi legitimo impedimento detentus.

7. Nunquam audivi, quod aliquis de illustri hac familia a fidei veritate aberrasset, minusve catholice vixerit, quod idem constanter retinuit etiam illustrissimus dominus promovendus, qui nullum unquam motivum dedit dubitandi de ipsius vera religione.

8. Quantum experiri potui ex frequenti conversatione, quam secum habui, prout etiam ex aliorum relationibus, plene testor, ipsum esse opti[fol. 537v]mae conversationis et virum admodum exemplarem.

9. Alienum ipsum semper adverti ab omni levitate, et in conversando gravem, prudentem et moderatum, nec non rerum experientia pollentem, quod deduco tam ex officiis ab eo praeclare gestis, quam ex laudabili illius conversatione.

¹⁶⁸⁷ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 546. Hitelesítette: Bécs, 1777. április 22., Pavich József magyar udvari kancelláriai expeditor.

¹⁶⁸⁸ Giovanni Paolo Profili és Aniceto Illomei.

¹⁶⁸⁹ Csáky Imre bíboros, (nagy)váradí püspök (1702–1710), majd kalocsa-bácsi érsek és nagyváradí adminisztrátor (1710/1714–1732), Miklós féltestvére.

10. Audivi creatum fuisse doctorem in sacra theologia tempore, quo Romae in collegio Germanico morabatur, et in quantum intellexi, excelluit ibidem in studiis, ut propterea non dubitem ipsum instructum esse ea doctrina, quae requiritur in episcopo ad instruendum alios.

11. Mihi non constat, an curam animarum vel regimen alicujus ecclesiae exercuerit; fuit tamen ecclesiae Varadinensis canonicus et praepositus major, nec non abbas sancti Job,¹⁶⁹⁰ in quibus officiis prudentiae, probitatis et bonorum morum specimen dedit. Causa scientiae ut supra.

12. Nec ipse scio, nec ab aliis audivi, quod scandalum ullum dederit vel circa fidem, mores aut doctrinam. Nec mihi constat de ullo ipsius corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento, quominus ad ecclesiam cathedralem promoveri queat.

[fol. 538r]

13. Satisfacientem ipsum credo et idoneum ad bene regendam ecclesiam Varadinensem, et ex iis, quae testatus sum, dignum judico, qui ad illam promoveatur, censeoque hujusmodi promotionem dictae ecclesiae utilem esse futuram.

2. Franciscus Molindes (Mollindes) SJ, domus probationis ad sanctam Annam rector et provincialis emeritus

[fol. 540r]

1. Ab anno usque decimo octavo hujus saeculi, dum philosophiae in collegio Pazmaniano operam daret, novi illustrissimum dominum Nicolaum Csaki promovendum ad ecclesiam Magnovaradinensem ex eo, quod tunc temporis me saepius accesserit. Nullum inter me et ipsum intercedit vinculum consanguinitatis, affinitatis vel cognationis, nec sum illius inimicus aut nimium familiaris.

2. Scio esse fratrem eminentissimi quondam cardinalis Csaki¹⁶⁹¹ eumque sua bona in variis Hungariae partibus possidere, in quo autem loco originem traxerit, quave in dioecesi natus sit, nescio, cum nunquam indagaverim.

[fol. 540v]

3. Parentes ipsius erant illustres et catholici, et ex quo praefatus eminentissimus illum semper pro fratre suo agnovit ac specialem illius curam gessit, mihi dubium nullum est, eundem natum esse ex legitimo matrimonio.

4. Computando tempus, a quo ipsum novi in moderna statura, judico, quod agat ad minus annum trigesimum sextum.

5. In cathedrali ecclesia Magnovaradinensi, ubi canonicus et praepositus est, omnes canonicatus sunt presbyterales; cumque is inibi ad illas praebendas assumptus fuerit ante multos annos, certum ex inde est, quod ab eo usque tempore sit sacerdos.

6. Saepius rogatus a nostris partibus, ut in diebus solemnioribus pontificalem Missam celebraret in ecclesia nostra, quod quia praestitit, et insuper qua praepositus infulatus plures functiones ecclesiasticas peragere debuit, est omnino versatus in illis et in exercitio ordinum susceptorum. Praesetulit etiam summae pietatis specimina, et habuit semper optimam famam viri optimi¹⁶⁹² ecclesiastici et zelosi pro religione catholica. Haec scio ex relationibus nostrorum patrum, ex com[fol. 541r]muni sensu dominorum canonicorum Magnovaradinensium et ex propria experientia.

7. Tam in collegio Pazmaniano, quam in Germanico Urbis, et etiam a quo est canonicus, zelosum se semper exhibuit in promovenda religione catholica, ita ut nihil unquam in contrarium auditum fuerit.

8. A nostris patribus et a praefatis dominis canonicis audivi, ipsum esse integrae vitae, bonorum morum et optima conversationis, nec aliquid intellexi, quod hisce illius virtutibus opponeretur.

9. Quando qua provincialis visitavi provinciam nostram, quae etiam Hungariam comprehendit, reperi ipsum gravem, maturum rerumque tractandarum expressum, ita ut reliqui illius concanonici ipsum peculiariter suspexerint et contulerint ob has virtutes.

10. Scio ipsum Romae theologiae operam dedisse fructu bono et laudabili; an autem insignitus sit gradu doctorali, ignoro. Non dubito tamen, quod in studio ita profecerit, ut capax sit alios docere, et

¹⁶⁹⁰ Szentjobb.

¹⁶⁹¹ Csáky Imre bíboros, kalocsa-bácsi érsek, Miklós féltestvére.

¹⁶⁹² Van, aki szerint *apprime* lehetne a helyes átírás, azonban a szöveg logikája is *optimi*-t követel.

ea polleat doctrina, quae in episcopo requiritur, maxime cum libros sibi valde familiares habeat, [fol. 541v] et jugiter se magis excolere studeat.

11. Praepositus est ecclesiae sancti Jobi¹⁶⁹³ nuncupatae, cui multa bona praestitit, illam in meliorem statum redigendo sumptibus non levibus et cum magna populi aedificatione. Curam autem animarum, quod sciam, ingressit, nisi quatenus erat praeses consistorii et vicarius capitularis sede vacante. Haec scio ex publica notitia et ex relationibus nostrorum patrum.

12. De hoc mihi nihil penitus constat, quin imo semper praeluxit bono exemplo tam quoad fidem, quam quoad mores et doctrinam, nec scio eidem obstare aliquod impedimentum, quominus ad regendam ecclesiam cathedralem promoveri queat.

13. Cum sit ex illustri familia, et habeat magnum zelum promovendae religionis catholicae ac restaurandarum ecclesiarum et parochiarum, censeo illum dignum esse, qui ad ecclesiam Magnovaradinensem promoveatur, eandemque promotionem dictae ecclesiae utilissimam futuram, praecipue ad reprimendam audaciam haereticorum.

3. Franciscus comes Zichy de Vasonkeo praepositus ecclesiae B.M.V. Vaghuiheliensis [fol. 546r]

1. Per omnes aetatis gradus a viginti usque annis vix non semper convixi illustrissimo et reverendissimo domino comiti Nicolao Csaki promovendo ad episcopatum Magnovaradinensem, et primo quidem in scholis minoribus, dein in collegio Pazmaniano, subinde in collegio Germanico Urbis et tandem in cathedrali Magnovaradinensi, ubi pariter fui canonicus. Non sum illi ullo consanguinitatis aut cognationis, sed tantum aliquo remoto affinitatis vinculo conjunctus; nec sum illi nimis familiaris vel inimicus.

2. Natus est in civitate Leutschoviensi¹⁶⁹⁴ dioecesis Strigoniensis, quod scio ex ipsius domini pro[fol. 546v]movendi et aliorum ore ac relationibus.

3. Genitori illius obtineat quartum officium totius regni Hungariae, solis catholicis conferri solitum; et cum tam ipse, quam ejus domina conjux fuerint personae summae integritatis, non dubito, quin eorumdem filius dominus promovendus natus sit ex legitimo matrimonio.

4. Metiendo tempus, a quo cum ipso convixi, arguo, quod agat annum trigesimum octavum.

5. Ante quatuordecim circiter annos initiatus fuit sacro ordine presbyteratus, idque scio, quia eidem, dum in ecclesia Vaticana¹⁶⁹⁵ primitias suas celebraret, adstiti et ministravi.

6. Nedum scio, illum esse versatum in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum, sed insuper fateri debeo me ab eodem in praefatis functionibus peragendis fuisse instructum, qua etiam occasione expertus fui, illum esse virum devotum et in susceptione sacramentorum frequentem.

7. Rudimenta hausit solidae pietatis et catholica, [fol. 547r] eaque semper facto comprobavit, et quia motivum nunquam praebuit de sua religione dubitandi, vixit procul dubio jugiter catholice et in fidei puritate permansit. Idque scio, et expertus fui ex frequenti conversatione cum ipso habita.

8. Ex eadem conversatione adverti ipsum vel umbram eorum vitare, quae seu statum clericalem dedecent, seu honestum et bonis moribus ornatum virum non commendant, et hic vivendi modus eidem ubique optimam famam peperit.

9. Quantum experiri potui, vir est gravis et prudens ac usu rerum praestans, idque exhibuit in variis occasionibus suorum officiorum, quae cum singulari sui commendatione exercuit.

10. Dum Romae essem in collegio sancti Apollinaris, creatus fuit doctor in sacra theologia, ut propterea non dubitem ipsum ex studio suo tantum fructum reportasse, ut sufficienti doctrina in episcopo requisita polleat ad docendum alios.

11. Curam animarum ex officio nunquam gessit, audivit tamen persaepe confessiones, et saepius concionatus fuit me praesente, administravit [fol. 547v] praeterea cum aedificatione et cum multa prudentiae et integritatis commendatione abbatiam sancti Jobi¹⁶⁹⁶. Est insuper praepositus major et canonicus ecclesiae Magnovaradinensis, ubi praeclaram semper apud omnes habuit famam.

¹⁶⁹³ Szentjobb.

¹⁶⁹⁴ Akár – helytelenül – *Leutschoviensi* is lehetne. Lőcse.

¹⁶⁹⁵ Szent Péter-bazilika, Róma.

¹⁶⁹⁶ Szentjobb.

12. Ea semper praeditus fuit morum integritate, ut nullum unquam motivum dederit scandali seu circa fidem, seu circa doctrinam, nec mihi constat, quod aliquo vitio animi aut corporis laboret, aliove canonico impedimento teneatur, quominus assequi possit possessionem ecclesiae, ad quam fuit nominatus.

13. Juxta ea, quae sentio et quae deposui, aliud iudicium formare non valeo, quam quod sit dignus et idoneus, ut assumatur ad ecclesiam Magnovaradinensem, et cum optimam habeat notitiam status praefatae dioecesis, cujus fuit vicarius capitularis sede vacante, nullo pacto dubito, quin illius promotio eidem ecclesiae utilissima futura sit et proficua.

4. Franciscus Molindes SJ, caesarei convictus regens

[AAV Arch. Conclis., Processus Conclis., 135, fol. 151v]

1. Nosco illum ab anno 1718, cum studeret in hoc collegio Pacsmaniano Viennensi. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

[fol. 152r]

2. Credo ipsum consecrationis munus suscepisse, cum pluries illum viderim habentem ordinationes.

3. A sex vel septem annis scio ipsum esse episcopum ecclesiae Varadinensis. Causa scientiae, quia illum vidi pontificalia exercere et ex publica voce et fama.

4. Quantum intellexi, assidue in sua ecclesia resedit, et quando Viennam venit, statim ac potuit, redivit ad suam dioecesim.

5. Ex auditu scio ipsum sollicitum fuisse in suo munere episcopali: necessitatibus omnibus providisse et occurrisse; providendo etiam parochis ritus Graeci uniti de vestibus honestioribus, ut essent in majori reverentia et aestimatione.

6. Aliquoties vidi illum solemniter celebrantem hic Viennae ac etiam ordinationes habentem, suppono etiam Confirmationis sacramentum ministrasse caeteraque pontificalia exercuisse.

7. Scio eum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse, et hoc scio non solum ex propria scientia, sed etiam ex publica fama.

8. Scio ipsum prudentem ubilibet et diligentem se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus; juribus item ac bonis omnibus suae ecclesiae Varadinensis cum pluries insteterit¹⁶⁹⁷ apud aulam Viennensem, ut omnia jura suae ecclesiae et fundationes in pristinum restituantur, et etiam curavit in aliquo pago, ubi sunt pertinacissimi Calvinistae, erigi ecclesiam et parochiam pro catholicis; et hoc audivi a pluribus ex nostris partibus, qui fuerunt in Hungaria.

9. Scio vere ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut possit [fol. 152v] alios docere, cum tam Viennae, quam Romae studiis operam dederit cum omni laude. Causa scientiae partim, quia fui praesens ejus studiis, partim audivi a viris fide dignis.

10. Dignum ipsum existimo, qui transferatur ad ecclesiam archiepiscopalem Colocensem, utilem et proficuum, cum semper fuerit zelus episcopus in sua ecclesia Varadinensi, quare poterit eodem zelo regere ecclesiam archiepiscopalem Colocensem.

5. Joannes Baptista Szegedi SJ, collegii Pacsmaniani regens

[fol. 152v]

1. Nosco illum a decem annis circiter, cum esset adhuc canonicus Varadinensis, ex conversatione habita cum ipso. Non [fol. 153r] sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex communi fama scio ipsum consecrationis munus suscepisse.

3. Puto a sex annis circiter esse episcopum ecclesiae Varadinensis, cum tali tempore sim cum ipso conversatus.

4. Scio ipsum assidue resedissee in sua ecclesia et dioecesi Varadinensi, cum fuerim Varadini qua rector vicini collegii.

5. Non recordor ipsum fecisse canonicam visitationem, scio tamen ibi laudabiliter se gessisse in administratione muneris episcopalis, et providisse necessitatibus ejusdem dioecesis; et scio ex communi fama, praesertim cum fuerim in vicino comitatu.

¹⁶⁹⁷ Recte: institerit.

6. Scio saepe solemniter celebrasse, et ordinationes habuisse, de administratione tamen sacramenti Confirmationis non recordor, scio tamen caetera pontificalia exercuisse, et nuper aliquot clericos et presbyteros in collegio Pacsmaniano, ubi sum regens, ordinavit.

7. Partim ex communi fama, partim experientia scio pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse.

8. Scio ipsum prudenter ac diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus, juribus item ac bonis omnibus suae ecclesiae Varadinensis, cum etiam unum oppidum Calvinisticum vindicaverit, et in illud introduxerit exercitium religionis catholicae, et etiam multum impenderit pro parochis ritus Graeci uniti, qui sunt in illa dioecesi, et hoc scio tam ex propria scientia, cum [fol. 153v] fuerim in illis partibus, quam ex notorietate.

9. Ex propria experientia et conversatione habita cum ipso, scio ipsum pollere ea doctrina, quae requiritur in episcopo, ut possit alios docere.

10. Existimo illum dignum, qui transferatur ad ecclesiam archiepiscopalem Colocensem, et censeo ejus translationem fore ipsi ecclesiae Colocensi utilem et proficuum propter zelum, eruditionem et auctoritatem, qua pollet in regno Hungariae.

6. Joannes Baptista Tersztyanszky (Tersztyansky) SJ, provinciae Hungarico Austriacae plenipotentarius et apud excelsam curiam regiam ejusdem causarum Societatis agens
[AAV Arch. Concl., Processus Concl., 139, fol. 382v]

1. Ab anno 1728 nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Nicolaum Czaky archiepiscopum Colocensem, cum saepius apud ipsum fuerim in diversis locis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum munus consecrationis suscepisse, prout audivi ab [fol. 383r] iis, qui praesentes fuerunt, et notorium est, praesertim cum transierit ab episcopatu Varadinensi ad archiepiscopatum Colocensem, et nunc a Colocensi ad Strigoniensem.

3. Per tres circiter annos fuit archiepiscopus ecclesiae Colocensis, ut omnibus est notorium.

4. Scio ipsum continuo resedissem in sua ecclesia et dioecesi Colocensi, nisi tanquam supremus comes debuerit aliquando se conferre ad suum comitatum, vel ad tabulam septemviralem vel ubi publica regni negotia et Suae Majestatis requirebant; prout adverti cum morarer ibi in vicina, et debuerim tam cum ipso, quam ejus aulicis habere correspondentiam.

5. Non mihi constat de formali canonica visitatione, scio tamen plures fecisse salutares ordinationes pro bono ecclesiae et dioecesis, quas egomet ipse ex ejus mandato imprimi curavi, quas non dubito quin debitae executioni demandatas fuisse.

6. Vidi ipsemet illum saepe solemniter celebrasse, ordinationes juxta necessitatum exigentias habuisse, et adverti, quod ferme quotidie privatim celebret; vidi etiam caetera pontificalia exercuisse, audivi quoque sacramentum Confirmationis administrasse.

7. Ex conversatione saepius habita cum ipso adverti, dedisse specimen charitatis, pietatis et prudentiae in gubernando, ac verbo et exemplo profuisse, et est notorium in toto regno. Scio praecipue ipsum plures sustentare pauperes nobiles et viduas, ac suis expensis educare plures juvenes in seminariis ac bona studia promovere.

8. Scio ipsum prudenter et diligenter se gessisse in defendendis et conservandis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus ac bonis suae ecclesiae, cum fuerim praesens in comitatu Pestinensi¹⁶⁹⁸ dum causa ecclesiae Colocensis ageretur, et fuerunt mihi communicata acta, et jura ecclesiae praefatae; et in istis ultimis comitiis regni admirata fuit ejus prudentia et zelus.

[fol. 383v]

9. Ex conversatione frequenti et discursibus habitis cum ipso, adverti illum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Existimo eum dignum, qui transferatur ad ecclesiam archiepiscopalem et primatiam Strigoniensem, et censeo ejus translationem eidem ecclesiae Strigoniensi utilem et proficuum futuram esse propter ejus pietatem, zelum in conservandis juribus ecclesiasticis ac in propagatione catholicae religionis; nec non propter ipsius moderationem, unde toti regno est acceptus, propter ejus nobilitatem, quae est ex antiquioribus regni, unde facilius poterit sustinere dignitatem primatiam tam in

¹⁶⁹⁸ Pest vármegye.

spiritualibus, quam temporalibus; et hoc est notorium, fuitque ejus promotio toti regno acceptissima, et haec scio tanquam Hungarus, et habeo notitiam tam ejus personae, quam familiae et adherentium.

7. Joannes Nagz SJ, residentiae Societatis Jesu Strigonii superior
[fol. 384r]

1. A quatuor circiter annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Nicolaum Czaky archiepiscopum Colocensem tam Magnovaradini, quam Colocae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi ipsum fuisse consecratum in episcopum Varadinensem a piae memoriae comite Gabriele Erdódi¹⁶⁹⁹ episcopo Agriensi.

3. Ante tres annos scio ab ecclesia Varadinensi fuisse translatum ad archiepiscopatum Colocensem, quod est notorium.

4. Cum fuerim theologus ad latus ipsius, adverti ipsum assidue resedisse in sua ecclesia et dioecesi, excepto, quod quandoque debuerit in publicis negotiis tanquam metropolita Colocensis se transferre ad tabulam septemviralem et ad alia negotia publica, sive ex officio, sive ex mandato regio, et potissimum debui illum comitari quando agebatur de aliquo negotio ecclesiastico.

5. Scio ipsum diligenter singulis annis modo unam, modo aliam partem dioecesis visitasse¹⁷⁰⁰, et opportune omnibus necessitatibus occurrisset et providisset, et decreta condidisset ac debitae executioni demandasset; quinimo condidisset statuta pro capitulo ecclesiae cathedralis, quibus antecederet carebat; quae omnia ego vidi, cum ipsum illustrissimum et reverendissimum dominum archiepiscopum in visitationibus associaverim, et viderim omnia decreta et statuta.

6. Scio eum saepe solemniter celebrasse, frequenter privatim. Ordinationes juxta necessitatem habuisse, et tam occasione visitationis, quam alias Confirmationis sacramentum administrasse, caeteraque pontificalia exercuisse, quae omnia vidi.

7. Adverti ex conversatione frequenti cum ipso plurima pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimina dedisse, sublevando potissimum pauperes, praesertim nobiles et viduas, domos religiosas, ac verbo et exemplo profuisse, habendo etiam conciones publicas in cathedrali cum maxima populi aedificatione, et ego fui huiusmodi concionibus¹⁷⁰¹ praesens.

8. Adverti eum semper prudentem et diligentem se gessisse in defendendis et conservandis jurisdictionibus spiritualibus, et [fol. 384v] temporalibus, juribus ac bonis omnibus suae ecclesiae Colocensis, et scio etiam causam suae ecclesiae fuisse deductam ad forum palatini regni, ubi ipse tam per suum plenipotentiarium, quam fiscalem curavit conservare jura suae ecclesiae.

9. Ex conversatione et discursibus bene adverti ipsum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, et hoc patuit etiam in ultimis comitiis regni, ubi ipse indefectum primatis tanquam archiepiscopus Colocensis cum laude praesidebat omnibus episcopis et praelatis regni; et hoc est notorium.

10. Valde dignum ipsum existimo, qui transferatur ad ecclesiam archiepiscopalem, et primatiam Strigoniensem, et judico ejus translationem eidem ecclesiae Strigoniensi utilem et proficuum futuram esse propter ipsius pietatem, prudentiam, zelum promovendi et restaurandi disciplinam ecclesiasticam, quod facilius obtinere poterit, attenta potissimum ejus nobilitate, unde magnam in regno¹⁷⁰² habet aestimationem et primarum familiarum adherentiam; hinc est, quod ipsius promotio est toti regno valde accepta.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Samuel Englmajer¹⁷⁰³ protonotarius apostolicus et regiae liberaeque civitatis Leuchoviensis plebanus

Dat.: [vacat]

¹⁶⁹⁹ Erdődy Gábor Antal egri püspök (1713/1715–1744): 20

¹⁷⁰⁰ Beszúrt szó.

¹⁷⁰¹ Javított szó.

¹⁷⁰² Arch. Nunz. Vienna (recte): regno.

¹⁷⁰³ Engelmayer Sámuel lőcsei plébános. Alistál plébánosaként szerepel (1732–1734), neve a lőcsei plébánosok közt nem tűnik fel. NÉMETHY, 4, 376, 557.

Bapt.: Leuchoviae¹⁷⁰⁴, 5. Decembris 1698, pater F[?]. Joannes Petthö¹⁷⁰⁵ ordinis sancti Francisci reformatorem provinciae Sanctissimi Salvatoris capellanus
Par.: Stephanus Csáky de Keresztszegh et Maria comitissa Barkóczy de Szala¹⁷⁰⁶
Patr.: Franciscus senior Görgey de Eadem et Susanna Spielenbergerin nata Schubertiana¹⁷⁰⁷
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 404

De Baptismo (bis)

T.: orig.
Exp.: comes Maria Barkoczy de Szala [...] condam comitis Stephani Csaky de Keresztszegh [...] iudicis curiae regiae [...] relicta vidua [...] Nicolai Csaky de dicta Keresztszeg mater
Dat.: Cassoviae¹⁷⁰⁸, 13. Decembris 1721
Not.: [...] praefatum filium meum comitem Nicolaum Csáky ex Dei benignitate et clementia anno 1698, die 5. Decembris in hanc lucem providisse, sacroque baptismatis lavacro die sequenti, utpote 6. praecitati mensis Decembris baptizante eum, in praesentia domini condam Francisci Görgey senioris uti compatris, et conthoralis ejusdem viduaeque Spillenbergerianae commatrum,¹⁷⁰⁹ reverendo patre in domino defuncto N.¹⁷¹⁰ Petthö¹⁷¹¹ ordinis minorum sancti Francisci reformatorem ablutum extitisse, concomitanter vigesimum quartum jam agere annum [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 404

De studiis et de doctoratu

T.: orig.
Exp.: Joannes Ambrosius Centurionus¹⁷¹² SJ, CGU rector
Dat.: Romae, 5. Aprilis 1723
Not.: [...] a die 23 Maii 1721 usque ad hodiernum diem 5. Aprilis 1723 alumnum fuisse [...] in facultate theologica [...] ad doctoratus lauream fuisse promotum [...] [20. Martii 1723]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 404

De vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Joannes Ambrosius Centurionus¹⁷¹³ SJ, CGU rector
Dat.: Romae, [vacat] Aprilis 1723
Not.: [...] ipsum esse sacerdotem nullis impedimentis prohibitum [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 404

Praesentoriae (Magnovaradinen./Varadinen.)

T.: cop. vid.
Exp.: Carolus III (VI)
Dat.: Viennae, 7. Martii 1737
Vid.: Viennae, 19. Martii 1737, Michael Bobok¹⁷¹⁴ c.r.H.a. expeditor et concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 404

¹⁷⁰⁴ Lőcse (Levoča).

¹⁷⁰⁵ Petthő János OFM, káplán.

¹⁷⁰⁶ Csáky István gróf és Barkóczy Mária grófnő. NAGY 3 (1858) 88.

¹⁷⁰⁷ Görgey Ferenc, idősebb, valamint hitvese, Spielenberger (született Schubert) Zsuzsanna. Vö. NAGY 4 (1858) 437–445, 10 (1863) 329.

¹⁷⁰⁸ Kassa.

¹⁷⁰⁹ Görgey Ferenc, idősebb, valamint hitvese, Spielenberger (született Schubert) Zsuzsanna. Vö. NAGY 4 (1858) 437–445, 10 (1863) 329.

¹⁷¹⁰ Nomine.

¹⁷¹¹ Petthő János OFM, káplán.

¹⁷¹² Giovanni Ambrogio Centurione SJ, a CGU rektora (1722–1723). STEINHUBER 2 (1906) 150–151.

¹⁷¹³ Uő.

¹⁷¹⁴ Bobok Mihály magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY Pótlék kötet (1868) 143–144.

Professio fidei (Magnovaradinen./Varadinen.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 26. Martii 1737

Test.: illustrissimus dominus abbas Sylvester Tosquez et illustrissimus dominus Jacobus Vicinelli¹⁷¹⁵

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 123, fol. 543–544

Praesentoriae (Colocen. et Bachien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 31. Maii 1747

Vid.: Viennae, 7. Julii 1747, Franciscus Josephus Dombay¹⁷¹⁶ praelibatae regiae cancellariae expeditor et simul concipista

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 431

Recommendatoriae (Colocen. et Bachien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 31. Maii 1747.

Vid.: Viennae, 7. Julii 1747, Franciscus Josephus Dombay¹⁷¹⁷ praelibatae regiae cancellariae expeditor et simul concipista

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 431

Ex audientia SS.mi (Colocen. et Bachien.)

T.: orig.

Exp.: Clemens Argenvillieres¹⁷¹⁸ auditor

Dat.: Romae, 3. Septembris 1747

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 135, f. 147

Professio fidei (Colocen. et Bachien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 3. Julii 1747

Test.: abbas Carolus baro de Coliati et abbas Antonio Rusca¹⁷¹⁹

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 135, fol. 155, 158

Impositio pallii (Colocen. et Bachien.)

T.: orig.

Exp.: Antonius Vernay¹⁷²⁰ secretarius

Dat.: Viennae, 2. Novembris 1747

Not.: *[Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek (hercegpüspök 1716–1722, hercegérsek 1722–1751) 1747. október 29-én a bécsi érseki rezidencia Szent András apostol nyilvános kápolnájában helyezte Csáky Miklós kalocsa-bácsi érsek vállára a palliumot. Jelen volt négy kalocsai kanonok, továbbá nemesemberek és a saját aulistái.]*

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 135, fol. 156–157

Praesentoriae (Strigonien.)

¹⁷¹⁵ Silvestro Tosquez apát és Giacomo Vicinelli. Érdekeség, hogy Tosquez Liguori Szent Alfonz (1696–1787) első követői közé tartozott. Vö. NYÁRI REZSŐ, *Ligouri Sz. Alfonsz. (Folytatás.)*, Uj Magyar Sion 15 (1884) 721–739, különösen 726.

¹⁷¹⁶ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

¹⁷¹⁷ Uő.

¹⁷¹⁸ Clemente Argenvillieres auditor (*auditor Sanctissimi*, 1743–1753), majd bíboros és proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1753–1758). DBI 4 (1962) 125–126.

¹⁷¹⁹ Carlo Coliati báró, apát és Antonio Rusca apát.

¹⁷²⁰ Anton Vernay titkár.

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Posonii, 30. Julii 1751
Vid.: Posonii, 18 Augusti 1751, Franciscus Joseph Dombay¹⁷²¹ S.c.r.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor ac simul concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 452

Professio fidei (Strigonien.)

T.: orig.
Exp.: Emericus Esterházy¹⁷²² episcopus Nitriensis, delegatus
Dat.: [Posonii], 22. Augusti 1751
Tanúk: Carolus Eszterhazy¹⁷²³ praepositus B.M.V. de Rathot et Joannes Petrus Scacchi¹⁷²⁴ abbas B.M.V. de Peczel, abbas sanctae Margarithae de Hahot
Not.: Andreas Fridericus Schuppanzigh¹⁷²⁵ collegiatae ecclesiae Posoniensis canonicus, protonotarius apostolicus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 139, fol. 386–387

Litterae (Strigonien.)

T.: orig.
Exp.: Fabrizio Serbelloni nunzio apostolico
Dat.: Presburgo, 23. Agosto 1751
Not.: [Esterházy Imre kísérőlevele a hitvalláshoz]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 452

27. Drágossy Mózes

72) 1777 Drágossy Mózes nagyváradi görögkatolikus püspök (Moise Dragoş, *Magnaradinen. ritus Graeci uniti*, 1776–1787)

1. Josephus Kőröszturny (Körösturi) agens aulicus
[AAV Arch. Concist., *Processus Consist.*, 174, fol. 124v]

1. Nosco reverendissimum dominum Moysen Drágossy Graeci ritus catholicorum in dioecesiagnaradiensi antehac archidiaconum jam vero episcopumagnaradiensem per suam caesareo-regiam Majestatem benigne denominatum. Haec vero notitia partim ex fama, partim ex conversatione, quae mihi cum eodem reverendissimo domino nominato episcopo Viennae jam in octavum mensem degente intercedit, profluit. Caeterum autem, nec consanguineus ipsius, nec cognatus, nec affinis, nec nimium familiaris sum, multo autem minus inimicus, aemulus vel odiosus.

2., 3. et 4. Quod idem reverendissimus dominus archidiaconus Tordae¹⁷²⁶, pervetusto Transylvaniae oppido ad dioecesim Fogarassiensis¹⁷²⁷ pertinente, ex legitimo matrimonio, parentibus honestis et catholicis anno 1726 natus sit, ac proinde annum aetatis agat quinquagesimum primum; id mihi ex litteris baptismalibus authentice emanatis ac per me lectis, constat.

¹⁷²¹ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

¹⁷²² Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök: 26)

¹⁷²³ Eszterházy Károly egri püspök: 22)

¹⁷²⁴ Scacchi (Scachy) János Péter BSzM-ról nevezett péceli és Szent Margitról nevezett hahóti apát, később pozsonyi kanonok (1752–1775). Vö. RIMELY, *Cap. Pos.*, 280.

¹⁷²⁵ Szuppanczich Frigyes (Andreas Friedrich Schuppanzigh) pozsonyi kanonok (1740–1778). Korábban a bécsi nunciatúra irodaigazgatója volt, 1740-ben magyar indigenátust nyert. Vö. RIMELY, *Cap. Pos.*, 278–279. *Libri Regii* 39.23.

¹⁷²⁶ Torda.

¹⁷²⁷ Fogaras.

5. Eum jam a 26 annis et ultra a defuncto Graeci ritus catholici vicario episcopo Magnovaradiensi Meletio Kovács¹⁷²⁸ Lectoratus, Subdiaconatus, Diaconatus ac tandem Presbyteratus ordines rite accepisse, scio ex authentico¹⁷²⁹ testimonio anno 1751 emanato per me lecto.

[fol. 125r]

6. Ab eo vero tempore eum in exercitio presbyteratus continuo versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem ac devotum fuisse, catholice vixisse ac in fidei puritate permansisse, inde mihi notum est, quia si horum quodpiam ab eo abfuisset, nec parochi munus per complures annos sustinere, nec officium archidiaconi sub zelosissimo episcopo Magnovaradiensi Latini ritus barone Adamo Batacsics¹⁷³⁰ consequi potuisset; perseverantiae vero ejus in fide catholica illud indubium est argumentum, quod in communi illa tristisque populi et cleri Valachici per ingressum schismatici episcopi seducti anno 1753 et sequentibus facta ad schisma secessione, non modo constans in fide manserit, verum etiam plurimos indefesso suo zelo ad unionem reduxit.

8., et 9. Eum innocentia vitae et bonis moribus praeditum, bonae item conversationis et famae, virum praeterea gravem, prudentem et usu rerum praestantem esse, tum propria diuturniore cum eodem experientia compertum habeo, tum luculenta excellentissimi domini episcopi Magnovaradiensis, jam nunc archiepiscopi Colocensis¹⁷³¹, cujus praecipua commendatione is ad hunc honoris gradum evehi meruit, testimonia dubium omne tollunt.

10. Eum in praecipua regni Hungariae universitate Tyrnaviensi universam theologiam audivisse, eamque sub auspiciis defuncti episcopi Magnovaradiensis Latini ritus, comitis Pauli Forgacs¹⁷³², publica defendisse, ex fide digna relatione accepi. Ut adeo illa doctrina, quae in episcopo ad hoc, ut alios docere possit, requiritur, pollere, dubium nullum subversari valeat.

11. Jam ex prioribus apparet, eum compluribus annis parochi munus in civitate Magnovaradiensi gessisse, tandem autem, ob edita per id tempus doctrinae, prudentiae, integritatis morumque optimorum specimina, archidiaconatus officium, quod per integros quatuordecim circiter annos [fol. 125v] gessit, adeptum esse. Id uberius adhuc perhibent testimoniales supra nominati episcopi Magnovaradiensis baronis Adami Batacsics¹⁷³³ per me visae et lectae.

12. Eum nunquam publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, neque ullo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad dignitatem episcopalem promoveri, mihi per bene constat; si enim quid simile subversaretur, certe nec episcopus Magnovaradiensis eum nunquam commendare, et ut personam idoneam proponere praesumpsisset, nec clericus, seu Latinus, seu Graecus dioecesis Magnovaradiensis, inta¹⁷³⁴ quem semper vixit, subticuisset: unde.¹⁷³⁵

13. Ex his omnibus suapte sequitur, virum hunc ad obeunda episcopalia munera cumprimis idoneum dignumque adeo esse, qui ad episcopatum Magnovaradiensem Graeci ritus promoveatur, sed et promotionem ejus ecclesiae Graeco-catholicae utilem ac proficuum futuram.

2. Georgius Farkas, Graeci ritus catholici parochus Belényessiensis et vicearchidiaconus ejusdem districtus

[fol. 127v]

1. Nosco reverendissimum dominum Moysem Dragosi archidiaconum per dioecesim Magnovaradiensem Graeci ritus catholicorum in persona jam in decimum [fol. 128r] annum, et nec sum ejus consanguineus, cognatus, affinis, nimius familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2., 3. et 4. Scio eum natum esse in Magno Transylvaniae principatu, in oppido Thorda in dioecesi Fogarasiensi,¹⁷³⁶ ex legitimo matrimonio et ex honestis iisque catholicis parentibus, baptizatumque eum et confirmatum esse anno 1726, consequenter scio eum trigesimum suae aetatis annum jam dudum explevisse, cum jam quinquagesimum primum attigerit; quod mihi ex litteris ejus baptismalibus constat.

¹⁷²⁸ Kovács Meletius (nagy)váradi segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius: 86)

¹⁷²⁹ Javított szó.

¹⁷³⁰ Arch. Nunz. Vienna: Patacsics. Patachich Ádám (nagy)váradi püspök: 83)

¹⁷³¹ Patachich Ádám (nagy)váradi püspök: 83)

¹⁷³² Forgách Pál (nagy)váradi püspök: 82)

¹⁷³³ Patachich Ádám (nagy)váradi püspök: 83)

¹⁷³⁴ Arch. Nunz. Vienna (recte): intra.

¹⁷³⁵ Hiányosnak tűnő, azonban lezárt mondat.

¹⁷³⁶ Torda a Fogarasi Egyházmegyében.

5. Scio eum jam a viginti sex annis in ordinibus quatuor minoribus, hippodiamonatu, diaconatu et presbyteratu constitutum esse; quod mihi ex litteris Meletii¹⁷³⁷ episcopi, qui eum ordinavit, ipsi extradatis constat.

6. Scio eum in exercitio susceptorum ordinum sacrisque functionibus per complures annos Magnovaradini versatum esse; quod mihi tam ex documentis litterarum super officio archidiaconatus eidem extradatarum, quam vero ex relatione fide dignorum virorum constat, et hoc mihi tamen certum est, eum per annum saepius diebus dominicis et festivis Sacrum celebrasse cum praerequisita devotione.

7. Scio eum viam semper catholicam duxisse, fideique puritatem inviolatam servasse; quod mihi tam propria notitia a quo eum nosco, constat, quam vero de anteacto vitae suae tempore ex aliorum relatione habeo.

8. Scio eum vitam exemplarem bonosque mores praesetulisse, omnemque malam conversationem plane fugisse, unde apud omnes bonam sibi fama procuravit; quod mihi tam propria notitia, quam vero ex omnium ore, constat.

9. Scio eum gravitate et prudentia requisita pollere usuque rerum; quod mihi propria notitia constat.

10. Tam ex propria ejusdem mihi constat, fassione, quam et ex relatione aliorum habeo, nullo eum gradu in sacra theologia vel jure canonico esse insignitum, hoc tamen vel ex ipsis thesibus scio, sub quibus universam theologiam defendit, eam [fol. 128v] laudabiliter Tyrnaviae absolvisse. Hinc scio ipsum tali pollere doctrina, quae in episcopo requiritur, ut alios docere queat; quod mihi etiam propria notitia constat.

11. Scio ipsum a quatuordecim annis munere archidiaconi in dioecesi Magnovaradiensi fungi, quod mihi ex litteris super archidiaconatu ejus constat; item scio eum ante hocce officium parochum Magnovaradini ipse etiam tempore commissionis regiae anno 1756 in loco, intuitu unionis sacrae celebratae, egisse, suosque turbulentissimis illis temporibus, integritate vitae ac morum, quam vero praedicatione Verbi Dei et exemplo a veneno schismatis praeservasse. Quod mihi tam ex commendatione meritorum ejus in litteris super archidiaconatu eidem extradatis constat, quam vero ex relatione aliorum habeo.

12. Non scio eum nequidem occultum scandalum dedisse aut contra fidem, aut contra mores aut contra doctrinam, hoc enim a tanto tempore, a quo eum nosco audire debuissem, quod tamen non audivi; item scio eum nullo corporis animive¹⁷³⁸ vitio aut alio canonico impedimento laborare; quod mihi propria notitia constat.

13. Dignum proinde eum existimo et idoneum, qui ad ecclesiam Magnovaradinensem Graeci ritus catholicorum transeat, et censeo ejus translationem ecclesiae illi utilem et proficuum futuram, multarum vero animarum ex schismatis caeno extrahendarum causam, tum quia a morum vitaeque integritate est apud cujates acceptus, tum quia sufficientem etiam doctrinam in episcopo requisitam habet, qua populum ad unionem sacram adducere queat, tum etiam quia longam jam experientiam negotiorum cum episcopatu conjunctorum habet.

De Baptismo et de Confirmatione

T.: cop. vid.

Exp.: Theodorus Popovics, presbyter Graeco-catholicus oppidi Thorda¹⁷³⁹

Dat.: Thorda¹⁷⁴⁰, 1 Novembris 1746

Bapt.: [Thorda], 1. Septembris 1726, ablutus et confirmatus

Par.: Joannes Dragosi presbyter et Maria Mojszin¹⁷⁴¹ ex oppido Thorda

Patr.: Joannes Timandi de Suk¹⁷⁴²

Vid.: Viennae, 28. Aprilis 1777, Josephus Méhesi¹⁷⁴³ cancellariae regiae Transylvanico-aulicae registrator

¹⁷³⁷ Kovács Meletius (nagy)váradi segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius: 86)

¹⁷³⁸ Javított szó.

¹⁷³⁹ Popovics Teodor (Teodor Popovici) tordai görögkatolikus pap.

¹⁷⁴⁰ Torda (Turda).

¹⁷⁴¹ Drágossy János (Joan Dragoş) és Mojszin Mária (Maria Moisei).

¹⁷⁴² Arch. Nunz. Vienna: Timándi de Sutz. Timándi János. Kempelen csupán egy Timándi (alias Pap) erdélyi nemes családot ismer, amely 1723-ban kapott nemességet. KEMPELEN 10 (1931) 356.

¹⁷⁴³ Méhessy József erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. KEMPELEN 7 (1913) 144.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 132¹⁷⁴⁴

De ordinibus

T.: cop. vid.

Exp.: Meletius episcopus orientalis ecclesiae Magnovaradiensis¹⁷⁴⁵

Dat.: Magnovaradini, 28. Aprilis 1751.

Ord.: [*Idem, ibidem*]

Vid.: Viennae, 20. Ianuarii 1777, Josephus Méhesi¹⁷⁴⁶ cancellariae regiae Transylvanico-aulicae
registrator

Not.: [...] ordinaverimus eum juxta ritum et canonum praescripta in lectorem, hypodiaconum,
diaconum et presbyterum [...]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 133–134¹⁷⁴⁷

Nominatio ad archidiaconum

T.: cop. vid.

Exp.: Adamus Patachich episcopus Magnovaradinensis

Dat.: Magnovaradini, 1. Junii 1762

Not.: [*mint váradi parókust dicséri*]

Franciscus Xaverius Rier¹⁷⁴⁸ cancellarius capitularis cathedralis ecclesiae Magnovaradiensis et
a latere canonicus

Vid.: [*Viennae, vacat*], P. Josephat Basztassich¹⁷⁴⁹ librorum caesareo-regius censor et seminarii
Graeco-catholici praefectus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 135–136¹⁷⁵⁰

Nominatio

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 26. Julii 1776

Not.: comes Franciscus Eszterházy¹⁷⁵¹, Antonius Klobusiczky¹⁷⁵²

Vid.: [*Viennae, vacat*], P. Josephat Basztassich¹⁷⁵³ librorum caesareo regius censor et seminarii
Graeco-catholici praefectus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 548

Praesentoriae (extractus)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 26. Julii 1776

Not.: Extractus praesentoriarum ad summum pontificem Pium VI. in merito canonizationis duorum
episcopatum novorum Graeci ritus catholicorum, Magnovaradiensis quippe et Crisiensis, ad
hosque et quidem Magnovaradiensem Moysis Drágossy, ad Crisiensem vero Basilii
Bozicskovics¹⁷⁵⁴ electorum et nominatorum episcopum confirmationis nomine Suae caesareae
et regio-apostolicae Majestatis exaratarum.

¹⁷⁴⁴ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 548.

¹⁷⁴⁵ Kovács Meletius (nagy)váradi segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius: 86)

¹⁷⁴⁶ Méhessy József erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. KEMPELEN 7 (1913) 144.

¹⁷⁴⁷ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 548.

¹⁷⁴⁸ Rier Ferenc Xavér váradi kanonok, irodaigazgató.

¹⁷⁴⁹ Basztassich Jozafát (Jozafat Bastašić), a bécsi görögkatolikus szeminárium prefektusa, később a Kőrösi
Egyházmegye második püspöke (1788–1793).

¹⁷⁵⁰ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 548.

¹⁷⁵¹ Esterházy Ferenc gróf, királyi kancellár (1762–1785). FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 99.

¹⁷⁵² Klobusiczky Antal titkár. A testvére Péter, később szatmári püspök (1807–1821), majd kalocsa-bácsi érsek
(1821–1843). Vö. NAGY 6 (1860) 277, 280.

¹⁷⁵³ Basztassich Jozafát prefektus.

¹⁷⁵⁴ Bozsicskovics Bazil kőrösi püspök: 71)

Vid.: Viennae, 13. Maii 1777, Josephus Pavich¹⁷⁵⁵ praefatae excelsae c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 548

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 26. Januarii 1777

Test.: reverendi domini Joannes Paulus canonicus Profili et Anicetus Illomei¹⁷⁵⁶ sacerdotes

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 137–140¹⁷⁵⁷

28. Engl Ferenc Antal

123) 1734 Engl Ferenc Antal belgrád-szendrői püspök (Franz Anton von Engl, *Belgradien. et Samandrien.*, 1733–1750)

99) 1750 Engl Ferenc Antal csanádi püspök (Franz Anton von Engl, *Csanadien.*, 1750–1777)

1. Franciscus Antonius [fol. 92v] Mayr (Mayer) consistorii Pataviensis infra Onasum director
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 120, fol. 92v]

1. Novi a septem circiter annis illustrissimum dominum Franciscum Antonium comitem Engl¹⁷⁵⁸ et ea quidem occasione, quod sit parochus et consiliarius consistorii Pataviensis¹⁷⁵⁹, cujus ego sum director. Nulla mihi cum ipso consanguinitatis, affinitatis vel nimiae familiaritatis conjunctio, nec odium vel inimicitia.

2. Natus est in dioecesi Passaviensi¹⁷⁶⁰, et hoc arguo ex eo, quod parens ipsius in eadem bina bona possederit, locum autem praecisum ejus nativitatis ignoro.

3. Sum positive certus, ipsum natum esse ex legitimo matrimonio¹⁷⁶¹, cum in dioecesi nostra indubitatum sit, ejus parentes fuisse personas nobiles, honestas et catholicas.

[fol. 93r]

4. Excedit meo judicio annum trigesimum¹⁷⁶², et hoc arguo, quia jam a multis annis est sacerdos, et jam in triennium parochiam administrat.

5. Scio positive ipsum constitutum esse in sacris ordinibus, quia saepius celebrantem vidi¹⁷⁶³, et praeterea exercuit in ecclesia Pataviensi¹⁷⁶⁴, hujus civitatis officium poenitentiarum.

6. Ex iisdem causis, quas jam supra dixi, scilicet quia fuit parochus per triennium, censeo ipsum versatum esse in exercitio ordinum susceptorum, nec non in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cui etiam suffragatur bona fama, quae de ipsius pietatis passim habetur.

7. Ne quidem suspicionem ullam unquam de se praebuit, ut de ipsius fidei puritate dubitari ulle pacto potuerit.

8. Cum fuerit sub mea cura, et mea scire interfuerit, qualis sit, integrum ferre possum testimonium, quod ipse vitae innocentiam bonosque mores semper praesetulerit, ac sit bonae conversationis et famae.

[fol. 93v]

9. Quantum advertere potui, vidi ipsum semper alienum ab omni levitate, conversari graviter ac competenti usu rerum praestare, et hoc scio, quia frequenter cum ipso conversatus sum.

¹⁷⁵⁵ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

¹⁷⁵⁶ Giovanni Paolo Profili kanonok és Aniceto Illomei áldozópapok.

¹⁷⁵⁷ Nem a szokásos előnyomtató, hanem kézzel írt szöveg.

¹⁷⁵⁸ Eredeti kiemelés: a teljes név.

¹⁷⁵⁹ Arch. Nunz. Vienna: Passaviensi.

¹⁷⁶⁰ Eredeti kiemelés: est [...] Passaviensi.

¹⁷⁶¹ Eredeti kiemelés: ex legitimo matrimonio.

¹⁷⁶² Eredeti kiemelés: annum trigesimum.

¹⁷⁶³ Eredeti kiemelés: saepius celebrantem vidi.

¹⁷⁶⁴ Arch. Nunz. Vienna: Passaviensi.

10. Mihi non constat, eundem insignitum esse aliquo gradu sive in jure canonico, sive in sacra theologia, credo tamen quod iisdem studiis, quae Romae absolvisse audivi, talem dederit operam, ut competenti scientia polleat, qua possit alios docere; et hoc arguo tum ex ejus discursibus, cum etiam ex ejusdem responsis, quae dabat, dum ipsum pro cura animarum examinarem.

11. Fuit poenitentiarius et parochus per triennium in dioecesi nostra, nec aliud officium exercuit, in quibus muneribus ea dedit specimina pietatis, virtutis, prudentiae et zeli, ut partes suas semper impleverit.

12. Quantum mihi constat, nullum unquam dedit publicum scandalum circa fidem, mores aut doctrinam, nec scio ipsum ullo vitio corporis aut animi, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad regendam ecclesi[fol. 94r]am cathedralem promoveri.

13. Ex iis omnibus, quae supra deposui, censeo illum dignum esse, qui ad regimen ecclesiae Bellogradensis promoveatur, ac ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem futuram esse et proficuum.

2. Aloysius Capuano, consistorii Pataviensis infra Onasum consiliarius

[fol. 94v]

1. A decem circiter annis novi illustrissimum dominum Franciscum Antonium comitem Engl, primo scilicet ab eo tempore, quo cum ipso in hac civitate studiis operam dabam et subinde occasione, qua frequentavit consistorium Pataviense¹⁷⁶⁵ ut consiliarius, cujus et ego collega sum. Nullo consanguinitatis, affinitatis vel nimiae familiaritatis vinculo ipsi conjunctus sum, nec tum ipsius aemulus vel inimicus.

2. Scio natum esse in Austria, sed ignoro locum ejus nativitatis; quam tamen sequutam¹⁷⁶⁶ fuisse judicio in aliquo dominiorum sui domini parentis, et hoc ita audivi.

3. Parentes ejus erant illustres, catholici et honesti, uti notorium est; imo parens erat vicecancellarius aulae caesareae, ut propterea dubitare non liceat ipsum natum esse ex legitimo matrimonio.

4. Licet ipsius aetatem praecise determinare non possim, arguo tamen ex longitudine temporis, quo ipsum nosco, eundem excedere annum trigesimum quartum, quod etiam apparet ex ejus aspectu.

[fol. 95r]

5. Cum viderim saepe saepius ipsum Missas celebrantem, ac cum administraverit parochiam in tertium annum, dubitare non possum, quin constitutus sit in sacris ordinibus ab aliquot annorum spatio.

6. Quamvis mihi non constet, judico tamen ex eo, quod parochus sit et officium parochiale rite exercuerit, ipsum in functionibus ecclesiasticis et in exercitio ordinum susceptorum esse versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Nullum unquam dedit argumentum, dubitandi de sua fide et de catholicae pietatis exercitio; imo potius continua praebuit specimina nedum boni catholici, sed etiam optimi ecclesiastici, uti publica est fama.

8. Ex frequentibus conversationibus secum habitis, novi ipsum esse virum integrae vitae optimorumque morum, ac etiam esse bonae conversationis et famae, quod etiam deduci potest ex eo, quod nunquam oppositum auditum fuerit.

9. Ex diuturna pariter conversatione secum ha[fol. 95v]bita tempore praecipue, a quo est consiliarius consistorii Pataviensis¹⁷⁶⁷, adverti ipsum esse virum non minus prudentiae laude, quam gravitate morum ac usus rerum praestantia esse commendabilem.

10. Studuit theologiae et juri canonico in collegio Germanico Urbis, ubi non dubito, quod scientiis illis talem dederit operam, ut profectum non mediocrem ex inde retulerit, quod etiam advertere potui ex alloquutionibus¹⁷⁶⁸ secum habitis, ubi nullo pacto ambigere possum, quod ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere; an autem aliquo gradu doctorali insignitus sit, mihi non constat.

¹⁷⁶⁵ Arch. Nunz. Vienna: Passaviense.

¹⁷⁶⁶ Recte: secutam.

¹⁷⁶⁷ Arch. Nunz. Vienna: Passaviensis.

¹⁷⁶⁸ Recte: allocutionibus.

11. Ut supra dixi, parochus est in tertium annum et consiliarius consistorialis, nec non fuit etiam poenitentiarius in ecclesia Pataviensi¹⁷⁶⁹ hujus civitatis; in quibus muneribus non levem assequutus¹⁷⁷⁰ est integritatis, doctrinae et prudentiae commendationem, ubi officio consistoriali, cujus et ego membrum sum, haec omnia satis superque constant.

[fol. 96r]

12. Nec vidi, nec audivi, quod unquam scandalum aliquod dederit tam circa mores, quam circa fidem aut doctrinam, nec mihi constat, ipsum aliquo impedimento canonico aut vitio corporis vel animi laborare, quominus promoveri possit ad regimen ecclesiae cathedralis.

13. Rationabiliter censeo, ipsum idoneum et dignum esse, qui promoveatur ad regendam ecclesiam Bellogradensem, nec non ejus promotionem eidem ecclesiae utilem futuram esse et proficuum, atque hoc censeo tam ex supradictis, quam quia apprime nosco ipsius pietatem et zelum.

3. Antonius Huber viceprovincialis Scholarum Piarum

[AAV Arch. Concl. Consist., Processus Consist., 138, fol. 133r]

1. A sexdecim circiter annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Antonium comitem Engl episcopum Bellogradensem occasione, qua saepius fuit apud nos. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Cum viderim illum pontificalia exercere, assero ipsum consecrationis munus suscepisse.

3. Fuit episcopus Bellogradensis per plures annos, prout est notorium, nescio tamen praecisum tempus.

4. Antequam occuparetur Bellogradum a Turcis, assidue resedit in sua dioecesi et est notorium, ut ab aliquibus fide dignis [fol. 133v] personis audivi.

5. In quantum audivi, satisfecit suis obligationibus quantum permiserunt tempora et circumstantiae.

6. Vidi eum saepe solemniter hic Viennae celebrasse et ordinationes habuisse, in quibus ab eo aliqui fuerunt ex nostris religiosi ordinati, et suppono etiam alia sacramenta administrasse et caetera pontificalia exercuisse.

7. In quantum ipsum cognovi et audivi, pietatis, charitatis et prudentiae specimen dedit, ac verbo et exemplo profuit.

8. Ex fama publica et quousque moratus est in sua dioecesi, antequam occuparetur a Turcis, defendit jurisdictionem spiritualem et temporalem dictae ecclesiae Bellogradensis.

9. Scio ex conversatione et discursibus habitis cum ipso, quod ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Ex praecedentibus existimo eum dignum, qui transferatur ad ecclesiam Czanadiensem, et stante ejus zelo et prudentia judico ejus translationem ipsi ecclesiae Czanadiensem utilem et proficuum futuram fore.

4. Hyacinthus Diettrich clericorum regularium sancti Pauli conventus ad sanctum Michaellem Viennae in Austria praepositus

[fol. 134r]

1. A sexdecim annis et ultra nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Antonium comitem Engl episcopum Bellogradensem, cum saepius celebraret in nostra ecclesia etiam antequam esse episcopus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Suppono certe, eum consecrationis munus suscepisse, et revera vidi eum pontificalia exercuisse et ordinationes habuisse.

3. Scio ipsum fuisse episcopum antequam Bellogradum occuparetur a Turcis, nescio tamen praecise per quot annos.

4. Suppono ipsum assidue resedisse in sua ecclesia antequam occuparetur a Turcis.

5. Suppono ipsum dictam suam ecclesiam visitasse et bene administrasse; cum alias sit vir zelosus et quantum audivi, ordinavit ibi consistorium ecclesiasticum, et etiam curavit ab uno ex nostris religiosi fieri directorium pro sua dioecesi.

¹⁷⁶⁹ Arch. Nunz. Vienna: Passaviensi.

¹⁷⁷⁰ Recte: assecutus.

6. Vidi ipsum hic Viennae pontificalia exercere et etiam habere ordinationes, in quibus promovit duos ex nostris religiosus, et suppono etiam alias functiones episcopales exercuisse, potissimum hic Viennae tam in nostra, quam in aliis ecclesiis praecipue apud aulam, quod est notorium.

[fol. 134v]

7. Ex conversatione habita cum ipso adverti eum pietatis, charitatis et prudentiae virtutibus pollere; adverti etiam exemplarem vitam semper duxisse.

8. Ego non dubito, quod quosque moratus est Bellogradi, optime se gesserit in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus ac bonis suae ecclesiae, cum eum semper agnoverim pium, prudentem et zelosum.

9. Ex conversatione et discursibus habitis cum ipso, potui advertere illum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiruntur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Judico ipsum dignum, qui transferatur ad ecclesiam Czanadiensem attento ejus zelo, prudentia ac pietate; ejusque translationem eidem ecclesiae Czanadiesi utilem et proficuum futuram fore, cum credam debere esse bonum et zelosum pastorem, stante etiam confidentia hujus aulae caesareo regiae, quam habuit in eum sceligendo¹⁷⁷¹ pro gubernio illius ecclesiae.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Wolfgangus Rues¹⁷⁷² liberi et exempti monasterii Gottwicensis ordinis sancti Benedicti professus, p.t. parochus in Milbach

Dat.: Milbach¹⁷⁷³, 13. Septembris 1723

Bapt.: [Ibidem], 25. Januarii 1702, R.P. nobilis ac eximius Ferdinandus Kreitenhueber¹⁷⁷⁴ praedicti monasterii professus ac parochus in Milbach

Nom.: Joannes Franciscus Antonius Paulus

Par.: Georgius Franciscus S.R.I. comes Engl de Wagrain, S.c.M. actualis intimi consiliarius et Anna Margaretha¹⁷⁷⁵

Patr.: patrinus celsissimus dominus dominus Franciscus Antonius liber baro de Eger¹⁷⁷⁶ S.R.I. princeps episcopus Frúsingensis etc. etc.¹⁷⁷⁷

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 397

De studiis

T.: orig.

Exp.: Alexander Pollionus¹⁷⁷⁸ SJ, collegii Germanici et Hungarici in alma Urbe rector

Dat.: Romae, 16. Aprilis 1727

Not.: [...] a die 13. Octobris 1723 [...] usque ad praesentem diem [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 397

De ordinibus minoribus

T.: orig.

Exp.: Fabritius cardinalis Paulitius¹⁷⁷⁹ vicarius generalis

Dat.: Romae, 18. Februarii 1724

Ord.: Nuntius Baccari¹⁷⁸⁰ episcopus Bojanensis, vicesgerens, 29. Januarii 1724, in capella suae solitae habitationis exorcistam et acolythatum minores ordines

¹⁷⁷¹ Recte: seligendo.

¹⁷⁷² Wolfgang Rues OSB, göttweigi bencés és mühlbachi plébános.

¹⁷⁷³ Mühlbach (Mühlbach am Manhartsberg).

¹⁷⁷⁴ Fredinand Kreidenhuber OSB, göttweigi bencés és mühlbachi plébános.

¹⁷⁷⁵ Georg Franz Engl von Wagrain (másképp: zu Wagrain), 1717-től birodalmi gróf, és hitvese, Anna Margaretha. Kneschke 3 (1861) 119.

¹⁷⁷⁶ Johann Franz Eckher von Kapfing und Liechteneck báró, freisingi hercegpüspök (1695–1727).

¹⁷⁷⁷ Processus Concist.: Egger, Frisingensis.

¹⁷⁷⁸ Alessandro Pollioni SJ, a CGU rektora (1726–1728). STEINHUBER 2 (1906) 151.

¹⁷⁷⁹ Fabrizio Paolucci bíboros (1697/1699–1726), római általános helynök (bíboros vikárius, 1721-től).

¹⁷⁸⁰ Nunzio Baccari, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1721–1738). DEL RE, 65.

Not.: Nuntius Baccari¹⁷⁸¹ episcopus Bojanensis, vicesgerens; Nicolaus Antonius canonicus Cuggio¹⁷⁸² secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 397

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.
Exp.: Fabritius cardinalis Paulitius¹⁷⁸³ vicarius generalis
Dat.: Romae, 25. Septembris 1725
Ord.: sanctissimus dominus papa Benedictus XIII,¹⁷⁸⁴ in basilica Lateranense, 22. Septembris 1725
Not.: Fabritius cardinalis Paulitius¹⁷⁸⁵ vicarius generalis
Nicolaus Antonius canonicus Cuggio¹⁷⁸⁶ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 397

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Fabritius cardinalis Paulitius¹⁷⁸⁷ vicarius generalis
Dat.: Romae, 10. Ianuarii 1726
Ord.: sanctissimus dominus papa Benedictus XIII,¹⁷⁸⁸ in basilica Vaticana, 22. Decembris 1725
Not.: Fabritius cardinalis Paulitius¹⁷⁸⁹ vicarius generalis; Nicolaus Antonius canonicus Cuggio¹⁷⁹⁰ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 397

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Fabritius cardinalis Paulitius¹⁷⁹¹ vicarius generalis
Dat.: Romae, 20. Martii 1727
Ord.: sanctissimus dominus papa Benedictus XIII,¹⁷⁹² in basilica Vaticana, 8. Martii 1727
Not.: Nuntius Baccari¹⁷⁹³ episcopus Bojanensis, vicesgerens; Nicolaus Antonius canonicus Cuggio¹⁷⁹⁴ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 397

Praesentoriae (Belgradien. et Samandrien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Carolus III (VI)
Dat.: in civitate Neostadiensis, 13. Augusti 1733
Vid.: Viennae, 31. Octobris 1733, Michael Bobok¹⁷⁹⁵ c.r.H.a. expeditor et concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 397

Professio fidei (Belgradien. et Samandrien.)

¹⁷⁸¹ Uő.

¹⁷⁸² Nicolò Antonio Cuggio, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

¹⁷⁸³ Fabrizio Paolucci bíboros (1697/1699–1726), római általános helynök (bíboros vikárius, 1721-től).

¹⁷⁸⁴ XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730).

¹⁷⁸⁵ Uő.

¹⁷⁸⁶ Nicolò Antonio Cuggio titkár. Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

¹⁷⁸⁷ Fabrizio Paolucci bíboros, általános helynök.

¹⁷⁸⁸ XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730).

¹⁷⁸⁹ Uő.

¹⁷⁹⁰ Nicolò Antonio Cuggio titkár. Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

¹⁷⁹¹ Fabrizio Paolucci bíboros, általános helynök.

¹⁷⁹² XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730).

¹⁷⁹³ Nunzio Baccari vicesgerens. DEL RE, 65.

¹⁷⁹⁴ Nicolò Antonio Cuggio titkár. Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

¹⁷⁹⁵ Bobok Mihály magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY Pótlék kötet (1868) 143–144.

T.: orig.
Dat.: Viennae, 17. Februarii 1734
Test.: dominus Josephus Raffini et dominus Georgius Wagenheimb, N.A. familiares¹⁷⁹⁶
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 138, fol. 103–104

Professio fidei (Csanadien.)

T.: orig.
Dat.: Romae, 23. Septembris 1750
Test.: dominus canonicus Bartholomeus Carlucci et dominus Nicolaus Martinez¹⁷⁹⁷
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 138, fol. 136–137

Ex audientia SS.mi (Csanadien.)

T.: orig.
Exp.: Clemens Argenvillieres¹⁷⁹⁸ auditor
Dat.: Romae, 6. Decembris 1750
Not.: In confectione alligati processus pro translatione reverendi patris Francisci Antonii ex comitibus Engl de Wagrein episcopi ecclesiarum Bellogradensis et Samandriensis invice unitarum ad ecclesiam Csanadiensem, apostolicus nuntius Viennae commorans testes admisit, qui in plerisque articulis super qualitatibus dicti transferendi non de visu et propria scientia, sed de auditu et notorietate tantum deponunt. Ideo Sanctitas Sua super hoc humiliter supplicata defectum huiusmodi apostolica auctoritate sanavit et processum praedictum ex speciali gratia admittendum concessit.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 138, fol. 130

29. Erdődy Gábor Antal

20) 1713 Erdődy Gábor Antal egri püspök (*Fessen. cum coadiutoria Agrien., Agrien., 1713/1715–1744*)

1. Gabriel Hevenesi SJ, provinciae Austriae pro tempore provincialis, natione Hungarus
[AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 330, fol. 2r, saját számozás]
[super coadjutoratu¹⁷⁹⁹]

¹⁷⁹⁶ Giuseppe Raffini és Georg Wagenheim, az apostoli nuncius familiárisai.

¹⁷⁹⁷ Bartolomeo Carlucci kanonok és Nicola Martinez.

¹⁷⁹⁸ Clemente Argenvillieres auditor (*auditor Sanctissimi*, 1743–1753), majd bíboros és proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1753–1758). DBI 4 (1962) 125–126.

¹⁷⁹⁹ A kérdések: 1. An testis cognoscat reverendissimum dominum Stephanum Telekesy episcopum Agriensem modernum, a quo tempore citra, an sit ipsius conf[ol. %]sanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus. 2. An testis sciat eundem reverendissimum dominum episcopum fuisse de ecclesia cathedrali Agriensi provisum, a quo tempore cifra; et quae sit causa scientiae. 3. An sciat eum rexisse ecclesiam toto tempore, usque ad praesens optimo exemplo et universali satisfactione ac applausu, et an adimpleverit partes pervigilis pastoris; et quae sit causa scientiae? 4. An sciat eum decenti pompa ac debito cultu frequentasse et celebrasse ecclesiasticas functiones; et quae sit causa scientiae? 5. An sciat in qua aetate ad praesens sit constitutus, an variis obnoxius indispositionibus vel saltem senio debilitatus; et quae sit causa scientiae? 6. An dioecesis Agriensis sit vasta et populus ipsius numerosus, ita ut illi necessaria sit assistentia proprii et pervigilis pastoris; et quae sit causa scientiae? 7. An existimet reverendissimum episcopum praemissis ex causis necessitatem habere coadiutoris, et an ad hunc effectum ab ipso petitus dominus Gabriel Antonius comes Erdody praepositus Strigoniensis sit vitae exemplaris et virtutibus praeditus, et utrum coedat ipsius promotionem ad hanc coadiutoriam fore ecclesiae Agriensi utilem et proficuum, et quare ita censeat.

1. A triginta aut plus annis novi¹⁸⁰⁰ dominum modernum episcopum Agriensem, dominum Stephanum Telekesy.¹⁸⁰¹ Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum fuisse provisum de ecclesia cathedrali Agriensi a quindecim circiter annis, idque mihi constat ex eo, quia in processu super ipsius promotione confecto fui testis.

3. Omnia ista peregit summa cum laude et est speculum ecclesiarum in Hungaria. Scio ex communi fama, et quia¹⁸⁰² Agriae in sua residentia saepius fui et recentissime ante annum circiter. Quinimo tempore rebellionis¹⁸⁰³ Hungariae ibidem mansit ad custodiendus oves suas.

4. Scio ipsum recenti pompa saepius pontificalia exercuisse, in quem finem etiam seminarium aliquot alumnorum clericorum fundavit.

5. Est aetatis plus quam octuagenariae¹⁸⁰⁴, et¹⁸⁰⁵ quamvis praeter serium alio morbo non prematur, tamen ob eam causam debilis est, ita non possit dioecesi suae sat vastae, quantum opus est, praeesse. Scio, quia ipsum saepius vidi.

6. Dioecesi, ut dixi est vasta, cum complectatur tredecim comitatus, adeoque indiget valido et pervigili postere. Scio, quia in dicta dioecesi fui, ut supra.

7. Ex praemissis deduco tam¹⁸⁰⁶ dominum modernum episcopum, quam dioecesi opus habere coadiutore pro quo onunere, spero optimum fare dominum Gabrielem comitem Erdody tum ob ipsius insignes qualitates, tum ab ipsius ad familiam, cuius auxilio poterit ecclesiae Agriensi restitutionem plurimum procurare. Scio, quia ipsum optime novi.

[super qualitatibus]

[fol. 4r]

1. Nosco iam a pluribus annis imo ab ipsius iuventute¹⁸⁰⁷ dominum comitem Gabrielem Erdody, et cum ipso saepius sum conversatus. Caeterum non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Posenii in dioecesi Strigoniensi natus est, idque scio, quia novi ipsius parentes ibidem residentes.

3. Natus est ex legitimo matrimonio atque ex nobilibus et catholicis parentibus, imo praeter ipsius erat Posenii praeses camerae. Scio, quia dum illum, tum matrem optime novi.

4. Agit annum vigesimum nonum¹⁸⁰⁸, idque scio, tum quia ipsum a iuventute novi, tum quia hoc ab ipso audivi.

5. Scio ipsum sacerdotem, quia ipsum saepius et iam ab aliquibus annis vidi celebrantem.

6. Ut dixi, vidi ipsum celebrantem et quidem devote, de caetero autem etiam scio¹⁸⁰⁹ celebrare quotidie, quia vidi saepius Posenii, cum ibidem ambo essemus.

7. Scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, idque ex frequenti ipsius conversatione.

8. Praeditus est innocentia vitae bonisque moribus, nec aliud de ipso audivi, quam sit bonae conversationis et famae.

[fol. 4v]

9. Judico ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, idque ex gestis ipsius in comitiis, consistoriis et consiliis, quibus etiam mecum¹⁸¹⁰ non sine laude interfuit.

10. Studuit juri canonico Romae cum fructu, est doctor theologiae promotus Romae, ubi per quadriennium eidem theologiae studuit et non modo necessaria, sed et maiori quam ordinaria¹⁸¹¹ studia pollet, adeoque poterit etiam alios qua episcopus docere. Scio ex ipsius conversatione.

¹⁸⁰⁰ Javított szó.

¹⁸⁰¹ Telekessy István egri püspök (1702–1715).

¹⁸⁰² Törölt szó következik: ibi.

¹⁸⁰³ Rákóczi-szabadságharc.

¹⁸⁰⁴ Recte: octogenariae.

¹⁸⁰⁵ Beszúrt szó.

¹⁸⁰⁶ Javított szó.

¹⁸⁰⁷ Beszúrás: imo ab ipsius iuventute.

¹⁸⁰⁸ Törölt szó: annum, beszúrás nonum.

¹⁸⁰⁹ Törölt szó következik: ipsum.

¹⁸¹⁰ Beszúrás: (két szó).

¹⁸¹¹ Beszúrás: quam ordinaria.

11. Fuit canonicus, et modo est praepositus Strigoniensis, caeterum non scio eum fuisse in cura animarum.

12. Nec ipse scio, nec audivi ipsum aliquod scandalum dedisse, quin imo apud omnes optime audit, nec praeterea scio eum aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus promovi possit ad ecclesiam cathedralem.

13. Dignissimum iudico qui detur coadiutorem ecclesiae Agriensis ipsiusque promotionem fare ipsi ecclesiae utilem et proficuum ob supradicta.

2. Emericus Uyvary (Uyváry) S.c.M. cancellariae aulicae Hungaricae registrator et taxator, secretorumque sigillarum regionum ac archivi conservator, natione Hungarus

[super coadjutoratu]

[fol. 2v]

1. Triginta circiter anni erunt, a quibus novi dominum modernum episcopum Agriensem Stephanum Telekesi¹⁸¹², quia saepius cum ipso tractavi et conversatus sum. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum provisum fuisse de ecclesia cathedrali Agrisensi anno circiter 1695 vel sexto, et hoc quia optime illum novi, et eo tempore hic eram.

3. Nullum dubium est quin ecclesiam suam optime rexit, ac partes omnes pervigilis pastoris adimpleverit. Hocque scio tum ex communi fama, tum ex propria experientia.

4. Cum omnium aedificatione ac decenti respectu saepius et publice in pontificalibus celebravit, quod etiam ipsemet vidi.

[fol. 3r]

5. Erit octuagenarius¹⁸¹³ circiter, sed vegetus adhuc ac praeter serium infirmitati obnoxius. Scio ut supra.

6. Est dioecesis amplissima et propterea summopere indigens assistentia proprii pastoris. Scio, quia ibidem fui.

7. Certe indiget coadiutore, idque arguo ex causis praedictis. In specie autem iudico fare optimum pro hoc munere dominum comitem Gabrielem Erdödy ab ipso petitum, ad hoc iudico ob illius insignes virtutes.

[super qualitatibus]

[fol. 5r]

1. Novi dominum comitem Gabrielem Erdody ab ipsius pueritia, et tum in domo ipsius cum eo sum et fui¹⁸¹⁴ familiaris. Caeterum non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Quantum scio, natus est Posonii¹⁸¹⁵ dioecesi Strigoniensi, ubi illius dominus parens erat camerae praeses. Scio, quia eum novi.

3. Natus est ex legitimo matrimonio atque ex catholicis et nobiles parentibus, qui ambo erant ex praecipuis regni Hungariae familiis, et eos¹⁸¹⁶ optime novi.

4. Anno 1684 natus est, adeoque est in anno vigesimo nono.

5. Scio, quia eo tempore Posonii fui¹⁸¹⁷ hujus optime recordor.¹⁸¹⁸

6. Est devotus, in susceptione sacramentorum frequens, quod ipsemet vidi.

7. Semper catholice vixit et in fidei puritate permansit. Idque scio ex ipsius conversatione deditque clara specimina pietatis ob quae depraedicatorum pro speculo ecclesiasticorum.¹⁸¹⁹

8. Praeditus est innocentia vitae bonisque moribus, ac optima conversationis et famae, pro quali ab omnibus habetur.

9. Scientia ipsius est super aetatem, quod novi ex discursibus etiam in rebus juridicis cum ipso habitis.

¹⁸¹² Beszúrás: Stephanum Telekesi; Telekessy István egri püspök (1702–1715).

¹⁸¹³ Recte: octogenarius.

¹⁸¹⁴ Beszúrás: et fui.

¹⁸¹⁵ Törölt szavak következnek: ubi ...; Pozsony.

¹⁸¹⁶ Törölt szó; beszúrás: et eos.

¹⁸¹⁷ Eredeti kiemelés: eo tempore Posonii fui.

¹⁸¹⁸ A szó vége hiányzik mert a lap hiányos.

¹⁸¹⁹ Beszúrás: deditque clara specimina pietatis ob qua depraedicatorum pro speculo eulicorum.

10. Quantum scio absolvit studia tum canonica, tum theologica Romae, ubi etiam suscepit lauream doctoralem in dicta theologia¹⁸²⁰. Et hoc scio, quia tempore studiorum suorum audivi¹⁸²¹ a pluribus dici de bono illius profectur, unde non dubito [fol. 5v] ea doctrina pollere in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Curam animarum quidem non exercuit, sed primo factus est canonicus Strigoniensis ac deinde ob virtutes suas in praepositum evectus, in quibus omnibus optime ac cum communi applausu se gessit.

12. Nunquam auditum est fuisse ab ipso datum scandalum, quimino aliis semper praeluxit bono exemplo; nec scio eum aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Existimo ipsum dignum esse qui promoveatur ad ecclesiam cathedralem, maxime qui detur in coadiutorem ecclesiae Agriensi, tum ob virtutes ipsius notissimas, tum ob zelum et prudentissimum agendi modo, quibus, et adiutorio¹⁸²² familiae suae poterit illi dioecesi plurimum praeesse, quod eo magis credo, cum mihi confideret, quae et quanta facere velit in bonum ecclesiae Agriensis.

De Baptismo

T: orig.

Exp.: Carolus Fabri¹⁸²³ canonicus Poseniensis, ejusdemque liberae ac regiae civitatis plebanus

Dat.: Posenii, 13. Januarii 1713

Bapt.: in ecclesia Sancti Martini Posenii, 27. Septembris 1684

Nom.: Gabriel Christophorus Emericus Michael Wenceslaus Cosmas Damianus

Par.: Antonius comes Erdődy de Moniorokerek, montis Claudii et comitatumque Varasdiensis perpetuus comes, S.c.r.M. consiliarius, camerarius Sacrae regni Hungariae Coronae conservator et inclytæ camerae Hungaricae praefectus et Maria Susanna nata comitissa Palffy¹⁸²⁴

Patr.: Wolffgangus Kohary¹⁸²⁵ liber baro de Csabragh et Maria Ludovica a Rechpergh¹⁸²⁶ consors

Not.: Franciscus Gözl¹⁸²⁷ notarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 330

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Christianus Augustus¹⁸²⁸ cardinalis dux Saxoniae

Dat.: Viennae, 30. Decembris 1712

Ord.: 1708, Ladislaus Adamus Erdődy¹⁸²⁹ episcopus Nitriensis

Not.: [...] medio fratris germanici comitis Ladislai Adami Erdődy episcopum Nitriensem in presbyterum [...] ejusdem etiam primitiis 6. Decembris anni supra dicti personaliter interfuerimus, et 8. dicti mensis et anni eundem dominum comitem in praepositum Albaei ipsimet infulaverimus [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 330

Praesentatoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Carolus VI (III)

¹⁸²⁰ Beszúrás: in dicta theologia.

¹⁸²¹ Javított szó.

¹⁸²² Nehezen olvasható szó.

¹⁸²³ Faber Károly pozsonyi kanonok, városplébános (1711–1714?). Neofita, azonban továbbra is tartotta a zsidó szokásokat, így megfosztották hivatalától. Rómában halt meg 1714-ben. RIMELY, *Cap. Pos.*, 276.

¹⁸²⁴ Erdődy Kristóf Antal gróf, cs. és kir. tanácsos, koronaőr (1680–1704), királyi étékfogómaster (1690-től) és Pálffy Mária Zsuzsanna grófnő. NAGY 4 (1858) 68, 9 (1862) 56; FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 123.

¹⁸²⁵ Koháry Farkas báró (+1704). NAGY 6 (1860) 292–293.

¹⁸²⁶ Rechberg Mária Ludovika. NAGY 6 (1860) 293. NAGYNál tévesen grófnő; erre a rangra később emeltettek. Vö. Kneschke 7 (1867) 374–376.

¹⁸²⁷ Gözl (Göztl) Ferenc jegyző (mint hitelesítő).

¹⁸²⁸ Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725).

¹⁸²⁹ Erdődy László Ádám nyitrai püspök (1706–1736).

Dat.: Viennae, 6. Junii 1712
Vid.: Viennae, 10. Februarii 1713, Emericus Uyváry¹⁸³⁰, regiae Hungaricae Aulicae Cancellariae
registrator et taxator, secretorumque sigillorum regionum ac archivi conservator
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 330

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 10. Februarii 1713
Test: reverendus dominus Ignatius Musig et dominus Joannes Michael de Vescovi¹⁸³¹
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 330

30. Esterházy Imre

53) 1723 Esterházy Imre veszprémi püspök (pálos, meg nem erősített, *Vesprimien.* 1723–1725)
1) 1725 Esterházy Imre esztergomi érsek (pálos, *Strigonien.*, 1725–1745)

1. Georgius Braniugh archidiaconus Kemlek, cathedralis ecclesiae Zagrabiensis [*canonicus*], ejusdem capituli Zagrabiensis decanus

[AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 360, fol. 3r, saját számozás]

1. Erat adhuc in religione sancti Pauli primi eremitae, cum primum¹⁸³² novi illustrissimum et reverendissimum episcopum Zagrabiensem; ab eo tempore familiaris secum conversatus fui, qua canonicus ipsius Zagrabiensis ecclesiae. Non sum ejus¹⁸³³ consanguineus, cognatus, affinis vel inimicus, aemulus aut odiosus.

2. Audivi ipsum consecrationis munus suscepisse, cum promotus primum fuit ad ecclesiam Vaciensem.

3. Est episcopus ecclesiae Zagrabiensis a 1708. Id autem scio, quia eram ego canonicus, eiusdemque ingressui et possessioni interfui.

4. Resedit semper, si non vel ex mandato Sacrae caesareae Maiestatis, vel ex necessitatibus suae ecclesiae abesse debuit. Causa scientiae ut ad proximum.

5. Scio eum cum licuit¹⁸³⁴ visitasse suam ecclesiam et dioecesim; et cum¹⁸³⁵ vel per publica regni negotia, vel alia impedimenta non licuit¹⁸³⁶, satisfecit huic obligationi per suos archidiaconos,¹⁸³⁷ eaque occasione omnibus, quae boni ejusdem¹⁸³⁸ ecclesiae regimini necessaria erant, opportune providisse.

[fol. 3v]

6. Solemniter celebravit saepissime¹⁸³⁹, ordinationes sacras habuit, statutis temporibus, Confirmationis¹⁸⁴⁰ sacramentum administravit, ac caetera pontificalia exercuit me praesente et adstante.

7. Scio eum pietatis et charitatis¹⁸⁴¹ specimen dedisse tum erga pauperes parochos, quo quibus fundationem peculiarem instituit, tum erga alios egenos, quibus victum dominicis praesertim diebus suppeditare solebat; eaque¹⁸⁴² etiam prudentia ac aestimatione¹⁸⁴³ ecclesiam suam administrasse, ut ab omnibus amaretur et coleretur.

¹⁸³⁰ Újváry Imre aranyaskantyús vitéz, két fia bárói rangra emelkedett. NAGY 11 (1865) 395.

¹⁸³¹ Ignaz Musig és Giovanni Michele de Vescovi.

¹⁸³² Föle beszúrt szó; törölt szó.

¹⁸³³ Föle beszúrt szó; törölt szó: ipsius.

¹⁸³⁴ Beszúrt szó: cum licuit; hosszabb törlés felette.

¹⁸³⁵ Föle beszúrt szavak: et cum; törölt szavak.

¹⁸³⁶ Beszúrt szó; törölt szavak.

¹⁸³⁷ Törölt szó következik.

¹⁸³⁸ Beszúrt szó.

¹⁸³⁹ Javított szó, előtte nem olvasható szó.

¹⁸⁴⁰ Törölt szó következik.

¹⁸⁴¹ Törölt szó következik.

¹⁸⁴² Beszúrt szó; törölt szó.

¹⁸⁴³ Beszúrás: ac aestimatione.

8. Diligens fuit in defendendis et confirmandis iuribus eiusdem ecclesiae,¹⁸⁴⁴ eaque de causa scio eum lites Viennae non sine fructu substituisse; praeterea ad triginta millia florenorum in ornatum ecclesiae chatedralis¹⁸⁴⁵ expendisse¹⁸⁴⁶.

9. Quantum mihi¹⁸⁴⁷ indigere licuit ex ipsius sermonibus familiaribus et ex concionibus ad populum habitis me etiam praesente, vir est ea doctrina praeditus, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Ex¹⁸⁴⁸ dictis apparet, ipsum dignissimum esse, qui transferatur ad ecclesiam Vesprimiensem, cui etiam translationi obstitit apud caesarem¹⁸⁴⁹ capitulum Zagrabiensem, quod aegre sub talem a se patrem ac pastorem avehi; quod autem ipsius translatio futura sit utilis dictae Veszprimiensi ecclesiae iam modo apparet ex incoepa per ipsum eiusdem ecclesiae reparatione, nam augustissimus Imperator¹⁸⁵⁰, qui tamquam rex Hungariae apostolicus ex speciali privilegio administrationem temporalem vacantium ecclesiarum jus cepit, eandem ipsi illustrissimo domino episcopo Zagrabiensi ab initio Februarii currentis anni concessit.

2. Petrus Antonius Zaverski ecclesiae Zagrabiensis canonicus et praepositus Beatae Mariae Virginis de Vaska (Vascha)

[fol. 4r]

1. Novi illustrissimum et reverendissimum dominum Emericum episcopum Zagrabiensem a tempore, quo administrabat praefecturam generalem ordinis sancti Pauli primi eremite, eramque ego parochus in dioecesi Zagrabiensi, cum ille promotus fuit eam ecclesiam, eaque occasione eum familiariter cognoscere coepi.

2. Intellexi eundem suscepisse munus consecrationis, eaque est publica fama.

3. Administravit ecclesiam Zagrabiensem ab anno 1708 usque ad praesens, idque scio, quia interfui ipsius introductionem.

4. Nunquam a sua dioecesi recessit, quousque vocatus non fuit a Sacra regia Maiestate, quod scio, quia ego perpetuo in eadem dioecesi permansi.

5. Scio eum visitasse suam dioecesim, eum per se licuit eamque curasse, ut visitaretur quotannis per suos archidiaconos; eiusdemque necessitatibus tum spiritualibus, tum temporalibus, quoad potuit, occurrisset et providisset. Causa scientiae ut ad proximum.

6. Vidi eum solemniter celebrantem saepissime, ordinationes sacras habentem, pontificalia caetera exercentem ac sacrum Confirmationis sacramentum tum in chatedrali¹⁸⁵¹ ecclesia, tum etiam in parochiis administrantem.

7. Pluria charitatis et pietatis exempla dedit tum erga pauperes quos aluit, et infirmos quos¹⁸⁵² visitavit, tum erga egenos parochos, pro quibus¹⁸⁵³ fundationem peculiarem instituit, prout etiam erga seminarii¹⁸⁵⁴ alumnos et suam chatedrali¹⁸⁵⁵, quam sacra pretiosa suppellectili plurimum auxit. Verbo etiam profecit, habitis in principalioribus anni festis sacris ad populum, quibus ego aliquando interfui, concionibus et homiliis.

8. Non est passus, quod sciam, aliquid deperire de iuribus ac bonis suae ecclesiae; quin potius ea auxit per suam¹⁸⁵⁶ administrationem et¹⁸⁵⁷ bonorum reparationem iuriumque avulsorum radicalem recuperationem. Quod scio tum ex visu, tum etiam ex auditu.

[fol. 4v]

¹⁸⁴⁴ Törölt q következik.

¹⁸⁴⁵ Recte: cathedralis.

¹⁸⁴⁶ Beszúrt szó. Az utolsó mondat hozzátoldásnak tűnik.

¹⁸⁴⁷ Beszúrt szó, felette törlés.

¹⁸⁴⁸ Előtte törölt szavak: Minimo dubito, quin...

¹⁸⁴⁹ Beszúrás: apud caesarem, utána törölt szó.

¹⁸⁵⁰ Beszúrás következik a válasz végéig.

¹⁸⁵¹ Recte: cathedrali.

¹⁸⁵² Beszúrás.

¹⁸⁵³ Törölt szó következik.

¹⁸⁵⁴ Javított szó.

¹⁸⁵⁵ Recte: cathedrali.

¹⁸⁵⁶ Beszúrt szó, alatta törölt szó.

¹⁸⁵⁷ Javított szó.

9. Cum sit doctor sacrae theologiae, quam professus est, minime dubito, quin polleat ea doctrina quae requiritur in episcopo ad hoc, ut possit alios docere, quod etiam colligere potui ex concionibus ad plebem habitis et ex publicis per ipsum habitas disputationibus.

10. Cum sit vir plurimae pietatis, charitatis ac prudentiae, prout ex administratione Zagrabiensis ecclesiae apparuit, existimo eum prorsus dignum esse, qui transferatur ad ecclesiam Veszprimiensem, eaque de causa eius translationem dictae ecclesiae utilem futuram esse, proximum cum eam iam reparare incoeperit non sine gravi sumptu.

3. Petrus Matthachich canonicus Zagrabiensis

[fol. 4v]

1. Novi maxime ab anno 1708¹⁸⁵⁸, quod ipse coepit possessiones ecclesiae Zagrabiensis,¹⁸⁵⁹ cui ego interfui, illustrissimus et reverendissimus dominus Emericus Esterhasi, saepiusque ab eo tempore cum ipso¹⁸⁶⁰ conver[fol. 5r]satus sum. Nulla mihi cum eo¹⁸⁶¹ coniunctio¹⁸⁶² sanguinis, nimium familiaritas, inimicitia, aemulatio vel odium.

2. Audivi¹⁸⁶³ commoratum¹⁸⁶⁴ fuisse Posenii, cum fuit promotus ad ecclesiam Vaciensem.

3. Administravit ecclesiam Zagrabiensem ab anno¹⁸⁶⁵ millesimo septingentesimo octavo, quo ut iam dixi, eius possessiones inivit.

4. Scio eum resedissee continuo in sua dioecesi et ecclesia, quousque¹⁸⁶⁶ ex¹⁸⁶⁷ mandato caesareis ad aulam¹⁸⁶⁸ non accessit; ab ego vero tempore¹⁸⁶⁹ mansit semper¹⁸⁷⁰ in collegio Croatico Viennae iam¹⁸⁷¹ per quinque elapsi sunt¹⁸⁷² annis.

5. Visitavit aliquoties per se ut ego vidi¹⁸⁷³ se ipsius dictas suas ecclesias et dioecesim, quot annis vero per suos archidiaconos, eaque occasione ipsis¹⁸⁷⁴ necessitatibus tum spiritualibus, tum temporalibus, providit¹⁸⁷⁵, instituta fundatione, ex qua necessaria substantatio suppeditaretur pauperioribus parochis, qui¹⁸⁷⁶ eam ex fructibus beneficii sufficientes non habebant; id autem scio, quia eram praesens, ex eaque fundatione qua parochus utilitatem aliquam sensi¹⁸⁷⁷.

6. Saepissime vidi eum celebraret¹⁸⁷⁸ solemniter, ordinationes sacras haberet,¹⁸⁷⁹ et administraret¹⁸⁸⁰ sacramentum Confirmationis statutis temporibus, praemissa prius instituit [fol. 5v] per suum archidiaconum in iis, quae pertinet ad hoc sacramentum.

7. Administravit magna cum pietate et discretione Zagrabiensem ecclesiam, summaeque charitatis specimen dedit erga pauperes, quorum duodecim advocare solebat per prandio in suo

¹⁸⁵⁸ Beszúrt szó, alatta törölt szavak.

¹⁸⁵⁹ Utána törölt szó.

¹⁸⁶⁰ Beszúrás: cum ipso.

¹⁸⁶¹ Beszúrt szó, alatta törölt szó.

¹⁸⁶² Javított szó.

¹⁸⁶³ Törölt szó következik: fuisse.

¹⁸⁶⁴ Javított szó.

¹⁸⁶⁵ Törölt szó következik.

¹⁸⁶⁶ Törölt szavak következnek: non fuit factus consiliarius intimus, et ex.

¹⁸⁶⁷ Beszúrt szó.

¹⁸⁶⁸ Beszúrt szó: ad aulam; alatta törölt szó: Vienn...

¹⁸⁶⁹ Törölt szó: ubi; felette beszúrás: ab ego vero tempore.

¹⁸⁷⁰ Beszúrt szó, alatta törölt szó.

¹⁸⁷¹ Beszúrás: Viennae iam.

¹⁸⁷² Beszúrás: elapsi sunt, alatta törölve: vel sex.

¹⁸⁷³ Beszúrás: ut ego vidi.

¹⁸⁷⁴ Beszúrás, alatta törölt szó.

¹⁸⁷⁵ Javított szó.

¹⁸⁷⁶ Javított szó.

¹⁸⁷⁷ Nehezen olvasható szó.

¹⁸⁷⁸ Javított szó.

¹⁸⁷⁹ Javított szó.

¹⁸⁸⁰ Javított szó.

palatio¹⁸⁸¹ in singulos menses, iisque¹⁸⁸² solus inservire. Verbo etiam proficere studuit. Quantum potuit, habitis ad populum sacris¹⁸⁸³ concionibus. Haec autem scio, quia vidi.

8. Defendit¹⁸⁸⁴ jura spiritualia et temporalia suae ecclesiae, cuius rei testimonium faciunt lites, quas eum fructu substinuit¹⁸⁸⁵ cum episcopis Quinqueecclesiensi et Veszprimiensi.

9. Nullus de hoc dubitare potest; suae enim doctrinae specimen dedit sive qua religiosus sancti Pauli primi eremitaе, professor sacrae theologiae, sive qua episcopus in sacris concionibus, et disputationibus publicis.

10. Ex¹⁸⁸⁶ iis, quae deposui, dignissimum iudico, qui transferatur ad ecclesiam Veszprimiensem; quod autem eius translatio futura sit utilis dictae ecclesiae iam inde apparet, quod ipsius reparationes incoepit initio cum architecto contractum per 13 millia florenorum absque omnibus materialibus, curatque iam¹⁸⁸⁷ parari pro ipsa¹⁸⁸⁸ sacrae magni pretii¹⁸⁸⁹ suppellectilem.

4. Georgius Bramiugh archidiaconus Kemlek (Stemlek), cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus [*AAV Arch. Conclst., Processus Conclst., 113, fol. 695r*]

1. Erat adhuc in religione sancti Pauli primi eremitaе, cum primum novi illustrissimum et reverendissimum dominum Emericum episcopum Zagrabiensem, ab eoque tempore secum conversatus fui qua canonicus Zagrabiensis ecclesiae, ad quam ille subinde promotus fuit. Non sum eius consanguineus, cognatus, affinis, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi ipsum consecratus fuisse, cum Vaciensis ecclesiae episcopus factus fuit.

3. Est episcopus Zagrabiensis ab anno 1708; id autem scio, quia eram [*fol. 695v*] ego canonicus, eiusque ingressui interfui.

4. Resedit semper, si non vel ex mandato Sacrae caesareae Maiestatis vel necessitatibus suae ecclesiae abesse debuit.

5. Scio eum cum licuit visitasse suam ecclesiam et dioecesim, et cum per publica regni negotia vel alia impedimenta non licuit, satisfecit huic obligationi per suos archidiaconos, eaque occasione omnibus, quae bono eiusdem regimini ecclesiae necessaria erant, opportune providit.

6. Solemniter celebravit, ordinationes sacras habuit, statutis temporibus, Confirmationis sacramentum administravit, ac caetera pontificalia exercuit me praesente et adstante saepissime.

7. Scio eum pietatis et charitatis specimen dedisse tum erga parochos pro quibus fundationem peculiarem instituit, tum erga alios egenos, quibus victum suppeditare solebat, verbo etiam prodesse studuit, habitis etiam ad populum sacris concionibus, eaque prudentia ac discretione ecclesiam suam administravit, ut ab omnibus amaretur et coleretur.

8. Diligens fuit in defendendis et conservandis juribus eiusdem ecclesiae, eaque da causa scio eum Viennae lites non sine fructu sustinuisse.

9. Quantum colligere potui ex frequenti cum eo conversatione, tum ex sacris ipsius concionibus vir est ea doctrina praeditus, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Dignissimum censeo qui transferatur ad ecclesiam Strigoniensem; eiusque translationem utilem futuram esse dictae ecclesiae, cum sciam caeteris ecclesiis, quas antea administravit, optime semper providisse, plura bona contulisse, easque in meliori statu reliquisse, quam eum suscepit.

11. Nunquam visitavit, postquam factus fuit episcopus, limina sancti apostoli [*fol. 696r*] Petri et Pauli de Urbe, impeditus ex publicis regni negotiis, vel Suae Maiestatis vel ecclesiae.

12. Quamquam legerim bullas, tamen cum non recordor quid in eis iniungeretur, affirmare non possum, quod illud impleverit, cum sit tamen vir delicatae conscientiae, et plurimae erga Sanctam Sedem devotionis et zeli puto minime neglexisse, quae suarum erant partium et obligationum.

5. Michael Zadory praepositus maior ecclesiae cathedralis Veszprimiensis

¹⁸⁸¹ Törölt szavak következnek: iisque in si.

¹⁸⁸² Törölt szó következik: inser...

¹⁸⁸³ Beszúrt szó, alatta törölt szó.

¹⁸⁸⁴ Törölt szavak következnek: quantum potuit.

¹⁸⁸⁵ Recte: sustinuit.

¹⁸⁸⁶ Előtte törölt szó: dignissimus; utána törölt szó: ex.

¹⁸⁸⁷ Beszúrt szó.

¹⁸⁸⁸ Beszúrás: pro ipsa.

¹⁸⁸⁹ Beszúrás: magni pretii; alatta törölt szavak.

[fol. 696r]

1. Novi illustrissimum et reverendissimum dominum Emericum episcopum Zagrabiensem a tempore, quo docebat sacram theologiam in religione sancti Pauli primi eremitaе, subindeque saepissime cum eo conversatus fui, postquam fuit factus episcopus. Non sum illi cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

[fol. 696v]

2. Intellexi eum suscepisse munus consecrationis, cum promotus fuit ad ecclesiam Vaciensem, eaque est publica fama.

3. Administravit ab anno 1708 usque ad praesens ecclesiam Zagrabiensem, idque publicum est.

4. Nunquam a sua dioecesi necesset, quousque vocatus non fuit a Sua caesarea Maiestate Viennam, ubi resedit detentus publicis negotiis.

5. Audivi tum ab ipso, tum a canonicis eiusdem ecclesiae, tum a plurimis aliis personis eum visitasse cum potuit suam dioecesim, eamque reformavisse eaque omnia officia, quae ad curam episcopalem pertinent, adimplevisse.

6. Haec etiam intellexi illum diligenter praestitisse, quae in hoc interrogatorio continentur.

7. Scio eum cum accessit Vesprimum, plura charitatis praesertim erga pauperes exempla dedisse, quia ego eram praesens, eam etiam virtutem pro certo intellexi exercuisse tum Zagrabiae, tum etiam Viennae, quod autem opere praestat verbo etiam docet; cum nihil ab eius conversatione colligatur, quod non conducatur ad rerum saecularium contemptum divinarumque amorem.

8. Non est passus, quod sciam, aliquid unquam deperire de juribus ac bonis suae ecclesiae, quin potius eam auxit per suam administrationem, bonorum reparationem, quod scio tum ex visu, tum ex auditu.

9. Habet adhuc omnino necessariam doctrinam, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios possit docere, pro ut cognovi semper, et modo etiam deprehendere potui ex conversatione, quam cum eo habui.

10. Existimo eum omnino dignum esse, qui transferatur ad ecclesiam Strigoniensem, cumque ille plurimum profuerit ecclesiis, quas antea administravit, minime dubito quin in id incumbat ut eandem Strigoniensem [fol. 697r] ecclesiam reformet, et in meliorem statum reducat, prout videtur indigere.

11. Non visitavit, quia fere semper impeditus fuit vel regni negotiis vel suae ecclesiae.

12. Ego non legi ipsius bullas, caeterum nihil audivi in contrarium.

6. Franciscus Somssics canonicus Zagrabiensis et rector collegii Croatici Viennae

[fol. 701r]

1. Coepi cognoscere illustrissimum et reverendissimum dominum Emericum episcopum Zagrabiensem a tempore, quo coepit possessionem eiusdem ecclesiae, subindeque saepissime cum eo conversatus sum potissimum Viennae in collegio Croatico, in quo ipse morabatur, et ego studiis operam dabam. Nulla mihi cum eo coniunctio sanguinis, nimia familiaritas, inimicitia, aemulatio vel odium.

2. Nullus unquam dubitavit, quin conservatus fuerit cum omnia episcopalia [fol. 701v] officia celebraverit.

3. Administravit ecclesiam Zagrabiensem ab anno 1708, quo eius ut recorder possessionem inivit.

4. Scio eum resedissee continuo in sua dioecesi et ecclesia, quousque ex mandato caesaris ad aulam non accessit, ab eo vero tempore publicis detentus negotiis per quinque fere annos in collegio Croatico, quod ad ecclesiam Zagrabiensem pertinet.

5. Audivi eum aliquoties per se ipsum visitasse dictam suam ecclesiam et dioecesim, eaque occasione ipsius necessitatibus tum spiritualibus, tum temporalibus providisse, ut adhuc probant nonnullae constitutiones ab illo editae et per dioecesim servari solitae.

6. Saepissime vidi eum celebrare solemniter, ordinationes sacras habere et statis temporibus administrare sacramentum Confirmationis.

7. Administravit magna cum pietate ac discretione Zagrabiensem ecclesiam summaeque charitatis tum erga religiosos, quorum inopiam sublevabat, tum erga pauperes studentes, quos suis sumptibus alebat, verbo etiam proficere studuit quantum potuit, habitis ad populum in maioribus anni festis sacris concionibus. Haec autem scio, quia vidi et audivi.

8. Defendit multa cum prudentia jura spiritualia et temporalia suae ecclesiae, cuius rei testimonium faciunt lites, quas eius causa non sine fructu sustinuit hic Viennae.

9. Ex doctrina, qua longo studio et publica sacrae theologiae in sua religione sancti Pauli primi eremitaie professione sibi comparavit, nihil prorsus diminuisse comperitur, ut apparet ex ipsius discursibus, quod mihi saepe accidit.

10. Dignissimum iudico, qui transferatur ad ecclesiam Strigoniensem, eius autem translatio non poterit non esse utilissima dictae ecclesiae, si in eius bonum perficiet quae iam meditatur; si miserrimas scilicet eiusdem parochias collata dote restituet, et ecclesiam cathedralem in prima sua [fol. 702r] sede reaedificabit. Id autem minime dubito quin praestet cum maxima beneficia in omnes ecclesias, quas hactenus administraverit contulerit, easque tum spiritualiter, tum temporaliter auxerit.

11. Non puto quod ipse praesens visitaverit limina sanctorum apostolorum Petri et Pauli de Urbe, audivi tamen illum hoc praestitisse per suum vicarium expresse legatum.

12. Nescio quid in eius bullis contineatur¹⁸⁹⁰, si quid autem iniunctum fuerit, suppono illum adimplevisse, inspecta summa eius religione ac zelo.

De Baptismo

T.: orig. (Germanice), cop. vid. (Latine)

Exp.: Elisabetha Festetistin nata Fitterin¹⁸⁹¹

Dat.: Günsii¹⁸⁹² in Hungaria, 9. Februarii 1707

Bapt.: [Beckó¹⁸⁹³], 20. Julii¹⁸⁹⁴ 1665 vel 1666 natus et baptizatus, Joannes Martoczy¹⁸⁹⁵ praeses dominorum patrum Franciscanorum, parochiae Betzkoviensis administrator

Patr.: Nicolaus comes Tökely et Susanna comitissa Jakuschitskin¹⁸⁹⁶

Not.: Ego infrascripta attestor, quod frater meus [...] (iuxta recordationem meam) [...]

Quia vero nunc ad consuetam matriculam praedictae parochiae (ratione praesentium in Hungaria tumultuum) per obtinendo attestato baptismali pervenire non possumus, eapropter attestationem praesentem in bona conscientia propria manus subscriptione et sigillo munivi.

Vid. Quod in hac attestatione baptismi recensitum patrem Joannem Martóczy, in eodem attestato scriptis annis residentiae Betzkoviensis, eo tum Marianae praesidentem fuisse, exhibeat liber album Marianum nuncupatus, qui pater pro tunc parochialia quoque munia (usque parochus loco expulsi praedicantis acatholici substitutus extitit) administraverit, recognosco, et quod moderno disturbiorum tempore propter vetitum accessum de hocce baptismo testimonium in matricula exquiri non possit, recognosco. Dabam Posonii die 14. Februarii 1707. Frater Daniel Grozman¹⁸⁹⁷ minister provincialis provinciae Sanctae Mariae in Hungaria inferiori.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 308

Professio fidei (Vesprimien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 24. Junii 1723

Test.: dominus Josephus de Kollenburg, filius quondam Vellelmi, Viennensis et dominus Antonius Maria, filius Josephi Rughi, placentinus¹⁸⁹⁸

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 360

¹⁸⁹⁰ Javított szó.

¹⁸⁹¹ Fitter Erzsébet, Festetich Pál hitvese. NAGY 4 (1858) 161–162, 183.

¹⁸⁹² Kőszeg.

¹⁸⁹³ Beckó (Beckov).

¹⁸⁹⁴ Arch. Nunz. Vienna: Iulii (*a német változat szerint*); Aprilis (*a latin változat szerint*).

¹⁸⁹⁵ Martóczy János OFM, házfőnök, beckói adminisztrátor.

¹⁸⁹⁶ Thököly Miklós gróf és hitvese, Jakusich Zsuzsanna grófnő. NAGY 11 (1865) 286.

¹⁸⁹⁷ Grozman (Groszman) Dániel OFM tartományfőnök.

¹⁸⁹⁸ Joseph von Kollenburg, Wilhelm fia, bécsi, és Anonio Maria Rughi, Giuseppe fia, piacenzai. Előbbi 1724–1740-között a bécsi udvarban a császári főpálcásmester (Oberststabelmeister des Kaisers) mellett mint ajtónálló (Huissier vagy Houschier) működött. IRENE KUBISKA, *Der kaiserliche Hof- und Ehrenkalender zu Wien als Quelle für die Hofforschung. Eine Analyse des Hofpersonals in der Epoche Kaiser Karls VI. (1711–1740)*, Diplomarbeit Universität Wien, 2009, Anhang 3, 114.

Praesentoriae (Strigonien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Viennae, 31. Augusti 1725

Vid.: Viennae, 3. Maii 1726, Joannes Tarnoczy¹⁸⁹⁹ de alsó Lelócz emeritus secretarius, simulque registrator et taxator, necnon praelibati archivi ac secretarum sigillarum regionum conservator

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 365

Recommendatoriae (Strigonien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Viennae, 31. Augusti 1725

Vid.: Viennae, 3. Maii 1726, Joannes Tarnoczy¹⁹⁰⁰ de alsó Lelócz emeritus secretarius, simulque registrator et taxator, necnon praelibati archivi ac secretarum sigillarum regionum conservator

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 365

Professio fidei (Strigonien.)

T.: orig.

Exp.: Emericus Esterházy¹⁹⁰¹ episcopus Dorensis, delegatus

Dat.: [Posonii¹⁹⁰²], 13. Aprilis 1726

Test.: comes Thomas de Nádasd¹⁹⁰³ Suae Majestatis sacratissimae caesareo-regiae intimus consiliarius, filius comitis condam Francisci de Nádasd, dioecesis Jauriensis et comes Franciscus Eszterházy¹⁹⁰⁴, filius comitis condam itidem Francisci Eszterházy, dioecesis Strigoniensis

Not.: Ladislaus Szveteney¹⁹⁰⁵ publicus notarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 113, fol. 703–704

31. Esterházy Imre Gábor

8) 1725 Esterházy Imre Gábor esztergomi segédpüspök (*Doren.*, 1725–1740)

26) 1740 Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök (*Nitrien.*, 1740–1763)

1. Stephanus Raab (Roab) SJ, quondam Andreae filius, presbyter Jaurinensis

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 111, fol. 195r]

1. Sino dalla sua fanciullezza è, che conosco il Signore Domino Emerico Gabriele Eszterhazy Conte di Galanta con l'occasione, ch' andauamo insieme alle scuole in Sopronio¹⁹⁰⁶ in Vngaria, onde lo conobbi, e trattai come ho poi fatto sino al presente, negli sono parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco e Emolo.

2. E nato nella Diocesi di Giaurino siccome ho sentito dire communemente in quelle parti.

¹⁸⁹⁹ Tarnóczy János magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. NAGY 11 (1865) 57–63. FAZEKAS ISTVÁN, *A Magyar Udvari Kancellária és hivatalnokai 1527–1690 között*, (Magyar történelmi emlékek. Értekezések.), Budapest 2021, 482–483.

¹⁹⁰⁰ Uő.

¹⁹⁰¹ Esterházy Imre Gábor esztergomi segédpüspök: 8)

¹⁹⁰² Arch. Nunz. Vienna: Esterházy Imre Gábor kísérlőlevele, Pozsony, 1726. április 14.

¹⁹⁰³ Nádasdy Tamás (+1734) gróf, az 1671-ben hűtlenség címén kivégzett Nádasdy Ferenc országbíró (1655–1670) fia. Vö. NAGY 8 (1861) 19; FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 72.

¹⁹⁰⁴ Esterházy Ferenc gróf a család fraknoi ágából, később tárnokmester (1746–1754), Eszterházy Károly püspök édesapja. Vö. NAGY 4 (1858) 90–92; FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 124.

¹⁹⁰⁵ Szveteney László közjegyző.

¹⁹⁰⁶ Sopron.

3. So anco esser nato di legittimo matrimonio da cattolici, e nobili parenti, auendo conosciuto il Signore Conte Pietro suo Padre, dal quale come da tutti è stato deputato per figliuolo legittimo, e naturale.

4. La sua età è di 36 anni in circa, come raccolgo dal tempo, che lo conosco.

5. Sono piu anni, ch' è sacerdote, siccome ho sentito dire in Vienna.

6. Suppongo, che sia ben uersato nelle funzioni Ecclesiastiche per esser da piu anni sacerdote, e Canonico, onde li aueua esercitate piu uolte, e di piu è di noto, e frequente nell' esercizio de Santissimi Sacramenti

7. Li ho sempre conosciuto per buon [fol. 195v] cattolico, et ottimo Ecclesiastico, essendosi conseruato nella purità della fede con esempio, et edificazione di tutti.

8. E dotato di vita innocente, costumi lodeuoli, di dolce conuersazione, e fama, e per tale è stimato communemente.

9. Egli è huomo graue, prudente, et abile per maneggi Ecclesiastici, come si è conosciuto nelle sue operationi.

10. Suppongo, che sia solamente Dottore di filosofia, e che stato graduato nel collegio di Vienna, e tengo che possieda tutta quella dottrina, che si ricerca in un Uescouo anco per insegnare ad altri, deducendolo dalli suoi studii.

[AAV *Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 353r*]

10.¹⁹⁰⁷ Non so, ch' egli sia stato graduato in Teologia scolastica, ne morale, ne pure nell'una, et et'altra legge, [fol. 353v] suponfo però, che sia stato addottorato in filosofia nel Collegio di Vienna, e tengo ch'abbia tutto quel sapere, che egli si ricerca in un Uescouo anco per insegnare ad altri, decudendolo dalla studii, ch'ha fatto.

[AAV *Arch. Conclista., Processus Conclista., 111, fol. 195v*]

11. E Canonico in Posenio Diocesi di Strigonia, e Preposto della Chiesa di Rathott in Vngaria, sempre si e portato lodeuolmente.

12. Nosco, che per parte sua sia mai originato scandalo di sorte alcuna, circa la fede, costumi, o dottrina, ne ch' abbia vizio alcuno d'animo, ò di corpo, ne altro Canonico Impedimento per il quale abbia bisogno di dispensa apostolica per esser promosso ad una catedrale, e se si anche probabilmente lo saperei per la cognitione, che del medesimo tengo.

13. Per le sue degne qualità da me deposte di sopra, lo stimo degno di esser promosso ad una catedrale, tanto¹⁹⁰⁸ residenziale, quanto [fol. 196r] non residenziale, alla quale è stato hora da Nostro Signore promosso, e tengo, che la sua promotione sarebbe utile, quando douesse governarla.

2. Angelus Franchi, domini Bernardi filius, Aesinus (Esinus)

1. Sono circa cinque anni, che conosco il signore Domino Emerico Gabriele Eszterhazy Conte di Galantha con li occasione ch' era appresso l'Eminentissimo Czacchi¹⁹⁰⁹ suo zio, et io ebbi occasione di conoscerlo, e trattarlo come ho poi fatto in Prasburg¹⁹¹⁰ et altroue, negli sono parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, o Emolo.

2. E nato nella Diocesi di Jaurino siccome ho sentito dire.

3. So esser nato di legittimo matrimonio da cattoici e nobili parenti, da quali come da tutti e deputato, per parente legittimo, e naturale.

4. La sua età è di 36 anni in circa, come apparisce dal suo aspetto.

5. Li ho sempre conosciuto sacerdote, e li ho ueduto celebrare.

6. Suppongo, che sia ben uersato nelle funzioni Ecclesiastiche, per esser da piu anni Canonico e sacerdote, et in oltre è diuoto, e frequente nell' esercizio de Santissimi Sacramenti.

7. Egli è sempre uissuto da buon cattolico, et ottimo Ecclesiastico, essendosi conseruato nella purità della fede, con esempio, e di edificazione di tutti.

[fol. 196v]

¹⁹⁰⁷ A 10. pont csak az Apostoli Dataria példányában lelhető fel.

¹⁹⁰⁸ Javított szó.

¹⁹⁰⁹ Csáky Imre bíboros, (nagy)váradi püspök (1702–1710), majd kalocsa-bácsi érsek és nagyváradi adminisztrátor (1710/1714–1732).

¹⁹¹⁰ Pozsony.

8. Li ho sempre conosciuto per huomo dotato di vita innocente, costumi loeduoli, di dolce conuersatione, e fama, e per tale è stimato comunemente.

9. Egli è huomo graue, prudente, et abile per maneggi Ecclesiastici, siccome si è conosciuto nelle sue operationi.

10. E solamente Dottore di filosofia, per quanto io so, possiede per tutta quella dottrina, che si ricerca in un Uescouo anco per insegnare ad altri, deducendolo dalli discorsi auuti con il medesimo.

11. E Canonico in Posonio, Diocesi di Strigonia, e Preposito della Chiesa di Rathott¹⁹¹¹ essendosi sempre portato lodeuolmente¹⁹¹².

12. Non so, che per parte sua sia mai originato scandalo di sorte alcuna circa la fede, costumi, o dottrina, ne ch' abbia uizio d'animo, ò di corpo, ne altro Canonico Impedimento per il quale abbia bisogno di dispensa apostolica per esser promosso ad una catedrale, e se si auesse probabilmente lo saperei per la cognitione che di lui tengo.

13. Lo stimo degno d'esser promosso alla chiesa Doren, et anco ad una residenziale della quale è stato aggraziato da Nostro Signore, e tengo per certo, che la sua promotione sarebbe qioueuole quando potesse reggere detta Chiesa per le sue degne qualità da me deposte di sopra.

3. Joannes Paulus episcopus Ipenis

[AAV Arch. Conclis., Processus Conclis., 128, fol. 180r]

1. A decem vel octo annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Emericum Esterhasi episcopum Dorensem in hac civitate Viennae, et ab hoc tempore cum ipso saepe saepius sum conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus vel affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Suppono ipsum consecrationis munus suscepisse in Hungaria apud illustrissimum et reverendissimum dominum primatem Posonii, et colligo ex effectibus, quia ipsum vidi saepius pontificaliter celebrantem.

3. Ex ejus dicto collegi a tredecim annis circiter episcopatum ecclesiae Dorensis assecutum fuisse a summo pontifice.

4. Mihi constat, quod nunquam se transtulerit ad ecclesiam suam, cum posita sit in partibus infidelium.

5. Cum nunquam resederit in dicta sua ecclesia nihil possum deponere circa contenta in hoc interrogatorio.

6. Hic Viennae a tempore quo ipsum nosco, vidi pluries celebrantem [fol. 180v] pontificaliter in nonnullis ecclesiis, circa vero ordinationes, aliave contenta in hoc interrogatorio nihil possum deponere ex supra citata ratione.

7. Ex auditu testor multa charitatis opera fecisse in elargiendis elemosinis pauperibus; et ex conversatione cum ipso habita semper adverti, et ab aliis etiam audivi, quod exemplarem duxerit vitam in episcopo dignam.

8. Cum ut supra innui ejus episcopatus positus sit in partibus infidelium non potuit certe adimplevisse in hoc interrogatorio contentis.

9. Cum non mihi contigerit in conversatione cum ipso habita de materiis scientificis sermonem instituere, testari non possum super ejus doctrina.

10. Ex notione, quam de ipso habeo, puto et existimo eum dignum esse, qui transferatur ad ecclesiam Nitriensem, ejusque translationem fore ipsi ecclesiae Nitriensi utilem et proficuum, praecipue quia vir probus et eleemosinarius sit.

4. Franciscus Matthaeus Bóhmb, ordinis militaris Crucigerorum cum rubea stella generalis et magnus magister

[fol. 180v]

1. A septendecim annis circiter nosco illustrissimum et reverendissimum dominum [fol. 181r] Emericum comitem Esterhasi de Galantha episcopum Dorensem, et prima vice novi ipsum Posonii in Hungaria, a quo tempore saepe saepius sum cum ipso conversatus tam in Hungaria, quam hic Viennae.

¹⁹¹¹ Rátót.

¹⁹¹² Javitott: d.

Non sum ipsius consanguineus, nec cognatus, nec affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi ipsum consecrationis munus suscepisse Posenii, et pluries ex post vidi ipsum pontificalia exercentem hic Viennae.

3. A sex vel septem annis audivi, quod episcopatum Dorensem assecutus fuerit a Sancta Sede.

4. Cum dicta sua ecclesia sita sit in partibus infidelium, non potuit penes ipsam residere.

5. Ex supradicta ratione non potuit adimplere contenta in hoc interrogatorio.

6. Prout superius innui vidi pluries ipsum hic Viennae pontificaliter celebrantem et audivi etiam, quod in Hungaria ex mandato archiepiscopi Strigoniensis pro faciendis ordinationibus aliisque episcopalibus functionibus fuerit adhibitus.

7. Et vidi et audivi ab aliis, quod semper talem duxerit vitam, qualem decet episcopum, pietatis et charitatis opera exercendo, nec non prudentiae specimen dederit in rebus agendis.

8. Ex supradicta ratione, quod ecclesia Dorensis sita sit in partibus infidelium, contentis in hoc interrogatorio adimplere non potuit.

9. Cum pluries mihi contigerit in conversationibus cum ipso habitis loqui de materiis spectantibus tum ad theologiam speculativam, cum ad moralem, collegi, quod vere in ejusdem¹⁹¹³ sit optime versatus; ideoque assero ipsum pollere ad praesens ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Dignum eum existimo, qui transferatur ad ecclesia Nitriensem, et censeo ejus translationem fore ipsi ecclesiae Nitriensi utilem et proficuum, cum, ut superius dixi, sit vir doctus et exemplaris; addito etiam, quod strenuus defensor jurium [fol. 181v] episcopalium et cleri, prout egomet adverti in nonnullis occasionibus, idemque ab aliis audivi.

5. Franciscus Nemesi¹⁹¹⁴ (Nemeti) SJ, collegii Pazmaniani cleri Hungarici regens [fol. 181v]

1. A quatuordecim vel quindecim annis circiter nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Emericum Esterhasi de Galantha episcopum Dorensem occasione, qua Tyrnaviae sum commoratus per plures annos, et ab hoc tempore cum ipso saepe saepius sum conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, nec affinis, non nimium familiaris inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi, quod munus consecrationis suscepit, sed nescio in quo loco, et similiter audivi, quod Tyrnaviae pontificaliter pluries celebraverit.

3. Non mihi constat per quot annos fuerit episcopus Dorensis.

4. Cum dicta ecclesia Dorensis sita sit in partibus infidelium non potuit ad eandem¹⁹¹⁵ se conferre.

5. Cum nunquam resederit in praedicta sua ecclesia adimplere non potuit contentis in hoc interrogatorio.

6. Pro ut superius innui audivi solemniter saepe celebrasse et [fol. 182r] ordinationes habuisse ex mandato archiepiscopi Strigoniensis Tyrnaviae.

7. Et vidi et audivi semper ipsum duxisse exemplarem vitam, nec non pietatis, charitatis et prudentiae specimen dedisse tempore, quo Tyrnaviae resedit, ubi ego morabar.

8. Cum ut saepius dixi nunquam in sua ecclesia Dorensi resederit, non potuit satisfacere obligationibus episcopalibus.

9. Cum non mihi contigerit cum ipso loqui de materiis scientificis, testari non possum circa ejus doctrinam.

10. Ex publica fama et ex notione, quam habeo de ejusdem probitate et charitate erga pauperes, dignum eum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Nitriensem, et censeo ejus translationem futuram fore ecclesiae Nitriensi utilem et proficuum.

6. Carolus Keve sacerdos, canonicus Csanadiensis [fol. 185r]

¹⁹¹³ Javított szó.

¹⁹¹⁴ A szövegben inkább Nemesi-nek olvasható a név, azonban az *s* és a *t* írásmódja hasonló.

¹⁹¹⁵ Arch. Nunz. Vienna: eandem.

1. Ab anno millesimo septingentesimo vigesimo septimo nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Emericum Esterhasi de Galantha episcopum Dorensem, et a dicto tempore saepe saepius sum cum ipso conversatus Tyrnaviae, Posonii et hic Viennae.¹⁹¹⁶ Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Saepe audivi ipsum consecrationis munus suscepisse, et vidi ipsum sacros ordines conferentem.

3. Ab anno vigesimo septimo adverti, quod jam esset episcopus, an vero ecclesiae Dorensis, seu alterius, ignoro.

4. Cum ecclesia Dorensis sita sit in partibus infidelium, prout audivi, non potuit in eadem residere.

5. Ex supradicta ratione non potuit adimplevisse quae in hoc interrogatorio continentur.

6. Pluries ipsum vidi solemniter celebrantem tam Tyrnaviae, [fol. 185v] quam hic Viennae; vidi pariter pluries ordinationes habuisse tamquam suffraganeus archiepiscopi Strigoniensis, nec non Confirmationis sacramentum ministrasse ac caetera pontificalia exercuisse.

7. Adverti, quod pietatis, charitatis et prudentiae specimen dederit, et tamquam exemplarem antistitem se gesserit, et hoc partim ex conversatione cum ipso habita, partim in aliis occasionibus.

8. Testari possum de auditu, quod sit strenuus defensor jurium ecclesiasticorum, quodque in comitiis habitis Posonii anno 1729, in quibus ego fui, ubi controvertebatur an in juramentis praestandis etiam ab haereticis inserendum quoque esset nomen Beatissimae Virginis, ipse hoc acriter defendit (prout vidi) intuitionem jurium patriarum regni Hungariae.

9. Cum ipse fuerit alumnus Romae in collegio Germanico, et audierim pluries ipsum loquentem de materiis canonicis et theologicis, adverti, in quantum judicare possum, quod sit in iisdem versatus, et censeo ipsum ad praesens ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Ex praemissis illum dignum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Nitriensem, et censeo illius translationem ipsi ecclesiae Nitriensi utilem et proficuum futuram fore.

De studiis

Exp: Hieronimus Phaebei¹⁹¹⁷ SJ, CGU rector

Dat.: Romae, 22 Februarii 1725

Not.: 19. Octobris 1708 – 2. Maii 1711

[...] sacro autem Subdiaconatus ordine initiatum discessisse suis studiis nondum completis infirmae valetudinis causa [...]

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 355

Professio fidei (Nitrien.)

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 23. Decembris 1740

Test: dominus Josephus Orceolo et dominus Antonius Rughi, N.A. nobiles familiares¹⁹¹⁸

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 128, fol. 188–189

32. Esterházy Pál László

51) 1776 Esterházy Pál László váci segédpüspök (pálos, *Sebastopolitan.*, 1776–1780/1781)

40) 1780 Esterházy Pál László pécsi püspök (pálos, *Quinqueecclesien.*, 1780/1781–1799)

1. Leopoldus Nickel (Nickel) OSPPE, p.t. prior Hernalsensis

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 260r]

¹⁹¹⁶ Nagyszombat, Pozsony és Bécs.

¹⁹¹⁷ Girolamo Febeo SJ, a CGU rektora (1723–1726). STEINHUBER 2 (1906) 151.

¹⁹¹⁸ Giseppe Orceolo és Antonio Rughi, az apostoli nuncius nemes familiárisai.

1. Jam inde a viginti annis eundem agnosco uti ex nostro ordine, et quia per sex annos fuit meus legitimus superior; consanguineus, cognatus, affinis eidem non sum, nec nimium familiaris, nec inimicus, nec aemulus, nec odiosus.

2., 3. 4., Ex litteris baptismalibus authenticis a me perlectis scio eundem natum esse anno millesimo septingentesimo trigesimo in comitatu Hungarico Castriferrei, dioecesis Jaurinensis¹⁹¹⁹ ex legitimo matrimonio atque honestis, nobiles et catho[fol. 260v]licis parentibus.

5. Mihi constat ex litteris formatis eundem promotum fuisse ad ordines minores Weszprimi¹⁹²⁰ in Hungaria ab illo defuncto episcopo Martino Biró¹⁹²¹ anno 1749, die 12. Septembris; ad ordines vero majores promotum fuisse Romae inclusive ad presbyteratum, quam consequutus¹⁹²² est die 17. Maii 1753.

6. Ex quo ipsum novi, semper vidi eundem in exercitio ordinum susceptorum valde zelosum et assiduum, uti et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Cum fuerit noster superior, et in omnibus suis actionibus nobis praeluxerit optimo exemplo summaque religionis observantia, possum testari eum catholice semper vixisse, et in fidei puritate permansisse; huc accedit me nihil unquam de eo contrarium audivisse.

8. Iisdem de causis scio eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, esse item bonae conversationis et famae.

9. Cum propter morum gravitatem et dexteritatem in agendo assumptus fuerit ad maxima ordinis nostri officia, iisque optime functus fuerit et adhuc fungatur, concludo eum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

10. Testis oculatus et auritus sum, eundem docuisse theologiam speculativam pluribus annis in Hungaria in ordine nostro, et postea insignitum fuisse gradu theologico cum omnium approbatione; ita ut credam illum vere ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut alios docere possit.

11. Uti quidem parochus curam animarum nunquam exercuit, ast uti provincialis, deinde generalis nostri ordinis, et quidem praeter morem confirmatus egregie se gessit in nobis regendis tam quoad doctrinam, tam quoad prudentiam, integritatem et mores; quae scio tum propria experientia, tum ex communi aliorum testimonio.

[fol. 261r]

12. Nunquam audivi ipsum aliquod publicum scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam; si enim dedisset, non fuisset praeter morem secundo assumptus in generalem. Nunquam item audivi ipsum aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento laborare, quominus possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

13. Ex optimo regimine, quod exercuit in ordine nostro, existimo illum idoneum ad obeunda munia episcopalis dignitatis et dignum, qui ad illam promovetur, et censeo ipsius promotionem ecclesiae utilem et proficuum fore.

14. A personis fide dignis audivi eundem uti suffraganeum Vaciensem ab eminentissimo illo administratore¹⁹²³ mille florenos annuatim in parata pecunia, et tanquam vicarium generalem Vaciensem quinque millia circiter florenorum, quae an in bonis aut in parata pecunia consistant, mihi certo non constat, percepturum.

2. Jacobus Schwöllhamer OSPPE, p.t. prior Neostadiensis et definitor provincialis

[fol. 261r]

1. A quindecim circiter annis eundem agnosco, et primo eum vidi Viennae uti correpetitorem in studiis philosophicis. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, non inimicus, non aemulus, non odiosus, sed [fol. 261v] veneror ipsum tanquam dignissimum nostrum superiorem.

¹⁹¹⁹ Vas vármegye, Győri Egyházmegye.

¹⁹²⁰ Veszprém.

¹⁹²¹ Biró Márton veszprémi püspök: 55)

¹⁹²² Recte: consecutus.

¹⁹²³ Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor: 48)

2., 3., 4. Ex elencho nostro, quem habeo Neostadii,¹⁹²⁴ scio ipsum esse quadraginta sex annos natum ex illustrissima Hungarica familia Eszterhazy, ex legitimo autem thoro, atque honestis et catholicis parentibus progenitum fuisse, ex communi omnium etiam nobilium assertionem scio.

5. Ex quo ipsum agnosco, vidi eum celebrantem sacram Missam eum summa aedificatione et sine ullo obstaculo, ex quo concludo eum esse in sacris ordinibus rite constitutum.

6. Cum saepius Neostadium¹⁹²⁵ tum in visitationibus, tum extra ad nos venerit, nactus sum occasionem eum videndi in sacris functionibus et in exercitio ordinum susceptorum quotidie occupatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Quod semper catholice vixerit, et in fidei puritate permanserit, mihi una voce testantur et religiosi et saeculares.

8. Tum ex propria experientia, tum etiam aliorum fide digna relatione et consensione scio eum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus, optima item et vere religiosa conversatione et fama.

9. Omnes ordinis nostri religiosi ipsum recognoscunt ut virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem, cum totius religionis negotia summa cum laude administraverit.

10. Positive scio ex capitulo generali eundem esse theologica laurea insignitum, et ex ore aliorum religiosorum scio eandem scientiam ab ipso traditam fuisse cum fructu, quapropter credo eum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad alios instruendos.

11. Ulli ecclesiae illum praefuisse, mihi non constat. Mihi tamen tum propria experientia, tum publica in ordine nostro notorietate constat, eundem egregie functum fuisse muneribus¹⁹²⁶ procuratoris generalis, provincialis et tandem generalis, in qua suprema dignitate per specialem pontificiam dis[fol. 262r]pensationem fuit confirmatus secunda vice, habita ratione praesertim ad doctrinam, integritatem et mores.

12. Nullum quod scio publicum scandalum dedit circa fidem, mores seu doctrinam, immo in istis ita se gessit, ut ordini nostro praelucere meruerit; quod autem aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento laboret, quominus posset ad episcopalem dignitatem promoveri, plane nunquam audivi.

13. Ex anteacta ipsius vita et ex bene cognita illius pietate et doctrina existimo eundem idoneum ad episcopatum, illiusque exercitium, promotionem propterea illius ecclesiae utilem et proficuum futuram.

14. Audivi suffraganeo Vaciensi pro tempore assignari solere quandam praeposituram sufficientem ad sustinendum episcopalis dignitatis decorem.

3. Josephus de Kirchsclager sacrosanctae theologiae doctor et cathedralis ecclesiae Vaciensis canonicus

[AAV Arch. *Concist., Processus Consist., 181, fol. 384r*]

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Paulum comitem Esterhazy de Galanta episcopum Sebastopolitanum suffraganeum Vaciensem a quatuor annis. Non sum illi consanguineus, cognatus, adfinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus, odiosus.

2. Teneo a testibus multis, qui praesentes interfuere, eum consecrationis munus suscepisse.

3. Scio eum per quatuor annos fuisse suffraganeum Vaciensem et episcopum Sebastopolitanum ex consuetudine vitae Vacii, simul non infrequenter actae.

4. Ex eodem fonte mihi constat eum in ecclesia Vaciensi assidue resedissee.

5. Scio eum diligenter et saepe ecclesiam Vaciensem visitasse, opportune omnibus necessitatibus occurrisse et providisse, et mandata sua debitae executioni demandari curasse. Causa scientiae eadem, quae in responso priore.

6. Scio eum semper, cum poterat, et frequenter solemniter celebrasse, ordinationes juxta necessitatum exigentias habuisse, Confirmationis sacramentum administrasse, caeteraque pontificalia exercuisse. Causa scientiae potissima testimonium oculorum et virorum fide dignorum.

7. Vidi eum dantem per multa pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimina et suis studentem verbo et exemplo. Haec causa scientiae.

¹⁹²⁴ Bécsújhely.

¹⁹²⁵ Bécsújhely.

¹⁹²⁶ Javított szöveg.

8. Scio eum prudenter ubilibet et diligenter se gessisse, in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus ac bonis quantum ad ipsum pertinebat. Causa scientiae testimonium oculorum et hominum fide dignorum.

9. Scio eum vere pollere doctrina, quae in ipso requiritur ad hoc, ut possit alios docere. Causa scientiae, experientia.

[fol. 385r]

10. Judico illum dignum esse, qui transferatur ad ecclesiam Quinqueecclesiensem, et translationem ejus fore utilem eidem ecclesiae ac proficuam. Causa scientiae, notitia viri transferendi.

4. Jacobus Wernischek archiater eminentissimi et reverendissimi domini cardinalis et archiepiscopi Viennensis

1. Novem circiter annis nosco commemoratum illustrissimum et reverendissimum dominum episcopum. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Praesens fui ipse, dum ante 4 annos suscepisset ordinem episcopalem.

3. Scio eum quinque annis fuisse episcopum suffraganeum Vaciensem, quia¹⁹²⁷ et ego ipsum vidi ibidem et omnes in ea dignitate constitutum agnoverunt.

4. Scio eum semper Vacii resedisse, quia et ego eum ibi vidi et omnes Vacientes id ipsum testari possunt.

[fol. 386r]

5. Scio eum diligentissimum fuisse in omnibus episcopalis muneris partibus, in ecclesia et dioecesis visitanda, opportune omnibus praevidisse et occurrisse necessitatibus, suaque decreta et mandata debita executioni demandari curasse, quia publicum et testatum omnibus est.

6. Vidi eum saepe solemniter celebrasse, et e frequenti fide dignorum narratione habeo eum ordinationes juxta necessitatum exigentias habuisse, Confirmationis sacramentum administrasse caeteraque pontificalia exercuisse.

7. Publicum est, mihique exploratum atque perspectum eum charitatis, pietatis et prudentiae laude excelluisse in gubernanda ecclesia, atque verbo et exemplo multum profuisse.

8. Scio pariter, quod aequae omnibus notum et perspectum est, eum se semper prudenter utiliterque gessisse, totumque fuisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus ac bonis omnibus, quantum sui muneris fuerat, ecclesiae Vacensis.

9. Scio et mecum omnes affirmant ipsum ea doctrina laude pollere, quae in episcopo requiritur, eaque ut alios docere possit.

10. Dignissimum eum censeo in conscientia mea, ipsumque talem esse ex omnium aliorum suffragio mihi constat, ut ad ecclesiam Quinqueecclesiensem transferatur, ejusque translationem utilissimam futuram et summe proficuam.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Josephus Torma¹⁹²⁸ parochus loci

Dat.: Felső-Patty¹⁹²⁹, 24. Aprilis 1776

Bapt.: 29. Maii 1730 progenitum ac in capella praetitulatae illustrissimae familiae in possessione Also-Patty¹⁹³⁰ [...], Joannes Kereszturi¹⁹³¹ parochus localis

Nom.: Ladislaus

Par.: comes Adamus Eszterházy de Galantha et comitissa Elizabetha Berényi de Karáncs Berény¹⁹³²

¹⁹²⁷ Az *i* felett hiányzik a pont.

¹⁹²⁸ Torma József, 1771–1781 között felsőpatyi plébános. MKL 11 (2006) 381.

¹⁹²⁹ Felsőpaty (ma Rábapaty része).

¹⁹³⁰ Alsópaty (ma Rábapaty része).

¹⁹³¹ Kereszturi János, 1728–1732 között felsőpatyi plébános. MKL 11 (2006) 381; Arch. Nunz. Vienna: Keresztury.

¹⁹³² Esterházy Ádám gróf (1704 k.–1742 k.) és Berényi Erzsébet grófnő. ESZTERHÁZY, 232–233; NAGY három gyermekről tud, azonban nem említi Lászlót. NAGY 4 (1858) 93, 96.

Patr.: comes Adamus Dráskovicz de Trakostyán et comitissa Barbara Berényi de Karáncs-Berény¹⁹³³
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 264¹⁹³⁴

De Confirmatione

T.: orig.
Exp.: Franciscus Zichy¹⁹³⁵ episcopus Jaurinensis
Dat.: Jaurini, 20. Aprilis 1776
Conf.: Franciscus Zichy episcopus Jaurinensis, 1746
Not.: Michael Hollósy¹⁹³⁶ canonicus et in spiritualibus secretarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 266¹⁹³⁷

De ordinibus minoribus

T.: orig.
Exp.: Josephus Drávecz¹⁹³⁸ vicarius capitularis Wesprimiensis
Dat.: Weszprimii, 28. Aprilis 1776
Ord.: Martinus Biró¹⁹³⁹, Weszprimii, 12. Septembris 1749
Not.: [...] quatuor minores ordines cum prima tonsura [...]
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 267

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.
Exp.: Marcus Antonius cardinalis Columna¹⁹⁴⁰ vicarius generalis
Dat.: Romae, 23. Aprilis 1776
Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis¹⁹⁴¹ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens, in Lateranensi basilica, 26. Februarii 1752
Nota: P.A. Silva secretarius et provicesgerens; Lucas Antonius canonicus Cotelli secretarius¹⁹⁴²
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 271¹⁹⁴³

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Marcus Antonius cardinalis Columna¹⁹⁴⁴ vicarius generalis
Dat.: Romae, 23. Aprilis 1776
Ord.: Michael Maria Vincentini archiepiscopus Theodosiae, in Lateranensi basilica, 27. Maii 1752
Nota: P.A. Silva secretarius et provicesgerens; Lucas Antonius canonicus Cotelli secretarius¹⁹⁴⁵
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 272¹⁹⁴⁶

De ordine Presbyteratus

¹⁹³³ Draskovich Ádám gróf és Berényi Borbála grófnő. Ismert Draskovich Ádám tábornok ebből a korból, akinek három felesége volt (egyik sem Berényi Borbála). NAGY 3 (1858) 390, 393; Berényi Borbála férje Esterházy János gróf volt, Ádám unokatestvére. Berényi Borbála testvére volt egyébként Berényi Zsigmond pécsi püspök (1739–1748). NAGY 2 (1858) 23, 4 (1858) 93.

¹⁹³⁴ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 542

¹⁹³⁵ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

¹⁹³⁶ Hollósy Mihály titkár, kanonok (BEDY szerint győri kanonok: 1781–1818). Vö. BEDY, 469.

¹⁹³⁷ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 542

¹⁹³⁸ Dravec Márk József veszprémi kanonok (1755–1779). PFEIFFER, 90–92.

¹⁹³⁹ Padányi Biró Márton veszprémi püspök: 55)

¹⁹⁴⁰ Marcantonio Colonna bíboros (1759–1793), római általános helynök (bíboros vikárius, 1762-től). DBI 27 (1982) 383–385.

¹⁹⁴¹ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

¹⁹⁴² P[?]. A[?]. Silva titkár és provicesgerens; Luca Antonio Coselli (Arch. Nunz. Vienna: Cotelli) kanonok, titkár.

¹⁹⁴³ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 542

¹⁹⁴⁴ Marcantonio Colonna bíboros, általános helynök. DBI 27 (1982) 383–385.

¹⁹⁴⁵ P[?]. A[?]. Silva titkár és provicesgerens; Luca Antonio Coselli (Arch. Nunz. Vienna: Cotelli) kanonok, titkár.

¹⁹⁴⁶ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 542

T.: orig.
Exp.: Marcus Antonius cardinalis Columna¹⁹⁴⁷ vicarius generalis
Dat.: Romae, 23. Aprilis 1776
Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis¹⁹⁴⁸ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens, in Lateranensi basilica, 17. Martii 1753
Nota: P.A. Silva secretarius et provicesgerens; Lucas Antonius canonicus Cotelli secretarius¹⁹⁴⁹
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 273¹⁹⁵⁰

De doctoratu

T.: orig.
Exp.: Alexius Rajtarics¹⁹⁵¹ procurator generalis
Dat.: in monasterio ad sanctum Paulum primum eremitam [Romae], 16. Augusti 1776
Grad.: dr. theol.
Not.: Ego infrascriptus generalis ordinis monachorum sancti Pauli primi eremite [...] Paulum Eszterházy modernum generalem praefati ordinis, magisterio sacrae theologiae rite insignitum fuisse, occasione capituli generalis anno 1760, die 24. mensis Maji in monasterio vallis Marianae¹⁹⁵² in Hungaria celebrati, a reverendissimo patre tunc dicti ordinis Georgio Lederer¹⁹⁵³; praerogativisque ejusdem magisterii ad hanc diem usque gavisum fuisse.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 269–270

De redditibus

T.: orig.
Exp.: Christophorus cardinalis Migazzi¹⁹⁵⁴ archiepiscopus Viennensis, administrator Vacziensis
Dat.: Viennae, 15. Maii 1776
Not.: Christophorus [...] fidem facimus, reverendissimum et illustrissimum dominum Paulum comitem ab Esterhazy ordinis eremite sancti Pauli generalem ac designatum nostrum vicarium generalem episcopatum Vacziensis, tum e praepositura et canonicatu Vacziensi, tum ex annis mille florenis per nos assignatis stabiles et eos redditus habiturum esse, qui sustinendae dignitati episcopali omnino sufficiunt. Quam in rem has litteras nostra ipsi manu subscripsimus sigilloque corroborati iussimus.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 274¹⁹⁵⁵

Decretum

T.: orig.
Exp.: Petrus Maria Nigronus¹⁹⁵⁶ sacrae congregationis consistorialis secretarius
Dat.: Romae, 13. Martii 1776.
Not.: Vacien. confectionis processus per episcopo auxiliari
Quum eminentissimus et reverendissimus dominus Christophorus cardinalis de Migazzis archiepiscopus Viennensis in Austria uti ecclesiae Vacziensis administrator sanctissimo domino nostro humiliter supplicaverit, ut ob varias easque gravissimas, quibus distentus est, curas in eodem archiepiscopatu Viennensi, sibi deputare dignaretur in episcopum auxiliarem ad exercenda pontificalia in civitate et dioecesi Vacziensi reverendum patrem Esterasi praepositum generalem ordinis sancti Pauli primi heremite, in locum reverendi perillustri domini Caroli de Szalbek¹⁹⁵⁷ episcopi Nemesini in partibus, ad ecclesiam Scepusiensem promovendi. Eadem

¹⁹⁴⁷ Marcantonio Colonna bíboros, általános helynök. DBI 27 (1982) 383–385.

¹⁹⁴⁸ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

¹⁹⁴⁹ P[?]. A[?]. Silva titkár és provicesgerens; Luca Antonio Cotelli (Processus Consist.: Coselli?) kanonok, titkár.

¹⁹⁵⁰ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 542

¹⁹⁵¹ Rajtarics Elek OSPPE, római perjel. KISBÁN 2 (1940) 24.

¹⁹⁵² Máriavölgy.

¹⁹⁵³ Löderer György OSPPE, rendfőnök (1760–1761). KISBÁN 2 (1940) 437.

¹⁹⁵⁴ Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor: 48)

¹⁹⁵⁵ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 542.

¹⁹⁵⁶ Pietro Negroni, a Konzisztoriális Kongregáció titkára.

¹⁹⁵⁷ Salbeck Károly váci segédpüspök: 50)

Sanctitas Sua ad mei infrascripti relationem mandavit, ut reverendo perillustri domino apostolico Viennae nuntio processus super idoneitate ac qualitatibus praedicti reverendi patri Esterasi, nec non super ejus redditibus ad episcopalem dignitatem decenter tuendam necessariis conficiatur et ad Urbem transmittatur. Jussitque expediri decretum ac referri inter acta sacrae congregationis consistorialis.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 542

Professio fidei (Sebastopolitan.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 11. Aprilis 1776

Test.: reverendus dominus Leonardus Ciani et dominus Antonius Bianchi¹⁹⁵⁸

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 277–278.

Nominatio (Quinqueecclesien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Josephus II

Dat.: Viennae, 16. Februarii 1781

Vid.: Viennae, 21. Februarii 1781, Josephus Pavich¹⁹⁵⁹ c.r.H.a. secretarius et una expeditor

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 390–391¹⁹⁶⁰

Praesentoriae (Quinqueecclesien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Josephus II

Dat.: Viennae, 16. Februarii 1781

Vid.: Viennae, 21. Februarii 1781, Josephus Pavich¹⁹⁶¹ c.r.H.a. secretarius et una expeditor

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 388–389¹⁹⁶²

Professio fidei (Quinqueecclesien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 17. Julii 1780.

Test.: reverendi domini Joannes Paulus Profili et Aniceto Illomei sacerdotes¹⁹⁶³

Not.: Josephus Braunizer de Braunthall¹⁹⁶⁴, sacrosanctae theologiae doctor, notarius apostolicus juratus et sacrae nuntiaturae vicecancellarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 393–394¹⁹⁶⁵

33. Eszterházy (Esterházy) Károly

47) 1759 Eszterházy (Esterházy) Károly váci püspök (*Vacien.*, 1759–1761)

22) 1761 Eszterházy (Esterházy) Károly egri püspök (*Agrien.*, 1761–1799)

1. Nicolaus Muszka SJ, sacrosanctae theologiae doctor et studiorum praefectus generalis
[AAV Arch. Concist., *Processus Consist.*, 149, fol. 718v]

¹⁹⁵⁸ Leonardo Ciani és Antonio Bianchi.

¹⁹⁵⁹ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

¹⁹⁶⁰ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 567.

¹⁹⁶¹ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

¹⁹⁶² Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 567.

¹⁹⁶³ Giovanni Paolo Profili és Aniceto Illomei.

¹⁹⁶⁴ Joseph Braunizer von Braunthall.

¹⁹⁶⁵ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 567; Hitelesítette: Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató.

1. Nosco ab annis 18. reverendum perillustrem dominum Carolum e comitibus Esterhazy praepositum sanctae Thomae de monte Strigonio, canonicum Strigoniensem Tyrnaviae, cum ego essem in studiis theologicis et ipse in philosophicis, ac etiam ex post cum esset canonicus Strigoniensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum natum esse Posonii, cum viderim fidem baptismalem.

3. Scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, atque ex nobilibus et catholicis parentibus. Causa scientiae est eadem fides baptismalis et notorietas.

4. Ex eadem fide baptismali constat eum natum esse anno 1725, 4. Maii, consequenter ingressus est annum trigesimum quintum.

5. Scio ipsum suscepisse omnes ordines sacros, cum esset Romae in collegio sancti Apollinaris alumnus, et sacri Presbyteratus ordinem suscepisse 30. Martii 1748, ut ex formatis ordinationis, quas vidi.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, prout potui advertere cum fuerim praesens, cum celebraret.

7. Quantum audivi ab aliis, et advertere potui in conversatione saepius habita cum ipso, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Ex eadem conversatione habita cum ipso et communi fama iudico ipsum praeditum esse innocentia vitae et bonis moribus.

[fol. 719r]

9. Est vir gravis prudens et usu rerum praestans, ut ostendit cum esset consiliarius in consistorio primatiali et in visitatione dioecesis cum defuncto primate regni Hungariae, qui utebatur ipsius consilio, ac etiam cum esset consiliarius in consilio locumtenentiali regio, ubi causam religionis contra haereticos multum promovit, prout est notorium.

10. Scio ipsum promotum fuisse ad gradum doctoratus in sacra theologia, cum esset Romae in collegio sancti Apollinaris, prout vidi testimonium laureae, et constat mihi ex experientia et communi fama ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Quamvis ex officio non teneretur exercere curam animarum, tamen post reditum ex Urbe per quatuor annos exercuit illam coadiuvando parochos existentes in suis bonis concionando, administrando sacramenta, excipiendo confessiones, visitando infirmos ac etiam impendendo omnem operam in conversione haereticorum, quorum multos Ecclesiae reconciliavit; quod scio ex documento ab ipso primate regno ipsi dato in collatione eidem factae canonicatus Strigoniensis et ex notorietate.

12. Nec audivi, nec scio aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Vaciensem et dignum, qui ad illam promoveatur, et eius promotionem eidem ecclesiae proficuum et utilem futuram esse, cum iam ostenderit ipsius zelum, doctrinam, prudentiam, cum esset adhuc simplex praepositus et canonicus, cum opera illius aliqua templa haereticis [fol. 719v] erepta sint¹⁹⁶⁶ et clausae aliquot scholae, unde cum autoritate episcopali fungatur majora ab ipso sunt speranda.

2. Petrus Véggh caesareo-regia camerae aulicae secretarius

1. Nosco a 22 annis reverendum perillustrem dominum Carolum e comitibus Esterhazy praepositum sancti Thomae de monte Strigonio, canonicum Strigoniensem, cum Posonii et Tyrnaviae simul frequentarem scholas. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est Posonii, prout mihi constat ex fide baptismali.

3. Scio natum esse ex legitimo thoro, et ex nobilibus et catholicis parentibus, quod mihi constat tum ex fide baptismali, quam ex cognitione, quam habui ipsius familiae.

4. Scio natum esse 4. Maii anno 1725, adeoque ipsum agere trigesimum quintum annum, prout ex eadem fide baptismatis.

¹⁹⁶⁶ Beszúrás: et clausae aliquot scholae, unde. Arch Nunz. Vienna: erepta sint et clausae aliquot scholae, unde majora ab ipso speranda sunt cum autoritate episcopali fungetur.

5. Ex formatis ordinationis, quas vidi, scio ipsum suscepisse omnes ordines majores Romae, cum esset alumnus in collegio sancti Apollinaris, et presbyteratum 30 Martii 1748.

[fol. 720r]

6. Scio ipsum in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, prout potui advertere, cum frequentarem simul scholas ac etiam exposit, cum viderim ipsum celebrantem.

7. Quantum ego potui advertere et audivi ab aliis, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Scio ipsum esse probatissimis moribus et vitae exemplari, ac ob virtutes et singulares prorsusque raras animi dotes, quibus a Deo donatus est, fama nominis sui clarum, prout mihi constat ex conversatione habita cum ipso et ex communi fama, quam habet in Hungaria.

9. Gravitatis, prudentiae et suae ab usu rerum praestantiae mihi ex frequenti conversatione apprime notae magnus apud omnes rumor est, num ipsius opera haereticis templa et scholae ad meam aliorumque notitiam adempta, plurimi item a vera fide desistentes ad eandem verbi divini praedicatione per ipsum reducti sunt; praestans insuper a consiliis utilisque in re religionis in publico, cui praeest consiliarius officio, et hoc mihi constat tam ex scientia privata, quam ex auditu aliorum, qui assident in eorum consilio.

10. Scio ipsum promotum fuisse in sacra theologia ad gradum doctoratus, cum esset alumnus Romae in collegio sancti Apollinaris, ubi per plures annos tam sacrae theologiae, quam juri canonico operam dedit. Causa scientiae, quia vidi privilegium.

11. Scio ipsum post reditum ex Urbe in bonis paternis coadjuvasse parochi in cura animarum omnia munia parochialia exercendo per quatuor annos, et ex post factus est canonicus ecclesiae metropolitanae Strigoniensis ac praepositus sancti Thomae de monte, ac in istis beneficiis taliter se gessit tam quoad doctrinam, prudentiam, integritatem et mores, ut Sua Majestas ipsum dignum judicaverit dignitate episcopali.

[fol. 720v]

12. Nec audivi, nec adverti aliquod dedisse scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat ipsum aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Non modo dignum, sed ob singularem ejus pietatem, humilitatem, modestiam, indefessum item in convertendis haereticis in gremio episcopatus Vaciensis copiosis zelum, miram insuper in quibusvis rebus agendis ipsius dexteritatem et scientiam, ac denique claritatem et excellentiam generis tot, tantisque virtutibus illustratam, dignissimum eundem et maxime idoneum censeo, ipsiusque promotionem ecclesiae Vaciensi proficuum et utilissimam futuram esse arbitror.

3. Gregorius¹⁹⁶⁷ Richvaldszky canonicus Agriensis, praepositus sancti Stephani de castro Agriensi et archidiaconus Maramarossiensis

[AAV Arch. Concl., Processus Consist., 150, fol. 26r]

1. Novi illustrissimum et reverendissimum dominum Carolum comitem Eszterházy de Galanta episcopum Vaciensem ab anno quadragesimo quarto, quo fui coalumnus in collegio Tyrnaviensi in Hungaria, et ex post etiam saepius cum eo conveni. Non sum ipsius consanguineus, nec cognatus, nec affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ex publica notorietate ipsum ante annum munus consecrationis suscepisse¹⁹⁶⁸.

3. Scio iam ipsum integro anno rexisse ecclesiam Vaciensem. Causa scientiae, quia habito in vicinia episcopatus Vaciensis.

4. Scio ipsum continuo resedisse in sua ecclesia vel dioecesi. De scientia ut supra.

5. Scio hoc brevi tempore ecclesiam et magnam partem dioecesis visitasse, opportune magno zelo omnibus necessitatibus occurrisse et providisse, ejusque decreta et mandata executioni demandari curasse; quod tam ex fama publica cum magna ipsius laude divulgata, quam etiam ex parochis, canonicis et consistorialibus Vaciensibus intellexi.

¹⁹⁶⁷ Recte: Georgius.

¹⁹⁶⁸ Javított szó.

6. Scio eum solemniter celebrasse, ordinationes iuxta necessitatum exigentias habuisse, Confirmationis sacramentum administrasse caeteraque pontificalia exercuisse, quod bene scio partim de visu, partim de auditu.

7. Dedit pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen, ac verbo et exemplo profuit, adeo ut comuni eorum, [fol. 26v] qui ipsum noscunt, opinione habetur pro speculo sacerdotum Hungariae. Incoepit aedificare magnificam cathedralem ecclesiam, auxit, et aedificio, et numero seminarium clericorum, quibus praefecit professores ecclesiasticos, ut clerum ad sacrarum scientiam studium accenderet, pietatem ejus testatur etiam domus suo sumptu erecta, in quam colligit parvulos, qui a parentibus haereticis aut mixta religionis nati in salutis discrimine versantur; optandum est, sicut ipse transferendus saepe inter lacrimas optat et suspiratur, ut salutaria haec coepta a successore continerentur.

8. Constat mihi ipsum prudenter ubilibet et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus ac bonis omnibus dictae ecclesiae Vaciensis, quia et ipsemet saepius colloquutus¹⁹⁶⁹ sum de his rebus, quas gessit, et canonicis et consistorialibus multa in hac re praeclare acta intellexi.

9. Scio, quia novi ipsum ab adolescentia insignibus dotibus a natura instructum, quas propria diligentia et industria assiduo etiamnum excolit, et in eruditionem populi ac cleri exercet. Causa¹⁹⁷⁰ scientiae est, quod saepius conversatus sim cum illo et cum Vaciensibus, qui ipsius conciones, catecheses caeteraque ecclesiasticas institutiones saepius audiunt cum magna aedificatione.

10. Dignam existimo, qui transferatur ad ecclesiam Agriensem, et ejus translationem puto utilem futuram [fol. 27r] ecclesiae Agriensi; ratio scientiae, quia et labores amplissimos, qui in dioecesi Agriensi haeresi adhuc infecta cum maneat, bene novi, et ex scientia, pietate, prudentia zelo transferendi spem certissimam concipio, quod non minore cura et sollicitudine illic operaturus sit, quam operatus fuerit Vacii, ubi zeli sui utilis fama totam viciniam implevit.

4. Petrus Vegh caesareo-regiae camerae aulicae secretarius
[fol. 38v]

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Carolum comitem Estherazy da Galanta episcopum Vacinesem a viginti quatuor annis circiter, dum adhuc simul scholas frequentarem in Hungaria, cum vero crebriori conversatione ex post cum ipso habita. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

[fol. 29r]

2. Palam constat eundem Jaurini¹⁹⁷¹ per episcopum loci ejusdem consecratum fuisse in episcopum Vaciensem.

3. Publica fama notum est, quod is ante biennium circiter in episcopum Vaciensem renuntiatus, mense vero Majo anni sexagesimi in episcopatum ejusdem fuerit introductus: proinde ecclesiae illi per annum unum et medium praesit.

4. Tum ex aliis, cum et particulari notitia scio eundem in episcopatu suo assidue resedissee.

5. Scio eque e fide digna aliorum relatione eundem intra breve hoc gesti episcopatus tempus partem dioecesis suae visitasse, ecclesiam cathedralem, qua destituitur magnis sumptibus aedificare coepisse, parochos item ad nonnulla loca, ubi prius non erant noviter introduxisse, adeoque quibusvis necessitatibus pro indefesso zelo suo opportune accurrisse et providisse.

6. An munia in hoc puncto recensita obiverit positive mihi non constat; nec tamen aliud praesumi potest, quamquod is, ejusmodi pontificalia exercuerit, qui in magis arduis constanter zelabat, et pro pastoralis munere suo assidue operatus est.

7. Pietatis, charitatis, zeli item et prudentiae in gubernando magnus apud omnes rumor est, horumque continua edidit specimina, nam ut e relatis fide dignorum scio per Adventum, sacramque Quadragesimam cum ingenti populi affluentis consolatione concionando divinum semen sparsit, porro proles genitoribus haereticis natas iisque orbatas suam sub curam recepit et iisdem providit; praeterea ut mihimet ipsi fide digna constat ecclesiam unam in dioecesi sua ab haereticis recepit¹⁹⁷², parochum eo

¹⁹⁶⁹ Recte: collocutus.

¹⁹⁷⁰ Recte: causa.

¹⁹⁷¹ Győr.

¹⁹⁷² Példa a szövegek változatosságára; a szövegben: *raecepit*. Arch. Nunz. Vienna: ott *raecejit*nek olvasható.

introduxit et stabilivit. Denique in consistorio frequens semper praesedit, taliterque in cunctis verbo et exemplo praeluxit atque profuit.

[fol. 29v]

8. Immediate praemissa cum et quod necessitate dioecesis ita exigente numerum alumnorum auxerit, uberrimumque sane praebent testimonium super inde quam sedulus sit in tutandis non modo, sed et ampliandis jurisdictionibus spiritualibus. Quot autem nec de juribus temporalibus aut bonis ecclesiae quid piam demi aut abstrahi passus sit publica notorietate constat.

9. Per diuturnam personae notitiam frequentioreque habitae conversationis occasionem scio profecto eundem insigni prorsus doctrina et eruditione pollere, atque adeo pro munere suo pastoralis alios docere posse eo quidem magis; quo certius est illum et in praesens verbis non minus, quam exemplo plures docuisse.

10. Ob scientiam, ingenii perspicaciam et miram in rebus agendis dexteritatem, singularem item ejus pietatem, morum ac vitae integritatem, aliasque virtutes et animi dotes, quas sibi proprias habet, censeo eundem, qui et ipsa quoque prosapia multum clarus et illustris est non modo omnium dignissimum, ut ad episcopatum Agriensem transferatur, verum etiam ejus translationem ecclesiae seu dioecesi Agriensi summe utilem, imo necessariam fore, eo quod is prae reliquis hanc per tredecim comitatus regni Hungariae diffusam prudentia, consilio, amore item et autoritate sua gubernare, ea posso que ibidem pro bono Ecclesiae et ornamento status ecclesiastici coepta sunt, sustinere, munificis subsidiis adjuvare et stabilire, demum aliis quoque necessitatibus inibi succurrere sciet; demum aliis quoque necessitatibus inibi succurrere sciet, denique quod transferendus hic episcopus Vaciensis pro indesinenti zelo scio majorem etiam in vinea domini operandi campum Agriae habiturus sit.

5. Nicolaus Muszka SJ, sacrosanctae theologiae doctor et in collegio academico studiorum praefectus generalis

[fol. 30r]

1. Ab octodecim circiter annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Carolum comitem Eszterhazy episcopum Vaciensem, cum adhuc frequentaret scholas philosophiae in Hungaria. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex fide dignorum relatione scio ipsum consecrationis munus suscepisse, quod est notorium.

3. Scio ipsum ante annum et dimidium circiter fuisse introductum ad ecclesiam Vaciensem, ut est notorium.

4. Ex dicta notorietate scio ipsum hoc parvo tempore continuo resedis in sua dioecesi.

5. Scio ipsum visitasse partem dioecesis, et providisse necessitatibus et decreta executioni demandari curasse, quin imo scio incepisse a fundamentis ecclesiam cathedralem, et clerum auxisse ac plura alia pro bono dioecesis procurasse. Quae omnia constant ex communi fama et relatione.

[fol. 30v]

6. Cum ex communi fama constet bene administrasse suam dioecesim, iudico ea omnia fecisse, quae continentur in interrogatorio.

7. Ex communi fama pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando dedisse specimen, ac verbo et exemplo profuisse, cum etiam tempore juventutis, et etiam sequentibus annis cum esset Tyrnaviae canonicus talia virtutum specimina dedisset, prout adverti.

8. Non aliter possum asserere, nisi quod taliter se gesserit in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus ac bonis omnibus dictae ecclesiae Vaciensis cum ab omnibus habeatur tamquam speculum episcoporum.

9. Ex conversatione habita cum ipso et ex publica fama iudico ipsum tali doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Censeo illum esse dignum, qui transferatur ad ecclesiam Agriensem, ejusque translationem utilem et proficuum futuram esse propter ipsius zelum, prudentiam, morum integritatem ac doctrinam et propter prosapiae nobilitatem cum summis viris regni conjunctam ac personam ipsius in aula valde acceptam, quali persona potissimum indiget illa dioecesis, quae est tam ampla et haereticis repleta.

De Baptismo

T.: cop.

Exp.: Franciscus Jäger¹⁹⁷³, insignis collegiatae ecclesiae Poseniensis ad sanctum Martinum canonicus et ejusdem liberae regiaeque civitatis parochus
Dat.: Posonii, 20. Augusti 1745
Bapt.: Posonii, ecclesia collegiata sancti Martini, 4. Maii 1725, Emericus comes Eszterházy¹⁹⁷⁴ de Galantha
Nom.: Carolus Emericus Florianus Antonius Josephus Ignatius Xaverius
Par.: Franciscus comes Eszterházy de Galantha, perpetuus in Frakno, comitatus Borsodiensis¹⁹⁷⁵ supremus comes, generalis equitatus, S.r.M. actualis intimus et consilii regii locumtenentialis consiliarius et Sydonia comitissa Pálffy¹⁹⁷⁶
Patr.: Emericus cardinalis Csáky¹⁹⁷⁷ et Christina a Kollonich¹⁹⁷⁸ [*consors*] comitis Adami a Kollonich
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 473

De Confirmatione et ordinibus minoribus

T.: cop.
Exp.: Michael Ignatius Frivaisz¹⁹⁷⁹ episcopus Germanopolitanus, vicarius generalis
Dat.: Tyrnaviae, 20. Augusti 1745
Ord.: Adamus Majthényi¹⁹⁸⁰ liber baro Kesselőkö episcopus Esbonensis et suffraganeus Strigoniensis, in ecclesia parochiali sancti Michaelis archangelis Tyrnaviensis, 23. Decembris 1741
Nota: [...] confirmatum ac una ad primam tonsuram et quatuor minores ordines; Joseph Bajzath¹⁹⁸¹ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 473

De ordine Subdiaconatus

T.: cop.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni¹⁹⁸² vicarius generalis
Dat.: Romae, 3. Januarii 1747
Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis¹⁹⁸³ archiepiscopus Tarsensis, suffraganeus et vicesgerens, in Lateranensi basilica, 17. Decembris 1746
Nota: Gasparus archipresbyter Ori¹⁹⁸⁴ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 473

De ordine Diaconatus

T.: cop.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni¹⁹⁸⁵ vicarius generalis
Dat.: Romae, 2. Januarii 1748
Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis¹⁹⁸⁶ archiepiscopus Tarsensis, suffraganeus et vicesgerens, in Lateranensi basilica, 23. Decembris 1747

¹⁹⁷³ Jäger Ferenc pozsonyi kanonok (1741–1751). RIMELY, *Cap. Pos.*, 279.

¹⁹⁷⁴ Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök: 26)

¹⁹⁷⁵ Borsod vármegye.

¹⁹⁷⁶ Esterházy Ferenc gróf, a fraknoi ág ifjabb vagy grófi ágából, később főlovászmester (1731–1746), majd tárnokmester (1746–1754). Hitvese Pálffy Szidónia grófnő. FALLENBÜCHL, *Mo. fömél.*, 124; NAGY 4 (1858) 90; KÁLLAY ISTVÁN, *A vezető-elit családi kapcsolatai Maria Terézia korában*, Turul 65 (1992) 18–26, különösen 21.

¹⁹⁷⁷ Csáky Imre bíboros, (nagy)váradai püspök (1702–1710), majd kalocsa-bácsi érsek és nagyváradai adminisztrátor (1710/1714–1732).

¹⁹⁷⁸ Kollonich Ádám koronaőr hitvese, Czobor Krisztina grófnő. NAGY 6 (1860) 303, 306.

¹⁹⁷⁹ Frivaisz Ignác esztergomi segédpüspök: 14)

¹⁹⁸⁰ Majthényi Ádám esztergomi segédpüspök: 12)

¹⁹⁸¹ Bajzath József veszprémi püspök: 57)

¹⁹⁸² Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

¹⁹⁸³ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

¹⁹⁸⁴ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdizione*, 99.

¹⁹⁸⁵ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

¹⁹⁸⁶ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

Nota: Gasparus archipresbyter Ori¹⁹⁸⁷ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 473

De ordine Presbyteratus

T.: cop.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni¹⁹⁸⁸ vicarius generalis
Dat.: Romae, 4. Aprilis 1748
Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis¹⁹⁸⁹ archiepiscopus Tarsensis, suffraganeus et vicesgerens, in Lateranensi basilica, 30. Martii 1748
Nota: Gasparus archipresbyter Ori¹⁹⁹⁰ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 473

De doctoratu

Exp.: [nota notarii N.A.]
Grad.: dr. theol., suscepta in collegio Germanico-Hungarico Romae, 12. Junii 1748
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 149, fol. 724v

Praesentoriae (Vacien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 6. Novembris 1759
Vid.: Viennae, 14. Novembris 1759, Franciscus Josephus Dombay¹⁹⁹¹ S.c.r.a.M. secretarius aulicus, unaque ejusdem S.M. c.a.H. expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 473

Recommendatoriae (Vacien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 6. Novembris 1759
Vid.: Viennae, 14. Novembris 1759, Franciscus Josephus Dombay¹⁹⁹² S.c.r.a.M. secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 473

Professio fidei (Vacien.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 9. Novembris 1759
Test.: reverendus dominus Benedictus Salvatori et Carolus Marchese¹⁹⁹³
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 149, fol. 714–715

Nominatio (Agrien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Mária Terézia
Dat.: Viennae, 10. Octobris 1761
Not.: Nicolaus Pálffy¹⁹⁹⁴ cancellarius
Ladislaus Batta¹⁹⁹⁵ secretarius
Vid.: Viennae, 28. Octobris 1761, Michael Vass¹⁹⁹⁶ cancellariae regiae-aulicae Hungaricae expeditor

¹⁹⁸⁷ Gaspere Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

¹⁹⁸⁸ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

¹⁹⁸⁹ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

¹⁹⁹⁰ Gaspere Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

¹⁹⁹¹ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

¹⁹⁹² Uő.

¹⁹⁹³ Benedetto Ignazio Maria Salvadori [apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes] és Carlo Marchese.

¹⁹⁹⁴ Pálffy Miklós királyi kancellár (1758–1762), majd országbíró (1765–1773). FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 135.

¹⁹⁹⁵ Batta László titkár, magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

¹⁹⁹⁶ Vass Mihály magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. NAGY 12 (1865) 87.

Professio fidei (Agrien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 22. Octobris 1761

Test.: Hieronymus Salario auditor et Joannes Damiani ceremonarium praefectus¹⁹⁹⁷

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 150, fol. 22–23

34. Falkenstein Béla

97) 1730 Falkenstein Béla csanádi püspök (Adalbert von Falkenstein, bencés, *Csanadien.*, 1730–1739)

1. Joannes Henricus Souffrein, diversorum Imperii statuum et principum consiliarius et imperialis aulicus agens

[AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 382, f. 6r]

1. Cognovi ab anno duodecimo hujus saeculi reverendissimum patrem Adalbertum de Falckenstein designatum episcopum Csanadiensem, saepiusque cum eo conversatus sum tum Viennae, tum etiam Campidonae¹⁹⁹⁸ cujus est monasterii professus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus vel odiosus.

2. Familia fixum habet domicilium in dioecesi Constantiensi et in territorio Campidonensi¹⁹⁹⁹, quamobrem puto illum ibi esse natum.

3. Habetur communiter natus ex legitimo matrimonio, alioquin minime receptus fuisset ad professionem. Ejus vero familia antiquae nobilitatis est et catholica.

[fol. 6v]

4. Agit judicio meo annum quinquagesimum²⁰⁰⁰ sextum, idque etiam ex facie apparet.

5. Audivi illum promotum fuisse ad omnes sacros ordines in collegio Germanico Urbis, ac saepe egi eum celebrantem vidi.

6. Vidi etiam cum celebraret solemniter, viscesque mihi versatus in sacris et ecclesiasticis functionibus, frequens est in susceptione sacramentorum et devotus²⁰⁰¹, cum sciam illum quotidie²⁰⁰² sacram Missae sacrificium offerre.

7. Quantum ab externis actibus deprehendi potest, vixit semper non solum catholice, verum etiam ut decet religiosum, et in fidei puritate permansit.

8. Praeditus²⁰⁰³ apparet innocentia vitae et²⁰⁰⁴ moribus viro religioso dignis, et selectae est gravisque conversationis, quod affirmare possum ex longa consuetudine, quae mihi cum illo intercessit.

9. Ex legationibus, quas saepe obivit tum ad Imperatorem, tum ad electorem Magontinum²⁰⁰⁵, tum ad alios rebus ad monasterium attinentibus judicari potest eum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem. Idque ego etiam saepius deprehendi in conversationibus cum illo habitis.

10. Intellexi illum vacavisse sacrae theologiae in collegio Germanico; scio etiam dedisse operam juri canonico in universitate Salisburgensi²⁰⁰⁶, quin etiam cum vellet theses defendendas proponere, propositum effectu [fol. 7r] caruisse, quia praedicta universitas permittere voluit theses ipsas contra

¹⁹⁹⁷ Girolamo Salari általános ügyhallgató és Giovanni Damiani szertartó.

¹⁹⁹⁸ Kempten; javított szó.

¹⁹⁹⁹ Konstanz Egházmegeye, illetve a kempteni fejedelmi apátság területe.

²⁰⁰⁰ Javított szó.

²⁰⁰¹ Beszúrás: et devotus.

²⁰⁰² Javított szó.

²⁰⁰³ Előtte törlés.

²⁰⁰⁴ Utána törlés.

²⁰⁰⁵ Mainzi hercegérsek, választófejedelem.

²⁰⁰⁶ Salzburg.

proxim ibi introductam imprimi Campidonae²⁰⁰⁷, quamobrem puto illum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere.

11. Functus est longo tempore officio decani in monasterio Campidonensi²⁰⁰⁸, in²⁰⁰⁹ quo munere versatus est cum multa laude prudentiae et discretionis, nec non emolumento monasticae disciplinae, quam ibi florentem vidi. An vero se exercuit circa animarum curam, mihi nos constat.

12. Nec scio, nec audivi illum dedisse aliquod publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, quin potius honestate morum et²⁰¹⁰ professione regularis disciplinae exemplo fuit, nec laborat aliquo vitio corporis aut animi, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ob ejus doctrinam, gravitatem morum et zelum religionis censeo illum esse idoneum ad bene regendam ecclesiam Csanadiensem ac dignum, qui ad illam promoveatur, ejusque promotionem eidem ecclesiae utilem futuram esse.

2. Paulus Fridericus Eschen, celsissimi principis Campidonensis consiliarius aulicus

[fol. 7v]

1. Nosco a longo tempore reverendissimum patrem Adalbertum de Falckenstein professum ordinis Sancti Benedicti in monasterio Campidonensi²⁰¹¹, saepiusque²⁰¹² cum eo agere et conversari debui qua consiliarius abbatis et principis Campodunensis, cujus erat ille consilii praeses. Nulla mihi cum ipso conjunctio sanguinis, nimia familiaritas, vel odii aut inimicitiae causa.

2. Credo illum natum esse in dioecesi Constatiensi²⁰¹³, ubi familia constituta est.

3. Si non fuisset natus ex legitimo matrimonio, non fuisset ad professionem; caeterum familia, quae superest et quam novi, catholica est, et ex illustri et antiqua nobilitate.

[fol. 8r]

4. Non multum abest ab anno sexagesimo, quod etiam apparet ex ipsius aspectu.

5. Constitutus est a longo tempore in sacris ordinibus, et ego saepius ejus sacris interfui.

6. Versatissimus est in sacris et ecclesiasticis functionibus, quia eas peragere in praecipuis anni festis pertinet ad decanum monasterii, quod officium ille diu sustinuit. Devotus est praeterea et frequens in susceptione sacramentorum, cum nulla die omittat quin²⁰¹⁴ sacrum Missae sacrificium offerat²⁰¹⁵ vel ei²⁰¹⁶ interesit²⁰¹⁷.

7. Vixit semper non solum catholice, verum etiam ut decet religiosum, praesertim illum, qui caeteris praeest.

8. Quantum mihi constat et ex longa consuetudine advertere potui, praeditus est vitae innocentia bonisque moribus. Conversatur praeterea graviter et cum sui similibus, ideoque optima est apud omnes fama.

9. Saepius ego occasiones habui cognoscendi ejus prudentiam, gravitatem et in usu rerum praestantiam, cum erat ille praeses nostri consilii, atque eum talem esse probant etiam legationes saepius obitae ad varios principes in rebus monasterii.

10. Mihi non constat an insignitus sit aliquo gradu in jure canonico vel in sacra theologia, scio tamen [fol. 8v] quod dederit operam sacrae theologiae in collegio Germanico Urbis per tres saltem annos et juri canonico Salisburgi²⁰¹⁸ per duos, praetereaque cum erat praeses consilii²⁰¹⁹ Campoduni ego ipse saepius observavi illum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

²⁰⁰⁷ Kempten; javított szó.

²⁰⁰⁸ Kempten; javított szó.

²⁰⁰⁹ Utána törölt szó.

²⁰¹⁰ Utána törölve: religione.

²⁰¹¹ Beszúrás: in monasterio Campidonensi.

²⁰¹² Utána törlés.

²⁰¹³ Konstanzi Egyházmegye.

²⁰¹⁴ Beszúrt szó, törölt szó: vel.

²⁰¹⁵ Javított szó.

²⁰¹⁶ Beszúrt szó.

²⁰¹⁷ Javított szó, utána törölve: si non potest.

²⁰¹⁸ Salzburg.

²⁰¹⁹ Javított szó.

11. Nullam exercuit curam animarum, sed qua decanus rexit per longum tempus monasterium Campodonense²⁰²⁰ cum multo fructu regularis observantiae, cui ille semper institit, et quam etiam in aliis²⁰²¹ cum²⁰²² zelo semper promovit.

12. Nunquam²⁰²³ observavi illum aliquo²⁰²⁴ notatum fuisse aut²⁰²⁵ notori potuisse circa fidem, mores sive doctrinam, quin potius affirmare possum illum aliis exemplo fuisse ob morum gravitatem et honestatem ac observantiam regularis disciplinae; nec laborat aliquo vitio corporis aut animi, aliove canonico impedimento tenetur, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex iis, quae deposui, censeo illum idoneum esse ad bene regendam ecclesiam Csanadiensem et dignum, qui ad illam promoveatur, ejusque promotionem futuram utilem praedictae ecclesiae.

3. Marquardus Herrgott, ordinis sancti Benedicti ad sanctum Blasium professus et statuum Brisgovicorum (Brisgoicorum) apud aulam caesaream deputatus

[fol. 9r]

1. Nosco a decem circiter annis reverendissimum patrem Adalbertum de Falckenstein, ac saepius cum eo conversatus sum in monasterio Campidonensi, Friburgi et Viennae²⁰²⁶. Non sum ipsius consanguineus, nimium familiaris²⁰²⁷, inimicus aut aemulus.

2. Natus est Friburgi²⁰²⁸, quod scio, quia ego ipse in eo loco ortum duxi.

3. Novi ipsius parentes sacro foedere matrimonii conjunctos, catholicos et ex illustri familia, alioquin nec fuisset admissus ad professionem.

4. Est quinquagenario major.

5. Audivi fuisse promotum ad sacros ordines in collegio Germanico Urbis.

[fol. 9v]

6. Observavi cum sacras omnes functiones qua decanus Campidonae perageret, visusque est mihi in iis satis versatus; devotus est et frequens in susceptione sacramentorum, ut qui fere quotidie celebrare solet hic etiam Viennae.

7. Quantum ab externa professione colligi potest, vixit semper catholice, et in fidei puritate permansit.

8. Est praeditus innocentia vitae bonisque moribus ac viro religioso dignis, qua de causa apud omnes in praetio est.

9. Apparet ex conversatione vir gravis et prudens; quod autem re vera talis sit, ex eo colligi potest, quod longo tempore administravit qua decanus²⁰²⁹ a capitulo electus monasterium Campidonense, obivitque varias legationes ad Imperatorem.

10. Mihi non constat, an insignitus sit aliquo gradu in jure canonico vel in sacra theologia, scio tamen illum utriusque operam dedisse, sacrae scilicet theologiae in collegio Germanico per tres aut quatuor annos, juri vero canonico Salisburgi²⁰³⁰. Caeterum affirmare possum iudicio meo illum pollere doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Non scio illum alio munere functum fuisse quam decani in suo monasterio, quod officium ab abbate²⁰³¹ primum est et a quo totus²⁰³² inter[fol. 10r]nus ordo dependet; illud autem administravit cum multo fructu et incremento regularis disciplinae, quam multo cum zelo ab omnibus indistincte servari voluit, ut ego ipse adverti per integrum mensem, quo in eo monasterio mansi.

²⁰²⁰ Recte: Campodunense.

²⁰²¹ Törölt szavak következnek: non sim.

²⁰²² Beszúrt szó.

²⁰²³ Előtte törölve: Nullo. Utána beszúrás: observavi illum aliquo.

²⁰²⁴ Törölve utána: illum.

²⁰²⁵ Beszúrás, törölve: aut ego observavi.

²⁰²⁶ Kempten, Freiburg in Breisgau és Bécs.

²⁰²⁷ Beszúrás: nimium familiaris.

²⁰²⁸ Freiburg in Breisgau.

²⁰²⁹ Utána törölve: M.

²⁰³⁰ Salzburg.

²⁰³¹ Javított szó.

²⁰³² Javított szó.

12. Non constat mihi, quod dederit unquam aliquod publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam; nec laborat aliquo vitio corporis aut animi, aliove, quod sciam, canonico impedimento tenetur, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex dictis censeo illum idoneum esse ad obeundum munus episcopatus et dignum, qui ad illum promoveatur, ejusque promotionem futuram utilem ecclesiae Csanadiensi ea etiam de causa, quod stricto sanguinis vinculo junctus est cum domino mareschallo de Mercy²⁰³³, qua eam terrarum tractum gubernat.

Nominatio

T.: cop.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Viennae, 23. Octobris 1730

Not.: Adamus Acsády²⁰³⁴ episcopus Veszprimiensis, Petrus Végh²⁰³⁵

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 382

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 3. Decembris 1730

Test.: domini Thadaeus Raidegg et Antonius Rughi domestici²⁰³⁶

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 382

35. Forgách Pál

82) 1747 Forgách Pál (nagy)váradi püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, 1747–1757)

46) 1757 Forgách Pál váci püspök (*Vacien.*, 1757–1759)

1. Antonius Bellány canonicus ecclesiae collegiatae Poseniensis

[AAV Arch. *Concist., Processus Consist., 135, fol. 485r*]

1. A quadraginta annis nosco reverendum perillustrem dominum Paulum comitem Forgach praepositum collegiatae ecclesiae Poseniensis, cum essemus insimul in studiis Tyrnaviae et alibi. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affi[fol. 485v]nis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Nescio praecise in quo loco sit natus; credo tamen natum esse in castello Cetha in dioecesi Strigoniensi,²⁰³⁷ cum ejus parens ibi habuerit a potiori residentiam.

3. Publica fama est ipsum natum esse ex legitimo matrimonio ac nobilibus et catholicis parentibus, et melius constabit ex fide baptismali.

4. Agit annum quinquagesimum secundum, et hoc scio, quia vidi librum, ubi ejus parens posuit diem ejusdem nativitatis, videlicet quintam Junii.

5. Scio esse in sacris ordinibus constitutum, novi enim ipsum sacerdotem a viginti quatuor circiter annis; quia toties vidi ipsum celebrantem.

6. Scio ipsum esse in functionibus ecclesiasticis et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, et hoc scio, quia vidi toties ipsum celebrantem cum omni devotione.

²⁰³³ Claudius Florimund von Mercy (Claude Florimond de Mercy) gróf, tábornagy (Feldmarschall), a Temesi Bánság első kormányzója (1718–1733). WURZBACH 17 (1867) 386–391; NDB 17 (1994) 126–127.

²⁰³⁴ Acsády Ádám veszprémi püspök (itt mint királyi kancellár): 54)

²⁰³⁵ Végh Péter magyar udvari kancelláriai tisztviselő (itt mint titkár), később koronaügyész (1762–1765), személynök (1779–1789), tárnokmester (1789–1795), majd országbíró (1795–1802). FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 142.

²⁰³⁶ Thaddäus von Raidegg és Antonio Rughi, az apostoli nuncius familiárisai.

²⁰³⁷ Csejte vára az Esztergomi (Fő)egyházmezejében.

7. Cognovi illum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse; quinimo ipse plures sacerdotes ritus Graeci schismatici reduxit ad unionem catholicam, sustinendo etiam multos ex ipsis propriis expensis, cum esset vicarius generalis Varadinensis, et etiam in suis bonis posuit ludimagistros, qui instruerent pueros et puellas in rudimentis fidei, et in legendo et scribendo; et ista scio tam ex propria scientia, quam ex assertione parochorum.

8. Semper ipsum novi praeditum innocentia vitae bonisque mori[*fol. 486r*]bus, et scio esse bonae conversationis; et hoc scio, quia toties conversatus sum cum ipso.

9. Scio esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem; et hoc scio tam ex conversatione habita cum ipso, quam cum bene se gesserit in officio vicario generalis.

10. Audivi esse Romae ad doctoratum theologiae promotum,²⁰³⁸ et credo ea doctrina pollere, quae requiritur in episcopo ad hoc, ut possit alios docere, cum fuerit in seminario sancti Apollinaris Romae ad excollenda²⁰³⁹ studia, ut ab ipso audivi.

11. Scio ipsum esse canonicum et vicarium generalem Varadinensem, ubi bene se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, et est publica fama.

12. Nunquam audivi vel adverti dedisse scandalum circa fidem, mores vel doctrinam, vel aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo idoneum ad bene regendam ecclesiam Varadinensem praecipue cum bene noscat illam dioecesim et judico dignum, qui ad illam promoveatur, et pariter judico ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram fore, quia ipsum novi probissimae vitae et sufficientis doctrinae; et cum tam bene se gesserit cum esset tantum vicarius generalis, multo magis hoc aget cum ipsi tanquam episcopo erit commissa hujus ecclesiae directio.

2. Severinus Pregsfeldt OSPPE, sacerdos

[*fol. 488r*]

1. Ab anno decimo septimo hujus saeculi nosco reverendum perillustrem dominum Paulum comitem Forgach praepositum ecclesiae collegiatae Poseniensis occasione, qua insimul essemus in studiis Romae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum natum esse in Hungaria; sed hoc melius constabit ex²⁰⁴⁰ fide baptismatis.

3. Scio natum esse ex legitimo matrimonio atque ex nobilibus et catholicis parentibus; patrem enim ejus novi, qui post mortem uxoris factus fuit canonicus Strigoniensis et episcopus titularis; et hoc melius constabit ex ipsius fide baptismatis.

4. Audivi ex ipsius ore, agere quinquagesimum secundum annum.

5. Scio ipsum esse in sacro Presbyteratus ordine constitutum a viginti annis et ultra, quod audivi tam ab aliis, quam ab ipso, et hoc est notorium.

6. Suppono ipsum esse in functionibus ecclesiasticis et exercitio ordinum susceptorum versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum per tot annos fuerit canonicus et vicarius generalis Varadinensis, et cum in toto regno summo[*fol. 488v*]pere laudetur.

7. Scio eum semper catholice vixisse et fidei puritate permansisse, prout adverti in conversatione cum ipso habita ac etiam ex publica fama.

8. Scio ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae, et hoc scio tam a nostris religiosis, quam ab aliis ac etiam propria experientia in conversatione habita cum ipso.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, et hoc scio, cum ipse tanquam praepositus Poseniensis et vicarius generalis Varadinensis gubernaret dioecesim, et potissimum illius consilio uteretur illustrissimus et reverendissimus dominus episcopus.

10. Scio ipsum esse in sacra theologia laureatum Romae ab anno 1718, cum ego tunc temporis ibidem essem, et suppono tali doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere; cum toties conversatus fuerim cum ipso ac potuerim hoc advertere, et bene adimpleverit suum officium vicarii generalis.

²⁰³⁸ Eredeti kiemelés: Audivi esse Romae ad doctoratum theologiae promotum.

²⁰³⁹ Recte: excolenda.

²⁰⁴⁰ Ismétlés: ex ex.

11. Scio ipsum fuisse praepositum majorem Poseniensem, et minorem ac vicarium generalem Varadinensem, in quibus bene se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, prout ex publica fama audivi.

12. Nec vidi, nec audivi aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, vel aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Maxime idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Varadinensem et dignum, qui ad illam promoveatur, cum ipsummet capi[*fol. 489r*]tulum illum ab aula expetierit pro eorum episcopo, et censeo ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse, cum istam dioecesim bene noscat, dum per tot annos illam tanquam vicarius generalis administravit.

3. Martinus Streska OSPPE, ordinis sancti Pauli primi eremitaie prior conventus Elefantensis
[*AAV Arch. Conclista., Processus Conclista., 147, fol. 664r*]

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Paulum comitem Forgach episcopum Varadiensem a triginta circiter annis, cum sim natus in eodem oppido Cseitha.²⁰⁴¹ Non sum ipsius consanguineus, nec cognatus, nec affinis, nec nimis familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus ante decem annos suscepisse, cum plures religiosi mei ordinis fuerint praesentes consecratione et hoc mihi retulerunt.

3. Scio ipsum a decem annis promotum fuisse ad episcopatum Varadiensem, quod est in Hungaria omnibus notorium.

4. Scio ipsum assidue resedisse in sua ecclesia Magnovaradiensi, quia per plures annos habitavi in eadem civitate.

5. Scio ipsum diligenter ecclesiam et dioecesim visitasse partim per se ipsum, partim per suos archidiaconos, et opportune necessitatibus occurrisset et providisset, ejusque decreta et mandata quantum potuit executioni demandari curasse, ut potui advertere dum ibi pluribus annis manserim in eadem dioecesi.

6. Credo ipsum saepe solemniter celebrasse, scio tamen ipsum habuisse ordinationes, et sacramenta Confirmationis administrasse caeteraque pontificalia exercuisse, ut partim audivi et plura vidi.

7. Scio eum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse, quod in illa dioecesi omnibus est notorium.

8. Scio ipsum prudenter, et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis iurisdictionibus spiritualibus, et temporalibus juribus et bonis omnibus ecclesiae Varadiensis, ita ut debuerit sustinere [*fol. 664v*] etiam plures processus, quos feliciter terminavit in favorem ecclesiae, ita ut notabiliter aucto sint redditus ejusdem ecclesiae et eram praesens Varadini, quando ipse processum sustinuit.

9. Scio ipsum ex conversatione frequenti habita cum ipso ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, ita ut per ipsius zelum plurimi etiam schismatici sacerdotes ad unionem Romanae Ecclesiae redierint cum illa dioecesis non solum habeat populum ritus Latini, verum etiam ritus Graeci.

10. Certe et dignum et utilem iudico, qui ad ecclesiam Vaciensem transferatur, et censeo ejus translationem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse attento ipsius zelo doctrina, pietate et suavitate modi agendi, potissimum cum episcopi in regno Hungariae in spiritualibus et temporalibus habeant primas dignitates, quod bene scio, cum sim Hungarus et caleam leges patriae.

4. Crysostomus a Sancto Disma, a clericis regularibus, Scholarum Piarum collegii Nitriensis rector

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Paulum comitem Forgach episcopum Varadiensem a sex annis, cum saepius fuerim apud ipsum. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex fama publica constat mihi consecrationis munus suscepisse cum pluribus ex ordinis nostri religionis contulerit ordines sacros.

3. A decem annis circiter est episcopus Varadiensis, quod est notorium.

²⁰⁴¹ Csejte mezőváros.

4. Ut plurimum resedit in sua ecclesia Varadiensi excepto eo tempore quo valetudinis curandae causa, aut ad negotia regni tractanda debuit abesse a sua ecclesia, et hoc scio tam ex auditu, quam ex propria scientia.

5. Scio ipsum diligenter tam ecclesiam, quam dioecesim visitasse, et quantum potuit necessitatibus occurrisset et providisset, ejusque decreta et mandata debitae executioni demandari curasse, et hoc scio ex publica fama.

6. Audivi a nostris religiosis solemniter celebrasse, ordinationes habuisse et sacramentum Confirmationis administrasse caeteraque pontificalia exercuisse.

7. Scio eum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando dedisse specimen, quod verbo et exemplo profuisse, ita ut pro suis [fol. 665v] virtutibus possit dici speculum episcoporum, quae omnia deprehendi ex frequenti habita cum ipso conversatione.

8. Scio ipsum prudenter defendisse et conservasse jurisdictiones spiritualem et temporalem suae ecclesiae sustinendo etiam processus in diversis regni Hungariae tribunalibus contra impetitorem seu fiscum, quos processus evincit, ut ipsemet mihi narravit et etiam est publicum.

9. Judico ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, quod bene potui advertere in pluribus conversationis habitis ac agitatis quaestionibus tam mecum, quam cum aliis, cum essem praesens.

10. Dignissimum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Vaciensem et censeo ejus translationem eidem ecclesiae Vaciensi utilem et proficuum futuram esse, cum stante ipsius zelo et prudentia possit multum prodesse populo ipsius dioecesis cum ipse caleat linguam Hungaricam, Sclavonicam et Germanicam, quae linguae sunt necessariae in illa dioecesi, cum sit populus mixtus illarum linguarum.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Frater Aegidius Hoffmann²⁰⁴² ordinis minoris sancti patris Francisci seraphici provinciae Hungariae Sanctissimi Salvatoris alumnus ac p.t. loci capellanus, in absentia admodum reverendi domini Josephi Maykovics²⁰⁴³ oppidi Cseitha pro tunc plebani

Dat.: Cseitha²⁰⁴⁴, 2. Julii 1747

Bapt.: 1696 natus, 5. Junii 1696 baptizatus

Nom.: Paulus

Par.: comites Paulus Forgach de Gyemes et Emerentiana de Reva²⁰⁴⁵

Patr.: Georgius Szlepiczka oeconomus xenodochii Cseithensis cum consorte sua Marianna²⁰⁴⁶

Vid.: [vid. orig.] Tyrnaviae, 3. Julii 1747, Stephanus Nedeczky²⁰⁴⁷ generalis vicarius capitularis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 432²⁰⁴⁸

De Baptismo (bis)

T.: orig.

Exp.: Ladislaus Pyber²⁰⁴⁹ de Gyirkin electus episcopus Almisiensis, vicarius generalis Strigonensis

Dat.: Tyrnaviae, 13. Augusti 1717

Bapt.: 5. Julii 1696 baptizans

Not.: Jacobus Rauscher²⁰⁵⁰ notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 432

De ordinibus minoribus

²⁰⁴² Hoffmann Egyed OFM csejtei káplán.

²⁰⁴³ Matzkovics József csejtei plébános (1741–1750). NÉMETHY, 58.

²⁰⁴⁴ Csejte (Čachtice).

²⁰⁴⁵ Forgách Ferenc gróf (1677–1746) és Révay Emerenciána grófnő. NAGY 4 (1858) 214–215.

²⁰⁴⁶ Szlepiczka György, a csejtej aggház vagyongazdálkodója és felesége Marianna.

²⁰⁴⁷ Nedeczky István esztergomi kanonok (1733–1754), káptalani helynök. KOLLÁNYI, 345.

²⁰⁴⁸ Cop. Vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 135, fol. 492v–493r. Hitelesítette: Nagyszombat, 1747. július 3., Nedeczky István esztergomi kanonok, káptalani helynök. Vö. KOLLÁNYI, 345.

²⁰⁴⁹ Pyber László esztergomi kanonok (1679–1719). KOLLÁNYI, 299–300.

²⁰⁵⁰ Rauscher Jakab jegyző, később esztergomi kanonok (1719–1741). KOLLÁNYI, 335.

T.: orig.
Exp.: Joannes Dominicus cardinalis Paraccianus²⁰⁵¹ vicarius generalis
Dat.: Romae, 31 Januarii 1718
Ord.: Thomas Cervinus²⁰⁵² episcopus Heracleae et vicesgerens, Romae, in Sacrosancta Basilica Lateranensis, 18. Decembris 1717 et in capella suae habitationis 9. Januarii 1718, ad primam clericalem tonsuram, Ostiariatum, Lectoratum, Exorcistatum et Acolythatum²⁰⁵³ minores ordines praeviis exercitiis spiritualibus
Not.: Thomas Cervinus episcopus Heracleae vicesgerens, Nicolaus Antonius canonicus Cuggio²⁰⁵⁴ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 432

De ordinibus Subdiaconatus, Diaconatus et Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Georgius Ghyllany²⁰⁵⁵ de Lazy episcopus Tinniniensis
Dat.: Tynaviae, 8. Septembris 1720
Ord.: [*Idem*], Tyrnaviae in cathedrali ecclesia sancto Nicolao episcopo et confessori, 11 Junii 1718 ad titulum almae dioecesis Strigoniensis ad sacros Subdiaconatus; 3. Junii 1719 ad Diaconatus; 25. Maii 1720 ad Presbyteratus ordines
Not.: Tandem post haec anno et die [...] in abbatem monasterii ordinis sancti Benedicti de Rákony dioecesis Strigoniensis benediximus et infulatum reddidimus.
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 432

De studiis

T.: orig.
Exp.: Josephus Henricus Braitenbücher²⁰⁵⁶ vicarius generalis Viennensis, universitatis cancellarius
Dat.: Viennae, 19. Julii 1715
Not.: [...] licentiam simul ac doctoratum [...] in eodem studio philosophico [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 432

De doctoratu

T.: cop.
Exp.: Gregorius Selleri²⁰⁵⁷ OP, sacri palazzi apostolici magister
Dat.: Romae in archigymnasio publico regionis sancti Eustachii Romana Sapiencia nuncupato, 9. Aprilis 1718
Grad.: dr. phil. et theol.
Not.: [...] ad doctoratus gradum in sacrae theologiae et philosophiae facultate promoveri [...] [*további nevek, akik részt vettek a vizsgáztatási folyamaton*]
Vid.: Romae, 9. Aprilis 1718, reverendus Dominicus Roncallius²⁰⁵⁸ sacri collegii reverendorum patrum theologorum almae Urbis secretarius
Class.: AAV Arch. Concl., Processus Consist., 135, fol. 495–496v, 499r

Praesentoriae (Varadinen./Magnovaradinen.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia

²⁰⁵¹ Giandomenico Paracciani bíboros (1706–1721), római általános helynök (bíboros vikárius, 1717-től).

²⁰⁵² Tommaso Cervini, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1717–1721). DEL RE, 64–65.

²⁰⁵³ A szövegben: Accolythatum.

²⁰⁵⁴ Nicolò Antonio Cuggio, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

²⁰⁵⁵ Ghillány György esztergomi segédpüspök: 7)

²⁰⁵⁶ Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédpüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

²⁰⁵⁷ Gregorio Selleri OP, az Apostoli Palota magisztere (1711–1728), később bíboros (1726/1728–1729). DBI 91 (2018) Treccani (2024. április 4.)

²⁰⁵⁸ Domenico Roncalli, a római teológusok kollégiumának titkára.

Dat.: Viennae, 31. Maii 1747
Vid.: Viennae, 13. Julii 1747, Franciscus Josephus Dombay²⁰⁵⁹ praelibatae cancellariae expeditor ac simul concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 432

Recommendatoriae (Varadinen./Magnovaradinen.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 31. Maii 1747
Vid.: Viennae, 13. Julii 1747, Franciscus Josephus Dombay²⁰⁶⁰ praelibatae cancellariae expeditor ac simul concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 432

De vita et moribus (Varadinen./Magnovaradinen.)

T.: orig.
Exp.: comes Nicolaus Csáky²⁰⁶¹ episcopus Varadinensis nominatus archiepiscopus Colocensis (et Bachiensis)
Dat.: Viennae, 8. Julii 1747
Not.: Nos Nicolaus e comitibus Csáky de Keresztszegh perpetuus terrae Scepusiensis, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Varadinensis et electus archiepiscopus Colocensis, inclitorum comituum Bihariensis et Scepusiensis perpetuus supremus comes, sacratissimae caesareo-regiae Majestatis consiliarius actualis intimus. Damus pro memoria significantes, quibus expedit universis, quod nos ab illustrissimo ac reverendissimo domino Paulo comite Forgács de Ghymes praeposito Poseniensi, cathedralis ecclesiae nostrae Varadinensis lectore et canonico ac nominato episcopo Váradiensi honorifice requisiti, quatenus super vitae transactae ratione, qua ejusdem per prius concanonicus et in praesentiarum per decursum decennii ejusdem praelatus ordinarius, testimoniales fide dignas alargiremur. Cujus justae petitioni gratanter annuentes testamur et fidem facimus, eundem praementionatum dominum comitem intra decursum viginti quatuor annorum canonicatus sui, sub quatuor suorum ordinariorum, utpote: eminentissimi condam domini cardinalis comitis Emerici Csáky²⁰⁶², dein illustrissimorum dominorum Stephani liberis baronis Lusinszky²⁰⁶³ de Reglicze ac Joannis Okolicsány²⁰⁶⁴ praedecessorum nostrorum piae memoriae episcoporum Varadinensium et nostro regimine, ea vitae, integritate, morum suavitate, pietatis item ac zeli apostolici studio fuisse, et tum binis sedibus vacantibus vicarius capitularis prae caeteris omnibus eligi meruit, sub nostro autem regimine officialem et vicarium generalem ea sui commendatione et zelo apostolico se gessisse, ut omnium animos in sui amorem, aestimationem et reverentiam rapuerit, sollicitudinisque nostrae pastoralis ex aequo particeps fuerit. In cujus rei majus robur et firmitatem praesentes ei testimoniales nostras propria manus subscriptione et sigilli minoris authentici oppressione roboratas dedimus.
Comes Nicolaus Csáky episcopus Varadinensis, nominatus archiepiscopus Colocensis m.p.
Ad mandatum alte titulatae Suae Excellentiae proprium
Stephanus Fogarasy²⁰⁶⁵ secretarius m.p.
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 432

Professio fidei (Varadinen./Magnovaradinen.)

T.: orig.

²⁰⁵⁹ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

²⁰⁶⁰ Uő.

²⁰⁶¹ Csáky Miklós (nagy)váradi püspök: 81)

²⁰⁶² Csáky Imre bíboros, (nagy)váradi püspök (1702–1710), majd kalocsa-bácsi érsek és nagyváradi adminisztrátor (1710/1714–1732).

²⁰⁶³ Luzsénszky István László (nagy)váradi püspök: 79)

²⁰⁶⁴ Okolicsányi János (nagy)váradi püspök: 80)

²⁰⁶⁵ Fogarassy István titkár.

Exp.: Nicolaus comes Csáky²⁰⁶⁶ delegatus
Dat.: [Viennae], 4. Julii 1747
Test.: Georgius Gyöngyössy²⁰⁶⁷ abbas sancti Jacobi de Silisio, cathedralis ecclesiae Varadiensis canonicus et Josephus Kiss²⁰⁶⁸ metropolitanae ecclesiae Colocensis custos et canonicus
Not.: Michael Vass²⁰⁶⁹ regia cancellariae Hungarico Aulicae publicus juratus notarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 135, fol. 497–498

Iuramentum fidelitatis (Varadinen./Magnovaradinen.)

T.: orig.
Exp.: Sigismundus cardinalis de Kollonitz²⁰⁷⁰
Dat.: Viennae Austriae ex residentia archiepiscopali, 14. Ianuarii 1748
Test.: Ferdinandus comes ab Halleweil²⁰⁷¹ episcopus Neostadiensis et Franciscus comes Zichy²⁰⁷² episcopus Jaurinensis
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 135, fol. 490–491

Praesentoriae (Vacien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 26. Aprilis 1757
Vid.: Viennae, 14. Maii 1757, Franciscus Josephus Dombay²⁰⁷³ S.c.r.M. c.a.H. expeditor simulque actorum concipista
Class.: ASV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 466

Recommendoriae (Vacien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 26. Aprilis 1757
Vid.: Viennae, 14. Maii 1757, Franciscus Josephus Dombay²⁰⁷⁴ S.c.r.M. c.a.H. expeditor simulque actorum concipista
Class.: ASV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 466

Professio fidei (Vacien.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 16 Maii 1757
Test.: domini Nicolaus Martinetz et Alojsius Farina, nuntii apostolici primus caeremoniarus, alter domus praefectis²⁰⁷⁵
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 147, fol. 657–658

36. Frivaisz Mihály Ignác

14) 1744 Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök (*Germanopolitan.*, 1744–1748)

²⁰⁶⁶ Csáky Miklós (nagy)váradi püspök: 81)

²⁰⁶⁷ Gyöngyösy György Szent Jakabról nevezett zselici (vagyis zselicszentjakabi, mai nevén kaposszentjakabi) apát, váradi kanonok (1735–1760). BUNYITAY VINCE – MÁLNÁSI ÖDÖN, *A váradi püspökség a száműzetés és az újraalapítás korában* (A váradi püspökség története alapításától a jelenkorig 4.), Debrecen 1935, 359–362.

²⁰⁶⁸ Kiss József kalocsai kanonok (1738–1776). LAKATOS, 135.

²⁰⁶⁹ Vass Mihály magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. NAGY 12 (1865) 87.

²⁰⁷⁰ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

²⁰⁷¹ Ferdinand von Halleweil bécsújhelyi püspök (1741–1773).

²⁰⁷² Zichy Ferenc győri püspök: 31)

²⁰⁷³ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

²⁰⁷⁴ Uő.

²⁰⁷⁵ Nicola Martinez szertartó és Luigi Farina háznagy.

1. Franciscus Fáy, domini equitis Gabrielis filius, ex Regno Hungarico clericus in minoribus constitutus (ex Hungaria clericus)

[AAV Arch. Conclis., Processus Conclis., 131, fol. 259v]

1. A duodecim fere annis cognosco reverendissimum dominum abbatem Michaellem Ignatium Friwaisz²⁰⁷⁶ vicarium generalem Strigoniensem, quia ex eo tempore in ea civitate eram, ubi eum cognovi prius parochum sancti Jacobi Leucioviensis²⁰⁷⁷, inde praepositum et vicarium, et pluries cum ipso sub alloquutus²⁰⁷⁸; nec sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimis familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum natum esse Posonii dioecesis Strigoniensis ex fide baptismatis, quam prae manibus habui.

3. Ex ipsa deduco natum quoque ex legitimo matrimonio, ex honestis catholicisque parentibus, licet aliquem ipsorum non cognoscam.

4. Ob eandem rationem assero aetatem ipsius ascendere ad secundum supra sexagesimum annum.

5. Novi illum semper in sacro Presbyteratus ordine constitutum, et saepius vidi illum Missam celebrantem.

6. Scio etiam ipsum esse in sacris functionibus versatum, quia audivi in hoc Hungarico collegio eum ecclesiasticis caeremoniis praefectum esse et in susceptione sacramentorum frequentem.

[fol. 260r]

7. Novi illum semper catholice vixisse et in fidei puritate cum aedificatione omnium permansisse.

8. Ex conversatione secum habita testor etiam praeditum esse innocentia vitae, optimis moribus, et bonae conversationis et famae esse.

9. Ac insuper multa gravitate, prudentia et rerum experientia esse ornatum, quapropter habitus est ad quodcumque ecclesiasticum munus ac opus explendum.

10. Licet ignorem, an sit lauream doctoralem adeptus et in qua universitate, attamen ex muneribus merito ipsi collatis et ex quodam liberulo de controversiis ab eo in lucem edito, in quo titulus sacrae theologiae doctoris expressus legitur, deduco hunc gradum obtinuisse; et insuper dico pollere ea doctrina, quae requiritur in episcopo ad hoc, ut possit alios docere.

11. Fuit parochus ecclesiae sancti Jacobi Leucioviensis²⁰⁷⁹ dioecesis Strigoniensis, abbas Beatae Mariae Virginis de Curru, et ad primis est praepositus major metropolitanae Strigoniensis, et in eadem civitate vicarius in spiritualibus generalis, in quibus officiis zelo, prudentia, scientia et communi applausa se contulit.

12. Nunquam audivi illum circa fidem, mores sive doctrinam scandalum aliquod dedisse, neque aliquo vitio corporis vel animi, alioque canonico impedimento teneri, quominus possit ad ecclesiam titularem promoveri.

13. Judico ipsum dignum esse decorandum titulo ecclesiae Germanopolitani in partibus infidelium, ad quam ex benignitate Sanctitatis Suae electus fuit, ut peragendo pontificalia in [fol. 260v] civitate et dioecesi Strigoniensis auxilio esse possit praedictae ecclesiae archiepiscopo, qui ad illa exercenda et a gravi ejus aetate et ab aliis justis causis impeditus est, et existimo quod ex optimis suis qualitibus et ex redditibus praepositurae, quam obtinet, ad summam scutorum mille ascendentibus, omni commendabili honorificentia episcopalem dignitatem sibi collatam substinere²⁰⁸⁰ valeat.

2. Theodorus Maleter, Johannes [sic!] Felicis filius, clericus beneficatus oppidi Roschini Strigoniensis dioecesis

[fol. 260v]

1. Cognosco reverendissimum dominum Michaellem Ignatium Friwaisz²⁰⁸¹ vicarium generalem Strigoniensem pluribus abhinc annis, ex eo quia sim sim ex eadem dioecesi, frequentem habui

²⁰⁷⁶ Processus Datariae: Frivaisz.

²⁰⁷⁷ Lócse.

²⁰⁷⁸ Recte: allocutus.

²⁰⁷⁹ Leucioviensis – az első i javított.

²⁰⁸⁰ Recte: sustinere.

²⁰⁸¹ Processus Datariae: Frivaisz.

occasionem secum alloquendi; nec propterea sum ejus consanguineus, cognatus, affinis, valde familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Ex fide baptismi, quam vidi, attestor eum natum esse Posonii dioecesis Strigoniensis, ut evidenter apparet.

3. Scio etiam ipsum natum esse ex legitimo thalamo seu matrimonio, ex catholicis honestisque parentibus, et cognosco ejus germanum fratrem, qui adhuc vivit, e quo sicut et ab aliis pro legitimo et naturali fratre reputatur.

4. Praefatus dominus Michael Ignatius est sexagenario major, [fol. 263r] ut colligitur ex praedicta fide baptismi, quam vidi.

5. Ab anno 1706 fuit caractere sacerdotali insignitus in cappella superiori patrum Congregationis Missionis apud montem Citatorium, ut apparet ex authentico documento ordinationis, quod pariter vidi.

6. Ex tempore, quo inter dignitates metropolitanae ecclesiae Strigoniensis fuit cooptatus, deduci rectissime potest eum in sacris ecclesiasticis functionibus esse versatum, nec non pium, devotum et in susceptione sacramentorum frequentem.

7. Ex conversatione et colloquiis cum ipso habitis optime potui advertere, quod semper catholice vixerit et in fidei puritate permanserit.

8. Ac insuper quod praeditus sit innocentia vitae et bonis moribus, quodque sit irreprehensibilis conversationis et famae; et impune asserere possum, quod sit exemplaris ecclesiasticus.

9. Ex quo nullam prorsus in illo adverterim levitatem, quinimo quod sit in suis moribus compositus; assero²⁰⁸² ipsum esse virum gravem, prudentem et in ecclesiasticis agendis negotiis praestantem.

10. Mihi constat ex quodam liberculo de controversiis, quem apud me retineo, eum esse sacrae theologiae doctorem, ut in eo evidenter apparet, et ex vicariatus generalis officio, quo adhuc fungitur, recte conjicio hujusmodi gradum consequutum²⁰⁸³ eum esse; sed nescio, in qua universitate, et ulterius ex eo quia audivi in hoc nostro Hungarico collegio [fol. 263v] pluries expositas theses tam philosophicas, quam theologicas strenue ac laudabiliter defendisse, testificari possum ipsum eam possidere doctrinam, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere et instruere.

11. Scio eum in ecclesia sancti Jacobi Leucioviensis²⁰⁸⁴ dioecesis Strigoniensis a duodecim annis circiter exercuisse curam animarum ac abbatem Beatae Mariae Virginis de Curru extitisse; et ad praesens est vicarius generalis et praepositura metropolitanae ecclesiae Strigoniensis supradictae pacifice gaudet, quibus in certis pietate, prudentia, integritate ac omnium voluptate se exercuit.

12. A tempore, quo ipsum nosco, nec egomet adverti, nec ab aliis audivi, quod publicum aliquando scandalum dederit circa fidem, mores sive doctrinam, neque apparet, nec similiter ab aliis audivi, quod aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quominus possit ad episcopalem ecclesiam titularem Germanopolitanam partibus infidelium promoveri.

13. Cum archiepiscopus Strigoniensis ob ejus gravem aetatem et adversam valetudinem per seipsum pontificalia exercere nequeat; proptereaque episcopo auxiliari egeat, ut hujusmodi officium tam in civitate, quam in dioecesi cum ejus consensu persolvat; Sanctitas Sua ad hoc titulo praedictae ecclesiae in partibus infidelium praefatum dominum Michaellem Ignatium Friwaisz²⁰⁸⁵ decoravit, quam ex meo sensu et ex optimis ejus suprarrelatis qualitatibus, necnon [fol. 264r] ex proventu scutorum mille praepositurae, qua potitur, dignum vere existimo tali honore et ea qua par est decentia, spero in episcopali dignitate splendide se habiturum, et ejus ministerium utile et proficuum ipsi archiepiscopali ecclesiae futurum fore.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Georgius Josephus Ugriny²⁰⁸⁶ curatus Ungarico-Sclavonicus Posonii

Dat.: Posonii, 19. Septembris 1704

²⁰⁸² következő szó törölt: quod.

²⁰⁸³ Recte: consecutum.

²⁰⁸⁴ Lőcse.

²⁰⁸⁵ Processus Datariae: Frivaisz.

²⁰⁸⁶ Ugriny György József pozsonyi magyar-szlovák lelkész.

Bapt.: in ecclesia parochiali sancto Martino dicata Posonii, 16. Septembris 1682 natus et baptizatus
Par.: generosus dominus Stephanus Friwaisz, camerae Hungaricae et eorum cancellista et Catharina consors ejusdem²⁰⁸⁷
Patr.: dominus Georgius Horvath camerae Ungaricae et consiliarius cum illustrissima domicella Maria Anna ab Erdőd; Joannes Horváth, canonicus Jaurinensis, abbas B.M.V. de Madocsa cum Anna Susanna Fronkiana nata Ruthkaiana²⁰⁸⁸
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 121, fol. 21

De Confirmatione e de ordinis minoribus

T.: orig.
Exp.: Josephus Henricus Jacobus Braitenbücher²⁰⁸⁹ episcopus Antigoniensis, vicarius generalis Viennensis
Dat.: Viennae, 19. Novembris 1743
Ord.: Ernestus²⁰⁹⁰ episcopus Viennensis, [*ibidem*], in capella residentiae episcopalis, 17. Decembris 1701
Not.: [...] praeve collato sacrae Confirmationis sacramento [...] Joannes Leopoldus nobilis de Freyenberg²⁰⁹¹ UID, consiliarius et notarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 121, fol. 22

De ordinibus

T.: orig.
Exp.: Gaspar cardinalis Carpineus²⁰⁹² vicarius generalis
Dat.: Romae, 7. Januarii 1707
Ord.: Dominicus de Zaulis²⁰⁹³ episcopus Verulanus, vicesgerens (subdiaconatus, et diaconatus): Romae, in capella superiori patrum Congregationis Missionis apud montem Citatorium, 10. Januarii 1706 et 20. Junii 1706; Joannes Franciscus de Nicolais²⁰⁹⁴ episcopus Beritensis (presbyteratus): in capella superiori collegii Germanici, 24. Octobris 1706
Not.: Dominicus²⁰⁹⁵ episcopus Verulanus, vicesgerens; Nicolaus Antonius Cuggio²⁰⁹⁶ secretarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 121, fol. 23

De vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Frater Emericus²⁰⁹⁷ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Posonii, 27. Novembris 1743
Not.: Georgius Klimo²⁰⁹⁸ ecclesiae metropolitanae Strigoniensis et Suae Celsitudinis a latere canonicus
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 121, fol. 25

²⁰⁸⁷ Friwaisz István magyar udvari kamarai írnok és hitvese, Katalin.

²⁰⁸⁸ Horváth György magyar udvari kamarai tanácsos és Erdődy Mária Anna; Horváth János győri kanonok (1732–1746) és Fronkó (?), született Ruttkay Anna Zsuzsanna. Vö. t.k. BEDY, 462; NAGY 9 (1862) 83–832, KEMPELEN 4 (1912) 200.

²⁰⁸⁹ Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédpüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

²⁰⁹⁰ Ernst Trautson bécsi hercegpüspök (1685–1702).

²⁰⁹¹ Johannes Leopold von Freyenberg konzisztórium tanácsos és jegyző.

²⁰⁹² Gaspere Carpegna bíboros (1670–1714), római általános helynök (bíboros vikárius, 1671-től). DBI 20 (1977) 589–591.

²⁰⁹³ Domenico de Zaoli, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1701–1712). DEL RE, 63.

²⁰⁹⁴ Giovanni Francesco Nicolai OFM címzetes püspök, majd érsek, Csangsa (Kína) apostoli vikáriusa (1696–1737).

²⁰⁹⁵ Domenico de Zaoli vicesgerens. DEL RE, 63.

²⁰⁹⁶ Nicolò Antonio Cuggiò, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). Vö.

Della giurisdittione, i.m.

²⁰⁹⁷ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

²⁰⁹⁸ Klimo György pécsi püspök: 39)

37. Gallyuff József

105) 1772 Gallyuff József zágrábi püspök (Josip Galjuf, *Zagrabiens.*, 1772–1786)

1. Ladislaus Bisztriczey (Bisztriczey) S.c.r.a.M. consiliarius (consiliarius aulicus) et ad cancellariam regiam aulicam secretarius et registrator (secretarius ac una registrator)

[*AAV Arch. Concist., Processus Consist., 163, fol. 332v*]

1. Nosco illum jam ab anno millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, quo tempore ipse Roma redivit. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, non inimicus, non aemulus, non odiosus.

2. Scio ipsum natum esse in dioecesi Zagrabiensi, in loco Tuhel²⁰⁹⁹ districtus Zagrabiensis; idque scio tum ex ipsius baptismalibus, tum ex constanti auditu.

3. Ex iisdem baptismalibus scio eum natum esse ex legitimo matrimonio nobilibus catholicisque parentibus.

4. Ex dictis baptismalibus scio eundem natum esse anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo, die vigesima secunda Januarii.

[*fol. 333r*]

5. Ex attestato generalis vicarii et capitularis Zagrabiensis ea sede vacante, mihi constat eundem promotum fuisse ad Presbyteratus ordinem die quinta decima Augusti anno millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, cum praevis suscepisset ordines Subdiaconatus et Diaconatus, primum quidem Romae, secundum vero Zagrabiae.

6. Mihi constat ex auditu illum fuisse primum post susceptos ordines capellanum, deinde parochum, postmodum canonicum et successive abbatem infulatum sanctae Helenae, archidiaconum, lectorem ac tandem praepositum majorem. Sacra celebrantem vidi frequentius; pium vero et devotum fuisse, attentis tot promotionibus, fuisse praesumo, praesertim cum nihil in contrarium audiverim.

7. Cum Sua Majestas augustissima Imperatrix regina eum judicem tabulae judicariae bannalis ante quindecim circiter annos constituerit, eoque contenta fuerit praesumo, eum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem.

8. Respondeo uti ad articulum sextum et addo, quod in nativa ipsius provincia Haeretici nec admittantur, nec tolerantur, quod scio ex legibus patrii et ex positiva scientia.

9. Ex ipsius consuetudine et ex constanti fama scio eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus optimaque opinione pollere.

10. Ex diplomate ipsius doctoratus a me perlecto scio eum tam in jure canonico, quam in sacra theologia summa cum laude versatum. Quod vero etiam post doctoratum in earundem scientiarum exercitio bene se gesserit, constat ex tot dignitatibus ab ipso successive imperatis; quapropter judico ipsum doctrina episcopo necessaria, qua alios docere queat pollere.

11. Repeto quod jam respondi ad articulum sextum. Addo me, ipsum quandoque concionantem audivisse, magno zelo, venustate et facundia.

12. Non modo non audivi, ipsum unquam dedisse publicum aliquod scandalum circa fidem, mores, doctrinam, sed de eo semper praeclara circa haec omnia praedicari intellexi. Mihi non constat eum ullo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad episcopatum promoveri queat.

[*fol. 333v*]

13. Ex hactenus a me dictis eum dignissimum existimo, qui ad ecclesiam Zagrabiensem promoveatur, et etiam ex aliis omnigenis ejusdem virtutibus et fama, et ipsius amicorum sermone celebratis censeo ipsius promotionem eidem ecclesiae perutilem fore.

2. Josephus Taisperger canonicus cathedralis ecclesiae Zagrabiensis, collegii Croatici Viennensis (Viennae fundati) rector, protonotarius apostolicus

[*fol. 335r*]

²⁰⁹⁹ Tuhelj.

1. Nosco ab annis novemdecim reverendissimum dominum Josephum Gallyuff nominatum episcopum Zagrabiensem. Non sum ipsius cosanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio illum natum esse in Croatia, in loco Thuel²¹⁰⁰ vocato, ex notorietate publica et baptismalibus, quae in copia authentica productae fuerunt.

3. Ex eisdem causis scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio atque nobilibus catholicisque parentibus.

4. Est aetatis annorum quinquaginta; nam vigore baptismalium natus est anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo, die vigesima secunda Januarii.

5. Est itidem in sacris ordinibus, inclusive ad presbyteratum constitutus; nam anno millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, postquam Roma e collegio sancti Apollinaris qua subdiaconus redivisset, eodem anno, mense vero Augusti, die decima diaconatum et decima quinta presbyteratum suscepit, uti perhibet testimonium vicarii capitularis Zagrabiensis, quod legi.

6. Scio illum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum; nam non semel haec peragentem et suscipientem vidi.

[fol. 335v]

7. Scio eum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem; nam in utraque republica principalia munia obivit, uti in capitulo Zagrabiensi primas dignitates lectoris ac praepositi majoris, in civilibus vero officium assessoris tabulae bannalis in regno Croatiae eminentis et primi iudici cum publica approbatione sustinuit.

8. Vidi ex conversatione frequentiori eundem catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

9. Testor eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus; esse itidem bonae conversationis et famae; nam ut unius capituli commembrum, ejus vitae rationem facile observavi.

10. Insignitus est gradu theologico Romae, uti perhibet diploma in exemplari productum. Porro quod doctrinam dotesque in episcopo requisitas possideat, publica dedit inditia mox praedicta officia obeundo.

11. Scio eum fuisse parochum in loco Dombra²¹⁰¹ vocato et functum esse munere archidiaconi Bexin²¹⁰² appellati, ubi tam quoad doctrinam dotesque in episcopo requisitas, nimirum prudentiam, integritatem et mores ita se gessit, ut meruerit ad altiora promoveri, ut res ipsa docet.

12. Quamvis cum eodem pluribus annis in eadem civitate et loco vixerim, nullum tamen ab ipso aut scandalum circa fidem, mores et doctrinam datum esse, aut aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad ecclesiam Zagrabiensem promoveri valeat, vel vidi vel audivi.

13. Eum omnino dignum ac idoneum esse ad regendam ecclesiam Zagrabiensem, utilemque futurum existimo; nam scio communem cleri populiue Croatiae vocem esse, qui eundem suspirant habere pastorem.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Petrus Susich²¹⁰³ parochus

Dat.: Thuhelii²¹⁰⁴, 4. Maii 1772

Bapt.: in parochiali ecclesia B.V.M. in Coelos Assumptae Thuheliensi, 22. Januarii 1772

Par.: generosus dominus Adamus Gallyuff et domina Barbara Branjug²¹⁰⁵

Patr.: dominus Nicolaus Raffay et domina Helena Sztipe²¹⁰⁶

Vid.: Viennae, 25. Junii 1772, Ladislaus Bisztriczey²¹⁰⁷ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator

²¹⁰⁰ Eredeti kiemelés: Thuel. Tuhelj.

²¹⁰¹ Eredeti kiemelés: Dombró.

²¹⁰² Eredeti kiemelés: Bexin. Besenyő.

²¹⁰³ Susich Péter (Petar Sušić) tuhelji plébános. Vö. KEMPELEN 9 (1915) 474.

²¹⁰⁴ Tuhelj.

²¹⁰⁵ Gallyuff Ádám (Adam Galjuf) és Branjug Borbála (Barbara Branjug). Vö. , BOJNICIĆ, 21, 50.

²¹⁰⁶ Raffay Miklós (Nikola Rafaj) és Sztipe Ilona (Jelena Stipe).

²¹⁰⁷ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. József sajtópolitikája, 88–118.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 163, fol. 338²¹⁰⁸

De doctoratu

T.: cop. vid.

Exp.: Vincentius Anibaldi²¹⁰⁹ SJ, CGU rector

Dat.: Romae, 1. Aprilis 1744

Grad.: dr. theol., in nostro collegio et Gregoriana universitate

Not.: [professorok nevei]

Placidus Gaudensi [=Gaudenzi]²¹¹⁰ eminentissimi et reverendissimi domini Urbis vicarius notarius

Vid.: Viennae, 25. Junii 1772, Ladislaus Bisztriczey²¹¹¹ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 163, fol. 340–343²¹¹²

De ordinibus

T.: cop. vid.

Exp.: Franciscus Popovich²¹¹³ custos et canonicus Zagrabiensis sede episcopali vacanti vicarius generalis capitularis

Dat.: Zagrabiae, 10. Junii 1772

Ord.: Georgius Branjugh²¹¹⁴ episcopus Zagrabiensis, [Ibidem], 10. Augusti 1744 (Diaconatus), 15. Augusti 1744 (Presbyteratus)

Not.: [szubdiakónussá Rómában szentelték]

Vid.: Viennae, 25. Junii 1772, Ladislaus Bisztriczey²¹¹⁵ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 163, fol. 339²¹¹⁶

Nominatio

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 28. Martii 1772

Not.: Comes Franciscus Eszterhazy, Ferdinandus Schulteti

Vid.: Viennae, 22. Junii 1772, Ladislaus Bisztriczey²¹¹⁷ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 163, fol. 344–345²¹¹⁸

Praesentoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 22.²¹¹⁹ Martii 1772

²¹⁰⁸ Cop. vid. (bis): Bécs, 1772. június 22. AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 517.

²¹⁰⁹ Vincenzo Annibale SJ, a CGU rektora (1739–1749). STEINHUBER 2 (1906) 151.

²¹¹⁰ Placido Gaudenzi, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1740–1765). *Repertorio*, 108.

²¹¹¹ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²¹¹² Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 517.

²¹¹³ Popovich Ferenc (Franjo Popović) zágrábi kanonok (1752–1792), majd nagyprépost (1772-től.) IVANČAN, 828–830. A Gallyuff Ferenc helyére történő királyi kinevezés 1772. március 28-án kelt, azonban a beiktatással minden bizonnyal meg kellett várni az előd helyzetének kánonjogi rendezését. Vö. *Libri Regii* 49.253.

²¹¹⁴ Branjug György zágrábi püspök: 101)

²¹¹⁵ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²¹¹⁶ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 517.

²¹¹⁷ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²¹¹⁸ Cop. vid. (bis): Bécs, 1772. június 25. AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 517.

²¹¹⁹ Nyilvánvaló elírás, hiszen a kinevezés hat nappal később kelt, ahogyan ezt a többi csatolt dokumentum, illetve a *Libri Regii* is tanúsítja. Vö. *Libri Regii* 49.250–252. IVANČAN, a *Catholic Hierarchy* és mások is a téves adatot hozzák. Vö. t.k. IVANČAN, 809.

Not.: Comes Franciscus Eszterhazy, Ferdinandus Schulteti²¹²⁰
Vid.: Viennae, 22. Junii 1772, Ladislaus Bisztriczey²¹²¹ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 163, fol. 346–346v²¹²²

Recommendatoriae

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 28. Martii 1772
Vid.: Viennae, 22. Junii 1772, Ladislaus Bisztriczey²¹²³ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam c.r.H.a. secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 163, fol. 346v–347²¹²⁴

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 23. Junii 1772
Test.: reverendissimus dominus comes Laurentius Caleppi²¹²⁵ auditor Poloniae destinatus et reverendus dominus Josephus Melini²¹²⁶ canonicus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 163, fol. 329–330

38. Ghillány György

7) 1713 Ghillány György esztergomi segédpüspök (*Tinninien.*, 1713–1727)

1. Joannes Baptista Jurkovich SJ, collegii Pazmaniani Hungarici hujus civitatis [=Viennae] regens, natione Hungarus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 103, fol. 742r]

1. Novi dominum promovendum iam ab annis duodecim primo Tyrnaviae, dum ibi esset canonicus, et saepius cum ipso conversatus sum. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est in comitatu Liptoviensi,²¹²⁷ locum vero praecisum ignoro, priorum vero scio ex registris collegii Pazmaniani, ubi ego sum regens et ille fuit alumnus.

3. Nihil audivi in contrarium, caeterum est ex familia nobili catholica, et novi ipsius consanguineos.

4. Erit annorum circiter quinquaginta sex, idque²¹²⁸ colligo ex dictis registris mei collegii, in quibus reperitur, ipsum factum fuisse sacerdotem anno 1682 sine dispensatione.

[fol. 742v]

5. Uti dixi, est sacerdos ab anno 1682.

6. Tyrnaviae vidi ipsum in sacris functionibus esse satis versatum, uti etiam celebrantem saepe et cum magna devotione.

²¹²⁰ Skultéty (Scultéty) Ferdinánd titkár, magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 10 (1863) 113.

²¹²¹ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²¹²² Cop. vid. (bis): Bécs, 1772. június 25. AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 517.

²¹²³ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²¹²⁴ Cop. vid. (bis): Bécs, 1772. június 25. AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 517.

²¹²⁵ Lorenzo Caleppi gróf, kijelölt lengyelországi auditor. 1772-ben újmiséis volt, később portugáliai apostoli nuncius (1801–1816), majd bíboros (1816–1817).

²¹²⁶ Giuseppe Melini kanonok.

²¹²⁷ Liptó vármegye.

²¹²⁸ Javított szó.

7. Suppono eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, cum apud nostros fuerit educatus, et nihil audierim in contrarium, a tempore autem, quo ipsum novi, semper novi optimum catholicum.

8. Ex conversatione, sat familiari, cum ipso habita comprehendi eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, esseque bonae conversationis et famae.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, quod expertus sum in conversatione.

10. Bene studuit theologiae per triennium, sed prosequi non potuit aut lauream accipere, quia fugere debuit ob imminentem obsidionem Turcicam; caeterum est doctus, et ea doctrina pollet, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere. Scio ut supra.

11. Fuit parochus, et in eo munere, audio quod bene se gessisse, quod etiam scio ab eo tempore, quo ipsum novi qua canonicum, imo comprobavit, ex eo, quod fuerit meritis promoveri in praepositum sancti Eustachii.

12. Nec scio de hoc, nec unquam audivi, minus quod laboret aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quo minus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Quoad omnia ista respondeo affirmative, est enim bonus concionator, vir doctus et zelosus.

2. Gabriel Hevenesi SJ, provincialis Austriae et Hungariae, natione Hungarus

[fol. 743r]

1. Nosco dominum promovendum ab annis duodecim circiter ea maxime occasione, qua durantibus praeteritis tumultibus Hungariae hic Viennae continuo morabatur. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est in Hungaria comitatu Liptoviensi, dioecesi Strigoniensi, ut est catalogis studiorum huius collegii Pazmaniani.

3. Dubium non habeo ipsum natum esse ex legitimo matrimonio absque ex honestis et catholicis parentibus, tum quia familia ipsius est catholica, tum quia alius non fuisset admissus ad ordines et beneficia ecclesiastica.

4. Erit annorum circiter quinquaginta quinque, idque scio tum ex registris supradictis, tum ex conversatione ipsius.

5. Vidi illum saepius et pontificantem et celebrantem, unde ab eo tempore, quo ipsum novi, scio esse sacerdotem.

[fol. 743v]

6. Ex celebratione devota et frequenti, a me saepius visa, colligo eum esse in ordinum susceptorum exercitio bene versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Ex fama comuni et ex familiaritate novi illum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Ab omnibus habetur pro viro vitae innocentius ac bonae conversationis et famae.

9. Est vir prudens et usu rerum praestans, quod probant negotia, per ipsum gesta et officia, est enim etiam consiliarius Suae Maiestatis.

10. Doctrinam habet plus quam sufficientem tum in theologia, tum in iure canonico, gradum vero, quod sciam, non suscepit, cum fuerit impeditus propter obsidionem Turcicam, quae coepit eo tempore, quo ipse hic studebat tertio anno theologiae. Scio ex ipsius conversatione.

11. Gessit curam animarum, inde factus est canonicus Strigoniensis et consistorialis, et in omnibus valde bene se gessit, ut notum est.

12. Nullum scandalum, quinimo omnia laudabilia de ipso audivi, nec scio, illum aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Dignissimum iudico ad hanc et maiorem dignitatem, parum autem facere poterit, cum non possit adire suam dioecesim.

De attestato super fide catholica

Exp.: [nota notarii N.A.]

Not.: Item attestatum authenticum admodum reverendi patris rectoris Societatis Jesu Tyrnaviensis ad effectum probandi, quod ipse, quamvis natus est parentibus acatholicis, tamen in prima

iuventute fidem catholicam sit amplexus et in ea deinceps religiose vixerit, ut patet ex copia sub littera A²¹²⁹ hic annexa.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 103, fol. 745v

Iuramentum

T.: orig.

Exp.: Christianus Augustus²¹³⁰ cardinalis dux Saxoniae

Dat.: Tynaviae, 13. Septembris 1713

Not.: Ego Georgius Ghilányi electus episcopus Tinniniensis, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis lector et canonicus iuro per Deum verum, Beatissimam Virginem Mariam, omnes sanctos et electos Dei, quod post susceptum baptismum mihi fectae haeticorum quo quomodo adhaeserim, ritus eorundem non exercuerim, nec in confessione eorundem fuerim, verum in prima aetate mea juvenili fidem romano catholicam, unice salvificam, mediante confessione sacramentali amplexus sim. Sic me Deus adjuvet et haec sancta Evangelia, quae man[ib]us²¹³¹ meis tango.

Franciscus Götzl²¹³² notarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 103, fol. 747

Professio fidei

T.: orig.

Exp.: Gabriel Antonius comes Erdődy²¹³³ electus episcopus Fessensis

Dat.: Tyrnaviae, 5. Augusti 1713

Test. Georgius Baro Mártonffy²¹³⁴ nominatus episcopus Transylvaniae et Paulus Spáczay²¹³⁵ Sacrae caesaero regiae Majestatis consiliarius, abbas de Madocsa et metropolitanae capituli Strigoniensis custos et canonicus

Not.: [vacat]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 103, fol. 748–749

39. Givovich Miklós

114) 1749 Givovich Miklós szerémi püspök (Nikola Givović, *Anemurien.*, koadjutor utódlási joggal, 1748/1752–1762)

1. Josephus Carlovich sacerdos

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 2v]

1. A triginta septem annis circiter nosco reverendum perillustrem dominum Nicolaum Givovich canonicum et praepositum majorem infulatum ecclesiae cathedralis [fol. 3r] Quinqueecclesiensis occasione, qua insimul fuimus in seminario Fluminensi²¹³⁶, et ex post diversis in locis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est Sabioncellae in Dalmatia non procul a Ragusa, prout vidi ex testimoniis, quae produxit in seminario, ubi eram praefectus.

3. Prout vidi ex fide baptismi, natus est ex legitimo matrimonio atque civilibus et catholicis parentibus.

²¹²⁹ A dokumentum maga nem volt fellelhető.

²¹³⁰ Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725).

²¹³¹ Az *ib* helyén üres.

²¹³² Gözl (Götl) Ferenc apostoli jegyző.

²¹³³ Erdődy Gábor Antal egri püspök: 20)

²¹³⁴ Mártonffy György erdélyi püspök: 87)

²¹³⁵ Spáczay Pál esztergomi kanonok (1709–1751). KOLLÁNYI, 327; 1713-tól arbei választott püspök. *Libri Regii* 30.31.

²¹³⁶ Fiume.

4. Habet ultra quinquaginta annos, cum jam a triginta septem annis ipsum agnoverim quando venit²¹³⁷ ad seminarium, et tunc poterat esse novemdecim circiter annorum.

5. Scio eum esse sacerdotem jam a triginta annis circiter, cum eum ab eo tempore viderim toties celebrantem, et jam ferme a viginti annis sit canonicus Quinqueecclesiensis, ubi omnes canonici exercent curam animarum, et vidi etiam formata sui sacerdotii.

6. Scio eum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum eum saepissime viderim tam solemniter, quam privatim celebrantem.

7. Semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, prout advertere potui, et est publica fama.

8. Ex conversatione habita cum ipso et ex auditu aliorum adverti ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, dum ut plurimum ipsi committebantur negotia ipsius capituli, in quibus tractandis semper laudabiliter se gessit cum utilitate ecclesiae et capituli, prout adverti in conversatione cum ipso habita, et ab aliis audivi.

10. Non est aliquo gradu, quod sciam, insignitus vel in jure canonico vel sacra theologia. Scio quidem dedisse operam theologiae speculativae [fol. 3v] morali et jure canonico hic Viennae per sex annos cum fructu, et credo ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, prout advertere potui ex ipsius discursibus et aestimatione, quam alii habent de ipso.

11. Cum canonici Quinqueecclesienses exercent per tum turnum curam animarum, prout adverti, debuit etiam ipse administrare dictam curam tanquam canonicus et praepositus; ubi tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores taliter se gessit, ut in illis partibus sit magna aestimatione, prout adverti quoties ibi fui.

12. Nec vidi, nec audivi aliquod scandalum unquam dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec scio vel adverti aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Sirmiensem et judico dignum, qui ad illam promoveatur, ejusque promotionem eidem ecclesiae Sirmiensis utilem et proficuum futuram esse censeo propter ipsius zelum, pro bono animarum et attenta ipsius prudentia in tractandis ecclesiae negotiis ac doctrina, et pietate ac vitae exemplaritate, et clerus et populus aedificabitur ab ipsius exemplo.

2. Josephus Battiggi (Battigi) sacerdos

[fol. 4v]

1. Ab anno millesimo septingentesimo decimo quinto nosco reverendum perillustrem dominum Nicolaum Givovich canonicum et praepositum ecclesiae Quinqueecclesiensis occasione, qua insimul Goritiae²¹³⁸ eramus in studiis, et ex post Viennae occasione studiorum theologiae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus aut affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est in oppido Sabioncelli dioecesis Stanensis,²¹³⁹ et hoc scio tam ab ipso, quam ab aliis.

3. Quantum audivi natus est ex legitimo matrimonio atque civilibus et ca[fol. 5r]tholicis parentibus, sed hoc melius constabit ex fide baptismi.

4. Quantum possum ex aspectu ipsius conjicere et ex tempore, quo ipsum nosco, esse potest circiter quinquaginta trium annorum.

5. Cum ab anno millesimo septingentesimo decimo octavo pluries ipsum viderim celebrantem, assero esse in sacris ordinibus constitutum, et etiam cum a multis annis sit canonicus Quinqueecclesiensis.

6. Cum ipsum pluries viderim Missae sacrificium celebrantem cum exacta observatione caeremoniarum²¹⁴⁰ et devotione, assero esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Tam ex frequenti conversatione habita cum ipso, quam ex publica fama adverti semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

²¹³⁷ Javított szó.

²¹³⁸ Görz (Gorizia).

²¹³⁹ Recte: Stagnensis.

²¹⁴⁰ Javított szó.

8. Ex eadem frequenti conversatione adverti praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae.

9. Ex longa conversatione cum ipso habita adverti esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem; praesertim quod semper in negotiis capituli et ecclesiae Quinqueecclesiensis fuerit deputatus pro tractandis et componendis negotiis, in quibus bene se gessit cum approbatione ejusdem capituli.

10. Scio non esse aliquo gradu in jure canonico vel sacra theologia insignitum; scio tamen cum laude et fructu per quatuor annos dedisse operam theologiae speculativae, per duos annos juri canonico et per alios duos annos sacrae scripturae et controversiis Viennae et Graecii; et hoc scio, quia per aliquot annos insimul eadem studia frequentavi, et judico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Scio ipsum a pluribus annis esse canonicum et praepositum majorem infulatum ecclesiae cathedralis Quinqueecclesiensis, et audivi ibi esse in aestimatione tam apud capitulum, quam apud populum, attenta ipsius doctrina, prudentia, integritate et moribus.

12. Nec vidi, nec audivi, ipsum unquam aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam: nec adverti, nec audivi aliquo corporis aut ani[fol. 5v]mi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo valde idoneum ad bene regendam ecclesiam Sirmiensem et judico dignum, qui ad illam promoveatur, et ipsius promotionem eidem ecclesiae Sirmiensi utilem et proficuum futuram esse censeo; attenta ipsius prudentia, doctrina, morum integritate, zelo et experientia in tractandis ecclesiasticis negotiis, potissimum cum agatur de dioecesi, in qua, doctrina et zelus episcopi sunt qualitates valde necessariae.

De Baptismo

T.: cop.

Exp.: Raphael de Lupis²¹⁴¹ rector (parochus) ecclesiae parochialis sanctissimae Virginis de Carmelo oppidi Sabiuncelli

Dat.: in oppido Sabiuncello²¹⁴² in provincia Stagnensis dioecesis, 9. Junii 1742

Bapt.: [Ibidem], in ecclesia parochialis sanctissimae Virginis de Carmelo, 4. Augusti 1693, Matthias Violli²¹⁴³ parochus Sabiuncelli

Nom.: Nicolaus

Par.: dominus capitaneus Stephanus Givovich et Raphaela, filia capitanei Nicolai Ruscovich²¹⁴⁴

Patr.: capitaneus Joannes Givovich et Catharina filia dicti capitanei Nicolai Ruscovich²¹⁴⁵

Not.: [...] infantem natum die prima supradicti mensis et anni [...]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 10v–11r

De doctoratu

T.: orig.

Exp.: Cajetanus Orsi²¹⁴⁶ SJ, praefectus generalis studiorum in caesareo et academico SJ collegio

Dat.: Viennae, 12. Decembris 1748

Grad.: AA.LL. et phil. dr., in universitate Viennensi

Not.: Nicolaus Josephus Givovich Ragusanus [...] per quadriennium theologiae speculativae, sacrosanctae Scripturae explanationi, nec non juri pontificio operam navessa, ita ut anno 1721 litteris hisce finem imposuerit [...]

²¹⁴¹ Raffaele de Lupis sabbioncellói (orebići) plébános.

²¹⁴² Sabbioncello, mai horvát nevén Orebić a Pelješac-félszigeten (Sabbioncello), a(z egykori) Stagnói (Stoni) Egyházmegye területén. Az itt közölt adatokkal kapcsolatban vö. még: CVITO FISKOVIĆ, *Doprinos biskupa Đivovića Dubrovačkoj likovnoj baštini*, Anali 28 (1990) 71–98.

²¹⁴³ Mattia Violli (Matija Violić) sabioncellói (orebići) plébános.

²¹⁴⁴ Stjepan Đivović (Stefano Givovich) kapitány és Rada Đivović (Rada Givovich), Nikola Ruscović (Nicola Ruscovich) kapitány leánya.

²¹⁴⁵ Đivo Đivović (Givan Givovich) kapitány és Katarina (Catarina Givovich), Nikola Ruscović (Nicola Ruscovich) kapitány leánya.

²¹⁴⁶ Cajetan Orsi SJ, általános tanulmányi prefektus. Bécsben tanított különböző beosztásokban (1732–1733, 1734–1737, 1740–1743, 1745–1750). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1120.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 440

De vita et moribus

T.: orig.

Exp.: Franciscus Volanti²¹⁴⁷ episcopus Stagnensis

Dat.: Stagni, 29. Septembris 1717

Not.: Franciscus Dominici²¹⁴⁸ vicecancellarius episcopalis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 440

De vita et moribus (2)

T.: orig.

Exp.: capitulum cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis

Dat.: datum in capituli, 29. Decembris 1748

Not.: Iosephus Nicolaus Givovich

[...] anno 1725, die 1. Maii per [...] Gulielmum Franciscum S.R.I. comitem de Nesselrod²¹⁴⁹ [...] qua per quadriennium capellanum suum familiarem [...] in canonicum ecclesiae hujus Quinqueecclesiensis resolutum, per nosque more solito installatum; [...] anno deinde 1730, die 14. Julii [...] ad custodiatum [...] [%] [...] de Nesselród [...] resolutione adeptum, ac in hanc functionem legitime per nos introductum et installatum; interea praepositura sancti Joannis Baptistae de castro Quinqueecclesiensi [...] ad collationem regiam recidente [...] eodem anno 1730, 12. Octobris [...] per [...] Carolum sextum insignitum, ac ex annutu [...] de Nesselród, tamquam ordinarii eotum nostri, penes specialem celsissimi S.R.I. principis Emerici e comitibus Eszterhazy²¹⁵⁰ de Galántha, archiepiscopi Strigoniensis etc. benigne elargitum facultatem per [...] Sigismundum e comitibus Berényi²¹⁵¹ de Kárancs-Berény episcopum eotum Mallensem, in collegiata ecclesia sancti Martini Posenii, ipsa die nativitatis sancti Joannis Baptistae anno 1732 [= 24. Junii; ...] benedictum; [...] per aliefatum [...] Carolum sextum, die 10. Augusti 1[%]737, ad dignitatem praepositurae majoris [...]; [...] Mariae Theresiae [...] 24. Novembris anno delabente 1748 emanati diplomatis, in coadjutorem [...] [%] [...]

Lecta in capituli per me Alexandrum Fonyo²¹⁵² lectorem

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 440

Praesentoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 24. Novembris 1748

Vid.: Viennae, 23. Januarii 1749, Joannes Franciscus de Jaszvitz²¹⁵³ registrator et taxator, necnon archivi secretorumque sigillorum regionum conservator ibidem

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 440

Professio fidei

T.: orig.

Exp.:

Dat.: Viennae, 11. Decembris 1748

Test.: admodum reverendus dominus Antonius Rusca et dominus Nicolaus Martinez²¹⁵⁴

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 6, 9

²¹⁴⁷ Francesco Volanti stagnói püspök (1710–1741).

²¹⁴⁸ Francesco Dominici püspöki irodaigazgató-helyettes.

²¹⁴⁹ Nesselrode Ferenc Vilmos pécsi püspök (1703–1732).

²¹⁵⁰ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

²¹⁵¹ Berényi Zsigmond esztergomi segédpüspök: 9)

²¹⁵² Fonyó Sándor pécsi kanonok (1730–1767), majd nagyprépost (1753-tól). MKL 3 (1997) 742.

²¹⁵³ Jaszvitz Ferenc (+1763), magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. FAZEKAS ISTVÁN, *A Magyar Udvari Kancellária és hivatalnokai a 16–18. században*, 1131–1155.

²¹⁵⁴ Antonio Rusca és Nicola Martinez.

Iuramentum fidelitatis

T.: orig.

Exp.: Sigismundus cardinalis de Kollonitz²¹⁵⁵

Dat.: Viennae, 29. Junii 1749

Not.: *[manu aliena]*

Ego Nicolaus Givovich electus ecclesiae Anemuriensis ac coadjutor datus per Sedem Apostolicam reverendo in Christo patri Ladisalo Szoveny episcopo Sirmiensi in regimine et administratione dictae ecclesiae Sirmiensi et futurus episcopus Sirmiensi ab hac hora in antea fidelis et obediens ero beato Petro apostolo Sanctaeque Romanae Ecclesiae ac domino nostro domino Benedicto Papae XIV²¹⁵⁶ susique successoribus canonicè intrantibus [...]

Vid.: Quod suprascriptus illustrissimus et reverendissimus dominus Nicolaus *[fol. 8v]* Givovich episcopus Anemuriensis et coadjutor Sirmiensi iuramentum hoc in mandato apostolico contentum in manibus meis emisit praesentibus illustrissimis et reverendissimis dominis Nicolao Stanislavich²¹⁵⁷ episcopo Csanadiensis et Francisco Antonio Marxer²¹⁵⁸ episcopo Chrysopolitano, propriae manus subscriptione et mei consueti sigilli appensione testor.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 7–8

40. Groll Adolf

30) 1733 Groll Adolf győri püspök (Adolf Groll [Georg], piarista, Szent Györgyről nevezett, *Jaurinen.*, 1733–1743)

1. Ignatius a Matre Dei clericus regularis Scholarum Piarum, concionator
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119²¹⁵⁹, fol. 286r]

1. Novi reverendissimum patrem Adolphum a Sancto Georgio nominatum episcopum Jaurinensem jam a quindecim annis, dum adhuc essem in saeculo, et subinde illum melius noscere didici ad eo tempore, quo eandem cum illo religionem professus fui. Nulla mihi cum ipso sanguinis, affinitatis vel nimia familiaritatis conjunctio aut odium vel inimicitia.

2. Quantum audivi, natus est Cremsirii²¹⁶⁰ in Moravia dioecesis Olomucensis²¹⁶¹, et de hoc publica est fama.

3. Ex litteris testimonialibus ipsius parochi scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio et catholicis honestisque parentibus, et hi talis non esset, ad nostrum ordinem admissus non fuisset.

4. Ex iidem litteris testimonialibus, quas vidi, scio ipsum agere annum quinquagensimum primum, quod etiam ex ejus aspectu colligi potest.

[fol. 286v]

5. Vigésimus sextus annus labitur, quod sit constitutus in sacris ordinibus, et hoc scio, quia ipsum as multus annis semper celebrantem vidi, et juxta normam constitutionum nostrarum promoveri solent religiosi nostri ad sacerdotium, cum primum legitimam aetatem attigerint.

6. Fuit sex annis rector collegii nostri in suburbio hujus civitatis erecti, et qua talis exercuit in ecclesia nostra, quae parochialis est, munia parochialia cum magno zelo, administrando sacramenta et verbum Dei praedicando ac quotidie, nisi infirmitate praepeditus, celebrando; et idcirco frequens fuit in susceptione sacramentorum ac devotus. Haec scio, quia vidi.

7. Quantum ex ipsius conversatione et vitae ratione colligere potui, nunquam vidi aut audivi ipsum a verae et orthodoxae fidei dogmatibus doctrina aut moribus aberrasse; imo pro fide catholicae

²¹⁵⁵ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi hercegpüspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

²¹⁵⁶ XIV. Benedek pápa (Prospero Lorenzo Lambertini, 1740–1758).

²¹⁵⁷ Stanislavich Miklós csanádi püspök: 98)

²¹⁵⁸ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775).

²¹⁵⁹ A bécsi pizskozat szövegezésében (de nem tartalmában) több helyen eltér a Rómába küldött tisztázattól.

²¹⁶⁰ Kremsier (Kroměříž).

²¹⁶¹ Olmütz (régí magyar nevén Alamóc; ma Olomouc).

dilatatione edidit typis librum contra perfidiam Judaeorum, quorum etiam aliquos convertit, uti publica est fama.

8. Non fuisset assumptus ad praecipua nostrae religionis officia, nisi continua dedisset specimina optimorum morum, et nisi bonae famae et conversationis gravis esset.

[fol. 287r]

9. Talis est ipsius gravitas, prudentia et in rebus agendis dexteritas ac praestantia, ut in maximi momenti negotiis saepius a Sacra caesarea Majestate fuerit adhibitus et continuo adhibeatur, quod notorium est.

10. Cum in nostra religione in more positum non sit, quod religiosi insigniri soleant aliquo gradu in jure vel in sacra theologia doctor graduatus non est; docuit tamen apud nos philosophiam et theologiam, ac quotidianum in hodiernam diem habet docendi exercitium, ut proinde nullatenus dubitare liceat, ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad docendum alios, uti publica de ipso est fama et experientia.

11. Fuit, ut supra innui, parochus in collegio nostro, et functus fuit integro sexennio officio supremi capituli ordinis nostri, in quibus muniis curam animarum exercuit, et praeterea tribus integris annis egit in dicta ecclesia nostra catechistam; alterius autem ecclesiae regimen non habuit. Haec scio, quia vidi.

12. Nec vidi, nec audivi, ipsum publicum aliquod scandalum aliquando dedisse circa fidem, mores aut doctrinam; nec scio eundem aliquo vitio corporis aut animi laborare, quominus possit ad episcopatum promoveri, quin imo integram valetudinem in toto corpora praesefert ad bene ferendum onus ministerii, ad [fol. 287v] quod jure merito assumptus fuit.

13. Nedum meo, sed universali omnium judicio idoneus et dignus est, qui promoveatur ad ecclesiam Jaurinensem; promotionem vero ipsius eo utiliore eidem ecclesiae futuram esse existimo, quo magis mihi perspetus²¹⁶² est zelus ipsius.

2. Godefridus a Sancto Gregorio clericus regularis Scholarum Piarum, collegii hujatis vicerector

1. Nosco quatuordecim abhinc annis reverendissimum patrem Adolphum a Sancto Georgio occasione, qua missus fui a meis super[fol. 288r]rioribus ad collegium nostrum hujus civitatis, in quo ipse tunc temporis erat rector. Non sum illius consanguineus, affinis, nimium familiaris aut inimicus.

2. Natus est Cremsirii²¹⁶³ Moraviae in dioecesi Olomucensi,²¹⁶⁴ et hoc scio, quia vidi attestationem de collato ipsi baptismo a paroco illius loci.

3. Ex eadem attestatione scio ipsum natum esse ex parentibus catholicis et matrimonii vinculo conjunctis.

4. Ex eadem causa, quae supra, scio ipsum ad praesens agere annum quinquagesimum secundum.

5. A quo tempore ipsum novi, scio semper constitutum fuisse in sacris ordinibus et id scio, quia saepissime celebrantem vidi.

6. Multis annis functus fuit officio parochi et concionatoris in parochia nostra, idcirco non dubito ipsum versatum esse in exercitio ordinum susceptorum; quotidie etiam celebrare solet, nisi infirmitate vel aliqua urgenti causa prohibeatur, et ideo est frequens in susceptione sacramentorum valde devotus et pius. Haec scio, quia vidi.

7. Quantum mihi constat et experientia habeo, catholicam semper et fidei orthodoxae conformem vitam egit; et hoc [fol. 288v] tum concionibus suis, cum catechesibus habitis, quam etiam libris editis palam ostendit, uti satis notorium est.

8. Ex eadem causa, de qua supra, prae se tulit semper optimos mores et vitae integritatem; est bonae conversationis et pro viro docto passim habetur, quod etiam ego advertere potui ex frequentibus discursibus, quos cum illo habui.

9. Conversatur semper graviter cum magna insignis prudentiae laude, ut merito defuncto Viennensi episcopo sex annis a confessionibus, ab aliquo autem tempore etiam Sacra caesarea Majestati in gravissimis negotiis a consiliis fuerit et etiamnum sit, uti omnibus notorium est.

²¹⁶² Recte: perspectus.

²¹⁶³ Kremsier.

²¹⁶⁴ Olmütz.

10. In nostra religione mos non obtinuit, ut religiosi insigniantur aliquo gradu doctorali, censeo tamen ipsum tanta pollere doctrina, quanta requiritur in episcopo, ut possit alios docere et hoc iudico ex eo, quod in religione nostra theologiam et sacros canones pluribus annis interpretatus fuerit, et in hodiernam diem studio litterarum operam det.

11. Curam animarum exercuit ut parochus et ut generalis nostrae religionis in Urbe, in quibus officiis summam ab omnibus laudem reportavit tum eximia prudentiae, cum rarae charitatis.

[fol. 289r]

12. Nedum nullum publicum scandalum circa mores, doctrinam aut fidem unquam dedit, sed raro exemplo, et singulari zelo praeluxit maxime in conversione haeticorum et Judeaeorum, quorum plurimos Ecclesiae Catholicae gremio aggregavit; nec scio ipsum aliquo vitio corporis aut animi vel impedimento canonico teneri, quominus promoveri possit ad regendam ecclesiam cathedralem et pastoris animarum officium exercendum. Haec scio, quia vidi et audivi.

13. Non solum dignum, sed dignissimum censeo eundem reverendissimum patrem, qui promoveatur ad ecclesiam Jaurinensem et nullus dubito, quin verbo et exemplo eidem proderit²¹⁶⁵, cum ex probitate et doctrina ipsius juste conicere liceat, ipsum in zelo hucusque exhibito perseveraturum.

3. Maximilianus Miglio clericus regularis

1. A quindecim circiter annis nosco reverendissimum patrem Adolphum clericum regularem Scholarum Piarum occasione, quae saepius ipsum conveni et invitavi pro concionibus in ecclesia nostra habendis. Nullo consanguinitatis, affinitatis vel nimiae familiaritatis vinculo sum ipsi conjunctus, nec sum ipsius aemulus aut inimicus.

2. Credo natum esse in civitate Crembsiriensi²¹⁶⁶ in Moravia dioecesis Olomucensis.²¹⁶⁷ Causa scientiae est, quia ita audivi.

3. Nullus dubito, quin natus sit ex legitimo matrimonio, cum alias ad professionem in sua religione admissus non fuisset, si natalium defectum pateretur; parentes autem ipsius catholicos fuisse suppono, cum in Moravia haeretici non tollerentur.

4. Iudico ipsum esse quadragenario majorem et fors quinquagenario proximum, et hoc meum iudicium fundo in longa notitia, quam de illius persona habeo.

[fol. 290r]

5. Sacerdos est a multis annis et hoc scio, quia saepissime in altaris ministerio ministrantem vidi, concionantem audivi et munia parochialia exercentem aspexi; et insuper fuit rector hujatis collegii sui ordinis, ad quae officia non admittuntur nisi sacerdotes.

6. Exercuit per aliquot annos officium parochi in suburbio hujus civitatis in collegio sui ordinis, cui incorporatae est parochia; et idcirco non dubito ipsum versatum esse in functionibus ecclesiasticis et frequentem fuisse ac esse in susceptione sacramentorum ac devotum. Causa scientiae est, quod propter suum zelum et pietatem magnam ab omnibus laudem reportaverit.

7. Nedum catholice semper vixit, sed ob sacrae linguae notitiam et solidae doctrinae possessionem in eo ut plurimum studium operamque suam collocavit, ut plures a Judaismo et haeresi ad veram et orthodoxam fidem perduceret; quod satis notorium est tum ex libris, quos edidit, tum ex zelo, quo fervet.

8. Omnia munia et dignitates suae religionis cum magna sui commendatione obivit, ad quae electus non fuisset, nisi continua virtutum et morum integritatis specimina dedisset.

9. Prudens est et gravis, quod colligitur ex eo, quod tum a [fol. 290v] pluribus proceribus, cum etiam ab ipso caesare in gravissimis negotiis expeditum fuerit et saepius expetatur ipsius consilium. Fuit insuper supremus sui ordinis generalis, quod officium quemadmodum summam ejus prudentiam innuit, ita usu rerum ipsum praestare demonstrat.

10. Quamvis religio non soleat habere doctores, scio tamen ipsum tanta pollere doctrina, ut in eo nihil desideretur, quod ad munus episcopale obeundum requiritur; et hoc scio, quia docuit per complures annos theologiam, philosophiam et canones in sua religione cum profundae scientiae et solidae doctrinae commendatione.

²¹⁶⁵ A szövegben *praderit*-nek is olvasható.

²¹⁶⁶ Kremsier.

²¹⁶⁷ Olmütz.

11. Fuit, ut supra dixi, parochus et concionator per multos annos cum magno fructu animarum, in quibus muniis exhibuit se semper virum integrum et morigeratum, uti notorium est.

12. Nullum scandalum, sed rarum semper exemplum tam sibi subjectis, quam exteris semper dedisse scio, et ab omnibus non tanti aestimaretur, si scandalosus esset; vitium autem corporis aut animi vel aliquod canonicum impedimentum ipsi obstare non credo, quominus promoveri possit ad episcopatum.

13. Dignissimum omnino iudico, ut promoveatur ad ecclesiam Jaurinensem regendam: et non dubito quin ipsius pro[fol. 291r]motio sit illi ecclesiae utilis futura et proficua, ex eo vel maxime quod sit valde zelosus in exstirpandis haereticis, a quibus illa non parum infestatur.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Basilius a Sancto Antonio²¹⁶⁸, Scholarum Piarum per Germaniam praepositus provincialis

Dat.: Nicolsburgi²¹⁶⁹ in domo nostra, die 26. Octobris 1730

Bapt.: Cremsirii in Moravia²¹⁷⁰, 16. Aprilis 1682 baptizatus

Nota: [...] ex registris provinciae nostrae Germaniae et ex ipsa fide baptismatis, quae in suo originali asservatur in archivo domus nostrae probationis [...]; Lambertus a Sancto Theodoro²¹⁷¹ secretarius provincialis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 383

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 17 Maii 1733

Test: illustrissimus dominus Nicolaus Pius Garelli²¹⁷² S.c.M. personae medicus et dominus Nicolaus de Leonardis²¹⁷³ ejusdem domini nuntii familiaris

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 284–285

41. Gusztinyi János

27) 1762 Gusztinyi János nyitrai püspök (*Sergiopolitan. cum coadiutoria Nitrien*, 1762–1777)

1. Michael Vass cancellariae regiae Hungarico-aulicae expeditor
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 150, fol. 303v]

1. Nosco a triginta annis reverendum perillustrem Joannem Gusztiny canonicum Agriensem, cum saepius fuerim cum ipso in eodem loco, ubi est canonicus, et cum sit ejusdem dioecesis Agriensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex ipsius fide baptismali scio ipsum natum in comitatu Arvensi²¹⁷⁴ dioecesis Strigoniensis.

3. Ex eadem fide baptismali colligere potui esse ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus.

4. Ex eadem quoque fide baptismatis apparet, natum esse anno millesimo septingentesimo duodecimo; ideoque esse in aetate annorum quinquaginta.

5. Ex attestazione episcopi Tinniniensis suffraganei archiepiscopi Strigoniensis constat ipsum promotum fuisse ad ordines sacros Subdiaconatus et Diaconatus anno millesimo septingentesimo trigesimo quarto, et ad presbyteratum nona Aprilis anno 1735.

²¹⁶⁸ Basil (Johann Anton) Sigl (1684–1754), piarista. FISCHER, 47.

²¹⁶⁹ Nikolsburg (Mikulov).

²¹⁷⁰ Kremsier.

²¹⁷¹ Lambert (Theodor) Agadoni (1690 k.–1757), piarista. FISCHER, 123–124.

²¹⁷² Pius Nikolaus Garelli (1695–1739), bolognai származású, 1703-tól kezdve (a későbbi) III. (VI.) Károly orvosa. CZEIKE 2 (1993) 463.

²¹⁷³ Nicola de Leonardis, az apostoli nuncius familiárisa.

²¹⁷⁴ Árva vármegye.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequenter et devotum, cum bene potui advertere cum saepius ipsum [fol. 304r] viderim celebrantem in ecclesia Agriensi.

7. Quantum ego adverti, scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Ex conversatione habita cum ipso adverti ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et est etiam optimae famae, ut etiam audivi ab aliis.

9. Scio positive esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, et quidem in aestimatione tam apud nationem Hungaricam quam, apud aulam.

10. Scio ipsum promotum fuisse ad gradum doctoralem in sacra theologia anno 1745 Cassoviae apud patres Societatis Jesu, et judico tali doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Scio ipsum fuisse in cura animarum per aliquot annos antequod promoveretur ad canonicatum Agriensem, et insuper fuisse inclitae tabulae regiae judicariae praelatum, ac tam in dignitate ecclesiastica, quam in officiis saecularibus laudabiliter se gessisse tam quoad prudentiam, integritatem et mores. Causa scientiae, quia ego fui in iis locis, et tamquam officialis in cancellaria Hungarica sum expertus, ubi veniunt omnes relationes.

12. Nec adverti, nec audivi unquam aliquod dedisse scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam cathedralem [fol. 304v] Nitriensem, ad quam ipse est designatus coadjutor si sanctissimo²¹⁷⁵ placuerit admittere et dignum, ut ad illam promoveatur; et judico hanc coadjutoriam eidem ecclesiae Nitriensi utilem et proficuum futuram esse attenta aetate gravi et infirmitatibus moderni episcopi, unde designatus coadjutor poterit supplere vices propter ipsius zelum, prudentiam, aestimationem, quam sibi comparavit suis virtutibus, unde etiam modernus archiepiscopus Strigoniensis,²¹⁷⁶ qui ante erat ipsius episcopus dioecesanus valde aulae commendavit pro obtinendo coadjutoratu in ipsius favorem.

2. Josephus Török de Szendrő (Sgendro, Sgendró) S.c.r.M. consiliarius et referendarius aulicus [fol. 305r]

1. Novi reverendum perillustrem dominum Joannem Gusztiny in prima aetate, cum frequentarem simul scholas in Cassoviensi²¹⁷⁷ universitate, et ex post etiam cum fuerit parochus et canonicus Agriensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex visa attestatione baptismali scio ipsum natum et baptizatum esse in possessione Zubrohlava²¹⁷⁸ dioecesis Strigoniensis.

3. Ex eadem fide baptismali scio natum esse ex legitimo matrimonio et ex honestis et catholicis parentibus, cum noverim eius parentem postquam se transtulit in comitatum Arvesciensem²¹⁷⁹ dioecesis Agriensis.

4. Ex eadem fide baptismali, longo usu et conversatione habita cum ipso scio esse in aetate quinquaginta annorum.

5. Scio ipsum a pluribus annis constitutum fuisse in sacris ordinibus, cum ipsum noverim quae parochum in dioecesi Agriensi et canonicum, et ex publica notorietate.

6. Scio ipsum in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum ipsemet viderim toties ipsum celebrantem et munia ecclesiastica peragentem.

7. Ex conversatione continua habita cum ipso semper adverti ipsum catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, et aliis praeluxisse, cum ipse etiam librum notabilem de sacrosancto mysterio Eucharistiae contra heterodoxos cum applausu omnium proborum ediderit, quod bene mihi constat, cum ipse librum habeam.

²¹⁷⁵ A Szentatya.

²¹⁷⁶ Barkóczy Ferenc esztergomi érsek: 3)

²¹⁷⁷ Kassa.

²¹⁷⁸ Zubrohlava.

²¹⁷⁹ Árva vármegye.

[fol. 305v]

8. Ex eadem conversatione semper adverti praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et bonae conversationis et famae, quod est notorium in dioecesi Agriensi et in toto regno.

9. Positive scio esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, quod bene ostendit tam in rebus ecclesiasticis, quam in commissionibus ipsi ab aula delatis, quod mihi constat, cum in publicis negotiis mecum laboraverit.

10. In sacra theologia recepit gradum in universitate Cassoviensi²¹⁸⁰, et in eadem attendit etiam juri canonico, et judico pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios instruere et docere.

11. Exercuit curam animarum in pluribus et majoribus paroeciis dioecesis Agriensis etiam qua archidiaconus comitatus Bossodiensis²¹⁸¹ et canonicus cathedralis Agriensis, et tam quoad doctrinam, quam prudentiam integritatem et mores ad omnium contentum se gessit, prout bene mihi constat et audivi ab aliis.

12. Nec mihi constat, nec audivi publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores et doctrinam, sed bene scio aliis potius praeluxisse, nec adverti aut corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad dignitatem episcopalem promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem et praesertim Nitriensem, ad quam ipse est designatus coadjutor a Sua Majestate apostolica attenta aetate gravi et infirmitate moderni episcopi, [fol. 306r] unde censeo ipsum dignum, et ad illam promoveatur, ac ipsius promotionem eidem ecclesiae Nitriensi judico valde utilem et proficuum propter ipsius virtutes, doctrinam et zelum

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Vienna, 19. Junii 1762

Test: reverendus dominus Hieronymus Salario et Joannes Baptista Russini²¹⁸²

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 150, fol. 299–300

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Carolus comes Eszterházy²¹⁸³ episcopus Agriensis

Dat.: Agriae, 3. Julii 1762

Bap.: in possessione Zubrohlava²¹⁸⁴ sic dicta tunc et nunc parochiae Namesztoviensi²¹⁸⁵ filiali, 28. Octobris 1712 natus ac eadem die baptizatus, Jacobus Jurcsák²¹⁸⁶ parochus

Par.: Andreas et Susanna Gusztini²¹⁸⁷

Patr.: Andrea et Anna Tomascsik²¹⁸⁸ incolas Zubrohlavienses

Not.: Litteras baptismales ab honorabili Ignatio Vilcsek²¹⁸⁹ dioecesis Strigoniensis presbytero et parochio Namesztoviensi receperimus in haec verba [...] e parochia Namesztoviensi expedivi die 12. Junii anno Domini 1762.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 488

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Josephus Carolus Zbisko²¹⁹⁰ episcopus Tinniniensis, vicarius generalis Strigoniensis

²¹⁸⁰ Kassa.

²¹⁸¹ Borsod vármegye.

²¹⁸² Girolamo Salari [általános ügyhallgató] és Giovanni Battista Russini.

²¹⁸³ Eszterházy Károly egri püspök: 22)

²¹⁸⁴ Zubrohlava (Zubrohlava).

²¹⁸⁵ Námestó (Námestovo).

²¹⁸⁶ Jurcsák Jakab námestói plébános (1713–1755). NÉMETHY, 384.

²¹⁸⁷ Gusztinyi András és Zsuzsanna.

²¹⁸⁸ Tomascsik András és Anna.

²¹⁸⁹ Vilcsek Ignác námestói plébános (1762–1769). NÉMETHY, 384.

²¹⁹⁰ Zbiskó József Károly szepesi prépost: 6)

Dat.: solitae residentiae nostrae, 12. Junii 1762
Ord.: seminarii Cassovinesis alumnum [...] 26. Junii 1732 per [...] Alexandrum Mariasy²¹⁹¹ [...] ad primam tonsuram et quatuor minores ordines [...] 24. Aprilis 1734 ad ordinem Subdiaconatus [...] 26. mensis et anni ejusdem ad sacrum Diaconatus [...] 9. Aprilis 1735 ad sacrum Presbyteratus ordinem [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 488

De doctoratu

T.: orig.
Exp.: Joannes Schmelczer²¹⁹², in episcopali studio Agriensi sacrorum canonum professor actualis, consistorii episcopalis assessor
Dat.: Agriae, 2. Julii 1762
Grad.: dr. theol., 2. Septembris 1745 Cassoviae in templo academico Societatis Jesu, tunc universitatis cancellario R.P. Joanne Corneli²¹⁹³ SJ
Not.: [...] ut testis de proprio visu [...] dedi [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 488

Testimonium

T.: orig.
Exp.: Stephanus Csák²¹⁹⁴ Agriensis canonicus, vicearchidiaconus per inclytum comitatem Zempliniensem, oppidi Sátorallya Újhely parochus
Dat.: Agriae, 2 Julii 1762
Not.: dr. theol., 2. Septembris 1745
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 488

Praesentoriae

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 11. Maii 1762
Vid.: Viennae, 28. Junii 1762, Michael Vass²¹⁹⁵ S.c.r.a.M. cancellariae aulicae Hungaricae expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 488

42. Harrach János Ernő

25) 1737 Harrach János Ernő nyitrai püspök (Johann Ernst von Harrach, *Nitrien.*, 1737–1739)

1. Hieronymus ab Aqua, quondam Philippi Antonii filius, Auximanus in Urbe advocatus
[AAV Arch. Concl. Consist., *Processus Consist.*, 123, fol. 409r]

1. Sono da circa 12, in 13 anni, che tengo cognitione di Monsignore Giouanni Ernesto Conte d'Harrach, Auditore di Rota coll'occasione che io di quel tempo haueuo il Segreto della buona memoria di Monsignore Gentilotti²¹⁹⁶ all'ora auditore di Rota, appresso di cui studiauua detto Monsignore d'Harrache, e cosi principiai à conoscerlo, e trattarlo frequentemente com'ho doppo fatto fino a presente, benche non tanto spesso per tutto il tempo che si è trattenuto in Roma; tanto più che io sono Auuocato, e lui Auditore di Rota come sopra ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, n'Emolo.

²¹⁹¹ Máriássy Sándor esztergomi segédpüspök: 24)

²¹⁹² Schmelczer János kánonjog-tanár, püspöki konzisztoriális tanácsos.

²¹⁹³ Korneli (Corneli) János SJ, Kassán különböző beosztásokban (1732–1733, 1737–1748). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 771.

²¹⁹⁴ Csák István egri kanonok, zempléni esperes, sátorallyai helyi plébános.

²¹⁹⁵ Vass Mihály magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. NAGY 12 (1865) 87.

²¹⁹⁶ Giovanni Benedetto Gentilotti, a Rota Romana bírása (*auditor*; 1724–1725) a germán (német) nemzet képviselőjében. DBI 53 (2000) 287–289.

2. Egli è nato nella Città di Vienna in Austria, come costa dalla copia autentica della di lui fede di battesimo.

3. Per ragione della detta fede di battesimo, e per quanto mi diceua detto Monsignore Gentilotti, ch'era ben informato della di lui Casa, sò ch'è nato di legittimo Matrimonio da Cattolici, et assai Nobili Parenti essendo ben cognita questa fameglia anche in Italia.

4. Si ritroua in età d'anno 32 per esser nato nell'anno 1705, come dalla detta Copia di fede del battesimo.

5. Sono circa 4 anni ch'è Sacerdote essendosi ordinato in Napoli²¹⁹⁷ nell'anno 1733 come dall'altra fede dilui ordinatione.

6. Suppongo che sia uersato à bastanza à bastanza nelle funzioni Ecclesiastiche esser Sacerdote da più anni, come sopra, diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi Sagramenti.

7. L'ho sempre conosciuto per buon Cattolico, e degno Ecclesiastico con essersi mantenuto nella purità della fede con esempio, et edificatione di tutti.

8. Egli ha menato buona uita, et è dotato di ottimi costumi, di buona conuersatione, e fama.

9. Nelle sue operationi, et impieghi si è portato con sauiezza, prudenza, e lode.

10. Egli è Dottore dell'una, e l'altra legge con essersi graduato nella Sapienza di Roma, come dal Priuilegio di tale grado, et in oltre è assai dotto, e uersato in più scienze costandomi ciò dalli discorsi fatti con lui, e poi si sà publicamente anche in Roma.

11. Egli è Auditore di Rota come sopra, Canonico della Chiesa Metropolitana di Salisburgo,²¹⁹⁸ gran Preposito prima Dignità della Catedrale di Passauia,²¹⁹⁹ e Proministro in Roma di sua Maestà Cesarea con essersi portato in essi Impieghi con molta prudenza, scienza, e lode.

12. Non sò ch'abbia mai dato Scandalo di Sorte alcuna circa la fede costumi, o dottrina, ne ch'abbia uizio alcun d'animo, o di corpo, ò altro Canonico Impedimento per cui abbia bisogno di dispensa apostolica per esser promosso Vescouo, e quando l'hauesse probabilmente lo saprei conoscendolo da molti anni come sopra.

13. Lo giudico ben degno d'esser fatto Vescouo della Chiesa di Nitria [fol. 409v] in Vngheria, alla quale è stato nominato dalla Maestà dell'Imperatore, come Rè del Regno d'Vngheria, e penso che nel gouerno di tale Chiesa riuscirà assai bene anche con profitto, e giouamento di quell'anime per quanto ho deposto di sopra, e lo conosco.

2. Joseph Maria Merenda advocatus, quondam Bartholomei filius, de Lugano Comensis dioecesis [fol. 410v]

1. Che tengo cognitione di Monsignore Giouanni Ernesto Conte d'Harrache²²⁰⁰ Auditore di Rota sono circa 13 anni coll'occasione ch'io di quel tempo ero aiutante di studio della buona memoria di Monsignore Gentilotti²²⁰¹ all'ora Auditore di Rota, di cui esso Monsignore d'Harrach haueua il Segreto per Breue, e cosi in tal modo congiuntura principiai à conoscerlo, e trattarlo frequentemente²²⁰² com'ho doppo continuato a fare, benche non tanto spesso fino al presente per il tempo, ch'è stato in Roma, ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, n'Emolo.

2. Costa dalla Copia autentica della di lui fede di battesimo esser' Egli nato nella Città di Vienna in Austria.

3. Dalla medesima copia di fede, e da ciò che si sà publicamente apparisce esser lui nato legittimamente da Parenti non solo Cattolici, m'anche assai Nobili essendo la di lui fameglia delle distinte di detta Città di Vienna con hauer auuti Arciuescoui, e Cardinali.

4. Ritorouasi in età d'anni 32 compiti mentre è nato nell'anno 1705 come dalla medesima copia di fede di battesimo, et apprisce dal di lui aspetto.

5. Sono circa quattro anni ch'è Sacerdote essendosi ordinato in Napoli nell'anno 1733 come dalla di lui dimissoria.

²¹⁹⁷ Nápoly.

²¹⁹⁸ Salzburg.

²¹⁹⁹ Passau.

²²⁰⁰ Processus Datariae: Harrach.

²²⁰¹ Giovanni Benedetto Gentilotti, a Rota Romana bírája. DBI 53 (2000) 287–289.

²²⁰² Processus Datariae: frequentemente.

6. Per esser Sacerdote come sopra stimo che sia uersato nelle funzioni Ecclesiastiche, et in oltre è diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi Sacramenti.

7. Si è sempre portato tanto da buon Cattolico, quanto da degno Ecclesiastico con essersi conseruato nella purità della fede con ogni esempio, et edificatione.

8. Ha menato buona uita per quanto sò io, et è dotato di costumi molto lodeuoli di dolce conversatione, e fama.

9. E pure dotato di molta grauità, prudenza, et habilità per maneggi Ecclesiastici sicome si è riconosciuto nelle sue operationi.

10. Egli è Dottore dell'una, e l'altra legge con essersi graduato nella Sapienza di Roma come dal Priuilegio di tale grado da me ueduto, et in oltre in lui si ritroua molta capacità, e dottrina a poterla insegnare ad altri com'è ben notosciuto anche in Roma [fol. 411r] e poi lo sò stante i discorsi fatti con lui e suoi studii.

11. Egli è Auditore di Rota, Canonico della Metropolitana di Salisurgo,²²⁰³ Gran Preposito prima Dignità della Chiesa di Passauia,²²⁰⁴ e Proministro in Roma della Maestà Cesarea dell'Imperatore con essersi portato in detti Impegni con molta lode, sapere, e prudenza.

12. Non sò che per sua parte sia mai originato Scandalo di sorte alcuna intorno alla fede, costumi, ò dottrina, ne ch'abbia uizio alcuno d'animo, o di corpo, o altro Canonico Impedimento per cui abbia bisogno di dispensa apostolica per esser promosso Vescouo, e quando l'hauesse probabilmente lo saperei conoscendolo da molti anni come sopra.

13. Per quanto ho deposto di sopra, e posso conoscere, lo giudico ben degno d'esser fatto Vescouo della Chiesa di Nitria, alla quale è stato nominato dalla Maestà dell'Imperatore come Rè d'Vngheria, e credo, che tale promotione sia per riuscire utile e gioueuole à quella Chiesa, et alle di lei Anime.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: P. Alanus Schloffer²²⁰⁵ ordinis sancti Benedicti monasterii B.V.M. vulgo ad Scotos Viennae in Austria professus subprior, parochiae administrator et curatus

Dat.: Viennae, 17. Augusti 1730

Bapt.: [Ibidem], 9. Aprilis 1705

Nom.: Joannes Ernestus Emanuel Josephus Maria

Par.: Aloysius Thomas Raymundus S.R.I. comes ab Harrach, Maria Caecilia comitissa ab Harrach nata comitissa a Thonssausen²²⁰⁶

Patr.: Carolus S.R.I. comes de Waldstein, Theresia comitissa de Waldstein nata comitissa Losenstein²²⁰⁷, loco Ernesti archiepiscopi Salisburgensis²²⁰⁸

Vid.: Romae, 8. Junii 1737, Succursus de Amicis²²⁰⁹ connotarius pro collegio notariorum sacrae Rotae

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 114, fol. 180

De doctoratu

T.. orig.

Exp.: Pompeus Aldrovandus²²¹⁰ patriarcha Hierosolymitanus, sacrae Rotae decanus

Grad.: IUD²²¹¹, in gymnasio publico regionis Sancti Eustachii, Romae, 14. Junii 1731

²²⁰³ Salzburg.

²²⁰⁴ Passau.

²²⁰⁵ Alanus Schloffer OSB, prior-helyettes, plébániai kormányzó.

²²⁰⁶ Aloys (Alois) Thomas Raimund (Alajos Tamás Rajmund) von Harrach (1669–1742) birodalmi gróf és második hitvese, Anna Cécilie von Thannhausen (+1721) grófnő. NAGY 5 (1859) 57; Kneschke 4 (1863) 208; WURZBACH 7 (1861) 371–372.

²²⁰⁷ Karl Ernst Graf von Waldstein (1661–1713) államférfi, hitvese Maria Theresia, Losenstein utolsó grófjának az örökösnoje. WURZBACH 52 (1885) 226–227.

²²⁰⁸ Johann Ernst Graf von Thun und Hohenstein salzburgi érsek (1687–1709).

²²⁰⁹ Amici Soccorso, a Rota Romana jegyzője (1706–1742). *Repertorio*, 7–8.

²²¹⁰ Pompeo Aldrovandi jeruzsálemi pátriárka (1729–1734), Corneto és Montefiascone érseke, később bíboros (1734–1752).

²²¹¹ A szerzők általában nem említenek vele kapcsolatban doktorátust.

Vid.: Franciscus Dominicus Clementi,²²¹² 16. Junii 1731 e [...] collegii [...] consistorialis advocatorum almae Urbis secretarius
Not.: ; Bonifatius Spretus²²¹³ promotor
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 114, fol. 183–186

De ordinibus

T.: orig.
Exp.: Coelestinus Palianus²²¹⁴ archiepiscopus Thessalonicensis
Dat.: Neapoli, 7. Aprilis 1744
Ord.: [*Idem*], 29. Martii 1733 diaconatus, 5. Aprilis 1733 presbyteratus, in capella regii palatii
Not.: Angelus Ricci²²¹⁵ a secretis
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 114, fol. 181

Recommendatoriae

T.: cop.
Exp.: Carolus VI (III)
Dat.: Viennae, 7. Martii 1737
Not.: comes Ludovicus de Batllcuy²²¹⁶ [Batthyány]
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 114, fol. 182

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Romae in palatio solitae habitationis eminentiae suae, 10. Februarii 1713
Test: Advocatus Hieronymus ab Aqua, quondam Philippi Antonii filius Auximanus et Josephus Maria Merenda, quondam Bartholomei filius, de Lugano Comensis dioecesis²²¹⁷
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 123, fol. 407, 410

Nitrien. retentionis

T.: cop.
Exp.: Congregatio particularis a sanctissimo domino nostro deputata
Dat.: Romae, 5. Julii 1737.
Not.: Congregatio particularis a sanctissimo domino nostro deputata, attentis specialibus circumstantiis et praecipue peculiaribus meritis reverendi perillustris domini Joannis Ernesti ex comitibus ab Harrach et Rohrau ad ecclesiam Nitriensem a Sacra caesarea Majestate uti Hungariae rege nominati, censuit illi concedendum esse retentionem praepositurae primae dignitatis et canonicatus in cathedrali Passaviensis²²¹⁸, canonicatus in metropolitana Salisburgensis²²¹⁹, nec non praepositurae insignis collegiatae de Boleslavia Pragensis dioecesis²²²⁰. Factaque per me infrascriptum secretarium relatione Sanctitas Sua congregationis sententiam benigne probavit.
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 114, fol. 178

Subministratio ex redditibus

T.: cop.
Exp: Congregatio particularis a sanctissimo domino nostro deputata

²²¹² Francesco Domenico Clementi, a római konzisztórium ügyvédek kollégiumának titkára.

²²¹³ Bonifacio Spreto promotor.

²²¹⁴ Celestino Galiano szaloniki címzetes érsek (1732–1753).

²²¹⁵ Angelo Ricci titkár.

²²¹⁶ Batthyány Lajos gróf, királyi kancellár, később nádor (1751–1765), József esztergomi érsek édesapja. NAGY 1 (1857) 244–246.

²²¹⁷ Girolamo ab Aqua ügyvéd, néhai Filippo Antonio fia, Osimóból és Giuseppe Maria Merenda, néhai Bertalan fia, Lugánóból a Comói Egyházmegyéből.

²²¹⁸ Passau.

²²¹⁹ Salzburg.

²²²⁰ Bunzlau (Bolesławiec).

Dat.: Romae, 5. Julii 1737

Not.: Cum sacra caesarea Majestas ut pote Hungariae rex nominaverit ad vacantem ecclesiam Nitriensem reverendum perillustrem dominum Joannem Ernestum ex comitibus ab Harrach et Rohrau, et sanctissimo domino nostro supplicaverit ut ex redditibus dictae ecclesiae in annos singulos ab episcopo subministretur summa sex millium florenorum Hungaricae²²²¹ monetae, qui erogari debeant in subsidium parochiarum in Hungariae regno de novo erigendum, congregatio particularis a sanctissimo domino nostro deputata, re mature perpensa, ad catholicam religionem in illo regno magis stabiliendam atque amplificandam, censuit consulendum sanctissimo pro praedicta annua subministrazione ad decennium duratura et arbitrio Sedis Apostolicae deinceps proroganda. Factaque per me infrascriptum secretarium relatione Sanctitas Sua congregationis sententiam benigne probavit.

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 114, fol. 179

43. Kerticza Máté Ferenc

116) 1773 Kerticza Máté Ferenc bosznai-diakovár-szerémi püspök (Matej Franjo Krtica, *Bosnien. seu Diacoven. et Sirmien.*, 1773–1805)

1. Josephus (Josephus Alexander, Alexander Josephus) Pavich, ad excelsam cancellariam regio-Hungarico-aulicam concipista

[AAV Arch. *Concist.*, *Processus Consist.*, 164, fol. 85v]

1. Nosco in persona illustrissimum et reverendissimum dominum Matthaem Franciscum Kertiza neonomiatum episcopum Bosnensem seu²²²² Deakoviensem²²²³ et Sirmiensem jam a 20 annis, quicum frequenter conversatus sum. Neque autem sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, aemulus, inimicus aut odiosus.

2. Ex fide digna relatione et litteris baptismalibus, quas in copia produco, scio illum natum esse die 21., et baptizatum die 22. mensis Septembris anno 1726 in civitate Fluminis Sancti Viti, dioecesis Polensis a parte Imperii.

3. Ex quibus eisdem causis scio ipsum ex legitimo matrimonio atque nobilibus, honestis et Romano-catholicis parentibus natum esse.

4. Agit annum 47, nam vigore baptismalium natus est die 21. et baptizatus sequenti 22. Septembris anno 1726.

5. Est itidem in sacris ordinibus inclusive ad presbyteratum constitutus; nam anno 1748 die 15. Septembris suscepit primam tonsuram et quatuor minores ordines; die autem 14. Septembris et anno 1749 ad subdiaconatum; porro ejusdem mensis et anni die 20. ad diaconatum, ac tandem die 28. dicti mensis Septembris et anni 1749 ad presbyteratum promotus [fol. 86r] est, uti perhibent testimonia originalia et authentica episcopi Petenensis Josephi Bonifacii de Cechotti,²²²⁴ qui ipsi omnes hos ordines contulit.

6. Scio illum in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum; nam repetitis vicibus haec peragentem vidi.

7. Vidi etiam ex conversatione frequentiori, et scio ex communi testimonio, eundem vere catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Testor itidem eundem praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, bonae item conversationis et famae esse; quod mihi ex testimonio complurium fide dignorum virorum et etiam propria experientia constat.

9. Scio eum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem. Nam non solum in episcopali seminario clericorum cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis theologiae per decursum 20

²²²¹ Javított szó.

²²²² Javított szó.

²²²³ Arch. Nunz. Vienna: Diakoviensem.

²²²⁴ Giovanni Giuseppe Cecchotti (Bonifacije Cecotti, Bonifatius Cecchotti) OFMRef., pedenai (pićani) püspök (1741–1765).

annorum munus professoris et episcopalis consistorii assessoris obivit, sed una etiam sacrae²²²⁵ Sedis Apostolicae protonotarialis, atque antedictae cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis canonici theologi dignitatem cum singulari laude sustinuit.

10. Insignitus est gradu theologico Patavii²²²⁶, uti perhibet diploma productum, quod porro, doctrinam dotesque in episcopo requisitas possideat, publica dedit indicia mox praedicta officia obeundo.

11. Parochus quidem non fuit; verum professorem per decursum 20 annorum agens, alumnos pro obeundo parochorum munere educavit et in omnibus instruxit, ac quoad doctrinam, prudentiam, integritatem et mores ita se gessit, ut dioecesis Quinqueecclesiensis clerum communibus cum episcopo nutibus ad meliorem et rectum ordinem perducendo ad altiora, ut ante dixi, promoveri meruerit; quod omnibus notum est, qui ipsum noscunt.

12. Quamvis cum eodem annis pluribus in eadem civitate vixerim et cum eodem iter etiam confecerim, nullum tamen ab eo aut scandalum circa fidem, mores et doctrinam datum esse aut aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad ecclesias Bosnensem seu Deakoviensem et Sirmiensem promoveri queat.

13. Eum omnino dignum ac idoneum esse ad regendam ecclesiam Bosnensem seu Diakoviensem et Sirmiensem existimo et scio, communem cleri populiue dioecesis illius vocem esse, qui eundem suspirant habere pastorem.

2. Marcus Franyul canonicus Modrusiensis, protonotarius apostolicus juratus

[fol. 87v]

1. Agnosco ultra 20 annis. Consanguineus non sum, non inimicus, non aemulus, non affinis, non nimium familiaris.

2. Natus est in civitate Fluminensi penes mare, dioecesis Polensis a parte Imperii, uti erui ex ipsius baptismalibus, quas exhibeo.

3. Ex iisdem baptismalibus mihi constat ipsum natum esse ex legitime matrimonio, atque nobilibus catholicisque parentibus.

4. Ex eodem documento novi ipsum agere annum 47.

5. Est in sacris ordinibus inclusive ad presbyteratum constitutus. Anno enim 1748 die 15. Septembris suscepit primam tonsuram et quatuor minores ordines; die vero 14. Septembris et anno 1749 ad subdiaconatum; porro ejusdem mensis et anni die 20 ad presbyteratum promotus est, uti perhibent testimonia originalia et authentica episcopi Petenensis Josephi Bonifacii de Cechotti²²²⁷, qui eidem omnes hos ordines contulit et quorum exemplar authenticum a me exhibetur.

6. Cum certo sciam, ipsum a pluribus anni esse canonicum Quinqueecclesiensem; nihil autem contra ipsius devotionem unquam a me auditum fuerit, rationabiliter praesumo, ipsum in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene fuisse versatum.

7. De hoc nullum est dubium, tam ex dictis, quam ex dicendis.

8. Publica fama testatur ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, esse item bonae conversationis et famae.

9. Omnino scio ex ipsius vitae contextu, conversatione etiam cum ipso habita et ex recenti ipsius promotione.

10. Scio ipsum gradu theologico insignitum esse in universitate Patavina²²²⁸, uti constat ex diplomate quod exhibeo, quoad doctrinam, vere censeo, ipsum pollere ea, qua in episcopo requiritur, ut alios docere possit, tum quia jam docuit multa cum laude 20 annos, tum quia postremis [fol. 88r] temporalibus fuit interpres Sacrae Scripturae, tum quia ipsum agnovi, cum theologica studi a hic Viennae frequentaret.

11. Parochus nunquam fuit, sed in cathedrali ecclesia Quinqueecclesiensi sacramenta petentibus administravit, uti capitularis. Hoc scio ex usu communi qui praevallet in Hungaria.

²²²⁵ Recte: Sanctae.

²²²⁶ Pádua (Padova).

²²²⁷ Giovanni Giuseppe Cecchotti OFMRef., pedenai püspök.

²²²⁸ Pádua.

12. Neque scio neque unquam audivi, neque suspicor, eundem publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam vel ullo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad episcopatum promoveri queat.

13. Ex hactenus depositis existimo ipsum esse idoneum ad bene regendas ambas ecclesias, ad quas fuit nominatus, ejusque promotionem iisdem ecclesiis utilem et proficuum fore.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Petrus Mauritius Rossi Sabbatini²²²⁹ parochus et archipresbyter ecclesiae insignis collegiatae Fluminensis

Dat.: Flumine²²³⁰, 30. Septembris 1747

Bapt.: [*Ibidem*], 22. Septembris 1726, dominus canonicus Franciscus Augustinus Corsi²²³¹

Nom.: Matthaeus Franciscus

Par.: Joannes et Maria Kertiza²²³²

Patr.: nobilis dominus Felix Tremanini et nobilis domina Anna Barbara uxor nobilis domini Josephi Ignatii Rostelli²²³³

Vid.: Ladislaus Bisztriczey²²³⁴ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsae cancellariae r.H.a. secretarius ac una registrator, Viennae, 17. Junii 1773

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 91–92²²³⁵

De doctoratu

T.: cop. vid.

Exp.: Sanctes abbas Veronesius²²³⁶ patritius Venetus, canonicus thesaurarius Patavinus et in episcopatu Paduae vicarius generalis

Dat.: Patavii, 10. Septembris 1757

Grad.: dr. theol., [*idem*], universitate Patavini

Not.: [*idem*] praesentibus ibidem domino Julio Guglielmi et Natalino Bottazzi²²³⁷ Patavini et aliis quamplurimis viris diversarum nationum nobilibus studiosis [...]

Joseph Villanova²²³⁸ UID, cancellarius episcopalis Patavii, collegii sacri theologorum ejusdem civitatis notarius

Vid.: Ladislaus Bisztriczey²²³⁹ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsae cancellariae r.H.a. secretarius ac una registrator, Viennae, 17. Junii 1773

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 103–108²²⁴⁰

De ordinibus minoribus

T.: cop. vid.

Exp.: Josephus Bonifacius de Cechotti²²⁴¹ episcopus Petenensis, S.c.r.M. consiliarius, dominus in Scopljach et Tupliach etc.

²²²⁹ Pietro Maurizio Rossi Sabbatini (Petar Mauricij Rossi Sabbatini) fiumei plébános és a társaségyház főpapja. Plébános 1737-től volt, utolsó említése 1770-ből való. DEKOVIC, 83.

²²³⁰ Fiume (Rijeka).

²²³¹ Francesco Agostino Corsi (Franjo Augustin Corsi) fiumei kanonok (1699–1728 vagy utána). DEKOVIC, 80.

²²³² Giovanni és Maria Kertiza (Ivan Krtica és Marija Krtica).

²²³³ Felice Tremanini (Felix Tremanini) és Anna Barbara (Ana Barbara Rostelli), Giuseppe Ignazio Rostelli (Josip Ignac Rostelli) hitvese.

²²³⁴ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. József sajtópolitikája, 88–118.

²²³⁵ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 518.

²²³⁶ Sante Veronese páduai általános helynök (1732–1758), később páduai püspök (1758–1767), bíboros (1759-től). DBI 98 (2020) Treccani (2024. április 4.)

²²³⁷ Giulio Guglielmi et Natalino Bottazzi.

²²³⁸ Giuseppe Villanova irodaigazgató, jegyző.

²²³⁹ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. József sajtópolitikája, 88–118.

²²⁴⁰ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 518.

²²⁴¹ Giovanni Giuseppe Cecchotti OFMRef., pedenai püspök.

Dat.: Petinae,²²⁴² 15. Septembris 1748
Ord.: in cathedrali ecclesia nostra Petenensi, 15. Septembris [*idem*]
Not.: [...] dioecesis Polensis²²⁴³, dimissiorialibus [...] sui ordinarii [...] Michael Gladrich²²⁴⁴ canonicus e cancellarius episcopalis
Vid.: Ladislaus Bisztriczey²²⁴⁵ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsae cancellariae r.H.a. secretarius ac una registrar, Viennae, 17. Junii 1773
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 95–96²²⁴⁶

De ordine Subdiaconatus

T.: cop vid.
Exp.: Josephus Bonifacius de Cechotti²²⁴⁷ episcopus Petenensis, S.c.r.M. consiliarius, dominus in Scopliach et Tupliach etc.
Dat.: Petinae,²²⁴⁸ 14. Septembris 1749
Ord.: in cathedrali ecclesia nostra Petenensi, 14. Septembris [*idem*]
Not.: [...] dioecesis Polensis²²⁴⁹, dimissiorialibus [...] sui ordinarii [...] Michael Gladis²²⁵⁰ canonicus e cancellarius episcopalis
Vid.: Ladislaus Bisztriczey²²⁵¹ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsae cancellariae r.H.a. secretarius ac una registrar, Viennae, 17. Junii 1773
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 97–98²²⁵²

De ordine Diaconatus

T.: cop vid.
Exp.: Josephus Bonifacius de Cechotti²²⁵³ episcopus Petenensis, S.c.r.M. consiliarius, dominus in Scopliach et Tupliach etc.
Dat.: Petinae,²²⁵⁴ 20. Septembris 1749
Ord.: in cathedrali ecclesia nostra Petenensi, 20. Septembris [*idem*]
Not.: [...] dioecesis Polensis²²⁵⁵, per breve apostolicum ab interstitiis dispensatum, dimissiorialibus [...] sui ordinarii [...] Michael Gladics²²⁵⁶ canonicus e cancellarius episcopalis
Vid.: Ladislaus Bisztriczey²²⁵⁷ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsae cancellariae r.H.a. secretarius ac una registrar, Viennae, 17. Junii 1773
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 99–100²²⁵⁸

De ordine Presbyteratus

T.: cop vid.

²²⁴² Pedena (Pićan).

²²⁴³ Póla (Pola, Pula).

²²⁴⁴ Recte: Gladich. Arch. Nunz. Vienna: Gladics. Mihael Gladić (Michele Gladich) pedenai kanonok, irodaigazgató.

²²⁴⁵ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²²⁴⁶ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 518.

²²⁴⁷ Giovanni Giuseppe Cecchotti OFMRef., pedenai püspök.

²²⁴⁸ Pedena.

²²⁴⁹ Póla.

²²⁵⁰ Recte: Gladics. Arch. Nunz. Vienna: Gladich. Mihael Gladić (Michele Gladich) pedenai kanonok, irodaigazgató.

²²⁵¹ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²²⁵² Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 518.

²²⁵³ Giovanni Giuseppe Cecchotti OFMRef., pedenai püspök.

²²⁵⁴ Pedena.

²²⁵⁵ Póla.

²²⁵⁶ Arch. Nunz. Vienna: Gladics. Mihael Gladić (Michele Gladich) pedenai kanonok, irodaigazgató.

²²⁵⁷ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²²⁵⁸ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 518.

Exp.: Josephus Bonifacius de Cechotti²²⁵⁹ episcopus Petenensis, S.c.r.M. consiliarius, dominus in Scopliach et Tupliach etc.
Dat.: Petinae²²⁶⁰, 28. Septembris 1749
Ord.: in cathedrali ecclesia nostra Petenensi, 28. Septembris [*idem*]
Not.: [...] dioecesis Polensis²²⁶¹, per breve apostolicum ab aetate et ab interstitiis provisum, dimissorialibus [...] sui ordinarii [...]
Michael Gladics²²⁶² canonicus e cancellarius episcopalis
Vid.: Ladislaus Bisztriczey²²⁶³ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsae cancellariae r.H.a. secretarius ac una registrar, Viennae, 17. Junii 1773
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 101–102²²⁶⁴

Nominatio

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 22. Martii 1773
Not.: comes Franciscus Eszterhazy²²⁶⁵, Josephus Jablanczy²²⁶⁶
Vid.: Ladislaus Bisztriczey²²⁶⁷ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsae cancellariae r.H.a. secretarius ac una registrar, Viennae, 17. Junii 1773
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 93–94²²⁶⁸

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 18. Junii 1773
Test.: domini Josephus Panceri et Xaverius Knauer²²⁶⁹
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 82–83

44. Klein (Micu) János Ince

59) 1729 Klein (Micu) János Ince fogarasi püspök (bazilita, *Fogarasien.*, Ioan Inocențiu Micu-Klein, 1729–1751)

1. Emericus Gorgei (Porger) SJ, sacrosanctae theologiae doctor
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 116, fol. 298r]

1. Cognosco a decem circiter annis²²⁷⁰ reverendissimum patrem Joannem Klein, cum ille studia frequentabat Claudiopoli²²⁷¹ in Transylvania, ubi ego eram rector collegii, et deinde Tyrnaviae, ubi ille theologiae operam dabat, et ego sacram scripturam profitebar. Non sum ipsius consanguineus, nimium familiaris vel odiosus.

2. Natus est in Transylvania, ubi eius familiam novi.

3. Natus est ex catholicis Graeci ritus et honestis parentibus, qui semper inter se legitime coniuncti habiti sunt.

²²⁵⁹ Giovanni Giuseppe Cecchotti OFMRef., pedenai püspök.

²²⁶⁰ Pedena.

²²⁶¹ Póla.

²²⁶² Arch. Nunz. Vienna: Gladics. Mihael Gladić (Michele Gladich) pedenai kanonok, irodaigazgató.

²²⁶³ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²²⁶⁴ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 518.

²²⁶⁵ Esterházy Ferenc gróf, királyi kancellár (1762–1785). FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 99.

²²⁶⁶ Jablanczy József titkár, magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 5 (1859) 273.

²²⁶⁷ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²²⁶⁸ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 518.

²²⁶⁹ Giuseppe Panceri és Xaver Kanuer.

²²⁷⁰ Beszúrt szó.

²²⁷¹ Kolozsvár.

4. Complevit, ut audivi ab octo mensibus annum 30.
5. Promotus est ad sacros ordines in praeterito mense Septembris, hoc scio, quia vidi testimonium eorumdem ordinem collatum in dioecesi Agriensi a reverendissimo domino episcopo Sebastano²²⁷² vicario apostolico.
6. Erat clericus a multo tempore, sed mihi non constat, an sit versatus in ecclesiasticis functionibus, quia, postquam promotus fuit ad sacros ordines, non vidi. Caeterum devotus est, et sacramenta frequentabat, ut ego saepius observavi.
7. Quantum animadvertere potui ab externo, vixit semper catholice et in fidei puritate permansit.
8. Est praeditus bonis et compositis moribus, et est²²⁷³ exemplaris conversationis, quod affirmare possum a toto tempore, quo illum frequentavi tum [fol. 298v] in Transylvania, tum Tyrnaviae, unde ille discessit in praeterito mense Julio.
9. Vir est prudens et multae experientiae, quod mihi pluries iudicare contigit ex conversationibus cum illo habitis.
10. Non est insignitus aliquo gradu in jure canonico vel in sacra theologia; caeterum scio illum dedisse operam eidem juri canonico per duos annos, et theologiae in 3.us²²⁷⁴, atque ego²²⁷⁵ ipse expertus sum illum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere.
11. Nullo ecclesiastico munere functus est, aut regimen alicuius ecclesiae assumpsit.
12. Nec scio, nec audivi illum dedisse unquam aliquod publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, quin potius optime illum semper audivisse apud omnes, nec tenetur aliquo vitio corporis aut animi, quominus possit ad episcopatum promoveri.
13. Dignum existimo, qui promoveatur ad ecclesiam Graeci ritus Transylvaniae et Partium illi annexarum, eiusque promotionem ob zelum, quo in sacram unionem fertus ac doctrinam, qua pollet utilem futuram dictae ecclesiae.

2. Nicolaus Jánosi (Janosi) SJ, sacrosanctae theologiae in secundum annum auditor
[fol. 300r]

1. Cognosco a tribus annis Tyrnaviae, ubi ille theologiae vacabat, et ego grammaticam et poesim in universitate profitebar, reverendum patrem Joannem Klein. Non sum ipsi consanguineus, nimium familiaris vel odiosus testis.
2. Natus in Transylvania, et hoc audivi.
3. Ipsius parentes audivi fuisse honestos et catholicos Graeci ritus, et legitime coniunctos esse inter se.
4. Intellexi quod iam expleverit annum trigesimum.
5. Habeo ex auditu illum fuisse nuper promotum ad sacros ordines a reverendissimo episcopo Sebastano²²⁷⁶ vicario apostolico.
6. Affirmare non possum, an sit versatus in ecclesiasticis functionibus, caeterum, cum statim ac nominatus fuit a caesareo Sacra Majestate, accesserit ad monachos Basilianos, puto illum esse in iis sufficienter instructum. Hoc unum testari possum quod fuit semper piissimus et exemplaris vitae.
[fol. 330v]
7. Vixit semper catholice et in fidei puritate permansit non solum pro tempore, quo illum novi, verum etiam antea eum studia omnia, apud nostros frequentaverit.
8. Visus est mihi semper praeditus innocentia vitae et bonis moribus, et est fama prorsus integra.
9. Ex colloquiis, quae cum ipso habui, iudico illum esse virum prudentem, idque alii etiam, qui eum noscunt, censent et referunt.
10. Non est insignitus, quod sciam aliquo gradu in jure canonico vel in sacra theologia, verum mihi constat illum dedisse operam juri canonico et sacrae theologiae per aliquot annos. Transtulit etiam ex Latino in linguam Vallahicam librum alicue catecheticum valde utilem et necessarium pro iis populis, unde censeo illum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

²²⁷² Bizánczy György Gennadius munkácsi és máramarosi apostoli vikárius (*Sebastopolitan.*), egri rítusvikárius (1715–1733).

²²⁷³ Beszúrt szó.

²²⁷⁴ Recte: tertio (anno).

²²⁷⁵ Beszúrt szó.

²²⁷⁶ Bizánczy György Gennadius apostoli vikárius, egri rítusvikárius.

11. Nondum aliquo munere functus est, aut regimen alienas ecclesiae assumpsit.

12. Nec scio, nec mihi contigit audire, illum dedisse publicum aliquod scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, quin potius eum fuisse in optima semper opinione et fama. Nec videtur laborare aliquo vitio corporis aut animi, aut aliquo canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatus promoveri.

13. Ob ipsius mores exemplares, doctrinam, quam sibi comparavit, censeo dignum esse, qui promoveatur ad ecclesiam Transylvaniae Graeci ritus, eiusque promotionem profuturam religioni, ob zelum, quo sacram religionem promovet.

3. Stephanus Bóer (Böer), Transylvanus, Sacrae caesareae regiaeque catholicae Majestatis intimus cancellariae aulico Transylvanicae scriba ac juratus notarius (Transylvanus, iuratus notarius) [fol. 301v]

1. Cognovi reverendum patrem Joannem Klein a pluribus annis, cum essemus ambo in convictu apud patres Societatis Claudiopoli²²⁷⁷ in Transylvania. Non sum ipsius consanguineus, nimium familiaris vel odiosus.

2. Est natus in Transylvania, sed de loco positivo mihi non constat.

3. Habitus semper fuit ex legitimis natalibus ortus, verum eius parentes non novi.

4. Habita ratione temporis, a quo illum nosco, debet excessisse annum trigesimum.

5. De hoc mihi non constat.

6. An sit versatus in ecclesiasticis functionibus affirmare non possum, quod autem semper devotus fuerit et frequens in susceptione sacramentorum, verum est, quia ego ipse saepius observavi.

7. Vixit semper catholice, quod scio tum quia vidi, tum quia nihil [fol. 302r] in contrarium audivi.

8. Ego semper observavi illum bonae conscientiae fuisse et pium, ac inter bonos solebat conversari, quamobrem semper bonam famam habuit.

9. Vidi illum in suis actionibus et vitae instituto semper se prudenter gessisse.

10. Audivi illum dedisse operam sacrae theologiae in universitate Tyrnaviensi, sed quo fructu scire non possum. Cum dabat operam philosophiae meo tempore, dedit specimen multi ingenii, ut inter primos haberetur et in eadem pronunciatus fuerat magister.

11. Non scio illum functum fuisse aliquo munere.

12. Nec scio, nec audivi illum dedisse aliquod scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, nec videtur laborare aliquo vitio corporis aut animi, aut alio canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex ipsius pietate et zelo, peractisque studiis censeo eum idoneum et dignum esse, qui promoveatur ad ecclesiam Transylvaniae Graeci ritus, eiusque promotionem futuram utilem dictae ecclesiae.

De habito sacro et de ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Georgius Gennadius Bizánczy²²⁷⁸ episcopus Sebastenus, Munkacsiensis et Maramarosiensis pro Hungariam vicarius apostolicus

Dat.: In Poócs²²⁷⁹ ad Beatissimam Virginem Mariam miraculosum, 23. Septembris 1729

Ord.: [Idem, ibidem²²⁸⁰]

Not.: [...] Klain [...] ex archiepiscopali universitate Tyrnaviensi [...] 11. Julii 1729 [...] emanantes pascuales ad monasterium nostrum sancti Nicolai ad Munkács²²⁸¹ existens, directus [...] qui ibidem suam salutatem intentionem ingrediendi ordinem sancti Basilii magni habitumque sacrum in eo suscipiendi si coram nobis declarasse [...] recepimus, sacrumque habitum [...] contulimus [...] in ecclesia Beatissimae Dei Genitricis Mariae in Poócs lacrimantis [...] presbyterum ordinavimus.

²²⁷⁷ Kolozsvár.

²²⁷⁸ Bizánczy György Gennadius apostoli vikárius, egri rítusvikárius.

²²⁷⁹ Máriapócs.

²²⁸⁰ A szövegből az következik, hogy a kiállítás dátuma egyben a szentelés dátuma is.

²²⁸¹ Munkács.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 116, fol. 304–305

Professio fidei

T.: orig.

Exp.: Georgius Gennadius Bizánczy²²⁸² episcopus Sebastenus, Munkácsiensis et Maramarosiensis pro Hungariam vicarius apostolicus

Dat.: Munkács²²⁸³, 6. Novemberis 1729

Test.: Simeon Olsavszky²²⁸⁴ vicarius Maramorosiensis et comitatum de Szemplin et Saáros archidiaconus, dioecesis Agriensis filius; Hieronymus Blazovszky²²⁸⁵ ordinis sancti Basilii magni professus, igumenus sancti Nicolai monasterii ad Munkács totaque religiosorum communitate; Stephanus Ivánics²²⁸⁶ Sanctae Ecclesiae Romanae oppidi Munkács plebanus, dioecesis Agriensis filius; Basilius Harsány ordinis minorum sancti Francisci seraphici provinciae Hungariae Sanctissimi Salvatoris procurator actualis, dioecesis Agriensis filius; Franciscus Szenczy²²⁸⁷ Sacrae caesareae regiaeque Majestati tricesimator Munkácsiensis; Michael Cziriaky²²⁸⁸ celsissimi principis Friderici Caroli a Schönbern domini Munkácsiensis officialis racionista²²⁸⁹

Not.: Innocentius Klain; Michael Olsavszky²²⁹⁰ notarius cathedralis²²⁹¹

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 116, fol. 306–308

45. Klimo György

39) 1751 Klimo György pécsi püspök (*Quinqueecclesien.*, 1751–1777)

1. Joannes Frascioni canonicus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 139, fol. 331r]

1. A quatuor annis circiter nosco reverendum perillustrem dominum Georgium Klimo metropolitanae Strigoniensis canonicum occasione, qua habitavi in eadem domo per duos annos Viennae, et ex post ferme quotidie ipsum frequentavi. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex fide baptismi, quam vidi, apparet esse natum in loco Lapassovii²²⁹² in dioecesi Strigoniensi.

3. Ex eadem fide baptismatis scio natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus.

4. Ex eadem fide baptismatis constat explevisse annum quadragesimum primum, cum natus sit 9. Aprilis anno 1710 – et etiam ex aspectu apparet.

5. Scio ipsum constitutum esse in sacris ordinibus ante plures annos, et praecise anno 1733 fuit ordinatus in presbyterum, prout adverti ex eius formatis, et saepius fui praesens Viennae et etiam Posonii, dum ipse tam privatim, quam solemniter celebravit.

²²⁸² Bizánczy György Gennadius apostoli vikárius, egri rítusvikárius.

²²⁸³ Munkács.

²²⁸⁴ Olsavszky Simon máramarosi helynök, valamint Zemplén és Sáros vármegyei főesperes az Egri Egyházmegyéből. Később Olsavszky Simon István apostoli vikárius (*Pellen.*), egri rítusvikárius (1733–1737).

²²⁸⁵ Blazovszky Jeromos OSBM, a Munkács Csernek-hegyi Szent Miklós monostor igumenje.

²²⁸⁶ Ivánics István munkácsi latin plébános az Egri Egyházmegyéből.

²²⁸⁷ Szenczy Ferenc munkácsi cs. és kir. harmincados. KEMPELEN 10 (1931) 122–123.

²²⁸⁸ Cziriaky Mihály, Friedrich Karl von Friedrich Karl von Schönborn-Buchheim würzburgi és bambergi herceg-püspök (1729–1746) munkácsi uradalmának számvevője.

²²⁸⁹ Recte: racionista.

²²⁹⁰ Olsavszky Mihály székesegyházi jegyző. Később Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius (*Rhossen.*), egri rítusvikárius (1743–1767).

²²⁹¹ Nem a szokásos előnyomatott, hanem kézzel írt szöveget használtak. Egy előnyomatott, de ki nem töltött példány található: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 377.

²²⁹² Lopassó.

6. Scio eum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, quod bene potui cognoscere, dum ipse frequenter celebrabat; et est notorium.

7. Ex frequenti conversatione habita cum ipso adverti semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse; quinimo multum in discursibus et disputationibus habitis etiam cum haereticis, semper zelabat pro religione catholica, ubi etiam fui praesens.

8. Scio ipsum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae; prout adverti tam ex frequenti conversatione, quam ex notorietate.

9. Semper agnovi ipsum virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, quod etiam ostendit in suo officio consiliarii²²⁹³ aulici in cancellaria Hungariae Viennae existente, quod est etiam notorium.

10. Scio ipsum frequentasse studia theologica per quatuor annos in universitate Tyrnaviae cum fructu; non tamen mihi constat accepisse gradum in sacra theologia vel jure canonico; et judico pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere. [fol. 331v] Et hoc non solum ex testimonio rectoris illius universitatis, quod vidi, sed etiam ex conversatione habita cum ipso et ex auditu ab aliis.

11. Audivi ipsum exercuisse curam animarum, et ex post factus fuit canonicus Strigoniensis; postea fuit etiam per plures annos ad latus defuncti primatis,²²⁹⁴ videlicet ante sex annos, cuius opera et consilio potissimum utebatur, et post mortem ipsius fuit ab aula vocatus pro consiliario²²⁹⁵ cancellariae Hungariae, in quibus omnibus adeo laudabiliter tam in ecclesiasticis, quam in saecularibus se gessit, ut Sua Majestas illum nominavit ad episcopatum Quinqueecclesiensem, prout est notorium.

12. Nunquam adverti vel audivi aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam; nec mihi constat vel adverti aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Quinqueecclesiensem et dignum, qui ad illam promoveatur, et judico ipsius promotionem eidem ecclesiae Quinqueecclesiensi utilem et proficuum futuram esse propter eius zelum, prudentiam, doctrinam, animi docilitatem et aestimationem, quam habet apud aulam et²²⁹⁶ apud nobilitatem regni Hungariae. Et cum in illa dioecesi sint plures haeretici et schismatici, hinc illius promotio erit valde utilis tam pro spirituali, quam pro temporali illius ecclesiae et vastae dioecesis. Speranda est etiam conversio plurium haeticorum et schismaticorum.

2. Sigismundus Schitaroczy canonicus cathedralis Zagradiensis et rector collegii Croatici Viennensis [fol. 334r]

1. A duobus annis nosco reverendum perillustrem dominum Georgium Klimo metropolitanae Strigoniensis canonicum occasione, qua veni Viennam tanquam rector huius collegii Croatici; et ipse erat consiliarius aulicus in cancellaria Hungariae Viennae existente. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex fide baptismatis, quam vidi, scio natum esse Lapassovii²²⁹⁷ archidioecesis Strigoniensis.

3. Ex ipsomet testimonio baptismatis apparet ipsum natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus.

4. Explevit annum quadragesimum primum, cum natus sit 9. Aprilis anno 1710 – prout apparet ex eadem fide baptismatis.

5. Cum eum pluries viderim a duobus annis Missae sacrificium²²⁹⁸ celebrantem, assero longe ante sex menses in sacerdotem, et ex eius formatis adverti eum ordinatum esse in subdiaconum anno 1732, in diaconum vero et presbyterum anno 1733.

6. Ut adverti, quando solemniter celebravit, in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum est diu versatus, et ex relatione fide digna scio ipsum frequenter et devote celebrare.

²²⁹³ Recte: consiliarii.

²²⁹⁴ Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek: 1)

²²⁹⁵ Recte: consiliario.

²²⁹⁶ Javított szó.

²²⁹⁷ Lopassó.

²²⁹⁸ Javított szó.

7. Ex conversatione cum ipso habita, quantum adverti, semper catholice vixit et in fidei paritate permansit; nec unquam aliquid in contrarium audivi.

8. Ex frequenti conversatione habita cum ipso adverti praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae; quinimo amat tractare semper de Sacra Scriptura, controversiis et historia patriae, et quidem cum doctrina, zelo et prudentia, et ego ipsemet pluries de istis sermonem habui cum ipso.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, quod bene in conversatione cum ipso habita notavi; et est notorium.

10. Quantum ex testimonio studiorum rectoris universitatis Tyrnaviensis adverti, operam dedisse theologiae per quatuor annos in eadem universitate, et quidem cum fructu et plausu omnium, et judico ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur [fol. 334v] ad hoc, ut possit alios docere, prout adverti ex eius discursibus, et ipsius maxima delectatio est in lectione librorum.

11. Ex relatione fide digna scio ipsum fuisse parochum, et inde factus fuit canonicus et archidiaconus Strigoniensis; fuit etiam per plures annos ad latus defuncti primatis Estherasi²²⁹⁹ tanquam consiliarius. Post ejus mortem ab aula fuit vocatus Viennam et positus in officio consilarii²³⁰⁰ in cancellaria aulico-Hungarica, in quibus tam in spiritualibus, quam temporalibus laudabiliter se gessit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, prout ego ipse etiam adverti.

12. Nec adverti, nec ab aliis audivi aliquod scandalum unquam dedisse circa fidem, mores seu doctrinam; nec mihi constat, nec apparet aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Quinqueecclesiensem et valde dignum, qui ad illam promoveatur; et judico eius promotionem eidem ecclesiae Quinqueecclesiensi utilem et proficuum futuram esse propter eius vitae innocentiam, scientiam, prudentiam ac dexteritatem in tractandis negotiis tam ecclesiasticis, quam saecularibus, unde se commendabilem reddidit tam aulae, quam toti regno.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Martinus Psumouszkj²³⁰¹ parochus Lapassoviensis

Dat.: Lapassóvi²³⁰², 5. Augusti 1751

Bapt.: [Idem], 9. Aprilis 1710, natus et baptizatus, Martinus Ignatius Purékovics²³⁰³ parochus loci

Par.: Georgius Klimo et Eva Legin²³⁰⁴

Patr.: providus vir Martinus Haládj et Catharina conthoralis²³⁰⁵

Nota: Tyrnaviae, 6. Augusti 1751, Stephanus Nedeczky²³⁰⁶ generalis vicarius capitularis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 451

De Confirmatione

T.: orig.

Exp.: Ladislaus Okolicsányi²³⁰⁷ liberae regiae civitatis Tyrnaviensis capellanus curatus

Dat.: Tyrnaviae, 5. Augusti 1751

Conf.: Georgius Ghillány²³⁰⁸ episcopus Tiniensis, suffraganeus, [Ibidem], 25. Maii 1723 in ecclesia cathedrali sancti Nicolai

Nota: Tyrnaviae, 6. Augusti 1751, Stephanus Nedeczky²³⁰⁹ generalis vicarius capitularis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 451

²²⁹⁹ Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek: 1)

²³⁰⁰ Javított szó.

²³⁰¹ Psumovszky Márton lopassói plébános (1749–1751). NÉMETHY, 154.

²³⁰² Lopassó (ma Alsólopassó, Dolný Lopašov).

²³⁰³ Gyurkovics (*sic!*) Márton lopassói plébános (1705–1715). NÉMETHY, 154.

²³⁰⁴ Klimo György és Legin Éva.

²³⁰⁵ Halády Márton és Katalin.

²³⁰⁶ Nedeczky István esztergomi kanonok (1733–1754), általános helynök (1745-től). KOLLÁNYI, 345.

²³⁰⁷ Okolicsányi László. NAGY 8 (1861) 207.

²³⁰⁸ Ghillány György esztergomi segédpüspök: 7)

²³⁰⁹ Nedeczky István esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 345.

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Emericus Esterházy²³¹⁰ episcopus Nitriensis

Dat.: Posonii, 15. Augusti 1751

Ord.: [*Ibidem, idem*], episcopus Dorensis, suffraganeus Strigoniensis: tonsura et quatuor minores 1727 in festo expectationis partus B.M.V. [= 18. Decembris]; in subdiaconum 1732 sabbato quatuor temporum Adventus Domini [= 20. Decembris] in ecclesia sancti Nicolai [*Tyrnaviae*]²³¹¹; in diaconum 1733 sabbato ante dominicam Passionis [= 21. Martii]; in presbyterum 1733 sabbato quatuor temporum ante festum Sanctissimae Trinitatis [= 30. Maii]

Nota: Georgius Újlaki²³¹² canonicus Nitriensis, archidiaconus cathedralis, protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 451

De studiis

T.: orig.

Exp.: Franciscus Kunics²³¹³ SJ, collegii academici et universitatis rector

Dat.: Tyrnaviae 5. Augusti 1751

Nota: [...] artibus liberalibus et philosophia utraque laurea insignitum, non modo sacras litteras, sacros canones et polemicas quaestiones multa industria et singulari sui commendatione pertractasse, sed universae quoque theologiae studium in annum quartum capacissimo suo ingenio, adeo celebri plausu perdidicisse, ut in frequentissimo auditorum concursu nulli suorum secundus, omnium suffragiis, quorum intererat, theologiae doctoratu dignissimus omnino existimatus fuerit; verum ardentior animarum zelus eundem ab hoc honoris gradu abstraxit.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 451

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 21. Augusti 1751

Test.: admodum reverendus dominus Antonius Rusca et dominus Georgius Baldassina²³¹⁴

Class.: AAV Arch. Conclis., Processus Consist., 139, fol. 332–333

Praesentatoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Posonii, 30. Julii 1751

Vid.: Posonii, 24. Augusti 1751, Franciscus Josephus Dombay²³¹⁵, S.c.r.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor et concipista

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 451

46. Klobusiczky Ferenc

11) 1736 Klobusiczky Ferenc esztergomi segédpüspök (*Nemesin.*, 1736–1741)

90) 1741 Klobusiczky Ferenc erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1741–1748)

102) 1748 Klobusiczky Ferenc zágrábi püspök (Franjo Klobušicki, *Zagrabien.*, 1748–1751)

75) 1751 Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek (*Colocen. et Bachien.*, 1751–1760)

²³¹⁰ Eszterházy Imre Gábor nyitrai püspök: 26)

²³¹¹ Vélelmezhető, hogy minden szentelés itt történt.

²³¹² Ujlaky György nyitrai kanonok (1738–1753). VAGNER, 314–315.

²³¹³ Kunics Ferenc SJ, a nagyszombati egyetem rektora (1748–1751). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 822; Uő, *Cat. pers.* 9 (1994) 100.

²³¹⁴ Antonio Rusca és Giorgio Baldassina.

²³¹⁵ Dombay Ferenc udvari magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

1. Laetus Boni, quondam Joannis Domenici filius, presbyter loci Sancti Laurentii Flaviani (Frauiani) nuncupati, Asculanae dioecesis

[AAV Arch. Conclis., Processus Conclis., 122, f. 280r]

1. Sono circa noue anni, che conosco il Signore Domino Francesco Sauerio Nepomuceno Klobusiczky libero Barone di Zethény coll'occasione, che lui di quel tempo entrò Alunno nel Collegio Germanico, et Vngarico di Roma, oue io fin d'allora mi ritrouauo Prefetto, e cosi incominciai a conoscerlo, e trattarlo, come doppo continuai a fare per lo spazio di quattro anni, ch'è stato in detto Collegio, ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, n'Emolo.

2. Egli è nato nella Diocesi d'Agri²³¹⁶, ma non sò il luogo preciso di essa mentre nell'attestato fatto dal moderno Padre Rettore del detto Collegio non uiene questo specificato.

3. Per la medesima ragione sò, ch'è nato legittimamente da Cattolici, e Nobili Parenti essendo anche stato stimato cosi per tutto il tempo, ch'ha dimorato nel suddetto Collegio, non auendo mai inteso il contrario.

4. Egli adesso conta 28 anni, e più di quattro mesi di sua età essendo nato nell'anno 1707 il di 29 novembre come si legge nell'attestato fatto dal Padre Rettore del nominato Collegio in forma autentica.

5. Si ritroua Sacerdote fino dalli 24 Settembre dell'anno 1729 con esser stato ordinato in Roma dalla Sanctae memoriae²³¹⁷ di Benedetto XIII²³¹⁸, come si legge nell'attestato della di lui ordinatione.

6. Sò, ch'è ben pratico, e uersato nelle funzioni ecclesiatiche hauendogliele uedute esercitare più uolte nella Chiesa di San Appolinare in congiuntura, ch'hà cantato Vesperi, e Messe, mentre si ritrouaua Alunno, come sopra facendosi in esso Collegio sopra di ciò studio particolare, et in oltre l'hò conosciuto per Alunno assai diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi Sacramenti.

7. Per quanto hò ueduto, et inteso dire si è sempre portato da buon Cattolico, e degno Ecclesiastico con essersi conseruato nella purità della fede con molta esemplarità, et edificatione, di chi l'hà trattato, e ueduto.

8. Egli ha menato bona Vita, et è ornato di costumi molto lodeuoli, di buona conuersatione, e fama.

[fol. 280v]

9. Nelle sue operationi si è mostrato graue, prudente, et abile.

10. Ha studiato la Sagra Teologia nel medesimo Collegio Germanico con essersi doppo iui graduato in tale scienza essendo prima stato esaminato, e fatto altri atti soliti per conseguire il detto grado di Dottore, come intesi dire, e seppi quando ciò seguì, mentre mi ritrouauo nel medesimo Collegio, come sopra, onde hà tutta la capacità per esser promosso Vescouo.

11. E stato Alunno del detto Collegio da quattro anni, com'è già detto, e presentemente è Vicario generale del medesimo Arciuescouo di Strigonia con piena sua sodisfazione secondo che si ricaua dalle lettere²³¹⁹ scritte dal detto Prelato à Roma cioè al medesimo Collegio, oue hò cio inteso raccontare.

12. Non sò, ch'abbia mai dato scandalo di sorte alcuna intorno alla fede, costumi, ò dottrina, ne ch'abbia uizio alcuno d'animo, o di corpo, ò altro Canonico Impedimento, per cui abbia bisogno di dispensa apostolica per esser fatto Vescouo à riserua di non auer' ancora compiti li 30 anni di sua età, e se l'auesse l'auerei inteso dire come sopra.

13. Lo stimo degno d'esser fatto Vescouo della Chiesa Titolare Nemesin in Partibus, della quale sosterrà tale dignità con tutto il decoro, e proprietà per quanto hò deposto di sopra, e lo conosco.

2. Petrus Miozzari, domini Francisci filius, presbyter Romanus

[fol. 280v]

1. Circa 9 anni fà principiai a conoscere, e trattare il Signore Barone Domino Francesco Sauerio Nepomuceno Klobusiczky in congiuntura, che lui di quel tempo uenne à Roma, et entrò Alunno nel Collegio Germanico, et Vngarico, oue fin d'allora mi ritrouauo Scriuano auendo poi continuato a

²³¹⁶ Recte: Agria (Eger).

²³¹⁷ A San: me: rövidités feloldása.

²³¹⁸ XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730).

²³¹⁹ Processus Datariae: lettere.

uederlo, e trattarlo per lo spazio di 4 anni, nel qual tempo è stato in detto Collegio, e da che manca da questa Città ho auute di lui diuerse notizie stante le lettere²³²⁰ scritte al Padre Rettore di esso Collegio, le quali sono passate anche per le mie mani per esser scriuano come sopra, ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, n'Emolo.

[fol. 281r]

2. Nell'attestato del Padre Rettore del detto Collegio Germanico apparisce esser' Egli nato nella Diocesi d'Agri²³²¹ senza che in esso uenga specificato il luogo preciso d'essa Diocesi.

3. Non dubito punto, ch' Egli non sia nato di legittimo matrimonio da Cattolici, e Nobili Parenti, come, si uede nella fede autentica fattagli dal Padre Rettore del nominato Collegio; quando poi fosse il contrario lo saprei perche io medesimo scriuo le qualità, e nascita delli Collegiali in un libro destinato a tal' effetto, le quali ricauarsi da publici documenti, che si esibiscono nel loro ingresso al detto Collegio.

4. Secondo si legge nel detto attestato del Padre Rettore da me steso ha Egli compiti 28 anni di sua età il di 29 Nouembre prossimo²³²² essendo nato nell'anno 1707 nel detto giorno, et anno.

5. Egli è Sacerdote da più di sei anni, mentre è stato ordinato nella Basilica di San Pietro dalla Sanctae Memoriae²³²³ di Benedetto XIII²³²⁴ il di 24 settembre dell'anno 1729, e ciò costa dalla fede della di lui ordinatione.

6. E bene uersato nelle funzioni Ecclesiastiche hauendogliele uedute esercitare più uolte nella Chiesa di San Appolinare in occasione di Messe, e Vesperi solenni, tanto più che tutti gl' Alunni molto si esercitano nelle medesime funzioni, e Cerimonie Sagre, et in oltre l'hò sempre conosciuto diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi Sacramenti secondo il costume di essi Alunni.

7. L'ho ritrouato sempre ottimo Ecclesiastico, e Cattolico con essersi mantenuto nella Purità della fede con tutta esemplarità, et edificatione.

8. E dotato di buonissimi costumi, et ottima Vita, di dolce conuersatione, e fama.

9. Dotato ancora di molta sauiezza, prudenza, e capacità, com'ha mostrato nelle sue operationi.

10. Ha fatto il suo corso di Sagra Teologia nel medesimo Collegio Germanico, doppo di cui si è iui Dottorato nella medesima scienza, e facoltà costandomi questo, perche prima di dare il Collegio tale Grado, se ne chiede Licenza all'Eminentissimi Protettori con memoriale quale uenne da me steso, e poi si seppe in Collegio pubblicamente oltre [fol. 281v] che costa dall'attestato del Padre Rettore, onde in lui ritrouarsi tutto il sapere, e dottrina necessaria in un Soggetto, che deue promouersi Verscouo.

11. E stato Alunno come sopra, e poi Prouicario dell'Arciuescouo di Strigonia, da cui uenne doppo dichiarato suo Vicario generale essendo tale presentemente con commune compiacimento, e sodisfazione secondo le lettere²³²⁵ scritte di là a Roma da me uedute, come sopra.

12. Io non sò, ch' abbia mai uerun' Scandalo, ne ch' abbia uizio alcuno d'animo, o di corpo, o altro Canonico impedimento, per cui debba esser dispensato per esser fatto Vescouo a riserua ancora di non auer compita l'età di 30 anni, come sopra, e quando l'auesse probabilmente lo saprei per le ragioni già accennate.

13. Per quanto ho deposto di sopra, e lo conosco lo giudico degno d'esser promosso Vescouo della Chiesa Titolare Nemesin, della quale è stato aggratiato da Nostro Signore stimando, che reggerà tale dignità con ogni decoro, et honore per esser un Signore molto pio, e graue.

3. Simon Nobilis de Stock sacrosanctae theologiae et sacrum canonum doctor, protonotarius apostolicus, ecclesiae metropolitanae ad diuum Stephanum Viennae canonicus praelatus et cantor

[AAV Arch. Concl., Processus Consist., 129, fol. 729r]

1. A quatuordecim annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Klobusiczky episcopum Nemesinum, eumque primum noscere incepti Romae in collegio Germanico, in quo per quadriennium insimul fuimus alumni, et a praedicto tempore ad praesens saepissime cum ipso

²³²⁰ Processus Datariae: lettere.

²³²¹ Recte: Agria (Eger).

²³²² Nehezen olvasható, rövidített szó ("pros.to"[*]); Processus Datariae: "post.o"[*]) lehetséges és ide illő feloldása.

²³²³ A San: Me: rövidítés feloldása.

²³²⁴ XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730).

²³²⁵ Processus Datariae: lettere.

sum conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Juto mihi constat, ipsum consecrationis munus suscepisse ab eminentissimo et reverendissimo domino cardinali de Kollonitz²³²⁶ archiepiscopo Viennensi in ejus privato sacello a quatuor vel quinque annis circiter.

3. A praedicto tempore est episcopus ecclesiae Nemesinae.

[fol. 729v]

4. Cum praedicta sua ecclesia sita sit in partibus infidelium, non potuit in eadem resedisse.

5. Ex praedicta causa non potuit adimplevisse quae in hoc interrogatorio continentur.

6. Vidi ipsum saepe solemniter celebrantem hic Viennae in variis ecclesiis; vidi pariter, ipsum ordinationes habuisse ex commisso eminentissimi et reverendissimi domini archiepiscopi Viennensis, et mihi innotescit, quod ex ejusdem commisso non nulla alia pontificalia exercuerit; an vero Confirmationis sacramentum etiam ministraverit, ignoro.

7. Ex conversatione cum ipso habita advertere potui, quod specimen dederit pietatis, charitatis et prudentiae, quodque verbo et exemplo profuerit.

8. Ex supradicta ratione, quod ecclesia Nemesina sit in partibus infidelium, non potuit erga illam adimplere, quae in hoc interrogatorio continentur; adverti tamen ex conversatione cum ipso habita, quod sit vir zelosus pro tuitione jurium ecclesiasticorum. Addo etiam, quod cum suffraganei et vicarii generalis munia in dioecesi Strigoniensi ab aliquot annis exercuerit, audivi a personis fide dignis, quod laudabiliter se gesserit in eisdem et cum profectu dioecesis sibi commissae.

9. Ex frequenti sermone cum ipso habito tam de materiis theologicis, quam juridicis testor, ipsum vere ea doctrina ad praesens pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere; adverti enim, quod in hisce materiis sit bene versatus.

10. Ex quo sit vir doctus et zelosus, dignum existimo, qui transferatur [fol. 730r] ad ecclesiam Transylvaniensem, et censeo ejus translationem ipsi ecclesiae Transylvaniensi utilem et proficuum futuram fore.

4. Joannes Petrus Bevilaqua ecclesiae collegiatae Scepusiensis canonicus in Hungaria et augustissimae Imperatricis Amaliae ceremoniaris

[fol. 731v]

1. Ab annis octo et ultra nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Klobusiczky episcopum Nemesinum, et a praedicto tempore multoties sum cum ipso conversatus, praesertim hic Viennae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Colligo, quod consecrationis munus suscepit, ex quo ipsum viderim pontificalia exercentem in ecclesia Salesianarum virginum.

3. Ignoro a quo tempore sit episcopus ecclesiae Nemesinae.

4. Cum ecclesia Nemesina sita sit in partibus infidelium, non potuit penes eandem resedisse.

5. Ut ad proximum.

6. Audivi tantum, quod saepe solemniter celebraverit, audivi pariter, quod ordinationes habuerit tam Tyrnaviae, quam hic Viennae ex commisso eminentissimi et reverendissimi domini archiepiscopi²³²⁷, an sacramentum Confirmationis ministraverit et caetera pontificalia exercuerit, ignoro.

[fol. 732r]

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti, quod specimen dederit pietatis, charitatis et prudentiae, nec non audivi a personis fide dignis, quod laudabiliter sit perfunctus in obeundo munere vicarii generalis et suffraganei illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi Strigoniensis.²³²⁸

8. Ex quo, ut supra dixi, ecclesia Nemesina sit in partibus infidelium, non potuit adimplevisse quae mihi in hoc interrogatorio proponuntur.

9. Cum non mihi contigerit cum ipso sermonem instituere de materiis theologicis seu canonicis, non possum ex facto proprio testari praecise circa ejus doctrinam, sed tantum quod in optima fama sit, quod sit vir doctus.

²³²⁶ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi hercegpüspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

²³²⁷ Uő.

²³²⁸ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

10. Ex praemissis, et ex quo a multis ipsum audiam commendatum, existimo dignum, qui transferatur ad ecclesiam Transylvaniensem, et censeo ejus translationem ipsi ecclesiae Transylvaniensi utilem et proficuum futuram fore.

5. Nicolaus Eumring canonicus collegiatae ecclesiae ad sanctam Gertrudem Nivellae in Belgio
[fol. 735v]

1. Ab anno et medio circiter nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Klobusiczky episcopum Nemesinum; ipsumque noscere incepti hic Viennae et ab hoc tempore occasionem habui cum ipso saepissime conversandi. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Quando, ut supra dixi, primo ipsum noscere incepti, audivi a domino Stock²³²⁹ canonico hujus metropolitanae ecclesiae Viennensis, quod praefatus illustrissimus et reverendissimus dominus Klobusiczky munus consecrationis suscepit.

3. Praecise ignoro, per quot annos fuerit episcopus ecclesiae Nemesinae.

4. Non potuit in dicta sua ecclesia resedisse, ex quo sita sit in partibus infidelium.

5. Ut ad proximum.

6. Audivi a pluribus sacerdotibus, quod pluries Viennae et Posonii solemniter celebraverit. Audivi pariter, quod pluries ordinationes habuerit Viennae ex commisso eminentissimi et reverendissimi domini archiepiscopi,²³³⁰ et novi nonnullus ab ipso ordinatos; an vero sacramentum Confirmationis ministraverit ac caetera pontificalia exercuerit, ignoro.

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti, quod specimen dederit [fol. 736r] pietatis, charitatis et prudentiae, quodque verbo et exemplo profuerit, nec non audivi, quod illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus Strigoniensis²³³¹ sit de ejus persona contentus, quodque libenter vellet adhuc ipsum apud se habere pro suffraganeo.

8. Relative ad contenta hujus interrogatorii testari possum, quod ex conversatione cum ipso habita, adverterim, quod sit zelosus episcopus et propensus pro tuitione jurium ecclesiasticorum.

9. Ex conversatione, ut supra cum ipso habita, cum pluries mihi contigerit sermonem instituisse de materiis theologis, scholasticis, moralibus et canonicis, expertus sum, quod in iisdem sit bene versatus; ideoque ea doctrina ad praesens pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit.

10. Ex praemissis dignum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Transylvaniensem, et censeo ejus translationem ipsi ecclesiae Transylvaniensi utilem et proficuum futuram fore.

6. Honorius Plöderl ordinis Minorum sancti Francisci [provinciae] reformatae conventus Cibiniensis in Transylvania guardianus, 36 éves

1. Julii 1748

[AAV Arch. Conclis., Processus Conclis., 136, fol. 782v]

1. A quinque circiter annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Klobusiczky episcopum Transylvaniensem occasione, qua fui Cibinii²³³² primo tanquam concionator, deinde tanquam guardianus nostri conventus ibidem. Non sum ipsius consanguineus, cognatus aut affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Credo ipsum suscepisse munus consecrationis, quia vidi ipsum exercere functiones episcopales.

3. A tempore, quo ipsum cognovi, jam erat episcopus Transylvaniensis²³³³.

[fol. 783r]

4. Egomet adverti, quod assione resederit in sua ecclesia et dioecesi.

²³²⁹ Simon Ambros Edler von Stock bécsi kanonok (1734–1772). ZSCHOKKE, 402; ADB 36 (1893) 280–281. Ő volt az erdélyi processzus első tanúja.

²³³⁰ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi hercegpüspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

²³³¹ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

²³³² Nagyszeben.

²³³³ Arch. Nunz. Vienna: Transylvaniae.

5. Scio eum diligenter et saepe suam ecclesiam et dioecesim visitasse, opportune omnibus necessitatibus providisse et occurrisse ac ejus decreta debitae executioni demandari curasse, ut potui advertere, cum essem ibi eadem dioecesi.

6. Egomet vidi illum solemniter celebrasse etiam in nostra ecclesia, ordinationes juxta necessitatis exigentiam habuisse, ac sacramentum Confirmationis administrasse caeteraque pontificalia exercuisse, et vidi etiam, quod plures ex nostris religiosis ordinaverit.

7. Prout adverti specimen dedit pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando, ac verbo et exemplo profuit et habetur in maxima aestimatione apud omnes.

8. Scio ipsum prudenter, quantum mihi constat, et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus ac juribus suae ecclesiae; et nihil audivi in contrarium.

9. Mihi constat, quod habeat doctrinam, non tantum sufficientem, sed supereminentem ad hoc, ut possit alios docere, prout adverti ex discursibus et consiliis ab ipso petitis; et est publica fama.

10. Ego illum dignum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Zagrabiensem, et censeo ejus translationem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram fore, cum ipse habeat doctrinam, zelum et prudentiam, et quemadmodum fuit utilis ecclesiae Transylvaniensi, ita erit utilis ecclesiae Zagrabiensi.

7. Jacobus Adamus de Penckler (Penckler) caesareo-regius cameralis quaestor (Zahlmeister) in Transylvania

[fol. 783r]

1. A tempore, quo est episcopus Transylvaniae, nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Klobusiczky, cum ibi habeam regium officium et sim cum ipso conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus aut affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Credo quod fuerit consecratus episcopus, et fui praesens, quando fuit installatus episcopus in ecclesia Transylvaniensi, et sunt septem anni et ultra.

3. Ex quo ipsum nosco, semper fuit episcopus Transylvaniensis.

4. Semper resedit in sua ecclesia sive dioecesi, prout adverti; cum ego quoque semper ibi moratus sim.

5. In quantum scio, pro certo, una vice visitavit suam dioecesim, cum ibi fuero, et providit opportune necessitatibus, et suppono ejus decreta debita executioni demandata fuisse.

6. Multoties vidi ipsum solemniter celebrantem, et vidi etiam ordinationes habentem et sacramentum Confirmationis administrantem ac caetera pontificalia exercentem.

7. Scio eum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse; cum saepissime fuero cum ipso conversatus, et est publica fama.

8. Scio ipsum prudenter et diligenter se gessisse in defendendis conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus ac bonis omnibus suae ecclesiae, et in uno casu fui praesens cum defendit aliquod jus suae ecclesiae.

[fol. 784r]

9. Scio ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit; et hoc scio ex discursibus et conversatione cum ipso habitis.

10. Cum sit vir doctus, zelosus et prudens, credo illum dignum, qui transferatur ad ecclesiam Zagrabiensem ejusque translationem eidem ecclesiae Zagrabiensi utilem et proficuum futuram fore; praesertim cum fuerit utilis ecclesiae Transylvaniensi, ita erit utilis ecclesiae Zagrabiensi.

8. Adamus Patachich de Zajezda baro, praepositus sancti Benedicti de Kaposfo (praepositus mytratus Sancti Benedicti), cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus (canonicus Zagrabiensis), archidiaconus Goriczensis et Sacrae caesareo-regiae Majestatis ad excelsam cancellariam aulico-Hungaricam consiliarius (aulicus caesareo-regius consiliarius)

[AAV Arch. Concl., Processus Concl., 139, fol. 116v]

1. A septendecim annis circiter annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Klobusiczky episcopum Zagrabiensem, cum adhuc esset vicarius defuncti primatis,²³³⁴ et

²³³⁴ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

qua episcopus Transylvaniae et postea Zagrabiensis, ubi sum canonicus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Notorium est ipsum consecrationis munus suscepisse, praesertim cum fuerit translatus ab ecclesia Transylvaniensi ad Zagrabiensem.

3. Per tres annos fuit episcopus ecclesiae Zagrabiensis. Causa scientiae, quia fui praesens ipsius installationi.

4. Constanter resedit in sua ecclesia, nisi quod quandoque fuerit avocatus pro servitio regio, vel ecclesiae vel regni; quod scio tamquam canonicus.

5. Visitavit singulis annis suam dioecesim partim per se et partim per suos archidiaconos; opportune omnibus necessitatibus providit et occurrit, ac debitae executioni mandavit eius decreta et mandata, prout vidi; et ego quoque tamquam archidiaconus visitavi et debui illi meam visitationem referre.

6. Vidi et saepius adstiti, dum ipse solemniter celebravit, et ordinationes habuit juxta necessitatis exigentiam; Confirmationis sacramentum administravit caeteraque pontificalia exercuit; et ferme singulis diebus privatim solet celebrare.

7. Optimam specimen dedit pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando, ac verbo et exemplo profuit, prout adverti ex conversatione frequenti cum ipso habita, et est notorium in dioecesi.

8. Valde prudenter se gessit ubilibet et diligenter, ac cum magno la[fol. 117r]bore defendit et conservavit jurisdictiones spirituales et temporales, jura et bona Ecclesiae, quod scio, cum fuerim ad latus ipsius; et in pluribus fuerim ab ipso adhibitus pro servitio ecclesiae.

9. Abundanti doctrina pollet, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere; prout adverti ex conversatione cum ipso habita et est notorium.

10. Valde dignum eum existimo, qui transferatur ad ecclesiam archiepiscopalem Coloczensem, et censeo eius translationem eidem ecclesiae Coloczensi utilem et proficuum futuram esse, attenda eius doctrina, zelo et pietate; et praesertim cum laudabiliter se gesserit in ecclesia Transylvaniensi et Zagrabiensi.

9. Carolus de Salbeck caeremonarius et notarius apostolicus

[fol. 120r]

1. A decem annis circiter nosco illustrissimum, et reverendissimum dominum Franciscum Klobusiczky episcopum Zagrabiensem, cum adhuc esset episcopus Transylvaniensis, et ab ipso fui admissus ad statum ecclesiasticum. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Est notorium, ipsum consecrationis munus suscepisse, et ab eo fui ordinatus in presbyterum.

3. Per tres annos est episcopus Zagrabiensis, quod scio, cum fuerim in Transylvania, cum ipse fuit translatus ad ecclesiam Zagrabiensem, fuique jam per annum et medium apud ipsum in qualitate caeremonarii.

4. Ex quo tempore fui apud ipsum, continuo resedit in sua dioecesi, nisi debuerit interdum abesse propter negotia ecclesiae, regis et regni; causa scientiae ut supra.

5. Scio diligenter singulis annis suam dioecesim visitasse partim per se, partim per suos archidiaconos; opportune, quantum posuit, necessitatibus occurrisse et providisse, eiusque decreta et mandata debita executioni demandavi curasse; et hoc scio, cum ipsum comitatus fuerim tamquam caeremonarius et perlegerim acta visitationis.

[fol. 120v]

6. Ipse interfui, tamquam caeremonarius, dum saepius solemniter celebravit, dum habuit ordinationes, sacramentum Confirmationis administravit caeteraque pontificalia exercuit et frequenter etiam privatim celebrat.

7. Saepius debui admiravi ipsius pietatem, charitatem et prudentiam in gubernando suam dioecesim, ac verbo et exemplo profuit, quod est in tota dioecesi notorium.

8. Ipsemet possum testari vidisse epistolas eius scriptas ad cancellariam Hungariae, quibus curavit defendere jura spiritualia et temporalia suae ecclesiae, et toto tempore sui regiminis nihil amisit, quinimo redegit consistorium in meliorem ordinem cum maxima ecclesiae utilitate, de quibus sum informatus, cum fuerim ad latus ipsius.

9. Notorium est ipsum abundanter ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ad hoc ut possit alios docere, ut etiam adverti ex conversatione habita cum ipso.

10. Quantum ego judico, ipsum dignissimum existimo, qui transferatur ad ecclesiam archiepiscopalem Colocensem, et censeo eius translationem eidem ecclesiae Coloczensi utilem et proficuum futuram esse: attenta eius prudentia, doctrina, zelo, dexteritate in negotiis tractandis et aestimatione, quam apud aulam habet, unde non modo jura conservare, sed etiam calamitate temporum avulsa recuperare contendet.

De doctoratu

T.: orig.
Exp.: Franciscus Piccolomini²³³⁵ SJ, CGU rector
Dat.: Romae, 10. Novembris 1735
Not.: omnes sacros et praecipue presbyteratus ordines, 17. [vacat] 1729;
alumnus 21. Octobris 1726 – 1. Maii 1730; in theologica facultate doctoratus laurea;
29. Novembris 1707 natus
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 113, fol. 159

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antoius cardinalis Guadagni²³³⁶ episcopus Tusculanus, vicarius generalis
Dat.: Romae, 10. Novembris 1735
ord.: Benedictus XIII,²³³⁷ Romae in basilica Vaticana, 24. Septembris 1729
Not.: Nuntius Baccari²³³⁸ episcopus Boianensis, vicesgerens; Nicolaus Antonius canonicus Cuggio²³³⁹ secretarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 113, fol. 160

Dispensatio super defectu aetatis

T.: orig.
Exp.: Josephus Livizzani²³⁴⁰ congregationis secretarius
Dat.: Romae, 16. Martii 1736
Not.: Congregatio particularis a sanctissimo domino nostro deputata praecibus indulgendo reverendi domini Francisci Klobusiczki, vicarii generalis Strigoniensis, ex speciali gratia Sanctitatis Suae ad episcopatum Nemesinum in partibus promovendi, pro obtinenda dispensatione super defectu aetatis a sacris canonibus requisitae ad episcopalem dignitatem suscipiendam, cum jam de mense Novembris proxime praeteriti vigesimum nonum annum attigerit, censuit, attentis ejusdem meritis aliisque circumstantiis a nuntio apostolico Viennensi relatis, petitam dispensationem esse impertinendam, factaque per me infrascriptum secretarium relatione, Sanctitas Sua congregationis sententiam benigne probavit.
Josephus cardinalis Firrao²³⁴¹
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 113, fol. 158

Consilio cancellariae regiae aulicae Transylvanicae

T. cop. vid.
Dat.: Viennae, 25. Aprilis 1741
Not.: [leirat], consilio cancellariae regiae aulicae Transylvanicae, [21. Aprilis 1741]
Vid.: Viennae 5. Maii 1741 Josephus Kozma²³⁴² et Paulus Reslinger²³⁴³ juratus notarius

²³³⁵ Francesco Piccolomini SJ, a CGU rektora (1734–1739). STEINHUBER 2 (1906) 151.

²³³⁶ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732–től).

²³³⁷ XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730).

²³³⁸ Nunzio Baccari, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1721–1738). DEL RE, 65.

²³³⁹ Nicolò Antonio Cuggiò, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

²³⁴⁰ Giuseppe Livizzani, a Konzisztoriális Kongregáció titkára, később bíboros (1573–1754).

²³⁴¹ Giuseppe Firrao bíboros (1731–1744), államtitkár (1733–1740).

²³⁴² Talán azonos (vagy rokon) Kozma Pál József magyar udvari kancelláriai jegyzővel, aki 1746-ben magyar nemességet kapott. *Libri Regii* 40.142.

²³⁴³ Paul Reslinger jegyző.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 333

Consilio cancellariae regiae aulicae Transylvanicae (2)

T.: cop. vid.

Dat.: Viennae, 25. Aprilis 1741

Not.: [leirat], consilio cancellariae regiae aulicae Transylvanicae, [21. Aprilis 1741], Josephus Kozma²³⁴⁴

Vid.: Viennae 5. Maii 1741 Michael Benőck²³⁴⁵ inclytae cancellariae regiae aulicae Transylvanicae juratus notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 333

Professio fidei (Transylvanien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 25. Aprilis 1741

Test.: dominus Sigismundus Sanchi et dominus Ignatius Giuliani, N.A. nobiles familiares²³⁴⁶

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 129, fol. foll. 738–739

Praesentoriae (Zagrabien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 13. Maii 1748

Vid.: Viennae, 10. junii 1748, Franciscus Josephus Dombay²³⁴⁷, S.c.r.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor et simul actualis concipista

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 438

Professio fidei (Zagrabien.)

T.: orig.

Exp.: Joannes Castal²³⁴⁸ magnus praepositus cathedralis Transylvaniensis, abbas infulatus, etc. tamquam delegatus

Dat.: [Alba Juliae], 15. Julii 1748

Test.: Laurentius de Stoker²³⁴⁹ artium liberalium et philosophiae ac medicinae doctor, S.c.r.M. Transylvaniae supremus stabsphysicus et Theophilus de Haueisen²³⁵⁰ S.c.r.M. excelsi consilii bellici et supremae Transylvaniae armorum praefecturae juratus notarius

Not.: [...] praesentibus Laurentio de Stoker [...] Transyl. supremo stabi physico et Theophilo de Haueisen [...] testibus [...]

Matthias Salbeck²³⁵¹ cathedralis ecclesiae Albensis canonicus, notarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 136, fol. 787–788

Nominatio (Colocen. et Bachien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Posonii, 30. Julii 1751

²³⁴⁴ Talán Kozma Pál József magyar udvari kancelláriai jegyző. *Libri Regii* 40.142.

²³⁴⁵ Benők Mihály erdélyi udvari kancelláriai jegyző. Magyar indigenátust nyert 1751-ben. Vö. KEMPELEN 2 (1911) 102.

²³⁴⁶ Sigismundo Sanchi és Ignazio Giuliani, az apostoli nuncius nemes familiárisai.

²³⁴⁷ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

²³⁴⁸ Kastal János gyulafehérvári kanonok (1729–1752), majd nagyprépost. FERENCZI, 292.

²³⁴⁹ Stoker (Stocker) Lőrinc (Lorenz von Stocker) Erdély cs. és kir. főtörzsorvososa (+1779). Vö. MAGYARY-KOSSA, 173.

²³⁵⁰ Gottlieb von Haueisen, a cs. és kir. haditanács és az erdélyi főhadparancsokság jegyzője.

²³⁵¹ Salbeck (Szalbeck) Mátyás gyulafehérvári kanonok (1743–1759), illetve nagyprépost (1753–1759), később váradi nagyprépost (1759–1768). FERENCZI, 409; BUNYITAY–MÁLNÁSI, *A váradi püspökség*, 318.

Not.: comes Leopoldus de Nadasd,²³⁵² Bernardus Koncsek²³⁵³
Vid.: Posonii, 14. Augusti 1751. Joannes Stehenich²³⁵⁴ de Jerebicz electus episcopus Temnensis,
praepositus major, et vicarius generalis Jaurinensis
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 450

Praesentatoriae (Colocen. et Bachien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Posonii, 30. Julii 1751
Vid.: Posonii, 18. Augusti 1751. Franciscus Josephus Dombay²³⁵⁵ S.c.r.M. cancellariae aulico-
Hungaricae expeditor et concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 450

Recommendatoriae (Colocen. et Bachien.)

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Posonii, 30. Julii 1751
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 450

Professio fidei (Colocen. et Bachien.)

T.: orig.
Exp.: Wolfgangus de Chiolich²³⁵⁶ episcopus Segniensis, delegatus
Dat.: Posonii, 18. Augusti 1751
Test.: Adamus liber baro Patachich²³⁵⁷ praepositus sancti Benedicti de Kapősfeő, canonicus
Zagrabiensis et Matthias Hubert²³⁵⁸ abbas sancti Gabrielis archangeli de Gaboria, Agriensis
ecclesiae canonicus
Not.: Andreas Fridericus Schuppanzigh²³⁵⁹ collegiatae ecclesiae Posoniensis canonicus, protonotarius
apostolicus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 139, fol. 118–119

Ex audientia SS.mi (Colocen. et Bachien.)

T.: orig.
Exp.: Clemens Argenvillieres²³⁶⁰ auditor
Dat.: Romae, 19. Decembris 1751
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 139, fol. 114

47. Koller Ignác

56) 1760 Koller Ignác veszprémi püspök (*Targen.*, koadjutor utódlási joggal, 1760/1762–1773)

1. Paulus Kiss canonicus Weszprimiensis

²³⁵² Nádasdy Lipót Flórián gróf, királyi kancellár (1746–1758). FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 99.

²³⁵³ Koncsek Bernát magyar udvari kancelláriai tisztviselő (1737–1763). KHAVANOVA, *Koncsek Bernát*, 12–15.

²³⁵⁴ Stehenich János győri kanonok (1733–1769), nagyprépost (1747-től). BEDY, 463.

²³⁵⁵ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

²³⁵⁶ Chiolich György Farkas zengg-modrusi püspök: 119)

²³⁵⁷ Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek: 77)

²³⁵⁸ Hubert Mátyás Szent Gábor főangyalról nevezett gáborjáni apát; egri kanonok (1741–1770). SZINNYEI 4 (1896) 1380.

²³⁵⁹ Szupanczich Frigyes (Andreas Friedrich Schuppanzigh) pozsonyi kanonok (1740–1778). Vö. RIMELY, *Cap. Pos.*, 278–279. *Libri Regii* 39.23.

²³⁶⁰ Clemente Argenvillieres auditor (*auditor Sanctissimi*, 1743–1753), majd bíboros és proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1753–1758). DBI 4 (1962) 125–126.

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 149, fol. 733v]

1. Nosco a sex vel septem annis, et praecipue a duobus reverendum perillustrem dominum Ignatium Koller praepositum sancti Stephani de castro Strigoniensi. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex ipsius baptismate constat mihi esse natum Viennae, tertia Octobris anno 1725.

3. Ex publica notorietate mihi constat fuisse natum ex legitimo matrimonio atque ex catholicis et honestis parentibus.

4. Ex baptismalibus ipsis et ab ore ipsius audivi ipsum esse constitutum in aetate triginta quinque annorum.

5. Scio ex ipsius mei ordinarii, illustrissimi et reverendissimi domini Martini Birro²³⁶¹ relatione, quod idem eum ordinasset hic Viennae anno 1748, et mihi quoque constat ex ipsius formatis, quas vidi.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum ex relationibus mihi factis, cum saepius celebraret apud patres Servitas dum Pestini²³⁶² in officio praelaturae versaretur.

7. Ex conversatione cum ipso habita ac sermonibus pariter cum ipso habitis de promovenda fide catholica et de instruendo [fol. 734r] populo ac educatione cleri adverti, quod semper zelosum se exhibuerit et in fidei puritate permanserit.

8. Ex pari ratione conversationes cum ipso habita testor ipsum praeditum esse innocentia vitae et exemplaribus moribus, quodque sit optimae conversationis et fama.

9. Aequae ex conversatione cum ipso habita adverti, quod sit vir prudens et gravis, atque²³⁶³ usu rerum maxime praestans.

10. Mihi constat ex privilegio, quod vidi ipsum insignitum esse doctoratu sacrae theologiae, cum erat alumnus Romae in collegio sancti Apollinaris, et scio ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Scio eundem fuisse apud illustrissimum et reverendissimum dominum Georgium Climo²³⁶⁴ modo episcopum Quinqueecclesiensem, eo tum Viennae ad ecclesiam cancellariam Hungario-aulicam²³⁶⁵ consiliarium, per aliquod tempus versatum in publicis, deinde ob praeclara merita et qualitates esse promotum ad canonicatum Strigoniensem, deinde in praepositum sancti Stephani de castro Strigoniensi et in praepositura Beatae Virginis de Ratoth²³⁶⁶ ac in anno immediate praecedenti in praelatum inclytae tabulae regiae, et in omnibus istis beneficiis, officiis et dignitatibus laudabiliter et exemplariter se gesserit.

12. Nunquam adverti, neque ab aliis audivi, quod aliquando publicum aliquod scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam, quin imo ut superius relatam est, esse modestum, mansuetum, pacati animi virum et affabilem, neque aliquo corporis seu animi vitio, alioque canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

[fol. 734v]

13. Ex dictis omnino judico non tantum esse idoneum et sufficientem, sed et dignum et summe utilem ad regendam ecclesiam cathedralem Weszprimiensem, ejusque designationem in coadjutorem esse necessariam et proficuum eidem ecclesiae attenda infirmitate illustrissimi et reverendissimi domini episcopi²³⁶⁷ ordinarii.

2. Marcus Franyul (Franiul) canonicus Modrusiensis, protonotarius apostolicus juratus

[fol. 736r]

1. Nosco reverendum perillustrem dominum Ignatium Koller praepositum sancti Stephani de castro Strigoniensi a duodecim annis, a quo tempore fuit ordinatus presbyter. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

²³⁶¹ Bíró Márton veszprémi püspök: 55)

²³⁶² Pest.

²³⁶³ Javított szó.

²³⁶⁴ Klimo György pécsi püspök: 39)

²³⁶⁵ Recte: Hungarico-aulicam.

²³⁶⁶ Rátót.

²³⁶⁷ Bíró Márton veszprémi püspök: 55)

2. Scio ipsum esse natum Viennae, cum viderim ipsius fidem baptismatis et noverim ejusdem parentes.

3. Scio ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus ex eadem fide baptismali.

4. Scio ipsum esse constitutum in aetate triginta quinque annorum, cum baptizatus fuerit 3. Octobris anni 1725.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum, et a duodecim annis modo presbyterum, cum viderim ipsius formatas et fui caeremoniarius in ipsius ordinatione.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, vidi enim ipsum celebrantem, nec dubito ipsum esse in susceptione sacramentorum frequentissimum²³⁶⁸ et devotum et exemplarem, quod etiam ab aliis audivi.

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti, quod semper catholice vixerit et in fidei puritate permanserit.

[fol. 736v]

8. Quantum ego scio et adverti, est vir praeditus innocentia vitae bonisque moribus, et est optimae conversationis et famae.

9. Ex supradicta ratione conversationis cum ipso habitae adverti, quod sit vir gravis et prudens et usu rerum praestans.

10. Scio ipsum fuisse promotum ad lauream doctoratus sacrae theologiae in collegio sancti Apollinaris Romae, cum viderim ipsius privilegium et credo, quod ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Non scio ipsum fuisse in cura animarum, sed fuit promotus ad canonicatum et successive ad dignitates, in quibus secundum famam se gessit laudabiliter tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, prout ab aliis etiam audivi.

12. Nec scio, nec audivi et minus adverti, quod aliquando publicum aliquod scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam, quodve aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum, ut designetur coadjutor ecclesiae Weszprimiensis, et iudico ipsius designationem utilem et proficuum futuram esse dictae ecclesiae, cum modernus illustrissimus et reverendissimus dominus episcopus²³⁶⁹ propter ipsius infirmitates non possit amplius regere dictam ecclesiam, unde stante ipsius scientia et morum integritate ecclesia supradicta et dioecesis incrementum acquirat.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Franz Anton Zeisler²³⁷⁰ allhiesiger Sankt Stephans Metropolitan und Haupt-Pfarr Kirchen, wie auch Fürst Erz-Bischöfflicher Cur-Chormeister

Dat.: Wienn [=Wien], 22. Decembris 1741

Bapt.: 3. Octobris 1725

Nom.: Ignatius Antonius

Par.: der wohl edl geborene Joseph von Koller königlich hungarischer Hoff Rath und Referendarius, auch wohl edl geborene Fräulein Juliana²³⁷¹

Patr.: Johann Anton Widman königlich böheimischer Hoff Rath und Referendarius, und dessen Ehe gemahlin Maria Lucia von Lewenegg²³⁷²

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

De Confirmatione

²³⁶⁸ Javított szó.

²³⁶⁹ Bíró Márton veszprémi püspök: 55)

²³⁷⁰ Franz Anton Zeisler, a bécsi Szent István-főszékesegyház és főplébániatemplom hercegérseki kórusmestere (*Cur- und Chormeister*). Tisztségéhez vö. CZEIKE 1 (1992) 9. Később bécsi kanonok (1747–1759). ZSCHOKKE, 403.

²³⁷¹ Koller József magyar királyi udvari tanácsos és referendarius, valamint hitvese nemes [Paluska] Julianna.

²³⁷² Johann Anton Wildmann (*1675) cseh királyi udvari tanácsos és referendarius, valamint hitvese, Maria Lucia von Löwenegg. Wildmann 1730-ben osztrák báróságot nyert. WURZBACH 55 (1887) 246–247.

T.: orig.
Exp.: Sigismundus Berényi²³⁷³ episcopus Quinqueecclesiensis
Dat.: in arce Bodok²³⁷⁴, 16. Septembris 1743
Conf.: [*Idem*], Posonii in sacello beneficiatae domus nostrae, 14. Octobris 1741
Nom.: sanctus Franciscus
Patr.: Franciscus comes Barkóczy²³⁷⁵ episcopus Tenagriensis
Not.: Martinus Pánky²³⁷⁶ prosecretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

De ordinibus minoribus

T.: Michael Ignatius Frivaisz²³⁷⁷ vicarius generalis Strigoniensis
Dat.: Tyrnaviae, 8. Septembris 1743
Ord.: Adamus e baronibus Majthény²³⁷⁸ electus episcopus Esbonensis et suffraganeus Strigoniensis, in parochiali sancti Nicolai episcopi ecclesia Tyrnaviae, 13. Decembris 1742
Not.: Ladislaus Thur²³⁷⁹ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni²³⁸⁰ vicarius generalis
Dat.: Romae, 3. Januarii 1747
Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis²³⁸¹ archiepiscopus Tarsensis, vicegerens, in sacrosanta Lateranensi basilica, 17. Decembris 1746
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²³⁸² archiepiscopus Tarsensis visecegerens; Gasparus archipresbyter Ori²³⁸³ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Josephus Henricus Braitenbücher²³⁸⁴ episcopus Antigoniensis, suffraganeus et vicarius generalis Viennensis
Dat.: Viennae, 2. Octobris 1748
Ord.: Sigismundus cardinalis de Kollonitz²³⁸⁵ archiepiscopus Viennensis, in aula archiepiscopali, 13. Aprilis 1748
Not.: ex archidioecesi Strigoniensi dimissum; Joannes de Freyenberg²³⁸⁶ UID, consistorialis et notarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

²³⁷³ Berényi Zsigmond pécsi püspök: 38)

²³⁷⁴ Bodoki vár (Felsőbodok).

²³⁷⁵ Barkóczy Ferenc szepesi prépost: 5)

²³⁷⁶ Pánky Márton protitkár.

²³⁷⁷ Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök: 14)

²³⁷⁸ Majthényi Ádám esztergomi segédpüspök: 12)

²³⁷⁹ Thur László titkár.

²³⁸⁰ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

²³⁸¹ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

²³⁸² Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

²³⁸³ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdizione*, 99.

²³⁸⁴ Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédpüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

²³⁸⁵ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

²³⁸⁶ Johannes Leopold von Freyenberg konzisztórium tanácsos és jegyző.

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Martinus Biró de Padany²³⁸⁷ episcopus Weszprimiensis

Dat.: Viennae, 13. Octobris 1748

Ord.: [*Idem*], [*ibidem*] in ecclesia monialium ordinis divae Ursulae virginis et martyris, [*idem*]

Not.: [...] penes generalem reverendissimi domini Stephani Nedeczky²³⁸⁸ ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonici et vicarii generalis sede vacante facultatem, cum speciali tamen indultu eminentissimi et reverendissimi ac celsissimi Sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis de Kollonitz²³⁸⁹ archiepiscopi Viennensis [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

De doctoratu

Exp.: [*nota notarii N.A.*]

Grad.: dr. theol., suscepta in collegio Germanico et Hungarico in Urbe, rectore reverendissimo patri Vincentio Annibali²³⁹⁰ SJ, 29. Martii 1747

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 149, f. 739v

Instantia

T.: cop. vid.

Exp.: Martinus Biró de Padany²³⁹¹ episcopus Weszprimiensis

Dat.: [*sine*]

Nota.: [*Mária Teréziának ír, segédpüspököt kérve*]

Vid.: Viennae, 13. Maii 1760. Franciscus Josephus Dombay²³⁹² S.c.r.a.M. secretarius aulicus simulque eiusdem S.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

Nominatio

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 15. Aprilis 1760

Vid.: Viennae, 13. Maii 1760. Franciscus Josephus Dombay²³⁹³ S.c.r.a.M. secretarius aulicus simulque eiusdem S.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

Praesentatoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 15. Aprilis 1760

Vid.: Viennae, 13. Maii 1760. Franciscus Josephus Dombay²³⁹⁴ S.c.r.a.M. secretarius aulicus simulque eiusdem S.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

Recommendatoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 15. Aprilis 1760

²³⁸⁷ Biró Márton veszprémi püspök: 55)

²³⁸⁸ Nedeczky István esztergomi kanonok (1733–1754), káptalani helynök. KOLLÁNYI, 345.

²³⁸⁹ Kollonich Zsigmond bíboros, hercegérsek.

²³⁹⁰ Vincenzo Annibale SJ, CGU rektor (1739–1749). STEINHUBER 2 (1906) 151.

²³⁹¹ Biró Márton veszprémi püspök: 55)

²³⁹² Dombay Ferenc, magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

²³⁹³ Uő.

²³⁹⁴ Uő.

Vid.: Viennae, 13. Maii 1760. Franciscus Josephus Dombay²³⁹⁵ S.c.r.a.M. secretarius aulicus simulque eiusdem S.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

Intimatio ad cameram aulicam

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 15. Aprilis 1760
Vid.: Viennae, 13. Maii 1760. Franciscus Josephus Dombay²³⁹⁶ S.c.r.a.M. secretarius aulicus simulque eiusdem S.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 481

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 8. Maii 1760
Test.: admodum reverendus dominus Benedictus Salvatori et dominus Carolus Marchese²³⁹⁷
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 149, fol. 729–730

48. Kollonich László

84) 1780 Kollonich László (nagy)váradi püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, 1780–1787)
95) 1775 Kollonich László erdélyi püspök (1774–1780)

1. Nicolaus Muszka, sacrae theologiae doctor, praepositus sancti Nicolai extra muros Albae Regalis in Hungaria, nec non protonotarius apostolicus
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 319r]

1. Agnosco jam inde a 29 annis dominum Ladislaum comitem a Kollonitz, dum studeret humanioribus litteris et philosophiae, et postea uti canonicum et praepositum Magnovaradinensem. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, non inimicus, non aemulus, non odiosus.

2. Ex litteris baptismalibus, quas vidi et examinavi, scio eundem natum esse Viennae Austriae in archidioecesi Viennensi.

3. Tum ex eisdem litteris baptismalibus, tum ex testimonio authentico illustrissimi et reverendissimi domini episcopi de Maxer²³⁹⁸ suffraganei Viennensis mihi constat eundem natum fuisse ex legitimo matrimonio atque honestis, nobilibus catholicisque parentibus.

4. Ex eisdem litteris baptismalibus scio eundem agere annum trigesimum nonum.

5. Ex formatis authenticis, quas legi, scio eundem esse in sacris ordinibus, et quidem ante annos septendecim ordinatum fuisse subdiaconum et ante annos [fol. 319v] sexdecim in diaconum simul et presbyterum.

6. Quod in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum diu versatus fuerit, item in susceptione sacramentorum frequens et devotus, id mihi constat ex dignitatibus ecclesiasticis, quibus tamdiu functus est et ex optima existimatione pietatisque et integritatis fama, qua gaudet.

7. Tum ex eadem causa, tum quia nihil unquam in contrarium audivi, scio eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Praeter quod respondi ad sextum articulum, addo me agnoscere eundem dominum nominatum, cumque eo tamdiu versatum fuisse, ut vere possim asserere ipsum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus.

²³⁹⁵ Uő.

²³⁹⁶ Uő.

²³⁹⁷ Benedetto Ignazio Maria Salvadori [apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes] és Carlo Marchese.

²³⁹⁸ Recte: Marxer. Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775).

9. Cum ab episcopo Magnovaradinensi²³⁹⁹ illius laudes praedicari audiverim, a quo vix annum trigesimum egressus nuncupatus fuit praepositus major itemque vicarius generalis, quae ipse munera cum generali approbatione gessit, non possum nisi supponere ipsum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem.

10. Ex testimonio doctoratus a me perlecto mihi constat ipsum insignitum fuisse laurea philosophiae et theologiae in universitate Sapientiae Romanae. Mihi item constat, ipsum studuisse juri canonico et theologiae, tum Viennae in collegio Theresiano, tum Romae in collegio Appollinari. Constat item mihi ipsum eo fructu se applicuisse, ut polleat ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad alios docendos. Causa scientiae, tum ex eodem testimonio doctoratus, tum ex comuni fama et existimatione, quam habet, tum ex auditis a personis fide dignis.

11. Quod curam animarum exercuerit aut alteram ecclesiam rexerit, mihi [fol. 320r] non constat. Constat quidem de aliis dignitatibus ecclesiasticis supra indicatis optime ab illo exercitis et quae influere debebant saltem indirecte in curam animarum et regimen ecclesiae.

12. Nihil unquam tale contra ipsum audivi. Quapropter suppono ipsum nullam similem habere exceptionem.

13. Sentio idoneum esse ad bene regendam ecclesiam Transylvaniensem dignumque qui ad eam promoveatur, ejusque promotionem dictae ecclesiae utilem et proficuum fore, idque propter singularem, ejus probitatem, doctrinam, prudentiam, dexteritatem in agendo, moderationem animi et illustres natales, quibus dotibus cum primis episcopum Transylvaniae instructum esse oportet, ob multipliciter haeresum ibi grassantium.

2. Carolus Kavina capellanus aulicus et secretarius eminentissimi et reverendissimi cardinalis archiepiscopi Viennensis
[fol. 320r]

1. Jam inde ab undecim annis agnosco eundem dominum Ladislaum comitem a Kollonitz praepositum majorem et vicarium generalem Magnovaradinensem, quia egomet jam ab illo tempore inserviebam illustrissimo et reverendissimo episcopo Magnovaradinensi. [fol. 320v] Non sum ejusdem comitis de Kollonitz consanguineus, non cognatus, non affinis, nec nimium familiaris, non inimicus, non aemulus, non odiosus.

2. Ex baptismalibus quas legi, scio ipsum natum esse Viennae in archidioecesi Viennensi.

3. Item natum esse ex legitimo matrimonio ex honestis, nobilibus et catholicis parentibus.

4. Item eundem pervenisse ad aetatem triginta novem annorum.

5. Ex perlectis respectivis formatis, scio dominum comitem a Kollonitz, tonsura et ordinibus minoribus fuisse initiatum jam inde ab annis viginti quinque, ad sacrum Subdiaconatus ordinem a septendecim annis ascendisse, ad diaconatum vero et ad presbyteratum jam a sexdecim annis. Praeterquamquod ipsum vidi saepissime celebrantem.

6. Testis fui egomet et interfui ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum, quo functus est dominus comes a Kollonitz, vidique in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Ex longa consuetudine cum ipso habita et ex comuni fama, mihi constat ipsum semper catholice vixisse, inque fidei puritate permansisse.

8. Iisdem de causis scio eum praeditum esse innocentia vitae, bonisque moribus optimaque conversationis et famae.

9. Ex approbatione, quam meruit tum ab episcopo, tum a capitulo in exercitio suarum dignitatum, judico ipsum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem.

10. Vidi privilegium doctoratus, ex quo apparet ipsum insignitur fuisse laurea philosophica et theologica in universitate Sapientiae Romanae jam ab anno millesimo septingentesimo quinquagesimo octavo. Cumque ipsum saepe audiverim disputantem in materiis theologicis et sacrorum canonum, et clericos [fol. 321r] examinantem, possum judicare ipsum cum fructu incubuisse theologiae et juri canonico et ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad alios docendos.

11. Mihi non constat eundem unquam fuisse parochum, sed tamen uti praepositum majorem et canonicum Magnovaradinensem vidi eum saepe visitasse infirmos, eorundem confessiones excepisse; audivi item catechizantem et concionantem cum omni doctrina, prudentia et integritate.

²³⁹⁹ Patachich Ádám (nagy)váradi püspök: 83)

12. Nihil unquam contra ipsius fidem, mores, doctrinam circumferri audivi; neque ullo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento laborare, quo minus ad episcopatum promoveri queat.

13. Ex omnibus hactenus responsis existimo eundem esse aptissimum ad bene regendam ecclesiam Transylvanensem, dignum qui ad eam promoveatur, ejusque promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum fore.

3. Franciscus Csúddör cancellariae regio Transylvanico-aulicae registrator et taxator

[AAV Arch. Concl., Processus Concl., 181, fol. 496v]

1. Illustrissimum et reverendissimum dominum comitem Ladislaum Kollonitz ab anno 1774, quo in episcopum Transylvaniensem est denominatus, nosco. Nullam cum eo consanguinitatem aut affinitatem, neque nimiam familiaritatem habeo, neque sum ipsius aemulus, inimicus vel odiosus.

2. Ipsum consecrationis munus hic suscepisse, scio a personis fide dignis, quae ipsius consecrationi interfuerunt.

3. Ecclesiam Transylvaniensem gubernavit ab anno 1774, id quod ex propria scientia habeo.

4. Qua gubernalis consiliarius habuit Cibinii²⁴⁰⁰ habitationem, Albae Carolinae²⁴⁰¹ autem episcopalem residentiam; ex his diversas pro munere pastoralis informationes et propositiones ad augustam aulam dedit, et hoc scio ex actis archivi curae meae commissi.

5. Ecclesiam suam diligenter visitasse, constat etiam ex ipsius informationibus, quas super statu dioecesis suae, executione negotiorum sibi commissorum a suscepta episcopali dignitate subministravit, quae scio ex praeadducta causa.

6. Habeo a viris probatae fidei tam ecclesiasticis, quam saecularibus, illa, quae hoc puncto continentur, eundem sedulo observasse et exercuisse.

7. Quod pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimina dederit, manifeste comprobatur complacentia, quam apostolica regina eidem non raro significavit.

8. Super his quoque punctis altissimam apostolicae reginae complacentiam habet et populi suffragium.

9. Zelo et plurimis exemplis comprobavit, tali se doctrina pollere, uti publica fama refert.

10. Existimo dignum se ad hoc reddidisse; factam autem ipsius translationem ipsi ecclesiae Magnovaradiensi utilem et proficuum fore censeo, ecclesiam enim Transylvanicam bene gubernavit.

4. Leopoldus de Haam caesareo-regius consiliarius Transylvanico-aulicus

[fol. 497v]

1. Ante quadriennium, primo statim post meum in Transylvaniam ingressum tempore notitiae cum praeaudando domino comite episcopo ineundae honor mihi quoque obtigit, cui caeterum nullo vel sanguinis nexu, vel arctioris cujusdam familiaritatis vinculo jungor, ab omni tamen vel inimicitiae vel aemulationis simultate liber eximias potius animi in ipso dotes eo, quo decet honore, revereor.

2. Hoc vel ex eo colligere licet, cum functiones episcopales in dioecesi sua Transylvaniensi peregerit, quod secus absque praevia consecratione integrum eidem non fuisset, et hoc ex relatione virorum fide dignorum et ex proprio visu, dum eum saepius fungentem vidi, scio.

3. Dignitatem episcopalem in Transylvania quinquennii tempore sustinuit, quod [fol. 498r] publica notorietate cognitum habeo.

4. Maximam anno partem, excepto illo solum tempore, quod frequentandis gubernii regii sessionibus impendendum erat, in ecclesia sua Albensi transegit, et hoc partim ex propria experientia, partim ex relatione aliorum compertum habeo.

5. Scio eundem generalem in tota dioecesi visitationem suscepisse, ac postea quoque plerasque ecclesias jurisdictioni suae subjectas per partes peragrasset, et sicut singulari semper in bonum religionis zelo ferebatur, ita dubitari nequit, eundem opportune singulis illarum necessitatibus occurrisset, quae scio ex publica notorietate et fama.

6. Id quoque exploratum habeo eundem tam Missae sacrificia solemniter celebrasse, quam etiam caetera pontificalia exercuisse. Causa scientiae est supra assignata.

²⁴⁰⁰ Nagyszeben.

²⁴⁰¹ Gyulafehérvár.

7. Pietate, charitate et in gubernando prudentia tanta proeditus est, ut ob has dotes non tantum a catholicis venerari, sed ab ipsis etiam aliarum religionum ibidem receptarum asseclis amari meruerit, et intaminata morum integritate singulis exemplo praefuerit; idque ex fama publica mihi constat.

8. In sustinenda episcopali dignitate eam semper secutus est rationem, ut nec jurisdictionum spiritualium directioni, nec jurium temporalium, episcopatum ejatem concernentium defensionem defuisse videatur; ex eadem jam declarata publica notorietate omnia supradicta scio et ex mea cum ipso conversatione.

9. Doctrina ad docendos alios pollet eximia, illamque tot exemplis testatam reddidit, ut non leve pondus ab illa mutuasse videatur. Causa scientiae est supradicta.

10. Praeactis qualitatibus consideratis, dignus omnino est uti ab omnibus viris fide dignis judicatur, qui ad episcopatum Magnivarinensem transferatur, et translationem hanc ecclesiae ejati utilem proficuumque futuram vel ex eo metiri licet, cum ea, quae sibi de sacra republica inter tot in Transylvania religiones invicem dissidentes comparavit merita, in novo hoc episcopatu eidem conferendo augere facilius et nova quasi accessione cumulare possit.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Baptista Dembscher²⁴⁰² artium liberalium et philosophiae doctor, in metropolitana ecclesia Viennensi ad sanctum Stephanum archiepiscopalis curiae et chori magister, nec non parochiae rector ibidem, consiliarius consistorialis

Dat.: Viennae, 16. Februarii 1750

Bapt.: Viennae, 7. Decembris 1736 baptizatus

Nom.: Leopoldus Ladislaus Ambrosius

Par.: Ladislaus S.R.I. comes a Kollonitz de Kollegrad, Sacrae caesareae regiaeque catholicae Majestatis actualis camerarius et in excelso Inferioris Austriae regimine consiliarius et Maria Eleonora nata Comitissa a Kollonitz²⁴⁰³

Patr.: Joannes Leopoldus S.R.I. comes de Kinsky, sacrae caesareae Majestatis actualis camerarius et Maria Theresia nata Marchesin de Roverana²⁴⁰⁴

Not.: [...] a praefectae archiepiscopalis curiae sacerdote sacro baptismatis fonte expiatum [...]

Vid.: Franciscus Antonius Xaverius Marxer²⁴⁰⁵ episcopus Chrysopolitanus, suffraganeus Viennensis, vicarius generalis, Viennae, [vacat] Augusti 1750; Joannes Leopoldus nobilis de Freyenberg²⁴⁰⁶ UID, consiliarius consistorialis et notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 529²⁴⁰⁷

De copulatione parentum, de legitimitate natalium et de Baptismo

T.: orig.

Exp.: Franciscus Antonius Xaverius Marxer²⁴⁰⁸ episcopus Chrysopolitanus, suffraganeus Viennensis, vicarius generalis

²⁴⁰² Johann Baptist Demscher (Dembscher, Dembscher), a bécsi Szent István-főszékesegyház hercegérseki kórusmestere (*Cur- und Chormeister*), plébániagazgató, konzisztórium tanácsos. Ezen túl filozófiai és teológiai tanár. Vö. LOCHER, *Speculum academicum Viennense*, 165. Tisztségéhez vö. CZEIKE 1 (1992) 9.

²⁴⁰³ Kollonich László (Ladislaus Kollonitz, született csömöri báró Zay László, 1705–1780, 1728-ban adoptálva) birodalmi és magyar gróf, és első hitvese, Kollonich Mária Eleonóra (Maria Eleonora Kollonitz, 1712–1759) birodalmi grófnő. NAGY 6 (1860) 301, 303–306, 12 (1865) 329, 337; WURZBACH 12 (1864) 360.

²⁴⁰⁴ Kinsky Lipót Ferdinánd gróf (Leopold Ferdinand Kinsky, Leopold Ferdinand Kinsky; 1713–1760) és Rofrano Maria Terézia márkinő (Maria Theresia, Marchese von Rofrano; +1778). NAGY 6 (1860) 550–551; WURZBACH 11 (1864) 282.

²⁴⁰⁵ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök.

²⁴⁰⁶ Johannes Leopold von Freyenberg konzisztórium tanácsos és jegyző.

²⁴⁰⁷ A hitelesített másolat másolatának hitelesített másolata: Georg Wenzel Molloch (Mallach) káptalani tanácsos és jegyző, Olmütz (rég magyar nevén Alamóc; ma Olomouc), 1774. november 26. AAV Arch. Consist., Processus Consist., 169, fol. 331–332. A hitelesítő a csatolt dokumentumokat az olmützi káptalani levéltárban letett példányok alapján készítette (*collatum et corrispondet praesens copia cum suo originali in archivio capitulari deposito*).

²⁴⁰⁸ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök.

Dat.: Viennae, 11. Augusti 1750

Not.: Nos Franciscus Antonius Xaverius Marxer, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Chrysopolitanus, sacrosanctae theologiae doctor, Sacrae caesareae Majestatis consiliarius, metropolitanae ecclesiae Viennensis scholasticus et praelatus, eminentissimi et celsissimi domini domini Sigismundi Sacrae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis de Kollonitz²⁴⁰⁹ archiepiscopi Viennensis, Sacri Romani Imperii principis, domini in Freyberg, Sibenbrunn et Grosschützen, Sacrae caesareae regiaeque Majestatis actualis intimi consilarii etc. suffraganeus in pontificalibus et spiritualibus vicarius generalis et officialis tenore praesentium fidem facimus et attestamus, quod ex parte illustrissimi domini Ladislai Sacri Romani Imperii comitis Kollonitz de Kollegrad²⁴¹⁰, perpetui in Zay Ugrócs, Sacrae caesareae ac in Hungaria et Boemia regiae Majestatis camerarii et inclytae cancellariae Hungarico-aulicae consilarii fuerit expositum, quatenus certis ex causis pro filio suo illustrissimo domino Leopoldo Ladislao Ambrosio comite de Kollonitz legitimi ortus sui seu natalium fide digna opus habeat veritatis attestazione conducenter petendo, ut publicum ei desuper testimonium impertiremur, quem in finem sequentes quinque omni exceptione majores et fide [fol. %] dignos testes, videlicet dominum Horatium de Turri²⁴¹¹ suprafati eminentissimi ac celsissimi domini cardinalis et archiepiscopi magistrum camerae 76 annorum, nec non dominum Philippum Sauli²⁴¹² ex nobilioribus suae eminentiae servitiis annorum 66, et dominum Joannem Ludovicum Krahe²⁴¹³ suae eminentiae stabuli praefectum annorum 70, dominum Joannem Dionysium Volkomen²⁴¹⁴ suae eminentiae camerarium annorum 49 et Antonium Peringer²⁴¹⁵ pedisequum suum annorum 38, omnes quinque catholicae fidei cultores nominavit, qui legitime et juridice citati coram nobis personaliter capite detecto ac erectis tribus digitis, accensisque coram Crucifixo candelis stantes solitum veritatis dicendae ad Sancta Dei evangelia praestiterunt juramentum ac suam quisque scorsim absente altero in aula archiepiscopali fecit depositionem palamque dixerunt et attestati sunt, constare ipsis probe et quidem primo domino Horatio de Turri, itidem secundo domino Philippo Sauli, nec non tertio domino Joanni Ludovico Krahe, in simili quarto domino Joanni Dionysio Vollkomen et quinto Antonio Peringer, illustrissimum comitem Leopoldum Ladislaum Ambrosium comitem de Kollonitz ex legitimo thoro et legitimis conjugibus, nempe ex supranominato illustrissimo domino Ladislao Sacri [fol. %] Romani Imperii comite Kollonitz de Kollegrad qua patre et illustrissima ejus conthorali domina Eleonora nata comitissa de Kollonitz qua matre,²⁴¹⁶ orthodoxae catholicae fidei professoribus et cultoribus natum et (sicuti praefati ultimi duo testes videlicet dominus Joannes Dionysius Vollkomen et Antonius Peringer jurato perhibuerunt) anno millesimo septingentesimo trigesimo sexto die 7. Decembris in hac civitate Viennensi in metropolitana ecclesia sancti Stephani sacro baptismatis fonte modo ritumque catholico adstantibus pro patrino illustrissimo domino Leopoldo Sacri Romani Imperii comite Kinsky de Tettau, matrino vero dicti domini de Kinsky conjuge Maria Theresia nata marchionissa de Roffrano,²⁴¹⁷ a reverendo domino sancti Stephani curiae et chori magistro Antonio Savoy²⁴¹⁸ ablutum esse, causam scientiae dederunt praememorati testes et quidem

²⁴⁰⁹ Kollonich Zsigmond bíboros, hercegérsek.

²⁴¹⁰ Kollonich László (Zay lászló).

²⁴¹¹ Horatius von Thurn (Orazio Turri) bécsi érseki kamarásmester.

²⁴¹² Philipp Sauli (Filippo Sauli), a bécsi érsek szolgálatában álló nemes.

²⁴¹³ Johann Ludwig Krahe bécsi érseki istállómester.

²⁴¹⁴ Johann Dionysios Volkomen (Johannes Dennis Volkomen) bécsi érseki kamarás.

²⁴¹⁵ Anton Peringer inas.

²⁴¹⁶ Kollonich László gróf és első hitvese, Kollonich Mária Eleonóra grófnő. NAGY 6 (1860) 301, 303–306, 12 (1865) 329, 337; WURZBACH 12 (1864) 360.

²⁴¹⁷ Kinsky Lipót Ferdinánd gróf és Roffrano Maria Terézia márkinő. NAGY 6 (1860) 550–551; WURZBACH 11 (1864) 282.

²⁴¹⁸ Anton Savoy, a bécsi Szent István-főszékesegyház hercegérseki kórusmestere (*Cur- und Chormeister*). Azonosítható lehetne Anton Petrus Savoy bécsi kanonokkal, aki udvar- és kórusmester volt, illetve 1723-ban kanonok lett, ő azonban a szakirodalom szerint már 1733-ban elhunyt. Vö. ZSCHOKKE, 402; LOCHER, *Speculum academicum Viennense*, 83; ANTON WAPPLER, *Geschichte der Theologischen Fakultät der k.k. Universität zu Wien. Festschrift zur Jubelfeier ihres fünfhundertjährigen Bestehens*, Wien 1884, 414. Tisztségéhez vö. CZEIKE 1 (1992) 9.

postremi duo testes dominus Joannes Dionysius Vollkomen et Antonius Peringer, quod actui baptismatis personaliter interfuerint, et hunc actum peragi viderint. Pariformiter asseruit et asserit quoque [fol. %] unus, sicut et alter testis de primis tribus testibus, nempe dominus Horatius de Turri, dominus Philippus Sauli et dominus Joannes Ludovicus Krahe, quod praedicti domini Leopoldi Ladislai Ambrosii comitis de Kollonitz parentes, scilicet mentionatum dominum Ladislaum comitem a Kollonitz et dominam Eleonoram comitissam a Kollonitz optime noverint et noscant ex diuturna mora in servitiis eminentissimi ac celsissimi domini domini Sacrae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis de Kollonitz, ubi in aula archiepiscopali his dominis parentibus cohabitarunt et cum illis conversati sunt, adeoque sciunt, quod illi in arce archiepiscopali ad sanctum Vitum hic in Austria sub parochia ibidem canonice et legitime copulati et benedicti fuerint die 21. Septembris 1728 recurrente festo sancti Matthaei apostoli, praesentibus respective excellentissimis et illustrissimis dominis dominis Aloysio Raymundo comite de Harrach²⁴¹⁹, Sigismundo Friderico comite de Khevenhüller²⁴²⁰, Antonio libero barone de Petschowitz²⁴²¹, Leopoldo comite de Kueffstein²⁴²² et Carolo comite de Harrach²⁴²³, et quod hujus actus copulationis spectatores exstite[fol. %]rint oculares, cum hi tres domini testes solito inserviando suae eminentiae copulationi praesentes fuerint; praeterea ulteriorem suae scientiae rationem dederunt omnes testes, quos in aula archiepiscopali simul cum parentibus domini Leopoldi Ladislai Ambrosii comitis de Kollonitz, in servitiis suae eminentiae, et Antonius Peringer, in servitiis domini comitis Ladislai de Kollonitz, habitaverint, quibus omnibus addiderunt singuli quinque testes, quod saepe fatus dominus Leopoldus Ladislaus Ambrosius comes de Kollonitz, tum a suis parentibus, tum ab ipsis testibus et omnibus aliis hominibus pro eorum legitimo filio habitus, agnitus et tractatus sit; cum itaque testes hi omnes jurati unanimi voce asseveraverint, quae superius scorsim edixerunt, eapropter memoratum illustrissimum dominum Leopoldum Ladislaum Ambrosium comitem de Kollonitz ex legitimo et conjugali thoro procreatum credi ac pro tali ab omnibus haberi, reputari et hactenus habitum, reputatumque esse vigore praesentium palam attestamur. In quorum fidem has propria [fol. %] manu nostra subscripsimus nostrique sigilli appressionem cum archiepiscopalis consistorii notarii subscriptione muniri jussimus. Viennae Austriae, die 11. Augusti 1750.

Franciscus Antonius episcopus qui supra m.p.

Joannes Leopoldus nobilis de Freyenberg²⁴²⁴ m.p. UID, consiliarius consistorialis et notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 529²⁴²⁵

De Confirmatione

T.: orig.

Exp.: Franciscus Antonius Xaverius Marxer²⁴²⁶ episcopus Chrysopolitanus, suffraganeus Viennensis, vicarius generalis

Dat.: Viennae, 26. Martii 1755

Conf.. Sigismundus cardinalis de Kollonitz²⁴²⁷, [Viennae?], 12. Maii 1750

Nom.: Ladislaus Leopoldus Ambrosius Joannes Baptista

²⁴¹⁹ Alois Thomas Raymond von Harrach (Harrach Alajos Rajmund, 1669–1742) gróf, nádolyi alkirály (1728–1733) WURZBACH 7 (1861) 371; NAGY 5 (1859) 57.

²⁴²⁰ Sigismund Friedrich von Khevenhüller (1666–1742) gróf; egyik fia, Joseph Khevenhüller viselte elsőként a hercegi címet a főnemesi házban. A Khevenhüller család rokonságban állt a Kollonich családdal. WURZBACH 11 (1864) 223, 12 (1864) 364b.

²⁴²¹ Anton von Petschowitz báró. A Petschowitz család rokonságban állt a Kollonich családdal. Vö. WURZBACH 12 (1864) 364a.

²⁴²² Leopold von Kueffstein gróf. A Kueffstein család rokonságban állt a Kollonich családdal. Vö. WURZBACH 12 (1864) 364b.

²⁴²³ Karl Anton von Harrach (1692–1758) gróf. WURZBACH 7 (1861) 370.

²⁴²⁴ Johannes Leopold von Freyenberg konzisztórium tanácsos és jegyző.

²⁴²⁵ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 333–336. Hitelesítette: Olmütz, 1774. november 26., Georg Wenzel Molloch (Mallach) káptalani tanácsos és jegyző.

²⁴²⁶ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775).

²⁴²⁷ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

Not.: Joannes Leopoldus nobilis de Freyenberg²⁴²⁸ m.p. UID, consiliarius consistorialis et notarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 529²⁴²⁹

De ordinibus minoribus

T.: cop. vid.

Exp.: Sigismundus cardinalis de Kollonitz²⁴³⁰ archiepiscopus Viennensis

Dat.: Viennae, 11. Augusti 1750

Ord.: [*Idem, ibidem*] in oratorio privato residentiae nostrae archiepiscopalis, 27. Maii 1750: prima tonsura; Franciscus Antonius Xaverius Marxer²⁴³¹ episcopus Chrysopolitanus, suffraganeus Viennensis et vicarius generalis, in eodem oratorio, 10. Augusti 1750: quatuor minores ordines

Not.: Antonius Vernay²⁴³² secretarius

Vid.: In notariatu reverendissimi fidelis capituli Olomucii, 26. Novembris 1774, Georgius Wencesalus Molloch²⁴³³ capitularis consiliarius et notarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 339²⁴³⁴

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.

Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni vicarius generalis²⁴³⁵

Dat.: Romae, 4. Januarii 1759

Ord.: Henricus²⁴³⁶ cardinalis dux Eboracensis, archiepiscopus Corinthi, Romae in privato suae habitationis sacello, 21. Decembris 1758

Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁴³⁷ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori²⁴³⁸ secretarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 529²⁴³⁹

De ordine Diaconatus

T.: orig.

Exp.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁴⁴⁰ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens

Dat.: Roma, 12. Martii 1759

Ord.: Franciscus Mattei²⁴⁴¹ patriarcha Alexandrinus, Romae in sacrosancta Lateranenensi basilica, 10. Martii 1759

Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁴⁴² patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori²⁴⁴³ secretarius

²⁴²⁸ Johannes Leopold von Freyenberg konzisztórium tanácsos és jegyző.

²⁴²⁹ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 337–338. Hitelesítette: Olmütz, 1774. november 26., Georg Wenzel Molloch (Mallach) káptalani tanácsos és jegyző.

²⁴³⁰ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd herceg-érsek (1722-től).

²⁴³¹ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segéd-püspök (1748–1775).

²⁴³² Anton Vernay titkár.

²⁴³³ Georg Wenzel Molloch (Mallach) káptalani tanácsos és jegyző.

²⁴³⁴ Ebben az esetben nem az Arch. Nunz. Vienna, hanem az Arch. Concist.-ban található hitelesített másolat került közlésre.

²⁴³⁵ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

²⁴³⁶ Henry Benedict Stuart bíboros (1747–1807), címzetes korintuszi érsek (1758-tól), York hercege.

²⁴³⁷ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

²⁴³⁸ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdizione*, 99.

²⁴³⁹ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 341–342. Hitelesítette: Olmütz, 1774. november 26., Georg Wenzel Molloch (Mallach) káptalani tanácsos és jegyző.

²⁴⁴⁰ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

²⁴⁴¹ François Mattei címzetes alexandriai pátriárka (1758–1794).

²⁴⁴² Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

²⁴⁴³ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdizione*, 99.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 529²⁴⁴⁴

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Leopoldus Fridericus ab Eykh et Hungersbach²⁴⁴⁵ comes, episcopus Olomucensis

Dat.: Cremsirii²⁴⁴⁶, 13. Novembris 1759

Ord.: [*Idem, ibidem*] in ecclesia collegiata sancti Mauritii, 11. Novembris 1759

Not.: [...] de Kollonicz cathedralis nostrae canonicum [...]; Joannes Hay²⁴⁴⁷ caeremoniarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 529²⁴⁴⁸

De doctoratu

T.: orig.

Exp.: Fr. Josephus Orsi²⁴⁴⁹ OP, sacri palatii apostolici magister

Dat.: Romae, 27. Martii 1759

Grad.: [*Idem*] in archigymnasio publico regionis sancti Eustachii Romana Sapiencia nuncupato, [*idem*], dr. theol. et phil.

Not.: [...] ad doctoratus gradum in sacrae theologiae et philosophiae facultate promoveri [...]; Dominicus Clementi²⁴⁵⁰, sacri collegii reverendorum patrum theologorum Almae Urbis secretarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 529²⁴⁵¹

Nominatio (Transylvanien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 27. Octobris 1774

Not.: Henricus comes a Blümegen²⁴⁵²
Alexander Horváth²⁴⁵³

Vid.: Franciscus Csüdör²⁴⁵⁴ cancellariae regiae aulicae Transylvanicae registrator et taxator, Viennae, 23. Novembris 1774

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 352–353²⁴⁵⁵

Praesentatoriae (Transylvanien.)

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 17. Martii 1775 [*sic!*]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 330

Professio fidei (Transylvanien.)

²⁴⁴⁴ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 343–544. Hitelesítette: Olmütz, 1774. november 26., Georg Wenzel Molloch (Mallach) káptalani tanácsos és jegyző.

²⁴⁴⁵ Leopold Friedrich von Egkh und Hungersbach olmützi hercegpüspök (1758–1760).

²⁴⁴⁶ Kremsier (Kroměříž).

²⁴⁴⁷ Johannes Hay szertartó.

²⁴⁴⁸ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 347–351. Hitelesítette: Olmütz, 1774. november 26., Georg Wenzel Molloch (Mallach) káptalani tanácsos és jegyző.

²⁴⁴⁹ Giuseppe Agostino (keresztnevéen Antonio Francesco) Orsi OP, az Apostoli Palota magisztere (teológusa) (1738–1749), később bíboros (1759–1761). DBI 79 (2013) 590–593.

²⁴⁵⁰ Domenico Clementi, a római teológusok kollégiumának titkára.

²⁴⁵¹ Csüdör Ferenc erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 190.

²⁴⁵² Heinrich Kajetan von Blümegen, 1759-től gróf, cseh királyi fő- és osztrák főhercegi első kancellár (1771–1782). WISSGRILL 1 (1794) 355; BSČZ 5 (2006) 570.

²⁴⁵³ Horváth Sándor titkár, magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. t.k. 1784–1785: *Libri Regii* 53.46, 53.95.

²⁴⁵⁴ Csüdör Ferenc erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 190.

²⁴⁵⁵ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 529. Hitelesítette: Bécs, 1774. november 23., Csüdör Ferenc erdélyi udvari kancelláriai regisztrátor és taxator.

T.: orig.
Exp.: Viennae, 21. Novembris 1774
Dat.: reverendus dominus Leonardus Ciani et dominus Antonius Bianchi²⁴⁵⁶
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 328–329

Praesentoriae (Colocen. et Bachien.)

T.: Cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 23. Junii 1780
Vid.: Viennae, 28. Septembris 1780, Josephus Pavich²⁴⁵⁷ excelsae c.r.H.a. secretarius et una expeditor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 501–502²⁴⁵⁸

Professio fidei (Colocen. et Bachien.)

T.: orig.
Exp.: Gregorius Major²⁴⁵⁹ OSBM episcopus Fogarasiensis, specialiter delegatus
Dat.: Balasfaluae (Balásfalvae), 17. Augusti 1780
Test.: Ignatius Darabont²⁴⁶⁰ praefati excellentissimi et reverendissimi domini episcopi Fogarasiensis vicarius generalis et Heronymus²⁴⁶¹ Kálnoki²⁴⁶² OSBM; item Simeon Zdrengje Türiensis et Theodorus Orha Silvaniensis archidiaconi ac consistoriales Graeci ritus catholici²⁴⁶³
Not.: Andreas Nereday²⁴⁶⁴ ecclesiae cathedralis Albensis in Transylvania custos et canonicus, notarius apostolicus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 503–504

49. Kornis Ferenc

34) 1768 Kornis Ferenc győri segédpüspök (*Iuliopolitan.*, 1768–1775)

1. Joseph Herman abbas Mellei fontis (Mellé-fontis), canonicus et archidiaconus cathedralis ecclesiae Jaurinensis

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 157, fol. 331v]

1. A duodecim annis nosco reverendum perillustrem dominum Franciscum comitem Kornis cathedralis ecclesiae Varadinensis canonicum occasione, qua ipse fuit redux Romae, in aula archiepiscopali Nicolai Kiacchi²⁴⁶⁵, et ab illo tempore pluries cum ipso conversatus sum. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Est natus in Transylvania in loco propria domus, ut melius apparebit, ex fide baptismatis.

3. Scio esse natum ex legitimo matrimonio et honestis ac catholicis parentibus, et scio ex comuni fama.

²⁴⁵⁶ Leonardo Ciani és Antonio Bianchi tanúk.

²⁴⁵⁷ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

²⁴⁵⁸ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 564. Hitelesítette: Bécs, 1780. szeptember 29., Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes.

²⁴⁵⁹ Major Gergely (Grigore Maior) OSBM fogarasi püspök: 62)

²⁴⁶⁰ Darabant Ignác (Ignatie Darabant) OSBM, általános helynök, később nagyváradi görögkatolikus püspök (1789–1805).

²⁴⁶¹ Recte: Arch. Nunz. Vienna; Hieronymus.

²⁴⁶² Kálnoki Jeromos (Ieronim Kálnoki) OSBM. Vö. I. TÓTH ZOLTÁN, *Az erdélyi román nacionalizmus első százada 1697–1792*, Budapest 1946, mód., kieg. kiad., Csíkszereda 1998, 225; *Foi 'a besericésca si scolastica I/13* (1 Aprilu 1888) 227.

²⁴⁶³ Zdrengje (Zdrengya) Simeon (Simeon Zdrenghea) türi főesperes és Orha Tódor (Tudor Orha) szilvási (ma Tasnádfüldő) főesperes. Vö. még *Schem. Fog. i.m.*

²⁴⁶⁴ Szeredai András Zsigmond gyulafehérvári kanonok (1765–1805), majd nagyprépost (1794-től). FERENCZI, 418.

²⁴⁶⁵ Csáky Miklós esztergomi érsek: 2)

4. Scio explevisse annum trigesimum, quia cum fuit redux Roma iam presbyter erat, idcirco cum elapsi sint tredecim anni ab illo reddito; ideo facile est colligere, annum agere trigesimum sextum et ultra.

5. Ex his, quae dixi in superiori articulo patet, quod sciam a tredecim annis ipsum esse sacerdotem, deinde etiam intra hoc tempus vidi ipsum pluries celebrantem.

[fol. 332v]

6. Vidi ipsum tamquam caeremoniarium apud archiepiscopum Strigoniensem sacras functiones devote exercentem, aliquando sanctam Missam solemnem celebrantem, et in susceptione sacramentorum frequentem et exemplarem, cum fere quotidie solebat celebrare.

7. Ex conversatione cum ipso saepius habita et ex publica fama scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Ex eadem conversatione saepius habita scio praeditum esse innocentia vitae, bonisque moribus ac optimae famae.

9. Ex frequenti conversatione et officiis parochialibus et capitularibus ab ipso rite gestis, scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, et ut talis reputatur ab omnibus, qui ipsum noscunt.

10. Audivi ipsum suscepisse lauream doctoralem in sacra theologia Romae in collegio Germanico Hungarico, ubi studiis canonicis incubuit et absolvit, ex conversatione animadverti, et ex concionibus ipsius potuit et patet tam in munere parochiali, quam in archidiaconali, eum revera ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Scio ipsum fuisse parochum in archidioecesi Strigoniensi pluribus annis, et ibidem rite peracta munia parochialia ad canonicatum et cathedralem Magnovaradinensem esse promotum et a Sua regia Majestate abbatia insignitum Beatae Mariae Virginis de Bihar, et in omnibus istis officiis optime se gessit, tam quoad doctrinam, prudentiam, quam integritatem, et mores, ut est notorium.

[fol. 332v]

12. Nunquam audivi ipsum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores et doctrinam, nec scio aliquo ipsum corporis seu animi vitio, alioque impedimento teneri, quo minus possit ad suffraganeatum promoveri.

13. Ex iis, quae de ipsis studiis, doctrina et moribus superius dixi puto ipsum idoneum esse ad obeundum munus suffraganeatus cathedralis ecclesiae Jaurinensis et dignum, qui ad illam promoveatur, et iudico ipsius promotionem utilem et proficuum futuram esse ecclesiae Jaurinensi.

2. Ignatius Bogyai (Boggai) de Eadem, abbas Sancti Spiritus de Hrapko, canonicus Jaurinensis, archidiaconus Rabensis ac liberae Regiaeque civitatis Jaurinensis parochus

[fol. 333r]

1. Nosco a aliquot annis reverendum perillustrem dominum Franciscum comitem Kornis cathedralis ecclesiae Varadinensis canonicum apud illustrissimum et reverendissimum dominum episcopum Jaurinensem, quo tempore aliquoties sum conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi ab aliis et vidi ex fide baptismatis ipsum natum esse in dioecesi Transylvaniensi.

3. Ex eidem fide baptismatis scio, natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus.

4. Cum natus sit anno millesimo septingentesimo trigesimo primo, ut apparet ex eadem fide baptismali colligitur agere annum trigesimum septimum et colligo idipsum, quia scio ipsum Romae sacris ordinibus initiatum fuisse, et iam a duodecim et ultra annis reducem esse.

5. Scio esse in sacris ordinibus constitutum iam a multis annis, ut ex formatis, quas vidi.

6. Colligo ipsum esse in sacrarum functionum exercitio optime versatum tum ex promotionibus ab ipso habitis, tum etiam ex iis, quae ab aliis audivi; quemadmodum etiam audivi ipsum devotum et pium esse et frequentem in celebratione Missae.

7. Animadverti ex conversatione cum ipso habita ipsum catholicos sensus et mores fovere, et ex bona ipsius opinione et fama iudico ipsum in fidei puritate permansisse.

[fol. 333v]

8. Ex superiori articulo patet, tum ex iis, quae ipsemet animadverti in cum ipso conversando, tum ex iis, quae ex comuni opinione et fama deduxi ipsum praeditum esse innocentia vitae et bonis moribus, et esse bonae conversationis et famae.

9.²⁴⁶⁶ Animadverti ex conversatione cum ipso habita et audiui ab iis, qui notitiam peculiarem ipso habebant, quod vir sit gravis, et prudens et usu rerum praestans.

10.²⁴⁶⁷ Audiui ipsum suscepisse Romae lauream in sacra theologia in collegio Germanico Hungarico, in quo sua studia absolvit, et idcirco non dubito ipsum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, quod etiam mihi constat tum conversatione cum ipso habita, tum ex iis, quae de ipsius doctrina ab aliis audiui.

11. In Strigoniensi²⁴⁶⁸ dioecesi munus parochiale per plures annos rite obivit, deinde fuit promotus ad canonicam Magovaradinensem et dein abbas factus²⁴⁶⁹ a Sua regia Majestate, nec non concionator insignis²⁴⁷⁰ est, in quibus omnibus muniis et officiis optime se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, ut est notorium.

12. Mihi non constat aliquod dedisse scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, vel ullo corporis seu animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit suffraganeatum promoveri.

13. Ex iam dictis judico ipsum esse ad bene obeundum munus suffraganeatii²⁴⁷¹ cathedralis ecclesiae Jaurinensis, et ideo non solum ego sed omnes capitulares exoptamus ipsius praesentiam [fol. 334r] et promotionem spe certa ducti eam futuram esse utilem et proficuum ecclesiae nostrae Jaurinensi.

Instantia

T.: orig.

Exp.: Franciscus Zichy²⁴⁷² episcopus Jaurinensis

Dat.: Jaurini, 14. Octobris 1768

Nota: [Zichy püspök kísérőlevele a bécsi nunciusnak, amiben melléketben elküldi a kért és alant következő dokumentumokat]

Class.: ASV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 502

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Raphael Harsvai²⁴⁷³ OFM, p.t. capellanus

Dat.: Kóród²⁴⁷⁴, 1. Aprilis 1752

Bapt.: natus in possessione Kóród, 11 Novembris 1731; baptizatus per Laurentium Szabó²⁴⁷⁵ OFM, capellanum aulicum

Nom.: Franciscus

Par.: comes Franciscus Kornis liber baro de Gönz Rúska et nata comitissa Susánna Betki²⁴⁷⁶

Patr.: Sámuel Szombatfalvi cum consorte Catharina Treuz[?]²⁴⁷⁷

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 502

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.

²⁴⁶⁶ Arch. Nunz. Vienna; Arch. Concist.: 9. Animadverti ipsum suscepisse Romae lauream in sacra theologia in collegio Germanico Hungarico, in quo sua studia absolvit, et idcirco non dubito ipsum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, quod etiam mihi constat tum conversatione cum ipso habita, tum ex iis, quae de ipsius doctrina ab aliis audiui.

²⁴⁶⁷ Arch. Nunz. Vienna; Arch. Concist.: hiányzik.

²⁴⁶⁸ Eredeti kiemelés: In Strigoniensi.

²⁴⁶⁹ Javított szó.

²⁴⁷⁰ Javított szó.

²⁴⁷¹ Arch. Nunz. Vienna: suffraganeatus.

²⁴⁷² Zichy Ferenc győri püspök: 31)

²⁴⁷³ Hársfai Rafael OFM.

²⁴⁷⁴ Kóród (Coroi).

²⁴⁷⁵ Szabó Lőrinc OFM.

²⁴⁷⁶ Kornis Ferenc (+1765), göncruszkai báró, 1712-től gróf, és derzsi Petky Zsuzsanna grófnő. NAGY 6 (1860) 360, 365; 9 (1862) 273; Pótlék-kötet (1868) 319.

²⁴⁷⁷ Szombatfalvy Sámuel (+1736), szombatfalvi. NAGY nem tud Treuz[?] Katalin nevű feleségről. NAGY 10 (1863) 793.

Exp.: Joannes Antonius²⁴⁷⁸ episcopus Tusculanus, vicarius generalis
Dat.: Romae, 22. Junii 1753
Ord.: Ferdinandus Marias de Rubeis²⁴⁷⁹ patriaca Constantinopolitanus, vicesgerens, 16. Junii 1753, in sacrosancta Lateranensis basilica
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁴⁸⁰ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori²⁴⁸¹ secretarius
Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 502

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antonius²⁴⁸² episcopus Tusculanus, vicarius generalis
Dat.: Romae, 24. Decembris 1753
Ord.: Ferdinandus Marias de Rubeis²⁴⁸³ patriaca Constantinopolitanus, vicesgerens, 22. Decembris 1753, in sacrosancta Lateranensis basilica
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁴⁸⁴ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori²⁴⁸⁵ secretarius
Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 502

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni²⁴⁸⁶ episcopus Tusculanus, vicarius generalis
Dat.: Romae, 23. Septembris 1754
Ord.: Ferdinandus Marias de Rubeis²⁴⁸⁷ patriaca Constantinopolitanus, vicesgerens, 21. Septembris 1754, in sacrosancta Lateranensis basilica
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁴⁸⁸ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori²⁴⁸⁹ secretarius
Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 502

Praesentatio

T.: orig.
Exp.: Franciscus Zichy²⁴⁹⁰ episcopus Jaurinensis
Dat.: Jaurini, 14. Octobris 1768
Nota: Ego infrascriptus comes Franciscus Zichy de Vásonkeő, episcopus Jaurinensis praesentibus fateor et recognosco, quod ex certis et gravibus rationibus animum meum ad id permoventibus accedente benigno sacratissimae Suae Majestatis Mariae Theresiae Romanorum Imperatricis viduae ac Hungariae, Bohemiae etc. reginae apostolicae etc. consensu comitem Franciscum Kornis cathedralis ecclesiae Magnovaradinensis hucusque canonicum et archidiaconum pro meo in pontificalibus suffraganeo delegerim, quam etiam pro obtinenda juxta ritum Sanctae Romanae Ecclesiae consecrationis gratia sanctissimo domino nostro domino Clementi Papa

²⁴⁷⁸ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732–től).

²⁴⁷⁹ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

²⁴⁸⁰ Uő.

²⁴⁸¹ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdittione*, 99.

²⁴⁸² Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

²⁴⁸³ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

²⁴⁸⁴ Uő.

²⁴⁸⁵ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

²⁴⁸⁶ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

²⁴⁸⁷ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

²⁴⁸⁸ Uő.

²⁴⁸⁹ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

²⁴⁹⁰ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

XIII²⁴⁹¹ humillime de genu praesento. In quorum fidem has litteras propria manu subscriptas, et sigillo meo cursivo munitas dedi Jaurini in arce episcopali die 14. Octobris anno 1768.

Franciscus comes Zichy episcopus Jaurinensis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 502

De vita et moribus

T.: orig.

Exp.: Capitulum Varadinense

Dat.: Magnovaradini²⁴⁹², 30. Octobris 1768.

Nota: lecta in capitulo et extradata per Antonium Jedlicska²⁴⁹³ canonicus Varadinensis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 502

Professio fidei

T.: orig.

Exp.: Adamus Patachich²⁴⁹⁴ episcopus Magnovaradinensis

Dat.: Magnovaradini²⁴⁹⁵, 19. Decembris 1768

Test.: Ladislaus comes a Kollonitz²⁴⁹⁶ cathedralis ecclesiae Magnovaradinensis praepositus major et Joannes Alapi²⁴⁹⁷ ejusdem ecclesiae cathedralis lector

Nota: Simon Hazakovics²⁴⁹⁸ sacrae sedis consistorii episcopalis juratus notarius

Jelzet: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 157, fol. 328–329.

Ex audientia SS.mi

T.: orig.

Exp.: Januarius de Simone²⁴⁹⁹ auditor

Dat.: 11 Junii 1769

Nota: In annexo processu per nuntium apostolicum Viennae commorantem confecto super qualitatibus reverendi Francisci a Kornis ad episcopatum Juliopolitanum in partibus infidelium existentem promovendi, minime insertum apparet documentum authenticum doctoratus, quod per extensum requiritur juxta apostolicas constitutiones; cum autem doctoratus gradus resultet ex depositionibus testium examinatorum, sanctissimus dominus noster deficientiam hujusmodi apostolica auctoritate supplevit, factaque obligatione de praefato documento intra congruum tempus ad Urbem transmittendo, ipsum processum sanavit et ex speciali gratia admitti permisit.

Class.: Arch. Concist., Processus Consist., 157, fol. 325

Obligatio agentis romani

T.: orig.

Exp.: Bartolomeo Pinto Poloni²⁵⁰⁰ Agente

Dat.: Roma, 13. Giugno 1769

Nota: Jo sottoscritto Agente di Monsignore Reverendissimo, et Illustrissimo Conte Francesco à Kornis, eletto Vescouo di Giuliopoli in partibus, e deputato Vescouo Ausiliare di Monsignor Eccellentissimo Vescouo di Giauarino mi obbligo di far' uenire nel solito tempo prefisso la fede del Dottorato, ò sin Magistero di detto Monsignore Kornis in Sagra Teologia, omessa nel

²⁴⁹¹ XIII. Kelemen pápa (Carlo della Torre di Rezzonico, 1758–1769).

²⁴⁹² Nagyvárad.

²⁴⁹³ Jedlicska Antal váradi kanonok. NAGY 5 (1859) 326.

²⁴⁹⁴ Patachich Ádám (nagy)váradi püspök: 83)

²⁴⁹⁵ Nagyvárad.

²⁴⁹⁶ Kollonich László (nagy)váradi püspök: 84)

²⁴⁹⁷ Alapy János váradi kanonok (1753–1778), SZINNYEI 1 (1891) 100.

²⁴⁹⁸ Hazakovich (Hazakovics) Simon 1769-ben Nagyvárad-újvárosi plébános. MKL 9 (2004) 559.

²⁴⁹⁹ Gennaro Antonio de Simone auditor (*auditor Sanctissimi*), később bíboros (1773–1780).

²⁵⁰⁰ Bartolomeo Pinto Poloni, több magyar püspök római ágense. Vö. OLÁH P. RÓBERT, *Egy konklávé hírei Győrben. Bartolomeo Pinto Poloni római ágens 1769-es levelei Zichy Ferenc győri püspöknek*, Magyarország és a római Szentszék III. Exquisitae lucubrationes Cornelio Szovák amicabiliter dicatae (CVH I/21.), szerk. Tusor Péter – Kanász Viktor, Budapest–Róma 2022, 277–297.

processo fabricato nella Nunciatura Apostolica di Vienna. In fede etc. In Roma questo di 13. Giugno 1769.

Jo Bartolomeo Pinto Poloni Agente come sopra

Class.: Arch. Concist., Processus Consist., 157, fol. 326

50. Kovács Meletius

86) 1748 Kovács Meletius segédpüspök, görögkatolikus rítusvikárius (suffraganeus Magnovaradinensis ritus Graeci uniti seu Inbridium ecclesiae Graeci ritus; 1777: Nagyváradí Görögkatolikus Egyházmegye) (Meletie Covaci, *Tegaeon.*, 1748–1775)

1. Emericus Pocsuch parochus dioecesis Varadinensis

[AAV Arch. Concist., *Processus Consist.*, 136, fol. 685v]

1. A duodecim annis circiter nosco patrem Melitaeum Kovacs ritus Graeci presbyterum in dioecesi Varadinensi in qua sum parochus ritus Latini. Non sum ipsius consanguineus, cognatus aut affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi, quod sit natus in Macedonia²⁵⁰¹; et hoc idem conjicere potui ex aliquibus documentis, quae vidi.

3. Suppono natum esse ex legitimo matrimonio, sed ex schismaticis parentibus, et hoc scio ex aliquo litterali documento moderni domini episcopi Varadinensi, quod vidi.

4. Ut possum conjicere ex ipsius aspectu, erit circiter triginta octo annorum.

[fol. 686r]

5. Scio ipsum fuisse constitutum in sacris ordinibus, cum adhuc esset schismaticus ante plures annos, et hoc scio ex documento, quod vidi ejusdem domini episcopi Varadinensi.

6. Credo ipsum sedulo exercuisse sacros functiones et in exercitio ordinum susceptorum esse versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum ipse per plures annos fuerit parochus post abjuratum schisma; et cum sit in aestimatione tam apud dominum Czaky²⁵⁰² nunc archiepiscopum Colocensem, tum apud modernum dominum episcopum Varadinensem²⁵⁰³ correlative ad relationem ipsi factam a suo praedecessore.

7. Credo semper post ejuratum schisma catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, cum nihil in contrarium adverterim vel audiverim.

8. Credo eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae, prout adverti in conversatione cum ipsi habita, et nihil in contrarium audiverim de ipso.

9. Credo ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, cum nihil unquam in contrarium de ipso audiverim vel advertim.

10. Nescio ipsum esse graduatum in jure canonico vel sacra theologia; suppono tamen, quod sufficienti doctrina polleat, cum tum a domino episcopo praecedenti, tum a moderno fuerit electus.

11. Fuit per plures annos parochus unitus Diosegini²⁵⁰⁴ in dioecesi Varadinensi, et nunc est archidiaconus Graeci ritus uniti in civitate Varadini,²⁵⁰⁵ et nihil mali de ipso audivi.

12. Nec adverti, nec audivi, quod post ejuratum schisma aliquod scandalum dederit, nec audivi, aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri, excepto quod scio ipsum fuisse schismaticum.

13. Dependenter a judicio episcopi praedecessoris et moderni, qui promoverunt ipsum, ut sit episcopus auxiliaris pro populis Graeci ritus in [fol. 686v] eadem dioecesi existentibus, admitto ipsum dignum esse, qui promoveatur, et ipsius promotionem eidem ecclesiae Varadinensi utilem et proficuum futuram esse.

²⁵⁰¹ Makedónia.

²⁵⁰² Csáky Miklós (nagy)váradí püspök (majd kalocsa-bácsi érsek): 81)

²⁵⁰³ Forgách Pál (nagy)váradí püspök: 82)

²⁵⁰⁴ Bihardiószeg.

²⁵⁰⁵ Eredeti kiemelés: nunc est archidiaconus Graeci ritus uniti in civitate Varadini.

14. Scio in dioecesi Varadinensi existere ad bis mille homines Graeci ritus, quorum circiter medietas sunt uniti, et revera indigent episcopo auxiliari eorum ritus, et haec scio, cum sim parochus antiquior Latini ritus in illa dioecesi.

15. Scio ipsi assignatam esse congruam mille quingentorum florenorum Rhenensium super redditibus mensae episcopalis Varadinensi cum viderim super hoc rescriptum Suae caesareae regiaeque Majestatis reginae Hungariae.

2. Michael de Viber, salis officialis regius Varadinensis

[fol. 686v]

1. Tanquam salis officialis in civitate Magnovaradinensi ab anno 1745²⁵⁰⁶ novi patrem Melitaeum Kovacs ritus Graeci presbyterum. Non sum ipsius consanguineus, cognatus aut affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Nescio in qua civitate vel loco aut dioecesi sit natus, scio tamen ipsum esse natione Graecum.

3. Audivi natum ex schismaticis parentibus.

[fol. 695r]

4. Ex ipsius aspectu apparet, quod sit natus circiter quadraginta annorum.

5. Scio ipsum esse sacerdotem, cum anno 1745²⁵⁰⁷ viderim illum Missam celebrare in unita ecclesia Magnovaradini, ubi ipse faciebat functiones parochi et audivi, quod ante plures annos ordinatus Aradini²⁵⁰⁸ ab episcopo schismatico.

6. Cum ipsum viderim pluries sacras functiones cum devotione, peragentem, arguo esse versatum in sacris functionibus et exercitio ordinum susceptorum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Ex quo ipsum agnosco semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, nec quidquam in contrarium audivi post ejuratum schisma ante plures annos.

8. Quantum ego conjicere potui, credo ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, ac esse bonae conversationis et famae, nec quidquam in contrarium unquam audivi.

9. Nec adverti, nec audivi, aliquod egisse contra gravitatem vel prudentiam, et scio esse in aestimatione apud Graecos unitos.

10. Nescio ipsum esse graduatum, inter sacerdotes ritus Graeci uniti tamen scio esse ex doctioribus, prout a viris fide dignis audivi et adverti esse in aestimatione apud suos.

11. Vidi ipsum Varadini exercere curam animarum et vidi etiam, quod concionabatur ad populum sui ritus uniti cum aestimatione suorum.

12. Nec adverti, nec audivi aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam post ejuratum schisma, nec aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad suffraganeatum promoveri.

13. Cum sit unus ex doctioribus inter suos, credo ipsum idoneum ad obeundum munus episcopi auxiliaris pro populo sui ritus in dioecesi Varadinensi, dignum, qui ad illud promoveatur, et ejus promotionem ecclesiae Varadinensi utilem et proficuum futuram esse.

[fol. 695v]

14. Praeter schismaticos in dioecesi Varadinensi erunt circiter mille homines ritus Graeci uniti, consequenter credo utilem ipsius promotionem, non solum ad conservationem unitorum, verum etiam schismaticorum; et haec scio, quia in illa dioecesi longo tempore fui.

15. Ut vidi rescripto regio, illi assignati sunt mille quingenti floreni Rhenenses super redditibus mensae episcopalis Varadinensis.²⁵⁰⁹

De legitimitate natalium, suscepto baptisate et susceptis omnibus ordinibus, ac de vita et moribus

T.: orig.

Exp.: Paulus Forgách²⁵¹⁰ episcopus Varadinensis

²⁵⁰⁶ Eredeti kiemelés: szám.

²⁵⁰⁷ Eredeti kiemelés: szám.

²⁵⁰⁸ Arad.

²⁵⁰⁹ Eredeti kiemelés: sunt mille quingenti floreni Rhenenses super redditibus mensae episcopalis Varadinensis.

²⁵¹⁰ Forgách Pál (nagy)váradi püspök: 82)

Dat.: Varadini, 27. Aprilis 1748

Bapt.: N[i]agusta²⁵¹¹ in regno Macedoniae, 1707, ejusdem loci schismaticus parochus

Ord.: Icajia Antonovics²⁵¹² episcopus schismaticus Aradiensis, in Hungaria, 29. Junii 1734

Not.: Nos Paulus e comitibus Forgách, totius arcis Gyimes perpetuus et actualis dominus, major domus, patientia Dei episcopus Varadiensis, incltyi comitatus Bihariensis perpetuus supremus comes, Sacrae caesareae regiaeque Majestatis intimus consiliarius. Praesentibus significamus quibus expedit universis, quod Melitheus Kovács parentibus legitimo matrimonio junctis schismaticis ortus, in regno Macedoniae et in civitate Nagusta²⁵¹³ ejusdem loci etiam a schismatico quidem parocho anno 1707 ritu Graeco baptizatus, et anno 1734, 29. Junii in Hungaria ab Icajia Antonovics²⁵¹⁴ episcopo itidem schismatico quidem Aradiensi susceperit omnes ordines, ipsum quoque presbyteratum, ex litteris testimonialibus authenticis a nobis visis recognoscimus. Quia vero idem Melitheus Kovács in anno videlicet 1736 schisma ejurasset atque in manibus domini Joannis Okolocsányi²⁵¹⁵ ejusdem temporis episcopi Varadiensis professionem fidei deposuerit ac sacram unionem susceperit, ab eoque tempore parochum tum Dioszeghini²⁵¹⁶ dioecesis Varadiensis, tum vero in hac civitate Varadiensi exemplariter modesteque conversatus egerit, et nec tempore grassantis pestis oves sibi concreditas deseruerit, imo districtus Varadiensis clero Graeci ritus archidiaconus fructuose annis pluribus non solum praefuerit, verum etiam ab eodem clero pro suffraganeo episcopo scientia sufficienti instructus non solum domino episcopo Varadiensi meo praedecessori, verum etiam mihi extitit repraesentatus, adeoque tanquam dignus, a suisque acceptus, ut pro ulterio[fol.%]ri emolumento Sanctae Ecclesiae sacraeque unionis firmamento valeat in episcopum suffraganeum seu auxiliarem consecrari judicavimus, et hoc in passu apud beatissimum patrem institimus. Datum ex curia nostra Varadini die 27. mensis Aprilis anno Domini millesimo septingentesimo quadragesimo octavo.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 433

De redditibus (intimatio)

T.: cop. vid.

Exp.: Franciscus Koller²⁵¹⁷ de Nagy Manyá

Dat.: Viennae, 16. Maii 1748

Not.: Sacratissimae caesareo regiae Majestatis dominae clementissimae nomine, ejusdem consiliario actuali intimo comitatusque Bihariensis supremo comiti domino comiti Paulo Forgách de Ghymes episcopo Varadiensi benigne intimandum: Altefatam Suam Majestatem Sacratissimam, erga demissam suam, praedecessorisque in episcopatu ejusdem instantiam clementissime resolvisse, ut ex redditibus episcopatus Magnovaradiensis septemdecim millia florenorum mensae episcopali deputationum superantibus, qua aliunde ad instauracionem dioecesis suae destinatis. Melitheo Kovács, pro necessitate populi Valachici, in eodem episcopatu existentis designato suffraganeo et vicario, Rhenenses floreni mille quingenti annue dependantur; eademque annua pensio etiam ad successores extendatur²⁵¹⁸. Quam benignam Suae Majestatis Sacratissimae resolutionem antelato domino comiti episcopo eo fine intimari: quo idem, ubi praefatus Melitheus Kovacs in episcopum consecratus fuerit, praespecificatam pecuniae summam annis singulis rite pendendam assignare ipsi noverit et debeat. Cui in reliquo summe fata caesareo regia Majestas gratia et clementia sua benigne jugiterque propensa manet.

²⁵¹¹ Náusza (Νάουσα, Naousa) a történelmi Makedóniában. A város akkor az Oszmán Birodalom része volt, ma Görögországban, Közép-Makedónia közigazgatási régióban található.

²⁵¹² Isaija Antonović aradi ortodox püspök.

²⁵¹³ Náusza.

²⁵¹⁴ Isaija Antonović aradi ortodox püspök.

²⁵¹⁵ Okolicsányi János (nagy)váradi püspök: 80)

²⁵¹⁶ Bihardiószeg.

²⁵¹⁷ Koller Ferenc magyar udvari tisztviselő, később királyi személynök (1762–1765), majd főpohárnokmester (1778–1876). FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 130.

²⁵¹⁸ Eredeti kiemelés: florenorum... ..extendatur.

Vid.: Viennae, 18. Maii 1748, Franciscus Josephus Dombay²⁵¹⁹ S.c.r.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor et simul actualis concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 433

Professio fidei

T.: orig.

Test.: Illustrissimus et excellentissimus Hieronimus Ludovicus Malabayla comes de Canal,²⁵²⁰ perillustris abbas Petrus Metastadius,²⁵²¹ dominus Josephus Martines²⁵²²

Not.: [maga a hitvallás görög nyelven]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist, 136, fol. 687–694

51. Leslie Vilmos

42) 1716 Leslie Vilmos váci püspök (William Leslie, Wilhelm von Leslie, 1716–1717)

1. Josephus Baitenbücher praepositus ecclesiae cathedralis Viennensis, et sede vacante vicarius capitularis et officialis

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 105, fol. 622r]

1. Novi illustrissimum et reverendissimum dominum Gulielmum e comitibus de Leslie episcopum Abderitanum ac coadiutorem episcopi Tergestini, necnon praepositum Ardacensem²⁵²³ occasione, qua commoratus est hic Viennae, et quia sum cum ipso conversatus et novi a sexdecim annis. Non sum ipsius cognatus, consanguineus, affinis, nimium familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse ex communi fama, et quia saepe saepius ipsum vidi pontificalia exercentem.

3. Praecise nescio quo anno fuerit factus episcopus Abderitanus et coadiutor Tergestinus²⁵²⁴, sed puto quod fuerit episcopus Abderitanus per septem annos circiter. Causa scientiae est quoad secundum, quia audivi a pluribus, quoad primum, quia totidem annis vidi illum episcopalia munera exercentem.

4. In ecclesia Abderitana non potuit residere, quia est in partibus infidelium; in ecclesia autem Tergestina fuit semper promptus residere²⁵²⁵ ibique coadiutoria exercere, sed episcopus Tergestinus semper recusavit; uti tamen praepositus Ardacensis²⁵²⁶ resedit, ut moris est, in sua praepositura, nec ab ea discepit, nisi vocatus ab hac aula ab comitia statuum.

[fol. 622v]

5. Referendo me ad supradicta in praecedenti interrogatorio, non potuit visitare ullam ex supradictis dioecibus, neque ea praestare, quae continentur in praesenti interrogatorio.

6. Saepe saepius vidi ipsum solemniter celebrantem hic Viennae, ubi occasione infirmitatis praecedentis episcopi Viennensis²⁵²⁷ pluries ordinationes habuit, ordinarias et extraordinarias. Confirmationis sacramentum ministravit plus quam sexdecim mille personis, non tantum in dioecesi Viennensi, sed etiam in sua praepositura ad requisitionem episcopi Passaviensis,²⁵²⁸ caeteraque pontificalia exercuit. Causa scientiae est, quia de mandato reverendissimi episcopi in infirmitate

²⁵¹⁹ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

²⁵²⁰ Luigi Girolamo Malabaila di Canale (Hieronymus Ludwig von Canal, 1704–1773) gróf, szárd-piemonti diplomata. Élénken érdekelte az irodalom, és szoros barátságot ápolt Pietro Metastasióval. Canale hitvese a magyar Pálffy Mária Anna grófnő volt. DBI 17 (1974) 694–697.

²⁵²¹ Pietro Metastasio (Pietro Bonaventura Trapassi, 1698–1782) itáliai áldozópap, költő. RNL 13 (1915) 673.

²⁵²² Joseph Martines.

²⁵²³ Abderai püspök, trieszti koadjutor püspök, ardaggeri prépost.

²⁵²⁴ Abderai püspök, trieszti koadjutor püspök.

²⁵²⁵ Abderai, illetve trieszti egyházmegye.

²⁵²⁶ Ardaggeri prépost.

²⁵²⁷ Franz Ferdinand von Rummel bécsi hercegpüspök (1706–1716).

²⁵²⁸ Püspöki időszakára két püspöki időszak esik, Johann Philipp von Lamberg bíboros, passauai hercegpüspöké (1690–1712) és Raymund Ferdinand von Rabatta passauai hercegpüspöké (1713–1722).

eiusdem semper fuit per me rogatus et requisitus, ut supradicta perageret, et circa sacram in²⁵²⁹ praeposituri Confirmatione audivi ab aliis.²⁵³⁰

7. Est insignis pietatis, charitatis et prudentiae vir, et si gubernasset aliquam ecclesiam, non dubito, quod praeclarum specimen dedisset suae virtutis, sicut palam dedit quamdiu hic conversatus est, adeo ut verbo et exemplo omnibus profecerit, profecisset si gubernasset aliquam dioecesim, et communi voce populi fuit semper existimatus dignissimus huius episcopatus Viennensis, quinimo optatus ab omnibus. Causa scientiae est quia ipse met vidi bona exempla et cognovi specimina prudentiae, necnon ab aliis passim depraedicari audivi.

8. Jura suae ecclesiae non potuit defendere, quia ibi commorari non potuit, neque jura ecclesiastica Tergestina²⁵³¹ ex supradictis; jura tamen ecclesia in genere, prudenter, diligenter ac acriter ubilibet semper defendit, quandocumque occasio praebuit, hoc autem scio, quia audivi et vidi ipse met, et habui ex constanti fama ac testimonio virorum fide ignorum.

9. Insigni plane doctrina polluit, et ad praesens pollet tam in [fol. 623v] theologicis scholaricis et moralibus, quam in controversiis ac jure canonico et civili, prout in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere; quinimo theologiam publice docuit in universitate Patavii.²⁵³² Causa scientiae est, quia ipse met expertus sum suam doctrinam et constanter habui ab aliis dignis viris.

10. Dignissimum eundem existimo, ut transferatur seu promoveatur ad ecclesiam Vaciensem in Hungaria, ad quam fuit nominatus ab augustissimo Imperatore, eiusque promotionem et translationem valde utilem et proficuum fore iudico, quia ut supra dixi est vir prudens, pius, doctus, valde versatus in omnibus et omni laude dignissimus.

2. Hugo Babler (Pabler) provincialis Austriae ordinis reformatorem Sancti Francisci (provinciae Austriae definitor habitualis et excustos, et pro nunc minister provincialis), sacrosanctae theologiae ac sacrorum canonum lector emeritus

[fol. 624r]

1. Novi illustrissimum et reverendissimum dominum Gulielmum e comitibus de Leslie episcopum Abderitanum ac coadiutorem episcopi Tergestini, nec non praepositum Ardacensem²⁵³³ occasione, qua legebam theologiam Graecii in Styria²⁵³⁴, ubi ipse tunc morabatur ab annis viginti circiter. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse ex communi fama, et quia pluries eundem vidi hic Viennae pontificalia exercentem.

3. Non possum explicare quo anno fuerit factus episcopus Abderitanus et coadiutor Tergestinus,²⁵³⁵ existimo tamen fuisse electum episcopum Abderitanum a septem annis circiter et factum coadiutorem episcopi Tergestini ab annis quinque circiter. Causa scientiae est, quia quoad secundum ita audivi a pluribus, et quoad primum, quia a septem annis pariter ipsum vidi pontificalia exercentem.

4. In prima ecclesia Abderitana residere non potuit, quia est apud infideles, in ecclesia vero Tergestina voluisset semper residere et²⁵³⁶ coadiutoris munus exercere, sed episcopus Tergestinus recusavit eius praesentiam. In praepositum autem Ardacensi²⁵³⁷, quae est beneficium curatum ut plurimum resedit, nec ab ea recessit, nisi vocatus ab hac aula ad comitia statuum. Causa scientiae est, quoad hoc ultimum, quia in praepositura vidi ipsum residentem, quoad secundum, quia audivi a viris fide dignis.

²⁵²⁹ Két beszúrt szó.

²⁵³⁰ Arch Nunz. Vienna: Causa scientiae est, quia de mandato reverendissimi episcopi in infirmitate eiusdem semper fuit a me rogatus et requisitus, ut supradicta perageret, et circa confirmationem in sua praepositura audivi ab aliis.

²⁵³¹ Trieszt.

²⁵³² Pádua (Padova).

²⁵³³ Abderai püspök, trieszti koadjutor püspök, ardaggeri pépost.

²⁵³⁴ Graz, Stájerország.

²⁵³⁵ Abderai választott, illetve trieszti koadjutor püspök.

²⁵³⁶ Javított szó.

²⁵³⁷ Ardagger.

5. Ecclesiam Abderitanam²⁵³⁸ ex supradictis non potuit visitare, quia ut supra dixi, est in partibus infidelium. Visitatione autem Tergestinae²⁵³⁹ [fol. 624r] non potuit conficere quia coadiutus non permittebat, ex quibus causis neque alia potuit praestare, quae in hoc interrogatorio continentur. Causa scientiae est quae supra.

6. Pluries, et pluries vidi ipsum hic Viennae solemniter celebrantem et ratione infirmitatis praecedentis episcopi Viennensis pluribus vicibus habuit ordinationes, et Confirmationis sacramentum ministravit caeteraque pontificalia exercuit, et etiam in praefata praepositura Ardacensi²⁵⁴⁰ ad requisitionem episcopi Passaviensis²⁵⁴¹ in nostro monasterio Creinburgensi²⁵⁴² Confirmationis sacramentum ministravit pluribus millibus personarum. Causa scientiae est quia et vidi et audivi ab aliis fide dignis.

7. Est praeclarus pietatis, charitatis et prudentiae vir, et si aliquam ecclesiam gubernasset, non dubito quod in eadem eximum specimen suae virtutis dedisset, quemadmodum fuit hic Viennae, ubi verbo et exemplo plurimum proferit. Hoc scio ex propria experientia et communi fama virorum fide dignorum.

8. Jura ecclesiae Abdenritanae et ecclesiae Tergestinae²⁵⁴³ in particulari et supra dictis defendere non potuit; jura tamen ecclesiae in genere quando se praebuit occasio, semper prudenter ac diligenter defendit. Haec scio ex pluribus discursibus et conferentiis cum ipso habitis, et ex constanti experientia²⁵⁴⁴ virorum doctorum et proborum.

9. Insigni doctrina semper polluit et pollet de praesenti, prout in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, et non tantum est optime versatus in theologis, verum etiam in controversiis jure canonico et civili, haec scio, quia eius doctrina ipsemet expertus sum et comprobavi, et mihi ab aliis doctis viris fuit confirmatum.

10. Sine dubio existimo ipsum dignissimum, qui transferatur, seu pro[fol. 624v]moveatur ad praefatam ecclesiam Vaciensem, quam fuit nominatus ab augustissimo Imperatore, eiusque translationem seu promotionem valde utilem et proficuum fore iudico dictae ecclesiae, quia ut supra dixi est vir prudens, pius, doctus atque omni exceptione maior.

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.

Exp.: Georgius cardinalis Cornelius²⁵⁴⁵ episcopus Patavinus

Dat.: [Idem?]

Ord.: Marcus Antonius Zoilus²⁵⁴⁶ episcopus Cremensis, Patavii²⁵⁴⁷ in oratorio superiori episcopalis palatii Paduae, 22. Martii 1681

Nota: Joannes Saccardi et Dominicus Salbego²⁵⁴⁸ capellani testes, Petrus Lessius²⁵⁴⁹ IUD cancellarius episcopalis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 321

De ordine Diaconatus

T.: orig.

Exp.: Georgius cardinalis Cornelius²⁵⁵⁰ episcopus Patavinus

Dat.: [Idem?]

²⁵³⁸ Abdera.

²⁵³⁹ Trieszt.

²⁵⁴⁰ Ardagger.

²⁵⁴¹ Püspöki időszakára két püspöki időszak esik.

²⁵⁴² Krainburg (Kranj).

²⁵⁴³ Abderai, illetve trieszti egyházmegye.

²⁵⁴⁴ Nehezen olvasható szó.

²⁵⁴⁵ Giorgio Cornaro bíboros, páduai érsek-püspök (1697–1722).

²⁵⁴⁶ Marcantonio Zollio cremaei püspök (1678–1702).

²⁵⁴⁷ Pádua.

²⁵⁴⁸ Giovanni Saccardi és Domenico Salbego káplánok, tanúk.

²⁵⁴⁹ Pietro Lessi (Lessius) irodaigazgató.

²⁵⁵⁰ Giorgio Cornaro bíboros, páduai érsek-püspök.

Ord.: Marcus Antonius Zoilus²⁵⁵¹ episcopus Cremensis, Patavii²⁵⁵² in ecclesia S. Mariae in Vantio, 23. Martii 1681
Nota: Joannes Saccardi et Dominicus Salbego²⁵⁵³ capellani testes, Petrus Lessius²⁵⁵⁴ IUD cancellarius episcopalis
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 321

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Georgius cardinalis Cornelius²⁵⁵⁵ episcopus Patavinus
Dat.: [Idem?]
Ord.: Marcus Antonius Zoilus²⁵⁵⁶ episcopus Cremensis, Patavii²⁵⁵⁷ in oratorio superiori palatii episcopalis, 5. Aprilis 1681
Nota: Joannes Saccardi et Dominicus Salbego²⁵⁵⁸ capellani testes, Petrus Lessius²⁵⁵⁹ IUD cancellarius episcopalis
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 321

De doctoratu (dr. theol.)

T.: cop. vid.
Exp.: Paulus Hansicz²⁵⁶⁰ SJ, dr. theol., in universitate Graecensi cancellarius
Dat.: Graecii²⁵⁶¹, die [vacat] Februarii 1696
Grad.: dr. theol.
Not.: in publica cathedra Patavii [...] triennio [...], doctor Jacobus Igantius Fleisackher²⁵⁶² notarius universitatis Graecensis
Vid.: Stephanus Jamnigg²⁵⁶³ protonotarius apostolicus, parochus ad Divam Virginem in Rast; Koetsh, 7. Novembris 1710, Ludovicus Valerius Reffinger²⁵⁶⁴ a Purgber, archipresbyter Koetshensis Aquileiensis dioecesis
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 321

De doctoratu (IUD)

T.: cop. vid.
Exp.: Joannes Baptistellius²⁵⁶⁵ vicarius generalis Firmanus
Dat.: Firmii²⁵⁶⁶, 13. Septembris 1698
Grad.: UID (doctor in jure pontificio et caesareo)
Not.: Antonius Suaria²⁵⁶⁷ revisor, Severinus Mariatus de Cassignano²⁵⁶⁸ Regianae dioecesis publicus apostolicae imperialisque auctoritate notarius; [copia vidimationis:] Firmi, 14. Septembris 1698,

²⁵⁵¹ Marcantonio Zollo cremaí püspök.

²⁵⁵² Pádua.

²⁵⁵³ Giovanni Saccardi és Domenico Salbego káplánok.

²⁵⁵⁴ Pietro Lessi irodaigazgató.

²⁵⁵⁵ Giorgio Cornaro bíboros, páduai érsek-püspök.

²⁵⁵⁶ Marcantonio Zollo cremaí püspök.

²⁵⁵⁷ Pádua.

²⁵⁵⁸ Giovanni Saccardi és Domenico Salbego káplánok.

²⁵⁵⁹ Pietro Lessi (Lessius) irodaigazgató.

²⁵⁶⁰ Paul Hansiz (Hansitz) SJ, a grazi egyetemen különböző tisztségekben (1678–1786, 1797–1700). *Cat. Gen.*, 508.

²⁵⁶¹ Graz.

²⁵⁶² Jacob Ignaz Fleischacher, a grazi egyetem jegyzője.

²⁵⁶³ Stephan Jamnigg, Rast (Maria Rast, Ruše) plébánosa.

²⁵⁶⁴ Ludwig Valerian Reffinger, Kötsch (Občina Hoče, ma Občina Hoče – Slivnica része) főesperes.

²⁵⁶⁵ Giovanni Baptistelli, fermói általános helynök.

²⁵⁶⁶ Fermo.

²⁵⁶⁷ Antonio Suaria revizor.

²⁵⁶⁸ Severino Mariato de Cassignano közjegyző.

Balthasar Cincius ²⁵⁶⁹ archiepiscopus et princeps Firmanus, Nicolaus Palumbus ²⁵⁷⁰ prosecretarius

Vid.: Stephanus Jammigg²⁵⁷¹ protonotarius apostolicus, parochus ad Beatam Virginem Rast; Koetsh, 7. Novembris 1710, Ludovicus Valerius Reffinger²⁵⁷² a Purgber, archipresbyter Koetshensis Aquileiensis dioecesis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 321

Nomina consiliarii

T.: cop. vid.

Exp.: Leopoldus

Dat.: Eberstorffii²⁵⁷³, 18. Septembris 1701

Nota: [...] consiliarii nostri caesarei titulo [...]

Julius Fridericus comes Bucelleni²⁵⁷⁴, Joannes Eilers²⁵⁷⁵ Dr.

Vid.: Stephanus Jammigg²⁵⁷⁶ protonotarius apostolicus, parochus ad Beatam Virginem in Rast; Koetsh, 7. Novembris 1710, Ludovicus Valerius Reffinger²⁵⁷⁷ a purgber, archipresbyter Koetshensis Aquileiensis dioecesis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 321

Declaratio

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Antonius de Via²⁵⁷⁸ archiepiscopus episcopus Ariminensis, nuntius apostolicus

Dat.: Viennae, 29. Novembris 1704

Nota: archidiaconus districtus Vallis Savinae et Campi Dravi in comitatu Cilleae²⁵⁷⁹; [*copia vidimationis:*] Viennae, 6. Decembris 1704, Cajetanus de Ovis²⁵⁸⁰ auditor generalis, et cancellarius, presbyter Nicolaus Phasianus²⁵⁸¹ procancellarius

Vid.: Stephanus Jammigg²⁵⁸² protonotarius apostolicus, parochus ad Beatam Virginem in Rast²⁵⁸³; Koetsh, 7. Novembris 1710, Ludovicus Valerius Reffinger a Purgber, archipresbyter Koetshensis Aquileiensis dioecesis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 321

Praesentoriae

T.: orig.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Viennae, 16. Aprilis 1716

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 105, fol. 631

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 20. Julii 1716

²⁵⁶⁹ Baldassare Cenci bíboros (1695/1697–1709), fermói hercegérsek (1697-től).

²⁵⁷⁰ Nicola Palombo protitkár.

²⁵⁷¹ Stephan Jammigg rasti plébános.

²⁵⁷² Ludwig Valerian Reffinger kötschi föesperes.

²⁵⁷³ Kaiserebersdorf (ma Bécs része).

²⁵⁷⁴ Friedrich Julius Bucellini gróf, osztrák udvari kancellár.

²⁵⁷⁵ Johann Eilers titkár.

²⁵⁷⁶ Stephan Jammigg rasti plébános.

²⁵⁷⁷ Ludwig Valerian Reffinger kötschi föesperes.

²⁵⁷⁸ Gianantonio Davia rimini érsek-püspök, bécsi apostoli nuncius (1700–1706), később bíboros. SQUICCIARINI, 194–197.

²⁵⁷⁹ Savinja-völgyi és drávavidéki föesperes Cilli (szlovénul Celje) megyében.

²⁵⁸⁰ Gajetano di Pecora (de Ovis) irodaigazgató.

²⁵⁸¹ Nicola Fagian irodaigazgató-helyettes.

²⁵⁸² Stephan Jammigg rasti plébános.

²⁵⁸³ Ludwig Valerian Reffinger kötschi föesperes.

Test.: illustrissimus dominus Prosperus Aloysius de Pastoris nuntii aulae praefectus et reverendus dominus Ignatius Musig cappellanus²⁵⁸⁴

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 105, fol. 628–629

Litterae ad nuntium apostolicum

T.: orig.

Exp.: Giuseppe cardinale Sacripante²⁵⁸⁵ protettore

Dat.: Roma, 29. Agosto 1716

Nota: *[elindította az ügyet, a pápa és a konzisztórium elé viszi a dolgot, ahogy]* da alcuni anni in qua hà voluto prendersi volontario impegno di fare passare simili gre i uoti del Concistoro

Class.: ASV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 321

52. Luzsénszky (Luzinszky) István László

85) 1729 Luzsénszky (Luzinszky) István László (nagy)váradai segédpüspök (*Thyatiren.*, 1729–1733)

79) 1733 Luzsénszky (Luzinszky) István László (nagy)váradai püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, meg nem erősített, 1733–1734)

1. Stephanus Raab SJ, quondam Andreae filius, presbyter Jauriensis dioecesis

[AAV *Dataria Ap., Processus Datariae, 106, fol. 278v*]

1. Fino dal 1703 è, che conosco il Signore Canonico Stefano Lusinszky Lusinszky²⁵⁸⁶ con l'occasione, che lui di quel tempo dimorava in Vienna studente; oue ancor io mi portai parimente a studiare nell'Vniuersità²⁵⁸⁷ di detta città; onde hebbi occasione di conoscerlo, e trattarlo, come continuai per tutto il tempo, che iui dimorò, et anche l'ho trattato di passaggio in piu luoghi d'Ungheria, ne gli sono parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, ò emolo.

2. Egli è nato nel luogo di Landek²⁵⁸⁸ Diocesi di Strigonia feudo della sua casa, e lo so per hauer ueduta la sua fede di battesimo.

3. Per la medesima ragione so anche esser nato di legittimo matrimonio da cattolici, e nobili parenti, essendo così conosciuto in quelle parti.

4. Si ritroua in età d'anni 43 come si legge in detta fede di battesimo.

5. Egli è sacerdote da piu anni, come ho inteso dire da persona degna di fede, la quale sa di certo la di lui ordinatione.

[*fol. 279r*]

6. Oltre d'esser sacerdote da piu anni ho inteso dire, che sia ben uersato nelle funzioni Ecclesiastiche, et è diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi sacramenti.

7. L'ho sempre conosciuto per buon cattolico e buon Ecclesiastico, e si è conseruato nella purità della fede con esempio, e di edificatione di tutti.

8. Egli è dotato di buona vita, buoni costumi, di dolce conuersatione, e fama, e per tale si è riconosciuto.

9. Nelle sue operationi ha mostrato prudenza, grauità, e sapere.

10. Egli ha fatto lo suoi studii di filosofia nell'Vniuersità di Vienna, di Tologia²⁵⁸⁹ scolastica, e sacri canoni, e scrittura sagra in quella di Graz, ne so che si sia graduato in alcuna delle dette scienze, ha però dottrina a sufficienza anche per insegnare ad altri, mentre so, che ha fatto li detti studii.

11. Egli è Canonico, e Custode della Catedrale di Varadina, e si è sempre portato lodeuolmente per quanto ho inteso dire.

²⁵⁸⁴ Prospero Luigi de Pastoris háznagy és Ignaz Musig káplán.

²⁵⁸⁵ Giuseppe Sacripante bíboros (1696–1727).

²⁵⁸⁶ Eredeti duplikáció.

²⁵⁸⁷ Javított szó.

²⁵⁸⁸ Lándok az Esztergomi (Fő)egyházmegyében.

²⁵⁸⁹ Recte: Teologia.

12. Non so che habbia mai dato scandalo di sorte alcuna circa la fede, costumi, ò dottrina, ne che habbia uitiò alcuno d'animo, ò di corpo, ne altro Canonico Impedimento il quale habbia bisogno dispensa apostolica per esse fatto Uescouo e se l'hauesse probabilmente lo saperei per la cognitione, che tengo del medesimo.

[fol. 279v]

13. Penso, che sosterrà con decoro, e honore la dignità di Vescouo per le sue buone qualità già da me deposte, e che gouernarebbe bene la Chiesa Titolare Thyatrien della quale è stato aggratiato da Nostro Signore quando, ne hauesse il possesso, et oltre le rendite del canonicato di circa 400 e piu moneta Romana ha delli beni patrimoniali con cui potrà uiuere decentemente secondo il proprio stato²⁵⁹⁰.

2. Stephanus Dobner SJ, quondam Alberti filius, presbyter Déva Transylvaniensis dioecesis

[fol. 279v]

1. Circa l'anno 1712 hebbi la prima cognitione del Signore Canonico Stefano Lusinszky nella città di Graz²⁵⁹¹ con l'occasione, che lui di quel tempo iui studiau la Teologia et io la filosofia; onde hebbi occasione di conoscerlo, e trattarlo, come poi continuai per anni quattro in detta città, et anche l'ho trattato, e conosciuto nella città di Varadina, ne gli sono parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, ò Emolo.

2. So, ch' è nato nel luogo di Landek²⁵⁹² Diocesi di Strigonia per hauer ueduta la sua fede di battesimo.

3. Per l'istessa ragione so anche esser nato di legittimo matrimonio da cattolici, e nobili parenti, oltre l'esser publica uoce, e fama.

[fol. 285r]

4. La sua età è d'anni 43 in circa, come apparisce in dicta fede di battesimo.

5. Egli è stato ordinato sacerdote circa l'anno 1715 da Monsignore Vescouo di Passauia²⁵⁹³ di quel tempo Vescouo di Seccouia nella città di Graz²⁵⁹⁴, mentre poco doppo ordinato l'ho veduto celebrare parimente in detta città di Graz.

6. Stimo, che sia ben uersato nelle funzioni Ecclesiastiche per esser da piu anni sacerdote et molto inclinato alle medesime, diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi sacramenti.

7. Si è sempre portato da buon cattolico, e buon Ecclesiastico, e si è conseruato nella purità della fede con esempio, et edificatione de suo conoscenti.

8. Ha menato buona vita, et è dotato di ottimi costumi, di dolce conuersatione, e fama, e per tale si è riconosciuto.

9. Egli è huomo graue prudente, et habile per maneggi Ecclesiastici, siccome l'ho conosciuto nel sue operationi.

10. Benche habbia fatto li suoii studii di filosofia in Vienna, di Teologia scolastica, Sagri Canoni, e Scrittura sagra nell'Vniuersità di Graz non però si e graduato in ueruna delle dette scienze; con sutto questo ha tutta la capacità per esse fatto Vescouo mentre ha studiato come sopra.

[fol. 285v]

11. Egli è Canonico, e Custode della Chiesa Catedrale di Varadina, et ha fatto piu discorsi publici al Popolo, hauendolo inteso predicare, e si è sempre portato leduolmente.

12. Per quanto a me costa non so, che habbia mai dato scandalo di sorte alcuna circa la fede, costumi, ò dottrina, ne che habbia vitiò alcuna d'animo, ò di corpo, ne altro Canonico Impedimento, piu habbia bisogno dispensa apostolica per esser fatto Vescouo e quando l'hauesse probabilmente lo saperei per la cognitione, che ne tengo.

14. Lo guidico degno d'esser fatto Vescouo della Chiesa Titolare Thyatiren della quale è stato aggratiato da Nostro Signore, e penso che la gouernarebbe bene, quando ne potesse prendere il possesso

²⁵⁹⁰ Beszúrás feltehetőleg a végéig innen kezdve: cui potrà uiuere decentemente secondo il proprio stato; az et oltre...

²⁵⁹¹ Graz.

²⁵⁹² Lándok az Esztergomi (Fő)egyházmegegyében.

²⁵⁹³ Joseph Dominikus von Lamberg passau hercegpüspök, bíboros, korábban seckau hercegpüspök (1712–1723).

²⁵⁹⁴ Graz.

per le sue buone qualità da me deposte di sopra, e sosterrà bene questa dignità di Vescouo per che oltre li beni patrimoniali il canonicato gli rende piu di 400 scudi moneta Romana.²⁵⁹⁵

3. Alexius a Resurrectione Domini, Scholarum Piarum per Hungariam provincialis, natione Hungarus [AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 396, fol. 8v]

1. Novi illustrissimum et reverendissimum dominum Stephanum Ladislaum Lusenzy a decem circiter annis occasione, qua fuit factus canonicus Varadinensis et ego Debreczini²⁵⁹⁶ curam animarum exercebam. Non sum ipsius consanguineus, nimium familiaris aut aemulus.

2. Colligo ipsum fuisse consecratum ex eo, quia vidi saepius pontificalia exercentem, et erat suffraganeus eminentissimi domini cardinalis Czaki²⁵⁹⁷ archiepiscopi Coloczensis, quod notorium est.

3. Tertius circiter labitur annus, quod sit episcopus ecclesiae Tiatyrensis in partibus. Hoc scio ex auditis.

4. In ecclesia Tiatyrae residere non potuit, quia est in partibus infidelium, Coloczae tamen et Varadini assidue resedit, et pro ratione muneris sui fungebatur officiis dignitati suae correspondentibus. Hoc scio, quia ita audivi.

5. Ecclesiam suam et dioecesim visitare non potuit ob rationes superius enunciatas, qua suffraganeus tamen visitavit²⁵⁹⁸ dioecesim Varadinensem et, credo, etiam Coloczensem, et non dubito [fol. 9r] qui etiam ea in illis²⁵⁹⁹ peregerit, quae dictarum dioecesium necessitas exigebat, et ipsius zelus requirebat, necessitatibus autem etiam occurrit, quia stimulante²⁶⁰⁰ proprio et eminentissimi domini cardinalis²⁶⁰¹ zelo se valde ferventem exhibuit in exstirpandis haereticis. Haec scio, quia ita²⁶⁰² audivi.

6. Vidi ipsum saepe pontificalia exercentem,²⁶⁰³ ordinationes pro opportunitate temporis habentem, et²⁶⁰⁴ liquores sacros²⁶⁰⁵ consecrantem, audivi etiam per dioecesim Varadiensem Confirmationis sacramentum administrasse,²⁶⁰⁶ et campanas ac vasa sacra consecrasse.

7. Quantum potui observare, adverti ipsum esse pium, hospitem et²⁶⁰⁷ prudentem in gubernando, nec audivi ipsum exemplo suo obfuisse, sed potius profuisse,²⁶⁰⁸ quod colligere potui ex conversationibus cum illo habitis et ex bona fama, quam habet.

8. Non dubito ipsum se semper gessisse, prudenter in defendendis juribus ecclesiasticis, cum propter suam capacitatem et zelum fuerit missus ab eminentissimo domino cardinale Czaki²⁶⁰⁹ ad aulam caesaream ad impediendum, ne episcopus schismaticus habitationem figeret Varadini. Hoc scio, quia audivi et publica est fama.

[fol. 9v]

9. Quantum advertere potui, existimo illum ea doctrina pollere, quae in episcopo est necessaria ad pascendos oves sibi concreditas, quod collegi ex frequentibus conversationibus cum illo habitis.

10. Meo iudicio existimo illum dignum esse, qui transferatur ab ecclesiam Varadinensem, et cum supponam illum eundem zelum conservaturum, quam hactenus ostendit, iudico²⁶¹⁰ proficuum futuram esse illius translationem ecclesiae Varadinensi.

4. Jacobus Kindermann (Kinderman), natione Bohemus, 28 éves

²⁵⁹⁵ Az e sosterrà-tól későbbi betoldás.

²⁵⁹⁶ Debrecen.

²⁵⁹⁷ Csáky Imre bíboros, (nagy)váradí püspök (1702–1710), majd kalocsa-bácsi érsek és nagyváradi adminisztrátor (1710/1714–1732).

²⁵⁹⁸ Utána törölt szó.

²⁵⁹⁹ Beszúrás: in illis.

²⁶⁰⁰ Nehezen ovasható szó.

²⁶⁰¹ Csáky Imre bíboros, kalocsa-bács érsek.

²⁶⁰² Beszúrt szó. Törölve: et vidi et.

²⁶⁰³ Utána törölt beszúrás: et.

²⁶⁰⁴ Beszúrt szó.

²⁶⁰⁵ Javított szó.

²⁶⁰⁶ Utána törölt szó.

²⁶⁰⁷ Beszúrt szó.

²⁶⁰⁸ Törölve: haec scio.

²⁶⁰⁹ Beszúrás: propter suam. Törölve: alias(?) idoneitas.

²⁶¹⁰ Utána törölt szó: valde.

[fol. 10r]

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Stephanum Ladislaum episcopum Tyathirens²⁶¹¹ nominatum episcopum Varadinensem a novem annis seu ab eo tempore, quo susceptus fui ab eminentissimo domino cardinale Czaki²⁶¹² in camerarium, ubi frequenter eundem dominum episcopum vidi et alloquutus²⁶¹³ fui. Nulla mihi cum ipso sanguinis, aut familiaritatis conjunctio, nec inimicia vel odium.

2. Non vidi illum consecrari in episcopum, scio tamen eundem a domino cardinale praedicto missum fuisse ad hanc civitatem, in qua plures saepe reperiuntur episcopi ad suscipiendam munus consecrationis; et hoc scio, quia in aula domini cardinalis ita audivi.

3. Tres erunt circiter anni, quod sit consecratus ad titulum ecclesiae Tyatirensis; et hoc scio, quia vidi ipsum subinde pontificalia exercentem.

4. In ecclesia et dioecesi sua, prout in partibus infidelium sita, residere non potuit, resedit tamen assidue vel Coloczae vel Varadini, in quibus dioecesibus erat suffraganeus dicti eminentissimi domini cardinalis. Hoc scio ut supra.

5. Dioecesium suam visitare non potuit, quia nullam habebat, ut supra dictum, scio tamen, quod missus fuerit ab eminentissimo domino cardinale praefato ad visitandam integram archidioecesim Coloczens²⁶¹⁴, in eaque opportune providerit necessitatibus. Haec scio, quia ita audivi ab ipso domino cardinale integre con[fol. 10v]tento ipsius domini episcopi zelo et providentia.

6. Vidi ipsum solemniter frequenter celebrasse, ordinationem²⁶¹⁴ unam habuisse, Confirmationis sacramentum administrasse, ecclesiam unam consecrasse, et audivi etiam vasa sacra et campanas consecrasse et benedixisse.

7. Non solum luculenta prudentiae et charitatis dedit semper specimina²⁶¹⁵, sed etiam exemplari vita sua plurimum profuit, et hoc scio, quia in tota dioecesi et vel maxime in aula ipsius domini cardinalis summo²⁶¹⁶ habebatur in honore et veneratione propter prudentiam et vitae integritatem.

8. Mihi quidem non constat, quomodo se exhibuerit in defendendis juribus ecclesiasticis, audivi tamen magno zelo ipsum semper contendisse, ut ecclesia jurisdictio conservaretur illaesa in duabus dioecesibus supradictis sibi concreditis.

9. Non dubito ipsum ea doctrina pollere, quam dignitas episcopalis requirit: idque arguere possum ex eo, quod dominus cardinalis illum prae caeteris omnibus elegerit ad suffraganeatum, et judicaverit omnibus aliis doctiorem et sapienterem.

10. Nullus plane dubito, quin dignus habendus sit, ut transferatur ad ecclesiam Varadinensem, quia scio ex zelo, quem semper exhibuit, censeo [fol. 11r] illius translationem utilem et proficuum futuram ecclesiae praedictae.²⁶¹⁷

3. Paulus Stephanus comes de Forgach natione Hungarus, praepositus minor Varadinensis et abbas B.M.V. de Racony (lector Varadiensis et praepositus Posoniensis).

[fol. 13r]

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Stephanum Lusenszky episcopum Tyratirens²⁶¹⁸ a duodecim annis, ab illo scilicet tempore, quo fui factus canonicus Varadinensis. Non sum illi consanguineus, nec affinis, nec nimium familiaris aut inimicus.

2. Tam ex relatione, quam ex functionibus episcopalibus²⁶¹⁸, quas frequenter peregit, scio ipsum consecratum fuisse episcopum.

3. Tres circiter sunt anni, quod sit episcopus ecclesiae Thyatirensis; hoc scio, ut supra.

4. In ecclesia sua prout in partibus constituta residere non potuit, resedit tamen majori ex parte in canonia sua, nisi valetudinis curandae²⁶¹⁹, aut negotiorum vel functionum episcopalium exercendum causa alio vocaretur. Haec scio ut supra.

²⁶¹¹ Javított szó.

²⁶¹² Csáky Imre bíboros, kalocsa-bácsi érsek.

²⁶¹³ Recte: allocutus.

²⁶¹⁴ Javított szó.

²⁶¹⁵ Javított szó.

²⁶¹⁶ Beszúrt szó, alatta törölve: maxime.

²⁶¹⁷ Utána törölt szó.

²⁶¹⁸ Förléirt szó. Törölt szó: ecclesiasticis.

²⁶¹⁹ Törölt szó következők: causa.

5. Ex supradicta ratione, quod ecclesia sua sit in partibus, illam visitare non potuit, qua suffraganeus tamen eminentissimi domini cardinalis Czaki obivit omnia munia episcopalia tamen in dioecesi Varadinensi, quam Coloczensi. Haec scio ut supra, et vidi.

[fol. 13v]

6. Vidi saepius pontificaliter celebrantem, ordinationes habentem, sacramentum Confirmationis administrantem, et praeterea scio alias functiones episcopales exercuisse in utraque dioecesi supradicta²⁶²⁰; quae omina partim vidi, et partim ex auditu accepi.

7. Cum nullam habuerit dioecesim, illam gubernare non potuit, prae se tulit tamen semper singularem pietatem et prudentiam, ac verbo et exemplo, quantum potuit, profecit, ut facile colligere possum, illum dignum esse episcopum; quod scio, quia vidi et audivi.

8. Scio diligentem et attentum fuisse in variis controversiis²⁶²¹, in quibus se occasio obtulit tam jura ecclesiastica defendendi, quam haereticorum progressus impediendi, in quibus semper magnum zelum exhibuit.

9. Ex conversationibus cum illo habitis judico illum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere; et iudicium meum fundo in eo, quod sciam illum magna sui commendatione omnia studia absolvisse.

10. Cum integram habeat notitiam tam dioecesis, quam morum plebis, censeo non solum dignum, qui transferatur ad dictam ecclesiam Varadinensem, sed etiam judico illius translationem proficuum esse futuram animabus ejusdem ecclesiae.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: P. Blasius Krahovsky²⁶²² parochus

Dat.: Landek, 23. Maii 1701

Bapt.: in castello Landek²⁶²³, 21 Novembris 1686 baptizatus, Blasius Krahovsky parochus

Par.: perillustris loci hujus dominus Franciscus Lusinszky de Reglicze et Barbara Mariásy de Markusfalva²⁶²⁴

Patr.: Joannes Prockovsky, inclyti comitatus Scepusiensis perceptor et ejusem consors Maria Swabi²⁶²⁵

Nom.: Stephanus

Not.: [...] extractus ex matricula baptizatorum parochiae templi sanctae Catharinae²⁶²⁶ virginis et martyris de Landek, dioecesis Strigoniensis in comitatu Scepusiensi existens [...]

Vid.: Capitulum cathedralis ecclesia Varad [falsorolva a káptalan tagjai], Varad, 16 Julii 1729, lecta per me Paulus Névery²⁶²⁷ de Eadem substitutus lector

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 106, fol. 281–282

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Tobias Ertl²⁶²⁸ SJ collegii Budensis rector

Dat.: Budae, 10 Augusti 1729

Ord.: Graecii²⁶²⁹, 1715, Josephus Dominicus e comitibus a Lamberg²⁶³⁰ episcopus Seccoviensis

Not.: [...] una mecum in subdiaconum, diaconum et presbyterum ordinatum fuisse [...]

²⁶²⁰ javított szó

²⁶²¹ beszűrt szó. Törölve: occasionibus.

²⁶²² Krahovszky Balázs plébános. NÉMETHY vonatkozó felsorolása hiányos, azonban jelzi, hogy a landeki plébániát a Szent Sír kanonokjai (*ordo canonicorum regularium Sancti Sepulchri*) látták el. Vö. NÉMETHY, 369.

²⁶²³ Lándok (Lendak). A település német neve Landeck.

²⁶²⁴ Luzsénszky Ferenc és Máriaassy Borbála. NAGY 7 (1860) 587.

²⁶²⁵ Prokovszky János Szepes vármegyei adószedő és házastársa, Sváby Mária. Vö. NAGY 10 (1863) 414.

²⁶²⁶ A településen valójában Szent Miklós-plébániatemplom található. NÉMETHY, 369.

²⁶²⁷ Névery Pál Ignác váradi kanonok (1711–1732). MKL 9 (2004) 780.

²⁶²⁸ Tobias Ertl SJ, a budai kollégium rektora 1729–1732). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 301.

²⁶²⁹ Graz.

²⁶³⁰ Joseph Dominikus von Lamberg seckau hercegpüspök, később passau hercegpüspök, bíboros.

Vid.: Idem et ego infra scriptus anno pariter supra specificato una ordinatus recognosco. P. Franciscus Achtsnit²⁶³¹ SJ

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 106, fol. 283

Instantia

T.: orig.

Exp.: Emericus cardinalis Csaky²⁶³² archiepiscopus Colocensis et Bachiensis

Dat.: [sine]

Not.: [Csáky Imre bíboros in partibus püspöki címet kér báró Luzsénszky István László kanonoknak]

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 106, fol. 280

Ex audientia SS.mi

T.: orig.

Exp.: Franciscus Antonius cardinalis Finy²⁶³³ proauditor

Dat.: Romae, 12. Augusti 1729

Not.: [...] sanctissimus annuit et assignavit oratori titularem ecclesiae episcopalis Thyatirensis in partibus infidelium [...]

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 106, fol. 284

De vita et moribus (Magnovaradinen./Varadinen.)

T.: orig.

Exp.: Universitas praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Bihariensis²⁶³⁴

Dat.: Datum in generali congregatione nostra, 24. Septembris 1732 in oppido Varadolaszi²⁶³⁵

Not.: [...] cujus supratitulati domini episcopi circa administrata [%] munia episcopalia, ordinationes nimirum, olei et ecclesiarum singulis annis consecrationes, campanarum benedictiones ac multorum millium (iter archidioecesi Calocensem²⁶³⁶) in parochiis hujus dioecesis comitatibusque hocce Bihariensi, Bikesiensi, Krasznensi et mediocri Szolnok²⁶³⁷ Confirmationes exhibitus zelus ac indefessa industria si quidem palam esset nobisque bene constaret. [...]

Ladislaus Klein[?] ²⁶³⁸ juratus comitatus notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 396

De vita et moribus (Magnovaradinen./Varadinen., 2)

T.: orig.

Exp.: communitas Romano-catholica Somlyoviensis; plebanus, curator caeterique Romano-catholicae ecclesiae Somyloviensis auditores

Dat.: Somlyo²⁶³⁹, 20. Septembris 1732

Not.: [...] porro idem illustrissimus ac reverendissimus dominus tanta industria et fervore non solum praefatum Confirmationis sacramentum impertiri; verum etiam campanas nostras labore indefesso benedicere consequenter rudes ac in fide nutantes praefato spirituali solatio firmare dignatus sit [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 396

De vita et moribus (Magnovaradinen./Varadinen., 3)

²⁶³¹ Franziskus Achsnich SJ, 1725–1729 között Budán (Az 1731-es katalógus szerint akkor betegként újra Budán tartózkodott). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 5.

²⁶³² Csáky Imre bíboros, kalocsa-bácsi érsek.

²⁶³³ Francesco Antonio Fini bíboros (1726/1728–1743), proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1729–1730). DBI 48 (1997) 48–50.

²⁶³⁴ Bihar vármegye közgyűlése.

²⁶³⁵ Olaszi (Váradolaszi).

²⁶³⁶ Recte: Colocensem. Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye.

²⁶³⁷ Bihar, Békés, Kraszna és Közép-Szolnok vármegyék.

²⁶³⁸ Klein(?) László vármegyei jegyző. A vezetéknev nehezen olvasható, ezért a „Klein” feloldás bizonytalan.

²⁶³⁹ Szilágysomlyó.

T.: orig.
Exp.: Capitulum Varadiense
Dat.: Varadini, 17. Septembris 1732
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 396

Professio fidei (Magnovaradinen./Varadinen.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 20. Martii 1733
Test.: reverendus dominus Henricus Nicolaus Chefneux et dominus Nicolaus de Leonardis, N.A. familiares²⁶⁴⁰
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 396

53. Luzsénszky László

19) 1779 Luzsénszky László esztergomi segédpüspök (*Hipponen.*, 1779–1790)

1. Georgius Bernáth (Bernath) secretarius aulicae administrationis bonorum, agens Hungaricus et comitatus Saladiensis tabulae judicariae assessor

[AAV Arch. Conclis., *Processus Consist.*, 177, fol. 318v]

1. Reverendissimum dominum Ladislaum liberum baronem Luzenszki de Reglicze, abbatem Beatae Mariae Virginis de campo Strigoniensi, ecclesiae metropolitanae custodem et canonicum pridem nosco et magis adhuc noscere coepi ex conversatione, dum ante aliquot abhinc annos in collegio Pazmaniano juvenis cleri praefectum ageret; nullum cum eo consanguinitatem fovens, ne sum ejus affinis aut nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Lege patria a successione illegitimas proles excludente, condivisionales sui non admisissent eum ad divisionem, strepitus de hoc in regno fuisset, quin aliquod tale subversaretur, soror sua carnalis et uterina Majlathiana²⁶⁴¹ eum tenerrime amat et veneratur, parentibus illustribus nati.

3. Roma ex studiis redux, anno 1776 celebrabat Missam, habebat 36, si non 37 annos.

4. Tyrnaviae circa annum 1749 a Scopiensi archiepiscopo Summa acceptis quatuor minoribus, continuaverat Tyrnaviae studia; demum²⁶⁴²
[fol. 319r]

6. Missus pro continuatione studiorum Romam ibi in presbyterum ordinatus fuerit, habebitque eatenus testes litteras, redux Missam nemine controvertente celebrabat, ut supra.

7. Ut praemissum est, vir pius, exemplaris, cum Deo conjunctus, catholicam in modestia, mansuete vitam duxit, tum ex zelatis, qui a juventute illi proximiores erant, cum ex propria mea cum eo conversatione habeo.

8. Quaeque bona de illo semper et nihil tale, quod reprobabile esset audivi nunquam; ipse vero innocentis vitae bene moratum, mansuetum, modestum, in conversatione affabilem expertus sum.

9. Testem ex conversatione pro hoc ago, quod sit vir prudens, gravitatem prae se ferens, per quos in capitulo gradus pertransivit, in exmissionibus, rerum agendarum pertractatione usum et penetrativam habens.

10. Romae quo cum aplausu absolvit in Apollinari sua studia calculosque habuerit, erunt ei testimonia, illum fuisse theologum speculativum, juri canonico ibi operam dantem, tali cum profectu, ut meritis fuerit provehi, alios doceat inter venerabilem Strigoniensem clerum.

11. Agebat parochum in Szklabonya compluribus annis, progressu temporis vicearchidiaconum districtus Szécseniensis²⁶⁴³ ac ut canonicus erat archidiaconus Neogradiensis²⁶⁴⁴ exemplariter semet in

²⁶⁴⁰ Henri Nicolas Chefneux és Nicola de Leonardis, az apostoli nuncius familiárisai.

²⁶⁴¹ Vö. Majláth család. NAGY 7 (1860) 249–254, Pótlék kötet 335–336.

²⁶⁴² Mindkét változatból értelem szerint és ugyanúgy hiányoznak részek, a kézzel írott szöveg azonban összefüggő.

²⁶⁴³ Szécsény.

²⁶⁴⁴ Nógrád.

cura animarum gerendo, merebatur in canonicatum, columnatum provehi ac dignus censi, ut fieret consecratus episcopus.

12. Virum pium, devotum, cum Deo junctum nescio, nec audivi unquam quod aliquod publicum dedisset scandalum circa fidem, mores aut doctrinam, vel aliquo corporis vel animi vitio, aut quopiam canonico impedimento fore obnoxium, ut potius dignum, qui ad altiora promoveatur, sua probitate eum commendante.

[fol. 319v]

13. Idoneum, dignum ad munia episcopalia in Domino ipsum non modo censeo, sed et perutilem ac proficuum futurum iudico, qualitatibus ejus intra me perpensis.

14. Ad sustinendum cum decentia characterem episcopalem succedit episcopo Stephano Nagy²⁶⁴⁵ in munere gaudet etiam patrimonio, est custos et canonicus capituli, pro officio archiepiscopo primati cardinali incumbit, ut provideat cum congruo beneficio.

2. Ladislaus Gulich collegiatae ecclesiae Poseniensis (ad sanctum Martinum) canonicus et collegii Pazmaniani Viennensis praefectus

1. Nosco reverendissimum dominum liberum baronem Ladislaum Luzenszki metropolitanae ecclesiae Strigoniensis custodem et canonicum etc., ex habito saepius honore cum ipso conversandi, ab annis fere viginti; cujus nec sum consanguineus aut affinis, neque familiaris, minus inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio, quod in loco Savol dioecesis pro tunc Strigoniensis, nunc Rosnaviensis²⁶⁴⁶ sit natus, quia vidi et inspexi²⁶⁴⁷ litteras baptismales ipsius.

[fol. 320r]

3. Scio ex legitimo matrimonio et honestis parentibus esse natum, quia inspexi litteras baptismales ipsius.

4. Scio etiam, quod expleverit annum trigesimum, idque pariter quia inspexi litteras baptismales ipsius.

5. Scio constitutum esse in sacris ordinibus, signanter in presbyteratu, ab annis fere viginti, consequenter ante sex menses, quia inspexi litteras fidei ordinum ipsius.

6. Scio diu versatum esse in sacris functionibus et in exercitio ordinum susceptorum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, ex propria experientia, et quia contrarium nunquam audivi.

7. Scio illum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse ex experientia, nec unquam aliquod in contrarium audivi.

8. Scio praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, uti etiam bona conversationis et famae; pariter scio ab experientia.

9. Scio eum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem ex experientia et communi fama.

10. Non dubito aliquo gradu in jure canonico vel sacra theologia insignitum esse, sciens eum Romae laudabili cum fructu theologiae et juri canonico operam dedisse et vere ea doctrina pollere, qua in episcopo requiritur, ut possit alios docere, partim ex certa notitia, partim ex communi existimatione, et ex illius testimonialibus litteris de ipsius praeclaro profectu.

11. Scio illum parochi munus obivisse in possessione Sclavonya²⁶⁴⁸, item saepius in munere generalis vicarii Strigoniensis subrogatum fuisse, nuncque actu generalem vicarium esse ac semper, tum quoad doctrinam, [fol. 320r] tam quoad prudentiam, integritatem et mores laudabiliter se gessisse: ex certa notitia.

12. Scio nullum unquam publicum scandalum eum dedisse circa fidem, mores ac doctrinam, neque aliquo corporis aut animi vitio, alioque canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopalem dignitatem promoveri; quia nunquam simile quid expertus sum, aut ab aliis de ipso audivi.

²⁶⁴⁵ Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

²⁶⁴⁶ Sávoly (ma Füleksávoly), akkor az esztergomi, most a rozsnyói egyházmegyében.

²⁶⁴⁷ Javított szó.

²⁶⁴⁸ Szklabonya (ma Mikszáthfalva).

13. Idoneum existimo ad obeunda munia episcopalis dignitatis, et dignum, qui ad illam promoveatur, eumque utilem ac proficuum futurum censeo, quia scio virum esse doctum, prudentem et probum.

14. Scio ipsum sufficientes proventus possidere ad sustinendum episcopalis dignitatis decorem, praeter patrimonium, circiter quatuor mille florenorum, eosque provenire ex custodiatu et canonicatu metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, ex certa scientia et communi opinione.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Martinus Liszkay²⁶⁴⁹ parochus Savolyiensis

Dat.: in possessione Savolyiensis²⁶⁵⁰, 22. Octobris 1779

Vid.: Viennae, 25. Octobris 1779, Andreas Szabo²⁶⁵¹ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, S.M. Sacratissimae consiliarius, protonotarius apostolicus

Bapt.: in ecclesia Savolyiensis, 27. Maii 1732, Adalbertus Berta²⁶⁵² parochus Savolyiensis

Par.: liber baro Franciscus Lusintzky de Reglics et Clara Vass²⁶⁵³

Patr.: Stephanus Kojnok et Elisabeth Baxa²⁶⁵⁴

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 177, fol. 322

De Confirmatione et de ordinibus minoribus

T.: cop. vid.

Exp.: Josephus Szent-Ilonay²⁶⁵⁵ electus episcopus Arbensis, vicarius generalis

Dat.: 24. Septembris 1753

Conf.: Michael Summa²⁶⁵⁶ archiepiscopus Scopiensis, Tyrnaviae, 23. Novembris 1749

Ord.: [*idem, ibidem, idem*]

Not.: Georgius Koleda²⁶⁵⁷ officii et consistorialis vicarii cancellarius

Vid.: Viennae, 25. Octobris 1779, Andreas Szabo²⁶⁵⁸ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, S.M. Sacratissimae consiliarius, protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 177, fol. 324²⁶⁵⁹

De studiis

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Baptista Prileszky²⁶⁶⁰ SJ, decanus facultatis theologiae in universitate Tyrnaviensi

Dat.: Tyrnaviae, 10 Augusti 1753.

Not.: AA.LL. et philosophiae magister; [...] theologiae speculativae praelectiones anno uno diligenter frequentasse [...]

Vid.: Viennae, 25. Octobris 1779, Andreas Szabo²⁶⁶¹ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, S.M. Sacratissimae consiliarius, protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 177, fol. 326²⁶⁶²

²⁶⁴⁹ Liszkay Márton sávolyi plébános. Vö. NÉMETHY, 403.

²⁶⁵⁰ Sávoly (ma Füleksávoly; Šávoly).

²⁶⁵¹ Szabó András esztergomi kanonok (1773–1804), később első kassai püspök (1804–1819). KOLLÁNYI, 385–386.

²⁶⁵² Bartha (Berta) Béla sávolyi plébános (1731–1741). NÉMETHY, 403.

²⁶⁵³ Luzsénszky Ferenc báró és Vass Klára. NAGY 7 (1860) 587.

²⁶⁵⁴ Kojnok István és Baksa Erzsébet. Vö. NAGY 1 (1857) 107.

²⁶⁵⁵ Szentilonay József esztergomi kanonok (1743–1769), 1751-től arbei választott püspök. KOLLÁNYI, 353–354; *Libri Regii* 42.138.

²⁶⁵⁶ Mihael Summa (Mikel Suma) szkopjei érsek (1728–1743; +1777).

²⁶⁵⁷ Koleda György irodaigazgató.

²⁶⁵⁸ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

²⁶⁵⁹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 561.

²⁶⁶⁰ Prileszky János SJ, a nagyszombati egyetem hittudományi karának dékánja (1749–1755). SZILAS, *Prileszky János*.

²⁶⁶¹ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

²⁶⁶² Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 561.

De studiis (2)

T.: cop. vid.

Exp.: Franciscus Maria Turconi²⁶⁶³ SJ, CGU rector

Dat.: Romae, 21. Aprilis 1956

Not.: [...] a 11. Novembris anni 1753 usque ad praesentem diem in hoc collegio Germanico et Hungarico [...] alumnum fuisse, absque ulla interruptione et pernoctatione extra idem collegium, atque in eo sacrae theologiae scholasticae, juris canonici et controversarium studiis maxima cum diligentiae, ingenerii et profectus laude operam dedisse, pietate vero, modestia, morum probitate disciplina ac moderatorum suorum observantia ita se gessisse, ut superioribus apprime charus et omnibus alumnis optimo fuerit exemplo [...]

Vid.: Viennae, 25. Octobris 1779, Andreas Szabo²⁶⁶⁴ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, S.M. Sacratissimae consiliarius, protonotarius apostolicus

Jelzet: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 177, fol. 333²⁶⁶⁵

De ordine Subdiaconatus

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Antoius cardinalis Guadagni²⁶⁶⁶ episcopus Tusculanus, vicarius generalis

Dat.: Romae, 2. Januarii 1755

Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁶⁶⁷ patriarcha Constantinopolitanus, suffraganeus et vicesgerens, in sacrosancta Lateranensi basilica Romae, 21. decembris 1754

Not.: [...] ad titulum missionis [...]

Ferdinandus Maria de Rubeis²⁶⁶⁸ patriarcha Constantinopolitanus, suffraganeus et vicesgerens, Gasparus Ori²⁶⁶⁹ secretarius

Vid.: Viennae, 25. Octobris 1779, Andreas Szabo²⁶⁷⁰ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, S.M. Sacratissimae consiliarius, protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 177, fol. 327²⁶⁷¹

De ordine Diaconatus

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Antoius cardinalis Guadagni²⁶⁷² episcopus Tusculanus, vicarius generalis

Dat.: Romae, 25. Februarii 1755

Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁶⁷³ patriarcha Constantinopolitanus, suffraganeus et vicesgerens, in sacrosancta Lateranensi basilica Romae, 22. Februarii 1755

Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁶⁷⁴ patriarcha Constantinopolitanus, suffraganeus et vicesgerens, Gasparus Ori²⁶⁷⁵ secretarius

Vid.: Viennae, 25. Octobris 1779, Andreas Szabo²⁶⁷⁶ canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, S.M. Sacratissimae consiliarius, protonotarius apostolicus

²⁶⁶³ Francesco Turconi SJ, a CGU rektora (1749–1767). STEINHUBER 2 (1906) 151.

²⁶⁶⁴ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

²⁶⁶⁵ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 561.

²⁶⁶⁶ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

²⁶⁶⁷ Ferdinando Maria de Rossi a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

²⁶⁶⁸ Uő.

²⁶⁶⁹ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdizione*, 99.

²⁶⁷⁰ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

²⁶⁷¹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 561.

²⁶⁷² Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

²⁶⁷³ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

²⁶⁷⁴ Uő.

²⁶⁷⁵ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdizione*, 99.

²⁶⁷⁶ Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 177, fol. 329²⁶⁷⁷

De ordine Presbyteratus

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Antoius cardinalis Guadagni²⁶⁷⁸ episcopus Tusculanus, vicarius generalis

Dat.: Romae, 23. Septembris 1755

Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁶⁷⁹ patriarcha Constantinopolitanus, suffraganeus et vicesgerens, in sacrosancta Lateranensi basilica Romae, 20. Septembris 1755

Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁶⁸⁰ patriarcha Constantinopolitanus, suffraganeus et vicesgerens, Gasparus Ori²⁶⁸¹ secretarius

Vid.: Viennae, 25. Octobris 1779, Andreas Szabo²⁶⁸² canonicus Strigoniensis, praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, S.M. Sacratissimae consiliarius, protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 177, fol. 331²⁶⁸³

Instantia ad Summum Pontificem

T.: cop.

Exp.: Josephus cardinalis a Batthyány²⁶⁸⁴ archiepiscopus Strigoniensis

Dat.: Posonii, 28. Octobris 1779²⁶⁸⁵

Not.: [*Richvaldszky György*²⁶⁸⁶ *segédpüspök halála: 7. Augusti 1779*]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 177, fol. 335

Mandatum ad Nuntium Apostolicum

T.: orig.

Exp.: Lazzaro Opizio cardinale Pallavicini²⁶⁸⁷ Segretario di Stato

Dat.: Roma, 25. Settembre 1779²⁶⁸⁸

Not.: conte Lorenzo Caleppi²⁶⁸⁹

[*Batthyány József*²⁶⁹⁰ *bíboros, Richvaldszky György*²⁶⁹¹, *Luzsénszky László*]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 561

Professio fidei

T.: orig.

Exp.: Stephanus Nagy²⁶⁹² episcopus Themysciensis, suffraganeus Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 6. Novembris 1779

Not.: Nicolaus Kondé²⁶⁹³ notarius apostolicus

Test.: Gabriel Zerdahellyi²⁶⁹⁴ episcopus Corsolensis et liber baro Franciscus Splényi²⁶⁹⁵, canonici Strigonienses

²⁶⁷⁷ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 561.

²⁶⁷⁸ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

²⁶⁷⁹ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

²⁶⁸⁰ Uő.

²⁶⁸¹ Gaspere Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

²⁶⁸² Szabó András esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 385–386.

²⁶⁸³ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 561.

²⁶⁸⁴ Batthyány József esztergomi érsek: 19)

²⁶⁸⁵ A datálás nincs összhangban az államtitkári engedély dátumával.

²⁶⁸⁶ Richvaldszky György esztergomi segédpüspök: 18)

²⁶⁸⁷ Lazzaro Opizio Pallavicini bíboros (1768–1785), államtitkár (1769-től).

²⁶⁸⁸ Batthyány József kérvényének másolata októberi datálású.

²⁶⁸⁹ Lorenzo Caleppi gróf, később érsek, Portugália apostoli nunciusa (1801–1817), illetve bíboros (1816-tól).

²⁶⁹⁰ Batthyány József esztergomi érsek: 19)

²⁶⁹¹ Richvaldszky György esztergomi segédpüspök: 18)

²⁶⁹² Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

²⁶⁹³ Kondé Miklós esztergomi kanonok (1773–1800), illetve belgrád-szendrói (1791–1800), később (nagy)váradi püspök (1800–1802). KOLLÁNYI, 384–385.

²⁶⁹⁴ Zerdahelyi Gábor besztercebányai püspök: 52)

²⁶⁹⁵ Splényi Ferenc esztergomi kanonok (1776–1787), később váci püspök (1787–1795). KOLLÁNYI, 387.

54. Major Gergely

62) 1773 Major Gergely fogarasi püspök (bazilita, *Fogarasien.*, Grigore Maior, 1772–1782)

1. Sylvester Kallyánj (Calyanj, Caliani) OSBM ritus Graeci uniti, jam praepositus, nunc concionator, et theologiae doctor

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 317r]

1. Jam a tirginta quatuor annis circiter nosco reverendum patrem Gregorium Major ordinis sancti Basilii magni, uti et ego. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, non inimicus, non aemulus, non odiosus.

2. Scio ipsum natum esse in Transylvania in comitatu Szolnok mediocri²⁶⁹⁶; et scio, quia fui in loco, et versatus sum cum ipsius parentibus.

3. Ex ipsius attestato baptismali percipio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio et catholicis nobilibusque parentibus.

4. Ex eodem attestato, quod legi scio ipsum natum esse anno millesimo septingentesimo decimo quarto; adeo ut nunc quinquagesimum nonum aetatis suae agat; idque etiam accessi ex ejusdem parentum viva voce.

5. Scio ipsum promotum fuisse ad diaconatum anno hujus saeculi circiter quadragesimo in monasterio Basiliano, quod est Munkacsini²⁶⁹⁷; et scio, quia ibi aderam. Ad presbyteratum vero una mecum Romae promotus fuit anno circiter quadragesimo sexto in ecclesia sancti Athanasii.

6. Saepe ipsum vidi ecclesiasticas functiones rite exercentem, et susceptis ordinibus perfungentem et sanctam Missam devoti celebrantem.

[fol. 317v]

7. Audivi ipsum aliquando correptum fuisse ab episcopo Fogarasiensi Aarone²⁶⁹⁸, eo quod familiariter uteretur duobus religiosis, quorum alter divertit ad Valachos, alter vero huic illucque vagabatur, non fine dubia ejusdem cogitandi ratione. Verum est tamen ambos istos religiosos nunc in gremio sanctae unionis versari. Post illam vero episcopalem correptionem, a qua tamen ab ipsomet episcopo fuit absolutus, audivi binos parochos Latinos aliquam inquisitionem de illo suscepisse eosdemque discisse, quod si pater Major citius ex Transylvania remotus fuisset, res melius processisset. Qua autem de re suscepta fuerit dicta inquisitio mihi non liquet.

8. Aliquid sane contra ipsum susurrari audivi, sed cum secum frequenter versatus fuerim, ego nihil dicendum habeo contra ejusdem vitae innocentiam bonosque mores; nisi forte aliquid attendi velit, quod in exceptionem illius innocentia mihi semel vidisse videor, de quo non satis memini.

9. Agnosco ipsum satis prudentem usuque rerum praestantem. Gravitationem vero quod attinet, sicuti ipse est ingenii faceti et lepidi, non possum dicere ipsum esse virum gravem in hoc respectu. Mihi tamen non constat, quod ipse idcirco ullum scandalum intulerit.

10. Me praesente Romae accepit doctoratum in sacra theologia anno circiter quadragesimo septimo, postquam vacasset eidem theologiae quatuor annos. Et judico ipsum ea doctrina pollere quae in episcopo requiritur, ut alios satis docere queat.

11. Testis sum ipsum fuisse praepositum monasterii Sanctissimae Trinitatis Balasfalvae. Curam autem animarum eatenus exercuisse quatenus cooperatus est cum episcopo. Fuit etiam concionator, et missionibus perfunctus fuit. Non possum dicere religiosos fuisse de illo perfecti contentos, quia fortasse nimis absolutus videri vellet. Contra integritatem et mores nihil habeo in contrarium.

[fol. 318r]

12. Quod ullum publicum scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, praebuerit, neque vidi, neque audivi. Tantum scio, quod dixi articulo septimo, ad quem provoco. Neque vidi, neque audivi,

²⁶⁹⁶ Közép-Szolnok vármegye.

²⁶⁹⁷ Munkács.

²⁶⁹⁸ Aáron Péter Pál fogarasi püspök: 59)

ipsum ullo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento laborare, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Quantum quidem conjectura assequi possum, existimo ipsum ad satis bene regendam ecclesiam Fogarasiensem idoneum fore, dignum propterea qui ad illam promoveatur, ejusdemque promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram. Et haec assero, quia cum ipso jamdudum versatus fui.

2. Samuel Klein OSBM, diaconus, philosophiae professor in Transylvania Balasfalvae

[fol. 318r]

1. Jam a pueritia mea agnosco patrem Gregorium Major nominatum episcopum Fogarasiensem, quia apud meam familiam paternam frequenter commoratus est, et ipsius missionibus interfui in Transylvania. Non sum ipsius consanguineus, neque cognatus, neque affinis, neque nimium familiaris, neque inimicus, neque aemulus, neque odiosus.

[fol. 318v]

2. Tum ex relationibus, tum ex baptismalibus, quas vidi et legi, scio ipsum natum esse in loco Szeuka in comitatu Szolnok mediocri,²⁶⁹⁹ in Transylvania.

3. Ex iisdem baptismalibus et ex consuetudine mea cum ejusdem consanguineis et affinibus aliisque relationibus scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio et catholicis nobilisque parentibus.

4. Ex ipsius baptismalibus et etiam ex aspectu percipio ipsum esse quinquaginta novem annos natum.

5. Ex quo ipsum novi vidi semper sacerdotalibus muneribus fungentem praesente suo episcopo Aarone²⁷⁰⁰; deinde ipsum esse presbyterum percepi ex attestato authentico pie defuncti Joannis Bradács²⁷⁰¹ episcopi Munkacsiensis.

6. Saepe ipsum vidi ecclesiasticas functiones et susceptos ordines etiam coram episcopo exercentem. Vidi item in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Quantum quidem scio, ipse semper catholice vixit et in fidei puritate permansit; et nihil unquam in contrarium audivi.

8. Tum mea experientia, tum totius magni principatus Transylvaniae univoco testimonio et elogio scio eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, esse item bonae conversationis et famae.

9. Saepe et ab omnibus ipsum laudari audivi uti virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem; eundemque hisce dotibus pollere egomet semper observavi.

10. Ex luculento attestato dato Romae in collegio Urbano de Propaganda Fide die 28. Januarii anno 1747 percipio eundem assequutum²⁷⁰² fuisse theologiae doctoratum post conclusiones eleganter et docte defensas; ex quo colligo ipsum theologiae sufficienti tempore et multo fructu operam dedisse, et consequenter ea doctrina pollere, quae episcopo requiritur, ut alios docere queat. Huc accedit me saepe a viris doctis et fide dignis [fol. 319r] ejusdem doctrinam laudari audivisse. Denique addendum est ipsum uti censorem aulicum librorum orientalium ab augustissima domina nuncupatum fuisse, idemque munus summa cum approbatione Viennae exercuisse, quod nemo ignorat.

11. Ipsum vidi praepositum in monasterio Sanctissimae Trinitatis Balasfalvae²⁷⁰³. Missiones ejus frequenter audivi testisque sum oculatus et auritus, eundem egregie se gessisse tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Neque vidi, neque audivi ullum scandalum ab eodem fuisse datum circa fidem, mores vel doctrinam. Item neque vidi, neque audivi, ipsum ullo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento laborare, quominus ad episcopatum promoveri queat.

13. Cum pater Gregorius Major doctrina bonisque moribus polleat, uti jam dixi; cum ipsum ab omnibus commendari audiverim; cum item sciam ipsum gratissimum esse populo Transylvano et communibus votis expetitum esse in episcopum Fogarasiensem, eundem omnino dignissimum existimo, qui ad eandem ecclesiam promoveatur, eamque promotionem perutilem fore.

²⁶⁹⁹ Szökefalva Közép-Szolnok vármegyében.

²⁷⁰⁰ Aáron Péter Pál fogarasi püspök: 60)

²⁷⁰¹ Bradács János munkácsi püspök: 63)

²⁷⁰² Recte: assecutum.

²⁷⁰³ Balászfalva.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Majer²⁷⁰⁴ (*sic!*) archidiaconus Szantojensis

Dat.: T. Szarvad²⁷⁰⁵, 20. Novembris 1772

Bapt.: in loco Szeuka²⁷⁰⁶, 1714, tempore autumni, baptizatus per patrem Michaellem loci ipsius parochum

Nom.: Gabriel

Par.: nobilis Michael Major parochus loci, et nobilis Maria Major²⁷⁰⁷

Not.: Frater meus germanus Gabriel ex baptimate, nunc vero juxta ordinem seu institutum suum sancti Basilii Gregorius Major nuncupatus, qui et episcopus electus Fogarasiensis refertur, natus in loco Szeuka in comitatu Szolnok mediocri²⁷⁰⁸ ex orthodoxis et legitimis parentibus nostris nempe procopio et Maria Major, veris abutrinque et indubitatis nobilibus, fuitque tunc de more baptizatus per patrem Michaellem loci ipsius parochum. Id ego per bene scio et memoria reneo, qua frater quidem annis 5 major natu atque quantum ex relatione Majorum nostrorum percepi, natus est anno Christi 1714, tempore autumni, quonam die nescio, ipsum²⁷⁰⁹ nec litteras de eo reperire possimus, quamquam etiam quaesierimus, quia tum ipse parochus loci hodiernus, tum parochiani ipsi, per temporum revolutiones ac mutationes, prope omnes hodie schismatici facti sunt; neque eo tempore mos erat, ut baptizati consequentur seu catalogo inserantur, quemadmodum hodie fieri solet, satis est, quod ex ipsius antelati patris Michaelis ore non semel audierim, qui pater erat etiam protonotarius hujus districtus, quoties cunque enim ad nos divertebat, prima ejus verba haec erant: est ne domi filius meus Gabriel? Id ipsum ipse antelatus minor natu frater meus audire potuerit jam grandior, dum ipsi met venerandus ille pater diceret: Tu es filius meus dilectus, ego te baptizavi. In cujus rei firmiorem fidem etc. Datum T. Szarvad die 20. Novembris anno 1772.

Vid.: Instrumentum hoc baptismale per me ex Valachio originali [*fol. 346v*] ad Latinum sincere traductum esse testor. Viennae, die 22. Januarii 1773, Ladislaus Szatsali²⁷¹⁰ cancellariae regiae provincialis Transylvanicae scriba ac juratus notarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, f. 346

De sacramentis

Exp.: [*nota notarii N.A.*]

Not.: Attestatum ordinatus presbyteratus, qui alios ordines praesupponit. Dominus promovendus ordinatus fuit ad Presbyteratus ordinem Romae in collegio Sancti Athanasii, in quo fuit alumnus. Loco consueti attestati baptismatis insertum fuit huic processui aliud aequivalens, cum reverendus dominus nominatus attestatum tum baptismatis, tum Confirmationis tum aliorum, exhibere debuerit, cum doctor factus fuit.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, f. 322r

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Petrus Paulus canonicus Lazzarini²⁷¹¹ collegii Urbani de Propaganda Fide rector

Dat.: Romae, 2. Martii 1773

Ord.: [*Ibidem*], chiesa di S. Atanasio, 25 Dicembre 1745, dell'Illustrissimo Monsignore Mondino Arcivescovo di Millo²⁷¹²

²⁷⁰⁴ Major János (Ioan Maior) tasnádszántói főesperes.

²⁷⁰⁵ Tasnádszarvad (Sárăuad).

²⁷⁰⁶ Szőkefalva (Seuca).

²⁷⁰⁷ Major Mihály (Mihail Maior) szőkefalvi parókus és Major Mária (Maria Maior).

²⁷⁰⁸ Szőkefalva Közép-Szolnok vármegyében.

²⁷⁰⁹ Elmosódott szó.

²⁷¹⁰ Szacsali László erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. NAGY 9 (1862) 115; KEMPELEN 10 (1931) 44.

²⁷¹¹ Paolo Lazzarini rektor (1771–1776). *Rettori del Pontificio Collegio Urbano*. <https://www.collegiourbano.org/it/rettori> (2022. január 20.)

²⁷¹² Giovanni Giacomo Millo auditor. Később bíboros, a Zsinati Kongregáció prefektusa (1753–1757).

Not.: Ego infrascriptus collegii Urbani de Propaganda Fide rector testor hanc revera in collegio Urbano esse consuetudinem, ut qui ex ordini sancti Basili magni Graeci ritus monachi in alumnorum collegium cooptantur in baptisui sui testimonium nullas plerumque litteras deferant. Id autem, ut ego quidem existimo, propterea usu venire soltet, quod ipse monachus pro testimonio baptismatis sit, quum [...] ²⁷¹³ qui nondum Christiano lavacro intratus fuerit in coenobium adscisci non liceat.

Testor praeterea in libro in quo ordinationes alumnorum describuntur, ita ex aratum inveniri.

A di 25 Dicembre 1745

Gregorio Major Transylvano di rito Greco fu ordinato sacerdote nella chiesa di S. Atanasio dell' Illustrissimo Monsignore Mondino Arcivescovo di Millo

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 99

De doctoratu

T.: cop. vid.

Exp.: Vincentius cardinalis Petra ²⁷¹⁴ episcopus Praenestinus, magnus poenitentiarius, sacrae congregationis de Propaganda Fide praefectus

Dat.: Romae, 28. Januarii 1747

Grad.: dr. phil. et theol., in Collegio Urbano, [*idem*]

Not.: [...] eodem Collegio Urbano [...] in philosophia et sacra theologia doctorem ac magistrum [...] se inter sacrae theologiae doctores fuisse admissum; Nicolaus Lercarius ²⁷¹⁵ secretarius

Vid.: Viennae, 21. Januarii 1773, Ladislaus Bisztriczey ²⁷¹⁶ S.c.r.a.M. consiliarius, et ad excelsam cancellariam regiam Hungarico-aulicam secretarius ac una registrator

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 330–331 ²⁷¹⁷

De vita et moribus (1)

T.: orig.

Exp.: Sylvester Kovecsak ²⁷¹⁸ ordinis sancti Basili magni protohegumenus

Dat.: in claustris sancti Nicolai episcopi et confessoris de monte Csernek ad Munkacs ²⁷¹⁹, 12. Januarii 1771

Not.: Lecturis salutem a Domino et omne bonum!

Priusquam ego hic loci adhuc residerem, multum venerandum patrem Gregorium Major a Transylvania perbene novi; experientia dein etiam observavi, virum uti decet esse religiosum bonae vitae, proborum morum, pacati animi, sobrium, facilem, patientem, compositum, in diurnis nocturnisque divinis ²⁷²⁰ officiis absolvendis ut par est experrectum, verbo, disciplinae nostrae regularis exacte observantem; hanc fidem quidem ac relationem de eo mihi reliquerunt, mei quoque praedecessores; sed et dum in Maria Poócs ²⁷²¹ hegumenus eram, ab omnibus eo concurrentibus praecipue Transylvanis et aliis, nihil de eo nisi bonum nomen, bonam famam audivi, audivi etiam, quam zelans fuerit semper in suis sacris missionibus faciendis, quantosque populos a via eorum prava ad meliorem frugem praedicatione sua continua converterit, et ad gremium Matris Ecclesiae reduxerit, illo praesertim tempore, quo tota Transylvania Valachica ingemunerat se esse schismaticam. In cuius rei majorem fidem has altelaudato patri Major lineolas testes libenter dedi, nostro communi sigillo firmatas manuque mea subscriptas in claustris sancti Nicolai episcopi et confessoris de monte Csernek ad Munkacs, die 12. Januarii anno 1771.

²⁷¹³ Javított, elmosódott szó.

²⁷¹⁴ Vincenzo Petra bíboros (1724–1747), a *Propaganda Fide* Kongregáció prefektusa (1727-től), főpenitenciárius (1730-tól).

²⁷¹⁵ Nicolò Maria Lercari titkár. Később bíboros (1726–1757), államtitkár (1726–1730).

²⁷¹⁶ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁷¹⁷ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 22., Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai titkár, regisztrátor és taxator.

²⁷¹⁸ Kovecsak Szilveszter OSBM, rendfőnök.

²⁷¹⁹ Munkács.

²⁷²⁰ Beszúrt szó.

²⁷²¹ Máriapócs.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519²⁷²²

De vita et moribus (2)

T.: cop. vid.

Exp.: Martirius Kasper²⁷²³ OSBM religiosus professus hegumenus

Dat.: in monasterio Pocsensi²⁷²⁴, 23. Januarii 1771

Not.: [tanúsítja a példás életvitelt]

Vid.: Franciscus Horvath²⁷²⁵ secretarius, registrator et taxator excelsae cancellariae Transylvanico aulicae

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 334–335

De vita et moribus (3)

T.: orig.

Exp.: Ignatius Radl²⁷²⁶ legionis de Gyulay capellanus castrensis

Dat.: Munkacsini²⁷²⁷, 20. Januarii 1771

Not.: [tanúsítja a példás életvitelt]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519²⁷²⁸

De vita et moribus (4)

T.: cop. vid.

Exp.: Macarius OSBM²⁷²⁹ professus, provinciae et monasterii hegumenus

Dat.: In monasterio incylti comitatus Zempliniensis ad Krasznobrod²⁷³⁰ situato, 19. Januarii 1771

Not.: [tanúsítja a példás életvitelt]; [...] 2. Junii 1765 ex Transylvania Munkacsinum allatus fuisset [...] episcopo [...] Olsavszky²⁷³¹ traditus fuisset [...]

Vid.: Viennae, 21. Januarii 1773, Ladislaus Bisztriczey²⁷³² S.c.r.a.M. consiliarius, et ad excelsam cancellariam regiam Hungarico-aulicam secretarius ac una registrator

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 338–339²⁷³³

De vita et moribus (5)

T.: orig.

Exp.: Demetrius Rác²⁷³⁴ excellentissimae domus Karolyianae plenipotentarius

Dat.: Vezend²⁷³⁵, 16. Januarii 1771

Not.: [tanúsítja a példás életvitelt]; ab 1767 [...] Csernek

²⁷²² Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 21., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, II. József sajtópolitikája, 88–118; cop. vid. (bis): AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 332–333. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 22., Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai titkár, regisztrátor és taxator.

²⁷²³ Kasper Martirius máriapócsi igumen.

²⁷²⁴ Máriapócs.

²⁷²⁵ Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő.

²⁷²⁶ Radl Ignác tábori lelkész. Vö. NAGY 9 (1862) 556.

²⁷²⁷ Munkács.

²⁷²⁸ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 21., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor; cop. vid. (bis): AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 336–337. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 22., Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai titkár, regisztrátor és taxator.

²⁷²⁹ Makariosz OSBM, a rendtartomány és a krasznibródi monostor igumenje.

²⁷³⁰ Krasznibród (ma Laborcér) Zemplén vármegyében.

²⁷³¹ Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius (*Rhossen.*), egri rítusvikárius (1743–1767)

²⁷³² Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. József sajtópolitikája, 88–118.

²⁷³³ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 22., Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai titkár, regisztrátor és taxator.

²⁷³⁴ Rátz Demeter, a (gróf) Károlyi-család teljhatalmú megbízottja.

²⁷³⁵ Vezend.

De vita et moribus (6)

T.: orig.

Exp.: Philippus Hirsch²⁷³⁷, consiliarius consistorialis archiepiscopalis Viennensis, parochus loci, nec non caesareo regiae oeconomicae societatis membrum

Dat.: ex aedibus parochialibus ad Sanctos 14 auxiliares in valle Lucida suburbio Viennensi²⁷³⁸, die 20. Octobris 1772

Not.: Lecturis salutem a Domino et omne bonum

Posteaquam venerandus pater Gregorius Major ordinis divi Basilii magni religiosus presbyter et librorum orientalium censor aulicus per caesareo regiam commissionem Illyricam huc ad me directus venisset, dein per eandem commissionem ratione victus et habitationis nos inter conventum contractumque fuisset, tunc per primum in domum meam parochialem introductus fuit die nempe 12. Octobris anni mox elapsi. Nunc vero, cum praefatus venerandus pater omni jure vitae morumque suorum a me expetat litteras testimoniales, nunquam quoad vivo, jucundius petitioni alicui subscripsi. Testor proinde fide sacerdotali in mea lucida valle lucidissimam stellam mihi in hoc viro subortam esse, nihil prorsus a toto, quo mecum degit tempore, funesti reperi. Summo mane ad Deum primo vigilare Gregorius consuevit, nullum diem intermisit, quo non in sacrosancto Missae sacrificio more ritumque orientali filium unigenitum Patri caelesti libasset cum ardentissimo amore et exemplo adstantium; caeteras diei horas vel meditando, vel legendo vel aliud quid officii sui agendo, vel etiam convertendis schismaticis ac heterodoxis fovendisque pauperibus, qui ad ipsum plane convolare, certo certius trivit, corpori suo minime pepercit, quod tot tantisque afflictationibus, jejuniis, vigiliis, coercere solemne habuit, specialiter in maxime arduo, et antipiti, et cum praesentissimo discrimine conjuncto officio censoris praefatum patrem plane assiduum et vigilantissimum conspexi. [%] Unde nullus dubito, quin alte laudata commissio Illyrica idem quoque mecum sentiat, et testimonium pro justitia et aequitate perhibeat, quod hic illuminatissimus vir, et in hoc speciali a Deo iterum datus officii sui partes omnes adimpleverit. Pacem vel maxime amabat, et hoc sancti in se habuit, quod infensissimos etiam adversarios, obrectatores suos, quorum multos vita comite habuisse animadverti, praesertim sacrae unionis osores ob zelum plane divinum excusaret, et vere miraculoso illo Christiano amore prosequeretur; Idcirco in tota domo mea dulcissimi viri nomen sibi non immerito adoptavit. Quod scientias et solidissimam suam doctrinam attinet, vidi et admiratus sum, quod cum prudentia ingentique experientia haec Dei dona conjuncta possideat; dignus proinde hic ornatissimus vir, qui Romana doctorali purpura gloriatur, et a Roma ipsa (ut ex huius authenticis praestat) distinctissime dilaudetur. In antea acta vita, quantum ex probatissimis viris ad aures meas devenit, et quantum ex authenticis litteris adeo multis perspectum habeo, zelosissimus missionarius tot annis exstitit, et ceu fax dilucidissima tot populis²⁷³⁹ praefulsit, potenti suo verbo et exemplo eodem: ex quo factum est, quod tot centenas animas Deo lucrifecerit; et plane non inficior, se hunc virum Dei appellare autem venatorem animarum.

Certo animadversum est, quod iste vir, qui omnibus omnia factus esse voluit, propter tot ludibria sibi ab heterodoxis inusta, vigilias, carceres longiores²⁷⁴⁰, persecutiones enormes, et continuos labores apostolicos tum foris, tum in vinculis vestigia magni [%] gentium apostoli sanctissime triverit. Ex hoc quivis, cujuscunque status et dignitatis sit, legere animum meum potest, quantum anhelem et quanto desiderio desiderem, ut hoc utilissimum Ecclesiae instrumentum hic vir

²⁷³⁶ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 21., Bisztriczey László, cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, II. József sajtópolitikája, 88–118; cop. vid. (bis): AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 340–341. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 22., Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai titkár, regisztrátor és taxator.

²⁷³⁷ Philipp Hirsch szentszéki tanácsos, lichterentali plébános, a cs. és kir. gazdasági tanács tagja.

²⁷³⁸ Lichterental (ma Bécs része).

²⁷³⁹ Beszúrás: tot populis.

²⁷⁴⁰ Nehezen olvasható szó: *longovos, longoros*, illetve *longeres, longores* is lehetne, annak azonban nincs értelme. A *longarius* lehetne helyes alak.

sobrius, justus, castus, irreprehensibilis et vere totus apostolicus magno populo praeficiatur ad majorem Dei [%] gloriam et animarum innumerarum salutem.

Et hoc fidelissimum testimonium et condicitus datum, ut omnem vim et robur habeat, haec omnia seni manu mea scripsi, subscripsi et consueto sigillo majori ecclesiae parochialis munita dedi ex aedibus parochialibus ad Sanctos 14 auxiliores in valle Lucida suburbio Viennensi, die 20. Octobris 1772.

[...]

Hac eadem prout subscriptus reverendissimus consiliarius archiepiscopalis et parochus noster testatur, ita nos pro conscientia nostra, corroboramus testamurque.

Nicolaus Schelling²⁷⁴¹ p.t. cooperator loci

Josephus Hollpein²⁷⁴² p.t. cooperator loci

Franciscus Stroh²⁷⁴³ p.t. cooperator loci

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519²⁷⁴⁴

De vita et moribus (7)

T.: orig.

Exp.: P. Martyrius Kasper²⁷⁴⁵ ordinis sancti Basilii magni religiosus professus hegumenus

Dat.: in venerabili monasterio M. Pocsensi²⁷⁴⁶, 23. Januarii 1771

Not.: Infrascriptus tenore praesertium recognosco et attestor multum venerandum patrem Gregorium Major ordinis sancti Basilii magni religiosum professum trium annorum spatio (quo, cum eodem in venerabili monasterio Munkatsiensi pro tunc superior et protohegumenus cohabitaveram) vitam piam, religiosam et exemplarem duxisse, eandemque institutis monasticis ac regulis sancti Basilii magni conformasse, ac proinde in omnibus exemplarem fuisse. In cujus rei fidem ac testimonium praesentes authentico venerabili monasterii sigillo roboratas testimoniales extradedi. Datum in venerabili monasterio M. Pocsensi, die 23. Januarii 1771.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519²⁷⁴⁷

Nominatio

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 27. Octobris 1772

Not.: Henricus comes a Blümegen²⁷⁴⁸, Volfgangus Cserey²⁷⁴⁹ de Nagy Ajta

Vid.: Viennae, 21. Januarii 1773, Ladislaus Bisztriczey²⁷⁵⁰ S.c.r.a.M. consiliarius, et ad excelsam cancellariam regiam Hungarico-aulicam secretarius ac una registrarior

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 328–329²⁷⁵¹

Professio fidei

²⁷⁴¹ Nikolas Schelling lichtentali segédlelkész (káplán).

²⁷⁴² Joseph Hollpein lichtentali segédlelkész (káplán).

²⁷⁴³ Franz Stroh lichtentali segédlelkész (káplán).

²⁷⁴⁴ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 22., Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai titkár, regisztrátor és taxator; cop. vid. (bis): AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 342–343. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 21., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁷⁴⁵ Kasper Martirius máriapócsi igumen.

²⁷⁴⁶ Máriapócs.

²⁷⁴⁷ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 344–345. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 21., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁷⁴⁸ Heinrich Kajetan von Blümegen, 1759-től gróf, cseh királyi fő- és osztrák főhercegi első kancellár (1771–1782). WISSGRILL 1 (1794) 355; BSČZ 5 (2006) 570.

²⁷⁴⁹ Cserey Farkas (1719–1782) cs. és kir. tanácsos, erdélyi udvari kancelláriai titkár. NAGY 3 (1858) 139; WURZBACH 3 (1858) 55–56.

²⁷⁵⁰ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁷⁵¹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519.

T.: orig.
Dat.: 19. Januarii 1772²⁷⁵²
Test.: domini Josephus Pancerus et Petrus Canelli²⁷⁵³
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 323–327²⁷⁵⁴

55. Majthényi Ádám

12) 1741 Majthényi Ádám esztergomi segédpüspök (*Esbonen.*, 1741–1743)

1. Petrus Paulus de Ordodi, Chrystophori filius, presbyter loci Lisco (Lyco) Strigoniensis dioecesis et Collegii Germanici et Ungarici de Urbe alumnus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 127, fol. 275r]

1. Sono circa 10 anni, che tengo cognitione del Signore Canonico Adamo Emerico Barone Maytheny coll'occasione, che io di quel tempo mi portai nella Città di Tirnauia, uoe lui dimoraua, et era Canonico di quella Catedrale, e così prinicipiai a consocerlo, e trattarlo, come di poi continuai a fare in diuerse occasioni per lo spatio di circa tre anni con essere di più stato in sua casa, ne gli sono Parente in grado alcuno proibito, ne troppo intrinseco, n'Emolo.

2. Egli è natiuo del Luogo di Szemiz²⁷⁵⁵ Diocesi di Strigonia, ed in parte feudo di sua casa, come si legge nella dilui fede di battesimo.

3. Sò pure esser' Egli nato legittimamente de Cattolici, e Nobili parenti godendo la sua Casa feudi, e Signorie conoscendo i suoi fratelli, da quali, come d'altri è stato sempre stimato per loro fratello legittimo, e carnale.

4. Ritrouarsi in età d'anni 46 per esser nato nel mese di Aprile dell'anno 1694, come si legge in detta fede di battesimo.

5. L'hò sempre conosciuto Sacerdote, e l'hò ueduto più uolte celebrare la Santa Messa.

6. È ben uersato nelle funzioni Ecclesiastiche auendogliele uedute esercitare in occasione di Messe solenni da lui cantate nella sudetta Città di Tirnauia auendo l'uso della Mitra come Abbate, ò Preposito di San Giorgio²⁷⁵⁶, e di più l' hò sempre conosciuto per Ecclesiastico diuoto, e fequente nell'esercitio de Santissimi Sacramenti.

7. L'ho sempre conosciuto per un ottimo Cattolico, e degno [fol. 275v] Ecclesiastico con essersi mantenuto nella purità della fede con tutto l'esempio, et edificatione.

8. Hà menato buona uita, et è adorno di costumi lodeuoli, di dolce conuersatione, e fama.

9. Egli è uomo graue, prudente, et abile per maneggi Ecclesiastici nella maniera, che si è riconosciuto in quelli da lui esercitati.

10. Non sò, che sia graduuato ne in Sagra Teologia, ne nell'una e l'altra Legge, è per altro capace, e dotto a poter' anche istruire gl'altri, come sono tenuti i Vescoui, e quando non fosse tale non auerebbe sostenuto la carica di Vditore dell'Arciuescouo di Strigonia, per la quale ricercarsi molta abilità, e dottrina.

11. Egli prima è stato Paroco, e di poi hà conseguito ol Canonicato della Chiesa Metropolitana di Strigonia, che ritiene presentemente, et è Preposito mitrato di San Giorgio di Campo Verde²⁷⁵⁷ Diocesi di Strigonia, e di più Vditore di quell'Arciuescouo con essersi in dette cariche et impieghi portato con prudenza, sapere, e lode.

12. Non sò, che per parte sua sia mai originato scandalo di sorte alcuna intorno alla fede, costumi, ò dottrina, ò che abbia alcun uitio d'animo, ò di corpo, ò altro Canonico impedimento, per cui non possa esser promosso Vescouo senza dispensa Apostolica, e quando l'auesse probabilmente lo saperei essendo pur' io dell'istessa Diocesi di Strigonia, e lo conosco come sopra.

²⁷⁵² Recte: 1773.

²⁷⁵³ Giuseppe Panceri és Pietro Canelli.

²⁷⁵⁴ Nem a szokásos előnyomatott, hanem kézzel írt szöveg.

²⁷⁵⁵ Szenice (Senica).

²⁷⁵⁶ Szent Györgyről nevezett esztergom-zöldmezei (esztergom-szentgyörgymezei) prépost.

²⁷⁵⁷ Szent Györgyről nevezett esztergom-zöldmezei (esztergom-szentgyörgymezei) prépost.

13. Lo stimo ben degno d'esser fatto Vescouo non solo della Chiesa Titolare Esbonen, della quale è stato aggratiato da Nostro Signore, m'anche d'una residenziale, quale credo, che reggerebbe assai bene per quanto lo conosco, et hò deposto di sopra

2. Franciscus Galgoczi, Francisci filius, clericus oppidi Galanta Strigoniensis dioecesis et Collegii Germanici et Hungarici de Urbe alumnus

[fol. 276r]

1. Sono circa cinque anni, che tengo cognitione del Signore Canonico Adamo emerico Barone libero Majthenyi coll'occasione, che io di quel tempo ritruoandomi in Tirnauia, oue lui era Canonico, e cosi principiai a conoscerlo, e trattarlo, auendo di poi cosi continuato a fare per lo spazio di tre anni in circa, che colà mi trattenni, ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, n'Emolo.

2. Egli è natiuo del luogo di Szemiz²⁷⁵⁸ Diocesi di Strigonia, come costa dalla di lui fede di battesimo da me ueduta.

3. Costa dalla medesima fede, e dalla publica fama esser lui nato legittimamente da Cattolici, e Nobili Parenti godendo la sua Casa Signorie, e titoli.

4. Ritrouarsi in età d'anni 46 per essere lui nato nell'anno 1694, come si uede in detta fede di battesimo.

5. De me è stato sempre conosciuto Sacerdote essendosi ordinato nell'anno 1719 come si uede nell'attestato²⁷⁵⁹ degl'ordini.

6. Sò, che lui è ben uersato nelle funzioni Ecclesiastiche, auendogliele uedute esercitare in occasioni di Messe solenni da lui cantate in Tirnauia auendo l'uso della mitra come [fol. 276v] Preposito di San Giorgio²⁷⁶⁰ essendo diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi Sacramenti non costandomi il contrario.

7. È sempre, per quanto sò io uissuto da buon Cattolico, e buon Ecclesiastico con essersi mantenuto nella purità della fede con ogni esempio, et edificatione.

8. Egli è ornato di buona uita, ottimi costumi, di dolce conuersatione, e fama.

9. E pure dotato di grauità, prudenza, e abilità per esercitare cariche Ecclesiastiche, come si è riconosciuto dalle sue operatione.

10. Io non sò, che sia lui graduato ne in Teologia, ne nell'una, e l'altra Legge, è per altro assai capace, e dotto à poter' anche istruire gl'altri essendo Vditore dell'Arciuescouo di Strigonia, per la quale carica ricercarsi della dottrina, e capacità.

11. Ritrouasi al presente Canonico della Chiesa Metropolitana di Strigonia, Vditore di quell'Arciuescouo, e Preposito mitrato di San Giorgio di Campo uerde²⁷⁶¹ Diocesi di Strigonia con essersi sempre portato con scienza, prudenza, e lode commune.

12. Non sò, che per parte sua sia mai originato scandolo di sorte alcuna intorno alla fede, costumi, ò dottrina, ne ch'abbia uizio alcuno d'animo, ò di corpo, ò altro Canonico impedimento, per cui abbia bisogno di dispensa Apostolica per essere promosso Vescouo, e quando l'auesse probabilmente lo saperei conoscendolo come sopra.

[fol. 277r]

13. Lo giudico ben degno di esser decorato della Chiesa titolare Esbonen, della quale è stato aggratiato da Nostro Signore, et ancora d'esser' fatto Vescouo d'una Chiesa di residenza, quale credo, che sosterrebbe molto bene per quanto lo conosco et hò deposto di sopra.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Andreas Joseph Rudinsky²⁷⁶² plebanus

Dat.: Szenicz²⁷⁶³, 20. Februarii 1741

²⁷⁵⁸ Szenice.

²⁷⁵⁹ Javított szó, eredetileg: negl'attestato.

²⁷⁶⁰ Szent Györgyről nevezett esztergom-zöldmezei (esztergom-szentgyörgymezei) prépost.

²⁷⁶¹ Szent Györgyről nevezett esztergom-zöldmezei (esztergom-szentgyörgymezei) prépost.

²⁷⁶² Rudinsky András szenicei plébános (1735–1742). NÉMETHY, 267.

²⁷⁶³ Szenice. Az eredeti szövegben a Szenicz inkább Szemiz néven olvasható ki, ezért így utaltak rá a processzus tanúi is.

Bapt.: [*Ibidem*], 19. Aprilis 1694 natus et baptizatus, Franciscus Butkovics²⁷⁶⁴ ecclesiae Szenicziensis plebanus
Par.: spectabilis et magnificus dominus Paulus Majthényi, et spectabilis et magnifica domina Éva Pongrácz²⁷⁶⁵
Patr.: admodum reverendus Franciscus Butkovics²⁷⁶⁶ et spectabilis et magnifica domina Eva Elizabetha Amade²⁷⁶⁷
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 118, fol. 224

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Franciscus Xaverius Nepomocenus [Klobusiczky]²⁷⁶⁸ episcopus Nemesinus
Dat.: Tyrnaviae, 22. Februarii 1741
Ord.: in metropolitana ista Strigoniensi ecclesiae (*sic!*), 4. Martii 1719
Exp.: Georgius Ghyláni²⁷⁶⁹ episcopus Tinniniensis suffraganeus Strigoniensis
Not.: Joannes Galgóczy secretarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 118, fol. 225

56. Malzan Károly

32) 1742 Malzan Károly győri segédpüspök (Johann Carl von Maltzan, *Leontopolitan.*, 1742–1746)

1. Joannes Godefridus Gabelkhoven clericus regularis Theatinus
[AAV Arch. *Concist.*, *Processus Consist.*, 130, fol. 383v]

1. A viginti septem annis circiter nosco reverendum et perillustrem dominum Carolum comitem Malzan canonicum et cantorem cathedralis ecclesiae Jaurinensem ac praepositum ecclesiae sancti Benedicti; a quo tempore saepissime sum cum ipso conversatus, et praecipue dum viveret eminentissimus cardinalis de Saxenseit²⁷⁷⁰, noster fundator Viennensis cujus aulicum gerebat praelibatus dominus comes, et etiam post obitum praedicti domini cardinalis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus vel affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Suppono et ab aliis audivi, quod natus sit in Saxonia, sed in quo loco vel dioecesi, ignoro.

3. Cum noverim patrem et matrem ipsius, assero ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, et non solum ex honestis parentibus et ex nobilioribus familiis Saxoniae; et parentes ejus detestata haeresi Lutheri catholicam fidem amplexi sunt, vivente et cooperante eminentissimo supradicto cardinali; et ipsemet comes Malzan anno septimo circiter aetatis suae catholicae fidei professionem emisit.

4. Suppono agere quadragesimum annum circiter, cum quando ipsum novi, jam decimum quintum ageret annum.

5. A viginti annis prout recordor in sacris ordinibus constitutus reperitur, et ni fallor, Jaurini ab eminentissimo supradicto ad presbyteratum fuit promotus occasione, qua canonicatum in dicta cathedrali Jaurinensi, in qua erat pro tunc episcopus, ipsi contulit.

6. Cum non viderim eum solemniter celebrantem aliasque sacras functiones explentem, asserere non possum, quod sit in exercitio ordi[fol. 384r]num versatus, sed ab aliis audivi, quod in cathedrali Jaurinensi solemniter decantet aliasque functiones exercent; testor tamen de proprio visu, quod sit frequens et devotus in susceptione sacramentorum, cum saepissime viderim in nostra ecclesia privatim celebrantem cum magna devotione et aliorum aedificatione.

²⁷⁶⁴ Butkovics Ferenc szenicei plébános (1690–1700 k.). NÉMETHY, 267.

²⁷⁶⁵ Majthényi Pál báró és Pongrácz Éva bárónő. NAGY 7 (1760) 258, 9 (1862) 409.

²⁷⁶⁶ Butkovics Ferenc szenicei plébános (1690–1700 k.). NÉMETHY, 267.

²⁷⁶⁷ Amade Éva bárónő (1652–1698). NAGY Pótlék kötet (1868) 20.

²⁷⁶⁸ Klobusiczky Ferenc esztergomi segédpüspök: 11)

²⁷⁶⁹ Ghillány György esztergomi segédpüspök: 7)

²⁷⁷⁰ Recte: Sachsen-Zeitz; Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725).

7. A tempore, quo ipsum nosco, adverti, quod semper superius vixit et in fidei puritate permansit, exemplaremque vitam duxit, hocque idem ab aliis audivi.

8. Ex conversatione cum ipso habita saepissime, prout superius innui, deprehendi, eum praeditum esse innocentia vitae bonique moribus, nec non bonae conversationis et famae.

9. Ex supra allegata ratione frequentis cum ipso habitae conversationis, deprehendi ipsum esse virum gravem et prudentem, et audivi, quod pluries concionnaverit Jaurini.

10. Non mihi constat, aliquo gradu in jure canonico vel sacra theologia insignitum esse; audivi tamen ab aliis et etiam ab ipsomet domino comite, quod Pragae philosophiam absolverit, et in civitate Ambergensi juri canonico et theologiae morali operam dederit:²⁷⁷¹ nec non adverti in sermonibus cum ipso aliquoties habitis in materiis theologiae moralis, quod in iisdem sit versatus sufficienter et exinde arguo, quod ea polleat doctrina, quae in episcopo vel suffraganeo requiritur.

11. Nil possum deponere circa contenta in hoc interrogatorio.

12. Nec adverti, nec audivi ab aliis, cum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam; quinimo ex superius dictis, mihi constat exemplarem esse ecclesiasticum bonisque moribus imbutum; an vero aliquo corporis aut animi vitio, alioque canonico impedimento teneatur, quominus possit ad suffraganeatum promoveri, nec apparet, nec ab aliis audivi.

[fol. 384v]

13. Ipsum idoneum existimo ex supradictis ad obeundum suffraganeatum ecclesiae Jaurinensis ad quem, si sanctissimo patri placuerit, promovendus est, ipsumque dignum esse censeo, qui ad illum promoveatur, et ipsius promotionem utilem et proficuum futuram fore ecclesiae Jaurinensi.

14. Cum honeste, et debito cum decore incedat, suppono sufficienter instructum esse redditibus necessariis ad sustinendum episcopalis dignitatis decorem; sed praecise ignoro, ad quam annuam summam ejusdem redditus ascendant vel in quo consistant, sed suppono in bonis ecclesiasticis.

15. Tantum audivi a patribus Piarum Scholarum, cujus ordinis erat illustrissimus et reverendissimus dominus Adolphus episcopus Jaurinensis, quod non semper bene valeat; de caeteris non sum instructus.

2. Cyprianus ab Annunciatione B.M.V., ordinis Carmelitanorum discalceatorum (Carmelita discalceatus), pro tempore procurator Viennensis

1. A vigesimo anno hujus saeculi nosco reverendum et perillustrem dominum Carolum comitem Malzan canonicum et cantorem cathedralis ecclesiae Jaurinensis ac praepositum ecclesiae sancti Benedicti; a supradicto anno vigesimo usque ad vigesimum quartum, cum ego in nostro conventu pro residentia permanserim, vidi pluries supradictum reverendum et perillustrem dominum comitem Malzan frequentantem nostram ecclesiam, et in eadem celebrantem, et aliquoties occasionem habui cum ipso colloquendi, subinde vero, cum ego fuerim missus Viennam, ni fallor, ipse est mihi confessus binis [fol. 385r] aut tribus vicibus in festis Pentecostalibus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ignoro in qua civitate et loco vel dioecesi sit natus.

3. Minime dubito ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, vidi enim ejus parentes, qui cum ipso venerunt Jaurinum, quando se contulit ad suum canonicatum, quem possidet in illa cathedrali; audivi, quod ejusdem parentes, sint ex clara stirpe nati et conversi, eoquod praecedenter essent Lutherani.

4. Longe excedit annum trigesimum; a viginti enim annis est canonicus Jaurinensis, ut egomet adverti; ex quo, ut supra dixi, essem de residentia in nostro conventu Jaurinensi.

5. A pluribus annis est in sacris ordinibus constitutus, ut enim superius dixi, in responsione data super primo interrogatorio vidi eundem celebrantem in nostra ecclesia Jaurinensi.

6. Cum non mihi contigerit ipsum vidisse solemniter celebrantem, ignoro, an ipse sit versatus in exercitio susceptorum ordinum; vidi tamen eundem pluries privatum Missae sacrificium celebrantem cum devotione, et hoc respective ab aliis audivi, quod devote et frequenter celebret.

7. In quantum egomet advertere potui, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, et respective ab aliis hoc audivi.

8. In quantum similiter advertere potui, perspexi ipsum praeditum esse innocentia vitae, bonis moribus et optima fama de ipso est, ut ab aliis audivi.

²⁷⁷¹ Prága és Amberg.

9. In quantum ex ejusdem aspectu colligere possum, testor [fol. 385v] esse virum gravem et prudentem.

10. Nil possum deponere circa contenta hujus interrogatorii.

11. Ignoro contenta hujus interrogatorii.

12. Non mihi innotescit, neque ab aliis audivi, quod aliquod aliquando publicum scandalum dederit circa fidem, mores seu doctrinam; neque ex ejusdem aspectu apparet, et respective ab aliis non audivi, quod aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quominus possit ad suffraganeatum promoveri.

13. Ex quo a tot annis fuerit canonicus ecclesiae cathedralis Jaurinensis, ad praesens sit in eadem ecclesia cantor, existimo ipsum idoneum ad obeundum suffraganeatum ecclesiae Jaurinensis et ex eadem ratione dignum, qui ad illum promoveatur, nec non ejusdem promotionem eidem ecclesiae Jaurinensis utilem et proficuum futuram fore.

14. Non sum praecise informatus qualia bona et proventus annuos possideat.

15. Non sum instructus de contentis in hoc interrogatorio, ex quo de tempore, quo illustrissimus et reverendissimus dominus Adolphus²⁷⁷² episcopus Jaurinensis illi ecclesiae praest, fui quidem in civitate Jaurinensi per aliquot dies, sed praefatum illustrissimum et reverendissimum dominum episcopum non vidi.

3. Vitus a Sancto Bonaventura, ordinis Carmelitanorum discalceatorum, sacerdos

[fol. 386r]

1. A sex annis nosco reverendum et perillustrem dominum Carolum comitem Malzan canonicum et cantorem cathedralis ecclesiae Jaurinensis ac praepositum ecclesiae sancti Benedicti; et ipsum novi occasione, qua ego per sexennium permansi²⁷⁷³ pro residentia in nostro conventu Jaurinensi et a praefato tempore occasionem habui aliquoties cum ipso conversandi in civitate Jaurinensi et respective hic Viennae, ubi mihi confessus est. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ignoro in qua civitate vel loco aut dioecesi, sed unice audivi, quod in Saxonia sit natus.

3. Minime dubito, ipsum natum esse ex legitimo matrimonio; non novi ipsius parentes, audivi tamen, quod fuerint ex nobili familia, et quod ad fidem catholicam se converterunt detestata haeresi Lutheri.

4. Ex aspectu colligere possum, quod excedat annum quadragesimum.

5. A sex annis et respective in tractu successivo temporis, ipsum vidi pluries celebrantem in nostra ecclesia Jaurinensi.

6. Cum pluries eundem viderim solemniter celebrantem in supradicta nostra ecclesia Jaurinensi adverti, eundem accurate et exacte sacras caeremonias adimplevisse; ex quo pariter, ut superius dixi, viderim ipsum privatim sacrificium Missae pluries celebrantem, adverti, quod cum devotione et aedificatione celebraverit.

7. In quantum egomet adverti, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit; neque aliquid in contrarium de ipso audivi, quinimo testari possum, quod optima fama Jaurinenses de ipso sit.

[fol. 386v]

8.²⁷⁷⁴ Ex conversatione, ut supra cum ipso habita deprehendere potui, quod sit vir prudens et gravis; de reliquo tantum audivi, quod capitulum ejusdem opera usum sit pro tractandis aliquibus negotiis capitulum concernentibus, quae vero praecise sint, ignoro.

10. Ignoro, an sit laureatus, vel in jure vel in sacra theologia; occasione tamen, qua mihi est confessus, dignoscere potui, quod sit versatus in materiis theologicis; et suppono, ipsum ea doctrina pollere, quae in suffraganeo requiritur.

11. Audivi tantum, quod summa cum laude verbum Dei praedicaverit in ecclesia cathedrali; vidi vero, quod alia munia parochialia obiverit cum diligentia et populi aedificatione.

²⁷⁷² Groll Adolf győri püspök: 30)

²⁷⁷³ Javított szó.

²⁷⁷⁴ Ez valójában a 9. válasz, a 8. válasz kimaradt a tisztázatból. Arch. Nunz. Vienna: 9. Potui ex conversatione cum ipso habita deprehendere, quod sit vir gravis et prudens; de reliquo tantum audivi, quod capitulum ejusdem opera usum sit pro tractandis aliquibus negotiis capitulum concernentibus, quae vero praecise sint ignoro.

12. Neque adverti, neque ab aliis audivi eum cum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores sive doctrinam; pariter ex ejusdem aspectu non apparet, nec respective ab aliis audivi, quod aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneatur, quominus possit ad suffraganeatum promoveri.

13. Obtutu ejusdem doctrinae et ex quo sit zelosus ecclesiasticus, et apud suos concanonicos omni laude dignus, idoneum existimo ad obeundum suffraganeatum ecclesiae Jaurinensis, et, quem si sanctissimo patri plauserit, est promovendus; dignum pariter, qui ad illum promoveatur, illiusque promotionem eidem ecclesiae Jaurinensem utilem et proficuum futuram fore.

14. Non sum praecise instructus qualia bona, et annuos proventus possideat, verum tantum adverti (respectu aliorum canonicorum), quod cum decore vivat.

15. Adverti, quod identidem illustrissimus et reverendissimus dominus episcopus Jaurinensis sit infirmitati obnoxius ratione suae pinguedinis et senilis aetatis, quibus infirmitatibus durantibus non potest e cubiculo egredi; [fol. 387r] et raro adverti, quod solemniter munia episcopalia obeat, ideoque censeo indigere suffraganeo, qui munia episcopalia obire possit, salvo iudicio Apostolicae Sedis.

4. Antonius a Sancto Placido, ordinis clericorum regularium Scholarum Piarum, rector collegii Viennensis

15. ²⁷⁷⁵ Scio illustrissimum et reverendissimum dominum Adolphum ²⁷⁷⁶ episcopum Jaurinensem, quem optime nosco, et a cujus residentia a quatuor tantum hebdomadis sum absens, laborare tam physica, quam morali infirmitate, quibus impeditur, et episcopalia munia de per se obire possit, hacque de causa vere suffraganeo indiget, qui vices suas agat: physica vero infirmitas in eo stat, quod tali debilitate in pedibus laborat, ut vix stare valeat sine alieno auxilio; et si vult in proprio cubiculo deambulare, indiget ope domesticorum suorum; moralis vero in eo versatur, ut apprehensionibus melancholicis ferme extra sensus esse appareat, et tali subjectum esse infirmitate, se sentiat, ut vacare proprio muneri non valeat; accedit etiam, quod cum sit obesus, humoribus abundat, qui graviozem ipsum reddunt ad sacras episcopales functiones gerendas.

De Baptismo

T.: orig. (Germanice), cop. (Latine)

Exp.: Eberhardus Schmidius ²⁷⁷⁷ serenissimi ducis consistorialis primarius assessor in primaria parochia itidem vacante superintendura

Dat.: Isenaci²⁷⁷⁸, 13. Novembris 1742.

Bapt.: [*Ibidem*], 18. Julii 1693, a praedicante aulico domino licentiate Antoni[o] in aulicae ecclesiae camera seu oratorio

Nom.: Joannes Carolus

Par.: Levin Günter de Molzan, tunc apud serenissimum ducem de Eisenach ²⁷⁷⁹ camerarius dignissimus et Augusta Charlotta nata de Proek²⁷⁸⁰

Patr.: (1) Joannes Georgius²⁷⁸¹ secundus dux Saxoniae etc., (2) uxor Sophia Charlotta²⁷⁸² ducissa Saxoniae etc., (3) Amadeus de Dröck²⁷⁸³ serenissimo electori a consiliis intimis, (4) aulae praefecta de Natzenhausen²⁷⁸⁴, (5) Fridericus de Heerd²⁷⁸⁵ praetor et serenissimo duci a consiliis bellicis, (6) Joannes Paulus de Winther²⁷⁸⁶ serenissimi ducis salutaris praefectus primarius²⁷⁸⁷,

²⁷⁷⁵ Csak erre a kérdésre kértek tőle választ.

²⁷⁷⁶ Groll Adolf győri püspök: 30)

²⁷⁷⁷ Eberhardt Schmidt.

²⁷⁷⁸ Eisenach.

²⁷⁷⁹ II. János György szász-eisenachi herceg (Johann Georg II., Herzog von Sachsen-Eisenach, 1686–1698).

²⁷⁸⁰ Levin Günther von Maltzan, Auguste Charlotte von Proeck. Vö. Kneschke 6 (1865) 101–106, 7 (1867) 259.

²⁷⁸¹ II. János György szász-eisenachi herceg.

²⁷⁸² Sophie Charlotte (1671–1717) szász-eisenachi hercegné.

²⁷⁸³ Germanice: Bröck. Amadeus von Bröck (Broeck) titkos tanácsos. Vö. Kneschke 2 (1860) 84–85.

²⁷⁸⁴ [?] von Natzenhausen, udvarmesternő.

²⁷⁸⁵ Frederik van Heerdt. Vö. Kneschke 4 (1863) 325.

²⁷⁸⁶ Johann Paul von Winther főgyógyyszerész.

²⁷⁸⁷ Arch. Concist.: magnus saltuum praefectus.

hi²⁷⁸⁸ ex mandato simul vices egerunt serenissimi domini domini Wilhelmi²⁷⁸⁹ ducis Saxoniae, (8)²⁷⁹⁰ Henericus Van der Tann²⁷⁹¹, (9) Joannes Jost de Boynnburg a Stedtfeld²⁷⁹²

Nota: Joannes Georgius Rauch²⁷⁹³ aedituus in ecclesia primaria ad sanctum Georgium ibidem
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 415

De Acolythate

T.: orig.

Exp.: Joannes Adamus²⁷⁹⁴ episcopus Dioclenensis

Dat.: [*Ibidem: Eichstätt*], 31. Martii 1714

Ord.: [*Idem, ibidem*], in capella sancti Joannis Evangelistae cathedralis ecclesiae Eystettensis²⁷⁹⁵

Not.: dioecesanum Ratisbonensem²⁷⁹⁶

Franciscus Sigismundus Marquardus Schmetterer²⁷⁹⁷ UID, consiliarius et notarius ecclesiasticus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 415

De ordinibus minoribus

T.: orig.

Exp.: Albertus Ernestus comes de Wartenberg²⁷⁹⁸ episcopus Laodicensis, episcopatus Ratibonensis suffraganeus

Dat.: Ratisbonae²⁷⁹⁹, 20. Aprilis 1715

Ord.: [*Idem, ibidem*], in conclavi superioris nostrae residentiae

Not.: e dioecesi Moguntina²⁸⁰⁰

Stephanus Anger²⁸⁰¹ UID, consiliarius consistorialis et notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 415

De ordine Diaconatus et Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Josephus Henricus Jacobus Braitenbücher²⁸⁰² vicarius generalis Viennensis

Dat.: Viennae, 13. Martii 1717

Ord.: Sigismundus [Kollonich] episcopus Viennensis²⁸⁰³, 19. Decembris 1716 in palatio episcopali in diaconum, 20. Februarii 1716 in eodem palatio in presbyterum

Nota: Franciscus Ignatius Baumeister²⁸⁰⁴ UID consiliarius consistorialis et notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 415

De vita et moribus

T.: orig.

Exp.: Adolphus a Sancto Georgio²⁸⁰⁵ SchP, episcopus Jaurinensis

Dat.: Jaurini, 22. Novembris 1742

²⁷⁸⁸ Nem pontosan látszik a szövegből, hogy a *hi* kikre vonatkozik.

²⁷⁸⁹ János Vilmos szász-eisenachi herceg (Johann Wilhelm, Herzog von Sachsen-Eisenach, 1698–1729).

²⁷⁹⁰ Eredeti számozás, a 7. szám hiányzik.

²⁷⁹¹ Hendrik van der Tann. Vö. Kneschke 9 (1870) 129–132.

²⁷⁹² Johann Jost von Boyneburg. Vö. Kneschke 1 (1859) 537–540.

²⁷⁹³ Johann Georg Rauch. Vö. Kneschke 7 (1867) 358–359.

²⁷⁹⁴ Johann Adam Nieberlein eichstätti segédpüspök (1708–1744).

²⁷⁹⁵ Eichstätt.

²⁷⁹⁶ Regensburg.

²⁷⁹⁷ Franz Sigmund Marquard Schmetterer.

²⁷⁹⁸ Albert Ernst von Wartenberg címzetes laodiceai püspök, regensburgi segédpüspök (1687–1715).

²⁷⁹⁹ Regensburg.

²⁸⁰⁰ Mainz.

²⁸⁰¹ Stephan Anger konzisztórium tanácsos és jegyző.

²⁸⁰² J. Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédpüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

²⁸⁰³ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

²⁸⁰⁴ Franz Ignaz Baumeister konzisztórium tanácsos és jegyző.

²⁸⁰⁵ Groll Adolf győri püspök: 30)

Not.: Nos Adolphus a Sancto Georgio a clericis regularibus Scholarum Piarum, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Jaurinensis, locique et comitatus ejusdem nominis supremus ac perpetuus comes, Sacrae regiae Majestatis consiliarius actualis. Universis et singulis praesentes visuris, et quibus expedit, fidem facimus plenam, illustrissimum et reverendissimum dominum comitem Carolum Malzan Jaurinensis ecclesiae cathedralis canonicum et cantorem, praepositum sancti Benedicti et protonotarium apostolicum, optimis ac Dei ministrum decentibus moribus ornatum vitam egisse ac agere probam, honestam et viro in ecclesia dignitate constituto conformem, et propter debitam juris canonici atque hujusque dioecesis experientiam, tam a praedecessore nostro, quam a nobis ad consistorium episcopale a multis annis applicatum fuisse. Quapropter eundem tanquam idoneam personam, ad effectum consequendi episcopatum in partibus infidelium, atque habita consecratione agendi suffraganeum in dioecesi nostra (cum ob infirmitates nostras corporales frequenter impediti simus) Sanctae Sedis Apostolicae humillime commendamus. In quorum fidem praesentes testimoniales litteras fieri jussimus et sigillo nostro muniri mandavimus. Datum Jaurini in curia nostra episcopali, die 22. mensis Novembris anno 1742.

Adolphus episcopus Jaurinensis

Stephanus a Sancto Ladislao²⁸⁰⁶ clericus regularis Scholarum Piarum, illustrissimi ac reverendissimi domini episcopi theologus et secretarius m.p.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 415

De vita et moribus ac redditibus

T.: orig.

Exp.: capitulum Jaurinense

Dat.: Jaurini, 24. Novembris 1742

Not.: Nos capitulum cathedralis ecclesiae Jaurinensis memoriae commendamus tenore praestentium significantes, quibus expedit universis; quod cum illustrissimus ac reverendissimus dominus comes Carolus a Malzán socius, frater et concanonicus noster in eo nos fraterne requisiverit, quatenus vitae suae apud nos exactae morumque et proventuum suorum testes eidem dare vellemus litteras. Nos justis et aequis dicti domini comitis postulatores ex animo deferre cupientes testamur, eundem vitam omnino exemplarem moresque absque ullis querelis, laudabiliter semper prae se tulisse, ecclesiamque nostram (cui jam ab annis, dempto uno mense, viginti duobus adscriptus habetur) non solum frequentasse, sed et obligationibus sacrisque functionibus hac in ecclesia nostra seriatim peragi solitis, cum omni diligentia nostrumque omnium plenaria cum contentatione satisfecisse. Proventus vero quod attinet, eos una cum redditibus officii cantoratus annue ad florenos circiter bismille exurgere ac se se extendere a judicamus. In quorum fidem praesentes eidem Domino comiti dedimus litteras testimoniales sigillo, quo utimur authentico roboratas. Jaurini, die vigesima quarta mensis Novembris anno millesimo septingentesimo quadragesimo secundo.

Capitulum Jaurinense

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 415

Attestatum medici super infirmitate Adolphi episcopi Jaurinensis

T.: orig.

Exp.: Henricus Mularz²⁸⁰⁷ medicinae doctor et physicus Jaurinensis

Dat.: Jaurini, 11. Decembris 1742

Nota Quod illustrissimus ac reverendissimus episcopus Jaurinensis ob malum Hypochondriacum et alias infirmitates ad officia episcopalia peragenda inhabilis sit, praesentibus attestor. Datum Jaurini die 11. Decembris 1742.

Henricus Mularz medicinae doctor et physicus Jaurinensis m.p.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 415

Professio fidei

²⁸⁰⁶ Erdős István, Groll Adolf győri püspök teológusa és titkára (1734–1744). LÉH-KOLTAI, 103.

²⁸⁰⁷ Mularz János Henik (1688–1777) orvos, az első győri kórház megalapítója. MÉL 2 (1982) 250.

T.: orig.
Dat.: Viennae, 3. Decembris 1742
Test.: Petrus Franciscus Giannini S.N.A. auditor generalis et Thomas Andrade nobilis familiaris²⁸⁰⁸
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 130, fol. 388–389

Ex audientia SS.mi

T.: orig.
Exp.: Joannes Jacobus Millo²⁸⁰⁹ auditor
Dat.: 27. Januarii 1743
Not.: Cum nuntius²⁸¹⁰ apostolicus Viennae Austriae residens annexum processum confecerit pro reverendo Joanne Carolo comite Malzan ad ecclesiam titularem promovendo, testes tamen super dicti promovendi qualitatibus examinati, non satis ad proposita interrogatoria, immo ad pleraque eorum de auditu tantum responderint; nihilominus, quia ex attestationibus in eodem processu insertis sufficienter constat de qualitatibus promovendi praedicti, et super eorum aliqua jam Sanctitas Sua per suas litteras in forma brevis dispensaverit, idem sanctissimus dominus noster hujusmodi et alios, si qui adsint in dicto processu, defectus apostolica auctoritate sanare dignatus est, ipsumque processum ex speciali gratia (quae in exemplum non transeat) admitti permisit.
Class.: Arch. Concist., Processus Consist., 130, fol. 381

57. Manzador Pius

120) 1764 Manzador Pius (Pius Manzador, barnabita, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1764–1772)

94) 1773 Manzador Pius erdélyi püspök (Pijo Manzador, barnabita, *Transylvanien.*, 1772–1774)

1. Marcus Franyul (Franijul) canonicus Modrusiensis, protonotarius apostolicus
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 152, fol. 533r]

1. Nosco admodum reverendum patrem Pium Manzador ordinis clericorum regularium sancti Pauli a viginti annis hic Viennae. Non sum ipsius consanguineus, [fol. 533v] cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse Viennae, cum viderim fidem baptismalem.

3. Ex eadem fide baptismali scio natum esse ex legitimo matrimonio ac catholicis et perillustris parentibus.

4. Constat ex eadem fide baptismali agere aetatem quinquaginta octo annorum, cum natus sit anno 1706.

5. Scio ipsum esse sacerdotem ab anno 1729, cum viderim formatas presbyteratus et aliorum ordinum.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum bene versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum pluries fuerim praesens, dum²⁸¹¹ ipse celebrabat.

7. Non solum semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, sed etiam personas magni nominis ad ejurandam haeresim induxit, quod Viennae est notorius.

8. Quantum ego adverti et audivi ab aliis, iudico eum praeditum esse innocentia vitae et bonis moribus, ac una simul bonae conversationis et famae, cum sit apud aulam et magnates bene notus et acceptus.

²⁸⁰⁸ Pietro Francesco Giannini, a bécsi nunciatúra általános ügyhallgatója és Tomás Andrade nemes familiáris.

²⁸⁰⁹ Giovanni Giacomo Millo auditor. Később bíboros, a Zsinati Kongregáció prefektusa (1753–1757).

²⁸¹⁰ Recte: nuntius.

²⁸¹¹ Javított szó.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, et propria religio agnovit merita ipsius, dum ipsa promovit²⁸¹² ad praeposituram, ad provincialatum et deinde ad generalatum his ultimis annis, ut est notorium.

10. Explevit sua studia philosophica et theologica in religione, et ex post in eadem fuit professor tum philosophiae, cum theologiae, per plures annos etiam habuit publicas conciones cum magno plausu et fructu, et ideo iudico ea doctrina [fol. 534r] pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Ipse exercuit omnia praecipua munera in propria religione, et hic Viennae, cum habeat parochialem ecclesiam ipse ut praepositus fructus est officio parochi, et quidem cum laude quoad zelum, prudentiam, integritatem et mores.

12. Nec adverti, nec audivi dedisse aliquod publicum scandalum circa fidem, mores, seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis seu animi vitio, alique canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Iudico ipsum dignum, qui ad ecclesiam Segniensem promoveatur, et ejusdem promotionem utilem et proficuum futuram esse, cum sit in existimatione apud Aulam et primarios ministros Viennae, unde facilius levamen impetrare poterit pauperibus ecclesiis suae dioecesis.

2. Ladislaus Bisztriczey archivarius regius Hungarico aulicus

[fol. 536r]

1. Nosco a viginti annis circiter admodum reverendum patrem Pium Manzador praepositum generalem congregationis clericorum regularium sancti Pauli hic Viennae, cum toties illum concionantem audiverim, et conversatus interdum fuerim cum ipso. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse Viennae, ut ex baptismalibus litteris constat, quas vidi.

3. Ex eadem fide baptismali colligitur natum esse ex catholicis et perillustris parentibus, cum pater ipsius fuisset commissarius bellicus.

4. Scio ipsum esse in aetate quinquaginta octo annorum, cum natus sit anno 1706, ut ex eadem fide videtur.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum, et quidem fuit promotus ad presbyteratum anno 1729, ut ex formatis, quas vidi.

6. Toties fui praesens, dum ipse celebraret, et quantum advertere potui, in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum vidi ipsum valde devotum et frequentem.

7. Quantum ego adverti et audivi ab aliis, non solum catholice vixit, et in fidei puritate permansit, sed etiam aliquot haeticos magni nominis ad catholicam sanctam religionem convertit, prout est notorium hic Viennae.

8. Constat publice notorietate praeditum esse innocentia vitae [fol. 537r] et bonis moribus, et esse bonae conversationis et famae.

9. Quod ipse sit vir gravis, prudens et usu rerum praestans, eruitur ex propria religione, quae ipsum promovit usque ad gradum praepositi generalis totius congregationis, prout est notorium.

10. Ipse perfecit sua studia in religione, et postea docuit philosophiam et theologiam, et per multos annos habuit conciones quadragesimales et annuales, et quidem cum magno fructu et existimatione, et hoc scio cum toties fui praesens ipsius concionibus.

11. Ipse qua praepositus hic Viennae in ecclesia ad sanctum Michaellem habebat etiam curam animarum, et in omnibus sibi commissis laudabiliter se gessit quoad prudentiam et mores, ut etiam sibi conciliaverit existimationem augustae aulae.

12. Nec audivi, nec expertus sum aliquod dedisse scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aut canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Idoneum ipsum existimo ad bene regendam ecclesiam Segniensem et unitam Modrusiensem et dignum, qui ad illam promoveatur, et iudico ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse non solum propter doctrinam, pietatem et zelum, verum etiam propter existimationem, quam habet apud aulam et ministros, ut est notorium.

²⁸¹² Javított szó.

3. Joannes Baptista Caballini archidiaconus Liccae et Corbaviae, praepositus sancti Benedicti de Kaposfő, nominatus episcopus Segnensis et Modrusciensis seu Corbaviensis
[AAV Arch. Conclst., Processus Conclst., 165, fol. 386v]

1. Jam a triginta quatuor annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Pium Manzador, uti vero episcopum Segniensem et Modrusciensem jam a nono anno. Non sum illius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, multo minus inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse primo ex relatione virorum fide dignorum, qui actui interfuerunt, secundo ex ipsiusmet episcopi litteris circularibus per utramque dioecesim, Segniensem scilicet et Modrusciensem expeditis, et a me lectis atque subscriptis.

[fol. 387r]

3. Scio illum earundem ecclesiarum fuisse episcopum jam in nonum annum, quia semper hoc tempore cum illo versatus fui.

4. Scio eum in dictis ecclesiis assidue resedisse, exceptis rebus peregrinationibus ad breve tempus Viennam factis ob necessitates ecclesiarum suarum et cleri. Causa scientiae est, quia eum et residentem vidi, et iuge litterarum commercium cum ipso habui; immo ipse eundem sollicitavi, ut pro utilitate dioecesim ac cleri necessitate aulam accederet.

5. Scio eum ecclesias ac dioecesis canonice visitasse, opportune omnibus necessitatibus, quoad potuit, occurrisset et providisset, earumque decreta et mandata debitae executioni demandari curasse; fui enim illius archidiaconus et vicarius in majori dioeceseos Modrusciensis districtu ac socius visitationis et decretorum executor ac vindex.

6. Scio eum saepissime solemniter celebrasse, ordinationes juxta necessitatem habuisse et caetera pontificalia exercuisse, quia hisce frequenter interfui ac illi adstiti.

7. Scio eum pietatis, caritatis et prudentiae in gubernando singularia specimina dedisse, ac verbo et exemplo profuisse. Id in me et aliis expertus sum.

8. Scio eum prudenter ubilibet ac diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus ac bonis omnibus ecclesiarum suarum, quia in multis hujusmodi mea opera usus est.

9. Scio ex frequenti cum eo conversatione ac iugi correspondentia illum eminenter pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ut alios docere queat.

10. Dignissimum eum existimo qui transferatur ad ecclesiam Weissenburgensem, immo censeo hujusmodi translationem illi ecclesiae utilissimam fore, ex eo quia Transylvania, quae erit ipsius [fol. 387v] dioecesis cum referta dicatur schismaticis Lutheranis et Calvinistis, non plebeiis tantum, sed etiam nobilibus iisque osoribus sanae doctrinae ac disciplinae, utique talis ac tantus vir hujusmodi occasionem nactus, promptius ac facilius arcebit lupos a grege dominico, immo pro suo zelo et veteranae virtutis exercitio lupos ipsos in oves convertet.

4. Franciscus Xaverius de Orebich (Orobich, Orevich), sacerdos saecularis curatus

[fol. 387v]

1. Jam a novem annis agnosco illustrissimum et reverendissimum dominum Pium Manzador episcopum Segniensem et Modrusciensem. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, multo minus inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse, tum quia id audivi a pluribus fide dignis, qui eidem functioni interfuerunt, tum quia ipsum vidi episcopalia munia exercentem.

[fol. 388r]

3. Cum in dioecesi Modrusciensi constanter resederim, cumque ab eo in presbyterum ordinatus fuerim, scio ipsum per novem annos ibi fuisse episcopum.

4. Mea propria experientia scio eundem assidue in suis ecclesiis resedisse.

5. Scio eum diligenter ecclesias suas et dioecesis²⁸¹³ visitasse, opportune omnibus necessitatibus occurrisset et providisset, sua decreta et mandata debitae executioni demandari curasse; et scio tum quia saepe fui cum eodem in actu visitationum et vidi ipsum dictis necessitatibus optime consuluisse, quoad decreta autem et mandata ipsemet ea exequi accuratissime ab eo adstrictus qui.

²⁸¹³ Törölt szó: suas.

6. Testis fui tum oculatus, tum auritus, ipsum saepe solemniter celebrasse, ordinationes juxta necessitatem habuisse et caetera pontificalia exercuisse.

7. Plura exempla ejusdem pietatis, caritatis et prudentiae in gubernando egomet vidi et adnotavi; et saepenumero ipsum magna cum aedificatione concionantem audivi.

8. Cum in illius cancellaria per sesqui annum fuerim, jugiter observavi eum prudenter et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus ac bonis omnibus ecclesiarum suarum; eaque omnia ab omnibus constanter praedicari audivi.

9. Ex ejusdem concionibus, publicis disputationibus, exhortationibus ad parochos, decretis et mandatis luculenter scio ipsum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad alios docendos.

10. Ab experto ejusdem zelo et ab utilissimis rebus, quas in emolumentum suarum ecclesiarum omnibus videntibus perfecit, omnino judico ipsius translationem ecclesiae Weissenburgensi valde proficuum fore, eo magis quod in illa dioecesi plurimi cujuscumque furfuris acatholici esse perhibentur et ipse jam alibi multas conversiones operatus querit.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Carolus Josephus Lex²⁸¹⁴ in metropolitana ecclesia Viennensi ad sanctum Stephanum archiepiscopalis curiae et chori magister, nec non parochiae rector ibidem et consistorialis

Dat.: Viennae, 10. Aprilis 1764, a praefatae archiepiscopalis curiae sacerdote curato

Bapt.: [*Ibidem*], 10. Martii 1706

Nom.: Joannes Josephus Henricus

Par.: Joannes Michael Manzador S.c.M. commissarius bellicus et perillustris domina Maria Anna conjux

Patr.: patrini ac testes: perillustris herulus Joannes Paulus de Hack nomine perillis domini Christophori Henrici de Hack patris sui, tum perillustris dominus Matthias Mittermayr de Waffenberg nomine perillustris domini Joannis Davidis de Palm, tandem etiam domina Maria Theresia Rubstin nomine perillustris dominae de Palm, conthoralis praefati domini de Palm²⁸¹⁵

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 428

De professione religiosa

T.: orig.

Exp.: Don Matthias Gnadl²⁸¹⁶ praepositus generalis

Dat.: Viennae, 25. Julii 1764

Prof.: in collegio novitiatus Mistlbaci²⁸¹⁷ ad sanctum Martinum 10. Decembris 1724, sollemnis professio

Nom.: Pius

Not.: Don Alexius Prunner²⁸¹⁸ cancellarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 428

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Franciscus Antonius Xaverius Marxer²⁸¹⁹ episcopus Chrysopolitanus, praepositus, suffraganeus, vicarius generalis et officialis Viennensis

Dat.: Viennae, 12. Junii 1764

²⁸¹⁴ Karl Joseph Lex, a bécsi Szent István-főszékesegyház hercegérseki kórusmestere (*Cur- und Chormeister*), plébániaigazgató, konzisztórium tanácsos. Tisztségéhez vö. CZEIKE 1 (1992) 9.

²⁸¹⁵ Johannes Paul von Hack, Christoph Heinrich von Hack, Matthias Mittelmayer von Waffenberg, David von Palm, Maria Theresia Rubstin. Vö. WURZBACH 21 (1870) 236–240. [Palm], 52 (1885) 65–66. [Waffenberg].

²⁸¹⁶ Matthias Gnadl barnabita rendfőnök.

²⁸¹⁷ Mistelbach.

²⁸¹⁸ Alexius Prunner barnabita, irodaigazgató.

²⁸¹⁹ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775).

Ord.: a Sigismundo cardinali de Kollonitz²⁸²⁰ archiepiscopo 21. Septembris 1725 in sacello palatii archiepiscopalis prima tonsura et quatuor minoribus; 13. Martii 1728 a episcopo Apolloniensi²⁸²¹ in eodem sacello in subdiaconum; 23. Ianuarii 1729 a episcopo Antigoniensi²⁸²² in sacello sancti Andreae in diaconum; 12. Martii 1729 a episcopo Antigoniensi²⁸²³ in metropolitana ecclesia sancti Stephani in presbyterum

Not.: Joannes Baptista de Zoller²⁸²⁴ UID consistorialis et cancellarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 428

Nominatio (Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 13. Martii 1764

Vid.: Viennae, 28. Iulii 1764, Ladislaus Bisztriczey²⁸²⁵ S.c.r.a.M. archivarius regius Hungaricus aulicus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 428

Praesentoriae (Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.)

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 13. Martii 1764

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 152, fol. 535

Professio fidei (Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.)

T.: orig.

Exp.: Hieronymus Saliarius²⁸²⁶ auditor generalis, specialiter deputatus

Dat.: Viennae Austriae in collegio sancti Michaelis, 30. Iulii 1764

Not.: reverendi patres Matthias Gnadt praepositus provincialis et Dominicus Schwaigheffer vicarius collegii sancti Michaelis praefatae congregationis sancti Pauli²⁸²⁷

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 428

Praesentoriae (Transylvanien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 3. Octobris 1772

Vid.: Franciscus Horvath²⁸²⁸ excelsae cancellariae Transylvanico aulicae secretarius, registrator et taxator, Viennae, 22. Ianuarii 1773

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 397r–398r²⁸²⁹

Recommendoriae (Transylvanien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 3. Octobris 1772

²⁸²⁰ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi hercegpüspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

²⁸²¹ Giulio Sabbatini SchP címzetes apollóniai püspök (1726–1745), később modenai püspök (1745–1757).

²⁸²² Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédpüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

²⁸²³ Uő.

²⁸²⁴ Johann Baptist von Zoller konzisztórium tanácsos, irodaigazgató.

²⁸²⁵ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁸²⁶ Girolamo Salari általános ügyhallgató.

²⁸²⁷ Matthias Gnadt barnabita tartományfőnök és Dominik Schweighoffer barnabita, a Szent Mihály Kollégium (Kolleg St. Michael) vikáriusa.

²⁸²⁸ Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő.

²⁸²⁹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 521. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 22., Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai titkár, regisztrátor és taxator.

Vid.: Franciscus Horvath²⁸³⁰ excelsae cancellariae Transylvanico aulicae secretarius, registrator et taxator, Viennae, 22. Januarii 1773

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 395r–395v²⁸³¹

Professio fidei (Transylvanien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 22. Januarii 1773

Test.: Reverendissimus dominus Joannes Baptista Caballini²⁸³² nominatus episcopus Segniensis et Modruscensis et dominus Josephus Pancerus²⁸³³

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 393–394

58. Máriássy Sándor

24) 1729 Máriássy Sándor egri segédpüspök, majd szepesi prépost (*Tinninien.*, 1729–1755)

1. Franciscus Kecskés SJ, sacrosanctae theologiae doctor et collegii Pazmaniani regens Viennae [AAV Arch. Concist., Processus Consist., 116, fol. 740r]

1. Nosco ab octo circiter annis reverendissimum dominum Alexandrum Mariasi Cassoviae²⁸³⁴ potissimum, ubi curam animarum administrabat et ego eram rector collegii, ac saepius cum eo curaturus²⁸³⁵ sum. Non sum consanguineus, nec inimicus aut nimium familiaris.

2. Natus est, ut puto in comitatu Sepusiensi²⁸³⁶, qui pertinet ad ecclesiam Strigoniensem²⁸³⁷.

3. Natus est, ut palam constat ex legitimo matrimonio, sed parentes quamquam nobiles haeretici fuerunt.

4. Agit iudicio meo annum 40 circiter.

5. Est constitutus in sacris ordinibus a longo tempore, administrabat quippe curam animarum antequam Cassoviae²⁸³⁸, cum vidissem.

6. Apud nos eum celebravit solemniter, idque frequenter visus est mihi satis versatus in sacris functionibus praetereaque devotus in administratione sacramentorum, cum nunquam audiverim illum omisisse quotidianum sacrificium offerre horae in parochia constituta.

7. Conversus est a pueritia ad catholicam religionem quam subinde necdum professus est semper, verum etiam propagare et augere [fol. 740v] studuit concionibus et catechesibus, quod ego observavi frequenter Cassoviae.

8. Exemplaris prorsus est vitae, quamobrem ut graviter conversatur et optima est eius ubique fama.

9. Vir est multa prudentia praeditus, quod ego observavi tum in diversis circumstantiis, cum parochum et delegatum capituli ageret Cassoviae, tum in comitiis et congregationibus comitatus.

10. Absolvit Romae sacram theologiam in collegio Germanico, sed an insignitus sit gradu aliquo mihi non constat. Caeterum vir est apprime doctus, ut ego ipse scio tum ab iis, qui eius concionibus interfuerunt, tum ex familiaribus colloquiis.

11. Scio illum functum fuisse officio parochi duobus in locis, in eoque se gessit optime et multa cum laude doctrinae, prudentiae et integritatis.

²⁸³⁰ Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő.

²⁸³¹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 521. Hitelesítette: Bécs, 1773. január 22., Horváth Ferenc erdélyi udvari kancelláriai titkár, regisztrátor és taxator.

²⁸³² Zengg-modrusi püspök: 122)

²⁸³³ Giuseppe Panceri.

²⁸³⁴ Kassa.

²⁸³⁵ Vienna: conversatus.

²⁸³⁶ Szepes vármegye.

²⁸³⁷ Esztergom.

²⁸³⁸ Kassa.

12. Nec scio, nec audivi illum dedisse publicum aliquod scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, nec apparet laborare aliquo vitio corporis aut animi, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Idoneum iudico ad bene regendam ecclesiam Tinniensem et dignum, qui ad illam promoveatur; eiusque promotionem si non praedictae ecclesiae a quam accedere non potest futuram utilem ecclesiae Agriensi ob zelum, quo fervet ad religionem.

2. Stephanus Gosztony comitatum Heves et Exterioris Szolnok ordinarius notarius

[fol. 741r]

1. Novi a quinque annis reverendissimum dominum Alexandrum Mariasi, saepiusque cum eo conversatus sum, caeterum nulla mihi cum eo coniunctio sanguinis aut ratio alia, quae mea testimonia ferendo repellat.

2. Natus est, ut audivi, Cassoviae²⁸³⁹, quae pertinet ad dioecesim Agriensem.

3. Habetur publice natus ex legitimo matrimonio, sed parentes, a quibus ortum duxit, quamquam antiquae nobilitatis fuerunt Calvinianae sectae professores.

4. Excedit, ut etiam apparet, 40 annum.

[fol. 741v]

5. Notum est illum constitutum esse in sacris ordinibus et ab tempore, quo primum illum novi, erat sacerdos.

6. Visus est mihi callere sacras omnes ceremonias et functiones, cum celebraret solemniter. Celebrat etiam privatim quotidie multa cum devotione, et alia sacramenta administrat.

7. Amplexus est a puero catholicam religionem, in qua non solum vixit subinde, verum etiam strenue laboravit; plures enim ad eam convertit ac prae caeteris suos consanguineos, quod est publicum.

8. Prae reliquis laudatur ab innocentia vitae et bonis ac ecclesiasticis moribus.

9. Vir est gravis et prudens, qua de causa tum a capitulo deputatur est ad praesentem Dietam, tum ab episcopo proprio ad plura negotia adhibitus.

10. Audivi illum studuisse Romae sacrae theologiae in collegio Germanico, et insignitus fuisse gradu doctoratus, et omnes alioquin censent illum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios posset docere.

11. Scio illum functum fuisse officio parochi per 12 circiter annos, atque ab eius parochianis intellexi illum adhuc impense laudari a doctrina, prudentia et integritate vitae, inde promotus ad canonicatum ecclesiae Agriensis quem cathedralem vocant, et cuius manus est concionari populo, quam uti actu possidet, ita etiam concionatur.

[fol. 742r]

12. Nec scio, nec auditum unquam fuit illum dedisse publicum aliquod scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, nec laborat aliquo vitio corporis aut animi, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex dictis censeo illum dignum esse qui promoveatur ad episcopatum eiusque promotionem, si non ecclesiae Tinniensi, cuius status incertus est profuturam ecclesiae Agriensi, in qua munus suffraganei obibit.

3. Antonius Rimanoczy (Rimanotzi), ad aulam caesaream (ad augustam Suae sacrae Majestatis aulam) iuratus Hungaricus agens, 28 éves

[fol. 742v]

1. Novi primum Agriae a septem annis circiter reverendissimum dominum Alexandrum Mariasi, deinde Posenii in anteactis ac in praesentibus comitiis, iisque occasionibus conversatus cum ipso fui. Non sum consanguineus, inimicus vel nimium familiaris amicus.

2. De loco nativitatis mihi non constat, quia nunquam indagavi.

3. Nullus unquam dubitavit, quin natus sit ex legitimo matrimonio, caeterum parentes aliunde antiquae nobilitatis haeretici fuerunt.

4. Excedit iudicio meo 40.

5. Dici est quod ad sacros ordines promotus fuit, saepius enim interfui eius Sacro.

²⁸³⁹ Kassa.

6. Cum a longo tempore sit canonicus Agriensis, et antea officium parochi exercuerit, debet esse versatus in ecclesiasticis functionibus; praeterea ego ipse animadverti illum devotum esse et eum potest frequenter orare.

7. A tempore, quo conversus est, non solum vixit semper catholice, verum etiam plurimas persecutiones ab haereticis ob nostram religionem perpessus est, quod non ego tantum, sed omnes sciunt.

8. Est praeditus optimis et ecclesiasticis moribus, quod ipsa eius conversatio demonstrat, quamobrem est magna aestimatione apud omnes.

9. Est prudentia ornatus et usu rerum praestat, qua de causa episcopus Agriensis eius iudicio plurimum defert, et a capitulo deputatus est a comitia generalia regni, quae aguntur.

[fol. 743r]

10. Audivi tum ab ipso, tum ab aliis illum absolvisse sacram theologiam in collegio Germanico Urbis, et gradu doctoris insignitu esse, cumque possideat Agriae canonicatum, cui incumbit onus habendarum concionum, minime dubito quin polleat ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios possit docere.

11. Functus est officio parochi longo tempore antequam promoveretur ad canonicatum, in quo gessit magno cum zelo nostrae religionis, et multa cum laude integritatis et vitae, idque ex publica fama scio.

12. Nec scio, nec audivi, nec existimare possum illum dedisse aliquod scandalum circa mores, fidem sive doctrina, quin potius ob ipsam fidem plurimas persecutiones, ut iam dixi passus est, nec apparet laborare aliquo vitio corporis aut animi, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Inspecta ipsius doctrina, exemplaritate vitae ac zelo religionis quo fervet censeo illum dignum esse, qui promovetur ad ecclesiam Tinnensem, eiusque promotionem, si non praedictae ecclesiae saltem profuturam Agriensi, in cuius dioecesi multi sunt haeretici.

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 7. Septembris 1729

Test.: Thadaeus Radeck dioecesis Viennensis et Antonius Rughi dioecesis Mediolanensis²⁸⁴⁰

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 116, fol. 746–747

59. Mártonffy György

87) 1713 Mártonffy György erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1713–1721)

1. Stephanus Letay sacerdos, natione Transylvanus, 30 éves

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 41, fol. 557r]

1. A sex circiter annis cognosco dominum promovendum occasione studiorum meorum Tyrnaviae, ad quod capitulum eo tempore fuit promotus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est in Transylvania, pago Karz Folvar²⁸⁴¹, in sede seu comitatu Cick²⁸⁴², idque scio, quia fui ibidem educatus et novi ipsius parentes.

3. Suppono et ab aliis audivi natum esse ex legitimo matrimonio, mihi vero constat, quod parentes ipsius fuerint catholici, tum quia novi matrem et fratres ipsius, tum quia in toto illo districtu nulli sunt haeretici.

4. Computando meum aetatem et relationem mei parentis, apud quem dominus promovendus erat, antequam ego sim natus, certo scio ipsum esse trigesimum, quinimo credo, etiam supra quadragesimum annum.

5. A quo ipsum novi, vidi illum celebrantem, adeoque ab eo saltem tempore est sacerdos.

²⁸⁴⁰ Thaddäus von Raidegg a Bécsi (Fő)egyházmegyéből és Antonio Rughi a Milánói (Fő)egyházmegyéből.

²⁸⁴¹ Csíkkarcfalva. A nehezen olvasható szöveg, lehetne még: Karz Falvar.

²⁸⁴² Csíkszék.

6. Est eo quod illi pontificanti ipsemet adstiterim, scio ipsum [fol. 557v] saepius et cum magna devotione celebrasse.

7. A quo illum novi nihil in contrarium audivi, imo in conversationibus semper novi optimum catholicum.

8. Tum est ipsius conversatione, tum ex aliorum relatione habeo et scio illum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus, esseque bonae conversationis et famae, ita ut etiam Lutherani, qui erant in parochia, quam exercuerat, cum lachrimis notitiam ipsius promotionis perceperint.

9. Scio illum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, tum ex ipsius conversatione, tum ex muneribus per ipsum exercitis in capitulo Strigoniensi cuius est canonicus.

10. Scio ex relatione aliorum, ipsum studuisse theologiae hic Viennae in collegio Pazmaniano, utrum autem sit aliquo gradu insignibus, mihi non constat, et suppono eum tanta scientia pollere, quanta in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Fuit parochus in duobus locis, et exinde promotus ad capitulum Poseniense, ubi egit curam seminarii, inde vero ad capitulum Strigoniense Tyrnaviam translatus provicarii munus exercuit, in quo munere, etiam ex experientia scio eum optime se gessisse, tam quoad prudentiam, quam quoad zelum, integritatem et mores.

12. Nec scio, nec audivi ipsum publicum aliquod scandalum dedisse, quinimo totum contrarium communiter refertus et est exemplar aliorum; nec mihi constat, ullum aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Est hactenus dictis deduco, eum idoneum esse ad bene [fol. 558r] regendam ecclesiam cathedralem, maxime eam, ad quam est nominatus, ipsius promotionem fore ipsi ecclesiae utilem et proficuum.

2. Joannes Baptista Jurkovich SJ, Societatis Jesu collegii Pazmaniani hic Viennae regens, natione Hungarus e comitatu Nitriensi [fol. 558r]

1. Septem circiter aut octo anni erunt, a quo novi dominum promovendum, idque primo Posenii, tum esset ibidem canonicus et ego in illo collegio. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est in Transylvania inter gentem vocatam Siculam, locum autem nativitatis non scio, aliud habeo ex relatione fide dignorum ipsius patriotarum.

3. Audivi ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus.

4. Est quadraginta octo annorum, idque scio ex libro seu registro mei collegii, in quo ipse fuit alumnus.

5. Ex eodem registro scio eum ad sacros ordines fuisse promotum anno 1691 die decima Martii. [fol. 558v]

6. De utroque mihi constat tum ex visu, tum ex omnium ipsum noscentium commendatione.

7. Quia ex catholicis parentibus natus, a nostra Societatis viris, apud quos Claudiopoli²⁸⁴³ studuerat, e Transylvania fuit educatus et apud nos tum Tyrnaviae, tum hic studuit ac cum omnium aedificatione se bene gessit, scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Communi fama pro tali habetur et ego etiam novi ipsum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus, atque optima conversationis et famae.

9. Tum est muneribus per ipsum gestis, tum ex propria experientia scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

10. Studuit theologiae per triennium, et erat in procinctu²⁸⁴⁴ sumendi laeram doctoralem, cum ob defectum parochorum missus est ad curam animarum.²⁸⁴⁵ Est autem insignitus doctoratu philosophiae et caeterum etiam in jure canonico ea scientia pollet, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Fuit parochus Sensensis²⁸⁴⁶ inter Posenium et Tyrnaviam, inde factus canonicus Poseniensis, ac postremo assumptus ad canonicatum Strigoniensem ob eius merita, quae eum postea

²⁸⁴³ Kolozsvár.

²⁸⁴⁴ Javított szó.

²⁸⁴⁵ Javított szó.

²⁸⁴⁶ Szenc.

evexerunt ad abbatiam infulatam, quo in statu etiam fuit provicarius archidioecesis Strigoniensis et in his omnibus ita se gessit, ut summo cum applausu celebraretur eius doctrina, zelum ac agendi modus, praeterquam quod in concionando summam laudem est assecutus.

12. Nec ego de hoc quid novi, nec ab aliis audivi, quinimo semper contrarium, cum dicatur sacerdotum speculum et exemplar. Caeterum nec scio eum aliquo corporis aut animi vitio, [fol. 559r] aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Cum sit vix zelosus, suavis, doctus, optimus concionator ac aliis insignibus virtutibus praeditus, iudico ipsum dignissimum esse, qui ad ecclesiam cathedralem promoveatur, maxime vero ad eam ad quam est nominatus, quia imprimis filius patriae, et qua bonus controversista multum proficiet in illis locis, ubi plurimi sunt haeretici.

3. Franciscus Petterffy (Petterfy), S.c.M. cancellariae aulicae Hungaricae et camerae regiae consiliarius, natione Hungarus e comitatu Nitriensi

[fol. 559r]

1. Ab octodecim circiter annis novi dominum promovendum, idque ab initio occasione, qua apud ipsum fui in loco, ubi prima vice fuit parochus, et ab eo tempore saepius cum ipso conversatus sum. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio esse Transylvanum, de caetero autem plus mihi non constat.

3. De hoc non dubito, imo suppono pro certo illum natum esse ex honestis et catholicis parentibus, alias enim non fuisset ad sacros ordines promotus.

[fol. 559v]

4. Cum a tempore, quo ipsum novi, fuerit parochus, dubium non est illum excedere annum trigesimum, iudico autem esse annorum quadraginta octo circiter.

5. Ex administratione sacramentorum et celebratione Missarum, quas saepius vidi, dubium non est, ipsum esse in sacris ordinibus constitutum.

6. A quo ipsum novi, semper vidi esse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum ac summe zelosum, qua laude per totam Hungariam deprenduntur.

7. Ex conversatione, exemplis et actibus illius novi semper ipsum catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Communi fama integra²⁸⁴⁷ dicatur pro viro²⁸⁴⁸ vitae integerrimae, uti est optimae conversationis et famae, quod ipsemet saepius expertus sum ex ipsius familiaritate et operibus.

9. Quae in hoc interrogatorio ponuntur, in ipso vere et totaliter verificantur, cum sit vir valde prudens, exemplaris et usu rerum praestans.

10. Scio eum hic Viennae in collegio Pazmaniano studuisse theologiae, de gradu vero aliisque studiis mihi non constat, nisi quod ex conversatione ipsius noverim, esse eximie doctum, eaque scientia pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, cum sit optimus theologus et concionator singularis.

11. Primo fuit in cura animarum, deinde factus canonicus Poseniensis, egit praefectus alumnorum, aliisque plurimis negotiis tam ecclesiasticis, quam iuridicis et politicis ibidem adhibitus interfuit, postremo ex mandato eminentissimi de Saxonia²⁸⁴⁹ archiepiscopi Strigoniensis translatus est ad capitulum illius metropolitanae et abbatia infulata insignitus, in quibus singularem laudem ab omnibus est promeritus, ut publice constat.

[fol. 564r]

12. De hoc nihil scio, quinimo totum contrarium, cum communis vox in ipsius laudes resonet, ob exemplarem vitam; nec praeterea scio eum aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Iudico esse dignissimum et aptissimum pro regimine ecclesiae Transylvanienis, idque ob supradicta ipsiusque promotionem dictae ecclesiae utilem et proficuum futuram ob enarratas illius qualitates.

²⁸⁴⁷ Nehezen olvasható szó.

²⁸⁴⁸ Javított szó.

²⁸⁴⁹ Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725).

4. Gabriel Hevenes SJ, sacerdos in domo professa eius civitatis Viennae praepositus ex Hungaria
[AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 332, fol. 5r, saját számozás]

1. Novi a pluribus annis illustrissimum dominum Georgium Martonfi ex varia conversatione, quam secum habui. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est supradictus dominus Martonfi in comitatu²⁸⁵⁰ Cick in Sicilia²⁸⁵¹, quae est pars Transylvaniae, et hoc scio ea quo vidi plures epistulas, ex quibus apparuit, cum esse ex tali loco, et etiam audivi ab aliis.

3. Ex communi fama scio ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus.

4. Quae sit aetas praecisa eiusdem²⁸⁵² ego nescio, sed ex aspectus et ex mea cognitione, est supra annum quadragesimum.

5. Scio esse sacerdotem a decem annis circiter, et ego vidi pluries et pluries celebrantem et hic Viennae et alibi.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et in exer[fol. 5v]cicio ordinum susceptorum diu ac bene versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, et haec ex eo, quia vidi, ut supra dixi, ipsum devote ac frequenter celebrare et functiones exercere iuxta ritus ab ecclesia praescriptos.

7. Semper in catholica fide vixit et in fidei puritate perstitit²⁸⁵³, et hoc scio, quia fuit²⁸⁵⁴ educatus et permansit semper sub cura patrum nostrae Societatis.

8. Scio eum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus imbutum, esseque bonae conversationis et famae, et hoc habeo ex mea particulari cognitione, ex constanti fama et voce publica.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, et hoc scio ex supradictis et ex quo est consiliarius²⁸⁵⁵ Sacrae caesareae Maiestatis consistorialis archiepiscopi Strigoniensis.

10. Studuit supradictus dominus philosophiae Tynnaviae, necnon²⁸⁵⁶ theologiae ac juri canonico, ac etiam controversiis fide et haec studia fecit hic Viennae,²⁸⁵⁷ quidem laudabili fructu et professorum atque studentium testimonio, gradum in doctoratus habuit tantummodo in philosophia, quod mihi²⁸⁵⁸ constat ex publica promotione ad dictum gradum, poller²⁸⁵⁹ tamen ea doctrina, quae requiritur in episcopo ut possit alios docere²⁸⁶⁰; et hoc scio, quia anteaquam studia absolvisset, fuit destinatus atque vocatus ad exercitium curae animarum et varia gessit, ex quibus totum id optime resultat, praecise ex eo quia fuerit²⁸⁶¹ in diversis generalis vicarius, praepositus infulatus, et de praesenti est²⁸⁶² consistorialis, ut supra dixi Strigoniensis.

11. Supradictus dominus fuit parochus pluribus annis, et curam animarum exercuit cum maxima laude tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam et mores, et ob id [fol. 6r] fuit ad supradicta promotus ex publica²⁸⁶³ voce et fama. Quo vero ad regimen alterius ecclesiae non mihi constat de aliquo illuc exercitio.

12. Nullum dedit publicum scandalum, neque circa fidem, neque circa mores et doctrinam, et si aliquod fama scio ipsum semper laudabiliter vixisse. Ex aspectu nullo tenetur corporis vitio, et apparet robustus et sanus; et ex quo eum nosco, nullo animi vitio aut canonico impedimento tenetur; quod si aliquo teneretur ex tot annorum cognitioni et frequenti conversatione mihi probabiliter innotuisset.

²⁸⁵⁰ Javított szó.

²⁸⁵¹ Csíkszék.

²⁸⁵² Beszúrt szó.

²⁸⁵³ Javított szó.

²⁸⁵⁴ Javított szó.

²⁸⁵⁵ Törölve utána: consis.

²⁸⁵⁶ Beszúrás: Tynnaviae necnon.

²⁸⁵⁷ Utána törlés.

²⁸⁵⁸ Törölve utána: hoc [?].

²⁸⁵⁹ Recte: pollere.

²⁸⁶⁰ Beszúrás: ut possit alios docere.

²⁸⁶¹ Javított szó.

²⁸⁶² Javított szó.

²⁸⁶³ Javított szó.

13. Existimo eum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem, et praesertim ecclesiam Albensem in Transylvania, ad quam est nominatus ac dignum, quo ad illam promoveatur, existimoque ipsius promotionem fore eidem ecclesiae Albensem utilem ac proficuum et hoc censeo, quia est vir pius, doctus et prudens.

5. Joannes Baptista Jorkovich SJ, sacerdos, Viennensis collegii Pasmaniensi Hungarici regens
[fol. 7v]

1. Novi a decem annis circiter reverendissimum dominum baronem Georgium Martonffy²⁸⁶⁴ occasione, qua fuit parochus in oppido Sens²⁸⁶⁵, et deinde quando fuit canonicus Posenii, ubi²⁸⁶⁶ fui cum ipso pluries conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis nimium familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Ex auditu scio praefatum reverendissimum dominum fuisse natum in oppido Cicch dioecesis Albensis in Siculia.²⁸⁶⁷

3. Quantum communis fama fert, et ex attestat[i]one fide dignorum scio ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis²⁸⁶⁸ parentibus.

4. Aetas eiusdem reverendissimi domini est annorum quadraginta novem circiter, et hoc scio ex auditu ab aliis et ex eiusdem aspectu apparet.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum, neque in subdiaconatu, diaconatu et presbyteratu, et ad eosdem ordinis fuisse promotum in quadragesima anni 1691, et hoc scio ex libro alumnorum, in quo adnotatur ordinati, et retinetur in collegio Pasmaniano Hungarico Viennae fundato, ubi ipse de eo tempore erat alumnus.

6. Scio um esse in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptione diu ac bene versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, et hoc mihi constat, ex quo ipsum pluries et pluries vidi²⁸⁶⁹ celebrantem, et cum maxima devotione et fama et a tempore, qui eum novi scio ipsum semper catholica²⁸⁷⁰ vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Ex attestato fide dignorum virorum ac ex publica voce et fama scio ipsum esse innocentia vitae bonisque moribus imbutum, ac bonae conversationi et famae.

9. Ex supradictis causis scio ipsum pariter esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

10. Studuit praefatus²⁸⁷¹ et reverendissimus dominus philosophiae, theologiae ac juri canonico per plures annos; philosophiae Tyrnaviae, theologiae ac juri canonico hic Viennae, nempe tribus annis theologiae et duobus juri canonico, quibus studiis operam navavit, praeclaro fructi et maxima commendatione, adeo ut vere ea doctrina polleat, quae [fol. 8v] in episcopo requiritur, ut possit alios docere, gradum tamen doctoratus non fecit assecutus nisi in philosophia; haec autem omnia scio ex quoad gradum doctoratus in philosophia, fuit mihi ostensum attestatum, quo vero ad caetera, quia ex conversatione frequenter cum ipso labora et ex laude a lectoribus et doctoribus eidem facta novi esse virum doctum in omnibus iis, in quo operam dedit²⁸⁷².

11. Aliquando functus est munere parochi in diversis locis per annos tredecim, et circa regimen alterius ecclesia nescio an ipse exercuerit, hoc tamen²⁸⁷³ populum dicere, quod fuerit et scio²⁸⁷⁴ praepositus in ecclesia Orodien²⁸⁷⁵ et sancti Stephani de castro Strigoniensi. Item fuit substitutus vicarius generalis in capitulo Strigoniensi et ad praesens est unus ex consistorialibus archiepiscopi Strigoniensis, et in omnibus his praeclare se gessit ac gerit²⁸⁷⁶ tam quoad doctrinam, quam quoad

²⁸⁶⁴ Törlés utána.

²⁸⁶⁵ Szenc.

²⁸⁶⁶ Javított szó.

²⁸⁶⁷ Csíkszereda a Gyulafehérvári Egyházmegyében a Székelyföldön.

²⁸⁶⁸ Recte: catholicis.

²⁸⁶⁹ Utána törölve: ipsum.

²⁸⁷⁰ Recte: catholica.

²⁸⁷¹ Javított szó utána törölve: illustrissimus.

²⁸⁷² Beszúrt szó. Törölve: navavit.

²⁸⁷³ Beszúrás: nescio... tamen; utána törölve: hoc.

²⁸⁷⁴ Beszúrás: et scio.

²⁸⁷⁵ Arad (Orod). Javított szó.

²⁸⁷⁶ Beszúrás: ac gerit.

prudenciam,²⁸⁷⁷ integritatem et mores, et haec omnia scio tum ex propria experientia, tum ex relatione fide dignorum virorum, necnon etiam ex publica voce et fama.

12. Nunquam audivi, neque expertus sum ipsum scandalum dedisse circa fidem, mores vel doctrinam, imo si aliquod scandalum ut supra dedisset, mihi probabiliter innotuisset, cum semper in his partibus commoratus fuerit; ex aspectu nullo corporis vitio laborat,²⁸⁷⁸ nec unquam audivi aut mihi innotuit ipsum aliquo animi vitio, altrove canonico impedimento teneri.

13. Existimo eum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem et praesertim ecclesiam Albensem, ad quam est nominatus et dignum, qui ad illam promoveatur, eiusque promotionem eidem ecclesiae et hoc ideo existimo, quia supra dictum est, ipse est vir pius, prudens ac doctus.

De attestatibus

Exp.: [nota notarii N.A.]

Not. [capitulum Strigoniensis – de vita et moribus; rector Academiae Tyrnaviensis – de studiis; ...] regentis sancti Adalberti et ecclesiae cathedralis concionatoris ordinarii, nec non seminarii Mariani Kereposiani²⁸⁷⁹ regentis ac controversiarum professoris ordinarii [omnes SJ; %] super orti et baptismi, de caetero dictis reverendissimus Martonffi litterae nominationis fuisse iam in originali ad Urbem transmissus [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 332

De ordinibus

T.: cop.

Exp.: Joannes Baptista Jurkovich²⁸⁸⁰ SJ, collegii Pazmaniani regens

Dat.: Viennae, 14. Aprilis 1713

Ord.: Quatuor minores: princeps Ernestus Trauthson²⁸⁸¹ episcopus Viennensis, 18. Decembris 1688; subdiaconatus: [Idem], 23. Septembris 1690; diaconatus: [Idem], 23. Decembris 1690; presbyteratus: [Idem], 10. Martii 1691

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 41, fol. 560

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 27. Martii 1713

Test.: reverendus dominus Ignatius Musig, Suae Excellentiae cappellanus et dominus Francisco Gerfelder eiusdem domesticus²⁸⁸²

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 41, fol. 561–562

Professio fidei (bis)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 27. Augusti 1714

Test.: dominus Ignatius Musig de Goritia et Joannes Guerrinus de Rasciis[?] ²⁸⁸³

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 332

60. Mednyánszky Ferenc

²⁸⁷⁷ Törölve utána: mores.

²⁸⁷⁸ törölve: sed est bene dispositus et sanus, prout apparet ex aspectu.

²⁸⁷⁹ Kereskényi Gábor SJ, teológiai tanár és szemináriumi régens Nagyszombatban (1712–1714). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 709–710.

²⁸⁸⁰ A Collegium Pazmanianum régense (rektor) (1712–1724). RIMELY, *Coll. Pazm*, 326; LUKÁCS, *Cat. pers.*, 668–669.

²⁸⁸¹ Ernst Trautson bécsi hercegpüspök (1685–1702).

²⁸⁸² Ignaz Musig, a bécsi nuncius káplánja és Franziskus Gerfelder házbeli.

²⁸⁸³ Ignaz Musig von Görz (Gorizia) és Giovanni Guerrino de Rasciis(?). A második tanú neve bizonytalan, nehezen olvasható.

10) 1731 Mednyánszky Ferenc esztergomi segédpüspök (*Leucen.*, 1731–1733)

1. Stephanus Raab SJ, quondam Andreae filius, presbyter oppidi Ovarinensis Jaurinensis dioecesis
[AAV Arch. Conclis., *Processus Consist.*, 117, fol. 394r]

1. Sono circa 29. anni che tengo cognitione del Signore Barone Domino Francesco Ladislao Mednyanski Presposito Maggiore della Chiesa Metropolitana di Strigonia con l'occasione, che io di quel tempo mi portai in Tirnauia oue lui dimoraua, et era Canonico di detta Metropolitana per il che ebbi occasione di conoscerlo, e trattarlo più uolte, mentre iui mi trattenni da un anno, e doppo passati cinque anni ci sono tornato un'altra uolta, pure mi ci trattenni un'altr'anno nel qual tempo l'ho trattato altre uolte, ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, ò Emolo.

2. Egli è nato nella Città Reale di Posonio sotto l'Arciuescouato di Strigonia, e lo so per auer ueduta iui la sua Casa, e Parenti, oltre il sapersi ciò pubblicamente in quelle Parti.

3. So pure esser Egli nato legitimamente da Cattolici, e Nobili Parenti, conoscendo un suo fratello Carnale ora uiuo, et anche ho conosciuto l'altro morto, da quali, come d'altri è reputato per loro fratello legitimo, è naturale.

4 Si ritroua in età di 50. e più anni, deducendolo dal tempo, che lo conosco, e dall'esser stato Alunno nel Collegio Germanico di Roma, e poi Paroco, Canonico, et ora Dignità di Strigonia.

5. L'ho sempre conosciuto sacerdote, e l'ho ueduto celebrare molte uolte.

[fol. 394r]

6. Dall'auerlo ueduto, et udito più uolte celebrare solennemente so, ch'è ben uersato nelle fonzioni Ecclesiastiche, et in oltre è diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi Sacramenti.

7. L'ho sempre conosciuto per buon Cattolico, è buon Ecclesiastico, essendosi conseruato nella purità della fede von molto esempio, et edificazione.

8. Egli quanto costa à me ha menato buona Vita, et è dotato di costumi lodeuoli, di dolce conuersatione, e fama, e per tale si e²⁸⁸⁴ riconosciuto.

9. Nelle sue operationi, et Impieghi ha mostrato grauità, prudenza, et abilità.

10. È dottore di Sagra Teologia essendo stato laureato qui in Roma in occasione, ch'era Alunno nel Collegio Germanico, come dalla fede del Moderno Rettore di detto Collegio, e di più ha tutta la Capacità e dottrina, che si ricerca per esser fatto Vescouo deducendolo dalli discorsi auuti con lui, anche in materie scientifiche.

11. È stato Alunno del Collegio Germanico di Roma oue ha fatto lo suoi studii, Paroco del Luogo di Samaria²⁸⁸⁵ Diocesi di Strigonia, doppo fù fatto Canonico della Chiesa Metropolitana di Strigonia, e di presente è Preposito prima Dignità di detta Chiesa Metropolitana; nelle quali Cariche, et Impieghi si è sempre portato con scienza, prudenza, e lode.

12. Non so, che per esser fatto Vescouo abbia di bisogno di dispensa Apostolica per ragione di qualche Canonico Impedimento, ò altro uizio d'animo, ò di corpo, ne ch'abbia mai dato uerun scandalo circa le fede, costumi ò dottrina, e se l'auesse probabilmente lo saperei per la cognitione, che del medesimo tengo, e per la cognitione, che di lui anno gl'altri conoscenti.

[fol. 395r]

13. Per quanto ho deposto di sopra lo stimo ben degno d'esser decorato della Chiesa Titolare Leucen in Partibus Infidelium, di cui e stato aggratiato da Nostro Signore, e penso, che sosterrà la Dignità di Vescouo con tutto l'onore, e stima, tanto più, che la sua Dignità di Proposito, gli rende da due mila scudi in circa moneta Romana l'anno, oltre le rendite Patrimoniali.

2. Joannes Chnapko, quondam Georgii filius, presbyter oppidi Nagykostolan, Strigoniensis dioecesis
[fol. 395r]

1. Che conosco il Signore Barone Domino Francesco Ladislao Mednyanski Preposito maggiore della Chiesa di Strigonia sono più di 15. anni con l'occasione, che di quel tempo mi portai a studiare in Tirnauia, oue lui all'ora era Canonico della detta Chiesa di Strigonia, e cosi ebbi occasione di consocerlo, e trattarlo spessissime uolte, come doppo ho continuato quasi per tutto detto tempo hauendo iui io fatto tutti lo miei studii, ne gli sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, o Emolo.

²⁸⁸⁴ Processus Datariae: è.

²⁸⁸⁵ Somorja.

2. So esser Egli nato in Posonio sotto l'Arciuescouato di Strigonia er esserci stato molte uolte, et auerci ueduta la sua Casa, e Parenti.

3. So anche esser Egli nato di legitimo matrimonio da Cattolici, e Nobili Parenti hauendo conosciuto tanto il Suo fratello morto, quanto quello, che uiue, da quali come da tutti colà [fol. 395v] è stato reputato per fratello legitimo, e naturale.

4. Si ritroua in età d'anni Cinquanta, e più, come apparisce dal suo aspetto, e raccolgo dal tempo, che lo conosco, et anche dall'Impieghi auuti.

5. L'ho sempre conosciuto sacerdote, e gl'ho più uolte seruito la Messa.

6. Egli è ben uersato nelle fonzioni Ecclesiastiche, auendogliele uedute esercitare più uolte in occasione di Messe, e Vespri solenni, auendolo anche seruito da Diacono, e Suddiacono in più occasioni, et in oltre è assai diuoto, e frequente nell'esercizio de Santissimi Sacramenti.

7. Si è sempre portato da buon Cattolico, et esemplare Ecclesiastico, essendosi conseruato nella purità della fede con molto esempio, et edificatione.

8. Per quanto io l'ho conosciuto ha menato buona Vita, et è dotato di costumi assai lodeuoli di buona conuersatione, e fama, e per tale è stato riconosciuto.

9. Egli è huomo graue, prudente, et abile per maneggi Ecclesiastici, siccome si è riconosciuto in quelli da lui esercitati.

10. In tempo, che staua in Roma Alunno del Collegio Germanico, Egli è stato laureato in Sagra Teologia, come si uede nella fede del Moderno Rettore di detto Collegio, in cui ha studiato la medesima scienza per il che ha tutta la Capacità per esser promosso Vescouo, deducendolo anche dalli discorsi auuti con lui.

[fol. 396r]

11. E²⁸⁸⁶ stato Alunno nel Collegio Germanico di Roma, oue ha fatto il suo studio di teologia, doppo fece ritorno alla Patria, e uenne prouisto della Chiesa Parochiale della Città di Modra²⁸⁸⁷, di poi ebbe l'altra Cura del luogo di Samaria²⁸⁸⁸ Diocesi di Strigonia, quindi fù fatto Canonico della Chiesa Metropolitana di Strigonia, della quale ora è Preposito Maggiore prima Dignità, nelli quali impieghi, e Cariche si è sempre portato con somma lode, e prudenza.

12. Non so, che per parte sua sia mai originato scandalo di sorte alcuna circa la fede, costumi, ò dottrina, ne ch'habbia uizio d'animo, ò di Corpo, è altro Canonico Impedimento per il quale debba esser dispensato per esser promosso Vescouo, e quando 'hauesse probabilmente lo saperei per la Cognitione, che del medesimo tengo, come ho detto di sopra.

13. Stimo che sia ben degno d'esser decorato della Chiesa Titolare Leucen in Partibus Inifidelium, della quale è stato aggratiato da Nostro Signore per quanto ho già deposto di sopra, e penso, che sosterrà tal dignità von tutto l'onore, e stima, mentre oltre li beni Patrimoniali le rendite della Dignità di Proposito sono più, che sufficienti a trattarsi da Vescouo, e di fatto al presente si tratta assai nobilmente.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Matthias Mack²⁸⁸⁹ abbas sancti Nicolai de Erchy, protonotarius apostolicus, canonicus et parochus Posoniensis

Dat.: Posonii, 3. Octobris 1731

Bapt.: collegiatae parochialis Posoniensis ad sanctum Martinum, 2. Augusti 1678, natus et baptizatus

Nom.: Ignatius Franciscus

Par.: Paulus Mednyánczky liber baro de Médgyes, eques auratus, S.c.r.M. cancellariae et camerae Hungaricarum consiliarius et Clara nata Ordódy²⁸⁹⁰

²⁸⁸⁶ Processus Datariae: È.

²⁸⁸⁷ Modor (Modra).

²⁸⁸⁸ Somorja.

²⁸⁸⁹ Mack Mátyás pozsonyi kanonok (1721–1745), Szent Miklósról nevezett ercsi apát (1722-től; már ekkor ő volt a pozsonyi plébános is). RIMELY, *Cap. Pos.*, 277; *Libri Regii* 33.346.

²⁸⁹⁰ Mednyánczky Pál báró és Ordódy Klára. NAGY 7 (1860) 384.

Patr.: Georgius Horváth Kissevics de Lomniza, camerae Hungaricae Poseniensis consiliarius et Anna Francisca Rákoviczky²⁸⁹¹
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 108, fol. 426

De studiis et de ordinibus

T.: orig.
Exp.: Franciscus Martini²⁸⁹² SJ, CGU rector
Dat.: Romae, 29. Augusti 1731
Ord.: 8. Augusti 1699 subdiaconatus in aedibus domini vicesgerentis²⁸⁹³; 9. Augusti 1700 diaconatus in aedibus domini vicesgerentis
Not.: [...] Franciscum Ignatium Ladislaum [...] venit ad nostrum collegium 21. Octobris 1696 [...] post susceptam lauream doctoratus in sacra theologia discedisse ex collegio [...]
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 108, fol. 429

Nominatio ad parochum

T.: orig.
Exp.: Leopoldus cardinalis Kolloniz²⁸⁹⁴ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Viennae, 17. Ianuarii 1702
Not.: oppidum Somerein²⁸⁹⁵ in insula; Joannes Baptista Szyonius²⁸⁹⁶ dr. theol., protonotarius apostolicus, secretarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 108, fol. 428

De beneficiis

T.: orig.
Exp.: Frater Emericus²⁸⁹⁷ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Pisonii [=Posonii], 20. Ianuarii 1731
Not.: [...] ad episcopatum consecratum promotione istuc mihi quoque beneficii solatiique obveniet, et archidioecesi meae, ut, cum morbo meo frequentius laborem, cum eodem quoque munus meum in salutem et emolumentum animarum partiri possem [...]
Gerardus Cornelius van den Driesch²⁸⁹⁸ consiliarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 108, fol. 427

61. Migazzi Kristóf Antal

45) 1756 Migazzi Kristóf Antal váci érsek-püspök (Christoph Anton von Migazzi, *Vacien. coadiutor cum successione*, 1756/1756–1757)

48) 1761 Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor (Christoph Anton von Migazzi, bécsi érsek, *Vacien. administrator*, 1761–1786, 1761 bíboros)

1. Adamus baro Patachich episcopus Noviensis, S.c.r.M. ad cancellariam Hungaricam consiliarius [AAV Arch. *Concist., Processus Consist., 146, fol. 472v*]

²⁸⁹¹ Horváth György, lominczai Kissevich (1686-tól báró), pozsonyi kamarai tanácsos és Rakoviczky Franciska. NAGY 5 (1859) 152, 9 (1862) 611.

²⁸⁹² Francesco Martini, a CGU rektora (1731–1734). STEINHUBER 2 (1906) 151.

²⁸⁹³ Domenico Belisario de Bellis püspök, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1698–1701). DEL RE, 63.

²⁸⁹⁴ Kollonich Lipót bíboros, prímás, esztergomi érsek (1695–1707).

²⁸⁹⁵ Somorja.

²⁸⁹⁶ Johann Baptist Szyonius (Syonius) titkár.

²⁸⁹⁷ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

²⁸⁹⁸ Gerardus Cornelius van den Driesch tanácsos.

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Christophorum comitem Migazzi archiepiscopum Carthaginensem, coadjutorem ecclesiae Mechliniensis ab anno 1756²⁸⁹⁹ circiter, cum ambo essemus Romae in collegio Apollinari. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex publica fama scio ipsum consecrationis munus suscepisse, cum factus fuerit coadjutor ecclesiae Mechliniensis.

3. A quinque circiter annis factus fuit coadjutor ecclesiae Mechliniensis et archiepiscopus Carthaginensis, quod est notorium.

4. In ecclesia Carthaginensi nunquam resedit, cum sit ecclesia in partibus, neque in ecclesia Mechliniensi, cum fuerit designatus illico ablegatus aulae in Hispania, ut est notorium.

[fol. 473r]

5. Ut supra, ad 4. respondit.

6. Credo ipsum pluries solemniter²⁹⁰⁰ pontificalia exercuisse, sed non tulit se casus, ut praesens fuerim cum ipse in Hispania fuerit, et est notorium.

7. Scio ipsum pietatis, charitatis et prudentiae specimina dedisse, ac verbo et exemplo profuisse, quod bene potui advertere cum a teneris annis conversatus fuerim cum ipso, et eundem viderim tum Romae, quam Tridenti²⁹⁰¹ et hic Viennae.

8. Scio eum prudenter ubilibet, et diligenter se gessisse in conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus iuribus et bonis omnibus tam ecclesiae Tridentianae quam Brixinensis²⁹⁰² tamquam earundem canonicus, quo tempore etiam propter ipsius habilitatem et capacitatem fuit ab hac aula designatus auditor sacrae Rotae Romanae ut constat.

9. Scio ex studiis cum ipso factis et ex conversatione²⁹⁰³ saepius habita cum ipso, scio ipsum tali doctrina pollere, qui in episcopo requiritur, cum me praesente publicas theses Romae propugnaverit, et in exercitio auditoris sacrae Romanae Rotae specimen dederit capacitatis suae.

10. Existimo ipsum dignum pro coadjutoria ecclesiae Vaciensis, et censeo ipsius designationem pro ecclesia Vaciensi utilem et proficuum futuram esse, cum modernus illustrissimus et reverendissimus dominus Carolus Michael comes ab Althann²⁹⁰⁴ graviter continuoque infirmetur, absque spe recuperandae salutis, consequenter ipse poterit satisfacere muneribus episcopalibus stante ipsius prudentia, scientia et dexteritate.

2. Josephus Augustinus de Breitenfeld (Bzeittenfeld), secretarius intimus Sacratissimae caesareae Majestatis

[fol. 476r]

1. A novem annis circiter nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Christophorum Migazzi archiepiscopum Carthaginensem et coadjutorem ecclesiae Methliniensis tum Romae, cum erat auditor rotae, et Madriti²⁹⁰⁵ ablegatus aulae Viennensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecratum fuisse Romae in ecclesia nationis Germanicae²⁹⁰⁶, cum fuerim praesens.

3. A quinque annis scio eum esse archiepiscopum Carthaginensem et coadjutorem ecclesiae Methliniensis, cum fuerit consecratus anno 1751.

4. In ecclesia Carthaginensi non resedit, cum sit in partibus infidelium.

5. Nihil de his ut supra, quia est ecclesia in partibus.

[fol. 476v]

²⁸⁹⁹ Recte: 1736.

²⁹⁰⁰ Recte: solemniter.

²⁹⁰¹ Trient (Trento).

²⁹⁰² Trient és Brixen (Bressanone).

²⁹⁰³ Javított szó.

²⁹⁰⁴ Althann Mihály Károly váci érsek-püspök: 44)

²⁹⁰⁵ Madrid.

²⁹⁰⁶ Valójában a Collegium Germanicum et Hungaricum templomában, a Szent Apollinársz-bazilikában szentelték.

6. Scio ipsum saepe solemniter celebrasse Romae, Viennae et Madriti²⁹⁰⁷, et Romae etiam administrasse sacramentum Confirmationis et hoc scio, cum aliquando fuerim praesens, et aliquando ab aliis audiverim.

7. Scio ipsum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse, et hoc est notorium tam Romae, quam Viennae et Madriti²⁹⁰⁸, uti vidi et audivi ab aliis.

8. De ecclesia Carthaginiensi nihil ut supra – scio tamen ipsum diligenter se gessisse in conservandis juribus tam spiritualibus, quam temporalibus ecclesiae Tridentinae et Brixinensis²⁹⁰⁹, in quibus est canonicus, cum toties capitulum Tridentinum²⁹¹⁰ uteretur ipsius opera pro promovendis negotiis ecclesiae.

9. Scio ipsum doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, et hoc constat ex ipsomet officio auditoris sacrae rotae Romanae, quod ipse sustinuit, unde ex post factus fuit coadjutor ecclesiae Methliniensis et ablegatos aulae caesareo-regiae ad regem Hispaniarum,²⁹¹¹ de quibus omnibus mihi constat, cum fuerim etiam apud ipsum secretarius legationis per tres annos in Hispania.

10. Existimo ipsum dignum ut designetur coadjutor ecclesiae Vacienensis, et iudico ipsius designationem seu translationem utilem et proficua esse dictae [fol. 477v] ecclesiae, cum modernus illustrissimus et reverendissimus dominus comes ab Althann²⁹¹² propter ipsius infirmitates non possit amplius regere dictam ecclesiam; unde stante ipsius scientia, dexteritate et morum innocentia ecclesia supradicta et dioecesis incrementum acquirat.

3. Franciscus Herzan comes ab Harras, canonicus Vratislaviensis, et consistorii Viennensis consiliarius [AAV Arch. Conclis., Processus Conclis., 150, fol. 564v]

1. Nosco eminentissimum et reverendissimum dominum Christophorum comitem Migazzi Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem, archiepiscopum Viennensem ab anno circiter, ex quo commoratus sum hic Viennae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi ipsum consecratum fuisse Romae in archiepiscopum Carthaginensem et coadjutorem Mecliniensem.

3. A quatuor annis scio esse archiepiscopum²⁹¹³ Viennensem, quod est notorium.

4. Quantum ego adverti et audivi ab aliis, continuo resedit in dicta sua ecclesia Viennensi.

5. Scio ipsum diligenter saepe dictam suam ecclesiam et dioecesim visitasse, et opportune omnibus necessitatibus accurrisse et providisse, eiusque decreta executioni demandari curasse, quod bene mihi constat cum comitatus fuerim ipsum in visitatione unius partis dioecesis.

6. Saepius fui praesens, dum solemniter celebraret et Confirmationis²⁹¹⁴ sacramentum administraret, caeteraque pontificalia exerceret, et audivi etiam ordinationes habuisse iuxta necessitatum exigentias.

7. Plurima specimina dedit charitatis, pietatis et prudentiae in gubernando, ac verbo et exemplo profuit, quin imo populus summopere laetatur videntem ipsum, et audientem concionantem et catechizantem; quae omnia et vidi, et audivi.

8. Scio ipsum prudenter ubilibet, et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus [fol. 565r] spiritualibus et temporalibus dictae ecclesiae Viennensis, quod etiam bene potui advertere in casibus particularibus propositis in consistorio, ubi zelatus fuit etiam apud aulam pro conservanda immunitate ecclesiastica.

²⁹⁰⁷ Madrid.

²⁹⁰⁸ Madrid.

²⁹⁰⁹ Trienti és Brixen.

²⁹¹⁰ Trient.

²⁹¹¹ VI. (Bölcs) Ferdinánd spanyol király (1746–1759).

²⁹¹² Althann Mihály Károly váci érsek-püspök: 44)

²⁹¹³ Beszúrt szó: Archi.

²⁹¹⁴ Javított szó.

9. Nullus dubitat, quin ipse ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hic²⁹¹⁵, ut possit alios docere, quod bene ostendit tam in auditoratu sacrae Rotae, quam in ecclesiis episcopalibus, quas huiusque direxit.

10. Ascendente consensu Sanctae Sedis iudico ipsum dignum, ut cum archiepiscopatu Viennensi obtineat in administrationem episcopatum Vaciensem, et censeo ejus administrationem utilem et proficuum eidem ecclesiae futuram esse, cum tales dispositiones iam incipiat facere, quae ostendunt ipsius zelum et prudentiam pro bono animarum illius dioecesis et ecclesiae absque praeiudicio archiepiscopalis ecclesiae Viennensis.

4. Antonius de Stegner ecclesiae metropolitanae Viennensis canonicus et consistorialis
[fol. 565v]

1. A quatuor circiter annis nosco eminentissimum et reverendissimum dominum Christophorum comitem a Migazzi Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem, archiepiscopum Viennensem, cum sim canonicus cathedralis Viennensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Prout audivi, consecratus fuit in archiepiscopum Carthaginensem occasione coadjutoriae Mecliniensis.

3. Ab anno millesimo septingentesimo quinquagesimo septimo est archiepiscopus Viennensis, et fui praesens cum ejusdem ecclesiae coepit possessionem.

4. Scio ipsum in dicta ecclesia Viennensi continuo resedissee; causa scientiae ut supra.

5. Scio ipsum diligenter suam ecclesiam et dioecesim visitasse, et necessitatibus occurrisse et providisse, ejusque decreta et mandata executioni demandari curasse, quod bene mihi constat, cum comitatus sum ipsum in visitatione.

6. Fui praesens, cum saepe solemniter celebraret, ordinationes haberet ac Confirmationis sacramentum administraret, caeteraque pontificalia exerceret, quae omnia fecit cum omni diligentia et assiduitate.

7. Quantum ego observavi, et audivi ab aliis, pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedit, ac verbo et exemplo profuit, cum ipsemet [fol. 566r] conciones habeat tam Vienna, quam in aliis ecclesiis suae dioecesis, et ipse continuo assistit functionibus ecclesiasticis, et concionibus cum populi aedificatione.

8. Quantum ego adverti utpote consistorialis prudenter et diligenter se gerit in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus et bonis omnibus dictae ecclesiae Viennensis, et cum habeat favorem aulae plures difficultates sustulit²⁹¹⁶ favore ordinariatus.

9. Notum est ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, quod etiam ostendit in suis concionibus, quas non intermittit etiam obtenta dignitate cardinalitia.

10. Si sanctissimo placet existimo, ut una cum archiepiscopatu Viennensi possit administrare etiam episcopatum Vaciensem, et attenta ipsius dexteritate, prudentia et zelo, censeo hanc administrationem utilem et proficuum futuram esse dictae ecclesiae Vaciensi, cum plura bona intendat facere favore illius dioecesis, et praecise intendat formare optimum seminarium, in quo instruantur juvenes clerici, qui possint inservire dioecesi cum fructu animarum.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Petrus Zanninius²⁹¹⁷ dr. theol., JUD, parochus

Dat.: Tridenti²⁹¹⁸, 20 Junii 1746

Bapt.: 20. Octobris 1714 media nocte in luce editus; in parochiali ecclesia sanctae Mariae maioris 23. Octobris 1714 baptizatus, Joannes Baptista Grassi²⁹¹⁹ parochus

Nom.: Christophorus Antonius Bartholomeus

²⁹¹⁵ Arch. Nunz. Vienna: hoc.

²⁹¹⁶ Arvh. Nunz. Vienna: substulit.

²⁹¹⁷ Pietro Zannini, a trienti (Tento) Groß Sankt Marien (Santa Maria Maggiore)-plébaniatemplom plébánosa.

²⁹¹⁸ Trient.

²⁹¹⁹ Giovanni Battista Grassi, a trienti Groß Sankt Marien-plébaniatemplom plébánosa.

Par.: filius posthumus domini Vincentii Migazii comitis de Soleturno et Barbarae Catharinae jugalium natae Baronissae a Prato²⁹²⁰
Patr.: Franciscus a Firmian S.R.I. liber baro²⁹²¹
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 128, fol. 243

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Leopoldus ex comitis a Spaur²⁹²² episcopus Brixinensis
Dat.: Brixinae²⁹²³, 6. Julii 1751
Ord.: Casparus Ignatius [Künigl]²⁹²⁴ episcopus Brixinensis, in ecclesia Beatae Virginis Mariae residentiae episcopalis Brixinae, 7. Aprilis 1738
Nota: baptizatus 8.²⁹²⁵ Octobris 1714; cathedralis ecclesiae Brixinensis canonicus; Joannes Georgius Spillmann²⁹²⁶ consiliarius ecclesiasticus et ordinarius notarius; Josephus comes a Spaur²⁹²⁷ canonicus et consiliarius ecclesiasticus, Josephus Antonius Püchler²⁹²⁸ secretarius et archivarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 128, fol. 248

De doctoratu

T.: orig.
Exp.: Bernardinus Pontius²⁹²⁹, collegii sacrae consistorialis aulae advocatorum almae Urbis secretarius
Dat.: Romae, 29. Julii 1746
Grad.: Romae in gymnasio publico regionis sancti Eustachii, 29 Julii 1746, UID
Nota: Sacrae Rotae auditor electus; praesentes Blasius Pellegrini et Carolus de Grandis²⁹³⁰; Petrus Franciscus Bussi (Bussi)²⁹³¹ sacrae rotae auditor et lector; Julius Caesar Fagnanus (Fagnani)²⁹³² promotor
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 128, fol. 244–247

Nominatio (Vaciën.)

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 22 Martii 1756
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 465

Praesentatoriae (Vaciën.)

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 22 Martii 1756
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 465

²⁹²⁰ Néhaj Vincenz von Migazzi zu Wall und Sonnenturn gróf (1698-ig báró) és Barbara Katharina von Prato báróné. Kneschke 6 (1865) 289, 7 (1867) 232–233.

²⁹²¹ Franz von Firmian báró. Fia, Leopold Anton von Firmian salzburgi hercegérsek (1727–1744) lett. Vö. WURZBACH 4 (1858) 234.

²⁹²² Leopold von Spaur gróf, brixeni hercegpüspök (1747–1788).

²⁹²³ Brixen.

²⁹²⁴ Kaspar Ignaz von Künigl gróf, brixeni hercegpüspök (1702–1747).

²⁹²⁵ Recte: 23.

²⁹²⁶ Johann Georg Spillmann egyházi tanácsos.

²⁹²⁷ Joseph von Spaur gróf, brixeni kanonok és egyházi tanácsos, később brixeni hercegpüspök (1779–1791).

²⁹²⁸ Joseph Anton Püchler titkár és levéltáros.

²⁹²⁹ Bernardino Ponzio, a római konzisztórium ügyvédek kollégiumának titkára.

²⁹³⁰ Blasio Pellegrini, Carlo de Grandis.

²⁹³¹ A szövegben mindkét névváltozat előfordul. Pietro Francesco Bussi, a Rota Romana bírója (*auditor*), később bíboros (1759–1765).

²⁹³² A szövegben mindkét névváltozat előfordul. Giulio Cesare Fagnani promotor.

Professio fidei (Vacien.)

T.: orig.

Exp.: Hieronimus Spinula²⁹³³ archiepiscopus Laudicensis, apud catholicam regem Hispaniarum nuntius apostolicus, delegatus

Dat.: Antigolae²⁹³⁴, 3. Julii 1756

Test.: Petrus Vetten et Joannes Petrus Vaessen sacerdotes²⁹³⁵

Nota: Joseph Fridolinus Düggelein²⁹³⁶ protonotarius apostolicus juratus et publicus

Class.: AAV Arch. Conclst., Processus Conclst., 146, fol. 478–479

Ex audientia SS.mi (Vacien.)

T.: orig.

Exp.: Clemens cardinalis Argenvillus²⁹³⁷ proauditor

Dat.: Die 19. Septembris 1756

Nota: Cum nuntius apostolicus Viennensis per expeditione deputationis in coadiutorem cum futura successione bonae memoriae Michaeli Carolo ab Althann²⁹³⁸ tunc episcopo Vacienti ad favorem reverendi perillustris Christophori de Migazzis archiepiscopi Carthaginensis, consuetum processum rite confecerit; cumque attento obitu dicti episcopi ante hujusmodi coadiutoriae expeditionem secuto, serenissima domina Maria Theresia Romanorum et Hungariae ac Bohemiae regina praefatum archiepiscopum iterum nominaverit, ut idem archiepiscopus ad dictam Vacientem ecclesiam per Sanctitatem Suam transferatur; hinc eum ex praedicto processu testes tam super statu ecclesiae Vacientis plenissime respondeant, eadem Sanctitas Sua, me ob novi processus formationem, expeditio dictae ecclesiae, quae pastoris solatio maxime indiget, diutius differatur, defectum seu diversitatem enuntiationis pro secuto obitu in dicto processu faciendae apostolica auctoritate sanavit ac supplevit, illumque ex speciali gratia admitti concessit. Et ita etc.

Class.: AAV Arch. Conclst., Processus Conclst., 146, fol. 468

Nominatio (Vacien. administratio)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 15. Novembris 1761

Not.: Nicolaus Palffy²⁹³⁹, Ladislaus Batta²⁹⁴⁰

Vid.: Viennae, 14. Decembris 1761, Joannes Baptista Zoller²⁹⁴¹ consiliarius et cancellarius archiepiscopalis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 486

Professio fidei (Vacien. administratio)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 12. Decembris 1761

Test.: Joannes Stephanus comes Castiglioni canonicus Mediolanensis et dominus Nicolaus Heren ejusdem eminentissimi cardinalis camerarius²⁹⁴²

Class.: AAV Arch. Conclst., Processus Conclst., 150, fol. 558–559

²⁹³³ Girolamo Spinola címzetes laodíceai érsek, madridi apostoli nuncius (1754–1760), később bíboros (1759–1784).

²⁹³⁴ Ontígola.

²⁹³⁵ Peter (Petrus) Vetten és Jan Peter (Joannes Petrus) Vaessen áldozópapok.

²⁹³⁶ Joseph Fridolin Düggelein apostoli fő- és közjegyző.

²⁹³⁷ Clemente Argenvillieres auditor (*auditor Sanctissimi*, 1743–1753), majd bíboros és proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1753–1758). DBI 4 (1962) 125–126.

²⁹³⁸ Althann Mihály Károly váci érsek-püspök: 44)

²⁹³⁹ Pálffy Miklós gróf, királyi kancellár (1758–1762), később országbíró (1765–1773). FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 135.

²⁹⁴⁰ Batta László titkár, magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

²⁹⁴¹ Johann Baptist Zoller bécsi érseki tanácsos és irodaigazgató.

²⁹⁴² Giovanni Stefano Castiglioni gróf, milánói kanonok és Nikolaus Heren, Migazzi bíboros kamarása.

62. Nagy Ignác

69) 1777 Nagy Ignác székesfehérvári püspök (séllyei, *Albaregalen.*, első püspök, 1777–1789)

1. Georgius Bernáth (Bernath) secretarius aulicae administrationis bonorum, agens Hungaricus et comitatus Saladiensis tabulae judicariae assessor

[*AAV Arch. Conclst., Processus Conclst., 173, fol. 33r*]

1. Ego nec consanguineus sum, nec quidquam recensitorum foveo.

2. Natus est in libera et regia civitate Albaregalensi nobiles, catholicis parentibus id, quod baptismales litterae commonstrabunt.

3. Tum baptismales litterae, cum publica personae diuturna notitia, sufficiens testimonium perhibent.

4. Erit annum quadragesimum tertium agens, nec provecioris aetatis eum fore censeo, baptismales autumno id remonstraturas.

[*fol. 33v*]

5. Habebit de sacris ordinibus testimoniales, ad quas me refero, a me visum divina facientem.

6. Quantum reminiscor ab anno 1758 in sacris ordinibus versatur, ac ut caeremoniarium et canonicum a latere duorum episcoporum Martini videlicet Biro²⁹⁴³ atque Ignatii Koller²⁹⁴⁴, imo et capituli Veszprimiensis canonicum in decimum et quintum annum aetatis suae constitutum, et laudabiliter suique magna cum commendatione eum egisse mihi constat inde, quod utrique praedicto episcopo ad augustam aulam serviverim.

7. Personae diuturnior notitia, frequentior congressus, et colloquia praebuerunt mihi scientiae rationem, eum non modo catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, sed etiam pie et religiose cum zelo orthodoxae fidei, in cuius bonum et incrementum parochiam in beneficali sancto Benedicto²⁹⁴⁵ inter acatholicos extruxit, et libros puritatem religionis docentes, ad instructionem populi in patrium sermonem vertit.

8. Nec ponenda esset eatenus quaestio eo, quod ipsa ejus ad praesentem sortem provecio et servitia ad dicasteria cum laude et enconomio praestita, sufficientissimo sunt testimonio.

9. Canonicatus, lectoratus, tabulae regiae judicariae praelatura, consiliarius ad excelsum locumtenentiale consilium, moderna in episcopum clementissima nominatio fecit, ut prae aliis magis meritis in electionem venerit.

10. De doctoratu me refero ad testimonia Romana, ubi altiora studia absolvit, et ab inde vitam in lectione, combinatione ac studio traxit.

11. In illis muneribus, quae gessit, caeremoniarii, canonici capitularis, imo et a latere episcopi atque lectoris, ecclesiae regiminis non parvam tu [*fol. 34r*] lit partem, scientiaeque illius particeps factus, usum praebuit eximium, duodecim²⁹⁴⁶ insuper annis in juridico regni dicasterio cum omni laude et approbatione versatus praeposituralem ecclesiam sancti Benedicti de Kaposfő rexit, parochum implantavit medios inter Calvinistas, sacramenta ut caeremonarius atque canonicus administravit, ac ita semet ubique hactenus gessit, ut ab omnibus, quantum ego observare poteram, amaretur.

12. Nullo horum innodatum haberi audivi aut expertus fui, ut potius doctrinae sanissimae, morum proborum, conversationis amoenae, virum exemplarem mihi constat.

13. In praerecensitis muniis ubi erat, ita semet gessit, ut desiderium sui reliquerit, vir perspicax ac iis qualitibus praeditus, ut dignus omnino sit, qui illi dioecesi et ejus clero praesit, illiusque sum de eo sensus, quod ex regimine ejus magnam dioecesis illa capiet utilitatem.

2. Marcus Franýul²⁹⁴⁷ (Franýul, Franýul) canonicus Modrusiensis et protonotarius apostolicus

²⁹⁴³ Bíró Márton veszprémi püspök: 55)

²⁹⁴⁴ Koller Ignác veszprémi püspök: 56)

²⁹⁴⁵ Szent Benedekről nevezett kaposfői prépostság.

²⁹⁴⁶ Javított szó.

²⁹⁴⁷ Az y felett hosszú kettős ékezettel.

[fol. 35v]

1. Ipsum nosco a quindecim annis. Non sum ejus cognatus, nec consanguineus, nec affinis, nec nimium familiaris, nec inimicus aut aemulus vel odiosus.

2. Natus est in civitate²⁹⁴⁸ Albaregalensi, quae tunc per exemptionem dioecesi Strigoniensi fuerat subjecta, prout ex baptismalibus eruitur.

3. Scio eum natum esse ex legitimo matrimonio atque ex catholicis et nobiles parentibus, prout constat ex iisdem baptismalibus.

4. Scio ipsum agere quadragesimum quartum annum; causa scientiae supra allegata.

5. Quod fuerit in sacris ordinibus constitutum, et quidem a pluribus annis constat ex testimonialibus episcoporum.

6. Cum fuerit in servitio apud episcopum tribus annis uti caeremoniarius, non potest quin in sacris functionibus et in exercitio ordinum susceptorum fuerit versatus, quod et confirmatur eo ipso, quod a quindecim annis fuerit canonicus capitularis; et haec scio tum ex fama, tum ex visu.

7. Scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse; et haec scio, cum fuerim saepius conversatus cum illo²⁹⁴⁹.

8. Quod ipse praeditus sit innocentia vitae bonisque moribus, et quod sit bonae conversationis et famae, scio tum ex conversatione, quam habui cum ipso, tum ex fama.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem; et causa scientiae est, quia publica regni servitia ecclesiasticis etiam communia subiit, nempe fuit praelatus tabulae regiae, inde tabulae septem[fol. 36r] /viralis assessor et cojudex, deinde Posonii in consilio locumtenentiali Hungarico consiliarius, in quibus officiis semper prudenter et laudabiliter se gessit.

10. Scio in sacrosanctae theologiae facultate Romae in collegio sancti Apollinaris doctoratum obtinuisse, ea qua propter suppono ipsi theologiae laudabiliter operam dedisse, et idcirco ipsum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit.

11. Cum ipse fuerit canonicus sacramenta fidelibus administravit, et conciones ad populum cum laude dixit, ac omne dedit doctrinae, prudentiae, integritatis et morum; prout constat ex publica fama.

12. Adeo contrarium est veritati quod ipse aliquod publicum scandalum dederit circa fidem, ut publicum potius sui zeli testimonium praebuerit, nam cum praeposituram habuerit sancti Benedicti, ubi meri acatholici habitant, ipse domum parochialem pro catholico paroco aedificavit, et parochum posuit et suis proventibus dotavit, ut ibi fides catholica alatur et crescat. Nec scio, nec audivi ipsum aliquo corporis aut animi vitio laborare, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad episcopalem dignitatem promoveatur.

13. Cum ex praecedentibus constat eum tanta prudentia, pietate et doctrina pollere, ideo etiam existimo ipsum idoneum esse ad obeunda munia dignitatis episcopalis, eumque dignum hac promotione, quam et ecclesiae proficuum censeo.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Ignatius Stocker²⁹⁵⁰ missionis SJ Albaregalensis superior et ejusdem loci parochus

Dat.: Albae Regalis, 13. Septembris 1754

Bapt.: Albae Regalis, in parochiali templo romano catholico, 5. Maii 1733

Par.: perillustris dominus Joannes Nagy, senator Albae Regalis et ejusdem nominis comitatus assessor et perillustra domina Juditha Korlat consors²⁹⁵¹

Patr.: perillustris dominus Michael Kolosváry, comitatus Albensis perceptor generalis et perillustra domina Elisabetha Battyari²⁹⁵²

Vid.: Viennae, 12. Martii 1777, Ladislaus Bisztriczey²⁹⁵³ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam cancellariam regiam Ungarico (*sic!*) aulicam secretarius ac una registrator

²⁹⁴⁸ A szövégen elfolyt a tinta, így nehezen olvasható.

²⁹⁴⁹ Nehezen olvasható szó.

²⁹⁵⁰ Stocker Ignác (Ignaz Stocker) székesfehérvári házfőnök, plébános (1743–1761). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1611–1612.

²⁹⁵¹ Nagy János székesfehérvári városi tanácsos és Fejér vármegyei ülnök, valamint Korláth Judit (a bényei előnevet használó nemesi ágból). Vö.: NAGY 6 (1860) 351–352, 8 (1861) 33.

²⁹⁵² Kolosváry Mihály, Fejér vármegye főadószedője és Battyari Erzsébet. Vö. NAGY 6 (1860) 312.

²⁹⁵³ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 42²⁹⁵⁴

De Confirmatione

T.: cop. vid.

Exp.: Ignatius Stocker²⁹⁵⁵ missionis SJ Albaregalensis superior et ejusdem loci parochus

Dat.: Albae Regalis, 13. Septembris 1754

Conf.: Sigismundus Berényi²⁹⁵⁶ de Karancz Berényi, 1. Augusti 1745

Patr.: generosus dominus Ignatius Potz²⁹⁵⁷ senator [*Albaregalensis*]

Vid.: Viennae, 12. Martii 1777, Ladislaus Bisztriczey²⁹⁵⁸ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam cancellariam regiam Ungarico [*sic!*] aulicam secretarius ac una registrator

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 43²⁹⁵⁹

De ordinibus minoribus

T.: cop. vid.

Exp.: Stephanus Lenth²⁹⁶⁰ vicarius generalis Weszprimiensis

Dat.: Weszprimii²⁹⁶¹, 9. Septembris 1754

Ord.: Michael Somma²⁹⁶² archiepiscopus Szegniensis [*sic!*], Tyrnaviae, 31. Januarii 1751

Not.: [...] Weszprimiensis alumnum primam tonsuram et quatuor minores ordines [...]

Vid.: Viennae, 12. Martii 1777, Ladislaus Bisztriczey²⁹⁶³ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam cancellariam regiam Ungarico [*sic!*] aulicam secretarius ac una registrator

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 44²⁹⁶⁴

De ordine Subdiaconatus

T.: cop. vid.

Exp.: Joannes Antonius cardinalis Gaudagni²⁹⁶⁵ vicarius generalis

Dat.: Romae, 10. Junii 1757

Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁹⁶⁶ patriarcha Constantipolitanus, vicegerens, in Lateranensi basilica, 4. Junii 1757

Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁹⁶⁷ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori²⁹⁶⁸ secretarius

Vid.: Viennae, 12. Martii 1777, Ladislaus Bisztriczey²⁹⁶⁹ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam C.r.H.a. secretarius ac una registrator

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 45²⁹⁷⁰

De ordine Diaconatus

T.: cop. vid.

²⁹⁵⁴ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543.

²⁹⁵⁵ Stocker Ignác székesfehérvári házfőnök, plébános. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1611–1612.

²⁹⁵⁶ Berényi Zsigmond pécsi püspök: 38)

²⁹⁵⁷ Potz Ignác székesfehérvári városi szenátor.

²⁹⁵⁸ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁹⁵⁹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543.

²⁹⁶⁰ Lenth (Lenti) István veszprémi kanonok (1742–1760). PFEIFFER, 153–154.

²⁹⁶¹ Veszprém.

²⁹⁶² Mihael Summa (Mikel Suma) szkopjei érsek (1728–1743; +1777).

²⁹⁶³ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁹⁶⁴ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543.

²⁹⁶⁵ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

²⁹⁶⁶ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

²⁹⁶⁷ Uő.

²⁹⁶⁸ Nehezen olvasható. Gaspere Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdittione*, 99.

²⁹⁶⁹ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁹⁷⁰ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543.

Exp.: Joannes Antonius cardinalis Gaudagni²⁹⁷¹ vicarius generalis
Dat.: Romae, 28. Septembris 1757
Ord.: Joannes Baptista Ciampe²⁹⁷² episcopus Philippopolitanus, in Lateranensi basilica, 24. Septembris 1757
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁹⁷³ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori²⁹⁷⁴ secretarius
Vid.: Viennae, 12. Martii 1777, Ladislaus Bisztriczey²⁹⁷⁵ S.c.r.a.M. consiliarius ad excelsam cancellariam regiam Ungarico [*sic!*] aulicam secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 46²⁹⁷⁶

De ordine Presbyteratus

T.: cop. vid.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Gaudagni²⁹⁷⁷ vicarius generalis
Dat.: Romae, 22. Decembris 1757
Ord.: Franciscus Matthei²⁹⁷⁸ archiepiscopus Corinthiensis, in Lateranensi basilica, 17. Decembris 1757²⁹⁷⁹
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis²⁹⁸⁰ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori²⁹⁸¹ secretarius
Vid.: Viennae, 12. Martii 1777, Ladislaus Bisztriczey²⁹⁸² S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam cancellariam regiam Ungarico [*sic!*] aulicam secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 47²⁹⁸³

De studiis

T.: cop. vid.
Exp.: Franciscus Maria Turconi²⁹⁸⁴ SJ, CGU rector
Dat.: Romae, 3. Aprilis 1758
Grad.: dr. theol.
Not.: [...] ab die 29. Octobris 1754 usque ad praestentem absque ulla interruptione et pernoctatione extra idem Collegium [...] atque in eo sacrae theologiae scolasticae, juris canonici et controversiarum studiis maxima cum diligentia [...] theologiae tractatibus in collegio Romano [...] summa omnium auditorum admiratione et plausu [...] laurea doctorali [...]
Vid.: Viennae, 12. Martii 1777, Ladislaus Bisztriczey²⁹⁸⁵ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam cancellariam regiam Ungarico [*sic!*] aulicam secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 48²⁹⁸⁶

De doctoratu

T.: cop. vid.
Exp.: Franciscus Maria Turconi²⁹⁸⁷ SJ, CGU rector

²⁹⁷¹ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

²⁹⁷² Giovanni Battista Giampè címzetes filippopoliszi püspök (1740–1764).

²⁹⁷³ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

²⁹⁷⁴ Nehezen olvasható. Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

²⁹⁷⁵ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁹⁷⁶ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543.

²⁹⁷⁷ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

²⁹⁷⁸ François Mattei korinthoszi püspök (1757–1758).

²⁹⁷⁹ Együtt szentelődtek Szily Jánossal. Szily János szombathelyi püspök: 70)

²⁹⁸⁰ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

²⁹⁸¹ Nehezen olvasható. Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

²⁹⁸² Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁹⁸³ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543.

²⁹⁸⁴ Francesco Turconi SJ, a CGU rektora (1749–1767). STEINHUBER 2 (1906) 151.

²⁹⁸⁵ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁹⁸⁶ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543.

²⁹⁸⁷ Francesco Turconi SJ, rektor (1749–1767). STEINHUBER 2 (1906) 151.

Dat.: Romae, 14. Martii 1758
Grad.: dr. theol., 14. Martii 1758
Not.: [...] in illustri almae Urbis Gregoriana universitate et speciatim in hoc laudabili Germanico et Hungarico collegio [...] sacerdos dioecesis Wesprimiensis [...] 14. Martii 1758 [...] Franciscus Maria Turconi; Placidus Gaudensi [=Gaudenzi]²⁹⁸⁸ eminentissimi et reverendissimi almae Urbis cardinalis vicarii notarius publicus
Vid.: Viennae, 12. Martii 1777, Ladislaus Bisztriczey²⁹⁸⁹ S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam cancellariam regiam Ungarico [sic!] aulicam secretarius ac una registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 49²⁹⁹⁰

Nominatio

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 17. Februarii 1777
Vid.: Viennae, 12. Martii 1777, Josephus Pavich²⁹⁹¹ antelatae excelsae C.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543

Praesentoriae

T.: orig.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 17. Februarii 1777
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 39²⁹⁹²

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 25. Februarii 1777
Test.: reverendi domini Joannes Paulus Profili et Anicetus Illomei sacerdotes²⁹⁹³
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 173, fol. 51–52

63. Nagy István

17) 1776 Nagy István esztergomi segédpüspök (*Themyscien.*, 1776–1804)

1. Andreas Szabo praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, protonotarius apostolicus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 164r]

1. Nosco ipsum ab anno 1754, dum in parochia Gierkiensi²⁹⁹⁴ curatorem ageret, unde locus originis meae non procul distat. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, sed neque inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio illum natum esse in libera regiae civitate Comaromiensi²⁹⁹⁵ dioecesis Strigoniensis; et hoc scio ex baptismalibus, quas produco.

3. Scio eum natum esse ex legitimo matrimonio, et quidem catholicis et nobilis conditionis parentibus, prout id ipsum attestantur producta baptismales.

²⁹⁸⁸ Placido Gaudenzi, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1740–1765). *Repertorio*, 108.

²⁹⁸⁹ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

²⁹⁹⁰ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543.

²⁹⁹¹ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

²⁹⁹² Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 543. Hitelesítette: Bécs, 1777. március 12., Pavich József magyar udvari kancelláriai expeditor.

²⁹⁹³ Giovanni Paolo Profili és Aniceto Illomei áldozópapok.

²⁹⁹⁴ Gyerk.

²⁹⁹⁵ Komárom.

4. Scio ipsum annum agere quinquagesimum primum, natus est enim juxta productas baptismales anno 1725, 28. Novembris.

5. Scio ipsum sacros minores ac majores ordines successive suscepisse ab anno 1746 usque ad annum 1748, uti attestantur hic productae testimoniales.

6. Scio eundem tum ex visu, tum etiam auditu in sacris functionibus et exercitio ordinum assidue versatum esse, hoc exposcente officio parochiali, quod cum summa superiorum approbatione annis septemdecim gessit.

7. Scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate constanter permansisse; et hoc scio tum ex conversatione frequenti cum ipso habita, tum ex aliorum fide digna relatione.

8. Scio eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, ac insuper semper fuisse bonae conversationis et optimae famae; et hoc scio ex causis supra assignatis.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem; et hoc scio, quia pluribus annis officium vicediaconi laudabiliter gessit ac etiam curam cleri, qua seminarii generalis rector aliquot annis diligentissime obivit.

10. Scio ipsum doctoratu in sacra theologia insignitum esse in universitate Tyrnaviensi, ubi cursum theologicum cum ingenti fructu et progressu [fol. 164v] quadriennio explevit, unde censeo ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut alios docere possit.

11. Scio eundem post finita anno 1750 studia, statim ad munus parochiale fuisse applicatum, quod in tribus distinctis parochiis per annos septemdecim laudabilissime administravit; anno dein 1767 factus ecclesiae metropolitanae canonicus diversa munia gessit, in quibus tam doctrinam, quam prudentiam et integritatem satis patefecit; quae omnia scio tanquam ejusdem in capitulo Strigoniensi concanonicus et collega.

12. Scio eum nullum scandalum publicum dedisse seu circa fidem, seu circa doctrinam et mores; scio item eundem nec aliquo corporis vitio aut animi, neque quopiam canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopalem dignitatem promoveri; et haec scio ex frequenti cum illo conversatione et communi aliorum de ipso sensu.

13. Existimo eum omnino esse idoneum ad obeunda munia episcopalis dignitatis, dignumque qua ad illam promoveatur, et censeo ipsius promotionem ecclesiae utilem et proficuum futuram; quia omnes qualitates ad munus episcopale sustinendum egregias habet.

14. Ex attestazione capituli Strigoniensis, quam produco, apparet ipsum eos redditus habere, qua ad dignitatem episcopalem sustinendam omnino sufficere possunt; idipsum et ego existimo, addens insuper hujusmodi redditus circiter ad mille et quingenta scuta Romana annue calculari posse.

2. Georgius Bernath (Bernáth) secretarius aulicae administrationis bonorum et agens Hungaricus [fol. 165r]

1. Reverendissimum dominum Stephanum Nagy novi cum adhuc parochum Dimindiensem²⁹⁹⁶ in dioecesi Strigoniensi egisset, ita demum cum in canonicum Strigoniensem promotum. Non sum ejus consanguineus, nec cognatus aut affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2., 3., 4. Scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio et ex catholicis, honestis et nobiles parentibus anno 1725, 28. Novembris in libera regiaque civitate Comaromiensi dioecesis Strigoniensis, et consequenter nunc agere annum quinquagesimum primum; quae omnia scio ex ejusdem litteris baptismalibus, quas legi.²⁹⁹⁷

5. In sacris ordinibus scio eum esse constitutum, et in presbyteratu jam ab anno 1748; causa scientiae testimoniales a me lectae.

6. Scio eum in sacris functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum ex eo, quod per tot annos summa cum populi aedificatione munus parochiale exercuerit, uti productae testimoniales asserunt et publica de eo optima fama loquitur.

7. Catholice hunc vixisse et in fidei puritate permansisse pro palam constat. [fol. 165v]

²⁹⁹⁶ Déménd.

²⁹⁹⁷ Vienna: 2., 3., 4. Ex baptismalibus patet ipse quo loco natus sit, et ex quibus parentibus ejusque aetatis sit ad illas testimoniales meressero.

8. Ex mea conversatione, et negotiis inter nos praehabitis in rebus capituli Strigoniensi expertus sum virum vitae innocentis, bonis moribus praeditum, exemplaris conversationis et famae laudabilem.

9. In operationibus suis vir est gravis, prudens, usum rerum et praxim in dioecesi magnam habens, qui in gravissimis tractatibus ex parte capituli Strigoniensis deputatum agere meruit cum laude reportata; quae scio ex mea experientia.

10. Praeter quam de gradu suo theologico supponam eum produxisse testimoniales, scio praeterea, quod ipse ab obitu episcopi Galgoczy²⁹⁹⁸ universitatis Tyrnaviensis directorem egerit et tantam scientiam possideat, ut alios docere possit.

11. Constat mihi, ut praemisi, quod fuerit parochus in Demind²⁹⁹⁹, inde canonicus factus, director universitatis Tyrnaviensis, modo praefectus Strigonii, vir dignus, ut promoveatur ad episcopatum, sive consideretur morum integritas, sive eruditio.

12. Nec scio, nec audivi eum publicum aliquod scandalum dedisse, sed potius laudabilem et exemplarem vitam duxisse, et nec unquam ab alia quo mihi relatum fuit, quod circa fidem, mores vel doctrinam quampiam notam subivisset; vel aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneretur, quominus ad episcopalem dignitatem provehi mereretur.

13. Dignum ac idoneum censeo ad obeunda munia episcopalis dignitatis, et promotionem ipsius ecclesiae utilem et proficuum futuram recognosco spectatis ejus eximiis qualitibus, quibus a Deo praeditus est; ita ut scientiae meae ratio ex sparsis superius motivus assignatur.

14. Scio ipsum canonicatus Strigoniensis praebenda gaudere, sollicitato[fol. 166r]ratus item et praefecturae Strigoniensis commodis; quae omnia ad qualem summam positive assurgant, hoc mihi non constat; mea opinione tamen decorem episcopalis dignitatis praetactis cum adminiculis sustinere par erit.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Petrus Matzer³⁰⁰⁰ parochialis administrator

Dat.: Comaromii³⁰⁰¹, 1. Novembris 1776

Bapt.: in ecclesia parochiali ad sanctum Andream apostolum Comaromii, 28. Novembris 1725 baptizatus, Fridericus Schendl³⁰⁰² SJ

Par.: nobiles Nicolaus Nagy et Anna Sopronyi³⁰⁰³

Patr.: Thomas Reinhardt et Elisabetha conjuges nobili³⁰⁰⁴

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 168³⁰⁰⁵

De Confirmatione et de ordinibus minoribus

T.: orig.

Exp.: Georgius Richvaldszky³⁰⁰⁶ vicarius generalis Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 18. Novembris 1776

Conf.: Franciscus Zichy episcopus Jaurinensis, 1744

²⁹⁹⁸ Galgóczy János választott püspök, esztergomi kanonok (1744–1776). Az uralkodó 1776-ban őt nevezte ki a Rozsnyói Egyházmegye első püspökének, azonban a prekonizáció előtt, 1776. április 6-án elhunyt. KOLLÁNYI, 354–355.

²⁹⁹⁹ Déménd.

³⁰⁰⁰ Matzer Péter (SJ), komáromi plébániai kormányzó (1775–1780), majd plébános (1780–1793). NÉMETHY, 137, 778.

³⁰⁰¹ Komárom (Komárno).

³⁰⁰² Schendl Frigyes SJ, Komáromban hitszónok, hittanár, tanulmányi prefektus és háztörténetíró. (1725–1726). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1454.

³⁰⁰³ Nagy Miklós és Sopronyi (Soproni) Anna.

³⁰⁰⁴ Reinhardt Tamás (Thomas Reinhardt) és Erzsébet (Elisabeth Reinhardt).

³⁰⁰⁵ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 539. Hitelesítette: Nagyszombat, 1776. november 18. Faba Mátyás esztergomi főkapitányi jegyző. Vö. KEMPELEN 4 (1912) 2.

³⁰⁰⁶ Richvaldszky György esztergomi segédpüspök: 18)

Ord.: Michael Ignatius Frivaisz³⁰⁰⁷ episcopus Germanopolitanus, vicarius generalis Strigoniensis: 11. Decembris 1746, prima tonsura et quatuor minores ordines; 10. Augusti 1748, subdiaconatus; 8. Septembris 1748, diaconatus.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 170³⁰⁰⁸

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Joannes Lukácsi³⁰⁰⁹ vicarius generalis Nitriensis
Dat.: Nitriae³⁰¹⁰, 15 Novembris 1776
Ord.: Emerius Eszterházy³⁰¹¹ episcopus Nitriensis, in ecclesia cathedrali Nitriensi sive basilica sancti Emerami episcopi et martyris, 29. Decembris 1748
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 172³⁰¹²

De doctoratu

T.: orig.
Exp.: Adamus Vizer³⁰¹³ decanus
Dat.: Tyrnaviae, 17. Novembris 1776
Grad.: dr. theol., 30. Augusti 1753
Not.: [...] sacrae theologiae baccalauerum, deinde licentiatum, denique doctorem [...]; rector magnificus Franciscus Borgia Kéri³⁰¹⁴, cancellarius amplissimus Gabriel Graff³⁰¹⁵ decanus ac promotor Joannes Baptista Prileszki³⁰¹⁶
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 173³⁰¹⁷

Nominatio ad praeposituram sancti Stephani de castro Strigoniensi

T.: cop. vid.
Exp.: Josephus e comitibus de Batthyány³⁰¹⁸ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Tyrnaviae, 22. Octobris 1776
Not.: [...] per promotionem ad praeposituram majorem illustrissimi ac reverendissimi Sigismundi e comitibus Keglevich³⁰¹⁹ de Buzin [...]; Gabriel Zerdahelyi de Eadem³⁰²⁰, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis et Suae Celsitudinis a latere canonicus
Vid.: Tyrnaviae, 18. Novembris 1776, Matthias Faba³⁰²¹ archicapituli Strigoniensis juratus notarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 174³⁰²²

³⁰⁰⁷ Frivaisz Ignác Mihály esztergomi segédpüspök: 14)

³⁰⁰⁸ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 539.

³⁰⁰⁹ Lukácsy (Lukácsi) János nyitrai kanonok (1753–1780). VAGNER, 321–322.

³⁰¹⁰ Nyitra.

³⁰¹¹ Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök: 26)

³⁰¹² Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 539. Hitelesítette: Nagyszombat, 1776. november 18.

Faba Mátyás esztergomi főkáptalani jegyző. Vö. KEMPELEN 4 (1912) 2.

³⁰¹³ Vizer Ádám János nagyszombati, budai, majd pozsonyi egyetemi tanár (1774–1788). MKL 15 (2010) 276–277.

³⁰¹⁴ Kéri B. Ferenc SJ, a nagyszombati egyetem rektora (1751–1755). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 711; Uő, *Cat. pers.*, 302, 579.

³⁰¹⁵ Graff Gábor (Gabriel Graff) SJ, a nagyszombati egyetem kancellárja. Kisebb megszakításokkal 1713–1755 között Nagyszombatban volt tanulmányai végzésére, illetve különböző feladatkörökben. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 447–448; SZILAS, *Graff, Gabriel*.

³⁰¹⁶ Prileszky János SJ, a nagyszombati egyetem hittudományi karának dékánja (1749–1755). SZILAS, *Prileszky János*.

³⁰¹⁷ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 539.

³⁰¹⁸ Batthyány József esztergomi érsek: 4)

³⁰¹⁹ Keglevich Zsigmond esztergomi kanonok (1760–1805). KOLLÁNYI, 372–373.

³⁰²⁰ Zerdahelyi Gábor besztercebányai püspök: 52)

³⁰²¹ Faba Mátyás esztergomi főkáptalani jegyző. Vö. KEMPELEN 4 (1912) 2.

³⁰²² Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 539. Hitelesítette: Nagyszombat, 1776. november 18. Faba Mátyás esztergomi főkáptalani jegyző. Vö. KEMPELEN 4 (1912) 2.

De vita et moribus

T.: orig.

Exp.: capitulum Strigoniense

Dat.: [Tyrnaviae], 17. Novembris 1776

Not.: Nos capitulum ecclesiae metropolitanae Strigoniensis damus pro memoria: quod e medio nostri exurgens reverendissimus dominus Stephanus Nagy praepositus sancti Stephani de castro Strigoniensi, abbas sancti Georgii militis et martyris de Csanád, et canonicus ecclesiae hujus sacrae Strigoniensis, frater et collega noster requisiverit nos debita cum instantia, ut cum per celsissimum ac reverendissimum dominum primatem, archiepiscopum nostrum pro suo in pontificalibus suffraganeo destinatus sit, fidedignas super qualitate suae subsistentiae testimoniales, ad processum in nuntiatura apostolica formandum requisitas, sibi elargiri vellemus. Quocirca sub fidedignitate nostra publica testamur eundem reverendissimum dominum partim ex praepositura sancti Stephani de castro Strigoniensi, partim ex canonicatu sacrae hujus ecclesiae Strigoniensis eos quotannis percipere redditus, ut dignitatem episcopalem pro ratione vivendi tempori locoque congrua omnino decore et convenienter sustinere possit.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 176³⁰²³

Instantia³⁰²⁴

T.: cop. vid.

Exp.: Josephus e comitibus de Batthyány³⁰²⁵ archiepiscopus Strigoniensis

Dat.: Posenii, 14.³⁰²⁶ Novembris 1776

Not.: Beatissime Pater!

Post devota pedum oscula. Suffraganeo meo Tyrnaviensi ad episcopatum Rosnaviensem³⁰²⁷ promotum, alterum vero expeditiore districtus mei Strigoniensis administratione (juxta Sanctitatis Vestrae cum aula Viennensi accordatum) poscente, penes clementissimum terrae principis annutum, in auxiliares meos episcopos suffraganeos e gremio metropolitanae capituli mei Strigoniensis delegi venerabiles viros Georgium Richvaldszky custodem et canonicum, abbatem sanctissimi Salvatoris de Kapornak, meum in spiritualibus vicarium et causarum auditorem generalem; item Stephanum Nagy aequae canonicum, sancti Stephani de castro Strigoniensi praepositum ac meum in districtu Strigoniensi vicarium et auditorem.

Itaque Sanctitati Vestrae demisse supplico, dignetur primum ad titulum episcopi Tenagriensis, alterum vero ad titulum episcopi Milevitani, his autem titulis nefors jam occupatis, ad alios consecrabilis titulos vacantes benigne nominare, eique necessarias pro suscipienda consecratione bullas elargiri. Pro hac gratia, una cum ipsis et cum grege mihi credito precabor Deum pro felici ac diuturno Sanctitatis Vestrae gubernio, denuoque sacris pedibus advolutus, maneo

Sanctitatis Vestrae humilissimus et devotissimus servus Josephus archiepiscopus Strigoniensis Concordat in fidem subscripsi. Gabriel Zerdahelyi de Eadem³⁰²⁸, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus et protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 178³⁰²⁹

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 22. novembris 1776

Test.: reverendus dominus Anicetus Illomei et reverendus dominus Antonius Levicki³⁰³⁰ sacerdotes³⁰³¹

³⁰²³ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 539.

³⁰²⁴ Richvaldszky Györgyével megegyezik. Vö. Richvaldszky György esztergomi segédpüspök: 18)

³⁰²⁵ Batthyány József esztergomi érsek: 4)

³⁰²⁶ A dátum javítva november (1)8.-ről, a város neve is javított, eredetileg valami más lehetett.

³⁰²⁷ Révay Antal rozsnyói püspök: 66)

³⁰²⁸ Zerdahelyi Gábor besztercebányai püspök: 52)

³⁰²⁹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 539. Hitelesítette: Zerdahelyi Gábor esztergomi kanonok, apostoli főjegyző. Zerdahelyi Gábor besztercebányai püspök: 52)

³⁰³⁰ Arch. Nunz. Vienna: Lewiczki.

³⁰³¹ Aniceto Illomei és Leviczki Antal áldozópapok.

64. Okolicsányi János

80) 1734 Okolicsányi János (nagy)váradi püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, 1734–1736)

1. Carolus Keve sacerdos et protonotarius apostolicus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 121, fol. 525r]

1. Nosco a septem annis reverendissimum dominum Joannem Okolicsany canonicum Strigoniensem occasione, qua Tyrnaviae studui in seminario sancti Adalberti, ubi cum illo saepe conversatus fui. Non sum illi consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris aut inimicus.

2. Natus est Teplae³⁰³² oppido dioecesis Strigoniensis, et hoc scio, quia vidi litteras testimoniales parochi, qui ipsum baptizavit.

3. Ex eadem causa, quam modo dixi, scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio atque ex honestis catholicisque parentibus.

4. Annum agit quinquagesimum nonum, tum ex propria ipsius confessione, tum etiam testante parocho, qui, ut supra, eundem solemniter baptizavit.

[fol. 525v]

5. Constitutus est in sacris ordinibus, ad quos promotus fuit in Urbe, dum ibidem in collegio Germanico studiis vacaret ante multos annos; et hoc mihi pariter constat ex patentibus eminentissimi cardinalis Carpinei³⁰³³ Urbis vicarii desuper expeditis, quas vidi.

6. Vidi ipsum exercentem functiones sacras tam publicas, quam privatas, saepiusque uti alumnus ipsi astiti; eademque de causa scio, ipsum esse devotum et frequentem in susceptione sacramentorum, utpote qui singulis diebus Missam celebrare solet, nisi legitime impediatur.

7. Canonicus est a multis annis, et tam ex iis, quae vidi, quam quod dum esset parochus contra haereticos fidem nostram zelose asseruerit, scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, ita ut de illo nulla unquam orta fuerit suspicionis umbra, quod in fide vacillaverit.

8. Ex iis, quae palam apparent, praeditus est innocentia vitae bonisque moribus; cumque cum ipso conversatus sim, scio, ipsum esse optima conversationis et famae; et hujus intuitu Sua caesarea Majestas nominavit ipsum anno circiter 1723³⁰³⁴ suum consiliarium, quod munus hodierna die adhuc retinet³⁰³⁵ et magna sui commendatione exercet.

9. Assessor est tabulae septemviralis in regno Hungariae, et uti modo dixi, etiam consiliarius Suae caesareae Majestatis, qui in publicis comitiis et re[fol. 526r]gni Dietis dum interfuit, dextere, prudenter et cum astantium approbatione suum dedit suffragium; quod cum ex fama sciam, dubitare non possum, ipsum esse virum gravem prudentemque ac multo usu rerum praestare.

10. Ex patentibus quidem mihi non constat, ipsum insignitum esse laurea doctorali in sacra theologia vel in jure canonico, mihi tamen constat, quod dum in universitate Tyrnaviensi theses sub ipsius auspiciis disputabantur, semper fuerit appellatus doctor theologiae; et praeterea audivi ab eminentissimo domino cardinale de Kollonitz³⁰³⁶, quod dum ipse illius coalumnus fuisset in collegio Germanico Urbis, secum promotus fuerit ad ad³⁰³⁷ gradum doctoratus in theologia; ex quo arguere licet, quod non exiguum fructum hauserit ex ex³⁰³⁸ suis laboribus scholasticis, ita ut merito diu possit pollere ea scientia, quae in episcopo requiritur ad docendum alios.

³⁰³² Tepla (ma Teplafő, amely Teplafőszékely része).

³⁰³³ Gaspare Carpegna bíboros (1670–1714), római általános helynök (bíboros vikárius, 1671-től). DBI 20 (1977) 589–591.

³⁰³⁴ Recte: 1713.

³⁰³⁵ Javított szó.

³⁰³⁶ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

³⁰³⁷ Szóismétlés.

³⁰³⁸ Szóismétlés.

11. Parochus fuit per multos annos in oppido Szeret,³⁰³⁹ subinde promotus fuit ad canonicatum collegiatae Poseniensis, inde assumptus ad canonicatum Strigoniensem, paulo post in eadem cathedrali ob praeclara sua merita electus fuit lector, praepositus sancti Stephani et tandem abbas Sanctissimi Salvatoris de Lekier,³⁰⁴⁰ in quibus muniis tam ex iis, quae audivi, quam ex illis, quae expertus sum, [fol. 526v] singularia dedit specimina prudentiae, integritatis et morum.

12. Nedum nullum unquam dedit scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, sed ita cultum ejusdem fidei promovere studuit, ut anno 1727 divenditis bonis suis patrimonialibus constituerit fundum pro alendis quinque missionariis, qui verbum Dei huc usque ita propagarunt, ut in hodiernam diem sedecim mille animas converterint ad fidem catholicam. Praeterea ut patres de Redemptione eo facilius ac expeditiori via opus Redemptionis exequi possent, aedificavit iisdem funditus, et dotavit ecclesiam in civitate Tyrnaviensi. Monasterium patrum Franciscanorum alluvionis periculo valde expositum magnis sumptibus ita vallavit, ut nunc securum consistat. Ad praesens etiam in abbatia sua de Lekier³⁰⁴¹ ad majus catholicorum ibidem et in vicina commorantiam commodum aedificat proprio aere ecclesiano. Ante aliquot menses in honorem Beatae Virginis Mariae erogavit patribus ordinis sancti Pauli primi eremitaee summam florenorum septingentorum. Et liat non sit integra valetudine, nullo tamen, quod sciam, corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento tenetur, quominus promoveri [fol. 527r] possit ad episcopatum. Haec omnia, quae exposui, scio, illa partim vidi, et partim ex litteris authenticis recognovi.

13. Cum hucusque ut privatus tanta praestiterit, judico illum summe idoneum ad regendam ecclesiam Varadinensem ac dignum, qui ad illam promoveatur, nec non illius promotionem eidem ecclesiae utilem, proficuum et salubrem esse futuram.

2. Josephus Koller, Sacrae caesareae Majestatis consiliarius et pro regno Hungariae referendarius [fol. 527v]

1. Nosco ab annis viginti quinque reverendissimum dominum Joannem Okolicsany nominatum episcopum Varadinensem, dum adhuc esset canonicus Poseniensis, in qua civitate ego tunc temporis morabar. Nulla mihi cum ipso consanguinitatis, affinitatis, cognationis aut nimiae familiaritatis conjunctio, nec odium vel inimicitia.

2. Natus est in dioecesi Strigoniensi, idque ex eo arguo, quia ipsius familia domicilium habet in comitatu Arbensi³⁰⁴² ejusdem dioecesis; in quo autem praecito loco vel civitate sit natus, mihi non constat.

3. De fama publica scio, ipsum natum esse ex legitimo matrimonio ac parentibus honestis et catholicis; atque hoc deduco ex eo, quod ipsius parens fuerit officialis Suae Majestatis, ad quod munus non admittuntur nisi catholicam fidem profitentes.

4. Meo judicio et considerato tempore, a quo ipsum noscere coepi, censeo eundem agere annum quinquagesimum septimum circiter, ita ut annum trigesimum omnino expleverit.

5. Vidi ipsum saepius celebrantem ac pontificalia exercentem, unde certum mihi est, quod sit constitutus in sacris ordinibus a toto tempore, quo ipsum nosco.

[fol. 528r]

6. Cum pontificalia, uti modo dixi, saepe exercuerit, non dubito, quin versatus sit in exercitio ordinum susceptorum et in functionibus ecclesiasticis, est praeterea frequens in susceptione sacramentorum et devotus, utpote qui semper celebrare solet, nisi sit legitime impeditus.

7. Nunquam audivi, ipsum praebuisse ullum fundamentum suspicandi aut dubitandi, quominus catholice vixerit et in fidei puritate permanserit; imo ex ipsius vivendi ratione assevere possum, quod semper fuerit zelosus fidei cultor.

8. Tam ex conversationibus cum ipso habitis, quam etiam ex publica fama adverti ipsum esse virum summae integritatis, illibatorum morum ac optimae conversationis; et praeterea toto tempore, quo eam a secretis eminentissimo olim cardinali de Saxonia,³⁰⁴³ nunquam audivi aliquid delatu fuisse, quo bonam ipsius famam diminueret.

³⁰³⁹ Szered.

³⁰⁴⁰ Lekér.

³⁰⁴¹ Lekér.

³⁰⁴² Recte: Arvensi. Árva vármegye.

³⁰⁴³ Keresztély Ágost bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1707–1725).

9. Exercuit multis annis onerosissimum lectoris officium in capitulo Strigoniensi, vi cuius expedire debeat omnia negotia capituli; est etiam a quatuordecim annis assessor partim tabulae regiae, et partim septemviralis seu supremi tribunalis in Hungaria, quae munia cum semper summa cum laude obierit, scio, quod sit vir gravis, prudens usque rerum praestans.

[fol. 528v]

10. Positive non scio, ipsum insignitum esse laurea doctorali, audivi tamen, quod promotus fuerit ad doctoratum in sacra theologia, dum Romae in collegio Germanico moraretur, et idcirco iudico ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit etiam docere alios.

11. Audivi fuisse parochum, et scio fuisse assessorem consistorii metropolitani, et hoc munus exercuit meo tempore cum magna laude prudentiae et iustitiae.

12. Nunquam audivi, quod publicum aliquod scandalum dederit circa fidem, mores aut doctrinam, imo positive scio, quod sit vir exemplaris, testimonium de ipso perhibente publica fama; nec mihi constat, quod aliquo corporis aut animi vitio laboret, canonicoque impedimento teneatur, quominus promoveri possit ad regendam ecclesiam cathedralem.

13. Ex notitia, quam de illo habeo, non possum non positivum iudicium formare, quod sit maxime idoneus et dignus, qui ad ecclesiam episcopalem Varadinensem promoveatur, illiusque promotionem eidem ecclesiae utilem futuram esse et proficuum, praecipue cum magna feratur charitate erga proximum et ecclesiam, pro cuius dilatatione multa [fol. 529r] bona opera ipsum praestitisse notorium est.

3. Oratius Turi nobilis, eminentissimi domini cardinalis de Kollonitz camerae magister

[fol. 529r]

1. Novi ab annis triginta septem reverendissimum dominum Joannem Okolicsany nominatum episcopum Varadinensem occasione, qua ipsum vidi Romae in collegio Germanico, et subinde saepius cum ipso conversatus fui. Non sum illius consanguineus, affinis, cognatus, nimium familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Nunquam indagavi locum nativitatis ipsius, scio tamen, quod sit in regno Hungariae, ex eo quod fuerit in collegio Germanico Urbis pro natione Hungarica.

[fol. 529v]

3. Licet mihi non constat de legitimitate ipsius natalium, iudico tamen natum esse ex parentibus matrimonii sacramento conjunctis; quia alioquin ad canonicatum Strigoniensem assumptus non fuisset, si huiusmodi vitio laborasset, quod etiam militat pro honestate et fide eorumdem parentum.

4. Tam ex tempore, quo ipsum novi, quam ex propria ipsius reverendissimi domini promovendi confessione scio, quod agat annum quinquagesimum nonum.

5. Ante triginta tres annos erat jam parochus, ex quo non dubito, quod a longo tempore constitutus sit in sacris ordinibus et, ni fallor, eosdem suscepit in Urbe Roma, dum inibi collegii Germanici erat alumnus.

6. Cum fuerit parochus, et actu sit canonicus metropolitanae ecclesiae Strigoniensis ac abbas infulatus, pro certo habeo, quod sit versatus in functionibus ecclesiasticis et in ordinum susceptorum exercitio; prout etiam quod sit frequens in susceptione sacramentorum et pius in Deum ac sanctos.

7. Ex eo, quod nihil unquam de ipsius fide auditum vel dubitatum fuerit, censeo eundem semper catholice vixisse ac in fidei puritate permansisse; imo si bonus catholicus non fuis[fol. 530r]set, capitulum Strigoniense ipsum non tolerasset, nec Sua Majestas consiliarium suum declarasset.

8. Ex auditu et ex praxi, quam ipse habuit cum eminentissimo domino cardinale de Kollonitz³⁰⁴⁴, cuius ego familiaris sum, percepi et expertus sum, eandem praeditum esse innocentia vitae ac bonis moribus, virumque esse optima conversationis et famae.

9. Adscriptus est ut assessor tabulae septemviralis regni Hungariae, ad quod munus eum non admittantur a Sua Majestate nisi probati et experti viri, credere debeo, quod sit vir gravis, prudens et usu rerum praestans.

10. Quod aliquem gradum sive in iure canonico, sive in sacra theologia obtinuerit, positive nescio, memini tamen, quod in collegio Germanico publicas theses defenderit, et magnum fructum ex studiis suis suis reportaverit, propterea censeo, quod ea doctrina possit pollere, quae in episcopo requiritur ad docendum ac instruendum alios.

³⁰⁴⁴ Uő.

11. Parochum egit, ut supra innui, aliquot annis; nec non canonicatum Strigoniensem ex post obtinuit, et utrumque hoc munus laudabiliter sustinuit cum tanta sui commendatione, ut omnes illius ad episcopatum promotionem nedum summopere approbent, sed nimis sero sequutam³⁰⁴⁵ esse doleant.
[fol. 530v]

12. Nunquam auditum fuit de eo, quod aliis offendiculo fuerit seu fide, seu moribus aut doctrina: nec quod sciam aliquo animi aut corporis vitio, aliove impedimento tenetur, quominus ad regendam³⁰⁴⁶ ecclesiam cathedralem valeat promoveri.

13. Ex his omnibus, quae deposui ac ex eo, quod propriis magnis sumptibus pias aliquas fundationes fecerit, censeo illum nedum dignissimum, qui promoveatur ad ecclesiam Varadinensem, sed etiam ipsius promotionem eidem ecclesiae utilissimam esse futuram.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Martinus Hnatovicz³⁰⁴⁷ ecclesiarum Teplensis et sancti Michaelis parochus

Dat.: Teplae³⁰⁴⁸, 2. Junii 1700

Bapt.: [Ibidem], 26. Februarii 1675 natus et 27. Februarii 1675 baptizatus

Patr: generosus dominus Gabriel Thuransky et consors sua Sophia³⁰⁴⁹

Not.: [...] Patrini fuere generosus dominus Gabriel Thuransky (pro fide Romano-catholica martyrium passus) cum consorte sua Sophia. [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 400

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Gaspar cardinalis Carpineus³⁰⁵⁰ episcopus Sabinensis, vicarius generalis

Dat.: Romae, 11. Septembris 1700

Ord.: Dominicus Bellisarius de Bellis³⁰⁵¹ episcopus Melphictensis, suffraganeus et vicesgerens, in ecclesia interiori patrum congregationis Missionis; 8. Novembris 1699 subdiaconatus et 20. Maii 1700 diaconatus et 22. Augusti 1700 presbyteratus in capella suae habitationis

Not.: Dominicus Bellisarius³⁰⁵² episcopus Melphictensis, vicesgerens; Alexander Bonaventura³⁰⁵³ secretarius

Praesentoriae

T.: orig.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Viennae, 13. Octobris 1734

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 400

Notificatio

T.: cop.

Exp.: Roma, 7. Agosto 1734

Dat.: Giuseppe cardinale Firrao³⁰⁵⁴

Not.: da rimettersi nel processo di mg. Okolicsany a Vesc.o di Gr[an]. Varadino 1734

³⁰⁴⁵ Recte: secutam.

³⁰⁴⁶ Javított szó: pregendam-ról.

³⁰⁴⁷ Hnázovics (Hnatovics) Márton, Tepla és Liptószentmihály plébánosa (1687–1720). NÉMETHY, 373, 419, 624.

³⁰⁴⁸ Tepla (ma Teplafő, szlovákul Teplá, amely Teplafőszékely, Podhorie része).

³⁰⁴⁹ Thuránszky Gábor és házastársa, Zsófia. Vö. NAGY 11 (1865) 185.

³⁰⁵⁰ Gaspare Carpegna bíboros (1670–1714), római általános helynök (bíboros vikárius, 1671-től). DBI 20 (1977) 589–591.

³⁰⁵¹ Domenico Belisario de Bellis, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1698–1701). DEL RE, 63.

³⁰⁵² Uő.

³⁰⁵³ Alessandro Bonaventura, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1689–1700), később címzetes érsek (1711–1721), illetve pápai alamizsnás. Vö. *Della giurisdizione*, 98.

³⁰⁵⁴ Giuseppe Firrao bíboros (1731–1744), államtitkár (1733–1740).

[...] l'annua somma di fiorini 17m[ila], dedotti i pesi, e gli obblighi perpetui, ai quali fosse soggetta la mensa vescovile, di modo che restino netti per il Prelato li detti 17m[ila] fiorini, e che tutto il rimanente delle rendite sia dall' istesso vescovo somministrato per l'erezione delle nuove parochie in quel Regno, con dichiararsi però, che questo sovvenimento abbia de durare [%] per lo spazio di dieci anni, riservandosi all'arbitrio della Santa Sede il prorogarlo ad altro termine [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 400

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 22. Octobris 1734

Test.: dominus Josephus Raffinus et dominus Andreas Miller³⁰⁵⁵

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 400

65. Országh András

41) 1776 Országh András pécsi segédpüspök (*Mynden.*, 1776–1788)

1. Josephus Pavich (Pavics), excelsae cancellariae regiae Hungaricae aulicae consilii et simul exhibitorum protocollista

[AAV Arch. *Concist.*, *Processus Consist.*, 171, fol. 204r]

1. Nosco omnino in persona illustrissimum ac reverendissimum dominum Andream Országh (quem excellentissimus, illustrissimus ac reverendissimus dominus episcopus Quinqueecclesiensis Georgius Klimo³⁰⁵⁶ in suffraganeum suum episcopum elegit) jam a 24 annis, cujus neque consanguineus, nec cognatus, nec aemulus, nec affinis, nec nimium familiaris, nec inimicus, nec oidosus sum.

2. Ex fide digna relatione et litteris baptismalibus, quas produco, scio illum natum et baptizatum esse die 16. Novembris 1726 in loco Ersek-Ujvar³⁰⁵⁷ archidioecesi Strigoniensi adjacente.

3. Ex praedicta causa scio ipsum ex legitimo matrimonio atque nobiles, honestis et Romano-catholicis parentibus natum esse.

4. Uti ex litteris baptismalibus apparet, agit annum quinquagesimum, cum anno 1726, die 16. Novembris natus sit.

5. Ex litteris ordinum susceptorum clare patet eum inclusive ad presbyteratum evectum esse, nam anno 1743, die 13. Martii in quatuor temporibus primam tonsuram et quatuor minores ordines ab illustrissimo et reverendissimo domino Michaelae Frivaiz³⁰⁵⁸ episcopo Bodryensi³⁰⁵⁹ suscepit, deinde anno 1749, [fol. 204v] die 7. Septembris ad sacrum Subdiaconatus ordinem per illustrissimum dominum Ladislaum Szőreny³⁰⁶⁰ episcopum Sirmiensem, denique anno 1749, die 23. Novembris ad Diaconatus, anno porro 1750, die 18. Januarii ad Presbyteratus sacros ordines per illustrissimum dominum episcopum Scopiensem³⁰⁶¹ intervenientibus in quantum necessariae erant dispensationibus et adhibitis juxta ritum Sanctae Romanae Ecclesiae solemnitatibus ad titulum archidioecesis Strigoniensis promotum esse eruitur.

6. Scio illum publica fama et propria experientia in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum esse, quia haec peragentem vidi.

³⁰⁵⁵ Giuseppe Raffini és Andreas Miller.

³⁰⁵⁶ Klimo György pécsi püspök: 39)

³⁰⁵⁷ Érsekújvár.

³⁰⁵⁸ A vezetéknev utolsó betűje nehezen olvasható. Recte: Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök: 13)

³⁰⁵⁹ Recte: Botryensi.

³⁰⁶⁰ Szőrényi László szerémi püspök: 113)

³⁰⁶¹ Gjon Nikollë Kazazi szkopjei érsek (1743–1752).

7. Ex praedicta causa scio eundem vere catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, et actu pro hac zelare.

8. Testor itidem praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, bonae itidem conversationis et famae esse, quod mihi ex testimonio complurium fide dignorum virorum et etiam propria experientia constat.

9. Scio eum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem, nam non solum apud episcopum Quinqueecclesiensem per decursum aliquot annorum caeremoniarium, et deinde in canonicum promotus seminarii clericorum Quinqueecclesiensis praefectum, tandem vero in absentia etiam dioecesis episcopi generalem per dioecesim in spiritualibus vicarium et causarum auditorem egit, sed eandem dignitatem actu singulari laude sustinet.

[fol. 205v]

10. Scio eum gradum quidem theologicum non suscepisse, interim pro more in seminario recepto, terminato cursu, universam defendere debuisse, consequenter quod doctrinam et dotes in episcopo requisitas possideat ipsae dignitates ecclesiasticae quibus hactenus praeerat et actu praeest sufficienter probant.

11. His quidem parochus nunquam fuit, sed praefectum seminarii junioris cleri per decursum circiter 12 annorum agendo, alumnos pro obeundo parochorum munere educavit et in virtutibus parochi dignis eosdem instruxit, ac quoad doctrinam, prudentiam, integritatem item et mores, ita se gessit, ut dioecesis Quinqueecclesiensis clerus communibus cum episcopo nutibus in optimo et plane exemplari ordine consistat, quod non solum mihi, sed omnibus qui ipsum noscunt quam optime notum est.

12. Quamvis cum eodem annis pluribus in eadem civitate vixerim et saepissime cum eodem conversatus sim, nullum tamen ab eo aut scandalum circa fidem, mores et doctrinam datum esse, aut aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus ad dignitatem episcopalem promoveri possit vel adverti, vel audivi.

13. Eum omnino idoneum existimo ad obeunda munia episcopalis dignitatis et dignum ut ad illam promoveatur; ipsius autem ad hanc dignitatem promotio ex eo ecclesia utilis et proficua erit, quia excellentissimus ordinarius ob senectutem et alias corporis circumstantias multum aegrotat, hic autem illum quoad obligationes seniculo incumbentes, majori cum decore et dioecesanorum [fol. 205v] utilitate episcopalem jurisdictionem exercendo prodesse poterit.

14. Scio ex eo, quia multum inter canonicos Quinqueecclesiensis capituli versatus sum, eundem episcopalis dignitatis candidatum, unum pagum qua cantorem capituli, item beneficium vicariatus adhaerentem, tandem exiguum beneficium praepositurale sancti Joannis Baptistae nempe de castro Quinqueecclesiensi possidere, quorum beneficiorum ecclesiasticorum proventus et redditus in vino et frumento ac aliis terrae fructibus consistunt, qui si distrahantur facile ad tria millia florenorum aestimari poterunt, una cum canonicali portione.

2. Josephus Pravdich presbyter dioecesis Quinqueecclesiensis, sacrosanctae theologiae auditor
[fol. 206r]

1. Nosco in persona illustrissimum ac reverendissimum dominum Andream Ország neo nominatum suffraganeum episcopum in partibus jam a decem annis, cujus nec sum consanguineus, nec cognatus, nec aemulus, nec affinis, nec nimium cum ipso familiaris, nec inimicus, nec odiosus.

2. Ex fide digna relatione et litteris baptismalibus, quas produco, scio illum natum et baptizatum die 16. Novembris 1726 in loco Ersek-Ujvarini³⁰⁶² dioecesis Strigoniensis.

3. Ex praefatis causis scio ipsum ex legitimo matrimonio atque nobilem, honestis et Romano-catholicis parentibus natum esse.

4. Agit annum quinquagesimum, nam vigore baptismalium litterarum natus est, et baptizatus die 16. Novembris anno 1726.

5. Patet etiam ex litteris ordinum susceptorum eum inclusive ad³⁰⁶³ presbyteratum constitutum, nam anno 1743, die 13. Martii in quatuor temporibus primam tonsuram et quatuor minores ordines ab illustrissimo et reverendissimo domino Michaeli Frivaik³⁰⁶⁴ episcopo Bodryensi³⁰⁶⁵ suscepit; deinde

³⁰⁶² Érsekújvár.

³⁰⁶³ Elmosódott szó.

³⁰⁶⁴ A vezetőknév utolsó betűje nehezen olvasható. Recte: Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök: 13)

³⁰⁶⁵ Recte: Botryensi.

anno 1749, die 7. Septembris ad sacrum Subdiaconatus ordinem per illustrissimum dominum Ladislaum Szörinyi³⁰⁶⁶ episcopum Sirmiensem; denique anno 1749, die 23. Novembris ad Diaconatus; anno porro 1750, die 18. Januarii ad Presbyteratus sacros ordines per illustrissimum dominum episcopum Scopiensem³⁰⁶⁷ intervenientibus in quantum necessariae erant dispensationibus et adhibitis juxta ritum Sanctae Romanae Ecclesiae solemnitatibus servata forma sacrosancti concilii Tridentini ad titulum archidioecesis Strigoniensis promotum esse constat.

[fol. 206v]

6. Scio illum in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, nam aliquoties haec peragentem vidi.

7. Scio tam ex experientia, quam communi testimonio eundem vere catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Testor itidem eundem praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, bonae itidem conversationis et famae esse, quod mihi ex testimonio complurimum fide dignorum virorum et etiam propria experientia constat.

9. Scio eum esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem, quoniam plures per annos apud excellentissimum episcopum Quinqueecclesiensem munus a latere caeremoniarum gesserit; in episcopali seminario clericorum cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis praefectum multis annis egerit ac tandem ab aliquot annis praefatae dioecesis vicarii generalis dignitatem cum singulari laude sustinuerit ac modo sustineat.³⁰⁶⁸

10. Insignitum eum fuisse gradu theologico ignoro, non ignoro tamen in nostris seminariis moris esse, terminato cursu theologico universam defendere; quod vero concernit doctrinam dotesque in episcopo requisitas sufficientia dedit indicia mox praedicta officia subeundo.

11. Parochus quidem non fuit, verum praefectum per decursum multorum annorum agens, alumnos pro obeundo parochorum munere educavit et in omnibus instruxit, ac quoad doctrinam, prudentiam, integritatem, item et mores ita se gessit, ut dioecesis Quinqueecclesiensis clerum communibus cum episcopo [fol. 207r] nutibus, ad meliorem et rectum ordinem perducendo ad altiora, ut ante dixi, promoveri meruerit, quod omnibus notum est, qui ipsum noscunt.

12. Quamvis eum multis annis noscam, nullum tamen ab eo scandalum circa fidem, mores et doctrinam datum esse, aut aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, nec audivi et minus adverti unquam, quominus ad suffraganeum episcopatum in partibus promoveri possit.

13. Eum omnino dignum, ac idoneum esse regendam ecclesiam propter eos probas virtutes, doctrinam, atque merita praenominata existimo.

14. Scio ipsum proventus possidere ad sustinendum episcopalis dignitatis decorem sat sufficientes: quoniam cantoratus dignitatis beneficium recenter ab excellentissimo Quinqueecclesiensi episcopo acceperit, ac tot annorum canonicus proventus sufficientes quolibet anno percipiat, qui se ad ter mille Rhenanos florenos extendunt.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Martinus Predmerszki³⁰⁶⁹ parochus Érsek-Ujvariensis

Dat.: Ersek-Ujvarini³⁰⁷⁰, 19. Januarii 1776

Bapt.: [Ibidem], 16. Novembris 1726, Alexander Kudlik³⁰⁷¹ parochus Ersek-Ujvariensis

Nom.: Andreas

Par.: Georgius Ország et Maria Kottya³⁰⁷²

Patr.: Paulus Fabri et Barbara Fabriné nata Bosnyák³⁰⁷³

³⁰⁶⁶ Szörényi László szerémi püspök: 113)

³⁰⁶⁷ Gjon Nikollë Kazazi szkopjei érsek.

³⁰⁶⁸ Javított szó.

³⁰⁶⁹ Predmerszky Márton érsekújvári plébános (1764–1781). NÉMETHY, 84.

³⁰⁷⁰ Érsekújvár (Nové Zámky).

³⁰⁷¹ Kudlik Sándor érsekújvári plébános (1710–1733). NÉMETHY, 83.

³⁰⁷² Ország György és Kottya Mária.

³⁰⁷³ Fábry Pál és Bosnyák Borbála. NAGY 4 (1858) 109.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 534³⁰⁷⁴

De Confirmatione et ordinibus

T.: orig.

Exp.: Joannes Galgóczy³⁰⁷⁵ electus episcopus Traguriensis, praepositus major, vicarius generalis capitularis

Dat.: Tyrnaviae, 13. Januarii 1776

Conf.: Franciscus Zichy³⁰⁷⁶ 1742

Ord.: prima tonsura et quatuor minores ordines: Michael Frivaisz³⁰⁷⁷ episcopus Botryensis, 13. Martii 1743; subdiaconatus: Ladislaus Szörényi³⁰⁷⁸ episcopus Sirmiensis 7. Septembris 1749; diaconatus: [Joannes Baptista Nicolovich Casasi]³⁰⁷⁹ archiepiscopus Scopiensis, 23. Novembris 1749. november 23.; presbyteratus: [Idem], archiepiscopus Scopiensis, 18. Januarii 1750

Nota: David Zsolnai³⁰⁸⁰ cancellarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 534³⁰⁸¹

De vita et moribus

T.: orig.

Exp.: Capitulum Quinqueecclesiense

Dat.: Quinque Ecclesiis, 8. Februarii 1776

Nota: [fol. 217r]

Nos capitulum cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod excellentissimus, illustrissimus ac reverendissimus dominus Georgius Klimo³⁰⁸², episcopus et praelatus noster gratiosissimus, inclitorum comitatum de Baranya, Tolna et Valpó³⁰⁸³ perpetuus ac supremus comes, nec non utriusque Sacratissimae caesareae et regio-apostolicae Maiestatis actualis intimus status consiliarius etc. etc. Nos requisiverit, quatenus super eo: an videlicet, reverendissimus dominus Andreas Ország, praedicti capituli cathedralis ecclesiae istius cantor et praepositus sancti Joannis Baptistae de castro Quinqueecclesiensi, nec non per dioecesim nominis eiusdem in spiritualibus vicarius et causarum auditor generalis, socius alias frater et concanonikus noster, fixos singulo anno ter mille Rhenesium florenorum proventus percipiat? Litteras nostras testimoniales, eidem excellentissimo domino episcopo et praelato nostro extradare vellemus; Nos proinde ejusmodi gratioso postulato deferentes, iuxta positivam notitiam nostram recognoscimus omnino et attestamus: antelatum reverendissimum dominum Andream Ország ex capituli istius cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis cantoratu et canonicatu, nec non praepositura sancti Joannis Baptistae de castro Quinqueecclesiensi termille, et quod excedit, Rhenesium florenorum proventus singulo anno fixos reapsa percipere; harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum ex capitulo nostro, die Octava mensis Februarii anno

³⁰⁷⁴ Cop. Vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 213–214. Hitelesítette: Mittelpacher Dániel (Antal) apostoli főjegyző, pécsi penitenciárius kanonok, Pécs, 1776. február 2. Vö. FEDELES, 520.

³⁰⁷⁵ Galgóczy János választott püspök, esztergomi kanonok (1744–1776). Az uralkodó 1776-ban őt nevezte ki a Rozsnyói Egyházmegye első püspökének, azonban a prekonizáció előtt, 1776. április 6-án elhunyt. KOLLÁNYI, 354–355.

³⁰⁷⁶ Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök: 13)

³⁰⁷⁷ Frivaisz Mihály, később 1744-től volt püspök és esztergomi segédpüspök *Germanopolitan.* címmel, így nem ő, hanem elődje, Zichy Ferenc szentelte, aki valóban a *Botryren.* címen volt: Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök: 13); Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök: 14)

³⁰⁷⁸ Szörényi László szerémi püspök: 113)

³⁰⁷⁹ Gjon Nikollë Kazazi szkopjei érsek.

³⁰⁸⁰ Zsolnai Dávid, a nagyszombati érseki helynökség irodaigazgatója. Később veszprémi kanonok (1777–1810), majd nagyprépost (1801-től), címzetes tinnini püspök (1806-tól). PFEIFFER, 223–225.

³⁰⁸¹ Cop. Vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 215–216. Hitelesítette: Pécs, 1776. február 2., Mittelpacher Dániel (Antal) apostoli főjegyző, pécsi penitenciárius kanonok. Vö. FEDELES, 520.

³⁰⁸² Klimó György pécsi püspök: 39)

³⁰⁸³ Baranya, Tolna és Valpó vármegyék.

Domini millesimo septingentesimo septuagesimo sexto. Emerico Christvics³⁰⁸⁴ praeposito majore et electo episcopo Scutariensi, Josepho Vittmann³⁰⁸⁵ lectore, eodem Andrea Ország cantore et praeposito sancti Joannis Baptistae de castro Quinqueecclesiensi, Josepho Petheő³⁰⁸⁶ custode, Georgio Nunkovics³⁰⁸⁷, Francisco Szányi³⁰⁸⁸, Daniele Mittelpacher³⁰⁸⁹ et Josepho Koller³⁰⁹⁰ canonicis in praedicta ecclesia Deo iugiter famulantibus et devote psallentibus.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 217–218³⁰⁹¹

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 9. Januarii 1776

Test.: reverendus dominus Leonardus Ciani, et dominus Georgius Nagel³⁰⁹²

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 219–220

Litterae ad protectorem

T. cop. vid.

Exp.: György Klimo³⁰⁹³ episcopus Quinqueecclesiensis

Dat.: Quinque Ecclesiis, 22. Januarii 1776

Nota: [fol. 211r]

Eminentissime,

Cum vires corporis mei aetate ac morbis praesertim vero novissimo, quo mense praeterito percussus sum accidente hemiplectico ita attritas imminutasque sentiam ut functiones pontificales, quas continuo annorum viginti quatuor episcopatus mei spatio libentissime ipsemet exequabar, saltem difficiliores abs me peragi imposterum posse merito diffidam de adjutore aliquo suffraganeo videlicet episcopo de gratia Sanctae et Apostolicae Sedis mihi impetrando coepi cogitare, de persona ad id muneris idonea, non multum habebam, quod deliberem, occurrit enim illico mentis meae obtutui Andreas Orszag praepositus sancti Joannis Baptistae de castro Quinqueecclesiensi, cathedralis ecclesiae meae cantor et canonicus, meusque in spiritualibus per dioecesim vicarius et causarum auditor generalis. Hic propter praeclara sua de me et ecclesia mea merita, jam inde ab initio episcopalis mei officii mihi probata morum probitatem, modestiam, gravitatem, prudentiam, dexteritatem, rituum ecclesiasticorum peritiam dignissimus esse visus est, qui sacram auxiliaris pontificatus dignitatem mereatur adire et maxima cum mea, tum ecclesiae meae utilitate possit sustinere. Qui cum augustissimae et clementissimae dominae nostrae Romanorum Imperatrici, reginae apostolicae oratus sit, et ad hunc effectum consensum etiam ejusdem jam obtinuerit. Eminentiam Vestram profunda cum humilitate et enixe oro uti sanctissimo domino nostro pro titulo alicujus ecclesiae in partibus infidelium eundem proponere et provisionem hujusmodi una cum dispensatione et facultate consecrationem a quo cumque episcopo gratiam et communionem Apostolicae Sedis habente, assistentibus³⁰⁹⁴ eidem propter nimiam duos praeterea episcopos advocandi difficultatem, duobus abbatibus regularibus mithrae jure gaudentibus suscipiendi pro demonstrata semper erga me benignitate sua exoperari dignetur. Pro quo beneficio longaevam incolumitatem sanctitati suae et Eminen[fol. 211v]tiae Vestrae a Deo Optimo Maximo cunctis reliquis vitae meae diebus exoraturus, cum sacrae purpurae reverenti osculo omnique submissione persisto

Eminentiae Vestrae

³⁰⁸⁴ Christovich Imre csanádi püspök :100)

³⁰⁸⁵ Wittmann József Joachim pécsi kanonok (1767–1776). FEDELES, 522.

³⁰⁸⁶ Petheő József pécsi kanonok (1672–1809), később pécsi segédpüspök (1797-től). FEDELES, 521.

³⁰⁸⁷ Nunkovics György pécsi kanonok (1773–1790). FEDELES, 521.

³⁰⁸⁸ Szányi Ferenc pécsi kanonok (1773–1802), később rozsnyói püspök (1802–1810). FEDELES, 521–522.

³⁰⁸⁹ Mittelpacher Dániel Antal pécsi kanonok (1773–1823). FEDELES, 520.

³⁰⁹⁰ Koller József Antal pécsi kanonok (1775–1832), történetíró. Vö. FEDELES, 520.

³⁰⁹¹ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 534. Hitelesítette: Pécs, 1776. február 13[?]., Mittelpacher Dániel (Antal) apostoli főjegyző, pécsi kanonok. Vö. FEDELES, 520.

³⁰⁹² Leonardo Ciani és Giorgio Nagel.

³⁰⁹³ Klimo György pécsi püspök: 39)

³⁰⁹⁴ Recte: assistentibus.

Vid.: [fol. 211v copia]

Praesens exemplum epistolae ab excellentissimo illustrissimo et reverendissimo domino Georgio Klimo episcopo Quinqueecclesiensi subscriptae, et ad eminentissimum Sanctae Ecclesiae cardinalem Alexandrum Albani³⁰⁹⁵ hodie Romam expeditae originali suo conformem esse testor, idem qui pro munere secretarii eandem scripsi Quinque Ecclesiis 22. Januarii 1776 Josephus Koller³⁰⁹⁶

canonicus a latere

[fol. 211v orig.]

Praesens par litterarum cum copia hujus tenoris originalium litterarum per me comportatum et per totum in omnibus suis punctis et authentica attestazione conforme esse testor. Viennae die 28. februarii [1]776.

Matthias Krutten³⁰⁹⁷ m.p.

ad excelsam cancellariam regiam Hungaricam aulicam officii Protocollistajus juratus notarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 211–212

Quinqueecclesien. confectionis processus pro episcopo auxiliari

T.: orig.

Exp.: Petrus Nigornus³⁰⁹⁸ sacrae congregationis consistorialis secretarius

Dat.: Romae, 13. Martii 1776.

Nota: Quum reverendus perillustris dominus Georgius Klimo³⁰⁹⁹ episcopus Quinqueecclesiensis sanctissimo domino nostro humiliter exposuerit, se ob propectam aetatem viriumque debilitatem, nec non adversam valetudinem pontificalia exercere, aliaque pastoralia munia, uti necesse est, adimplere minime posse, propterea eidem Sanctitati Suae humiles praeces obtulerit, ut reverendum dominum Andream Orszag canonicum cantorem ejusdem cathedralis, nec non praepositum ecclesiae collegiatae sancti Joannis Baptistae de castro nuncupatae, in episcopum auxiliarem sibi deputare dignaretur, ad hoc ut in regimine pastorali sibi adjumento esse valeat; et interim demandare, ut a reverendo perillustri domino apostolico Viennae nuntio de more processus conficiatur super qualitatibus ac idoneitate supradicti Andreae Orszag, nec non super redditibus ad episcopalem dignitatem decenter sustinendam necessariis; eadem Sanctitas Sua, ad mei infrascripti relationem, pro dicta confectione processus benigne annuit: mandavitque expediri decreto ac referri inter acta sacrae congregationis Consistorialis.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 534

Ex audientia SS.mi

T.: orig.

Exp.: Bernardinus cardinalis Giraud³¹⁰⁰ proauditor

Dat.: Die 17. Martii 1776

Nota: [fol. 199r]

Beatissimo Padre

Andrea Orszag, Oratore di Vostra Santità, umilmente espone qualmente per l'avanzata età, mancanza di forze, e cattiva salute di Monsignore Giorgio Klimo³¹⁰¹, presente Vescovo della Cattedrale di Cinquechiese in Vngheria, si è reso inabile all'esercizio de' Ponteficali, e degl'altri Pastoralis Offici; e però ha supplicato la Santità Vostra, acciò si degnasse concedergli in Vescovo Ausiliare il detto Oratore, il quale potesse supplire alle dilui mancanze nella detta Cattedrale, e Diocesi. Vostra Beatitudine con suo speciale Decreto, emanato per mezzo di Monsignore

³⁰⁹⁵ Alessandro Albani bíboros (1721–1779), a Habsburg országok és örökös tartományok társprotectora (1743-tól). Vö. DBI 1 (1960) 595–598.

³⁰⁹⁶ Koller József Antal pécsi kanonok. FEDELES, 520.

³⁰⁹⁷ Krutten Mátyás magyar udvari kancelláriai tisztviselő, 1755-ban nyert nemességet. NAGY 6 (1860) 474.

³⁰⁹⁸ Pietro Nigroni, a Konzistoriális Kongregáció titkára.

³⁰⁹⁹ Klimo György pécsi püspök: 39)

³¹⁰⁰ Bernardino Giraud bíboros (1771/1773–1782), proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1775-től). DBI 56 (2001) 485–488.

³¹⁰¹ Klimo György pécsi püspök: 39)

Segretario della Congregazione Concistoriale, si è degnata di ordinare, che dal Nunzio Apostolico di Vienna si formasse il consueto Processo sopra le qualità, e rendite dell'Oratore, per conoscere se si ritorvassero nel medesimo li meriti, e rendite sufficienti per ottenere, e mantenere la Dignità Vescovile. [fol. 199v] Emanato tale Decreto pervenne in Roma il Processo formato dalla Nunziatura di Vienna col supposto, che l'Oratore dovesse deputarsi per Suffraganeo della suddetta Chiesa. Dal medesimo Processo si rileva tuttocì, che viene prescritto dall'enunciato Decreto. Ma perche è stato formato senza autorità apostolica, vnilmente si supplica Vostra Santità à degnarsi di convalidare tale Processo, ed ordinare, che venga ammesso per l'effetto suddetto Che della Grazia etc.

[fol. 222v]

Alla Santità di Nostro Signore

Papa Pio Sesto

Die 17 Martii 1776

Ex audientia Sanctissimi

Sanctissimus processum, de quo in praecibus, apostolica auctoritate convalidando, mandavit admitti pro introscripto effectu quibuscumque in contrarium non obstantibus.

Bernardinus cardinalis Giraud proauditor

Per Andrea Orszag

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 171, fol. 199–222

66. Paksy János

115) 1762 Paksy János (Ivan Krstitelj Paxy, *Sirmien.*, 1762–1770)

104) 1770 Paksy János (Ivan Krstitelj Paxy, *Zagrabiens.*, 1770–1771)

1. Georgius Bisztriczey praepositus sancti Benedicti de Kaposfő et canonicus Zagrabiensis, 40 éves
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 150, fol. 491r]

1. Nosco reverendum perillustrem dominum Joannem Baptistam Paxy praepositum Chasmensem et canonicum Zagrabiensem a viginti septem circiter annis, cum fuerim alumnus simul cum ipso Zagrabiae, et etiam novi ipsum Bononiae, cum esset in studiis, et iam ab octo annis [fol. 491v] sim concanonicus in capitulo Zagrabiensi. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex fide baptismali scio ipsum natum in civitate Karolinensi³¹⁰² in Transylvania anno millesimo septingentesimo decimo octavo, decima tertia Aprilis.

3. Ex eodem testimonio baptismali scio natum esse ex nobilibus et catholicis parentibus.

4. Ex eadem fide scio annum agere quadragesimum quintum.

5. Scio ipsum anno 1743 suscepisse majores ordines et causa scientiae, quia vidi attestatum consistoriale episcopi Zagrabiensis.

6. Scio eum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, prout bene potui advertere et tamquam capellanus, et tamquam concanonicus eiusdem ecclesiae.

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, quod etiam constat ex testimonio ipsi dato ab illustrissimo et reverendissimo domino episcopo nostro Zagrabiensi.

8. Ex notorietate publica et quantum ipsemet adverti, scio praeditum esse innocentia vitae et bonis moribus ac optimae famae.

9. Ex ipsamet praesentatione regia ad dignitatem episcopalem agnoscitur esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

[fol. 492r]

10. Scio ipsum dedisse operam theologiae et juri canonico per quatuor annos in collegio Illyrico Hungarico Bononiensi, et quidem cum fructu, prout constat ex attestazione ipsi data a professore

³¹⁰² Nagykaroly (valójában a Partiumban és nem Erdélyben).

theologico, sed gradum non mihi constat suscepisse, scio tamen illa doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, prout potui advertere ex frequenti conversatione habita cum ipso etiam in materia theologica et canonica.

11. Scio ipsum fuisse per quinque circiter annos parochum in dioecesi Zagrabiensi cum maximo zelo, inde fuit translatus ad canonicatum collegiatae ecclesiae Chasmensis, ex post cathedralis ecclesiae Zagrabiensis, ibi factus fuit praepositus Chasmensis et vicarius generalis episcopi Zagrabiensis per inferiorem Sclavoniam, ac in omnibus istis beneficiis et officiis bene se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores cum plena satisfactione ordinarii et dioecesis.

12. Nec audivi, nec adverti aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

13. Idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Sirmiensem et dignum, qui ad illam promoveatur, ac judico ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse ex eo quod adverti, quid fecerit in dioecesi Zagrabiensi potissimum in inferiori Sclavonia, ubi vicarii generalis et causarum auditoris officium cum summa sui comendatione [fol. 492v] ac populi aedificatione et fructu ex mandato nostri episcopi exercuit; unde etiam Sua Majestas apostolica attentis ipsius meritis ac majorum suorum ipsum nominavit ad cathedralem ecclesiam Sirmiensem.

2. Blasius Dumbavich canonicus Zagrabiensis et collegii Croatici hic Viennae rector [fol. 492v]

1. Ab anno 1743 nosco reverendum perillustrem dominum Joannem Baptistam Paxy praepositum Chasmensem et canonicum Zagrabiensem, cum fuerim in parochia sub ipsius directione et ex post canonicus in eodem capitulo. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum natum esse Karolini³¹⁰³ in Transylvania ex testimonio parochi loci, quod vidi.

3. Scio ex eodem testimonio natum esse ex legitimo matrimonio [fol. 493r] ac nobilibus et catholicis parentibus.

4. Scio explevisse annum trigesimum, cum ipse natus sit anno 1718, ut constat ex fide baptismatis.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum ab anno 1743, prout ex attestazione vicarii generalis eruitur, quam vidi.

6. Scio in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum ipsum bene versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, quod bene adverti tamquam parochus sub ipsius directione et tamquam canonicus ejusdem ecclesiae.

7. Quantum ego adverti et audivi ab aliis, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Cum fuisset per plures annos conversatus cum ipso, novi ipsum praeditum innocentia vitae et bonis moribus, quod est notorium in tota dioecesi, quod ipsemet episcopus suo attestato ultro confirmat.

9. Ex longiori³¹⁰⁴ conversatione cum eodem scio esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

10. Mihi non constat ipsum esse graduum in jure canonico vel in sacra theologia, constat tamen mihi dedisse operam theologiae et juri canonico per plures annos in universitate Bononiensi, cum esset alumnus in collegio Illyrico-Hungarico, et iudico ipsum pollere tali doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, prout ex conversatione habita cum ipso bene advertere potui.

11. Scio ipsum fuisse parochum per plures annos in Dergnő³¹⁰⁵, cum zelo et fructu suo suo munio pastoralis fuisse defunctum ex post translatum fuisse ad canonicatum Zagrabiensem, [fol. 493v] et simul exercuisse officium vicarii generalis in inferiori Sclavonia, et praestanter se gessit in omnibus beneficiis et officiis tam quoad prudentiam, doctrinam, quam integritatem et mores cum communi satisfactione, quod bene scio tamquam canonicus cathedralis.

³¹⁰³ Nagykaroly (valójában a Partumban és nem Erdélyben).

³¹⁰⁴ Arch. Nunz. Vienna (recte): longiori.

³¹⁰⁵ Drenye.

12. Nec scio, nec audivi aliquod unquam dedisse scandalum circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, vel aliquo canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

13. Judico ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Sirmiensem et dignum, qui ad illam promoveatur, et ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse, cum ipse caleat plures linguas, quae ibi vigent et zelum in promovenda Dei gloria et animarum salute antecederet abundi contestatus fuerit.

3. Ladislaus Bisztriczey (Biztriczey) consiliarius regius Hungarus et cancellariae aulicae Hungaricae secretarius

[AAV Arch. *Concist., Processus Consist., 159, fol. 515r*]

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Joannem Baptistam Paxy episcopum Sirmiensem ab anno trigesimo sexto, quia invicem scholas frequentavimus.³¹⁰⁶ Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecratum fuisse episcopum Sirmiensem, quia vidi ipsum munia episcopalia exercere.

3. Ab anno sexagesimo secundo fuit nominatus episcopus Sirmiensis, ut audivi.

[*fol. 515v*]

4. Ex fama publica scio esse episcopum zelosum, curavit catecheseos imprimi, ludimagistros instituit ad docendos pueros ac supradictos catechismos distribuit, necessitatibus dioecesis occurrit et decreta sua executioni mandari curavit.

5. Usque ad annum sexagesimum sextum resedit in propria dioecesi, deinde factus consiliarius, pro bono reipublica debuit residere Varasдини, et hoc scio, quia fui ibi, quando debuit juramentum consiliarii deponere.

6. Vidi ipsum pontificalia celebrare, Confirmationis sacramentum administrare et caetera pontificalia exercere.

7. Cum laudetur ubique non est dubitum, quin charitatis et prudentiae specimina dederit et exemplo profuerit.

8. In quantum vires suae admiserunt prudenter se gessit in defendendis conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus, ut notum est.

9. Scio ex publica fama esse virum doctum, et certo Sua Majestas regia non admisisset ad suum consilium nisi scientiae praestaret.

10. Credo esse necessarium in illa dioecesi, in qua sunt diversae nationes, et cum ipse linguas caleat, poterit verbum Dei evangelizare et eidem ecclesiae proficuum fore.

4. Marcus Franyull canonicus Modrusiensis, protonotarius apostolicus

[*fol. 517r*]

1. Nosco a multis annis illustrissimum et reverendissimum dominum Joannem Baptistam Paxy episcopum Sirmiensem, quia fui saepius cum ipso. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse, quia iam ab octo annis exercet munus episcopale in dioecesi.

3. Per octo annos est episcopus Sirmiensis, ut audivi.

4. Visitavit dioecesim et variis linguis concionatus est, constituit ludimagistros ad docendam juventutem, modum dedit eam instruendi et omnino demandari executioni curavit ejus mandato, ut audivi.

5. Semper resedit in propria dioecesi, donec fuit factus consiliarius Varasдини in Croatia, ut notum est.

6. Scio eum solemniter celebrasse, ordinationes habuisse, et sacramentum Confirmationis administrasse et omnia pontificalia execuisse, et scio ex auditu.

7. Scio ipsum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse, ut est notorium.

[*fol. 517v*]

³¹⁰⁶ Szakadt papír.

8. Quantum potuit, ipse omnia diligenter adhibuit pro conservandis, defendendis et regendis jurisdictionibus dictae ecclesiae Sirmiensis, ut audiui.

9. Omnino scio ipsum esse doctum, prudentem et usu rerum praestantem, ut scio ex conversatione cum ipso habita.

10. Dignus est, qui transferatur ad ecclesiam Zagrabiensem, ad quam regendam est nominatus, et non dubito, quin propter ejus scientiam, prudentiam, zelum et alias egregias dotes, quibus ornatur, eidem ecclesiae erit valde utilis et proficiuus.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Joannes Pultcz³¹⁰⁷ parochus Csenalocziensis et Karolinensis

Dat.: Karolini³¹⁰⁸, 13. Aprilis 1718,

Bapt.: [*Ibidem, idem*], natus et baptizatus

Nom.: Joannes Georgius Ignatius

Par.: perillustris et generosus dominus Nicolaus Paxy et domina conjux Catharina Besztendorfferin³¹⁰⁹

Patr.: perillustris et generosus dominus Joannes Khner capitaneus ex inclyto regimine Wüttenbergiano et domina perillustris Maria Besztendorfferin³¹¹⁰

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 487

De doctoratu

T.: orig.

Exp.: Joannes Baptista Edlinger³¹¹¹ ad sanctum Stephanum curatus, p.t. inclytae facultatis philosophicae decanus

Dat.: Viennae, 19. Augusti 1762

Grad.: dr. phil.

Not.: [*...*] Ungarum Carolinensem [*...*] 1738 [*...*] tunc collegii Croatici Alumnum in hac nostra universitate philosophia triennio [*...*] tanta cum laude defendisse [*...*] A.A.L.L. et philosophiae laurea condecoraretur ac postea philosophiae doctor crearetur [*...*]

Josephus Walcher³¹¹² SJ matheseos professor, inclytae facultatis philosophicae p.t. notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 487

De sodalitate

T.: orig.

Exp.: Georgius Maister³¹¹³ SJ, p.t. sodalitatis praeses

Dat.: Viennae, 25. Augusti 1762

Not.: [*...*] major congregatio Betatissimae Virginis Mariae in Coelos Assumptae e quatuor academicis facultatibus Viennae Austriae autoritate apostolica erecta et confirmata [*...*] in sodalitatem nostram [*...*] eum anno currentis seculi sexto supra trigesimum albo nostro Mariano rite insertum [*...*]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 487

De studiis

T.: orig.

³¹⁰⁷ Pultz (Pulcz) János (Johannes Pultz) csanálosi és nagykárolyi plébános.

³¹⁰⁸ Nagykároly (Carei).

³¹⁰⁹ Paxy Miklós és Bestendorfer Katalin (Katharina Bestendorfer).

³¹¹⁰ Johannes Kühner, a württenbergi sereg kapitánya és Maria Bestendorfer.

³¹¹¹ Johann Baptist Edlinger, a bécsi egyetem filozófiai karának dékánja (1756–1757, 1761–1763). LOCHER, *Speculum academicum Viennense*, 166–167.

³¹¹² Joseph Walcher SJ, a bécsi egyetem tanára (1752–1753, 1756–1773, talán ezután is; + 1803). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1801.

³¹¹³ Georg Maister SJ, Bécsben tanár (1753–1773, talán utána is, +1795), illetve többek között a Mária kongregáció prézese. LUKÁCS, *Cat. gen.*, 928.

Exp.: Frater Antonius Pazzaglia³¹¹⁴ OP, sacrae theologiae magister et provinciae utriusque Lombardiae exprovincialis
Dat.: [Bononiae?], 21. Augusti 1762
Not.: [...] almoque collegio Illyrico Ungarico annis quatuor, videlicet ab anno 1739 usque ad annum 1742³¹¹⁵ [...] theologicis scholastico-dogmaticis studiis [...] cum essem ejusdem illustrissimi almique collegii theologiae scholastico dogmaticae lector ordinarius, necnon in patria Bononiensi universitate publicus controversiarum professor.
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 487

De ordinibus

T.: orig.
Exp.: Georgius Reess³¹¹⁶ custos et vicarius generalis
Dat.: Zagrabiae, 15. Augusti 1762
Ord.: Georgius Braniugh³¹¹⁷ ordinarius loci: 5. Martii 1735, prima tonsura et quatuor minores ordines; 5. Aprilis 1743, subdiaconatus; 15. Aprilis 1743 diaconatus; 8. Junii 1743 presbyteratus
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 487

De vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Franciscus Thauszy episcopus Zagrabienensis
Dat.: Viennae, 28. Augusti 1762
Not.: Nos Franciscus Thauszy Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Zagrabienensis, abbas Beatae Mariae Virginis de Thopuszka, comitatus de Berzencze supremus ac perpetuus comes³¹¹⁸, nec non utriusque Sacrae caesareae et regiae apostolicae Majestatis actualis intimus consiliarius etc. Decet eos, qui episcopali admoventur muneri et veluti speculatores gregis Christifidelium constituuntur, congruum virtutum probitatisque habere testimonium. Cum itaque recens nominatus episcopus Sirmiensis illustrissimus et reverendissimus dominus Joannes Baptista Paxy praepositus Csázmensis et de Albaei, cathedralis ecclesiae nostrae Zagrabienensis canonicus, et in partibus inferioris Sclavoniae noster ad hoc tempus in spiritualibus vicarius et causarum auditor generalis, ejusmodi a nobis sibi pertierit³¹¹⁹ testimonium praebere; iustae ejusdem petitioni hoc lubentius deferimus, quo propius eum nobis cognitum perspectumque habuimus ac inde certius ipsi pro merito testimonium dare valemus. Testamur proinde eundem illustrissimum et reverendissimum dominum posteaquam philosophicum in Croatico Viennensi collegio, theologicum vero in Bononiensi Illyrico-Hungarico cum distinctione absolvisset studium, ac curae dein animarum admotus fuisset, eum se tam cooperando, quam et parochi munus sustinendo, canonicarum visitationum libris idipsum referentibus exhibuisse, ut populi amorem et aestimationem superiorum vero suorum condignam reflexionem mereretur; hincque factum, ut a pia memoriae decessore nostro episcopo id temporis Zagrabienense Francisco libero barone Klobusiczky³¹²⁰ primum collegiatae Csázmensis, dein vero breve post intervallum, cathedralis ecclesiae canonicus renunciaretur, a nobis autem attentis praestantibus ejusdem nobis et dioecesi nostrae promeritis ipsique cathedrali capitulo nostro, nec non publicis regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae statibus, quorum etiam apud augustissimam aulam

³¹¹⁴ Antonio Pazzaglia OP, az Utriusque Lombardia domonkos rendtartomány volt főnöke.

³¹¹⁵ A dokumentum maga is írja, hogy négy év teológiát végzett itt, azaz itt az egyes tanévek évek végét számolták: az 1739 az 1738–1739-es akadémiai évet jelöli. Ezt erősíti meg IVANČAN is, aki szerint Paksy János 1738. november 25-én kezdett Bolognában. Vö. IVANČAN, 822.

³¹¹⁶ Ress György (Juraj Reš) zágrábi kanonok (1704–1745). IVANČAN, 705–707.

³¹¹⁷ Branjug György zágrábi püspök: 101)

³¹¹⁸ Egy példa arra, hogy a zágrábi püspökök a Berzence, illetve Berzence vármegye örökös főispáni címét (*comitatus de Berzencze supremus ac perpetuus comes*) is használták annak ellenére, hogy Berzence Somogy vármegyében volt, és ma is ott található, illetve az uralkodó valójában nem hivatalt, hanem örökös grófi/ispáni (*perpetuus comes de Berzencze*) praedicatumot adományozott a mindenkori zágrábi püspököknek. Vö. t.k. *Libri Regii* 34.143, 41.42, 42.106, 48.313, 49.250.

³¹¹⁹ Recte: pertinuerit.

³¹²⁰ Klobusiczky Ferenc zágrábi püspök: 102)

paucis abhinc annis deputatum egerat, exhibitis servitiis, praepositus Csázmensis, partiumque Inferioris Sclavoniae dioecesis nostrae in spiritualibus vicarius et causarum auditor generalis crearetur, pro competentia status et dignitate ubique versatus, munereque suo plena satisfactione nostra, atque aliorum approbatione et aedificatione fungens. In quorum fidem praesentes per nos subscriptas, sigilloque nostro minori signatus dedimus Viennae Austriae die vigesima octava Augusti anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo secundo.

Franciscus Episcopus Zagrabiensis

Ad mandatum altefati Suae Excellentiae Episcopalis

Sigismundus Komáromi m.p.³¹²¹

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 487

Praesentoriae (Sirmien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 28. Julii 1762

Vid.: Viennae, 9. Augusti 1762, Ladislaus Bisztriczey³¹²² S.c.r.a.M. excelsae regiae Hungarico-aulicae juratus notarius et in ejusdem excelsae cancellariae registraturae et archivi officii adjunctus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 487

Recommendoriae (Sirmien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 28. Julii 1762

Vid.: Viennae, 9. Augusti 1762, Ladislaus Bisztriczey³¹²³ S.c.r.a.M. excelsae regiae Hungarico-aulicae juratus notarius et in ejusdem excelsae cancellariae registraturae et archivi officii adjunctus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 487

Professio fidei (Sirmien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 19. Augusti 1762

Test.: domini Leopoldus a Praitenau³¹²⁴ et Joannes Baptista Russini, N.A. familiares³¹²⁵

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 150, fol. 487–488

Nominatio (Zagrabien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 20. Aprilis 1770

Not.: comes Franciscus Esterhazy³¹²⁶, Josephus Jablonczy³¹²⁷

Vid.: Viennae, 1. Julii 1770, Ladislaus Bisztriczey³¹²⁸ consiliarius regius Hungaricus et ad excelsam c.a.H. secretarius et registrator

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 511

Recommendoriae (Zagrabien.)

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

³¹²¹ Komáromi Zsigmond titkár.

³¹²² Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

³¹²³ Uő.

³¹²⁴ Arch. Nunz. Vienna: Praitenau.

³¹²⁵ Leopold von Praitenau és Giovanni Battista Russini, az apostoli nuncius familiárisai.

³¹²⁶ Esterházy Ferenc gróf, királyi kancellár (1762–1785). FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 99.

³¹²⁷ Jablanczy (Jablonczy) József titkár, magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 5 (1859) 273.

³¹²⁸ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, *II. József sajtópolitikája*, 88–118.

Dat.: Viennae, 12. Junii 1770
Vid.: Viennae, 1. Julii 1770, Ladislaus Bisztriczey³¹²⁹ consiliarius regius Hungaricus et ad excelsam
c.a.H. secretarius et registrator
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 511

Professio fidei (Zagrabiens.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 3. Julii 1770
Test.: dominus Josephus Pancieri et dominus Petrus Canelli³¹³⁰
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 159, fol. 511–512

67. Palkovics Gábor

106) 1752 Palkovics Gábor szvidnici (*Svidnicen.*) püspök, görögkatolikus rítusvikárius (*pro populis dioecesis Zagrabien. ritus Graeci*; 1777: Körösi Egyházmegye) (bazilita, Gabrijel Palković, *Drusiparen.*, apostoli vikárius, 1752–1759)

1. Josephus (Joseph) Mikinovics canonicus ecclesiae cathedralis Zagrabienensis et rector collegii Croatici Viennensis (canonicus Zagrabienensis, collegii Croatici Viennae rector)

[AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A, fol. 5r, saját számozás]

1. Ab octo circiter annis nosco reverendum patrem Gabrielem Palkovics, cum ipse reversus esset ex Urbe, et cognovi ipsum cum saepius venisset ad meum episcopum Zagrabienensem, dum in ea dioecesi erat parochus pro populo Graeci ritus in generalatu Varasdinensi. Non sum ipsius consanguineus, nec cognatus vel affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ut audivi et ex fide baptismali adverti, ipse natus est in libera et regia civitate Kismarkienisi comitatus Sepusiensi³¹³¹ dioecesis Strigoniensi.

3. Ut audivi et ex eadem fide baptismi mihi constat, natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus.

4. Ex eadem attestazione baptismi constat, natum esse anno 1715, 15. Aprilis et etiam ex aspectu apparet annum trigesimum excessisse³¹³².

5. Scio ipsum suscepisse ordines sacros³¹³³ in ecclesia sancti Athanasii collegii Graecorum de Urbe³¹³⁴ scilicet subdiaconatum et diaconatum anno 1740, presbyteratum vero anno 1741, die 12. Novembris, ut adverti ex ipsius formatis.

6. Scio tamen ex relatione aliorum, quam ex propria experientia ipsum esse versatum in sacris functionibus et exercitio ordinum ac in susceptione³¹³⁵ sacramentorum frequentem et devotum, cum saepius celebraverit in nostro collegio, ubi sum rector.

7. Quantum audivi et adverti in conversatione habita cum ipso, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

[fol. 5v]

8. Quantum audivi et adverti ex conversatione habita cum ipso, scio eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, ac esse bonae³¹³⁶ conversationis et famae.

9. Ex conversatione et colloquio cum ipso habitis, cognovi eum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

³¹²⁹ Uő.

³¹³⁰ Giuseppe Pancieri és Pietro Canelli.

³¹³¹ Recte: Scepusiensi. Késmárk Szepes vármegyében.

³¹³² Javított szó.

³¹³³ Javított szó.

³¹³⁴ Utána törölve: anno.

³¹³⁵ Javított szó.

³¹³⁶ Javított szó.

10. Mihi non constat ipsum esse aliquo gradu in jure canonico vel sacra theologia insignitum; scio tamen fuisse per quatuor circiter annos in collegio Graeco Urbis, ubi dedit operam³¹³⁷ theologiae speculativae et controversiis, et ex colloquiis habitis cum illo, judico ipsum pollere ea doctrina quae in episcopo requiritur ad hoc ut possit alios docere; et hoc scio etiam ex relatione³¹³⁸ defuncti³¹³⁹ domini episcopi Zagrabiensis³¹⁴⁰ Braniuk³¹⁴¹, qui miserat ipsum Romam causa studiorum.

11. Ut supra dixi, scio exercuisse munus parochi per plures annos post redditum ex Urbe³¹⁴² in duabus parochiis Graeci ritus unitorum, in generalatu Varasdinensi dioecesis Zagrabiensis ubi bene et laudabiliter se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores; et³¹⁴³ hoc audivi non modo a nostro vicario generali, verum etiam ab aliis consistorialibus, inter quos etiam ego sedebam.

12. Nec audivi, nec adverti publicum aliquod scandalum unquam dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat³¹⁴⁴ aliquo corporis aut³¹⁴⁵ animi vitio, aliove canonico impe[fol. 6r]dimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad obeundum munus episcopi et vicarii populis Graeci ritus uniti in dioecesi Zagrabiensi existentibus et propter ipsius zelum, doctrinam et pietatem³¹⁴⁶ ad episcopalem dignitatem promoveatur, et judico ipsius promotionem populis Graeci ritus valde utilem et proficuum futuram esse, cum plures ipsius ritus ad schismaticos defecerint propter deficientiam sacerdotum et parochorum, qui ipsos continerent in sancta unione ac³¹⁴⁷ instruerent, et ad hunc effectum Sacra caesarea Majestate regina Hungariae, Bohemia³¹⁴⁸ illi assignavit mille quingentos florenos,³¹⁴⁹ quae efficiunt septingenta quinquaginta scuta Romana pro ipsius sustentatione ex cassa parochorum, quousque possit recuperari monasterium Marchiense, quod anno 1735 fuit occupatum a schismaticis et inserviebat pro sustentatione episcopi alias designati cujus ultimus fuit reverendus perillustris dominus Theophilus Passich³¹⁵⁰, qui ex mandato Sanctissimi fuit suspensus a pontificalibus et exercitio vicarii apostolici, et missus in Poloniam ad monasterium Poczaioviense in Polonia³¹⁵¹ usque de anno 1745, ut ex litteris secretariae status 15. Maii 1745 apparet.

2. Gregorius Major (Majer) OSBM, sacerdos professus ex Transylvania ad aulam Viennensem deputatus [fol. 6v]

1. Nosco³¹⁵² reverendum patrem Gabrielem Palkovics ordinis sancti Basilii ab anno 1740, cum ego essem in Urbe in collegio de Propaganda Fide et ipse in collegio Graeco, et ex post hic Viennae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non³¹⁵³ nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex ipsius³¹⁵⁴ attestazione baptismali adverti eum esse in³¹⁵⁵ libera et regia civitate Kismarkiensis in Hungaria superiore³¹⁵⁶ dioecesis Strigoniensis.

³¹³⁷ Javított szó.

³¹³⁸ Recte: relatione.

³¹³⁹ Beszúrt szó.

³¹⁴⁰ Beszúrt szó.

³¹⁴¹ Branjug György zágrábi püspök: 101)

³¹⁴² Beszúrás: per... Urbe.

³¹⁴³ Javított szó.

³¹⁴⁴ Utána törölve: aut.

³¹⁴⁵ Javított szó.

³¹⁴⁶ Beszúrás: et propter ipsius zelum, doctrinam et pietatem (az első *et* az alapszövegben is szerepel).

³¹⁴⁷ Javított szó.

³¹⁴⁸ Recte: Bohemiae.

³¹⁴⁹ Utána törölve: sive.

³¹⁵⁰ Pasics Teofil apostoli vikárius, szvidnici püspök és márcsai apát (Teophil Pašić, bazilita, *Plataeen.*, 1738–1745).

³¹⁵¹ A poczajóvi monostor Lengyelországban (ma Пochaїв Ukrajnában).

³¹⁵² Utána törlés.

³¹⁵³ Javított szó.

³¹⁵⁴ Javított szó.

³¹⁵⁵ Utána törölt szó: civitat.

³¹⁵⁶ Késmárk Felső-Magyarországon.

3. Ex eadem attestazione adverti natum esse ex legitimo matrimonio atque³¹⁵⁷ honestis et catholicis parentibus; patre ritus Graeci unitorum, matre vero ritus latini.³¹⁵⁸

4. Scio ipsum esse aetatis triginta septem annorum circiter³¹⁵⁹, cum³¹⁶⁰ ex attestazione baptismatis constat baptizatum³¹⁶¹ esse anno 1715, et ex ejus aspectu etiam apparet.

5. Scio ipsam fuisse ad Subdiaconatus et Diaconatus ordines promotum, anno 1740 et ad presbyteratum anno 1741 et³¹⁶² in ecclesia sancti Athanasii Urbis ab illustrissimo et reverendissimo domino Dionysio Modino³¹⁶³ archiepiscopo [fol. 7r] Milensi, ut³¹⁶⁴ ex ejus formatis apparet, quas vidi et vidi etiam ipsum celebrantem in eodem ecclesia sancti Athanasii.

6. Scio³¹⁶⁵ ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum bene versatum, ut³¹⁶⁶ ego ipsemet adverti, cum adhuc essem in Urbe et irem ad collegium Graecorum pro ediscendis ceremoniis Graeci ritus, et vidi illum assistentem domino archiepiscopo celebranti, et audivi ipsum esse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Quantum adverti³¹⁶⁷ et audi³¹⁶⁸ semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Quantum potui cognoscere ex ipsius conversatione tam in Urbe, quam hic Viennae³¹⁶⁹ et quantum mihi relatum fuit dum Munkaczini³¹⁷⁰ essem, tam eodem episcopo Munkacziensi, quam superiore illius loci³¹⁷¹, ipse praeditus est innocentia vitae³¹⁷² bonisque moribus, et est bonae conversationis et famae.

9. Ex conversatione et colloquiis³¹⁷³ habitos³¹⁷⁴ cum ipso³¹⁷⁵, semper adverti eum esse virum³¹⁷⁶ gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

10. Mihi non constat eum promotum esse ad aliquem gradum in jure canonico vel sacra theologia. Scio tamen ipsum per quatuor circiter³¹⁷⁷ annos fuisse Romae in collegio Graeco³¹⁷⁸, ubi operam dedit studiis theologicis, et ex colloquiis cum ipso habitis et ex relatione aliorum credo ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Audivi ex quo recessit, ab Urbe venisse ad dioecesim Zagrabiensem, ibique exercuisse curam animarum pro populis Graeci ritus uniti, in eaque laudabiliter se³¹⁷⁹ gessisse tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

[fol. 7v]

12. Nec adverti, nec audivi aliquod scandalum dedisse unquam circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat, nec apparet aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

³¹⁵⁷ Beszúrás: legitimo matrimonio atque.

³¹⁵⁸ Beszúrás: patre... latini.

³¹⁵⁹ Javított szó.

³¹⁶⁰ Javított szó.

³¹⁶¹ Beszúrt szó, alatta törölt szó.

³¹⁶² Beszúrás: Scio [...] 1741. Alatta törölve: Cum ipsum viderim Romae celebratem scio ipsum ordinatum in presbyterum.

³¹⁶³ Dionysios Mondinòs míloszi ortodox (1704–1728), majd görögkatolikus püspök (1728–1750).

³¹⁶⁴ Utána törölve: etiam.

³¹⁶⁵ Előtte törölve. Ut.

³¹⁶⁶ Javított szó.

³¹⁶⁷ Javított szó.

³¹⁶⁸ Recte: audivi.

³¹⁶⁹ Utána törölt szó.

³¹⁷⁰ Munkács.

³¹⁷¹ Beszúrás: tam eodem episcopo Munkacziensi, quam superiore illius loci.

³¹⁷² Utána törölve: et.

³¹⁷³ Beszúrás: et colloquiis.

³¹⁷⁴ Javított szó.

³¹⁷⁵ Javított szó.

³¹⁷⁶ Utána az ismétlés törölve: virum.

³¹⁷⁷ Beszúrás.

³¹⁷⁸ Beszúrás: in collegio Graeco.

³¹⁷⁹ Utána törlés.

13. Ex conversatione ipsius et ex relatione aliorum censeo³¹⁸⁰ eum idoneum ad obeundum munus episcopi et vicarii pro populis Graeci ritus in dioecesi Zagrabiensi existentibus et dignum, qui ad episcopalem dignitatem promoveatur, et judico ipsius promotionem eidem ecclesiae Zagrabiensi³¹⁸¹ pro populo ritus Graeci uniti valde utilem et proficuum futuram esse, attenta³¹⁸² ipsius pietate, zelo et prudentia, et audiui assignata fuisse eidem ex cassa parochorum a Sacra caesareo-regia Majestate regina Hungariae et Bohemiae mille quinquaginta florenos, qui consistunt septingenta quinquaginta scuta Romana, quorumque recuperari possit monasterium Markiense ante aliquot annos aschismaticis fuit vi occupatum, et alias inserviebat pro sustentatione istius³¹⁸³ episcopi ritus Graeci uniti, et ultimus fuit Theophilus Passich³¹⁸⁴, qui ex mandato sanctissimi fuit suspensus a pontificalibus et officio vicarii apostolici, ac missus in Poloniam ad monasterium Poczaioviense³¹⁸⁵, uti est notorium.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: P. Joannes Claus³¹⁸⁶ OSPPE professus, nec non liberae regiaeque civitatis Kismarkiensis p.t. parochus

Dat.: Kismarkini³¹⁸⁷, 28. Novembris 1738

Bapt.: [*Ibidem*], in ecclesia nostra filiali Sanctae Crucis³¹⁸⁸

Nom.: Michael Gabriel³¹⁸⁹, 15. Aprilis³¹⁹⁰ 1715³¹⁹¹

Par.: Paulus Palkovichy³¹⁹² et Maria consors³¹⁹³

Patr.: Joannes Murar et Maria Swabostska³¹⁹⁴

Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A

De ordinis

T.: orig.

Exp.: Dionysius Modino³¹⁹⁵ archiepiscopus Milensis ad exercenda in Urbe ritu Graeco pontificalia ordinesque sacros conferendos a Sancta Sede Apostolica specialiter deputatus

Dat.: Romae, 23. Aprilis 1742

Ord.: in ecclesia Sancti Athanasii: ad lectoratum 18. Decembris 1740, ad subdiaconatus et diaconatus 21. Decembris 1740, ad presbyteratum 12. Novembris 1741

Not.: [...] Gabrielem Palkovics OSBM [...]; Raphael Vernacza³¹⁹⁶ professus

Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A

Praesentoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 17 Februarii 1752

³¹⁸⁰ Beszúrt szó, alatta törölve judico.

³¹⁸¹ Utána javítás: utilem.

³¹⁸² Javított szó.

³¹⁸³ Javított szó.

³¹⁸⁴ Pasics Teofil apostoli vikárius, szvidnici püspök és márcsai apát (Teophil Pašić, bazilita, *Plataeen.*, 1738–1745).

³¹⁸⁵ Javított szó. A poczajóvi monostor Lengyelországban (ma Почаїв Ukrajnában).

³¹⁸⁶ Claus János (Johannes Claus) OSPPE, késmárki plébános.

³¹⁸⁷ Késmárk (Kežmarok).

³¹⁸⁸ Késmárkon volt pálos rendház és hozzá tartozó templom, de a városban lévő ősi Szent Kereszt-templomot is a pálosok látták el. Vö. KISBÁN 1 (1938) 247.

³¹⁸⁹ A *Gabriel* a keresztlevel szövegébe utólag beszúrt név.

³¹⁹⁰ Az év mellett a pontos dátumot (hónap, nap) megerősíti Mikinovich József tanúvallomása.

³¹⁹¹ Az évet utólag szúrták be.

³¹⁹² Javított név. A *c* betű olvasható *s*-nek is.

³¹⁹³ Palkovics Pál és házastársa, Mária.

³¹⁹⁴ Murár János és Swabostska (Svábocska?) Mária.

³¹⁹⁵ Dionysios Mondinòs míloszi ortodox (1704–1728), majd görögkatolikus püspök (1728–1750).

³¹⁹⁶ Rafael Vernacza (?) OSBM.

Vid.: Viennae, 11. Martii 1752, Franciscus Josephus Dombay³¹⁹⁷ S.c.r.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor et concipista
Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A

Recommendatoriae

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 17 Februarii 1752
Vid.: Viennae, 11. Martii 1752, Franciscus Josephus Dombay³¹⁹⁸ S.c.r.M. cancellariae aulico-Hungaricae expeditor et concipista
Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 6. Martii 1752
Test.: reverendus dominus Antonius Rusca et dominus Nicolaus Martinez³¹⁹⁹
Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A

De redditibus

T.: orig.
Exp.: Bernardus Koncsek³²⁰⁰ de Dvorecz secretarius regius aulicus Hungaricus
Dat.: Viennae, 10. Martii 1752
Not.: Quod neoresolutus Szvidniczensis Graeci ritus unitorum episcopus Gabriel Palkovics virtute benignae resolutionis caesareo-regiae de dato vigesima prima Decembris anni praeteriti millesimi septingentesimi quinquagesimi primi emanatae, pro necessaria ejus vitae intentione mille quingentorum florenorum titulo pensionis quoddam ex generali parochorum cassa clementissime consequutus³²⁰¹ sit, praesentibus testatum redditur.
Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A

Ad auditorem nuntiaturae apostolicae

T.: orig.
Exp.: Niccolò Lercari³²⁰²
Dest.: Signore Abbate [*Girolamo*] Salari³²⁰³ Vditore della Nunziatura di Vienna
Dat.: Roma 27. Maggio 1752
Not.: Illustrissimo Signore Patrone Colendissimo
Essendo stato portato a questa Sacra Congregazione il Processo fatto da codesta Nunziatura sopra la Persona del Padre Gabrielle Palcowictz, Monaco Basiliano per deputarlo Vicario Apostolico de Greci di Croazia, si è ueduta inserita nel medesimo copia della Nomina fatta di Esso dalla Maestà di codesta Regina. Debbo pertanto auisare Vostra Signora Illustrissima, che nella deputazione de Vicari Apostolici, a i quali si conferisce un titolo in partibus Infidelium non si ammette dalla Santa Sede nomina regia, ma quando il sogetto sia degno, si suole elegere senza fare menzione alcuna di Nomina, Presentazione, e Supplica; E bensì uero, che in varie Vacanze del presente Vicariato, si è da codesta Corte spedita la Nomina, ma ciò non ostante, no si è fatta [*fol. %*] parole di essa ne Breui Apostolici, come Ella potrà riconoscere da quello di Monsignore Passik³²⁰⁴, di cui su trasmette copia in questo ordinario a codesto degnissimo

³¹⁹⁷ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

³¹⁹⁸ Uő.

³¹⁹⁹ Antonio Rusca és Nicola Martinez.

³²⁰⁰ Koncsek Bernát magyar udvari kancelláriai tisztviselő (1737–1763). KHAVANOVA, *Koncsek Bernát*, 12–15.

³²⁰¹ Recte: consecutus.

³²⁰² Az eredeti szövegben: Niccolò. Nicolò Maria Lercari titkár. Később bíboros (1726–1757), államtitkár (1726–1730).

³²⁰³ Girolamo Salari apát, általános ügyhallgató.

³²⁰⁴ Pasics Teofil apostoli vikárius, szvidnici püspök és márcsai apát.

Monsignore Nunzio. Hò creduto opportuno di comunicarle ciò per di Lei notizia, e regola quando occorressero altri casi consimili, e con pienissima stima mi rassegno costantemente.

Di Vostra Signoria Illustrissima
divotissimo ed obbligatissimo Seruitore
Niccolò Lercari

Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A

Ad Congregationem de Propoganda Fide (1)

T.: orig. (bozza)

Exp.: [Nunzio Apostolico]

Dest.: Sagra Congregazione di Propaganda

Dat.: Vienna, 15. Luglio [1752]

Not.: [a nuncius kéri:] bulla di vicario apostolico [...], breve per poter dimorarvi nella Croazia [...] A di 7. Agosto 1752

E stato spedito il solito Breue di Vicario Apostolico senz'alcuna espressione di nomina regia, com'si è praticato antecedentemente.

Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A

Ad Congregationem de Propoganda Fide (2)

T.: orig. (bozza)

Exp.: [Nunzio Apostolico]

Dest.: Signor Cardinale [Silvio] Valenti³²⁰⁵ [Gonzaga] prefetto di Propaganda

Not.: [Válasz az 1752. május 27-i levélre.]

Dat.: Vienna, 17 giugno 1752

Class.: AAV Arch Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456A

68. Pálma Ferenc Károly

78) 1781 Pálma Ferenc Károly kalocsa-bácsi segédpüspök (*Colophonien.*, 1780–1787)

1. Josephus de Kirchschlager canonicus Vacienis

[AAV Arch. Concl., Processus Consist., 181, fol. 147r]³²⁰⁶

1. Nosco reverendissimum dominum Carolum Palma metropolitanae ecclesiae Colocensis canonicum capitularem et custodem, cui convixi ante 30³²⁰⁷ circiter annos Viennae in collegio Societatis Jesu. Non sum illi consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, nec inimicus, nec aemulus, nec odiosus.

2., 3. Scio ex litteris baptismalibus, et aliunde illum natum esse in oppido Rosenbergensi³²⁰⁸ in Hungaria, in archidioecesi Strigoniensi ex legitimo matrimonio, honestis et catholicis parentibus.

4. Scio ex attestato adjecto, et aliunde ex notitia in vitae communi hausta, illum a 17 circiter annis in sacris ordinibus esse constitutum.

5. Ex litteris baptismalibus scio illum esse 45 annorum virum.

6., 7. Scio ex vita simul acta et sermone publico et certo, eum in sacris functionibus et exercitio ordinum diu esse versatum, in susceptione sacramentorum [fol. 147v] esse frequentem ac devotum, semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8., 9. Ex eadem causa scio praeditum illum esse innocentia vitae bonisque moribus, esse bonae conversationis et famae, virum quoque esse gravem, prudentem usuque rerum praestantem.

³²⁰⁵ Nehezen olvasható. szó. Silvio Valenti Gonzaga bíboros államtitkár (1740–1756) a *Propaganda Fide* Kongregáció prefektusa (1747-től).

³²⁰⁶ A bécsi nunciátúra anyagában mintha a tanúk saját kézírásával vették volna fel a vallomásokat; az itt őrzött anyagban kissé összevontabbak a válaszok a Rómába továbbított tisztázathoz képest.

³²⁰⁷ Arch. Nunz. Vienna: 20.

³²⁰⁸ Rózsahegy.

10. Scio illum esse baccalaureum theologiae Viennae formatum, quatuor annis Viennae theologiae et tribus juri canonico operam dedisse, ea pollere doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere. Causa scientiae eadem.

11., 12. Ex eodem fonte certo mihi constat fuisse illum pluribus annis praefectum nobilis juventutis in collegio regio Theresiano, deinde vero pluribus annis excellentissimi domini archiepiscopi Colocensis canonicum a latere, in his semper se praeclare gessisse, nullum unquam dedisse scandalum circa fidem, mores aut doctrinam, non laborare aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento non teneri, quo minus possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

13. Ex eodem fonte mihi certo constat: illum idoneum esse ad obeunda munia episcopalia et dignum, qui ad hanc dignitatem promoveatur, illius promotionem fore ecclesiae utilem et proficuum.

14. Scio illum possidere proventus ad sustinendum episcopalis dignitatis decorem sufficientes: trium circiter millium florenorum, hos habet partim ab archiepiscopo suo, partim ex redditibus canonicatus. Haec habeo a viris fide dignissimis.

2. Antonius Kurz, instituti litterarii per Regnum Hungariae agens [fol. 148r]

1. Nosco reverendissimum dominum Franciscum Carolum Palma metropolitanae ecclesiae Colocensis canonicum et custodem ab octo annis, quo tempore illi Viennae in academia nobilium Theresiana convixi. Nec sum illius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris aut inimicus, nec aemulus aut odiosus.

2., 3., 4. Natum illum esse Rosenbergae³²⁰⁹ in Hungaria archidioecesi Strigoniensi³²¹⁰ legitimo thoro, honestis et catholicis parentibus, ac quadraginta quinque annos eundem jam explevisse constat mihi ex litteris baptismalibus.

5. Scio illum sacris ordinibus initiatum esse anno 1763, die 4. Septembris, ex testimonio adjecto.

6. Ex convictu plurium annorum cum illo, et fama communi scio eum in sacris functionibus et ordinum exercitio diu esse versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem fuisse et devotum.

7. Ex dicta causa constat mihi, eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Scio pariter ex eodem fonte praeditum illum esse innocentia vitae bonisque moribus, ac bonae esse conversationis et famae.

9. Illum quoque virum esse gravem, prudentem usuque rerum praestantem novi ex saepe dicta causa.

10. Theologiae baccalaureatum in Viennensi universitate est consequutus³²¹¹, quatuor annis theologiae, et tribus juri canonico operam suam praeclaro cum successu navavit; ea proinde pollet doctrina quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit; causa scientiae quae supra, et adjecti studiorum testimonii inspectio.

11. Ex notitia publica et certa mihi constat illum fuisse pluribus annis praefectum juventutis nobilis tum Tyrnaviae in convictu nobilium, tum Viennae in collegio Theresiano, dein vero annis aliquot excellentissimi archiepiscopi Collocensis³²¹² canonicum a latere, in quibus muneribus se prudenter et praeclare gessit.

12. Ex modo assignata causa scio pariter nullum unquam scandalum illum dedisse circa fidem, mores vel doctrinam, neque aliquo corporis vel animi vitio laborare, aut alio canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

13. Scio etiam ex notitia personae eum idoneum esse obeunda munia dignitatis episcopalis, dignumque ut ad illam promoveatur, illius promotionem ecclesiae [fol. 148v] fore utilem et proficuum.

14. Scio illum possidere proventus ad sustinendum episcopalis dignitatis decorem sufficientes, qui ascendunt ad tria millia florenorum Rhenensium singulis annis, quos habet partim ex redditibus canonicatus, partim ab excellentissimo archiepiscopo, quod scio ex testimonio adjecto.

De Baptismo

³²⁰⁹ Rózsahegy.

³²¹⁰ Recte: in archidioecesi Strigoniensi.

³²¹¹ Recte: consecutus.

³²¹² Recte: Colocensis.

T.: orig.
Exp.: Ignatius Aloysius Sztupiczky³²¹³ parochus Rosenbergensis
Dat.: Rosenbergae³²¹⁴, 2. Julii 1780, Paulus Osvaldoczy³²¹⁵ regio-privilegiati oppidi Rosenbergae legitimus parochus Romano-catholicus
Bapt.: in ecclesia Rosenbergensi, 19. Augusti 1735
Nom.: Franciscus Carolus
Par.: perillustris dominus Franciscus et perillustris domina Maria Palma³²¹⁶
Patr.: dominus Paulus Kralovanszky et domina Antonia Grueber³²¹⁷
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 573³²¹⁸

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Edmundus comes ab Artz et Vasseg,³²¹⁹ episcopus Tejensis, vicarius generalis Viennensis
Dat.: Viennae, 16. Novembris 1780
Ord.: Franciscus Antonius Marxer³²²⁰ episcopus Chrisopolitanus, vicarius generalis Viennensis, in suo sacello domestico, 4. Septembris 1763
Not.: tum SJ membro; Joannes Baptista de Zoller³²²¹ cancellarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 152–153³²²²

De studiis

T.: orig.
Exp.: P. Philippus Schindler³²²³ OFM, dr. theol., facultatis theologiae decanus
Dat.: Viennae, 15. Novembris 1780
Grad.: [...] 27. Junii 1764 ex universa theologia publice defendisse et 26. Maii in theologiae baccalaureum [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 573³²²⁴

De redditibus

T.: orig.
Exp.: Adamus Patachich³²²⁵ archiepiscopus Colocensis et Bachiensis
Dat.: Pestini, 5. Martii 1781
Not.: Quod Dominus Franciscus Carolus Palma metropolitanae ecclesiae meae Colocensis custos et canonicus, nominatus episcopus auxiliaris Colocensis praeter mille quadringentos florenos annuos ex praebenda canonicali, titulo suffraganeatus mille sexcentos florenos annuos ex mensa nostra archiepiscopali percipiat hisce testor.

³²¹³ Sztupiczky Ignác Alajos rózsashegyi plébános. Vö. Sztupavszky család. NAGY 10 (1863) 879–880.

³²¹⁴ Rózsashegy (Ružomberok).

³²¹⁵ Osvaldoczy Pál rózsashegyi plébános (1711–1747). NÉMETHY, 400.

³²¹⁶ Palma Ferenc és hitvese, Mária.

³²¹⁷ Kralovanszky Pál és Grueber Antónia. Vö. KEMPELEN 4 (1912) 374, 6 (1913) 262.

³²¹⁸ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 150–151. Hitelesítette: Bécs, 1780. november 21., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és levéltáros. Vö. SASHEGYI II. József sajtópolitikája, 88–118.

³²¹⁹ Edmund Maria Josef Artz von und zu Vasegg bécsi segédpüspök (1778–1805).

³²²⁰ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775).

³²²¹ Johannes Zoller bécsi érseki irodaigazgató.

³²²² Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 573. Hitelesítette: Bécs, 1780. november 21., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és levéltáros. Vö. SASHEGYI II. József sajtópolitikája, 88–118.

³²²³ Philipp Schindler OFM, a bécsi egyetem hittudományi karának dékánja (1779–1780). WAPPLER, *Geschichte der Theologischen Fakultät*, 483.

³²²⁴ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 154–155. Hitelesítette: Bécs, 1780. november 21., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és levéltáros. Vö. SASHEGYI II. József sajtópolitikája, 88–118.

³²²⁵ Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek: 77)

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 156³²²⁶

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 11. Novembris 1780

Test.: Joannes Paulus Profili et Anicetus Illomei sacerdotes³²²⁷

Not.: Josephus Braunizer de Braunthall notarius apostolicus, vicecancellarius³²²⁸

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 157–158

Coloczen. et Bachien. confectionis processus pro episcopo auxiliari

T.: orig.

Exp.: Romae, 15. Februarii 1781

Dat.: Petrus Nigronus³²²⁹ secretarius congregationis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 573

Instantia

T.: orig.

Exp.: Adamus Patachich³²³⁰ archiepiscopus Colocensis et Bachiensis

Dat.: Pestini, 2. Novembris 1780 [Viennae, 6. Novembris 1780³²³¹]

Not.: Excellentissime, Illustrissime ac Reverendissime Domine Nuntie Apostolice, Domine Gratosissime!

Peculiari quadam ratione suspexi, ac veneratus sum charitatem illam, qua se Excellentia Vestra nuperis litteris suis demisit ad patrocinium sacerdotis mei si non rei, reatus certe suspecti, quod absque amni sive mea sive vicarii mei facultate per annum et quod excurrit, a dioecesi absens fuerit. Valuit hac charitas tantum in animum meum et eandem aemulaturus, et votis Excellentiae Vestrae, quibus refragari nequeo, satisfactorius, omnem poenam ejus inter lenissima correptionis limites restrinxi, et tanti commendatoris intuitu illum iterum stationi piissima restituerim. Facilitas autem Excellentiae Vestrae mihi adjicit animos, ut commendationi huic commendationem alteram, etsi disparem reddam.

Obtinue ab Augustissima eam gratiam, ut institorium³²³² fractarum virium mearum, et in subsidium dioeceseo[s]³²³³ meae praesentium exhibitorum canonicum meum Carolum Franciscum Palma auxiliarem episcopum meum decerneret; resta[t] nunc, ut et ego, et idem ille denominatus episcopus ad grati[am] Excellentiae Vestrae recurramus, quae efficiat, ut in solatium meum, et dioeceseos necessariam administrationem, in qua longo jam tempore nullam publicam functionem exercere valui, processus ejus et Viennae quantocius assumatur, et Romae etiam quo licet modo acceleretur; dignetur etiam Excellentia Vestra potentissimum patrocinium suum interponere, ut levissimis etiam, queis potest, expensis res persolvatur, cum nullos omnino redditus, beneficium nullum episcopatus ejus ad nexum habeat, sed praecise de mea liberalitate, mensaque mea, alioquin oneribus maximis gravata victurus sit. [%]

Porro Excellentiae Vestrae gratiis me auxiliaremque episcopum meum enixe devoveo, et summa cum veneratione persevero

Excellentiae Vestrae

humilissimus servus

Adamus archiepiscopus Colocensis

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 573

³²²⁶ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 573.

³²²⁷ Giovanni Paolo Profili és Aniceto Illomei áldozópapok.

³²²⁸ Joseph Braunizer von Braunthall apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes. Arch. Nunz. Vienna: Francesco Corazza apostoli jegyző, irodaigazgató.

³²²⁹ Pietro Negroni, a Konzisztoriális Kongregáció titkára.

³²³⁰ Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek: 77)

³²³¹ A bécsi érkeztetés dátuma.

³²³² Nehezen olvasható szó.

³²³³ Több helyen sor végén lévő betűk hiányoznak a kéziratban, ezek kerültek kiegészítésre.

69. Patachich Ádám

83) 1759 Patachich Ádám (nagy)váradi püspök (*Magnovaradinen./Varadinen.*, 1759–1776)
77) 1776 Patachich Ádám kalocsa-bácsi érsek (*Colocen. et Bachien.*, 1776–1784)

1. Matthias Petrovich cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus
[AAV Arch. *Concist., Processus Consist., 148, fol. 308r*]

1. Nosco reverendum perillustrem dominum Adamum e liberis baronibus Patachich de Zaiezda praepositum sancti Benedicti de Kaposfő³²³⁴, ecclesiae cathedralis Zagrabiensis canonicum a viginti circiter annis tam Viennae, quam in Croatia, cum sim concanonicus dictae ecclesiae Zagrabiensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in Croatia prope Carlostadium³²³⁵, ut ex fide baptismali, quam vidi.
[*fol. 308r*]

3. Scio natum esse ex legitimo matrimonio ac ex nobiles et catholicis parentibus, prout mihi constat ex fide baptismali et etiam ex notorietate, cum sim ex iisdem partibus.

4. Scio ipsum esse aetatis quadraginta trium annorum, cum natus sit anno 1716, prout constat ex eadem fide baptismali.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum, et suscepisse ordinem Presbyteratus anno 1739³²³⁶, cum esset alumnus collegii Germanici, ut patet ex ipsius formatis, quas vidi.

6. Scio ipsum esse in functionibus ecclesiasticis et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, prout adverti cum adhuc³²³⁷ essem alumnus apud ecclesiam cathedralem, et ex post concanonicus ejusdem ecclesiae cathedralis Zagrabiensis.

7. Quantum ego adverti et audivi ab aliis semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Quantum ego adverti et audivi ab aliis, iudico ipsum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus, et bonae conversationis et famae, quod est notorium.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, cum tam in Croatia, quam Viennae plura sustinuerit officia pro bono patriae et capituli, et hoc scio et potui advertere tanquam concanonicus.

10. Scio ipsum suscepisse lauream in sacra theologia anno 1739 Romae, cum esset alumnus in collegio Germanico, et vidi privilegium ex hoc ipso colligitur ipsum tali doctrina pollere, quae requiritur in episcopo, ut possit alios docere.

11. Scio ipsum exercuisse curam animarum in parochia Verbovich³²³⁸ dioecesis Zagrabiensis per duos circiter annos, et postea [*fol. 309r*] promotum fuisse ad canonicatum Zagrabiensem, et tam in cura animarum, quam in canonicatu omnes functiones exercuit concionando, celebrando, ministrando sacramenta et defendendo jura ecclesiae, ita ut laudabiliter se gesserit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, prout est notorium, et ego ipsemet vidi.

12. Nec adverti, nec audivi publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores vel doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Varadinensem, et censeo ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum esse futuram propter ipsius scientiam, zelum, prudentiam et existimationem, quam habet apud aulam et proceres regni Hungariae, et cum jam dederit signa suae capacitatis in cancellaria Hungariae per octo circiter annos qua consiliarius ecclesiasticus.

2. Michael Vass regia-Hungarico-aulicae cancellariae concipista
[*fol. 309v*]

³²³⁴ Kaposfő.

³²³⁵ Károlyváros.

³²³⁶ Recte: 1738.

³²³⁷ Nehezen kiolvasható a szó vége. Arch. Nunz. Vienna: adhuc.

³²³⁸ Verbovec.

1. Nosco reverendum perillustrem dominum Adamum e liberis baronibus Patachich³²³⁹ de Zajezda praepositum sancti Benedicti de Kaposfő³²⁴⁰ cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicum a pluribus annis, cum ipse sit consiliarius ecclesiasticus in cancellaria Hungariae, in qua ego fungor officio concipistae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in Croatia sub parochiali ecclesia Hrenetics³²⁴¹, cum viderim fidem baptismatis.

3. Ex ipsa fide baptismali constat ipsum esse natum ex legitimo matrimonio et ex nobilibus et catholicis parentibus.

4. Agit annum quadragesimum tertium, ut ex supradicta fide baptismatis, et novi ipsum qua alumnum in collegio Croatico Viennense a vigintiquinque annis.

5. Scio esse in sacris ordinibus constitutum et sacerdotem cum viderim ipsius formatas, ex quibus constat fuisse promotum ad presbyteratum vigesima Decembris anno 1738, cum esset alumnum in collegio Germanico Romae.

6. Prout ego adverti, scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum diu versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum ipsum viderim saepius celebrantem privatim³²⁴² et solemniter.

7. Quantum ego adverti et audivi ab aliis, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.
[fol. 310r]

8. Ex frequenti conversatione habita cum ipso iudico esse praeditum innocentia vitae, bonisque moribus, ac bonae conversationis et famae, prout est notorium.

9. Scio ipsum esse virum gravem, pudentem et usu rerum praestantem, quod potui bene advertere in pluribus negotiis ecclesiasticis et saecularibus, quae tractare debuit in cancellaria Hungariae tamquam consiliarius ecclesiasticus.

10. Scio promotum esse ad gradum doctoralem in sacra theologia Romae anno 1739, cum esset alumnum collegii Germanico-Hungarici, et iudico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Audivit fuisse parochum in Croatia, et ex post fuisse promotum ad canonicatum Zagrabiensem, ac in eis beneficiis tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores laudabiliter se se gesserit.

12. Nunquam audivi, nec adverti dedisse aliquod scandalum circa fidem, mores vel doctrinam, vel aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Varadinensem et dignum, qui ad illam promoveatur, et iudico ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse, cum tam in negotiis ecclesiasticis, quam saecularibus sit bene versatus, et iam dederit specimen scientiae, prudentiae et zeli in pluribus negotiis, quae debuit tractare tamquam consiliarius ecclesiasticus in cancellaria Hungariae, unde sibi promovit existimationem tam apud aulam, quam apud proceres regni Hungariae.

3. Nicolaus Muszka, sacrae theologiae doctor, praepositus capituli Neosoliensis, protonotarius apostolicus

[AAV Arch. Consist., Processus Consist., 170, fol. 197r]

1. Nosco excellentissimum et reverendissimum dominum Adamum liberis baronibus a Patachich episcopum Magnovaradinensem ab annis circiter triginta, cum quo hic Viennae aliquot annis vixi, ac postea etiam cum eo saepius partim Magnovaradini, partim hic Viennae conversatus fui. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

[fol. 197r]

³²³⁹ Javított szó.

³²⁴⁰ Kaposfő.

³²⁴¹ Hrenetics.

³²⁴² Nehezen kiolvasható a szó vége.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse, et quidem ab eminentissimo cardinali Migazzi³²⁴³ archiepiscopo Viennensi, ut mihi a fide digno relatum est.

3. Scio ipsum per annos octodecim fuisse episcopum Magnovaradinensem, cum nominatus fuerit anno 1759, uti id fide digna relatione habeo.

4. Scio eum in dicta ecclesia Magnovaradinensi assidue resedisse, quod mihi constat, partim mea experientia, partim ex publica fama.

5. Scio eum diligenter et saepe dictam suam ecclesiam et dioecesim visitasse, opportune omnibus necessitatibus occurrisset et providisset, ejusque decreta et mandata debitae executioni demandari curasse. Constat vero id mihi partim ex fide digna quorundam relatione, partim ex communi optima existimatione, quam de administratione sui episcopatus in regno Hungariae habuit.

6. Ex eadem communi de eo existimatione, judico eum pro munere suo et solemnitates saepe celebrasse, et ordinationes juxta necessitatum exigentias habuisse caeteraque pontificalia exercuisse, praesertim cum nunquam audiverim horum aliquid fuisse ab eo neglectum.

7. Scio eum pietatis, caritatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse; constat id mihi ex publica fama.

8. Scio eum prudenter, utiliter et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus ac bonis omnibus dictae ecclesiae Magnovaradinensis; scio autem id partim mea experientia, partim ex publica fama.

9. Scio eum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut alias docere queat; id quod mihi constat certa mea experientia, quodque communi opinione habeatur pro doctissimo episcopo.

10. Existimo eum dignum esse, qui transferatur ad metropolitanam ecclesiam Colocensem, et censeo ejus translationem huic ecclesiae utilem et proficuum futuram, idque tum ab singularem ejus probitatem, exemplarem vi[fol. 197v]tam, morum comitatem, prudentiam, eximiam doctrinam, res maximas agendi usum ac dexteritatem, zelum denique ardentem ac illustres etiam natales.

4. Georgius Bernáth (de Bernath) reginalium bonorum administrationis aulicae secretarius, ad augustam caesareo regiam aulam juratus agens et inclyti comitatus Szaladiensis tabulae judicariae assessor [fol. 198v]

1. Novi suam excellentiam a tempore, quo hic Viennae in alumnatu fuerat; deinde, ut ad comitia Regni anni 1751 venerabilis capituli Zagrabiensis Posenii ablegatum; demum ut consiliarium aulicum, et ex hoc munere admotum episcopatu Magnovaradinensi ex visu et crebiori accessu ac colloquio. Nec sum suae excellentiae sanguine junctus, neque alia subversantur.

2. Scientiae causam assigno me suam excellentiam in proxima ecclesia pontificantem vidisse.

3. Anno 1759 circa finem mensis Augusti renuntiatus erat in episcopum Magnovaradinensem, et super illo episcopatu collationales ejus, ego ex excelsae cancellariae regio-Hungarico-aulicae taxatoratu redemi, ac in hac nuntiatura processum ejus formare curavi.

[fol. 199r]

4. Nisi gravium negotiorum causa Viennam ad augustam aulam ac ad comitia Regni excurrisset, intra suam dioecesim in gubernio, tam ad spheram episcopalem, quam ad provincialem pertinentium negotiorum semet occupasset.

5. Adeo diligens in suo pastoralis munere fuit, ut saepe admiratus fuerim, quando tempus sibi sumere potuerit, minima quaeque suam dioecesim respicientia curandi, prontissime³²⁴⁴ necessitatibus occurrendo ac invigilando, ut a se disposita debito ordine in executionem abeant; tum ex relatione, tum mea experientia edoctus sum.

6. Nunquam audivi, quod alumni ad alium dioecesanum pro ordinatione missi fuissent; solemnitatibus Magnovaradini celebratis ob distantiam non interfui.

7. Expertus sum longa annorum serie, pium, caritativum, magnae prudentiae, discretum, in gubernando talia specimina verbo et exemplo praebuisse, ut anterioribus temporibus, accepta dioeceseos praesertim a schismaticis vulnera, sua prudentia et bello agendi modo, magna in parte reparaverit, conversionem plurium communitatum procuraverit, clerum, dioecesim in meliori statu posuerit, nobilissimum episcopium, ecclesiam cathedralem ferme ad perfectum statum aedificaverit.

³²⁴³ Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor: 48)

³²⁴⁴ Italianizmus. Recte: promptissime.

8. A memoria mea illa dioecesis habuit tres successive episcopos, iste quartus prioribus omnibus meo iudicio dioecesi illi tum in spiritualibus, tum et in temporalibus fuit utilissimus.
9. Scientiae et eruditionis magnae virum expertus sum; quemadmodum palam omnibus constat.
10. Dignum et per quam utilem futurum censeo.

5. David Joannes Baptista Pizetty abbas B.M.V. de Berucio, canonicus Zagrabiensis et actualis collegii Croatici rector

[fol. 200v]

1. Nosco a viginti annis illustrissimum et reverendissimum dominum Adamum liberis baronibus a Patachich, quia fui canonicus Zagrabiensis, ubi ego alumnus eram. Nulla est connexio inter nos, neque odium vel inimicitia.

2. Cum viderim illum pontificaliter celebrantem, suppono exinde consecrationis munus jam suscepisse.

3. Credo ut mihi videtur, quod spatio quindecim et ultra annorum fuerit episcopus Magnovaradinensis.

4. Scio assidue in sua ecclesia resedisse; ex quo et audivi idipsum, et raro illum Viennam manentem vidi.

5. Cum multas de ipso laudes audiverim, nequeo perinde supponere, quod et ecclesiae visitationi et fidelium necessitatibus non satisfecerit, et occur[fol. 201r]rerit, uti etiam suppono, quod decreta et mandata pro bono Ecclesiae emanata debitae mandaverit executioni.

6. Uti ad quintum. Cum in dioecesi Magnovaradinensi ego non fuero moratus.

7. Uti ad sextum et quintum. Summas enim semper laudes de ipso audivi.

8. Scio eum prudenter et diligenter se gessisse in defendendis et conservandis jurisdictionibus temporalibus et spiritualibus ac bonis omnibus ecclesiae suae; idque scio ex quo in cancellaria regio-Hungarica audivi ad haec usque tempora praefata omnia per ipsum peracta fuisse.

9. Quam maxime scio ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, tum quia ab aliis audivi, tum quia cum ipso conversatus sum.

10. Quocumque transferretur scio et iudico translationem ejus utilem fore ecclesiae, ad quam esset translatus, et hoc scio et iudico ex rationibus supra allegatis.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Paulus Supanecz³²⁴⁵ parochus sancti Martini in Hernetics (parochus Herneticensis)

Dat.: Hernetics³²⁴⁶, 25. Septembris 1735

Bapt.: [Ibidem], 18. Februarii 1716 baptizatus, Stephanus Paravicsics³²⁴⁷ archidiaconus Goricensis

Par.: Nicolaus Pattacsics de Zaiezda S.c.r.M. generalatus Carlostadiensis nobilis campaniae capitaneus, supremus vigiliarum praefectus, ejusdem fortalitii Carlostadiensis colonellus et Barbara Pudentianna Pattacsics de eadem Zaiezda³²⁴⁸

Patr.: Nicolaus Jellacsics de Buszin et Anna Budacska³²⁴⁹

Not.: liber baro Adamus Pattacsics de Zaiezda

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

De studiis philosophicis

T.: orig.

Exp.: Antonius Erber³²⁵⁰ SJ, prodecanus facultatis philosophiae in universitate Viennensi

Dat.: Viennae, 8. Septembris 1738

³²⁴⁵ Supanecz (Szupanecz) Pál (Pavao Supanec) herneticsi plébános.

³²⁴⁶ Hernetics (Hrnetić, ma Károlyváros, Karlovac része).

³²⁴⁷ Paravigich Gergely (sic!) (Grgur Paravigić) zágrábi kanonok (1706–1716). Gorikai főesperes 1712 és 1716 között. IVANČAN, 710–713, 1147.

³²⁴⁸ Patachich Miklós (=Mihály Antal; Mihael Nikola Antun Patačić, 1687–1733) és Patachich Prudenciána (Pudencijana Patačić, ca. 1694–1762). MAČEK, 87–89.

³²⁴⁹ Jellacsics Miklós (Nikola Jelačić) és Budacska Anna (Ana Budačka). Vö. NAGY 5 (1859) 330.

³²⁵⁰ Anton Erber SJ, a bécsi egyetemen tanár (1728–1735). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 294. Vö. még: WAPPLER, *Geschichte der Theologischen Fakultät*, 420.

Not.: [...] philosophiam triennem absolvisse, ea cum ingenii, tum profectus singulari laude ac commendatione, ut constanter in schola primatum tenuerit et utraque philosophiae laurea primo loco ex merito insignitus, eandem sub augustissimi Caesaris auspiciis, duarum horarum spatio sine praeside et ex vero ut doctor defenderit, per ablegatum torque donatus [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

De studiis theologicis et de doctoratu

T.: orig.

Exp.: Vicentius Annibali³²⁵¹ SJ, CGU rector

Dat.: Romae, 11. Maii 1739

Not.: [...] a die 6. Novembris 1735 usque ad praesentem diem in nostro collegio Germanico et Hungarico almae Urbis Sedis Apostolicae alumnum fuisse absque ulla interruptione et pernoctatione extra ibidem collegium [...] in aula nostri collegii summa omnium auditorum admiratione et plausu egregie doctissimeque propugnavit; [...] in theologica facultate [...] doctorali laurea insignitum fuisse; pietate vero, modestia, morum probitate, disciplinae ac moderatorum suorum observantia ita se gessisse, ut superioribus apprime charus et alumnis omnibus fuerit exemplo [...] in festo Omnium Sanctorum concionem haberet in sacello pontificio coram summo pontifice et eminentissimis cardinalibus [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

De doctoratu

Exp.: [nota notarii N.A.]

Grad.: 15. Martii 1739, dr. theol., in collegio Germanico Hungarico

Not.: Privilegium laureae doctoralis in sacra theologia susceptae in collegio Germanico Hungarico [...] rectore collegii reverendo perillustri domino Vincentio Annibali³²⁵² SJ, ac ejusdem collegii protectore eminentissimo et reverendissimo domino cardinale Otthobono³²⁵³.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 148, fol. 314v

De ordinibus minoribus

T.: orig.

Exp.: Josephus Henricus Jacobus Braitenbücher³²⁵⁴ episcopus Antigonensis, vicarius generalis Viennensis

Dat.: Viennae, 7. Decembris 1735

Ord.: [Idem, ibidem], in metropolitana ecclesia sancti Stephani, 20. Martii 1734

Not.: Antonius Massing³²⁵⁵ UID, consiliarius et notarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.

Exp.: Johannes Antonius cardinalis Guadagni³²⁵⁶ vicarius generalis

Dat.: Romae, 24. Septembris 1738

Ord.: [Idem], Romae in sacrosancta Lateranensi basilica, 20. Septembris 1738

Not.: Gasparus Ori³²⁵⁷ secretarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

De ordine Diaconatus

³²⁵¹ Vincenzo Annibale SJ, a CGU rektora (1739–1749). STEINHUBER 2 (1906) 151.

³²⁵² Uő.

³²⁵³ Pietro Ottoboni bíboros (1689–1740), a CGU protektora.

³²⁵⁴ Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédpüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

³²⁵⁵ Anton Massing tanácsos, jegyző.

³²⁵⁶ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

³²⁵⁷ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdizione*, 99. Eszerint már 1738-ban is titkárként írt alá.

T.: orig.
Exp.: Johannes Antonius cardinalis Guadagni³²⁵⁸ vicarius generalis
Dat.: Romae, 24. Ianuarii 1739
Ord.: Philippus Spada archiepiscopus Theodosiensis suffraganeus et vicesgerens, Romae in cappella
suae habitationis, 7. Decembris 1738
Not.: Gasparus Ori³²⁵⁹ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Johannes Antonius cardinalis Guadagni³²⁶⁰ vicarius generalis
Dat.: Romae, 13. Ianuarii 1739
Ord.: Philippus Spada archiepiscopus Theodosiensis suffraganeus et vicesgerens, Romae in
sacrosancta Lateranensi basilica, 20. Decembris 1738
Not.: Gasparus Ori³²⁶¹ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

Celebret

T.: orig.
Exp.: Vicentius Annibali³²⁶² SJ, CGU rector
Dat.: Romae, 10. Maii 1739
Not.: Cum illustrissimus dominus Adamus liber baro a Patachich sacerdos dioecesis Zagrabienensis in
Croatiam rediturus ex hoc collegio Germanico et Hungarico Urbis discedat, in quo per quatuor
circiter annos Sedis Apostolicae fuerit alumnus; omnibus testatum volumus, ipsum esse
sacerdotem nullis impedimentis prohibitum, quominus Missas ubique celebrare et alia
sacerdotalia munera obire possit, dignumque pariter, qua ab omnibus benigne excipiatur et
humaniter tractetur.
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

Praesentoriae (Magnovaradinen./Varadinen.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 29. Augusti 1759
Vid.: Viennae, 19. Septembris 1759, Franciscus Josephus Dombay,³²⁶³ S.c.r.a.M. secretarius aulicus
unaque ejusdem S.M. Hungariae expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

Recommendoriae (Magnovaradinen./Varadinen.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 29. Augusti 1759
Vid.: Viennae, 19. Septembris 1759, Franciscus Josephus Dombay,³²⁶⁴ S.c.r.a.M. aulicusque
secretarius, una altetitulatae S.M. Hungariae expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 475

Professio fidei (Magnovaradinen./Varadinen.)

T.: orig.

³²⁵⁸ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

³²⁵⁹ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99. Eszerint már 1738-ban is titkárként írt alá.

³²⁶⁰ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

³²⁶¹ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

³²⁶² Vincenzo Annibale SJ, rektor. STEINHUBER 2 (1906) 151.

³²⁶³ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351, 353.

³²⁶⁴ Uő.

Dat.: Viennae, 10. Octobris 1759
Test.: Benedictus Salvatori et Francisco Sourdi presbyteri saeculares³²⁶⁵
Not.: Guilielmus Moreau³²⁶⁶ cancellarius et protonotarius apostolicus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 148, fol. 303–304

Nominatio (Colocen. et Bachien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 8. Martii 1776
Not.: Josephus Bajzáth³²⁶⁷ episcopus Ansariensis; Josephus Jablonczay³²⁶⁸
Vid.: Viennae, 16. Aprilis 1776, Adamus Trajcsik,³²⁶⁹ ad excelsam c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 531

Nominatio (Colocen. et Bachien.)

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 8. Martii 1776
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 170, fol. 204–206

Praesentoriae (Colocen. et Bachien.)

T.: orig.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 8. Martii 1776
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 170, fol. 203

Praesentoriae (Colocen. et Bachien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 8. Martii 1776
Vid.: Viennae, 3. Augusti 1776, Adamus Trajcsik,³²⁷⁰ ad excelsam C.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 531

Ex audientia SS.mi (Colocen. et Bachien.)

Exp.: Bernardus cardinalis Giraud³²⁷¹ proauditor
Dat.: Die 14. Septembris 1776
Nota: Adamo Patachich Vescovo di Varadino umilmente espone di essere stato nominato da Sua Maestà Apostolica alle Chiese unite di Colocza e Bachia, ed in sequito il Nunzio Apostolico di Vienna ha formato il solito Processo Concistoriale: Ma perche non ha fatto menzione alcuna della Chiesa di Bachia, che da molto tempo è occupato da Turchi, Perciò umilmente supplica la Santità Vostra a degnarsi ordinare che venga ammesso il detto Processo per la Traslazione dell'Oratore alle suddette Chiese Unite, non ostante la mancanza dello stato della Chiesa di Bachia che...
Sanctissimus deficientiam status alterius ecclesiae, prout in praecibus, apostolica auctoritate supplevit, atque sanavit, necnon processum pro infrascriptarum ecclesiarum propositione admittendam benigne concessit, quibusque in contrarium non obstantibus.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 170, fol. 193–194

³²⁶⁵ Benedetto Ignazio Maria Salvadori [apostoli jegyző, irodaigazgató-helyettes] és François (?) Sourdi áldozópapok.

³²⁶⁶ Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató.

³²⁶⁷ Bajzáth József veszprémi püspök: 57)

³²⁶⁸ Jablonczay József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

³²⁶⁹ Trajcsik Adám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 11 (1865) 324–325.

³²⁷⁰ Uő.

³²⁷¹ Bernardino Giraud bíboros (1771/1773–1782), proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1775-től). DBI 56 (2001) 485–488.

Professio fidei (Colocen. et Bachien.)

Exp.: Josephus Antonius Taruffius³²⁷² UID, protonotarius apostolicus, sacrae nuntiaturae Viennensis auditor et administrator generalis deputatus

Dat.: Viennae, 9. Maii 1776

Test.: reverendus dominus Leonardus Ciani et dominus Antonius Bianchi³²⁷³

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 170, fol. 207–208

70. Patachich Gábor

112) 1729 Patachich Gábor szerémi püspök (*Sirmien.*, 1729–1733)

73) 1733 Patachich Gábor kalocsa-bácsi érsek (Gabrijel Herman Antun Patačić, *Colocen. et Bachien.*, 1733–1745)

1. Stephanus Pucz cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 117, fol. 740r]

1. Cognosco a decem circiter annis reverendissimum dominum Gabrielem Patachich, tum in Croatia clericali militiae adscriptum, tum in Italia, tum in capitulo Zagrabiensi ut fratrem et concanonicum meum. Est mihi in 4° affinitatis gradu coniunctus.

2. Natus est in dioecesi Zagrabiensi.

3. Novi parentes, a quibus natus est, optimos catholicos, nobiles ac legitimo inter se matrimonio coniunctos.

4. Excessit in praeterito mense Maii annum 30. Hoc scio ex longa inter nos habita consuetudine.

5. Audivi illum fuisse promotum ad sacros ordines in collegio Germanico Urbis. Caeterum cum rediit ad nos scio illum fuisse sacerdotem, quia celebrantem vidi.

6. Versatus est in sacris et ecclesiasticis functionibus praetereaque multa devotione praestitus, ut mihi observare licuit, dum uterque Zagrabiae, apud cathedralem ecclesiam resideremus et divinis officiis assisteremus.

7. Vixit semper catholice et Christianam religionem non solum professus est, unus etiam qua parochus docuit.

8. Est ornatus bonis moribus et ecclesiam vitam ducit, quamobrem et eius conversatio gravis est et optima fama.

9. Vir est gravis et prudens, quamobrem a nostro a nostro capitulo aliquoties tum Viennam, tam ad comitia regni legatus est negotiorum suorum causa.

10. Scio illum promotum fuisse in doctorem sacrae theologiae Romae, quia vidi diploma ad hoc exaratum habetque theses, quas ipse defendit ex [fol. 740v] universa theologia. Ego praeterea saepe deprehendi illum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur, tum quando examinabat clericos ad sacros ordines promovendos, tum quando proponebantur causae ecclesiasticae in nostro capitulo iudicandae.

11. Administravit antequam fieret canonicus curam animarum in dioecesi Zagrabiensi multa, ut audivi cum laude integritatis et zeli, postquam vero cooptatus est ad capitulum Zagrabiensem fuit factus archidiaconus et qua talis optima disciplina instruxit ac prudenter gubernavit districtum parochiarum sibi subditum.

12. Nec scio ego, nec unquam intellexi illum dedisse aliquod publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, nec apparet laborare aliquo vitio corporis aut animi, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Censeo ex dictis illum dignum esse, qui promoveatur ad ecclesiam Sirmiensem, eiusque promotionem futuram utilem dictae ecclesiae ad doctrinam ac religionis zelum, cuius in ea dioecesi exercendi plurimas occasiones habere poterit.

³²⁷² Giuseppe Antonio Taruffi (1722–1786) általános ügyhallgató. Itáliai költő, diplomata. DBU 5 (1849) 259.

³²⁷³ Leonardo Ciani klerikus és Antonio Bianchi.

2. Antonius Buquay (dominus), filius quondam Francisci, dioecesis Bosniensis
[fol. 741r]

1. Nosco a longo tempore reverendissimum dominum Gabrielem Patachich ac frequenter cum ipso conversatus sum. Non sum ipsi consanguineus, neque nimium familiaris aut odiosus.

2. Natus est in dioecesi Zagradiensi, in qua eius familia constituta est.

3. Natus est ex nobilibus et catholicis parentibus, quos ego cognovi legitime³²⁷⁴ inter se coniunctos.

4. Agit, iudicio meo annum 30 circiter.

5. Est constitutus in sacris ordinibus ab aliquot annis, quae omnes, qui cum cognoverunt, bene sciunt.

6. Cum sit canonicus Zagradiensis a pluribus annis, praeterea exercuerit curam animarum debet esse versatus in sacris et ecclesiasticis³²⁷⁵ functionibus. Caeterum quoad devotionem attinet et sacramentorum frequentiam, nihil aliud affirmare possum, quam quod ille ab omnibus laudetur tamquam optimus ecclesiasticus.

7. Nihil audivi in contrarium.

8. In conversationibus, quas cum illo habui, visus est mihi praeditus honestis et ecclesiasticis moribus, qua propter eius fama apud omnes integerrima est.

[fol. 741v]

9. Saepe adhibitus est a capitulo ad sua negotia pertractanda tum Viennae, tum Hungariae apud Dietam, quod est optimus prudentiae, qua pollet, argumentum.

10. Audivi illum studuisse sacrae theologiae in collegio Germanico Urbis, unde censeo illum pollere sufficienti doctrina, quod etiam iudicavi eum illum Zagrabiae concionantem audivi.

11. Audivi eum curam animarum exercuisse in quadam ecclesia parochiali prope Zagrabiam, et optime se in eo officio gessisse tam³²⁷⁶ quoad doctrinam, quam quoad prudentiam et mores.

12. Nec scio, nec audivi illum dedisse publicum aliquod scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, quin potius intellexi praedicari qua exemplarem et ecclesiasticam, nec apparet laborare aliquo vitio corporis aut animi vel aliquo canonico impedimento teneri quominus ad episcopatum promoveri possit.

13. Ex cognitione, quam habeo eiusdem prudentiae et religionis, censeo illum dignum esse qui promoveatur ad ecclesiam Sirmiensem eiusque promotionem futuram proficuum dictae ecclesiae.

3. Ignatius Franciscus Czinderj (Czindori), inclitorum comitatum Crisiensis et Varasdiensis unius videlicet supremus iudex nobilium, alterius vero procurator fiscalis, nec non liberum regiarum civitatum Varasdinensis et Cap[r]unczensis juratus senator, earumque civitatum ad modernam generalis regni Dietam ablegatus nuntius (regium civitatum Varasdiensis et Cap[r]unczensis senator)
[fol. 744r]

1. Nosco reverendissimum dominum Gabrielem Patachic³²⁷⁷ a primis scholis saepisque cum eo conversatus sum. Nulla nobiscum coniunctio sanguinis, nec sum nimium familiaris aut odiosus.

2. Natus est in dioecesi Zagradiensi in mea vicina.

3. Natus est ex illustribus et catholicis parentibus, quos ego bene novi et qui erant inter se legitime coniuncti.

4. Debet excedere iudicio meo annum trigesimum.

5. Erat ipse sacerdos anno 1722, recordor enim illum tunc temporis celebrantem vidisse.

6. Cum exercuerit curam animarum et sit a longo tempore canonicus Zagradiensis, minime dubito quin sit versatus in functionibus ecclesiasticis, devotionem etiam in eo semper³²⁷⁸ multam observavi.

7. Quantum ab esterno colligi potest, vixit semper catholice et in fidei puritate permansit.

8. Praeditus est ecclesiasticis et compositis moribus, et optimae est famae et conversationis.

³²⁷⁴ Javított szó.

³²⁷⁵ Kicsit elmosódott szó.

³²⁷⁶ Javított szó.

³²⁷⁷ Recte: Patachich.

³²⁷⁸ Beszúrt szó.

9. Vir est gravis, prudens et usu rerum praestans, quod probavit capitulum Zagrabiense, eum saepe elegit ut publicis negotiis interesset, et ego ipse in praesentibus regni comitiis, ad quae sum deputatus animadverti.

10. Audivi, cum studuisse sacrae theologiae in collegio Germanico Urbis eamque defendisse. Invitabatur etiam quandoque Zagrabiae, ut propositas theses oppugnaret, praetereaue ex discursibus et difficultatibus, quae quandoque promoveri solent in conversationibus observavi illum pollere ea doctrina quae, in episcopo requiritur [fol. 744v] ad hoc, ut possit alios docere.

11. Administravit curam animarum in civitate Varasdinensi, ubi magnum sui desiderium reliquit ob prudentiam, doctrinam et zelum, quo eo officio functus per annum fuit, ut ab iisdem civibus intellexi, inde assumptus ad canonicatum Zagrabiensem ac electus unus ex eius ecclesiis archidiaconus, scio illum visitasse regiones sibi commissas³²⁷⁹ cum multa laude doctrinae, zeli et integritatis.

12. Nec audivi, nec vidi illum dedisse aliquod publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, nec laborat aliquo vitio corporis aut animi vel tenetus aliquo canonico impedimento, quominus possit ad episcopatus promoveri.

13. Ex dictis censeo illum idoneum esse ad bene regendam ecclesiam Sirmiensem et dignum, qui ad illam promoveatur, eiusque promotionem eidem ecclesiae profuturam esse ob peritias, etiam³²⁸⁰ linguae, qua ibi utuntur.

4. Gabriel Ignatius Eberl, natione Austriacus, Sacra caesareae Majestatis camerae aulicae rationum consiliarius

[AAV Arch. Consist., Processus Consist., 119, fol. 195r]

1. Novem jam sunt menses, quod noscam illustrissimum et reverendissimum dominum Gabrielem Patachich, episcopum Sirmiensem occasione, qua missus fui a Sacra caesarea Majestate ad visitandum regnum Slavoniae, in quo episcopatus Sirmiensis erectus est, et idem dominus episcopus aliquam praeposituram obtinet. Non sum illi ullo consanguinitatis, affinitatis aut nimiae familiaritatis vinculo conjunctus; nec sum ipsius inimicus vel odiosus.

2. Non vidi ipsum consecrari in episcopum, credo tamen eundem consecrationis munus suscepisse, cum jam ab aliquot annis episcopatum Sirmiensem possideat, et saepius viderim ipsum pontificalia exercentem. Quod etiam omnibus notorium est, maxime in hac civitate, in qua saepe pontificaliter celebravit.

[fol. 195v]

3. Quantum memini, tres sunt anni, quod sit episcopus Sirmiensis, uti aliunde omnibus constat.

4. Continuo resedit in sua praepositura Captolensi³²⁸¹, quam habet, in dioecesi autem sua residere non potuit ob defectum residentiae et ecclesiae ac ob exiguum numerum catholicorum in ea degentium, utpote in qua sunt plerique schismatici. Hoc scio, quia fui in illis partibus et debui visitare totum regnum Slavoniae.

5. Tum ab aliis, cum ab illo ipso, dum ad visitationem se conferret, audivi, quod saepius visitaverit suam dioecesim; et licet nesciam, an eidem per decreta providerit, scio tamen ipsum fuisse zelantissimum in occurrendo illius necessitatibus; et, dum ibi morabar, praepositurae suae templum, alias pro porcorum stabulo deputatum, restaurasse, turrim aedificasse et altaria tria erexisse, super quibus jam tunc celebrabatur. Quae omnia vidi.

6. Quod pontificaliter celebrantem saepius viderim, dixi superius ad primum interrogatorium. Quoad ordinationes autem dicere nil possum et credo, quod suos subditos non ordinaverit, cum nullum habet in sua dioecesi clericum; an autem reliqua sacramenta ministraverit, mihi non constat, nec indagavi, quamvis [fol. 196r] supponam illa ministrasse, utpote qui magna apud omnes in aestimatione fuit propter suum zelum.

³²⁷⁹ Arch. Consist.: comissas. Arch. Nunz. Vienna: commissas.

³²⁸⁰ Beszúrt szó.

³²⁸¹ Pozsegaszentpéter (Kaptol). A prépostságra hivatkozás egyértelművé teszi a helyet, azonban korábban én magam is összekevertem a zágrábi Kaptollal, amely a zágrábi kanonokok székhelye volt, és ahol egyébként a Patachich családnak rezidenciája is volt. Vö. TÓTH TAMÁS, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye 18. századi megújulása Patachich Gábor és Patachich Ádám érsekek idején (1733–1784)*. Budapest–Kalocsa 2014. (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 8.), 85–87, 91.

7. Possum testari, tum ex discursibus cum illo habitis, cum ex aliorum relationibus, ipsum varia prudentiae, zeli, doctrinae et moderationis specimina dedisse ita, ut, quantum est in me, ipsum dignissimum episcopum reputare possim, qui semper studuit verbo et exemplo proficere, et oves sibi concreditas ad pietatem inflammare.

8. Cum nullus sit ibi clerus, nec se praesentaverit occasio alicujus controversia, propter quam defensio jurium spiritualium aut temporalium fuisset necessaria, ideo, cujus firmitatis et constantiae sit, ignoro; scio tamen ipsum habuisse semel differentias aliquas cum metropolita schismatico ratione alicujus capellae, pro qua tuenda jura sua ad aulam caesaream detulit, ac pro eadem manutenenda se zelosissimum exhibuit, ac me saepissime requisivit, ut sibi consilio et auxilio adessem ad providendum necessitatibus suae dioecesis.

9. Quantum judicare possum, tanta pollet doctrina, ut alios instruere et docere possit non solum ad sufficientiam, sed etiam ad commendationem dignitatis episcopalis, et hoc scio tum ex discursibus cum illo frequenter habitis, tum ex aliorum relationibus, et [fol. 196v] insuper saepe praesens fui, dum cum Jesuitis super diversis arduis punctis sat erudite disputabat.

10. Nedum ad archiepiscopatum Colocensem, sed ad quodcunque aliud etiam majus beneficium ipsum, qui promoveatur, dignissimum censeo, et judico maximam utilitatem archiepiscopatu allaturum, cum in omnibus actionibus suis solum quaerat, quae sunt Jesu Christi, et sit fidelis dispensator bonorum ecclesiasticorum tum in pauperes, cum in ecclesias, quod experientia didici, dum vidi, quod exiguis suis, proventibus multa bona praestiterit.

5. Nicolaus Petrichevich, natione Croata, cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus et collegii Croatici in hac civitate [Viennae] rector
[fol. 197r]

1. Novi illustrissimum et reverendissimum dominum Gabrielem Patachich episcopum Sirmiensem a decem circiter annis, dum adhuc parochi munere fungeretur; sum quidem ipsi in aliquo remoto gradu aliquid consanguineus, sed per hoc in ipsius favorem non deponam, nec ero perjurus.

2. Non fui praesens, dum consecratus fuit, audivi tamen ipsum consecratum fuisse ab episcopo Herbipolensi³²⁸² tunc temporis in hac civitate morante.

3. Nominatus fuit ad episcopatum Sirmiensem anno millesimo septingentesimo vigesimo nono, sed suspensa fuit ipsius confirmatio per multos menses ob longiorem celebrationem electionis summi pontificis, et idcirco ipsum ecclesiae Sirmiensi solum duobus annis circiter praefuisse judico.

4. In dioecesi sua nullam habet residentiam, ideoque ibi non resedit; scio tamen, quod in praepositura sua in Captol³²⁸³ dicta habitaverit, et se saepissime ad dioecesim suam contulerit functiones ecclesiasticas peragendi causa. Haec scio, quia audivi a patribus Jesuitis, et ab aliis, qui ipsum optime noverunt, et viderunt episcopalia munia exercentem.

5. Quod visitaverit dioecesim et ejus necessitatibus opportune occurrerit, scio tum a viris fide dignis, cum etiam ex ipsius litteris, quas in actuali visitatione existens scripsit alicui meo concanonicum; an autem aliqua decreta fecerit, eaque observari mandaverit, ignoro.

6. Super hoc nil certi edicere possum, imo in ecclesia sua pontificalia exercere non potuit, quia nulla exstat; credo tamen, quod et ordinationes habuerit et Confirmationis sacramentum ministraverit, cum sit valde zelosus, et zelum suum praecipue concionibus habitis saepe probaverit.

7. Dum erat canonicus Zagrabiensis, luculenta semper dedit pietatis et zeli specimina; et postquam factus fuit episcopus eundem, imo magis exemplarem tenuit vivendi modum, et hoc scio tum propria experientia, cum etiam ab aliis, qui ipsum tam a pietate, quam a zelo laudabant.

8. Quod ecclesiae suae jura defenderit, nedum scio ex zelo, [fol. 198r] quem semper praesetulit, sed etiam ex facto, dum ecclesiam Petrovaradiensem³²⁸⁴ a jurisdictione archiepiscopi Strigoniensis vindicavit et visitavit, ac in eadem in signum suae jurisdictionis concionem habuit, quod notorium est.

9. Sufficienti instructus est doctrina ad docendum alios, quod mihi constat ex frequentibus et eruditis discursibus, quos cum ipso habui; et etiam quod sciam, ipsum in Urbe laurea doctorali fuisse insignitum et in gravibus capituli negotiis ad caesaream aulam fuisse ablegatum, quod notorium est.

³²⁸² Friedrich Karl von Schönborn-Buchheim bambergi és würzburgi hercegpüspök (1729–1746). A főpap hosszú ideig birodalmi alkancellár is volt, így elsősorban Bécsben tartózkodott.

³²⁸³ Pozsegaszentpéter.

³²⁸⁴ Pétervárad (ma Újvidék része).

10. Dignissimum illum judico, qui ad regendam ecclesiam archiepiscopalem Colocensem transferatur, ejusque translationem eidem dioecesi maxime utilem futuram censeo, cum sciam illum esse virum laboriosum, liberalem, doctum et prudentem, ac magis commisti sibi gregis curae, quam sibi ipsi studentem.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Jacobus Spichko³²⁸⁵ ecclesiae sancti Viti in Magyerovo fundatae, dioecesis Zagrabiensis, parochus

Dat.: Magyerovo³²⁸⁶, 4. Septembris 1718

Bapt.: [*Ibidem*], 3. Maii 1699, Petrus Megiurechky³²⁸⁷ parochus

Par.: Balthasar Patachich³²⁸⁸ consiliarius caesareus et Theresia Gereczy³²⁸⁹

Patr.: Matthias Augustich³²⁹⁰, modernus canonicus Zagrabiensis et Maria Gussich³²⁹¹ vidua Patachichiana

Not.: Gabriel Patachich

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 117, fol. 748

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

Exp.: Prosper cardinalis Marefusus³²⁹² vicarius generalis

Dat.: Romae, 13. Februarii 1731

Ord.: Nuntius Baccari³²⁹³ episcopus Boianenesis, suffraganeus et vicesgerens, in sacrosancta Lateranensi basilica, 4. Aprilis 1722

Not.: Nuntius Baccari³²⁹⁴ episcopus Boianenesis, vicesgerens; Nicolaus Antonius canonicus Cuggio³²⁹⁵ secretarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 117, fol. 749

Professio fidei (Sirmien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 6. Julii 1729

Test.: reverendus dominus Nicolaus Alberti et dominus Thadaeus Radigh domestici praefati nuntii³²⁹⁶

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 117, fol. 746–747

Professio fidei (Colocen. et Bachien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 23. Februarii 1733

Test.: dominus Thaddeus de Raidegg et reverendus dominus Henricus Nicolaus Chefneux, N.A. familiares³²⁹⁷

³²⁸⁵ Spichko Jakab (Jakov Špičko) magyarlaki plébános. A vezetéknev a mai Špičkovina településre utal.

³²⁸⁶ Magyarlak (Madžarevo), ma Újlepenye (Novi Marof) része.

³²⁸⁷ Megiurechky Péter (Petar Medjurečki) magyarlaki plébános. Vö. BOJNIČIĆ, 116.

³²⁸⁸ Patachich Boldizsár (Baltazar Patačić, 1663–1719), MAČEK, 124–127. A keresztlevel szerint császári tanácsos (*consiliarius caesareus*), azonban ez nem pontos, valójában magyar udvari kancelláriai tanácsos (*cancellariae regiae Hungarico-aulicae consiliarius*) címe volt. Vö. t.k. *Libri Regii* 25.10, 27.227, 29.161.

³²⁸⁹ Geréczy Teréz (1675 k.–1722). MAČEK, 127–129.

³²⁹⁰ Augustich Mátyás (Matija Auguštić) zágrábi kanonok (1706–1729). IVANČAN, 720–721.

³²⁹¹ Gussich Mária (Marianna; Marijana Gušić, +1715), Patachich Ferenc (Franjo Patačić, Patachich Boldizsár unokatestvére) özvegye. MAČEK, 135–136.

³²⁹² Prospero Marefoschi bíboros (1724–1732), római általános helynök (bíboros vikárius).

³²⁹³ Nunzio Baccari, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1721–1738). DEL RE, 65.

³²⁹⁴ Uő.

³²⁹⁵ Nicolò Antonio Cuggiò, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

³²⁹⁶ Nicola Alberti és Thaddäus von Raidegg, az apostoli nuncius familiárisai.

³²⁹⁷ Thaddäus von Raidegg és Henri Nicolas Chefneux, az apostoli nuncius familiárisai.

71. Pataki (Nemes) János György

58) 1718 Pataki (Nemes) János György fogarasi püspök (bazilita, *Fogarasien.*, Ioan Giurgiu Patachi, 1717/1721–1727)

1. Joannes Baptista Jurkovics SJ, dr. phil. et theol., collegii Pasmaniani Viennae fundati regens, Hungarus Sakoiensis

[*AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345, fol. 5r, saját számozás*]

1. Agnosco supradictum reverendissimum dominum Joannem Patachi ab anno circiter quo permanet hic Viennae occasione, tam convictus in collegio Hungarico, ubi de praesenti est apud me, quam conversationis eum ipso habita in aestate³²⁹⁸ praeterita in horto seu domo rurali ad idem collegium spectantium. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Est natus in Transylvania³²⁹⁹, locum autem determinatum nescio; scio esse natum in provincia³³⁰⁰ ex litteris baptismalibus et natalibus ipsius, quas vidi.

3. Est natus ex legitimo matrimonio atque ex honestis parentibus, an autem fuerint catholici ego nescio; causa scientiae est quoad supradicta, quia vidi plures attestaciones eadem demonstrantia.

4. Est in aetate triginta et octo annorum circiter, scio ex supradictis litteris baptismalibus.

5. Est in omnibus sacris ordinibus constitutus, et sacerdos ab annis septem aut octo circiter;³³⁰¹ scio, quia vidi³³⁰² fides ordi[fol. 5v]num susceptorum in alma Urbe.

6. Scio eum esse in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, et haec mihi constant ex relatione diversorum patrum meae Societatis, qui cum ipso condixerunt in Transylvania.³³⁰³

7. Semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, scio ex relatione virorum fide dignorum ac etiam patrum meae Societatis, qui ipsum commendarunt, ut reciperetur in collegio Pasmaniano huius civitatis.

8. Est praeditus innocentia vitae ac bonis moribus imbutus, estque simul bonae conversationis et famae, scio huiusmodi non solum ex relatione virorum fide dignorum, verum etiam ex propria experientia, cum a tempore, quo permanet hic Viennae, et est mihi notus, semper ipsum observaverim exemplare vitam agentem.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, scio ut supra non solum ex relatione virorum fide dignorum, verum etiam ex continua conversatione a me cum ipsa habita a supradicta tempore, quo permanet hic Viennae.

10. Est doctor sacrae theologiae, cui operam navavit Romae in collegio sancti Apollinaris quatuor annis, scio hoc ex attestata doctoratus, quod vidi, et vere ea doctrina pollet quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere; hoc autem mihi constat ex frequentibus discursibus cum ipso habitis in materiis theologicis et ecclesiasticis, in quibus eundem novi bene versatum.

11. Exercuit curam animarum in loco de Focaracs³³⁰⁴ per quinque annos et in huiusmodi cura optime se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam ac integritatem et mores. Scio ex relatio[fol. 6r]ne virorum fide dignorum tam saecularium, quam nostrorum patrum Societatis, qui cum eo in praefato loco convixerunt.

12. Nullum, quod sciam, dedit publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, etsi dedisset probabiliter ariam ad meliori notitiae devenisset; Nullo est corporis aut animi vitio detentus,

³²⁹⁸ Nehezen olvasható szó.

³²⁹⁹ Javított szó.

³³⁰⁰ Javított szó.

³³⁰¹ Valójában több mint tíz év.

³³⁰² Beszúrt szó.

³³⁰³ Törlés következik.

³³⁰⁴ Fogaras.

nec altro canonico impedimento irretitus, scio ex propria experientia et conversatione cum ipso habita, in qua nihil similiter unquam³³⁰⁵ detegi.

13. Existimo eum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem, et praesertim eam de unius erectione nunc agit³³⁰⁶, ad quam ipse est promovendus et dignum, qui ad eam promoveatur; ipsiusque promotionem eandem ecclesiae valde utilem et proficuum fore censeo, atque ita iudico ex eius doctrina, pietate, prudentia atque ex aliis, quae supra dixi.

2. Josephus Stocklein (Stöcklein) SJ, superior missionis castrensis in exercitu caesareo in Hungaria (apud exercitum caesarem in Hungaria pro tempore superior castrensis), Ettingensis Rauracus ex episcopatu Basileensi (sub episcopatu Basileensi)

[fol. 6v]

1. Cognosco revendissimum dominum Joannem Patachi ab annis quatuor circiter occasione, qua ipsum vidi in Transylvania³³⁰⁷ in civitate Cibinii³³⁰⁸, et eum eo ibi per annum circiter conversatus fui. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Est natus in pago Pusetszeg³³⁰⁹ in Transylvania, scio ex fide baptismalis, quam habui in meis manibus.

3. Est natus ex legitimo matrimonio atque ex honestis parentibus scio ex dicta fide baptismalis, an autem natus sit ex parentibus catholicis hoc non scio, sed potius credo, quod non fuerit natus ex catholicis, ex et quia unio Vallachorum ad Ecclesiam Catholicam fuit perfecta anno 1690 circiter, et ipse natus est anno 1680.

4. Est in trigesimo octavo aetatis suae³³¹⁰ anno; scio ex dicta fide baptismalis.

5. Est sacerdos ab annis circiter decem, scio ex attestatis ordinationum ab ipso habitis in alma Urbe, in qua fuit ad sacros ordines promotus.

6. Est in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu ac bene versatus, et in susceptione sacramentorum frequens et devotus, scio partim ex visu, partim ex auditu a viris fide dignis.

7. A quo ipsum novo semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, suo non solum, ex testimonio virorum fide dignorum, inter quos sunt etiam multi patres Societatis et magnates Transylvaniae, verum etiam ex propria mea experientia.

[fol. 7r]

8. Est praeditus in modestia vita, bonisque moribus imbutus, necnon etiam bonae conversationis et famae, scio ut supra ex auditu a viris fide dignis et ex propria conversatione a me cum ipso habita.

9. Est vir gravis prudens et usu rerum praestans, optimamque habet laudem et famam in Transylvania, scio ex propria experientia, et encomiis de eius persona mihi factis in dicta provincia Transylvaniae et etiam hic Viennae.

10. Est doctor philosophiae et sacrae theologiae, quibus facultatibus Romae operam navavit; quanto tempore ego nescio, sed cum maximo fructu laureamque doctoratus habuit Romae in collegio Germanico et Hungarico, in quo studuit, et vere ea doctrina pollet, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere. Scio quoad studia et doctoratum ex fide doctoratus, quam vidi, quo vero ad doctrinam scio ex discursibus cum ipso habitis in materiis theologicis et ecclesiasticis in quibus eum novi bene versatum.

11. Fuit parochus et missionarius in Fogaracs futura sede episcopali in Transylvania, et in huiusmodi munere ad et bene se gessit³³¹¹, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam integritatem et mores, ut specialem laudem promeruerit viri vere ecclesiastici, scio ex auditu a viris fide dignissimis et ex attestato gubernii Transylvaniae, quod habuit in manibus, et etiam ex propria experientia.

12. Nullum quod sciam dedit publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, et si dedisset, probabiliter scirem, quia in Transylvania scandalum ecclesiasticorum statim publicantur ab

³³⁰⁵ Előtte törölt betű.

³³⁰⁶ Beszúrás: de unius erectione nunc agit.

³³⁰⁷ Törölt szó következik: Cibi.

³³⁰⁸ Nagyszeben.

³³⁰⁹ A folyóírásban, ahogyan magában a keresztlési tanúsványban Pusetszegnek érthető, olvasható a valójában Pecssetszeg (Pecsétszeg) településnév, ezért van, ahol így szerepel. Vö. *Hier. Cath.* V (1952) 203.

³³¹⁰ Beszúrt szó.

³³¹¹ Utána törlés.

haereticis, nullo, quod sciam, vitio corporis aut animi laborat, nec alio canonico tenetur impedimento, quominus possit ad ecclesiam cathedralem ³³¹² promoveri; scio, quia et huiusmodi vitiis, aut impedimentis nihil audivi ab aliis, neque ex conversatione [fol. 7v] cum ipso habita aliquid ³³¹³ detegi.

13. Existimo eum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem et praecipue illam, ad quam ipse est promovendus et ³³¹⁴ dignum, qui ad illam promoveatur, ipsiusque promotione non solum utilem et proficuum dictae ecclesiae fore censeo, sed etiam quam maxime necessariam, atque ita iudico, quia, ut supra dixi, est vir pius, doctus, prudens, usu rerum praestans, utriusque ritus ³³¹⁵ Graeci et Latini valde experts, et optimae famae apud illam nationem.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Georgius Nemes ³³¹⁶ juratus assessor comitatus Szolnak Interoris

Dat.: Pecsetszeg ³³¹⁷, 9. Aprilis 1716

Bapt.: Pecsetszeg, Julius 1680, Demeter (pap)

Par.: Nemes János és Illyei Szalámia

Patr.: Szakmári Gábor és Marika

Not.: Recognostimus Tenor Praesentium ³³¹⁸ Quod In Anno 1680 Die Vero Mensis Iulii Fiat advan Isten Eo Felsege az Azokban az Időkben nemzetes Pecsetszegben ³³¹⁹ Lakó Nemes János Uramnak Es Illyei Szalamia Asszonynak görög retuson Levőknek mely Fiu Gyermekek keresztelese eset in Anno et mense Iulii de mely napon eset bizojoson nem emlekezhetünk de tudjuk nyilván es bizonyoson hogj In Anno et Mense Iulii eset Ugjan az kereszteles pecsetszegi Görög Retuson levő pap Demeter ³³²⁰ által kereszt Apa volt Ugjan Pecsetszegen lako Szakmari Gabor Ur és kereszt Anya ökeglme Hazas tarsa Marika Asszony kereszt komak Ezek Nemes Györgj Imreh Ur hazastarsával egjütt Nemes Szakmari Györgj Uram felesegestől Nemes Farkas Simon Ur felesegestől, Petrucz Demeter Petruz Simon Petrucz Gergely Uraimek es orosz Ilyes Felesegestől ez pedig Babaja volt Virvá Asszony mely Fiu keresztelese eset Az pecsetszegi Görög Retuson valo Ecclesiaban mi előttünk es nevesztetet Janosnak Ezen kereszt Apák és komak ezen Nemes Belső Szolnok Varmegjeben Pecsetszegen lakok Es Horgaspatakon ³³²¹ Lako kereszt komak ezek Tiszteletes pap Zaharia Ur, es Nemes Nemes Tivadar Ur Felesegestől es Nemes Györgj Sziridon Uram es Nemes Nemes Györgj Ur Felesegestől ezen kereszteles alkalmasagat mind Pecsetszeg és Horgaspatak Jol tudja mely dolognak Nagjab bizonyosagara es erősítésire Adgjuk ezen Testimonialis Levelünket Fide Nostra mediante es kezünk irasaval ³³²² Szokot pecsetünkkel megj erősítve ³³²³ Coram Nos: Györgj Imireh Persona Nobilis; Györgj Lazar Nemes Szemely; Simionus Farkas Nobilis Persona; Georgius Nemes juratus Assessor Comitatus Szolnak interoris; Popa Zaharie

³³¹² Beszúrt szó.

³³¹³ Nehezen olvasható szó.

³³¹⁴ Javított szó.

³³¹⁵ Törölt szó következik: Ruthenorum.

³³¹⁶ Nemes György, Belső-Szolnok vármegye ülnöke.

³³¹⁷ Pecsetszeg (Chiuiesti).

³³¹⁸ Recte: Recognoscimus tenor praesentium; a szövegben kivételesen megtartottuk – amennyire a betűk olvashatósága engedte – az eredeti írásmódot.

³³¹⁹ Javított szó; eredetileg más településnév (Horgaspataka?) lehetett.

³³²⁰ Beszúrt szó.

³³²¹ Horgospataka (Strâmbu).

³³²² Beszúrás: kezünk irasával.

³³²³ Nemes János, Illyei Szalámia, Demeter (pap), Szathmáry (Szakmari) Gábor és Mária (Marika), György Imre, Szathmáry (Szakmári) György, Farkas Simon, Petrucz Demeter, Petrucz Simon, Petrucz Gergely, Orosz Illés és Virvá, Zaharia áldozópap, Nemes Tivadar, György Sziridon és Nemes György. A Pecsetszegen és Horgospatakán ez időben lakó nemes családokról vö.: KÁDÁR JÓZSEF, *Szolnok-Doboka vármegye monographiája. V. A vármegye községeinek részletes története*, Deés 1901, 38–45, 412–421. Zaharie (pap), Nemes Tivadar, György Sziridon és Nemes György.

din Strimbul³³²⁴; Popa Nicore din Chiuiești³³²⁵; Buzura Miklós Nemes Szemely; Buzure Metej Nemes Szemely, Szakmari Bunbuly Ugjan Szakmari Gabor fia; Radul lui Gar Gavrilă din Kiouești³³²⁶; Nemes Doboka vármegyéjéből Boncz nyiresben Lakó Borbely Ferencz; Goran Lupuly De Pecsetszeg; Butnul din Kiouește³³²⁷; Szakmari Demeter nobilis Persona ugy an Pecsetszegi Szathmari Gabor ur fia; protopop Ștefan din Miluan³³²⁸

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345

De nomine

T.:

Exp.: Georgius Bálintit³³²⁹ Sacrae caesareae regiaeque Maiestatis consiliarius et referendarius, secretarius aulico-Transylvanicus

Dat.: Viennae, 29. Martii 1718 [?]

Not.: Quod in Hungarico testimonio circa illustrissimi, ac reverendissimi domini Joannis Pataki Valachorum Graeci ritus in Transylvania sacrae Romano-Catholicae Ecclesiae unitorum episcopi baptismum dato, nominatus dominus Joannes quondam Nemes nobilis Transylvanus genitor eiusdem domini episcopi fuerit, ac ipse etiam ex familia hoc cognomine vocari deberet, sed solum more apud Hungaros subinde a loco possessionis denominationem dare consueto dictus illustrissimus et reverendissimus dominus episcopus paterni cognominis Nemes, in Pataki transmutationem acceperit a loco videlicet possessionis in dicta Transylvania et comitatu Szolnok situatae Horgas Patak³³³⁰

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345

De ordinibus Subdiaconatus et Diaconatus

T.: orig.

Exp.: Gaspar cardinalis Carpineus³³³¹ vicarius generalis

Dat.: Romae, 11. Maii 1707

Ord.: Domenicus de Zaulis³³³² episcopus Verulanus et vicesgerens, Romae in cappella superiori patrum Congregationis Missionis 23. Ianuarii 1707; [*idem*], in sacrosancta Lateranensi basilica, 23. Aprilis 1707

Not.: Dominicus³³³³ episcopus Verulanus, vicesgerens; Nicolaus Antonius canonicus Cuggio³³³⁴ secretarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

³³²⁴ Cirill betűkkel. Zaharie pópa (Popa Zaharia) Horgospatakáról. A román nyelvű, cirill betűs szövegek átírásában nyújtott segítségükért köszönet illeti Ana Dumitrant és Oláh Zoltánt.

³³²⁵ Cirill betűkkel. Nicore pópa (Popa Nocoară) Pecsetszegről.

³³²⁶ Cirill betűkkel. Radul lui (Gar) Gavrilă din Chiuiești. Radul Gar Gavrilă fia Pecsetszegről.

³³²⁷ Cirill betűkkel. Butnul Pecsetszegről.

³³²⁸ Cirill betűkkel. Protopop Ștefan din Miluani. Ștefan protopópa Milványból. György Imre; György Lázár; Farkas Simion; Nemes György; Zaharie, pópa Hogaspatakáról; Nicore, pópa Pecsetszegről; Buzura Miklós; Buzure Metej; Goren Lupuly, pecsetszegi; Szathmáry (Szakmari) Bunbuly, Szathmáry (Szakmari) Gábor fia; Radul, Gavril fia Pecsetszegről; Borbély Ferenc a Doboka vármegyei Boncnyíresről; Butnul, pópa Pecsetszegről; Szathmáry (Szakmari) Demeter, Szathmáry (Szakmari) Gábor fia; Ștefan (protopópa Milványból). A pecséttel is ellátott aláírásokhoz többször a keresztlevéiben is említett tényekről való tudást igazoló rövid kijelentések tartoznak.

³³²⁹ Bálintith György cs. és kir. tanácsos, erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 1 (1857) 132.

³³³⁰ Beszúrás: Horgas Patak; Horgaspataka az erdélyi Belső-Szolnok vármegyében

³³³¹ Gaspare Carpegna bíboros (1670–1714), római általános helynök (bíboros vikárius, 1671-től). DBI 20 (1977) 589–591.

³³³² Domenico de Zaoli, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1701–1712). DEL RE, 63.

³³³³ Uő.

³³³⁴ Nicolò Antonio Cuggiò, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

Exp.: Gaspar cardinalis Carpineus³³³⁵ vicarius generalis
Dat.: Romae, 20. Octobris 1707
Ord.: Domenicus de Zaulis³³³⁶ episcopus Verulanus et vicesgerens, Romae in sacrosancta Lateranensi basilica, 24. Septembris 1707
Not.: Dominicus³³³⁷ episcopus Verulanus, vicesgerens; Nicolaus Antonius canonicus Cuggio³³³⁸ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345

De professione religiosa

T.: orig.
Exp.: Raphael Markovich³³³⁹ episcopus Szwidnicensis et abbas sancti Michaelis archangeli de Marcsa
Dat.: Zagrabiae, 18. Februarii 1717
Prof.: 14. Februarii 1717
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345

Nominatio

T.: cop.
Exp.: Carolus III (VI)
Dat.: Viennae, 16 Decembris 1717
Not.: Franciscus Antonius comes a Walsegg³³⁴⁰, Joannes Jacobus comes a Lowenburg³³⁴¹, Joannes Georgius Strobel³³⁴² ab Adelheimb
Vid.: (cop.) Viennae, 24 Januarii 1718, Joannes Michael a Buchberg³³⁴³ caesareae aulicae camerae registrator et taxator
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345

Descriptio bonorum et proventuum; decretum Sancti Officii

Exp.: [nota notarii N.A.]
Not.: [...] 31. Martii 1718 [...] consegnavit [...]
2. Descriptionem bonorum, et proventuum pro dicta dote assignatorum ad summam florenorum trium millium octoginta quatuor, et quindecim crucigerorum ascendentium in praefato decreto inclusam, in qua etiam destinatio summae florenorum quatuor millium pro construenda dicti episcopi habitatione continetur, quam quidem descriptionem in supra enunciato decreto acclusam eidem illustrissimus, et reverendissimus dominus nuntius habuit, et recepit a ministro cancellariae caesareo-Transylvanicae ad eundem misso a vicecancellario dictae provinciae.
3. Decretum Sacrae Congregationis Sancti Officii pariter in forma authentica emanatum Romae feria 4., die 15. Julii 1716 et a Sanctissimo sequenti die approbatum, in quo supradicto admodum reverendo domino Pataki facta fuit gratia transeundi ad ritum Graecum post professionem emissam in religione Basiliana, cum prohibitione redeundi ad ritum Latinum.
[...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 8 Aprilis 1718

³³³⁵ Gaspare Carpega bíboros (1670–1714), római általános helynök (bíboros vikárius, 1671-től). DBI 20 (1977) 589–591.

³³³⁶ Domenico de Zaoli vicesgerens. DEL RE, 63.

³³³⁷ Uő.

³³³⁸ Nicolò Antonio Cuggio titkár. Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

³³³⁹ Markovich Rafael (Rafael Marković) szvidnici püspök és márcsai apát (1709/12–1726)

³³⁴⁰ Franz Anton von Walsegg birodalmi gróf (+1720), t.k. az Udvari Haditanács elnöke. WURZBACH 53 (1886) 8.

³³⁴¹ Johann Jacob von Löwenburg (Lovorovszky) gróf (+1732), udvari kamarai tanácsos. WURZBACH 15 (1866) 437–438. 1723-ban magyar indigenátust nyert. NAGY 7 (1860) 183.

³³⁴² Johann Georg von Strobel.

³³⁴³ Johann Michael von Puchberg. Vö. WURZBACH 24 (1872) 43.

Test.: illustrissimus dominus Aloysius de Pastoris aulae praefectus et Ignatius Musig cappellanus³³⁴⁴
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345³³⁴⁵

72. Pfütschner Frigyes

33) 1755 Pfütschner Frigyes győri segédpüspök (Friedrich Joseph von Pfütschner, *Trachonen.*, 1755–1768)

1. Iosephus Liszt canonicus Jaurinensis et archidiaconus Soproniensis, et ejusdem capituli Jaurinensis pro tempore decanus

[AAV Arch. *Concist., Processus Consist., 145, fol. 579v*]

1. Ab undecim circiter annis nosco reverendum et perillustrem dominum Fridericum liberum baronem de Pfütschner canonicum cathedralis ecclesiae Jaurinensis et praepositum sancti Adalberti ejusdem dioecesis, cum adhuc essem parochus in oppido Mossoniensi³³⁴⁶, et a novem annis tanquam concanonicus. Non sum ipsius consanguineus, nec cognatus, nec affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex litteris baptismalibus authenticis, quas vidi, scio natum esse Herbipoli³³⁴⁷ anno 1705.

3. Ex iisdem baptismalibus constat ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque ex nobilibus et catholicis parentibus.

4. Ex iisdem baptismalibus constat ipsum habere quinquaginta annos.

5. Ex formatis ordinarii, quas vidi, constat in minoribus sacris ordinibus esse constitutum, et sacrum Presbyteratus ordinem suscepisse anno 1730, die tertia mensis Junii ab archiepiscopo Trevirensi³³⁴⁸.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum toties ipsum viderim celebrantem tanquam cocanonicus, et etiam pontificalia exercentem ut abbatem benedictum sancti Martini de Vaska³³⁴⁹ juris patronatus regis Hungariae.

7. Quantum potui advertere et ab aliis audivi, judico ipsum esse praeditum innocentia vitae et bonis moribus, et simul bonae conversationis et famae.

8. Quantum ego potui advertere ex frequenti conversatione cum ipso habita, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

9. Judico ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, cum in omnibus ipsi hac usque commissis nullus defectus fuerit detectus.

[*fol. 580r*]

10. Scio nullum suscepisse gradum in jure canonico vel in theologia, audivi tamen ipsum dedisse operam theologiae privatim, et juri canonico in universitate Misipontina³³⁵⁰.

11. Scio ipsum habuisse et habere abbatiam sancti Martini de Vaska, in qua per administratorem exercetur cura animarum, et curavit tam ecclesiam, quam domum parochialem propriis sumptibus restaurare ac etiam audivi providisse ecclesiam de omnibus necessariis ad cultum divinum.

12. Nec vidi, nec audivi publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores sive doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento detineri, quo minus possit ad gradum episcopalem promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene obeundum suffraganeatum ecclesiae Jaurinensis et dignum, qui ad illum promoveatur, et ipsius promotionem eidem ecclesiae Jaurinensi utilem et

³³⁴⁴ Prospero Luigi de Pastoris háznagy és Ignaz Musig káplán.

³³⁴⁵ Egy másik példány (cop.), jegyzői és nunciusi hitelesítés nélkül: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345.

³³⁴⁶ Moson (ma Mosonmagyaróvár része).

³³⁴⁷ Würzburg.

³³⁴⁸ Franz Georg von Schönborn trieri hercegérsek (1729–1756).

³³⁴⁹ Szent Mártonról nevezett vaskai apát.

³³⁵⁰ Mussenbrück (Pont-à-Mousson).

proficuum futuram esse, cum attenta dioecesis vastitate et debili complexione illustrissimi et reverendissimi domini episcopi Jaurinensis posset ipse ordinare ecclesiasticos, Confirmationem dare, consecrare ecclesias, benedicere campanas coadjuvando in istis praefatum dominum episcopum, et hoc bene scio tanquam concanonicus et bene nosco dioecesis istius necessitates.

2. Christophorus Maternus Schogg cathedralis ecclesiae Jaurinensis canonicus et archidiaconus Rabensis

[fol. 580v]

1. Nosco reverendum et perillustrem dominum Fridericum liberum baronem de Pfütschner a tredecim circiter annis, cum adhuc essem in obsequiis apud dominum comitem a Malzan alias suffraganeum Jaurinensem qua ceremoniaris³³⁵¹, et etiam tanquam concanonicus ejusdem ecclesiae Jaurinensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, aemulus aut odiosus.

2. Scio natum esse in civitate Herbipolensi³³⁵², ut docent litterae baptismales, quas vidi.

3. Ex ejusdem litteris baptismalibus constat ipsum natum esse ex legitimo matrimonio et ex nobilibus atque catholicis parentibus.

4. Scio ipsum esse quinquaginta annorum, cum natus sit anno 1705, prout docent litterae baptismales.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum, ac suscepisse ordinem sacri Presbyteratus die tertia mensis Junii anno 1730 ab archiepiscopo Trevirensi³³⁵³, cum viderim formatas ipsius³³⁵⁴.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum toties ipsum viderim celebrantem ac etiam [fol. 581r] pontificalia exercentem uti abbatem benedictum sancti Martini de Vaska³³⁵⁵ juris patronatus regis Hungariae, et hoc bene adverti tanquam concanonicus Jaurinensis.

7. Quantum ego adverti ex frequenti conversatione eum ipso habita, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, quod est notorium.

8. Scio ipsum praeditum esse innocentia vitae et bonis moribus, ex eadem frequenti conversatione cum ipso, et hoc est notorium notorium ex publica fama.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, cum omnia munia ipsi commissa tam pro bono capituli nostri, quam pro bono publico, cum ipse habeat administrationem hospitalis Germanici ab aliquibus annis erecti laudabiliter exercuerit et pro nunc adhuc exercent, datis etiam hospitali tribus millibus florenorum ex proprio.

10. Scio non esse promotum aliquo gradu in jure canonico vel sacra theologia, audivi tamen studuisse theologiae privatim³³⁵⁶ sub patre Antonino³³⁵⁷ Musiponti in Lotharingia³³⁵⁸, ibidemque juri canonico operam dedisse in publica universitate, et judico ea doctrina pollere, quae requiritur in episcopo, ut possit alios docere et instruere in iis, quae necessaria sunt ad catholice vivendum.

11. Scio ipsum habuisse et habere abbatiam sancti Martini de Vaska, in qua exercetur cura animarum per vicarium, et ibi curavit propriis sumptibus reparari ecclesiam, et omnibus apparamentis ad divinum cultum luculenter providit; habet etiam aliud beneficium simplex sancti Joannis Baptistae Sopronii nuncupatum, qua beneficia cum dispensatione pontificia intendit retinere pro congrua sustentatione simul cum canonicatu Jaurinensi, et eidem annexae praepositurae sancti Adalberti, et scio in istis beneficiis tam quoad doctrinam quam quoad prudentiam, integritatem [fol. 581v] et mores taliter se gessisse, ut fuerit cum fructu potissimum suae ecclesiae abbatialis, et hoc scio ex sincera ipsius et aliorum relatione.

12. Nec vidi, nec audivi aliquod publicum scandalum dedisse circa fidem, mores sive doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad gradum episcopalem promoveri.

³³⁵¹ Italianismus. Recte: ceremonarius.

³³⁵² Würzburg.

³³⁵³ Franz Georg von Schönborn trieri hercegérsek (1729–1756).

³³⁵⁴ Javított szó. Arch. Nunz. Vienna: ipsius.

³³⁵⁵ Szent Mártonról nevezett vaskai apát.

³³⁵⁶ Beszúrt szó.

³³⁵⁷ (?) Antal atya.

³³⁵⁸ Mussenbrück, Lotaringia.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene obeundum suffraganeatum Jaurinensem et dignum, qui ad illum promoveatur, et ipsius promotionem eidem ecclesiae Jaurinensi utilem et proficuum fore, cum dioecesis sit vasta et interdum ipsemet episcopus, cum non sit adeo robustae valetudinis, opera indiget suffraganei ad conferendum sacramentum Confirmationis, consecrandas ecclesias aliaque munia episcopalia exercenda, et³³⁵⁹

De Baptismo

T.: cop.
Exp.: Albanus Haas³³⁶⁰ parochus ad sanctum Burchardum
Dat.: Herbipoli, 27. Augusti 1725
Bapt.: [*Idem, ibidem*], 3. Julii 1705 natus et baptizatus
Nom.: Fridericus Josephus Christophorus
Par.: praenobilis clarissimus, consultissimus ac doctissimus dominus Joannes Christophorus de Pfütshner [*sic!*], juris doctor, iudicii caesareo-provincialis Franconici assessor et comitis palatini caesarei etc., et praenobilis domina Catharina Sabina de Rapp³³⁶¹
Patr.: praenobilis clarissimus, consultissimus dominus Conradus Fridericus³³⁶², juris doctor, iudicii caesareo-provincialis Franconici assessor etc.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 581v–582v

De ordinibus minoribus

T.: cop.
Exp.: Joannes Bernardus³³⁶³ episcopus Chrysopolitanus, episcopi Herbipolensis et Franciae orientalis ducis suffraganeus
Dat.: [*Ibidem, 25. Martii 1726*]
Ord.: [*Idem*], in ecclesia collegiata ad utrumque Sanctum Joannem in Haugis³³⁶⁴: 24. Martii 1726 prima tonsura, 25. Martii 1726 quatuor minores ordines
Not.: Joannes Thomas Rantenstrauch³³⁶⁵ secretarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 582

De ordine Subdiaconatus

T.: cop.
Exp.: Joannes Matthias³³⁶⁶ episcopus Rosmensis, archiepiscopi et principis electoris Treviernensis per archidioecesim Treviensem suffraganeus
Dat.: [*Ibidem; idem?*]
Ord.: [*Idem*], in ecclesia B.M.V. Trevis, 24. Septembris 1729
Not.: Ev[?] Polih³³⁶⁷ notarius apostolicus, examinis ordinandi secretarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 582v

De ordine Diaconatus

T.: cop.
Exp.: Franciscus Georgius³³⁶⁸ archiepiscopus Trevisensis, S.R.I. per Galliam et regnum Arelatense archicancellarius ac princeps elector, administrator Prumiensis perpetuus ex comitibus de Schönborn etc. etc.
Dat.: [*Ibidem; idem?*]

³³⁵⁹ Folytatódik a clausulával és az aláírással: quibus habitis etc.

³³⁶⁰ Albanus Haas, a würzburgi St. Burkard-templom plébánosa.

³³⁶¹ Johann Christoph von Pfütshner jogi doktor, frank tartományi bírósági ülnök, a császári udvari palotagróf (Hofpfalzgraf) (tanácsosa?) és Catharina Sabine von Rapp.

³³⁶² Konrad Friedrich jogi doktor, frank tartományi bírósági ülnök.

³³⁶³ Johann Bernhard Mayer würzburgi segédpüspök (1705–1747).

³³⁶⁴ Kollegiatstift Sankt Johannes Haug (Haug ma Würzburg városrésze).

³³⁶⁵ Johannes Thomas Rantenstrauch titkár.

³³⁶⁶ Johann Matthias von Eyss trieri segédpüspök (1710–1729).

³³⁶⁷ E[?]. Polich[?].

³³⁶⁸ Franz Georg von Schönborn trieri hercegérsek (1729–1756).

Ord.: *[Idem]*, in metropolitana nostra Trevirensi, 8. Aprilis 1730
Not.: Ev[?] Polih³³⁶⁹ notarius apostolicus, examinis ordinandi secretarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 582v–583r

De ordine Presbyteratus

T.: cop.
Exp.: Franciscus Georgius³³⁷⁰ archiepiscopus Trevisensis, S.R.I. per Galliam et regnum Arelatense archicancellarius ac princeps elector, administrator Prumiensis perpetuus ex comitibus de Schönborn etc. etc.
Dat.: *[Idem?]*
Ord.: *[Idem]*, in metropolitana nostra Trevirensi, 3. Juni 1730
Nota: Er[?] Polick³³⁷¹ notarius apostolicus, examinis ordinandi secretarius
Class.: Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 583r³³⁷²

Professio fidei

T.: orig.
Exp.: Franciscus Zichy³³⁷³ episcopus Jaurinensis, delegatus
Dat.: Jaurini, 26. Octobris 1755
Test.: reverendissimus dominus Franciscus Heinrich³³⁷⁴ abbas B.V.M. de loco Regali et canonicus cathedralis ecclesiae Jaurinensis et reverendissimus dominus Christophorus Schogg³³⁷⁵ canonicus cathedralis ecclesiae Jaurinensis
Not.: Josephus Zeitler³³⁷⁶ canonicus Jaurinensis et protonotarius apostolicus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 574–575

Instantia

T.: orig.³³⁷⁷
Exp.: Fridericus Josephus Christophorus liber baro de Pfittschner *[sic!]* ecclesiae cathedralis Jaurinensis canonicus
Dat.: *[sine]*
Not.: Beatissimi Pater ac Domine Domine Clementissime!
Pedibus Sanctitatis Vestrae provolutus apostolicam benedictionem supplico; posteaquam Sanctitas Vestra ad humillimas preces ordinarii mei me ad suffraganeum episcopatum ecclesiae et dioecesis Jaurinensis promovendum quam benignissime resolvere dignata fuit, attenta tam futura status mei conditione, quam laboribus et functionibus episcopalibus, quarum partem pro muneris mei debito in dioecesi hac Jaurinensi non sine impensis in futurum agere oportebit, Sanctitatem Vestram humillime de genu oro, dignetur eadem Sanctitas Vestra beneficia bina a suis patronis mihi collata, unum abbatiam sancti Martini de Vaska dictum atque ab augustissima Imperatrice et regina Hungariae pluribus abhinc annis impertitum, aliud vero sancti Joannis Baptistae Sopronii nuncupatum, caeteroquin simplicia non incompatibilia, neque ullam personalem residentiam requirentia exigente taliter moderna mea necessitudine quam benignissime *[fol. 576v]* unire et in retentione eorum ex ingenita clementia sua dispensare. Pro qua gratia mihi benignissime elargienda, pro homagiali fidelique semper erga Sanctitatem

³³⁶⁹ Johannes Thomas Rantenstrauch titkár.

³³⁷⁰ E[?]. Polich[?].

³³⁷¹ E[?]. Polich[?]. Arch. Nunz. Vienna (cop.): Cw[?] Polen[?]. Az átírás jelentősen megrontotta mindkét helyen az aláírás olvashatóságát.

³³⁷² A bécsi nunciatúra anyagában a felvett rendekről szóló tanúsítványok másolatai közül csak a legfontosabbnak, a papszentelésről szóló tanúsítványnak az egyszerű másolatát őrizték meg (a többi szentelési tanúsítvány hiányzik), feltehetőleg takarékoságból – példa a különböző anyagok megőrzésének kortól, nunciusról és jegyzőtől is függő sokféleségére.

³³⁷³ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

³³⁷⁴ Heinrich Ferenc győri kanonok (1746–1765). BEDY, 465.

³³⁷⁵ Schogg Kristóf győri kanonok (1754–1790). BEDY, 465–466.

³³⁷⁶ Zeitler József győri kanonok (1754–1762). BEDY, 465.

³³⁷⁷ Valószínűleg eredeti, nem másolat.

Vestram devotione mea Deum Optimum Maximum irremissis exoraturus sum praecibus, ut eadem Sanctitatem Vestram pro gloria et incremento Catholicae Ecclesiae quam diutissime incolumem servare dignetur; cuius Sanctitatis Vestrae beatissimos pedes humillima veneratione exosculor et aetissimis gratiis ac supremae protectioni me devovens emorior

Sanctitatis Vestrae

humilissimus perpetuoque fidelis

servus et capellanus

Fridericus Josephus Christophorus

liber baro de Pfittschner [*sic!*], ecclesiae

cathedralis Jaurinensis canonicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 576

Recommendatio ad instantiam

T.: orig.³³⁷⁸

Exp.: Franciscus comes Zichy³³⁷⁹ episcopus Jaurinensis

Dat.: Jaurini, 26. Octobris 1755

Not.: Demississimam hanc instantiam canonici mei supplicantis ex praeallegatis motivis Sanctitati Vestrae profundissima cum devotione de genu humillime recommendo.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 577

Ex audientia SS.mi

T.: orig.

Exp.: Clemens cardinalis Argenvillus³³⁸⁰ proauditor

Dat.: Die 14. Decembris 1755

Not.: Cum in annexo processu confecto a nuntio apostolico Viennae commorante super qualitatibus reverendi Friderici ex baronibus a Pfütschner, ratione sine causa praetensi suffraganeatus ecclesiae Jaurinensis ipsi conferendi, erronee expressum fuerit, ipsum Fridericum deputandum esse suffraganeum huiusmodi ad exercenda pontificalia in ecclesia et dioecesi Jaurinensi; licet revera nullus unquam episcopus Jaurinensis suffraganeum in sua ecclesia et dioecesi habere consueverit; et nihilominus sanctissimus dominus noster, attentis malis corporis affectionibus, ob quas reverendus pater Franciscus Zychi modernus episcopus Jaurinensis ad pontificalia aliaque pastoralia munia obeunda minus habilis redditus est, ex speciali gratia eidem Francisco episcopo indulserit, ut ipsi pro episcopalibus huiusmodi munus obeundis in auxilium assignetur supradictus Fridericus, ad hoc episcopali ecclesiae in partibus infidelium praeficiendus: cumque ob falsam huiusmodi suffraganeatus, aliasque inde exortas expressiones, processus huiusmodi nullitatis vitio laborare dignosceatur; sanctitas sua super hoc humiliter supplicata erroneam expressionem praefatam reiciendo, et nullam declarando, ipsum processum apostolica auctoritate convalidare dignata est, illumque hac vice admitti benigne permisit. Et ita etc.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 572

73. Pierer József

36) 1779 Pierer József győri segédpüspök (*Tinninien.*, 1779–1805)

1. Joannes Nepomucenus Kelcz de Fületincz collegiatae ecclesiae Soproniensis nominatus praepositus et liberae regiae civitatis Soproniensis parochus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 364v]

³³⁷⁸ Valószínűleg eredeti, nem másolat.

³³⁷⁹ Zichy Ferenc győri püspök: 31)

³³⁸⁰ Clemente Argenvillieres auditor (*auditor Sanctissimi*, 1743–1753), majd bíboros és proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1753–1758). DBI 4 (1962) 125–126.

1. Nosco per bene ab annis circiter viginti tribus, caeterum nullam peculiarem erga ipsum relationem habeo.

2. et 3. Scio eum natum esse in Traustorf³³⁸¹ dioecesis Jaurinensis, comitatus Soproniensis³³⁸², ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus; causa scientiae sunt litterae baptismales, quas vidi et legi.

4. Scio eum natum esse anno 1731, die 3. Novembris, ut eadem baptismales testantur.

5. Scio eum natum suscepto Confirmationis sacramento, tonsura et quatuor minoribus initiatum esse anno 1752³³⁸³, item subdiaconatum, diaconatum ac presbyteratum suscepisse anno 1760, die 14., 15., et 20. Septembris; Causa scientiae sunt litterae testimoniales a me lectae.

6. Scio; causa scientiae est, quia ultimis his annis, quibus in cathedralis ecclesiae Jaurinensis capitulum fuit cooptatus, a frequenti et prope quotidiana Missae celebratione cum primis nominatus fuit; praecedentibus vero annis, quos in Societate Jesu usque ad ejusdem extinctionem exegit, frequens sacramentorum susceptio fuit de [fol. 365r] indispensabili obligatione.

7. Scio; causa scientiae est, quia inde a prima juventute ita omne vitae suae tempus in Societate Jesu exegit, ut ab omni semper suspicione fuerit remotus.

8. Scio; causa scientiae est, quia ego pluribus annis in eodem cum ipso habitationis loco commorans; item in variis eum eo occasionibus quam frequentissime constitutus, nil unquam seu vidi, sive audivi, quod vel minimam reprehensionem aut culpam redoleret.

9. Scio; causa scientiae est, quia ultimo hoc quinquennio, quo ab excellentissimo domino comite et episcopo Jaurinensi ad regimen dioecesis suae adhibitus est, ea dexteritate praefuit, ut non solum a parochis ceterisque sacerdotibus dioecesanis, sed etiam ab ipsa augusta terrae principe, virisque conspicuis et in magna dignitate constitutis, laudem et approbationem tulerit.

10. Scio eum in Societate Jesu cum aliqua prae aliis condiscipulis suis praeferebat theologiam universalem defendisse; sed et caetera ad doctoratum theologicum praerequisita tentamina cum laude terminasse, testantur litterae sub D³³⁸⁴.

11. Scio eum inde a quinquennio magnam episcopalis muneris partem gessisse, atque in regenda dioecesi sollerter, prudenter, integre multaque cum approbatione desudasse. Id scire mihi primum est, qui in primaria dioecesis hujus urbe jam annum quartum ago.

12. De nullo scandalo, vitio, aliove impedimento mihi quidquam constat; quin scio eum omnibus, quibus mihi nobis est, annis semper integrae illibataeque famae extitisse.

13. Existimo idoneum et dignum, ejusque promotionem ecclesiae proficuum [fol. 365v] fore censeo; causa est ipsius perspecta mihi prudentia, vitae integritas, honesta conversatio, doctrina, usus rerum et singularis cum³³⁸⁵ viris etiam magnis agendi modus, quo sibi passim et amorem et aestimationem apud omnes conciliat.

14. Scio eum habere circiter quinque mille florenos annuos; et mille quidem ab excellentissimo dioecesano, cujus suffraganeum acturus opinatur; reliquos partim ex praepositura de Kapos-feő³³⁸⁶, partim ex lectoratu et canonicatu Jaurinensi.

2. Henricus de Wandernath comes, S.c.r.a.M. camerarius

1. Nosco reverendissimum dominum Josephum Pierer cathedralis ecclesiae Jaurinensis³³⁸⁷ lectorem et canonicum, praepositum sancti Benedicti de Kapos-feő³³⁸⁸, et hunc notitiam illius habeo ab anno 1765, a quo tempore partim [fol. 376r] apud excellentissimum quondam dominum Stephanum Zichy³³⁸⁹, partim apud hodiernum excellentissimum dominum episcopum Jaurinensem Franciscum

³³⁸¹ Darázsfalva.

³³⁸² Sopron vármegye.

³³⁸³ Recte: 1751.

³³⁸⁴ A tanulmányokat tanúsító dokumentum jelzése az eredeti iratanyagban.

³³⁸⁵ Elmosódott szó. Arch. Nunz. Vienna: cum.

³³⁸⁶ Kaposfő.

³³⁸⁷ Javított szó.

³³⁸⁸ Kaposfő.

³³⁸⁹ Zichy István gróf (szül. 1715). Komárom vármegyei főispáni helytartó és a család oroszvári ágának alapítója, valamint Zichy Ferenc püspök nagyszülei testvérek voltak. NAGY 12 (1865) 372, 389.

itidem e comitibus Zichy³³⁹⁰ cum eo commorabar. Nullo illi consanguinitatis aut affinitatis gradu conjungor; neque illi inimicus, neque aemulus sum.

2. Natus est ille in Traustorff³³⁹¹ loco Hungariae comitatus Soproniensis³³⁹², dioecesi Jaurinensi adscripto; prout id originales et authenticae litterae baptismales testantur.

3. Scio illum ex legitimo matrimonio et honestis et catholicis parentibus esse natum, prout id iterum dictae litterae baptismales evincunt.

4. Agit annum quadragesimum nonum, id quoque ex litteris baptismalibus eruitur.

5. Scio illum etiam ab anno 1751 in minoribus, ab anno vero 1760 in majoribus ordinibus constitui, prout id testimonium authenticum docet.

6. Communis fama de eo testatur, illum a tempore susceptorum sacrorum ordinum in sacris functionibus et in exercitio susceptorum ordinum ad hoc usque tempus constanter versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum fuisse; cui communi famae id quoque adstipulatur, quod episcopus Jaurinensis vir caeteroquin sanctae vitae cum sibi a latere canonicum adhibuerit, eoque instrumento ad regendam suam dioecesim usus fuit.

7. Scio illum etiam semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, quod nemo unquam contrarium dicere auditus sit, quin potius communem sui existimationem apud summos infimosque obtinuerit.

8. Communis item fama etiam ejus vitae innocentiam bonosque mores bonamque conversationem probat, quam id confirmat, quod ubique acceptus sit.

[fol. 367v]

9. Experientia didici eum virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem³³⁹³ esse, quod dioecesanus episcopus opera illius maxima quaeque negotia pro dioecesis suae commodo, religionis et duplici incremento terminaverit, et inclytus comitatus Jaurinensis eum quoque assessorem sibi delegerit.

10. Gradum in jure canonico et sacra theologia nullum habet. Interim documentum sub D³³⁹⁴ probat eum theologiam cum laude defendisse ac necessaria pro obtinendo gradu tentamina praeclare subiisse, adeoque necessariam episcopo ab aliis docendos doctrinam habere.

11. Parochiale munus uno anno cum laude acatholicos inter gessit, quo tempore etiam praedicatorum Lutheranorum ad catholica sacra traduxit. Tum cathedralis ecclesiae Jaurinensis et episcopi Jaurinensis a latere canonicus factus, difficillimis dioecesis praedictae temporibus tam fidelem dioecetano praelato suo operam navavit, ut et collegiata ecclesia Soproniensis et orphanotrophium Soproniense³³⁹⁵ pro convertitis et orphanis, et convictus nobilium Jaurini, ex gratia regia, pro religionis et duplici maxima utilitate, erigeretur. Prout id publica resolutione regia omnibus constat.

12. Nunquam auditum est, eum publicum scandalum dedisse circa fidem, mores et doctrinam, neque illi incidit, eum aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad episcopalem dignitatem promoveri possit. Quin constans de et existimatio et fama optima quaeque de eo testantur.

13. Perinde idoneum eum esse existimo, ut ad episcopalis dignitatis munia elevetur et dignum, qui ad illam promoveatur, ejusque promotionem ecclesiae utilem et proficuum esse existimo, quod et doctrina [fol. 268v] et iudicio, et agendi dexteritate cum probitate morum conjuncta polleat.

14. Cum ex gratia regia praeposituram sancti Benedicti de Kapos-feő³³⁹⁶ et praeterea³³⁹⁷ ex collatione episcopali lectoratum et canonicatum cathedralis ecclesiae Jaurinensis, et praeterea super haec 1 000 florenos annuos ab episcopo Jaurinensi obtineat, bona et proventus ad sustinendam episcopalem dignitatem sufficientes eum habere scio.

De Baptismo

T.: cop. vid.

³³⁹⁰ A lap hiányos. Arch. Nunz. Vienna: Comitibus e Zichy.

³³⁹¹ Darázsfalva.

³³⁹² Sopron vármegye.

³³⁹³ A lap hiányos. Arch. Nunz. Vienna: praestantem.

³³⁹⁴ A tanulmányokat tanúsító dokumentum jelzése az eredeti iratanyagban.

³³⁹⁵ Sopron.

³³⁹⁶ Kaposfő.

³³⁹⁷ A lap hiányos. Arch. Nunz. Vienna: Kapos-feő, et praeterea.

Exp.: Vitus Hadvác³³⁹⁸ parochus loci
Dat.: Traustorff³³⁹⁹, 3. Februarii 1779.
Bapt.: ecclesiae parochialis Traustorffensis in honorem Sancti Laurentii, 3. Novembris 1731, natus et baptizatus
Nom.: Josephus
Par.: egregius dominus Thomas Pierer et Maria de Scolenics³⁴⁰⁰
Patr.: dominus Simon Thoninger ejusque conthoralis Maria³⁴⁰¹
Vid.: Viennae, 23. Februarii 1779, Josephus Pavich³⁴⁰² c.r.H.a expeditor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 371, 382³⁴⁰³

De Confirmatione et minoribus ordinibus

T.: cop. vid.
Exp.: Franciscus Zichy³⁴⁰⁴ episcopus Jaurinensis
Dat.: Jaurini, 4. Februarii 1779
Conf.: Adolphus a Sancto Georgio³⁴⁰⁵ episcopus Jaurinensis, 1736, ipso sacro Pentecostes die [= 20. Maii]
Nom.: Marcus evangelista
Patr.: Marcus de Waneth³⁴⁰⁶
Ord.: Franciscus Zichy³⁴⁰⁷, 19. Decembris 1751, in oratorio nostro privato Jaurini in arce nostra episcopali sito, primam tonsuram et quatuor minores ordines
Nota: Michael Hollósy³⁴⁰⁸ in spiritualibus secretarius
Vid.: Viennae, 23. Februarii 1779, Josephus Pavich³⁴⁰⁹ c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 372, 381³⁴¹⁰

De ordinibus

T.: cop. vid.
Exp.: Georgius Richvaldszky³⁴¹¹ episcopus Tenagriensis, vicarius generalis Strigoniensis
Dat.: Tyrnaviae, 30. Julii 1777
Ord.: Paulus Révay³⁴¹², in sacristia cathedralis ecclesiae Tyrnaviensis: 14. Septembris 1760, in subdiaconum, 15. Septembris 1760 in diaconum, 20. Septembris 1760 in presbyterum
Nota: Josephus Kluch³⁴¹³ officii vicarii Strigoniensis cancellarius
Vid.: Viennae, 23. Februarii 1779, Josephus Pavich³⁴¹⁴ c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 373, 380³⁴¹⁵

De studiis

³³⁹⁸ Hadvác Vid darázsfalvi plébános.
³³⁹⁹ Darázsfalva (Trausdorf an der Wulka).
³⁴⁰⁰ Pierer Tamás és Scolenics Mária.
³⁴⁰¹ Thoninger (Toninger) Simon és Mária.
³⁴⁰² Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.
³⁴⁰³ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 562. Hitelesítette: Bécs, 1779. február 23., Pavich József magyar udvari kancelláriai expeditor.
³⁴⁰⁴ Zichy Ferenc győri püspök: 30)
³⁴⁰⁵ Groll Adolf győri püspök: 30)
³⁴⁰⁶ Waneth Márk.
³⁴⁰⁷ Zichy Ferenc győri püspök: 30)
³⁴⁰⁸ Hollósy Mihály szertartó és titkár. Később győri kanonok (1781–1818). BEDY, 469.
³⁴⁰⁹ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.
³⁴¹⁰ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 562. Hitelesítette: Bécs, 1779. február 23., Pavich József magyar udvari kancelláriai expeditor.
³⁴¹¹ Richvaldszky György esztergomi segédpüspök: 18)
³⁴¹² Révay Pál esztergomi segédpüspök: 15)
³⁴¹³ Kluch József nyitrai püspök (1808–1826). KOLLÁNYI, 398–401.
³⁴¹⁴ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.
³⁴¹⁵ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 562. Hitelesítette: Bécs, 1779. február 23., Pavich József magyar udvari kancelláriai expeditor.

T.: orig.
Exp.: Franciscus Szente³⁴¹⁶, concionator et operarius [H]ungaricus Viennensis
Dat.: Viennae, 22. Februarii 1779
Nota: Infrascriptus in puritate conscientiae testor reverendissimum dominum Josephum Pierer cathedralis ecclesiae Jaurinensis lectorem et canonicum, nunc nominatum episcopum Tinniniensem, in theologicis disciplinis, ut meum olim condiscipulum ita versatum esse, ut non modo in magno et parvo actu theologiam plena cum satisfactione defenderit, sed etiam defensionem necessaria tentamina cum laude praemiserit. In cuius rei fidem has testimoniales litteras propria manus subscriptione et sigilli mei appensione munitas dedi.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 374³⁴¹⁷

Nominatio

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 19. Februarii 1779
Vid.: Viennae, 23. Februarii 1779, Josephus Pavich³⁴¹⁸ c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 375

Praesentoriae

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 19. Februarii 1779
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 366³⁴¹⁹

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 21 Februarii 1779
Test.: reverendi domini Joannes Paulus Profili et Anicetus Illomei sacerdotes³⁴²⁰
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, f. 376–377

Instantia

T.: orig.
Not.: Giuseppe Pierer, Oratore [...] sopra lo stato di quella Chiesa [...] vengano estratte dall'ultimo stato dell'Anno 1775
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 361

Ex audientia SS.mi

T.: orig.
Exp.: Bernardinus cardinalis Giraud³⁴²¹ proauditor
Dat.: Die 5. Junii 1779
Not. Sanctissimus benigne annuit juxta perita, quibuscumque in contrarium non obstantibus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 383

³⁴¹⁶ Szente Ferenc (SJ; 1733–1791). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1657.

³⁴¹⁷ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 562

³⁴¹⁸ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

³⁴¹⁹ Cop. vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 562. Hitelesítette: Bécs, 1779. február 23., Pavich József magyar udvari kancelláriai expeditor.

³⁴²⁰ Giovanni Paolo Profili és Aniceto Illomei áldozópapok.

³⁴²¹ Bernardino Giraud bíboros (1771/1773–1782), proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1775-től). DBI 56 (2001) 485–488.

74. Pohmajevich Miklós

117) 1717 Pohmajevich Miklós zengg-modrusi püspök (Nikola Pohmajević, *Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.*, 1717–1730)

1. Joannes Livelich sacerdos, Dalmata, de Gromich, dioecesis Modrussiensis
[AAV Arch. Nunz. Vienna, *Processi Canonici*, 342, fol. 3r, saját számozás]

1. Cognosco reverendissimum dominum Nicolaum Pochmaievich a decem annis circiter occasione, qua ipse uti vicarius generalis episcopatus Segniensis visitavit supradictum locum Gromich³⁴²², in quo ego sum natus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Est natus in civitate Segniensi, scio ex fide baptismatis ipsius et de auditu etiam ab aliis.

3. Non dubito, quod sit natus ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus, scio ex publica voce et fama.

4. Est in aetate quinquaginta circiter annorum, adeoque profecto explevit annum trigesimum, scio de auditu ab aliis et etiam ex supradicto fidem baptismatis.

5. Scio ipsum esse in omnibus sacris ordinibus constitutum, in quo vero tempore ego nescio, sed profecto est sacerdos ante sex menses, quod³⁴²³ ante tres annos vidi ipsum celebrantem.

6. Est in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum suscep[fol. 3v]torum diu et bene versatus, et in susceptione sacramentorum frequens et devotus. Causa scientiae est, quia ego met ipsum vidi devote celebrantem, et quodam³⁴²⁴ iuxta rubricas, et quia audivi etiam ab aliis.

7. Semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, scio ex publica voce et fama, et quia nihil unquam in contrarium audivi.

8. Est praeditus innocentia vitae et bonis moribus imbutus, estque bonae conversationis et famae; scio ex propria experientia, quia pluries conversatus sum cum eo, et haec ipsa audivi etiam ab aliis fide dignis.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, scio ut ex propria experientia a conversatione cum ipso habita, necnon ex auditu etiam ab aliis, ut supra, fide dignis.

10. Nescio an ipse sit aliquo gradu in jure canonico vel in sacra theologia insignitus; scio tamen eundem cum magno fructu theologiae ac juri canonico operam dedisse Graecii quatuor circiter annis³⁴²⁵, adeo ut vere ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere; causa scientiae est, quia ipse met audivi ipsum tam in materia theologiae, quam juris canonici plures difficultates ac plura puncta solentem ac respective interpretantem³⁴²⁶, adeo ut propter eius doctrinam fuerit ab episcopis³⁴²⁷ Segniensibus³⁴²⁸ nominatus plures vicarius generalis, estque³⁴²⁹ publica vox et fama, quod sit³⁴³⁰ doctus.

11. Exercuit octo annis tamquam parochus curam animarum in dioecesi Zagabriensi³⁴³¹, et in dicto exercitio optima se gessit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, adeo, ut rationum³⁴³² eius virtutis fu[fol. 4r]erit a proprio episcopo Segniensi declaratus vicarius generalis in sua dioecesi; scio ex auditu ab aliis³⁴³³ fide dignis; an autem se exercuerit in aliquo regimine alterius ecclesiae, ego nescio.

³⁴²² Gromić.

³⁴²³ Nehezen olvasható szó.

³⁴²⁴ Beszúrt szavak. et quodam.

³⁴²⁵ beszúrás: Graecii quatuor circiter annis.

³⁴²⁶ Javított szó.

³⁴²⁷ Javított szó.

³⁴²⁸ Javított szó (a többes szám betoldás).

³⁴²⁹ Utána törölt szó: vox.

³⁴³⁰ A szó vége hiányzik, maga a papír hiányos.

³⁴³¹ Recte: Zagabriensi.

³⁴³² Nehezen olvasható szó.

³⁴³³ Javított szó.

12. Nunquam audivi, nec vidi quod dederit publicum aliquod scandalum circa fidem, mores vel doctrinam, nullo vitio corporis³⁴³⁴ aut animi laborat, quod possit deprehendi, et pro certo credo, quod nullo canonico impedimento teneatur quominus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri, et si quid horum posset contra ipsum opponi in mei seu aliorum nesciam devenisset.

13. Existimo eum virum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem et praesertim Segniensem,³⁴³⁵ ad quam³⁴³⁶ est promovendus et dignum, qui ad illam³⁴³⁷ promoveatur; ipsiusque promotionem eidem³⁴³⁸ ecclesiae³⁴³⁹ valde utilem et proficuum fore censeo, ob rationes supradictas, nempe quia est vir prudens, doctus, pius et usu rerum praestans.

2. Matthias Tollian, Dalmata, de civitate Novi, dioecesis Modrussiensis, cathedralis ecclesiae Modrussiensis translatae Novi parochus et canonicus

[fol. 5v]

1. Cognovi³⁴⁴⁰ reverendissimum dominum Nicolaum Pochmaievich a duodecim circiter annis in civitate Segniensi occasione, qua fuit examinatus ad ordines, et ipsi erat vicarius generalis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ut audivi a personis fide dignis, natus est in civitate Segniensi.

3. Ut pariter audivi a viris fide dignis, est natus de legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus,³⁴⁴¹

4. Ex aspectu mihi videtur esse in aetate quinquaginta circiter annorum, et profecto explevit annum trigesimum.

5. A tempore, quo eum novi, iam erat sacerdos et scio, quia a dicto tempore vidi ipsum celebrantem.

[fol. 6r]

6. Est in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu ac bene versatus, quemadmodum etiam in susceptione sacramentorum frequens et devotus. Scio, quia pluries et pluries vidi ipsum devote celebrantem et observantem rubricas et ceremonias sacerdotibus praescriptas.

7. Scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse; et causa scientiae est, quia de eo numquam vidi aut audivi aliquod in contrarium.

8. Es vir praeditus innocentia vitae bonisque moribus imbutus, bonaeque conversationis et famae; scio ex frequenti praxi cum ipso habita, ex qua cognovi esse virum laudabilis exemplaritatis.

9. Est vir gavis, prudens et usu rerum praestans, scio, quia ex dicta praxi cum ipso habita novi eum in omnibus³⁴⁴² se gessisse cum maxima prudentia, gravitate et dexteritate.

10. Nullo est gradu insignitus in jure canonico vel in sacra theologia; studuit tamen dictis facultatibus Graecii cum maximo fructu, adeo ut vere ea doctrina polleat quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere; causa scientiae est, quia ego met ipsum audivi pluries concionantem et in dictis concionibus animadverti, quemadmodum etiam in aliis discursibus particularibus esse bonum theologum et canonistam, et hoc ipsum audivi etiam ab aliis fide dignis; quot annis vero dictis facultatibus operam navaverit, ego nescio.

11. Fuit parochus in Croatia in dioecesi Zagrabiensi, et a personis fide dignis audivi, quod circa curam illarum animarum egregie se gesserit tam quoad doctrinam, [fol. 6v] quam quoad prudentiam, integritatem et mores; quod autem exercuerit regimen alterius ecclesiae, ego nescio.

12. Neque vidi, neque audivi, quod dederit aliquod publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, nec unquam deprehendi quod absque vitio corporis vel animi laboret, nulloque ut puto tenetur canonico impedimento, quominus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Existimo eum virum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem et praesertim Segniensem ad quam est promovendus et dignum, qui ad dictam ecclesiam promoveatur, ipsiusque

³⁴³⁴ Utána törölt szó: quo.

³⁴³⁵ Utána törölt szavak, és törölt beszúrás.

³⁴³⁶ Javított szó, utána törölt szó.

³⁴³⁷ Javított szó.

³⁴³⁸ Javított szó.

³⁴³⁹ Javított szó.

³⁴⁴⁰ Javított szó.

³⁴⁴¹ Utána törölve: ad.

³⁴⁴² Javított szó.

promotionem eidem ecclesiae valde utilem et proficuum fore censeo, quia ut supra dixi est vir prudens, doctus, pius et usu rerum praestans.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Mattheus Celovich³⁴⁴³ parochus venerabilis capituli Segniensis

Dat.: Segniae, 12 Julii 1688

Bapt.: [*Ibidem*], 7. Septembris 1663, Michael Desuntich³⁴⁴⁴ Sanctae Crucis abbas et parochus Segniensis

Par.: Joannes Pohmaicnich [*sic!*] et Catharina Xiglyn³⁴⁴⁵

Patr.: Joannes Miscovich vicecomes hujus liberae et regiae civitatis Segniensis et ejus coniux domina Magdalena nata Homolich³⁴⁴⁶

Not.: Nicolaus Pohmajevich Segniensis filius; [...] id ex assumptorum patrinorum [...] deposito juramento confirmatum [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 342

De studiis

T.: orig.

Exp.: Ferdinandus Krimer³⁴⁴⁷ SJ, in universitate Graecensi facultatis theologica decanus

Dat.: Graecii³⁴⁴⁸, 30. Augusti 1691

Not.: [...] AA.LL. et philosophiae magistrum [...] theologia speculativa [...] sacrorum canonum triennio, scripturae demum sacrae biennio [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 342

De vita et moribus (attestatum studiorum theologiae et juris canonici)

T.: orig.

Exp.: Fudires liberae ac regiae civitatis Segniensis

Dat.: Segniae, 12 Octobris 1717

Not.: [...] Nicolaum Pohmajevich canonicum, archipresbyterum Segniensem, archidiaconum Modrusiensem et abbatem infulatum [...] per plurimos annos in cathedrali ecclesiae Segniensi et extra in confinio Croatico maritimoque insigni laude, sua etiam hic loci vicarii generalis et sede vacante sub tribus episcopis munus et extra parochiatus uberi cum fructu laudabiliter administravit, tum concionando in hac civitate quatuor quadragesimis insigni etiam cum fructu et applausu, qui debetur tanto Verbi Divini seminari seu concionatori, quo plures superavit, ut paucissimos tanto cum progressu hic audiverimus, cujus magna in experientia ubertatis ejusdem eloquentiae, theologiae juxta ac juris prudentiae caeteraque litteratura merito visus et eximius [...]

Joannes Georgius de Vukassovich³⁴⁴⁹ substitutus cancellarii

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 342

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Franciscus Antonius Adolphus³⁴⁵⁰ episcopus Seccoviensis, Salisburgiensis vicarius generalis

³⁴⁴³ Matija Celović zenggi plébános. Nemességet nyert 1689-ben. BOJNIČIĆ, 26.

³⁴⁴⁴ Mihael Desuntić, Szent Keresztről nevezett apát és zenggi plébános.

³⁴⁴⁵ Nikola Pohmajević és Katarina Žigljen (?).

³⁴⁴⁶ Ivan Miscović, Zengg szabad királyi város alispánja és Magdalena Homolić. Utóbbi nemes család: BOJNIČIĆ, 26.

³⁴⁴⁷ Ferdinand Krimer SJ, Grazban különböző feladatkörökben (1672 vagy 1673–1675, 1677–1680, 1686–1697). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 810.

³⁴⁴⁸ Graz.

³⁴⁴⁹ Vukassovich János György (Vukasović) helyettes kancellár; magyar nemes, 1714-től birodalmi lovag is. BOJNIČIĆ, 204.

³⁴⁵⁰ Franz Anton Adolph von Wagensperg seckau hercegpüspök (1702–1712).

Dat.: ex arce nostra Wasserberga³⁴⁵¹, 19. Augusti 1711
Ord.: Franciscus Casperus a Stadion³⁴⁵² princeps et episcopus Lavantinus; 9. Aprilis 1689 ad primam tonsuram, quatuor minores et subdiaconatum Graecii in ecclesia Sancti Leonardi monialium ordinis Sancti Dominici; 11. Aprilis 1689 Graecii in sacello domestico patrum Societatis Jesu Beato Aloysio diaconatum; 12. Aprilis 1689 Graecii in sacello domestico patrum Societatis Jesu Beato Aloysio presbyteratum
Not.: Nicolaus Pohmajevich dioecesis Segniensis ex archiducali convictorum collegio alumnus
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 342

Nominatio ad parochum

T.: orig.
Exp.: Alexander Ignatius Mikulich³⁴⁵³ episcopus Zagrabiensis
Dat.: Zagrabiae, 13 Novembris 1693
Not.: [...] Nicolaum Pohmaievich pro parochia ecclesiae Sancti Petri in Kassina, archidiaconatu cathedrali et dioecesi hac nostra Zagrabiensi patronatus praefati venerabilis capituli nostri Zagrabiensi fundata [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 342

Attestatum exercitii parochiae

T.: orig.
Exp.: Stephanus Selischevich³⁴⁵⁴ Zagrabiensis episcopus
Dat.: Zagrabiae, 13. Decembris 1699
Not.: [...] parochiam ecclesiae sanctorum Petri et Pauli apostolorum in Kassyna³⁴⁵⁵ fundatae, spatio plurium annorum [...]
Georgius Belle³⁴⁵⁶ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 342

Praesentatoriae

T.: cop.
Exp.: Carolus III (VI)
Dat.: Viennae, 28. Octobris 1717
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 342

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 22 Novembris 1717
Test.: reverendus dominus Ignatius Musig quondam Andreae Goritia³⁴⁵⁷ et domino Josepho a Kollenburg quondam Gulillelmi Viennensis³⁴⁵⁸
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 342

75. Pucz István

³⁴⁵¹ Wasserberg (kastély).

³⁴⁵² Franz Kaspar von Stadion lavanti (mai nevén Maribor) hercegpüspök (1673–1704).

³⁴⁵³ Mikulich Sándor Ignác (Aleksandar Ignacije Mikulić) zágrábi püspök (1688–1694).

³⁴⁵⁴ Seliscsevich István (Stjepan Selišćević) zágrábi püspök (1695–1703).

³⁴⁵⁵ Kašina (ma Zágráb része).

³⁴⁵⁶ Belle György (Juraj Belle) titkár.

³⁴⁵⁷ Nehezen kiolvasható szó.

³⁴⁵⁸ Ignaz Musig, néhai Andreas fia Görzből (Goriziából) és Joseph von Kollenburg, néhai Willhelm fia Bécsből. Utóbbihoz vö. KUBISKA, *Der kaiserliche Hof- und Ehrenkalender zu Wien*, Anhang 3, 114.

124) 1754 Pucz István belgrád-szendrői püspök (Stjepan Puc, *Belgradien. et Samandrien.*, egyben zágrábi segédpüspök, 1754–1771)

1. Franciscus Antonius Popovich canonicus cathedralis ecclesiae Zagrabiensis et collegii Croatici Viennae fundati rector

[AAV Arch. Concl., *Processus Consist.*, 145, fol. 119v]

1. Nosco reverendum perillustrem dominum Stephanum Pucz canonicum et lectorem ecclesiae cathedralis Zagrabiensis a viginti circiter annis, cum adhuc esset rector seminarii Bononiae existentis dioecesis Zagrabiensis ubi eram alumnus, et postea cum essem parochus sub ejus archidiaconatu Goricensi et ex post cocanonicus ecclesiae ejusdem Zagrabiensis. Non sum ipsius consanguineus, nec cognatus, nec affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in regno Croatiae et in comitatu Warasdinensi³⁴⁵⁹ dioecesis Zagrabiensis, et hoc scio ex ipsius testimonio baptismali, quod vidi et est notorium.

3. Scio natum esse ex legitimo thoro et ex nobiles et catholicis parentibus, uti constat tam ex notorietate³⁴⁶⁰ publica, quam ex testimonio baptismali.

4. Ex eodem testimonio baptismali constat natum fuisse anno 1698, consequenter habet quinquaginta sex annos.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum ab anno 1723, cum viderim ipsius formatas ordinationis, et toties viderim ipsum celebrantem tamquam cocanonicus.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum toties viderim eum celebrantem tam Bononiae, quam Zagrabiae, cum quotidie celebret, nisi aliqua destinatur infirmitate vel gravi aliquo negotio impediatur.

7. Scio eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, tam ex frequenti conversatione habita cum ipso, quam ex publica notorietate.

8. Quantum ego potui advertere, et ab aliis audivi, iudico praedictum esse innocentia vitae, et esse bonae conversationis et famae.

[fol. 120r]

9. Scio eum esse virum gravem, prudentem³⁴⁶¹ et usu rerum praestantem, quod bene ostendit in publicis muniis ecclesiasticis et saecularibus, quae exercuit et adhuc exercet, quod bene potui advertere utpote cocanonicus ecclesiae cathedralis Zagrabiensis.

10. Non mihi constat habere aliquem gradum in jure canonico vel in sacra theologia, scio tamen studuisse theologiae per quatuor annos Bononiae³⁴⁶², et etiam dedisse operam juri canonico et in eodem collegio Bononiensi conservantur theses impressae, quas ipse defendit ex universa theologia sub praesidio eminentissimi cardinalis Gotti³⁴⁶³ ipsius professoris, et vidi etiam testimonia tam eminentissimi Gotti, quam patris magistri Parzaglia³⁴⁶⁴ professorum universitatis Bonnoniensis et ejusdem collegii, et iudico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere; causa scientiae ex supradictis.

11. Scio ipsum fuisse parochum in Bisztra³⁴⁶⁵ per quatuor circiter annos, et ex post promotum fuisse ad canonicatum et successive ad tres archidiaconatus ejusdem dioecesis, et ex post custos factus ejusdem cathedralis ecclesiae, et iam est actualiter lector, quae est secunda dignitas capituli, habet pariter abbatiam infulatam sancti Spiritus de Hrapko, in omnibus hisce beneficiis et officiis laudabiliter omnino se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, ut ab episcopo in capitulo meruerit promoveri de gradu ad gradum, quod bene mihi constat tamquam cocanonicus³⁴⁶⁶.

³⁴⁵⁹ Varasd vármegye.

³⁴⁶⁰ Javított szó.

³⁴⁶¹ Javított szó.

³⁴⁶² Bologna.

³⁴⁶³ Vincenzo Ludovico Gotti OP bíboros (1728–1742).

³⁴⁶⁴ Arch. Nunz. Vienna: Pazzaglia.

³⁴⁶⁵ Bisztra.

³⁴⁶⁶ Javított szó.

12. Nec vidi, nec audivi aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores sive doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animae vitio, aliove canonico impedimento teneri quominus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Non solum ipsum dignum existimo ad bene regendam ecclesiam cathedralem Belgradiensem, sed ad quamcumque ecclesiam [fol. 120v] cathedralem regni Hungariae stante ipsius pietate, doctrina, prudentia, morum integritate et dexteritate in tractandis quibuscumque negotiis, et iudico ipsius promotinam utilem futuram esse eidem ecclesiae et populo si Deus dabit, quod Servia possit recuperari ex manibus Turcarum, sub cuius dominio cecidit anno 1739, cum nunc episcopus tantum privatim catholicos ad ipsum recurrentes³⁴⁶⁷ possit iuvare.

2. Ladislaus Bisztriczey (Bisztroczey) nobilis Hungarus et S.c.r.M. cancellariae regiae Hungarico-aulicae archivarius

[fol. 120v]

1. Nosco illustrissimum dominum Stephanum Pucz canonicum³⁴⁶⁸ ecclesiae cathedralis Zagrabiensis ab anno 1730, cum adhuc Zagrabiae scholas frequentarem et ipse ibi erat canonicus. Non sum [fol. 121r] ipsius consanguineus, cognatus, nec affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex testimonio baptismali, quod legi, scio natum esse in regno Croatiae in comitatu Varasdinensi³⁴⁶⁹ dioecesis Zagrabiensis.

3. Ex eodem testimonio baptismali scio natum esse ex legitimo matrimonio atque nobilibus et catholicis parentibus.

4. Scio natum esse anno 1698 ex eodem testimonio baptismali, consequenter habere quinquaginta sex annos, et etiam ex ipsius aspectu hoc apparet.

5. Scio eum esse in sacris ordinibus constitutum, cum toties qua studiosus ipsi ministraverim Zagrabiae, et saepius vidi ipsum etiam celebrantem Pisoni³⁴⁷⁰ et Viennae, et ex ipsius formatis vidi ipsum sumpsisse Presbyteratus ordinem anno 1723.

6. Scio eum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum, ut supra dixi, toties ipsi ministraverim in Missae sacrificio et fuerim praesens, dum ipse celebraverit.

7. Quantum ego adverti et audivi semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, et est notorium.

8. Ex conversatione habita cum ipso et eadem notorietate scio eum praeditum innocentia vitae bonisque moribus, et simul bonae conversationis et famae.

9. Ex correspondentia habita cum ipso in pluribus negotiis tam ecclesiasticis, quam saecularibus bene adverti virum esse gravem, prudentem et usu rerum versatum, praesertim cum omnia negotia capitularia debeant ab ipso utpote canonico lectore proponi in capitulo, et capta resolutione ab ipso expediri, et hoc scio, cum pluries viderim resolutiones capitulares per ipsum expeditas et subscriptas. [fol. 121v] Et haec sit ordinaria praxis capitulorum regni Hungariae, ut negotia capitulorum expediantur per canonicos lectores.

10. Non mihi constat insignitum esse aliquo gradu in sacra theologia vel iure canonico, audivi tamen eum studuisse Bononiae theologiae et iuri canonico in collegio Illyrico Hungarico per quatuor annos, et ibi publice defendisse theologicas theses sub magisterio eminentissimi cardinalis Gotti³⁴⁷¹, qui ipsius praefectus in studiis dedit laudabile testimonium sub prima Junii 1723, quod vidi, et ex supradictis iudico tali doctrina pollere, qua in episcopo requiritur, ut possit alios docere.

11. Audivi ipsum fuisse parochum in Bisztra³⁴⁷², ubi tam laudabiliter se gessit, ut meruerit ad canonicatum ecclesiae cathedralis Zagrabiensis promoveri et successive ad archidiaconatus dioecesis, et nunc actualiter est canonicus lector secunda capituli dignitas; et in omnibus istis beneficiis et officiis laudabiliter se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam et mores, ut iam Sua Majestas

³⁴⁶⁷ Javított szó.

³⁴⁶⁸ Javított szó.

³⁴⁶⁹ Varasd vármegye.

³⁴⁷⁰ Javított szó (Pozsony).

³⁴⁷¹ Vincenzo Ludovico Gotti OP bíboros (1728–1742).

³⁴⁷² Bisztra.

caesareo-regia ipsum nominaverit ad episcopatum Belgradiensem seu Samandriensem, quod est notorium, ut ex litteris regiis, quas³⁴⁷³ vidi.

12. Nec vidi, nec audivi aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores, doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animae vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri.

13. Existimo ipsum capacem ad bene regendam ecclesiam cathedralem Belgradiensem, et dignum ut ad ipsam promoveatur ipsiusque promotionem, eique ecclesiae et dioecesi proficuum et utilem futuram esse, dum haec possit recuperari a potestate Turcarum sub iugo quorum³⁴⁷⁴ cecidit anno 1739, interim tamen stante ipsius prudentia, dexteritate et pietate poterit esse utilis populis catholicis adhuc ibi commorantibus quotiescumque [fol. 124r] ad ipsum confugient, cum calleat etiam linguas ipsarum partium.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Joannes Perasz³⁴⁷⁵ parochus ecclesiae divi Michaelis archangeli in diaconatu Sagoniensi (parochus ecclesiae divi Michaelis archangeli in Mihouly)

Dat.: in domo parochiali Mihoulyanensi³⁴⁷⁶, 2. Maii 1716

Bapt.: [...] anno 1698 mense circiter Martio, Aprili aut Majo, diem ignorantes [...], admodum reverendus dominus Joannes Kovachich³⁴⁷⁷ pro tunc parochus loci

Par.: generosus dominus Nicolaus Pucz et Barbara Gottall³⁴⁷⁸

Part.: ante recensita generosa domina Helena Greblichky³⁴⁷⁹

Not.: [...] convocatis tamen antea probatis fideque dignis viris ac hominibus et vicinis domini Grabergii³⁴⁸⁰ sic vociter, in quo dominio praelibatus juvenis natus est, qui bene ac personaliter coram me extiterunt (ex quo liber baptismatis eo tunc non extitisset), videlicet generosus dominus Franciscus Zebres et conthoralis ejusdem domina Barbara Rastich³⁴⁸¹, generosus dominus Stephanus Hervath aliter Radich et conthoralis ejusdem domina Helena Greblichky³⁴⁸², provisus Joannes Vűchkovich³⁴⁸³, qui examinati iurejurando attestati sunt [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 460

De doctoratu

T.: orig.

Exp.: Fr. Vincentius Ludovicus Gotti³⁴⁸⁴ OP, collegii rector

Dat.: Bononiae³⁴⁸⁵, 1. Junii 1723

Grad.: dr. theol.

Not.: [...] completo iam cursus theologiae studio [...] quas in thesium publicam defensione gloriosae prodiderunt [...] Stephanus Pucz et Ladislaus Bedekovics³⁴⁸⁶

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 460

³⁴⁷³ Javított szó.

³⁴⁷⁴ Beszűrt szó.

³⁴⁷⁵ Perász János (Ivan Peras) mihovljani plébános a zagorjei esperességben.

³⁴⁷⁶ Mihovljan.

³⁴⁷⁷ Kovachich János (Ivan Kovačić) mihovljani plébános. Vö. BOJNICIC, 95.

³⁴⁷⁸ Pucz Miklós (Nikola Puc) és Gottal Borbála (Barbara Gotal). Vö. BOJNICIC, 55, 232; A *Libri Regii* magyarul Gottal néven hozza a család tagjait. Vö. t.k. *Libri Regii* 34.181.

³⁴⁷⁹ Greblichky Ilona (Helena Greblički) Vö. BOJNICIC, 56.

³⁴⁸⁰ Azonosítható lehetne a közeli Grabe faluval (ma Bedekovčina része) is, amely csupán néhány kilométerre van Mihovljantól, azonban a korabeli térképek szerint akkor Mihovljan területén is volt hasonló nevű hely.

³⁴⁸¹ Zebrich Ferenc (Franjo Zebrić) és Rastich Borbála (Barbara Rastić). Vö. BOJNICIC, 157, 208. A Zebres minden bizonnyal Zebrichnek felel meg. A szövegben a Rastich olvasható például Kaptichnak, Kaptisicknak is.

³⁴⁸² Horváth (másnéven Radich) István (Stjepan Horvat *alias* Radić) és Greblichky Ilona (Helena Greblički) Vö. BOJNICIC, 56, 69. A szövegben a Radich olvasható Kadichnak is.

³⁴⁸³ Vucskovics János (Ivan Vučković). Vö. BOJNICIC, 157, 208.

³⁴⁸⁴ Vincenzo Ludovico Gotti OP rektor, később bíboros (1728–1742).

³⁴⁸⁵ Bologna.

³⁴⁸⁶ Bedekovich László (Ladislav Bedeković), később zágrábi kanonok (1728–1739). IVANČAN, 769.

De ordinibus

T.: orig.

Exp.: Georgius Reess³⁴⁸⁷ abbas B.M.V. de Bela Sztena, capituli cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus, archidiaconus cathedralis, protonotharius apostolicus, vicarius generalis

Dat.: Zagrabiae, 9. Novembris 1754

Ord.: Emericus Eszterházy³⁴⁸⁸ episcopus Zagrabiensis, 21. Decembris 1715 in primam et quatuor minores ordines; Georgius Maroti³⁴⁸⁹ episcopus Petinensis: ad sacros Subdiaconatus 18. Septembris, Diaconatus 28. Novembris et Presbyteratus ordines 30. Novembris 1723

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 460

Nominatio

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 3. Novembris 1754

Not.: comes Leopoldus de Nadas³⁴⁹⁰, Andreas Moritz³⁴⁹¹

Vid.: Viennae, 17. Novembris 1754, Franciscus Josephus Dombay S.M. c.r. c.a.H. expeditor ac simul concipista

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 460

Praesentoriae

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 3. Novembris 1754

Vid.: Viennae, 17. Novembris 1754, Franciscus Josephus Dombay S.M. c.r. c.a.H. expeditor ac simul concipista

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 460

Professio fidei

T.: orig.

Exp.: Franciscus³⁴⁹² episcopus Zagrabiensis delegatus

Dat.: Zagrabiae, 3. Decembris 1754

Test.: illustrissimus et reverendissimus dominus Sigismundus e liberis baronibus de Sinerspergh³⁴⁹³ cathedralis ecclesiae Zagrabiensis praepositus major, reverendissimi domini Georgius Reess³⁴⁹⁴ ejusdem ecclesiae canonicus et custos, Georgius Pogledics³⁴⁹⁵ archidiaconus Goricensis, Gregorius Josephus Gasparics³⁴⁹⁶ archidiaconus Csasmensis, Michael Szkerba³⁴⁹⁷ archidiaconus Varasdinensis, Andreas Gradinszky³⁴⁹⁸, Georgius Mallenics³⁴⁹⁹, Sigismundus

³⁴⁸⁷ Ress György (Juraj Reš) zágrábi kanonok (1738–1767). IVANČAN, 792–794.

³⁴⁸⁸ Esterházy Imre zágrábi püspök, később esztergomi érsek: 1)

³⁴⁸⁹ Giorgio Francesco Saverio Marotti (Juraj Franjo Ksaver Marotti, Georg Xaver Marotti) pedenai (pićani) püspök (1713/1716–1740).

³⁴⁹⁰ Nádasdy Lipót Flórián gróf, királyi kancellár (1746–1758). FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 99.

³⁴⁹¹ Móricz András magyar udvari kancelláriai tisztviselő, jegyző.

³⁴⁹² Thauszy Ferenc zágrábi püspök: 103)

³⁴⁹³ Sinersperg Zsigmond (Sigismund Sinersperg) báró, zágrábi kanonok (1710–1755), nagyprépost (1724-től). IVANČAN, 731–734.

³⁴⁹⁴ Ress György (Juraj Reš) zágrábi kanonok (1738–1767). IVANČAN, 792–794.

³⁴⁹⁵ Pogledich József (Josip Pogledić) zágrábi kanonok (1724–1764). IVANČAN, 756.

³⁴⁹⁶ Gasparich Gergely (Grgur Gašparić) zágrábi kanonok (1737–1761). IVANČAN, 790–791.

³⁴⁹⁷ Szkerba Mihály (Mihalj Skrba) zágrábi kanonok (1739–1761). IVANČAN, 799–800.

³⁴⁹⁸ Gradinszky András (Andrija Gradinski) zágrábi kanonok (1745–1755). IVANČAN, 804–805.

³⁴⁹⁹ Melenich György (Juraj Melenić) zágrábi kanonok (1745–1768). IVANČAN, 805–807.

Schytharoczy³⁵⁰⁰, Joannes Baptista Paxy³⁵⁰¹, Georgius Dellinics³⁵⁰², Georgius Bisztriczey³⁵⁰³, Paulus Goymerecz³⁵⁰⁴ omnes cathedralis ecclesiae Zagrabiensis, Georgius vero Kovachevics³⁵⁰⁵ collegiatae Chasmensis lector et Georgius Jambrekovics³⁵⁰⁶ canonici
Joannes Rauch³⁵⁰⁷ regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae vicebanus, S.M. sacratissimae caesareo-regiae consiliarius aulicus Hungaricus, inclitorum comitatum Zagrabiensis et Crisiensis supremus comes ac excelsae Tabulae in dictis regnis habitae banalis juratus assessor et cojudex, qua pro suprascripto actu notarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 145, fol. 116–117

76. Rednik Atanáz

61) 1765 Rednik Atanáz fogarasi püspök (bazilita, *Fogarasien.*, Atanasie Rednic, 1764–1772)

1. Xaverius (Saverius) Rollè (Rollé), missionarius suevus de Propaganda Fide
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 153, fol. 239r]

1. A novemdecim annis circiter novi reverendum patrem Athanasium Rednik ordinis sancti Basilii magni hic Viennae, cum adhuc saecularis frequentabat scholas patrum Societatis Jesu. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in possessione Gyulafalvae³⁵⁰⁸, parochia Szigert [*sic!*] in Marmatia³⁵⁰⁹ prout ex fide baptismatis, quam vidi.

3. Ex eadem fide baptismali scio natum esse ex legitimo matrimonio [fol. 230v] et a nobilibus catholicis parentibus.

4. Ex ipsamet attestazione baptismali scio natum esse anno 1722 in mense Februario, et sic agere quadragesimum tertium circiter annum.

5. Ex attestazione data a reverendissimo episcopo Moncacensi³⁵¹⁰ scio anno 1749 fuisse admissum ad professionem regularem in ordine sancti Basilii magni, et una simul fuisse promotum ad ordines sacros juxta ritum Graecum unitum.

6. Audivi ipsum esse in ecclesiasticis functionibus ac exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Credo ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, cum fuerit in estimatione tam in suo ordine, quam apud defunctum episcopum Fogarasiensem.

8. Quantum ego advertere potui et audivi ab aliis, judico ipsum praeditum esse vitae innocentia et bonis moribus, et simul esse bonae conversationis et famae.

9. Judico ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praesentem, cum defunctus episcopus nihil ageret in negotiis ecclesiae et dioecesis absque ipsius consilio, et uteretur etiam ipso ad propriam conscientiae directionem qua confessario.

10. Scio ipsum dedisse operam theologiae Viennae per aliquot annos cum magna laude, et ex conversatione habita cum ipso adverti ipsum esse versatum in jure canonico et in studio sanctorum patrum; et judico illa doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

³⁵⁰⁰ Schitaroczy Zsigmond (Sigmund Ščitaroci) zágrábi kanonok (1747–1766). IVANČAN, 818–819.

³⁵⁰¹ Paksy János (Ivan Kristelj Paksi) zágrábi kanonok (1751–1763). IVANČAN, 822–824. Paksy János zágrábi püspök: 104)

³⁵⁰² Dellinich György (Juraj Delinić) zágrábi kanonok (1752–1780). IVANČAN, 826–828.

³⁵⁰³ Bisztriczey György (Juraj Bistricej) zágrábi kanonok (1752–1768). IVANČAN, 830–831.

³⁵⁰⁴ Goymerecz Pál (Pavao Gojmerec) zágrábi kanonok (1753–1768). IVANČAN, 831–832.

³⁵⁰⁵ Kovachevich György (Juraj Kovačević) zágrábi kanonok (1739). IVANČAN, 799.

³⁵⁰⁶ Jambrechovich György (Juraj Jambreković) csázmai kanonok. IVANČAN nem hozza.

³⁵⁰⁷ Rauch János dalmát-horvát-szlavón vicebán, cs. és kir. magyar udvari tanácsos, Zágráb és Kőrös vármegyék főispánja, a Báni Tábla ülnöke és társbírája, jelen esetben mint apostoli jegyző. Vö. NAGY 9 (1862) 662.

³⁵⁰⁸ Gyulafalva (ma Máragyulafalva).

³⁵⁰⁹ Máramarossziget.

³⁵¹⁰ Munkács.

11. Scio ipsum fuisse vicarium generalem apud defunctum episcopum Aaron³⁵¹¹, et post mortem fuisse designatum vicarium apostolicum, et toto tempore tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, [fol. 231r] integritatem et mores ita se gessisse, ut comuniter laudaretur in administratione dioecesis.

12. Nec adverti, nec audivi aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam et gubernandam ecclesiam Fogarasiensem et dignum, qui ad illam promoveatur, et censeo ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse, cum jam eandem ecclesiam et dioecesim sub defuncto episcopo tamquam vicarius generalis et ex post tamquam vicarius apostolicus laudabiliter et prudenter administraverit, dum etiam Sua Majestas regia apostolica, qua princeps Transylvaniae habent in hoc subjecto omnem confidentiam, ut sopiantur motus, qui fuerant in illis partibus incitati inter unitos et schismaticos.

2. Wolfgangus Cserey de Nagy Ajta (Nagyaita), S.c.r.a.M. consiliarius et secretarius secretarius cancellariae Transylvaniae (Transylvanicus aulicus)

[fol. 231v]

1. A viginti novem annis nosco reverendum patrem Athanasium Rednik de Gyulafalva ordinis sancti Basilii magni, cum adhuc frequentarem simul scholas apud patres Societatis Jesu. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum in comitatu Marmatiae in dioecesi Moncaciensi³⁵¹², ut ex fide baptismali, quam vidi.

3. Ex publica notorietate et ex eadem baptismali fide constat natum esse ex legitimo matrimonio atque nobiles parentibus Graeci ritus unitorum.

4. Scio ipsum agere quadraginta tres annos, cum natus sit anno 1722, ut ex ipsamet baptismatis attestazione.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum ante aliquot annos, cum viderim attestatum Presbyteratus ipsi datum ab episcopo Moncaciensi³⁵¹³.

6. Quantum audivi judico ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, prout constat ex relationibus datis cancellariae Transylvaniae, quas vidi.

7. Ex conversatione habita cum ipso scio semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse; quod est notorium.

8. Scio ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et etiam bonae conversationis et famae, prout ego adverti et audivi ab aliis.

9. Est vir gravis, prudens et usu rerum praestans, quod bene ostendit in officio vicarii generalis defuncti episcopi Aaron³⁵¹⁴, quod officium fuit ipsi confirmatum a moderno primate regni Hungariae pro tempore sedis vacantis, ut ex aliis cancellariae Transylvaniae.

[fol. 232r]

10. Scio ipsum studuisse theologiae Viennae cum praeclaro profectu, et docuit etiam philosophiam in proprio monasterio Balasfalvae, et judico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere – quod est notorium.

11. Scio ipsum bene se gessisse in officio vicarii generalis apud defunctum episcopum, et taliter se gessisse in proprio monasterio, ut potuerit laudari tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Nec audivi, nec adverti aliquando aliquod dedisse scandalum circa fidem, mores seu doctrinam; nec mihi constat aliquo corporis seu animi vitio laborare, quo minus possit ad episcopatus dignitatem promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Fogarasiensem et dignum, qui ad illam promoveatur propter ipsius mores et studia, et censeo ipsius promotionem eidem ecclesiae Fogarasiensi utilem et proficuum futuram esse attento ipsius zelo, prudentia et existimatione, quam habet apud aulam.

³⁵¹¹ Aáron Péter Pál fogarasi püspök: 61)

³⁵¹² Máramaros vármegye a Munkácsi Egyházmegyében.

³⁵¹³ Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius (*Rhossen.*), egri rítusvikárius (1743–1767).

³⁵¹⁴ Aáron Péter Pál fogarasi püspök: 61)

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Andreas Rednik³⁵¹⁵ possessionis Gyulafalva parochus et venerabilis cleri in Marmatia unius districtus protopresbyter

Dat.: Datum Szigeth³⁵¹⁶, 24. Octobris 1764

Bapt.: in possessione Gyulafalva³⁵¹⁷, 18. Februarii 1722, Ladislaus Rednik³⁵¹⁸ pro tunc memorati possessionis Gyulafalva parochus et totius venerabilis cleri Maramorosiensis pro tunc archidiaconus

Nom.: Athanasius

Par.: Jonas senior Rednik incltyi comitatus Maramorosiensis tabulae iudex, primarius assessor et domina Jerina Jura³⁵¹⁹

Patr.: generosus dominus Theodorus Persa et Anastasia Bank conthoralis³⁵²⁰

Not.: Infrascriptus parochus [...] me pro tunc diacono ad latus assumpto [...]

Vid.: [*orig.*] in absentia reverendissimi domini Andreae Zetkei per Marmatiam Graeci ritus unitorum vicarius generalis, Szigethi, die et anno ut supra, P. Julianus Pnyaczy a Papp domini Sigethiensis Scholarum Piarum residentiae superior et loci parochus³⁵²¹

Class.: AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 497

De studiis, professione religiosa et de ordine Presbyteratu

T.: orig.

Exp.: Michael Manuel Olsavszky³⁵²² episcopus Rossensis, Munkaciensis et Maramorasiensis³⁵²³ per incltyum regnum Hungariae et Partes eidem annexas vicarius apostolicus

Dat.: Signatum in residentia nostra episcopali ad Munkacs,³⁵²⁴ 12. mensis Februarii 1749

Not.: Nos Michael Manuel Olsávszky Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Rossensis, Munkaciensis et Maramorasiensis per incltyum regnum Hungariae et Partes eidem annexas vicarius apostolicus, Sacratissimae caesaro-regiae Majestatis consiliarius, universis et singulis, quibus expedit, praesentibus notum facimus; quod posteaquam ex benigna Suae Majestatis sacratissimae caesareo-regiae ordinatione venerabilis in Christo frater Athanasius Rednik isthuc ad monasterium sancti Nicolai episcopi et confessoris in Monte Csernek ad Munkacs³⁵²⁵ situatum Vienna ex studiis theologicis, divina coadjutrice ope, feliciter appulisset, suamque salutarem coram Nobis declarasset intentionem. Eotum talismodi ejus propositum omnimode secundare volentes, eundem in numerum filiorum sancti Basilii Magni spirituali cum gaudio recepimus, sacrumque habitum juxta institutum praenominati sacri ordinis eidem contulimus, quem dein, completo primo primum laudabiliter sane noviciatu³⁵²⁶ ac tandem praemissa solemniter religiosa professione secundum sacrum Ecclesiae Graeco Catholicae ritum in Presbyterum quoque ordinavimus, taliterque instructum ad monasterium Balásfalvense³⁵²⁷ in incltyi Transylvaniae principatu habitum exmissimus. In quorum majus robur ac firmitatem hasce eidem censuimus extradandas testimoniales litteras.

³⁵¹⁵ Rednik András (Andrei Rednic), senior, gyulafalvi parókus, kerületi esperes. Atanáz testvére. ALEXANDRU BABOŞ, *Tracing a Sacred Building Tradition. Wooden Churches, Carpenters and Founders in Maramureş until the turn of the 18th century*, Lund 2004, 260.

³⁵¹⁶ Máramarossziget.

³⁵¹⁷ Gyulafalva (ma Máragyulafalva; Giuleşti).

³⁵¹⁸ Rednik László (Ladislau Rednic) gyulafalvi parókus, máramarosi főesperes.

³⁵¹⁹ Rednik Jónás (Ionaş Rednik), a máramarosi táblabíró első ülnöke, és Jura Jerina (Jerina Jura).

³⁵²⁰ Persa Tódor (Theodor Persa) és Bank Anasztázia (Anastasia Bank).

³⁵²¹ Zetkei András (Andrei Zetkei) máramarosi görögkatolikus általános helynök helyett – Pniáczy (Pnyáczy) Julián SchP, máramarosszigeti házfőnök (1763–1766). LÉH–KOLTAI, 300.

³⁵²² Olsavszky Mihály Mánuel apostoli vikárius (*Rhossen.*), egri rítusvikárius (1743–1767).

³⁵²³ Munkács és Máramaros vármegyék.

³⁵²⁴ Munkács.

³⁵²⁵ Munkács, Csernek-hegyi monostor.

³⁵²⁶ Recte: novitatu.

³⁵²⁷ Balásfalva.

Class.: AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 497

Praesentoriae

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 3. Ianuarii 1765

Class.: AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 497

Recommendatoriae

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 3. Ianuarii 1765

Not.: Gabriel comes de Bethlen³⁵²⁸, Alexander Horváth³⁵²⁹

Class.: AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 497

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 14. Februarii 1765

Test.: domini Leopoldus de Praitenau et Antonius Rodt³⁵³⁰

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 153, fol. 224–227³⁵³¹

77. Révay Antal

16) 1754 Révay Antal esztergomi segédpüspök (*Milevitan.*, 1754–1776)

66) 1776 Révay Antal rozsnyói püspök (*Rosnavien.*, első püspök, 1776–1780)

28) 1780 Révay Antal nyitrai püspök (*Nitrien.*, 1780–1783)

1. Antonius Bajtay religiosus expresse professus Congregationis clericorum regularium pauperum Matris Dei, Scholarum Piarum nuncupatus, Budensis

[fol. 2r]

1. Sono anni 20. incirca, che hò principiato à conoscere [fol. 2v] in Presburgo Metropoli di Vngaria il Signore Canonico Antonio Revaj dimorante in detta Città, che successiuamente hò trattato in diuersi Luoghi di Vngaria più uolte in sette anni, che ivi sono stato, non le sono Parente in grado alcuno, ne troppo intrinseco, ne familiare, ò emolo.

2. Sò, che è nato in Szuciani³⁵³² Diocesi di Strigonia, come apparisce dalla fede del suo Battesimo à me esibita.

3. Sò, inoltre³⁵³³ essere egli nato da Legittimo matrimonio, da Cattolici, e Nobili Genitori, conoscendo li Signori Conti Giovanni e Carlo³⁵³⁴ suoi fratelli Conti perpetui di Aura³⁵³⁵, dai quali, come da ogn' altro per suo fratello è tenuto, e reputato.

4. Ritruoarsi in età di anni 37. incirca, come risulta dalla predetta fede del suo Battesimo, che hò ueduto.

5. Sono molti anni, che è Sacerdote, essendo stato ordinato li 12. Marzo 1741. in Vienna, lo che apparisce dall'attestato della sua Ordinazione.

³⁵²⁸ Bethlen Gábor gróf, erdélyi udvari kancellár. NAGY 2 (1858) 88–89.

³⁵²⁹ Horváth Sándor titkár, erdélyi udvari kancelláriai tisztviselő.

³⁵³⁰ Leopold von Praitenau és Anton Rodt.

³⁵³¹ Nem a szokásos előnyomtatott, hanem kézzel írt szöveg.

³⁵³² Szucsány.

³⁵³³ Javított szó.

³⁵³⁴ Gróf Révay János királyi tanácsos és Révay Károly. NAGY 9 (1862) 698, 717.

³⁵³⁵ Turóc.

6. Per lo che suppongo, che sia ben versato nelle funzioni Ecclesiastiche, le quali auerà certamente esercitato nella Chiesa Arciuescouile di Strigonia, della quale è Canonico, e di più è diuoto, e frequente nell'esercizio de Santi Sacramenti.

7. L'ho sempre conosciuto, e trattato per un buon Cattolico, ed esemplarissimo Ecclesiastico, che si è sempre mantenuto nella purità della fede con grande esempio.

8. Egli è dotato di buona uita, di piaceuoli costumi, e di amabile Conuersazione, e fama.

9. Nelle sue operazioni hà mostrato zelo, sauiezza, grauità, e prudenza.

10. Dall'Impieghi da esso auuti, che indispensabilmente [fol. 3r] portato seco il grado di Dottore, e dalli Studii fatti nell'Vniuersità de medesimi sì in Vienna, che in Tyrnauia, dopo de quali sogliono li Nobili prendere la Laurea, tengo per certo, che sia Dottore, essendo oltre di ciò in esso tutto quel sapere, che è necessario per adempiere l'ufficio di Vescouo, come deduco dalli discorsi auuti con il medesimo.

11. Dopo esser stato Canonico di Presburgo, fu fatto Canonico della Metropolitana di Strigonia, ed insieme Canonico à latere di quel Primate, Arcidiacono si Sasvaria³⁵³⁶, Preposto della Chiesa Vagviel³⁵³⁷ e Consigliere Locontenziale Regio; essendosi in questi Impieghi lodeuolmente portato, come è ben noto.

12. Per parte sua non hà inteso, che sia originato scandalo alcuno circa la fede, costumi, e dottrina, ne sò, che abbia vizio alcuno di animo, ò di Corpo, ò altro Canonico impedimento, per il quale debba esser dispensato, e se lo auesse probabilmente lo saprei, conoscendolo detto sopra.

13. Lo stimo degno di esser fatto Vescouo della Chiesa di Mileuitan in Partibus Infidelium, della quale è stato aggraziato da Sua Santità, à fine con tal Dignità Vescoulie decorato possa così supplicando, e richiedendo l'Arciuescouo di Strigonia, sì nella detta Città, che Diocesi in sua uece esercitare li Pontificali, ed esser al moderno d'aiuto nel suo Pastorale Impiego³⁵³⁸ à tenore del Decreto della Sagra Congregazione Concistoriale, che s'inserisce, al quale etc.³⁵³⁹ e penso, che oltre li suoi Beni Patrimoniali possedendo, e godendo la rendita de Beneficii Ecclesiastici consistente in scudi³⁵⁴⁰ settemila incirca moneta Romana, possa decentemente mantenersi nella Dignità Vesouile, che per [fol. 3v] l'effetto sudetto le viene conferita, che etc.

2. Gregorius Tapolciani (Japolciani) religiosus expresse professus Congregationis clericorum regularium Matris Dei, Scholarum piarum nuncupatus Varadiensis Dioecesis
[fol. 3v]

1. Dall'anno 1728. è, che io hò principiato à conoscere il Signore Conte Antonio Revaii nella Casa del nostro Noviziato in Prividia³⁵⁴¹ d'Vngaria, in occasione, che ivi egli frequentaua le nostre scuole, et in tal guisa cominciai à trattarlo, come hò fatto in altre parti di Vngaria, non passa frà noi grado alcuno di Consanguinità, non le sono troppo intrinseco, ne famigliare, ò emolo.

2. Egli è nato in Szuciani³⁵⁴² Diocesi di Strigonia, e lo sò per auer ueduto la fede del suo Battesimo.

3. Sò inoltre esser egli nato legittimamente da Cattolici e Nobili Parenti, conoscendo due suoi Signori Fratelli Conti perpetui di Aura³⁵⁴³, dalli quali, come dagli altri per tale è tenuto, e reputato.

4. Conta al presente anni 37. incirca di sua età, e lo raccolgo dal³⁵⁴⁴ predetto attestato autentico del suo Battesimo, che hò parimente ueduto.

5. Sò, che è Sacerdote per auerlo spesso ueduto celebrare.

6. Per lo che tengo di certo, che egli sia ben versato e pratico delle Funzioni Ecclesiastiche, le quali senza dubbio auerà egli più volte esercitato nella Metropolitana di Strigonia di Cui è Canonico, ed inoltre è diuoto, e frequente nell'esercizio de Santi Sacramenti.

[fol. 4r]

³⁵³⁶ Sasvár.

³⁵³⁷ Vágújhely.

³⁵³⁸ Az utolsó betű javított.

³⁵³⁹ A szövegben az *F*-hez hasonló jel, amellyel az *etc.*-t szokták rövidíteni.

³⁵⁴⁰ Az *℥* jelhez hasonló rövidítés lehetséges és ideillő feloldása.

³⁵⁴¹ Privigye.

³⁵⁴² Szucsány.

³⁵⁴³ Turóc.

³⁵⁴⁴ Javított szó: dalla.

7. Si è mantenuto sempre da buon Cattolico, e da esemplarissimo Ecclesiastico, con essersi conseruato nella sincerità della fede con edificazione di tutti.

8. Hà menato buona uita, è dotato dé illibatissimi angelici costumi, e di grato³⁵⁴⁵ Conuersazione, e fama.

9. In ogni sua operazione hà dato à tutti saggio della sua grauità, prudenza, e capacità.

10. A me non costa, se egli abbia ottenuto in alcuna Vniuersità la Laurea Dottorale, ma per auer studiato in quelle di Vienna, e Tyrnavia, dalle quali massime le Persone Nobili secondo il costume di quelle Parti sogliono prendere il Dottorato, credo, che egli sia Dottore, tanto più, che hà esercitato cariche indispensabili dà tal grado, ed inoltre possiede tutta quella Dottrina, che richiedesi in un Vescouo per ben istruire gl'altri, deducendolo non meno dalli discorsi tenuti con il medesimo, che dalli impieghi, ed incombenze, che le sono state commesse.

11. È stato Canonico di Presburgo, ed al presente è Canonico della Metropolitana di Strigonia, e specialmente Canonico à Latere di quel Primate, Arcidiacono di Sasvaria, e Prevosto della Chiesa della Madonna di Vaguiel, ed insieme Consiglierie della Maestà della Regina di Vngaria, nel Consiglio Luogotenenziale Regio; essendosi sempre in questi³⁵⁴⁶ Impeghi portato con somma Lode, e sodisfazione appresso di tutti.

12. Non sò, che per parte sua sia mai originato alcun scandalo circa la fede, costumi, e dottrina, ne che abbia alcun vizio di animo, ò di Corpo, ò altro Canonico [fol. 4v] impedimento; per il quale debba esser dispensato per esse fatto Vescouo, à riserba di quello del Dottorato; allorché non lo sia, e se diuersamente fosse, lo saprei, conoscendolo come sopra.

13. Per le sue ragguardevoli qualità da me deposte, lo giudico meriteuole di esser promosso alla Chiesa Vescouile di Milevita in Africa in Partibus Infidelium, della quale è stato aggraziato dalla Santità di Nostro Signore, acciò sia d'aiuto à Monsignore Arciuescouo di Strigonia³⁵⁴⁷, eseritando per esso tanto nella Città quanto specialmente nella sua uastissima Diocesi li Pontificali per speciale profitto di quelle Anime in vigore della supplica sopra di ciò umiliata à Sua Santità per parte del medesimo Arciuescouo, ed in tutto, e per tutto à tenore del Decreto emanato dalla particolar deputata Congregazione Concistoriale, copia autentica del quale si inferisce in attestato di quanto si è deposto, e fatto à fauore del Promovendo, che oltre li beni proprii Patrimoniali, esigendo annualmente dalli suoi beneficii, che possiede, e che in auenire riterrà la somma di scudi³⁵⁴⁸ settemilla moneta Romana, potrà con tutto il dovuto decoro sostenere la Dignità Versouile, che per l'effetto sudetto gli si conferisce, Che etc.

3. Nicolaus Muszka, sacrosanctae theologiae doctor, praepositus sancti Nicolai extra muros Albae Regalis et protonotarius apostolicus

[AAV Arch. Concl., Processus Concl., 172, fol. 22v]

1. Nosco illustrissimum dominum comitem Antonium de Reva episcopum consecratum Millevitanum ab annis circiter triginta, cum quo Tyrnaviae aliquot annis vixi, ac deinde etiam cum eo saepius conveni et conversatus fui. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse, cum fuerit archiepiscopi Strigoniensis per plures annos in pontificalibus suffraganeus, uti notorium est toti Hungariae.

3. Scio ipsum per annos circiter viginti fuisse episcopum consecratum ecclesiae Millevitanae in partibus infidelium; uti constat ex publicis tam archidioeceseos Strigoniensis, quam regni Hungariae catalogis.

4. Scio uti testis oculatus illum in ecclesia archiepiscopali Strigoniensi resedissee tum qua canonicum, tum qua suffraganeum in pontificalibus.

5. Scio ex fide digna relatione eum tum qua archidiaconum ex officio, tum deinde qua suffraganeum ex commissione archiepiscopi Strigoniensis, aliquos archidioeceseos districtus visitasse, ejusque mandata probe exequutum³⁵⁴⁹ fuisse.

³⁵⁴⁵ Dataria: grata.

³⁵⁴⁶ Dataria: questi.

³⁵⁴⁷ Csáky Miklós esztergomi érsek: 2)

³⁵⁴⁸ 7 jelhez hasonló rövidítés.

³⁵⁴⁹ Recte: executum.

6. Pariter scio ex fide digna relatione, immo ex publica notorietate eum saepe [fol. 23r] solemniter celebrasse, ordinationes, ex mandato praedicti archiepiscopi et etiam sede vacante, juxta necessitatum exigentias, uti suffraganeum habuisse, sacramentum Confirmationis administrasse et caetera pontificalia exercuisse.

7. Scio eum pietatis, charitatis et prudentiae in agendo specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse; constat id partim mea experientia, partim ex publica fama.

8. Scio ex publica et concordi fama eum omnia mandata, quae a suo archiepiscopo habuit, prudenter, diligenter pro ecclesiae exequentum³⁵⁵⁰ fuisse.

9. Scio eum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut alios doceat, cum uti ex fide digna relatione et publica fama mihi constat, per plures annos, et archidiaconi Sasvariensis³⁵⁵¹, et suffraganei episcopi et praepositi Vaguilhiensis³⁵⁵², cui muneri etiam cura animarum adnexa est, cum approbatione et satisfactione officia gesserit.

10. Existimo eum dignum esse, qui promoveatur ad ecclesiam Rosnaviensem, et censeo ejus promotionem huic ecclesiae utilem et proficuum futuram; idque tum ob causas puncto nono allatas, tum ob singularem ejus probitatem, exemplarem vitam, prudentiam, moderationem, zelum et illustres natales, quae dotes cum primis requiruntur pro regimine episcopatus hujus, propter haereses Lutheri et Calvinii in eo episcopatu valde grassantes.

4. Josephus Köröszury (Keresztury) ad augustam aulam caesareo-regiam juratus agens aulicus (agens aulicus)

[fol. 24r]

1. Jam ab anno 1759 agnosco illustrissimum dominum episcopum Millevitanum, partim quia integro triennio Tyrnaviae commoratus fui, partim quia Viennae iteratis vicibus cum eo constituebar. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Cum ipsum viderim Tyrnaviae pontificantem tanquam suffraganeum, certo credo ipsum consecrationis munus suscepisse.

3. Pro certo nescio per quot annos fuerit consecratus episcopus, attamen ex relatio[fol. 24v]ne virorum fide dignorum credo ipsum consecratum fuisse ab annis circiter viginti.

4. Vidi eum qua suffraganeum Strigoniensem Tyrnaviae resedissee.

5. Utrum dioecesim Strigoniensem visitaverit, et alia, quae in hoc interrogatorio enunciantur, perfecit, mihi non constat, scio tamen ex relatione fide dignorum virorum eundem cum satisfactione ordinarii in omnibus sibi commissis ecclesiae Strigoniensi adamussim inseruisse.

6. Cum per decem annos sede Strigoniensi vacante, magna in parte solus fuerit suffraganeus, in tam vasta dioecesi necessario praesumo eum semper solemniter celebrasse, ordinationes habuisse, Confirmationis sacramentum administrasse et caetera pontificalia exercuisse, sicuti etiam in parte egomet vidi.

7. Ex publica notorietate, et diplomatibus regiis a me perlectis et partim ex propria experientia scio eum insignae pietatis, charitatis et prudentiae in agendo specimina dedisse, verbo et exemplo profuisse.

8. Qua Millevitanus episcopus, cum nullam jurisdictionem spiritualem et temporalem habuerit, neque potuit zelum suum hac in re exercere, quantum tamen dioecesim Strigoniensem attinet, ejus jura, data opportunitate, tueri non intermisit, uti ex notorietate publica mihi liquet; prout etiam tum qua suffraganeus, tum qua canonicus capituli Strigoniensis haec aliunde praestare obligabatur.

9. Tum ex notorietate publica, tum ex recognitione regia per me in diplomatibus regiis lecta, optime mihi constat ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere queat.

10. Dignissimum existimo, qui ad ecclesiam Rosnaviensem transferatur, ejusque ad episcopatum hunc promotionem ecclesiae Rosnaviensi utilem et proficuum fore censeo, tum ob singularem ejus vitae probitatem, tum ob eximiam doctrinam ac zelum; praestertim vero ob suavitatem et mansuetudinem in agendo, quae virtus cum primis in dioecesi Rosnaviensi haereticis referta, necessaria existimatur.

³⁵⁵⁰ Recte: executum.

³⁵⁵¹ Sasvár.

³⁵⁵² Vágújhely.

5. Ladislaus Gulik metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus et collegii Pazmaniani praefectus [AAV Arch. Conclst., Processus Conclst., 180, fol. 47v]

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum comitem Antonium Revay episcopum Rosnaviensem ab annis facile viginti, cujus nec consanguineus, cognatus, affinis, familiaris, minime inimicus, aemulus vel odiosus sum.

2. Scio, quia semper qua talem novi.

3. Per quatuor annos, recordor enim ipsum in Rosnaviensem episcopum anno 1776 inauguratum fuisse.

4. Non dubito, semper enim virum integrum, officium et obligationem suam accurate explentem novi.

5. Pariter non dubito, ex paullo³⁵⁵³ ante allata³⁵⁵⁴ ratione.

6. Iterum non dubito; nam praeter supra assignatam rationem zelosum ipsum esse episcopum, suisque in functionibus accuratum, fama etiam mihi innotuit.

7. Scio, idque ex relationibus suae ecclesiae canonicorum.

8. Scio ex propria experientia et ex relationibus capituli ipsius canonicorum.

9. Scio ex propria experientia.

10. Dignissimum existimo qui transferatur ad ecclesiam Nitriensem, nec dubito ipsius translationem fore ipsi ecclesiae Nitriensi utilem et proficuum, quia zelosum et requisitis episcopo qualitibus ipsum praeditum esse propria experientia scio.

6. Ladislaus Verebely (Verebely) presbyter saecularis archidioecesis Strigoniensis, collegii Pazmaniani Viennensis in spiritualibus director et parochus emeritus [fol. 48v]

1. Nosco a 20 annis et ultra dictum excellentissimum, illustrissimum et reverendissimum dominum episcopum comitem Révay ex crebra cum eo conversatione et visu, et cum adhuc esset canonicus Strigoniensis ac una suffraganeus archidioecesis Strigoniensis, et etiam nunc a quo est episcopus Rosnaviensis. Non sum illius consanguineus, cognatus vel affinis, aut aliquid simile; sed tantum cultor veteranus.

2. Consecrationis munus eum suscepisse ex³⁵⁵⁵ eo non dubito, quia ultra 20 annos continuo suffraganei munus obivit ad meam notitiam per archidioecesim Strigoniensem.

3. Scio illum 4 annis fuisse episcopum Rosnaviensem, quia cum illo ut tali saepe Viennae conveni. Ei aggratulatus sum, et etiam respondi.

4. Scio illum resedissee in dicto episcopatu diligenter, nisi ex urgenti vel justa causa Viennam excurrere, vel praeposituram suam in Nitriensi provincia³⁵⁵⁶ si [fol. 49r] tuatam invisere debuerit, nullibi tamen diu et ultra legale tempus commoratus fuit, uti ex fide dignis certis relationibus et correspondentiis mihi constat.

5. Quoad omnia satisfecit, ut habeo tum ex illius canonicis, tum etiam vicearchidiaconis, et ipse expertus sum, dum Viennam in negotiis suae dioecesis excurrit, quod omnia ea, quae in negotio religionis voluit clementer impetraverit ab augusta domina.

6. Et divina saepius celebrasse et caetera pontificalia strenue exercuisse ex correspondentiis fide dignis amicorum meorum probe teneo.

7. Fulgebat constanter tum pietatis et charitatis operibus ad aedificationem, tum ita personam sustinuit episcopalem graviter, ut ipse aliquoties admiratus fuerim.

8. Strenuus fuit in omnibus et adcuratus, ut communis fama ferebat.

9. Doctrina non quidem pollet eminenti, sed prudentia supplet et habet valde bona principia.

10. Dignum esse existimo, ut Nitriam transferatur, eamque translationem utilem et proficuum fore censeo, quia in eadem provincia habet potentes cognatos magnates, apud quos est in magna aestimatione et amoribus, qui in quibuslibet publicis negotiis ipsum secundare poterunt, habetque sibi notos et optime affectos praecipuos illius provinciae magistraturales officiales.

³⁵⁵³ Arch. Nunz. Vienna: paulo.

³⁵⁵⁴ Arch. Nunz. Vienna: aluta.

³⁵⁵⁵ Javított szó.

³⁵⁵⁶ Nyitra vármegye.

De Baptismo

T.: orig.
Exp.: Joannes Brnolak³⁵⁵⁷ parochus
Dat.: Szucsán³⁵⁵⁸, 3. Martii 1754
Bapt.: [Kisselmec³⁵⁵⁹], 6. Martii 1718 natus et baptizatus, per parochum³⁵⁶⁰
Nom.: Antonius
Par.: illustrissimus dominus Petrus de Reva, et illustrissima domina comes Christina Esterhazy³⁵⁶¹
Patr.: spectabilis dominus Josephus Hussar et domina Eva Madocsany³⁵⁶²
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 131, fol. 216

De ordinibus

T.: orig.
Exp.: Franciscus Xaverius Marxer³⁵⁶³ episcopus Chrysopolitanus, vicarius generalis Viennensis
Dat.: Viennae, 4. Martii 1744
Ord.: Subdiaconatus: Michael Summa³⁵⁶⁴ archiepiscopus Scopiensis, Viennae, in sacello domus professae, 19. Februarii 1741; Diaconatus: Josephus Henricus Jacobus Braitenbücher³⁵⁶⁵ episcopus Antigoniensis et suffraganeus Viennensis, Viennae, in metropolitana ecclesia divi Stephani, 25. Februarii 1741; Presbyteratus: Leopoldus cardinalis de Kollonitz³⁵⁶⁶ archiepiscopus Viennensis, Viennae, in sacello sancti Andreae aulae archiepiscopalis, 12. Martii 1741
Not.: [...] collegii Pazmaniani alumnum [...] Antonius Carolus Serdagna³⁵⁶⁷ metropolitanae ecclesiae Viennensis scholasticus et consiliarius consistorialis; Joannes Leopoldus nobilis de Freyenberg³⁵⁶⁸ dr., consiliarius consistorialis et notarius
Jelzet: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 131, f. 217

De vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Nicolaus Csaky³⁵⁶⁹ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Posenii, 25. Martii 1754
Not.: Joannes Petrus Scacchi³⁵⁷⁰ canonicus Poseniensis
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 131, fol. 221

Nota (Milevitan.)

³⁵⁵⁷ Brnolák János szucsányi plébános (1750–1755). NÉMETHY, 418. A keresztlevélen lévő név *Brnotale*-ként is olvasható.

³⁵⁵⁸ Szucsány (Sučany).

³⁵⁵⁹ Másodlagos források szerint Kisselmecen (Turčianska Štiavnička) született. MKL 11 (2006) 591. A kisselmeci családi kastély Szucsányhoz tartozott, így a tanúvallomások a keresztlevélnek megfelelően Szucsányt említik születési helyként.

³⁵⁶⁰ Filovics Pál szucsányi plébános (1711–1727). NÉMETHY, 418.

³⁵⁶¹ Révay Péter báró (1723-tól gróf), tábornok és Turóc vármegye főispánja, valamint Esterházy Krisztina grófnő, a csesznecki ágából. NAGY 4 (1858) 93, 9 (1862) 698, 716–717; Péter életrajzi adatainak pontosságában van némi bizonytalanság: Egy 1723. szeptember 16-i dokumentum például a Révay bárók közt említi Péter főispán, alezredest. *Libri Regii* 34.158.

³⁵⁶² Huszár József és Madocsány Éva. Turóc vármegye alispáni tisztét az ott honos nemes Huszár család több tagja is betöltötte. Vö. NAGY 5 (1859) 205.

³⁵⁶³ Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775).

³⁵⁶⁴ Mihael Summa (Mikel Suma) szkopjei érsek (1728–1743; +1777).

³⁵⁶⁵ Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédpüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

³⁵⁶⁶ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd herceg-érsek (1722-től).

³⁵⁶⁷ Anton Carl von Serdagna bécsi kanonok (1743–1780). ZSCHOKKE, 403.

³⁵⁶⁸ Johannes Leopold von Freyenberg konzisztórium tanácsos és jegyző.

³⁵⁶⁹ Csáky Miklós esztergomi érsek: 2)

³⁵⁷⁰ Scacchi (Scachy) János Péter pozsonyi kanonok (1752–1775). RIMELY, *Cap. Pos.*, 280.

T.: orig.
Exp.: [Nicolaus Maria] Antonellus³⁵⁷¹ sacrae Congregationis Consistorialis secretarius
Dat.: Romae, 11. Maii 1754
Not.: [...] tituli episcopalis [...]
[az esztergomi érsek segédpüspököt kért, az uralkodó megfelelő javadalommal ellátta a jelöltet]
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 131, f. 218

Professio fidei (Milevitan.)

T.: orig.
Exp.: Nicolaus Csaky³⁵⁷² archiepiscopus Strigoniensis, delegatus
Dat.: Posonii, 26. Martii 1754
Test.: Josephus Csermak³⁵⁷³ protonotarius apostolicus et Franciscus Szeleczy³⁵⁷⁴ sacellanus
Not.: Joannes Petrus Scacchi³⁵⁷⁵ canonicus Posoniensis, notarius apostolicus
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 131, fol. 220, 223

Instantia (Milevitan.)

T.: orig.
Exp.: Congegatio Consistorialis
Dat.: [sine]
Not.: Beatissimo Padre
Antonio Conte Revay Vescovo di Rosnavia in Ungaria Oratore Umilissimo di Vostra Santità, Umilmente espone di averlo Sua Maestà Apostolica Nominato³⁵⁷⁶ alla Vacante Chiesa di nitria parimenti in Ungaria, in seguito di che il Nunzio Apostolico alla Corte di Vienna ha formato e trasmesso in Roma il solito Processo Concistoriale: Ma perche li Testimonii in esso esaminati non rispondono adeguatamente ad alcuni Interrogatorii propoctili, si supplica pertanto umilmente Sua Santità a degnarsi di sanare tali difetti Che.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 44r

Ex audientia SS.mi (Milevitan.)

T.: orig.
Exp.: Bernardinus cardinalis Giraud³⁵⁷⁷ proauditor
Dat.: Die 9. Septembris 1780
Not.: Alla Santità di Nostro Signore PP. Pio VI
Sanctissimus defectus testium in alligato processu irrepsos apostolica auctoritate sanavit, ipsumque admittendum mandavit, quibuscumque in contrarium non obstantibus.
Il Nuovo Vescovo di Nitria in Ungaria
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 58v

Nominatio (Rosnavien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 19. Aprilis 1776
Vid.: Viennae, 27. Aprilis 1776, Adamus Trajcsik³⁵⁷⁸ ad c.r.H.a. expeditor

³⁵⁷¹ Nicolò Maria Antonelli, a Konzisztoriális Kongregáció titkára, később bíboros (1759–1767).

³⁵⁷² Csáky Miklós esztergomi érsek: 2)

³⁵⁷³ Csermák József. 1756-tól plébános; 1771-től ocsovai (Nagyócsa) plébános, és ebbéli minőségében kerül a Besztercebányai Egyházmegyébe. NÉMETHY, 529.

³⁵⁷⁴ Szeleczy Ferenc, később plébános (+1763). NÉMETHY, 957.

³⁵⁷⁵ Scacchi János Péter pozsonyi kanonok. RIMELY, *Cap. Pos.*, 280.

³⁵⁷⁶ Javított szó.

³⁵⁷⁷ Bernardino Giraud bíboros (1771/1773–1782), proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1775-től). DBI 56 (2001) 485–488.

³⁵⁷⁸ Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 11 (1865) 324–325.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 30–31³⁵⁷⁹

Praesentoriae (Rosnavien.)

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 19. Aprilis 1776

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 28

Installoriae (Rosnavien.)

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 19. Aprilis 1776

Not.: Josephus Bajzath³⁵⁸⁰ electus episcopus Ansariensis

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 27, 29

Professio fidei (Rosnavien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 27. Aprilis 1776

Test.: reverendus dominus Leonardus Ciani et dominus Antonius Bianchi³⁵⁸¹

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 32–33

Nominatio (Nitrien.)

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 23. Augusti³⁵⁸² 1780

Not.: Franciscus Esterházy³⁵⁸³ cancellarius

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 52–53

Praesentoriae (Nitrien.)

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 23. Junii 1780

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 51³⁵⁸⁴

Professio fidei (Nitrien.)

T.: orig.

Dat.: 17. Julii 1780

Test.: reverendi domini Joannes Paulus Profili et Anicetus Illomei sacerdotes³⁵⁸⁵

Not.: Franciscus Corazza notarius apostolicus juratus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 54–55

78. Révay Pál

³⁵⁷⁹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 536. Hitelesítette: Bécs, 1776. április 27., Trajesik Ádám magyar udvari kancelláriai expeditor.

³⁵⁸⁰ Bajzath József veszprémi püspök (itt mint királyi alkancellár): 57)

³⁵⁸¹ Leonardo Ciani és Antonio Bianchi.

³⁵⁸² Recte: Junii.

³⁵⁸³ Esterházy Ferenc gróf, királyi kancellár (1762–1785). FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 99.

³⁵⁸⁴ Cop. Vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 566. Hitelesítette: Bécs, 1780. augusztus 18., Pavich József magyar udvari kancelláriai titkár és expeditor.

³⁵⁸⁵ Giovanni Paolo Profili és Aniceto Illomei áldozópapok.

15) 1752 Révay Pál esztergomi segédpüspök (*Dibonen.*, 1753–1770)

1. Joannes Spacz praepositus sancti Michaelis arc[h]angeli in insula Leporum ad Budam, insignis collegiatae sancti Martini Poseniensis lector et canonicus, ejusdemque civitatis parochus
[AAV Arch. Conclista., Processus Conclista., 141, fol. 229r]

1. Nosco reverendum perillustrem dominum Paulum de Reva custodem canonicum metropolitanae ecclesiae Strigoniensis ab anno 1719, cum simul fuerimus in seminario sancti Stephani regis Tyrnaviae in Hungaria. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi natum esse in dioecesi Strigoniensi ac in comitatu Turociensi,³⁵⁸⁶ sed hoc melius constabit ex attestazione baptismatis.

3. Credo natum esse ex legitimo matrimonio atque catholicis et nobilibus parentibus; matrem bene nosco, patrem vero non novi, et comuniter pro tali habitus est.

4. Judico ipsum esse 56 annorum circiter et hoc scio, cum fuerim in studiis simul cum ipso, et ipse me aetate praecesserit, ut apparet etiam ex ipsius aspectu, sed hoc melius constabit ex fide baptismatis.

5. Scio ipsum esse in majoribus ordinibus constitutum, cum fuerim [fol. 229v] praesens, dum ipse suscepit sacros ordines Tyrnaviae anno circiter 1722 ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Georgio Ghylani³⁵⁸⁷ suffraganeo Strigoniensi.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum bene versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum toties ipsi ministraverim et fuerim praesens, dum ipse celebrabat.

7. Scio eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, quod bene potui advertere tam in seminario, quam extra seminarium cum conversatus fui cum ipso, et nihil unquam in contrarium audivi.

8. Agnovi ipsum praeditum innocentia vitae bonisque moribus, et simul bonae conversationis et famae, quod semper adverti tam ex frequenti conversatione habita cum ipso, ac etiam audivi ab aliis.

9. Non est dubium, quin ipse sit vir gravis, prudens ac usu rerum praestans, et hoc ut supra dixi expertus sum tam in conversatione habita cum ipso ac etiam audivi ab aliis.

10. Scio ipsum in seminario Tyrnaviae absolvisse cursum sacrae theologiae intra quatuor annos, ac simul dedisse operam juri canonico et quidem cum fructu, et scio in sacra theologia esse baccalaureum, tamen mihi non constat accepisse gradum, et credo tali doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, quae omnia affirmare possum ideo, quia fui secum in eodem seminario, quam ex discursibus cum eo factis.

11. Scio per octo annos exercuisse curam animarum in parochia Chifar³⁵⁸⁸ dicta ejusdem dioecesis Strigoniensis, et ex parochia fuit promotus ad canonicatum Strigoniensem, et tam in una ecclesia, quam in alia laudabiliter se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad mores, quod passim audivi ab iis, qui erant in vicinia illius parochiae, et conversabantur cum ipso.

12. Nec audivi, nec vidi aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores et doctrinam, nec apparet, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quo minus possit ad episcopatum promoveri.

[fol. 230r]

13. Existimo ipsum idoneum ad bene obeunda munia episcopalia, et judico ipsum dignum, ut ad episcopalem dignitatem promoveatur, attentata ipsius vitae innocentia, prudentia ac dexteritate, unde ipsius promotio ad suffraganeatum ecclesiae Strigoniensis erit valde utilis et proficua eidem ecclesiae, quae est vasta, et illustrissimus et reverendissimus dominus archiepiscopus ipsum desideret in adiutorium pro exercendis functionibus episcopalibus in sua dioecesi.

2. Franciscus Herich praepositus de monte novo Pestiensi, collegiatae ecclesiae Poseniensis canonicus

1. Nosco a triginta tribus circiter annis reverendum perillustrem dominum Paulum de Reva, canonicum custodem metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, cum fuerim in eodem seminario Tyrnaviae

³⁵⁸⁶ Turóc vármegye.

³⁵⁸⁷ Ghillány György esztergomi segédpüspök: 7)

³⁵⁸⁸ Csiffár.

simul cum ipso. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in dioecesi Strigoniensi in comitatu Turociensi³⁵⁸⁹ et hoc scio, cum sim ejusdem dioecesis, et bene mihi constat familiam de Reva esse dominos terrestres in eodem comitatu.

3. Scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio atque nobiles et catholicis parentibus, et nosco matrem et fratrem ipsius; est notorium in nostris partibus, et hoc melius constabit ex attestazione baptismatis.

[fol. 230v]

4. Scio ipsum esse circiter quinquaginta sex annorum, et hoc apparet etiam ex ipsius aspectu, et hoc mihi constat ex longa conversatione habita cum ipso in studiis circa annum 1721 usque ad 1724.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum a triginta circiter annis adhuc cum essemus alumni in eodem seminario, et illustrissimus dominus episcopus Ghylani³⁵⁹⁰, suffraganeus Strigoniensis ipsi contulit ordines, sicut et mihi.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum, ac susceptione sacramentorum frequentem et devotum, et hoc bene potui advertere, cum saepius ipsi ministraverim adhuc in minoribus; et ex post vidi etiam ipsum saepius celebrantem,

7. Quantum ego potui advertere et audivi ab aliis, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Quantum ad mores scio ipsum praeditum esse innocentia vitae et bonis moribus, et simul esse bonae conversationis et famae, quod bene potui advertere ex frequenti conversatione habita cum ipso, et taliter audivi ab aliis.

9. Mihi constat ex eadem frequenti conversatione esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, quod etiam est notorium tam in capitulo, quam in dioecesi.

10. Scio ipsum per quatuor annos dedisse operam theologiae; per duos annos juri canonico, sicuti moris est in universitate Tyrnaviensi, ubi etiam accepit bacalaueratum³⁵⁹¹ theologicum; non autem mihi constat, quod ipse susceperit gradum doctoratus, quo tamen fuit semper dignus, et judico ipsum ea doctrina pollere, ut possit alios docere, et hoc possum affirmare, cum fuerim eodem tempore in eodem cursu theologico.

11. Scio ipsum fuisse per octo annos in cura animarum ecclesiae Chifarensis ejusdem dioecesis Strigoniensis in comitatu Barciensi³⁵⁹², et inde venit per aliquod tempus ad capitulum Scepusiense, et postea factus fuit canonicus Strigoniensis, et in omnibus ecclesiis digne et laudabiliter omnino se gessit tam quoad doctrinam, [fol. 231r] prudentiam, integritatem et mores, et hoc scio cum ipse fuerim in cura animarum non adeo disita³⁵⁹³, unde facile poteram scire, quomodo ipse se gereret.

12. Nec scio, nec audivi vel publicum, vel privatum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores et doctrinam, nec mihi constat, nec audivi ullo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene obeunda munia episcopalia et credo dignum, qui ad episcopalem dignitatem promoveatur, et ipsius promotionem ad suffraganeatum ecclesiae Strigoniensis utilem et proficuum futuram esse, attenta ipsius prudentia, doctrina, morum integritate aliisque virtutibus, qua ipsum reddunt dignum tali dignitate, quorum intuitu illustrissimus dominus primas desideravit ejusdem promotionem.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Joannes Kardoss³⁵⁹⁴ ordinarius ecclesiae sancti Michaelis archangeli de Thurocz parochus et per eundem comitatum vicearchidiaconus (p.t. plebanus sancti Michaelis et inclyti comitatus vicearchidiaconus)

Dat.: in parochia Sancti Michaelis de [Turóc], 2. Novembris 1720

³⁵⁸⁹ Turóc vármegye.

³⁵⁹⁰ Ghillány György esztergomi segédpüspök: 7)

³⁵⁹¹ Recte: baccalaureatum.

³⁵⁹² Recte: Barsiensi. Csiffár az Esztergomi (Fő)egyházmezejében, Bars vármegyejében.

³⁵⁹³ Recte: desita.

³⁵⁹⁴ Kardos Mihály turócszentmihályi (Turčiansky Michal) plébános (1697–1727). NÉMETHY, 428.

Bapt.: in solita residentia domini baronis Prekopesi³⁵⁹⁵, in ipsa vigilia Nativitatis [=24. Decembris] 1696, natus et baptizatus, [*Idem*]
Par.: illustrissimus et magnificus dominus Sigismundus Thomas liber baro de Reva et magnifica domina Susanna Lehoczky³⁵⁹⁶
Patr.: [*Joannes Kardoss*], spectabilis ac magnificus dominus Paulus Uyfalu³⁵⁹⁷ de Divék Uyfalu et perillustris ac generosa domina Susanna Rakschany, perillustris ac generosi condam domini Pauli Okoliczany consors³⁵⁹⁸
Not.: [...] ac per me, habita super plenaria facultate ab admodum reverendo domino condam Abrahamo Reguli³⁵⁹⁹ qua ordinario pro tunc parochio sancti Martini existente [...] adfuerunt testes [...] seu compadres utriusque sexus [...] ego licet baptizans, verum pro compatre vocatus [...]
Class.: Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456

De ordinibus et de vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Josephus Szent-Illonay³⁶⁰⁰ electus episcopus Arbensis, vicarius generalis Strigoniensis
Dat.: Tyrnaviae, 27.³⁶⁰¹ Octobris 1752
Not.: [...] in anno adhuc 1717 per venerabile archicapitulum Strigoniense in numerum alumnorum cleri Strigoniensis cooptatus, et mox ad capitulare sancti Stephani regis Hungariae seminarium Tyrnaviense dispositus, ac sub cura ejusdem archicapituli in praelibato seminario constitutus assumpta eo tum veste clericali, decursu temporis commendabilem, se se et favore dignum reddidisset, et post die 18. Septembris, pro Sabbatho quatuor temporum anni ejusdem per illustrissimum ac reverendissimum dominum Ghillányi episcopum Tininiensem et suffraganeum Strigoniensem prima tonsura et quatuor minoribus ordinibus initiatus est. Quamvis autem de susceptis (uti ex sequentibus patebit) reliquis omnibus sacris ordinibus ex libro ipso ordinatorum testimonium excerpi nequeat, si quidem, uti ex prostantibus adhuc quorundam foliorum partibus apparet, ille per malitiam vel incuriam alicujus ea in parte vitiatum esset; ex publica nihilominus notitia tum eorum, qui praefato domino illustrissimo convixerunt, simulque ad omnes reliquos sacros ordines promoti sunt tum exinde quod in praefato sancti Stephani seminario laudabiliter absolutis philosophicis eaque ac theologicis studiis suis per dominum generalem vicarium eo tum Strigoniensem sub finem Junii 1723 ad parochiam exmissus, et intra eam per annos octo in cura animarum desudans per vero et indubitato sacerdote semper habitus sit, manifeste constat. Imo eundem titulum dominum baronem tam in praefato adhuc seminario existentem et in parochia desudantem, quam etiam ita exigentibus suis meritis successive in collegiata ecclesia Scepusiensi, paulo post autem eodem anno 1731 in metropolitana hac Strigoniensi ecclesia promotum canonicum et subinde archidiaconum Neogradiensem, ac novissime etiam ejusdem ecclesiae cathedralis custodem constitutum et existentem semper omnes legitimi superiores sui et alii, quos inter a juventute sua in praesens usque vivit pro presbytero recognoverunt et recognoscunt, ut proinde nemini dubium esse possit quo minus pro sacerdote legitime ordinato et consecrato ab omnibus ubivis habeatur.
Georgius Koleda³⁶⁰² secretarius
Class.: Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456

De vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Capitulum Pisoniense

³⁵⁹⁵ Prékopa (ma Révayfalva; Priekopa).

³⁵⁹⁶ Révay Zsigmond Tamás báró és Lehoczky Zsuzsanna báróné. NAGY 9 (1862) 715.

³⁵⁹⁷ Ujfalu Pál, divékujfalusi báró. NAGY 11 (1865) 375.

³⁵⁹⁸ Raksányi Zsuzsanna, Okolicsányi Pál hitvese. NAGY 8 (1861) 207.

³⁵⁹⁹ Reguli Ábrahám turócszentmártoni (Turčiansky Svätý Martin) plébános (1688–?). Vö. NÉMETHY, 427.

³⁶⁰⁰ Szentilonay József esztergomi kanonok (1743–1769), 1751-től arbei választott püspök. KOLLÁNYI, 353–354; *Libri Regii* 42.138.

³⁶⁰¹ Arch. Nunz. Vienna: 22.

³⁶⁰² Koleda György titkár.

Dat.: Posenii, 30. Octobris 1752

Not.: Joannes Spacz³⁶⁰³ praepositus sancti Michaelis archangeli de Insula Leporum, protonotarius apostolicus, insignis collegiatae ecclesiae Poseniensis ad sanctum Martinum lector et canonicus, ejusdemque nominis liberae regiaeque civitatis parochus; Georgius Rumer³⁶⁰⁴ protonotarius apostolicus, collegiatae ejusdem ecclesiae custos et canonicus

Class.: Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 456

Professio fidei

T.: orig.

Exp.: Nicolaus Csáky archiepiscopus Strigoniensis

Dat.: [Posonii], 21. Decembris 1752

Test.: Joannes Spacz³⁶⁰⁵ praepositus sancti Michaelis de insula Leporum, canonicus lector Poseniensis et Franciscus Herich³⁶⁰⁶ praepositus de monte novo Pestiensis, canonicus Poseniensis

Not.: Joannes Petrus Scacchi³⁶⁰⁷ notarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 141, fol. 234–235

79. Richvaldszky György

18) 1776 Richvaldszky György esztergomi segédpüspök (*Tenagren.*, 1776–1779)

1. Andreas Szabo praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, metropolitane ecclesiae Strigoniensis canonicus, protonotarius apostolicus

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 140r]

1. Nosco ipsum ab anno 1761, quia illum vidi apud defunctum primum Franciscum Barkóczy³⁶⁰⁸, qua illius canonicum a latere, apud quem eram et ego capellanus aulicus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus neque odiosus.

2. Scio illum natum esse in libera regiaeque civitate Barthfensi³⁶⁰⁹ dioecesis Agriensis; et hoc scio ex baptismalibus, quas produco.

3. Scio eundem natum esse ex legitimo matrimonio et ex catholicis et quidem honestissimae conditionis parentibus; id ipsum loci parochi attestante in productis baptismalibus.

4. Scio ipsum annum agere quinquagesimum septimum, natus est enim juxta productas baptismales anno 1720.

5. Scio ipsum ad sacros minores et majores ordines fuisse promotum anno 1744 cum dispensatione ab interstitiis; et hoc scio ex producto authentico testimonio.

6. Scio tum ex auditu, tum ex visu ipsum in sacris functionibus et in exercitio ordinum, assidue versatum esse, tum in celebratione Missae frequentem et devotum.

7. Scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse; et hoc scio tum in conversatione frequenti cum ipso habita, tum ex aliorum fide dignorum relatione.

8. Tum ex eadem fide dignorum relatione, tum ex testimonio, quo ipsum [fol. 140v] modernus illustrissimus et reverendissimus archiepiscopus Strigoniensis prosequitur, scio ipsum praeditum esse innocentia vitae, bonis moribus ac optimae esse conversationis et famae.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, et hoc scio tum quia illum videram praedefuncti archiepiscopi canonicum ad latus, tum etiam ex gubernio illius sub regimine moderni archiepiscopi cujus est vicarius generalis.

³⁶⁰³ Spatz János József pozsonyi kanonok (1739–1774). RIMELY, *Cap. Pos.*, 278.

³⁶⁰⁴ Rumer György pozsonyi kanonok (1741–1773). RIMELY, *Cap. Pos.*, 279.

³⁶⁰⁵ Spatz János József pozsonyi kanonok (1739–1774). RIMELY, *Cap. Pos.*, 278.

³⁶⁰⁶ Javitott szó. Hérich Ferenc pozsonyi kanonok (1752–1775). RIMELY, *Cap. Pos.*, 280.

³⁶⁰⁷ Scacchi (Scachy) János Péter pozsonyi kanonok (1752–1775). RIMELY, *Cap. Pos.*, 280.

³⁶⁰⁸ Barkóczy Ferenc esztergomi érsek: 3)

³⁶⁰⁹ Bártfa.

10. Scio ipsum doctoratu in sacra theologia insignitum esse Cassoviae, ubi tunc temporis erat universitas ac cursum theologicum, prout moris fuerat quadriennio explevisse cum ingenti fructu et progressu, ea qua propter censeo ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit.

11. Scio eundem post finita anno 1745 studia, fuisse primo succentorem capituli Agriensis et praefectum cantus cleri, anno dein 1748 assumptum esse ab episcopo Agriensi pro caeremoniario et cancellario, post hoc anno 1754 factum esse canonicum Agriensem et simul a latere episcopi, quem in suo munere et regimine ecclesiae constanter adjuvabat; anno demum 1762 cum eodem episcopo Agriensi Francisco Barkoczy nominato primate Hungariae ad capitulum Strigoniense transivisse, ubi diversis muniis occupatus, nunc officium generalis vicarii agit. Quae omnia scio tanquam ejusdem in capitulo Strigoniensi concanonico et collega.

12. Nec aliquando publicum scandalum dedisse seu circa fidem seu mores et doctrinam, nec aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri quominus possit ad episcopalem dignitatem promoveri; scio tum ex quo nil mihi nisi laudabile de ipso constat, tum quia nihil ab aliis in contrarium audivi.

[fol. 141r]

13. Ex supra depositis colligo propterea ipsum ad obeunda munia episcopalis dignitatis idoneum esse ac dignum, ut ad illam promoveatur, exinde enim infero et censeo promotionem ejus ecclesiae utilem et proficuum quam maxime futuram esse.

14. Cum ex attestatione capituli, quam produco, pateat ipsum eos redditus habere, qui ad dignitatem episcopalem sustinendam pro ratione vivendi temporis locoque congrua omnino sufficere possunt, idipsum et ego existimo, addens insuper hujusmodi redditus circum circa mille quingenta scuta Romana annue calculari posse.

2. Georgius Bernath (Bernáth) agens Hungaricus, secretarius aulicae administrationis bonorum et comitatus Saladiensis tabulae judiciariae assessor

[fol. 141r]

1. Nosco ipsum eum adhuc ad latus episcopi Agriensis comitem Barkoczy fuisset, deinde translatus Strigonium agebat praefectum sancti Benedicti, inde factus est generalis vicarius Strigoniensis. Non sum ipsius consanguineus, nec cognatus aut affinis, nec nimium familiaris, nec inimicus, aemulus seu odiosus.

2., 3., 4. Ille natus est in civitate Barthfensi dioecesis Agriensis ex legitimo matrimonio et ex catholicis et honestis parentibus, anno 1720; [fol. 141v] et haec scio ab ejusdem litteris baptismalibus, quas vidi.

5. Scio ipsum in sacris ordinibus constitutum, quoniam vidi ipsum pluries celebrantem.

6. Refero me ad testimoniales ex parte ejus productas, et a quo tempore eum nosco semper virum exemplaris vitae, devotum, cum Deo conjunctum expertus sum in conversationibus crebrioribus.

7. Ex propria notitia et experientia scio ipsum catholice semper vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Uti in praemissis duobus punctis confessus sum, haec confirmo et famae laudabilis virum nosco.

9. Ipsum officium, quod modo gerit generalis vicarii tam laudabiliter satis ostendit ipsum esse virum prudentem, gravem et usu rerum praestantem; quod scio et propria experientia et ex aliorum fide digna relatione.

10. De doctoratu in sacra theologia ad testimoniales reproductas me refero; et mea experientia nosco virum scientia revera praeditum.³⁶¹⁰

11. Qua canonicus a latere tam in episcopatu Agriensi, quam in archiepiscopatu Strigoniensi agebat alteram manum sui praelati influxit in negotia promiscue occurrentia cum laude, ut meritis fuerit provehi ad abbatiam Kapornakiensem³⁶¹¹ et generalem vicariatum Strigoniensem.

12. Negative quoad omnia puncta, nihil enim in contrarium unquam audivi.

³⁶¹⁰ Javított szó.

³⁶¹¹ Kapornak (ma Nagykapornak).

13. In animo ita censeo, quod mereretur ex primariis in regno Hungariae episcopatibus, unum sibi conferri et cum plena satisfactione ei praeesse magno cum fructu; idque ex praeeductis³⁶¹² sparsim rationibus assignatis.

14. Scio ipsum Kapornakiensis abbatiae redditus possidere, canonicales item redditus Tyrnaviae trahere, habere praeterea³⁶¹³ generali vicariatu adnexum beneficium; quae omnia ad qualem summam positive assurgant, hoc mihi non constat; credo tamen, quod decorem episcopalis dignitatis sustinere possit.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Petrus Kasper³⁶¹⁴ liberae ac regiae civitatis Bartphensis parochus

Dat.: Bartphae³⁶¹⁵, 31. Octobris 1776

Bapt.: [*Ibidem*], 20. Aprilis 1720 natus, Blasius Kalinka³⁶¹⁶ parochus loci

Par.: Andreas Richvaldszky et Elisabetha³⁶¹⁷ praelaudatae civitates cives

Patr.: dominus Georgius Horvath et praenobilis virgo Maria Pechy³⁶¹⁸

Not.: Infrascriptus liberae ac regiae civitatis Bartphensis parochus loco datarum [...] Georgium Richvaldszky [...] de thoro legitime copulorum, patre quidem Andrea Richvaldszky, matre vero Elisabetha praelaudatae civitatis civibus [...] progenitum ac per admodum reverendum dominum Blasium Kalinka eorum loci parochum, levantibus domino Georgio Horvath et praenobili Virgine Maria Pechy [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 540³⁶¹⁹

De Confirmatione et de ordinibus

T.: orig.

Exp.: Joannes Filo³⁶²⁰ protonotarius apostolicus, canonicus Strigoniensis et surrogati generalis vicarii et officialis

Dat.: Tyrnaviae, 17. Novembris 1776

Conf.: Gabriel Antonius comes Erdődy³⁶²¹ episcopus Agriensis

Ord. Gabriel Antonius comes Erdődy³⁶²² episcopus Agriensis: prima tonsura et quatuor minores ordines; Michael Ignatius Frivaisz³⁶²³ episcopus Germanopolianus, vicarius generalis Strigoniensis: subdiaconatus [*Tyrnaviae?*], 21. Martii 1744; diaconatus [*Ibidem?*], 4. Aprilis 1744; presbyteratus [*Ibidem?*], 30. Maii 1744

Not.: [...] ad titulum dioecesis Agriensis [...]

Jelzet: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 146³⁶²⁴

De doctoratu

T.: orig.

Exp.: Josephus Kenyeres³⁶²⁵ regiae Cassoviensis Academiae praeses

³⁶¹² Recte: praedictis.

³⁶¹³ A szó vége elmosódott.

³⁶¹⁴ Kasper Péter bártfai plébános.

³⁶¹⁵ Bártfa (Bardejov).

³⁶¹⁶ Kalinka Balázs bártfai plébános.

³⁶¹⁷ Richvaldszky András és Erzsébet, bártfai polgárok.

³⁶¹⁸ Horváth György és Péchy Mária. Vö. NAGY 9 (1862) 176–188.

³⁶¹⁹ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 144: Hitelesítette: Nagyszombat, 1776. november 18., Zsolnai Dávid apostoli főjegyző, az esztergomi (azaz a nagyszombati) érseki helynökség irdaigazgatója (officii vicarialis Strigoniensis cancellarius). Vö. PFEIFFER, 223–225.

³⁶²⁰ Filó János esztergomi kanonok (1769–1786). KOLLÁNYI, 380.

³⁶²¹ Erdődy Gábor Antal egi püspök: 20)

³⁶²² Uő.

³⁶²³ Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök: 14)

³⁶²⁴ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 540.

³⁶²⁵ Kenyeres József (SJ), a Kassai Királyi Akadémia elnöke (1773–1780). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 707; MKL 6 (2001) 513.

Dat.: Cassoviae³⁶²⁶, 10. Novembris 1776
Grad.: dr. theol., 2. Septembris 1745
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 540

De doctoratu (2)

T.: orig.
Exp.: Joannes Gusztiny³⁶²⁷ episcopus Nitriensis
Dat.: Mocsonok, 17. Novembris 1776
Not.: [...] Cassoviensis autem universitas [...] theologiae doctoratum [...] per religiosos Societatis Jesu provisae ac administratae extiterit; qua abolita, scripta quoque ejusdem ac documenta, ex quibus solita testimoniales peti possent, per eos ad quos pertinebant, occupari debuerint [...] Andreas Gáll³⁶²⁸ SJ, promotor
Class.: AAV Arch. Conclis., Processus Consist., 172, fol. 148

Nominatio ad custodiatum

T.: cop. vid.
Exp.: Josephus e comitibus de Battyány³⁶²⁹ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Tyrnaviae, 22. Octobris 1776
Not.: [...] Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis: quod Nos considerantes singularem modestiam, morum integritatem, studium pietatis, ardentem divinae gloriae et salutis animarum zelum, praeclaram rerum divinarum, scientiam, exactam disciplinae ecclesiasticae observantiam, laborum et curarum invictam patientiam, praestitaque in gubernio amplae hujus dioecesis decessori Nostro recolendae memoriae archiepiscopo Strigoniensi Francisco e Comitibus Barkóczy³⁶³⁰ de Szala (titulus etc.) utilia obsequia, quia Nobis etiam in munere generalis vicarii Nostri sollerter et cum satisfactione Nostra exhibere pergunt, caeteraque illustria animi ornamenta reverendissimi Georgii Richvaldszky abbatis sancti Salvatoris de Kapornak, praepositi sancti Georgii de viridi campo Strigoniensi, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonici et archidiaconi cathedralis, nec non in spiritualibus vicarii Nostri et causarum auditoris generalis; eidem velut personae idoneae atque benemeritae custodiatum metropolitanae ecclesiae Nostrae Strigoniensis per mortem et ex hac vita decessum illustrissimi ac reverendissimi Gabrielis Ordódy³⁶³¹ de Eadem electi episcopi Dulmensis, antelatae ecclesiae metropolitanae Nostrae Strigoniensis custodis et canonici de jure et de facto vacantem simul cum cunctis suis utilitatibus, proventibus et emolumentis quibus libet ad praeattactum custodiatum spectantibus et pertinere debentibus, auctoritate juris patronatus Nostri, quo instar praedecessorum Nostrorum pollere dignoscimur, dandum duximus et conferendum, prouti damus et conferimus praesentium per vigorem, etc. [...] Gabriel Zerdahelyi de Eadem³⁶³² etc. [...] [vidimatio, copia:] Tyrnaviae, 23. Octobris 1776, Stephanus Jaklin³⁶³³ de Elephant electus episcopus Almisiensis ecclesiae metropolitanae Strigoniensis cantor et canonicus
Vid. Tyrnaviae, 18. Novembris 1776, David Zsolnai³⁶³⁴ protonotarius apostolicus et officii vicarius Strigoniensis cancellarius
Jelzet: AAV Arch. Conclis., Processus Consist., 172, fol. 174³⁶³⁵

³⁶²⁶ Kassa.

³⁶²⁷ Gusztinyi János nyitrai püspök: 27)

³⁶²⁸ Gáll András SJ, a kassai egyetem tanára (1741–1745) LUKÁCS, *Cat. gen.*, 388.

³⁶²⁹ Ordódy Gábor esztergomi kanonok (1737–1776). KOLLÁNYI, 349–350.

³⁶³⁰ Barkóczy Ferenc esztergomi érsek: 3)

³⁶³¹ Recte: Erdódy.

³⁶³² Zerdahelyi Gábor besztercebányai püspök: 52)

³⁶³³ Jaklin István Miklós esztergomi kanonok (1735–1787). KOLLÁNYI, 347–348.

³⁶³⁴ Zsolnai Dávid, a nagyszombati érseki helynökség irodaigazgatója. Később veszprémi kanonok (1777–1810), majd nagyprépost (1801-től), címzetes tinnini püspök (1806-től). PFEIFFER, 223–225.

³⁶³⁵ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 540. Hitelesítette: Nagyszombat, 1776. november 18., Zsolnai Dávid apostoli főjegyző, az esztergomi (azaz a nagyszombati) érseki helynökség irodaigazgatója. Vö. PFEIFFER, 223–225.

De redditibus

T.: orig.

Exp.: capitulum Strigoniense

Dat.: [Tyrnaviae], 17. Novembris 1776

Not.: Nos capitulum ecclesiae metropolitanae Strigoniensis damus pro memoria: quod e medio Nostris exurgens reverendissimus dominus Georgius Richvaldszky abbas de Kapornak, custos et canonicus ecclesiae hujus sacrae Strigoniensis, frater et collega noster requisiverit Nos debita cum instantia, ut cum per celsissimum ac reverendissimum dominum primum archiepiscopum Nostrum pro suo in pontificalibus suffraganeo destinatus sit, fidedignas super qualitate suae subsistentiae testimoniales ad processum in nuntiatura apostolica formandum requisitas sibi elargiri vellemus. Quocirca sub fidedignitate Nostra publica testamur eundem reverendissimum dominum partim ex abbacia de Kapornak, partim ex custodia et canonicatu sacrae hujus ecclesiae Strigoniensis eos quotannis percipere redditus, ut dignitatem episcopalem pro ratione vivendi tempori locoque congrua, omnino decore et convenienter sustinere possit.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 152³⁶³⁶

Instantia³⁶³⁷

T.: cop. vid.

Exp.: Josephus e comitibus de Batthyány³⁶³⁸ archiepiscopus Strigoniensis

Cat.: Posonii, 14.³⁶³⁹ Novembris 1776

Not.: Beatissime Pater!

Post devota pedum oscula. Suffraganeo meo Tyrnaviensi ad episcopatum Rosnaviensem³⁶⁴⁰ promotum, alterum vero expeditiore districtus mei Strigoniensis administratione (juxta Sanctitatis Vestrae cum aula Viennensi accordatum) poscente, penes clementissimum terrae principis annutum, in auxiliares meos episcopos suffraganeos e gremio metropolitanae capituli mei Strigoniensis delegi venerabiles viros Georgium Richvaldszky custodem et canonicum, abbatem sanctissimi Salvatoris de Kapornak, meum in spiritualibus vicarium et causarum auditorem generalem; item Stephanum Nagy aequae canonicum, sancti Stephani de castro Strigoniensi praepositum ac meum in districtu Strigoniensi vicarium et auditorem.

Itaque Sanctitati Vestrae demisse supplico, dignetur primum ad titulum episcopi Tenagriensis, alterum vero ad titulum episcopi Milevitani, his autem titulis nefors jam occupatis, ad alios consecrabilis titulos vacantes benigne nominare, eique necessarias pro suscipienda consecratione bullas elargiri. Pro hac gratia, una cum ipsis et cum grege mihi credito precabor Deum pro felici ac diuturno Sanctitatis Vestrae gubernio, denuoque sacris pedibus advolutus, maneo

Sanctitatis Vestrae humilissimus et devotissimus servus Josephus archiepiscopus Strigoniensis Concordat in fidem subscripsi. Gabriel Zerdahelyi de Eadem³⁶⁴¹, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus et protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 154³⁶⁴²

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 22. novembris 1776

Test.: reverendus dominus Anicetus Illomei et reverendus dominus Antonius Lewicki, sacerdotes³⁶⁴³

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 156–157

³⁶³⁶ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 540.

³⁶³⁷ Nagy Istvánéval megegyezik. Vö. Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

³⁶³⁸ Ordódy Gábor esztergomi kanonok. KOLLÁNYI, 349–350.

³⁶³⁹ A dátum javítva november (1)8.-ról, a város neve is javított, eredetileg valami más lehetett.

³⁶⁴⁰ Révay Antal rozsnói püspök: 66)

³⁶⁴¹ Zerdahelyi Gábor besztercebányai püspök: 52)

³⁶⁴² Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 540. Hitelesítette: [hely nélkül, dátum nélkül], Zerdahelyi Gábor esztergomi kanonok, apostoli főjegyző. Vö. Zerdahelyi Gábor besztercebányai püspök: 52)

³⁶⁴³ Aniceto Illomei és Leviczki Antal áldozópapok.

80. Salbeck Károly

50) 1759 Salbeck Károly váci segédpüspök (*Nemesin.*, 1759–1776)

68) 1776 Salbeck Károly szepesi püspök (*Scepusien.*, első püspök, 1776–1787)

1. Joannes Kukulyevics ecclesiae cathedralis Zagrabienensis canonicus, praepositus infulatus sancti Benedicti in comitatu Simighiensi et collegii Croatici Viennae fundati praefectus

[*AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474, fol. 5r, saját számozás*]

1. A quatuordecim circiter annis nosco reverendum et perillustrem dominum Carolum de Salbeck praepositum et cathedralis ecclesiae Vaciensis canonicum, cum fuerim cum ipso in collegio Germanico Romae. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum esse natum Lippae in Transylvania³⁶⁴⁴, cum viderim fidem ipsius baptismatis.

3. Scio ipsum esse natum ex nobilibus et ex legitimo matrimonio, ex eadem fide baptismatis.

4. Ipsum esse 36 annorum, cum natus fuerit anno 1723. Causa scientiae ut supra.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum, et sacrum Presbyteratus ordinem suscepisse anno 1746, ut constat ex ipsius formatis, quas vidi.

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio Subdiaconatus et Diaconatus ordinem bene versatum, cum potuerim bene advertere cum insimul eramus in collegio Germanico, quo vero ad presbyteratum audivi ab aliis esse bene versatum et in susceptione sacramentum frequentem et devotum.

7. Quantum adverti et audivi ab aliis, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Quantum adverti ex conversatione habita cum ipso et audivi ab aliis, scio ipsum esse praeditum innocentia vitae et bonis moribus, ac esse bonae conversationis et famae.

[*fol. 5v*]

9. Quantum ego potui advertere et etiam audivi ab aliis, est vir prudens gravis et usu rerum praestans.

10. Scio ipsum promotum esse ad gradum doctoralem in sacra theologia anno 1746 in ipsomet collegio Germanico, ut ex eodem privilegio constat, et insuper tunc etiam eram alumnus dicti collegii, et scio per plures annos dedisse operam tam sacrae theologiae, quam juri canonico, et judico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere.

11. Non mihi constat ipsum exercuisse curam animarum, scio tamen fuisse praepositum ecclesiae collegiatae Castri ferrei in oppido Sabbariae³⁶⁴⁵ dioecesis Jaurinensis³⁶⁴⁶, a qua praepositura fuit translatus ad praeposituram cathedralem Vaciensis quam possidet, et ex eadem promotione judico bene se gessisse tam quam doctrinam, prudentiam et integritatem.

12. Nec scio nec audivi aliquando aliquid scandalum dedisse circa fidem, mores sive doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad episcopatum possit promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene obeundum suffraganeatum ecclesiae Vaciensis et dignum, qui ad illum promoveatur, ipsiusque promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum futuram esse attentis ipsius qualitatibus, pietatis et doctrinae, potissimum cum constat modernum episcopum Vaciensem³⁶⁴⁷ esse in aetate gravi et pluribus infirmitates afflictum unde vix potest satisfacere per se ipsum indigentis vastae dioecesis, quod est notorium.

2. Marcus Franyul canonicus Modrusiensis et protonotarius apostolicus hic Viennae commorans

[*fol. 6r*]

³⁶⁴⁴ Lippa, Erdélyben (valójában a Temesi Bánságban).

³⁶⁴⁵ Recte: Sabariae.

³⁶⁴⁶ Vasvári prépost Szombathelyen a Győri Egyházmegyében.

³⁶⁴⁷ Forgách Pál váci püspök: 46)

1. Nosco ab octo annis circiter reverendum dominum perillustrem Carolum de Salbeck praepositum et canonicum cathedralis ecclesiae Vaciensis, cum adhuc esset tanquam canonicus³⁶⁴⁸ ecclesiae cathedralis Colochensis³⁶⁴⁹ et moraretur apud eundemmet archiepiscopum Collochensem³⁶⁵⁰, et etiam Viennae aliquoties fui cum ipso. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum esse natum³⁶⁵¹ Lippae in Bannatu³⁶⁵², ut constat ex litteris baptismalibus quas vidi.

3. Ex ipsius baptismalibus eruitur ipsum esse natum ex nobilibus et catholicis parentibus³⁶⁵³ et ex matrimonio legitimo.

4. Scio ipsum esse triginta sex annorum, cum natus sit anno 1723, quod constat ex fide baptismatis.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum et suscepisse³⁶⁵⁴ subdiaconatum et diaconatum Romae, cum esset in collegio Germanico, presbyteratum vero anno 1746, ab archiepiscopo Collochensi³⁶⁵⁵ ut ex ipsius formatis quas vidi.

6. Audivi ipsum esse in functionibus ecclesiasticis et exercitio ordinum diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, quod bene etiam possum conjicere ex repetitis ipsius promotionibus.

7. Quantum ego adverti et audivi, et ex conversatione habita cum ipso agnovi ipsum esse zelosum catholicum, ac in fidei puritate permansisse ac permanere.

8. Ex conversatione cum ipso, et ex auditu aliorum judico illum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus et integrae fama.

9. Ex ipsiusmet promotionibus de dignitate ad dignitatem judicandum est esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

[fol. 6v]

10. Scio ipsum promotum fuisse ad gradum doctoralem in sacra theologia, cum esset Romae in collegio Germanico, ubi per pluris annos studuit. Causa scientiae, cum viderim privilegium et judico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere.

11. Non mihi constat exercuisse curam³⁶⁵⁶ animarum, sed mihi constat fuisse prius apud archiepiscopum Colocensem³⁶⁵⁷, et exinde translatus fuisse ad praeposituram majorem capituli collegiati Castri ferrei, quod nunc residet Sabbariae³⁶⁵⁸, inde iterum promotum ad praepositum majorem ecclesiae cathedralis Vaciensis, et ex communi fama possum dicere bene se gessisse in omnibus istis beneficiis.

12. Nec audivi nec mihi constat aliquid scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec adverti aut audivi aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad dignitatem episcopalem³⁶⁵⁹ promoveri.

13. Judico ipsum idoneum ad bene obeundum suffraganeatum ecclesiae cathedralis Vaciensis et dignum, qui ad illum promoveatur, et credo ipsius promotionem eidem ecclesiae Vaciensi utilem et proficuum futuram esse, cum modernus episcopus Vaciensis³⁶⁶⁰ sit in aetate graeci et valetudinarius, et dioecesis sit vasta, unde dominus promovendus stante ipsius pietate et doctrina poterit supplere³⁶⁶¹ necessariis dioecesis Vaciensis.

3. Martinus Gőrgei canonicus collegiatae ecclesiae Posoniensis et protonotarius apostolicus

³⁶⁴⁸ Törölt szó következik: apud.

³⁶⁴⁹ Recte: Colocensis. Kalocsai kanonok.

³⁶⁵⁰ Recte: Colocensem. Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek: 75)

³⁶⁵¹ Törölt szavak következnek: in Transylvania.

³⁶⁵² Recte: Banatu. Lippa a Temesi Bánságban.

³⁶⁵³ Beszúrás: et catholicis parentibus.

³⁶⁵⁴ Törölt szó következik: Presbyteratum.

³⁶⁵⁵ Recte: Colocensi. Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek: 75)

³⁶⁵⁶ Javított szó.

³⁶⁵⁷ Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek: 75)

³⁶⁵⁸ Recte: Sabariae. Vasvári prépostság, Szombathely.

³⁶⁵⁹ beszúrás: dignitatem episcopalem; törölt szó: suffraganeatum.

³⁶⁶⁰ Forgách Pál váci püspök: 46)

³⁶⁶¹ Törölt szó következik: indigentis.

[AAV Arch. *Concist., Processus Consist., 172, fol. 65v*]

1. Jam inde a biennio agnosco illustrissimum et reverendissimum dominum episcopum Carolum de Szalbek nominatum ad episcopatum Scepusiensem, cum ipsum saepe hoc tempore viderim et allocutus fuerim. Non sum ipsius consanguineus, neque cognatus, neque affinis, non familiaris, non inimicus, non aemulus, non odiosus.

[*fol. 66r*]

2. Ex publica fama scio eundem dominum nominatum suscepisse munus consecrationis anno 1759 in civitate Colociensi³⁶⁶² per illum archiepiscopum comitem Klobusiczky³⁶⁶³ piaie memoriae, et quidem consecratum fuisse in episcopum Nemesinum in Partibus.

3., 4. Eadem de causa scio eum jam a septemdecim annis Vaciae egisse episcopum auxiliarem, cum munere etiam vicarii generalis et praepositi capitularis, ibique assidue resedisse.

5. Ex alumnis seminarii Tyrnaviensis pro dioecesi Vacieni constanter audivi eundem diligenter et saepe ex commissione sui eminentissimi ordinarii³⁶⁶⁴ dictam ecclesiam et dioecesim visitasse, opportune omnibus necessitatibus occurrisse et providisse ejusdemque ordinarii mandata et decreta debitae executioni demandari curasse.

6. Ex iisdem alumnis scio eum saepe solemniter celebrasse, ordinationes ex mandato ordinarii habuisse et caetera pontificalia exercuisse, tum etiam sacramentum Confirmationis administrasse.

7. Ex testimonio parochorum ejusdem dioecesis scio eum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, et tam exemplo, quam verbo plurimum profuisse.

8. Ex propria experientia scio eum prudenter et diligenter se gessisse in defendendis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus ac bonis omnibus ecclesiae Vacienis.

9. Ex eadem causa mihi constat cum omnino ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere queat.

10. Quibus omnibus de causis dignum eum existimo cui tradatur ecclesia cathedralis Scepusiensis, et censeo ejusmodi promotionem utilem et proficuum eidem ecclesiae futuram esse.

4. Joannes Baptista Roka canonicus titularis Vacienis et sacrosanctae theologiae doctor

[*fol. 67v*]

1. Jam ab undecim annis personaliter cognosco dominum episcopum Nemesinum Carolum de Szalbek, et ferme sex annis cum eodem convixi Vaciae, ubi fui cancellarius episcopalis. Non sum ipsius consanguineus, neque cognatus, neque affinis, neque nimium familiaris, neque inimicus, neque aemulus, neque odiosus.

2. Ex actis publici et ex historia Vacieni³⁶⁶⁵ typis edita scio ipsum suscepisse consecrationis munus ex manibus archiepiscopi Colocensis defuncti comitis Francisci Xaverii Klobusiczki³⁶⁶⁶, idque anno 1759.

3. Iisdemque causis scio eum jam a tempore suscepti episcopatus exercuisse munus auxiliaris Vacienis.

4. Tum quia fui Vaciae cancellarius, tum quia reliquo tempore in illa vicina habitavi, scio eum in cathedrali ecclesia Vacieni uti episcopum auxiliarem assidue resedisse.

5. Ex iisdem scientiae causis testari possum, eum diligenter et saepe ecclesiam et dioecesim Vaciensem de consensu et mandato sui ordinarii visitasse, ejus decreta et mandata debitae executioni demandari curasse, opportune omnibus necessitatibus occurrisse et providisse.

6. Et vidi et audivi eum semper solemniter celebrasse, ordinationes juxta mandata episcopi ordinarii habuisse, Confirmationis sacramentum administrasse, caetera pon[*fol. 68r*]/tificalia exercuisse.

7. Ex assidua cum ipso consuetudine, et praeclaris aliorum testimoniis scio eum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, et non minus exemplo, quam verbo profuisse.

³⁶⁶² Recte: Colocensi.

³⁶⁶³ Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek: 75)

³⁶⁶⁴ Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor: 48)

³⁶⁶⁵ JOSEPHUS INNOCENTIUS DESERICIUS [=DESERICZKY], *Historia episcopatus dioecesis et civitatis Vacienis...* Pestini [1763].

³⁶⁶⁶ Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek: 75)

8. Ex iisdem motivis testor eundem ubilibet prudenter et diligenter se gessisse, in defendendis, servandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus et bonis omnibus, uti episcopum auxiliarem dictae cathedralis ecclesiae Vaciensis.

9. Ex optima experientia scio illum doctrina pollere, qua in episcopo requiritur etiam ad alios docendos.

10. Attentis adductis causis et considerata summa experientia, quam illustrissimus et reverendissimus dominus nominatus contraxit in cathedrali ecclesia Vaciensi, eundem dignum existimo, qui transeat ad ecclesiam Scepusiensem antea collegiatam et quam primum cathedralem futuram, et hunc transitum ipsi ecclesiae Scepusiensi magnopere utilem et proficuum fore.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Matthias Mickhosch³⁶⁶⁷ parochus loci

Dat.: Lippae in Bannatu³⁶⁶⁸, 7. Octobris 1737

Bapt.: 17. Novembris 1723, Marcus Ambrus³⁶⁶⁹ OFM, parochiae Lippensis administrator

Nom.: Carolus Ignatius Josephus

Par.: Matthaeus de Salbeck Sacrae caesareo-regiae catholicae et apostolicae Majestatis percipiendi salis praefectus emeritus, Lippae ejusdemque transportandi in Transylvania commissarius dignissimus (nunc piae memoriae defunctus) ac Catharina nata de Barkocz³⁶⁷⁰

Patr.: Stephanus Novosselich conventus Radnensis sancti Francisci guardianus emeritus ac tunc loci ejusdem parochus et vidua Anna Philippina itidem Radnensis³⁶⁷¹

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474

De ordinibus minoribus

T.: orig.

Exp.: Michael Ignatius Frivaisz³⁶⁷² episcopus Germanipolitanus, vicarius generalis Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 10. Septembris 1744

Ord.: Adamus liber baro Majthény³⁶⁷³ episcopus Esbonensis, suffraganeus Strigoniensis, in parochiali sancti Michaelis archangeli ecclesia Tyrnaviensi, 13. Septembris 1742

Not.: prima tonsura et quatuor minoribus ordinibus; Ladislaus Thur³⁶⁷⁴ secretarius

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.

Exp.: Ioannes Antonius cardinalis Guadagni³⁶⁷⁵ vicarius generalis

Dat.: Romae, 10. Januarii 1746

Ord.: Michael Vincentini³⁶⁷⁶ archiepiscopus Theodosiensis, in sacrosancta Lateranensi basilica, 18. Decembris 1745.

³⁶⁶⁷ Michosch Mátyás lippai plébános.

³⁶⁶⁸ Recte: Banatu. Lippa (Lipova) a Temesi Bánságban.

³⁶⁶⁹ Ambrus Márk OFM, lippai plébániai kormányzó.

³⁶⁷⁰ Salbeck Máté (+1735) volt sószállítási biztos és Barkóczy Katalin. NAGY 10 (1863) 17; Nyilvánvalóan nem a szalai báró és gróf Barkóczy családról van szó.

³⁶⁷¹ Novosselich István OFM, volt radnai házfőnök és özvegy Philippina Anna, ugyancsak radnai (azaz Máriaradna).

³⁶⁷² Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök: 14)

³⁶⁷³ Majthényi Ádám esztergomi segédpüspök: 12)

³⁶⁷⁴ Thur László titkár.

³⁶⁷⁵ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

³⁶⁷⁶ Michele Maria Vincentini címzetes teodóziai érsek (1742–1754).

Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis ³⁶⁷⁷ archiepiscopus Tarsensis, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori³⁶⁷⁸ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Ioannes Antonius cardinalis Guadagni³⁶⁷⁹ vicarius generalis
Dat.: Romae, 12. Martii 1746
Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis³⁶⁸⁰ vicesgerens, in sacrosancta Lateranensi basilica, 5. Martii 1746.
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis ³⁶⁸¹ archiepiscopus Tarsensis, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori³⁶⁸² secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Franciscus Xaverius Josephus Nepomucenus Joannes Baptista e comitibus Klobusiczky³⁶⁸³ de Zettheny, archiepiscopus Colocensis et Bacsiensis
Dat.: Colocza³⁶⁸⁴, 4. Novembris 1758.
Ord.: in capella palatii, cui nos eorum praefuimus, episcopatus Albensis³⁶⁸⁵, 15. Octobris 1746
Not.: Josephus Michora ³⁶⁸⁶ ecclesiae metropolitanae Colocensis et Bacsiensis alte fatae suae excellentiae canonicus a latere
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474

De doctoratu

Exp.: [nota notarii N.A.]
Not.: Attestaum de laurea doctorali in sacra theologia suscepta Romae in collegio Germanico, 3. Julii 1746
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474

Instantia (Nemesin.)

T.: orig.
Exp.: Paulus Forgach³⁶⁸⁷ episcopus Vacziensis
Dat.: [sine]
Not.: Excelsa Cancellaria Regia Hungarico-Aulica Domini gratiosissimi, colendissimi observandissimi!
Adhuc in Varadiensis existens episcopatu, Suae Majestati Sacratissimae supplicueram humillime, ut sacrae curiae Romanae pro meo suffraganeo quempiam praesentare dignaretur, cujus intuitu denuo ad thronum regium necessitor humillime recurrere, nihil enim aerae mutatio prodest sanitati meae, verum ut antea, nunc quoque affectiones arthriticas; unde gravedo et dolor (salvo respectui) pedum provenit, pati debeo, sed et aetas jam provector gravem me reddit ad pontificalia munia peragenda. Oro igitur excelsam cancellariam, quatenus Suae Majestati

³⁶⁷⁷ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

³⁶⁷⁸ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisditione*, 99.

³⁶⁷⁹ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

³⁶⁸⁰ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

³⁶⁸¹ Uő.

³⁶⁸² Gaspare Ori titkár. *Della giurisditione*, 99.

³⁶⁸³ Klobusiczky Ferenc erdélyi püspök és kalocsa-bácsi érsek: 90) 75)

³⁶⁸⁴ Kalocsa.

³⁶⁸⁵ Gyulafehérvár.

³⁶⁸⁶ Michora József kalocsai kanonok (1759–1793). LAKATOS, 145.

³⁶⁸⁷ Forgách Pál váci püspök: 46)

sacratissimae proponere secundareque velit, humillimam infantiam meam, in eo, ut reverendissimum dominum Carolum Szalbek, ecclesiae meae Vacsiensis³⁶⁸⁸ praepositum majorem et canonicum sacrae curiae Romanae Sacratissima Majestas praesentare titularemque episcopatum aliquem, ut penes eum consecrari possit (suffraganeum acturus meum) clementer ei conferre dignaretur. Cui ego ex redditibus episcopatus mei proventibus praeposituralibus, mille florenos quemadmodum praedecessorum meorum suffraganei, uti reor, habebant, pro honestiori subsistentia adjungere cupio. Dubito enim minime, quin ille ut moderno, ita futuro suo fungens officio contentum me reddat, et Sua Majestas sacratissima etiam, quemadmodum in praepositum [%] clementer resolutum, ita aliis etiam fungentem muniis fidelem semper experiatur, et nunquam ingratum. Dum itaque instantiam meam humillimam, Suae Majestati Sacratissimae (³⁶⁸⁹a qua consolationem et levamen, in aetate mea consummata, post exantlatos labores et praestita pro posse ecclesiae servitia, spero, proponendam atque secundandam demisse commendo, gratis et favoribus commendatus persevero

Excelsae cancellariae regiae Hungarico aulicae

Gymes³⁶⁹⁰ in curia, 3. Augusti anno 1758

humilissimus, obsequiosissimus

servus Paulus comes Forgach

episcopus Vacziensis m.p.

Vid.: Viennae, 18. Januarii 1759, Joannes Franciscus de Jaszvitz³⁶⁹¹, S.c.r.M. consiliarius, simul registrator et taxator, nec non archivi secretorumque sigillorum regionum conservator ibidem

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474

Professio fidei (Nemesin.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 18. Januarii 1759

Test.: illustrissimus dominus Hyeronimus Salari hujus nuntiaturae auditor et reverendus dominus Josephus Diminich presbyter saecularis³⁶⁹²

Not.: Guillielmus Moreau³⁶⁹³ S.N. cancellarius ac protonotarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 474

Nominatio (Scepusien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 15. Januarii 1776

Vid.: Viennae, 14. Aprilis 1776, Adamus Trajcsik³⁶⁹⁴ ad c.r.H.a. expeditor

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 71³⁶⁹⁵

Professio fidei (Scepusien.)

T.: orig.

Exp.: Franciscus Salesius Würth³⁶⁹⁶ de Verhenfels lector et canonicus cathedralis ecclesiae Vaciensis, sacrosanctae theologiae doctor et protonotarius apostolicus

Dat.: Vacii³⁶⁹⁷, 14. Aprilis 1776

³⁶⁸⁸ Recte: Vaciensis.

³⁶⁸⁹ A zárójel nincs bezárva.

³⁶⁹⁰ Gímes.

³⁶⁹¹ Jászvitz János Ferenc cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai regisztrátor és taxator, pecsétőr. Vö. NAGY 5 (1859) 324.

³⁶⁹² Girolamo Salari általános ügyhallgató és Josip Diminić egyházmegyés (világi) pap.

³⁶⁹³ Guillaume Moreau apostoli főjegyző, irodaigazgató.

³⁶⁹⁴ Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁶⁹⁵ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 537. Hitelesítette: Bécs, 1776. április 14., Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai expeditor. Vö. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁶⁹⁶ Würth Ferenc váci kanonok (1737–1776). MKL 15 (2010) 407.

³⁶⁹⁷ Vác.

Test.: Antonius Würth³⁶⁹⁸ de Verhenfels cathedralis ecclesiae Vacienſis praepoſitus minor et canonicus, protonotarius apoſtolicus
Not.: Joannes Lafftsak et Matthias Bezzek canonici Vacienſes³⁶⁹⁹
Class.: AAV Arch. Conciſt., Proceſſus Conſiſt., 172, fol. 73–74³⁷⁰⁰

81. Sinzendorff Fülöp

29) 1726 Sinzendorff Fülöp györi püſpök (Philipp Ludwig von Sinzendorf, 1726–1732, 1727 bíboros)³⁷⁰¹

1. Joſephus Braitenbücher (Braitenbucker) praepoſitus et vicarius generalis Vienneniſis

[AAV Arch. Conciſt., Proceſſus Conſiſt., 112, fol. 377v]

1. A tempore, quo prima ſtudia colebat, novi illuſtriſſimum dominum Philippum de Sinzendorff, atque illum examinaſti pro minoribus ordinibus ante 13 annos, ſaepe cum eo conveni a tempore poſſimum, quo ille promotus eſt ad ſtatum prelatorum³⁷⁰² huius³⁷⁰³ provinciae; nulla mihi cum ipſo coniunctio ſanguinis aut nimia familiaritas, aut odii aut inimicitiae ratio.³⁷⁰⁴

2. Natus eſt Pariſiis³⁷⁰⁵ eo tempore, quo excellentiſſimus eius pater in ea civitate pro caeſare morabatur. Ita enim coram me depoſuerunt duo teſtes tunc temporis cum canonicatum Olomucenſe³⁷⁰⁶ obtinuit.

3. Nullus eſt Viennae, qui non noſcat excellentiſſimos eius parentes catho[fol. 378r]licos, ex legitimo matrimonio iunctos.

4. Non puto eum expleviſſe annum 30, ſed iudicio meo non nullum ad eſſe debet.

5. Erunt quatuor circiter anni, ex quo promotus eſt ad ſacros ordines Preſbyteratus, meminique me primo eius Sacro Viennae³⁷⁰⁷ interfuiſſe.

6. Celebrare ſolet frequenter tum privatim, tum ſolemniter, ut audivi, et hic Viennae notum eſt, unde minime dubito quin apprime verſatus ſit in eccleſiaſticis functionibus et in ſuſceptione ſacramentorum frequens et devotus; quin poſtius ego ſaepe illum vidi intranſem ad eccleſiam ſancti Nicolai pro ſacrificio Miſſae offerendo.

7. Quantum ex externo colligere potui, vixit ſemper catholice et in fidei puritate permansiſt.

8. Quod ad me attinet viſus eſt mihi exemplo et aedificationi eſſe poſſe tum ob conformitatem vitae, ad mores eccleſiaſticos, tum ob gravitatem converſationis.

9. Gravis eſt et prudens, uſuque rerum ſupra aetatem praestat, cuius rei teſtes eſſe poſſunt quicumque interſunt comitiis provincialibus, inter quos ego etiam locum habeo.

10. Quamquam ego non ſciam an juri canonico vel ſacrae theologiae, et quibus in locis operam dederit, tamen affirmare poſſum eum pollere non ſolum ſufficienti doctrina, ſed etiam abundanti ad elies³⁷⁰⁸ docendos; cuius etiam ſpecimen dedit cum publicas aliquando tum in cathedrali, tum in eccleſia monialium ſancti Franciſci Salesii conciones habuit.

³⁶⁹⁸ Würth Antal váci kanonok. MKL 15 (2010) 407.

³⁶⁹⁹ Lafftsák János váci kanonok (1776–1801) és Bezzegh Mátyás váci kanonok (MKL, *sic!*: 1780–1804). MKL 14 (2009) 651.

³⁷⁰⁰ Nem előnyömtatott, hanem kézzel írt változat: AAV Arch. Nunz. Vienna, Proceſſi Canonici, 537.

³⁷⁰¹ Utána 1732–1747 boroszlói (*Vratislavién.*) püſpök lett: AAV Arch. Nunz. Vienna, Proceſſi Canonici, 389. AAV Arch. Conciſt., Proceſſus Conſiſt., 118, foll. 630–655 (630–654r).

³⁷⁰² Arch. Vienna: praelatorum.

³⁷⁰³ Javított szó.

³⁷⁰⁴ Javított szó.

³⁷⁰⁵ Párizs.

³⁷⁰⁶ Olmütz (régí magyar nevéen Alamóc; ma Olomouc).

³⁷⁰⁷ Beszúrt szó.

³⁷⁰⁸ Recte: alios.

11. Praeter alia beneficia, quae possidet, administravit praeposituram Hardacensem,³⁷⁰⁹ cui cura animarum incumbit, quamquam sint etiam capellani et vicarii, qui huic officio satisfaciunt; in eaque audivi illum potius se bene gessisse.

12. Nec scio, nec unquam intellexi, quod scandalum aliquot publicum dederit, nec apparet mihi laborare aliquo vitio corporis aut animi, quominus possit ad episcopatus promoveri.

13. Ex ecclesiasticis eius moribus et studio disciplinae censeo eum dignum [*fol. 178v*] esse, qui promoveatur ad episcopatum Jaurinensem, eiusque promotionem proficuum futuram dictae ecclesiae.

2. Bertholdus abbas Mellicensis³⁷¹⁰ [*fol. 379v*]

1. Novi a decem circiter annis illustrissimum dominum Philippum³⁷¹¹ a comitibus³⁷¹² a Sinzindorff, ac saepissime cum eo conversatus sum, ab eo potissimum tempore, quo ille adeptus est praeposituram Hardacensem³⁷¹³ quae concessum habet in statu praelatorum provinciae, cuius status ego sum praeses. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Mihi pro certo non constat.

3. Excellentissimi ejus parentes catholici sunt, ut omnibus, qui Viennae morantur, notum est.

4. Hactenus non explevit annum 30, sed non multum ab haec aetate distat.

5. Scio eum constitutum esse in sacro ordine Presbyteratus a quinque circiter annis, ab eoque tempore eam celebrantem vidi.

6. Apparuit mihi apprime versatus in functionibus ecclesiasticis cum interfui sacris officiis, quae ille in pontificalibus solemni [*fol. 380r*] ter habuit; visus est etiam mihi devotus in celebratione missarum tum solemni, tum privatarum; caeterum de frequentia aliorum sacramentorum nihil affirmare possum.

7. Quantum audivi et ego observare potui, non solum catholice, verum etiam exemplariter vixit.

8. Praeditus est bonis et ecclesiasticis moribus, qua de causa graviter conversatur, et est bonae opinionis et fama.

9. Quantum ego colligere potui tum ex conversationibus familiariter cum ipso habitis, tum etiam cum ille intererat. Comitibus provincialibus et statibus praelatorum, vir est gravis et prudens, et optimi in rebus agendis iudicii.

10. An promotus fuerit ad aliquem gradum jure canonico vel in sacra theologia mihi ignotum; scio tamen illum dedisse operam utrique scientiae, eo cum fructu, ut quantum ego saepe advertere potui praeditus sit excellenti illa doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Administravit praeposituram Hardacensem³⁷¹⁴, cui cura animarum incumbit, et abbatiam Pesvariensem³⁷¹⁵ in Hungaria, hanc audivi illum restituisse in multum meliorem statum tum in spiritualibus, tum temporalibus. In alia vero illum saepius per annum resedisse et sacras etiam conciones ad populum aliquando habuisse.

12. Nec scio, nec unquam intellexi quod publicum aliquando scandalum dederit circa mores, fidem³⁷¹⁶ sive doctrinam, nec unquam vitus est laborare aliquo vitio corporis aut animi, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex ipsius moribus, zelo ac doctrina, censeo illum dignum esse, qui promoveatur ad ecclesiam Jaurinensem, eiusque [*fol. 380v*] promotionem futuram proficuum dictae ecclesiae.

3. Godefridus abbas Gottwicensis

³⁷⁰⁹ Ardagger.

³⁷¹⁰ Arch. Vienna: abbas Gottwicensis.

³⁷¹¹ Recte: Philippum.

³⁷¹² Javított szó.

³⁷¹³ Ardagger.

³⁷¹⁴ Ardagger.

³⁷¹⁵ Pécsváradi apátság.

³⁷¹⁶ Elmosódott a szó vége.

1. A longo tempore novi illustrissimum dominum Philippum a Sinzendorff, et³⁷¹⁷ potissime cum eo conversari coepi post quam ille adscriptus est statui praelatorum huius provinciae. Non est mihi cum ipso aut coniunctio aliqua sanguinis aut nimia familiaritas, vel odii vel inimicitiae ratio.

2. Pro certo affirmare non possum locum, in quo natus est.

[fol. 381r]

3. Non est, qui non sciat Viennae, excellentissimos eos parentes foedere matrimonio iunctos catholicos esse.

4. Puto illum accedere ad annum 30.

5. Plures anni sunt, quod ego illum celebrantem viderim.

6. Callet sacras omnes functiones non tantum ecclesiasticas, verum etiam pontificales, ut ego observavi cum celebrabat solemniter, prout facere solet frequenter et multa cum devotione.

7. Quantum ex instituto vitae ipsius colligi potest, vixit semper catholice et in fidei puritate permansit.

8. Videtur ornatus esse moribus ecclesiastico dignis, est etiam gravis, et selectae conversationis et bonae famae.

9. Vir est optimi iudicii et multae prudentiae, quod ego animadvertere potui non solum ex conversationibus nostris familiaribus, verum etiam cum ille suas proponebat sententias in confessibus statuum praelatorum.

10. An promotus fuerit aliquem gradum affirmare non possum, scio tamen illum audivisse jus canonicus in universitate Salisburgensi,³⁷¹⁸ praetereaque frequenter ex familiaribus discursibus deprehendi illum possidere sacram theologiam, unde minime dubito quia pollent ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Intra alia beneficia scio illum possedissee praeposituram Hardacensem,³⁷¹⁹ quae inter praelatos adscripta est, et cui animarum cura incumbit, in eaque audivi bonam instituisse disciplinam et diligenter curavisse, ut vicarii sub se constituti in administratione parochiae suo officio studiose satisfacerent.

12. Nec scio, nec unquam tale aliquid de illo audivi, nec [fol. 381v] videtur laborare aliquo canonico impedimento, quominus promovere ad episcopatum possit.

13. Ex dictis mihi videor existimare posse illum dignum esse, qui promoveatur ad ecclesiam Jaurinensem, eiusque³⁷²⁰ promotionem futuram proficuum dictae ecclesiae.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Jean Baptiste Joseph Languet de Gergy³⁷²¹ Prêtre Docteur en theologie de la maison de Sorbonne et Vicaire de la susdite paroisse

Dat.: Paris, 30. mars 1712

Bapt.: Eglise Paroissiale de Saint Sulpice a Paris, 14. juillet 1699

Nom.: Philippe Joseph Louis Bonaventure

Par.: Messire Philippe Louis Comte de Sinzendorf, Chambellan de leurs Majestés Imperiale, et du Roy des Romains, Conseiller Imperial aulique, Thresorier hereditaire du St. Empire, et Envoye Extraordinaire de S.M. [=Sa Majesté] Imperiale a Sa Majesté très Chretienne; Dame Rosine Catherine neé Comtesse de Waldstein³⁷²²

Patr.: Michel Picot, François Rollin veuve de feu Noel Morin³⁷²³ tous deux pauvres mendians de cette Paroisse

³⁷¹⁷ Javított szó.

³⁷¹⁸ Salzburg.

³⁷¹⁹ Ardagger.

³⁷²⁰ Javított szó.

³⁷²¹ Jean-Baptiste Languet de Gergy káplán, később a párizsi Saint Sulpice-templom plébánosa (1714–1748, +1750). Síremléke a templomban található.

³⁷²² Philipp Ludwig Wenzel von Sinzendorf birodalmi gróf (1671–1742), cs. kamarás, cs. udvari tanácsos, a Szent Birodalom örökletes kincstárnoka, illetve franciaországi rendkívüli cs. követ (1699–1701), és Katharina Rosina von Waldstein grófnő. WURZBACH 35 (1877) 20–22.

³⁷²³ Michel Picot és François Rollin, Noel Morin özvegye, mindketten a Saint Sulpice plébánia szegényei.

Not.: [...] de Waldstein son eponse demeurants sur le quai malaquais, le Parein Michel Picot, la Mareine Françoise Rollin veuve de feu Noel Morin tous deux pauvres mendians de cette Paroisse. La dite Mareine a dit ne scavoir signer, le Pere absent signe M. Picot et L. Bernard³⁷²⁴ vie.³⁷²⁵

[vid.:] 20. Martii 1712. J. Gilbert³⁷²⁶ vicarius generalis Parisiensis; Frain[?] ³⁷²⁷

Vid.: Viennae, 26. Octobris 1717, Melchior a Seyfrid³⁷²⁸ S.c.M. cancellariae intimae Austriaco aulicae registrator et taxator

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 112, fol. 383

De doctoratu

Exp.: [nota notarii N.A.]

Grad.: dr. theol., Romae in universitate almae Urbis, 26. Novembris 1717, subscriptum est a reverendissimo patre magistro sacri palatii³⁷²⁹; UID, [ibidem] 20. Decembris 1717

AAV Arch. Concist., Processus Consist., 112, fol. 381v

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: 3. Julii 1726

Test.: dominus Thadaeus, filius Ferdinandi a Raidegg, Viennensis et dominus Antonius Maria, filius Josephi Rughi, Placentinus³⁷³⁰

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 112, fol. 385–386.

Nota

Exp.: l'Eletto di Giavarino [=Sinzendorff Fülöp választott győri püspök]

Not.: Il Preposito della Cattedrale di Vienna è [...] di comparire domani mercordi all'ore dieci, et [...] Cancelliere d'Ungheria all'ore undici, lo che significa [...] l'Eletto di Giavarino m.p.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 369

82. Sorger Gergely

23) 1727 Sorger Gergely egri segédpüspök (*Tinninien.*, 1727–1729)

89) 1729 Sorger Gergely erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1729–1739)

1. Stephanus Gosztonus (Gosztony) comitatum Heves in Hungaria et Exterioris Szolnok unitorum juratus notarius

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 114, fol. 680v]

1. Novi reverendissimum dominum Gregorium Zorger a octo circiter annis, saepiusque eum eo conversatus sum. Non sum ipsi consanguineus, nimium familiaris, inimicus vel odiosus.

2. Audivi natum esse in dioecesi Agriensi et in comitatu Abauirensi³⁷³¹.

3. Habetur pro legitimo et nato ex honestis et catholicis parentibus.

4. Videtur ex aspectu excedere quadragesimum.

³⁷²⁴ Michel Picot és L(?) . Bernard.

³⁷²⁵ Az eredeti szövegben a *quai* utolsó betűje átmenet az *i* és az *y* között; két keresztnév (Françoise, Noel) az eredeti szövegben kisbetűvel van, a mondatkezdő *la* szintén; a kézzel írt francia nyelvű dokumentum továbbá nem tesz különbséget kis és nagy *s* betű között sem.

³⁷²⁶ J(?) . Gilbert párizsi általános helynök.

³⁷²⁷ Frain(?). Feltehetőleg a titkár aláírásának másolata.

³⁷²⁸ Melchior von Seyfrid, osztrák udvari kancelláriai tisztviselő.

³⁷²⁹ Gregorio Selleri OP, az Apostoli Palota magisztere (1711–1728), később bíboros (1726/1728–1729). DBI 91 (2018) Treccani (2024. április 4.)

³⁷³⁰ Thaddäus von Raidegg, Ferdinand fia, Bécsből és Antonio Maria Rughi, Giuseppe fia, Piacenzából.

³⁷³¹ Abaúj vármegye.

5. A tempore quo illum novi, scio constitutum esse in sacris ordinibus, quia vidi frequentem illum celebrantem.

6. Cum sit canonicus a longo tempore, eoque titulo chorum quotidie frequentaverit pro divinorum officiorum celebratione, praetereaque cum antea audiverim illum administrasse [fol. 681r] officium parochi in dioecesi Agriensi, minime dubito quin sit versatus in sacris functionibus; devotus praeterea et frequens est³⁷³² in susceptione sacramentorum, cum rarissime omittat celebrationem Missae, ut ego ipse observavi.

7. Quantum ab externo colligi potest et audivi, vixit semper catholice et in fidei puritate permansit.

8. A quo ipsum novi et cum eo conversatus sum, animadverti esse optimis moribus et ecclesiastico viro dignis ornatum, gravis etiam conversationis et bonae famae.

9. Capitulum ei commisit sua saepius negotia pertractanda tum Viennae, tum Posonii, eiusque opera plurimum utitur Agriensis episcopus vir optimi iudicii, quare minime dubito quin sit gravis, prudens et usu rerum praestans.

10. Audivi ab excellentissimo³⁷³³ domino Agriensi episcopo illum una secum dedisse operam sacrae theologiae in academia Tyrnaviensi. Cum autem sit unus ex iis, qui res ecclesiasticas in consistorio definiunt et tractant, praetereaque cum absentia vicarii hoc ille officium administraverit, credo pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ad hoc ut alios posset docere.

11. Audivi illum administrasse curam animarum multo cum zelo et pietate, nam tempore pestis se exposuit et in praeteritis regni moribus, si quando parochiani expulsi fuissent a propriis sedibus, eos sequebatur qua pastor oves, eumque iis manebat, modo administrat archidiaconatum in eadem dioecesi, quo titulo habet inspectionem super ecclesiis et parochis eiusdem tractus, in eoque officio, quod difficile est, quia tractus ille haereticis abundat, se gerit multa cum laude doctrinae, prudentiae et integritatis.

12. Nec scio, nec unquam audivi publicum aliquod scandalum datum ab eo fuisse, nec laborat aliquo vitio animi aut corporis quominus possit [fol. 681v] ad episcopatum promoveri.

13. Desiderandum esset ut ea ecclesia a nobis possideretur, cui alioquin ille utilis futurus esset episcopus ex suo zelo, religione ac exemplaritate, ex quibus illum³⁷³⁴ dignum censeo, qui ad episcopatum promoveatur.

2. Andreas Bossáni (Bossani, Bossany) SJ, sancti Petri in Urbe poenitentarius et collegii Pazmaniani Viennae actualis regens
[fol. 681v]

1. Vigesima circiter labitur annus, ex quo nosco reverendissimum dominum Gregorium Zorger, qui una mecum dabat operam theologiae Tyrnavii, ab eoque tempore saepe cum ipso conversatus sum. Nulla mihi cum eo consanguinitas aut affinitas, nimia familiaritas aut odium aliquod.

2. Natus est in dioecesi Agriensi et comitatu Abaurensi³⁷³⁵.

3. Habetur publice pro legitimo nato, praeterea locus, in quo ortum duxit ex honestis parentibus, totus est³⁷³⁶ catholicus, quantum ego scire potui, cum mansi Cassoviae³⁷³⁷, quae distat inde tria milliaria.

4. Habita ratione temporis, quo ipsum nosco debet excedere 40.

5. Scio constitutum esse in sacris ordinibus a multo tempore, quia illum celebrantem vidi.

6. Exercuit primum officium parochi, inde factus est canonicus Agriensis, [fol. 682r] praetereaque in abbatem benedictus a moderno episcopo, quare minime dubito quin versatus sit in sacris functionibus, visus praeterea mihi semper fuit devotus.

7. Nihil in contrarium intellexi.

8. Ex comuni fama et opinione habetur pro viro praedito innocentia vitae bonisque et ecclesiasticis moribus, idque mihi etiam animadvertere licuit cum ipso conversanti.

³⁷³² Az in fölé irt, nehezen olvasható szó.

³⁷³³ Javított szó.

³⁷³⁴ Beszúrt szó.

³⁷³⁵ Abaúj vármegye.

³⁷³⁶ Beszúrt szó.

³⁷³⁷ Kassa.

9. Virus est semper mihi vir gravis et prudens, quod ex compositis eius moribus etiam apparet. Fuit etiam a capitulo et episcopo applicatus ad varia negotia tractanda, quod eius prudentiae argumentum esse potest.

10. Scio eum absolvisse sacram theologiam in academia Tyrnaviensi partim quia praesens fui et cum ipso studui, partim quia audivi ex quo ego ante illum eo studio absoluto discesseram, an vero insignitus sit aliquo gradu mihi non constat; caeterum ex discursibus, quos cum illo aliquando habui, apparuit mihi abunde pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Exercuit officium parochi multa cum approbatione, ut ego audivi, pietatis et religionis; modo est canonicus Agriensis, sed an aliquod aliud officium administret mihi non constat.

12. Nec scio ego, nec intellexi, quod publicum aliquod scandalum unquam dederit, nec laborat quantum apparet aliquo vitio corporis aut animi vel alio canonico impedimento tenetur, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex dictis idoneum existimo ad bene regendam ecclesiam Tinniensem et dignum qui ad illam promoveatur, cui futurus esset pro suo zelo et pietate, si aliquando a Turcis, Deo dante, recuperari posset.

3. Franciscus Szluha baro, Sacrae caesareae Majestatis cancellariae regiae aulico-Hungaricae consiliarius

[fol. 682v]

1. A prima juventute nosco reverendissimum dominum Gregorium Zorger, saepiusque abinde cum eo conversatus sum. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus vel odiosus.

2. Suppono natum esse in dioecesi Agriensi, ubi eius familia habitabat.

3. Habetur omnibus natus ex legitimo matrimonio eiusque familia, cuius partem novi, nobilis et catholica.

4. Versatur iudicio meo circa 45.

5. A longo tempore vidi ipsum celebrantem, quare non est dubitandum³⁷³⁸ illum constitutum in sacris ordinibus.

6. Cum sit a multis annis constitutus in sacris ordinibus et exercuerit officium parochi, ac modo sit canonicus Agriensis ecclesiae, ubi chorus frequentatur, existimo illum satis versatum in ecclesiasticis functionibus; devotus visus est et exemplaris et pro tali publice habetur.

7. Nihil audivi in contrarium.

8. A quo ipsum novi et quantum etiam intellexi, apparuit semper ornatus innocentia vitae et moribus ecclesiasticis, eaque est publica fama.

9. In publicis regni congressibus tum ecclesiasticis, tum secularibus, quibus ex officio meo interesse debui expertus tum illum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

10. Audivi illum dedisse operam sacrae theologiae, praeterea interest consistorio ecclesiastico in dioecesi Agriensi, quare existimo illum pollere sufficienti doctrina.

11. Scio quod exercuit officium parochi; praeterea post sedatos praefertus motus regni fuit electus commissarius ad recuperandas res ecclesiasticas ab haereticis possessas et usurpatas in comitatu Semproniensi³⁷³⁹, quam ille provinciam egregie implevit, ita ut ab adversariis glebis et ovis impetitus fuerit. Audivi etiam aedificasse in suo archidiaconatu duas ecclesias.

[fol. 683v]

12. Nec scio, nec unquam intellexi quod scandalum aliquod dederit circa fidem, mores sive doctrinam, nec laborat, quantum apparet, aliquo vitio corporis aut animi vel alio canonico impedimento quominus possit ab episcopatum promoveri.

13. Ex dictis dignum existimo et idoneum, qui promoveatur ad ecclesiam Tinniensem, cui futurus esset utilis, si eam administrare³⁷⁴⁰ posset.

4. Franciscus Xaverius Gutman SJ, denominatus missionarius insularum Philippinarum

[AAV Arch. Concl., Processus Concl., 115, fol. 690r]

³⁷³⁸ Törölt: puto; beszűrt: non est dubitandum.

³⁷³⁹ Sopron vármegye.

³⁷⁴⁰ Nehezen olvasható szó.

1. Novi per integrum biennium illustrissimum et reverendissimum dominum Gregorium episcopum Tinniensem Agriae, ubi ego concionabor apud patres Societatis, eaque occasione cum ipso frequenter conversabar. Nulla mihi cum eo consanguinitas aut affinitas, odium aut nimia familiaritas.

2. Non eram Agriae cum fuit consecratus, nam ante circiter duos menses discesseram, audivi tamen munus hoc suscepisse.

3. Jam prope erunt duo anni.

4. Non resedit in sua ecclesia, quia non potuit ad illam accedere, sed Agriae semper suo officio diligenter functus est.

5. Non potuit ecclesiam suam visitare, cum ad ea accendere ei non liceat, si potuisset tamen minime omisisset, quia vir est et zelosus, probus³⁷⁴¹ et diligens.

6. Non eram amplius praesens ex quo fuit consecratus, audivi tamen solemniter celebrasse et ordinationes habuisse statutis temporibus, Confirmationis sacramentum [fol. 690v] administrasse et caetera pontificalia exercuisse.

7. Probitatis exemplum est quod ante consecrationem apud nos in sacris exercitiis mansit per octiduum. Charitatis quod, ut mihi scriptum fuit, in pauperes distribuerit tempore famis magnam frumenti copiam. Verbo etiam et exemplo nihil fuit, nisi mera aedificatio toto tempore, quo ego ibi mansi.

8. Quod attinet ad jura suae ecclesiae nulla erat, quae tueri et conservari posset. Caeterum est diligens, ut omnes sciunt ecclesiarum jurium et disciplinae retentor et propugnator.

9. Meo tempore scilicet ab annis duobus circiter, erat instructus ea doctrina quae in episcopo requiritur ut possit alios docere; modo vero recenter hic Viennae adverti nihil imminutum fuisse de gravi illo iudicio, quod tunc temporis praeseferebat.

10. Exemplari vitae, prudentiae, zelo, morum suavitate ac linguarum, quas callet diversitate inspectis, puto illum dignum esse qui transferatur ad ecclesiam Transylvaniae, iisque de causis illi ecclesiae, quae haereticis abundat³⁷⁴² plurimum profuturum.

5. Franciscus Kecskés (Kecskes) SJ, collegii Pazmaniani regens
[fol. 690v]

1. Novi a decem circiter annis illustrissimum et reverendissimum dominum Gregorium episcopum Tinniensem tum Agriae, tum alibi. Non sum ipsius consanguineus, [fol. 691r] cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi consecratum fuisse Posonii in festo Sanctissimae Trinitatis anno praeterito.

3. Per unum annum.

4. Non potuit ire ad propriam ecclesiam, sed continuo mansit Agriae qua suffraganeus.

5. Haec praestitisset in sua ecclesia si potuisset, Agriae tamen et per dioecesim Agriensem haec omnia implevit, nam ea loca, ut mihi scriptum est, et audivi accessit et peragravit ut visitaret, sacramentum Confirmationis conferret et caeteris necessitatibus provideret, ad quae non erat hominum memoria episcopum accessisse.

6. Ex comuni relatione ac nostrorum patrum testimonio scio³⁷⁴³ his omnibus diligenter functum fuisse in dioecesi Agriensi.

7. Ob prudentiam et morum suavitate est in omnium ore et aestimatione.

8. Nihil horum pro sua ecclesia praestare potuit, est tamen ecclesiarum jurium defensor et exactor, nam qua talis deputatus fuit a clero Agriensi ad eiusdem cleri congregationem generalem.

9. Hoc est indubitatum iudicio meo, et apparet etiam ex ipsius discursibus.

10. Tum ob scientiam ac prudentiam, tum ob vitam exemplarem et ecclesiastico dignam, tum ob zelum, morum, suavitate conditum, censeo illum dignum esse, qui transferatur ad ecclesiam Transylvaniae, cui haereticis referte³⁷⁴⁴ plurimum idcirco prodesse poterit.

6. Emericus Lendvay (Lendrory) venerabilis capituli cathedralis ecclesiae Agriensis iuratus notarius
[fol. 691v]

³⁷⁴¹ Recte: probus.

³⁷⁴² Javitott szó.

³⁷⁴³ Beszúrt szó.

³⁷⁴⁴ Javitott szó.

1. Nosco a longo tempore illustrissimum et reverendissimum dominum Gregorium³⁷⁴⁵ [*sic!*] episcopum Tinninensem Agriae potissimum, ubi ille canonicus deinde suffraganeus fuit et ego qua capituli notarius maneo. Nulla mihi aut sanguinis coniunctio aut odii aut nimiae familiaritatis ratio.

2. Eram Posonii praesens, cum fuit consecratus apud patres Trinitarios per dominum episcopum Agriensem.

3. Modo labitur annus.

4. Non potuit residere in sua ecclesia, quia occupatus³⁷⁴⁶ a Turcis, sed resedit semper qua suffraganeus in dioecesi Agriensi.

5. Visitavit dimidiam fere partem dioecesis Agriensis, eiusdemque necessitatibus occurrit quantum potuit, reliquam visitaturus, nisi nominatus ad ecclesiam Transylvaniae fuisset.

6. Haec summa cum diligentia et labore praestitit in dioecesi Agriensi, praestiturus etiam in sua ecclesia si potuisset.

7. Pius est et erga pauperes misericors exemplaris etiam tum verbo, tum facto; quamobrem plurimi dolent abire debere ex illa dioecesi.

8. Jura capituli et ecclesiae defendit strenue, quamobrem et huc Viennam et Posonium missus fuit.

9. Audivi ex ore domini episcopi Agriensis, se si esset in sua libertate suum relinquere successorem, nullus alium constitutum, eius autem episcopi iudicium sciunt omnes³⁷⁴⁷ cuius ponderis sit.

10. Ex praemissis rationibus censeo illum dignum esse, qui transferatur ad ecclesiam Transylvaniensem, eiusque translationem futuram esse proficuum dictae ecclesiae.

Praesentoriae (*Tinninien.*)

T.: Cop.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Viennae, 3. Iulii 1727

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 374

Professio fidei (*Tinninien.*)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 18. Iulii 1727

Test.: admodum reverendus Petrus Ludovicus Vinequier, dioecesis Cameracensis et dominus Thaddaeus Radek, dioecesis Viennensis³⁷⁴⁸

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 114, fol. 684–685³⁷⁴⁹

Professio fidei (*Transylvanien.*)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 24. Maii 1729

Test.: reverendus dominus Andreas Schuzptizigh et dominus Franciscus Raidegg domestici praefati nuntii³⁷⁵⁰

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Concist., 115, fol. 693–694

83. Stanislavich Miklós

³⁷⁴⁵ Javított szó.

³⁷⁴⁶ Javított szó.

³⁷⁴⁷ Beszúrt: sciunt omnes.

³⁷⁴⁸ Pierre-Louis Vinequier a Cambrai-i (Fő)egyházmegyéből és Franz Raidegg a Bécsi Egyházmegyéből.

³⁷⁴⁹ Az Arch. Nunz. Vienna példánya nincs sem aláírva, sem lepecsételve, ami kivételesnek számít.

³⁷⁵⁰ Andreas Friedrich Schuppanzigh (Szuppanczich Frigyes), később pozsonyi kanonok (1740–1778). Vö. RIMELY, *Cap. Pos.*, 278–279; *Libri Regii* 39.23. A másik, ugyancsak a nuncius háztartásához tartozó tanú Thaddäus von Raidegg.

98) 1739 Stanislavich Miklós csanádi püspök (ferences, *Csanadien.*, 1739–1750)

1. Alexander Fleischmann, R.P. Frater, ordinis Minorum sancti Francisci reformatorem
[AAV Arch. Conclis., *Processus Consist.*, 126, fol. 133r]

Subinde cum ob gravem aegritudinem illustrissimi et reverendissimi domini transferendi confectionem processus differre necesse fuerit usque ad diem vigesimam octavam Junii anni currentis, hac eadem die, quae erat martis, comparuit personaliter in palatio [...]

1. A decem annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Nicolaum Stanislavich episcopum Nicopolitanum, nominatum episcopum Csanadiensem; et ante tres annos retro saepius occasionem habui cum ipso conversandi in hac civitate. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimum familiaris, aemulus, inimicus vel odiosus.
[fol. 133r]

2. Ab ipsomet audivi, quod munus consecrationis suscepit in Urbe.

3. A supradicto tempore, quo ipsum nosco, mihi constat, quod esset episcopus Nicopolitanus, eo quod munus pontificalia exercuit, prout vidi.

4. Ignoro, an in dicta sua ecclesia resederit. Melius tamen reflectendo, scio, quod resederit in sua dioecesi praedicta, assumptis secum binis religionis nostri ordinis; eo quod tunc temporis ego munus vicarii obirem in nostro conventu Viennensi, et hoc scire mea interfuerit.

5. Quoad contenta hujus interrogatorii nil possum testari.

6. Pluries vidi ipsum solemniter celebrantem in nostra ecclesia Viennensi; nec non respective audivi, quod in aliis ecclesiis pariter pontificalia exercuerit. Vidi etiam, quod in nostra capella seu oratorio privato hujus conventus ordinationes habuerit, ac demum quod altaria portatilia consecraverit; an autem Confirmationes sacramentum ministraverit, ignoro.

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti, quod pietatis, charitatis et prudentia specimen dederit, et quidem cum aedificatione; eo quod dum in hanc civitatem venit, semper in nostro conventu permanserit.

8. Ignoro contenta hujus interrogatorii, eo quod non indagaverim.

9. Cum mihi aliquando contigerit cum ipso sermonem habere³⁷⁵¹ [fol. 133v] instituisse de materiis moralibus, adverti ipsum sufficienti doctrina esse praeditum et quidem tali, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Attenta ejus exemplari vita ac sufficienti doctrina, uti supra innui, dignam ipsum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Csanadiensem; et censeo ejusdem translationem dictae ecclesiae utilem et proficuum esse futuram.

2. Placidus Hertzog, R.P. Frater, ordinis Minorum sancti Francisci reformatorem, definitorem provinciae Austriae
[fol. 133v]

1. Ab anno millesimo septingentesimo vigesimo tertio nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Nicolaum Stanislavich episcopum Nicopolitanum, nominatum episcopum Csanadiensem; a quo tempore ad praesens, nimirum a sexennio occasionem habui cum ipso hic Viennae saepius conversandi in nostro conventu. Nulla mihi cum ipso est consanguinitas, cognatio, affinitas, nec nimia familiaritas, inimicitia, aemulatio vel odium.

2. Ex quo ipsum frequentissime viderim exercentem hic Viennae de licentia ordinarii pontificalia, assero, ipsum consecrationis episcopalis munus suscepisse.

3. Mihi videtur, quod a septem annis circiter sit episcopus ecclesiae Nicopolitanae.

4. Mihi constat, quod per aliquod temporis spatium in dicta sua ecclesia resederit, eo quod nobis religiosus indicaverit suum discessum suam ecclesiam versus et subinde e loco illo scripserit.

5. Circa contenta hujus interrogatorii non sum instructus.

6. Ex facultate sibi facta ab eminentissimo et reverendissimo domino cardinali de Kollonitz³⁷⁵² archiepiscopo Viennensi, vidi ipsum pluries solemniter celebrantem hic Viennae; saepius pariter vidi ipsum ordinationes habuisse; audivi, quod semel sacramentum Confirmationis ministraverit in metropolitana Viennensi; ac demum partim vidi et partim audivi, quod altaria consecraverit.

³⁷⁵¹ Hiányosnak tünik a szöveg.

³⁷⁵² Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi herceg-püspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

7. Ex conversatione cum ipso habita, pro omni tempore adverti, quod pietatis, charitatis et prudentiae specimen dederit, ac verbo et exemplo aliis profuerit.

[fol. 134v]

8. Adverti, quod apud hanc aulam caesaream diligenter laboraverit pro tuenda jurisdictione suae ecclesiae, eaque amplianda et dilatanda, et credo, quod non solum pro se aliquod annuum stipendium, verum etiam pro pauperibus Valachis et Bulgaris catholicis belli injuria bonorum jactoram postis aliquam eleemosynam obtinuerit.

9. Ex conversatione cum ipso habita cum pluries contigerit cum ipso sermonem instituere de materiis theologicis et moralibus, adverti, quod in iisdem sit bene versatus; ex quo possum inferre, quod ea doctrina polleat, qua in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Ex praedictis dignum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Csanadiensem, et censeo ejus translationem ipsi ecclesiae omnino utilem futuram esse et proficuum.

3. Narcissus Schweiger, R.P. Frater, ordinis Minorum sancti Francisci reformatorem, sacrae theologiae lector

[fol. 135r]

1. Ab annis circiter quindecim nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Nicolaum Stanislavich episcopum Nicopolitanum, nominatum episcopum ecclesiae Csanadiensis; et ab anno et ultra, a quo ipse in hac civitate moratur in nostro conventu, saepe occasionem habui cum ipso conversandi. Nullum inter me et ipsum intercedit consanguinitatis, affinitatis, cognationis vel nimiae familiaritatis vinculum, nec sum ipsius inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi, quod episcopalis consecrationis munus receperit in Urbe a sanctae memoriae Benedicto decimo tertio³⁷⁵³.

3. Suppono, quod a tredecim annis sit episcopus ecclesiae Nicopolitanae.

4. Ignoro contenta hujus interrogatorii, quia nec indicavi, nec audivi.

5. Ut ad proximum.

6. Pluries vidi ac etiam ab aliis audivi, quod saepius solemniter celebraverit in hac civitate et alibi. Saepius vidi, quod ordinationes habuerit in sacello privato nostri conventus. Audivi, quod sacramentum Confirmationis administraverit et quidem in specie domino comiti de Rothall,³⁷⁵⁴ ac etiam quod altaria consecraverit in ecclesiis nostri ordinis.

[fol. 135v]

7. Ex conversatione cum ipso habita adverti, quod pietatis, charitatis et prudentiae specimen dederit, ac verbo et exemplo profecerit.

8. Quoad contenta hujus interrogatorii non sum instructus.

9. Ex quo saepius mihi contigerit cum ipso sermonem habere de materiis theologicis et moralibus ac advertim, quod in iisdem sit versatus, infero, ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Ex praemissis dignum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Csanadiensem, et censeo ejus translationem ipsi ecclesiae et dioecesi utilem aequae ac proficuum esse futuram.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Fr. Jacobus Pezzehalevich³⁷⁵⁵ minister provincialis Bulgariae et Valachiae

Dat.: Crajovae³⁷⁵⁶, 18. Decembris 1724

Bapt.: Parochiae et missionis Crajovensium, 9. Maii 1694 natus et baptizatus, P. Daniel Sumarich³⁷⁵⁷ ordinis Minorum de observantia parochus et missionarius ejusdem loci

Par.: Michael Stani-Slavich alias dictus Pauliganich et Helena ejusdem uxor³⁷⁵⁸

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 267

³⁷⁵³ XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730).

³⁷⁵⁴ Minden bizonyos Franz Anton von Rottal (+1762) báró, majd gróf. WURZBACH 27 (1874) 157–159.

³⁷⁵⁵ Jakob Pecealović (Pecealovič) OFMObs., a bolgár-vlach ferences rendtartomány főnöke.

³⁷⁵⁶ Krajova (Craiova).

³⁷⁵⁷ Daniel Sumarić (Sumarič) OFMObs., krajovai plébános és misszionárius.

³⁷⁵⁸ Uő.

De ordinibus minoribus

T.: orig.
Exp.: Franciscus Julianus S.R.I. comes a Braida³⁷⁵⁹ in Ronsecco, episcopus Hipponensis, vicarius generalis Olomucensis
Dat.: Olomucii³⁷⁶⁰, 11. Martii 1716
Ord.: [*Idem*], in cathedralis ecclesiae Olomucensis Sancti Wenceslai choro ad summum altari, 6. Aprilis 1715
Not.: [...] Nicolaum Pauliganich [...]
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 289

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.
Exp.: Nicolaus cardinalis Carraccioulus³⁷⁶¹ provicarius generalis
Dat.: Romae, 23. Junii 1716
Ord.: Thomas Josephus de Montibus³⁷⁶² archiepiscopus Seleuciensis [*in Isauria*], Romae in basilica Lateranensi, 6. Junii 1716
Not.: [...] Nicolaum Pauliganith [...]; ; Nicolaus Antonius canonicus Cuggiò³⁷⁶³
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 270

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Dionysius Delphinus³⁷⁶⁴ patriarcha Aquileienseis
Dat.: Aquileiae³⁷⁶⁵, 1716, indictione IX, sabbathi quatuor temporis Decembris [= 19. Decembris 1716]
Ord.: [*Idem*], in ecclesia patriarchali Sancti Antonii [*idem*]
Not.: [...] Nicolaum de Bulgaria [...]; [*két tanú*]
Dominicus Coronella³⁷⁶⁶ cancellarius patriarchalis Aquileienseis
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 269

Dispensatio

T.: orig.
Exp.: Clemens XI
Dat.: Romae apud Sanctam Mariam Majorem sub annulo piscatoris, 5. Martii 1717
Not.: 10. Aprile 1717, Lorenzo Vignola³⁷⁶⁷
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 288

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Marcus Iustinianus³⁷⁶⁸ episcopus Torcellanus

³⁷⁵⁹ Franz Julian von Braida birodalmi gróf, olmützi (régí magyar nevén Alamóc; ma Olomouc) segédpüspök (1703–1723).

³⁷⁶⁰ Olmütz.

³⁷⁶¹ Niccolò Caracciolo bíboros (1715–1728), római általános provikárius (1715–1717). Korábban a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1712–1715). DEL RE, 64.

³⁷⁶² Tomás José Ruiz Montes címzetes seleuciai érsek (1716–1723).

³⁷⁶³ Nicolò Antonio Cuggiò, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). Vö. *Della giurisdittione, i.m.*

³⁷⁶⁴ Daniele Delfino koadjutor aquileai pátriárka (1714–1734), majd aquileai pátriárka (1734–1751), bíboros 1747-től.

³⁷⁶⁵ Murano (Velencei Köztársaság).

³⁷⁶⁶ Domenico Coronella irodaigazgató.

³⁷⁶⁷ Lorenzo Vignola.

³⁷⁶⁸ Marco Giustiniani torcellói püspök (1692–1735).

Dat.: Muriani³⁷⁶⁹, 11. Aprilis 1717
Ord.: [*Idem*], in sacello palatii residentiae nostrae Muriani, [*idem*]
Not.: [...] Fr. Nicolaum Pauliganich de Bulgaria ordinis Minorum de observantia [...] [*két tanú*]
Joannes Baptista Novelli³⁷⁷⁰ JVD cancellarius
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 268

Attestatio patrum lectorum de terminato studio philosophiae

T.: orig.
Exp.: Fr. Petrus Khom³⁷⁷¹ philosophiae lector et Fr. Valerianus Hammer³⁷⁷² philosophiae lector actualis
Dat.: Olomucii³⁷⁷³ ad sanctum Bernardinum, 28. Decembris 1718
Not.: [...] in convento nostro Glacensi³⁷⁷⁴ ad sanctos martyres Georgium et Adalbertum [...] [*...*]
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 274

Institutio in praedicatorem seu concionatorem et artium lectorem patris superioris generalis

T.: orig.
Exp.: Fr. Laurentius a Sancto Laurentio³⁷⁷⁵ ordinis Minorum regularis observantiae, vicecommissarius generalis
Dat.: Romae, 6. Januarii 1720
Not.: Fr. Bartholomaeus de Vulsini[?] ³⁷⁷⁶ secretarius generalis
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 271

Litterae patentes patris superioris generalis pro exercenda lectura philosophiae

T.: orig.
Exp.: Fr. Laurentius a Sancto Laurentio³⁷⁷⁷ ordinis Minorum regularis observantiae, vicecommissarius generalis
Dat.: Venetiis³⁷⁷⁸, 14. Junii 1720
Not.: Fr. Joannes Petrus de Bastia³⁷⁷⁹ prosecretarius generalis
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 286–288

Litterae patentes patris ministri provincialis pro exercenda lectura philosophiae

T.: orig.
Exp.: Fr. Blasius Marinovich³⁷⁸⁰ minister provincialis Bulgariae ac Valachiae
Dat.: Ribnicii³⁷⁸¹, 25. Januarii 1721
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 284–285

De vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Fr. Laurentius a Sancto Laurentio³⁷⁸² ordinis Minorum regularis observantiae, minister generalis

³⁷⁶⁹ Murano.

³⁷⁷⁰ Giovanni Battista Novelli irodaigazgató.

³⁷⁷¹ Peter Khom OFMObs., filozófiatanár.

³⁷⁷² Valerianus Hammer OFMObs., filozófiatanár.

³⁷⁷³ Olmütz.

³⁷⁷⁴ Glatz (Kłodzko).

³⁷⁷⁵ Lorenzo Cozza OFMObs., a ferences rend általános helyettes megbízottja (1716–1723), később legfőbb elöljárója (minister generalis, 1723–1726), majd bíboros (1726–1729). DBI 30 (1984) 541–544.

³⁷⁷⁶ Nehezen kiolvasható vezetéknev. Bartolomeo da Bolsena (?) OFMObs., általános titkár.

³⁷⁷⁷ Lorenzo Cozza OFMObs., általános helyettes megbízott. DBI 30 (1984) 541–544.

³⁷⁷⁸ Velence (Venezia).

³⁷⁷⁹ Giovanni Pietro de Bastia OFMObs., általános protitkár.

³⁷⁸⁰ Jakob Pecealović (Pecealovič) OFMObs., a bolgár-vlach ferences rendtartomány főnöke.

³⁷⁸¹ Ribice (minden bizonnyal a mai Ribița, Románia).

³⁷⁸² Lorenzo Cozza OFMObs., legfőbb elöljáró. DBI 30 (1984) 541–544.

Dat.: Romae ex Aracoeli, 27. Maii 1725
Not.: [...] per annos tres philosophiae studiis et per annos quatuor theologicis sedulam operam dedisse, ac propterea artium magistrum primo pro erudiendis in philosophia juvenibus, deinde pro biennium lectorem seu magistrum theologum fuisse renunciatum [..., majd voltak helyi, rendtartományi és rendi megbízatásai is]
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 275

Decretum sacrae congregationis generalis de Propaganda Fide

T.: orig.
Exp.: Bartholomaeus Ruspulus³⁷⁸³ secretarius
Dat.: Romae, 2. Junii 1725
Not.: [kérlek a kinevezést Nicolopolitan. címre], 13. Junii 1724
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 273

Professio fidei (Nicolopolitan.)

T.: orig.
Exp.: Ladislaus ex comitibus de Nadasd³⁷⁸⁴ episcopus Csanadiensis
Dat.: Temesvarini, 13. Martii 1725
Not.: [...] Suprascriptum juramentum Temesvarini in parochiali ecclesia in manibus meis praeditus reverendus pater Nicolaus Stanislavich electus episcopus Nicolopolitanus coram parochio loci in publica ecclesia praesente universo populo solemniter deposuit.
Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 102, fol. 277, 282

Praesentoriae (Csanadien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 21. Octobris 1739
Vid.: Viennae, 15. Junii 1740, Michael Bobok³⁷⁸⁵ praelibatae excelsae c.r.H.a. registrator et taxator, secretumque sigillorum regium et archivi conservator
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 406

Professio fidei (Csanadien.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 27. Junii 1740
Test.: dominus Antonius Rughi et dominus Josepho Orceolo, N.A. nobiles familiares³⁷⁸⁶
Not.: [...] Sancta Sede vacante [...]
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 126, fol. 137–138

84. Szily János

35) 1775 Szily János győri segédpüspök (*Tinninien.*, 1775–1777)

70) 1777 Szily János szombathelyi püspök (*Sabarien.*, első püspök, 1777–1799)

1. Josephus Pierer cathedralis ecclesiae Jaurinensis canonicus et protonotarius apostolicus
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 284v]

³⁷⁸³ Bartolomeo Ruspoli, a Propaganda Fide Kongregáció titkára, később bíboros (1730–1741).

³⁷⁸⁴ Nádasdy László OSPPE, csanádi püspök (1710–1729).

³⁷⁸⁵ Bobok Mihály magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY Pótlék kötet (1868) 143–144.

³⁷⁸⁶ Antonio Rughi és Giuseppe Orceolo, az apostoli nuncius nemes familiárisai.

1. Jam a tredicim³⁷⁸⁷ annis agnosco ex quotidiano convictu illustrissimum dominum nominatum. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, non inimicus, non aemulus, non odiosus.

2. Ex litteris baptismalibus, quas legi, scio eum natum esse in Uj-Kér in comitatu Soproniensi³⁷⁸⁸, dioecesis Jaurinensis.

3. Item natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et nobilibus parentibus.

4. Item eundem jam agere annum quadragesimum.

5. Quod attinet ad ordines minores, scio ex testimonialibus episcopi dioecesani Jaurinensis ecclesiae hosce eidem collatos esse anno 1752, die 8. Decembris in oratorio arcis episcopalis Jaurinensis. Quoad ordines majores, subdiaconatum accepit Romae anno 1757, die 24. Septembris; diaconatum ibidem eodem anno die 17. Decembris; presbyteratum vero Jaurini Anno 1758, quae scio ex formatis authenticis a me perlectis.

6. Ex quotidiano convictu, qui mihi cum illo intercessit, novi illum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, item in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Tum mea propria experientia, tum aliorum fide dignorum testimonio scio eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Eadem duplici causa scientiae scio eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae.

9. Cum uti canonicus a latere illustrissimi episcopi Jaurinensis eam totam dioecesim sibi commissam egregie ordinaverit, et publica pariter dioecesis nego[fol. 285r]tia praeclare tractaverit, uti audivi in publica regni Dieta, scio eum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

10. Ex privilegio doctorali, quod legi, scio ipsum laurea theologica decoratum fuisse Romae in collegio Germanico-Hungarico anno 1758, eaque occasione dedisse specimina omni exceptione majora suae doctrinae in sacris rebus; qua propter judico eum vere illa doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit.

11. Testis oculatus sum illum Romae reducem, caeremonarium et secretarium in spiritualibus fuisse factum, deinde post aliquot annos canonicum a latere et consistorii episcopalis assessorem, denique custodem capituli Jaurinensis, in quibus muneribus omnium testimonio praeclare se gessit, tam quoad doctrinam, tam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Non modo mihi non constat eundem dedisse aliquot publicum scandalum circa fidem, mores seu doctrinam; sed experientia mea et aliorum testimonio asseverare possum, ipsum semper cum aedificatione vixisse. Mihi non constat de ullo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento, quo ipse laboret, quominus posset ad episcopatum promoveri.

13. Ex omnibus supra dictis eundem judico dignum, qui promoveatur ad episcopatum Tinniniensem.

2. Carolus de Zichy de Vasonkeő, comes, nobilis camerarius caesareo-regius
[fol. 285v]

1. Agnosco dominum de Szily nominatum ad episcopatum Tinniniensem jam a duodecim annis apud magnum avunculum³⁷⁸⁹ meum, nunc episcopum Jaurinensem. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, non aemulus, non odiosus.

2. Ex attestato baptismali a me perlecto scio eundem dominum de Szily natum fuisse in Uj-Kér³⁷⁹⁰ pago dioecesis Jaurinensis.

3. Ex eodem attestato scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et nobilibus parentibus. Aliunde etiam scio patrem esse catholicum, de matre vero audivi aliquando fuisse acatholicam, an vero in sinum Ecclesiae Catholicae transiverit, mihi non constat.

4. Ex eodem attestato scio eundem natum esse anno 1735.

5. Ex formatis omnium ordinum, quas vidi, scio eundem in eisdem constitutum esse jam a pluribus annis, praeter quam quod vidi ipsum celebrantem ex quo ipsum agnosco.

³⁷⁸⁷ Recte: tredicim.

³⁷⁸⁸ Újkér Sopron vármegyében.

³⁷⁸⁹ Javított szó.

³⁷⁹⁰ Újkér.

6. Sum testis oculatus eum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

[*fol. 286r*]

7. Ex omnium ipsius actionum contextu scio eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Propria scientia scio eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, esse item bonae conversationis et famae ex omnium testimonio.

9. Ex gravissimo episcopi Jaurinensis avunculi mei testimonio, qui opera domini Szily in sua dioecesi administranda plurimum usus fuit, mihi liquet eundem esse virum gravem, prudentem, et usu rerum praestantissimum.

10. Ex privilegio doctorali, quod legi, scio illum sacrae theologiae eo fructu incubuisse, ut laurea decorari meruerit in collegio Romano-Hungarico, quod Romae est; consequenter judicare possum illum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut alios docere possit; huc accedunt elogia, quae saepe audivi a praelaudato avunculo³⁷⁹¹ meo.

11. Propria scientia et experientia testari possum ipsum fuisse per quindecim annos canonicum a latere ejusdem episcopi Jaurinensis, custodem deinde in capitulo et assessorem consistorialem, quibus muneribus cum omnium laude et approbatione semper incubuit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Nihil unquam audivi contra eundem circa fidem, mores seu doctrinam, neque scio ipsum laborare ullo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex optimo adjutorio praestito saepe memorato episcopo Jaurinensi existimo eundem idoneum, qui ad episcopalem dignitatem evehatur.

3. Emericus liber báró de Pereny (de Peren) metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus et collegii Paszmani praefectus

[*AAV Arch. Conclis., Processus Consist., 174, fol. 237r*]

1. Iam ab uno anno citra agnosco illustrissimum et reverendissimum dominum Joannem Szily episcopum Tinniniensem. Non sum ipsius consanguineus, neque cognatus, neque affinis, nec nimium familiaris, non inimicus, non aemulus vel odiosus.

2. Ex publica fama et fide digna relatione scio eundem dominum nominatum suscepisse munus consecrationis Jaurini die 28. Maii anno 1775 per episcopum Jaurinensem, et quidem consecratum fuisse in episcopum Tinniniensem in partibus infidelium.

3. et 4. Iisdem de causis scio ipsum fuisse episcopum Tinniniensem per duos circiter annos, et Jaurini resedisse.

5. et 6. Ex eadem fide digna relatione scio ipsum ex mandato illustrissimi et reverendissimi domini episcopi Jaurinensis in eadem dioecesi Jaurinensi solemniter celebrasse, ordinationes juxta necessitatum exigentias habuisse, Confirmationis sacramentum administrasse caeteraque pontificalia exercuisse.

7. Ex publica fama scio ipsum pietatis, charitatis et prudentiae semper specimina dedisse, et verbo et exemplo plurimum profuisse.

8. Ex eadem causa et propria mea experientia scio eum esse virum probum, et ubilibet prudenter et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus ac bonis omnibus, non quidem suae ecclesiae Tinniniensis, cum ea sit, ut dixi superius, in partibus infidelium, sed aliarum ecclesiarum [*fol. 237v*] et praecipue ecclesiae Jaurinensis, ubi suam residentiam habuit, non quidem uti suffraganeus, sed tantummodo ut illius episcopi Jaurinensis jam per nimiam senectutem impediti in pontificalibus adjutor.

9. Ex eadem scientiae causa mihi constat eum omnino ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere queat.

10. Quibus omnibus de causis dignum eum existimo cui tradetur ecclesia cathedralis Szabariensis, et censeo ejusmodi translationem ipsi ecclesiae Szabariensi valde utilem et proficuum futuram esse.

³⁷⁹¹ Javított szó.

4. Iosephus Kőrösztyur agens aulicus Hungaricus
[fol. 238v]

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Joannem Szily episcopum Tinniniensem ex fama quidem jam dudum; in persona vero a duobus circiter annis; nec sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, vel odiosus.

2. Scio ipsum ante plures annos episcopum Tinniniensem consecratum esse, et adjutori episcopi Jaurinensis munus gessisse, quod aliunde notorium est.

3. et 4. Cum episcopatus Tinniniensis titularis dumtaxat sit, ad proposita duo puncta responderi nihil potest; id tamen.

5. et 6. Notum est, eum qua episcopi Jaurinensis adiutorem, ex mandato ipsius, dioecesim Jaurinensem saepius visitasse, solemnitates celebrasse, ordinationes juxta necessitatum exigentiam habuisse, caetera[fol. 239r]que pontificalia exercuisse: id quod tum ex fide dignis relationibus habeo, tum suepte³⁷⁹² notum est; cum episcopus Jaurinensis ob grandaevam suam aetatem onera episcopalia sustinere amplius non possit; alter vero, praeter hunc in dioecesi Jaurinensi adiutor non fuerit.

7. Scio eum pietatis, charitatis et prudentiae specimina dedisse, ac verbo et exemplo profuisse, id quod mihi cognitum est tum ex bona hujus viri fama, tum ex conversatione cum eodem habita.

8. Scio eum prudenter ubilibet et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis et regendis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus; quantum et adiutorem pertinebat in dicta ecclesia Jaurinensi id, quod inde facile conjicio, siquidem integris sexdecim annis apud praelatum suum semper gratus et acceptus habebatur.

9. Scio ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut alios docere queat; idque tum ex notorietate publica, tum ex propria experientia, quam cum eodem conversando capiendi amplissimum campum habui.

10. Dignum eum esse existimo, qui ad ecclesiam Szabariensem³⁷⁹³ transferatur, et censeo, ejus translationem ipsi ecclesiae Szabariensi³⁷⁹⁴ utilem, et proficuum fore, tum ob insignem ejus doctrinam, tum ob exemplarem vitae rationem, tum ob diuturnam experientiam per tempus adiutoratus sui respectu omnium negotiorum, quae cum officio episcopi conjuncta sunt, captam.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Stephanus Kiss³⁷⁹⁵ p.t. parochus Uj-Kériensis

Dat.: Uj-Kér³⁷⁹⁶, 24. Augusti 1755

Bapt.: in parochiali ecclesia Uj-Kériensi, 30. Augusti 1735 natus ac baptizatus, Iosephus Palatsits³⁷⁹⁷ protunc dictae ecclesiae parochus

Nom.: Johannes

Par.: nobilis Wulffgangus Szily et Elisabetha Poltinger³⁷⁹⁸

Patr.: nobilis Daniel Hettye ac ejusdem consors Rosa Siling³⁷⁹⁹

Vid.: Viennae, 21. Martii 1775, Adamus Trajcsik³⁸⁰⁰ c.r.H.a. expeditor

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 290–291³⁸⁰¹

De Confirmatione et minoribus ordinibus

T.: cop. vid.

Exp.: Franciscus Zichy³⁸⁰² episcopus Jaurinensis

³⁷⁹² Arch. Nunz. Vienna (recte): suapte.

³⁷⁹³ Arch. Nunz. Vienna: Sabariensem.

³⁷⁹⁴ Arch. Nunz. Vienna: Sabariensi.

³⁷⁹⁵ Kiss István újkéri plébános.

³⁷⁹⁶ Újkér.

³⁷⁹⁷ Palasits József újkéri plébános.

³⁷⁹⁸ Szily Farkas (Wolfgang), Poltinger (Polthinger) Erzsébet. Arch. Nunz. Vienna: Polthinger.

³⁷⁹⁹ Hettyey (Hettyei) Dániel, Siling Róza.

³⁸⁰⁰ Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁸⁰¹ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 528. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 21., Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai expeditor. Vö. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁸⁰² Zichy Ferenc győri püspök: 30)

Dat.: Jaurini, 9. Martii 1775
Ord.: [*Idem*], in oratorio arcis nostrae episcopalis Jaurinensis, 8. Decembris 1752
Nom.: Sanctus Franciscus Xaverius
Patr.: Josephus Tóttösy³⁸⁰³ parochus Lövöiensis
Not.: Michael Hollósy³⁸⁰⁴ caeremoniarius et in spiritualibus secretarius
Vid.: Viennae, 21. Martii 1775, Adamus Trajcsik³⁸⁰⁵ c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 292–293³⁸⁰⁶

De ordine Subdiaconatus

T.: cop. vid.
Exp.: Johannes Antonius cardinalis Guadagni³⁸⁰⁷ episcopus Portuensis, vicarius generalis
Dat.: Romae, 28. Septembris 1757
Ord.: Joannes Baptista Ciampé³⁸⁰⁸ episcopus Philippopolitus, Romae, in sacrosancta Lateranensi basilica, 24. Septembris 1757
Nota: Michael Hollósy³⁸⁰⁹ caeremoniarius et in spiritualibus secretarius
Vid.: Viennae, 21. Martii 1775, Adamus Trajcsik³⁸¹⁰ c.r.H.a. expeditor
Not.: [...] ad titulum missionis [...]; Ferdinandus Maria de Rubeis³⁸¹¹ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori³⁸¹² secretarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 294, 296³⁸¹³

De ordine Diaconatus

T.: cop. vid.
Exp.: Johannes Antonius cardinalis Guadagni³⁸¹⁴ episcopus Portuensis, vicarius generalis
Dat.: Romae, 24. Decembris 1757
Ord.: Franciscus Mattei³⁸¹⁵ archiepiscopus Corinthiensis, Romae, in sacrosancta Lateranensi basilica, 17. Decembris 1757³⁸¹⁶
Not.: Michael Hollósy³⁸¹⁷ caeremoniarius et in spiritualibus secretarius
Vid.: Viennae, 21. Martii 1775, Adamus Trajcsik³⁸¹⁸ c.r.H.a. expeditor
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis³⁸¹⁹ patriarcha Constantinopolitanus, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori³⁸²⁰ secretarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 297–298³⁸²¹

³⁸⁰³ Tóttösy József lövői plébános.

³⁸⁰⁴ Hollósy Mihály szertartó és titkár. Később győri kanonok (1781–1818). *BEDY*, 469.

³⁸⁰⁵ Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. *NAGY* 11 (1865) 324–325.

³⁸⁰⁶ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 528. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 21., Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai expeditor. *Vö. NAGY* 11 (1865) 324–325.

³⁸⁰⁷ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

³⁸⁰⁸ Giovanni Battista Giampè filippopoliszi püspök (1740–1764).

³⁸⁰⁹ Hollósy Mihály szertartó és titkár. *BEDY*, 469.

³⁸¹⁰ Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. *NAGY* 11 (1865) 324–325.

³⁸¹¹ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). *DEL RE*, 66.

³⁸¹² Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdittione*, 99.

³⁸¹³ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 528; Hitelesítette: Bécs, 1775. március 21., Palócsay János magyar udvari kancelláriai fogalmazó. *Vö. NAGY* 9 (1862) 94. Később Magyarország heroldja. *Uo.*

³⁸¹⁴ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

³⁸¹⁵ François Mattei korinthoszi püspök (1757–1758).

³⁸¹⁶ Együtt szentelődtek Nagy Ignáccal. Nagy Ignác székesfehérvári püspök: 69)

³⁸¹⁷ Hollósy Mihály szertartó és titkár. *BEDY*, 469.

³⁸¹⁸ Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. *NAGY* 11 (1865) 324–325.

³⁸¹⁹ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. *DEL RE*, 66.

³⁸²⁰ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

³⁸²¹ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 528; Hitelesítette: Bécs, 1775. március 21., Palócsay János magyar udvari kancelláriai fogalmazó. *Vö. NAGY* 9 (1862) 94.

De ordine Presbyteratus

T.: cop. vid.
Exp.: Franciscus Zichy³⁸²² episcopus Jaurinensis
Dat.: Jaurini, 9. Martii 1775
Ord.: Fridericus Pfütschner³⁸²³ episcopus Traconensis, 3. Septembris 1758, in cappella sua domestica
Not.: Michael Hollósy³⁸²⁴ caeremoniarius et in spiritualibus secretarius
Vid.: Viennae, 21. Martii 1775, Adamus Trajcsik³⁸²⁵ c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 299–300³⁸²⁶

De doctoratu

T.: cop. vid.
Exp.: Franciscus Maria Turconi³⁸²⁷ SJ, CGU rector
Grad.: dr. phil. ac theol., in Gregoriana Universitate, 14. Martii 1758
Vid.: Viennae, 21. Martii 1775, Adamus Trajcsik³⁸²⁸ c.r.H.a. expeditor
Not.: Placidus Caudensi [=Gaudenzi]³⁸²⁹, Urbis cardinalis vicarii notarius publicus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 301–302³⁸³⁰

Praesentoriae (Tinnin.)

T.: orig.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 6. Martii 1775
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 295³⁸³¹

Recommendatoriae (Tinnin.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 6. Martii 1775
Vid.: Viennae, 19. Martii 1775, Adamus Trajcsik³⁸³² c.r.H.a. expeditor
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 305–306³⁸³³

Professio fidei (Tinnin.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 21. Martii 1775
Test.: reverendus dominus Leonardus Ciani et dominus Antonius Bianchi³⁸³⁴
Jelzet: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 311–312

³⁸²² Zichy Ferenc győri püspök: 30)

³⁸²³ Pfütschner Frigyes győri segédpüspök: 33)

³⁸²⁴ Hollósy Mihály szertartó és titkár. BEDY, 469.

³⁸²⁵ Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁸²⁶ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 528. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 21., Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai expeditor. Vö. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁸²⁷ Francesco Turconi SJ, a CGU rektora (1749–1767). STEINHUBER, 2 (1906) 151.

³⁸²⁸ Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁸²⁹ Placido Gaudenzi, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1740–1765). *Repertorio*, 108.

³⁸³⁰ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 528. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 21., Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai expeditor. Vö. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁸³¹ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 303–304. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 18., Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai expeditor; Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 528. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 19., Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai expeditor. Vö. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁸³² Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁸³³ Cop vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 528. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 19., Trajcsik Ádám magyar udvari kancelláriai expeditor. Vö. NAGY 11 (1865) 324–325.

³⁸³⁴ Leonardo Ciani és Antonio Bianchi.

Ex audientia SS.mi (Tinnin.)

T.: orig.

Exp.: Bernardinus cardinalis Giraud³⁸³⁵ proauditor

Dat.: Die 22. Aprilis 1775

Not.: Giovanni Szily Oratore umilissimo di Vostra Santità umilmente depone di essere stato nominato da Sua Maestà Apostolica alla Chiesa Vescovile Tininiense nella Croazia, ed in seguito essersi formato il Processo in Vienna, tanto sopra le qualità dell'Oratore, quanto sopra lo stato di detta Chiesa; ma perché il medesimo, non viene sufficientemente espresso nel riferito Processo a tenore delle prescrizioni apostoliche, ne in Roma possono trovarsi Testimonii valevoli a deporre sopra lo stato di detta Chiesa: Pertanto L'Oratore supplica Vostra Santità a degnarsi sanare tale Processo, ed ordinare che venga ammesso Che [%]

Alla Santità di Nostro Signore

PP. Pio VI

Sanctissimus apostolica auctoritate defectum processus, prout in praecibus, sanando, mandavit processum ipsum admittendum pro introscriptae ecclesiae propositione, quibus eumque in contrarium non obstantibus.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 281, 315

Nominatio (Sabarien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 17. Februarii 1777

Vid.: Viennae, 15. Martii 1777, Josephus Pavich³⁸³⁶ antefatae excelsae c.r.H.a. expeditor

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 550

Recommendatoriae (Sabarien.)

T.: orig.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 17. Februarii 1777

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 243

Praesentatoriae (Sabarien.)

T.: cop. vid.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 17. Februarii 1777

Vid.: Viennae, 15. Martii 1777, Josephus Pavich³⁸³⁷ antefatae excelsae c.r.H.a. expeditor

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 550

Professio fidei (Sabarien.)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 16. Martii 1777

Test.: reverendus dominus Anicetus Illomei sacerdos et dominus Nicolaus Guazzetti laicus³⁸³⁸

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 174, fol. 245–246

85. Szörényi László

113) 1733 Szörényi László szerémi püspök (Ladislav Szörényi, *Sirmien.*, 1733–1752)

³⁸³⁵ Bernardino Giraud bíboros (1771/1773–1782), proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1775-től). DBI 56 (2001) 485–488.

³⁸³⁶ Pavich József magyar udvari kancelláriai tisztviselő.

³⁸³⁷ Uő.

³⁸³⁸ Aniceto Illomei és Nicola Guazzetti.

1. Franciscus Palasthi natione Hungarus, Sacrae caesareae Majestatis consiliarius
[AAV Arch. Conclst., Processus Conclst., 120, fol. 558r]

1. Novem sunt anni, quod noscam illustrissimum dominum Ladislaum de Szőreny canonicum Nitriensem et nominatum episcopaum Sirmiensem, scilicet ab eo tempore, quo ego cum illo nominatus fui consiliarius consilii locumtenentialis in Hungaria, cum quo etsi remotam aliquam habeam affinitatem, memor tamen sum juramenti mei, nec tum ipsius inimicus, nimium familiaris, aemulus aut odiosus.

2. Etsi pro certo non possim asserere civitatem et praecisum locum, in quo est natus, judico tamen ipsum progenitum esse in comitatu Nitriensi ex eo, quod [fol. 558v] cognationem suam in dicto districtu habeat.

3. Cum ipsius nativitas aetatem meam excedat, non possum testari ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, existimo tamen ipsum genitum esse a parentibus matrimonii vinculo conjunctis, quia ipsius familia in Hungaria illustris est et catholica.

4. Sexagesimum meo judicio, agit aetatis suae annum, et, ni fallor, hoc ab illo ipso audivi, dum confidentiorem invicem haberemus sermonem.

5. Non possum innuere determinatum tempus, quo sacris ordinibus initiatus fuit, judico tamen, quod illos susceperit in collegio Germanico³⁸³⁹ Urbis, dum ibidem studiis operam dabat, et subinde etiam ipsum tum solemniter, cum privatim celebrantem saepius vidi.

6. Canonicus est ecclesiae Nitriensis a multo tempore, et cum in dicta cathedrali functiones ecclesiasticae quibus ipse interesse debebat, diligenter fiant, suppono ipsum in iisdem versatum esse. Audivi etiam, quod eo tempore, quo parochi officium exercebat, summum zelum inter haereticos ipsos existens exhibuerit. Est devotus et in susceptione sacramentorum frequens, quod ex propria experientia testari possum, cum sciam ab ipso sacrum Missae [fol. 559r] sacrificium nunquam omitti, nisi gravi aliquo negotio aut infirmitate detentus impeditum.

7. Ab eo tempore, quo ipsum novi, semper vixit catholice et in fidei puritate permansit; et hoc adverti ex frequentibus discursibus, quos cum ipso habui, et praeterea quia vidi ab illo praestari ea omnia, quae bonus catholicus et justus ecclesiasticus praestare debet.

8. In variis occasionibus mihi experiri licuit ipsius more, et semper aequaliter vidi ipsum esse virum integrum, optima conversationis et famae, ac ob singulares animi sui dotes, omnibus acceptum.

9. In conversando nil leve unquam in ipso expertus tum, imo potus insignem prudentiam cum matura gravitate conjunctum vidi, quod etiam ex eo patet, quod sit consiliarius Suae Majestatis, et tam in ecclesiasticis, quam politicis negotiis jam in nonum annum cum magnae sui commendatione talenta sua impendat.

10. Ex ore ipsius accepi³⁸⁴⁰, ipsum insignitum esse laurea doctorali in sacra theologia ab eo tempore, quo in collegio Germanico Urbis studio theologico operam dedit, in quibus studiis ipsum [fol. 559v] multum profecisse judico, cum saepissime in rebus dubiis et arduis non minus canonicis, quam theologice expetitur fuerit ipsius votum et juxta illius sententiam in illis processum; censeo propterea ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Parochum egit multis annis, et praeterea officium vicarii generalis etiam diu in dioecesi Nitriensi sustinuit, in quibus muniis singulare zeli, prudentiae et morum integritatis specimen dedit; et hoc scio tum ex propria experientia, cum etiam ex auditu a viris omni exceptione majoribus, qui ipsum optime noverunt.

12. Nec audivi, nec vidi, quod scandalum aliquod circa fidem, mores aut doctrinam unquam dederit; minus scio, ipsum aliquo corporis aut animi vitio laborare, aliove canonico impedimento teneri, quominus ad regendam ecclesiam cathedralem promoveri possit.

13. Ex iis, quae testatus sum, censeo eundem nedum ad ecclesiam Sirmiensem, sed ad aliam quamcunque etiam majorem regendam esse dignissimum et idoneum, et nullus dubito, quin ei [fol. 560r] dem ecclesiae ipsius promotio utilis futura sit et proficua.

2. Joannes Adelffy (Adelffi), natione Hungarus, Sacrae caesareae Majestatis consiliarius
[fol. 560r]

³⁸³⁹ Eredeti kiemelés: in collegio Germanico.

³⁸⁴⁰ Arch. Nunz. Vienna: percepti. A processzusban az átlagosnál több apró eltérés található a két leirat között.

1. Ab anno vigesimo quarto usque in praesens novi illustrissimum dominum Ladislaum Szóreny ea occasione, quod cum ille esset in consilio locumtenentiali Hungarico consiliarius, et ego qua ejusdem consilii secretarius ac deinde etiam consiliarius, saepius ipsum viderim et alloquutus³⁸⁴¹ fuerim. Nulla mi[fol. 560v]/hi cum ipso nimiae familiaritatis, cognationis aut affinitatis conjunctio, nec odium vel inimicitia.

2. Nullam habeo notitiam civitatis aut loci, in quibus natus est. Hoc tamen scio, quod ipse fratris filius sit actu in comitatu Nitriensi, et ibi bona habeat possideatque.

3. Nec hoc scio, cum ipse parentes non noverim, credo tamen ipsum natum esse ex legitimo matrimonio, quia ipse familia est illustris et catholica.

4. Meo iudicio attinget, aut fors excedet annum sexagesimum, quod etiam abunde ex ipsius aspectu apparet.

5. Canonicatum Nitriensem obtinet jam a multis annis, et, uti audio, non minore tempore fuit etiam parochus, ut idcirco facile conijcere³⁸⁴² possim, ipsum in sacris ordinibus esse constitutum a longo tempore.

6. Ex causa, de qua proxime, apparet, ipsum versatum esse in exercitio ordinum susceptorum, et praeterea testari ex certa scientia possum, ipsum esse devotum et frequentem in susceptione sacramentorum, cum eundem saepius celebrantem viderim ac sciam sacrificium Missae nunquam omittere, [fol. 561r] nisi gravi aliquo impedimenti detineatum.

7. Ab eo tempore, quo ipsum nosco, non solum catholice vixit et in fidei puritate permansit, sed data occasione in consiliis tam in propaganda fide orthodoxa, quam in deprimenda haeresi magnum zelum ostendit; et hoc scio, quia ipsemet tanquam consiliarius praesens fui, dum pro ecclesiae fideique exaltatione perorabat.

8. Positive scio, quod ab eo tempore, quo ipsum nosco, ne minimo quidem novo tamen in moribus, quam in conversatione fuerit unquam notatus; imo ab omnibus habetur pro viro justo et integro, prout satis publica fert fama.

9. Cum in eodem dicasterio simul fuerimus novem annis, adverti ipsum esse virum tum a consiliis, cum a vita ratione gravem ac non solum magna prudentia in tractandis negotiis, sed etiam non minore dexteritate in iisdem exequendis esse praeditum.

10. Quamvis mihi non constet ipsum aliquo gradu insignitum esse in sacra theologia vel in jure canonico, attamen experientia habeo, ipsum tanta scientia in dictis facultatibus pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere [fol. 561v] et instruere; quod ex eo vel maxime apparet, quia saepius in gravibus negotiis et controversiis a variis episcopis pro consilio et voto fuerit requisitus.

11. Curam animarum exercuit qua parochus, ut supra dixi: et praeterea est lector actualis ecclesiae Nitriensis, nec non, uti audio, ejusdem dioecesis vicarius generalis, in quibus officiis indefessam vigilantiam cum morum integritate et justitiam cum mansuetudine semper conjunxit. Hoc scio, quia ita audivi a viris fide dignis, qui ipsius zelum admirabantur.

12. Nunquam prorsus audivi, quod scandalum aliquod publicum dederit circa mores aut doctrinam; quin imo habetur ab omnibus pro tali viro, de quo simile quid cogitare nefas videretur. Nec, quod observare potui, aliquo corporis aut animi vitio laborat aut canonicum habet impedimentum, quominus ad episcopalem ecclesiam regendam promoveri possit.

13. Nedum ad ecclesiam Sirmiensem, sed ad meliorem ac ampliorem quamcumque gubernandam ipsum dignum esse censeo, qui pro[fol. 562r]moveatur; et ex hoc ipso iudico ipsius promotionem dictae ecclesiae utilissimam futuram esse.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Adamus Győri³⁸⁴³ abbas B.M.V. de Gágy, canonicus Nitriensis, archidiaconus et plebanus Trencsiniensis

Dat.: in libera et regia civitate Trencsiniensi³⁸⁴⁴, 10. januarii 1719,

³⁸⁴¹ Recte: allocutus.

³⁸⁴² Recte: conijcere.

³⁸⁴³ Győry Ádám nyitrai kanonok (1701–1738), trencsényi plébános (1697–1730). VAGNER, 284–286.

³⁸⁴⁴ Trencsén (Trenčín).

Bapt.: in ecclesia sancti Francisci Xaverii patrum Societatis Jesu Trencsinii, 25. Octobris 1670³⁸⁴⁵,
Franciscus Sembery³⁸⁴⁶ SJ
Nom: Ladislaus
Par.: Michaël Szörény de Eadem Kis-Szörény et nobilis olim Susanna Papp³⁸⁴⁷
Patr.: comes Georgius Illéshazy et conjux ejus comitissa Maria Forgács³⁸⁴⁸
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 391

De doctoratu

Exp.: [nota notarii N.A.]
Grad.: dr. theol., 5. Septembris 1698, CGU
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 120, fol. 565v

De ordinibus

T.: orig.
Exp.: Caspar cardinalis Carpineus³⁸⁴⁹ vicarius generalis
Dat.: Romae, 9 Septembris 1698
Ord.: Sperellus Sperellium³⁸⁵⁰ vicesgerens: 22. Septembris 1696 subdiaconus, 22. Decembris 1696
diaconus, 23. Martii 1697 presbyterus; in sacrosancta Lateranensi basilica
Not.: pro abbate Alexandri Bonaventura³⁸⁵¹ secretario Joannes Baptista Manettus³⁸⁵² substitutus
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 391

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 13. Octobris 1733
Test.: reverendus dominus Nicolaus Chefnun³⁸⁵³ [sic!] et dominus Nicolaus de Leonardis, N.A.
familiares³⁸⁵⁴
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 120, fol. 569–570

86. Sztojka Zsigmond Antal

91) 1749 Sztojka Zsigmond Antal erdélyi püspök (*Transylvanien.*, 1749–1759)

1. Ladislaus Battha de Vатtha, excellentissimi domini comitis cancellarii Hungarico-aulici secretarius
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 501r]

1. A quatuor annis nosco reverendum perillustrem dominum Sigismundum Antonium Sztoyka
canonicum ecclesiae cathedralis Agriensis, dum Agriae studiis tam rethoricis³⁸⁵⁵, quam juridicis operam

³⁸⁴⁵ Arch. Nunz. Vienna (vesszővel elváltatva): [...] natum, 25. [...]. A vessző a Processus Concist. fondban őrzött másolatból hiányzik.

³⁸⁴⁶ Semberi János (sic!) SJ, Trencsénben különböző feladatokban (1669–1673). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1532.

³⁸⁴⁷ Szörényi Mihály és Papp (Pap) Zsuzsanna. Vö. NAGY 10 (1863) 855.

³⁸⁴⁸ Illésházy György gróf, királyi étekgómeester (1659–1690) és hitvese, Forgách Mária grófnő. NAGY 5 (1859) 227; FALLENBÜCHL, *Mo. fömélt.*, 87.

³⁸⁴⁹ Gaspere Carpegna bíboros (1670–1714), római általános helynök (bíboros vikárius, 1671-től). DBI 20 (1977) 589–591.

³⁸⁵⁰ Sperello Sperelli, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1693–1698), később bíboros (1699–1710). DEL RE, 62.

³⁸⁵¹ Alessandro Bonaventura, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1689–1700). Később címzetes érsek (1711–1721), illetve pápai alamizsnás. Vö. *Della giurisdittione*, 98.

³⁸⁵² Giovanni Battista Manetti helyettes titkár.

³⁸⁵³ Arch. Nunz. Vienna: Chefnun.

³⁸⁵⁴ Henri Nicolas Chefnun és Nicola de Leonardis, az apostoli nuncius familiárisai.

³⁸⁵⁵ Recte: retoricis.

dedi. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio natum esse in Hungaria in oppido Siget³⁸⁵⁶ comitatus Maromarciensis,³⁸⁵⁷ prout vidi ex ejus fide baptismali.

3. Scio natum esse ex legitimo matrimonio atque nobiles, sed non catholicis parentibus, verum confessionis Helveticae, prout collegi ex eadem fide baptismali, et ipsemet baptizatus fuit a ministro ejusdem confessionis.

4. Agit circiter annum quinquagesimum, cum natus sit secunda Martii 1699, ut vidi ex eadem fide baptismi.

5. Scio esse sacerdotem ab anno 1727, prout vidi ex ejus formati domini suffraganei archiepiscopi Trevirensis³⁸⁵⁸ et saepissime vidi illum Missam celebrantem.

6. Cum ipsum saepissime viderim tam privatim, quam solemniter sacrificium Missae celebrantem, assero esse versatum in ecclesiasticis functionibus et in exercitio ordinum susceptorum, ac esse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

7. Ex quo ipsum novi semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, prout adverti etiam in frequentibus concionibus ab ipso habitis; nec unquam aliquid in contrarium audivi.

8. A quo ipsum novi, illum expertus sum praeditum innocentia vitae, bonisque moribus, et in illis partibus est optimae conversationis et famae; prout adverti.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem; cum tam capitulum Agriense, quam domini episcopi ipsius opera ute[fol. 501v]rentur, quod advertere potui conversando cum capitularibus et in aula episcopali, ubi per aliquot annos moratus sum.

10. Positive non scio an sit laureatus; mihi persuadeo tamen insignitum esse gradu doctorali theologiae, eoquod omnes illi dare solent titulum doctoris sacrae theologiae, et tam ex concionibus, quam ex discursibus et publicis oppugnationibus tam theologicis, quam juricis, quibus fui praesens, assero ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, et audivi sua studia absolvisse tam Wormatiae, quam Lovanii.³⁸⁵⁹

11. Scio primo fuisse parochum Cassoviensem³⁸⁶⁰ deinde fuisse promotum ad canonicatum Agriensem propter ipsius merita, virtutes et scientiam de anno 1730, ut vidi ex attestazione defuncti episcopi Agriensis per nominationem illius capituli et confirmationem episcopi de anno 1746 obtinuit etiam praeposituram Beatae Mariae Virginis de castro Agriensi in quibus optime se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores; prout ego ipsemet advertet, est publica fama, ita ut meruerit omnium aestimationem et summo plausu fuerit nominatus episcopus Transylvaniensis.

12. Ex quo ipse ejuravit haeresim Helveticam, nunquam vidi vel audivi aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, quinimo etiam fratres suos uterinos ad fidem catholicam perduxit invitatis parentibus, prout est notorium; et mihi etiam constat ex quadam attestazione capituli Agriensis nec mihi constat, aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri; nisi forsitan, quod sit conversus.

13. Ex supra depositis et ex maxima aestimatione, quam habet in partibus Transylvaniae, credo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Transylvaniensem dignum, qui ad illam promoveatur, et judico ejus promotionem eidem ecclesiae Transylvaniensem utilem et proficuum futuram esse, propter ipsius zelum, doctrinam et pietatem. Praesertim cum in illis partibus plurimi sint haeretici, [fol. 502r] qui debent dependere ab ipso tanquam praeside comitiorum Transylvaniae et propter istam rationem fuit specialiter delectus a Sacra regia Majestate, cum religio catholica et bonum publicum sub ipso possit habere incrementum.

2. Michael Vass regiae cancellariae Hungarico aulicae juratus notarius
[fol. 502r]

³⁸⁵⁶ Arch. Nunz. Vienna: Sigeth.

³⁸⁵⁷ Máramarossziget Maros vármegyében.

³⁸⁵⁸ Trier. Valójában Franz Ludwig am Rhein zu Neuburg trieri érsek és választófejedelem (1710/1716–1729), wormsi hercegpüspök (1694–1732), boroszlói (Breslau, ma Wrocław) hercegpüspök (1683–1732), illetve mainzi érsek és választófejedelem (1729–1732) mint wormsi püspök segédpüspöke volt.

³⁸⁵⁹ Worms és Leuven.

³⁸⁶⁰ Másként olvasva: Cassaviensem. Kassa.

1. A duodecim circiter annis nosco reverendum perillustrem dominum Sigismundum Antonium Sztoyka canonicum ecclesiae cathedralis Agriensis, cum saepius moratus sim Agriae, et cum ipso sim conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Natus est in comitatu Maromarciensi³⁸⁶¹ in Hungaria dioecesis Agriensis prout audivi tam ab ipso, quam ab aliis.

3. Notorium est ipsum natum esse ex legitimo matrimonio atque nobilibus, sed acatholicis parentibus confessionis videlicet Helveticae, et vidi etiam attestatum ipsius baptismi datum a ministro illius confessionis.

4. Scio ipsum agere annum quinquagesimum, cum natus sit Anno 1699, ut constat eadem fide baptismi, quam vidi.

[fol. 502v]

5. Scio ipsum esse in ordine Presbyteratus constitutum ab anno 1727, cum viderim ipsius formatas a suffraganeo Wormatiensi domini archiepiscopi Trevirensis.³⁸⁶²

6. Scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum saepius ipsum viderim celebrantem.

7. Ex quo ipsum nosco, scio semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, prout adverti in frequenti conversatione cum ipso habita; nec unquam in contrarium audivi postquam haeresim abjuravit in sua juventute.

8. Quantum adverti et mihi constat, ab aliis audivi, praeditus est innocentia vitae bonisque moribus, et est bonae conversationis et famae.

9. Scio ipsum esse virum gravem prudentem et usu rerum praestantem, cum a capitulo fuerit deputatus ad generalem Dietam regni et apud aulam Viennensem in quibus commissionibus laudabiliter se gessit, prout est notorium, et ego adverti ac ab aliis audivi.

10. Mihi non constat, quod suscepit aliquem gradum, audivi tamen in Transylvania apud patres Societatis aliqua studia absolvisse, et deinde pro eis prosequendis fuerit Olomucii, et postea Parisiis;³⁸⁶³ et judico ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc ut possit alios docere, cum deputatus fuerit a capitulo in congregationibus comitatus, ubi judicantur causae comitatus, quibus fui praesens et ipse assidebat cum aestimatione.

11. Scio ipsum exercuisse curam animarum in civitate Cassoviae³⁸⁶⁴, et inde fuisse promotum ad capitulum Agriensem ubi bene se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores ac etiam duos fratres invitis parentibus ad ejurandam haeresim induxit, quos etiam bene nosco; et hoc est publicum in illis partibus.

[fol. 503r]

12. Nec adverti, nec unquam audivi ipsum aliquod publicum scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, nec pariter adverti, nec audivi aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri, nisi esset aliquod obstaculum, quod natus sit ex acatholicis parentibus.

13. Ex supradictis, et ex quo sit ecclesiasticus valde exemplaris, existimo illum idoneum ad bene regendam ecclesiam Transylvaniensem dignum, qui ad illam promoveatur, et censeo ejus promotionem eidem ecclesiae Transylvaniensi utilem et proficuum futuram esse propter eus zelum, doctrinam et pietatem; et eoquod caleat linguam ac leges et constitutiones illarum partium.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Josephus Nánási venerabilis tractus Marmatiensis senior et Johannes Wiski ministri ordinarii ecclesiae confessionis Helveticae in oppido nobili Marmatiae Szigeth³⁸⁶⁵

³⁸⁶¹ Máramaros vármegye.

³⁸⁶² Franz Ludwig am Rhein zu Neuburg trierischer érsek és választófejedelem, wormscher hercegpüspök.

³⁸⁶³ Olmütz (régi magyar néven Alamóc; ma Olomouc) és Párizs.

³⁸⁶⁴ Kassa.

³⁸⁶⁵ Nánási Lovász József (id.), a máramarosi esperes és Wiski János, református lelkészek. Vö. ZOVÁNYI, 387–388, 434, 539.

Dat.: in oppido Marmatiae Szigeth,³⁸⁶⁶ 30. Septembris 1723
Par.: perillustris, spectabilis ac generosis dominus Ladislao Sztojka et generosa Sara Szegedi
Not: Ad postulatum perillustris ac generosi domini Ladislai Sztojka incltyi comitatus Marmatiensis³⁸⁶⁷ tabulae judiciariae assessoris jurati, primarii ecclesiarum confessionis Helveticae per Marmatiam, ut et celebris gymnasii Szigethiensis³⁸⁶⁸ curatoris patroni munificentissimi exhibita per Josephum Nánási venerabilis tractus Marmatiensis seniore et Johannem Wiski ministros ordinarios ecclesiae confessionis Helveticae in oppido nobili Marmatiae Szigeth eorundemque sigillis roborata anno 1723, die 30. Septembris.
Perillustris et generosus dominus Sigismundus Sztojka pro nunc peregrinus ex incltya et multos retro per annos florentissima familia oriundus trahit originem parentibus sanguinis generositate et nobilitate claris; patre quidem praespecificato perillustri, spectabili ac vere generoso viro domino Ladislao Sztojka³⁸⁶⁹, non diu officio vice comitis in incltyo hoc comitatu Marmatiensi, cum per septem annos spartam istam fidelissime exornasset, laudatissime defuncto, juris et legum patriae peritissimo. Matre vero femina nobili, generosa, piissima Sara Szegedi³⁸⁷⁰ ex nobili Szegediorum familia utrisque confessionis Helveticae. Tantis ac talibus itaque parentibus, castissimoque eorum thoro legitime satus. Natus anno 1699. die 2. mensis Martii. Tinctus aqua baptismatis mense eodem per virum piaie memoriae, dum viveret clarissimum dominum Michaelem Bogdányi³⁸⁷¹ ordinarium eo tempore ministrum ecclesiae confessionis Helveticae in oppido nobili Marmatiae Szigeth.
Fidem qui supra Josephus Nanasi
Johannes Wiski
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 442

De ordinis minoribus et ordine Subdiaconatus

T.: orig.
Exp.: Joannes Baptista [Gegg]³⁸⁷² episcopus Trapezapolitanus, suffraganeus et provicarius
Dat.: Wormatiae, 21. Decembris 1726
Ord.: [*Idem, ibidem, idem*], in ecclesia collegiata ad sanctum Paulum
Not.: [...] rite dimissum ad titulum dictae dioecesis Agriensis [...] et admissum cum necessariis ceremoniis atque solemnitatibus in similibus fieri solitis et consuetis [...] ad primam tonsuram clericalem, quatuor minores et sacrum Subdiaconatus ordines [...]; Joannes Balthasar Schmidt³⁸⁷³ ecclesiae cathedralis Wormatiae vicarius ac sacellanus
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 442

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Joannes Baptista [Gegg]³⁸⁷⁴ episcopus Trapezapolitanus, suffraganeus et provicarius
Dat.: Wormatiae,³⁸⁷⁵ 25. Decembris 1726
Ord.: [*Idem, ibidem, idem*], in ecclesia collegiata ad sanctum Paulum
Not.: Joannes Balthasar Schmidt³⁸⁷⁶ ecclesiae cathedralis Wormatiae vicarius ac sacellanus
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 442

De ordine Presbyteratus

T.: orig.

³⁸⁶⁶ Máramarossziget (Sighetu Marmației).

³⁸⁶⁷ Máramaros vármegye.

³⁸⁶⁸ Máramarossziget.

³⁸⁶⁹ Stojka László, Máramaros vármegye alispánja.

³⁸⁷⁰ Szegedi Sára.

³⁸⁷¹ Javított szó. Bogdányi Mihály máramarosszigeti evangélikus lelkész.

³⁸⁷² Johann Baptist Gegg wormsi segédpüspök (1716–1730).

³⁸⁷³ Johannes Balthasar Schmidt wormsi székesegyházi káplán.

³⁸⁷⁴ Johann Baptist Gegg wormsi segédpüspök.

³⁸⁷⁵ Worms.

³⁸⁷⁶ Johannes Balthasar Schmidt wormsi káplán.

Exp.: Joannes Baptista [Gegg]³⁸⁷⁷ episcopus Trapezapolitanus, suffraganeus et provicarius
Dat.: Wormatiae,³⁸⁷⁸ 8. Martii 1727
Ord.: [*Idem, ibidem, idem*], in ecclesia collegiata ad sanctum Paulum
Not.: Joannes Balthasar Schmidt³⁸⁷⁹ ecclesiae cathedralis Wormatiae vicarius ac sacellanus
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 442

De doctoratu

T.: cop. vid.
Exp.: Rector et episcopalis universitas Argentinensis regio Societatis Jesu collegio unita
Dat.: [*Ibidem, idem?*]
Grad.: Dr. phil., 26. augusti 1725
Not.: [...] philosophiae baccalaureus praehabito examine consueto in ejusdem philosophiae facultate supremum artium magistri ac philosophiae doctoris gradum laudabiliter et honorifice ex facultatis decreto adeptus sit [...]; Ludovicus du Mesnil³⁸⁸⁰ cancellarius; Petrus Robinett³⁸⁸¹ rector; Gaspardus Sauthier³⁸⁸² secretarius
Vid.: Antoninus a Sancta Apollonia³⁸⁸³ Scholarum Piarum residentiae Sigethensis superior
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 507

De licentiatu in iure canonico

T.: cop. vid.
Exp.: Decanus, senior et collegium facultatis iuridicae in alma universitate Argentinensium
Dat.: in alma universitate Argentinensium,³⁸⁸⁴ 29. Septembris 1727
Not.: Decanus, senior et collegium facultatis iuridicae in alma universitate Argentinensium [...] die 26. Junii 1727³⁸⁸⁵ rite ad hoc ipsum convocato comparuerit reverendus, generosissimus utque praecellens dominus Sigismundus Antonius Sztoika, Szaladiensis³⁸⁸⁶ Ungarus, [...] atque praedictum dominum Sigismundum Antonium Sztoika Szaladiensem Ungarum hoc ipso ordinis nostri atque collegii decretorum numerum licentiatorum juris canonici ante hac a nostra facultate tentatorum, probatorum atque publice et privatim examinatorum recepimus et recepimus, eique potestatem atque licentiam concessimus atque concedimus [...] 29. Septembris 1727], regni Ludovici XV³⁸⁸⁷ regis ac domini nostri clementissimi XIII³⁸⁸⁸, rectore universitatis magnifico,³⁸⁸⁹ viro maxime reverendo, nobilissimo atque excellentissimo domino Joanne Michaële Lorenzo³⁸⁹⁰ sacrosanctae theologiae doctore atque professore ordinario. Joannes Henricus Boeclerus³⁸⁹¹ UID, pandectarum et juris canonici professor, hoc tempore facultatis iuridicae decanus

³⁸⁷⁷ Johann Baptist Gegg wormsi segédpüspök.

³⁸⁷⁸ Worms.

³⁸⁷⁹ Johannes Balthasar Schmidt wormsi káplán.

³⁸⁸⁰ Louis du Mesnil, a strassburgi (Strasbourg) püspöki egyetem kancellárja.

³⁸⁸¹ Pierre Robinet SJ, a strassburgi püspöki egyetem rektora (1701–1704, 1715–1719, 1724–1738). SITZMANN 2 (1910) 590; NetBDA, *Robinet Pierre* (1910).

³⁸⁸² Gaspard Sauthier titkár.

³⁸⁸³ Linkiss Antal (keresztnevéen ugyancsak Antal) SchP, máramarosi házfőnök (1748–1754). LÉH–KOLTAI, 235–236.

³⁸⁸⁴ Strassburg.

³⁸⁸⁵ Vö. még: *Matr. Strassburg* 2 (1897) 565.

³⁸⁸⁶ Zalai (Zala vármegye).

³⁸⁸⁷ XV. Lajos francia király (1715–1774).

³⁸⁸⁸ Minden bizonnyal XIII. Benedek pápa (Pietro Francesco Orsini, 1724–1730). A keresztnev egyszerűen kimaradt a dokumentumból.

³⁸⁸⁹ Pierre Robinet SJ, a strassburgi püspöki egyetem rektora. SITZMANN 2 (1910) 590; NetBDA, *Robinet Pierre* (1910).

³⁸⁹⁰ Jean Michel Lorentz teológiai tanár (1722–1752). Vö. *Matr. Strassburg* 1 (1897) 20, NetBDA, *Loren(t)z Jean Michel I* (1995).

³⁸⁹¹ Jean Henri Boecler (Johann Heinrich Boeckler), a strassburgi püspöki egyetem jogi karának dékánja. Vö. *Matr. Strassburg* 2 (1897) 565.

Philippus Jacobus Mader ³⁸⁹² notarius regius publicus necnon inclytæ universitatis Argentoratensis juratus

Vid.: Antoninus a Sancta Apollonia³⁸⁹³ Scholarum Piarum residentiae Sigethensis superior

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 506

De promotionem ad praeposituram B.M.V. de castro Agriensi

T.: cop.

Exp.: Capitulum Agriense

Dat.: Agriae, 27. Aprilis 1746

Not.: Nos capitulum cathedralis ecclesiae Agriensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis. Quod nos attentis et consideratis virtutibus, meritis [*fol. 511v*] doctrina, vita morumque honestate et integritate, sedula in peragendis functionibus ecclesiasticis cura, promptitudine et alacritate, rerumque agendarum aptitudine, dexteritate et industria reverendissimi domini Sigismundi Antonii Sztoyka praepositi sancti Petri de castro Agriensi fratris et concanonici nostri charissimi, quibus ipsum ab Altissimo insignitum et ornatum esse quotidiana experientia cognovimus et prout hactenus omnibus gratum, charum et affabilem; sed et hinc ecclesiae sincerum fidelem et utilem constanter semet exhibuisset; ita imposterum quoque non minori alacritate, constantiae fervore se exhibiturum pollicetur. Sumentes insuper in respectum rari exempli heroicum ipsius actum, uti proprio instinctu sponte et nemine cogente, abjurata Calviniana haeresi orthodoxam amplexus fidem, non curata indignatione parentum, uterinos etiam fratres ab iisdem ad partes remotas abducendo, tum in fide salvifica tum et litteris, dexteritate sua imbui, fidelesque sancti matri Ecclesiae effecit, ita ut jam demortuis progenitoribus tota ipsius prosapia ipso cooperante, leges orthodoxae fidei complectatur. Eundem igitur tanquam personam idoneam et de Ecclesia Dei benemeritam, in praepositum Beatae Mariae Virginis de castro Agriensi per promotionem illustrissimi ac reverendissimi domini Alexandri Mariaski³⁸⁹⁴ ad praeposituram sancti Martini de Scepus, de jure vacantem, autoritate nostra juris patronatus, quod vigore foundationis ejusdem praepositurae autoritate pontificia confirmatae et roboratae jure optimo habere et exercere dignoscimur, concordii et unanimi voto eligendum, denominandum esse duximus et investendum, imo canonice eligimus, denominamus et investimus praesentium per vigorem. Dando et conferendo eandem praeposituram cum omnibus quibuslibet (salvo tamen jure in molendinum Zugo Malma³⁸⁹⁵ dictum in territorio ipsius praepositurae Kiss Talkia³⁸⁹⁶ habitum, cum appertinentiis ejusdem alias speciali donatione regia [*fol. 512r*] mediante ad nos pertinens) ad eandem praeposituram spectantibus et pertinere debentibus, quam simul excellentissimo illustrissimo et reverendissimo domino praelato nostro gratiosissimo pro confirmatione et ratificatione humillime praesentandum esse duximus.

[...]

Hanc capituli nostri praesentationem et respective electionem autoritate nostra ordinaria rati habemus et confirmamus ac una archidiaconatum Zempliniensem eidem praepositurae conjunctum eidem conferimus.

Franciscus³⁸⁹⁷ episcopus Agriensis m.p.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 511r–512r

Praesentatoriae

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 25. Aprilis 1749

³⁸⁹² Philippe Jacques Mader (francia) királyi és strassburgi egyetemi közjegyző.

³⁸⁹³ Linkiss Antal (keresztnevéen ugyancsak Antal) SchP, máramarosi házfőnök (1748–1754). LÉH–KOLTAI, 235–236.

³⁸⁹⁴ Máriássy Sándor szepesi prépost: 24)

³⁸⁹⁵ Zúgómalom, Kistálya (amely ma Andornaktályához tartozik) része.

³⁸⁹⁶ Javított szó. Kistálya.

³⁸⁹⁷ Barkóczy Ferenc egri püspök: 21)

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 442

Recommendatoriae

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 25. Aprilis 1749

Not.: comes Ladislaus Gyulaffi³⁸⁹⁸ liber baro de Ratoth
Josephus Kozma³⁸⁹⁹

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 442

Recommendatoriae (bis)

T.: cop.

Exp.: Maria Theresia

Dat.: Viennae, 13. Junii 1749

Not.: comes Ladislaus Gyulaffi³⁹⁰⁰ liber baro de Ratoth; Josephus Kozma³⁹⁰¹

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 442

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 2. Junii 1749

Test.: admodum reverendi domini Bartholomaeus Carlucci et Franciscus Valecchi, N.A. familiares³⁹⁰²

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 505, 508

Resignatio

T.: cop.

Exp.: Sigismundus Antonius Sztoyka [=Sztojka] episcopus Transylvaniensis

Dat.: Alba Carolinae, 30. Maii 1759

Not.: [...] episcopus gessissemus, gravis tandem aetas, valetudinis item nostra corporalis deficientia, viriumque in dies labescens imbecillitas, ad id nos consilium capiendum induxerunt, ut munus episcopale abdicaremus, episcopatusque isthunc Transylvaniensem rite resignaremus [...] [vidimatio, copia:] 30. Maii 1759, Carolus Blum³⁹⁰³ presbyter, venerabilis consistorii episcopalis Albensis Transylvaniensis juratus notarius

Class.: ASV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472³⁹⁰⁴

87. Thauszy Ferenc

109) 1749 Thauszy Ferenc boszniai püspök (Franjo Thauszy, *Bosnien.*, 1749–1751)

103) 1751 Thauszy Ferenc zágrábi püspök (Franjo Thauszy, *Zagrabiens.*, 1751–1769)

1. Sigismundus Schitaroczy (Schitaroczi) canonicus ecclesiae cathedralis Zagrabiensis, rector collegii Croatiae Viennae fundati

[AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 67r]

1. A viginti tribus annis nosco reverendum perillustrem dominum Franciscum Thauszy canonicum Zagrabiensem, cum fuerimus insimul post alumnatum tam Zagrabiae, quam in dioecesi, et

³⁸⁹⁸ Gyulaffy László báró, gróf (+1754), erdélyi udvari kancellár. NAGY 4 (1858) 484; *Illésy-gyűjtemény* 1g1026.

³⁸⁹⁹ Feltehetőleg azonos Kozma Pál József magyar udvari kancelláriai jegyzővel, aki 1746-ben magyar nemességet kapott. *Libri Regii* 40.142.

³⁹⁰⁰ Gyulaffy László báró, erdélyi udvari kancellár. NAGY 4 (1858) 484; *Illésy-gyűjtemény* 1g1026.

³⁹⁰¹ Feltehetőleg Kozma Pál József magyar udvari kancelláriai jegyző. *Libri Regii* 40.142.

³⁹⁰² Bartolomeo Carlucci és Francesco Valecchi, az apostoli nuncius familiárisai.

³⁹⁰³ Blum Károly, később gyulafehérvári kanonok (1764–1780). FERENCZI, 190.

³⁹⁰⁴ Az utód Batthyány József processzusában lelhető fel.

sumus concanonici. Non sum ipsius consanguineus, cognatus vel affinis, non nimium familiaris vel inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio esse natum in dioecesi Zagrabiensi in confiniis Croatiae prope Segnam³⁹⁰⁵; prout audiui tam ab ipso, quam ab aliis.

3. Scio esse natum ex legitimo matrimonio et ex nobilibus atque catholicis parentibus, ut audiui ab iis, qui noverunt ejus parentes, et ejus pater fuit vicecomes Zagrabiensis.

4. Scio esse in aetate quinquaginta duorum annorum, cum ipse fuerit in studiis ante me, sed melius constabit ex fide baptismi.

5. Scio, a longo tempore esse in sacris ordinibus constitutum, cum a viginti annis sit canonicus et per septem annos antea fuerit parochus; quae scio ex praxi, cum ego quoque sim canonicus Zagrabiensis.

6. Scio ex visu ipsum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum toties ipsum [fol. 67v] viderim tam solemniter, quam privatim celebrantem.

7. Ex frequenti et longa conversatione cum ipso habita adverti ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, et est notorium.

8. Ex ipsa conversatione cum ipso habita adverti ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae: quod est etiam notorium.

9. Cum optime se gesserit in omnibus officiis sibi commissis tam a capitulo, quam a comitatu, assero ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

10. In quantum mihi constat, nullo gradu in sacra theologia vel jure canonico est insignitus; studuit tamen theologiae et juri canonico Viennae cum fructu et laude; prout adverti ex discursibus cum ipso habitis, et ab ipsius professoribus audiui; ideoque censeo ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Fuit, ut supra dixi, parochus in duabus ecclesiis dioecesis Zagrabiensis deinde archidiaconus in duobus locis et a multis annis canonicus, in quibus optime se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores; prout adverti.

12. Nunquam adverti vel audiui ipsum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam; nec mihi constat, aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex supradictis et ex eo, quod sit vir zelosus et pius, ac optimam notionem de illis partibus habeat, judico eum idoneum ad bene regendam ecclesiam Bosniensem dignum, qui ad illam promoveatur, ejusque promotionem ipsi ecclesiae Bosniensi utilem et proficuum futuram esse.

2. Georgius Ligutich in regno Croatiae causarum advocatus et incltyti campi Turopoljensis in eodem regno siti sedriae (sedis judicariae) juratus vicenotarius

[fol. 68r]

1. A viginti annis nosco reverendum perillustrem dominum Franciscum Thausy canonicum Zagrabiensem occasione, qua scholas Zagrabiae frequentavi, et absolutis studiis fui expeditor cancellariae venerabilis capituli Zagrabiensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus aut affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Prout audiui a viris fide dignis, natus est in dioecesi Zagrabiensi prope Carolostadium³⁹⁰⁶.

3. Prout audiui ex publica fama, natus est ex legitimo matrimonio atque nobilibus et catholicis parentibus, et pater ejus fuit vicecomes comitatus Zagrabiensis, ad quod officium non admittuntur nisi nobiles et catholici; sed melius constabit ex fide baptismatis.

4. Suppono esse quinquaginta annorum, prout etiam potest judicari ex ipsius aspectu.

5. Scio ipsum a multis annis esse in sacris ordinibus constitutum, vidi enim illum a pluribus annis Missam³⁹⁰⁷ celebrantem.

6. Cum ipsum pluries viderim tam privatim, quam solemniter celebrantem, assero esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, et in susceptione sacramentorum frequentem et devotum.

³⁹⁰⁵ Zengg.

³⁹⁰⁶ Károlyváros.

³⁹⁰⁷ Javított szó.

7. Prout adverti in conversationibus cum ipso habitis et ab aliis audivi, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit.

8. Ex ipsis conversationibus cum ipso habitis et ex publica fama adverti ipsum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, et esse bonae conversationis et famae.

9. Cum ipso negotiis sibi commissis tam a capitulo, quam a regiis ministris, semper laudabiliter se gesserit, prout adverti, cum essem in cancellaria capituli et etiam ab aliis audivi, iudico ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem.

10. Mihi non constat an susceperit aliquem gradum in sacra theologia vel jure canonico, audivi tamen Viennae operam dedisse tam theologiae, quam juri canonico laudabiliter et cum fructu, ideoque suppono ea doctrina ipsum pollere, qua in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Audivi fuisse parochum in duobus locis, et in iis laudabiliter exercuisse curam animarum. Habuit etiam duos archidiaconatus, et in capitulo cathedrali attenda ejus doctrina et prudentia, plurima negotia ipsi committebantur³⁹⁰⁸, et fuit etiam ablegatus pro clero regni ad aulam Viennensem, prout ego ipse adverti.

12. Nec adverti, nec audivi ipsum aliquod scandalum unquam dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, aut aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quaminus possit ad episcopatum promoveri.

13. Ex quo tam bene se gesserit in parochiis et negotiis sibi commissis, praesertim³⁹⁰⁹ in instructione rudium personarum, iudico ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam Bosniensem [fol. 73r] dignum, qui ad aliam promoveatur, et ejus promotionem eidem ecclesiae Bosniensem utilem et proficuum futuram esse censeo; praecipue cum illa plebs multum indigeat instructione, quod a non longo tempore fuerit revindicata e manibus Turcarum.

3. Marcus Franyull protonotarius apostolicus

[AAV Arch. Concl., Processus Concl., 140, fol. 617v]

1. Nosco ipsum a pluribus annis, quando adhuc erat parochus in loco Stigneviz³⁹¹⁰ dioecesis Zagrabiensis occasione, qua concionem habui in ipsius parochia, et deinde melius ipsum novi, cum ante duos annos factus est episcopus Bosniensis. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium [fol. 618r] familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Non fui praesens ipsius consecrationi, sed audivi fuisse consecratum Zagrabiae ab illustrissimo et reverendissimo domino Klobusiczky³⁹¹¹ episcopo Zagrabienensi.

3. Scio ipsum per duos circiter annos³⁹¹² fuisse episcopum Bosniensem, cum fuerim etiam tunc examinatus super statu ecclesiae Bosniensis occasione illius promotionis.

4. Audivi ipsum post suam consecrationem statim perrexisse ad suam dioecesim, ibique continuo resedisse, nisi ex aliqua publica causa debuerit alio pergere.

5. Mihi non constat visitasse suam ecclesiam, audivi tamen necessitatibus ecclesiae et dioecesis occurrisse in quantum potuit, et etiam aliquas dispositiones pro bono dioecesis incepisse, cum volverit aliquos parochos deputare ex presbyteris saecularibus, ut etiam ipsemet episcopus mihi naravit³⁹¹³, et mihimetipsi obtulit parochiam in dicta dioecesi, quam acceptare non potui propter meas indispositiones.

6. Non vidi ipsum solemniter celebrantem; sed adstiti privatae ejus celebrationi et audivi in sua dioecesi omnia munia episcopalia obijisse, excepta consecratione oleorum, cum eo tempore non fuerit in dioecesi, sed fuerit occupatus in publicis negotiis comitatus; curavit tamen transferri sacra olea ex aliena dioecesi.

7. Scio illum esse pium, prudentem, charitativum et exemplarem; et hoc scio ex conversatione habita cum ipso et etiam ab aliis audivi.

8. Cum agnoscam illam dioecesim valde desolatam, et major pars illius sit adhuc sub potestate Turcarum et ibi sint solum aliquae parochiae, quae reguntur a patribus Franciscanis, iudico ipsum fecisse

³⁹⁰⁸ Arch. Nunz. Vienna: (committebantur) a capitulo, prout adverti (et fuit).

³⁹⁰⁹ Javitott szó.

³⁹¹⁰ Stenjevec (ma Záhgráb része).

³⁹¹¹ Klobusiczky Ferenc zágrábi püspök: 102)

³⁹¹² Recte: annos.

³⁹¹³ Recte: narravit.

id quod potuit pro conservandis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus ac bonis illius ecclesiae. Causa scientiae quia aliquo tempore fui apud praedecessorem episcopum.

[fol. 618v]

9. Quantum ego adverti ex conversatione et sermonibus cum ipso habitis, et audivi etiam a canonicis Zagrabiensibus, inter quos erat antequam promoveretur ad episcopatum Bosniensem, assero ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Existimo ipsum dignum, qui transferatur ad ecclesiam Zagrabiensem et censeo ejus translationem eidem ecclesiae Zagrabiensem utilem et proficuum futuram esse, cum in hac dioecesi sit cognitus ipsius zelus, prudentia et doctrina; et ex eo, quod etiam in eadem dioecesi fuerit parochus et per plures annos canonicus cathedralis, et fuerit etiam rector unius seminarii dioecesanii, in quibus omnibus laudabiliter se gessit; unde meruit a canonicatu promoveri ante duos annos ad episcopatum Bosniensem.

4. Andreas Battistich, doctor philosophiae nec non sacrosanctae theologiae, et ceremonarius domini episcopi Bosniensis

[fol. 622r]

1. A duobus circiter annis nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Thauszy episcopum Bosniensem occasione, qua assumptus fui tanquam ceremonarius ad ipsius obsequia. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio ipsum consecrationis munus suscepisse, cum fuerim praesens quando fuit consecratus Zagrabiae a domino episcopo Zagrabiensi Francisco Klobusiczky.³⁹¹⁴

3. Per duos annos fuit episcopus ecclesiae Bosniensis, causa scientiae ut supra, quia fui praesens ejus consecrationi.

4. Assidue resedit in sua ecclesia et dioecesi, nisi ad breve tempus debuerit exire propter publica negotia; et scio, quia semper fui ad latus ipsius.

5. Partem suae dioecesis visitavit, et in quantum potuit, inceperat meliorem ordinem introducere in dioecesim; et scio, quia fui semper ad latus ipsius.

6. Fui praesens et adstiti, dum ipse solemniter et privatim celebravit; ordinationes etiam habuit, Confirmationis sacramentum administravit et caetera pontificalia exercuit; et scio, quia fui praesens.

7. Scio ipsum pietatis, charitatis et prudentiae in gubernando specimen dedisse, ac verbo et exemplo profuisse, ut adverti; adeo ut populo Bosniensi displiceat ejus translatio ad episcopatum Zagrabiensem, ut ipsemet audivi a dioecesanis.

8. Scio ipsum prudenter et diligenter se gessisse in defendendis et conservandis jurisdictionibus spiritualibus et temporalibus juribus ac bonis omnibus suae ecclesiae, et quam primum venit ad possessionem suae ecclesiae recuperavit [fol. 622v] aliqua occupata a fisco regio pertinentia ad episcopatum; quinimo obtinuit a Sua Majestate, ut possit constituere duos capellanos in duobus fortalitiis Brod et Gradisca in Sclavonia³⁹¹⁵, et etiam incepit litem pro recuperandis aliquibus parochiis avulsis a sua dioecesi; et de his omnibus sum plene informatus, dum debui videre omnia scripta, cum essem ad latus ipsius.

9. Notorium est ipsum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, quod etiam adverti in conversatione habita cum ipso et ex aliorum etiam iudicio.

10. Dignissimum eum existimo, ut transferatur ad ecclesiam Zagrabiensem et censeo ejus translationem eidem ecclesiae Zagrabiensi utilem et proficuum futuram esse; attenta ejus pietate, zelo, doctrina, prudentia, dexteritate, de quibus omnibus dedit specimen optimum, cum esset prius parochus, postea canonicus et tandem episcopus, ut est notorium.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Antonius Zdeniczay³⁹¹⁶ ecclesiae Sancti Eliae prophetae sub monte Lipnik fundatae parochus

³⁹¹⁴ Klobusiczky Ferenc zágrábi püspök: 102)

³⁹¹⁵ Brod és Gradiška Szlavóniában.

³⁹¹⁶ Zdeniczay Antal (Antun Zdenčaj) lipniki plébános. Később zágrábi kanonok (1754–1791). IVANČAN, 832–836.

Dat.: sub monte Lipnik,³⁹¹⁷ 23. Augusti 1749
Bapt.: [*Ibidem*], 23 Martii 1698 natus et baptizatus, Georgius Pavletich³⁹¹⁸ parochus
Par.: Wolfgangus Thauszy inelyti comitatus Zagradiensis vicecomes et domina Barbara nata Krisanich³⁹¹⁹
Patr.: perillustres generosi domini Sigismundus Tompa, Nicolaus Silly et nobilis domicella Hellena Tompa³⁹²⁰
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 439

De studiis

T.: orig.
Exp.: Cajetanus Orsi³⁹²¹ SJ studiorum praefectus generalis
Dat.: Viennae, 21. Augusti 1749
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 439
Not.: [...] in universitate Viennensi philosophiae triennio, uno, altero vero theologiae [...]

De ordinibus

T.: orig.
Exp.: Franciscus Antonius Xaverius Marxer³⁹²² episcopus Chrysopolitanus vicarius generalis Viennensis
Dat.: Viennae, 25. Augusti 1749
Ord.: ab Sigismundo Kollonitz, 22. Februarii 1722 in subdiaconum, 21. Martii 1722 in diaconum, 4. Aprilis 1722 in suo palatio in presbyterum ordinatum
Not.: Joannes Leopoldus nobilis de Freyenberg³⁹²³ UID consiliarius consistorialis et notarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 439

De vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Franciscus e liberis baronibus Klobusiczky³⁹²⁴ de Zetheny episcopus Zagradiensis
Dat.: Zagrabiae, 23. Augusti 1749
Not.: [*általánosságok*]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 439

Praesentoriae (Bosnien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 5. Augusti 1749
Vid.: Viennae, 17. Augusti 1749, Franciscus Josephus Dombay³⁹²⁵ praelibatae cancellariae Hungaricae expeditor ac simul concipista
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 439

Iuramentum fidelitatis (Bosnien.)

T.: orig.

³⁹¹⁷ Lipnik, ma Ribnik része.

³⁹¹⁸ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 73r: Pauletich; Pavletich (Pauletich) György (Juraj Pavletić) lipniki plébános.

³⁹¹⁹ Thauszy Farkas (Volfgang Thauszy) zágrábi alispán és Krisanich Borbála (Barbara Križanić). Vö. BOJNIČIĆ, 97, 187.

³⁹²⁰ Tompa Zsigmond (Žigmund Tompa), Szilly Miklós (Nikola Szilly) és Tompa Ilona (Jelena Tompa). Vö. BOJNIČIĆ, 182–183, 191.

³⁹²¹ Cajetan Orsi (Gaetano Orsi) SJ, Bécsben különböző feladatkörökben (1732–1733, 1734–1737, 1740–1743, 1745–1750). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 1120.

³⁹²² Franz Xaver Anton Marxer bécsi segédpüspök (1748–1775).

³⁹²³ Johannes Leopold von Freyenberg konzisztórium tanácsos és jegyző.

³⁹²⁴ Klobusiczky Ferenc zágrábi püspök: 102)

³⁹²⁵ Dombay Ferenc magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 3 (1858) 351., 353.

Exp.: Franciscus Thauszy electus episcopus Bosniensis seu Diakoviensis
Dat.: [vacat]
Not.: [...] ab hac hora in antea fidelis et obediens ero beato Petro apostolo Sanctaeque Romanae Ecclesiae et domino nostro, domino papae Benedicto XIV³⁹²⁶ suisque successoribus canonicis intransantibus [...]
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 69–70

Professio fidei (Bosnien.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 14. Augusti 1749
Test.: dominus abbas Hieronymus Salario et dominus abbas Antonius Rusca, N.A. familiares³⁹²⁷
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 137, fol. 71–72

Professio fidei (Zagrabien.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 12. Augusti 1751
Test.: dominus Nicolaus Martinez et reverendus dominus Antonius Rusca³⁹²⁸
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 140, fol. 623–624

Ex audientia SS.mi (Zagrabien.)

T.: orig.
Exp.: Clemens Argenvillieres³⁹²⁹ auditor
Dat.: Romae, 19. Decembris 1751
Not.: Pro translatione R.P. Francisci Thauszy episcopi Bosnensis ad ecclesiam Zagabriensem³⁹³⁰ [sic!] nuntius apostolicus Viennae commorans processum super eiusdem ecclesiae statu rite formavit; sed quia super exercitio pontificalium dicti episcopi transferendi unum tantum admisit testem de visu, alterum vero de notorietate et ex auditu deponentes, Sanctitas Sua alterius testis defectum apostolica auctoritate sanare dignata est, et processum praefatum ex speciali gratia admittendum indulsit. Et ita etc.
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 140, fol. 615

88. Thurn Antal

122) 1729 Thurn Antal (Anton Kasimir von Thurn und Valsassina, *Belgradien. et Samandrien.*, első püspök, 1728–1732)

37) 1732 Thurn Antal (Anton Kasimir von Thurn und Valsassina, *Quinqueecclesien.*, 1732–1734)

1. Angelus a Sancto Alberto, Carmelitarum Discalceatorum prior Viennensis
[AAV Arch. Concist., Processus Consist., fol. 623v]

1. Nosco bene, et a longo tempore dominum comitem a Turri, et cum eo Jaurini³⁹³¹, quo loco³⁹³² qua canonicus residet, saepissime conversatus sum. Non sum ipsius consanguineus, nimium familiaris aut odiosus³⁹³³.

³⁹²⁶ XIV. Benedek pápa (Prospero Lorenzo Lambertini, 1740–1758).

³⁹²⁷ Girolamo Salario apát [általános ügyhallgató] és Antonio Rusca apát, az apostoli nuncius familiárisai.

³⁹²⁸ Nicola Martinez és Antonio Rusca.

³⁹²⁹ Clemente Argenvillieres auditor (*auditor Sanctissimi*, 1743–1753), majd bíboros és proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1753–1758). DBI 4 (1962) 125–126.

³⁹³⁰ Recte: Zagabriensem.

³⁹³¹ Győr.

³⁹³² Javított szó. Arch. Nunz. Vienna: [...] Jaurini quo loci qua canonicus [...]; majd beszúrás: et a longo tempore.

³⁹³³ Javított szó.

2. Tota familia oriunda est ex Carinthia³⁹³⁴, ubi idcirco puto eum natum esse.
 3. Habetur comuniter pro legitimo, eiusque agnominis familia illustris est et catholica.
 4. Accedit prope ad quinquagesimum, ut apparet ex ipsius aspectu.
 5. Constitutus est in sacris ordinibus, nam saepius apud nos celebrare consuevit.
 6. Cum celebraret in nostra ecclesia, quod frequenter accidit, solemniter visus est mihi bene versatus in sacris functionibus, in iisque pertractandis satis devotus. Quoad sacramentorum frequentiam argumentum inde trahi potest, quod fere quotidianum Missae sacrificium offert.

7. Quantum scio et audivi, vixit semper catholice et permansit in puritate fidei.

[fol. 624r]

8. Ornatus est bonis ac ecclesiasticis moribus, quamobrem et eius conversatio gravis semper fuit et optima fama est.

9. Quantum deprehendere potui ex quotidianis fere inter nos conversationibus, vir est gravis et prudens.

10. Audivi illum dedisse operam sacrae theologiae in collegio Germanico Urbis non sine fructu, ut saepius adverti eum simul colloquemur, quapropter iudico illum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere quamquam ignorem an sit aliquo gradu insignitus.

11. Non constat mihi eum aliquo munere functum esse in cura animarum aut regimine alterius ecclesiae, nec quod aliud beneficium obtinuerit praeter canonicatum Jaurinensem³⁹³⁵, ubi optime semper se gessit tam quoad doctrinam, integritatem et mores.

12. Nec scio, nec unquam audivi illum dedisse aliquod scandalum sive circa mores, sive circa fidem et doctrinam, quin potius illum semper in optima aestimatione fuisse intellexi. Nec laborat quantum deprehendere potui aliquo vitio corporis aut animi vel aliquo canonico impedimento, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Inspecta gravitate vitae, moribus ecclesiasticis ac doctrina censeo illum idoneum esse ad bene regendam ecclesiam Semendriensem et dignum, qui ad eam promoveatur, eiusque promotionem utilem futuram dictae ecclesiae, quae a tanto tempore episcopo caruit.

2. Cyprianus ab Annuntiatione Beatae Virginis, Carmelitarum Discalceatorum procurator Viennensis

[fol. 624v]

1. Diu est, quod novi dominum Antonium comitem a Turri, saepiusque cum eo Jaurini conversatus sum. Nulla mihi cum ipso consanguinitas, familiaritas aut odii causa.

2. In Charintia³⁹³⁶ puto.

3. Publica fama est illum natum esse ex legitimo matrimonio. Familia vero unde originem trahit, catholica est et illustris.

4. Excedit multum iudicio meo annum 40, quod etiam ex ipsius habitu deprehendi potest.

5. Constitutus est in sacris ordinibus, nam saepius apud nos Jaurini³⁹³⁷ et in cathedrali ecclesia tum privatim celebrantem vidi, tum etiam solemniter ut audivi.

6. Adverti illum, cum celebrabat solemniter suas sacras caeremonias optime possedisse. Visus est etiam eo tempore satis devotus, praetereaque illum fere quotidie ad offerendum Missae sacrificium accessisse. Illud addi potest quod cum canonici habebant singuli suas hebdomadas, quibus sacrum canant, non potest non esse in iis functionibus peritus.

7. Nihil in contrarium audivi.

8. Visus est mihi semper praeditus bonis et ecclesiasticis moribus, graviter praeterea conversabatur et bene audiebat apud omnes.

9. In conversationibus non adverti, quod unquam deposuerit [fol. 625r] ecclesiasticam gravitatem. Videbatur etiam vir prudentis³⁹³⁸ et maturi iudicii.

10. Non habui occasionem examinandi an possideat eam doctrinam, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere, caeterum ex testimonio rectoris legi illum dedisse operam per triennium sacrae theologiae in collegio Germanico Urbis.

³⁹³⁴ Karintia.

³⁹³⁵ Győr.

³⁹³⁶ Recte: Carinthia.

³⁹³⁷ Győr.

³⁹³⁸ Javított szó.

11. Non habuit aliud beneficium, quam canonicatum Jaurinensem³⁹³⁹, ubi bene se gessit tam quoad doctrinam, integritatem et mores, chori etiam et aliarum sacrarum functionum frequentiam.

12. Nec scio, nec intellexi illum dedisse aliquod scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, quin potius semper in bona aestimatione habitum, nec adverti illum laborare aliquo vitio corporis aut animi, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Bonis est moribus et exemplaris ecclesiasticus, unde eum idoneum puto ad bene regendam ecclesiam Semendriensem et dignum, qui ad illam promoveatur.

3. Andreas Szpodiz (Szopdiz, Szopodiz, Srpodiz) lector et canonicus Jaurinensis
[fol. 625v]

1. Novi ab undecim circiter annis reverendissimum dominum Antonium comitem a Turri. Cum ipso conversatus sum toto hoc tempore Jaurini, ubi ambo canonicatum obtinemus. Non sum ipsi nimium familiaris vel aliquo pacto odiosus.

2. Natus est, ut audiui, in Carinthia³⁹⁴⁰.

3. Familia a Turri illustris est et catholica, ille vero habetur communiter pro legitimo.

4. Accedit iudicio meo ad quinquagesimum.

5. Erat iam sacerdos, cum adscriptus fuit inter canonicos Jaurinenses³⁹⁴¹.

6. Probe versatus est in ecclesiasticis functionibus, easque semper peragere solet, cum venit ad ipsum hebdomada capitularis. Devotus etiam est, nam vix est, quod sacram Missam omitere soleat.

7. Quantum ab externis actibus colligere potui, vixit semper catholice et in fidei puritate permansit.

8. Vir est praeditus bonis et ecclesiasticis moribus, eius conversatio semper gravis fuit, et optima est eiusdem fama et opinio.

9. Adhibitus frequenter fuit ad negotia capitularia agenda, qua vir gravis et prudens, eumque talem esse animadverti ex ipsis sermonibus et allocutionibus.

10. An insignitus fuerit, aliquo gradu in jure canonico vel in sacra theologia mihi non constat; intellexi, cum Romae sacrae theologiae operam dedisse in collegio Germanico et Hungarico, quod etiam deprehendi ex ipsius sermonibus, si quando occasio de his materiis loquendi oblata est. Est etiam unus ex consiliariis nostri consistorii ecclesiastici unde crederem illum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios posset docere.

[fol. 626r]

11. Non scio an aliquod aliud officium exercuerit aut aliud beneficium possederit praeter canonicatum Jaurinensem³⁹⁴², ubi bene semper se gessit tam quoad doctrinam, quam quoad integritatem et mores.

12. Nec audiui, nec scio illum dedisse aliquod publicum scandalum circa fidem, mores sive doctrinam, quin potius vixit semper ut decet ecclesiasticum, nec laborat aliquo corporis vitio aut animi, quantum iudicare possum quominus possit ad episcopatum promoveri.

13. Inspecta ipsius religione et zelo ac prudentia censeo dignum esse, qui promoveatur ad ecclesiam Samandriensem, eiusque promotionem futuram esse utilem eidem ecclesiae, nisi defectus linguae Hungaricae et Illyricae, cuius usus ibi frequentior est, aliquid incommodi afferat.

4. Ignatius Altmann, dominus, natione Carinthus
[AAV Arch. Concl., Processus Consist., 119, fol. 535r]

1. Novi illustrissimum et reverendissimum dominum Antonium comitem a Turri e Vallesassina episcopum Bellogradensem et nunc nominatum ad ecclesiam Quinqueecclesiensem ab anno millesimo septingentesimo vigesimo nono, quo tempore ab eodem in secretarium suum assumptus fueram. Non sum ipsius consanguineus, nec inimicus, et de reliquo memor sum juramenti praestiti.

³⁹³⁹ Győr.

³⁹⁴⁰ Karintia.

³⁹⁴¹ Győr.

³⁹⁴² Győr.

2. Non aderam, quando consecratus fuit; scio tamen munus consecrationis ab illustrissimo et reverendissimo domino episcopo Bambergensi³⁹⁴³ eum suscepisse anno, ni fallor, trigesimo. Hoc scio, quia vidi ipsum facientem functiones episcopales.

3. Praefuit ecclesiae Bellogradensi tribus circiter annis, uti patet ex supradictis.
[fol. 535v]

4. Semper resedit; et ab ecclesia sua nunquam discessisset, nisi urgentibus negotiis Viennam jam bis venire debuisset. Haec scio, quia eram in illius domo.

5. Cum dioecesis et ecclesia Bellogradensis primo fundata fuerit, et clerus sit exiguus, nec parochiae sint adhuc omnes constitutae, visitationem canonicam facere non poterat, conatus tamen fuit ab aula caesarea obtinere, quae necessaria erant, et pro viribus fidelium saluti prospexit, atque decreta sua, licet adversarios ab initio habuerit, uti fieri amat in loco alias longo tempore pastore destituto, executioni³⁹⁴⁴ dari mandavit, nec acquievit, donec omnia juxta sacros canones observarentur. Causa scientiae ut supra.

6. Vidi ipsam aliquoties solemniter celebrantem, ordinationem unam statuto tempore habentem, et sacramentum Confirmationis magno cum zelo ministrantem, non obstante maximo populi concursu³⁹⁴⁵, qui a memoria hominum confirmatus non fuerat. Pontificalia etiam pro necessitate temporum exercuit, quae vidi.

7. Optandum esset, ut omnes episcopi tanto zelo ferverent, sicuti dominus transferendus, qui in plantatione ecclesiae et dioecesis suae se verum pastorem et fidelem villicum tum charitate erga pauperes, cum etiam verbo et exem[fol. 536r]plo erga omnes se semper exhibuit, quod notorium est.

8. Magno opus fuit labore ad constituendam ecclesiam Bellogradensem, et episcopo multum desudavit tum in conservanda immunitate ecclesiastica, cum in vindicandis juribus episcopalibus; et ibidem se ita gessit, ut etiam adversariis suis satisfecerit. Bona autem immobilia ecclesiae aut mensae episcopalis nulla sunt, cum redditus utriusque consistant in parata pecunia, quam camera caesarea stans temporibus praebet, uti notorium est.

9. Quantum mihi constat, sufficienti pollet doctrina in episcopo requisita; et insuper eandem colit et auget per assiduum studium, ad quod incumbit, quod vidi.

10. Ex depositione mea facile colligere licet ipsum dignum esse, qui transferatur, translationem autem illius eo utiliorem ecclesiae Quinqueecclesiensi judico, quo magis scio illum primum esse ad bene omnia disponenda, quibus dicta dioecesis indiget.

2. Carolus Martinus Härting, natione Tirolensis, sacrosanctae theologiae doctor et cathedralis ecclesiae Bellogradensis canonicus

[fol. 536v]

1. Novi illustrissimum et reverendissimum dominum Antonium episcopum Bellogradensem et nunc nominatum ad regendam ecclesiam Quinqueecclesiensem a duobus annis et ultra occasione, quae assumptus fui in canonicatum Bellogradensem. Non sum ipsius consanguineus, nec nimium familiaris, sed potius ejus subditus.

2. Non fui praesens, quando fuit consecratus in Episcopum, arguere tamen possum ex functionibus pontificalibus, quas exercuit, ipsum consecrationis munus suscepisse.

3. Duo anni et medius circiter elapsi sunt, quod consecratus fuerit, et ab illo tempore praefuit ecclesiae Bellogradensi, me semper eidem praesente et assistente.

[fol. 537r]

4. Nisi gravibus ecclesiae suae negotiis, quae illum alio vocabant, impeditus, semper resedit. Et hoc scio, quia vidi.

5. Dioecesim canonicè visitare non potuit, eo quod exiguus sit clerus, et ecclesiae nondum integre aedificatae, occupantibus maximam Serviae³⁹⁴⁶ partem schismaticis; fecit tamen, quod potuit, et necessitatibus fidelium zelose occurrit. Decreta etiam sua exequi mandavit, non obstantibus oppositionibus aliquorum, quos superavit. Haec scio, quia vidi.

³⁹⁴³ Friedrich Karl von Schönborn-Buchheim würzburgi és bambergi hercegpüspök (1729–1746).

³⁹⁴⁴ Recte: executioni.

³⁹⁴⁵ Javított szó.

³⁹⁴⁶ Szerbia.

6. Ex defectu ecclesiae cathedralis saepe pontificaliter non celebravit; pro temporum tamen exigentia Confirmationis sacramentum ministravit, fecit unam ordinationem; caetera autem pontificalia raro exercuit ex defectu occasionis, quae in nascente ecclesia non occurrit. Causa scientiae ut supra.

7. Quantum adverti, magna semper charitatis et prudentiae laude se in ecclesia et dioecesi sua gessit, cujus vel maxime in eo specimen dedit, quod cum omnibus bene convenerit, et bono exemplo omnibus praeluxerit. Haec scio, quia vidi.

8. Sedulus fuit, quantum vires ejus patiebantur, in conservandis et defendendis juribus ecclesiasticis: cum autem per ipsum non steterit ea semper facere, quae necessaria [fol. 537v] erant, mirum non est, quod omnia successum non habuerint, qui sperabatur in ordinatione et erectione ecclesiarum. Bona autem temporalia nec episcopus, nec ecclesia habet, eo quod ambobus redditus in parata pecunia suppeditentur a camera caesarea.

9. Judico eum sufficienti scientia pollere, quae requiritur in episcopo, ut possit alios docere; et hoc iudicium meum fundo in frequentibus conversationibus et discursibus, quos cum illo habui, et ex quibus ejus scientiam et doctrinam desumpsi.

10. Ex supradictis censeo eum dignum esse, qui ad ecclesiam Quinqueecclesiensem transferatur, et cum ecclesiae Bellogradensi utilis fuerit, non minus proficuum eum futurum iudico ecclesiae, ad quam transferendus est.

De Baptismo

T.: cop.³⁹⁴⁷

Exp.: Andreas Chriniz³⁹⁴⁸ loci parochus

Dat.: Blayburgi³⁹⁴⁹, 14. Martii 1721

Bapt.: [Ibidem], 5. Augusti 1680 natus, 6. Augusti 1680 baptizatus, Georgius Sterger³⁹⁵⁰ p.t. parochus Playburgi [sic!] in inferiori Carinthia

Nom.: Antonius Casimirus S.R.I. comes a Turri et Valesassina, etc.

Par.: dominus Franciscus Ludovicus S.R.I. comes a Turri et Valesassina et Ester Susana nata comitissa a Kronegg³⁹⁵¹

Patr.: Joannes Ludovicus S.R.I. comes a Lamberg et domina Joanna Elisabetha Deittenhoffen, nata baronissa a Windishgraz³⁹⁵²

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 628r

De studiis atque de vita et moribus

T.: cop.

Exp: Paulus Maria Spinola³⁹⁵³ SJ rector collegii Romani

Dat.: Romae, 1. Junii 1705

Not.: [...] dioecesis Labacensis³⁹⁵⁴ [...] tres integerrimos annos in sacrae theologiae studio [I. Decembris 1701 – 1. Decembris 1704]

Test.: condiscipuli et cohabitantes: praenobilis Martinus Josephus Herbricht sacerdos, dominus Franciscus liber baro e Sirgenstein et dominus Ignatius liber baro de Terzi³⁹⁵⁵

³⁹⁴⁷ Az összes, Rómába küldött anyagban található dokumentum másolatot külön is hitelesítette: Bécs, 1729. május 18. Agostino Lucidi apostoli főjegyző, a bécsi nunciatura irodaigazgató-helyettese. AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 631v–632r.

³⁹⁴⁸ Andreas Chriniz bleiburgi plébános.

³⁹⁴⁹ Bleiburg.

³⁹⁵⁰ Georg Sterger bleiburgi plébános.

³⁹⁵¹ Franz Ludwig von Thurn und Valsassina (1640–1700 k.) birodalmi gróf és Esther Susanna Kronegg grófnő. WURZBACH 45 (1882) 102.

³⁹⁵² Johann Ludwig von Lamberg zu Orteneck und Ottenstein birodalmi gróf (1667-től) és Johanna Elisabeth Deitenhofen, született Windisch-Grätz bárónő. WURZBACH 14 (1865) 24; 57 (1889) 40 (Stammtafel).

³⁹⁵³ Paolo Maria Spinola, a Collegium Romanum (Gergely Egyetem) rektora.

³⁹⁵⁴ Laibach (Ljubljana).

³⁹⁵⁵ Martin von Herbricht (egyházmegye: Boroszló/Breslau/Wrocław; +1732), Franz (STEINHUBERNél: Johann Anton) von Sirgenstein báró (Egyházmegye: Konstanz) és Ignaz von Terzen báró (egyházmegye: Görz/Gorizia). STENHUBER 2 (1906) 305, 324, 254.

Not.: [...] praesentibus dominis Alphonso Lucentino filio quondam Melchioris Reatino et Antonio Vulpio filio quondam Fausto de Silicio in Sabinis testibus³⁹⁵⁶ [...] Romae, 1. Junii 1705, Petrus Antonius Quintilius³⁹⁵⁷ curae eminentissimi et reverendissimi domini Almae Urbis cardinalis vicarii notarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 628v–630v

De ordine Presbyteratus

T.: cop.
Exp.: Gaspar cardinalis Carpineus³⁹⁵⁸ episcopus Sabinensis, vicarius generalis
Dat.: Romae, 12. Martii 1705
Ord.: Dominicus de Jaulis³⁹⁵⁹ episcopus Verulanus, vicesgerens, Romae in sacrosancto Lateranensi basilica, 22. Decembris 1703
Not.: Dominicus³⁹⁶⁰ episcopus Verulanus, vicesgerens; Nicolaus Antonius Cuggio³⁹⁶¹ secretarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 628

Nominatio (Belgradien. et Samandrien.)

T.: cop. vid.
Exp.: Carolus III (VI)
Dat.: Viennae, 1 Junii 1728
Not.: Eugenius asabaudia³⁹⁶², Joannes Franciscus comes a Dietrichstein³⁹⁶³
Vid.: Vienna, 8. Februarii 1729, Augustinus Lucidi³⁹⁶⁴ protonotarius apostolicus ac eiusdem nuntiaturae vicecancellarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 375

Professio fidei (Belgradien. et Samandrien.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 8. Junii 1729
Test.: reverendus dominus Nicolaus Alberti sacerdos et dominus Vincentius Vives, N.A. familiares³⁹⁶⁵
Not.: Antonius Maria Merenda³⁹⁶⁶ protonotarius apostolicus, auditor generalis et cancellarius
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 633, 635³⁹⁶⁷

Ex audientia SS.mi

T.: orig.
Exp.: Dominicus Rivera³⁹⁶⁸ secretarius
Dat.: Romae, 24. novembris 1729
Not.: Beatissimo Padre

³⁹⁵⁶ Alfonso Lucenzino Reatini, néhai Melchior fia és Antonio Vulpi, néhai Fausto de Silicio in Sabinis fia.

³⁹⁵⁷ Pietro Antonio Quintili, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1718–1739). *Repertorio*, 108.

³⁹⁵⁸ Gaspare Carpegna bíboros (1670–1714), római általános helynök (bíboros vikárius, 1671-től). *DBI* 20 (1977) 589–591.

³⁹⁵⁹ Domenico de Zaoli, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1701–1712). *DEL RE*, 63.

³⁹⁶⁰ Uő.

³⁹⁶¹ Nicolò Antonio Cuggiò, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1700–1739). *Vö. Della giurisdittione, i.m.*

³⁹⁶² Arch. Concist.: a Sabaudia. Savoyai Jenő herceg (Eugen Prinz von Savoyen, 1663–1736). *ADB* 6 (1877) 406–421.

³⁹⁶³ Dietrichstein János Ferenc Gottfried (Johann Franz Gottfried von Dietrichstein) birodalmi gróf, karintiai pohárnokmester, stájer fővadászmester, az Udvari Kamara elnöke; 1742-ben magyar indigenátust nyert. *Libri Regii* 39.162.

³⁹⁶⁴ Agostini Lucidi, a bécsi nunciatura irodaigazgató-helyettese.

³⁹⁶⁵ Nicola Alberti és Vicenç Vives, az apostoli nuncius familiárisai.

³⁹⁶⁶ Antonio Maria Merenda apostoli főjegyző, általános auditor, a bécsi nunciatura irodaigazgatója.

³⁹⁶⁷ Bis: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 634, 636. A bécsi példány ellenben hiányzik.

³⁹⁶⁸ Domenico Rivera, a Szent Kollégium titkára (1710–1730), később bíboros (1733–1752). *DBI* 87 (2016) Treccani (2024. április 4.).

Douendosi nel prossimo Consistoro unire, e prouedere le Chiese di Belgrado, e Samandria nell'Vngaria à nomina di Sua Maestà Cesarea Cattolica in persona del Conte Antonio Thuren e Vallesassina, et essendo stato trasmesso da Monsignore Nuntio di Vienna il Processo formato solamente sopra lo stato Oella³⁹⁶⁹ Chiesa di Samandria, e qualità di detto Nominato, onde manca quello sopra lo stato dell'altra Chiesa di Belgrado, il quale se si douesse fabricare da Monsignore Nuntio troppo uerrebbe ritardata la prouista de quelle Chiese con grande loro detrimento; si supplica per tanto humilmente la Santità Vostra permettere che si faccia qui in Curia. Che della gratia etc.

Bellograden. et Samandrien. unionis

Congregatio particularis a sanctissimo domino nostro deputata censuit, ecclesiam Samandriensem in Servia certo modo vacantem aequae³⁹⁷⁰ ac principaliter perpetuoque uniendam esse vicinae ecclesiae Bellogradensi seu Albae Graecae vacanti per obitum bonae memoriae Lucae Natalis³⁹⁷¹ ultimi episcopi, atque itidem in eodem regno esistenti, transferendo residentiam a prima pluries barbarorum excursionibus cum secuta etiam semel caede episcopi exposita ad secundam, quae firmum est atque validum propugnaculum contra Christiani hominis hostes, ita ut in posterum episcopi Bellogradensis et Samandriensis nuncupatur; et in positione consistoriali super hac unione declarandum esse, utrique ecclesiae sic unitae ad nominationem Sacrae caesariae Maiestatis, utpote Hungariae regis providendum esse, addita tamen clausula, quod quatenus indigeat, nominationis indultum per eundem actum consistorialem illi conceditur. Factaque relatione Sanctitas Sua congregationis sententiam benigne probavit. Datum Romae die 19. Augusti 1729. Petrus cardinalis Corradinus³⁹⁷²

loco + sigilli

Dominicus Rivera³⁹⁷³ dictae congregationis secretarius

Class.: AAV Dataria Ap., Processus Datariae, 106, fol. 566–568

Praesentoriae (*Quinqueecclesien.*)

T.: cop. vid.

Exp.: Carolus III (VI)

Dat.: Viennae, 9. Octobris 1732

Vid.: Viennae, 16. Octobris 1732, Michael Bobok³⁹⁷⁴ c.r.H.a. expeditor et simul concipista

Class.: ASV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 390

Forma iuramenti (*Quinqueecclesien.*)

T.: cop.

Exp.: Emericus Esterházy³⁹⁷⁵ archiepiscopus Strigoniensis

Dat.: Posenii, 18. Julii 1733

Nota: [különböző, nehezen olvasható aláírások]

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 540–541

Professio fidei (*Quinqueecclesien.*)

T.: orig.

Dat.: Viennae, 15. Octobris 1732

Test: dominus Thadaeus de Raidegg et dominus Nicolaus de Leonardis, N.A. familiares³⁹⁷⁶

Jelzet: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 523–524

³⁹⁶⁹ Recte: Della.

³⁹⁷⁰ Javított szó.

³⁹⁷¹ Luca Natale belgrádi püspök (1709–1720).

³⁹⁷² Pier Marcellino Corradini bíboros (1712–1743), apostoli prodatárius (1721–1730). DBI 29 (1983) 358–362.

³⁹⁷³ Domenico Rivera, a Szent Kollégium titkára. DBI 87 (2016) Treccani (2024. április 4.).

³⁹⁷⁴ Bobok Mihály magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY Pótlék kötet (1868) 143–144.

³⁹⁷⁵ Esterházy Imre hercegprímás, esztergomi érsek: 1)

³⁹⁷⁶ Thaddäus von Raidegg és Nicola de Leonardis, az apostoli nuncius familiárisai.

89. Vernich Ferenc

111) 1717 Vernich Ferenc szerémi püspök (Franjo Vernic, *Sirmien.*, 1716–1729)

1. Georgius Knezovich de Peiacsevich (Knesovicz; Peiacsevics, Peacevicz), baro
[AAV Arch. *Concist, Processus Consist.*, 106, fol. 332r]

1. Agnosco admodum reverendum dominum Franciscum Josephum Vernich praepositorum Posegiensem nominatum ad episcopatum Sirmiensem a duobus circiter annis occasione, qua coram ipso feci confessionem sacramentalem in lingua Sclavonica. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, nimium familiaris, aemulus vel odiosus.

2. Nescio.

3. Ex auditu ad aliis scio ipsum natum esse ex legitimo matrimonio et ex catholicis et honestis parentibus.

4. Ex aspectu, in quantum considerare possum, est in aetate quinquaginta circiter annorum.

5. Est in sacris ordinibus constitutus et scio, ut supra dixi, quia ante duos annos feci cum ipso confessionem sacramentalem, a quo tamen tempore nescio.

6. Est ecclesiasticis functionibus et in exercitio sacramentorum ordinum bene versatus, et est in susceptione sacramentorum frequens et devotus, et haec mihi constat, quia pluries ipsum vidi bene et devote celebrantem, et ita audivi ab aliis.

7. Catholice semper vixit et in fidei puritate permansit, nec quid, quam audivi in contrarium, scio ex propria notitia et conversatione, eo ex auditu a viris fide dignis.

[fol. 332v]

8. Est praeditus innocentia vitae bonisque moribus imbutas ac bonae conversationis et famae, scio ea propria cognitione et ex publica fama.

9. Est vir gravis, prudens et usus rerum praestans, causa scientiae est, quia pluries uti talem expertus sum, et talem etiam audivi praedicari ab aliis.

10. Nescio an sit aliquo gradu insignitus in jure canonico vel in sacra theologia, et in qua scientia sit versatus, audivi tamen ab aliis esse virum doctum et ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

11. Uti praepositus Posegiensis exercuit in illa praepositura curam animarum, de regimine autem alterius ecclesiae nihil scio, et audivi a pluribus personis in supradicta praepositura bene se gessisse tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Neque scio, neque audivi eum publicum scandalum circa fidem, mores et doctrinam dedisse, nullo vitio corporis laborat, ut apparet, neque audivi ab aliis, quod aliquo impedimento canonico tenetur quominus possit ad ecclesiam Sirmiensem promoveri.

13. Existimo eum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem, et praesertim eam, ad quam est promovendus, ac judico dignum qui ad illam promoveatur, ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem et proficuum fore censeo, et sum in hoc sensu, quia et supra dixi, est vit prudens, pius doctus et usu rerum praestans.

2. Antonius Barchovich (Parckovich, Parchovich), dominus
[fol. 334r]

1. Cognosco admodum reverendum dominum Franciscum Josephum Vernich nunc praepositum Posegiensem ab annis octo circiter, dum ipse erat vicarius generalis episcopi Zagabriensis³⁹⁷⁷ Brevovich³⁹⁷⁸, occasione, qua ego ipse processum aliquem in eius tribunali cum capitulo Zagabriensi³⁹⁷⁹ habebam. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Nescio.

3. Ex auditu ab aliis scio ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque ex honestis et catholicis parentibus.

³⁹⁷⁷ Recte: Zagrabiensis.

³⁹⁷⁸ Brajkovics Márton (Martin Brajković) zágrábi püspök (1703–1708).

³⁹⁷⁹ Recte: Zagrabiensi.

4. Aetatem praecisum nescio, sed ex aspectu apparet esse in aetate quinquaginta annorum circiter.

5. Est in omnibus sacris ordinibus constitutus, a quo et a quo tempore, ego nescio, sed ab annis octo, ex quibus ipsum novi, erat sacerdos et vidi ipsum celebrantem.

6. Ex notitia, quam habui, et habeo ex aliis est in ecclesiasticis functionibus et in exercitio sacrorum ordinum diu et bene versatus, estque etiam frequens et devotus in susceptione sacramentorum.

7. Pro mea notitia semper catholice vixit et in fidei puritate per[fol. 334v]mansit, et semper taliter se habuisse ab aliis etiam viris fide dignis audivi.

8. Existimo eum praeditum innocentia vitae et bonis moribus imbutum, esseque bonae consecrationis et famae, et talem asseruerunt personae fide dignae, nec quid qua audivi in contrarium.

9. Nescio an ipse sit insignitus aliquo gradu vel in iure canonico, vel in sacra theologia, eo an praefatis facultatibus aperam dederit, audivi tamen ab aliis, eum esse virum doctum et ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere.

10. Ex propria scientia scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, quod idem ex personis fide dignis.

11. Scio ipsum esse praepositum Posegiensem, et credo eum in hoc munere habere curam animarum, et fuisse vicarium generalem episcopi Zagabriensis³⁹⁸⁰, et a personis fide dignis audivi eum in ambobus officiis bene se gessisse tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Nunquam audivi, neque scio, ipsum dedisse aliquod scandalum circa fidem, mores sive doctrinam. Ex eo quod apparet nullo vitio corporis laborat, et quantum potu noscere, nullo impedimento canonico aut animi vitio tenetur, quominus possit ad ecclesiam cathedralem pro promoveri, nec simili quid poti audire ab aliis.

13. Existimo eum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem, et praesertim Sirmiensem, ad³⁹⁸¹ quam est promovendus, et iudico ipsum dignum, qui ad illam promoveatur, ipsius promotionem eidem ecclesiae utilem ac proficuum fore censeo, et sum in hoc sensu quia ut supra dixi, est vir prudens, pius, doctus et usu rerum [fol. 335r] praestans.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Matthias Dominicus Russegk³⁹⁸² mgr.³⁹⁸³ p.t. parochus ibidem

Dat.: Runae³⁹⁸⁴, 25. Junii 1717

Bapt.: [Ibidem], 26. Martii 1673, Bartholomeus Basalj³⁹⁸⁵ pro tunc parochus loci

Par.: perillustris dominus Michael et domina Susana³⁹⁸⁶

Patr.: dominus Petrus Deurj et domina Catharina Rosina Oparnikin³⁹⁸⁷

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 341³⁹⁸⁸

De studiis

T.: orig.

Exp.: Iosephus Gögger³⁹⁸⁹ SJ, dr. theol. moralibus professor ordinarius, decanus

Dat.: Viennae, 21. Junii 1717

³⁹⁸⁰ Recte: Zagrabiensis.

³⁹⁸¹ Beszúrt szó.

³⁹⁸² Matthias Dominikus Russegk (Russegg) ranni plébános.

³⁹⁸³ Magister (?).

³⁹⁸⁴ Rann (Brežice).

³⁹⁸⁵ Bartholomäus Basalj (Bartolomej Basalj) ranni plébános.

³⁹⁸⁶ Vernich Mihály (Mihael Vernić) és hitvese, Vernich Zsuzsanna (Suzana Vernić).

³⁹⁸⁷ Petar Deuri és Katarina Rosina Oparnikin.

³⁹⁸⁸ Cop vid.: AAV Arch. Concist, Processus Consist., 106, fol. 339. Bécs, 1717. július 30. A másolatot szokatlan módon a nunciátúra jegyzője hitelesítette, amit ugyanaznap a bécsi nuncius felülhitelesített. A dokumentumon megtalálható az általános ügyhallgató aláírása is.

³⁹⁸⁹ Joseph Gögger SJ, a bécsi egyetemen tanár, többek között dékán (1707–1711, 1713–1719, 1722–1731, 1734–1752). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 431–432.

Grad.: in Croatico collegio alumnus, 1692 sub decanatu Gabrielis Hevenesi ³⁹⁹⁰ SJ, magister philosophiae (AA.LL. et phil. magister)

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 341

De primo Missae sacrificio

T.: orig.

Exp.: Balthasar liber baro Patachich ³⁹⁹¹ S.c.M. ad regiam cancellarium Hungaricam consiliarius aulicus

Dat.: Austriae, 23. Junii 1717

Not.: [...] primum Missae sacrificium hic Viennae in ecclesia domus professae patrum Societatis Jesu 1696 dominica quinquagesimae [= 4. Martii 1696] celebravit, imo ad aram maiorem solemniter decantaverit [...]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 341

Litterae episcopi Zagrabiensis ad abbatem et canonicum Vernich(1)

T.: orig. ³⁹⁹²

Exp.: Martinus Braikovics ³⁹⁹³ episcopus Zagbariensis

Dat.: Zagrabiae, 22. Januarii 1708

Not.: [A zágrábi püspök válaszelevele Vernich József apátnak annak 1708. január 13-i levelére. Különböző – egyebekben részleteiben nem kifejtett – lelkipásztori ügyekről ír: a jezsuita tartományfőnök fenntartott ügyekre kap felhatalmazást (facultas). A püspök mellékelten 30 directoriumot küld az Eszéktől Pécsig tartó területre, illetve a jezsuitáknak. Szóba kerül még többek között egy szerzetes helyzete, valamint a szeszvetei (Sesvete) plébános engedélyezett távolmaradása, illetve ennek okán a plébánia esetleges megüresedésének, továbbá a jezsuiták káplánjának kérdései.]

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 341

Litterae episcopi Zagrabiensis ad abbatem et canonicum Vernich (2)

T.: orig.

Exp.: Martinus Braikovics ³⁹⁹⁴ episcopus Zagrabiensis

Dat.: Posonii, 22. Maii 1708

Not.: Nos Martinus Braikovich Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Zagrabiensis, Beatissimae Virginis Mariae de Topuszka abbas, comitatus de Berhenche supremus et perpetuus comes, Sacrae caesareae regiaeque Majestatis consiliarius ac regni Croatiae primas. Notum facimus per praesentes, quos nos earumdem exhibitorem reverendissimum videlicet Franciscum Vernich abbatem et canonicum Zagrabiensem, nostrumque per inferiorem Sclavoniam in spiritualibus substitutum vicarium, tum ad dominos Suae Majestatis Sacratissimae utriusque status officiales, judicem item caeterosque juratos civitatis Viroviticensis ³⁹⁹⁵ cives et incolas exmiserimus, facultatem eidem dantes, ut is cum praeactis dominis de instituenda iam semel ad normam a Sancta Matre Ecclesia praescriptam ibidem loci una vera et formali parochia erigenda cum tempore in loco decenti parochiali ecclesiae ac de honesta et congrua futuri parochi accommodatione et intertentione, loqui, agere certique quid decernere ac determinare. Siquidem notum est, multa adhuc in dicta parochia apprime desideravi, quod in aliis Christifidelium locis fundatisque et institutis parochiis necessario observari debent. Ipsos autem reverendos patres Franciscanos de praesenti sacramenta administrantes titulumque et officium parochiale, si quod praevidere inibi habuissent, nobis iam antehac sponte et propria voluntate resignasse. Adhortamur

³⁹⁹⁰ Hevenesi Gábor SJ, a bécsi egyetemen tanár, többek között dékán (1686–1690, 1691–1715). LUKÁCS, *Cat. gen.*, 555–556.

³⁹⁹¹ Patachich Boldizsár magyar udvari kancelláriai tanácsos, 1706-tól báró (1663–1719) MAČEK, 124–127.

³⁹⁹² A másik levéllel ellentétben ez nem került be a Rómába küldött anyagba. A szövege: *Dakovačka i Srijemska biskupija. Biskupski procesi i izvještaji 17. i 18. stoljeće* (Monumenta Croatica Vaticana – Posebna izdanja 2, Croatica Christiana – Fontes 15.), priredili ANTUN DEVIĆ – ILJA MARTINOVIĆ, Zagreb 1999, 332–333.

³⁹⁹³ Brajkovics Márton (Martin Brajković) zágrábi püspök (1703–1708).

³⁹⁹⁴ Uő.

³⁹⁹⁵ Verőce (Vitrovica).

proinde in Domino omnes et singulos, quos supra dominos caeterosque Christifideles (suprafatosque reverendos patres, quos in hanc nostram salutarem intentionem, propria etiam cooperatione concursuros possibilique auxilio et consillio non defuturos in Domino speramus) ut idipsum utique et pro honore Dei, securiori animarum salute locique et civitatis eiusdem maiori decore et ornamento futurum in seriam sumere considerationem, votisque unanimibus ampelecti velint; de quibus minime dubitamus. Praesentibus perlectis exhibenti restitutus.

Stanislaus Pepelko³⁹⁹⁶ secretarius m.p.

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 341

Professio fidei

T.: orig.

Dat.: Viennae, 18. Junii 1717

Test.: reverendus dominus Ignatius Musig huius nuntiaturae capellanus et dominus Josephus a Kolenburg officialis³⁹⁹⁷

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 106, fol. 338, 350

90. Zbiskó József Károly

6) 1755 Zbiskó József Károly szepesi prépost (*Tinninien.*, 1755–1774)

1. Stephanus Bezúr canonicus Poseniensis

[AAV Arch. Concist., *Processus Consist.*, 145, fol. 547v]

1. Novi illustrissimum, et reverendissimum dominum Carolum Zbisko a triginta circiter annis, cum adhuc ipse esset in seminario sancti Adalberti Tyrnaviae, et ex post novi eundem qua parochum in diversis parochiis dioecesis Strigoniensis, et postea qua canonicum Strigoniensem et praepositum Poseniensem. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, nec inimicus, aemulus aut odiosus.

2. Credo ipsum esse natum in dioecesi Strigoniensi, sed hoc melius constabit ex testimonio ipsius baptismatis.

3. Scio ipsum esse natum ex legitimo matrimonio atque nobiles et catholicis parentibus, cum habeat praedicatum de Kis-Kolacsin³⁹⁹⁸, quod non convenit nisi nobiles, et bene noscam illius³⁹⁹⁹ familiam, qua est catholica.

4. Scio illum esse circiter quadraginta quatuor annorum, uti apparet ex ejus aspectu, et cum fuerim a teneris annis conversatus cum ipso.

5. Scio ipsum esse in sacris ordinibus constitutum a viginti circiter annis, cum ipsum cognoverim capellanum Tyrnaviae, ubi residet capitulum Strigoniense.

6. Scio ipsum in ecclesiasticis functionibus bene versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum ipsum viderim pluries celebrantem et munia pastoralia exercentem cum aedificatione populi, unde promeritus fuit promotiones ad canonicatum Strigoniensem et postea ad praeposituram Poseniensem, quod mihi constat, cum sim canonicus Poseniensis.

7. Scio ipsum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, quod potui bene advertere ex frequenti conversatione cum ipso et ex notorietate.

[fol. 548r]

8. Scio ipsum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus, ut potui advertere ex frequenti conversatione habita cum ipso et ex publica fama.

³⁹⁹⁶ Pepelko Miklós Szaniszló (Nikola Stanislav Pepelko) titkár, később zágrábi kanonok (1713–1745). IVANČAN, 740–742.

³⁹⁹⁷ Ignaz Musig, a bécsi nunciatúra káplánja és Joseph von Kollenburg tisztviselő. Utóbbihoz vö. KUBISKA, *Der kaiserliche Hof- und Ehrenkalender zu Wien*, Anhang 3, 114.

³⁹⁹⁸ Kis-Kolacsin (ma Kiskelecsény).

³⁹⁹⁹ Javított szó.

9. Mihi constat esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, quod bene potui colligere cum semper versetur cum magnatibus regni Hungariae, cujus consilio utuntur, et est in consideratione apud Aulam, quae ipsum promovit ad gradum consilii locumtenentialis Hungariae, et in hoc consilio tractantur praecipue negotia religionis, et hoc scio tamquam canonicus Poseniensis et natione Hungarus.

10. Scio eum assumpsisse gradum doctoratus in sacra theologia Tyrnaviae postquam per quatuor annos studuit sacrae theologiae in illa universitate, et fui praesens cum assumpsit gradum, et iudico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere, quod est notorium.

11. Scio ipsum fuisse prius capellanum Tyrnaviae, ex post parochum in possessione di Oseck⁴⁰⁰⁰, postmodum Oduart⁴⁰⁰¹, finaliter Ersek Wyvarini⁴⁰⁰² deinde canonicum Strigoniensem, postea praepositum Poseniensem, ac in omnibus istis muneribus taliter se gessisse tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores, ut nunc meruerit etiam nominari ad gradum episcopalem, ut mihi bene constat.

12. Nec adverti, nec audivi eum aliquando publicum scandalum dedisse circa fidem, mores, sive doctrinam, nec mihi constat aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento detineri quominus possit ad ecclesiam episcopalem promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam cathedralem, et quamvis non possit inservire ecclesiae Tinniniensi, quae est sub [fol. 548v] potestate Turcarum, tamen ipsius promotio erit utilis eum ipse inserviet domino primati ac archiepiscopo Strigoniensi in illa parte dioecesis, quae est in Sepucio, ubi erit vicarius generalis et suffraganeus ejusdem archiepiscopi Strigoniensis, et ibi poterit ostendere suum zelum, pietatem et doctrinam pro salute animarum.

2. Joannes Petrus Scacchi abbas B.M.V. de Peczel et sanctae Margarethae virginis et martyris de Stahot, canonicus Poseniensis

1. Nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Josephum Carolum Zbisko episcopum titularem Vegliensem, nominatum episcopum Tinniniensem ac praepositum Poseniensem a quatuor annis circiter, scilicet ex quo factus sum canonicus Poseniensis; non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Scio esse Hungarum, sed nescio locum ipsius nativitatis, quod tamen constabit ex fide baptismatis.

3. Audivi patrem ipsius fuisse in officio comitatensi, quod dari non solet nisi nobilibus, et iudico ipsum esse natum ex legitimo matrimonio, [fol. 549r] caeteroquin non fuisset admissus neque ad canonicatum Strigoniensem, neque ad praeposituram Poseniensem, et hoc bene scio tamquam concanonicus Poseniensis; suppono parentes ipsius fuisse catholicos, sed hoc melius constabit ex fide baptismatis.

4. Quantum colligere possum ex ipsius aspectu, iudico ipsum esse quadraginta quinque circiter annorum, et hoc melius constabit ex attestato baptismali.

5. Ex quo ipsum novi a quatuor annis vidi ipsum celebrantem pluries et satisfacere functionibus ecclesiasticis tanquam praepositum ecclesiae collegiatae Poseniensis, in qua sum canonicus.

6. Quantum adverti scio ipsum esse in ecclesiasticis functionibus bene versatum, ac in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum ferme quotidie celebret; et toties fuerim praesens cum ipse celebrabat, vel solemniter vel privatim.

7. Ex quo ipsum nosco, semper catholice vixit et in fidei puritate permansit, nec aliud audivi in contrarium.

8. Quantum adverti et ex conversatione habita cum ipso iudico eum praeditum esse innocentia vitae et bonis moribus, nec audivi aliquid contrarium de ipso.

9. Scio ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, cum tam in negotiis publicis, qua consiliarius regius locumtenentialis, quod est primum tribunal regni, quam in negotiis Ecclesiae, qua canonicus Strigoniensis et qua praepositus Poseniensis omnino laudabiliter se gesserit, quod potui advertere in negotiis capitularibus⁴⁰⁰³, et audivi ab aliis in negotiis publicis.

⁴⁰⁰⁰ Diószeg.

⁴⁰⁰¹ Dataria Ap.: Oduert. Udvart.

⁴⁰⁰² Érsekújvár.

⁴⁰⁰³ Javított szó.

[fol. 549v]

10. Audivi ipsum fuisse promotum ad gradum doctoralem in sacra theologia Tyrnaviae, ubi sua studia peregit, quod melius constabit ex ipsius diplomate promotionis, et iudico ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ut possit alios docere.

11. Audivi fuisse parochum in archidioecesi Strigoniensi, ubi laudabiliter se gessit, ex hinc fuisse promotum ad canonicatum Strigoniensem, et dein ad praeposituram Poseniensem, sed ego semper novi ipsum praepositum Poseniensem.

12. Mihi non constat, publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores, sive doctrinam vel aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento detineri, quo minus ad ecclesiam cathedralem possit promoveri.

13. Existimo ipsum idoneum ad bene regendam ecclesiam episcopalem, et quamvis ipse non possit regere ecclesiam Tinniniensem, quae est sub potestate Turcaum, tamen ipsius promotio erit utilis dioecesi Strigoniensi, cum dominus primas et archiepiscopus Strigoniensis velit ipsum destinare ad Sepuciensem⁴⁰⁰⁴ districtum, ubi obibit munus vicarii generalis, et poterit exercere munia episcopalia cum dependentia a domino primati et ad ipsius arbitrium, prout fuit eius praedecessor dominus Alexander Mariasy defunctus episcopus Tinniniensis.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Joannes Novotha⁴⁰⁰⁵ p.t. plebanus Báthensis

Dat.: Báth⁴⁰⁰⁶, 5. Aprilis 1734

Bapt.: Baccabaniae⁴⁰⁰⁷, 15. Novembris 1710 natus

Par.: Andreas et Maria Zbiskó⁴⁰⁰⁸

Patr.: perillustris ac generosus dominus Samuel Baskovicz et domina conthoralis perillustris ac generosi domini Nicolai Madocsany⁴⁰⁰⁹

Not.: Laudetur Jesus Christus.

Reverendissime Domine, mihi Colendissime.

Praemissa salute omnigena cum servitiis meis paratissimis, intellecto Reverendae Dominationis Vestrae litterarum tenore, ratione natalium sonante, ut obligatione meae satisfacere valerem, intentioni Dominationis Vestrae quirem studiose indagavi annum et diem in matricula nostra Báthensi, ubi non reperto die nativitatis Reverendae Dominationis Vestrae, necessitatus fui requirere dominos compadres, ex quorum relatione edoctus sum, natam fuisse Reverendam Dominationem Vestram Baccabaniae tempore pestis anno 1710, die 15. Novembris, ipso die sancti Leopoldi, cum infallibili testimonio adstantium generosi domini Danielis Slavik, generosae item dominae Elisabethae Fejervarianae⁴⁰¹⁰ [...]

[%] Reverendo Domino Josepho Zbiskó AA.LL. et philosophiae magistro, sacrosanctae theologiae in tertium annum auditori, domino mihi colendissimo.

Tyrnaviae in seminario sancti Adalberti alumno

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 462

De Confirmatione

T.: orig.

Exp.: Joannes Baptista Damiani⁴⁰¹¹ de Tuhegli canonicus Vacienis et vicarius generalis

Dat.: Vacii, 16. Maii 1755

Conf.: Andreas Berkes⁴⁰¹² episcopus Heraclensis, Vacienis vicarius generalis et suffraganeus, [Ibidem?], 22. Maii 1725

⁴⁰⁰⁴ Recte: Scepusiensem.

⁴⁰⁰⁵ Novota János báti plébános (1732–1743). NÉMETHY, 23.

⁴⁰⁰⁶ Bát (később Asszonyvásár; Bátovce).

⁴⁰⁰⁷ Bakabánya (Pukanec).

⁴⁰⁰⁸ Zbiskó András és Soós Mária. Vö. KOLLÁNYI, 353.

⁴⁰⁰⁹ Boskovits Sámuel, továbbá Madocsányi Miklós hitvese. Vö. KEMPELEN 2 (1911) 390; NAGY 7 (1860) 233.

⁴⁰¹⁰ Szlávik Dániel és Fejérváry Erzsébet. Vö. NAGY 4 (1858) 140–141., 10 (1863) 761.

⁴⁰¹¹ Damiani János váci kanonok (1754–1784). CZOBOT 2 (1917) 723–724.

⁴⁰¹² Berkes András váci segédpüspök: 49)

Nom.: Carolus
Patr.: perillustris ac generosus dominus Georgius Drobny⁴⁰¹³ episcopatus Vaciensis cassae perceptor
Not.: Joannes Josephus Plattschleger⁴⁰¹⁴ venerabilis consistorii juratus cancellarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 462

De ordinibus

T.: orig.
Exp.: Franciscus Carolus Klobusicky⁴⁰¹⁵ archiepiscopus Colocensis et Bachiensis
Dat.: Pestini, 17. Augusti 1755.
Ord.: Sigismundus comes Berényi⁴⁰¹⁶ episcopus Malensis, suffraganeus Strigoniensis: 1733 et 1734, pro sequentibus nempe Subdiaconatu, Diaconatu et sacri Presbyteratus ordinibus
Not.: [...] me in annis 1733 et 1734, cum generalem dioecesis Strigoniensis vicarium agerem [...]
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 462

De doctoratu

T.: orig.
Exp.: Joannes Baptista Prileszky⁴⁰¹⁷ SJ, decanus
Dat.: Tynaviae, 29. Augusti 1755
Grad.: dr. theol., 29. Augusti 1737
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 462

Praesentatoriae

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 11. Augusti 1755
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 462

Recommendatoriae

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 11. Augusti 1755
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 462

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 21. Augusti 1755
Test.: admodum reverendus dominus Hieronymus Salari auditor generalis et dominus Nicolaus Martinetz camerae magister⁴⁰¹⁸
Class.: AAV Arch. Concl., Processus Consist., 145, fol. 544–545

91. Zerdahelyi Gábor

52) 1780 Zerdahelyi Gábor váci segédpüspök (*Titopolitan.*, 1780–1800)

1. Ladislaus Gulik metropolitanae Strigoniensis canonicus et collegii Pazmaniani praefectus
[AAV Arch. Concl., *Processus Consist.*, 180, fol. 281r]

⁴⁰¹³ Drobny György, a Váci Egyházmegye pénztárnoka.

⁴⁰¹⁴ Plattschleger János József (Johann Joseph Plattschleger) konzisztórium irodaigazgató.

⁴⁰¹⁵ Klobusiczky Ferenc kalocsa-bácsi érsek: 75)

⁴⁰¹⁶ Berényi Zsigmond esztergomi segédpüspök: 9)

⁴⁰¹⁷ Prileszky János SJ, a nagyszombati egyetem teológiai karának dékánja (1749–1755). SZILAS, *Prileszky János*.

⁴⁰¹⁸ Girolamo Salari általános ügyhallgató és Nicola Martinez, az apostoli nuncius kamarása.

1. Nosco circiter a 22 annis, cujus non sum consanguineus, etc., nec nimium familiaris, inimicus vel odiosus.
2. Est natus in loco Nitra Zerdahel dioecesis Strigoniensis⁴⁰¹⁹, id scio ex inspectis baptismalibus.
3. Scio, idque etiam ex inspecta fide baptismalium.
4. Est 36 annorum, scio pariter ex visa fide baptismalium.
5. Scio eum esse in sacris ordinibus constitutum ab anno 1765, quia vidi testimonium ordinum.
6. Non dubito ipsum in exercitio ordinum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum esse, virum enim integrum et probum semper novi.
7. A quo tempore eum noscere coepi, semper ipsum catholice vixisse et in puritate fidei permansisse, ab experientia scio.
8. Scio id etiam ab experientia.
9. Scio pariter ab experientia.
10. Scio ipsum in sacra theologia doctoratus gradu Romae insignitum esse, ubi per quadriennium ipsi theologiae et juri canonico operam dedit, vidi enim testimo[*f.281v*]nium ipsius doctoratus; quem etiam ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ab experientia scio.
11. Scio ipsum curati capellani, parochi et etiam vicarialis cancellarii Strigoniensis ecclesiae munere functum fuisse, in quibus laudabiliter quoad omnia se gessisse propria experientia scio.
12. Nihil simile scio, quia nec audivi quidquam simile de ipso, nec expertus sum.
13. Dignum et idoneum existimo, qui ad episcopatum promoveatur, ipsiusque promotionem ecclesiae utilem futuram censeo, quia scio esse virum ad hanc dignitatem requisitus dotibus praeditum.
14. Scio, quia communiter referri audivi ex praepositura Vacien[*s*]⁴⁰²⁰, pensione annua sui ordinarii et ex officio, quod gerit septem viratus, ipsum prope quinque millia florenorum annuum redditum habiturum praeter patrimonium, ex quo etiam notabilem annuam summam percipit.

2. Carolus Bujanovics (Bujanowicz) juratus ad augustam aulam caesareae regiae agens (agens aulicus)

1. Dominum illustrissimum ac reverendissimum Gabrielem Zerdahelyi de Nitra-Zerdahelyi⁴⁰²¹, canonicum metropolitanae ecclesiae Strigoniensis et nominatum auxiliarem episcopum Vaciensem ex habita cum eodem notitia et conversatione nosco, quocum nullum nexum consanguinitatis aut affinitatis habeo, tanto minus nimiam familiaritatem vel aliquam inimicitiam.

2., 3., et 4. Natum esse in bonis suis hereditariis Nitra-Zerdahely in comitatu Nitriensi, et archidioecesi Strigoniensi⁴⁰²² ex legitimo matrimonio, honestis et [*fol. 282r*] ad fidem Romano-catholicam ex secta Lutheri reversis parentibus, anno quippe 1742, die 16 Octobris, adeoque annum aetatis suae 38 agere abunde probant litterae baptismales, quas legi, ac secus etiam ex notitia publica mihi id constaret.

5. Eundem omnibus sacris ordinibus insignitum esse ante plures annos scio, comprobantibus authenticis testimoniis episcoporum, per quos ordinatus fuit, quae pariter in authentico legi.

6. A quo ex studiis Romae circa annum 1765 terminatis ad archidioecesim suam reversus est, adeo in cura animarum, tandem qua canonicus sibi incumbentia zelose et exemplariter egit, ut pro consolatione sui et aliorum pro stimulo ad majores dignitates evehi promeritus fuerit, utpote abbatiam Beatae Mariae Virginis de Poroszló⁴⁰²³, titularem episcopalem Corczolensem et cojudicem excelsae Tabulae regiae Septemviralis, cujusmodi dignitates ex munificentia superioritatis et clementia caesareo-regia non nisi viris in pietate, exemplari vita constitutis atque omnibus qualitatibus instructis conferri solent; in quo singularem pietatem, et ego ipse observavi, et ab aliis gravioribus viris ecclesiasticis et saecularibus de eodem narrari fide digne audivi.

7. Respondeo affirmative, et eandem positivam scientiam assigno, quam in praecedenti puncto fusius enarravi.

8. Talem omnino esse publice constat, notumque mihi est ex habita cum eodem conversatione, aliis quoque semper, et ubique grata et accepta.

⁴⁰¹⁹ Nyitraszerdahely az Esztergomi (Fő)egyházme gyében

⁴⁰²⁰ A váci nagypréposti méltóság.

⁴⁰²¹ Nyitraszerdahely neve gyakran kettőzött *t*-vel (Nittra) szerepel; ez is a *Nitria*-hoz egységesítésre került a klasszikus alakra.

⁴⁰²² Nyitraszerdahely Nyitra vármegyében, az Esztergomi (Fő)egyházme gyében.

⁴⁰²³ Poroszló.

9. Pro tali eundem acta et facta sua publice nota, nec non recensitae superius dignitates, personae suae dignissimae, liberaliter collatae, ostendunt.

10. Constat ex authentico decreto sibi dato, et per me lecto, quod sit sacrosanctae theologiae doctoratu anno 1765 Romae inauguratus, unde insignis capacitatis et scientiae suae manifestum profluit documentum, confirmantque praegesta laudabili semper cum exemplo officia, eundem dignum esse episcopali dignitate.

11. Praeter curam animarum, canonicatum et simul consistoriale commembrum, praelati quoque domestici apud modernum eminentissimum cardinalem et primatem regni Hungariae⁴⁰²⁴ munus laudabiliter gessit, pleraque ardua negotia feliciter terminavit, quod mihi etiam inde constat, quia cum eodem qua tali ad agendum habui, et ex hac dignitate ad majorem gradum fortunae evehi merebatur, quemadmodum id publice constaret.

12. De aliquo impedimento aut minimo vitio mihi absolute non constat, et ideo.

13. Et ex datis jam hactenus praeclaris exemplis doctrinae, pietatis, morum et animi gravitate pro episcopali dignitate cum incremento fidei et utilitate [fol. 282v] Sanctae Matris Ecclesiae dignissimum esse censeo ab experientia propria et gravissimorum virorum de eodem suscepta, atque palam facta opinione.

14. Praelibatum dominum illustrissimum ac reverendissimum episcopum Gabrielem Zerdahelyi de dicta Nitra-Zerdahely sufficientibus atque certis annuis proventibus etiam ultra 4 000 florenos annue constituentibus provisum esse, adeoque congruis pro dignitate episcopali mihi inde constat, cum praeter redditus praepositurae majoris Vacienensis sibi collatae fixum salarium assessoratus excelsae tabulae septemviralis notabile quoque patrimonium jure successionali possideat, cujus rei scientiam tanto majorem me habere profiteor, quia ex officio de ejusmodi bonis, jure hereditario ipsum concernentibus diversis occasionibus mihi incumentia est.

De Baptismo et Confirmatione

T.: cop. vid.

Exp.: Stephanus Misuta⁴⁰²⁵ parochus Nagy Tapolcsan et Nitra Zerdaheliensis

Dat.: Nitra Zerdahely⁴⁰²⁶, 23 Octobris 1761

Bapt.: [Ibidem], 16. Octobris 1742 natus (genuisse) et baptizatus

Nom: Gabriel

Par.: Emericus Zerdahelyi de Eadem et Anna Bossanyi de Nagy Bossan⁴⁰²⁷

Patr.: Franciscus liber baro Vicsei, et Barbara Gilányi vitae ejus socia⁴⁰²⁸

Conf.: Emericus Eszterházy episcopus actualis Nitriensis

Vid.: Tyrnaviae, 21. Julii 1780, Stephanus Nagy⁴⁰²⁹ episcopus Themysciensis, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis lector et canonicus, archiepiscopi officialis [fol. 286v]⁴⁰³⁰

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 284r⁴⁰³¹

De ordinibus minoribus

T.: cop. vid.

Exp.: comes Antonius Revay⁴⁰³² episcopus Milevitanus, suffraganeus

Dat.: Tyrnaviae, 3. Maii 1761

Ord.: [Idem, ibidem], 26. Februarii 1758

⁴⁰²⁴ Batthyány József bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek (1776–1799).

⁴⁰²⁵ Misuta (Missuta) István nagytapolcsányi és nyitraszerdahelyi plébános. NÉMETHY nem tud ilyen nevű plébánosról Nagytapolcsányban, ellenben a szomszédos Szolcsányban igen. Vö. NÉMETHY, 197, 417, 796.

⁴⁰²⁶ Nyitraszerdahely (Nitrianska Streda).

⁴⁰²⁷ Zerdahelyi Imre és Bossányi Anna. Imre katolizált, így ő lett a katolikus ág alapítója, míg testvére, Lőrinc vitte tovább a protestáns ágat. NAGY 12 (1865) 358–359.

⁴⁰²⁸ Vécsey Ferenc báró, a grófi ág alapítója, és Ghillány Borbála. NAGY 12 (1865) 111, 114.

⁴⁰²⁹ Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰³⁰ A példányokat egyszer, a végén hitelesítették.

⁴⁰³¹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 571. Hitelesítette: Nagyszombat, 1780. július 21., Nagy István esztergomi segédpüspök, olvasókanonok. Vö. Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰³² Révay Antal esztergomi segédpüspök: 16)

Not.: ad primam tonsuram et quatuor minoribus; Simon Faba⁴⁰³³ caeremonarius
Vid.: Tyrnaviae, 21. Juii 1780, Stephanus Nagy⁴⁰³⁴ episcopus Themysciensis, ecclesiae
metropolitanae Strigoniensis lector et canonicus, archiepiscopi officialis [fol. 286v]⁴⁰³⁵
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 284r⁴⁰³⁶

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.
Exp.: Marcus Antonius cardinalis Columna⁴⁰³⁷ vicarius generalis
Dat.: Romae, 26. Septembris 1764
Ord.: [Idem, ibidem], in Lateranensi basilica, 22 Septembris 1764
Not.: Domenicus⁴⁰³⁸ archiepiscopus Nicomediensis, vicesgerens; archipresbyter Ori⁴⁰³⁹ secretarius
Vid.: Tyrnaviae, 21. Juii 1780, Stephanus Nagy⁴⁰⁴⁰ episcopus Themysciensis, ecclesiae
metropolitanae Strigoniensis lector et canonicus, archiepiscopi officialis [fol. 286v]⁴⁰⁴¹
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 284v⁴⁰⁴²

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Marcus Antonius cardinalis Columna⁴⁰⁴³ vicarius generalis
Dat.: Romae, 9. Januarii 1765
Ord.: [Idem, ibidem], in Lateranensi basilica, 22. Decembris 1764.
Not.: Domenicus⁴⁰⁴⁴ archiepiscopus Nicomediensis, vicesgerens; archipresbyter Ori⁴⁰⁴⁵ secretarius
Vid.: Tyrnaviae, 21. Juii 1780, Stephanus Nagy⁴⁰⁴⁶ episcopus Themysciensis, ecclesiae
metropolitanae Strigoniensis lector et canonicus, archiepiscopi officialis [fol. 286v]⁴⁰⁴⁷
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 284v–285r⁴⁰⁴⁸

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Marcus Antonius cardinalis Columna⁴⁰⁴⁹ vicarius generalis
Dat.: Romae, 20. Martii 1765
Ord.: Dominicus Jordanus⁴⁰⁵⁰ archiepiscopus Nicomediensis, suffraganeus et vicesgerens, in privato
suo habitationis sacello, 17. Martii 1765

⁴⁰³³ Fába Simon szertartó, később esztergomi kanonok (1763–1801). KOLLÁNYI, 375–376.

⁴⁰³⁴ Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰³⁵ A példányokat egyszer, a végén hitelesítették.

⁴⁰³⁶ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 571. Hitelesítette: Nagyszombat, 1780. július 21., Nagy István esztergomi segédpüspök, olvasókanonok. Vö. Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰³⁷ Marcantonio Colonna bíboros (1759–1793), római általános helynök (bíboros vikárius, 1762-től). DBI 27 (1982) 383–385.

⁴⁰³⁸ Domenico Giordani, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1755–1773). DEL RE, 67.

⁴⁰³⁹ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdittione*, 99.

⁴⁰⁴⁰ Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰⁴¹ A példányokat egyszer, a végén hitelesítették.

⁴⁰⁴² Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 571. Hitelesítette: Nagyszombat, 1780. július 21., Nagy István esztergomi segédpüspök, olvasókanonok. Vö. Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰⁴³ Marcantonio Colonna bíboros, általános helynök. DBI 27 (1982) 383–385.

⁴⁰⁴⁴ Domenico Giordani vicesgerens. DEL RE, 67.

⁴⁰⁴⁵ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

⁴⁰⁴⁶ Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰⁴⁷ A példányokat egyszer, a végén hitelesítették.

⁴⁰⁴⁸ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 571. Hitelesítette: Nagyszombat, 1780. július 21., Nagy István esztergomi segédpüspök, olvasókanonok. Vö. Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰⁴⁹ Marcantonio Colonna bíboros, általános helynök. DBI 27 (1982) 383–385.

⁴⁰⁵⁰ Domenico Giordani vicesgerens. DEL RE, 67.

Not.: Domenicus⁴⁰⁵¹ archiepiscopus Nicomediensis, vicesgerens; archipresbyter Ori⁴⁰⁵² secretarius
Vid.: Tyrnaviae, 21. Julii 1780, Stephanus Nagy⁴⁰⁵³ episcopus Themysciensis, ecclesiae
metropolitanae Strigoniensis lector et canonicus, archiepiscopi officialis [fol. 286v]⁴⁰⁵⁴
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 285⁴⁰⁵⁵

De doctoratu

T.: cop. vid.
Exp.: Franciscus Maria Turconi⁴⁰⁵⁶ SJ, CGU rector
Dat.: Romae, 22 Martii 1765
Grad.: dr. theol., 22 Martii 1765
Not.: Placidus Gaudenzi⁴⁰⁵⁷ causarum curiae eminentissimi et reverendissimi domini cardinalis vicarii
almae Urbis notarius publicus⁴⁰⁵⁸
Vid.: Tyrnaviae, 21. Julii 1780, Stephanus Nagy⁴⁰⁵⁹ episcopus Themysciensis, ecclesiae
metropolitanae Strigoniensis lector et canonicus, archiepiscopi officialis [fol. 286v]⁴⁰⁶⁰
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 285v–286⁴⁰⁶¹

De vita et moribus

T.: cop. vid.
Exp.: Josephus cardinalis a Batthyán⁴⁰⁶² archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Posenii, 17. Julii 1780
Not.: [...] ea morum vitae ac sacerdotalis characteris integritate, doctrinae excellentia, gravissimarum
rerum gerendarum peritia ac dexteritate praeditum esse, ut in omnibus, in archidioecesi nostra
ac metropolitano capitulo nostro Strigoniensi adusque cum maximo ejusdem emolumento et
incremento eximie gestis officiis summam semper sui commendationem aestimationemque
apud omnes meruerit: prouti comparata morum suorum et doctrinae existimatio singularis, non
tantum inter gremiales fratres suos, se passim quoque celebrata, ejus desiderium fecit
suffraganae ecclesiae Vacienis, cujus solius duntaxat commodo eundem cessimus.
Georgius Riczinger⁴⁰⁶³ primatialis secretarius
Vid.: Casimirus Bedekovics⁴⁰⁶⁴ de Kumur, cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus, sacrosanctae
theologiae doctor et protonotarius apostolicus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 288–289⁴⁰⁶⁵

De redditibus

T.: orig.
Exp.: Christophorus cardinalis Migazzi⁴⁰⁶⁶ archiepiscopus Viennensis, administrator Vacienis
Dat.: Vacii, 21. Julii 1780

⁴⁰⁵¹ Uő.

⁴⁰⁵² Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

⁴⁰⁵³ Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰⁵⁴ A példányokat egyszer, a végén hitelesítették.

⁴⁰⁵⁵ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 571. Hitelesítette: Nagyszombat, 1780. július
21., Nagy István esztergomi segédpüspök, olvasókanonok. Vö. Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰⁵⁶ Francesco Turconi SJ, a CGU rektora (1749–1767). STEINHUBER 2 (1906) 151.

⁴⁰⁵⁷ Placido Gaudenzi, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1740–1765). *Repertorio*, 108.

⁴⁰⁵⁸ Rövidítésből kiegészített titulus.

⁴⁰⁵⁹ Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰⁶⁰ A példányokat egyszer, a végén hitelesítették.

⁴⁰⁶¹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 571. Hitelesítette: Nagyszombat, 1780. július
21., Nagy István esztergomi segédpüspök, olvasókanonok. Vö. Nagy István esztergomi segédpüspök: 17)

⁴⁰⁶² Batthyány József hercegprímás, esztergomi érsek: 4)

⁴⁰⁶³ Riczinger György prímási titkár, később esztergomi kanonok (1798–1816). KOLLÁNYI, 407–408.

⁴⁰⁶⁴ Bedekovich Kázmér (Kazimir Bedeković) zágrábi kanonok (1774–1782). IVANČAN, 879–880.

⁴⁰⁶⁵ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 290–291. Hitelesítette: [hely nélkül], évszám
nélkül], Bedekovich Kázmér zágrábi kanonok, apostoli főjegyző. Vö. IVANČAN, 879–880.

⁴⁰⁶⁶ Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor: 48)

Nota: Nos Christophorus [...] praesentium litterarum nostrarum tenore fidem facimus et testamur: reverendissimum dominum Gabrielem Zerdahelyi de Nitra-Zerdahely electum episcopum Corczolensem et abbatem Beatae Mariae Virginis de Poroszló ab augustissima Imperatrice et regina apostolica pro majori praeposito cathedrali hujus ecclesiae nostrae Vaciensis, a nobis autem pro canonico ejusdem ecclesia et una suffraganeo nostro sive episcopo auxiliari per dioecesim hanc nostram Vaciensem designatum ac nominatum, eos partim ex fructibus collatae sibi dignitatis ac praebendae, partim ex subsidio mille florenorum Rhenensium de mensa episcopali resoluti, partim denique ex patrimonio suo habiturum esse annuos redditus, ut episcopalem dignitatem decore sustinere possit.

Antonius Makó⁴⁰⁶⁷ cancellarius episcopalis

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 292–293⁴⁰⁶⁸

Testimonium

T.: orig.

Exp.: Christophorus cardinalis Migazzi⁴⁰⁶⁹ archiepiscopus Viennensis, administrator Vaciensis

Dat.: Aranyos Maroth⁴⁰⁷⁰, 5. Augusti 1780

Not.: Christophorus [...] fidem facimus et attestamur, scriptas a nobis fuisse litteras ad sanctissimum dominum nostrum Pium Papam VI, quibus eidem Sanctitati Suae supplicabamus ut reverendissimum dominum Gabrielem Zerdahelyi de Nitra Zerdahelyi episcopum Corczolensem, abbatem Beatae Mariae Virginis de Poroszló [*sic!*], canonicum Strigoniensem, protonotarium apostolicum, Hungariae Tabulae Septemviralis assessorem et cojudicem, nec non ab augustissima Imperatrice regina apostolica Maria Theresia declaratum praepositum Vaciensem, et a nobis dictae Vaciensis ecclesiae suffraganeum nominatur sua auctoritate approbare et confirmare dignaretur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas archiepiscopalis cancellariae nostrae sigillo communiri mandavimus.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 294⁴⁰⁷¹

Professio fidei (*Titiopolitan.*)

T.: orig.

Exp.: Josephus Bajzath⁴⁰⁷² episcopus Wesprimiensis, specialiter delegatus

Dat.: Veszpremi, 9. Julii 1780

Test.: Paulus Rosos cathedralis ecclesiae Veszprimiensis canonicus et honorabilis Franciscus Waldstein⁴⁰⁷³ caeremonarius et secretarius⁴⁰⁷⁴

Not.: Georgius Hollósi⁴⁰⁷⁵ canonicus metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, notarius apostolicus

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 295–296

92. Zichy Ferenc

13) 1742 Zichy Ferenc esztergomi segédpüspök (*Botryren.*, 1742–1743)

31) 1743 Zichy Ferenc győri püspök (*Jaurinen.*, 1743–1783)

⁴⁰⁶⁷ Makó Antal irodaigazgató, később váci kanonok (1780–1787). CHOBOT 2 (1917) 833; Váci kanonok (1881–1887): MKL 14 (2009) 650.

⁴⁰⁶⁸ Cop. Vid.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 571. Hitelesítette: Bécs, 1780. augusztus 12., Francesco Corazza irodaigazgató.

⁴⁰⁶⁹ Migazzi Kristóf Antal váci adminisztrátor: 48)

⁴⁰⁷⁰ Aranyosmarót.

⁴⁰⁷¹ Orig. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 571.

⁴⁰⁷² Bajzáth József veszprémi püspök: 57)

⁴⁰⁷³ Arch. Nunz. Vienna: Waldstein.

⁴⁰⁷⁴ Rosos Pál Sándor veszprémi kanonok (1778–1808; később veszprémi püspök, 1808–1809) és Waldstein Ferenc szertartó, titkár. PFEIFFER, 46–47, 1095–1096.

⁴⁰⁷⁵ Hollósy György esztergomi kanonok (1776–1796). KOLLÁNYI, 387–388.

1. Antonius a Sancto Ferdinando, ordinis excalceatorum Sanctissimi Trinitatis redemptionis captivorum, collegii Viennensis pro tempore minister

[AAV Arch. Conclis., Processus Conclis., 129, fol. 115v]

1. Ab octo annis circiter nosco illustrissimum et admodum reverendum dominum comitem Franciscum Zichy praepositum ecclesiae Vaguheliensis,⁴⁰⁷⁶ et prima vice ipsum novi occasione, qua ad ipsum missus fui pro negotio cujusdam foundationis ab illustrissima ejusdem matre facta favore mea religionis⁴⁰⁷⁷; et ab hoc tempore saepe saepius Posenii et hic Viennae sum cum ipso conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, non inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Praecise asserere non possum, in quo loco natus sit; puto tamen in bonis suis, nempe ejus familiae, non procul Posenio archidioecesi Strigoniensi in spiritualibus subjectis ortum habuisse.

3. Dubium nunquam fuit ipsum natum esse ex legitimo matrimonio et non solum ex honestis et catholicis parentibus, [fol. 116r] verum inter illustrissimas regni Hungariae familias censi ejus familiam; ejusque parentes a meis religiosis audivi pientissimos esse, et mater usque ad praesens in vivis est.

4. Assero eum esse constitutum in aetate supra trigesimum annum, cum a tempore, quo ipsum novi, jam fuisset sacerdos; sed ex fide ejusdem baptismatis praecise apparebit, quem annum agat.

5. Cum ut superius innui a tempore, quo ipsum nosco fuerit sacerdos, saltem ab octo annis, sacris ordinibus initiatum esse assero et per consequens ante sex menses.

6. Cum non viderim unquam solemniter celebrantem, asserere non possum de propria scientia, esse in sacris functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum; audivi tamen a meis religiosis, pluries solemnes missas celebrasse ea, qua decet devotione, explentem sacras functiones: quo vero missas privatas vidi ipsum aliquoties in nostra ecclesia Posenii celebrantem cum magna devotione, et audivi a meis religiosis frequentem esse et devotum in susceptione sacramentorum; et vere pro ecclesiastico exemplari a omnibus habetur.

7. Ex publica fama et ex notione peculiari, quam habeo, assero eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, et pro optimo catholico ab omnibus censetur, quinimo, ut superius dixi pro ecclesiastico exemplari.

8. Ex frequenti, ut superius, habita conversatione deprehendi [fol. 116v] praelibatum dominum praepositum praeditum esse innocentia vitae, bonis moribus, nec non bonae conversationis et famae, hocque idem ex testimonio patrum meae religionis audivi saepissime, qui ejus humilitatem, probitatem, morum et ecclesiasticam ejus vitam commendabant.

9. Non solum ex conversatione cum ipso habita deprehendi ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, verum ab aliis pro tali commendatum iri audivi, mihi que relatum fuit in regni comitiis, praestantiam suam in rebus agendis palam pluries fecisse.

10. Non mihi constat, eum aliquo gradu in jure canonico vel sacra theologia insignitum esse, nec quibus in locis vel quanto tempore praedictis studiis operam dedisse, sive quo fructu easdem scientias edidicerit, cum non mihi contigerit de scientificis materiis cum ipso sermonem instituere; ideoque testari non possum, an ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur.

11. Asserere possum, quod a multis annis est praepositus ecclesiae Vaguheliensis⁴⁰⁷⁸, ubi cura est animarum, et audivi optime se gessisse, et gerere in exercitio et regimine illius ecclesiae, mihi que constat ex auditu aliorum assidue ibidem manere, nec non a suis subditis in spiritualibus quam maxime existimari et praediligere, cum sit vir hospitalis et elemosinarius, nec non integerrimae vitae, et mea religio pro speciali benefactore habuit semper et habet.

12. Nec audivi, nec vidi aliquando publicum scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, quinimo prout superius innui pluries, exemplarem virum et probum esse assero, et pro tali [fol. 117r] ab omnibus reputari; nec mihi constat, nec apparet aliquo corporis aut animi vitio, alioque canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

⁴⁰⁷⁶ Vágújhely.

⁴⁰⁷⁷ Feltehetőleg Zichy Ferenc mostohaanyjáról, Bercsényi Zsuzsannáról van szó, akit édesapja 1708-ban vett feleségül, valamint az óbudai birtokukon épült kiscelli kápolnáról, illetve az 1738-ban ugyanott alapított kolostorról. Vö. NAGY 12 (1865) 385.

⁴⁰⁷⁸ Vágújhely.

13. Ex superius dictis idoneum existimo ad obeundum munus episcopale, si sanctissimo domino placuerit ad illud⁴⁰⁷⁹ promovere, et inter digniores ecclesiasticos esse censeo, qui promoveatur; et ipsius promotionem utilem et proficuum fore Ecclesiae in nostro regno Hungariae, in quo apud omnes caetus talem sibi conciliavit respectum, existimationem et affectum, ut pro dignissimo ad sustinendam dignitatem episcopalem habeatur; causa scientiae ut supra.

14. Ex fama publica audivi, ultra praeposituram superius annunciatam, cujus redditus ignoro, bona patrimonialia possidere plusquam sufficientia ad decorem episcopalis dignitatis manutenendam et a tempore, quo ipsum nosco, licet esset simplex abbas infulatus, cum multa tamen decore status sui ecclesiastici vidi incedentem, et cum honesto comitatu.

2. Franciscus Nemethi SJ, collegii Pazmaniani regens [fol. 117v]

1. A duodecim annis circiter nosco illustrissimum et admodum reverendum dominum comitem Franciscum Zichy praepositum ecclesiae Vaghujheliensis⁴⁰⁸⁰, et prima vice Tyrnaviae ipsum novi, et ab hoc tempore praecipue hic Viennae persaepe sum cum ipso conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis vel nimium familiaris, non inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Praecise non scio in quo loco vel civitate sit natus; puto tamen in dioecesi Strigoniensi,⁴⁰⁸¹ cum in eadem, bona quamplurima possideat ejus familia.

3. Fama publica est eum natum esse ex legitimo matrimonio, et non solum honestis et catholicis parentibus, verum etiam ex primaria regni Hungariae nobilitate, et hoc a quamplurimis audivi, licet non noverim ejus parentes.

4. Puto quadragesimum annum agere, cum mihi constet decimo octavo aetatis suae anno Pazmanianum collegium hic Viennae ingressum fuisse, hujus saeculi pariter decimo octavo anno.

5. A duodecim annis assero, ipsum constitutum esse in ordine sacerdotali, cum ab eo tempore, quo ipsum novi esset sacerdos et canonicus.

6. Cum nunquam viderim ipsum solemniter vel privatim celebrantem, de propria scientia testari non possum, quod sit in sacris functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum; puto [fol. 118r] tamen ipsum esse in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, cum sit probus et optimus ecclesiasticus, et vere angelus, et pro tali ab omnibus habetur.

7. Assero eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, quinimo zelosum esse catholicum, cum praedicantes acatholicos ex suis bonis expulerit, nec quidquam in contrarium ab aliis audivi, quinimo ab omnibus pro tali reputatur.

8. Ex angelica ejus vita publicum, et notorium est, praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, nec non esse bonae conversationis et famae, et ut superius innui vere ecclesiasticus et exemplaris est.

9. Ex conversatione cum ipso habita deprehendi ipsum esse virum gravem, prudentem et usu rerum praestantem, et pro tali ab omnibus commendatur.

10. Non mihi constat, eum aliquo gradu in jure canonico vel sacra theologia insignitum esse, scio tamen, quod hic Viennae in collegio Pazmaniano operam dederit physicae et metaphysicae, et puto, quod in collegio Apollinari Romae sacrae theologiae operam navaverit; quo vero fructu praefatis scientiis operam dederit, testari non possum, an vere ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur, ut alios docere possit.

11. Scio eum per aliquot annos canonicum fuisse ecclesiae Strigoniensis, et ex post ad praeposituram Vaghujheliensem⁴⁰⁸² promotum fuisse, sed nihil possum asserere, quomodo circa curam ani[fol. 118v]marum vel regimen praefatae praepositurae se gesserit; hoc unice testari possum, quod missionarios induxerit in suam parochiam cum magno fructu sui gregis, et exinde colligo ipsum tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et⁴⁰⁸³ mores, optime se gessisse in regimine ejusdem praepositurae.

⁴⁰⁷⁹ Javított szó, *illum*-ról; Arch. Nunz. Vienna: ad eundem (áthúzza), majd áthúzza: eum.

⁴⁰⁸⁰ Vágújhely.

⁴⁰⁸¹ Homonna valójában az Egri Egyházmegyéhez tartozott.

⁴⁰⁸² Vágújhely.

⁴⁰⁸³ Javított szó.

12. Nec vidi, nec audivi, praeditum dominum praepositum, aliquando publicum scandalum dedisse circa fidem, mores et vere probum; nec mihi constat, nec apparet aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

13. Spectando vitae exemplaritatem et probitatem praelibati domini praepositi, existimo eum idoneum ad obeundum munus episcopale et dignum, qui ad illud promoveatur a sanctissimo patre, et censeo ex superius dictis ipsius promotionem regno Hungariae utilem et proficuum futuram fore, cum sit ibidem in magna existimatione.

14. Si sanctissimus pater ipsi concesserit retentionem praepositurae, quam possidet, et cujus redditus, prout audivi, ad quatuor millia florenorum ascendunt; cum suis bonis patrimonialibus, sufficientibus mihi videtur esse instructum proventibus et mediis ad episcopalis dignitatis decorem sustinendum.

3. Joannes Petrus Scacchi (Scachi) sacerdos

[fol. 119r]

1. A viginti circiter annis nosco illustrissimum ad admodum reverendum dominum Franciscum comitem Zichy praepositum ecclesiae Vaghuheliensis, a quo tempore sum cum ipso conversatus, praecipue in collegio hic Pazmaniano, in quo per quatuor circiter annos cum ipso convixi. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis vel nimium familiaris, non inimicus aemulus vel odiosus.

2. Quantum reminiscor natus est archidioecesi Strigoniensi,⁴⁰⁸⁴ sed ignoro in qua civitate vel loco; puto tamen in tonis ejus, familia sitis intra dictam archidioecesim ortum habuisse.

3. Fama publica est eum natum esse ex legitimo matrimonio, et non solum ex catholicis et honestis parentibus, verum ex primaria nobilitate regni Hungariae; cum familia Zichyana inter illustriores regni familias reputetur.

4. Quadraginta circiter annorum erit, cum senior me fuerit [fol. 119v] in ingressu suo ad collegium Pazmanianum.

5. Scio eum esse in sacris ordinibus constitutum a longo tempore, cum ipsum viderim sacrum Missae sacrificium celebrantem a multis annis.

6. Scio eum esse in sacris functionibus et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum, cum ipsum viderim in solemnibus Sacris decantatis exacte explentem sacras ceremonias, et testor toties quoties ipsum vidi privatim celebrantem, semper devote et exacte celebrasse; et audivi, quod quotidie celebret.

7. Mihi non constat, et est etiam publica fama, eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, quinimo scio ipsum esse virum probum et vere exemplarem ecclesiasticum.

8. Testor eum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus, nec non esse bonae conversationis et famae: causa scientiae, quia ejus conversatione talem esse deprehendi.

9. Ex conversatione cum ipso habita, deprehendi eum esse virum gravem, prudentem, e usu rerum praestantem, et pro tali ab aliis censetur.

10. Mihi non constat, eum aliquo gradu in jure canonico vel sacra theologia insignitum esse, scio tamen, quod in collegio Pazmaniano cursum philosophiae absolvit, nec non publicas theses absque assistente defendit magna cum laude magisteriumque assecutus est; ex post Romam [fol. 120r] ivit in collegio sancti Apollinaris, in quo per annum tantum potuit remanere, cum correptus fuerit gravi morbo, et ex consilio medicorum in patriam redire debuerit; post ejus vero redditum, audivi, quod operam dederit sacrae theologiae; quo vero fructu, testari non possum, sed fama est, quod vere vir sit doctus, et dogmaticis canonicisque lectionibus sit intentus; et ex istis colligo, eum pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur, ut alios docere possit.

11. Scio praeposituram in praesentiarum ipsum habere, in cujus regimine audivi, se optime gessisse et genere tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem et mores.

12. Nec vidi, nec audivi eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam; quinimo exemplarem semper, ut superius dixi, vitam duxit; nec mihi constat, nec apparet, aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento teneri, quominus possit ad episcopalem dignitatem promoveri.

13. Ex superius dictis idoneum existimo ad obeundum munus episcopale et vere dignum, qui ad illud promoveatur a sanctissimo patre; et censeo ipsius promotionem ecclesiae in regno Hungariae

⁴⁰⁸⁴ Homonna valójában az Egri Egyházmegyéhez tartozott.

utilem et proficuum futuram fore, cum sit in magna existimatione, non solum apud ecclesiasticos, verum etiam saeculares.

14. Cum ultra praepositurae proventus valde conspicuos, et canonicatus Strigoniensis, etiam bona patrimonialia [fol. 120v] possideat, plusquam sufficienter provisum esse censeo, ut sustinere possit decorem dignitatis episcopalis; et ulterius qua consiliarius in regio consilio Posonii habet mille quingentos florenos.

4. Antonius a Sancto Placido, regularis Scholarum Piarum collegii Viennensis rector
[AAV Arch. Conclis., Processus Conclis., 131, fol. 267r]

1. Ab annis novem circiter nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum comitem Zichy episcopum Botryensem, et ab uno anno sexies aut septies sum cum ipso conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi a pluribus ipsum consecrationis munus suscepisse.

[fol. 267v]

3. A quadriennio circiter audivi, quod sit episcopus Botryensis.

4. Cum ecclesia Botryensis⁴⁰⁸⁵ sita sit in partibus infidelium, non potuit penes eandem resedisse.

5. Ex supradicta causa adimplere non potuit ea, quae mihi in hoc interrogatorio proponuntur.

6. Semel ipsum vidi solemniter celebrantem Posonii in ecclesia parochiali; semel pariter ab ispomet audivi Viennae, quod ordinationem esset habiturus Tyrnaviae. An sacramentum Confirmationis ministraverit, ignoro; ac demum mihi innotescit ex litteris habitis Jaurino, quod unam ecclesiam consecraverit in loco dicto Popa⁴⁰⁸⁶ duobus vel tribus miliaribus Jaurino distante.

7. Tam ex conversatione cum ipso habita, quam ex aliorum dicto testari possum, quod pietatis, charitatis et prudentiae specimen dederit, quodque verbo et exemplo profuerit.

8. Non potuit adimplevisse contenta in hoc interrogatorio ex quo, ut supra dixi, ecclesia Botryensis sita sit in partibus infidelium. Testari tamen possum, quod ipse tanquam suffraganeus Tyrnaviae illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi Strigoniensis⁴⁰⁸⁷ summam laudem apud omnes sibi comparaverit.

9. Bis prout mihi videtur in conversatione cum ipso habita, cum mihi contigerit sermonem cum ipso instituere de materiis moralibus, advertere potui, quod sit in iisdem optime versatus et similiter audivi, quod optime scientiae apud alios reputetur; ideoque censeo ipsum ad praesens ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur, ad hoc ut alios docere possit.

[fol. 268r]

10. Ex praemissis ipsum dignum existimo, qui transferatur ad ecclesiam Jaurinensem, et censeo ejusdem translationem ipsi ecclesiae Jaurinensem utilem et proficuum futuram fore; addito etiam, quod de ipso optima fama sit et in summa sit existimatione in regno Hungariae.

5. Stephanus Dobner SJ, collegii Pazmaniani rector
[fol. 269v]

1. Ab annis vigintitribus circiter nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum Zichy episcopum Botryensem, a quo tempore saepe⁴⁰⁸⁸ sum cum ipso conversatus, et praesertim anno praecedenti dum ego essem rector in nostro collegio Posoniensi. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, non nimium familiaris, nec inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Audivi publice, quod munus consecrationis suscepit.

3. Ignoro a quo tempore sit episcopus ecclesiae Botryensis.

4. Non potuit in sua ecclesia Botryensi resedisse, ex quo sita sit in partibus infidelium.

5. Ut ad proximum.

6. Bis prout puto vidi ipsum solemniter celebrantem in nostra ecclesia Posonii; audivi tamen, quod pluries in aliis ecclesiis Posonii solemniter celebraverit; audivi semel, quod ordinationes habuerit

⁴⁰⁸⁵ Recte: Botryensis.

⁴⁰⁸⁶ Pápa, Nagyboldogasszony-templom.

⁴⁰⁸⁷ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

⁴⁰⁸⁸ Vienna: saepe.

Posonii. An sacramentum Confirmationis ministraverit, ignoro, audivi demum, quod consecraverit Posonii unam ecclesiam.⁴⁰⁸⁹

7. Jam ex conversatione cum ipso habita, quam ex publica fama testari possum, quod specimen dederit, pietatis, charitatis et prudentiae, quodque verbo et exemplo profuerit.

8. Non potuit adimplere contenta in hoc interrogatorio, ex quo ecclesia Botryensis est sita in partibus infidelium.

[fol. 270r]

9. Ex proprio facto vere testari non possum, qualis ist ejus doctrina, ex quo mihi non contigerit cum ipso sermonem instituere de materiis theologicis, moralibus seu canonicis. Testari unice possum, quod dum ego una secum convixi Viennae fere per annum in collegio Pazmaniano, in quo ego eram theologus secundi, ille vero primi anni, adverti, quod esset studiis theologicis addictus; audivi tantum ipsum commendatum a praeclaris viris in ordine ad episcopatum, et signanter audivi illustrissimum et reverendissimum dominum archiepiscopum Strigoninensem⁴⁰⁹⁰ ipsum commendantem in ordine ad assequendum episcopatum.

10. Ex iis, quae deposui in praecedenti interrogatorio, suppono dignum, qui transferatur ad ecclesiam Jaurinensem, ejusque translationem ipso ecclesiae Jaurinensis utilem et proficuum.

5. Stephanus Lubi canonicus et archidiaconus ecclesiae cathedralis Magnovaradinensis, et Abbas B.M.V. de Valle

[fol. 270r]

1. A decem et octo annis circiter nosco illustrissimum et reverendissimum dominum Franciscum comitem Zichy episcopum Botryensem, a quo tempore frequenter cum ipso sum conversatus. Non sum ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nec nimium familiaris, non inimicus, aemulus vel odiosus.

[fol. 270v]

2. Audivi munus consecrationis suscepisse a duobus annis circiter Viennae per eminentissimum dominum cardinalem archiepiscopum.⁴⁰⁹¹

3. A dicto tempore mihi constat ipsum fuisse episcopum ecclesiae Botryensis ad cujus titulum fuit consecratus.

4. Cum sita sit praedicta ecclesia in partibus infidelium, in eadem non potuit residere.

5. Ex superius allegata ratione non potuit adimplere contentis in hoc interrogatorio.

6. Non potuit ea omnia, super quibus cadit praesens interrogatorium exercere in sua dioecesi, cum nunquam in eadem resederit; verum in dioecesi Strigoniensi scio pluries pontificaliter celebrasse, cum mihi contigerit ipsum pluries videre pontificantem; et ex aliorum auditu testor aliquoties ordinationes habuisse ex mandato illustrissimi et reverendissimi domini archiepiscopi Strigoniensis⁴⁰⁹², sacramentum Confirmationis administrasse; et ecclesiam patrum sancti Pauli primi eremitaie in oppido nuncupato Papa⁴⁰⁹³ consecrasset, nec non Posonii ecclesiam monialium sanctae Elisabethae.⁴⁰⁹⁴

7. A tempore, quo ipsum nosco deprehendi semper fuisse et esse pium, probum, nec non charitatis et prudentiae dotibus ornatum; et taliter semper se gessisse, prout decet sacerdotem et episcopum; quinim requisivi ab illa femina, quatenus o addere debeo, quod semper verbo et exemplo profuerit, et ab omnibus in Hungaria pro integerrimo et angelico sacerdote habeatur, cum ejus actiones charitatem, suavitatem et prudentiam praeseferant.

8. Adimplere non potuit in praedicta sua dioecesi obligationibus contentis in hoc interrogatorio ex superius citata ratione, scio tamen, quod in ecclesiis in quibus munia sacerdotalia obtinuit, et praecipue Varadini et Tynnaviae,⁴⁰⁹⁵ in quibus canonicatum possedit, et postremo in praepositura Vaghujeliensi sita in dioecesi Strigoniensi,⁴⁰⁹⁶ partibus suae obligationis satisfacisse concionando

⁴⁰⁸⁹ Pozsony, Szent Erzsébet-rendi apácák temploma.

⁴⁰⁹⁰ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

⁴⁰⁹¹ Kollonich Zsigmond bíboros (1727–1751), bécsi hercegpüspök (1716–1722), majd hercegérsek (1722-től).

⁴⁰⁹² Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

⁴⁰⁹³ Pápa, Nagybaldogasszony-templom.

⁴⁰⁹⁴ Pozsony, Szent Erzsébet-rendi apácák temploma.

⁴⁰⁹⁵ Nagyvárad, Nagyszombat (Esztergomi Főkáptalan).

⁴⁰⁹⁶ Vágújhelyi prépostság az Esztergomi (Fő)egyházmezejében.

debitis temporibus,⁴⁰⁹⁷ sacramenta administrando diligentissime, deferendo tum in comitatu, cum [fol. 271r] in comitiis generalibus regni jura suae ecclesiae contra saeculares aliosque adversarios.

9. Experientia me docuit, cum pluries interfuerim sermonibus et quaestionibus habitis ab eodem super materiis theologicis, canonicis, Sacramque Scripturam concernentibus, nec non asceticas materias et etiam legales, ipsum esse virum doctum et in singulis, quantum potui deprehendere, versatum; ideoque testari non ambigo, ipsum ad praesens pollere ea doctrina, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios possit docere et instruere; mihiq̄e constat, quod pro viro docto ab aliis ecclesiasticis etiam habeatur⁴⁰⁹⁸.

10. Ex superius dictis existimo eum dignum, qui transferatur ad ecclesiam Jaurinensem nuper vacantem, et censeo ejus translationem fore ipsi ecclesiae Jaurinensi non utilem tantum et proficuum, verum et perutilem, attenta ejusdem morum probitate, charitate et prudentia, quibus populum sibi committendum, aedificabit⁴⁰⁹⁹.

De Baptismo

T.: orig.

Exp.: Daniel Kilian⁴¹⁰⁰ ecclesiae Homonnensis plebanus

Dat.: Homonnae⁴¹⁰¹, 20. Augusti 1721

Bapt.: (in matricula ecclesiae oppidi Homonnensis), 8. Octobris 1700, Ladislaus Habarai⁴¹⁰² plebanus

Nom.: Franciscus

Par.: comes Petrus Zichi et comitissa Clara Drugeth de Homonna⁴¹⁰³

Patr.: comes Schniger cum conthorali sua⁴¹⁰⁴

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 417

De minoribus ordinibus

T.: orig.

Exp.: Georgius Ghyllány⁴¹⁰⁵ episcopus Tinniniensis, suffraganeus Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 15. Septembris 1721

Ord.: [Idem], in cathedrali ecclesia sancti Nicolai episcopi et confessoris, 19. Decembris 1716

Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 417

De studiis

T.: orig.

Exp.: Joannes Ambrosius Centurionus⁴¹⁰⁶ SJ, CGU rector

Dat.: Romae, [?] Aprilis 1723.

Nota: [... 20. Octobris 1721.– 5. Aprilis 1723...] alumnum fuisse; [...] quod vero diutius in collegio commoratus non sit, in causa fuisse periculosum morbum, cujus curandi gratia de consilio medicorum patriam repetere compulsus est.

Jelzet: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 417

De ordine Diaconatus

T.: orig.

Exp.: Michael Ignatius Frivaisz⁴¹⁰⁷ vicarius generalis Strigoniensis

Dat.: Tyrnaviae, 20. Julii 1742

⁴⁰⁹⁷ Kiemelés: praecipue Varadini [...] temporibus.

⁴⁰⁹⁸ Vienna: habetur.

⁴⁰⁹⁹ Vienna: aedificabit.

⁴¹⁰⁰ Kilián Dániel homonnai plébános, később egri kanonok és 1741-től Szent Andrásról nevezett sármonostori apát. *Libri Regii* 39.28.

⁴¹⁰¹ Homonna (Humenné).

⁴¹⁰² Habarai László homonnai plébános.

⁴¹⁰³ Zichy Péter gróf (1674–1726), Szabolcs vármegye főispánja és Drugeth Klára grófnő. NAGY 12 (1865) 385.

⁴¹⁰⁴ Schniger (?) gróf és hitvese.

⁴¹⁰⁵ Ghillány György esztergomi segédpüspök: 7)

⁴¹⁰⁶ Giovanni Ambrogio Centurione SJ, a CGU rektora (1722–1723). STEINHUBER 2 (1906) 150–151.

⁴¹⁰⁷ Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök: 14)

Ord.: Georgius Ghyllány⁴¹⁰⁸ episcopus Tinniniensis, suffraganeus Strigoniensis, [*Ibidem*] in parochiali ecclesia Sancti Nicolai, 1. Aprilis 1724
Nota: Ladislaus Thur⁴¹⁰⁹ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 417

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Michael Ignatius Frivaisz⁴¹¹⁰ vicarius generalis Strigoniensis
Dat.: Tyrnaviae, 13. Aprilis 1742
Ord.: Georgius Ghyllány⁴¹¹¹ episcopus Tinniniensis, suffraganeus Strigoniensis, [*Ibidem*] in parochiali ecclesia Sancti Nicolai, 15. Aprilis 1724
Nota: Joannes Galgoczy⁴¹¹² secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 417

De beneficiis

T.: orig.
Exp.: Frater Emericus⁴¹¹³ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Posonii, 13. Aprilis 1742
Nota: [...] quod Vaghujheliensis⁴¹¹⁴ praepositura sita est in dioecesi mea Strigoniensi, ultra bis mille florenos Rhenenses, sive quingentos aureos Hungaricos certi proventus et annui redditus possessori suo ferat, ac per consequens tantum, quantum ad sustinendum episcopalis dignitatis et nominis splendorem sacrum collegium requirit, hisce omni meliori, quo possum modo, testatum facio.
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 417

De vita et moribus

T.: orig.
Exp.: Frater Emericus⁴¹¹⁵ archiepiscopus Strigoniensis
Dat.: Posonii, 16. Julii 1742
Nota: Emericus [...] Esterházy de Galantha [...] omnibus, ad quos ea res spectat, hisce testatum facimus: quod scientia certa compertum habemus, illustrissimum dominum Franciscum comitem Zichy praepositum Vagh-Ujhelyensem⁴¹¹⁶ virum spiritu et zelo apprime exemplarem ac spiritualement esse, eaque in conversatione ac moribus vitae religiosae specimina dare, ut propter honestatem, modestiam et pietatem commendari summe semper mereatur. In cujus rei fidem litteras hasce testimoniales manu nostra subscriptas et sigillo roboratas dedimus.
Georgius Klimo⁴¹¹⁷ ecclesiae metropolitanae Strigoniensis et Suae Celsitudinis a latere canonicus
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 417

Professio fidei (Botryren.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 11. Julii 1742

⁴¹⁰⁸ Ghillány György esztergomi segédpüspök: 7)

⁴¹⁰⁹ Thur László titkár.

⁴¹¹⁰ Frivaisz Mihály Ignác esztergomi segédpüspök: 14)

⁴¹¹¹ Ghillány György esztergomi segédpüspök: 7)

⁴¹¹² Galgóczy János választott püspök, esztergomi kanonok (1744–1776). Az uralkodó 1776-ban őt nevezte ki a Rozsnyói Egyházmegye első püspökének, azonban a prekonizáció előtt, 1776. április 6-án elhunyt. KOLLÁNYI, 354–355.

⁴¹¹³ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

⁴¹¹⁴ Vágújhely.

⁴¹¹⁵ Esterházy Imre esztergomi érsek: 1)

⁴¹¹⁶ Vágújhely.

⁴¹¹⁷ Klimó György pécsi püspök: 39)

Test.: dominus Antonius Rughi et dominus Josephus Orceolo, N.A. familiares⁴¹¹⁸
Jelzet: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 129, fol. 123, 124

Forma juramenti (Botryren.)

T.: orig.
Exp.: Sigismundus Carolus de Kollonitz⁴¹¹⁹ archiepiscopus Viennensis
Dat.: [Viennae], 28. Octobris 1742
Test.: comes Emericus Estherhazy⁴¹²⁰ episcopus Nitriensis et Josephus de Braitenbücher⁴¹²¹ episcopus Antioniensis, suffraganeus
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 129, fol. 122, 125

Nominatio (Jaurinen.)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 6. Septembris 1743
Vid.: Bernardus Koncsek de Dvorecz⁴¹²² praelibatae cancellariae regio-aulico Hungaricae expeditor et concipista, Viennae, 26. Novembris 1743
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 418

Nominatio (Jaurinen., bis)

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 6. Septembris 1743
Vid.: Bernardus Koncsek de Dvorecz⁴¹²³ praelibatae cancellariae regio-aulico Hungaricae expeditor et concipista, Viennae, 28. Septembris 1743
Not.: Ludovicus Batthany⁴¹²⁴, Franciscus Koller⁴¹²⁵
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 418

Praesentatoriae (Jaurinen.)

T.: cop.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 6. Septembris 1743
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 418

Professio fidei (Jaurinen.)

T.: orig.
Dat.: Viennae, 24. Octobris 1743
Test.: dominus Josephus Orceolo et dominus Nicolaus Martinez, N.A. familiares⁴¹²⁶
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 131, fol. 273–274

⁴¹¹⁸ Antonio Rughi és Giuseppe Orceolo, az apostoli nuncius familiárisai.

⁴¹¹⁹ Kollonich Zsigmond bíboros, bécsi hercegérsek.

⁴¹²⁰ Esterházy Imre Gábor nyitrai püspök: 26)

⁴¹²¹ Joseph Heinrich von Braitenbücher bécsi kanonok (1701–1749) és nagyprépost (1708-tól), segédpüspök (1728-tól). ZSCHOKKE, 401.

⁴¹²² Koncsek Bernát magyar udvari kancelláriai tisztviselő (1737–1763). KHAVANOVA, *Koncsek Bernát*, 12–15.

⁴¹²³ Uő.

⁴¹²⁴ Batthyány Lajos gróf, királyi kancellár, később nádor (1751–1765), József esztergomi érsek édesapja. NAGY 1 (1857) 244–246.

⁴¹²⁵ Koller Ferenc Xavér, Ignác veszprémi püspök bátyja, 1758-tól báró. Vö. *Libri Regii* 45.63, SZINNYEI 6 (1899) 760–761.

⁴¹²⁶ Giuseppe Orceolo és Nicola Martinez, az apostoli nuncius familiárisai.

93. Zlatarich Antal

125) 1775 Zlatarich Antal (Antun Zlatarić, *Belgradien. et Samandrien.*, egyben zágrábi segédpüspök, 1775–1790)

1. Antonius Mandich, parochus Lipovlyanae (in Lipovlyane) et collegii Croatici Viennensis vicerektor [*AAV Arch. Conclis., Processus Consist., 167, fol. 136v*]

1. Jam inde ab anno quinquagesimo nono agnosco illustrissimum dominum Antonium Zlatarich nominatum episcopum Belgradiensem, eram enim tunc temporis alumnus in seminario Zagradiensi, cum ille factus est illius cathedralis ecclesiae canonicus. Non sum ipsius consanguineus, non cognatus, non affinis, non nimium familiaris, non⁴¹²⁷ multo minus inimicus, aemulus vel odiosus.

2. Ex notorietate publica et ex litteris baptismalibus, quas legi, scio ipsum natum esse Dubiczae⁴¹²⁸ in Croatia.

3. Item ex legitimo matrimonio et nobilibus, honestis catholicisque parentibus.

4. Item illum esse jam quinquaginta quatuor annos natum.

5. Ex formatis ordinum, quas item legi, scio ipsum ad subdiaconatum promotum fuisse die quinta mensis Octobris 1743, ad diaconatum die 23. Januarii [*fol. 137r*] 1744, ad presbyteratum vero die 10. aprilis 1744. in Urbe Romae cum ibi esset alumnus collegii Germanici et Hungarici.⁴¹²⁹

6. Vidi ipsum exercentem ecclesiasticas functiones et ordines susceptos in ecclesia cathedrali Zagradiensi⁴¹³⁰, itemque in hoc collegio Croatico⁴¹³¹, quam saepissime illiusque devotionem et frequentiam in sacramentis suscipiendis mea cum aedificatione perspexi.

7. Ex frequentiori cum ipso consuetudine scio eum semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse.

8. Item ipsum esse praeditum innocentia vitae bonisque moribus, esse item bonae conversationis et famae, et nihil unquam in contrarium audivi.

9. Cum multas dignitates magna cum approbatione obiverit, nempe parochi, archidiaconi in Waska, in Dubicza, et acto in Bexin,⁴¹³² praepositi item infulati sancti Irenaei et vicecolonelli caesareo-regii in praesidio Dubicensi, non possum dubitare, quin sit vir gravis, prudens et usu rerum praestans.

10. Ex privilegio doctorali originali, quod legi, scio ipsum promotum fuisse ad lauream⁴¹³³ philosophiae et sacrae theologiae in collegio Germanico-Hungarico Romae die 12. Aprilis 1745, suaeque scientiae egregia specimina ibi dedisse; ex quo etiam eruo ipsum ea doctrina pollere, quae in episcopo requiritur ad hoc, ut alios docere possit. Addo me de illius doctrina ex frequenti consuetudine tum hic, tum Bononiae⁴¹³⁴, ubi erat meus rector in collegio Illyrico-Hungarico, optimum testimonium perhibere posse.

11. Tum ex notorietate publica, tum ex mea cum ipso consuetudine, scio eum absolutis altioribus studiis, primum capellanum in civitate Varasdinensi⁴¹³⁵, inde parochum in loco Martianez⁴¹³⁶ vocato fuisse ac tam bene se gessisse, ut utam epis[*fol. 137v*]copus, quam capitulum Zagradiense eum dignum iudicaverit, qui ad canonicatus gradum promoveretur.

12. Quamvis cum ipso saepe convenerim et vixerim, nullum tamen ab eodem vel scandalum circa fidem, mores ac doctrinam datum esse, vel aliquo corporis aut animi vitio, aliove canonico impedimento eum teneri observavi, quo minus pro episcopatu praesentari possit.

13. Ex his omnibus concludo eum dignum et idoneum esse, qui ad episcopatum promoveatur, ejusdemque operam episcopalem Belgradiensi ecclesiae utilem et proficuum fore, quotiescumque divina

⁴¹²⁷ Aláhúzott szó.

⁴¹²⁸ Dubica.

⁴¹²⁹ A tanú tévesen a tanúsítványok kiállításának dátumát idézte.

⁴¹³⁰ Recte: Zagradiensi.

⁴¹³¹ Javított szó.

⁴¹³² Vaska, Dubica és Besenyő.

⁴¹³³ Javított szó

⁴¹³⁴ Bologna.

⁴¹³⁵ Varasd.

⁴¹³⁶ Martijanec.

providentia eam dioecesim ex manibus infidelium ad catholicum Austriacum dominium reverti permiserit.

2 Andreas Ferik (Fertl) canonicus Zagrabiensis, praepositus infulatus et rector collegii Croatici
[fol. 137v]

1. Mea prima notitia cum illustrissimo domino nominato episcopo Belgradiensi est de anno 1753, occasio notitiae est dum fuissem alumnus Zagrabiae⁴¹³⁷, eundem saepius vidi ut parochum, et post omni die uti canonicum in ecclesia et peculiariter cum illo [fol. 138r] conversatus sum. Non sum ipsius consanguineus, non sum cognatus, non affinis, non nimium familiaris, non inimicus, aemulus neque odiosus.

2. Scio et locum et dioecesim; locum quia saepius ibidem in persona fueram cum ejusdem cognatis constitutus, vocatur autem Antonius Zlatarich, locus nativitatis Dubicza⁴¹³⁸, dioecesis autem Zagrabiensis.

3. Scio natum esse ex legitimo matrimonio, nobilibus, honestis et catholicis parentibus; causa scientiae, quia vidi baptismales, tum quia novi de persona fratruel⁴¹³⁹ et consanguineos.

4. Aetatis est annorum quinquaginta trium, quia vidi et perlegi baptismales.

5. Scio in sacris ordinibus majoribus, qui supponunt minores, esse constitutum ab anno 1743 et 1744, quod ideo scio, quia vidi formatas.

6. Scio eum esse in ecclesiasticis functionibus et exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem et devotum, quia vidi saepissime eundem talia peragentem.

7. Scio eidem semper catholice vixisse et in fidei puritate permansisse, quia nunquam contrarium vidi vel audivi.

8. Scio praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus, bonae conversationis et famae, quia ex diuturna conversatione, nihil quod reprehensione dignum esset deprehendi.

9. Scio eundem esse virum gravem, prudentem usuque rerum praestantem, nam in utraque republica principalia munia obivit; in capitulo Zagrabiensi archidiaconi Waschka, Dubicza, Bexin⁴¹⁴⁰ officium gessit, uti et in confiniis banalibus in praesidiio Dubicensi vicecolonelli officium.

10. Scio insignitum esse gradu theologico Romae, ut diploma productum perhi[fol. 138v]bet, quod autem doctrinam et dotes in episcopo requisitas attinet, publica dedit inditia, dum paulo ante dicta officia obivit.

11. Scio fuisse eum parochum in loco Martianez⁴¹⁴¹ vocato, et fungi nunc officio archidiaconi Bexin, ubi tam quoad doctrinam, quam prudentiam, integritatem et mores ita se gessit, quod ad altiora meruerit promoveri, quod publica per dioecesim fama prohibet.

12. Quamvis cum eodem annis pluribus in eadem civitate et loco vixerim, nullum tamen ab eodem aut scandalum circa fidem, mores aut doctrinam datum esse, aut aliquo corporis vel animi vitio, aliove canonico impedimento eum teneri, quo minus pro episcopatu praesentari possit, vidi vel audivi.

13. Dignum in domino iudico et idoneum esse, qui pro episcopatu Belgradiensi praesentari potuerit.

De Baptismo

T.: cop. vid.

Exp.: Casimirus Bixachich⁴¹⁴² parochus Dubicensis

Dat.: [Dubicae⁴¹⁴³], 19. Februarii 1775

Bapt.: 11. Junii 1721 baptizatus, per parochum ejus temporis dominum Joannem Zechich⁴¹⁴⁴

⁴¹³⁷ Recte: Zagrabiae.

⁴¹³⁸ Dubica.

⁴¹³⁹ Javított szó.

⁴¹⁴⁰ Vaska, Dubica és Besenyő.

⁴¹⁴¹ Martijanec.

⁴¹⁴² Bixachich Kázmér (Kazimir Bičakčić) dubicai plébános.

⁴¹⁴³ Dubica. A várost a határfolyó ma is két részre osztja: Hrvatska Dubica (Horvátország) és Kozarska Dubica (Bosznia és Hercegovina). Dubica elsősorban a folyó mai horvát oldalán volt található.

⁴¹⁴⁴ Zechich János (Ivan Zečić) dubicai plébános. Vö. BOJNIČIĆ, 208.

Par.: dominus capitaneus Lucas Zlatarich et consors Magdalena Mikich⁴¹⁴⁵
Patr.: dominus Georgius Barich et Anna Bogich⁴¹⁴⁶
Vid.: Viennae, 10. Martii 1775, Ladislaus Bisztriczey⁴¹⁴⁷ S.c.r.a.M. consiliarius ac ad excelsam cancellariam Hungarico-aulicam secretarius et registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, fol. 142bis⁴¹⁴⁸

De doctoratu

T.: cop. vid.
Exp.: Vincentius Aniballi⁴¹⁴⁹ SJ, collegii Germanici et Hungarici in alma urbe rector
Dat.: Romae, 12. Aprilis 1745
Gard.: dr. phil. et theol., 12. Aprilis 1745
Not.: Placidus Gaudenzi⁴¹⁵⁰ eminentissimi et reverendissimi domini Urbis cardinalis vicarii notarius
Vid.: Viennae, 10. Martii 1775, Ladislaus Bisztriczey⁴¹⁵¹ S.c.r.a.M. consiliarius ac ad excelsam cancellariam Hungarico-aulicam secretarius et registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, fol. 146–147⁴¹⁵²

De ordine Subdiaconatus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni⁴¹⁵³ vicarius generalis
Dat.: Romae, 5. Octobris 1743
Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis⁴¹⁵⁴ archiepiscopus Tarsensis, vicesgerens, 21. Septembris 1743 in Lateranensi Basilica
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis⁴¹⁵⁵ archiepiscopus Tarsensis, vicesgerens; Gasparus archipresbyter Ori⁴¹⁵⁶ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 523⁴¹⁵⁷

De ordine Diaconatus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni⁴¹⁵⁸ vicarius generalis
Dat.: Romae, 23. Januarii 1744
Ord.: Ferdinandus Maria de Rubeis⁴¹⁵⁹ archiepiscopus Tarsensis, vicesgerens, 21. Decembris 1743 in Lateranensi Basilica

⁴¹⁴⁵ Zlatarich Lukács (Luka Zlatarić) kapitány és Mikich Magdolna (Magdalena Mikić). Mindkét család esetében a nemesítés későbbi dátumú. BOJNICIĆ, 119–120, 209.

⁴¹⁴⁶ Barich György (Juraj Barić) és Bogich Anna (Ana Bogić).

⁴¹⁴⁷ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴¹⁴⁸ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 523. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 10., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴¹⁴⁹ Vincenzo Annibale SJ, rektor (1739–1749). STEINHUBER 2 (1906) 151.

⁴¹⁵⁰ Placido Gaudenzi, a római bíboros vikárius hivatalának jegyzője (1740–1765). *Repertorio*, 108.

⁴¹⁵¹ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴¹⁵² Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 523. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 10., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴¹⁵³ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros (1731–1759), római általános helynök (bíboros vikárius, 1732-től).

⁴¹⁵⁴ Ferdinando Maria de Rossi, a római helynökség (vikariátus) vicesgerense (1742–1759), később bíboros (1759–1775). DEL RE, 66.

⁴¹⁵⁵ Uő.

⁴¹⁵⁶ Gaspare Ori, a római általános helynök (bíboros vikárius) bíróságának titkára (1739–1768). *Della giurisdizione*, 99.

⁴¹⁵⁷ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, fol. 143. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 10., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴¹⁵⁸ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

⁴¹⁵⁹ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

Not.: pro reverendo domino patri vicesgerente [?] Simonettus⁴¹⁶⁰
Gasparus archipresbyter Ori⁴¹⁶¹ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 523⁴¹⁶²

De ordine Presbyteratus

T.: orig.
Exp.: Joannes Antonius cardinalis Guadagni⁴¹⁶³ vicarius generalis
Dat.: Romae, 10. Aprilis 1744
Ord.: Michael Maria Vincentini⁴¹⁶⁴ archiepiscopus Theodosiensis, 4. Aprilis 1744 in Lateranensi Basilica
Not.: Ferdinandus Maria de Rubeis⁴¹⁶⁵ archiepiscopus Tarsensis, vicesgerens
Gasparus archipresbyter Ori⁴¹⁶⁶ secretarius
Class.: AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 523⁴¹⁶⁷

Nominatio

T.: cop. vid.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 10. Februarii 1775
Not.: comes Franciscus Eszterházy⁴¹⁶⁸, Josephus Jablanczy⁴¹⁶⁹
Vid.: Viennae, 10. Martii 1775, Ladislaus Bisztriczey⁴¹⁷⁰ S.c.r.a.M. consiliarius ac ad excelsam cancellariam Hungarico-aulicam secretarius et registrator
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, fol. 148–149⁴¹⁷¹

Praesentatoriae

T.: orig.
Exp.: Maria Theresia
Dat.: Viennae, 24. Februarii 1775
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, fol. 140

Professio fidei

T.: orig.
Dat.: Viennae, 7. Martii 1775
Test.: reverendus dominus Leonardus Ciani secretarius, sacrosanctae theologiae doctor et reverendus dominus Antonius Skender⁴¹⁷²
Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, fol. 150–151

Ex audientia SS.mi

⁴¹⁶⁰ [?] Simonetti.

⁴¹⁶¹ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

⁴¹⁶² Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, fol. 144. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 10., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴¹⁶³ Giovanni Antonio Guadagni OCD bíboros, általános helynök.

⁴¹⁶⁴ Ferdinando Maria de Rossi vicesgerens. DEL RE, 66.

⁴¹⁶⁵ Uő.

⁴¹⁶⁶ Gaspare Ori titkár. *Della giurisdittione*, 99.

⁴¹⁶⁷ Cop. vid.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, fol. 145. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 10., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴¹⁶⁸ Esterházy Ferenc gróf, királyi kancellár (1762–1785). FALLENBÜCHL, *Mo. főmélt.*, 99.

⁴¹⁶⁹ Jablanczy József titkár, magyar udvari kancelláriai tisztviselő. NAGY 5 (1859) 273.

⁴¹⁷⁰ Bisztriczey László magyar udvari kancelláriai tisztviselő. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴¹⁷¹ Cop. vid. (bis): AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 523. Hitelesítette: Bécs, 1775. március 10., Bisztriczey László cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor. Vö. SASHEGYI, II. *József sajtópolitikája*, 88–118.

⁴¹⁷² Leonardo Ciani titkár és Anton Skender.

T.: orig.
Exp.: Bernardinus cardinalis Giraud⁴¹⁷³ proauditor
Dat.: Die 31. Martii 1775
Not.: Beatissimo Padre

Antonio Zlatarich Oratore Umilissimo di Vostra Santità ossequiosamente espone, di essere stato nominato dalla Maestà dell'Imperatrice Vedova, come Regina d'Ungheria alle vacanti Chiese di Belgrado e Semendria unite; in sequela di che l'Ammistratore Generale della Nunziatura di Vienna hà formato il solito Processo sopra le qualità di detto Oratore, e trasmesso digià in Roma: Mà perche, non lo hà formato sopra lo stato delle Chiese sudette, col motivo che le Medesime, e Loro rispettive Città, e dipendenze si trovano nelle mani de Turchi, non potendosi per tale effetto fare relazione alcuna in Concistoro del sudetto stato, ne trovandosi Testimonii, che possino deporre sopra di esso, pertanto l'Oratore supplica umilmente Vostra Santità di concedere la Grazia, che dette Chiese vengano preconizzate e proposte nei Concistori senza far menzione dello stato deplorabile delle Medesime. Che etc.

Sanctissimus benigne annuit pro gratia juxta perita, quibus cumque non obstantibus.

Class.: AAV Arch. Concist., Processus Consist., 167, foll. 133, 154

⁴¹⁷³ Bernardino Giraud bíboros (1771/1773–1782), proauditor (*proauditor Sanctissimi*, 1775-töl). DBI 56 (2001) 485–488.

V. Összefoglaló táblázatok

A) A püspöki kinevezések és a prekonizáció adatai

Nomen	Dioecesis	Nominatio (collatio regia)		Praeconizatio vel nominatio ⁴¹⁷⁴		Processus
		Datum	Libri Regii	Datum consistorii ⁴¹⁷⁵	Acta Camerarii	
Aáron Péter Pál	Fogarasien.	Viennae, 16. Septembris 1752	⁻⁴¹⁷⁶	in palatio apostolico Quirinali, 9. Aprilis 1753	34, fol. 137	60)
Acsády Ádám	Vesprimien.	Viennae, 7. Septembris 1725	35.46	in palatio apostolico Vaticano, 8. Aprilis 1726	27, fol. 224v–225r	54)
Althann Mihály Frigyes	Vacien.	Viennae, 4. Ianuarii 1718	31.493	in palatio apostolico Quirinali, 27. Junii 1718	27, fol. 79	43)
Althann Mihály Károly	Vacien.	Viennae, 30. Decembris 1734	37.198	in palatio apostolico Quirinali, 2. Decembris 1735	31, fol. 70v	44)
Andrássy Antal	Rosnavien.	Viennae, 23. Junii 1780	⁻⁴¹⁷⁷	in palatio apostolico Quirinali, 18. Septembris 1780	39, fol. 118v–119r	67)
Antalfi János	Transylvanien.	Laxenburg, 14. Junii 1724	⁻⁴¹⁷⁸	in palatio apostolico Vaticano, 20. Decembris 1724	28, fol. 132v–133r	88)
Bacsinszky András	Munkacsien. Graeci ritus uniti	Viennae, 5. Augusti 1772	49.194	in palatio apostolico Quirinali, 8. Martii 1773	37, fol. 221v –222r	64)
Bajtay József Antal	Transylvanien.	Viennae, 5. Octobris 1760	⁻⁴¹⁷⁹	in palatio apostolico Quirinali, 6. Aprilis 1761	35, fol. 322v–323r	93)

⁴¹⁷⁴ Nominatio *certo modo*: abstente collatione regia.

⁴¹⁷⁵ Consistorium secretum in quo sanctissimus dominus noster [...].

⁴¹⁷⁶ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 454.

⁴¹⁷⁷ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 152.

⁴¹⁷⁸ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 110, fol. 828.

⁴¹⁷⁹ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 479.

Bajzáth József	Vesprimien.	Viennae, 17. Februarii 1777	50.197	in palatio apostolico Vaticano, 12. Maii 1777	38, fol. 183	57)
Bakich Péter	Bosnien.	Viennae, 24. Aprilis 1716	31.196	in palatio apostolico Quirinali, 7. Decembris 1716	26, fol. 267v	108)
Barkóczy Ferenc	Tenagren.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 2. Ianuarii 1741	32, fol. 4	5)
Barkóczy Ferenc	Agrien.	Viennae, 8. Dec. 1744	39.379	in palatio apostolico Quirinali, 10. Maii 1745	32, fol. 316v–317r	21)
Barkóczy Ferenc	Strigonien.	Viennae, 13. Maii 1761	45.358	in palatio apostolico Quirinali, 13. Iulii 1761	35, fol. 322v–323r	3)
Batthyány Ignác	Transylvanien.	Viennae, 28. Junii 1780	⁴¹⁸⁰	in palatio apostolico Vaticano 25. Junii 1781	39, fol. 164	96)
Batthyány József	Transylvanien.	Viennae, 13. Maii 1759	⁴¹⁸¹	in palatio apostolico Quirinali, 13. Iulii 1759	35, fol. 218v–219r	92)
Batthyány József	Colocen. et Bachien,	Viennae, 22. Maii 1760	45.219	in palatio apostolico Quirinali, 15. Decembris 1760	35, fol. 300v–301r	76)
Batthyány József	Strigonien.	Viennae, 15. Ianuarii 1776	⁴¹⁸²	in palatio apostolico Vaticano, 20. Maii 1776	38, fol. 141v	4)
Benzoni János Antal	Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.	Laxenburg, 21. Aprilis 1730	36.187	in palatio apostolico Quirinali, 2. Octobris 1730	30, fol. 33v– 34r	118)

⁴¹⁸⁰ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi canonici, 570.

⁴¹⁸¹ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 472.

⁴¹⁸² AAV Arch. Concist., Processus Consist., 172, fol. 92–95. Praesentoriae: *Libri Regii* 50.72.

Berchtold Ferenc	Neosolien.	Viennae, 15. Ianuarii 1776	50.76	in palatio apostolico Quirinali, 16. Septembris 1776	38, fol. 158v	65)
Berényi Zsigmond	Mallen.	-	-	in palatio apostolico Vaticano, 14. Junii 1728	29, fol. 108	9)
Berényi Zsigmond	Quinqueecclesien.	Viennae, 4. Decembris 1739	38.180	in palatio apostolico Quirinali, 30. Septembris 1740	31, fol. 260v	38)
Berkes András	Heracleen.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 28. Maii 1721	27, fol. 232v–233r	49)
Bíró Márton	Vesprimien.	Viennae, 18. Martii 1745	40.22	in palatio apostolico Quirinali, 19. Iulii 1745	32, fol. 332r– 333r	55)
Bozsicskovics Bazil	(Svidnicen.), Diocletianen.	(Viennae, 27. Martii 1759)	(45.44)	4. Septembris 1759	_ ⁴¹⁸³	107)
Bozsicskovics Bazil	Crisien.	Viennae, 26. Iulii 1776	_ ⁴¹⁸⁴	in palatio apostolico Vaticano, 23. Junii 1777	38, fol. 189r	71)
Bradács János	Munkacsien. Graeci ritus uniti	Viennae, 9. Maii 1767 ⁴¹⁸⁵	47.489	in palatio apostolico Quirinali, 23. Septembris 1771	37, fol. 143v–144r	63)
Branjug György	Zagrabien.	27. Augusti 1723	34.143	in palatio apostolico Vaticano, 26. Novembris 1727	29, fol. 54v	101)
Caballini János	Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.	Viennae, 30. September 1772	49.214	in palatio apostolico Quirinali, 15. Martii 1773	37, fol. 230	121)

⁴¹⁸³ A kinevezés a királyi diploma látszólagos figyelmen kívül hagyásával, brève útján történt. Vö. *Hier. Cath.* VI (1958) 197.

⁴¹⁸⁴ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 545; Praesentatoriae, Recommendatoriae: *Libri Regii* 50.135, 50.136.

⁴¹⁸⁵ Coadjutoratus episcopatus Munkacsien.

Chiolich György Farkas	Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.	Viennae, 12. Februarii 1746	40.93	in palatio apostolico Quirinali, 18. Aprilis 1746	33, fol. 26	119)
Chiolnich József	Bosnien.	Viennae, 30. Julii 1751	42.107	in palatio apostolico Quirinali, 20 Martii 1752	34, fol. 86v	110)
Christovics Imre	Csanadien.	Viennae, 11. Aprilis 1777	⁻⁴¹⁸⁶	in palatio apostolico Quirinali, 28. Julii 1777	38, fol. 194v–195r	100)
Csáky Miklós	Magnovaradinen./Varadinen.	Viennae, 7. Martii 1737	37.361	in palatio apostolico Quirinali, 16. Decembris 1737	31, fol. 142v	81)
Csáky Miklós	Colocen. et Bachien,	Viennae, 31. Maii 1747	40.235	in palatio apostolico Quirinali, 4. Septembris 1747	33, fol. 143r– 144r	74)
Csáky Miklós	Strigonien.	Posonii, 30. Julii 1751	42.104	in palatio apostolico Quirinali, 15. Novembris 1751	34, fol. 67v– 68r	2)
Drágossy Mózes	Magnovaradinen. ritus Graeci uniti	Viennae, 26. Iulii 1776	⁻⁴¹⁸⁷	in palatio apostolico Vaticano, 23. Junii 1777	38, fol. 189r	72)
Engl Ferenc Antal	Belgradien. et Samandrien.	in civitate Neostadiensi, 13. Augusti 1733	37.87	in palatio apostolico Quirinali, 5. Maii 1734	30, fol. 25v– 26r	123)
Engl Ferenc Antal	Csanadien.	Viennae, 15. Julii 1750	41.278	in palatio apostolico Quirinali, 7. Decembris 1750	34, fol. 41	99)
Erdődy Gábor Antal	Fessen. cum coadiutoria Agrien.	Posonii, 6. Iunii 1712	29.50	in palatio apostolico Quirinali, 19. Nov. 1714	26, fol. 198v–199r	20)
Esterházy Imre	Vesprimien.	Viennae, 17. Ianuarii 1723	34.82	-	-	53)

⁴¹⁸⁶ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 546.

⁴¹⁸⁷ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 548; Praesentoriae, Recommendatoriae: *Libri Regii* 50.135, 50.136.

Esterházy Imre	Strigonien.	Viennae, 31. Augusti 1725	35.45	in palatio apostolico Vaticano, 17. Martii 1727	29, fol. 22v	1)
Esterházy Imre Gábor	Doren.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 23. Julii 1725	28, fol. 182v	8)
Esterházy Imre Gábor	Nitrien.	Viennae, 7. Dec. 1740	39.9	in palatio apostolico Quirinali, 29. Maii 1741	32, fol. 28v– 29r	26)
Esterházy Pál László	Sebastopolitan.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 16. Septembris 1776	38, fol. 155	51)
Esterházy Pál László	Quinqueecclesien.	Viennae, 16. Februarii 1781	⁴¹⁸⁸	in palatio apostolico Vaticano 2. Aprilis 1781	39, fol. 152	40)
Eszterházy Károly	Vacien.	Viennae, 6. Novembris 1759	45.414	in palatio apostolico Quirinali, 3. Martii 1760	35, fol. 261v–262r	47)
Eszterházy Károly	Agrien.	Viennae, 10. Oct. 1761	45.407	in palatio apostolico Quirinali, 19. Apr. 1762	35, fol. 369	22)
Falkenstein Béla	Csanadien.	Viennae, 23. Octobris 1730	36.224	in palatio apostolico Quirinali, 21. Maii 1731	30, fol. 128	97)
Forgách Pál	Magnovaradinen./Varadinen.	Viennae, 31. Maii 1747	40.238	in palatio apostolico Quirinali, 2. Octobris 1747	33, fol. 145v–146v	82)
Forgách Pál	Vacien.	Viennae, 26. Aprilis 1757	44.137	in palatio apostolico Quirinali, 26. Septembris 1757	35, fol. 97	46)

⁴¹⁸⁸ A lexikonok szerint (első) kinevezése 1780. június 23-án történt: SZINNYEI 2 (1893) 1455; MKL 3 (1997) 310. A processzust, amelyet csak királyi kinevezés után indítanak el, 1780. július 25-én, tehát Mária Terézia 1780. november 29-én bekövetkezett halála előtt valóban lezárták, ezért került be ez a processzus a sorozatba. A Rómába küldött anyagba végül az 1781-es kinevezés okirata került be. AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 390–391.

Frivaisz Ignác Mihály	Germanopolitan.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 3. Februarii 1744	32, fol. 222	14)
Gallyuff József	Zagrabien.	Viennae, 28. Martii 1772	49.250	in palatio apostolico Quirinali, 14. Decembris 1772	37, fol. 207	105)
Ghillány György	Tinninien.	Viennae, 29. Junii 1713	30.33	in palatio apostolico Quirinali, 8. Maii 1714	26, fol. 177r	7)
Givovich Miklós	Anemurien., cum coadjutoria Sirmien.	Viennae, 24. Novembris 1748	41.88	in palatio apostolico Quirinali, 5. Mai 1749	33. fol. 270v	114)
Groll Adolf	Jaurinen.	Viennae, 24. Aprilis 1733	37.41	in palatio apostolico Quirinali, 1. Octobris 1733	30, fol. 299v–300r	30)
Gusztinyi János	Sergiopolitan. cum coadiutoria Nitiren.	Viennae, 11. Maii 1762	⁴¹⁸⁹	in palatio apostolico Quirinali, 22. Nov. 1762	35, fol. 379v–380r	27)
Harrach János Ernő	Nitrien.	Viennae, 7. Martii 1737	37.362	in palatio apostolico Quirinali, 30. Sept. 1737	31, fol. 138	25)
Kerticza Máté Ferenc	Bosnien. seu Diacoven. et Sirmien.	Viennae, 22. Martii 1773	⁴¹⁹⁰	in palatio apostolico Quirinali, 20. Decembris 1773	37, fol. 265	116)
Klein (Micu) János Ince	Fogarasien.	Laxenburg ⁴¹⁹¹ , 25 Februarii 1729	⁴¹⁹²	in palatio apostolico Quirinali, 11. Septembris 1730	30, fol. 28	59)
Klimo György	Quinqueecclesien.	Posonii, 30. Julii 1751	42.102	in palatio apostolico Quirinali 15. Novembris 1751	34, fol. 68	39)

⁴¹⁸⁹ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 488.

⁴¹⁹⁰ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 164, fol. 93.

⁴¹⁹¹ Vö. *Libri Regii* 36.101, 36.102.

⁴¹⁹² PRUNDUŞ–PLĂIANU, 60.

Klobusiczky Ferenc	Nemesin.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 11. Aprilis 1736	31, fol. 88v–89r	11)
Klobusiczky Ferenc	Transylvanien.	Viennae, 21. Aprilis 1741	⁴¹⁹³	in palatio apostolico Quirinali, 24. Septembris 1742	32, fol. 110r	90)
Klobusiczky Ferenc	Zagrabien.	Viennae, 15. Maii 1748	41.42	in palatio apostolico Quirinali, 2. Decembris 1748	33, fol. 220	102)
Klobusiczky Ferenc	Colocen. et Bachien.	Posonii, 30. Julii 1751	42.105	in palatio apostolico Quirinali, 20. Decembris 1751	34, fol. 72r	75)
Koller Ignác	Targen. cum coadjutoria Vesprimien.	Viennae, 15. Aprilis 1760	45.188	in palatio apostolico Quirinali, 15. Decembris 1760	35, fol. 301r–302r	56)
Kollonich László	Transylvanien.	Viennae, 27. Octobris 1774	⁴¹⁹⁴	in palatio apostolico Vaticano, 24. Aprilis 1775	38, 70v–71r	95)
Kollonich László	Magnovaradinen./Varadinen.	Viennae, 23. Junii 1780	⁴¹⁹⁵	in palatio apostolico Vaticano, 25. Junii 1781	39, fol. 163v–164r	84)
Kornis Ferenc	Iuliopolitan.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 12. Junii 1769	37, fol. 7	34)
Kovács Meletius	Tegaeen.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 16. Septembris 1748	33, fol. 213v–214r	86)
Leslie Vilmos	Vacien.	Viennae, 16. Aprilis 1716	⁴¹⁹⁶	in palatio apostolico Quirinali, 5. Octobris 1716	26, fol. 264v	42)

⁴¹⁹³ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 333

⁴¹⁹⁴ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 352–353r.

⁴¹⁹⁵ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 181, fol. 501–502.

⁴¹⁹⁶ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 105, fol. 631.

Luzsénszky István László	Thyatiren.	-	-	in palatio apostolico Vaticano, 7. Septembris 1729	29, fol. 197	85)
Luzsénszky István László	Magnovaradinen./Varadinen.	Viennae, 6. Februarii 1733	37.24	-	-	79)
Luzsénszky László	Hipponen.	-	-	in palatio apostolico Vaticano 13. Decembris 1779	39, fol. 91v– 92r	19)
Major Gergely	Fogarasien.	Viennae, 27. Octobris 1772	⁴¹⁹⁷	in palatio apostolico Quirinali, 8. Martii 1773	37, fol. 214v–215r	62)
Majthényi Ádám	Esbonen.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 29. Maii 1741	32, fol. 26v	12)
Malzan Károly	Leontopolitan.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 28. Januarii 1743	32, fol. 144v–145r	32)
Manzador Pius	Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.	Viennae, 13. Martii 1764	47.45	in palatio apostolico Quirinali, 26. Novembris 1764	36, fol. 75v– 76r	120)
Manzador Pius	Transylvanien.	Viennae, 3. Octobris 1772	⁴¹⁹⁸	in palatio apostolico Quirinali, 15. Martii 1773	37, fol. 229v–230r	94)
Máriássy Sándor	Tinninien.	Viennae, 27. Iulii 1729	36.119	in palatio apostolico Vaticano, 8. Febr. 1730	30, fol. 9v	22)
Mártonffy György	Transylvanien.	[Viennae], 18. Februarii 1713	⁴¹⁹⁹	in palatio apostolico Quirinali, 20. Augusti 1714	26, fol. 188v–189r	87)

⁴¹⁹⁷ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 519.

⁴¹⁹⁸ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 165, fol. 397r–398r.

⁴¹⁹⁹ *Hier. Cath.* V (1952) 386.

Mednyánszky Ferenc	Leucen.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 3. Septembris 1731	30, fol. 163v–164r	10)
Migazzi Kristóf Antal	Vacien. coadiutor cum successione ⁴²⁰⁰	Viennae, 22. Martii 1756	44.23	in palatio apostolico Quirinali, 20. Septembris 1756	35, fol. 37	45)
Migazzi Kristóf Antal	Vacien. administrator	Viennae, 15. Novembris 1761	45.414.	in palatio apostolico Quirinali, 19. Aprilis 1762	35, fol. 369v	48)
Nagy Ignác	Albaregalen.	Viennae, 17. Februarii 1777	50.206	in palatio apostolico Vaticano, 23. Junii 1777	38, fol. 188v	69)
Nagy István	Themyscien.	-	-	in palatio apostolico Vaticano, 16. Decemberis 1776	38, fol. 163v–164r	17)
Okolicsányi János	Magnovaradinen./Varadinen.	Viennae, 13. Octobris 1734	37.171	in palatio apostolico Quirinali, 17. Januarii 1735	31, fol. 47	80)
Országgh András	Mynden.	-	-	in palatio apostolico Vaticano, 15. Aprilis 1776. április 15.	38, fol. 137r	41)
Paksy János	Zagrabien.	Viennae, 23. Aprilis 1748	48.313	in palatio apostolico Quirinali, 10. Septembris 1770	37, fol. 94v–95r	104)
Paksy János	Sirmien.	Viennae, 28. Julii 1762	46.46	in palatio apostolico Quirinali, 20. Decemberis 1762	35. fol. 384v–385r	115)
Palkovics Gábor	(Svidnicen.), Drusiparen.	(Viennae, 26. Aprilis 1751)	(42.195)	4. Augusti 1752	_ ⁴²⁰¹	106)

⁴²⁰⁰ Az előd a prekonizáció előtt elhunyt, így rezidenciális kinevezéssé lett.

⁴²⁰¹ A kinevezés a királyi diploma látszólagos figyelmen kívül hagyásával, bréve útján történt. Vö. *Hier. Cath.* VI (1958) 201.

Pálma Ferenc Károly	Colophonien.	-	-	in palatio apostolico Vaticano, 2. Aprilis 1781	39, fol. 153v–154r	78)
Patachich Ádám	Magnovaradinen./Varadinen.	Viennae, 29. Augusti 1759	45.92	in palatio apostolico Quirinali, 28. Ianuarii 1760	35, fol. 251r– 252r	83)
Patachich Ádám	Colocen. et Bachien,	Viennae, 8. Martii 1776	50.81	in palatio apostolico Quirinali, 1776. szeptember 16.	38, fol. 156r	77)
Patachich Gábor	Sirmien.	Viennae, 27. Junii 1729	36.105	in palatio apostolico Quirinali, 12. Februarii 1731	30, fol. 86	112)
Patachich Gábor	Colocen. et Bachien,	Viennae, 6. Februarii 1733	37.8	in palatio apostolico Quirinali, 28. Septembris 1733	30, fol. 294	73)
Pataki (Nemes) János György	Fogarasien.	Viennae, 16. Decembris 1717	⁻⁴²⁰²	in palatio apostolico Quirinali, 3. Februarii 1721	27, fol. 215v–216v	58)
Pfütschner Frigyes	Trachonen.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 15. Decembris 1755	34, fol. 303	33)
Pierer József	Tinninien.	Viennae, 19. Februarii 1779	⁻⁴²⁰³	in palatio apostolico Quirinali, 12. Julii 1779	39, fol. 79	36)
Pohmajevich Miklós	Segnien. et Modrusien. seu Corbavien.	Viennae, 28. Octobris 1717	31.462	in palatio apostolico Quirinali, 6. Aprilis 1718	27, fol. 65	117)
Pucz István	Belgradien. et Samandrien.	Viennae, 3. Novembris 1754	43.167	in palatio apostolico Quirinali, 12. Maii 1755	34, fol. 279	124)

⁴²⁰² AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 345.

⁴²⁰³ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 178, fol. 375.

Rednik Atanáz	Fogarasien.	Viennae, 3. Ianuarii 1765	⁴²⁰⁴	in palatio apostolico Quirinali, 22. Aprilis 1765	36, fol. 108r– 109r	61)
Révay Antal	Milevitan.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 20. Maii 1754	34, fol. 204v–205r	16)
Révay Antal	Rosnavien.	Viennae, 19. Aprilis 1776	50.99	in palatio apostolico Quirinali, 16. Septembris 1776	38, fol. 157v–158r	66)
Révay Antal	Nitiren.	Viennae, 23. Junii 1780	⁴²⁰⁵	in palatio apostolico Quirinali, 18. Sept. 1780	39, fol. 118	28)
Révay Pál	Dibonen.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 12. Martii 1753	34, 129v– 130r	15)
Richvaldszky György	Tenagren.	-	-	in palatio apostolico Vaticano, 16. Decembris 1776	38, fol. 163	18)
Salbeck Károly	Nemesin.	-	-	in palatio apostolico Quirinali 4. Aprilis 1759	35, fol. 192v–193r	50)
Salbeck Károly	Scepusien.	Viennae, 15. Ianuarii 1776	50.74	in palatio apostolico Quirinali, 16. Septembris 1776	38, fol. 158r	68)
Sinzendorff Fülöp	Jaurinen.	Laxenburg, 4. Maii 1726	35.110	in palatio apostolico Quirinali, 11. Septembris 1726	28, fol. 244	29)
Sorger Gergely	Tinninien.	Viennae, 3. Iulii 1727	35.220	in palatio apostolico Vaticano, 8. Martii 1728	29, fol. 82	23)

⁴²⁰⁴ AAV Arch. Nunz., Vienna, Processi Canonici, 497.

⁴²⁰⁵ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 180, fol. 51.

Sorger Gergely	Transylvanien.	[Viennae], 25. Februarii 1729	⁴²⁰⁶	in palatio apostolico Vaticano, 7. Septembris 1729	29, fol. 198	89)
Stanislavich Miklós	Csanadien.	Viennae, 21. Octobris 1739	38.171	in palatio apostolico Quirinali, 30. Septembris 1740	31, fol. 260v–261r	98)
Szily János	Tinninien.	Viennae, 6 Martii 1775	⁴²⁰⁷	in palatio apostolico Vaticano, 24. Aprilis 1775	38, fol. 68v, 70r	35)
Szily János	Sabarien.	Viennae, 17. Februarii 1777	50.202	in palatio apostolico Vaticano, 23. Junii 1777	38, fol. 188	70)
Szörényi László	Sirmien.	in civitate Neostadiensi, 13. Augusti 1733	37.90	in palatio apostolico Quirinali, 15. Februarii 1734	31, fol. 12	113)
Sztojka Zsigmond Antal	Transylvanien.	Viennae, 25. Aprilis 1749	⁴²⁰⁸	in palatio apostolico Quirinali, 1. Decembris 1749	33, fol. 285v	91)
Thauszy Ferenc	Bosnien.	Viennae, 5. Augusti 1749	41.191	in palatio apostolico Quirinali, 1. Decembris 1749	33, fol. 285v	109)
Thauszy Ferenc	Zagrabien.	Posonii, 30. Julii 1751	42.106	in Palatio apostolico Quirinali, 24. Januarii 1752	34, fol. 82v– 83r	103)
Thurn Antal	Belgradien. et Samandrien.	Viennae, 1. Junii 1728	⁴²⁰⁹	in palatio apostolico Vaticano, 23. Decembris 1729	29, fol. 215	122)

⁴²⁰⁶ *Hier. Cath.* V (1952) 386.

⁴²⁰⁷ AAV Arch. Concist., Processus Consist., 169, fol. 295.

⁴²⁰⁸ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 442.

⁴²⁰⁹ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 375. A *Libri Regi*ben található királyi diploma egy jóval későbbi, 1732. február 27-i dátumot visel. Vö. *Libri Regii* 36.355.

Thurn Antal	Quinqueecclesien.	Laxemburg, 26. Maii 1732	36.372 ⁴²¹⁰	in Palatio Apostolico Quirinali, 2. Martii 1733	30, fol. 263	37)
Vernich Ferenc	Sirmien.	Viennae, 29. Junii 1716	31.248	in palatio apostolico Quirinali, 22. Novembris 1717	27, fol. 40v	111)
Zbiskó József Károly	Tinninien.	Viennae, 11. Augusti 1755	43.241	in palatio apostolico Quirinali, 15. Decembris 1755	34, fol. 303v–304r	6)
Zerdahelyi Gábor	Titopolitan.	-	-	in palatio apostolico Vaticano, 11. Decembris 1780	39, fol. 135	52)
Zichy Ferenc	Botryren.	-	-	in palatio apostolico Quirinali, 24. Septembris 1742	32, fol. 110r	13)
Zichy Ferenc	Jaurinen.	Viennae, 6. Septembris 1743	39.271 ⁴²¹¹	in palatio apostolico Quirinali, 16. Martii 1744	32, fol. 232	31)
Zlatarich Antal	Belgradien. et Samandrien.	Viennae, 10. Februarii 1775	- ⁴²¹²	in palatio apostolico Vaticano, 24. Aprilis 1775	38, fol. 71r	125)

⁴²¹⁰ Collatio (coadiutoratus): Laxemburg, 26. Maii 1732; Praesentoriae, Recommendoriae: Viennae, 9. Oktobris 1732. *Libri Regii* 36.387, 36.388.

⁴²¹¹ Coadjutoratus.

⁴²¹² A királyi diploma hitelesített másolata alapján. AAV Arch. Conclat., Processus Conclat., 167, fol. 148–149. A másik közzismert dátum, 1775. február 24., az eredetiben fennmaradt praesentoriae keltezése. Uo., fol. 140.

B) A tanúk adatai

Processus	Nomen	Officium	Hivatal	Aetas	Datum
1)	Paluska György, maróti	Sacrae caesareae Maiestatis excelsi consilii regii locumtenentialis in Hungaria consiliarius	a Magyar Királyi Helytartótanács tanácsosa	68	26. Novembris 1725
1)	Scherndam, Johannes Bartholomäus von	olim duorum archiepiscoporum praefectus, et olim eminentissimi et reverendissimi domini cardinalis de Saxonia feliciter recordationis consiliarius et camerae director	egykor két érsek prefektusa, illetve boldogemlékű Keresztély Ágost bíboros egykori tanácsosa és jószágigazgatója	60	26. Novembris 1725
1)	Branjug György (Juraj Branjug)	archidiaconus Kemlek, cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus	zágrábi kanonok, kemléki főesperes	48	4. Decembris 1725
1)	Zádory Mihály	praepositus maior ecclesiae cathedralis Vesprimiensis	veszprémi nagyprépost	56	4. Decembris 1725
1)	Okolicsányi János	canonicus Strigoniensis	esztergomi kanonok	50	11. Decembris 1725
1)	Olasz Pál	ecclesiae metropolitanae Strigoniensis archidiaconus et canonicus	esztergomi kanonok, főesperes	55	11. Decembris 1725
1)	Somssich Ferenc (Franjo Šomšić)	canonicus Zagrabiensis et rector collegii Croatici Viennae	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora	29	12. Decembris 1725
2)	Tersztyánszky János	SJ, provinciae Hungarico Austriacae plenipotentarius et apud excelsam curiam regiam ejusdem causarum Societatis agens	SJ, a magyar-osztrák rendtartomány teljhatalmú megbízottja, és a Királyi Kúrián a rendi ügyek ágense	46	16. Augusti 1751
2)	Nagy János	SJ, residentiae Societatis Jesu Strigonii superior	SJ, az esztergomi rendház előljárója	50	16. Augusti 1751

2)	Nedeczky István	praepositus major et canonicus Strigoniensis	esztergomi kanonok, nagyprépost	59	16. Augusti 1751
2)	Szentilonay József	canonicus Strigoniensis et parochus Tyrnaviensis, archidiaconus Neogradiensis	esztergomi kanonok, nógrádi főesperes, nagyszombati plébános	57	16. Augusti 1751
3)	Koller Ignác	episcopus Targensis, coadjutor Veszprimiensis et canonicus Strigoniensis	targai püspök, veszprémi koadjutor, esztergomi kanonok	36	26. Maii 1761
3)	Keglevich Zsigmond gróf	ecclesiae Strigoniensis canonicus	esztergomi kanonok	30	26. Maii 1761
3)	Richvaldszky György	praepositus sancti Stephani de castro Agriensi, archidiaconus Maramarossinesis et ecclesiae Agriensis canonicus	Szent Istvánról nevezett egervári prépost, máramarosi főesperes, egri kanonok	42	30. Maii 1761
4)	Gaslevics Antal (Antun Gaslević)	metropolitanae ecclesiae Colocensis magister canonicus, sacrosanctae theologiae doctor et sanctae sedis consistorialis assessor	kalocsai mesterkanonok, teológiai doktor, főszentszéki ülnök	43	30. Januarii 1776
4)	Szabó András	canonicus metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, protonotarius apostolicus, sacrosanctae theologiae doctor, collegii Pazmaniensis clericorum Viennensium praefectus	esztergomi kanonok, apostoli főjegyző, teológiai doktor, a bécsi Collegium Pazmanianum prefektusa	38	30. Januarii 1776
5)	Tolvay (Tolnay) Imre	quondam Gabrielis filius, presbyter oppidi Tyrnaviae Strigoniensis diocesis, religiosus SJ	Gábor fia, áldozópap Nagyszombatból az Esztergomi (Fő)egyházmegyéből	46	19. Decembris 1740

5)	Guerrieri, Bonfiglio	SJ, domini Philippi filius, presbyter Firmanus	SJ, Filippo fia, a Fermói Egyházmegyéből	42	19. Decembris 1740
6)	Ordódy Károly	sacerdos religiosus expresse professus, ordinis sancti Pauli primi eremitae procurator generalis, Hungarus	OSPPE, általános prokurátor, magyar	37	12. Decembris 1755
6)	Bober Krisztián	religiosus sacerdos expresse professus ac socius reverendissimi domini procuratoris generalis ordinis sancti Pauli primi eremitae, Hungarus	OSPPE, a rendi általános prokurátor sociusa, magyar	30	12. Decembris 1755
6)	Bezúr István	canonicus Poseniensis	pozsonyi kanonok	43	21 Augusti 1755
6)	Scacchi János Péter	abbas B.M.V. de Peczel et sanctae Margarethae virginis et martyris de Stahot, canonicus Poseniensis	B.Sz.M.-ről nevezett péceli és Szent Margit szűz és vértanúról nevezett hahóti apát, pozsonyi kanonok	55	21 Augusti 1755
7)	Jurkovich János	SJ, collegii Pazmaniani Hungarici hujus civitatis [=Viennae] regens, natione Hungarus	a Collegium Pazmanianum régense, magyar	56	1. Augusti 1713
7)	Hevenes Gábor	SJ, provincialis Austriae et Hungariae, natione Hungarus	ausztriai és magyarországi tartományfőnök, magyar	58	2. Augusti 1713
7)	Otrokocsi Fóris Ferenc	sacrosanctae theologiae, philosophiae et juris utriusque doctor, natione Hungarus ex dioecesi Strigoniensi	a teológia, filozófia és mindkét jogtudomány doktora, magyar	65	8. Augusti 1713

7)	Újváry Imre	cancellariae regiae aulico Hungaricae registrator et taxator, nec non secretorum sigillorum regionum et archivi conservator, natione Hungarus ex comitatu Nitriensi	a Magyar Udvari Kancellária regisztrátora és taxátora, a királyi titkos pecsétek és a levéltár őre, magyar Nyitra vármegyéből	52	17. Augusti 1713
8)	Raab István	SJ, quondam Andreae filius, presbyter Jaurinensis	SJ, néhai András fia, a Győri Egyházmegyéből	39	21. Julii 1725
8)	Franchi, Angelo	domini Bernardi filius, Aesinus	Bernardo fia, Jesiből	30	21. Julii 1725
9)	Mossi, Giuseppe	domini Josephi Joannis filius, presbyter, Januensis dioecesis, Societatis Jesu et collegii Germanici, et Ungarici minister	SJ, Giuseppe Giovanni fia, áldozópap, a Genovai (Fő)egyházmegyéből, a Collegium Germanicum et Hungaricum ministere	48	11. Junii 1728
9)	Napoleone, Ignazio	quondam Andreae filius, presbyter Villecaleti, Asculanae dioecesis [in] Piceno Marchie	néhai Andrea fia, áldozópap Villecaletumból ⁴²¹³ , az Ascoli Piceno Egyházmegyéből (Marche)	43	11. Junii 1728
10)	Raab István	SJ, quondam Andreae filius, presbyter oppidi Ovarinensis, Jaurinensis dioecesis	SJ, néhai András fia, áldozópap (Magyar)óvárról, a Győri Egyházmegyéből	45	1. Septembris 1731
10)	Chnapkó János	quondam Georgii filius, presbyter oppidi Nagykosztolan, Strigoniensis dioecesis	néhai György fia, áldozópap Nagykosztolányból, az Esztergomi (Fő)egyházmegyéből	30	1. Septembris 1731

⁴²¹³ *Caletum* a franciaországi Calais, azaz a helységnév lehet (Ville de) Calais, azonban ez a lehetőség erősen kétséges. A Dataria Ap. fondban található változatban ráadásul *Villecalati* alakban található: a *calo* latin ige jelentése kikiált, összehív; a *calo* olasz igeeként fogy, apad, csökken jelentéssel bír; a *calato* olasz szó jelentése pedig főnévként kalathosz (kehely) vagy kosár alakú fejfedő, melléknévként pedig többek között apadt, csökkent, leeresztett, megcsappant.

11)	Boni, Laureto	quondam Joannis Domenici filius, presbyter loci Sancti Laurentii Flaviani nuncupati, Asculanae dioecesis	néhai Giovanni Domenico Boni fia, áldozópap San Lorenzo a Flavianóból, az Ascoli Piceno Egyházmegyéből	40	10. Aprilis 1736
11)	Miozzari, Pietro	domini Francisci filius, presbyter Romanus	Francesco Miozzari fia, római pap	36	10. Aprilis 1736
12)	Ordódy Péter Pál	Chrystophori filius, presbyter loci Lisco Strigoniensis dioecesis et Collegii Germanici et Ungarici de Urbe alumnus	Kristóf fia, lizskai pap az Esztergomi Főegyházmegyéből, a CGU növendéke	24	12. Maii 1741
12)	Galgóczy Ferenc	clericus oppidi Galanta Strigoniensis dioecesis et Collegii Germanici et Hungarici de Urbe alumnus	Ferenc fia, klerikus Galánta mezővárosból, az Esztergomi Főegyházmegyéből, a CGU növendéke	22	12. Maii 1741
13)	Szent Ferdinándról nevezett Antal (Antonius a Sancto Ferdinando)	ordinis excalceatorum Sanctissimi Trinitatis redemptionis captivorum, collegii Viennensis pro tempore minister	OSST, a bécsi kollégium ministere	38	16. Julii 1742
13)	Némethy Ferenc	SJ, collegii Pazmaniani regens	SJ, a Collegium Pazmanianum régense	41 ⁴²¹⁴	16. Julii 1742
13)	Scacchi János Péter	sacerdos	pap	42	16. Julii 1742
14)	Fáy Ferenc	domini equitis Gabrielis filius, ex Regno Hungarico clericus in minoribus constitutus	lovag Fáy Gábor fia, a kisebb rendeket felvett klerikus Magyarországról	19	22. Januarii 1744
14)	Maléter Tódor	Johannis Felicis filius, clericus beneficatus oppidi Roschini Strigoniensis dioecesis	Maléter János Félix fia, javadalmas klerikus Ruszkin mezővárosból, az Esztergomi Főegyházmegyéből	24	22. Januarii 1744

⁴²¹⁴ Arch. Nunz. Vienna: 51.

15)	Spacz János	Joannes Spacz praepositus sancti Michaelis arc[h]angeli in insula Leporum ad Budam, insignis collegiatae sancti Martini Posoniensis lector et canonicus, ejusdemque civitatis parochus	Szent Mihályról nevezett margitszigeti prépost, pozsonyi olvasókanonok és városplébános	53	11. Decembris 1752
15)	Hérich Ferenc	praepositus de monte novo Pestiensi, collegiatae ecclesiae Posoniensis canonicus	pestújhegyi prépost, pozsonyi kanonok	53	11. Decembris 1752
16)	Bajtay József Antal	religiosus expresse professus Congregationis clericorum regularium pauperum Matris Dei, Scholarum Piarum nuncupatus, Budensis	SchP, Budáról	36	14. Maii 1754
16)	Tapoltsányi Gergely (Pál)	religiosus expresse professus Congregationis clericorum regularium Matris Dei, Scholarum piarum nuncupatus Varadiensis Dioecesis	SchP, a Váradi Egyházmegyéből	40	14. Maii 1754
17)	Szabó András	praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, protonotarius apostolicus	Keresztelő Szent Jánosról nevezett budai prépost, esztergomi kanonok, apostoli protonotárius	38	23. Novembris 1776
17)	Bernáth György	secretarius aulicae administrationis bonorum et agens Hungaricus	udvari vagyonkezelői titkár és magyar ágens	63	23. Novembris 1776

18)	Szabó András	praepositus sancti Joannis Baptistae de Buda, metropolitane ecclesiae Strigoniensis canonicus, protonotarius apostolicus	Keresztelő Szent Jánosról nevezett budai prépost, esztergomi kanonok, apostoli főjegyző	38	23. Novembris 1776
18)	Bernáth György	agens Hungaricus, secretarius aulicae administrationis bonorum et comitatus Saladiensis tabulae judicariae assessor	magyar ágens, udvari vagyongazdálkodási titkár és Zala vármegye táblabírája	63	23. Novembris 1776
19)	Bernáth György	secretarius aulicae administrationis bonorum, agens Hungaricus et comitatus Saladiensis tabulae judicariae assessor	udvari vagyongazdálkodási titkár, magyar ágens és a Zala vármegyei ítélőtábla ülnöke	66	17. Novembris 1779
19)	Gulich László	collegiatae ecclesiae Pisoniensis ad sanctum Martinum canonicus et collegii Pazmaniani Viennensis praefectus	pozsonyi kanonok, a Collegium Pazmanianum prefektusa	43	17. Novembris 1779
20)	Hevenesi Gábor	provinciae Austriae pro tempore provincialis, natione Hungarus	SJ, osztrák tartományfőnök, magyar	57	13. Februarii 1713
20)	Újváry Imre	S.c.M. cancellariae aulicae Hungaricae registrator et taxator, secretorumque sigillarum regionum ac archivi conservator, natione Hungarus	a Magyar Udvari Kancellária regisztrátora és taxátora, a királyi titkos pecsétek és a levéltár őre, magyar	52	14. Februarii 1713
20)	Jurkovicz János				<i>[mense Februarii 1713]</i>
21)	Engelmayer Sámuel	abbas sancti Jacobi apostoli et parochus Leuchoviensis	Szent Jakabról nevezett apát, löcsei plébános	41	11. Januarii 1745

21)	Petrikovszky Ferenc (Franciszek Petrykowski)	abbas B.M.V. de Poroszló, custos et officialis Sandecensis et parochus Igloviensis	B.Sz.M.-ről nevezett poroszlói apát, szandeci örkanonok és tisztviselő, iglói plébános	38	11. Januarii 1745
21)	Androvics Miklós	presbyter saecularis	egyházmegyés pap	29	11. Januarii 1745
21)	Sikuten Pál (Pavao Šikuten)	canonicus cathedralis Zagrabiensis, protonotarius apostolicus, sacrae theologiae doctor et pro tempore collegii clericorum dioecesis Zagrabiensis Viennae rector	dr. theol., zágrábi kanonok, apostoli főjegyző, a bécsi Collegium Croaticum rektora	34	12. Januarii 1745
22)	Richvaldszky György	canonicus Agriensis, praepositus sancti Stephani de castro Agriensi et archidiaconus Maramarossiensis	egri kanonok, Szent Istvánról nevezett egervári prépost, máramarosi főesperes	42	4. Novembris 1761
22)	Végh Péter		cs. és kir. udvari kamarai titkár	36	6. Novembris 1761
22)	Muszka Miklós	SJ, sacrosanctae theologiae doctor et in collegio academico studiorum praefectus generalis	SJ, dr. theol., az akadémiai kollégium általános tanulmányi prefektusa	48	6. Novembris 1761
22)	Subich Ferenc, nagykoloni	illustrissimi et reverendissimi domini primatis regni Hungariae et regni consilii locumtenentialis secretarius	prímási és királyi helytartói titkár	26	10. Novembris 1761
23)	Gosztonyi István	comitatum Heves in Hungaria et Exterioris Szolnok unitorum juratus notarius	Heves és Külső-Szolnok vármegye jegyzője	30	10. Julii 1727

23)	Bossányi András	SJ, sancti Petri in Urbe poenitentiarius et collegii Pazmaniani Viennae actualis regens	SJ, a római Szent Péter-bazilika (korábbi) magyar gyóntatója, a bécsi Collegium Pazmanianum rektora	50	11. Julii 1727 ⁴²¹⁵
23)	Szluha Ferenc báró	Sacrae caesareae Majestatis cancellariae regiae aulico-Hungaricae consiliarius	magyar udvari kancelláriai tanácsos	56	15. Julii 1727 ⁴²¹⁶
24)	Kecskés Ferenc	SJ, sacrosanctae theologiae doctor et collegii Pazmaniani regens Viennae	SJ, teológiai doktor, a bécsi Collegium Pazmanianum régense	53	7. Septembris 1729
24)	Gosztonyi István	comitatum Heves et Exterioris Szolnok ordinarius notarius	Heves és Külső-Szolnok vármegye rendes jegyzője	30	7. Septembris 1729
24)	Rimanóczy Antal	ad aulam caesaream iuratus Hungaricus agens	császári udvari magyar ágens	28	7. Septembris 1729
25)	Vayay Jeromos	OSPPE, domini Michaelis filius, presbyter oppidi Eybel Strigoniensis, prior residentiae eiusdem sancti Pauli in Urbe	OSPPE, Mihály fia, áldozópap az esztergomi Újhely [=Vágújhely] mezővárosból, római pálos perjel	34	4. Julii 1737
25)	Pély Pál	OSPPE, quondam Stephani filius, presbyter oppidi Verebél	OSPPE, néhai István fia, áldozópap Verebélyből	24	4. Julii 1737
25)	ab Aqua, Girolamo	quondam Philippi Antonii filius, Auximanus in Urbe advocatus	néhai Filippo Antonio fia, Osimóból, ügyvéd Rómában	48	4. Julii 1737
25)	Merenda, Giuseppe Maria	advocatus, quondam Bartholomei filius, de Lugano Comensis dioecesis	ügyvéd, néhai Bertalan fia, Luganóból a Comói Egyházmegyéből	45	4. Julii 1737

⁴²¹⁵ Az egyházmegye állapotára vonatkozó tanúvallomást átmásolták a soron következő, 24) számmal jelzett processzusba is.

⁴²¹⁶ Az egyházmegye állapotára vonatkozó tanúvallomást átmásolták a soron következő, 24) számmal jelzett processzusba is.

26)	Mariconi, Johann Paul	episcopus Ipensis	ypresi (Ypern) püspök	56	22. Decembris 1740
26)	Böhmb, František Matouš	ordinis militaris Crucigerorum cum rubea stella generalis et magnus magister	a vörös csillagkeresztes lovagok nagymestere	63	22. Decembris 1740
26)	Némethy Ferenc	SJ, collegii Pazmaniani cleri Hungarici regens	SJ, a Collegium Pazmanianum rektora	50	22. Decembris 1740
26)	Radossányi László	eremita Camaldulensis, procurator actualis in eremo Majkiensi	OSBCam, a majki remeteség prokurátora	46	22. Decembris 1740
26)	Félix	eremita Camaldulensis montis Coronae, vicarius generalis	OSBCam, általános helynök	55	23. Decembris 1740
26)	Keve Károly	sacerdos, canonicus Csanadiensis	áldozópap, csanádi kanonok	42	29. Decembris 1740
26)	Szlopnyai Elek (János Ignác) (Alexius a Resurrectione Domini)	SchP, ex provincialis	SchP, volt tartományfőnök	50	29. Decembris 1740
27)	Vass Mihály	cancellariae regiae Hungarico-aulicae expeditor	magyar udvari kancelláriai expeditor	53	20. Julii 1762
27)	Török József, szendrői	S.c.r.M. consiliarius et referendarius aulicus	szendrői, cs. és kir. tanácsos és udvari referendárius	48	21. Julii 1762
27)	Terlanday János	canonicus Nitriensis et officialis	nyitrai kanonok és tisztviselő	53	21. Julii 1762
28)	Gulik László	metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus et collegii Pazmaniani praefectus	esztergomi kanonok, a bécsi Collegium Pazmanianum prefektusa	44	21. Julii 1780

28)	Verebélyi László	presbyter saecularis archidioecesis Strigoniensis, collegii Pazmaniani Viennensis in spiritualibus director et parochus emeritus	esztergomi egyházmegye áldozópap, a bécsi Collegium Pazmanianum spirituális, volt plébános	47	21. Julii 1780
29)	Pechmann Antal, báró	electus episcopus Biduanensis, praepositus Sancti Adalberti de Jaurino et canonicus Jaurinensis	biduai választott püspök, Szent Adalbertől nevezett győri prépost, győri kanonok	40	21. Junii 1726
29)	Braitenbücher, Joseph Heinrich von	praepositus et vicarius generalis Viennensis	bécsi nagyprépost, általános helynök	50	3. Julii 1726
29)	Acsády Ádám	episcopus Vesprimiensis	veszprémi püspök	60	3. Julii 1726
29)	Dietmayr, Berthold von	abbas Mellicensis	(OSB) melki apát	57	4. Julii 1726
29)	Bessel, Gottfried von	abbas Gottwicensis	(OSB) göttweigi apát	53	4. Julii 1726
30)	Schmid, Ignaz (Ignaz Anton) (Ignatius a Matre Dei)	clericus regularis Scholarum Piarum, concionator	SchP, hitszónok	33	18. Maii 1733
30)	Wagner Godfried (Johann Joseph) (Godefridus a Sancto Gregorio)	clericus regularis Scholarum Piarum, collegii hujatis vicerektor	SchP, a bécsi piarista kollégium vicerektora	39	18. Maii 1733
30)	Miglio, Massimiliano	clericus regularis	CR	47	19. Maii 1733
30)	Malzan Károly báró	cathedralis ecclesiae Jaurinensis canonicus et cantor	győri éneklőkanonok	40	20. Maii 1733
30)	Pilati Lipót báró	praepositus sancti Adalberti de Jaurino et cathedralis ecclesiae Jaurinensis canonicus	Szent Adalbertől nevezett győrhegyi prépost, győri kanonok	28	20. Maii 1733

31)	Huber, Anton (Johann Peter) (Antonius a Sancto Placido)	regularis Scholarum Piarum collegii Viennensis rector	SchP, a bécsi piarista kollégium rektora	46	29. Novembris 1743
31)	Dobner István	SJ, collegii Pazmaniani rector	SJ, a Collegium Pazmanianum rektora	49	29. Novembris 1743
31)	Luby István	canonicus et archidiaconus ecclesiae cathedralis Magnovaradinensis et abbas B.M.V. de Valle	nagyváradai kanonok, főesperes, Boldogságos Szűz Máriáról nevezett völgyi apát	40	2. Decembris 1743
31)	Sigl, Basil (Johann Anton) (Basilus a Sancto Antonio)	clericus regularis	SchP	59	5. Decembris 1743
32)	Gabelhofen, Johann Godfried	clericus regularis Theatinus	CR	56	3. Decembris 1742
32)	Gyümölcsoltó Boldogasszonyról nevezett Ciprián (Cyprianus ab Annunciatione B.M.V.)	ordinis Carmelitanorum discalceatorum, p.t. procurator Viennensis	OCD, bécsi prokurátor	54	4. Decembris 1742
32)	Szent Bonaventúráról nevezett Vid (Vitus a Sancto Bonaventura)	ordinis Carmelitanorum discalceatorum, sacerdos	OCD, áldozópap	40	4. Decembris 1742
32)	Huber, Anton (Johann Peter) (Antonius a Sancto Placido)	ordinis clericorum regularium Scholarum Piarum, rector collegii Viennensis	SchP, a bécsi kollégium rektora	40	4. Decembris 1742
33)	Liszt József	canonicus Jaurinensis et archidiaconus Soproniensis, et ejusdem capituli Jaurinensis pro tempore decanus	győri kanonok, soproni főesperes, dékán	50	31. Octobris 1755

33)	Schogg Kristóf	cathedralis ecclesiae Jaurinensis canonicus et archidiaconus Rabensis	győri kanonok, rábai főesperes	45	31. Octobris 1755
34)	Herman József	abbas Mellei fontis, canonicus et archidiaconus cathedralis ecclesiae Jaurinensis	hárskúti apát, győri kanonok és székesegyházi főesperes	47	17. Novembris 1768
34)	Bogyay Ignác, bogyai	abbas Sancti Spritus de Hrapko, canonicus Jaurinensis, archidiaconus Rabensis ac liberae Regiaeque civitatis Jaurinensis parochus	Szentlélekről nevezett hrapkói apát, győri kanonok, rábai főesperes, győri városplébános	36	17. Novembris 1768
35)	Pierer József	cathedralis ecclesiae Jaurinensis canonicus et protonotarius apostolicus	győri kanonok, apostoli főjegyző	45	21. Martii 1775
35)	Zichy Károly gróf	nobilis camerarius caesareo-regius	császári és királyi nemes kamarás	24	21. Martii 1775
36)	Kelcz János, fületinci	collegiatae ecclesiae Soproniensis nominatus praepositus et liberae regiae civitatis Soproniensis parochus	a soproni társaskáptalan kinevezett prépostja, soproni városplébános	38	24. Februarii 1779
36)	Vandernáth Henrik gróf	S.c.r.a.M. camerarius	császári és királyi kamarás	46	24. Februarii 1779
37)	Givovich Miklós	collegiatae ecclesiae sancti Joannis Baptistae in castro Quinqueecclesiensi praepositus, et cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis canonicus et custos	a Pécs-vári Keresztelő János társaskáptalan prépostja (kisprépost), pécsi örkanonok	38	16. Octobris 1732

37)	Comper, Paul Melchior	Austricus Viennensis, sacrae caesareae majestatis excelsae camerae militaris aulicae rationum consiliarius	bécsi osztrák, császári udvari kamarai hadi számviteli tanácsos	40	17. Octobris 1732
37)	Dietrich, Lorenz Philipp	dominus, natione Luxemburgensis	luxemburgi	50	20. Octobris 1732
37)	Altmann, Ignaz	dominus, natione Carinthus	karintiai	29	21. Octobris 1732
37)	Härting Károly Márton (Karl Martin Härting)	natione Tirolensis, sacrosanctae theologiae doctor et cathedralis ecclesiae Bellogradensis canonicus	tirol, dr. theol. belgrádi kanonok	42	22. Octobris 1732
38)	Klobusiczky Ferenc báró	episcopus Nemesinus, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, suffraganeus et vicarius generalis	címzetes nemesi püspök, esztergomi kanonok, segédpüspök és általános helynök	34	15. Decembris 1739
38)	Cono, Domenico	collegiatae ecclesiae sancti Philippi Nerii Busetti canonicus	a bussetói Néri Szent Fülöp társaskáptalan kanonokja	48	15. Decembris 1739
38)	Angelinus	ordinis minorum sancti Francisci capucinatorum, definitor et custos provinciae, ac conventus Viennensis guardianus	OFMCap, tartományi definítor és kusztosz, bécsi házfőnök	46	17. Decembris 1739
38)	Sanctus	ordinis minorum sancti Francisci capucinatorum provinciae custos	OFMCap, tartományi kusztosz	56	17. Decembris 1739
39)	Fonyó Sándor	electus episcopus Scutariensis, canonicus lector ac vicarius generalis capitularis, et parochus Quinqueecclesiensis	scutari választott püspök, pécsi olvasókanonok, káptalani helynök, városplébános	53	21. Augusti 1751

39)	Smackers Péter Miklós	canonicus et cantor ecclesiae cathedralis Quinqueecclesiensis	pécsi éneklókanonok	64	21. Augusti 1751
39)	Fracioni, Giovanni	canonicus	kanonok	54	23. Augusti 1751
39)	Schitaroczy Zsigmond (Žigmund Ščitaroci)	canonicus cathedralis Zagrabiensis et rector collegii Croatici Viennensis	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora	46	23. Augusti 1751
40)	Kirchschlager József	sacrosanctae theologiae doctor et cathedralis ecclesiae Vaciensis canonicus	dr. theol., váci kanonok	48	21. Julii 1780
40)	Wernischek János Jakab (Johann Jacob Wernischek)	archiater eminentissimi et reverendissimi domini cardinalis et archiepiscopi Viennensis	a bécsi bíboros érsek főorvosa	42	21. Julii 1780
41)	Pavich József	excelsae cancellariae regiae Hungaricae aulicae consilii et simul exhibitorum protocollista	magyar udvari kancelláriai jegyző	34	24. Februarii 1776
41)	Pravdich József	presbyter dioecesis Quinqueecclesiensis, sacrosanctae theologiae auditor	pécsi egyházmegyei áldozópap, teológiai hallgató	28	24. Februarii 1776
42)	Braitenbücher, Joseph Heinrich von	praepositus ecclesiae cathedralis Viennensis, et sede vacante vicarius capitularis et officialis	bécsi nagyprépost, káptalani helynök	40	16. Julii 1716

42)	Babler, Hugo	provincialis Austriae ordinis reformatorum Sancti Francisci (provinciae Austriae definitor habitualis et excustos, et pro nunc minister provincialis), sacrosanctae theologiae ac sacrorum canonum lector emeritus	OFMRef., osztrák tartományfőnök, emeritus teológia és kánonjog tanár	42 ⁴²¹⁷	16. Julii 1716
42)	Miller (Molitor), Jean Georges	sacerdos	áldozópap	33	18. Julii 1716
42)	Turi, Orazio (Oratius Turi)	(dominus)		41	18. Julii 1716
43)	Meny, Christophe Pierron du	nobilis Lotharingus et civis Viennensis	lotaringiai nemes, bécsi polgár	62	16. Februarii 1718
43)	Schliemann, Johann Georg	Rolikiensis in comitatu Glaciensi regni Bohemiae	roschwitzi [?] a Cseh Királyságbéli Glatz grófságból	44	17. Februarii 1718
43)	Miller (Molitor), Jean Georges	(reverendus dominus), Friburgensis ex dioecesi Laushanensi	fribourgi a Lausannei Egyházmegyéből	34	17. Februarii 1718
43)	Bajcsy János	Nitriensis	Nyitráról	30	17. Februarii 1718
44)	Tolvay (Tolnay) Imre	SJ, quondam Gabrielis filius, presbyter Strigoniensis dioecesis, sancti Petri de Urbe poenitentiarius	SJ, néhai Gábor fia, áldozópap az Esztergomi (Fő)egyházmegyéből, a római Szent Péter-bazilika gyóntatója	40	12. Julii 1735
44)	Hueber Mátyás	Joannis Baptistae filius, clericus Nitriensis, et Collegii Germanici ac Ungarici de Urbe alumnus	János fia, nyitrai klerikus, a római Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke	22	12. Julii 1735

⁴²¹⁷ Arch. Nunz. Vienna: 52.

44)	Larucci, Giovanni Giuseppe	quondam Nicolai filius, presbyter Terrae Casae Maximae, Barensis dioecesis	néhai Nicola fia, áldozópap Terra di Casamassimából, a Bari (Fő)egyházmegeből	49	12. Julii 1735
44)	Montuoro, Nicola	domini Viti filius, subdiaconus Barensis	Vito fia, bari szubdiakónus	23	12. Julii 1735
45)	Patachich Ádám báró	episcopus Noviensis, S.c.r.M. ad cancellariam Hungaricam consiliarius	novi választott püspök, magyar udvari kancelláriai tanácsos	42	21. Junii 1756
45)	Petricsevich János Pál, szászi	nobilis Hungarus, secretarius illustrissimi domini episcopi Noviensis	magyar nemes, a novi választott püspök titkára	30	21. Junii 1756
45)	Breitenfeld, Joseph August von	secretarius intimus Sacratissimae caesareae Majestatis	Ófelsége magántitkára	40	23. Junii 1756
46)	Capeller, Leopold (Jaroslav a Sancto Alexio)	Scholarum Piarum provincialis provinciae Austriacae	osztrák piarista tartományfőnök	50	17. Maii 1757
46)	Fauth Ignác	inspectoratus officii Vaciensis scribe et decimator	a váci felügyelőség írnoka és tizedszedője	26	18. Maii 1757
46)	Streszka Márton	ordinis sancti Pauli primi eremite prior conventus Elephantensis	OSPPE, az elefánti konvent perjele	55	24. Maii 1757
46)	Dorinecz Krizosztom (János) (Chrysostomus a Sancto Disma)	a clericis regularibus, Scholarum Piarum collegii Nitriensis rector	SchP, a nyitrai piarista kollégium rektora	44	24. Maii 1757
47)	Muszka Miklós	SJ, theologiae doctor et studiorum praefectus generalis	SJ, dr. theol., tanulmányi prefektus	45	12. Novembris 1759
47)	Végh Péter	caesareo-regia camerae aulicae secretarius	cs. és kir. udvari kamarai titkár	34	12. Novembris 1759

47)	Piloa Mihály Antal (Michael Anton von Piloa) báró	cathedralis ecclesiae Vaciensis canonicus	váci kanonok	43	13. Novembris 1759
47)	Bajtay (József) Antal	Scholarum Piarum exprovincialis	Sch.P., volt piarista tartományfőnök	40	13. Novembris 1759
48)	Niczky Kristóf, niczki	S.c.r.a.M. consiliarius, regni Hungariae protonotarius	cs. és kir. tanácsos, a Magyar Királyság főjegyzője	38	11. Decembris 1761
48)	Piloa Mihály Antal (Michael Anton von Piloa) báró	metropolitanae ecclesiae Viennensis canonicus	bécsi kanonok	45	11. Decembris 1761
48)	Herzan Ferenc harrasi gróf (Franziskus von Paula Herzan von Harras)	canonicus Vratislaviensis, et consistorii Viennensis consiliarius	boroszlói kanonok, bécsi konzisztórium tanácsos	27	12. Decembris 1761
48)	Stegner, Anton von	ecclesiae metropolitanae Viennensis canonicus et consistorialis	bécsi kanonok és konzisztórium tanácsos	51	12. Decembris 1761
49)	Rautenstrauch, Franz (Rautenstrauch Ferenc)	quondam filius Tobiae, presbyter Pragensis dioecesis	néhai Tobias fia, prágai egyházmegyés pap	38	2. Februarii 1721
49)	Fissel, Christian Friedrich	quondam Friderici filius, loci Pirne in Saxonia	néhai Friedrich fia, a szászországi Pirna helységéből	32	2. Februarii 1721
50)	Kukulyevics János (Ivan Kukuljević)	ecclesiae cathedralis Zagrabiensis canonicus, praepositus infulatus sancti Benedicti in comitatu Simighiensi et collegii Croatici Viennae fundati praefectus	zágrábi kanonok, Szent Benedekről nevezett kaposfői prépost Sümeg vármegyében, a bécsi Collegium Croaticum prefektusa	36	19. Januarii 1759
50)	Franyul Márk (Marko Franjul)	canonicus Modrusiensis et protonotarius apostolicus hic Viennae commorans	modrusi kanonok, apostoli főjegyző, Bécsben tartózkodik	63	19. Januarii 1759

51)	Nickel, Leopold	OSPPE, p.t. prior Hernalsensis	OSPPE, hernalsi perjel	69	15. Maii 1776
51)	Schwölhamer, Jakob	OSPPE, p.t. prior Neostadiensis et definitor provincialis	OSPPE, bécsújhelyi perjel és tartományi definítor	50	15. Maii 1776
52)	Gulik László	metropolitanae Strigoniensis canonicus et collegii Pazmaniani praefectus	esztergomi kanonok, a Collegium Pazmaninaum prefektusa	44	22. Julii 1780
52)	Bujanovics Károly	juratus ad augustam aulam caesareae regiae agens (agens aulicus)	cs. és kir. udvari ágens	42	22. Julii 1780
53)	Branjug György (Juraj Branjug)	archidiaconus Kemlek, cathedralis ecclesiae Zagrabiensis [<i>canonicus</i>], ejusdem capituli Zagrabiensis decanus	kemléki főesperes, zágrábi kanonok dékán	46	7. Aprilis 1723
53)	Zaverski (Zaversky) Péter Antal (Petar Zaverški)	ecclesiae Zagrabiensis canonicus et praepositus Beatae Mariae Virginis de Vaska	zágrábi kanonok, B.Sz.M.-ről nevezett vaskai prépost	40	7. Aprilis 1723
53)	Matthachich Péter (Petar Matačić)	canonicus Zagrabiensis	zágrábi kanonok	[<i>vacat</i>]	19. Aprilis 1723
53)	Zádory Mihály	praepositus maior venerabili capituli ecclesiae Veszprimiensis	veszprémi nagyprépost	52	19. Aprilis 1723
53)	Körmendy Imre	ecclesiae cathedralis Veszprimiensis canonicus et custos	veszprémi őrkanonok	52	21. Aprilis 1723
53)	Szabady János	ecclesiae cathedralis Veszprimiensis canonicus et [<i>archidiaconus</i>] cathedralis	veszprémi kanonok, székesegyházi főesperes	44	21. Aprilis 1723

54)	Zádory Mihály	praepositus et vicarius generalis ecclesiae Vesprimiensis	veszprémi nagyprépost, általános helynök	55	8. Octobris 1725
54)	Zaverski (Zaversky) Péter Antal (Petar Zaverški)	canonicus Zagrabiensis et archidiaconus Varasdinensis	zágrábi kanonok, varasdi főesperes	43	8. Octobris 1725
54)	Kudlik Sándor	parochus Ersekujvariensis	érsekújvári plébános	42	11. Octobris 1725
55)	Lenthy István	ecclesiae cathedralis Weszprimiensis canonicus	veszprémi kanonok	46	29. Martii 1745
55)	Szentimrei (Szabó) Xavér Ferenc	canonicus et custos venerabilis capituli Weszprimiensis	veszprémi örkanonok	46	29. Martii 1745
55)	Franyul Márk (Marko Franjul)	protonotarius apostolicus	apostoli főjegyző	48	30. Martii 1745
56)	Kiss Pál	canonicus Weszprimiensis	veszprémi kanonok	40	9. Maii 1760
56)	Franyul Márk (Marko Franjul)	canonicus Modrusiensis, protonotarius apostolicus juratus	modrusi kanonok, apostoli főjegyző	64	9. Maii 1760
57)	Bernáth György	secretarius aulicae administrationis bonorum, agens Hungaricus et comitatus Saladiensis tabulae judicariae assessor	udvari vagyongazdálkodási titkár, magyar ágens, a Zala vármegyei ítéletábrá ülnöke	64	10. Martii 1777
57)	Perényi Imre báró	metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus et collegii Pazmaniani praefectus	esztergomi kanonok, a Collegium Pazmanianum prefektusa	32	11. Martii 1777
58)	Jurkovich János	SJ, dr. phil. et theol., collegii Pasmaniani Viennae fundati regens, Hungarus Sakoiensis	SJ, dr. phil. et theol., a bécsi Collegium Pazmanianum régense, magyar Szakolcáról	61	11 Februarii 1718

58)	Stocklein, Joseph	SJ, superior missionis castrensis in exercitu caesareo in Hungaria, Ettingensis Rauracus ex episcopatu Basileensi	SJ, a magyarországi császári sereg tábori lelkészi előljárója, a Bázeli Egyházmegyéhez tartozó Ettingenből való rauracus	42	11 Februarii 1718
58)	Stocklein, Joseph	SJ, superior missionis castrensis in exercitu caesareo in Hungaria, Ettingensis Rauracus ex episcopatu Basileensi	SJ, a magyarországi császári sereg tábori lelkészi előljárója, a Bázeli Egyházmegyéhez tartozó Ettingenből való rauracus	42	21 Februarii 1718
58)	Stocklein, Joseph	SJ, superior missionis castrensis in exercitu caesareo in Hungaria, Ettingensis Rauracus ex episcopatu Basileensi	SJ, a magyarországi császári sereg tábori lelkészi előljárója, a Bázeli Egyházmegyéhez tartozó Ettingenből való rauracus	42	28. Martii 1718
58)	Bálintith György	Transylvanus, consiliarius et referendarius Sacrae caesareae regiaeque Maiestatis Transylvaniae aulicus	Erdélyből, cs. és kir. erdélyi udvari tanácsos és referendarius	41	29. Martii 1718
58)	Kozma József	ex Transylvania, Sacra caesareae regiaeque Maiestatis cancellariae aulico-Transylvanicae juratus notarius	Erdélyből, cs. és kir. erdélyi udvari kancelláriai jegyző	32	30. Martii 1718
58)	Vasztlay János, veiselbergi	nobilis Hungaricus	magyar nemes	30	31. Martii 1718
59)	Görgei Imre	SJ, sacrosanctae theologiae doctor	SJ, dr. theol.	49	25. Octobris 1729
59)	Jánosi Miklós	SJ, sacrosanctae theologiae in secundum annum auditor	SJ, másodéves teológus hallgató	29	25. Octobris 1729

59)	Boér István	Transylvanus, Sacrae caesareae regiaeque catholicae Majestatis intimus cancellariae aulico Transylvanicae scriba ac juratus notarius	Erdélyből, erdélyi udvari kancelláriai magánírnok és jegyző	26	7. Novembris 1729
60)	Major Gergely (Grigore Maior)	OSBM, foundationis Balasfalvensis ad aulam caesareo-regiam deputatus	OSBM, a balázsfalvi alapítvány megbízottja a cs. és kir. udvarnál	38	10. Octobris 1752
60)	Rollè, Sueno Xaverius	missionarius apostolicus, alumnus de Propaganda Fide, missionarius Suecus	apostoli misszionárius, a Propaganda Fide Kongregáció kollégiumának növendéke, svéd misszionárius	30	10. Octobris 1752
60)	Kalyáni Szilveszter (Silvestru Caliani)	OSBM, sacerdos	OSBM, áldozópap	36	11. Octobris 1752
61)	Rollè, Xaverius	missionarius suevus de Propaganda Fide	a Propaganda Fide Kongregáció svéd misszionáriusa	43	5. Februarii 1765
61)	Cserey Farkas, nagyajtai	S.c.r.a.M. consiliarius et secretarius secretarius cancellariae Transylvaniae	cs. és kir. tanácsos, erdélyi udvari kancelláriai tanácsos és titkár	44	6. Februarii 1765
61)	Kőrösi Ágoston (Augustin Kőrösi)	OSBM, religiosus professor	OSBM, fogadalmas szerzetespap	23	8. Februarii 1765
62)	Kalyáni Szilveszter (Silvestru Caliani)	OSBM ritus Graeci uniti, jam praepositus, nunc concionator, et theologiae doctor	OSBM, dr. theol., korábban prépost, most hitszónok	57	23. Januarii 1773
62)	Klein Sámuel (Samuil Micu-Klein)	OSBM, diaconus, philosophiae professor in Transylvania Balasfalvae	OSBM, diakónus, filozófiatanár az erdélyi Balázsfalván	27	23. Januarii 1773
62)	Darabanth Ignác (Ignatie Darabant)	OSBM, canonicus cathedralis ecclesiae Fogarasiensis, antea vicarius generalis ejusdem ecclesiae	OSBM, fogarasi kanonok, korábban általános helynök	34	27. Januarii 1773

62)	Kőrösi Ágoston (Augustin Kőrösi)	(pater), OSBM, caeremonarium magister	OSBM, szertartásmester	27	27. Ianuarii 1773
63)	Bisztriczey László	S.c.r.a.M. consiliarius et ad excelsam cancellariam Hungaricam secretarius aulicus, et archivarius	cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és levéltáros	51	4. Maii 1771
63)	Nyágai János	caesareo regius, et ad excelsas cancellarias Hungarico et Transylvanico aulicas juratus agens	cs. és kir. magyar és erdélyi udvari kancelláriai ágens	30	4. Maii 1771
63)	Ilkovich Elek	cappellanus reverendissimi domini Joannis Bradács	Bradács János káplánja	27	7. Maii 1771
63)	Nyágai János	agens caesareo-regius	cs. és kir. udvari ágens	30	7. Maii 1771
63)	Bisztriczey László	S.c.r.a.M. consiliarius, et ad excelsam cancellariam regiam Hungarico aulicam secretarius et archivarius	cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és levéltáros	51	3. Septembris 1771
63)	Major Gergely (Grigore Maior)	OSBM, missionarius apostolicus, sacrae philosophiae ac theologiae doctor, Illyricae typographiae aulicae censor	OSBM, dr. phil. et theol., apostoli misszionárius, az udvari illír nyomda cenzora	50	3. Septembris 1771
64)	Major Gergely (Grigore Maior)	OSBM, rerum orientalium censor aulicus, philosophiae et sacrae theologiae doctor	OSBM, dr. phil. et theol., a keleti ügyek udvari cenzora	57	2. Octobris 1772
64)	Simoga József	diocesis Munkacsiensis presbyter, episcopalis cancellariae Munkacsiensis vicecancellarius	munkácsi egyházmegyes áldozópap, munkácsi püspöki irodaigazgató-helyettes	27	2. Octobris 1772

64)	Bradács Mihály	artium liberalium et sacrae sanctae theologiae candidatus, et ad generale seminarium cleri regni Hungariae susceptus clericus	a szabad művészetek és teológia jelöltje, a Seminarium Generale klerikus növendéke	24	3. Octobris 1772
65)	Muszka Miklós	sacrosanctae theologiae doctor, praepositus sancti Nicolai extra muros Albae Regalis et protonotarius apostolicus	dr. theol., Szent Miklósról nevezett székesfehérvári prépost, apostoli főjegyző	61	19. Aprilis 1776
65)	Bernáth György	reginalium bonorum caesareo regionum administrationis aulicae secretarius, ad augustam aulam juratus agens Hungaricus, nec non inclyti comitatus Szaladiensis tabulae judicariae assessor	cs. és kir. udvari királynői vagyonkezelői titkár, magyar udvari ágens, a Zala vármegyei ítélőtábla ülnöke	63	19. Aprilis 1776
66)	Muszka Miklós	sacrosanctae theologiae doctor, praepositus sancti Nicolai extra Muros Albae Regalis et protonotarius apostolicus	dr. theol., Szent Miklósról nevezett székesfehérvári prépost, apostoli főjegyző	61	30. Aprilis 1776
66)	Keresztúry József	ad augustam aulam caesareo-regiam juratus agens aulicus	cs. és kir. udvari ágens	36	1. Maii 1776
67)	Kirchschlager József	sacrosanctae theologiae doctor et cathedralis ecclesiae Vaciensis canonicus	dr. theol., váci kanonok	48	22. Julii 1780

67)	Engstler, Joseph	presbyter saecularis archidioecesis Viennensis, sacrosanctae theologiae doctor et praeses majoris congregationis academicae Viennensis	dr. theol., bécsi főegyházmegeys áldozópap, a bécsi Akadémia Mária kongregációjának prézese	55	22. Julii 1780
68)	Görgey Márton	canonicus collegiatae ecclesiae Posoniensis et protonotarius apostolicus	pozsonyi kanonok, apostoli főjegyző	36	12. Aprilis 1776
68)	Róka János	canonicus titularis Vaciensis et sacrosanctae theologiae doctor	dr. theol., tiszteletbeli váci kanonok	49	12. Aprilis 1776
69)	Bernáth György	secretarius aulicae administrationis bonorum, agens Hungaricus et comitatus Saladiensis tabulae judiciariae assessor	udvari vagyonekezelői titkár, magyar ágens, a Zala vármegyei ítéltábla ülnöke	64	13. Martii 1777
69)	Franyul Márk (Marko Franjul)	canonicus Modrusiensis et protonotarius apostolicus	modrusi kanonok, apostoli főjegyző	80 ⁴²¹⁸	14. Martii 1777
70)	Perényi Imre báró	metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus et collegii Paszmani praeffectus	esztergomi kanonok, a Collegium Pazmanianum prefektusa	31	15. Martii 1777
70)	Keresztúry József	agens aulicus Hungaricus	magyar udvari ágens	38	21. Martii 1777
71)	Keresztúry József	agens aulicus	udvari ágens	38	16. Maii 1777
71)	Basztassich Jozafát (Jozafat Bastašić)	seminarii Graeco-catholici Viennensis praeffectus	OSBM, a bécsi görögkatolikus szeminárium prefektusa	38	16. Maii 1777
72)	Keresztúry József	agens aulicus	udvari ágens	38	10. Maii 1777
72)	Farkas György	Graeci ritus catholici parochus Belényessiensis et vicearchidiaconus ejusdem districtus	belényesi görögkatolikus parókus és kerületi esperes	29	12. Maii 1777

⁴²¹⁸ 80 éves és 5 hónapos

73)	Gabriel Ignatz Eberl	natione Austriacus, Sacra caesareae Majestatis camerae aulicae rationum consiliarius	osztrák, cs. udvari kamarai pénzügyi tanácsos	40	23. Februarii 1733
73)	Petrichevich Miklós (Nikola Petričević)	natione Croata, cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus et collegii Croatici in hac civitate [Viennae] rector	horvát, zágrábi kanonok és a bécsi Collegium Croaticum rektora	33	23. Februarii 1733
73)	Luzsénszky (Luzinszky) István László	Stephanus Ladislaus Luzenszky episcopus Tiatyrensis, et nominatus episcopus Varadiensis, natione Hungarus	tiatirai püspök, kinevezett nagyváradi püspök, magyar	47	26. Februarii 1733
73)	Szlopnyai Elek (János Ignác) (Alexius a Resurrectione Domini)	Scholarum Piarum per Hungariam provincialis, natione Hungarus	SchP, magyarországi tartományfőnök, magyar	43	26. Februarii 1733
74)	Kiss József	ecclesiae metropolitanae Colocensis canonicus custos	kalocsai órkanonok	41	3. Julii 1747
74)	Molindes, Franz	SJ, caesaeri convictus regens	SJ, a császári konviktus régense	70	3. Julii 1747
74)	Szegedy János	SJ, collegii Pacsmaniani regens	SJ, a Collegium Pazmanianum régense	49	3. Julii 1747

75)	Patachich Ádám, zajezdai báró	praepositus sancti Benedicti de Kaposfo, cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus, archidiaconus Goricensis et Sacrae caesareo-regiae Majestatis ad excelsam cancellariam aulico- Hungaricam consiliarius	Szent Benedekről nevezett kaposfői prépost, zágrábi kanonok, gorikai főesperes, cs. és kir. magyar udvari kancelláriai tanácsos	37	19. Augusti 1751
75)	Salbeck Károly	caeremonarius et notarius apostolicus	szertartó és apostoli jegyző	28	19. Augusti 1751
76)	Somlyai Adalbert, csíksomlyói	S.c.r.a.M. consiliarius aulico Transylvanicus	cs. és kir. erdélyi udvari tanácsos	51	9. Julii 1760
76)	Bándi Ferenc, székelyudvarhelyi	consiliarius regius Transylvanicus aulicus	kir. erdélyi udvari tanácsos	45	9. Julii 1760
76)	Bándi Ferenc, székelyudvarhelyi	consiliarius regius Transylvanicus aulicus	kir. erdélyi udvari tanácsos	45	10. Julii 1760
76)	Franyul Márk (Marko Franjul)	canonicus Modrusiensis, protonotarius apostolicus	modrusi kanonok, apostoli főjegyző	64	10. Julii 1760
77)	Muszka Miklós	sacrae theologiae doctor, praepositus capituli Neosoliensis, protonotarius apostolicus	dr. theol., besztercebányai nagyprépost, apostoli főjegyző	60	29. Julii 1776
77)	Bernáth György	reginalium bonorum administrationis aulicae secretarius, ad augustam caesareo regiam aulam juratus agens et inclyti comitatus Szaladiensis tabulae judicariae assessor	királynői vagyongazdálkodási titkár, cs. és kir. udvari ágens, a Zala vármegyei ítélőtábla ülnöke	63	29. Julii 1776
77)	Pizetty Dávid János (David Pizeti)	abbas B.M.V. de Berucio, canonicus Zagrabienensis et actualis collegii Croatici rector	B.Sz.M.-ről nevezett berettyói (szentjobb) apát, zágrábi kanonok, a Collegium Croaticum rektora	36	31. Julii 1776

78)	Kirchschlager József	canonicus Vaciensis	váci kanonok	48	10. Martii 1781
78)	Antonius Kurz	instituti litterarii per Regnum Hungariae agens	a Magyar Királyság közoktatási ágense	42	10. Martii 1781
79)	Fáy Gábor, nemes	natione Hungarus, excelsi consilii locumtenentialis regii Hungarici consiliarius	magyar, a Magyar Királyi Helytartótanács tanácsosa	42	3. Martii 1733 ⁴²¹⁹
79)	Szlopnyai Elek (János Ignác) (Alexius a Resurrectione Domini)	Scholarum Piarum per Hungariam provincialis, natione Hungarus	SchP, magyarországi tartományfőnök, magyar	42	4. Martii 1733 ⁴²²⁰
79)	Kindermann, Jakub	natione Bohemus	cseh	28	6. Martii 1733
79)	Forgách Pál István gróf ⁴²²¹	natione Hungarus, praepositus minor Varadinensis et abbas B.M.V. de Racony (lector Varadiensis et praepositus Poseniensis)	magyar, váradi kisprépost és olvasókanonok, B.Sz.M.-ről nevezett rákonyi apát, pozsonyi prépost	37	10. Martii 1733
80)	Keve Károly	sacerdos et protonotarius apostolicus	áldozópap, apostoli főjegyző	37	3. Novembris 1734
80)	Koller József	Sacrae caesariae Majestatis consiliarius et pro regno Hungariae referendarius	cs. tanácsos, magyarországi referendárius	46	4. ⁴²²² Novembris 1734
80)	Turi, Orazio (Oratius Turi), nemes	eminentissimi domini cardinalis de Kollonitz camerae magister	Kollonich ⁴²²³ bíboros kamarásmestere	60	4. Novembris 1734

⁴²¹⁹ Az egyházmegye állapotára vonatkozó tanúvallomást átmásolták a soron következő, 80) számmal jelzett processzusba is.

⁴²²⁰ Az egyházmegye állapotára vonatkozó tanúvallomást átmásolták a soron következő, 80) számmal jelzett processzusba is.

⁴²²¹ Az egyházmegye állapotára vonatkozó tanúvallomást átmásolták a soron következő, 80) számmal jelzett processzusba is.

⁴²²² Arch. Nunz. Vienna: november 5.

⁴²²³ Kollonich Zsigmond (Sigismund von Kollonitz) bíboros, bécsi hercegpüspök (1716–1722), bécsi hercegérsek (1722–1751).

81)	Szlopnyai Elek (János Ignác) (Alexius a Resurrectione Domini)	Scholarum Piarum provincialis emeritus et assistens provincialis	Sch.P., volt tartományfőnök, tartományi asszisztens	46	26. Martii 1737
81)	Franz Molindes	SJ, domus probationis ad sanctam Annam rector et provincialis emeritus	SJ, a Szent Anna próbációs ház rektora, volt tartományfőnök	59	27. Martii 1737
81)	Zichy Ferenc, vásonkeői gróf	Franciscus comes Zichy de Vasonkeo, praepositus ecclesiae B.M.V. Vaghuiheliensis	B.Sz.M.-ről nevezett vágújhelyi prépost	37	28. Martii 1737
82)	Bellányi Antal	canonicus ecclesiae collegiatae Posoniensis	pozsonyi kanonok	59	10. Julii 1747
82)	Gyöngyösy György	canonicus ecclesiae cathedralis Varadinensis	váradai kanonok	57	10. Julii 1747
82)	Pregsfeldt, Severinus	OSPPE, sacerdos	OSPPE, áldozópap	57	10. Julii 1747
82)	Vajay Jeromos	OSPPE, sacerdos, conventus Elefantensis prior, sacrosanctae theologiae doctor[?]	OSPPE, áldozópap, az elefánti konvent perjele, dr. theol.[?]	43	10. Julii 1747
83)	Petrovich Mátyás (Matija Petrović)	cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus	zágrábi kanonok	37	24. Septembris 1759
83)	Vass Mihály	regiae-Hungarico-aulicae cancellariae concipista	magyar udvari kancelláriai fogalmazó	53	24. Septembris 1759
83)	Alapy János	canonicus ecclesiae Varadinensis, ejusdemque ecclesiae praepositus sancti Ladislai minor	váradai kanonok, Szent Lászlóról nevezett váradai kisprépost	41	10. Octobris 1759
84)	Csüdör Ferenc	cancellariae regio Transylvanico-aulicae registrator et taxator	erdélyi udvari kancelláriai regisztrátor és taxator	42	4. Augusti 1780

84)	Vass Mihály	cancellariae Hungarico-aulicae registrator et consiliarius regius	magyar udvari kancelláriai regisztrátor és királyi tanácsos	71	4. Augusti 1780
84)	Haám Lipót	caesareo-regius consiliarius Transylvanico-aulicus	cs. és kir. erdélyi udvari tanácsos	37	14. Augusti 1780
84)	Bernáth György	S.R.I. eques, caesareo-regius Hungaricorum bonorum administrationis aulicae secretarius et comitatus Szaladiensis tabulae judicariae assessor	a Szent Római Birodalom lovagja, cs. és kir. magyar vagyongazdálkodási udvari titkár, a Zala vármegyei ítélőtábla ülnöke	66	16. Augusti 1780
85)	Raab István	SJ, quondam Andreae filius, presbyter Jaurinensis dioecesis	SJ, néhai András fia, a Győri Egyházmegyéből	43	20. Augusti 1729
85)	Dobner István	SJ, quondam Alberti filius presbyter Déva Transylvaniensis dioecesis	SJ, néhai Albert fia, Déváról az Erdélyi Egyházmegyéből	35	20. Augusti 1729
86)	Pocsuk (Pochuch) Imre	parochus dioecesis Varadinensis	váradai egyházmegyes plébános	49	21. Maii 1748
86)	Viber Mihály	salis officialis regius Varadinensis	váradai királyi sőtiszt	44	22. Maii 1748
87)	Létai István	sacerdos, natione Transylvanus	pap, erdélyi	30	29. Martii 1713
87)	Jurkovich János	SJ, Societatis Jesu collegii Pazmaniani hic Viennae regens, natione Hungarus e comitatu Nitriensi	SJ, a Jézus Társasága bécsi Collegium Pazmanianumának régense, magyar Nyitra vármegyéből	55	31. Martii 1713
87)	Péterffy Ferenc	S.c.M. cancellariae aulicae Hungaricae et camerae regiae consiliarius, natione Hungarus e comitatu Nitriensi	cs. magyar udvari kancelláriai és királyi kamarai tanácsos, magyar Nyitra vármegyéből	61	14. Aprilis 1713

87)	Kozma Kelemen	S.c.M. cancellariae aulicae Transylvanicae iuratus notarius, natione Translivanus	cs. erdélyi udvari kancelláriai jegyző, erdélyi	37	19. Aprilis 1713
87)	Verzár Oxendius	episcopus Aladiensis et ad armenos per Transylvaniam vicarius apostolicus, natione Armenus	aladiai címzetes püspök, erdélyi örmény apostoli vikárius, örmény	63	21. Aprilis 1713
87)	Hevenesi Gábor	SJ, sacerdos in domo professa eius civitatis Viennae praepositus ex Hungaria	SJ, áldozópap, a bécsi fogadalmas ház előljárója, Magyarországról	59	25. Augusti 1714
87)	Jurkovich János	SJ, sacerdos, Viennensis collegii Pasmaniensi Hungarici regens	SJ, áldozópap, a bécsi Collegium Pazmanianum régense	57	25. Augusti 1714
88)	Andreas Undtner	SJ, sacerdos	SJ, áldozópap	38	3. Augusti 1724
88)	Váradí Marián	sacerdos dioecesis Albensis	károlyfehérvári (erdélyi) egyházmegyei pap	25	8. Augusti 1724
88)	Partak János Jakab (Johann Jakob Bartak)	sacerdos dioecesis Transylvaniensis missionarius campestris	erdélyi egyházmegyei tábori misszionárius pap	39	2. Octobris 1724 ⁴²²⁴
89)	Vasztlay János, veiselbergi	consiliarius et referendarius Transylvanico-aulicus	erdélyi udvari tanácsos és referendárius	42	1. Junii 1729
89)	Pongrácz György, szentmiklósi és óvári	sacrae caesariae cancellariae Transylvanicae consiliarius et referendarius	erdélyi udvari tanácsos és referendárius	52	1. Junii 1729
89)	Gutman, Franz (Xaver)	SJ, denominatus missionarius insularum Philippinarum	SJ, kijelölt fülöp-szigeteki misszionárius	39	1. Junii 1729

⁴²²⁴ AAV Arch. Nunz. Vienna, Processi Canonici, 363.

89)	Kecskés Ferenc	SJ, collegii Pazmaniani regens	SJ, a Collegium Pazmanianum régense	53	1. Junii 1729
89)	Lendvay Imre	venerabilis capituli cathedralis ecclesiae Agriensis iuratus notarius	egri székeskáptalani jegyző	22	1. Junii 1729
90)	Stock, Simon Edler von	sacrosanctae theologiae et sacrum canonum doctor, protonotarius apostolicus, ecclesiae metropolitanae ad divum Stephanum Viennae canonicus praelatus et cantor	dr. theol. és dr. iur. can., apostoli főjegyző, bécsi éneklőkanonok prelátus	31	25. Aprilis 1741
90)	Baló Mátyás	clericus, in pontificio convictu Viennensi (e pontificio ac caesareo convictu, collegio ad sanctam Barbaram sanctissimi domini nostri) alumnus	klerikus, a bécsi pápai konviktus (Collegium Barbareum) növendéke	25	25. Aprilis 1741
90)	Bevilaqua János Péter (Giovanni Pietro Bevilaqua)	szepesi kanonok, Amália császárné szertartója	ecclesiae collegiatae Scepusiensis canonicus in Hungaria et augustissimae Imperatricis Amaliae ceremoniaris	62	25. Aprilis 1741
90)	Salbeck Ferenc	SJ	SJ	36	26. Aprilis 1741
90)	Szent Katalinról nevezett Domonkos (Dominicus a Sancta Catharina)	ordinis Sanctissimae Trinitatis redemptionis captivorum professus	OSST, fogadalmas szerzetes	41	27. Aprilis 1741
90)	Eumring, Nicolaus	canonicus collegiatae ecclesiae ad sanctam Gertrudem Nivellae in Belgio	a Nivelles-i Szent Gertrúd-társaségyház kanonokja Belgiumban	40	28. Aprilis 1741

91)	Battha László vattai	excellentissimi domini comitis cancellarii Hungarico-aulici secretarius	a magyar udvari kancellár gróf úr titkára	24	2. Junii 1749
91)	Vass Mihály	regiae cancellariae Hungarico aulicae juratus notarius	magyar udvari kancelláriai jegyző	40	2. Junii 1749
91)	Plasi Gaudentius (Gaudentius Plasi)	cathedralis ecclesiae Albae Carolinensis canonicus	gyulafehérvári kanonok	34	2. Junii 1749
91)	Söltner Crescentius (Crescentius Söltner)	ordinis minorum sancti Francisci conventualium sacerdos professus	OFMConv., fogadalmas szerzetes pap	28	3. Junii 1749
92)	Muszka Miklós	SJ, sacerdos, sacrosanctae theologiae doctor et professor	SJ, dr. theol., és teológiai tanár	45	23. Maii 1759
92)	Perschl, Amand	OSB, monasterii B.M.V. vulgo Scotorum Viennae professus et pro tempore superior et parochiae administrator ibidem	OSB, a B.Sz.M.-ről nevezett, másként a skótok bécsi monostorának fogadalmas szerzetese, jelenleg előljárója és ugyanott a plébánia kormányzója	53	23. Maii 1759
92)	Somlyai Adalbert, csíksomlyói	S.c.r.M. consiliarius regius aulico Transylvaniensis	cs. és kir. erdélyi udvari királyi tanácsos	50	23. Maii 1759
92)	Cserey Farkas, nagyajtai	consiliarius et secretarius Transylvaniensis aulicus	erdélyi udvari tanácsos és titkár	39	23. Maii 1759
93)	Grazianus (Franziskus) Marx (Gratianus a Sancta Barbara)	Scholarum Piarum in Collegio Josephino Viennae rector et parochus	SchP, a bécsi Collegium Josephinum rektora, plébános	40	27. Octobris 1760
93)	Béldy Gergely (György) (Gregorius a Sancto Joanne Baptista)	ordinis Scholarum Piarum collegii Nitriensis vicerektor et sacrosanctae theologiae professor	SchP, a nyitrai piarista kollégium vicerektora, teológiai tanár	34	27. Octobris 1760

93)	Somlyai Adalbert, csíksomlyói	S.c.r.a.M. consiliarius regius aulicus Transylvanicus	cs. és kir. erdélyi udvari tanácsos	52	27/29. ⁴²²⁵ Octobris 1760
93)	Cserey Farkas, nagyajtai	consiliarius et secretarius Transylvaniensis aulicus	erdélyi udvari tanácsos és titkár	41	27/29. Octobris 1760
94)	Caballini János (Ivan Krstitelj Caballini)	archidiaconus Liccae et Corbaviae, praepositus sancti Benedicti de Kaposfő, nominatus episcopus Segnensis et Modrusciensis seu Corbaviensis	lika-korbavai főesperes, Szent Benedekről nevezett kaposfői prépost, kinevezett zengg- modrusi püspök	56	3. Februarii 1773
94)	Orebich Ferenc Xavér (Franjo Ksaver Orebić)	sacerdos saecularis curatus	egyházmegyes áldozópap, lelkész	30	3. Februarii 1773
94)	Horváth Ferenc	consiliarius regius et secretarius Transylvano- aulicus	királyi tanácsos, erdélyi udvari kancelláriai titkár	42	3. Februarii 1773
94)	Felszeghy Ferenc	secretarius aulicus cancellariae Transylvaniae	erdélyi udvari kancelláriai titkár	45	3. Februarii 1773
95)	Muszka Miklós	sacrae theologiae doctor, praepositus sancti Nicolai extra muros Albae Regalis in Hungaria, nec non protonotarius apostolicus	dr. theol., Szent Miklósról nevezett székesfehérvári prépost, apostoli főjegyző	60	17. Januarii 1775
95)	Kavina, Karl	capellanus aulicus et secretarius eminentissimi et reverendissimi cardinalis archiepiscopi Viennensis	a bécsi bíboros érsek udvari káplánja és titkára	38	17. Januarii 1775
95)	Cserey Farkas, nagyajtai	consiliarius aulicus Transylvanicus	erdélyi udvari tanácsos	55	18. Januarii 1775

⁴²²⁵ A szövegben 1760. október 29. szerepel, majd az ezt követő tanúvallomásnál *eadem die*, illetve *Mercurii*, 1760. október 27. Abban az évben azonban október 29. esett szerdára. Tovább növeli a bizonytalanságot, hogy a processzust hivatalosan október 28-i dátummal zárták le.

95)	Horváth Ferenc	consiliarius regius et secretarius Transylvanico-aulicus	királyi tanácsos, erdélyi udvari kancelláriai titkár	44	18. Januarii 1775
96)	Zábráczy József	archidiaconus de Pankotta, cathedralis ecclesiae Agriensis canonicus	egri kanonok, pankotai főesperes	35	24. Julii 1780
96)	Nováky József	cancellarius Agriensis	egri irodaigazgató	27	25. Julii 1780
96)	Horváth Ferenc	caesareae-regius consiliarius et secretarius Transylvanico-aulicus		49	26. Julii 1780
96)	Bíró László	ad cancellariam regiam Transylvanico-aulicam protocollista consilii et exhibitorum	jegyzőkönyvvezető az Erdélyi Udvari Kancellárián	38	26. Julii 1780
97)	Kovács Sándor (Pál)	praepositus sancti Michaelis archangeli ad Budam de insula Leporum, cathedralis ecclesiae Csanadiensis canonicus et vicarius generalis, natione Hungarus	Szent Mihály arkangyalról nevezett budai margitszigeti prépost, csanádi kanonok és általános helynök, magyar	39	4. Decembris 1730
97)	Souffrein, Johann Henrich	diversorum Imperii statuum et principum consiliarius et imperialis aulicus agens	fejedelmi és birodalmi rendi tanácsos, császári udvari ágens	55	5. Decembris 1730
97)	Eschen, Paul Friedrich	celsissimi principis Campidonensis consiliarius aulicus	a kempteni hercegapát udvari tanácsosa	51	5. Decembris 1730
97)	Herrgott, Marquard	ordinis sancti Benedicti ad sanctum Blasium professus et statuum Brisgovicorum apud aulam caesaream deputatus	OSB, fogadalmas Sankt Blasienben, a breisgauri rendek követe a császári udvarban	39	11. Decembris 1730

97)	Hilleprand, Peter Anton, Freiherr von Prandau (báró)	Suae caesareae Majestatis camerae consiliarius	cs. kamarai tanácsos	55	19. Decembris 1730
98)	De Buisson János (Jean du Buisson, Johannes du Buisson)	parochus Rossovaensis in bannatu Temesiensi dioecesis Csanadiensis	óruszolci plébános a Temesi Bánságban a Csanádi Egyházmegyében	42	24. Octobris 1739
98)	Spindler János György (Johann Georg Spindler)	parochus Albae Ecclesiensis in bannatu Temesiensi dioecesis Csanadiensis	fehéregyházi plébános a Temesi Bánságban a Csanádi Egyházmegyében	34	24. Octobris 1739
98)	Fleischmann, Alexander	P. Fr., ordinis Minorum sancti Francisci reformatorum	P. Fr., OFMRef.	64	28. Junii 1740
98)	Hertzog, Placidus	P. Fr., ordinis Minorum sancti Francisci reformatorum, definator provinciae Austriae	P. Fr., OFMRef., az osztrák rendtartomány definítora	52	28. Junii 1740
98)	Schweiger, Narziss	ordinis Minorum sancti Francisci reformatorum, sacrae theologiae lector	P. Fr., OFMRef., teológiai tanár	37	28. Junii 1740
99)	Huber, Anton (Johann Peter) (Antonius a Sancto Placido)	viceprovincialis Scholarum Piarum	SchP, (osztrák) tartományfőnök-helyettes	43	22. Septembris 1750
99)	Dietrich, Hyazinth	clericorum regularium sancti Pauli conventus ad sanctum Michaellem Viennae in Austria praepositus	B., a bécsi Szent Mihály barnabita rendház prépostja	57	22. Septembris 1750
99)	Weigant, Johann Florimund	caesareae regio aulicae camerae concipista et actuarius administrationis Temesvariensis	cs. és kir. udvari kamarai fogalmazó és a temesvári igazgatóság írnoka	39	23. Septembris 1750

99)	Maffezzoni, Giuseppe	-	[<i>temesvári lakos</i>]	47	23. Septembris 1750
100)	Linden Jakab	presbyter saecularis dioecesis Quinqueecclesiensis	pécsi egyházmegyes pap	34	30. Aprilis 1777
100)	Pavich József	excelsae cancellariae regio-Hungaricae aulicae expeditor	magyar udvari kancelláriai expeditor	37	30. Aprilis 1777
101)	Zaverski (Zaversky) Péter Antal (Petar Zaverški)	canonicus Zagrabiensis et archidiaconus Varasdinensis	zágrábi kanonok, varasdi főesperes	40	6. Decembris 1723
101)	Matthachich Péter (Petar Matačić)	canonicus Zagrabiensis	zágrábi kanonok	36	9. Decembris 1723
101)	Vuchetich István (Stjepan Vučetić)	canonicus cathedralis ecclesiae [<i>Zagrabiensis</i>]	zágrábi kanonok	40	13. Decembris 1723
102)	Plöderl, Honorius	ordinis Minorum sancti Francisci [<i>provinciae</i>] reformatae conventus Cibiniensis in Transylvania guardianus	OFMRef., nagyszebeni házfőnök	36	1. Julii 1748
102)	Penckler, Jakob Adam von	caesareo-regius cameralis quaestor (Zahlmeister) in Transylvania	cs. és kir. kamarai pénztárnok	45	1. Julii 1748
102)	Thauszy Ferenc (Franjo Thauszy)	canonicus ecclesiae cathedralis Zagrabiensis, archidiaconus Goricensis, praepositus infulatus sancti Joannis de Develich	zágrábi kanonok, gorikai főesperes, Keresztelő Szent Jánosról nevezett develicsi prépost	50	1. Julii 1748
102)	Kercselich Boldizsár (Baltazar Adam Krčelić)	canonicus ecclesiae Zagrabiensis	zágrábi kanonok	34	1. Julii 1748
103)	Franyul Márk (Marko Franjul)	protonotarius apostolicus	apostoli főjegyző	55	25. Augusti 1751

103)	Schitaroczy Zsigmond (Žigmund Ščitaroci)	canonicus cathedralis Zagrabienensis, collegii Croatici Viennae rector et praepositus Sanctae Sapientiae	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, a Szent Bölcsességről nevezett prépost	46	25. Augusti 1751
103)	Mikinovich József (Josip Mikinović)	canonicus cathedralis Zagrabienensis, rector Collegii Croatici Viennensis	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora	37	26. Augusti 1751
103)	Battistich András (Andrija Batistić)	doctor philosophiae nec non sacrosanctae theologiae, et ceremonarius domini episcopi Bosniensis	dr. phil. et theol., a boszniai püspök úr szertartója	28	27. Augusti 1751
104)	Bisztriczey László	consiliarius regius Hungarus et cancellariae aulicae Hungaricae secretarius	magyar kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár	47	3. Julii 1770
104)	Franyul Márk (Marko Franjul)	canonicus Modrusiensis, protonotarius apostolicus	modrusi kanonok, apostoli főjegyző	74	3. Julii 1770
105)	Bisztriczey László	S.c.r.a.M. consiliarius (consiliarius aulicus) et ad cancellariam regiam aulicam secretarius et registrator (secretarius ac una registrator)	cs. és kir. (udvari) tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és regisztrátor	52	24. Junii 1772
105)	Taisperger József (Josip Taisperger)	canonicus cathedralis ecclesiae Zagrabienensis, collegii Croatici Viennensis (Viennae fundati) rector, protonotarius apostolicus	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora, apostoli főjegyző	33	26. Junii 1772

106)	Mikinovich József (Josip Mikinović)	canonicus ecclesiae cathedralis Zagrabiensis et rector collegii Croatici Viennensis (canonicus Zagrabiensis, collegii Croatici Viennae rector)	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rectora	38	7. Martii 1752
106)	Major Gergely (Grigore Maior)	OSBM, sacerdos professus ex Transylvania ad aulam Viennensem deputatus	OSBM, fogadalmas szerzetes Erdélyből, megbízott a bécsi udvarnál	35	7. Martii 1752
107)	Bisztriczey László	S.c.r.a.M. excelsae cancellariae regiae Hungarico-aulicae archivarius (archivarius cancellarii regiae Hungaricae)	magyar udvari kancelláriai levéltáros	39	26. Junii 1759
107)	Rollè, Xaverius	presbyter saecularis missionarius suecus de Propaganda Fide	a Propaganda Fide Kongregáció svéd misszionárius papja	38	26. Junii 1759
108)	Bernyákovics Bertalan ⁴²²⁶ (Bartolomej Brnjaković) báró	civitatis Saray in Bosnia	Szarajevóból	40	20. Maii 1716
108)	Ivan Petar Markić (Giovanni Pietro Marchi) gróf	Spalatiensis Dalmata	spalatói dalmát	45	29. Maii 1716
108)	Spoliarich Fábrián (Fabijan Špoljarić)	sacerdos Carolostadiensis dioecesis Zagrabiensis	károlyvárosi áldozópap a Zágrábi Egyházmegyéből	28	5. Junii 1716
109)	Zombory Antal	OFM de observantia, definitor provinciae Bosniae Argentinae	OFMObs., a bosnyák-argentin ferences rendtartomány definitora	38	18. Augusti 1749

⁴²²⁶ A bosznai eredetű Bernyákovics (Brnjaković) *alias* Grubissich (Grubišić) magyar bárói család nevét 1803-ban Bernátffyra magyarosították. *Libri Regii* 61.63. Vö. még: NAGY Pótlék kötet (1868) 136.; BOJNIČIĆ, 15–16.

109)	Franyul Márk (Marko Franjul)	protonotarius apostolicus, canonicus Modrusiensis et parochus Grisanensis	apostoli főjegyző, modrusi kanonok és grižanei plébános	52	18. Augusti 1749
109)	Schitaroczy Zsigmond (Žigmund Ščitaroci)	canonicus ecclesiae cathedralis Zagrabiensis, rector collegii Croatici Viennae fundati	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora	44	18. Augusti 1749
109)	Ligutich György (Juraj Ligutić)	in regno Croatiae caesarum advocatus et inlyti campi Turopoljensis in eodem regno siti sedriae juratus vicenotarius	ügyvéd a Horvát Királyságban, és az ugyanazon királyság területén fekvő Túrmezei kerület törvényszékének aljegyzője	32	18. Augusti 1749
110)	Mikinovich József (Josip Mikinović)	canonicus ecclesiae cathedralis Zagrabiensis, rector collegii Croatici Viennensis	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora	37	26. Augusti 1751
110)	Schitaroczy Zsigmond (Žigmund Ščitaroci)	canonicus ecclesiae cathedralis Zagrabiensis et rector collegii Croatici Viennae fundati	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora	46	26. Augusti 1751
110)	Franyul Márk (Marko Franjul)	protonotarius apostolicus, canonicus Modrusiensis	apostoli főjegyző, modrusi kanonok	55	26. Augusti 1751
110)	Battistich András (Andrija Batistić)	philosophiae et theologiae doctor et caeremoniarius domini episcopi Bosniensis	dr. phil. et theol., a boszniai püspök úr szertartója	28	27. Augusti 1751
111)	Pejáchevich (pejáhevichi báró Knezovich/ barun Knežević od Pejačevića) György (Juraj Pejačević) báró			60	3. Martii 1717
111)	Barkovich Antal (Antun Barčović)	(dominus)		35	3. Martii 1717

111)	Czerchi Péter (Petar Czerchi), eszéki	(dominus)		52	17. Junii 1717
112)	Pucz István (Stjepan Puc)	cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonicus	zágrábi kanonok	44	19. Octobris 1729
112)	Buquay, Antun	(dominus), filius quondam Francisci, dioecesis Bosniensis	néhai Franjo fia, a Boszniai Egyházmegyéből	54	19. Octobris 1729
112)	Eszéki Péter (Petar iz Osijeka)	definitor actualis ordinis sancti Francisci regularis observantiae	OFMReg.Obs., definítor	44	20. Octobris 1729
112)	Bibich Antal (Antun Bibić)	ordinis minorum sancti Francisci provinciae Bosniae Argentinae, guardianus conventus sancti Joannis a Capistrano in Sirmio	OFM a bosnyák bányavidéki rendtartományból, a szerémi Kapisztrán Szent János rendház főnöke	37	20. Octobris 1729
112)	Czindery Ignác Ferenc (Ignjat Franjo Czindery)	inclitorum comitatum Crisiensis et Varasdiensis unius videlicet supremus judex nobilium, alterius vero procurator fiscalis, nec non liberum regiarum civitatum Varasdinensis et Cap[r]unczensis juratus senator, earumque citvitatum ad modernam generalis regni Dietam ablegatus nuntius	Kőrös vármegye főszolgabírája, Varasd vármegye ügyésze, valamint Varasd és Kapronca szabad királyi városok tanácsosa és ugyanazok városok országgyűlési követe	28	22. Octobris 1729
113)	Palásthy Ferenc	natione Hungarus, Sacrae caesareae Majestatis consiliarius	magyar, cs. [és kir. udvari] tanácsos	52	14. Octobris 1733
113)	Adelffy János	natione Hungarus, Sacrae caesareae Majestatis consiliarius	magyar, cs. [és kir. udvari] tanácsos	46	14. Octobris 1733

113)	Lorengo, Dominikus Antonius, von Sulzberg	natione Tyrolensis	tirolai	47	15. Octobris 1733
113)	Fuchs, Gottfried Sigismund	sacerdos et missionarius apostolicus	áldozópap és apostoli misszionárius	41	15. Octobris 1733
114)	Karlović, Josip (Giuseppe Carlovich)	sacerdos	áldozópap	63	17. decembris 1748
114)	Pruesser, Franziskus	provisor regius cameralis in ducatu Sirmiensi	királyi kamarai felvigyázó a Szerémi Hercegségben	42	17. Decembris 1748
114)	Battiggi, Giuseppe (Josip Battiggi)	sacerdos	áldozópap	54	17. Decembris 1748
114)	Kollhund, Augustin Franziskus	supremus regius cameralis perceptor	királyi kamarai főadószedő	63(?)	23. Decembris 1748
115)	Bisztriczey György (Juraj Bistricej)	praepositus sancti Benedicti de Kaposfő et canonicus Zagradiensis	Szent Benedekről nevezett kaposfői prépost, zágrábi kanonok	40	1. Septembris 1762
115)	Dumbovich Balázs (Blaž Dumbović)	canonicus Zagradiensis et collegii Croatici hic Viennae rector	zágrábi kanonok és a bécsi Collegium Croaticum rektora	38	1. Septembris 1762
115)	Bernáth György	agens aulicus	udvari ágens	48	2. Septembris 1762
115)	Bisztriczey László	cancellariae Hungarico aulicae notarius et archivarius	magyar udvari kancelláriai jegyző és levéltáros	42	2. Septembris 1762
116)	Pavich József	ad excelsam cancellariam regio-Hungarico-aulicam concipista	magyar udvari kancelláriai fogalmazó	33	19. Junii 1773
116)	Franyul Márk (Marko Franjul)	canonicus Modrusiensis, protonotarius apostolicus juratus	modrusi kanonok, apostoli főjegyző	77	19. Junii 1773
117)	Livelić, Ivan	sacerdos, Dalmata, de Gromich, dioecesis Modrussiensis	pap, dalmát Gromićból, a Modrusi Egyházmegyéből	28	18. Novembris 1717

117)	Toljan, Matija	Matthias Tollian Dalmata, de civitate Novi, dioecesis Modrussiensis, cathedralis ecclesiae Modrusiensis translatae Novi parochus et canonicus	dalmát Novi városából, a Modrusi Egyházmegyéből, a Noviba áthelyezett modrusi székesegyház plébánosa és kanonokja	36	18. Novembris 1717
118)	Radočaj, Nikola	quondam Wolfgangi filius, artium liberalium et philosophiae magister, presbyter loci Lesce Modrusiensis dioecesis	néhai Vuk fia, a szabad művészetek és a filozófia magisztere, áldozópap Lešćéből a Modrusi Egyházmegyéből	34	31. Augusti 1730
118)	Salvay, Joseph báró	illustrissimi domini Jacobi baronis filius, Viennensis	Jakob báró fia Bécsből	31	31. Augusti 1730
118)	Ehrenstein, Joseph von, birodalmi lovag	illustrississimi domini Hernesti filius, Viennensis	Ernst fia Bécsből	25	31. Augusti 1730
119)	Vukelich János (Ivan Kristelj Vukelić)	sacerdos dioecesis Segniensis, sacrosanctae theologiae baccalaureus formatus	zenggi egyházmegyes áldozópap, teológiai bakkalaureus	28	21. Februarii 1746
119)	Kunner, Bruno	OSPPE, prior conventus Segniensis	OSPPE, a zenggi konvent perjele	41	22. Februarii 1746
119)	Demelli Vince (Vincenzo Demelli, Vinko Demelli)	clericus acolythus Segniensis	zenggi akolitus klerikus	21	22. Februarii 1746
119)	Caballini János (Ivan Krstitelj Caballini)	presbyter dioecesis Modrusiensis	modrusi egyházmegyes pap	29	23. Februarii 1746
120)	Franyul Márk (Marko Franjul)	canonicus Modrusiensis, protonotarius apostolicus	modrusi kanonok, apostoli főjegyző	68	24. Julii 1764
120)	Bisztriczey László	archivarius regius Hungarico aulicus	magyar királyi udvari levéltáros	44	26. Julii 1764

120)	Caballini György, ehrenburgi (Juraj Caballini, Georg Caballini von Ehrenburg)	consilii aulae bellici agens	a Haditanács ágense	42	26. Julii 1764
121)	Bisztriczey László	S.c.r.a.M consiliarius et ad excelsam cancellariam regiam Hungarico-aulicam secretarius ac una archivarius	cs. és kir. tanácsos, magyar udvari kancelláriai titkár és levéltáros	49	5. Februarii 1773
121)	Franyul Márk (Marko Franjul)	canonicus Modrussiensis, protonotarius apostolicus juratus	modrusi kanonok, apostoli főjegyző	77	5. Februarii 1773
122)	Tabozzi, Giulio	quondam Francisci filius, Romanus	néhai Antonio fia, római	40	27. Novembris 1729
122)	Mugnos, Francisco	quondam Joannis filius, loci de Antechera Granatensis seu alterius dioecesis in Hispania	néhai Juan fia, a granadai Antequerából, másképp a Granadai Egyházmegyéből	40	27. Novembris 1729
122)	Peicić, Kristofor	sacerdos dioecesis Sardicensis, missionarius apostolicus ac abbas sancti Georgii de Candi	a Szerdikai (Szófia) Egyházmegye papja, apostoli misszionárius és Szent Györgyről nevezett candi apát	66	12. Februarii 1729
122)	Szent Albertről nevezett Angelus (Angelus a Sancto Alberto)	Carmelitarum Discalceatorum prior Viennensis	OCD, bécsi perjel	60	3. Maii 1729
122)	Gyümölesoltó Boldogasszonyról nevezett Ciprián (Cyprianus ab Annuntiatione Beatae Virginis)	Carmelitarum Discalceatorum procurator Viennensis	OCD, bécsi prokurátor	40	3. Maii 1729
122)	Szgodics András	lector et canonicus Jaurinensis	győri olvasókanonok	64	3. Maii 1729

122)	Ariosti, Giuseppe, conte (gróf)	capitaneus caesareus	császári kapitány	39	12. Maii 1729
123)	Mayr, Franz Anton	consistorii Pataviensis infra Onasum director	a Passaui Egyházmegye Enns alatti konzisztóriumának igazgatója, 45 éves, 1734. február 19.	45	19. Februarii 1734 ⁴²²⁷
123)	Capuano, Aloysius	consistorii Pataviensis infra Onasum consiliarius	a Passaui Egyházmegye Enns alatti konzisztóriumának tanácsosa	35	19. Februarii 1734 ⁴²²⁸
123)	Härting Károly Márton (Karl Martin Härting)	sacrosanctae theologiae doctor, cathedralis ecclesiae Bellogradensis canonicus et ejusdem civitatis parochus	dr. theol., belgrádi kanonok és plébános	43	22. Februarii 1734 ⁴²²⁹
123)	Altmann, Ignaz	(dominus)		31	23. Februarii 1734 ⁴²³⁰
124)	Popovich Ferenc Antal (Franjo Popović)	canonicus cathedralis ecclesiae Zagrabiensis et collegii Croatici Viennae fundati rector	zágrábi kanonok, a bécsi Collegium Croaticum rektora	38	26. Novembris 1754
124)	Bisztriczey László	nobilis Hungarus et S.c.r.M. cancellariae regiae Hungarico-aulicae archivarius	magyar nemes, magyar udvari kancelláriai levéltáros	33	26. Novembris 1754
125)	Mandich Antal (Antun Mandić)	parochus Lipovlyanae et collegii Croatici Viennensis vicerektor	Lipovljani plébánosa és a bécsi Collegium Croaticum vicerektora	36	10. Martii 1775
125)	Ferk András (Andrija Ferk)	canonicus Zagrabiensis, praepositus infulatus et rector collegii Croatici	zágrábi kanonok, prépost és a Collegium Croaticum rektora	36	10. Martii 1775

⁴²²⁷ Arch. Nunz. Vienna: 22. Februarii 1734.

⁴²²⁸ Arch. Nunz. Vienna: 23. Februarii 1734.

⁴²²⁹ Arch. Nunz. Vienna: 19. Februarii 1734.

⁴²³⁰ Arch. Nunz. Vienna: 19. Februarii 1734.

C) A római Collegium Germanicum et Hungaricumban tanulmányokat végzett püspökök

Nomen	Periodus	Oratio in sacello pontificio (in capella pontificia) in festo Omnium Sanctorum	Ordinatio Presbyteratus Romae	VERESS
Barkóczy Ferenc	1729–1733	-	-	146–147.
Batthyány Ignác	1763–1766	1765	1764	204.
Berchtold Ferenc	1749–1752	-	-	175–176.
Berényi Zsigmond	1715–1718	-	1718	124.
Chiolnich József	1718–1723	-	1722	130.
Csáky Miklós	1721–1723	-	1722	133–134.
Engl Ferenc Antal	1723–1727	⁴²³¹	1727	⁴²³²
Erdődy Gábor Antal	1703–1706	1705	-	107–108.
Esterházy Imre Gábor	1708–1711	-	-	113–114.
Esterházy Imre OSPPE	1683–1687	1686 ⁴²³³	-	81–82.
Esterházy Pál László OSPPE	1749–1753	-	1753	175.
Eszterházy Károly	1745–1748	-	1748	167–168.
Falkenstein Béla	1691–1695	⁴²³⁴	1695	⁴²³⁵
Forgách Pál	1717–1718	-	-	127.
Frivaisz Ignác Mihály	1704–1708	-	1706	109–110.
Gallyuff József	1740–1744	-	-	159–160.
Klobusiczky Ferenc	1726–1730	⁴²³⁶	1729	143.
Koller Ignác	1743–1747	-	-	164.
Kollonich László	1755–1759	1758 ⁴²³⁷	-	⁴²³⁸

⁴²³¹ ACGU Hist. 2 Nr. 0 520, Hist. 486–488.

⁴²³² STEINHUBER 2 (1906) 272. Nem a Magyar Királyság egy egyházmegyéjének, hanem a Passauai Egyházmegyének volt a növendéke, így VERESS nem hozza.

⁴²³³ Az anyakönyv csak a tényt említi (habuit), azonban nem hoz évszámot. Az 1686-os év hiányzik a beszédgyűjteményből, így feltételezhető, hogy arra abban az évben került sor. Astrid von Jacobs szíves közlése az Orationes (Pontificium Collegium Germanicum et Hungaricum, Archiv – ACGU Hist. 486–488) alapján (2024. február 26.).

⁴²³⁴ ACGU Hist. 1 Nr. 2 806, Hist. 486–488.

⁴²³⁵ STEINHUBER 2 (1906) 83.; Nem a Magyar Királyság egy egyházmegyéjének, hanem a kempteni bencés apátságnak (Konstanzi Egyházmegye) volt a növendéke, így VERESS nem hozza.

⁴²³⁶ Orationem habuit in festo Sancti Apollinaris coram Sanctissimo Benedicto XIII. VERESS, 143. Vö. NÉMETHY, 689. Az alkalom szokatlan, továbbá VERESS csupán NÉMETHY alapján hozza az információt, ezért is kétséggel kell fogadni.

⁴²³⁷ ACGU Hist. 2 Nr. 0 749, Hist. 487.

⁴²³⁸ STEINHUBER 2 (1906) 300.; Nem a Magyar Királyság egy egyházmegyéjének, hanem a Bécsi Főegyházmegyének volt a növendéke, így VERESS nem hozza.

Kornis Ferenc	1752–1756	1755	1754	180–181.
Luzsénszky László	1753–1756	-	1755	183.
Máriássy Sándor	1709–1713	-	1711 ⁴²³⁹	117.
Mednyánszky Ferenc	1693–1696	-	-	97.
Migazzi Kristóf Antal	1732–1736 ⁴²⁴⁰	⁴²⁴¹	-	-
Nagy Ignác	1754–1758	-	1757	184–185.
Okolicsányi János	1698–1700	-	1700	99–100.
Patachich Ádám	1735–1739	1738 ⁴²⁴²	1738	154–155.
Patachich Gábor	1718–1722	1721	1722	128–129.
Pataki (Nemes) János György	1705–1710	-	1707	110–111.
Salbeck Károly	1744–1746	-	-	165–166.
Szily János	1755–1758	-	1757	187–188.
Szörényi László	1695–1698	-	1697	96.
Thurn Antal	1701–1704	1704 ⁴²⁴³	1703	⁴²⁴⁴
Zerdahelyi Gábor	1761–1765	1764	1765	199–200.
Zichy Ferenc	1721–1723	-	-	134–135.

D) Különböző római kollégiumokban és intézményekben tanulmányokat végzett püspökök

Nomen	Periodus	Ordinatio Presbyteratus Romae	Studia ⁴²⁴⁵
Aáron Péter Pál	1740–1744	1743	Collegium Urbanum de Propaganda Fide
Althann Mihály Frigyes	1714	-	⁴²⁴⁶
Althann Mihály Károly	1725	-	⁴²⁴⁷

⁴²³⁹ *Liber ord.*, 253.

⁴²⁴⁰ STEINHUBER 2 (1906) 287.; Nem a Magyar Királyság egy egyházmegyéjének, hanem a Trienti Egyházmegyéjének volt a növendéke, így VERESS nem hozza.

⁴²⁴¹ ACGU Hist. 2 Nr. 0 379. Köszönet illeti Astrid von Jacobs levéltárost (ACGU), aki szíves rendelkezésemre bocsátotta az anyakönyv (Hist. 1–2) és az Orationes (Hist. 486–488) vonatkozó forrásait az egyes életrajzokhoz.

⁴²⁴² VERESS anyakönyvében csak egy általános bejegyzés szerepel. Az év más adataiból kikövetkeztethető, illetve az anyakönyvben kivételesen itt nincs kifejezett utalás a pápa személyes jelenlétére, csak a pápai magánkápolnában tartott beszéd tényére. Vö. VERESS, 154; TÓTH, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye*, 105.

⁴²⁴³ ACGU Hist. 1 Nr. 2 999.

⁴²⁴⁴ Vö. STEINHUBER 2 (1906) 114. Nem a Magyar Királyság egy egyházmegyéjének, hanem a Seckauai (vö. STEINHUBER) vagy a Laibachi (ma Ljubljana, vö. AAV Arch. Concist., Processus Consist., 119, fol. 628v–630v) Egyházmegyéjének volt a növendéke, így VERESS nem hozza.

⁴²⁴⁵ A CGU növendékei külön táblázatban szerepelnek.

⁴²⁴⁶ Kollégiumról nincs adat, egyebekben a megadott évben a Sapienia Romana (La Sapienza) Egyetemen szerzett doktorátust.

⁴²⁴⁷ Kollégiumról nincs adat, egyebekben a megadott évben a Sapienia Romana (La Sapienza) Egyetemen szerzett doktorátust.

Bajtay József Antal	1736–1741	1741	Collegium Nazarenum
Bozsicskovics Bazil	1741–1745 (?)	1744	Collegium Urbanum de Propaganda Fide
Harrach János Ernő	(?)	1731	_4248
Leslie Vilmos	1675–1681	-	Collegium Scoticum
Major Gergely	1740–1747	1745	Collegium Urbanum de Propaganda Fide
Palkovics Gábor	1738(?)–1742(?) ⁴²⁴⁹	1741	Collegium Graecum
Sinzendorff Fülöp	1717		_4250
Stanislanich Miklós	1716 (?)	-	OFM ⁴²⁵¹

E) A püspökök születési helyei

Nomen	Locus	Comitatus vel regio	Tempore praesenti
Aáron Péter Pál	Bisztra	Fehér vármegye	Bisztra (Bistra, Románia)
Acsády Ádám	Pápa (?)	Veszprém vármegye	Pápa, Veszprém vármegye
Althann Mihály Frigyes	Glatz	Glatz grófság	Kłodzko (Lengyelország)
Althann Mihály Károly	Koschlan	Cseh Királyság	Kožlany (Csehország)
Andrássy Antal	Románfalva	Nyitra vármegye	Románfalva (Rumanová, Szlovákia)
Antalfi János	Csíkszentmárton	Csíkszék	Csíkszentmárton, (Sânmartin, Románia)
Bacsinszky András	Benyátina	Ung vármegye	Vadászfalva (Beňatina, Szlovákia)
Bajtay József Antal	Zsidó	Pest vármegye	Vácegres, Pest vármegye
Bajzáth József	Kissalló	Bars vármegye	Kissalló, ma Nagysalló (Tekovské Lužianky) része (Szlovákia)
Bakich Péter	Spalato	Dalmácia	Split (Horvátország)
Barkóczy Ferenc	Trepec (?)	Zemplén vármegye	Trepec (Szlovákia)
Batthyány Ignác	Németújvár	Vas vármegye	Németújvár (Güssing, Ausztria)
Batthyány József	Bécs	Alsó-Ausztria	Bécs (Wien, Ausztria)

⁴²⁴⁸ Kollégiumról nincs adat, egyebekben a megadott évben a Sapientia Romana (La Sapienza) Egyetemen szerzett doktorátust.

⁴²⁴⁹ A processzus tanúvallomásai alapján Palkovics Gábor négy évet tölthetett Rómában. Pappá 1741. november 12-én szentelték a római Szent Atanáz-templomban, amelyről a tanúsítványt 1742. április 23-án állították ki. Ezek alapján feltételezhető, hogy az 1738–1742 közötti négy akadémiai évet tölthette Rómában.

⁴²⁵⁰ Kollégiumról nincs adat, egyebekben a megadott évben „in universitate almae Urbis” szerzett doktorátust, amely a Sapientia Romana (La Sapienza) Egyetemen azonosítható.

⁴²⁵¹ Nem biztos, hogy végzett Rómában tanulmányokat, azonban szubdiakónussá ott szentelődött.

Benzoni János Antal	Fiume	Fiume	Rijeka (Horvátország)
Berchtold Ferenc	Nagyszombat	Pozsony vármegye	Nagyszombat (Trnava, Szlovákia)
Berényi Zsigmond	Bodok	Nyitra vármegye	ma Felsőbodok (Horné Obdokovce) része (Szlovákia)
Berkes András	Pásztó	Heves vármegye	Pásztó, Nógrád vármegye
Bíró Márton	Padány	Pozsony vármegye	Padány (Padáň, Szlovákia)
Bozsicskovic Bazil	Batinjani	Szlavón Határőrvidék	Kloštar Vojakovački (Horvátország)
Bradács János	Litmanova	Szepes vármegye	Hársád (Litmanová, Szlovákia)
Branjug György	Zagorska Sela	Szlavón Határőrvidék	Zagorska Sela (Horvátország)
Caballini János	Novi	Horvát Határőrvidék	Novi Vindolski (Horvátország)
Chiolich György Farkas	Zengg	Horvát Határőrvidék	Zengg (Senj, Horvátország)
Chiolnich József	Vivodina	Horvát Határőrvidék	Vivodina (Horvátország)
Christovich Imre	Pest	Pest vármegye	Pest (ma Budapest része), Pest vármegye
Csáky Miklós	Lőcse	Szepes vármegye	Lőcse (Levoča, Szlovákia)
Drágossy Mózes	Torda	Torda vármegye	Torda (Turda, Románia)
Engl Ferenc Antal	Mühlbach	Alsó-Ausztria	Mühlbach am Manhartsberg (Ausztria)
Erdődy Gábor Antal	Pozsony	Pozsony vármegye	Pozsony (Bratislava, Szlovákia)
Esterházy Imre	Beckó	Trencsén vármegye	Beckó (Beckov, Szlovákia)
Esterházy Imre Gábor	Szombathely	Vas vármegye	Szombathely, Vas vármegye
Esterházy László	Alsópaty	Vas vármegye	Alsópaty, ma Rábapaty része, Vas vármegye
Eszterházy Károly	Pozsony	Pozsony vármegye	Pozsony (Bratislava, Szlovákia)
Falkenstein Béla	Freiburg	Elő-Ausztria	Freiburg im Breisgau (németország)
Forgách Pál	Csejte	Nyitra vármegye	Csejte (Čachtice, Szlovákia)
Frivaisz Mihály Ignác	Pozsony	Pozsony vármegye	Pozsony (Bratislava, Szlovákia)
Gallyuff József	Tuhelj	Szlavón Határőrvidék	Tuhelj (Horvátország)
Ghillány György	Lázi (?)	Liptó vármegye	Lázi, ma Ivachnófalú (Ivachnová) része (Szlovákia)
Givovich Miklós	Sabbioncello	Raguzai Köztársaság	Orebić (Horvátország)
Groll Adolf	Kremsier	Morvarország	Kroměříž (Csehország)
Gusztinyi János	Zubrohlava	Árva vármegye	Zubrohlava (Zubrohlava, Szlovákia)
Harrach János Ernő	Bécs	Alsó-Ausztria	Bécs (Wien, Ausztria)
Kerticza Máté Ferenc	Fiume	Fiume	Rijeka (Horvátország)
Klein (Micu) János Ince	Cód	Szebenszék	Cód (Sadu, Románia)

Klimo György	Lopassó	Nyitra vármegye	Alsólopassó (Dolný Lopašov, Szlovákia)
Klobusiczky Ferenc	Eperjes	Sáros vármegye	Prešov (Szlovákia)
Koller Ignác	Bécs	Alsó-Ausztria	Bécs (Wien, Ausztria)
Kollonich László	Bécs	Alsó-Ausztria	Bécs (Wien, Ausztria)
Kornis Ferenc		Küküllő vármegye	Kóród (Coroi, Románia)
Kovács Meletius	Náusza	Oszmán Birodalom (Makedónia)	Náusza (Görögország)
Leslie Vilmos	Warthill	Skócia	Warthill (Skócia)
Luzsénszky (Luzinszky) István László	Lándok	Szepes vármegye	Lándok (Lendak, Szlovákia)
Luzsénszky László	Sávoly	Nógrád vármegye	Füleksávoly (Šávoľ, Szlovákia)
Major Gergely	Szőkefalva	Közép-Szolnok vármegye	Szőkefalva (Seuca, Románia)
Majthényi Ádám	Szenice	Nyitra vármegye	Szenice (Senica, Szlovákia)
Malzan Károly	Eisenach	Szászország	Eisenach (Németország)
Manzador Pius	Bécs	Alsó-Ausztria	Bécs (Wien, Ausztria)
Máriássy Sándor	Márkusfalva	Szepes vármegye	Márkusfalva (Markušovce, Szlovákia)
Mártonffy György	Karcfalva	Csíkszék	Csikkarcfalva (Cârța, Románia)
Mednyánszky Ferenc	Pozsony	Pozsony vármegye	Pozsony (Bratislava, Szlovákia)
Migazzi Kristóf Antal	Trient	Tirol	Trento (Olaszország)
Nagy Ignác	Székesfehérvár	Fejér vármegye	Székesfehérvár, Fejér vármegye
Nagy István	Komárom	Komárom vármegye	Komárom (Komárno, Szlovákia)
Okolicsányi János	Tepla	Bars vármegye	Teplafő, ma Teplafőszékely (Podhorie) része (Szlovákia)
Országh András	Érsekújvár	Nyitra vármegye	Érsekújvár (Nové Zámky, Szlovákia)
Paksy János	Nagykároly	Szatmár vármegye	Nagykároly (Carei, Románia)
Palkovics Gábor	Késmárk	Szepes vármegye	Késmárk (Kežmarok, Szlovákia)
Pálma Ferenc Károly	Rózsahegy	Liptó vármegye	Rózsahegy (Ružomberok, Szlovákia)
Patachich Ádám	Kastell	Horvát Határőrvidék	Hrenetics (Hrnetić) területén, ma Károlyváros (Karlovac) része (Horvátország)
Patachich Gábor	Magyarlak	Szlavón Határőrvidék	Magyarlak (Madžarevo), ma Újlepenye (Novi Marof) része (Horvátország)
Pataki (Nemes) János György	Pecsétszeg	Belső-Szolnok vármegye	Pecsétszeg (Chiuiești, Románia)
Pfüttschner Frigyes	Würzburg	Frank Hercegség	Würzburg (Németország)
Pierer József	Darázsfalva	Sopron vármegye	Darázsfalva (Trausdorf an der Wulka, Ausztria)

Pohmajevich Miklós	Zengg	Horvát Határőrvidék	Zengg (Senj, Horvátország)
Pucz István	Graberg	Varasd vármegye	Mihovljan része (Horvátország)
Rednik Atanáz	Gyulafalva	Máramaros vármegye	Máragyulafalva (Giulești, Horvátország)
Révay Antal	Kisselmec	Turóc vármegye	Kisselmec (Turčianska Štiavnička, Szlovákia)
Révay Pál	Prékopa	Turóc vármegye	Révayfalva (Priekopa, Szlovákia)
Richvaldszky György	Bártfa	Sáros vármegye	Bártfa (Bardejov, Szlovákia)
Salbeck Károly	Lippa	Temesi Bánság	Lipova (Szlovákia)
Sinzendorff Fülöp	Párizs	Francia Királyság	Párizs (Paris, Franciaország)
Sorger Gergely	Alsómecenzéf	Abauj vármegye	Mecenzéf (Medzev, Szlovákia)
Stanislavich Miklós	Krajova	Olténia	Krajova (Craiova, Románia)
Szily János	Újkér	Sopron vármegye	Újkér, Győr-Moson-Sopron vármegye
Szörényi László	Trencsén	Trencsén vármegye	Trencsén (Trenčín, Szlovákia)
Sztojka Zsigmond	Máramarossziget	Máramaros vármegye	Máramarossziget (Sighetu Marmăției, Románia)
Thauszy Ferenc	Lipnik	Horvát Határőrvidék	Lipnik, ma Ribnik része (Horvátország)
Thurn Antal	Bleiburg	Karintia	Bleiburg (Ausztria)
Vernich Ferenc	Riglinovec	Stájerország	Rigonce (Szlovénia)
Zbiskó József Károly	Bakabánya	Hont vármegye	Bakabánya (Pukanec, Szlovénia)
Zerdahelyi Gábor	Nyitraszerdahely	Nyitra vármegye	Nyitraszerdahely (Nitrianska Streda, Szlovákia)
Zichy Ferenc	Homonna	Zemplén vármegye	Homonna (Humenné, Szlovákia)
Zlatarich Antal	Dubica	Báni végvidék	Hrvatska Dubica (Horvátország)

Rövidítésjegyzék

A forrásközléssel kapcsolatos általános rövidítések

AA.LL.	artium liberalium
B.	Congregatio Clericorum Regularium S. Pauli Decollati, paulánus, barnabita szerzetes (másik ismert rövidítésük: CRSP)
B.M.V.	Beatae Mariae Virginis
B.Sz.M.	Boldogságos Szűz Mária
c.a.H.	cancellariae aulico-Hungaricae / ad cancellariam aulico-Hungaricam
c.r.	caesaro-regiae
c.r.H.a.	cancellariae regio-Hungaricae aulicae/ad cancellariam regiam Hungarico-aulicam
CGU	Collegio Germanico ed Ungarico, Collegium Germanicum et (H)ungaricum, Collegium Santi Apollinaris
CR	clericus regularis, Ordo Clericorum Regularium vulgo Theatinorum, teatinus szerzetes
cs.	császári
cs. és kir.	császári és királyi
dr. iur. can.	doctor in iure canonico / iuris canonici / sacrum canonum
dr. phil.	doctor in philosophia / philosophiae
dr. theol.	doctor in sacra/sacrosancta theologia, sacrae/sacrosanctae theologiae
etc.	et cetera (eccetera)
Fr.	Frater
k.	körül (circa)
kir.	királyi
m.p.	manu propria
N.A.	(sacrae) nuntatiurae apostolicae, nuntii apostolici
O.Cist.	ordo Cisterciensis, ciszterci szerzetes
OCD	Ordinis Carmelitanorum Discalceatorum, karmelita szerzetes
OFM	Ordo Fratrum Minorum, ferences szerzetes
OFMCap	Ordo Fratrum Minorum Capucinatorum, kapucínus szerzetes
OFMConv.	Ordo Fratrum Minorum Conventualium, minorita szerzetes
OFMDisc.	Ordo Fratrum Minorum Discalceatorum, alkantarinus, sarutlan ferences szerzetes
OFMObs.	Ordo Fratrum Minorum Observantium (de observatia), obszerváns ferences szerzetes
OFMRec.	Ordo Fratrum Minorum Strictioris Observantiae, rekollekta ferences szerzetes
OFMRef.	Ordo Fratrum Minorum Reformatorum, ferences reformáta ferences szerzetes
OFMReg.Obs.	Ordo Fratrum Minorum Regularis Observantiae (=OMReg.Obs.), obszerváns ferences szerzetes
OP	Ordo Praedicatorum, domonkos szerzetes
OSB	Ordo Sancti Benedicti, bencés szerzetes
OSBCam	Ordo Sancti Benedicti Camaldulensis, kamalduli remete
OSBM	Ordo Sancti Basilii Magni, bazilita szerzetes
OSPPE	Ordo Sancti Pauli Primi Eremitae, pálos remete
OSST	Ordo Sanctissimae Trinitatis redemptionis captivorum, trinitárius szerzetes
P.	pater (patrem, patris, patri, patre)
p.t.	pro tempore

PP.	Papa (pápa)
R.P.	reverendus pater/reverendum patrem/reverendo patre/reverendis patris
S.c.M.	Sacrae/Suae caesareae Majestatis
S.c.r.(a.)M.	Sacrae/Suae caesareo-regiae/ceasareo regiaeque/ceasareae et regiae (apostolicae) Majestatis
S.M.	Suae Majestatis
S.M.(S.)c.r.	Suae Majestatis (sacratissimae) ceasareo-regiae/ceasareo regiaeque/ceasareae et regiae
S.N.(A.)	sacrae nuntatiurae apostolicae
S.R.E.	Sanctae Romanae Ecclesiae
S.R.I.	Sacri Romani Imperii
S.r.M.	Sacrae/Suae regiae Majestatis
Sch.P.	Congregatio clericorum regularium pauperum Matris Dei Scholarum Piarum, piarista szerzetes
SJ	Societas Iesu, jezsuita szerzetes
SS.mi	(rescriptum ex audientia) sanctissimi (domini nostri)
UID	utriusque iuris doctor, iuris utriusque doctor

A tanúsítványokkal kapcsolatos rövidítések

Bapt.	Baptismus (kereszttség)
Class.	Classificatio (levéltári jelzet)
Conf.	Confirmatio (bérmálás)
Cop. vid.	Copia vidimata (hiteles másolat)
Cop.	Copia (másolat)
Dat.	Datum (a tanúsítvány dátuma)
Dest.	Destinatarius (címezett)
Exp.	Expeditor (a tanúsítvány kiadója)
Grad.	Gradus (fokozat)
Nom.	Nomen (név)
Not.	Nota (megjegyzés)
Ord.	Ordinatio (szentelés)
orig.	originalis (eredeti)
Par.	Parentes (szülők)
Patr.	Patrini (keresztszülők, bérmaszülők)
Prof.	Professio religiosa (szerzetesi fogadalom)
T.	Tipus (a tanúsítvány eredetiségének típusa)
Test.	Testes (tanúk)
Vid.	Vidimatio (hitelesítés)

Lexikonok, névtárak, adattárak, illetve a kutatás szempontjából elsődleges adattárként használt forráskiadványok és irodalom rövidítései

ADB	<i>Allgemeine Deutsche Biographie</i> , hrsg. Historische Commission bei der königlichen Akademie der Wissenschaften, München–Leipzig 1875–1912.
BEDY	BEDY VINCE, <i>A győri székeskáptalan története</i> (Győregyházmege múltjából III.), Győr 1938.
BOJNICIĆ	BOJNICIĆ, IVAN VON, <i>Der Adel von Kroatien und Slavonien</i> (J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch in einer neuen, vollständig geordneten und

- reich vermehrten Auflage mit heraldischen und historisch-genealogischen Erläuterungen. 13/4.), Nürnberg 1899.
- BORSY BORSY KÁROLY, *Pécs püspökei a török idők után*, Pécsi Szemle 4 (2001/1) 24–41.
- BRAUN , *Das Domkapitel zu Eichstätt von der Reformationszeit bis zur Säkularisation (1535–1806), Verfassung und Personalgeschichte* (Beiträge zur Geschichte der Reichskirche in der Neuzeit, 13), Stuttgart 1991.
- BSČZ *Biografický slovník českých zemí*, ed. Historický ústav Akademie věd České republiky, Praha 2004–. Online elérhetőség: <https://www.hiu.cas.cz/biograficky-slovník-ceskych-zemi> (2024. augusztus 16.)
- CAST *Historisches und genealogisches Adelsbuch des Grossherzogthums Baden* (Süddeutscher Adelsheros II/1), nach offiziellen, von den Behörden erhaltenen, und andern authentischen Quellen bearbeitet von FRIEDRICH CAST, Stuttgart 1843.
- Catholic Hierarchy The Hierarchy of the Catholic Church. Current and historical information about its bishops and dioceses*, Copyright David M. Cheney, 1996–2024; Revised: 30 June 2024. Online elérhetőség: <https://www.catholic-hierarchy.org> (2024. augusztus 16.)
- CHOBOT CHOBOT FERENCZ, *A Váczi Egyházmegye történeti névtára*, Vác 1915–1917.
- CZEIKE CZEIKE, FELIX, *Historisches Lexikon Wien*, Wien 1992–1997.
- DBI *Dizionario Biografico degli Italiani* [DBI], a cura dell’Istituto dell’Enciclopedia Italiana, Roma 1960–. Online elérhetőség [Treccani]: <https://www.treccani.it/biografie/> (2024. augusztus 16.)
- DBU *Dizionario Biografico Universale*, trad. e comp. Felice Scifoni, Firenze 1840–1849.
- DEKOVIĆ DEKOVIĆ, DARKO, *Pronađen autograf Poglajenova popisa riječkih kanonika*, Croatica Christiana periodica 8/13 (1984) 75–89.
- DEL RE DEL RE, NICCOLÒ, *Il vicegerente del Vicariato di Roma*, Roma 1976.
- Die Bischöfe Die Bischöfe der Donaumonarchie 1804 bis 1918. Ein amtsbiographisches Lexikon*, hrsg. von Rupert Klieber. I. *Die röm.-kath. Kirchenprovinzen Gran, Kalocsa, Erlau im Königreich Ungarn*, unter Mitarbeit von Péter Tusor, Berlin 2020.
- DNB *Dictionary of National Biography*, ed. Leslie Stephen – Sidney Lee, London 1885–1900.
- Esztergomi érsekek Esztergomi érsekek 1001–2003*, szerk. Beke Margit, Budapest 2003.
- ESZTERHÁZY ESZTERHÁZY JÁNOS, *Az Eszterházy család és oldalágainak leírása*, Budapest 1901.
- FALLENBÜCHL, A magyar kamara FALLENBÜCHL ZOLTÁN, *A magyar kamara tisztviselői a XVIII. században*, Levéltári Közlemények 41 (1970) 259–336.
- FALLENBÜCHL, Mo. fömélt. FALLENBÜCHL ZOLTÁN, *Magyarország föméltóságai*, [Budapest] 1988.
- FAZEKAS FAZEKAS ISTVÁN, *A bécsi Pazmaneum magyarországi hallgatói 1623–1918 (1951)* (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 8), Budapest 2003.
- FAZEKAS–KÁDÁR–KÖKÉNYESI–TERNOVÁ CZ FAZEKAS ISTVÁN – KÁDÁR ZSÓFIA – KÖKÉNYESI ZSOLT – TERNOVÁ CZ BÁLINT, *A nagyszombati, pozsonyi és győri jezsuita gimnáziumok diáksága (1616–1773)*, (Anyakönyvi adattár I–III.). Online Elérhetőség: https://library.hungaricana.hu/hu/collection/iskolai_ertesitok_JezsuitaGimnaziumokDiakjai/ (2024. augusztus 16.)
- FEDELES FEDELES TAMÁS, *A pécsi káptalan és tagjai Klimo püspök idejében*, Jelenkor 54 (2011/5) 515–523.
- FERENCZI FERENCZI SÁNDOR, *A gyulafehérvári (erdélyi) főegyházmegye történeti papi névtára*, Budapest–Kolozsvár 2009.

- FISCHER FISCHER, KARL A. F., *Verzeichnis der Piaristen der deutschen und böhmischen Ordensprovinz. Catalogus generalis provinciae Germanicae et Bohemicae ordinis scholarum Piarum* (Veröffentlichungen des Collegium Carolinum, 47), München 1985.
- GÁNÓCZY GÁNÓCZY ANTONIUS, *Episcopi Varadinenses*, Viennae Austriae 1776.
- Gatz *Die Bischöfe des Heiligen Römischen Reiches 1648 bis 1803. Ein biographisches Lexikon*, hrsg. von Erwin Gatz, unter Mitwirkung von Stephan M. Janker, Berlin 1990.
- HBL *Hrvatski biografski leksikon*, ed. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 1983–. Online elérhetőség: <https://hbl.lzmk.hr/> (2024. augusztus 16.)
- HE *Hrvatska enciklopedija*, ed. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2024. Online elérhetőség: <https://www.enciklopedija.hr/> (2024. augusztus 16.)
- Illésy-gyűjtemény Illésy-gyűjtemény. A Magyar Országos Levéltár családtörténeti cédulagyűjteménye*, CD-ROM. Budapest [2001?].
- Illyrici sacri Illyrici Sacri*, Venetiis 1751–1819. IV. FARLATI, DANIEL, *Ecclesiae Suffraganeae Metropolis Spalatensis*. Venetiis 1769. V. FARLATI, DANIEL, *Ecclesia Jadertina cum Suffraganeis, et Ecclesia Zagrabiensis*. Venetiis 1775.
- IVANČAN IVANČAN, LJUDEVIT, *Podatci o zagrebačkim kanonicima od godine 1193–1924*, Kézirat a Zágrábi Káptalani Levéltárban, Zágráb 1912–1924.
- JAKUBINYI *Romániai katolikus, erdélyi protestáns és izraelita vallási archontológia*, összeáll. JAKUBINYI GYÖRGY, 3. jav. és bőv. kiadás, Kolozsvár 2010.
- KÁDÁR–KISS–PÓKA KÁDÁR ZSÓFIA – KISS BEÁTA – PÓKA ÁGNES, *A Nagyszombati Egyetem teológiai karának hallgatósága 1635–1773* (Fejezetek az Eötvös Loránd Tudományegyetem történetéből 26., Varia Theologica – PPKE HTK 3.), Budapest 2011.
- KATONA, *Hist. Col.* KATONA STEPHANUS, *Historia metropolitanae Colocensis ecclesiae*, Colocae 1800–1801.
- KATONA, *Kal. érs.* KATONA ISTVÁN, *A kalocsai érseki egyház története*, ford. Takács József, a fordítást szakmailag ellenőrizte és s.a.r., valamint a kieg. jegyzeteket írta Thoroczkay Gábor – Tóth Gergely, az előszót írta Thoroczkay Gábor, szerk. Romsics Imre – Thoroczkay Gábor, Kalocsa 2001–2003.
- KEMPELEN KEMPELEN BÉLA, *Magyar nemes családok*. Budapest 1911–1932.
- KISBÁN KISBÁN EMIL, *A magyar pálosrend története*, Budapest 1938–1940.
- KMETY–SZÖGI–VARGA KMETY ADRIEN – SZÖGI LÁSZLÓ – VARGA JÚLIA, *A nagyszombati egyetem bölcsész és teológus növendékei 1635–1777* (Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat 22., Strigonium antiquum IX.), Esztergom 2021.
- Kneschke *Neues allgemeines Deutsches Adels-Lexicon*, hrsg. von Ernst Heinrich Kneschke, Leipzig 1859–1870.
- KOLLÁNYI KOLLÁNYI FERENC, *Esztergomi kanonokok 1100–1900*, Esztergom 1900.
- KONCZ KONCZ ÁKOS, *Egri egyházmegyei papok az irodalmi téren*, Eger 1892.
- LAKATOS LAKATOS ANDOR, *A Kalocsai Főszékeskáptalan Levéltára* (Kalocsai Múzeumi Értekezések 4.), Kalocsa 1998.
- LÉH–KOLTAI LÉH ISTVÁN, *Catalogus religiosorum Provinciae Hungariae Ordinis Scholarum Piarum 1666–1997* (METEM könyvek, 21.), s.a.r. és kieg. KOLTAI ANDRÁS, Budapest 1997.
- Liber ord.* *Libro delle ordinazioni del Pontificio Collegio Germanico-Ungarico. Ordinazioni degli Alunni dai Paesi della Sacra Corona d'Ungheria (1599–1713)* (CVH II/11.), a cura di PÉTER TUSOR, Budapest–Róma 2024.
- Libri Regii Libri Regii. Királyi Könyvek. 1527–1918*, DVD-ROM, szerk. Vissi Zsuzsanna – Trostovszky Gabriella – Németh István – Tuza Csilla – Csavlek Judit – Magyarai

- Gabriella – Németh György, fotó Czikkelyné Nagy Erika – Micheller Jánosné – Szénási Jánosné, Budapest 2006.
- LJUBIĆ GLIUBICH, SIMEONE [=LJUBIĆ, ŠIME], *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*, Vienna 1856.
- LThK *Lexikon für Theologie und Kirche*, begründet v. Michael Buchberger, hrsg. v. Walter Kasper – Konrad Baumgartner – Horst Bürkle – Klaus Ganzer – Karl Kertelge – Wilhelm Korff, Peter Walter, 3. Auflage, Freiburg–Basel–Wien, Sonderausgabe 2009.
- LUKÁCS, *Cat. gen.* LUKÁCS LADISLAUS, *Catalogus generalis seu Nomenclator biographicus personarum Provinciae Austriae Societatis Iesu (1551–1773)*, Romae 1987–1988.
- LUKÁCS, *Cat. pers.* LUKÁCS LADISLAUS, *Catalogi personarum et officiorum Provinciae Austriae S.I.*, Romae 1978–1995.
- MAČEK MAČEK, PAVAO, *Rod Patačića od Zajezde. Rodoslovna raspava*, Zagreb 2004.
- Magyarország vármegyéi Magyarország vármegyéi és városai. Magyarország monografiája. A magyar korona országai történetének, földrajzi, képzőművészeti, néprajzi, hadügyi és természeti viszonyainak, közművelődési és közgazdasági állapotának enciklopédiája*, szerk. BOROVSKY SAMU, [Budapest 1896–1914], hasonmás kiadás, Budapest 2018.
- MAGYARY-KOSSA MAGYARY-KOSSA GYULA, *Magyar orvosi emlékek. Értekezések a magyar orvostörténelem köréből*, 4. kötet (Magyar orvostörténeti adattár II., 1700–1800), Budapest 1940.
- Matr. Strassburg Die alten Matrikeln der Universität Strassburg 1621 bis 1793 (Urkunden und Akten der Stadt Strassburg, Dritte Abtheilung)*, bearbeitet von Gustav C. Knod, Strassburg 1897–1902.
- MÉL *Magyar Életrajzi Lexikon*, főszerk. KENYERES ÁGNES, Budapest 1967–1994.
- MESZLÉNYI, *Hercegpímások* MESZLÉNYI ANTAL, *A magyar hercegpímások arcképsorozata*, Budapest 1970.
- MKL *Magyar Katolikus Lexikon*, főszerk. Diós István, szerk. Viczián János, Budapest 1993–2013.
- Mo. főispánjai Magyarország főispánjainak története 1000–1903*, szerk. Medgyesi Somogyi Zsigmond, Budapest 1902.
- NAGY NAGY IVÁN, *Magyarország családai czímerekkel és nemzedékrendi táblákkal*, Pest 1857–1868.
- NDB *Neue Deutsche Biographie*, hrsg. von der Historischen Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, Berlin 1933–.
- NÉMETHY NÉMETHY LUDOVICUS, *Series parochiarum et parochorum archi-dioecesis Strigoniensis ab antiquissimis temporibus usque annum MDCCCXCIV*, Strigonii 1894.
- NetBDA *Le Nouveau Dictionnaire de Biographie alsacienne* [NDBA], par la Fédération des sociétés d'histoire et d'archéologie d'Alsace, Strasbourg 1982–. Online elérhetőség [NetBDA]: <https://www.alsace-histoire.org/netdba/> (2024. augusztus 17.)
- Olasz egyetemek Olasz egyetemeken járt magyarországi tanulók anyakönyve és iratai 1221–1864* (Olaszországi magyar emlékek III.), kiadja Veress Endre, Budapest 1941.
- OLEJNÍK–LABANC–GLEJTEK OLEJNÍK, VLADIMÍR –LABANC, PETER –GLEJTEK, MIROSLAV, *Od počiatkov Spišskej Kapituly po vznik biskupstva (Duchovné a kultúrne dedičstvo Spišskej Kapituly, I.)*, Ružomberok 2021.
- Oxford DNB *Oxford Dictionary of National Biography*, ed. DAVID CANNADINE, Oxford 2004–. Online edition: <https://www.oxforddnb.com/> (2024. augusztus 17.)

- PETRI PETRI, ANTON PETER, *Biographisches Lexikon des Banater Deutschtums*, Marquartstein 1992.
- PFEIFFER PFEIFFER JÁNOS, *A veszprémi egyházmegye történeti névtára (1630–1950)* (Dissertationes Hungaricae ex Historia Ecclesiae VIII.) München 1987.
- PRUNDUȘ–PLĂIANU PRUNDUȘ, SILVESTRU AUGUSTIN – PLĂIANU, CLEMENTE, *Catholicism și Ortodoxie Românească. Scurt istoric al Bisericii Române Unite*, Cluj-Napoca 1994.
- Püspöklexikon *Magyarország egyházmegyéi és főpásztorai 1804–1918* (CST III), szerk. Szirtes Zsófia – Tusor Péter – Rupert Klieber, társszerk. Fazekas István – Forgó András, Budapest 2024–.
- Repertorio Repertorio dei notari romani dal 1348 al 1927 dall'Elenco di Achille Francois, a cura di Romina De Vizio*, Roma 2011.
- RIMELY, *Cap. Pos.* RIMELY CAROLUS, *Capitulum insignis ecclesiae collegiatae Poseniensis ad sanctum Martinum episcopum olim sanctissimum Salvatorem*, Posenii 1880.
- RIMELY, *Coll. Pazm.* RIMELY CAROLUS, *Historia collegii Pazmaniani*, Viennae 1865.
- RNL *Révai nagy lexikona. Az ismeretek enciklopédiája*, Budapest [1911–1935], hasonmás kiadás, Szekszárd 1995–1996.
- Schem. Col.* *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye történeti sematizmusa 1777–1923. Schematismus Historicus Cleri Archidioecesis Colocensis et Bacsiensis 1777–1923* (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 3.), szerk./comp. Lakatos Andor, Kalocsa/Coloczae 2002.
- Schem. Csan.* *Schematismus cleri dioecesis Csanádiensis pro anno Domini MCMXIII*, Temesvárini 1913.
- Schem. Fog.* *Schematismus venerabilis cleri Graeci ritus catholicorum unitorum dioeceseos Fogarasiensis in Transilvania... M.DCCC.XXX.V.*, Blasii [1835].
- Schem. Munk.* *Schematismus Venerabilis Cleri Graeci Ritus Catholicorum Dioecesis Munkacsiensis ad Annum Domini 1876*, Ungvarini 1876.
- Schem. Segn.* *Schematismus Cleri Dioecesium Segniensis et Modrușiensis seu Corbaviensis pro Anno 1916*, Segniae [1916].
- Schem. Strig.* *Schematismus cleri Archi-dioecesis Strigoniensis pro anno a Christo nato MDCCCLIX*, Strigonii 1859.
- SCHMITTH SCHMITTH NICOLAUS, *Archiepiscopi Strigonienses compendio dati*, Tyrnaviae 1752–1758.
- SITZMANN SITZMANN, EDOUARD, *Dictionnaire de biographie des hommes célèbres de l'Alsace depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours*, Rixheim 1909–1910.
- SQUICCIARINI SQUICCIARINI, DONATO, *Die apostolischen Nuntien in Wien*, 2. Auflage, Vatikanstadt 2000.
- Starkenfels–Kirnbauer *Oberoesterreichischer Adel*, bearbeitet von weiland Alois Freiherrn v. Starkenfels, abgeschlossen von Johann Evang. Kirnbauer v. Erzstätt (J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch in einer neuen, vollständig geordneten und reich vermehrten Auflage mit heraldischen und historisch-genealogischen Erläuterungen. 5/4.), Nürnberg 1885–1904.
- STEINHUBER STEINHUBER, ANDREAS, *Geschichte des Kollegium Germanikum Hungarikum in Rom*, 2., verbesserte und vermehrte Auflage, Freiburg in Br. 1906.
- SUGÁR SUGÁR ISTVÁN, *Az egri püspökök története* (Az Egri főegyházmegye schematizmusa I.), Budapest 1984.
- SZENTKLÁRAY SZENTKLÁRAY JENŐ, *A csanád-egyházmegyei plébániák története*, Temesvár 1898.
- SZILAS *Jezsuita névtár*, összeáll. SZILAS LÁSZLÓ et al., digitális kiadás, [Budapest] 2016. Online elérhetőség: <https://leveltar.jezsuita.hu/hu/nevtar> (2024. augusztus 17.)
- SZINNYEI SZINNYEI JÓZSEF, *Magyar írók élete és munkái*, Budapest 1891–1914.

- VAGNER VAGNER JÓZSEF, *Adalékok a nyitrai székes-káptalan történetéhez*, Nyitra 1896.
- VAJAY VAJAY SZABOLCS, *A máltai rend magyar lovagjai 1530–2000*, Budapest 2002.
- VARGA, Buda és Pest VARGA JÚLIA, *A budai és pesti felsőoktatás intézményeinek hallgatói 1713–1784* (Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat 25., Budapest történetének forrásai 15.), Budapest 2022.
- VARGA, Kolozsvár VARGA JÚLIA, *A kolozsvári jezsuita gimnázium és akadémia hallgatósága 1641–1773 (1784)* (Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat 6.), Budapest 2007.
- VERESS *Matricula et Acta Hungarorum in universitatibus studentium. II. Roma, Collegium Germanicum et Hungaricum. I. Matricula (1559–1917). A római Collegium Germanicum et Hungaricum magyarországi tanulóinak anyakönyve és iratai. I. Anyakönyv (1559–1917)* (Fontes Rerum Hungaricarum. Magyar Történelmi Források II.), collegit et edidit/közrebocsátja ANDREAS VERESS, Budapest 1917.
- Verzeichniss Verzeichniss der in dem Stammbaume der fürstlichen und gräflichen Familie v. Batthyány vorkommenden Familienmitglieder sammt biographischen Daten.* Wien 1896.
- VURUM [VURUM JOSEPHUS], *Episcopatus Nitriensis eiusque praesulum memoria cum ichnographicis tabellis exhibentibus priorem, ac modernam faciem castrı, et civitatis Nitriensis, Posonii* 1835.
- WAGNER WAGNER, CAROLUS, *Anacleta Scepusii sacri et profani*, Viennae 1774–1778.
- WISSGRILL WISSGRILL, FRANZ KARL (Band 5: abgeschaffet FRANZ KARL WISSGRILL, fortgesetzt von KARL VON ODELGA), *Schauplatz des landsässigen nieder-oesterreichischen Adels*, Wien 1794–1804.
- WURZBACH WURZBACH, CONSTANTIN VON, *Das Biographische Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, Wien 1856–1891.
- Zagrebački biskupi Zagrebački biskupi i nadbiskupi*, ur. Franko Mirošević, Zagreb 1995.
- ZOVÁNYI ZOVÁNYI JENŐ, *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*, 3. javított és bővített kiadás, szerk. Ladányi Sándor, Budapest 1977.
- ZSCHOKKE ZSCHOKKE, HERMANN, *Geschichte des Metropolitan-Capitels zum Heiligen Stephan in Wien*, Wien 1895.

Levéltári és kéziratári források

A forrásközlés alapját képező vatikáni levéltári források

Vatikáni Apostoli Levéltár, Vatikánváros (Archivio Apostolico Vaticano, Città del Vaticano; AAV)
Archivio Concistoriale (Arch. Concist.), Acta Camerarii
Archivio Concistoriale (Arch. Concist.), Processus Consistoriales (Processus Consist.)
Archivio della Nunziatura di Vienna (Arch. Nunz. Vienna), Processi Canonici dei vescovati e delle abbazie (Processi Canonici)
Dataria Apostolica (Dataria Ap.), Processus Datariae
Sacra Romana Rota (S.R. Rota), Processus in admissione Auditorum

További levéltári, illetve kéziratári források

Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Könyvtára, Budapest
Kézirattár, Collectio Hevenesiana, 41

Győri Egyházmegyei Levéltár, Győr (GyEL)

Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár, Kalocsa (KFL)

Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár, Kalocsa (KFK)

Ms 256 *Diarium illustrissimi ac reverendissimi domini domini Francisci Caroli Palma...*

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest (MNL OL)

Magyar kancelláriai levéltár (A)
A 1 Originales referadae
A 34 Conceptus Referadarum
A 35 Conceptus Expeditionum
A 57 Libri regii

Erdélyi udvari kancelláriai levéltár (B)

B 18 Libri regii primae classis
Mikrofilm anyakönyvek

Österreichisches Staatsarchiv, Bécs (AT-OeStA)

Haus-, Hof- und Staatsarchiv (HHSStA) Reichskanzlei (RK) Geheime Räte (GehR) –
adatbázis. Online elérhetőség:
<https://www.archivinformationssystem.at/detail.aspx?ID=245> (2024. április 2–3.)

Pontificium Collegium Germanicum et Hungaricum, Archiv, Róma (ACGU)

Abteilung Historica (Hist.)
Matrikelbücher (Hist. 1–2)
Orationes (Hist. 486–488)

Prímási Levéltár, Esztergom (PL)

Veszprémi Főegyházmegyei Levéltár, Veszprém (VFL)

Zágrábi Érseki Levéltár, Zágráb (Nadbiskupski Arhiv u Zagrebu; NAZ)

Bibliográfia

- A Batthyányak évszázadai*, szerk. Zsámboky Mónika, Szombathely 2005.
- A bécsi pápai követség levéltárának iratai Magyarországról 1611–1786*, összegyűjtötte, válogatta és a bevezető tanulmányt írta VANYÓ TIHAMÉR ALADÁR, Budapest 1986.
- A bécsi Pázmáneum* (METEM Könyvek 37), szerk. Zombori István, Budapest 2002.
- A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye történeti sematizmusa 1777–1923. Schematismus Historicus Cleri Archidioecesis Colocensis et Bacsiensis 1777–1923* (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 3.), szerk./comp. Lakatos Andor, Kalocsa/Coloczae 2002.
- A piarista diák kis kalauza*, 7. kiad., Budapest 1943.
- A veszprémi egyházmegye egyházlátogatási jegyzőkönyvei 1778–1779* (A veszprémi egyházmegye múltjából 35., 37.), közreadja KANÁSZ VIKTOR, Veszprém 2020–2021.
- A veszprémi káptalan 1727. és 1755. évi urbáriumai* (A veszprémi egyházmegye múltjából 24.), közzeteszik KÁLMÁN DÁNIEL – MIHALIK BÉLA VILMOS – ZARNÓCZKI ÁRON, Veszprém 2012.
- Allgemeine Deutsche Biographie* [ADB], hrsg. Historische Commission bei der königlichen Akademie der Wissenschaften, München–Leipzig 1875–1912. ALBU, CORNELIU, *Pe urmele lui Ion-Inocențiu Micu-Klein*, București 1983.
- ANDRECZKY JÓZSEF, *Baranyavámegye nemesei*, Pécs 1909.
- ANTALÓCZI LAJOS, *Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár története (1793–1996)*, Eger 2001.
- Anton Andrassy (1780–1799)*. [2013. május 9.] <http://new.burv.sk/2013/05/09/anton-andrassy-1780-1799/> (2022. március 3.)
- Anton Révay (1776–1780)*. [2013. május 9.] <http://new.burv.sk/2013/05/09/anton-revay-1776-1780/> (2022. február 21.); *Catholic Hierarchy* (2024. május 27.)
- Archivio Apostolico Vaticano*, Vatikánváros.
<https://www.archivioapostolicovaticano.va/content/aav/it.html> (2024. július 6.)
- Archivio del Dicastero per la Dottrina della Fede*, Vatikánváros.
<http://www.acdf.va/content/dottrinadellafede/it.html> (2024. július 6.)
- Archivio Storico della Segreteria di Stato – Sezione per i Rapporti con gli Stati e le Organizzazioni Internazionali*, Vatikánváros.
https://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state/sezione-rapporti-stati/archivio-storico/index_it.htm (2024. július 6.)
- Archivio Storico di Propaganda Fide*, Vatikánváros.
<http://www.archivioistoricopropaganda.va/content/archivioistoricopropagandafide/it.html> (2024. július 6.)
- BAÁN ISTVÁN, *Bacsinszky András munkácsi püspökké való kinevezése*, Bacsinszky András munkácsi püspök. A Bacsinszky András munkácsi püspök halálának 200. évfordulóján rendezett konferencia tanulmányai (Collectanea Athanasiana I/6.), szerk. Végheő Tamás, Nyíregyháza 2014, 61–84.
- BAÁN ISTVÁN, *De Camillis szebasztei püspökké és apostoli helynökké való kinevezése és felszentelése*, Rómából Hungáriába. A De Camillis János munkácsi püspök halálának 300. évfordulóján rendezett konferencia tanulmányai (Collectanea Athanasiana I/1.), szerk. Végheő Tamás, Nyíregyháza 2008, 139–148.
- BAÁN ISTVÁN, *La nomina di András Bacsinsky a vescovo di Munkács*, Folia Athanasiana 12 (2010) 27–50.
- BAÁN ISTVÁN, *The Dispensation's Process of Parthenius, Greek Rite Bishop of Munkács*, Gli archivi della Santa Sede e il Regno d'Ungheria (secc. 15–20). In memoriam di

Lajos Pásztor (CVH I/4.), a cura di Gaetano Platania – Matteo Sanfilippo – Tusor Péter, Budapest–Roma 2008, 113–132.

BABOȘ, ALEXANDRU, *Tracing a Sacred Building Tradition. Wooden Churches, Carpenters and Founders in Maramureș until the turn of the 18th century*, Lund 2004.

BĂDILIȚĂ, CRISTIAN–STANCIU, LAURA, *Geniul greco-catolic românesc*, prefăță de IOAN AUREL POP, ediția a III-a revăzută și adăugită, București 2020.

BAHLCKE, JOACHIM, *A magyar püspöki kar és a Habsburg Monarchia. Együttműködéstől a konfrontációig, 1686–1790*, ford. Fazekas István, Budapest 2013.

BAHLCKE, JOACHIM, *Ungarischer Episkopat und österreichische Monarchie. Von einer Partnerschaft zur Konfrontation (1686–1790)* (Forschungen zur Geschichte und Kultur des östlichen Mitteleuropa, 23), Stuttgart 2005.

BÁN PÉTER, *Az egri püspökség birtokainak térszerkezete és gazdasági igazgatási szerkezete Eszterházy Károly idején*, Limes 18 (2005/3) 20–36.

BÁNREVI MÓNKA, „Gyomlály, vesszess, építs és plántály”. *Gróf Erdődy Gábor Antal püspök (1715–1744) és az egri restauráció kezdetei*, „Politika, életrajz, divat, oktatás...”. Tanulmányok Magyarország történetéből a középkortól napjainkig (Az Eszterházy Károly Egyetem Történelemtudományi Doktori Iskolájának kiadványai, Konferenciák, műhelybeszélgetések XV.), szerk. Kis Csaba – Kovács-Veres Tamás Gergely – Rózsa Sándor, Eger 2018, 77–93.

Barkóczy Ferenc egri püspök kiadatlan instrukciója az Egri Egyházmegye területén élő görögkatolikusok számára (1749). 19. századi kéziratos görögkatolikus szerkönyvek Nyírgyulajból és Fábiánházáról (Collectanea Athanasiana II/2.), közreadják VÉGHSEŐ TAMÁS – NYIRÁN JÁNOS, Nyíregyháza 2012.

Batthyaneum. Omagiu fundatorului Ignatius Sallestius de Batthyan (1741–1798), ed. Doina Biro Hendre, București 2011.

BEDY VINCE, *A győri székeskáptalan története* (Győregyházmegye múltjából III.), Győr 1938.

BEKE MARGIT, *Barkóczy Ferenc esztergomi érsek temetési pompája*, Ministerio. Nemzetközi Történészkonferencia előadásai. 1995. május 24–26., szerk. Bárdos István – Beke Margit, Esztergom 1998.

BEKE MARGIT, *Batthyány József esztergomi érsek (1776-1799)*, Miscellanea Ecclesiae Strigoniensis, szerk. Beke Margit, Budapest 2004, 68–72.

BENZONI, IVAN ANTUN, *Izvešće Ivana Antuna Benzonija 1741. godine*, Fontes 7/1 (2001) 174–210.

Biografický slovník českých zemí [BSČZ], ed. Historický ústav Akademie věd České republiky, Praha 2004–<https://www.hiu.cas.cz/biograficky-slovník-ceskych-zemi> (2024. augusztus 16.)

BIRÓ VENCEL, *Gr. Batthyány Ignác 1741–1798. Emlékezés születésének kétszázéves évfordulóján* (Erdélyi Tudományos Füzetek 127.), Kolozsvár 1941.

BÍRÓ VENCEL, *Püspökjelölés az erdélyi római katolikus egyházmegyében*, Múzeum 30 (1930/7–9) 231–257.

BITSKEY ISTVÁN, *Barkóczy Ferenc, az irodalmi mecénás*, Irodalom és felvilágosodás, szerk. Szauder József – Tarnai Andor, Budapest 1974, 333–367.

BITSKEY ISTVÁN, *Hungariából Rómába. A római Collegium Germanicum Hungaricum és a magyarországi barokk művelődés* (Italianistica Debreceniensis. Olasz Felvilágosodás és Romantica Kutatóközpont Monográfiák 2.), Budapest 1996.

BITSKEY ISTVÁN, *Il Collegio Germanico-Ungarico di Roma. Contributo alla storia della cultura ungherese in età barocca*. Roma 1996.

BLAAS, RICHARD, *Das kaiserliche Auditoriat bei der Sacra Rota Romana*, Mitteilungen des österreichischen Staatsarchivs [MÖStA] 11 (1958) 37–152.

BLAAS, RICHARD, *Das Kardinalprotektorat der deutschen und der österreichischen Nation im 18. und 19. Jahrhundert*, Mitteilungen des österreichischen Staatsarchivs [MÖStA] 10 (1957) 148–185.

BOGNÁR KRISZTINA – KISS JÓZSEF MIHÁLY – VARGA JÚLIA, *A Nagyszombati Egyetem fokozatot szerzett hallgatói 1635–1777* (Fejezetek az Eötvös Loránd Tudományegyetem történetéből 25.), Budapest 2002.

BOJNIČIĆ, IVAN VON, *Der Adel von Kroatien und Slavonien* (J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch in einer neuen, vollständig geordneten und reich vermehrten Auflage mit heraldischen und historisch-genealogischen Erläuterungen. 13/4.), Nürnberg 1899.

BORSY KÁROLY, *Pécs püspökei a török idők után*, Pécsi Szemle 4 (2001/1) 24–41.

BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, DANICA, *Ivan Petar Marchi-Markić: Njegovo djelovanje i njegova oporuka*, Radovi Zavoda povijesne znanosti HAZU u Zadru 41 (1999) 181–202.

, *Das Domkapitel zu Eichstätt von der Reformationszeit bis zur Säkularisation (1535–1806)*, *Verfassung und Personalgeschichte* (Beiträge zur Geschichte der Reichskirche in der Neuzeit, 13), Stuttgart 1991.

BUNEA, AUGUSTIN, *Din istoria românilor. Episcopul Ioan Inocențiu Klein (1728–1751)*, Blaj 1900.

BUNEA, AUGUSTIN, *Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici*, Blaj 1902.

BUNYITAY VINCE – MÁLNÁSI ÖDÖN, *A váradi püspökség a száműzetés és az újraalapítás korában*, Debrecen 1935.

BUNYITAY VINCE, *Biharvármegye oláhjai s a vallás-unió*, Budapest 1892.

BURGUÉS, JOSÉ P., *Provincia de Austria. 300 años de la parroquia escolapia Maria Treu*, Ephemerides Calasanctianae 88 (2019/1) 70–77.

CĂLIN, CLAUDIU – OANȚĂ, MARIUS, *Nicola Stanislavich – episcop de Nicopolis ad Hystrum și episcop de Cenad (1725–1739/1739–1750)*, Banatica 24/2 (2014) 327–342.

CHALAUPTKA, IGNAZ, *Das Collegiatstift Ardagger*, Hippolytus. Theologische Quartalschrift der Diözese St. Pölten, II. Archiv für Diözesangeschichte 6 (1863) 84–136.

CHINDRIȘ, IOAN – IACOB, NICULINA, *Petru Pavel Aron*, Blaj 2007.

CHOBOT FERENCZ, *A Váczi Egyházmegye történeti névtára*, Vác 1915–1917.

ČOLIĆ, JURAJ VUK, *Izvjeshće Jurja Vuka Čolića 1748. godine*, Fontes 7/1 (2001) 210–222.

ČOLIĆ, JURAJ VUK, *Izvjeshće Jurja Vuka Čolića 1753. godine*, Fontes 7/1 (2001) 222–226.

ČOLIĆ, JURAJ VUK, *Izvjeshće Jurja Vuka Čolića 1757. godine*, Fontes 7/1 (2001) 226–230.

Collectanea Studiorum et Textuum [CST], sorozatszerk. Tusor Péter, Budapest 2015–. Collectanea Vaticana Hungariae [CVH], sorozatszerk. Tusor Péter, Budapest–Róma 2004–.

COMȘA, NICOLAE, *Episcopul Ion Inochentie Micu*, Blaj 1943.

CZEIKE, FELIX, *Historisches Lexikon Wien*, Wien 1992–1997.

Đakovačka i Srijemska biskupija. Biskupski procesi i izvještaji 17. i 18. stoljeće (Monumenta Croatica Vaticana – Posebna izdanja 2, Croatica Christiana – Fontes 15.), priredili ANTUN DEVIĆ – ILIJA MARTINOVIĆ, Zagreb 1999.

DEKOVIĆ, DARKO, *Pronađen autograf Poglajenova popisa riječkih kanonika*, Croatica Christiana periodica 8/13 (1984) 75–89.

DEL RE, NICCOLÒ, *Il vicegerente del Vicariato di Roma*, Roma 1976.

DEL RE, NICCOLÒ, *La Curia romana. Lineamenti storico-giuridici*, quarta edizione aggiornata ed accresciuta, Città del Vaticano 1998.

Della giurisdittione e prerogative del Vicario di Roma. Opera del canonico Nicolò Antonio Cuggiò segretario del tribunale di Sua Eminenza (Dip. studi stor. geog. antrop. – Un. Roma, 3), a cura di Domencio Rocciolo, Roma 2004.

DENZINGER, HEINRICH, *Kompendium der Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen. Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, verbessert, erweitert, ins Deutsche übertragen und unter Mitarbeit von Helmut Hoping, hrsg. von PETER HÜNERMANN, 45. Auflage, Freiburg–Basel–Wien 2017.

DENZINGER, HEINRICH – HÜNERMANN, PETER, *Hitvallások és az Egyház Tanítóhivatalának megnyilatkozásai* (Szent István kézikönyvek 9), Budapest 2004.

DESERICIUS [=DESERICZKY] JOSEPHUS INNOCENTIUS, *Historia episcopatus dioecesis et civitatis Vaciensis...* Pestini [1763].

Dictionary of National Biography [DNB], ed. Leslie Stephen – Sidney Lee, London 1885–1900.

Die alten Matrikeln der Universität Strassburg 1621 bis 1793 (Urkunden und Akten der Stadt Strassburg, Dritte Abtheilung), bearbeitet von Gustav C. Knod, Strassburg 1897–1902.

Die Bischöfe der Donaumonarchie 1804 bis 1918. Ein amtsbiographisches Lexikon, hrsg. von Rupert Klieber. I. *Die röm.-kath. Kirchenprovinzen Gran, Kalocsa, Erlau im Königreich Ungarn*, unter Mitarbeit von Péter Tusor, Berlin 2020.

Die Bischöfe des Heiligen Römischen Reiches 1648 bis 1803. Ein biographisches Lexikon, hrsg. von Erwin Gatz, unter Mitwirkung von Stephan M. Janker, Berlin 1990.

Die Personalfrage in neuen Provinzen. Das Banat im regionalen Vergleich (Schriftenreihe des Instituts für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde Band 24, Sammelbände – Bd. 6), hrsg. von Harald Heppner – Sabine Jesner, Stuttgart 2020.

Dizionario Biografico degli Italiani [DBI], a cura dell’Istituto dell’Enciclopedia Italiana, Roma 1960–. Online elérhetőség [Treccani]: <https://www.treccani.it/biografie/> (2024. augusztus 16.)

Dizionario Biografico degli Italiani [DBI], a cura dell’Istituto dell’Enciclopedia Italiana, Roma 1960–.

Dizionario Biografico Universale [DBU], trad. e comp. Felice Scifoni, Firenze 1840–1849.

DÓBÉK ÁGNES, *Barkóczy Ferenc (1710–1765) könyvtára* (A Kárpát-medence kora újkori könyvtárai XI.), Budapest 2021.

DÓBÉK ÁGNES, *Barkóczy Ferenc esztergomi reprezentációja*, Egyház és reprezentáció a régi Magyarországon (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok 12.), szerk. Báthory Orsolya – Kónya Franciska, Budapest 2016, 103–111.

DÓBÉK ÁGNES, *Barkóczy Ferenc püspök egyházlátogatási körútja (1745)*, Studia Varia. Tanulmánykötet, szerk. Balázs, József – Bojtos Anita – Paár Tamás – Tompa Zsófia – Turi Gergő – Vadász Noémi, Budapest 2016, 13–22.

DÓBÉK ÁGNES, *The Italian Influence on 18th-Century Hungarian Culture in the Light of the Activities of a Hungarian Prelate, Ferenc Barkóczy*, Acta Philologica 60 (2023) 93–105.

DUALSZKY JÁNOS, *Nyitra vár- és város történelmi vázlata*, Nyitra, 1875.

Egyház és reprezentáció a régi Magyarországon (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok 12.), szerk. Báthory Orsolya – Kónya Franciska, Budapest 2016.

Episcopia greco-catholică de Mukacevo. Documente, coord. Viorel Ciubota – Vasile Rus, Satu Mare 2012–2015.

Erdély története három kötetben, főszerk. Köpeczy Béla, Budapest 1986.

Erdélyi helynévkönyv, adattári tallózásból összehozta VISTAI ANDRÁS JÁNOS, [Magyarvista 2007–2022],

https://web.archive.org/web/20090311004700/http://www.fatorynyosfalunk.com/html/erdelyi_helynevkonyv.html (2023. január 10.)

- Esztergomi érsekek 1001–2003*, szerk. Beke Margit, Budapest 2003.
- ESZTERHÁZY JÁNOS, *Az Eszterházy család és oldalágainak leírása*, Budapest 1901.
- Eszterházy Károly Emlékkönyv*, szerk. Kovács Béla, Eger 1999.
- Euntes in mundum universum. IV Centenario dell'istituzione della Congregazione di Propaganda Fide 1622–2022*, a cura di Bernard Ardura – Leonardo Sileo – Flavio Belluomini, Città del Vaticano 2023.
- FALLENBÜCHL ZOLTÁN, *A magyar kamara tisztviselői a XVIII. században*, Levéltári Közlemények 41 (1970) 259–336.
- FALLENBÜCHL ZOLTÁN, *Magyarország főméltóságai*, [Budapest] 1988.
- FAUST, OVIDIUS, *Zo starých zápisnic mesta Bratislavy*, Bratislava 1933.
- FAZEKAS ISTVÁN – KÁDÁR ZSÓFIA – KÖKÉNYESI ZSOLT – TERNOVÁČZ BÁLINT, *A nagyszombati, pozsonyi és győri jezsuita gimnáziumok diáksága (1616–1773)*, (*Anyakönyvi adattár I–III.*)
https://library.hungaricana.hu/hu/collection/iskolai_ertesitok_JezsuitaGimnáziumokDiakjai/
 (2024. augusztus 16.)
- FAZEKAS ISTVÁN, *A bécsi Pazmaneum magyarországi hallgatói 1623–1918 (1951)* (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 8), Budapest 2003.
- FAZEKAS ISTVÁN, *A Magyar Udvari Kancellária és hivatalnokai 1527–1690 között* (Magyar történelmi emlékek. Értekezések.), Budapest 2021.
- FAZEKAS ISTVÁN, *A Magyar Udvari Kancellária és hivatalnokai a 16–18. században. Hivatalnoki karrierlehetőségek a kora újkori Magyarországon*, Századok 148 (2014) 1131–1155.
- ФЕДАКА, СЕРГІЙ, *3 історії християнства на Закарпатті*, Ужгород 2013, 41–45.
- FEDELES TAMÁS, *A pécsi káptalan és tagjai Klimo püspök idejében*, Jelenkor 54 (2011/5) 515–523.
- FEJÉRDY ANDRÁS – SOÓS ISTVÁN, *Klimo György és Giuseppe Garampi*, Klimo György püspök és kora. Egyház, művelődés, kultúra a 18. században. A 2010. október 14-én, Pécssett, Klimo György pécsi püspök születésének 300. évfordulójára megrendezett tudományos konferencia tanulmányai (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 9.), szerk. Pohánka Éva – Szilágyi Mariann, Pécs 2011, 125–141.
- FEJÉR GYÖRGY, *Méltóságos és Fő Tisztelendő Nagy Ignácz úrnak, Székes Fejérvár első püspökének... emlékezete*, Pozsony 1789.
- Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat, szerk. Szögi László, Budapest et al. 2000–
- FERENCZI SÁNDOR, *A gyulafehérvári (erdélyi) főegyházmegye történeti papi névtára*, Budapest–Kolozsvár 2009.
- Fertőszentmiklósi Római Katolikus Plébánia.*
<http://www.fertoszentmiklosiplebania.hu/plebaniank/lekipasztoraik/plebanosok/> (2022. január 3.)
- FEST ALADÁR, *Fiume Magyarországhoz való kapcsolásának előzményeiről és hatásairól*, Századok (50/4–5) 239–266.
- FISCHER, KARL A. F., *Verzeichnis der Piaristen der deutschen und böhmischen Ordensprovinz. Catalogus generalis provinciae Germanicae et Bohemicae ordinis scholarum Piarum* (Veröffentlichungen des Collegium Carolinum, 47), München 1985.
- FISKOVIĆ, CVITO, *Doprinos biskupa Đivovića Dubrovačkoj likovnoj baštini*, Anali 28 (1990) 71–98.
- Foi'a besericésca si scolastica I/13* (1 Aprilu 1888).
- Fondazione E. Salvadori – Zanatta. Meano.* <http://fondazionealvadorizanatta.it/storia-e-origini/> (2023. szeptember 6.)

FORGÓ ANDRÁS – GÖZSY ZOLTÁN, *A katolikus egyház viszonya a jozefinista reformokhoz. Kihívások és válaszok*, PONTES 1 (2018) 115–132.

FORGÓ ANDRÁS, *A királynő és az érsek. Esterházy Imre szerepe Mária Terézia uralkodásának kezdeti éveiben*, Századok 157 (2023) 515–536.

FORGÓ ANDRÁS, *A társadalmi mobilitás lehetőségei a katolikus hierarchiában. Megyéspüspöki kinevezések, 1686–1799*, Korall 86 (2021) 56–78.

FORGÓ ANDRÁS, *Batthyány József esztergomi érsek szerepe a görögkatolikus egyháziak országgyűlési részvételében*, Athanasiana 36 (2013) 69–81.

FORGÓ ANDRÁS, *Bruderschaften in Ungarn. Eine Forschungsbilanz*, Bruderschaften als multifunktionale Dienstleister der Frühen Neuzeit in Zentraleuropa, hrsg. Elisabeth Lobenwein – Martin Scheutz – Alfred Stefan Weiss, Wien 2018, 87–103.

FORGÓ ANDRÁS, *Die Vorbereitung der josephinischen Religionspolitik. Über die Pläne und Zielsetzungen Josephs II. während seiner Mitregentschaft*, „Die habsburgische Variante des Aufgeklärten Absolutismus”. Beiträge zur Mitregentschaft Josephs II., 1765–1780 / „A felvilágosult abszolútizmus Habsburg-variánsa”, Tanulmányok II. József társuralkodói időszakáról, 1765–1780, szerk. Kulcsár Krisztina – Forgó András – Kántás Balázs – Fazekas István – Katharina Zimmermann, Wien 2018, 227–243.

FORGÓ ANDRÁS, *Esterházy Imre és az aulikus politika a 18. század első évtizedeiben*, „Fényes palotákban, ékes kőfalokban”. Tanulmányok az Esterházy családról, szerk. Maczák Ibolya, Budapest 2009, 65–86.

FORGÓ ANDRÁS, *Kardinal Christian August von Sachsen-Weitz und der Herrschaftsantritt Karls VI. Zur Rolle ausländischer Geistlicher bei der Gestaltung der politischen Kultur Ungarns*, Kirche und Kulturtransfer. Ungarn und Zentraleuropa in der Frühen Neuzeit, hrsg. Maria-Elisabeth Brunert – Arno Strohmeier – Forgó András, Münster 2019, 69–85.

FORGÓ ANDRÁS, *Korszakváltás – elitváltás? A püspöki kar a török kiűzése utáni évtizedekben*, Katolikus Egyházi Társadalom Magyarországon a 18. században (Pécsi Egyháztörténeti Műhely 11.), szerk. Forgó András – Gözsy Zoltán, Pécs 2019, 73–92.

FORGÓ ANDRÁS, *Párhuzamosságok Csáky Imre kalocsai és Esterházy Imre esztergomi érsek pályafutásában*, A kalocsai érsekség évszázadai. Tanulmányok (CST I/6.), szerk. Kanász Viktor – Sági György, Budapest 2024, 13–29.

FÖLDVÁRI SÁNDOR, *Bozsicskovics Bazil, az első kőrösi szerb katolikus püspök*, Vigilia 63 (1998/4) 257–261.

Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoport. <https://institutumfraknoi.hu/> (2024. július 6.)

FRAKNÓI VILMOS, *A magyar királyi kegyúri jog Szent Istvántól Mária Teréziáig*, Budapest 1895.

FRANCISCUS, *Litterae Apostolicae Motu Proprio datae Quibus denominatio Archivi Secreti Vaticani in Archivum Apostolicum Vaticanum mutatur*. Róma, 2019. október 22., közzétéve 2019. október 28. Acta Apostolicae Sedis [AAS] 111 (2019/11) 1681–1683.

FRAS, FRANZ JULIUS, *Vollständige Topographie der Karlstädter-Militärgrenze...*, Agram 1835.

From the Land of Cakes to Ljubljana: The Life of William Leslie (1657–1727) Prince Bishop of Laibach. <https://scotscollege.org/from-the-land-of-cakes-to-ljubljana/> (2021. november 21.)

FÜLÖP LÁSZLÓ, *A Bakics családról (16–17. század)*, Fórum Társadalomtudományi Szemle 21 (2019/3) 101–106.

GALLA FERENC, *A püspökjelöltek kánoni kivizsgálásának jegyzőkönyvei a Vatikáni Levéltárban. A magyar katolikus megújulás korának püspökei*, Levéltári Közlemények 20–23 (1942–1945) 163–186.

- GÁNÓCZY ANTONIUS, *Episcopi Varadinenses*, Viennae Austriae 1776.
- GÁRDONYI ALBERT, *Pest város keleti kereskedelme a XVIII. században*, *Historia* 3/1–3 (1930) melléklet: Pestbudai emléklapok 1. füzet.
- GÉFIN GYULA, *A Szombathelyi egyházmegye története (1777–1928)*, Szombathely 1929–1935.
- Geschichte des Stiftes “Propstei Eisgarn”*,
<http://stifteisgarn.at/index.php/geschichte/geschichte-des-stiftes-probstei-eisgarn> (2024. június 3.)
- Giuseppe Garampi és az egri Eszterházy-könyvtár gyarapítása, 1776–1790. Dokumentumok* (Magyar történelmi emlékek. Okmánytárak. Egyháztörténeti Források 18.), kiad. FEJÉRDY ANDRÁS – SOÓS ISTVÁN, Budapest 2023.
- GLIUBICH, SIMEONE [=LJUBIĆ, ŠIME], *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*, Vienna 1856.
- GÓZSY ZOLTÁN, *A püspök-főispánokkal kapcsolatos elvárások és minták Mária Terézia idején. Klimó György püspök és főispán*, *Századok* 153 (2019) 1167–1188.
- GÓZSY ZOLTÁN, *Cienfuegos Alvarez, Pécs spanyol püspöke*, *Globális vetületek. Ünnepi kötet Fischer Ferenc 65. születésnapjára*, Pécs–Budapest 2018, 281–291.
- GÓZSY ZOLTÁN, *Egyetemalapítási terv Pécsen Klimó György püspök idején*, *Gerundium* 11 (2020/1–2) 66–89.
- GÓZSY ZOLTÁN, *Egyetemalapítási terv Pécsen Klimó György püspök idején*, *Gerundium* 11 (2020/1–2) 66–89.
- GRIEBEL, JULIA, *Pfüttsch*, *Digitales Familiennamenwörterbuch Deutschlands*, URL: < <http://www.namenforschung.net/id/name/67371/1> > [Veröffentlichungsdatum 15.05.2024], (2024. május 27.)
- GUITMAN BARNABÁS, *Vázlat a Liptó vármegyei kereszténység kora újkori történetéhez*, *Cirkev a náboženstvo v Uhorsku v ranom novoveku. Egyház és vallás a koraújkori Magyarországon*, eds. Peter Kónya – Annamária Kónyová, Presov 2020, 299–310.
- HAGGENMÜLLER, JOHANN BAPTIST, *Geschichte der Stadt und der gefürsteten Grafschaft Kempten von den ältesten Zeiten bis zu ihrer Vereinigung mit dem baierischen Staat*, Kempten 1840–1847.
- HALKO, JOZEF – KOMORNÝ, ŠTEFAN, *Dóm. A pozsonyi Szent Márton-templom*, Szombathely 2016.
- HALKO, JOZEF – KOMORNÝ, ŠTEFAN, *Dóm. Katedrála svätého Martina v Bratislave*, Bratislava 2010.
- Vitéz HÁZI JENŐ, *Néhány adat a Felsőszopori Szily-család történetéhez*, *Soproni Szemle* 2 (1938/1–2) 11–22.
- HEGEDŰS ANTAL, *Patachich Gábor kalocsai érsek élete és restaurációs tevékenysége* (METEM Könyvek 69.), Budapest–Kalocsa 2010.
- HEGEDŰS ANTAL, *Život i restauracijska djelatnost kalačkoga nadbiskupa Gabrijela Patačića* (METEM Könyvek 83.), Budimpešta–Kalača–Subotica 2015.
- HERZOG (=HERTZOG), PLACIDUS, *Cosmographia Austriaco-franciscana seu descriptio provinciae Austriacae ordinis Minorum sancti Francisci strictioris observantiae*, Coloniae 1740.
- Hierarchia Catholica Medii et Recentioris Aevi sive Summorum Pontificum – S. R. E. Cardinalium, Ecclesiarum Antistitum series e documentis tabularii praesertim vaticani collecta – digesta – edita*. Vol. V.: *A Pontificatu Clementis PP. IX (1667) usque ad Pontificatum Benedicti PP. XIII (1730)*, (per) REMIGUS RITZLER –PIRMINUS SERFIN, Patavii 1952. Vol. VI.: *A Pontificatu Clementis PP. XII (1730) usque ad Pontificatum Pii PP. VI (1799)*, (per) REMIGUS RITZLER –PIRMINUS SERFIN, Patavii 1958.

Historical Records of the Family of Leslie from 1067 to 1868–9. Collected from Public Records and Authentic Private Sources, by [CHARLES JOSEPH] LESLIE, Edinburgh–Edmonston–Douglas 1869.

Historisches und genealogisches Adelsbuch des Grossherzogthums Baden (Süddeutscher Adelsheros II/1), nach offiziellen, von den Behörden erhaltenen, und andern authentischen Quellen bearbeitet von FRIEDRICH CAST, Stuttgart 1843.

HODINKA ANTAL, *A munkácsi görög-katholikus püspökség története*, Budapest 1909.

HORÁNYI, ALEXIUS, *Scriptores Scholarum Piarum liberaliumque artium magistri*, Budae 1808–1809.

HORNIG KÁROLY, *Padányi Biró Márton veszprémi püspök naplója* (Adalékok a veszprémi püspökség történetéhez 2.), Veszprém 1903.

Hrvatska enciklopedija [HE], ed. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2024. <https://www.enciklopedija.hr/>

Hrvatski biografski leksikon [HBL], ed. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 1983–. Online elérhetőség: <https://hbl.lzmk.hr/> (2024. augusztus 16.)

HUBERT JEDIN, *Die Reform des bischöflichen Informativprozesses auf dem Konzil von Trient*, Archiv für Katholisches Kirchenrecht 116 (1936) 389–413.

HUBERT JEDIN, *Kirche des Glaubens. Kirche der Geschichte. Ausgewählte Aufsätze und Vorträge. (I. Kirchengeschichtsschreibung. Italien und das Papsttum. Deutschland, Abendland und Weltkirche, II. Konzil und Kirchenreform)*, Freiburg–Basel–Wien 1966.

Illésy-gyűjtemény. A Magyar Országos Levéltár családtörténeti cédulagyűjteménye, CD-ROM. Budapest [2001?].

Illyrici Sacri, Venetiis 1751–1819. IV. FARLATI, DANIEL, *Ecclesiae Suffraganeae Metropolis Spalatensis*. Venetiis 1769. V. FARLATI, DANIEL, *Ecclesia Jadertina cum Suffraganeis, et Ecclesia Zagrabiensis*. Venetiis 1775.

In Agriam adveni. Konferencia Eszterházy Károly Egerbe érkezésének 250. évfordulója emlékezetére 2012. október 25. (A helyi érték 1. Kulturális örökség tanulmányok 1.), szerk. Monok István, Eger 2013.

Indice dei Fondi e relativi mezzi di descrizione e di ricerca dell'Archivio Apostolico Vaticano 2024. Città del Vaticano 2024. Online elérhetőség: <https://www.archivioapostolicovaticano.va/content/dam/aav/documenti/Indice%20dei%20Fondi%20e%20relativi%20mezzi%20di%20descrizione%20e%20di%20ricerca.pdf> (2024. július 6.)

Indice dei Fondi e relativi mezzi di descrizione e di ricerca dell'Archivio Apostolico Vaticano 2024, Città del Vaticano 2024.

IVANČAN, LJUDEVIT, *Podatci o zagrebačkim kanonicima od godine 1193–1924*, Kézirat a Zágrábi Káptalani Levéltárban, Zágráb 1912–1924.

IVÁNYI BÉLA, *A márkusfalvi Máriássy család levéltára. 1243–1803* (Közlemények Szepes vármegye múltjából IX., A Szepesmegyei Történelmi Társulat évkönyveinek XVII. folyama), írta é s.a.r. Iványi Béla, Lőcse 1917.

JACZKÓ SÁNDOR, *A görögkatolikus egyház élete a 18. században a Barkóczy instrukció fényében*, Nyíregyháza 2016.

JANKA GYÖRGY, *A munkácsi egyházmegye felállítása*, Athanasiana 4 (1997) 57–81.

JANKA GYÖRGY, *Gli anni di András Bacsinszky a Hajdúdorog*, Folia Athanasiana 12 (2010) 17–26.

Jezsuita névtár, összeáll. SZILAS LÁSZLÓ et al., digitális kiadás, [Budapest] 2016. Online elérhetőség: <https://leveltar.jezsuita.hu/hu/nevtar> (2024. augusztus 17.)

JUDÁK, VILIAM, *Boží priatelja. Slovenské martyrológium*, Trnava 2016.

JUHÁSZ KOLOMAN [=KÁLMÁN] – WEBER, MATHIAS, *Das Bistum Belgrad und Tschanadunter Bischof Franz Anton Graf Engl von Wagrain (1702–1777)*, Ostbayerische Grenzmarken 6 (1962/63) 78–120, 7 (1964/65) 71–123, 10 (1968) 54–77, 11 (1969) 225–248.

JUHÁSZ KOLOMAN [=KÁLMÁN], *Bischof Adalbert von Falkenstein (1671–1739.) und die Geschichte des Banats von 1717 bis 1739*, gépelt dolgozat, é.n.

JUHÁSZ KOLOMAN [=KÁLMÁN], *Emmerich Christovich (1777–1798.) und sein Banater Bistum*, Königsteiner Blätter 9 (1963) 14–20, 111–122, 10. (1964), 40–44, 95–109.

JUHÁSZ KOLOMAN [=KÁLMÁN], *Nikolaus Stanislavich OFM, Bischof von Csanád (1694–1750)*, Archivum Franciscanum Historicum, 52 (1959) 427–470.

KÁDÁR JÓZSEF, *Szolnok-Doboka vármegye monographiája. V. A vármegye községeinek részletes története*, Deés 1901.

KÁDÁR ZSÓFIA – KISS BEÁTA – PÓKA ÁGNES, *A Nagyszombati Egyetem teológiai karának hallgatósága 1635–1773* (Fejezetek az Eötvös Loránd Tudományegyetem történetéből 26., Varia Theologica – PPKE HTK 3.), Budapest 2011.

KÁDÁR ZSÓFIA, *Vallásos társulatok a 17–18. századi Magyar Királyságban*, Jezsuiták Magyarországon a kezdetektől napjainkig, szerk. Szokol Réka – Szőnyi Szilárd, Budapest 2021, 164–197.

KÁLLAY ISTVÁN, *A vezető-elit családi kapcsolatai Maria Terézia korában*, Turul 65 (1992) 18–26.

KAPOSI ZOLTÁN, *A Felvidék és a Dél-Dunántúl gazdasági és társadalmi kapcsolatai a 18–19. században*, Közép-Európai Közlemények 4/12 (2011/1) 41–51.

KARCSÚ ANTAL ARZÉN, *Vác város története*, Vác 1880–1888.

KASTNER, KARL, *Breslauer Bischöfe*, Breslau 1929.

KATONA ISTVÁN, *A kalocsai érseki egyház története*, ford. Takács József, a fordítást szakmailag ellenőrizte és s.a.r., valamint a kieg. jegyzeteket írta Thoroczky Gábor – Tóth Gergely, az előszót írta Thoroczky Gábor, szerk. Romsics Imre – Thoroczky Gábor, Kalocsa 2001–2003.

KATONA STEPHANUS, *Historia metropolitanae Colocensis ecclesiae*, Colocae 1800–1801.

KEMPELEN BÉLA, *Magyar nemes családok*. Budapest 1911–1932.

KHAVANOVA, OLGA, *Koncsek Bernát kancelláriai tanácsos személyisége a magánlevelek és a hivatali ügyiratok fényében*, Turul 90 (2017/1) 12–15.

KISBÁN EMIL, *A magyar pálosrend története*, Budapest 1938–1940.

Klimo György püspök és kora. Egyház, művelődés, kultúra a 18. században. A 2010. október 14-én, Pécsen, Klimo György pécsi püspök születésének 300. évfordulójára megrendezett tudományos konferencia tanulmányai (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 9.), szerk. Pohánka Éva – Szilágyi Mariann, Pécs 2011.

KMETY ADRIEN – SZÖGI LÁSZLÓ – VARGA JÚLIA, *A nagyszombati egyetem bölcsész és teológus növendékei 1635–1777* (Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat 22., Strigonium antiquum IX.), Esztergom 2021.

KNAUZ NÁNDOR, *Egyházi Tudósítások. Magyarország. Pozsony, oct. 14.*, Religio 1856 2/35. sz. 279–281.

KOCSIS MIHÁLY, *Due opere stampate per i ruteni (La cosiddetta Bibbia di Bacsinszky ed il Catechismo di Kutka) e le ricerche recenti*, Folia Athanasiana 12 (2010) 77–82.

KOLLÁNYI FERENC, *Esztergomi kanonokok 1100–1900*, Esztergom 1900.

Kollegiatstift Ardagger. Beiträge zu Geschichte und Kunstgeschichte (Beiträge zur Kirchengeschichte Niederösterreichs, Band 3), hrsg. von Thomas Aigner, St. Pölten 1999.

KOLLER IOSEPHUS, *Historia episcopatus Quinqueecclesiarum, Posonii 1782–1812*.

KOLTAI ANDRÁS, *Batthyány Ignác piarista hivatása*, Útjaidon. Ünnepi kötet Jelenits István 70. születésnapjára, szerk. Bazsányi Sándor – Horkay Hörcher Ferenc – Lázár Kovács Ákos – Tözsér Endre – Zsávolya Zoltán, Budapest 2002, 168–189.

KOLTAI ANDRÁS, *Császárhű, bőkezű, remete: Esterházy Imre hercegprímás*, Limes 18 (2005/3) 5–19.

KONCZ ÁKOS, *Egri egyházmegyei papok az irodalmi téren*, Eger 1892.

KÖGLER, JOSEPH, *Die Chroniken der Grafschaft Glatz*, neu bearbeitet und hrsg. von Dieter Pohl, Köln 1992–2003. Band 4. *Die Chroniken der Dörfer, Pfarreien und Herrschaften des Kreises Habelschwerdt* (Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz. Reihe A: Ortsgeschichte. Neue Folge, Bd. 4), Köln 2001.

KUBISKA, IRENE, *Der kaiserliche Hof- und Ehrenkalender zu Wien als Quelle für die Hofforschung. Eine Analyse des Hofpersonals in der Epoche Kaiser Karls VI. (1711–1740)*, Diplomarbeit Universität Wien, 2009.

KUDELIĆ, ZLATKO, *Marčanska biskupija. Habsburgovci, pravoslavlje i crkvena unija u Hrvatsko-slavonskoj vojnoj krajini (1611. – 1755.)*, Zagreb 2007.

KUFFART HAJNALKA – NEMES GÁBOR – TUSOR PÉTER, *Egy ismeretlen konzisztoriális forrás 1502-ből. Egri segédpüspöki processus informativus a modenai Este-levéltárban*, Magyarország és a római Szentszék III. Exquisitae lucubrations Cornelio Szovák amicabiliter dicatae (CVH I/21.), szerk. Tusor Péter – Kanász Viktor, Budapest–Róma 2022, 95–110.

KULCSÁR KRISZTINA, *II. József utazásai Magyarországon, Erdélyben, Szlavóniában és a Temesi Bánságban, 1768-1773* (Doktori mestermunkák), Budapest, 2004.

LAKATOS ANDOR, *A Kalocsai Főszékeskáptalan Levéltára* (Kalocsai Múzeumi Értekezések 4.), Kalocsa 1998.

Landes-Hauptleute der Grafschaft Glatz. (Nach Köglers handschriftlichen Chroniken.), Vierteljahrsschrift für Geschichte und Heimatkunde der Grafschaft Glatz 2 (1882–1883) 166–170.

Le Nouveau Dictionnaire de Biographie alsacienne [NDBA], par la Fédération des sociétés d'histoire et d'archéologie d'Alsace, Strasbourg 1982–. Online elérhetőség [NetBDA]: <https://www.alsace-histoire.org/netdba/> (2024. augusztus 17.)

LÉH ISTVÁN, *Catalogus religiosorum Provinciae Hungariae Ordinis Scholarum Piarum 1666–1997* (METEM könyvek, 21.), s.a.r. és kieg. KOLTAI ANDRÁS, Budapest 1997.

Lelkiség és irodalom. Tanulmányok Szelestei N. László tiszteletére (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok, 17.), szerk. Bajáki Rita – Báthory Orsolya – Bogár Judit – Déri Eszter – Kónya Franciska – Maczák Ibolya – Szádóczki Vera, Budapest 2017.

LENTIĆ, IVY, *Portreti senjsko-modruških biskupa u biskupskoj palači i Senju od XVIII. do XIX. stoljeća*, Senjski zbornik 5/1 (1973) 185–204.

Lexikon für Theologie und Kirche [LThK], begründet v. Michael Buchberger, hrsg. v. Walter Kasper – Konrad Baumgartner – Horst Bürkle – Klaus Ganzer – Karl Kertelge – Wilhelm Korff, Peter Walter, 3. Auflage, Freiburg–Basel–Wien, Sonderausgabe 2009.

Libro delle ordinazioni del Pontificio Collegio Germanico-Ungarico. Ordinazioni degli Alunni dai Paesi della Sacra Corona d'Ungheria (1599–1713) (CVH II/11), a cura di PÉTER TUSOR, Budapest–Róma 2024.

Libri Regii. Királyi Könyvek. 1527–1918, DVD-ROM, szerk. Vissi Zsuzsanna – Trostovszky Gabriella – Németh István – Tuza Csilla – Csavlek Judit – Magyar Gabriella – Németh György, fotó Czikkelyné Nagy Erika – Micheller Jánosné – Szénási Jánosné, Budapest 2006.

LIPP MÓNIKA, *Egyházi reprezentáció Egerben Erdődy Gábor és Barkóczy Ferenc püspökök idejében*, Egyház és reprezentáció a régi Magyarországon (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok 12.), szerk. Báthory Orsolya – Kónya Franciska, Budapest 2016, 255–265.

Liste der Ritter des Königlich Preußischen hohen Ordens vom Schwarzen Adler, Berlin 1851.

LOCHER, JOANNES JOSEPHUS, *Speculum academicum Viennense seu magistratus antiquissimae et celeberrimae universitatis Viennensis...*, Viennae 1773.

LUKÁCS LADISLAUS, *Catalogi personarum et officiorum Provinciae Austriae S.I.*, Romae 1978–1995.

LUKÁCS LADISLAUS, *Catalogus generalis seu Nomenclator biographicus personarum Provinciae Austriae Societatis Iesu (1551–1773)*, Romae 1987–1988.

MAČEK, PAVAO, *Rod Patačiča od Zajezde. Rodoslovna raspava*, Zagreb 2004.

Magyar Életrajzi Lexikon, főszerk. KENYERES ÁGNES, Budapest 1967–1994.

Magyar Katolikus Lexikon, főszerk. Diós István, szerk. Viczián János, Budapest 1993–2013.

Magyar Királyi Szent István Rend.
<https://web.archive.org/web/20180426012233/http://kituntetes.hu/> (2024. június 2.) *A rendjelek és kitüntetések történelmünkben*, szerk. Felszeghy Ferenc – Rátvay Imre – Petrichevich György – Ambróczy György, Budapest [1943], alapján készült adatbázis.

Magyarország egyházmegyéi és főpásztorai 1804–1918 (CST III – Püspöklexikon), szerk. Szirtes Zsófia – Tusor Péter – Rupert Klieber, társszerk. Fazekas István – Forgó András, Budapest 2024.

Magyarország főispánjainak története 1000–1903, szerk. Medgyesi Somogyi Zsigmond, Budapest 1902.

Magyarország vármegyéi és városai. Magyarország monografiája. A magyar korona országai történetének, földrajzi, képzőművészeti, néprajzi, hadügyi és természeti viszonyainak, közművelődési és közgazdasági állapotának enciklopédiája, szerk. BOROVSKY SAMU, [Budapest 1896–1914], hasonmás kiadás, Budapest 2018.

MAGYARY-KOSSA GYULA, *Magyar orvosi emlékek. Értekezések a magyar orvostörténelem köréből*, 4. kötet (Magyar orvostörténeti adattár II., 1700–1800), Budapest 1940.

MÁLNÁSI ÖDÖN, *Gróf Csáky Imre bibornok élete és kora (1672 – 1732)*, Kalocsa 1933.

MANZADOR, PIJO, *Izvyšće Pija Manzadora 1773. godine*, Fontes, 7/1 (2001) 230–235.

MÁRZA, ANDREEA, *Imre Dániel în slujba episcopului transilvănean Ignác Batthyány*, Apulum 50 (2013) 447–476.

MÁRZA, IACOB, *Biserică, politică și cultură la episcopul Ioan Giurgiu Patachi (1681–1727)*, Annales Universitatis Apulensis, Series Historica, 11/II (2007) 48–67.

Matricula et Acta Hungarorum in universitatibus studentium. II. Roma, Collegium Germanicum et Hungaricum. I. Matricula (1559–1917). A római Collegium Germanicum et Hungaricum magyarországi tanulóinak anyakönyve és iratai. I. Anyakönyv (1559–1917) (Fontes Rerum Hungaricarum. Magyar Történelmi Források II.), collegit et edidit/közrebocsátja ANDREAS VERESS, Budapest 1917.

MAXAY DAVID, *Biographia baronis Joannis Nemes de Patak, episcopi Fogarasiensis*, kézirat, ELTE Egyetemi Könyvtár, Budapest, Kaprinai gyűjtemény, 1728.

MESZLÉNYI ANTAL, *A magyar hercegprímások arcképsorozata*, Budapest 1970.

MEZZADRI, LUIGI, *Storia della Chiesa tra medioevo ed epoca moderna*, Roma 2001–2007.

MIHALIK BÉLA VILMOS, *A plébániahálózat újjászervezése a Jászságban (1699–1719)*, Jászkunsági és kunszentmártoni tanulmányok, a XI. Jászkunság konferencia című konferencia előadásai (Várostörténeti és néprajzi tanulmányok 19.), szerk. Barna Gábor, Kunszentmárton 2020.

MIHALIK BÉLA VILMOS, *Erdődy Gábor Antal egri püspök egyházszerző tevékenysége az 1734. évi egri zsinat tükrében*, Egri Főegyházmegye Sematizmusa, szerk. Balogh Ferenc – Farkas Ernőné – Ficzek László – Kakuk Ferenc – Löffler Erzsébet, Eger 2014, 26–40.

MIKLÓS PÉTER, *Egy élet a katolicizmus szolgálatában. Háromszázhuszonöt éve született Stanislavich Miklós csanádi püspök*, Toronyirány 11/1 (2019) 20.

MIKLÓS PÉTER, *Stanislavich Miklós püspök politikai és kulturális tevékenysége 1739–1750*, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 20 (2008/1–2) 117–122.

MILLAUER, MAXIMILIAN, *Series rectorum universitatis Pragenae; ab unione academiaram, Carolinae ac Ferdinandae...*, Pragae 1834.

MISKOLCZY AMBRUS, *Egy görög katolikus püspök római száműzetésben. (Historiográfiai széljegyzetek Inochentie Micu-Klein legújabb életrajza kapcsán.)*, Századok 128 (1994) 180–193.

MISKOLCZY ISTVÁN, *Bajtay J. Antal*, Budapest 1914.

Mohács szimfónia. Tanulmányok a mohácsi csatával kapcsolatos kutatások eredményeiről / Mohács Symphony. Studies on the new research achievements on the Battle of Mohács 1526 (Studia ad Archeologiam Pazmaniensia), szerk. Varga Szabolcs – Türk Attila, Budapest 2022.

MOLNÁR ANTAL, *A kalocsai érsekség a 17. században a püspöki processzusok tanúvallomásainak tükrében*, Ezredforduló – századforduló – hetvenedik évforduló. Ünnepi tanulmányok Zimányi Vera tiszteletére, szerk. J. Újváry Zsuzsanna, Piliscsaba 2001, 149–163.

MOLNÁR ANTAL, *A váradi püspökség a 17. században a püspöki processzusok tanúvallomásainak tükrében*, Levéltári Szemle 52 (2002/1) 23–40.

MOLNÁR ANTAL, *Adatok a váci püspökség török kori történetéhez*, Egyháztörténeti Szemle 2/2 (2001) 57–86. MOLNÁR ANTAL, *Adalékok a csanádi püspökség 17. századi történetéhez. (A püspöki processzusok tanúvallomásai az egyházmegyéről)*, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 13 (2001/1–2) 145–161.

MOLNÁR ANTAL, *Az egri püspökség 17. századi történetéhez*, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 14 (2002/1–4) 77–96.

MOLNÁR ANTAL, *Az esztergomi érsekség székhelyei a 17. században vatikáni források tükrében*, Visszatérés a magyar Sionra. Tanulmányok az érseki szék Esztergomba történt visszatérésének 200. évfordulója alkalmából (Strigonium Antiquum XI.), szerk. Fejérdy András – Hegedűs András, Esztergom 2022, 28–71.

MOLNÁR ANTAL, *Confessionalization on the Frontier. The Balkan Catholics between Roman Reform and Ottoman Reality*, Roma 2019.

MOLNÁR ANTAL, *L'ospizio degli Ungari presso la Basilica di San Pietro*, Quando la Fabbrica costruì San Pietro. Un cantiere di lavoro, di pietà cristiana e di umanità XVI–XIX secolo, in occasione del Giubileo della Misericordia, a cura di Simona Turriziani – Assunta Di Sante, Foligno 2016, 391–411.

MOLNÁR ANTAL, *Magyar hódoltság, horvát hódoltság. Magyar és horvát katolikus egyházi intézmények az oszmán uralom alatt* (Magyar történelmi emlékek. Értekezések.), Budapest 2019.

MOLNÁR ANTAL, *Missziók az öreg kontinensen: a Propaganda Fide Kongregáció és Európa a 17–18. században*, Magyar Sion 17 (2023/2) 165–177.

MOLNÁR ANTAL, *Terrae missionis nel Vecchio Continente. La Sacra Congregazione de Propaganda Fide e l'Europa tra il '600 e l'800*, Euntes in mundum universum. IV Centenario dell'istituzione della Congregazione di Propaganda Fide 1622–2022, a cura di Bernard Ardura – Leonardo Sileo – Flavio Belluomini, Città del Vaticano 2023, 153–165.

Mons. František Berchtoldt. <https://bbdieceza.sk/banskobystricka-dieceza/predosli-biskupi-2/mons-frantisek-berchtoldt/> (2022. február 18.)

Mons. Gabriel Zerdahelyi. <https://bbdieceza.sk/banskobystricka-dieceza/predosli-biskupi-2/mons-gabriel-zerdahelyi/> (2021. december 14.)

Monumenta Antiquae Hungariae 1550–1600, edidit LADISLAUS LUKÁCS, Romae 1969–1987.

Monumenta quae spectant Primordia Collegii Germanici et Hungarici, collecta et illustrata FRIDERICUS SCHRÖDER, Romae 1896.

MÓZESSY GERGELY, *Veszprémiek a székesfehérvári püspökség korai éveiben*, A veszprémi püspökség „hosszú 19. százada”. A veszprémi egyházmegye története 1777–1917 között. A Veszprémi Érseki Főiskolán 2022. május 4-én és 2023. szeptember 28-án rendezett konferenciák előadásai (A veszprémi egyházmegye múltjából 41.), szerk. Karlinszky Balázs – Varga Tibor László, Veszprém 2024, 163–181.

MRKONJIC, TOMISLAV, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Vienna. I. «Cancellaria e Segreteria» nn. 1–904 – aa. 1607–1939 (1940). Inventario. Archivio Segreto Vaticano (Collectanea Archivi Vaticani 64)*, Città del Vaticano 2008.

MUTAFCSIEV, PETAR, *A bánsági bolgárok*, [1938], ford. Csíkhelyi Lenke, Magyar Szemle 10 (1997/5–6) 121–134.

NAGY BALÁZS VINCE, *Padányi Bíró Márton veszprémi püspök 1757-ben készített lélekösszeírása Veszprémről* (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 27.), Veszprém 2012.

NAGY IVÁN, *Berkes András váci nagyprépost és kora*, Magyar Sion 7 (1869) 161–182.

NAGY IVÁN, *Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal*, Pest 1857–1868.

NAGY J. GYŐZŐ – KLEKNER TIBOR, *A két Althann váci püspöksége 1718–1756* (Vác egyházmegye múltjából 1.), Vác 1941.

Szelestei N[AGY]. LÁSZLÓ, *Barkóczy Ferenc érsek névnapja 1763-ban*, Magyar Sion Új folyam 1 (43) (2007/1) 116–122.

Szelestei N[AGY]. LÁSZLÓ, *Sellyei Nagy Ignác püspöksége (Tanulmányok és források)* (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok 27.), Budapest 2020.

NEDICI, RADU, *Credința episcopului Ioan Inocențiu Klein*, Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj-Napoca 52, Supliment (2013) 139–158.

NEDICI, RADU, *In-between empires: Nikola Stanislavich, Bishop of Nikopol and Apostolic Administrator of Oltenia (1725–1739)*, Études Balkaniques 53/3 (2017) 463–484.

NEMES JÓZSEF, *A miskolci plébánia története*, 357, Magyar Sion 2 (1864) 345–365.

NÉMETHY LUDOVICUS, *Series parochiarum et parochorum archi-dioecesis Strigoniensis ab antiquissimis temporibus usque annum MDCCCXCIV*, Strigonii 1894.

NERALIĆ, JADRANKA, *Kako postati zagrebačkim biskupom u posttridentskome razdoblju. Petar Petretić i Zagrebačka biskupija 1648. godine*, Povijesni prilozi 45 (2013) 45–113.

Neuaufbau im Donauraum nach der Türkenzeit. Tagungsband der internationalen Konferenz anlässlich des 300-jährigen Jubiläums des Friedens von Passarowitz (Publikationen der Ungarischen Geschichtsforschung in Wien, Bd. XIX), hrsg. von András Oross, Wien 2021.

Neue Deutsche Biographie [NDB], Hrsg. von der Historischen Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, Berlin 1933–.

Neues allgemeines Deutsches Adels-Lexicon, hrsg. von Ernst Heinrich Kneschke, Leipzig 1859–1870.

NICULESCU, GHEORGHE ALEXANDRU, *Archaeology and nationalism in The history of the Romanians*, Selective remembrances: Archaeology in the construction, commemoration, and consecration of national pasts, ed. Philip L. Kohl – Mara Kozelsky – Nachman Ben-Yehuda, Chicago 2008, 127–163.

NUȚIU, FLORICA-ELISABETA, *Arhieraticonul lui Inochentie Micu-Klein în cadrul literaturii arhieraticonale a secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea. Studiu filologico-lingvistic*, Târgu Mureș 2007.

NUȚIU, FLORICA-ELISABETA, *Episcopul Grigore Maior – personalitate de seamă a iluminismului românesc din Transilvania (300 de ani de la naștere)*, Biblioteca nr. 2/2016, 49–54.

NYÁRI REZSŐ, *Ligouri Sz. Alfonsz. (Folytatás.)*, Uj Magyar Sion 15 (1884) 721–739.

NYIKUS NORBERT, *A veszprémi püspökség állapota Bajzáth József püspökségének kezdetén kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvének tükrében, 1777*. Egyháztörténeti Szemle 7/1 (2006) 110–125.

NYIKUS NORBERT, *A veszprémi püspökség állapota Bajzáth József püspökségének kezdetén (1777) kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvének tükrében*. Veszprémi Szemle 9/1–4 (2012/12) 49–63.

Nyitra megye helyírása, I/3, kiad. Nagy József [=József], Komárom 1864.

Oberoesterreichischer Adel, bearbeitet von weiland Alois Freiherrn v. Starkenfels, abgeschlossen von Johann Evang. Kirnbauer v. Erzstädt (J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch in einer neuen, vollständig geordneten und reich vermehrten Auflage mit heraldischen und historisch-genealogischen Erläuterungen. 5/4.), Nürnberg 1885–1904.

OLÁH P. RÓBERT, *Egy konklávé hírei Győrben. Bartolomeo Pinto Poloni római ágens 1769-es levelei Zichy Ferenc győri püspöknek*, Magyarország és a római Szentszék III. Exquisitae lucubrationes Cornelio Szovák amicabiliter dicatae (CVH I/21.), szerk. Tusor Péter – Kanász Viktor, Budapest–Róma 2022, 277–297.

OLÁH P. RÓBERT, *Zichy Ferenc győri püspök római ágensi levelezése*, Olasz–magyar irodalmi és művelődési kapcsolatok a 18–19. században (Reciti konferenciakötetek 14.), szerk. Dóbék Ágnes, Budapest 2022, 261–275.

Olasz egyetemeken járt magyarországi tanulók anyakönyve és iratai 1221–1864 (Olaszországi magyar emlékek III.), kiadja Veress Endre, Budapest 1941.

OLEJNÍK, VLADIMÍR –LABANC, PETER –GLEJTEK, MIROSLAV, *Od počiatkov Spišskej Kapituly po vznik biskupstva* (Duchovné a kultúrne dedičstvo Spišskej Kapituly, I.), Ružomberok 2021.

OLTVÁNYI PÁL, *A csanádi püspöki megye birtok viszonyainak rövid története*, Szeged 1867.

Orcád világossága. Görögkatolikusok Magyarországon, szerk. Terdik Szilveszter, Debrecen 2020.

[ORSZÁGGYŰLÉS], *1995. évi LXVI. törvény a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről*, 22. § (1), Magyar Közlöny 56 (1995) 3018–3026.

Oxford Dictionary of National Biography, ed. DAVID CANNADINE, Oxford 2004–. Online edition: <https://www.oxforddnb.com/> (2024. augusztus 17.)

PÂCLIȘANU, ZENOVIE, *Corespondența din exil a episcopului Inochentie Micu Klein 1746–1768*, București 1924.

Padányi Bíró Márton emlékezete (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 33.), szerk. Hermann István, Veszprém 2014.

PALL, FRANCISC, *Ein Siebenbürgischer Bischof im römischen Exil. Inochentie Micu-Klein (1745–1768). Studien und unveröffentlichte Dokumente* (Studia Transylvanica 19.), Köln–Weimar–Wien 1991.

PALL, FRANCISC, *Inochentie Micu-Klein. Exilul la Roma, 1745–1768*, Cluj-Napoca 1997.

PANDULA ATTILA, *A „váci” Althannok címerei*, Magyar Sion. Új folyam 2 (44) (2008/1) 120–139.

- PAPP, ANTON, *Euseb Anton Adalbert Freiherr von Falkenstein, Bischof von Csanád (1730–1740)*, Dissertation, Manuskript, Wien 1934.
- PAVIĆ, MATIJA, *Petar Bakić, Biskup bosansko-djakovački (1716. – 1749.)*, Glasnik Biskupija bosanske i sriemske, 24 (1896) 175–177, 183–185, 191–193, 199–201, 207–209.
- PAVLINIĆ, MAJA, *Arhitektura izvangradskih posjeda obitelji Patačić*, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za povijest umjetnosti, Diplomski rad, Zagreb 2018.
- PEHM [=MINDSZENTY] JÓZSEF, *Padányi Biró Márton veszprémi püspök élete és kora (A veszprémi egyházmegye multjából 2.)*, Zalaegerszeg 1934.
- PÉTERFFY CAROLUS, *Sacra concilia ecclesiae Romano-catholicae in regno Hungariae celebrata I–II*, Viennae–Posonii 1742.
- PETRÁK MIHÁLY, *Acsády Ádám veszprémi püspöksége (A veszprémi egyházmegye multjából 13.)*, Veszprém 1949.
- PETRI, ANTON PETER, *Biographisches Lexikon des Banater Deutschtums*, Marquartstein 1992.
- PETRIĆ, HRVOJE, *Prilozi za popis župnika i upravitelja župa podravine od srednjega vijeka do 20. stoljeća*, Podravina 13/26 (2014) 218–223.
- PFEIFFER JÁNOS, *A veszprémi egyházmegye történeti névtára (1630–1950)* (Dissertationes Hungaricae ex Historia Ecclesiae VIII.) München 1987.
- PISZKER OLIVÉR, *Barokk világ Győregyházmegyében Zichy Ferenc gróf püspöksége idején (1743–83)* (Panonhalmi füzetek 13.), Pannonhalma 1933.
- POHMAJEVIĆ, NIKOLA, *Izvjješće Nikole Pohmajevića 1728. godine*, Fontes 7/1 (2001) 167–174.
- POP, IOAN-AUREL, *Inochentie Micu. Promotore dell'Illuminismo politico romeno*, L'Annuario dell'Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica di Venezia 1 (1999) 167–175.
- PREMROU, MIROSLAV, *Serie documentata dei vescovi triestini dei secoli XV–XVIII* (L'Archeografo triestino. Raccolta di opuscoli e notizie per Trieste e per l'Istria. Serie 3, vol. 13 [41].), Trieste 1926, 11–13, 64–75.
- PRUNDUȘ, SILVESTRU AUGUSTIN – PLĂIANU, CLEMENTE, *Catolicism și Ortodoxie Românească. Scurt istoric al Bisericii Române Unite*, Cluj-Napoca 1994.
- PUČALÍK, MAREK, *Křižovníci v době vrcholného baroka za generátu Františka Matouše Böhmba 1722–1750*, Praha 2017.
- PUSKÁS BERNADETT, *A máriapócsi kegytemplom és bazilita kolostor*, Művészettörténeti értesítő 44 (95/3–4) 169–191.
- Repertorio dei notari romani dal 1348 al 1927 dall'Elenco di Achille Francois*, a cura di Romina De Vizio, Roma 2011.
- Rettori del Pontificio Collegio Urbano*. <https://www.collegiourbano.org/it/rettori> (2022. január 20.)
- Révai nagy lexikona. Az ismeretek enciklopédiája* [RNL] Budapest [1911–1935], hasonmás kiadás, Szekszárd 1995–1996.
- RIMELY CAROLUS, *Capitulum insignis ecclesiae collegiatae Posoniensis ad sanctum Martinum episcopum olim sanctissimum Salvatorem*, Posonii 1880.
- RIMELY CAROLUS, *Historia collegii Pazmaniani*, Viennae 1865.
- Romániai katolikus, erdélyi protestáns és izraelita vallási archontológia*, összeáll. JAKUBINYI GYÖRGY, 3. jav. és bőv. kiadás, Kolozsvár 2010.
- SABLJAK, STJEPAN, *Kronika Senjske gimnazije*, Senj 17 (1990) 273–280.
- SÁNTHA GEORGIUS, *P. Adolphus Groll a S. Georgio XIII Ordinis Scholarum Piarum praepositus generalis (1724–1730), episcopus Jaurinensis (1733–1743)*, Ephemerides Calasancianae 35(1966), 295–311, 344–363, 398–421.
- SÁRVÁRY BÉLA, *Történelmi visszhangok élet, jellem és korrajzokban*, Pest 1857.

- SASHEGYI OSZKÁR, *II. József sajtópolitikája*, Századok 92 (1958) 88–118.
- Schematismus cleri Archi-dioecesis Strigoniensis pro anno a Christo nato MDCCCLIX, Strigonii 1859.*
- Schematismus cleri dioecesis Csanádiensis pro anno Domini MCMXIII, Temesváriani 1913.*
- Schematismus Cleri Dioecesium Segniensis et Modrušiensis seu Corbaviensis pro Anno 1916, Segniae [1916].*
- Schematismus Venerabilis Cleri Graeci Ritus Catholicorum Dioecesis Munkacsiensis ad Annum Domini 1876, Ungvarini 1876.*
- Schematismus venerabilis cleri Graeci ritus catholicorum unitorum dioeceseos Fogarasiensis in Transilvania... M.DCCC.XXX.V., Blasii [1835].*
- SCHMELCZER-POHÁNKA ÉVA, *A Pécsi Püspöki Könyvtár története (1774–1945)* (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 10.), Pécs 2012.
- SCHMITTH NICOLAUS, *Archiepiscopi Strigonienses compendio dati, Tyrnaviae 1752–1758.*
- SEDELMAYER, JOSEPH, *Geschichte des Marktfleckens Grönenbach* (Beiträge zum „Allgäuer Geschichtsfreund“ 2.), Kempten 1910.
- SITZMANN, EDOUARD, *Dictionnaire de biographie des hommes célèbres de l'Alsace depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours*, Rixheim 1909–1910.
- Spišskí biskupi v histórii.* <https://kapitula.sk/spisski-biskupi/> (2022. március 6.)
- SOÓS ISTVÁN, *Giuseppe Garampi érsek, pápai nuncius magyarországi és erdélyi levelezése*, Magyarországi tudósok levelezése a 18. században. Tanulmányok, szerk. Szelestei N[agy]. László, Budapest 2006, 75–84.
- SQUICCIARINI, DONATO, *Die apostolischen Nuntien in Wien*, 2. Auflage, Vatikanstadt 2000.
- SRAKIĆ, MARIN, *Petar Bakić – biskup i vlastelin (1716. – 1749.)*, Diacovensia 25 (2017/2) 189–230.
- St. Georgen im Attergau*, St. Georgen, 2. Auflage, 1982.
- STANCIU, LAURA, *Travelling in a wound. The Transylvanian Romanian's church in the middle of the 18th century*, Historia Ecclesiastica 2 (2011/2) 200–238.
- STĂNILOAE, DUMITRU, *Lupta și drama lui Inocențiu Micu Clain*, Biserica Ortodoxă Română 86/9–10 (1968) 1137–1185.
- STEINHUBER, ANDREAS, *Geschichte des Kollegium Germanikum Hungarikum in Rom*, Freiburg in Br. 1906.
- STRAJAN, MIHAIL, *Începutul renașterii naționale prin școli sau despre episcopul Petru Pavel Aron*, Craiova 1891.
- STROBEL, KARL, *Die Frage der rumänischen Ethnogenese. Kontinuität – Diskontinuität im unteren Donauraum in Antike und Frühmittelalter*, Balkan-Archiv N.F. 30–32 (2005–2007) 59–166.
- SUGÁR ISTVÁN, *Az egri püspökök története* (Az Egri főegyházmegeye schematizmusa I.), Budapest 1984.
- Sussidi per la Consultazione dell'Archivio Vaticano*, a cura della direzione e degli archivisti. I.: *Schedario Garampi – Registri Vaticani – Registri Lateranensi – Rationes Camerae – Inventario del Fondo Concistoriale* (Studi e testi 45), Roma 1926, ristampa anastatica 1969.
- Sussidi per la Consultazione dell'Archivio Vaticano. Lo Schedario Garampi – I Registri Vaticani – I Registri Lateranensi – Le «Rationes Camerae» – L'Archivio Concistoriale* (Collectanea Archivi Vaticani 17), nuova edizione riveduta e ampliata a cura di Germano Gualdo, Città del Vaticano 1989.

SUTTNER, ERNST CHRISTOPH, *Wahl, Weihe und Einsetzung des Bischofs Johannes Giurgiu Nemeş-Pataki und die damaligen Spannungen zwischen Rumänen, Wiener Behörden und Römischer Kurie*, *Annales Universitatis Apulensis, Series Historica*, 11/II (2007) 37–47.

SZABÓ M. ATTILA, *Erdély, Bánság és Partium történeti és közigazgatási helységnévtára*, Csíkszereda 2003.

SZABÓ PÉTER, *A keleti egyházak szentségi joga* (Collectanea Athanasiana III/1.), Nyíregyháza 2012.

SZAKÁLY FERENC, *Pápa a török korban*, Tanulmányok Pápa város történetéből a kezdetektől 1970-ig, főszerk. Kubinyi András, Pápa 1994, 125–200.

SZÉCHÉNYI MIKLÓS, *A Szent György vértanúról nevezett jaáki apátság története*, Budapest 1901.

SZEMETHY TAMÁS, *A patrónus-kliens viszony jelentősége Luzsénszky István László felemelkedésében*, Szóra bírni az újkort. A III. KorajútkorÁSZ doktorandusz konferencia tanulmányai, szerk. Bodnár-Király Tibor – Hende Fanni – Pataki Katalin, Budapest 2016, 57–79.

SZEMETHY TAMÁS, *Katonabárók és hivatalnok grófok. Új arisztokraták a 18. századi Magyarországon*, Budapest 2020.

SZEMETHY TAMÁS, *The Rise and Fall of Bishop Georg Wolfgang Chiolich, 1699–1764*, *Historical Studies Central Europe* 1/1 (2021) 129–148.

SZENTKLÁRAY JENŐ, *A csanád-egyházmegyei plébániák története*, Temesvár 1898.

SZIJÁRTÓ M. ISTVÁN, *A „professzionális” hivatalnokok tereziánus nemzedéke és a „bürokraták” hatalomátvétele*, *Századok* 153 (2019) 1189–1206.

SZILÁGYI CSABA, *Batthyány József canonica visitatiója, 1756. Módszertani forráselemzés*, *Iustitia duce, caritate comite*. Válogatott tanulmányok Erdő Péter bíboros, prímás-érsek 70. születésnapjára, szerk. Kuminetz Géza, Budapest 2022, 253–279.

SZINNYEI JÓZSEF, *Magyar írók élete és munkái*, Budapest 1891–1914.

TANI, MAURIZIO, *La rinascita culturale del '700 ungherese. Le arti figurative nella grande committenza ecclesiastica*, Roma 2005.

Tanulmányok Eszterházy Károly egri püspök szellemi és épített örökségéről, szerk. Dinnyés Patrik – Nagy Andor, Eger 2020.

TEMESVÁRY JÁNOS, *Báró Sztojka Zsigmond Antal erdélyi püspök lemondása (1759)*, *Erdélyi Múzeum* 27, Új folyam 5 (1910/3) 121–129.

TEMESVÁRY JÁNOS, *Manzador Pius*, *Magyar Könyvszemle* 37/3–4 (1930) 212–242.

TERDIK SZILVESZTER, *Joseph II and the Greek Catholics*, „Die habsburgische Variante des Aufgeklärten Absolutismus”. Beiträge zur Mitregentschaft Josephs II., 1765–1780. / „A felvilágosult abszolútizmus Habsburg-variánsa”. *Tanulmányok II. József társuralkodói időszakáról, 1765–1780*, szerk. Kulcsár Krisztina – Forgó András – Kántás Balázs – Fazekas István – Katharina Zimmermann, Wien 2018, 245–256.

TERDIK SZILVESZTER, *Tradizioni che convincono. La trasformazione della chiesa gesuita di Ungvár in cattedrale greco-cattolica*, *Folia Athanasiana* 12 (2010) 83–94.

Testamentaria dispositio domini Martini Bíró de Padány episcopi Wesprimiensis de anno 1762. Padányi Bíró Márton veszprémi püspök végrendelete 1762 (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 31.), ad edendum praeparaverunt/kiadásra előkészítette HERMANN ISTVÁN – JAKAB RÉKA, Veszprém 2013.

The Hierarchy of the Catholic Church. Current and historical information about its bishops and dioceses [=Catholic Hierarchy], Copyright David M. Cheney, 1996–2024; Revised: 30 June 2024. <https://www.catholic-hierarchy.org> (2024. augusztus 16.)

The Light of Thy Countenance. Greek Catholics in Hungary, ed. Szilveszter Terdik – David Veljanovszki, Debrecen 2020.

C. TÓTH NORBERT, *Az esztergomi székes- és társaskáptalanok archontológiája 1100–1543* (Subsidia ad Historiam Medii Aevi Hungariae Inquirendam, 9), Budapest 2019.

TÓTH TAMÁS, *A 18. századi magyar püspöki processzusok a Vatikáni Titkos Levéltárban*, Magyarország és a római Szentszék II. Vatikáni magyar kutatások a 21. században (CVH I/15.), szerk. Tusor Péter – Szovák Kornél – Fedeles Tamás., Budapest–Róma 2017, 317–335.

TÓTH TAMÁS, *A Collegium Germanicum et Hungaricum Levéltára*, Magyarország és a római Szentszék (Források és távlatok). Tanulmányok Erdő bíboros tiszteletére (CVH I/8.), szerk. Tusor Péter, Budapest–Róma 2012, 137–156.

TÓTH TAMÁS, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye 18. századi megújulása Patachich Gábor és Patachich Ádám érsekek idején (1733–1784)* (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 8.), Budapest–Kalocsa 2014.

TÓTH TAMÁS, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye megújulása a török hódoltság után a Vatikáni Apostoli Levéltárban őrzött kánoni eljárások tükrében. Elhangzott a Szent István Társulat régi székházának dísztermében 2023. február 6-án* (A Szent István Tudományos Akadémia székfoglaló előadásai, Új folyam 29.), Budapest 2023.

TÓTH TAMÁS, *A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye plébániái a 18. század végén*, Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 93–108.

TÓTH TAMÁS, *A székesfehérvári püspökség legkorábbi processzusa (1777)*, Magyarország és a római Szentszék III. Exquisitae lucubrationes Cornelio Szovák amicabiliter dicatae (CVH I/21.), szerk. Tusor Péter – Kanász Viktor, Budapest–Róma 2022, 299–306.

TÓTH TAMÁS, *Az 1763-as kalocsai zsinat*, Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 77–91.

TÓTH TAMÁS, *Csáky Miklós kalocsa-bácsi érsek és vatikáni proszopográfiai forrásai*, A kalocsai érsekség évszázadai. Tanulmányok (CST I/6.), szerk. Kanász Viktor – Sági György, Budapest 2024, 30–48.

TÓTH TAMÁS, *Esterházy Imre püspöki processzusai a Vatikáni Apostoli Levéltárban*, Fons 29 (2022/4) 495–511.

TÓTH TAMÁS, *Haynald Lajos bíboros püspöki processzusai a Vatikáni Titkos Levéltárban*, Deliberationes 6–7 (2013/2–2014/1) 196–214.

TÓTH TAMÁS, *Haynald Lajos bíboros püspöki processzusai a Vatikáni Apostoli Levéltárban*, Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 149–166.

TÓTH TAMÁS, *Járvány idején. Lelkipásztori útmutató 1739-ből*, Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 67–75.

TÓTH TAMÁS, *Mártonffy Györgytől Mártonffy Józsefíg. Az erdélyi egyházmegye a Vatikánban őrzött püspöki processzusok tükrében (1713-1799)*, Catholice reformare. A katolikus egyház a fejedelemség korában, szerk. Diósi Dávid – Marton József, Budapest–Kolozsvár 2018, 305–327.

TÓTH TAMÁS, *Padányi Biró Márton veszprémi püspök kánoni eljárása (1745)*, Contemplata aliis tradere. Studia sollemnia, Professori Géza Kuminetz sexagenario dicata, szerk. Birher Nándor – Frivaldszky János – Szilágyi Csaba – Veress Gábor, Veszprém 2019, 331–350.

TÓTH TAMÁS, *Patachich Gábor érsek 1738-as Kalocsai Rituáléja*, Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 61–66.

TÓTH TAMÁS, «*Si nullus incipiat, nullus finiet*». *La rinascita della Chiesa d'Ungheria dopo la conquista turca nell'attività di Gábor Patachich e di Ádám Patachich, Arcivescovi di Kalocsa-Bács (1733–1784)* (CVH I/6.), Budapest–Roma–Szeged 2011.

TÓTH TAMÁS, *Szent Pál vagy Nagyboldogasszony? Megfigyelések és megfontolások a kalocsai főszékesegyház védőszentje kapcsán*, *Egyháztörténeti Szemle* 24/3 (2023) 128–140.

TÓTH TAMÁS, *Változott-e a kalocsai főszékesegyház titulusa 1738-ban?*, *Hungaria Rómából. Tanulmányok az új- és jelenkori magyar egyháztörténelemből*, szerk. Tóth Tamás, Budapest 2021, 49–59.

TÓTH TAMÁS, *Zichy Ferenc püspöki processzusai a Vatikáni Apostoli Levéltárban, Ecclesiae et historiae servus infatigabilis. Tanulmányok Somorjai Ádám 70. születésnapjára*, szerk. Zombori István, Budapest 2022, 365–378.

I. TÓTH ZOLTÁN, *Az erdélyi román nacionalizmus első százada 1697–1792*, Budapest 1946, mód., kieg. kiad., Csíkszereda 1998.

TRÓCSÁNYI ZSOLT, *Erdélyi kormányhatósági levéltárak* (Magyar Országos Levéltár kiadványai, I. Levéltári leltárak 5.), Budapest 1973.

TUSOR PÉTER – NEMES GÁBOR, *Consistorialia Documenta Pontificia de Regnis Sacrae coronae Hungariae (1426–1605)* (Collectanea Vaticana Hungariae [CVH] I/7.), Budapest–Róma 2011.

TUSOR PÉTER, *A prágai nunciatúra vizsgálata 1616-ban az esztergomi főegyházmegye állapotáról és az új főpásztor személyéről*, *Mater et magistra. A főegyházmegye fönállásának ezredik évfordulója alkalmából 2000/2001-ben rendezett konferencia szerkesztett anyaga* (Strigonium Antiquum V.), szerk. Hegedűs András – Csombor Erzsébet, Esztergom 2003, 81–90.

TUSOR PÉTER, *Egy egri püspök itáliai iratai 1617-ből. Erdődy János kánoni processzusa a frascati Aldobrandini-levéltárban*, *Itália öröksége Egerben*, szerk. Szilasi Ágota, Eger 2024, 109–129.

TUSOR PÉTER, *Eszterházy Károly kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvei a Vatikáni Levéltárban*, *Eszterházy Károly Emlékkönyv*, szerk. Kovács Béla, Eger 1999, 23–42.

TUSOR PÉTER, *Lósy, Lippay, Szelepchény. Három mikrobiográfia a kora újkorból* (Vatikáni kivizsgálási jegyzőkönyvek közlésével, 1625–1666) (CVH I/19.), Budapest–Róma 2022.

TUSOR PÉTER, *Magyar püspökök kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvei 1605–1711* (Historiográfia és projektterv), *Magyarország és a római Szentszék II. Vatikáni magyar kutatások a 21. században* (CVH I/15.), szerk. Tusor Péter – Szovák Kornél – Fedeles Tamás, Budapest–Róma 2017, 243–315.

TUSOR PÉTER, *Pázmány Péter processus inquisitionis az Aldobrandini hercegek frascati levéltárában*, *Egyháztörténeti Szemle* 1 (2003) 3–21.

TUSOR PÉTER, *Veszprémi püspökök proszopográfiai/proszopológiai forrásai a vatikáni levéltárban, 1629–1696* (Széchényi György processzusainak kivonataival), *Erőgyűjtés és újrakezdés. A veszprémi egyházmegye története a 17. században. A veszprémi Szaléziánumban 2018. szeptember 6-án rendezett konferencia előadásai*, szerk. Karlinszky Balázs – Varga Tibor László, Veszprém 2019, 167–206.

UHAČ, JOSIP, *Marčanska biskupija (eparhija). Neki povijesno-pravni pogledi*, Zagreb 1996.

Upodobitve ljubljanskih škofov, gl. ur. Ana Lavrič, Ljubljana 2007.

VAGNER JÓZSEF, *Adalékok a nyitrai székes-káptalan történetéhez*, Nyitra 1896.

VAJAY SZABOLCS, *A máltai rend magyar lovagjai 1530–2000*, Budapest 2002.

VANYÓ TIHAMÉR, *A Trienti Zsinat határozatainak végrehajtása Magyarországon. A magyarországi római katolikus egyházi fegyelem alakulása 1600–1850* (a Római Magyar Történeti Intézet Kiadványai), különlenyomat, Pannonhalma 1933.

VANYÓ TIHAMÉR, *Das Archiv der Konsistorialkongregation in Rom und die kirchlichen Zustände Ungarns in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts. Festschrift des Haus- Hof- und Staatsarchivs*, I, Wien 1949, 151–179.

VARGA JÚLIA, *A budai és pesti felsőoktatás intézményeinek hallgatói 1713–1784* (Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat 25., Budapest történetének forrásai 15.), Budapest 2022.

VARGA JÚLIA, *A kolozsvári jezsuita gimnázium és akadémia hallgatósága 1641–1773 (1784)* (Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat 6.), Budapest 2007.

VARGA LAJOS, *A pásztói plébánia története*, 2. kiad., Budapest 2015.

VARGA SZABOLCS – SOKCSEVITS DÉNES, *A horvát szábor története*, Budapest 2022.

VARJÚ ELEMÉR, *Gróf Batthyány Ignác (1741–1798.)*, Magyar Minerva 2 (1901–1902) V–XXXII.

VASIL', CYRIL, *Il vescovo Andrea Bacinsky alla luce di alcune disposizioni canoniche del periodo del suo episcopato. Situazione storica precedente all'episcopato di vescovo Bacinsky. Dipendenza dal vescovo latino di Eger (1716–1771)*, Folia Athanasiana 12 (2010) 51–62.

VÉGHSEŐ TAMÁS, «*Catholice reformare*». *Ágoston Benkovich O.S.P.P.E. missionario apostolico, vescovo di Várad (1631–1702)* (CVH II/2.), Budapest 2007.

VÉGHSEŐ TAMÁS, *A görögkatolikusok helyzete a 18. században*, Orcád világhossága. Görögkatolikusok Magyarországon, szerk. Terdik Szilveszter, Debrecen 2020, 162–173.

VÉGHSEŐ TAMÁS, *Gli studi del vescovo András Bacsinszky a Ungvár e a Nagyszombat*, Folia Athanasiana 12 (2010) 7–15.

Verzeichniss der in dem Stammbaume der fürstlichen und gräflichen Familie v. Batthyány vorkommenden Familienmitglieder sammt biographischen Daten. Wien 1896.

Visitatio Canonica. Egyházlátogatási jegyzőkönyvek Batthyány József esztergomi érsek idejéből 1776–1779, vál., s.a.r., bev. Tomisa Ilona, Budapest 1997.

Visitatio Parochiarum Dioecesis Quinqueecclesiensis 1753–1757. Baranya és Tolna vármegye plébániáinak összeírása 1753–1757, a bev. tanulmányt írta és a forrásokat közread. GÓZSY ZOLTÁN, Pécs 2016.

VISY ZSOLT, *A dáko-román kontinuitás: legenda vagy valóság?*, Ókor 19 (2020/3) 95–98.

[VURUM JOSEPHUS], *Episcopatus Nitriensis eiusque praesulum memoria cum ichnographicis tabellis exhibentibus priorem, ac modernam faciem castris, et civitatis Nitriensis*, Posonii 1835.

WAGNER, CAROLUS, *Anacleta Scepusii sacri et profani*, Viennae 1774–1778.

WAGNER, WALTER, *Die Bestände des Archivio della Nunziatura Vienna bis 1792*, Römische historische Mitteilungen 2 (1957/58) 82–203.

WAPPLER, ANTON, *Geschichte der Theologischen Fakultät der k.k. Universität zu Wien. Festschrift zur Jubelfeier ihres fünfshundertjährigen Bestehens*, Wien 1884.

WEDEKIND, EDUARD LUDWIG, *Geschichte der Grafschaft Glatz. Chronik der Städte, Flecken, Dörfer, Schlösser. etc. dieser souverainen Grafschaft von der frühesten Vergangenheit bis auf die Gegenwart*, Neurode 1857.

WISSGRILL, FRANZ KARL (Band 5: abgeschaffet FRANZ KARL WISSGRILL, fortgesetzt von KARL VON ODELGA), *Schauplatz des landsässigen nieder-oesterreichischen Adels*, Wien 1794–1804.

WURZBACH, CONSTANTIN VON, *Das Biographische Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, Wien 1856–1891.

Zagrebački biskupi i nadbiskupi, ur. Franko Mirošević, Zagreb 1995.

ZMAJIĆ, BARTOL, *Legalizacije grbova nekih obitelji na temelju Ohmućevićevog grbovnika*, Glasnik arhivâ i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine 7 (1967) 41–53.

ZOVÁNYI JENŐ, *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*, 3. javított és bővített kiadás, szerk. Ladányi Sándor, Budapest 1977.

ZSCHOKKE, HERMANN, *Geschichte des Metropolitan-Capitels zum Heiligen Stephan in Wien*, Wien 1895.